

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**HAZÂ KİTÂB LEYLÂ İLE MECNÛN'UN KISSASI VE HİKÂYESİ
SÖZLÜĞÜ**

(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

DICTIONARY OF HAZÂ KİTÂB LEYLA AND MECNUN'S STORY

(CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

GÜLLER ESER

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. BEYHAN KESİK

GİRESUN, 2022

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 04.01.2022 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Güller ESER'in "Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" başlıklı tezini incelemiş olup aday 13.01.2022 tarihinde, saat 10.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Beyhan KESİK	
Üye	Prof. Dr. Abdullah EREN	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ	

ONAY

.../.../2022

Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdürü V.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn’un Kıssası ve Hikâyesi Sözlüğü (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2022

Güller ESER

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı, yaklaşık altı asırlık süreyle Türk edebiyatı içinde köklü bir yere sahiptir. Klasik edebiyatın başlıca yer verilen konularından birisi de çalışmamıza konu olan Leylâ ile Mecnûn hikâyesidir. Hikâye, halk arasındaki bilinirliği sebebiyle yüzyıllar içinde vazgeçilmez bir dil ve kültür ürünü olarak halk edebiyatına ve modern edebiyata sirayet etmiş bir konu hâlini almıştır. Leylâ ile Mecnûn, kaynağı Arap edebiyatı olup Fars ve Türk edebiyatlarında meşhur bir aşk hikâyesinin kahramanlarıdır. Edebi geleneğe mensup birçok şair tarafından Leylâ ile Mecnûn hikâyesi üzerine epey eser yazılmıştır. Klasik şiir coğrafyasında şairler bu hikâyeyi mesnevi formunda anlatmakla yetinmemiş, Divanlarında sıklıkla bu hikâyeye telmihte bulunmuşlardır. Türk şairler tarafından manzum mesnevilerin yanı sıra halk hikâyesi şeklinde mensur olarak da yazılmıştır. Bu cihetiyle bu iki aşk kahramanını konu alan mensur eserlerden birisi *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi* incelememize konu olmuştur.

Tebdiz sistemine işlenmiş olan Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi'nin aslı Çorum İl Halk Kütüphanesi'ne 19 H.K.3142/1 arşiv ve T.813.213 konu numarası ile “*Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi Budur*” başlığıyla kayıtlı yazmadır. Eser, Prof. Dr. Beyhan Kesik ve Şermin Baka tarafından yayımlanmış olup bu hâliyle sisteme işlenmiştir.

Eserde bulunan metnin kelimeleri de devrin zihniyetine ve metinden hareketle sanat anlayışına bağlı olarak anlamlandırılmıştır. Nihai olarak bu çalışmada Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin literatürdeki ilgili bilgiler, *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi*'nden hareketle elde edilen bağlamlı dizin müştareğinin yanında şahsi yorum ve litaretür taraması ile yorumlanmış olup eserin söz varlığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmamızın müstakil bir Leylâ ile Mecnûn hikâyesi olması edebî yönünün yanında dilsel zenginliğinin görülmesi açısından da kıymetlidir. Bu yönüyle bu çalışmanın bağlam bakımından tespitleri, pek çok edebî malzemeyi barındırmakta; inceleme ve değerlendirmeleri de Leylâ ile Mecnûn hikâyeleri literatürüne dair özgün bilgileri içermekte olup alanına bir taş koyma mahiyetindedir.

II

Farklı coğrafyalarda ve çağlarda yazılmış Klasik edebiyat ürünlerinin anlam dünyasını yorumlamak Klasik Türk edebiyatı öznelinin akabinde Türklük bilimi, Türk dili ve kültürünün, Türk edebiyatının incelenmesinde kuşkusuz katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) ismiyle oluşturulan proje, klasik edebiyatın anlam dünyasını ortak bir dil ve kültür havuzunda bağlam ve mecaz sözlüğü olarak toplayan elektronik bir sistem olarak geliştirilmiştir. Sisteme yüklenen mensur tercümede bulunan şiirler ve metin bir bütün hâlinde incelenmiştir.

Çalışmanın ortak tavrı olarak yararlanılan kaynaklar “Kaynakça” başlığı altında verilmiştir. Çalışmamıza konu olan eser üzerinde musannifin adının yazmamış olması bizi üslup özelliklerinden yola çıkarak devrin zihniyetine ve eserin sanat anlayışını ortaya çıkarıp anlamlandırmaya yönlendirmiştir. Bu sebepten musannifin hayatı bölümü oluşturulamamış fakat metinden hareketle sanat özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunularak eserin bize verdiği anlam üzerinden sanatsal şahsiyeti ortaya konulmaya gayret edilmiştir.

Anlamlandırılan kelimeler TEBDİZ bilgisayar destekli altyapısına işlenmiş bağlamlı dizin haline getirilmiştir. Bu yönüyle çalışmamızın bağlamlı dizin bölümü birçok edebî malzemeyi içermekte, inceleme ve değerlendirme kısmı ise eserin sanatına ve üslubuna dair tespit edilen özgün bilgilerden ve klasik şiirin anlam dünyasına giden yolda eserde yer alan yapı taşlarından oluşmaktadır.

Mensur eserin elimizde bulunan metni esas alınarak eserin söz varlığının ortaya çıkartılması düşünülmüştür. Eseri seçmemizdeki sebeplerden biri TEBDİZ sistemi üzerinde daha önce mensur çalışmanın bulunmuyor olması büyük bir rol oynamıştır. Ayrıca klasik Türk şiirinde Leylâ ile Mecnûn hikâyelerinin büyük bir yer kaplaması ve elimizde bulunan mensur örneğin muhteva ve gelenek içerisindeki mazmun ve motif çeşitliliğin yanı sıra söz varlığınca zengin olması ve bu varlığın ortaya çıkarılması gayelerinden yola çıkılarak söz konusu çalışmamız ortaya konulmuştur. Edebiyat tarihimizde sağlam kurgulanmış geleneği dayanak noktası bilen eserlerin mutlaka ortaya çıkarılması ve değerinin gösterilmesi büyük önem arz

III

eder. Proje ile de bir kelime veya terkinin girilen tüm anlamlarını aynı anda ortak bir havuzda sunmasıyla da okuyucuya çok önemli kolaylıklar sağlar.

Bu tez, bağlamli bir dizinden, anlam ve üslup ağırlıklı bir incelemeden oluşmaktadır. Bu çalışma alfabetik bir dizelgede söz varlığı ortaya konularak incelenmiştir. Eser üzerinden ortaya çıkarılan bu söz varlığını hangi bağlamlarda ve söyleyiş kalıplarında kullandığını tespit de önemli görülmüştür. Ayrıca eserde gelenek içerisindeki mazmunların, motiflerin ve aşk telakkilerinin musannifin tasarrufunda esere nasıl yansıdığı, kurgulandığı da saptanan örnekler vasıtasıyla ortaya koyulmaya gayret gösterilmiştir.

Çalışmamız sonucunda elde edilen ürünün mensur çalışmalara ve klasik metinleri, hikâyeleri anlamlandırma çalışmalarına fayda sağlayarak yeni yorumlar getireceği kanaatindeyiz. Metnin altında dizildiği ilgili madde koyu (bold) olarak gösterilmiştir. Şu ana kadar ki işlemler şu örnekle somut hale getirilebilir: Örnek:

mahzûn: Satır: 18

Hüzünlü, kederli, gamlı, üzüntülü.

17. kimseler İbn-i Selâmın yanına gelip gördüler ki gam u gussa deryâsına

18. talmış ve **mahzûn** perişân olup kendisini aldırılmış Sebebi ne idüğün

Sözcükler çoğunlukla kök ya da gövde biçiminde anlamlandırılmış olsa da bazı sözcüklerde anlamın iyi bir şekilde ortaya çıkarılacağı düşünüldüğünden kelimelerdeki olumsuzluk eki atılmadan verilmiştir. Örnek:

turmadın: Satır:26

Durmaksızın, devamlı.

25.başındangidip arkası üzerine yıkıldı Ne hâl ise kendisin düşürüp

26.dahı yakın vardı Leylâ ise turmadın her bir fakirin çanagina birer

Eğer bir madde, kültürel bir bilgiye atfen beyitte kullanılmış ve bu özelliğiyle beytin anlamını etkilemişse söz konusu bilgiye II işaretinden sonra ilgili maddede yer verilmiştir. Kategorik olarak deyim veya tamlama olarak değerlendirilemeyen fakat çalışmanın gayesine hizmet etmesi ve de anlam bütünlüğünü koruması bakımından birlikte anlamlandırılması gereken ifadeler “kalıp ifade” olarak nitelendirilmiş söz

grubu şeklinde bütün alınmıştır. Bunların kalıp ifade olarak değerlendirilmesi dilbilimsel anlamda bir iddia taşımamaktadır. Bu ifadenin kullanım sebebi, söz konusu unsurların metinde birlikte anlam kazanmaya uygun olmalarıdır. Örnek:

hâkim ol: Satır: 18

Buyruğunu yürütmek, egemenliğini sürdürmek. Etkili olmak, hükmetmek.

17. Şimdi böyle bir kabilenin elinde bozulursam gayrı ‘Arab

18. içinde ne yüz ile **hâkim olurum** deyip tarafından bir kaç

Mensur eserde deyimler tespit edilmiş ve bunların metine kazandırdığı anlamlar ayrıca değerlendirilmiştir. Tespit edilen deyimler [D] şeklinde gösterilmiştir. Örnek:

cân başına sıçramak[D]: Satır: 16

Çok sinirlenmek, öfkelenmek.

15. olup gitdikçe Mecnûnun ‘askeri zebun olmaga başladı

16. Nevfel de bu hâli görüp cân başına sıçrayıp

Çalışmada, sözlük kısmı ve buradan alınan örneklerde *Gentium Plus* adlı yazı fontu esas alınmıştır. Uygulanan yöntemle mensur eserin anlam dünyasını incelikleriyle ortaya koymak çalışmanın en temel gayesi olmuştur. Çalışma sürecinde yapılan değerlendirmeler ekseninde alan çalışmalarında yanlışsız bir metin ortaya koymak oldukça meşakkatlidir. Bu sebeptendir ki itina ve gayret göstererek çalıştığımız eserimizde akademik anlamda bundan sonraki çalışmalarımızda daha noksansız çalışmalar yapabilmek adına hata ve eksiklerimizin hoş görülmesi ve bildirilmesi en büyük temennimiz olup ileriki çalışmalarımızda yol gösterici olacağı kuşkusuzdur. Klasik edebiyat tutkusu ile yola çıkmış söz konusu çalışmamız tutkumuzun ve inancımızın ilk mihenk taşı sayılabilir. Eserde sözlük mahiyetinin dışına çıkmamak adına II. Bölüm’ü mümkün olduğunca öz bir anlatımla eser içerisinde yakalanılan geleneğe dair tasavvur ve mefhumlar emareleri muhtasar ve müfid bir anlatımla sunmaya gayret edilmiştir. 19. yüzyılda yazıldığı düşünülen geleneğe ait mensur metin, sosyolojik açıdan toplumun aynası olarak kültür süzgecinden geçmiş Leylâ ile Mecnûn hikâyelerinin Türk kültüründeki bir yansıması şeklinde ortaya konulmuştur. Çalışmamız Leylâ ile Mecnûn hikâyelerinin tarihçesi

ve araştırcıların çalışmalarını bir bütn seçki hâlinde sunması bakımından ve motif varlığı açısından da hacimli bir Leylâ ile Mecnûn alışması olup araştırcılara katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Lisans yıllarımdan itibaren kütüphanesini şahsıma sunan, gerek ders gerekse tez aşamalarında yol gösteren tutumu ve söz konusu bu önemli çalışma konusunu seçmemde yardımcı olan, kıymetli tavsiyeleri ile çalışmamızda da fikirlerimi destekleyen tavrının yanı sıra tezimin yayımlanmasında yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer hocam Prof. Dr. Beyhan KESİK'e en başta teşekkürlerimi sunarım.

Alanında ilk olan mensur Leylâ ile Mecnûn alışmamızı TEBDİZ sistemine dahil eden proje yürütücüsü Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a; tez komitesindeki katkıları ile Prof. Dr. Abdullah EREN'e; Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ'a; TEBDİZ Projesi sisteminde karşılaştığım teknik sorunlara yardımcı olan Araş. Gör. Mustafa KILIÇ'a; tezimizin sözlük kısmında önerileriyle katkı sağlayan Araş. Gör. şermin BAKA'ya nezaketlerinden dolayı teşekkür ederim.

Teşekkürlerin en değerlisini ise yaşam boyu yanımda olan tüm zorluklara rağmen bana bu eğitim seviyesine ulaşma imkânı veren bugnme yetiştiren her şeyden önce iyi bir birey olma telkininde bulunan kıymetli anneme ve babama; katkıları sebebiyle öncelikle kıymetli ağabeyim, Erkan ESER olmak üzere kıymetli Eser ailesine armağan ediyorum.

GÜLLER ESER

Giresun 2022

ÖZET

**ESER Güller, Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi Sözlüğü
(Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük), Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2022.**

Dil, bir milletin kimlik kodudur. Klasik Türk edebiyatı altı asırı aşkın hüküm sürmüş bir medeniyetin ürünüdür. Türk, Arap ve Fars edebiyatı birbiriyle etkileşim kurarak bulundukları coğrafyalarda ve farklı çağlarda oluşturulmuş olan klasik Türk edebiyatının estetiğini meydana getirmiştir. Bu estetiğin anlam dünyasını yorumlamak klasik Türk edebiyatı çalışmalarına kuşkusuz katkı sağlamaktadır. Günümüz okuru bu köklü edebiyatın anlaşılabilirliği konusunda pek çok farklı nedenlerden dolayı sorun yaşamaktadır. Dilinin farklı oluşunun yanı sıra edebiyatın arka planında yer alan kültür izlerinin bilinmiyor olması bu sebeplerden biridir.

Bu bağlamda Türk dil ve kültürünün anlaşılmasına katkı sağlamak amacıyla TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) klasik Türk edebiyatının anlam dünyasını ortak bir havuzda toplayan elektronik sistemdir. Sisteme transkriptli metin olarak yüklenen, *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi*'nde bulunan kelimeler tek tek incelenmiş olup bu çalışma ile eserdeki atasözleri, deyimler, dua sözleri, kültür dili ortaya çıkarılmış her birinin anlamı, metin içerisinde kazandığı manayla birlikte verilmiştir. Arapça ve Farsça terkipler, yardımcı fiillerle kurulmuş kelime grupları bütün olarak incelenmiş olup bu yöntemle metinde işaret edilen anlamlar daha somut, anlaşılır şekilde verilmeye çalışılmıştır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük, edebî metinlerde geçen dil unsurlarını bağlam ekseninde incelenmesi esasına dayanmaktadır. Bu çalışma, *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn' un Kıssası ve Hikâyesi*'nin 15428 tanıklık söz varlığının sözlük biçiminde sunumudur. Söz konusu bu sözlük, *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi*'nin hem bağlamlı dizinini hem de işlevsel hâle getirilmiş sözlüğünün yanı sıra devrinin geleneğini, sanat ve toplum anlayışını içermektedir.

Çalışmanın temelinde anlamlandırma olmakla birlikte eser üzerinde musannifin adının yazmamış olması bizi üslup emarelerini takip ederek musannifin

VII

sanatsal tabiatından hareketle devrin toplumsal telakkilerine özenle erişmemize fırsat vermiştir. Bu yönüyle de çalışmada saptanan toplumsal gelenekler ve mazmunlar vs. unsurlara tanıklarıyla yer verilmiştir. Eserde sözcüklerin sözlük anlamının, öncesi ve sonrasıyla bağlantılı şekilde metin içerisinde kazandığı anlamların mecaz sözlüğü bağlamında verilmesine özen gösterilmiştir. Eserde, musannifin geleneği dayanak noktası bilerek özgün bir üslup yarattığı söylenebilir. Bu çalışma ile Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin edebiyat tarihinden bugüne ehemmiyetini göstermesi bakımından sanatsal ve tarihsel seyri hangi kültür coğrafyalarında hangi şairlerin imbiğinden geçtiği tarihsel bir panoramada verilmeye gayret edilmiştir. Çalışmamız, *Hikâye*'nin ve musannifin sanatı ve geleneğin kültürel iz düşümleri ekseninde - Türkçenin tarihsel sözlüğüne- bağlamalı dizin, işlevsel sözlük ve üslup çalışmalarına yararlı olacağı düşünülmektedir. Millî dil ve kültürümüzün var olan zengin söz varlığının gün yüzüne çıkartılması, belirlenmesi ve yansıtılması bakımından hayli önemli ve de anlamlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi, Bağlam, Bağlamalı Dizin, İşlevsel Sözlük, Üslup.

ABSTRACT

ESER Güller, Dictionary of Hazâ Kitâb Leyla And Mecnun's Story (Contextual Index And Functional Dictionary), Postgraduate Thesis, January 2022.

Language is the identity code of a nation. Classical Turkish Literature is the product of a civilisation has ruled more than six centuries. Turkish, Arabic and Persian Literature have created the aesthetics of Classical Turkish Literature that has been consisted in the geographies and different ages by interacting each other. Interpreting the world of meaning of the aesthetics, absolutely contributes the studies of Classical Turkish Literature. Today's readers have problems with the intelligibility of this deep-rooted literature for many different reasons. One of the reasons is the fact that the cultural traces in the background of the literature are unknown, as well as the different language. In this context, TEBDİZ (Historical and Literary Texts Contextual Index and Functional Dictionary) is an electronic system that collects the semantic world of Classical Turkish literature in a common pool in order to contribute to the understanding of Turkish language and culture. The words in Hazâ Kitâb Leylâ and Mecnun's Story, which were uploaded to the system as a transcript, were examined one by one, and the proverbs, idioms, prayer words and cultural language in the work were revealed, and the meaning of each of them was given together with the meaning it gained in the text. Arabic and Persian compositions and word groups formed with auxiliary verbs were examined as a whole, and the meanings indicated in the text were tried to be given in a more concrete and understandable way with this method.

Contextual index and functional dictionary are based on examining the language elements in literary texts in context. This study is a dictionary presentation of 15428 testimonies of Hazâ Kitâb Leyla and Mecnun's Story. This dictionary in question includes both the contextual index and the functional dictionary of Hazâ Kitâb Leylâ and Mecnun's Story, as well as the tradition of its era, its understanding of art and society.

Although interpretation is the basis of the study, the fact that the name of the poet/author was not written on the work has given us the opportunity to carefully access the social concepts of the period by following the stylistic signs of the author,

IX

based on his artistic nature. In this respect, social traditions and mazmuns etc., that have been determined in the study, were included with their witnesses. In the work, it is elaborated to give the dictionary meaning of the words in the context of the metaphoric dictionary, in connection with the meanings gained in the text in connection with the before and after.

In the work, it can be said that the author created an original style by knowing the tradition as the mainstay. In this study, in terms of showing the importance of the story of Leylâ and Mecnûn from the history of literature to the present, its artistic and historical course has been tried to be given in a historical panorama in which cultural geographies and which poets have passed through. It is thought that our study will be useful for the contextual index, functional dictionary and stylistic studies -to the historical dictionary of Turkish- in the axis of the art of the story and its author and the cultural projections of the tradition. It will be very important and meaningful in terms of revealing, determining and reflecting the rich vocabulary of our national language and culture.

Keywords: The Story of Hazâ Kitâb Leyla and Mecnun, Context, Contextual Index, Functional Dictionary, Style.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VIII
İÇİNDEKİLER	X
SÖZLÜKTE KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
 GİRİŞ	 1
BİRİNCİ BÖLÜM	11
1. LEYLÂ İLE MECNÛN HİKÂYESİNİN KAYNAĞI VE DOĞUŞUNDAN İTİBAREN HİKÂYENİN TARİHSEL PANORAMASI.....	11
1.1. Türk Edebiyatında Leylâ ile Mecnûn Yazan Şairler	21
1.2. Leylâ ile Mecnûn Hikâyesi	29
1.2.1. Mensur Eserin Kurgusal Örgüsü	32
İKİNCİ BÖLÜM.....	34
2. HAZÂ KİTÂB LEYLÂ İLE MECNÛN'UN KISSASI VE HİKÂYESİ'NİN İNCELEMESİ.....	34
2.1. Mensur Eserin Dili ile İlgili Değerlendirmeler	34
2.2. Klasik Türk Şiirinde Ses ve Âhenkle İlgili Sanatlar Bağlamında Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi' nin Üslup Özellikleri.....	35
2.2.1. Sıklıkla Kullanılan Ses Tekrarları	38
2.2.1.1. Asonans.....	39
2.2.1.2. Ritim	40
2.2.1.3. Şiirlerde Kafiye ve Redif	40
2.3. Mensur Eserin Dil ve Yazım Özellikleri.....	42
2.3.1. Rumeli Söyleyişleri	42
2.3.2. Atasözleri ve Deyimler	43
2.3.2.1. Yardımcı Fille Kurulan Deyimler	48
2.3.2.2. Deyimlerde Arapça ve Farsça Kelimeler	49
2.3.2.3. Deyimlerde Soyut-Somut İlişkisi.....	51
2.4. Motifler	52
2.4.1. Mecnûn' un Başına Kuşların Yuva Yapma Motifi	55

2.4.2. Çocuğu Olmayan Bey Motifi	55
2.4.3. Necd Dağı.....	56
2.4.4.Çöl (Yabân)	57
2.4.5. Hikâye’de ve Mesnevilerde Mecnûn’un Kabilesi	58
2.4.6. Mesneviler Bağlamında ve Hikâye Öznelinde Anne	59
2.4.7. Mecnûn’un Arkadaşları	59
2.4.7.1. Zeyd	59
2.4.7.2. Nevfel.....	60
2.4.8. Aşk Motifleri ve Aşk Metaforuna Tutulan Gönüller.....	61
2.4.9. Rüya.....	62
2.4.10. Dinî Motifler.....	62
2.4.10.1. Kâbe	62
2.4.10.2. Dua ve Beddua Söyleyişleri.....	63
2.4.11. Dilenciler	64
2.4.12. Hikâyede Mecnûn Ekseninde Melâmet Kavramı.....	64
2.5. Âdet ve Gelenekler.....	66
2.5.1. Arap Toplumunda Kadına Bakış ve Töre.....	66
2.5.2. Güzel Hasletler	67
2.5.3. Çocuğun Yedi Yaşında Okula Verilmesi	67
2.5.4. Delileri Zincirle Bağlama veya Esirlerin Ayaklarına Zincir Vurma	67
2.5.5. Kabir Ziyareti	67
2.5.6. Ölüm ve Yas Tutma.....	68
2.5.6.1. İki Yıl Yas Tutma	68
2.6. Dinî Bağlamlar	69
2.6.1. Aşk Şehidi Leylâ	69
2.6.2. Kader	69
2.6.3. Cennet.....	70
2.7. Kalenderî Bir Havanın Tezahürü	70
2.7.1. Elif Çekme.....	71
2.7.2. Dâğ Urmak	72
2.7.3. Elbise Yırtmak/Yaka Yırtmak.....	73
2.7.4. Üryan Gezme ve Pösteği	73
2.8. Mesnevi Geleneğinin Devamı: Hikâye İçinde Kısa Hikâyeye Yer Verme.....	74

2.9. Hikâyede Şahsiyetler.....	75
2.9.1. Lokman.....	75
2.10. Âb-ı Hayât.....	76
2.11. Hikâyede Mevsim	76
2.11.1. Aşk/İlkbahar/ Hazân.....	76
2.12. Sabâ.....	77
2.13. Kuy-ı Yâr	78
2.14. Mecnûn'un Olağanüstü Güzellikte Doğması	79
2.15. Mecnûn'un Yırtıcı Hayvanlarla Hemhâl Oluşu	79
2.16. Hikâyede Kuş Motifi.....	80
2.16.1. Karga	80
2.16.2. Güvercin	82
2.17. Kılık Değiştirme Motifi	84
2.18. Kız İsteme Motifi	84
2.19. Düşün Motifi.....	85
2.20. Kozmik Unsur	85
2.20.1. Felek	85
2.21. Geleneğin Bir Yansıması Olarak Sevgilinin Güzellik Unsurları: Yanak, Gül, Servi, Dudak.....	87
2.21.1. Güllerin Metaforik Timsali: Leylâ	87
2.21.2. Ay Metaforu ve Sevgili	87
2.21.3. Serv.....	88
2.21.4. Yakut	89
2.21.5. Mercan.....	90
2.21.6. Kaş ve Gamze.....	90
2.22. Nizâmî'nin Eseri ile Mensûr Hikâyesinin Vaka Karşılaştırması.....	91
2.22.1. Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'u ile Mensûr Leylâ ile Mecnûn Hikâyesinin Karşılaştırılması.....	91
2.21.2. Mensûr Hikâyede Olup Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'unda Olmayan Bölümler	91
2.21.3. Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'unda Olup Mensur Hikâyede Olmayan Bölümler	92
2.21.4. Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'u ile Mensûr Hikâye Arasındaki Vaka Farklılıkları	93
SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU	96

XIII

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	98
3. HAZÂ KİTÂB LEYLÂ İLE MECNÛN'UN KISSASI VE HİKÂYESİ SÖZLÜĞÜ (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK).....	98
SONUÇ	1660
KAYNAKÇA.....	1666

SÖZLÜKTE KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, ḏ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

KISALTMALAR LİSTESİ

/: Eş anlamı gösteren işaret

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen metin

A: Atasözü

bk: Bakınız

D: Deyim

Ed: Editör

Haz. : Hazırlayan

II: Yan anlam, mecazlık, bağlam, uzun açıklama

K: Kalıp İfade

s: Sayfa

S: Sayı

St: Satır

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TEBDİZ: Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve diğerleri

vs. : Vesaire

Yay: Yayımlayan, Yayınları

yyy: Yayın yeri yok

GİRİŞ

Millî kimliğimiz olan Türk edebiyatını bugünü ve dünüyle anlamlandırmak araştırmacıların temel görevlerinden biridir. Genel ismiyle “Klasik Türk Edebiyatı” Türk milletinin farklı coğrafyalarda altı asır hüküm sürmüş üç köklü medeniyetin zevkiyle hayat bulmuş diğer bir adıyla “Divan Edebiyatı” olarak bilinen İslam medeniyetinin etkisi altında tekâmül etmiş olup Türkçe, Arapça, Farsça dil ve kültür süzgecinden geçmiş ortak kültürde birleşerek sanatta zirveyi görmüş sonrasında çağa ayak uydurarak yerini Batı edebiyatları etkisinde bir edebiyata dönüşmüş bir medeniyetin kimliği ve insanlığın mirası olmuştur. Kendine özgü hayal dünyası ve muhtevası ile zamanı aşan edebiyatımız, geçmişin sanat ve edebiyat estetiğini günümüze taşımada araştırmacılara elzem bir görev düştüğü açıktır. Kadim edebiyatımız günümüz modern edebiyatında kullanılabilecek hâlâ dokunulmamış muazzam, orijinal hayalleri barındırır. Bu köklü edebiyatı anlamlandırma aşamasında bu yolda atılan her çaba modern edebiyat araştırmacılarına da bitmeyecek bir kaynaktan istifade imkânı sağlayacaktır. Bu estetikten haberdar olunması bakımından edebiyat çalışmalarının değeri yadsınamaz. Söz konusu sahada yeni sayılabilecek her geçen yıl yoğun şekilde artan “bağlamsal dizin ve işlevsel sözlük” çalışmalarının da yapıldığı görülmektedir. Çalışmalara yeni bir soluk getirip müşterek platformda bir dil ve kültür havuzu yaratan TEBDİZ projesini bunlardan biridir.

“Bir dil, yalnızca göstergelerle ortayan konulan bir yöne sahip değil, bir bütün olarak birbiriyle sımsıkı biçimde işleyen bir dizgeler, düzenler bütünüdür. Göstergeler hemen her zaman içinde geçtikleri tamlamalar, tümceler ve sözcelerde, öteki sözcüklerle oluşturdukları bütünle kesinlik kazanır, belli bir kavramı eksiksiz yansıtır. İşte, bir göstergenin, birlikte bulunduğu ve anlamını aydınlatan bütüne bağlam (context) adı verilmektedir.”¹

Bağlamsal sözlüklerin başvurduğu metot olan ‘bağlam (context)’ kavramı ise, “bir dil biriminden önce ya da sonra gelen, başka bir ifadeyle bir dil birimini kuşatan

¹ Gamze Aydın, “Bosnalı Sâbit Dîvânı'nın Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü”, Gazi Üniversitesi SBE, Dr. Tezi, Ankara, 2019, s. 1.

ve birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim ya da birimler bütünü biçiminde tanımlanır.”²

“Her metnin ait olduğu döneme mahsus bir yönü bulunduğu gerçeğinden hareketle; zaman geçtikçe, o döneme ait sözcüklerin ya da herkesçe anlaşılabilir kimisi göndermelerin güç anlaşılır hâle gelmesinden ötürü ihtiyaç duyulan bir kaynak olarak düşünülmelidir.”³

“Bağlamlı dizin (concordance) terimi ise şöyle açıklanmaktadır: ‘Sözlük bilgisinde, bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge. Bağlamlı dizinler, öğelerin işlevlerini belirleme olanağı verdiğinden araştırmacılara büyük kolaylık sağlayan araçlardır.’”⁴

“Concordance tipi sözlükler, sözcüğün metinde kullanıldığı yerde ne ifade ettiğini anlamak için, onu diğer kullanımlarla mukayese imkânı sunmaktadır.”⁵ Klasik edebiyat ürünlerinin anlaşılma problemi kelimelerin hangi bağlamlarda kullanıldığının bilinmemesinden kaynaklanmakta olup bu durum da şairin yarattığı, gönderimde bulunduğu anlamın anlaşılabilmesini zorlaştırmaktadır. Concordance tipi sözlükler ile sözcüklerin anlamını saptamak için başvuru bağlam (context) vasıtasıyla da şairin anlamı yakalanmış olup vermeyi amaçladığı anlam ortaya konulmaktadır. Klasik şiirde kelime en büyük cevher olduğundan kelimeyi ifşa eden sanatı da yakalamış olur. Misal bir sözcüğün klasik edebiyat tasavvurundaki anlamı her ne kadar bizlere mazmunu açıklamış olsa da sözcüklerin oluşturduğu bağlam ile arkaik anlamları itibariyle kurulan anlamsal ilişkinin sözcüğün diğer anlamları ile kastedilen anlam “concordance” ile yakalanmış olur. Hâliyle de bağlamsal sözlük çalışmaları sayesinde klasik edebiyat anlamlandırılmaya devam etmiş olacaktır.

Hikâye’nin musannifinin anlam dünyasında kastedilen anlamların dili itibariyle her ne kadar anlaşılır gibi görünse de yeri geldiğinde kastedilen diğer anlamlar tespit edilerek açıklanmıştır. Zira ne kadar açık ise bir sözcük, geleneğe

² Özer Şenödeyici, “*Naili Divanı’nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü*”, Gazi Üniversitesi SBE, Dr. Tezi, Ankara, 2011.

³ Şenödeyici, *a.g.e.*, s. 2.

⁴ Furkan Öztürk, “*Bâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*”, Ankara Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Ankara, 2007.

⁵ Şenödeyici, *a.g.e.*, s. 3.

yaslanan her kelime için o sözcüğün anlamını içinde taşıdığı unutulmamalıdır. Eski “Arap şiirinde yaratıcılığın sınırını şaire yaslayan temel ifade kalıplarından olan ve bir vecize değerine yükselmiş, ‘mânâ şairin karnındadır”⁶ sözü de unutulmamalıdır. Anlamlandırmalar yapılırken sahaya mahsus muhtelif kaynaklar özenle incelenerek kastedilen anlamın izâh edilebilmesi için özel gayret gösterilmiştir. Başvurulan kaynaklar ve şahsi değerlendirmelerle ulaşılan anlamlara metnin tanıklığı ile yer verilmiş olsa da hata payının olabileceği unutulmamalıdır.

Klasik Türk edebiyatı metnlerinin anlaşılmasında, sanatkârın yaşamı, psikolojisi, dinî-tasavvufî yönü, beslendiği sosyo-kültürel çevresi, eserine aksettirdiği düşünce ve hayallerin perspektifi kavranmasının ardından ancak sanatının detayına bakılabilir. Böylelikle musannifin eseri baştan sona etraflıca incelenip şanatkârın üslubuna tam olarak vakıf olunmadan, sözcük seçimi ve kullanım tarzının akabinde sebebi tamamıyla idrak edilmeden bir değerlendirmede bulunmak eksik olur. Bu sebepten bağlamsal yaklaşımlar dikkat çekici bir yöntemdir.

Bir sanatkârı doğru ve bütünüyle anlayabilmenin yolu öncelikle oluşturduğu eseri ve eserinde duygu ile düşüncelerini yansıtan ifadelerini anlayabilmekten geçer. Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları bu bakımdan, eserlerin söz varlığını, anlam tasavvurunu ve üslubunu zerresine kadar vermesinin yanında, sanatkârın yaşamının bilinmeyen yönlerini yaşadığı devrin iz düşümlerini beraberinde anlamlandırmaya olanak sağlamaktadır.

“Şerh metodundan ayrı olarak ‘bağlamlı dizinler’, sözlük biliminde farklı kullanımlarıyla diğer standart sözlüklerden ayrı bir metodla hazırlanmış özel sözlükler olarak değerlendirilmektedir. Bağlamlı dizinler, kelimelerin geçtiği bağlamları bütün olarak verdiğinden ve bunları belirleme kolaylığından dolayı araştırmacılar için büyük bir önem taşımaktadır. Araştırmacı, bir metin içinde geçen

⁶ Pervin Çapan, “Tezkirelerin Işığında Şiire Has Bir Yapı Unsuru Olarak Mânâ Üzerine Değerlendirmeler” Atatürk Üniversitesi, **Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Prof. Dr. Hüseyin AYAN Özel Sayısı, S. 39, Erzurum, 2009, s. 440.

kelimenin geçtiği yer ve bağlamları, fazla zaman harcamadan kolaylıkla görebilme olanağına kavuşmaktadır.”⁷

“Batı da ‘concordance’ olarak adlandırılan söz konusu çalışmalar, ilk olarak kutsal kitaplar üzerinde yapılmış, olumlu sonuçlar elde edilmesi neticesinde de Shakespeare’den Proust’a kadar pek çok şair ve yazarın eserlerinin bağlamli dizinleri ortaya çıkarılmıştır. Doğu edebiyatlarında ise söz konusu çalışmalara örnek olarak yalnızca Hafız Divanı tespit edilebilmiştir.”⁸ Türkiye’de ise bu yolla başlatılan ilk örnekler Prof. Dr. Günay Karaağaç’ın danışmanlığında Vasfî Divanı Gramer İndeksi⁹, Sarıca Kemal Divançesi’nin Gramatikal İndeksi¹⁰, Helaki Divanı Gramer İndeksi¹¹, Amrî Divanı’nın Gramer İndeksi¹² çalışmaları olarak bilinir. Oluşturulan TEBDİZ projesi edebiyatımızı anlamlandırma yolunda atılmış bir sistem olarak ilk olarak öncü çalışma kabul edilen Prof. Dr. Cem Dilçin’in danışmanlığında yürütelen Furkan Öztürk’ün çalıştığı Bakî Divanı Sözlüğü¹³, Cem Dilçin’in emekli olması sebebiyle Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak’ın danışmanlığında devam etmiş ve tamamlanmıştır. Diğer bir örnek ise, yine Prof. Dr. İsmail Aksoyak’ın denetiminde Özer Şenödeyici tarafından hazırlanan Naili Divanı Sözlüğü¹⁴’dür. 2015 yılında başlayıp Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak’ın yönetiminde sürdürülen TEBDİZ Projesi dolayısıyla da bağlamli dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarına araştırmacılar tarafından yeni çalışmalar devam etmektedir.

Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlüğü kısa adıyla TEBDİZ, Türk dili ile yazılmış eserlerdeki kelimelerin, hangi anlamlarda ve bağlamlarda kullanıldığını başka bir ifadeyle edebî metinlerin anlam dünyasına ulaşmayı amaçlayan bir projedir. *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn’un Kıssası ve Hikâyesi Sözlüğü (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük)* adlı çalışmamız da TEBDİZ projesi kapsamında hazırlanmıştır.

⁷ Öztürk, a. g. m., s. V.

⁸ Şenödeyici, a. g. e., s. 3.

⁹ Şahin Baranoğlu, “Vasfî Divanı Gramer İndeksi”, Ege Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1991.

¹⁰ İsmail Ulutaş, “Sarıca Kemal Divançesi’nin Gramatikal İndeksi”, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1992.

¹¹ Yakup Sevimli, “Helaki Divanı Gramer İndeksi”, Ege Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1992.

¹² Enver Aktuna, “Amrî Divanı Gramer İndeksi”, Ege Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1992.

¹³ Öztürk, a. g. m., s. VI.

¹⁴ Şenödeyici, a. g. e., s. 2.

Çalışmamızda temennimiz klasik edebiyatın kültür mirasının anlaşılması ve öğretilmesi bakımından onun bir kenara itilmesine engel olacak her çabanın gelecek nesillere aktarılmasında önemine katkıda bulunmaktır. Türk neslinin köklü, ihtişamlı edebiyatın tanığı olmaları çabasına, incelememiz ufakta olsa bir katkıda bulunabilme gayreti ile şekillenmiştir. Çalışmamız her gün gelişmekte olan Türk kültür diline bir taş koyabilmek ümidiyle yazılmıştır.

Klasik şiirde söz ve anlam, birbirini destekleyip pekiştirme işleviyle bir bütünlük ve birliktelik içerisinde sanatı yaratmıştır. Birbirinden ayrılmaz iki unsur olan söz ve anlam şiiri anlamadaki unsurların başında gelir. Anlamı peyda eden sözün gücüdür. Fuzulî, Farsça Divan'ının önsözünde günümüz Türkçesine aktarılmış biçimiyle şöyle der: “Söz, anlam hazinesinin incilerini tane tane sıraya dizen bir iptir. Anlamı düzene koyan sözdür, hiçbir anlam söz olmadan biçimlenip varlık kazanamaz.”¹⁵

Unutulmamalıdır ki “Divan edebiyatı dayandığı esaslar ve hususiyetleri bakımından kendi devrinin şerhine muhtaçtır. Kaideci bir edebiyat olup mazmun ve mefhum edebiyatıdır. Kendi devrinin hususiyetlerini, zevklerini, san'at telâkkilerini, hurafelerini, itikatlarını, hakikî ve batıl bütün bilgilerini taşır”¹⁶ bunların nitelikli bir şekilde aşikâr edilmesinde söz varlığı çalışmaları olanak sağlamaktadır. Söz varlığı çalışmaları Klasik edebiyat sahasının zemininde belli kaynaklardan faydalanmıştır: tarih ve sosyal hayat kaynağı, dinî ve tasavvufi kaynak, felsefi ve ilmî kaynak, estetik değerler sistemi böylelikle edebiyatın poetikasını oluşturmuştur. Bu poetikayı, estetiği açan kapı da söz varlığı çalışmaları olup bu çalışmalar bu kapının anahtarı hüviyetini taşımaktadır.

“Divanlar ve diğer edebi ürünler semantik bütünlükleri içerisinde tahlil edilmeğe başladıklarında, kültür, psikoloji ve estetik kavramlar sistematığı anlaşılmaya çalışıldıklarında görülecektir ki, eski

¹⁵ Cem Dilçin, “Divan Şiirindeki Paralel ve Ortak Söz Yapılarından Metin Eleştirisinde Yararlanma”, **Türkoloji Dergisi**, C.13, S. 1, 2000, s.33.

¹⁶ Agâh Sırrı Levend, **Divan Edebiyatı, Kelimeler Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar**, Ankara, Enderun Kitabevi, 1984, s. 8.

şiiirimizde yer alan her kelimenin, kavramın bu bütünlük içerisinde işgal ettiği bir anlam alanı vardır.”¹⁷

“Divan şairleri, var olmayı hayâl etmekten çok; mevcudu sembollerle, mecazlarla, teşbih ve istiareler, mazmunlar ve soyut mefhumlar aracılığıyla ifade ediyorlar; algıladıkları dış dünyayı zengin semboller... estetik aracılığıyla büründürüyor... değiştiriyorlardı.”¹⁸ Bu estetiğin anlaşılır olmasında dil probleminin metinlerdeki dil içi ve dil dışı bağlamlarıyla söz varlığının anlamlandırılarak aşılması temel amaçtır.

Bu amaçla çalışmada şöyle bir yol izlenmiştir:

Klasik edebiyatın ürünlerini anlamlandırmak çağın getirdiği teknolojik yenilikler ile kolaylaşmaktadır. Çalışmamızın işlenmesine olanak sağlayan TEBDİZ, metin merkezli olarak müşterek bir bilgisayar altyapısından oluşmaktadır. Bu nedenle sisteme yüklenecek eserler öncelikle veri girişi yapılabilmesi için metinler Word dosyası hâlinde olmalıdır. Bu eserler olduğu gibi hiçbir bozulmaya sebebiyet vermeden şekil ve tür özellikleri gözetilerek sayfa sayfa sisteme (<http://tebdiz.com>) yüklenerek artık işlenmeye hazır duruma gelmektedir.

Sistemin sağladığı kolaylık ile TEBDİZ’e aktarılan metnin kelime yahut kelime gruplarının bir bağlam ekseninde anlamlandırılmasıdır. Sistemin müşterek havuzundan elde edilen verilerle de anlamlandırmada farklı bağlamlar bulunmasına da imkân sağlamıştır. Tezi işlerken anlamlandırma esnasında kaynakçada belirttiğimiz muhtelif eserlerden yararlanılmıştır. Ayrıca belirtilen kaynakların yeterli görülmediği durumlarda ise metindeki bağlam ve tanıklardan hareketle şahsi yorumlar yapılarak anlamlandırılmıştır. Sistem üzerinde girilen bütün veriler sözlük formatında dizin hâline getirilmiştir. Bu dizinlemede kelimelerin anlamı ve nerede geçtiği aynı anda sunulduğu için bağlamı okuyucuya sunmuş olup mukayeseye de imkân vermektedir.

Çalışmamızın ilk bölümlerinde Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin tarihi ve edebiyatımızdaki yeri ikinci bölümde ise eserin üslubu, gelenek içerisindeki âşık,

¹⁷ Muhammet Nur Doğan, “Fuzûlî’nin Poetikası”, *İlmî Araştırmalar Dergisi*, C. 0, S.2, 2014, s. 67.

¹⁸ Muhammet Nur Doğan, *Eski Şiirin Bahçesinde*, Yelkenli Yayınları, İstanbul, 2009, s.33.

sevgili metaforu, kullanılan motifler, dilsel kullanımlar, muhtevaya dair içeriklere yer verilmiştir. Üslup özelliklerinde de eserin sanatsal özellikleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Çalışmamızın üçüncü bölümü metnin bağlamlı dizininin tamamını oluşturmaktadır. Dizinde yer alan kelimeler ve kelime grupları kaynakçada belirtilen sözlükler ve şahsi yorumlamalardan oluşan anlamlandırmadan oluşturulmuştur. Elde edilen bağlamlı dizinde verilen kelimeler literatür taramaları, sözlükler taranarak müşterek havuzun yardımıyla elde edilen bilgilerle yeni yorumlamalar yapılmıştır.

Klasik edebiyatta anlamların bağlama göre nasıl değişime uğrayarak çağrışım imkânları kazandığı mensur eserden alınan örneklerle gösterilmeye çalışılmıştır. Bu örnekler, farklı söyleyiş kalıpları ve farklı sözcük türlerinden oluşup bunların şiirsel/mensur sözdiziminde nasıl işlevler yüklendikleri ve eserde bu dil öğelerinin kullanım biçimlerinin nasıl oluşturulduğu gösterilmek istenmiştir. Çalışmada bu söz varlığı, TEBDİZ bilgisayar altyapısı yöntemiyle anlamlandırılarak mensur eser işlevsel bir sözlük hâline getirilmiştir.

“Bağlamli dizinler, sözlük biliminde farklı kullanımlarıyla diğer standart sözlüklerden ayrı bir metodla hazırlanmış özel sözlükler olarak değerlendirilmektedir. Bağlamli dizinler, kelimelerin geçtiği bağlamları bütün olarak verdiğinden ve bunları belirleme kolaylığından dolayı araştırmacılar için büyük bir önem taşımaktadır. Araştırmacı, bir metin içinde geçen kelimenin geçtiği yer ve bağlamları, fazla zaman harcamadan kolaylıkla görebilme olanağına kavuşmaktadır.”¹⁹

Çalışmamız, söz konusu hikâyenin ifade edilmesinde dilin ve klasik edebiyatın geçirdiği evreleri görmemizi sağlayacağı gibi ayrıca Divan şiirinin gelişiminde geçirdiği aşamaları da görmemize de yardımcı olacaktır.

Metinde karşılaşılan kelimeler üzerinden devrin sosyo-kültürel zemini hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Tüm bu kültür izleri sayesinde eserlerin gelenekle olan bağı ve canlılığı ortaya koyulmuştur. Zaman zaman da eserde yerel söyleşiler

¹⁹ Öztürk, a.g.m., s. VI.

ve yoğun bir deyim kullanımında bulunulduğu görülmüştür. Zira mensur metinlerin vazgeçilmez ögelerinden biri deyimler olduğu bilinir. Metinde sıklıkla kullanıldığından dolayı sadece deyimler müstakil olarak incelemede yer alacaktır. Çalışmanın TEBDİZ çatısı altında amacı da araştırmacılara kelimelerin metin içinde kazandığı anlam değeri ve çağrışımını ortaya koymaktır.

Mensur eserin söz varlığı içinde çeviri ve yarı çeviri deyimler de önemli yer tutmaktadır. Bunlardan bir tanesi olan “Elbise yırtmak” hikâyede “yakasın yırtıp”²⁰ kullanımıyla yer almıştır. İçinde bulunulan felaket bir durumu anlatırken kendinden geçip kendini yerlere vurmak, yere atmak şeklinde yaşanan bir olayda elbiseyi parçalamak anlamlarını da barındırmaktadır. Hikâyedeki deyimler ortaya çıkarılmıştır. Bu sayede şairin üslubunu oluşturan ögeler, işlevsel sözlük vasıtasıyla daha somut olarak ortaya koyulmuştur.

Leylâ ile Mecnûn, kaynağı Arap edebiyatı olan ikili aşk hikâyesinin kahramanlarıdır. Bu hikâye, klasik Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında sıklıkla işlenmiş, bu edebi geleneklere mensup pek çok şair tarafından mesnevi formunda müstakil birer eser olarak kaleme alınmıştır.

Hikâyenin ana kahramanı Mecnûn aşk derdine tutularak çileli bir ömür sürmüş, nice mihnete gark olmuştur. Mecnûn, sevgiliye meftun oluşu, mektep arkadaşlığı, aşk ile kendinden geçip cünun olarak çölleri mesken edinmesi, orada vahşi hayvanlarla dostluk kurup dolaşması, başına kuşların yuva yapması vs. pek çok yönüyle tasavvur edilmiştir. Şairlerce âşığın timsali kabul edilen Mecnûn ismi ile tevriye ve ihâm-ı tenasüp sanatları kullanılarak birçok eserde telmih yapılarak eser içinde ya da müstakil olarak yazılmıştır. Mecnûn şiir vadisinde şairlerce âşıklıkta kıyas noktası olmuş kimi zamanda şair kendi aşkını ona karşı üstün konuma koymuş ya da Mecnûn’u üstün görmüştür. Kimi zamanda âşıklığın/Mecnûn’un mirasının şairin kendinde olduğunu sanatıyla kanıtlama gayretinde olmuştur. Klasik edebiyatta Mecnûn gerçek ya da sadece kurgusal bir karakter olduğu elbette gelenek içerisinde şiirin tartışma konusu olmuştur. Biz burada bu konulara girmekten çok Mecnûn, şiirde söz varlığı temelinde nasıl benzetmelere konu olmuş mensur hikâyemizde nasıl

²⁰ Kesik, Baka, **a.g.e.**, s. 131.

konumlandırılmış ve başına neler gelmiştir eserin diğer metinlerle benzerliği vs. gibi konular üzerinde ana hatları ile durmaya gayret göstereceğiz. Bunu anlatırken de dil bağlamında hikâyemizin hangi zengin ve özgün sanatsal kullanımlara yer verildiğini ortaya koyacağız. Eserin üslup ve sanatını oluşturan; ses tekrarları, deyimler, söz varlığının yanında muhteva açısından manzumlar ve motifler, klasik şiir telakkisi içinde Mecnûn ve Leylâ, sevgilinin güzellik unsurları gibi birçok bağlamda incelenecektir.

Ayrıca metinde tespit edilen deyimler diliçi çeviride, anlamlandırmada çağrıştırdığı deyimler vasıtasıyla anlamlandırılmıştır. Örnek:

Metinde ‘hatrını hoş etmek’ şeklinde geçen ifade ‘gönlünü hoş etmek’ şeklinde kabul edilmiştir. Bunun gibi birçok örnek üzerinden aslında diliçi çeviride bu anlamların verilmesinin uygun olduğu fikrini sağlamlaştırmaktadır. Zira metin incelenirken tüm dil öğelerine eş zamanlı bir yöntemle bakılmıştır. Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarının bu dil öğelerini bütün olarak görmeye ve anlamlandırma noktasında katkısının önemli olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca mensur eserdeki deyimler, motifler vb. öğeler ortaya çıkarılmıştır. Bu sayede eserin üslubunu oluşturan öğelerden her biri, işlevsel sözlük aracılığıyla verilmiştir.

Klasik geleneğinin mazmunları ve anlam dünyası mensur eserde harmanlanmış olup, çeşitli söz ve söz gruplarında, tamlamalarda teşbih, istiare, cinas, tevriye, mecâz-ı mürsel, tezat, ihâm ve kinayeden yararlanılmış, geleneğinin esere dâhil edilmesiyle dil öğeleri temel anlam, mecaz anlam ve bağlamlarla örülmüş kurgu sayesinde metin adeta bir şiir hâline gelmiştir. Bu kurguyu çözümlemek gerekir. Dolayısıyla da her bir dil ögesinin anlamını ayrı ayrı tespit etmeden mensur eserin söz varlığı ve sanatı hususunda değerlendirmede bulunmak eksik sonuçlara ulaştıracaktır.

Dizin ve sözlükten edinilen bulgulardan hareketle, çalışmamızda eserin dinî-tasavvufî yönü, sanat poetikası, şekil incelemesi, eserin dil ve üslup özellikleri, metinde işlenen klasik ve orijinal hayaller, mazmunlar, motifler, âdet ve gelenekler aşk hikâyesinin kahramanları hakkında bilgi verilmiş ve ulaştığımız sonuçlar

“Sonuç” kısmında anlatılmıştır. Çalışmamız Giriş, Birinci Bölüm, İkinci Bölüm ve Üçüncü Bölüm şeklinde düzenlenmiş olup son bölüm ise söz konusu hikâyede yer alan her bir ibarenin farklı perspektiflerden incelendiği ve mensur eserin anlam dünyasından çıkardığımız hususların anlamlandırılarak aktarıldığı *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn’un Kıssası ve Hikâyesi’nin Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü*’ne de yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. LEYLÂ İLE MECNÛN HİKÂYESİNİN KAYNAĞI VE DOĞUŞUNDAN İTİBAREN HİKÂYENİN TARİHSEL PANORAMASI

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin doğuşu Araplarda başlamış olup İslam medeniyeti ekseninde Türk ve Fars edebiyatlarında daha fazla rağbet görmüş bu konuda birçok eser kaleme alınmıştır. Ayrıca Urdu edebiyatında da hikâyenin örneklerine rastlanmıştır. Leylâ ile Mecnûn hikâyesi Klasik edebiyatta farklı coğrafyalarda işlenmiş olup Türk şairler tarafından en güzel örnekleri verilmiştir. Leylâ ile Mecnûn, Türk milletinin benimsediği bir hikâye olarak Türk dünyasında yüzyıllar boyu okuru eksilmeyecek bir konu olarak tarihteki yerini almıştır. Hikâye, mesnevilerde ve divanlarda manzum olarak verilmiş sonrasında ise halk hikâyesi olarak mensur örnekler hâlinde verilmeye başlanmıştır. Fuzûlî'den sonra şairler mensur örnekler hâlinde yazmaya gayret etmiştir. Bu hikâye geniş halk kitleleri arasında söylentiler ile yayılarak sözlü ve yazılı zengin bir muhtevaya sahip olmuştur.

Hikâye, 19. yüzyıla kadar eserler zinciriyle işlenmiş olup hatta halk edebiyatı özneline Karagöz oyunlarına dahi konu olmuştur. “Fuzûlî'nin Leylâ vü Mecnûn'una benzerlik gösteren bu hikâye zamanla karagöz oyunları arasına da girmiştir.”²¹ Hikâye ikili aşk hikâyesi olup ana kahramanlar Leylâ ve Mecnûn üzerinden kurgulanmıştır. “Leylâ ile Mecnûn hikâyesinde Hicri I. yüzyılın ikinci yarısının sonlarına doğru öldüğü belirtilen ve asıl adı Kays olan Mecnûn' un aşkı sebebiyle çektiği ıstırap anlatılır.”²² Kays, âşıklıkta “çılgınca davranışlar sergilediğinden dolayı Mecnûn; deli, çılgın, birini çok fazla sevip aklını kaçıran âşık” anlamındaki kelime zamanla ona lakap olup isminin yerini almıştır. Leylâ ile Mecnûn hikâyesi, klasik edebiyattaki Yusuf ile Züleyha, Hüsrev ile Şirin, Süheyl ile Nevbahar, Vamık ile Azra gibi çift âşık kahramanlı hikâyelerinden biridir. Edebiyat tarihinde hikâye, Yusuf ile Züleyha'dan sonra en fazla işlenmiş olanıdır. Leylâ ve Mecnûn hikâyesi ilk Arap edebiyatında çıkmış olsa da sonradan Mecnûn lakabını

²¹ İskender Pala, “Leylâ ve Mecnûn”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 01.09.2021].

²² Cemal Bayak (hızl.), *Sevdâ'î Leylâ ile Mecnûn [Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn]*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, E-kitap Yay., Ankara, 2019, s. 3.

alan Kays'ın meftunu olduğu Leylâ için söylediği şiirler kulaktan kulağa yayılmıştır. Asıl hikâyenin ana yapısı Mecnûn'un bu şiirlerini açıklamak üzere yapılan yorumlardan ve bunlara sonradan eklenen söylentilerden meydana gelmiştir. Rivayete göre Kays b. Mülevvah el-Âmirî'nin büyük bir aşkla tutulduğu amcasının kızı Leylâ bint Mehdî el-Âmiriyye için yazdđı şiirlerin yorumlanarak genişletilmesiyle oluşturulan hikâye, en bilinen söylentiler arasında yer almıştır. Diğer bir rivayet ise mektepte tanışarak muhabbetleri aşka dönüşen iki âşığın aşk derdi yüzünden düştüğü vaziyetler ve Mecnûn'un söylediği beyitler konu edinilmiştir. Zira mektepte tanışmaları çalışmamıza konu olan yazmada diğer hikâyelerdeki bilinen şekliyle kurgulanmıştır. Bu şiirlerden yola çıkılarak oluşturulmuş hikâye, mecazi bir aşk hikâyesinin ilahi bir aşka dönüşmesinin hikâyesidir.

“Daha sonraları diğer Müslüman milletlerin edebiyatlarına geçen hikâye Arap edebiyatında gerçekçi tarzda ele alınırken, Türk ve Fars edebiyatlarında romantik bir tarzda işlenmiştir.”²³ Halk arasında yayılan söylentiler zamanla halk hikâyesine dönüşmüştür.

“Araplar arasında bir halk hikâyesi hüviyetini alan bu iki kahramanlı aşk hikâyesinin yazılı olarak anlatıldığı ilk kaynaklar, İbn Dâvud El-İsfehânî'nin (öl. 255/780) Kitâbü'-Zehrâ adlı eseri ile Müslim b. Kuteybe'nin (öl. 276/890) Kitâbü'-Şi'rve'-Ş-Şuarâ adlı eserleridir. Bunlar dışında, bu hikâye başta Ebu'l-Ferec el-İsfehânî'nin (öl. 356/968) Kitâbü'l-Ferec adlı eseri olmak üzere Arap edebiyatına ait birçok eserde, bir kısmında senetlere dayandırılmak suretiyle yer almıştır.”²⁴

Bu konuda eser veren şairlerden biri olan Ebûbekir el- Vâlibî'nin *Mecnûn u Leylâ* adlı eseriyle Arap şiirinde önemli bir yeri vardır. Sebebi ise; “Eserini güvenilir ravîlerden aldđını bilgilere dayandırmıştır. Mecnun'un hayatına yer vermesi ve şiirlerini ilk defa derlemesi hikâyenin ortaya çıkmasında etkili olup daha sonra

²³ Bayak, a. g. e., s. 3.

²⁴ Esma Polat, “Leyla ile Mecnun Hikâyesi'nin Şeyhülislam Yahya Divanı'na Yansıması”, *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6, S. 17, 2019, s. 11.

yazılacak eserlere de kaynaklık etmiştir”.²⁵ Ayrıca şair, Divandaki şiirlerin arasına küçük mensur parçalar ekleyerek esere bir hikâye şekli vermiştir. “Şair Ahmed Şevki de hikâyeyi manzum piyes haline sokmuş, eser ‘Mecnûn ü Leylâ’ adı altında basılmıştır”.²⁶

“İbnü’n-Nedîm’in, halk hikâyeleri arasında Kitâbü Mecnûn ve Leylâ adında anonim bir eserden söz etmesi (el-Fihrist, s. 425), bunun IV.(X.) yüzyılda Arap dili ve edebiyatı âlimlerinin türlü şekilleriyle naklettikleri bir halk hikâyesi haline dönüştüğünü göstermektedir.”²⁷

“Ebulferec el-İsfahanî, Kitâbü’l-Egânî adlı eserinde Mecnun ve Leylâ ile ilgili sözlü ve yazılı rivayetleri toplu bir şekilde vermiş, Mecnun hakkında yazılmış ve fakat kaybolmuş eserlerden de söz etmiştir. Ayrıca bunlardan nakillerde bulunmuştur. Bu açıdan bakılınca Kitâbü’l-Egânî’nin Leylâ ve Mecnun hikâyesi için değerli bir kaynak olduğu görülür. Bu eserin ikinci bir önemi de, daha sonra Arap edebiyatında yazılan ve aynı konuyu işleyen eserlere kaynaklık etmesidir.”²⁸

Arap edebiyatında görüldüğü üzere başlangıçta halk arasında sözlü yayılan, şiirler ve söylentiler zamanla yazılı halk hikâyesi hüviyetine bürünmüştür. Bu bağlamda gerek sözlü gerekse yazılı eserler meydana getirilmiş olup anonim eserlerinde varlığından söz edilmektedir. Âlimlerin de edebiyat sahasında naklettikleri üzerinden yoğun bir Leylâ ile Mecnun eseri etkileşimi olmuştur. Kitâbü’l-Egânî’nin yazılmış olması bu bakımdan şairlerin eser verme çeşitliliğine katkı sağlamıştır.

Kitâbü’l-Egânî’yi kaynak olarak kullanan ve bu anlamda çeşitlilik yaratmaya çaba sarf eden şairler arasında: “Cafer b. Serrac Mesâriü’l-uşşâk, Davud b. Ömer el-Antakî Tezînü’l-esvâk fî-ahbâri’l-uşşâk, Abdulkadir b. Ömer el-Bağdâdî Hizânetü’l-

²⁵ Kemal Yavuz, “Leylâ ile Mecnûn Hikâyesinin Edebiyattaki Yeri”, **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, C. 2, S. 4, s. 58.

²⁶ Selma Alemdaroğlu, “Fuzûlî’nin Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi’nin Roman Tekniği Bakımından İncelenmesi”, Fırat Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2008, s. 3.

²⁷ İsmail Durmuş, “Leylâ ve Mecnûn”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#1>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 01.09.2021].

²⁸ Yavuz, a. g. m. s. 58.

edeb, Ebulmehâsin Yusuf Abdülhâdî de Nüzhetü'l-müsâmir fî zikri ba'ziahbâri Mecnuni Benî Âmir"²⁹ yer almaktadır.

Bu şairlerden başka aynı çağın şairlerinden “Evhad Ebu Abdullah Şemsüddin Muhammed bin Tulun (öl. 953/1546) ‘Bastüsâmii’l-müsâmir fî ahabîri Mecnuni Benî Âmir”³⁰ adlı eserini yazmıştır. Leylâ ile Mecnûn konusunda farklı söylentiler olsa da ya rivayet edeni meçhul ya da içerik olarak benzerlik göstermektedir. Belli başlı kaynaklar olarak bu eserler kaynaklardaki yerini almıştır.

Fars edebiyatında Leyla ile Mecnûn hikâyesi geniş bir yer kaplamaktadır. Zira Türk şairlerinin de kaynak gördüğü ve de sanatıyla onların edebiyatından daha güzelini yaratma gayreti hasebiyle Fars edebiyatı bizim için önem teşkil etmektedir. Farslarda ilk defa Menûçihri (ö. 432/1041) ve Baba Kûhî-i Şîrâzî'nin (ö. 442/1050) Divanlarında Leylâ ile Mecnûn isimlerine rastlanmaktadır. “Bu şairler muhtemelen, Leylâ ve Mecnûn adlarını halk arasındaki sözlü rivayetlerden veya anonim bir Leylâ ve Mecnûn hikâyesinden almışlardır. Leylâ ve Mecnûn adlarına Enverî ve Hâkânî-yi Şîrvânî'nin Divanlarında da rastlanır.”³¹

Arap edebiyatında Leylâ ile Mecnûn hikâyesi, müstakil bir eser olmaktan ziyade eserlerin içinde parçalar hâlinde verilmiştir. Fars edebiyatında ise büyük şair, Nizâmî Türk'tür. “Kıssayı ilk defa planlı bir eser haline koyan Genceli Nizâmî'dir. M. 1188'de tamamlanmış 4718 beyitten müteşekkil bir mesnevidir. Arap kaynaklarını iyi bilen Nizâmî, olayları ve şahısları ayıklayıp seçerek yazar.”³² Hikâyeyi baştan sona ayrı bir formda yenilikler ekleyerek yazmıştır.

“Doğu edebiyatının en büyük sanatçıları arasında yer alan Nizâmî, klâsik Türk edebiyatına önemli ölçüde etki etmiş ve klâsik Türk şairleri tarafından yüzyıllarca örnek alınmış hamse sahibi yazarlardandır. Siyasî, coğrafi ve kültürel açıdan verimli bir bölgede yetişen Nizâmî, sadece klâsik Türk edebiyatına değil aynı zamanda Farsçayı kullanan tarzı, tarihî olayları işleyişi, fikirleri, felsefî ve bilimsel görüşleriyle

²⁹ Yavuz, a. g. m. s. 58.

³⁰ Yavuz, a. g. m. s. 58.

³¹ Tahsin Yazıcı, “Leylâ ve Mecnûn”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#2-fars-edebiyati>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 01.09.2021].

³² Polat, a. g. m. s. 326.

dünya edebiyatına da çok şey kazandırmış önemli bir şairdir. Fars olsun Türk olsun birçok şair bu hikâyelerde Nizâmî'nin izinden gitmeye çalışmıştır. 12. yüzyılda yaşamasına rağmen klâsik Türk edebiyatının son dönemlerinde bile onun mesnevîlerine tercümeler yapılması, Nizâmî'nin ne kadar büyük bir şair olduğunun önemli bir göstergesidir.”³³

Bu yeniliklerden bahsetmek gerekirse şöyledir: “Hikâyenin kaynağındaki rivayetlerde geçen günlük hayata ait özellikleri tamamen kaldırmış, çölden başka, belli başlı Arap unsuru bırakmamıştır. Bu değişiklikteki gayesinin hikâyeyi daha çarpıcı hale getirmek ve bir takım ibretler sergilemeye yönelik olduğudur....”³⁴ Şair, kahraman kadrosuna eklemeler ve çıkarmalarda bulunarak isimlerinde değişimler yapmıştır. Hikâyesinde göze çarpan en önemli değişim de aşkın konusunu, beşeri olarak tasavvur etmiş olsa da: “Aslen Türk olan Fars edebiyatının büyük şairi Genceli Nizâmî”³⁵ eseri tasavvufî tavırla harmanlayıp başka bir hüviyete büründürmüştür. Şair bu durumu eserin sonunda Mecnûn ile Leylâ'yı kavuşturur ancak Mecnûn, Leylâ'yı tanımaz şeklinde tasavvur etmiştir. Şairlerce örnek alınan bu yeni hüviyet, bazı değişiklikler yapılarak ana çizgi ve bölümlere sadık kalınarak defalarca ekol hâlinde yazılmıştır. Nitekim oluşturduğu bu yeni eserde bir diğer farklılık ise şöyledir:

“Leylâ ve Mecnûn çölde hayvan otlatırken değil okulda okudukları sırada aşkları başlar. Mecnûn'u savunan Nevfel bir Arap emîri olmayıp bir İran prensidir. Ayrıca Nizâmî, eserine Zeyn ve Zeynel adında iki şahıs eklemiştir.”³⁶ Hikâye doğuşundan itibaren konusunda ve yapısında yazıldığı dil ve bölgelerde içinde bulunduğu çağa ve kültüre göre yenilikler ya da değişimler ile hepsinden bir parça olarak nihayetinde bilinen genel hâlini almıştır.

“Bu konu Arap edebiyatında 20. yüzyıla kadar ele alınıp işlendiği, modern Arap edebiyatında bile yer aldığı hâlde, Nizâmî'den sonra bu hikâyeyi yazan Fars ve

³³ Hamza Koç, “Nizâmî'nin Dört Mesnevîsinin Mensûr Tercümesi [Heft Peyker, İskendernâme, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, İnceleme Edisyon Kritikli Metin]”, Karadeniz Teknik Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Trabzon, 2016, s.747.

³⁴ Bayak, a. g. e., s. 3.

³⁵ Yavuz, a. g. m., s. 58.

³⁶ Tahsin Yazıcı, “Leylâ ve Mecnûn”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#2-fars-edebiyatiTurkiye>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi 01.09.2021].

Türk şairlerinin hepsi Nizâmî'yi örnek almışlar ve onun tesirinde kalmışlardır.”³⁷ Nizâmî'den sonra konuyu ele alan şairler kendilerine göre tertip etmiştir fakat hiçbir Nizâmî'nin seviyesine ulaşamamıştır. Onun kadar adından söz ettiren ve örnek alınan da olmamıştır.

“Hatta modern Arap edebiyatı içinde yer alan Ahmet Şevki (1868-1932) bile konuyu manzum tiyatro eseri hâlinde yazmıştır... Arap edebiyatındaki eserler varken, Fars ve Türk şairlerinden etkilenmiştir”³⁸ Nizâmî'nin ardından yazılan eserleri sıralamak gerekirse:

Emîr Hüsrev-i Dihlevî'nin 698'de (1299) kaleme aldığı hamsesi içindeki Mecnûn u Leylî “genellikle bir Hint şehzadesinin macerası niteliğini taşır. Eserde tasavvufî konulara³⁹ hiçbir şekilde yer vermemiştir.

Bir diğer şair, Abdurrahman-ı Câmî'nin 889'da (1484) yazdığı Leylâ vü Mecnûn eserinde mecâzi aşk işleyerek konuyu: “Okulda değil yaylada tanışırlar. Mecnûn'un ölümü bir bedevî Mecnûn'u ararken onu çölde kucağında bir ceylan yavrusu olduğu halde ölmüş olarak bulur ve durumu Leylâ'ya bildirir. Leylâ da Mecnûn'un mezarına gelir ve onun üzerinde ölür.”⁴⁰ şeklinde tasavvur etmiştir. Çalışmamıza konu olan hikâyede, Leylâ ile Mecnûn okulda tanışır Câmî'nin eseriyle aynı olan yönüyle Mecnûn'un Leylâ'nın mezarı başında ölme sahnesi iki metinde de benzerlik gösterir.

Câmî'nin yeğeni Hâtîfî (1419-1521)⁴¹ “Eserinin sonunda kendisini devrin Câmî'si gibi gören, Nizamî ve Emir Husrev ile boy ölçüşecek durumda olduğunu övünerek söyleyen Hâtîfî, Fuzûlî'ye tesir etmiştir. Ancak o platonik aşkı duymamış ve duyuramamıştır. Eserini ise bir hikâyeci düşüncesi ile yazmıştır.”⁴²

“Kâtibî (ö.839/1435-36?), Mektebî-i Şîrâzî (yazılışı: 886/1481),
Misâlî-i Kâşânî (yazılışı: 897/1492 civarı), Nizâmeddin Ahmed Süheylî

³⁷ Yavuz, a. g. m., s. 59.

³⁸ Yavuz, a. g. m., s. 58.

³⁹ Tahsin Yazıcı, “Leylâ ve Mecnûn”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#2-fars-edebiyati>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 01.09.2021].

⁴⁰ Tahsin Yazıcı, “Leylâ ve Mecnûn”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#2-fars-edebiyati>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 01.09.2021].

⁴¹ Yavuz, a. g. e., s. 61. (Mesnevinin ayrıntılı içeriği için bk, TDVİA:27, cilt-160, Ankara, 2003.)

⁴² Yavuz, a. g. m., s. 61.

(ö.918/1512), Sevdâi (yazılışı: 920/1514), Hilâlî-yi Esterâbâdî, Dervîş Alî-i Gîlânî, Kâsımî-i Gunâbâdî, Kâsım Han Bedahşânî, Sa‘deddin Rehâî-i Hâfî, Ya‘kûb-i Sarfî-i Keşmîrî, Mîr Cümle-i İsfahânî, Nâmî-yi İsfahânî, Sabâ-yi Kâşânî olarak sıralamak mümkündür.”⁴³

Ayrıca bilinen eserlerin yanı sıra Tahsin Yazıcı, “Bunların dışında müellifleri bilinen, ancak günümüze kadar gelmeyen bazı eserler de vardır”⁴⁴ şeklinde bir şerh düşmüştür. Aslen Türk olan Süheylî ile aynı zamanda yaşayan Molla Câmî de İran sahasında eser veren bir başka şairdir.

Aslen Türk şair olan İran sahası şairlerinden: “Nizâmî, Süheyl ve Hüsrev’in her ne kadar eserleri Farsça olsa bile, hikâyenin Türkler arasında çok önemli olduğu görülmektedir. Bu durumda İranlılara bile kendi dillerinde bu eserleri sunanların Türk şairleri olması gerçekten düşündürücüdür.”⁴⁵

Urdu edebiyatında Farsça kaynaklardan aktarılmış olup Hint coğrafyasında şairlerce yazılmıştır. Bu şairler:

“Şeyh Ahmed Gucerâtî, şairin oğlu Muhammed b.Ahmed Azîz, Abdullah Vâiz b. İshak, Mirza Muhammed Takî Heves Leknevî (2000 beyitlik), Mîr Muhammed Hasan Tecellî, A‘zamüddeve Server Dihlevî, önemli Urdu şairi kabul edilen Mîr Takî Mîr’in kız kardeşinin oğlu Tecellî, Giyân Çend Ceyn, Azîzüddin Nâmî, Şah Muhammed Azîm Dihlevî, Mîr Ahmed Necîbüddin, A‘zam Dihlevî, Nezîr Ekberâbâdî Leylâ ile Mecnûn konusunu işleyenler olarak sayılmaktadır.”⁴⁶

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi, Arap coğrafyasında doğmuş bir aşk hikâyesinden esinlenilerek yazılmış olsa da Türk edebiyatlarında birçok şair tarafından çeşitli motifler eklenmiş olup geliştirilmiş alanında takip edilecek eserler sunulmuştur.

Türk edebiyatında Leylâ ile Mecnûn hikâyesi; “13. ve 14. yüzyıllarda Fars edebiyatına paralel olarak, Anadolu’da da Leylâ ile Kays’ın aşklarını konu alan

⁴³ Kesik, Baka, **a.g.e.**, s. 16.

⁴⁴Tahsin Yazıcı, “**Leylâ ve Mecnûn**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#2-fars-edebiyati>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 01.09.2021].

⁴⁵Yavuz, **a. g. m.**, s. 61.

⁴⁶Hanîf Fauq, “**Urdu Edebiyatı**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#4-urdu-edebiyati>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi 01.09.2021].

hikâyeler yazılmıştır.”⁴⁷ 13. yüzyılda Anadolu sahasına baktığımız zaman, Mevlana Celaleddin-i Rumî “Mesnevî” adlı eserinde kısa bir hikâye şeklinde konuya temas etmiştir. 14. yüzyılda Türk edebiyatında Leylâ ve Mecnûn hikâyesine ilk defa değinen Gülşehrî olmuştur.

“Hikâyenin Türk edebiyatına girişi Gülşehrî’ nin 713/1313’te Mantıku’t-Tayr’ ındaki 79 beyit uzunluğundaki “Dâstân-ı Leylâ vü Mecnûn” başlıklı bölümü ve daha sonra Âşık Paşa’nın 730/1329’da tamamladığı Garib-nâme’sindeki 30 beyitlik bölümüdür.”⁴⁸ Bu eserlerin aşkı eserin sonunda ilahi aşka dönüşmüştür. Gülşehrî, Türkçe kaleme aldığı eserin sonunda Leylâ ile Mecnûn’u kavuşturur: Sonra da; “Sen Leylâ isen benim gönlümdeki kim? Leylâ nasıl iki olabilir? Mecnun yüz de olsa buna şaşılmaz, ancak sevgilinin iki olması büyük hatadır. Bu olmaz, sen de et, kemik ve kandan ibaretsin. Geçicisin benim sevgilim ise sonsuzdur. Gönlümde böyle bir Leylâ var.” der.”⁴⁹ Gülşehrî konuyu tasavvufî bir sona götürmüştür. “Artık Mecnun’un Leylâ’sı Mevlâ olmuştur”⁵⁰ Âşık Paşa, eserindeki 33 beyitlik bölümde “sonu Allah’a varan gerçek aşkı anlatmak için”⁵¹ Mecnûn’u işlemiştir. Bu bakımdan Nizâmî’nin örnek alındığı görülür. Ayrıca Şemseddin-i Sivasî’nin “İbretnümâ ve Mir’âtül-Âhlâk” ve Nâilî’nin “Tuhfe-i Dil-keş”⁵² eserleri de sayılmaktadır. Anadolu sahasına baktığımızda Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin, Yusuf ve Züleyhâ kıssasından sonra en çok işlenen ikili aşk hikâyesi olarak görürüz.

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi 15. yüzyılda Batı ve Doğu Türkçesinde birçok şair tarafından kaleme alınmıştır. Türk edebiyatında bu konudaki en hacimli mesneviyi yazan şair: “Hikâye Türkçe müstakil ve manzum bir eser olarak ilk defa Edirneli Şâhidî tarafından “Gülşen i ‘Uşşâk” ismiyle yazılmıştır. Eserini Şehzade Cem adına kaleme alan Şâhidî konuyu tamamen tasavvufî bir yaklaşımla ele almıştır.”⁵³ Eser Nizâmî, Gülşehrî ve Âşık Paşa’nın eserleri gibi tasavvufî açıdan ele alıp işlenmiştir. Ayrıca Hamdullah Hamdî’nin Leylâ vü Mecnûn (1549) adlı eseri hacim bakımından önde gelir.

⁴⁷Yavuz, a. g. m., s. 60.

⁴⁸ Bayak, a. g. m., s. 6.

⁴⁹ Yavuz, a. g. m., s. 60.

⁵⁰ Yavuz, a. g. m., s. 60.

⁵¹ Kesik, Baka, a. g. e., s. 18.

⁵² Kesik, Baka, a. g. e., s. 19.

⁵³ Polat, a. g. m., s. 4.

Leylâ ile Mecnûn hikâyesini mesnevi şeklinde yazan şairlerden biri de Ali Şîr Nevâî'dir. Sadece Çağatay Edebiyatının değil bütün Türk Edebiyatının en büyük şairlerinden olan Ali Şîr Nevâî, hamsesinde yer verdiği mesnevilerden biri olan Leyla vü Mecnûn “Sultan Hüseyin-i Baykara’nın çocukluk arkadaşı, devlet adamı ve vezir olan Ali Şîr Nevâî’nin 3622 beyti bulan bu eseri otuz sekiz bölümden meydana gelmiştir”⁵⁴ Mesneviyi yazarken Nizâmî ve Hüsrev-i Dihlevî’den faydalanmıştır. “Nevâyî eserini oluştururken kendisinden önce yazılan Leylâ vü Mecnûnları göz önünde bulundurmakla birlikte, onlarda geçen bazı motifleri değiştirmiş, kendisi de birçok motif ilâve etmiştir”⁵⁵ Şair Türkçeye çok yanlı ve birçok eser kazandırmıştır. “Nevâî’nin Orta Asya Türk dili ve edebiyatının gelişmesinde büyük tesiri olmuştur. Bundan dolayı Çağatayca’ya “Nevâî dili” denmiştir.”⁵⁶ Anadolu sahasında son olarak: “Akşemseddinzâde Hamdullah Hamdi’nin (1449-1503) yazdığı Leylâ vü Mecnun mesnevisini de zikretmek gerekir. Daha çok Hâtifi’nin tesirinde olan Hamdi Çelebi, Nizâmî’nin eserini örnek almıştır.”⁵⁷ şairin bu eserinden bahsetmek mümkündür.

Türk edebiyatında 16. yüzyıl Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin en çok kaleme alındığı çağ olması hasebiyle önemlidir. Daha yüzyılın ilk çeyreğinde bu hikâyeyi yazan beş şair başı çekmektedir. Bu şairler; Bihiştî, Celîlî, Sevdâyî, Hakîrî ve Ahmed Rıdvan’dır.

“Fuzûlî (ö. 1556), Lârendeli Hamdî (16. yy), Piriştineli Celâl-zâde Salih Çelebi (ö. 1565), Diyarbekirli Halîfe (ö. 1572) ve Atâyî (16. yy) 17. yüzyılda bu mesneviyi kaleme alan isim Kafzâde Fâizî’dir (ö. 1621). Faizî bu mesneviyi tamamlayamadan vefat etmiştir. Hikâye 18. yüzyılda Örfî (ö. 1772) ve Andelib (17. yy); 19. yüzyılda Azerbaycanlı şair Nâkâm (ö. 1905) tarafından müstakil bir mesnevî olarak kaleme alınmıştır.”⁵⁸

⁵⁴ Yavuz, a. g. m., s. 61.

⁵⁵ Ahmet Kartal, “Ali Şîr Nevai”, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-sir-nevai>, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, [Erişim Tarihi: 02.09.2021].

⁵⁶ Günay Kut, “Ali Şîr Nevai”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ali-sir-nevai>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 02.09.2021].

⁵⁷ Yavuz, a. g. m., s. 61.

⁵⁸ Yavuz, a. g. m., s. 59.

Türk edebiyatında Fuzûlî, 16. yüzyıl Divan şiirinin ve bütün Türk edebiyatının önde gelen şairlerinden biri kabul edilir. Bir diğer değerlendirme ile: “Fuzûlî yaşadığı XVI. yüzyıldan bugüne kadar yetişen, Türk edebiyatının tanınmış şairleri içerisinde en büyük lirik şair olarak şiir tahtında oturmaktadır.”⁵⁹

Şairin Türkçe, Arapça ve Farsça divanlarının yanında manzum ve mensur olarak yazılmış birçok eseri vardır. Söz konusu eserlerden biri olan Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, hem Fuzûlî’nin hem de bütün Doğu edebiyatlarının en başarılı ve şöhretli aşk hikâyelerinden biridir. Fuzûlî bu eserini, Nizâmî’yi örnek alarak yazmış olup Leylâ vü Mecnûn hikâyesi ile mecazî aşktan ilâhî aşka yani vahdete erme, seyr ü sülûk içindeki sâlikin beşerî aşktan ilahi aşka yükselmesinde Leylâ bir vesile olarak kullanılmıştır. Bu yönüyle eser tasavvufi konuların sembolik bir şekilde işlemiş hâlidir. Hikâyede birçok yerde geçen tasavvufî terim, remiz ve semboller vb. unsurlar, eserin tasavvufî olarak yazıldığını kanıtlamaktadır. Yavuz Bayram ayrıntılı bir şekilde eserin önemini şu sözler ile anlatmaktadır:

“Çöl hayatını kısaca, Mecnun ve Leylâ’nın yaşadığı mekânı en ince noktalarına kadar bilen, anlayan ve yaşayıp hisseden şair Fuzûlî’dir. Onun, şahısların ruh hâllerini bilmesi ve kendisi ile ilgi kurması sonucunda Türk edebiyatında en güzel Leylâ ve Mecnun hikâyesini yazdığı bir gerçektir. Mecnun’un iç dünyasındaki dalgalanmalar, psikolojik durumu şair tarafından sezildiği için, üslûp ve dilde samimîlik ortaya çıkmıştır. Bu sebepten Fuzûlî etkileyici olmuştur. Türk edebiyatında daha sonra bu hikâyeyi ele alanlar yaptıkları yayınlarda, özellikle günümüzde hep Fuzûlî’nin eserine yönelmişlerdir. Şairin 3096 beyit ve mensur bir dibaceden meydana gelen eserinde yer verdiği murabba ve gazeller, ister Mecnun isterse Leylâ’nın ağzından olsun, içten samimî, hitaplı diyalog havasını getiren manzumelerdir. Bütün bunlar göz önüne alınınca Fuzûlî’nin Leylâ ve Mecnun adlı eseri hep doruklarda

⁵⁹ Nurgül Karayazı, “Fuzûlî’nin Leylâ ve Mecnûn’unda Tasavvufî Kavram ve Unsurlar”, Marmara Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007, s. 62.

kalmış bir şaheser olarak görülmüş ve Türk insanının gönlünde büyük yer tutmuştur.”⁶⁰

Edebiyatımızda en güzeli başyapıtı sayılan Fuzûlî'nin yazdığı Leylâ ile Mecnûn mesnevisini yazmasındaki sebeplerden biri de Taşlıcalı Yahyâ Bey ile Hayâlî Bey'in teşvikleridir. Fuzûlî Türkçe Divan'ının mukaddimesinde şiire dair şöyle bir değerlendirme yapmıştır: “Fuzûlî'ye göre şiirin asıl sermayesi derttir; gönlünde ıstırap, dert bulunmayan, ciğeri yaralı olmayan insanın şiiri tat ve zevkten uzak olur. İstırap ve dert şiir etkili kılar.”⁶¹ Bu değerlendirmelere bakıldığında onun bu denli ünlü bir şair olmasının ya da şiirin reçetesini veren nitelikte sözlerdir. Şiirin kalbe ait bir yaşayış olduğunu söyler ve ıstırapın yaşanması gereken bir gereklilik olarak görür. Çünkü o şiirlerinde de görüldüğü üzere ıstırap şairidir. Şirinde lirizmi, heyecanı ve macerası da kalbe aittir. Onun şiiri kimseye benzemez başkalarınıninki de onun yanında esamisi okunmaz.

İlhâm menbâlarından aldığı muhtelif unsurları kendi şahsiyeti ile meczederek, tamamiyle husûsî ve şahsî öyle san'at eserleri ortaya koymuştur ki bunlar sadece kendi eserleridir ve kendisinin şahsî damgasını taşımaktadır.⁶² Arap, Fars ve Türk edebiyatlarını takip eden Fuzûlî doğrudan hiçbir şairin tesiri altında kalmamış ender şairlerdendir.

1.1. Türk Edebiyatında Leylâ ile Mecnûn Yazan Şairler

İlgili bölümde Bayak'ın [*Cemal Bayak (hızl.), Sevdâ'î Leylâ ile Mecnûn [Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn], Kültür ve Turizm Bakanlığı, E-kitap Yay., Ankara, 2019.*] çalışması esas alınmış ve yararlanılmıştır.

XV. Yüzyıl

Şâhidî

⁶⁰ Yavuz, a. g. m., s. 62.

⁶¹ Doğan, a.g.e., 2014, s. 67.

⁶² Karayazı, a.g.m., s. 27.

Eser yayınlanmıştır.⁶³ Hikâye ile ilgili Türk edebiyatındaki eserler ve nüshaları hakkında burada verilen bilgiler Bayak'tan alınmıştır. Agah Sırrı Levend'in yazdığı eser “Arap Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnun Hikâyesi” şeklinde Türkiye İş Bankası Yayınları tarafından 1959'da Ankara'da basılmıştır.

Ali Şîr Nevâ'î

Nevâ'î'nin Türkiye kütüphanelerindeki nüshaları için (bk. Agah Sırrı Levend, 1958). “Türkiye Kitaplıklarındaki Nevâ'î Yazmaları”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten. Ankara: TDK. 127-209. Eser yayınlanmıştır. Agah Sırrı Levend (hızl.1967).

Ali Şîr Nevâî, Hamse, Hayretü'l-Ebrâr, Ferhâd u Şîrîn, Leylî vü Mecnûn, Seb'a-i Seyyâre, Sedd-i İskenderî. Ankara: TDK.; Ülkü Çelik, Ali Şîr Nevâyî-Leylî vü Mecnûn (Gramer-Metin-Dizin). Dr. Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1993.

Behîştî

Eser yayınlanmıştır.⁶⁴

Hamdullah Hamdî

Eser üzerinde tez çalışmaları yapılmıştır.⁶⁵

Ahmed Rızvân

Eserin yazması Ağâh Sırrı Levend kitapları arasındadır.

⁶³ Nazire Erbay (hızl.) Edirneli Şâhidî, **Leylâ vü Mecnûn (Gülşen-i Uşşâk) Mesnevisi**, Edirne Valiliği, Edirne, 2014.

⁶⁴ Zeynel Abidin Aygün, “**Behîştî'nin Leyla vü Mecnun mesnevisi (İnceleme-Metin)**”, Çukurova Üniversitesi, Dr. Tezi. Adana, 1999.

⁶⁵ Zülfi Güler, “**Hamdullah Hamdi: Leylâ ve Mecnûn (İnceleme-Metin)**”, Atatürk Üniversitesi, Dr. Tezi, Erzurum, 1982.

Hayâtî, Necâtî, Çâkerî, Ahmed Paşa (Eserin nüshası elde değildir.)

XVI.Yüzyıl

Hayalî, Abdülvahhâb

Kadimî

Bir nüshası Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi kitaplığındadır. “Bu şair, Şâhidî’nin eserinin bazı yerlerini çıkarıp, mahlas yerlerini değiştirerek eseri kendine mal etmiştir.”⁶⁶

Celîlî

Eser yayınlanmıştır. Bu şairin eserlerinin külliyatı Paris Bibliotheque Nationale’dedir. Arzu Atık (2010). Celilî’nin Leylâ ve Mecnûn’u ve Nizâmî’nin Leylâ ve Mecnûn’u ile karşılaştırması: Metin, Tercüme. Boston: Harvard Üniversitesi.; Şevkiye Kazan (2011). Celilî’nin Leylâ ve Mecnûn Mesnevisi (İnceleme-Metin). Isparta: Fakülte Kitapevi.⁶⁷

Sevdâ’î

Eser üzerinde tez çalışmaları yapılmıştır.⁶⁸

Hakîrî

⁶⁶ Bayak, a. g. e., s. 10.

⁶⁷ Bayak, a. g. e., s. 11.

⁶⁸ Cemal Bayak, “Sevdâ’î ve Kısas-i Leylî Birle Mecnûn”, Boğaziçi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, 1987. - M. Ünal Şahin, “Leylî ve Mecnûn Sevdâ’î: Transkripsiyon ve Dil İncelemesi”, İnönü Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Malatya,1998.

Eser üzerinde tez çalışmaları yapılmıştır. Ahmet Koçak (2006). Hakîrî; Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi (Metin-İnceleme-Dizin-Tıpkıbasım).Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi; Arzu Solak (2003). Hakîrî; Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi (Metin-İnceleme-Dizin-Tıpkıbasım). Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi; Zikri Turan (1988). Mecnûn (u) Leylâ Hakîrî Transkripsiyon ve Dil İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.⁶⁹

Fuzûlî

Eser yayınlanmıştır. “Necmeddin Halil Onan, (hızl) (1955), Fuzûlî Leylâ ile Mecnûn. İstanbul: Maarif Vekaleti Yay.; Muhammed Nur Doğan, (2000), Fuzûlî Leylâ ve Mecnun. İstanbul: YKY. Ayrıntılı bilgi için bkz. Nurgül Karayazı Fuzûlî’nin Leylâ ve Mecnûn’unda Tasavvufî Kavram ve Unsurlar, Marmara Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi, İstanbul 2007, s. 56-61; İskender Pala, “Leylâ vü Mecnûn”, DİA, c.27, Ankara, 2003, s. 163. Müjgan Cunbur, Fuzûlî Hakkında Bir Bibliyografya Denemesi, İstanbul 1956.”⁷⁰

Leylâ vü Mecnûn klasik Türk edebiyatında en çok baskısı yapılan mesnevîlerin başında gelmektedir. Bu eserin Türkiye ve Türkiye dışında birçok yazmaları vardır. Türkiye kütüphanelerinde 23, Türkiye dışında Avrupa kütüphanelerinde 12 yazması tespit edilen Leylâ vü Mecnûn; İngilizce, Almanca, Rusça ve İspanyolca tercümeleri vardır. Türkiye dışında Avrupa kütüphanelerinde Leylâ ve Mecnun’un 12 yazması tesbit edilmiştir. 987/1579 istinsah târihli en eski yazma Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi’nde muhafaza edilmektedir.⁷¹

Lârendelî Hamdî

⁶⁹ Bayak, a. g. e., s. 12.

⁷⁰ Bayak, a. g. e., s. 12.

⁷¹ (Ayrıntılı bilgi için bk. Nurgül Karayazı, Marmara Üniveristesi, “Fuzûlî’nin ‘Leylâ ve Mecnûn’unda Tasavvufî Kavram ve Unsurlar”, Marmara Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.)

Eser üzerinde tez çalışması yapılmıştır. Rifat Kütük (2002). Larendeli Hamdi' nin Leyla ile Mecnun Mesnevisi (Metin-İnceleme ve Diğer Leyla ile Mecnun Mesnevileriyle Mukayesesi. Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi.⁷²

Celâl-zâde Sâlih

Eser yayınlanmıştır. “ Zehra Toska (2002). Sâlih Çelebi ve Mecnûn u Leylâ Mesnevîsi (Kıssa-i Pür-Gussa). Boston: Harvard Üniversitesi; Rifat Kütük (1995). Celal-zâde Salih Çelebi, Leylâ vü Mecnûn (Tenkidli Metin-İnceleme), Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.”⁷³

Ârif, Feyhullah. (Eserin nüshası elde değildir.)

Halîfe

Eserin yazması Agah Sırrı Levend kitapları arasında bulunmaktadır.

Atâyî

Eserin yazması Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi kitaplığında Kadri Uçan'dan alınan kitaplar arasındadır.

Halîlî, Sarı Halîl, Sinan Çelebi, Mahvî, Muhyî Çelebi, Zamîrî. (Eserin nüshası elde değil.)

XVII. Yüzyıl

⁷² Bayak, a.g.e., s. 12.

⁷³ Bayak, a.g.e., s. 12.

Kâf-zâde Fâ'izî

Eser üzerinde tez çalışması yapılmıştır. Nilgün Büyüker, “Kafzâde Fâizî: Kitâb-ı Leylî vü Mecnûn (Tenkitli Metin-İnceleme)”, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.

Rıf ‘atî

XVIII. Yüzyıl

Örfî

Eserin yazması Agah Sırrı Levend kitapları arasındadır.

Ömer Baki

XIX. Yüzyıl

Andelîb

“Eser 1940’da N. Hocayef, 1956’da Aşka’da A. Ulugberdiyev-Ahundov tarafından yayınlanmıştır.”⁷⁴

Nâkâm

Eserin yazması Bakü Devlet Kütüphanesi’ndedir.

Ruşuklu Ahmet Ağa

⁷⁴ Bayak, a.g.e., s. 12.

“Nizâmî’nin eserini 1223/1808 yılında tercüme ederek nesir alanında Türkçeye kazandırmıştır.”⁷⁵

Leylâ ile Mecnûn konusu ile bugüne dek muhteva çeşitliliğine uğradığı gibi elbette yazılan birçok eserler de tek tip manzum olarak yazılmamıştır. Bu minvalde mensur şekillerinin yazıldığı da bir gerçektir. Türk insanını sanat ruhuyla daha çok etkileyen bir şair olması sebebi ile Fuzûlî’yi okuyup eserlerini nesir şeklinde kaleme almışlardır.

Bu bakımdan şairler ve araştırmacılar üç farklı yol ile eseri değerlendirmişlerdir. Bunlardan birincisi araştırmacı ve yazarların doğrudan doğruya Fuzûlî’nin Leylâ vü Mecnun adlı eserini yeni yazıya aktararak, ilmî neşir çalışmalarında bulunmuşlardır.

“Necmeddin Halil Onan bu şekildeki yayınların ilki ve öncüsü durumundadır. Onan eserini hazırlarken on dört yazma nüshadan faydalanmıştır. Başta mensur bir dibace ve 3096 beyitten meydana gelen eser karşılaştırmalı ve transkripsiyonlu metni ihtivâ etmektedir. Her sayfasında 10 beyit verilen eserin sayfa altlarında nüsha farkları yer aldığı gibi, yazar yerine göre notlar ile dil ve edebiyata ait açıklamalarda da bulunmuştur. Ayrıca bazı kelimelerin anlamlarını yine sayfa altlarında vermiştir.”⁷⁶

İkinci bir yol olarak eserin aslı yanında, nesir türünde günümüz Türkçesinde veren bilim insanları vardır. “Bu şekildeki neşirlerin ilki Prof. Dr. Hüseyin Ayan tarafından yapılmıştır. Leylâ vü Mecnun’un matbu nüshalarından en iyisinin seçilip konulması kitap için bir zenginlik olmuştur.”⁷⁷

Eserin aslı ve yanında nesir ve günümüz Türkçesi ile veren bir diğer ilim insanı da Prof. Dr. Muhammet Nur Doğan’dır. Hazırladığı Leylâ ve Mecnun adlı eser

⁷⁵ Yavuz, a.g.e., s. 67.

⁷⁶ Yavuz, a.g.e., s. 62.

⁷⁷ Yavuz, a.g.e., s. 62.

arkasında notların yer aldığı bu eserde Leylâ ve Mecnun nüshalarından alınmış 22 adet-sayfa minyatüre de yer verilmiştir. Eser 577 sayfayı bulmaktadır.”⁷⁸

Modern şairlerden biri olan Sezai Karakoç olmuştur. Üçüncü olarak eseri şiir şeklinde veren şair, hikâyeyi serbest manzume olarak kaleme almıştır.⁷⁹

Bütün bu yayınların yanı sıra Leylâ ile Mecnûn eserinin Fuzûlî kaynaklı nesir olarak edebiyatımıza aktarmaları da mevcuttur. “Fuzûlî’nin eserine bağlı kalarak nesir şeklinde Leylâ ile Mecnun hikâyesini kaleme alan ilk yazar Süleyman Tevfik’tir.”⁸⁰

Türk edebiyatında eser ismi olarak Leylâ ile Mecnûn veren şairlere bakıldığında ise ilk olarak Reşat Nuri Gültekin sonrasında Cumhuriyet devri şairlerinde de bu çaba görülmüştür. “Cumhuriyet devrinde Leylâ ile Mecnun hikâyesinin Fuzûlî’ye dayanarak nesre çevirmeleri devam etmiştir. Bunların başında Vasfi Mahir Kocatürk gelmektedir.”⁸¹

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin Türk şairlerince kuşaktan kuşağa ve edebiyat ekolleri fark etmeksizin bir kültür zinciri hâlinde eserlerde işlenegelmiştir. Taban tabana zıt görüşteki ya da zıt sanatlara mensup eserler meydana getiren şairler millî kültür kodumuzun vazgeçilmezi hâline gelmiş dil, kültür tarımının ürünü Leylâ ile Mecnûn hikâyesini işlemekten vazgeçmemişlerdir. Zaman zaman Fuzûlî’nin birebir beyitlerine ya da minyatürlere de yer veren şairler eserin muhtevasında çeşitlik yaratmış ve sunuluşuna katkıda bulunmuşlardır. Tüm bu geleneğin izinde “Vasfi Mahir Kocatürk’ün eserini daha sonrasında Aziz Nesin’de yazmıştır (1972).”⁸²

“İskender Pala, 26 sene sonra Leylâ ile Mecnun hikâyesini Fuzûlî’ye dayanarak yeniden kaleme almıştır. İskender Pala da, Aziz Nesin’de olduğu gibi Mülevvah’ın durumu ve Mecnun’un doğumuna kadar olan kısmı eserine almamıştır. 104 sayfalık, çeşitli yazmalardan alınan 35 minyatür olup manzume yoktur. Ancak kitabın sonunda biri

⁷⁸ Yavuz, a.g.e., s. 63.

⁷⁹ Yavuz, a.g.e., s. 63.

⁸⁰ Yavuz, a.g.e., s. 65.

⁸¹ Yavuz, a.g.e., s. 67.

⁸² Yavuz, a.g.e., s. 67.

Mecnun'un annesinin, üçü de Mecnun'un ağzından olmak üzere Fuzûlî'nin dört gazeline yer vermiştir.”⁸³

Pala'nın eseri edebiyat tarihimizde bir geleneği yeniden yaşatması bakımından kıymetlidir. Böylesine tanınmış, zengin bir muhtevası olan Leylâ ve Mecnûn hikâyesi farklı zamanlarla farklı bakış açılarıyla kuşkusuz ki yeniden canlandırılmaya devam edecektir.

1.2. Leylâ ile Mecnûn Hikâyesi

“Asıl adının Kays b. Mülevvah el-Âmirî olduğu, Emevilerin ilk zamanlarında yaşadığı ve H.70/M.689 yılında öldüğü rivayet edilen Mecnun'un kabilesi, soy kütüğü, gerçekte yaşayıp yaşamadığı, eğer tarihi bir kişilik olarak yaşamışsa ne zaman ve nerede yaşadığı ve hayatının mahiyeti her zaman tartışılmıştır.”⁸⁴ Bu bilinmezlikler bir yana Leylâ'nın âşığı olarak nam salmış olup doğu edebiyatlarında âşık timsali olarak eserlerde âşık, sevgili tasavvurlarında şairlerce örnek alınmıştır.

“Aşkları ile cihanda ün yapan Kays bin Mülevvah ile Leylâ binti Mehdi'nin hayatları hakkında bazı şüpheler de bulunmaktadır. Hikâyenin ise ne zaman doğduğu bilinmemektedir. Asıl olanın aşk olduğu düşünülürse bu şüpheler ikinci plânda kalır. Bu aşkın platonik, karşılıksız ve özrî bir aşk olması ise hikâyenin kahramanlarını daha da öne çıkarmıştır. Asıl adı Kays olan Mecnun, Emevîler döneminde Abdülmelik b. Mervân'ın hilâfeti zamanında yaşamıştır. Zengin bir kabile olan Amiroğulları içinde babasının saygın bir yeri vardır. Mecnun ayrıca şairdir. Hemen hemen bütün şiirlerini Leylâ için yazmıştır.”⁸⁵

Mecnûn kelime anlamı “deli” demekse de Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı olarak⁸⁶ bilinir. “Leylâ ve Mecnun hikâyesinin geçtiği yer, coğrafi bölge olarak Necd çöllerinden, ... İran körfezi kıyılarına kadar uzanır. Şam'dan

⁸³ Yavuz, a.g.e., s. 67.

⁸⁴ Kaplan Üstüner, “Divan Şairlerinin Mecnun'a Üstünlük İddiaları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 15, Mayıs, 2007. s. 151.

⁸⁵ Yavuz, a.g.e., s. 59.

⁸⁶ İskender Pala, **Ansiklopedik Divan Edebiyatı Sözlüğü**, L&M Yayıncılık, 12. Baskı, İstanbul 2003, s. 313.

Hicaz’a, Necd çöllerinden Ürdün’ün doğusuna, oradan da Irak-ı Arab’ı içine alarak, Basra körfezi ve Kuveyt’e kadar uzanır”⁸⁷

Leylâ ise sevgilinin timsali kabul edilmiştir. Mecnûn, Leylâ ile mektep arkadaşları olmaları, gam ve keder çekmesi, sabrı, aşk yolunda her şeyden geçerek çöllere düşüp aklını yitirerek adının Mecnûn’a çıkması, çöllerde üryan gezmesi, vahşi hayvanlarla ünsiyeti, başına kuşların yuva yapması, ayağına zincirler vurulması, Leylâ’ya kavuşmasına rağmen onu tanımaması, mecazi aşkından sıyrılarak artık Hak âşığı konumuna gelmesi gibi vb. yönleriyle ele alınır.

Klasik şiir geleneğinde sevgili, daima arzulanan fakat hiçbir zaman erişilemeyen yalnızca cefası lütuf kabul edilen bir güzel olarak idalize edilmiştir. Leylâ ile Mecnûn âşıklıkta bir mertebe kabul edilerek çoğu şairce aşkı kıyaslanmıştır. Duygu dünyasının bir tasavvuru olarak şairler sevgiliyi ulaşılmaz olarak tasavvur etmiştir. Leylâ ise aşk yolunda daima Mecnûn’a sevgi ve aşkının nişanesi olarak ilgi göstermiştir. Bu hususta gelenek içerisindeki sevgili tipinin karakterize olmuş bir tipidir.

“Leylâ ile Mecnûn aşkına dair Arap, Acem ve Türk edebiyatında sayısız hikâyeler yazılmıştır. Bizde Fuzûlî’nin eseri Arap ve Acem’kilerden daha üstün”⁸⁸ kabul edilir.

Hikâyeye göre, Leylâ’nın aşkına dayanamayarak çöllere düşen Mecnûn, orada hayvanlarla bir arada yaşamak, elbisesiz dolaşmak gibi olağan dışı hâl ve davranışlar sergilemiş, bu durumdan haberdâr olan kavmi, onu ‘deli, dîvâne’ anlamına gelen mecnûn kelimesi ile anar olmuştur.⁸⁹

“Kays (Mecnûn), Leylâ’sına kavuşamamış, onun naz ve işvesi ile mest olamamış bahtsız bir âşıktır. Şâir, onun bu mahrumiyetine üzülür; Mecnûn’un vuslat

⁸⁷ Yavuz, a.g.e., s.59.

⁸⁸ Ahmet Talât Onay, (hzl: Cemal Kurnaz), **Açıklamalı Divân Sözlüğü, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı**, Berikan Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 288.

⁸⁹ Esmâ Polat, “Leyla ile Mecnun Hikâyesi’nin Şeyhülislam Yahya Divanı’na Yansıması”, **Akademi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 6, S. 17, 201, s. 325.

zevkinden yoksun olmak yüzünden âlemi (hayatın gerçeğini, yaşama sevincini), bilmediğini ifade eder.”⁹⁰

Aşk, mâşuka (sevgiliye) duyulan aşırı iştîyak nedeniyle insan ruhunu hırpalar. Buna rağmen âşık/Mecnûn, aşkıta manevî lezzet bulur. Aşkın yaşattığı bu paradoksal durum klasik Türk edebiyatının vazgeçilmez atıflarıdır. Mecnûn ve Leylâ, aşkın ateşinde yanmaktan asla şikâyetçi olmaz. Örneğin, *Hikâye*’de babası, Mecnun’u aşk derdinden kurtulup iyileşmesi için Kâbe’ye götürmüş, o ise Kâbe’de dua ederken Allah’tan kendisini aşk derdine daha çok müptelâ kılmasını dilemiştir.

“Şark edebiyatları âşıklıkta aşk yüzünden adı çılgına çıkmış Mecnûn’ dan daha büyük bir âşık tanımaz. Şairler kendi aşkını onunla kıyaslar kimi zaman kendi aşklarını üstün görür kimi zaman Mecnûn’u över. Hatta bazı şairler ‘o da kim oluyor?!’ şeklinde üstünlük taslarlar. Sözü kısası şairlerimiz Mecnûn’a kimi zaman imrenme kimi zamanda kıskançlık duygusu ile seslenmişlerdir.”⁹¹

Mecnûn’un “Adı üzerinde de sözlük anlamı kastedilerek tevriye ya da iham-ı tenasüp yapılır. Telmihlere konu olup günümüzde yapılan çalışmalarda Mecnun, çeşitli açılardan incelenmiş ve bir tip, efsanevi kahraman, mitolojik kahraman ve roman kahramanı olarak etrafıca”⁹² değerlendirilmiştir. Çalışmamızda buna yeni bir şey eklenmeyecek olup gelenek içerisindeki Mecnûn, mensur eserde geçen bölümler bağlamsal olarak söz varlığı içerisinde verilecektir.

Çift âşık kahramanlı hikâyelerinden biri Yusuf ile Züleyha’dan sonra en yaygın olanıdır. Leylâ ile Mecnûn hikâyesini öteki hikâyelerden ayıran başlıca özellikler, kahramanlarını, birbirine kavuşturmadan ölüme götüren ıstıraplarla dolu umutsuz bir aşkın tasvir edilmiş olmasıdır.⁹³ Şairler geleneğin ekol hâline gelen kaynaklarını yüzyıllar boyunca farklı tür ve şekillerde hep daha iyisini söyleme gayretiyle yeniden fakat değişik şekillerde en güzel söyleyişi elde edene kadar telmihler ile şiir üzerine çalışmışlardır.

⁹⁰ Polat, **a.g.m.**, s.327.

⁹¹ Üstüner, **a.g.m.**, s. 152.

⁹² Üstüner, **a.g.m.**, s. 152.

⁹³ Alemdaroğlu, **a.g.m.**, s. 15.

Divan şiiri bilindiği gibi aşkı merkez alan ve âşık, sevgili, rakip üçgeninden oluşan bir estetik anlayışına sahiptir. Eserin başkahramanları Mecnûn ve Leylâ'dır. Ancak gelenekten farklı aşk ekseninde hikâye ikili bir aşk hikâyesidir. Kurgu boyunca Mecnûn Leylâ'ya, Leylâ da Mecnûn'a kavuşma ümidi içerisinde. Ancak bu kavuşma mümkün olmaz. Dünyadan sıyrılan Mecnûn çöle gider sadece Leylâ'nın aşkı ve ıstırapıyla hemhâl olur. Ayrıca bu üçgende rakip olarak Leylâ ile evlenen İbn-i Selâm yer alır. Fakat o da Leylâ'nın aşkıyla ölür.

1.2.1. Mensur Eserin Kurgusal Örgüsü

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi şairler tarafından değişen kurgusal öğelerle yazılmıştır. Bu bakımdan önceleri de belirttiğimiz gibi hikâyede belli başlı farklılıklar görülebilmektedir. Elde bulunan metinde şu şekildedir:

****Leylâ'nın Mektebe Verilmesi ve Kays ile Birbirlerine Âşık Olmaları**

****Leylâ'nın İstenmesi ve Leylâ'nın Babasının Kızını Vermemesi**

***Mecnûn'un Çöle Gitmesi**

*** *Mecnûn'un Babasının, Oğlunun Derdini Öğrenip Leylâ'yı İsteddiği ve Leylâ'nın Babasının Yaramazlık Edip Kızını Vermediği Bölüm**

***Leylâ'nın Kabilesinin Mecnûn'un İyileşmesi Şartını Koşması**

****Babasının Mecnûn'u Kâbe-i Mükerreme'ye Götürmesi**

***Mecnûn'un Kâbe'de Aşk Derdinin Artması İçin Dua Etmesi**

*** Çöle Dönüş**

****Leylâ'nın Kabilesinin Mecnûn'u Öldürmeye Kastettiği, Mecnûn'un Babasının Bunu Öğrenip Oğlunu Aradığı Bölüm**

****Leylâ'nın Mecnûn'a Olan Gizli Aşkının İfşa Olması**

****İbn-i Selâm'ın Leylâ'yı Babasından İstemesi**

*** *Nevfel'in Mecnûn İçin Leylâ'nın Kabilesi ile Savaşması**

*Mecnûn'un, Leylâ'nın Kabilesinin Kazanması İçin Dua Etmesi

**Nevfel'in Savaşı Kazanmasına Rağmen Sözünde Durmaması, (Leylâ'nın Babasının Söyledikleri Üzerine)

*Çöle Dönüş

**Mecnûn'un Ceylanı Avcının Elinden Kurtarması ve Hayvanlarla Dost Olması

**Mecnun'un Kendini Zincire Vurdurtup Köle Kılığında Leylâ'nın Kapısına Gitmesi

* Çöle Dönüş

** Mecnun'un Zeyd Aracılığıyla Leylâ'ya Mektup Göndermesi

**Leylâ'nın Evlendiğini Duyması

** Babasının Çölde Mecnûn'u Bulması Söz Geçiremeyip Geri Dönmesi

**Kısa Bir Hikâye

**Çölde Canavarlarla Dost Olması

**Leylâ'nın Kocası İbn-i Selâm'ın Hasret ile Ahirete İntikâl Etmesi

**Mecnûn'un Babasının Ölümü

**Mecnûn'un Leylâ ile Karşılaşması

**Leylâ'nın Ölümü

**Mecnûn'un Ölümü

İKİNCİ BÖLÜM

2. HAZÂ KİTÂB LEYLÂ İLE MECNÛN'UN KISSASI VE HİKÂYESİ'NİN İNCELEMESİ

2.1. Mensur Eserin Dili ile İlgili Değerlendirmeler

Hikâyenin musannıfı, metni oluştururken süslü bir sanat gayesi gütmenden son derece devrine göre anlaşılır bir dil ve akıcı bir söyleyiş meydana getirmiştir. Metinde oldukça uzun Arapça ve Farsça tamlamaları kullanmayı tercih etmemiştir. Anlam dünyası minvalinde her ne kadar geleneğe bağlı olduğu görülse de dil konusunda daha çok sade ve samimi bir dil kullanmayı tercih etmiştir. Sanatkâr yeteneğini ise Türkçenin dil ve anlatım yelpazesini dayanak bilerek hünerini göstermeye gayret etmiştir.

Eserde yer alan şiirlerde kafiye ve özellikle de rediflerin Türkçe kelimelerden seçilmesi ve metindeki kullanılan kelimelerde, atasözü ve deyimlerin hüner dâhilinde yerleştirilmesi, günlük konuşma dili ve geleneğin parçası hâline gelmiş olan halk söyleyişlerinden gelen bazı sözcük ile ifadelerle yer verilmesi musannıfın Türkçe hassasiyetinin dikkat çeken kanıtlarındandır. Metinde oldukça fazla deyme yer vermesi akabinde atasözü, özlü söz ile halk söyleyişlerine ve Türkçenin arkaik unsurlarına da rastlanması bu tezin dilinin açık doğrulaticıdır.

Hikâyenin musannıfının klasik şiir geleneğinin mihenk taşları olan benzetme unsurlarını ve mazmunlarını hüner dâhilinde kurguya yerleştirdiğini söylemek yanlış olmaz. Onun kurgusunda girift, iç içe geçmiş mazmunlara rastlanmamıştır. Olay örgüsünde mazmunları oldukça geleneğe vakıf olan kimselerce anlaşılabilir derecede son derece açık ve yalındır. Sanatkârın eserde az sayıda örnek teşkil edecek mahiyette yerleştirdiği şiirlerde kafiye kullanımında ise geleneğin estetik anlayışına bağlı kalmıştır. Fakat çeşitlilik gösterememiştir. Buna mukabil redif bakımından ise redifte daha çok kelime temelli rediflere başvurmuş olup Arapça, Farsça ve de Türkçe kelimeleri redif olarak kullanarak kısa ama özlü bir seçki sunmuştur.

Sanatkârın anlam dünyasını ise “Mazmunlar/ Motifler”, “Âdet ve Gelenekler”, “Deyim ve Atasözleri” gibi belli başlı başlıklar ekseninde ardında ayrıntılı bir incelemeye tabii tutulmuştur.

2.2. Klasik Türk Şiirinde Ses ve Âhenkle İlgili Sanatlar Bağlamında Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn’un Kıssası ve Hikâyesi’ nin Üslup Özellikleri

“Eski şairlerin büyük tarafları bilerek veya bilmeyerek kendilerini sese emanet etmeleridir; bütün o oyunlar, mazmunlar hepsi bu sesi yüklenen, taşıyan vasıtalarıdır.”

(Ahmet Hamdi Tanpınar)

Şiir, “mevzûn ve mukaffâ söz” şeklinde olmasının yanı sıra “muhayyel” olması şeklinde de tanımlanmıştır. Şiir, anlam ve sesin uyumuyla şekillenmiştir. Âhenk, kulağa hoş gelen seslerin ve akıcı kelimelerin kullanımı ile sağlanmaktadır. Âhenk, daha çok musikî terimiyle özdeşleştirilmiş olsa da şiirin akıcılığında önemli bir yer tutar. Bir diğer ifade ile âhenk “Üslûbun bir niteliği olarak şiir ve nesirde kelime ve cümlelerin, âdeta bir mûsiki tesiri yapacak şekilde art arda getirilmesi ile sağlanan uyum.”⁹⁴ olarak tanımlanmaktadır.

Şiirde ahenk ve anlamın iç içe geçmiş dengesinin sağlanması gerekir. “Sadece ses yapısı bir yazıyı nasıl bir şiir haline getiremeyecek ise sadece anlam yoğunluğu, hayal derinliği ve kudreti onu etkileyici ve kalıcı bir şiir yapmaya yetmez. Yahya Kemal’in şiir muhakkak vezin ve kafiyeyle vücuda gelir. Şiir musikinin hemşiresidir, aletsiz teganni edilemez”⁹⁵ sözü bu konuda önemlidir.

“Şiirde âhengi sağlamaya birinci derecede yardımcı olan vezin ve kafiye. Bunun için nesirde âhenk daha güç sağlanır.”⁹⁶ Bu bakımdan edebî bir eseri meydana getiren konu/muhteva, yapı/şekil ve dil unsurları birbirini tamamlayan

⁹⁴Kazım Yetiş, “Âhenk/Edebiyat”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahenk#2-edebiyat>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 05.09.2021].

⁹⁵ M. A. Yekta Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye*, 3F Yayınevi, İstanbul, 2007, s. 262.

⁹⁶ Yetiş, *a.g.e.*, s.516.

unsurlardır. Şiirde akışı sağlayan âhenk unsurları mensur eserlerde de aynı şekilde etki yaratarak okuyucunun dikkatini çekerek anlamla bütünleşmesini sağlar. Mısra tekrarları, kelime ve hece tekrarları, ses tekrarları, ikilemeler, edebi sanatlarla sağlanan âhenk, kafiye ve redif vb. şiirde âhengi sağlayan yardımcı unsurlardır.

Şairler, sözün bu akışında kurgu oluştururken kelimeler de âhengi sağlamada musikî önemli bir yer tutar. Şair âhenk unsurlarını oluştururken kullandığı kelime tekrarları ve söz tekrarları, ses tekrarları, aruz ki aruzun yetemediği durumlarda vasl (ulama) kullanımı, kafiye ve redif ile geliş güzel bir söz yığını yaratmamış olur. Böylelikle şairler gelenek içerisinde kaidelere bağlı kalmış olup ve yeteneğini de göstermiş olur. Söz konusu eserimizin üslubu da son derece sade ve anlaşılır olup gelenek içerisindeki âhenk unsurlarının çevresinde ve kullanılan mazmunların, motiflerin değişik ve yaratıcı sunumlarını içermektedir.

Şiirin yaratılmasında üslubu sağlayan vazgeçilmez unsurların temelinde âhenk/musikinin geldiğini görürüz. “Şiirde ses ve ahenge bu denli önem verilmesinin sebebini Aksan’ın (1995,186) şu ifadesinde bulabiliriz: “Şiir dilinde ses öğelerinden yararlanma, bizce insanoğlunun sese, müziğe olan eğilimi ve onun gücünden yararlanma isteğiyle açıklanabilir.”⁹⁷ Şiir dilinde şair etkileyiciliği arttırmak maksadıyla dilin ses yapısından faydalanmaktadır. Şiiri düz yazıdan farklı kılan özellik bu noktada şairin ses yapısını kurgularken âhengi sağlaması ve müzikaliteyi yaratma noktasında gizlidir.

“Mûsikide makam ne kadar önemli ise edebî eserde de âhenk o nisbette gereklidir. Çok güzel fikirler âhenksiz bir ifade yüzünden zayıflar ve muhatapta istenen tesir sağlanamaz. Bu sebeple bir fikir veya duygu ifade edilirken âhenkle tamamlanmalıdır.”⁹⁸

Musiki anlamla ilişkili olmalıdır aksi durumda ise musikisi yüksek fakat anlamı boş şiirler meydana gelir o zaman ortaya çıkan şiir olmaz. Bu bakımdan şiir ile musikinin dengesi anlamla bağlantılı olmalıdır.

⁹⁷ Bahir Selçuk, “Divan Şiirindeki Ses ve Ahenkle İlgili Sanatlara Genel Bir Bakış”, **Adıyaman Üniversitesi Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu**, Ankara, 2009, s.583.

⁹⁸ Yetiş, **a.g.e.**, s.516.

Türk edebiyatı şairleri şiirin musiki ile ilişkisi hakkında mutlaka değerlendirmeler yapmışlardır. Bunlardan iki kişiyi örnek vermek gerekirse: Ahmet Haşım, “bir hikâye değil sessiz bir şarkı” Yahya Kemal, “kalpten geçen bir hadisenin lisan halinde tecelli edişi” Orhan Veli, “bütün hususiyeti edasında olan söz sanatı”⁹⁹ şeklinde anlamlandırmıştır

Âhenk, daha çok musikî terimiyle özdeşleştirilmiş olsa da şiirin akıcılığında önemli bir yer tutar. Bu bakımdan edebî bir eseri meydana getiren konu/muhteva, yapı/şekil ve dil unsurları birbirini tamamlayan unsurlardır. Şiirde akışı sağlayan âhenk unsurları nesirde de aynı şekilde etki yaratarak okuyucunun dikkatini çekerek anlamla bütünleşmesini sağlar. Sözün bu akışında kurgu boyunca kelimeler oluşturulurken de âhenk ya da musikî önemli bir yer tutar. Söz konusu eserimizde sade bir dil kullanmayı tercih edilmiş olup Farsça ve Arapça kelimelerle yüklü ağır bir dil kullanmaktan uzak durulmuştur. Uzun ve karmaşık terkipler yok denecek kadar az olup belli kalıp tamlamalara yer verilmiştir. Bu da geleneğin zaruri ifade gücünün bir yansımasıdır. Özellikle musannifin dilinde sade ve samimi bir üslup hâkimdir. Duygularını anlatırken açık bir ifade tarzı benimsemiştir. Türkçenin ilk yazılı ve sözlü kaynaklarında yer verildiği gibi Necati Bey’in başlattığı deyim ve atasözlerine metinde bolca yer verme anlayışı son derece sade ve anlaşılır olup gelenek içerisindeki âhenk unsurlarının çevresinde ve kullanılan mazmunların, motiflerin değişik ve yaratıcı sunumlarını eserde özenle yansıtılmıştır.

Edebiyat metinlerinde üslup, ahengi sağlayan unsurların yarattığı bir uyumdur. Şiir dili, şiirin kurgulayış ve şiirin malzemesini belli başlı unsurlar kullanarak yaratmasıyla düz yazıdan ayrılır. Bu bağlamda klasik edebiyatın anlam dünyası sanatkâra anlam ve ses bağlamında kullanabilecekleri geniş bir saha sunmuştur.

Klasik şiirde gazel nezlinde olay örgülü beyitlere de rastlanmaktadır. Gazel şairin duygu dünyasını veren tasvirlerle şekillendirilmiştir. Oysa ki mesneviler olay örgüsü ile anlatmak istediğini geniş bir yelpaze çizerek anlatmaktadır. Mensur hikâye ise bize mazmun ve motiflerden faydalanarak oluşturulmuş bir örgü sunmaktadır.

⁹⁹ Selçuk, a.g.e., 2005, s. 189.

Bu husustan çıkardığımız emarelerle musannifin duygu dünyasının ötesinde onun üslupsal özellikleri de deşifre edilmiş olacaktır.

Çalışmamıza konu olan kıssada şairin sanatının arka planını ortaya çıkarabilmek adına metin boyunca yerleştirdiği anlamsal ve dilsel tüm unsurlar ortaya konmaya çalışılacaktır.

Bu çalışma kapsamında metinde ele aldığımız beyitleri ve mensur Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki motiflerin çeşitli anlam düzeylerindeki okunuşu, hikâyenin yazıldığı günkü aşk telakkisi ile bütün bunlara Divan şiirine temel teşkil eden tasavvuf ve beşeri/mecazi aşk anlayışının perspektifinden bakınca ortaya çıkan mana ilişkileri ekseninde inceledik. İncelememiz sonucunda ortaya çıkan verileri ayrı ayrı başlıklar altında ele alıp izah etmeye çalıştık. Bu başlıkları şöyle izâh ederek başlıklandırdık:

2.2.1. Sıklıkla Kullanılan Ses Tekrarları

Sanatkâr, ses tekrarları yaparak bir âhenk oluşturmuştur. Kelimelerin kullanım sıklığı ile divan geleneğinin estetik kuralları uygulanmış olur. Ses tekrarlarının yapılması bize her zaman anlamla bir paralelik kurduğunu göstermez. Zira benzer ses tekrarları anlamla hiçbir bağ kurmayabilir. Çünkü sanatkâr, bunu her zaman bir gaye güderek yapmaz. Bunu sadece şiirin ya da mensur eserin anlam akışında musikiyi sağlamak maksadıyla kullanır.

Hilmi Yavuz bu konuda “Şiirler ve Harfler” yazısında görüşlerine yer verdiği Roman Jakobson’un görüşlerinden kesitlere yer verir. “Dilde seslerin duyumsal niteliklerinden dolayı belirli anlamlar iletebileceklerini belirtir; ses sembolizminden söz eder. Ses sembollerinin değişik duygu türlerine, özellikle işitme ve görmeye bağlı nesnel ilişkiler olduğunu öne sürer... Seslerin duyulara gönderme yaparak kurduğu anlam, tıpkı müzikte olduğu gibi cılız ve belirsizdir: Sözcüklerle betimlenebilir, ama sözcüklerle çevrilemezler; sözel anlamdan farklı şeylerdir çünkü”¹⁰⁰ buna dayanarak kelimelerin ses fonksiyonları ve âhenge katkısı ortaya çıkarılabilir. Öte yandan şairin düşünce dünyasında hissettiklerini, anlama döktüklerini yüzeysel değil ancak daha

¹⁰⁰ İsen, a.g.e., s. 220.

derin incelemelerle ortaya çıkarılabilir. Fakat her ses tekrarının anlamla örtüştüğü söylemek mümkün değildir.

“Divan şiirinde, bugün adına armoni denilen aliterasyon ve asonansın zengin örnekleri bulunsa da bunun edebî bir sanat olarak ismine rastlanmaz. Armonide ünsüz tekrarları (aliterasyon), ünlü tekrarlarından (asonans) daha etkilidir”.¹⁰¹ Bu ses tekrarları ile oluşturulmuş aliterasyon ve asonans şairin âhengi sağlamasına katkı sağlamaktadır.

Çalışmamızda şair ak(i)s, cinâs ve kalb sanatına yermemiş olup bu başlıkla ayrıca bir başlık oluşturulmamış ayrıntıya gerek görülmemiştir.

Şairler okura bir anlam dünyası kurgularken kelimeler üzerinden yaratımlar yapmaktadır. Bu noktada Ahmet Hamdi Tanpınar’ın sözü uygun düşer ki “eski şairlerin büyük tarfaları bilerek veya bilmeyerek kendilerini sese emanet etmeleridir... ‘bilmeyerek’ Divan şiiri’nde şairlerin uymak zorunda olduğu kurallar vardır.”¹⁰² Kuşkusuz ki Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin snatkârında olduğu gibi bütün sanatkârlar yaptığını maksatlı yapmaktadır.

2.2.1.1. Asonans

Hikâyede şiirlerde tespit edilen *Ses Tekrarları* başlığı altında inceleyebileceğimiz asonans ve aliterasyona örnekler ise:

Ey nesîm-i seheri cânda yerin var mı senin

Bülbül gibi dil-fiğâr(ım) haberin var mı senin (s.125)

Ey kebûter sana şek etmeğe çâre mi var

Kûy-ı yâre varacak bâl ü perin var mı senin (s.125)

¹⁰¹ Selçuk, a.g.e., s. 190.

¹⁰² Mustafa İsen vd., *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2016, s.217.

Yâ Rab lâ-tesbülñihubbuha ebeden

Ve yerhamullahi ‘abdenkâleâminen (s.133)

Gel ey nâsihko beni hâl-i dilden bî-hâbersin sen

Beni dîvâne etdi ol perî bilmem ne dersin sen (s.121)

Bu mısralarda görüldüğü üzere asonans, ünlü (kalın) ve aliterasyon, ünsüz (altı çizili) uyumu sağlanmıştır.

2.2.1.2. Ritim

Sanatkâr, kelimeler üzerinden anlam ve sanat akışını sağlarken kuşkusuz ki ritim oluşturmalıdır. Ritmin oluşturulması şiirin bir bütün oluşturmasını sağlamaktadır. “Hecelerin belli sayıda öbekleşmeleriyle, vurgulu ve vurgusuz, uzun ya da kısa hecelerin düzenli dizilişiyile düzen sağlanır. Şiir sözel bir düzen bütünüdür.”¹⁰³ Âhenk ve musikî bağından söz etmişken bu bağı kuran taşın da ritmik yapıyı düzenlemekten geçtiği aşikârdır. Ritim kelimelerde vücut bulur kelimelerde metnin anlam dünyasını kurmada anlam kazanır.

2.2.1.3. Şiirlerde Kafiye ve Redif

Sanatkâr, söylemek istediği anlamı kuvvetlendirmek için âhengi sağlayan unsurlardan kafiye ve redif vasıtasıyla söyler. “Kafiye Divan şiirinde ses, redif ise söz tekrarlarının mısra sonlarında simetrik olarak kullanılmasıdır.”¹⁰⁴ Ayrıca kafiye, “mevzun ve mukaffa söz” olarak adlandırılır. Şairlerce âhenkli şiirler yaratmada uyak/kafiye vazgeçilmezdir. Kafiyenin diğer bir tanımı ise “ en az iki dizenin sonunda tekrarlanan, yazılışları aynı, ama anlamaları farklı olan ses

¹⁰³ İsen, a.g.e., s. 221.

¹⁰⁴ İsen, a.g.e., s. 233.

benzerliği”¹⁰⁵ şeklinde tanımlamak mümkündür. Beyitlerden oluşan nazım şekilleri ise kendi içerisinde tek kafiye (kaside, kıt’a), ayrı kafiye (mesnevi) olarak kendi içerisinde gruplandırılmaktadır. Kafiye özneline gelenek içerisindeki kullanım alanları çeşitlendirilebilir. Divan şiirinde kafiye kullanım alanları gerek divan tertibinde gazelin kafiye ve rediflerine göre sırlanması gerek şairlerin her harften kafiye düzme merakı kafiye ve redifi geleneğinin vazgeçilmez taşı kılınmıştır. Şairlerin en büyük kozu hem de en büyük düşmanı olmuştur. Çünkü tekrara düşme ya da taklide varmak gibi anaforu vardır. Redif sayesinde şair, “yek-âhenk” olarak bilinen konu bütünlüğünü kazanmaktadır.

En az iki dize sonunda, anlamca farklı, sesçe birbirine uyan iki ek veya kelime arasındaki ses benzerliğine kafiye; kafiye den sonra gelen ve anlamca birbirinin aynı olan ek veya kelimelere de redif denir. Kafiye de ki ses benzerliği tek seste olursa yarım, iki seste olursa tam, üç ve daha fazla seste olursa kafiye, zengin kafiye adını alır. “Kafiye de ki kelimelerden birinin, diğ erinin içinde aynen bulunması yani tekrar edilmesiyle oluşan kafiye le re tunç; yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı olan kelimelerle yapılan kafiye ye de cinaslı kafiye”¹⁰⁶ denmektedir. “Şiir ister nesir ister nazım olsun, güzel ve hatırd a kalması kolay olan sözdür. Şiir de ki âhengi vezin ve kafiye sağlar.”¹⁰⁷

Şekil bakımından örneklerin gruplandırıldığı kafiye çeşitleri, yarım, tam ve zengin kafiye dir. “Yarım kafiye, tek ünsüz harften meydana gelir. Tam kafiye, bir ünlü bir ünsüz harfle veya uzun ünlü ile kurulmuş kafiye çeşididir. Zengin kafiye ise, ikiden fazla harfin benzeşmesinden oluşur.”¹⁰⁸

Yâ Rab lâ-tesbülñhubbuha ebeden

Ve yerhamullahi ‘abdenkâleâminen (s.133 satır)

Aşağıdaki beyitte ikiden fazla ses benzerliğinin biri diğ erinin içerisinde yer alması tunç kafiye olarak nitelendirilmiştir. “yerin, haberin” kelimelerinde tunç

¹⁰⁵ Pala, a.g.e., 2003, s. 263.

¹⁰⁶ Ö. Faruk Demirel, “Ankaralı Şeyh Tâceddîn-i Velî Dîvânı (İnceleme, Metin, Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, 2019, s. 37-38.

¹⁰⁷ Pala, a.g.e., 2003, s. 263.

¹⁰⁸ Saraç, a.g.e., s. 260.

kafiye kullanılmıştır. Bir diğer örnek ise anlamca ve sesce benzer olarak nitelendirilen redif ‘sen’ ve “var mı senin” kullanımı ile beyitte yer almıştır.

Gel ey nâsih ko beni hâl-i dilden bî-hâbersin sen

Beni dîvâne etdi ol perî bilmem ne dersin sen (s.121)

Ey nesîm-i seheri cânda yerin var mı senin

Bûlbûl gibi dil-figâr(ım) haberin var mı senin (s.125)

2.3. Mensur Eserin Dil ve Yazım Özellikleri

2.3.1. Rumeli Söyleyişleri

Hikâyede Rumeli söyleyişleri dikkati çekmektedir. Klasik şairler, yaşadıkları coğrafi ve kültürel çevrenin özelliklerine sanatında harmanlayarak çeşitli tasavvurlarla eserinde yer verirler. Eserin musannifinin kimliği her ne kadar bilinmiyor olsa da esere kimliğini beyan edici izler bırakmıştır. Söz konusu çalışmada bulunan izler doğrultusunda musannifin Rumeli abdallarından olma ihtimali düşünülmüştür. Zira Rumeli abdâl şairlerinin şiirlerinde Rumeli coğrafyasının çeşitli kültürel unsurlarını sanatına sıklıkla yerleştirdiği bilinir. Zira bu kültür unsurlarından birisi de Rumeli söyleyişleri ve abdalların geleneğini yansıtan kelimeler eldeki yazmada karşımıza çıkmaktadır.

Hikâyede abdâl geleneğinin ritüellerini hatırlatan benzetmeler “dag urmak vb” tabirler bk. “Kalenderi” başlığı altında verilmiştir. “Rumeli abdalları başları açık, yalın ayak gezerler; elbiseye önem vermezler”¹⁰⁹ bu benzerlikte bizleri Mecnûn’un çölde üryan gezmesini hatırlatmaktadır. Buna örnek teşkil eden ifadeler ise şu şekilde geçmektedir: “Bre tur!” (s.159), “Bre Allah’dan bulası! (s.175)”.

¹⁰⁹ Halil Çeltik, “Rumeli Şairlerinin Abdâllık Vurgusu”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, S. 67, 2013, s. 48.

2.3.2. Atasözleri ve Deyimler

Bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özet bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce¹¹⁰ iki ya da daha fazla kelime bazen tam veya noksan bir cümle ile meramı anlatmağa yarayan; teşbih, istiare, mecaz, kinaye unsurlarıyla bir şeyi, bir hadiseyi tasvir ve ifade için kullanılan, gerçek anlamları dışında kullanılmak sûretiyle yeni bir anlam ifade eden¹¹¹ söz varlıkları olarak tanımlanmıştır. “Deyimlerin atasözlerinden farkı, deyimler bir durumu, bir kavramı anlatırken, atasözleri yol gösterir, öğüt verir. Deyimler genel kural niteliğinde bir söz öbeği değildir. Atasözleri ise genel kural niteliğindedir. Deyimler, atasözlerine göre daha özel anlatım kalıplarıdır. Atasözlerinin söz diziminde herhangi bir değişiklik yapılmazken, deyimler çekim eki ve yapım eki alabilmektedir.”¹¹² Ayrıca deyimler, “deyiş güzelliği, anlatım gücü ve kavram zenginliği bakımından”¹¹³ şair ve yazarlar için sanatını icra etmede vazgeçilmez bir yardımcı olmasının yanında ne denli zengin ve önemli bir kaynak olduğu açıktır. Bir diğer tanımlama ise: “Bir kavramı veya bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış kelime topluluklarıdır.”¹¹⁴

“Deyimi oluşturan unsurlardan en az birinin az çok gerçek anlamının dışında kullanılmış olması ve deyim yapılarında kolayca değişmeyen bir kalıplaşmanın varlığı ortaya konulabilir.”¹¹⁵

“Deyimler, mahalli olarak doğarlar ve en mükemmel şekilde umimileşirler. Bir tecrübenin sonunda söylenen bu sözler bir hayat tecrübesini aksettirir.”¹¹⁶ Türkçenin ilk yazılı metinleri olmak üzere tarihinden bu güne deyimlerin seyrini yazılı metinlerde bulabilmek mümkündür. Türkçenin her döneminde kullanılan söz varlığı unsurları arasındadır.

¹¹⁰ B. Ali Kaya, “Atasözleri ve Deyimlerin Dîvân Şiirinde Kullanımı ile Dîvânların Bu Söz Varlıklarımız Bakımından Önemi”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 6, İstanbul, 2011, s.11.

¹¹¹ Kaya, a.g.e., s.13.

¹¹² Ülkü Togay, “Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü’nde Deyimler”, Çukurova Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2017, s. 11.

¹¹³ Kaya, a.g.e., s. 12.

¹¹⁴ Kaya, a.g.e., s. 13.

¹¹⁵ Nursan Ildırı, “Son Dönem Çağatay Şairi Mücrim Âbid’in Türkçe Divânı’nın Söz Varlığı ve Deyimler”, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C. 12, S. 2, , 01. 201., s. 129 – 148.

¹¹⁶ Osman F. Sertkaya, “Çukurova’da Derlenmiş Mahallî Atasözleri ve Deyimler”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, c. XVI, S. 101-131, 1968, s. 102.

Orhun Yazıtları'nda, Kutadgu Bilig'de, Divanü Lugati't Türk'te bugün de kullanılan birçok deyim rastlanmaktadır.¹¹⁷

Klasik edebiyat şairlerine bakıldığında ise 15. yüzyılda başlayan bilinçli olarak deyim ve atasözü kullanımı 19. yüzyıla kadar devam etmiştir.

15-19. yüzyıllar arasında yaşamış klasik şairlerin birçoğu şiirlerini süslemek, düşüncelerini güçlendirmek, söylemek istediklerini daha açık ve etkili bir biçimde ifade etmek için atasözleri ve deyimler kullanmıştır.¹¹⁸ Şairler kişisel anlayış ve zevklerine göre değişen oranlarda deyim ve atasözlerine yer vermişlerdir.

“Deyimlerin mübalağa yönü, anlamda mantık dışına çıkma çabası vardır. Dikkati çekip, anlatımı kuvvetlendirmek, kolay anlatımı sağlamak için göz önüne olağanüstü manzaralar, hayaller, resimler çizilmeye çalışılır.”¹¹⁹ Ayrıca dilin zenginlik ve canlılığını da gösterir.¹²⁰ Millî söz varlıklarımız olan deyimler deyiş güzelliği, anlatım gücü ve kavram zenginliği bakımından önemli dil yapılarıdır.¹²¹ “Kalıp sözler yapı bakımından deyimlere benzer ancak kalıp sözler mecazsızdır ve bir kavramı karşılar.”¹²²

“Deyimlerin atasözlerinden ayrılan en belirgin özelliği hüküm içermemeleridir. Bununla birlikte her ikisinin de eğitici, öğretici, yol gösterici özelliklere sahip olmaları, derlenen eserlerde genellikle bir arada verilmelerine yol açmış, çoğu kez hangisinin atasözü, hangisinin deyim olduğu ayırt edilememiş, daha doğrusu böyle bir ayırım bazen de pek düşünülmemiştir.”¹²³

Deyimler bir ulusun kuşaktan kuşağa aktarılmış ortak millî kimlik kodu, kültürel mirasıdır. Dil varlığımızın kültür taşıyıcısı olan deyimler edebiyat tarihimizde hacimli bir yere sahiptir. Zira sanatkârlar, kendi sanatları ekseninde eserlerinde deyimlere fazlasıyla yer vermişlerdir. Deyim ve atasözleri Türkçenin azla özü ve somutu anlatma gayreti sayesinde sanatkâr azla özü anlatmak zorundadır.

¹¹⁷ Togay, a.g.e., s.14.

¹¹⁸ Togay, a.g.e., s.4.

¹¹⁹ Togay, a.g.e., s.5.

¹²⁰ Kaya, a.g.e., s.13.

¹²¹ Kaya, a.g.e., s.17.

¹²² Togay, a.g.e., s.11.

¹²³ Kaya, a.g.e., s.13.

Zira, klasik şiirde beyit bütünlüğünün olması diğer bir ifade ile anlamın beyitte bitmesi şairleri anlatmak istediğini keskin, kısa anlatma yollarına baş vurması zorunluluğunu doğurmaktadır.

Şiirde çözülecek düğüm, açılacak sihirli kutu beyit, mensur eserde de kelimedir. Atasözleri, beyitte ve kelimedeki düğümlenen anlamın çözülmesinde önemli rol oynarlar. Çünkü, bir manzumede beyitleri art arda sıralayan Divan şairi, beyit içinde sağlam bir mantık yapısı kurmak zorundadır bu noktada deyim ve atasözleri beyit içinde dışa vurulmayı bekleyen anlamı açan anahtar demek yanlış olmaz.

“Özellikle şairler, bunları çeşitli edebî sanatlar ile süslemişler, türlü nedenlerle söz dizilerinde, ya da kelimelerde yaptıkları değiştirmeler, katmalar veya eksiltmelerle, asıllarını bir bakıma bozmuş olmakla beraber, onları daha da güzelleştirmişler, çekiciliklerini artırmışlardır. Sanatçıların, manzumeleri arasına atasözlerini ve deyimleri almaları, onların duygu ve düşünce güçlerini daha da geliştirmiş ve etkili kılmıştır.”¹²⁴

Atasözleri, atalarımızın uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kamuca benimsenmiş sözlü söz¹²⁵ uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, sav, darbı mesel¹²⁶ olarak nitelendirilmiştir. Az sözle söylenmiş, dokunaklı, hazır cevap tanımına uygun, çağrışım yaptıran, zekayı kamçılayan, düşündürücü ve hepsinin üstünde halk dilince beğenilmiş, tutulmuş olmak atasözlerinin niteliğidir.¹²⁷

Türk edebiyatı çok zengin bir atasözü hazinesine sahiptir. İlk yazılı kaynaklardan bugüne lâyıkiyle incelendiği vakit Türk medeniyetinin karanlık olan birçok noktası aydınlanmış olacaktır.¹²⁸

¹²⁴ Kaya, a.g.e., s.13.

¹²⁵ Kaya, a.g.e., s.14.

¹²⁶ TDK Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, [Erişim Tarihi: 05.09.2021].

¹²⁷ E. Kemal Eyüboğlu, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler*, C. I., Doğan Kardeş Matbaacılık. s. XXI, İstanbul, 1973.

¹²⁸ Sertkaya, a.g.e., s. 102.

“Şairler söylediklerine inandırıcı bir hava verebilmek, şiirlerini süslemek, düşüncelerini güçlendirmek, söylemek istediklerini daha açık, net ve etkili bir biçimde ifade etmek için bu söz varlıklarına sıkça başvurmuştur.”¹²⁹ Bunun başında gelen sebeplerden en önemlisi; kısa ve öz, az sözle çok şey anlatma gücüne sahip olmalıdır. Atasözlerinin bu yönü, özellikle klâsik şiirin yapısına uygun düşmektedir. “Bir diğer ifadeyle klâsik şiirde beyit bütünlüğünün olması, yani anlamın beyitte bitmesi veya bir başka deyişle beyitin kendi kendine yetmesi, şairleri ister istemez az ve öz sözle çok şey anlatma ustalığına yöneltmiştir.”¹³⁰ Deyim ve atasözleri günlük hayatın bir yansıması olarak çeşitli inanışları, tutum ve gelenekleri/ritüelleri yansıtmaktadır. Şairlere sanatı oluşturmada oldukça kolaylık sağlamakla birlikte düşünce ve görüşleri kısa ve özlü bir biçimde anlatabilme olanağı sağlar.

“Şairin anlatımı zor olan durumları, çoğunluğun bilip inandığı güçlü sözlerle, canlı imajlar oluşturarak anlatmasını kolaylaştırmıştır.”¹³¹ Hem okuyucu için hem de şair için vazgeçilmez bir sanat ögesi olur.

Şair, atasözleri aracılığıyla ya kendisinin vermek istediği bir düşünceyi ya da toplumun herhangi bir tutum ve davranışını kanıtlamak, kısacası özel ya da genel bir görüşü güçlendirme¹³² maksadı güder.

Deyimler şairler tarafından eserlerine yansıtılırken söz diziminde çeşitli değişikliklere uğramış ve farklı kullanımlarla karşımıza çıkmıştır. Bu farklılıkların gerek vezin dizimindeki kaygılar gerekse sosyal hayattaki kullanım şekilleri dolayısıyla şekilleri değişime uğrasa da konusu aynı kalmıştır. Bazen kelimelerin yerleri değişir bazen farklı kelimeler yerleştirilir bazense kelimeler çıkarılmıştır. Kimi zaman kelimelerin Arapça-Farsça kelimelerle karışık ifade edildiği görülmüştür. Bu konudaki değişimleri incelediğimiz söz konusu hikâyede de sıklıkla rastlamış bulunmaktayız. Bu konuya Mine Mengi açıklık getirmek maksadıyla değerlendirmelerde bulunmuştur.

¹²⁹ Kaya, **a.g.e.**, s. 13.

¹³⁰ Kaya, **a.g.e.**, s. 14.

¹³¹ Kaya, **a.g.e.**, s. 15.

¹³² Kaya, **a.g.e.**, s. 16.

“Şiirde atasözü kullanımı sırasında atasözünün bilinen söz diziminde değişiklik yapılmasının vezinden kaynaklanan bir nedene bağlanması doğal olmakla birlikte, bu özellik atasözleri ile deyimlerin tarihî gelişimleri sırasında geçirdikleri bazı değişimlerin işareti olarak da kabul edilmelidir. Bir başka deyişle, günümüze gelinceye kadar kimi atasözleri değişmiş, günümüzde yeni bir biçim kazanarak kullanıma girmiş ya da zaman içerisinde atasözünün değişik birkaç kalıbı kullanılır olmuş, dolayısıyla bu birkaç kalıptan yalnız birinin kullanımı kalmış olabilir.”¹³³

“Deyimlerin şiirlerde kullanımının atasözlerine kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir. Her kültürde deyimlerin atasözlerine göre fazlalığı, dîvân şiirinde de deyimlere daha çok yer verilmesi sonucunu doğurmuş olmalıdır.”¹³⁴ Zira, mensur eserde de bu durum geçerli olup en çok deyim kullanılmıştır.

Bir milletin dil ve ifade gücünü yansıtan atasözleri ve deyimler sanatkârın söz kılıcı olarak temel ve mecaz anlam ekseninde ifadeye konulan kıymetli dil malzemeleridir. Edebiyat sanatkârları şiirlerini, nesirlerini oluşturmada anlatımlarını güçlendirmek, az söz ile derin ve girift anlamlarla izaha koymak ya da vermek istedikleri anlamı öz ve açık bir şekilde ifade edebilmek adına eserlerinde çağlardan süzülen kültür birikimi bu sözlere ekseriyetle yer vermişlerdir. Mensur eserde tespitimize göre atasözü çok fazla tercih edilmezken deyimler yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Metinde kullanılan atasözleri hiçbir değişiklik yapılmadan Türkiye Türkçesindeki kullanımıyla yer almıştır.

Hikâyenin sanatkârı, deyimleri metinde konumlandığı hayalle örtüştürmek adına deyimleri değiştirerek de metinde söz konusu etmiştir. Eserde deyimlerin kelimelerinde sınırlama ve değişimler yaparak metni oluşturmuştur. Bunun için mensur eserlerin yüzeysel bir şekilde değil, şerhedilerek incelenmesi gerekir. Bu bakımdan da bağlamsal sözlük çalışmalarının gereği dikkatle yerine getirilmiş olur. İncelenen mensur eserde tespit edilen deyimler, eserin baştan sona dikkatli bir

¹³³ Kaya, a.g.e., s. 17.

¹³⁴ Kaya, a.g.e., s. 18.

şekilde taranmasıyla tespit edilmiştir. Eserde tespit edilen deyimler aşağıda verilmiş olup fakat yine de dikkatimizden kaçan deyimlerin bulunması muhtemeldir.

Aşağıda sunulan deyimler alfabetik sıra dâhilinde verilirken önce deyim yazılmıştır. Verilen örneklerde *Hikâye*'nin metni esas alınmış, metnin okunuş ve imlasına hiçbir müdahalede bulunulmamıştır. Hikâye'de dikkati çeken bir özellik de deyimler açısından fazlasıyla hacimli olmasına rağmen atasözlerinin aynı yoğunlukta yer almasıdır. Buna örnek “son pişmanlık fâ'ide vermez” şeklinde yer almıştır. Deyimlerle kıyaslandığında musannif, atasözlerini birkaç tane kullanmıştır.

Mensur eserin musannifi, günümüzde de kullanılmaya devam eden bazı deyimlerin çeşitli şekilde kullanıldığı görülür. Bazı kullanımlarda günümüzde aşağıda verilen şekliyle bilinen deyimın yerine devrinde aynı anlamda kullanılan benzer bir deyim veya deyimın benzer şeklini eserde ifadeye koyduğunu söylemek yanlış olmaz. Sanatkârın kelimelerin eş anlamlısı/ yakın anlamlısı ile yer değiştirdiği; deyimleri kısaltma ya da deyimlerin sözcüklerini değişik hâllerde kullanarak deyimlerde bazı değişiklikler yaptığı görülmüştür. Buna göre sanatkâr: “eline geçmek” yerine “eline girmek” şeklinde ifadeye konulmuştur.

Örneğin deyim olarak kabul ettiğimiz “Dünyası yıkıl-” sözünü “cihân başına yıkıl-” “kan ağla-” deyimini ise “kanlı göz yaşı dök-” şeklinde kullanıldığı görülmüştür.

2.3.2.1.Yardımcı Fiille Kurulan Deyimler

Yardımcı fiille kurulan deyimler “etmek, eylemek, kılmak, olmak” yardımcı fiillerini kullanırken santakâr yer yer yardımcı fiili değiştirmiştir. Aşağıdaki örneklerde de görüldüğü şekilde bu durum şairin kullanımına göre değişiklik gösterdiği açıktır. Eserde aşağıda verildiği şekilde yer almıştır:

Deyimler; “bağrı kebab etmek/eylemek/kılmak, bağrını kan (hûn) etmek/eylemek, çâk-i girîbân etmek/eylemek, hâk etmek/eylemek/kılmak, efgân ed-eyle-, bağrı hûn ol-eyle-” vb. aynı deyimde vakit vakit şairin yapıda değişikliğe giderek yardımcı fiilli değiştirdiği görülmüştür.

2.3.2.2. Deyimlerde Arapça ve Farsça Kelimeler

Klasik sanatkârlar, gelenek itibariyle kullandıkları dilde, sadece Türkçe dil malzemesinden yararlanmaz. Düşüncelerini, hayallerini dile getirirken Arapça ve Farsça sözcüklerle kurulmuş kolayca fark edilmeyen sözcükleri kullandıkları bilinir. Gelenekte çağlar içinde dil malzemesi değişse de kültür misarımız olan deyimler anlam olarak değişmez, sadece dilsel şekil değiştirirler. Örnek olarak “râm ol-” ifadesi “boyun eğmek” deyim sınıflandırılmasına alınırken onunla aynı anlamda olan diğer kelime gruplarını göz ardı etmek doğru olmaz. Zira, deyim sınıflaması yaparken yalnızca Türkçe sözcükleri esas alarak oluşturulan deyim varlığı o şairin sanatını ve söz varlığını tam olarak ortaya çıkaramayacağı kanaatindeyiz.

Eserde sanatkâr, bütün itibariyle deyimlerde Türkçe kelimeleri tercih etmekle birlikte bazı deyimlerde yer yer şairin tasarrufu değişmektedir. Sanatını düzerken uyum sağlamak adına Türkçe kelimelerin eş anlamlısı olan sözcüklerle ya da Farsça ve Arapça kelimelere de başvurduğu görülmektedir. Fakat elimizde bulunan mensur hikâyede vezin kaygısı güdülemeyeceğinden sanatkârın tasarrufu doğrultusunda şekillendiği açıktır. Deyimlerde Arapça ve Farsça kelimelerin müştereğinde, “Bağrı hûn ol-eyle-, çâk-i girîbân etmek/eylemek, dehânı açık kalmak, sine-çâk ed-, ciğeri yan-” vs. deyimler şeklinde örneklendirmek mümkündür.

Mensur eserden hareketle bağlamsal sözlük çalışmalarının biz araştırmacılara sağladığı olanak sayesinde taranacak her eser ile, günümüzde unutulmaya yüz tutmuş tek bir atasözü ya da deyim bile gün yüzüne çıkartılacak olması, millî dil ve kültürümüzün var olan zenginliğin belirlenmesi bakımından oldukça önemli ve de anlamlı olacaktır.

Tablo 1.

Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn’un Kıssası ve Hikâyesi’nde Tespit Edilen Deyimler

‘Akli başa düşür-	Bagrın dagla-	Dâstân ol-
‘Akli başına gel-	Bagrını hûn eyle/ol-	Deli divâne eyle-

‘Akli başına getir-	Baş koş-	Derde düş-
‘Akli başından gid-	Baş üstüne	Dermânı yok
‘Akli deydâsından çık-	Başa çık-	Dile düş-
‘Aklinı devşir-	Başı üstünde yeri ol-	Dillere destân ed/ol-
‘Âlemler kendin ol-	Başım üstünde yerin var	Divâne ol-
‘Ayyuka çık-	Başına sahraları dar et-	Dünya gözüyle gör-
Agzı kaşığı olma-	Bagrını hûn eyle/ol-	Dünyâlar anın ol-
Agzın açma-	Başına firâk şalını bürü-	Dünyaları kendisine ver-
Âh et/eyle-	Başına kak-	Düşünde bile görme-
Âh eyle/id/it	Başını taştan taşa ur-	Efgân eyle-
Âh u efgân ed/eyle/id	Bel bagla-	El çek/ver-
Âh u figân id	Belâya uğra-	El ele ver-
Âh u vâh eyle-	Bir kaşık kan iç-	Ele geç/gir-
Âh vah ed-	Bir kulağından girip bir kulağından çık-	Elem çek-
Ahd ed-	Biryân ol-	Eli altında ol-
Âhd ü peymân ed-	Bülbül gibi şakı-	Fâş ol-
Ahdi ol-	Cân at-	Feryâd ed/et/eyle-
Akıl al-	Cân başına sığra-	Gelip geç-
And iç-	Cân kulagiyla dinle-	Gönlü açıl-
Araya gir-	Cân ver-	Gönül al-
Ardına düş-	Cânına kâr ed-	Gönül egle-
Arka ol-	Cânına minnet	Gönül ver-
Aslı faslı yok	Ciger gûşesi	Göresi gel-
Âşık ol-	Ciger kebâb ol-	Görüp gözet-
Âşüfte ol-	Cigerin yak-	Göz deg-
Atıp tut-	Cigeri daglı	Göz kulak ol-
Âvare eyle-	Ciğerin biryân ey-	Göz nuru
Ayaga düş-	Cihân başına siyâh ol-	Gözden gâ‘ib ol-
Ayagina getir-	Çâre ara/bul/et/eyle-	Gözden sakla-

Âzâd ey/eyle-	Çehresini bürü-	Gözüne aldırma-
Bağrı hûn ey/id-	Çekip çevir-	Gücüne gel-
Bağrı yan-	Dag üzere dag ol-	Günden güne
Bağrı yufka	Daldan dala kon-	Günlerde bir gün
Haber ver/al/gönder/id-	Kul ed/ey/ol-	Sûzan u biryân ol-
Hâl hâtırı ele al-	Kulak tut-	Tâkati tâk ol-
Hâline koy-	Kurbân eyle-ol-	Teselli it/ver-
Hâram ol-	Kuş uçurma-	Yakasın çâk it-
Hâtıra gel-	Mâtem ed/eyle-	Yaka yırt-
Hâtıra gel/sor-	Mâzur tut-	Yakayı ele ver-
Hâtırı göröl-	Meftun ol-	Yerden yere çal-
Hâtırı kal-	Mikdârın bildir-	Yerden yere ur-
Hatırına ağır gel-	Murâd al-	Yüreg dagla-
Hatırı perişân ol-	Muradına eriş-	Yüregi pâre pâre ol-
Hayrân ol-	Nâle vü efgânlar ed-	Yüregi taş ol-
Helâk ed/eyle/ol-	Ne çâre	Yüregine âteş düş-
Hevâya git-	Ocağı söyün-	Yüregi yan-
Îlâç bul/eyle-	Orta yere gir-	Yüz sür-
Kan agla-	Perişân ol-	Yüze kir gel-
Kan eyle-	Râhat yüzü görme-	Yüzü gül-
Kanlı yaş dök-	Râm eyle-	
Kebâb eyle-	Rüsvây ed/ol	
Kıyâmet kop-	Sevdâyâ düş-	
Koç başın(sağ olsun)	Sine çâk et-	
Kötek çal-	Söze gel-	

2.3.2.3. Deyimlerde Soyut-Somut İlişkisi

Klasik edebiyat şairleri, şiirlerini meydana getirirken gerçek ile hayal arasında bir seyir sürmüşler; gerçeğin manayı ifadede sınırlı kaldığı zamanlarda mana kuvvetini arttırmak ve estetiği güçlendirmek maksadıyla soyutlamalara

başvurmuşlardır. Bu nedenle alışılan mana kullanımlarının aksine gerçek ile mecazın farklı şekillerde bir araya gelmesi soyut-somut müşterekliğini de zarurî kılmıştır. Gerek deyimlerin gerekse mecaz anlam ifade eden kelime gruplarının soyut-somut münasebetiyle değerlendirilmesi sanatkârın, sanat oluşturmada kullandığı yöntemlere dair ipuçları verebilir. Misal, “kanlı yaş dökmek” ve “yüreğine ateş düşmek” deyimleri değerlendirildiğinde “kan, dökmek, yürek, ateş, düşmek” kelimelerindeki “dökmek, düşmek” somut bir fiillerdir. Soyut kelimelerle müşterek olarak kullanılan bu fiiller gerçek anlamlarını kaybetmiş ve duyguları ifade eden deyimler hâline gelmişlerdir.

2.4. Motifler

Sözlü edebiyat ürünleri ve Klasik edebiyat metinlerin oluşuna katkı sağlayan motif ve mazmun kavramları eserlerin vazgeçilmez öğeleridir. Klasik edebiyat deyince akla gelen ilk ifadelerden biri mazmundur. Altı asırı aşkın hüküm süren gelenek şairin mazmunlarında saklıdır. Mazmun bir bakıma şairin anlama sakladığı manadır. Mine Mengi’nin tanımıyla “Anlam, öz, verilmek istenen düşünce, şiirde ustaca söylenmiş söz, zarif anlatım, benzeri bulunmayan söz, divan edebiyatının kendi dünyası içerisindeki bilinen hayal, inanış ve düşüncelerinin beyit ya da beyitlerdeki dolaylı anlatımı...”¹³⁵ şeklinde tarif etmiştir.

Mazmun klasik şirin yapısal özelliklerinin daha çok da estetik anlayışının bir gereği olarak vardır. Edebi sanatlarla bağlantılı bir dil ustalığıdır, kavramlara anlam verebilmektir. Mazmunun özünde istiâre, mecaz ve telmihle yakın ilişkisi vardır. İki ayrı anlamda terimleşmiştir sevgiliyi vasfederken kullanılan dudağı yerine Kevser, la’l¹³⁶ vb. unsurlar kullanılmış ve her okuyucu Kevser, gonca deyince dudak kastedildiğini anlar olmuştur. Asıl ikinci mana ise anlatılmak isteneni gösterir. Sözün altında yatan gizli anlamdır. Mefhumu özellikleri kelime grupları içerisinde çağrıştırarak gizleme sanatı olan mazmun, bir hüner, tılsım ve sanattır, burayı anlayan okuyucu anlamı keşfedecektir. Bu bir bakıma halk şiirinde muamma asmaya

¹³⁵ İskender Pala, **Mazmunun Mazmunu**, yyy, yty, s.399-400.

¹³⁶ Pala, **a.g.e.**, s. 339.

benzer.¹³⁷ Mazmun, beyitte kelimelerin altına gizlenmiş asıl muhteva, konu olup belli kavramlarla çağrıştırılan gizli anlamdır. Ali Nihad Tarlan'a göre, "Bir şeyi, o şeyin vasıflarını veya o şeyi tedaî ettirecek kelime ve kavramları zikrederek bir ibarenin içinde gizlemektir."¹³⁸

"Motiflerdeki, biri söylenince ötekilerin de zihinde ve ifadede onun ardı sıra hazır bulunduğu bu bağlı unsurlar "mazmun" denen şeyi meydana getirir. Motiflerin bünyesinde mevcut bağlı unsurlar arasındaki belirli ve değişmez münasebeti ifade için mazmun terimi kullanılmıştır."¹³⁹

Anlatı türlerinin de motiflerle bezenmiş saklı anlamı vardır. Mesneviler kendi içinde destanlardan itibaren metinlerarası aktarımlarla çeşitli anlatı türlerinin de motifini barındırır. Dinî, tasavvufî, beşeri ve tarihî konular çerçevesinde yazılan mesneviler geleneğin ve kültürün bir potada harmanlandığı bir anlatı türüdür. Türk edebiyatına Fars edebiyatından çeviriler yoluyla geçmiş akabinde Türk sanatkarlar tarafından özgün ve daha üstün olanları kaleme alınmıştır. Fars ve Arap edebiyatı, Şehnâme'den alınan motifler Türk edebiyatında bazen olduğu gibi bazen de farklılıklar yaratılarak verilmiştir. Halk edebiyatı ürünlerinin inceleme alanı olarak bakıldığında motiflere klasik edebiyat özneline incelemler yapıldığında ise genelden özele kültür motifleri yakalandığı araştırmalarla ortaya koyulmuştur.

"Leylâ ile Mecnûn hikâyeleri üzerine yapılan motif çalışmalarına baktığımızda karşımıza ilk olarak Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan İslâm Edebiyatında Leyla ve Mecnun Mesnevîsi (Tarlan, 1922) adlı tez çalışmasından sonra, Leyla ve Mecnun hikâyeleri, motifleri bakımından ilk kez Ağâh Sırrı Levend tarafından incelenmiştir. Araştırmacı, Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında Leyla ve Mecnun Hikâyesi (Levend, 1959) adlı eserinde, söz konusu edebiyatlarda geçen hikâyeyi, motifleri bakımından karşılaştırdığını ifade etmiştir."¹⁴⁰

¹³⁷ Pala, a.g.e., s. 30.

¹³⁸ Hacer Sağlam, "Leylâ vü Mecnûn Mesnevîlerinde Bulunan Bazı Motiflerin Dinî ve Tarihî Kökenleri", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. 5, S. 2, 2021, s. 29.

¹³⁹ Ömer Faruk Akün, "Divan Edebiyatı", <https://islamansiklopedisi.org.tr/divan-edebiyati>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 05.08.2021].

¹⁴⁰ Sağlam, a.g.e., s. 30.

“Motifin, halk edebiyatı eserlerinden masallar bünyesinde ortaya çıkmış bir kavram olmasından olsa gerektir ki divan edebiyatı sahası araştırmacılarının söz konusu kavramı tanımlayışı yeterli oranda netlik kazanmış değildir. Nitekim Agâh Sırrı Levend’in motif başlıklı sunduğu maddelerde dikkati çeken husus, mukayese edilen unsurların motifler kadar epizotlardan da oluşuyor olmasıdır. Araştırmacı, hikâyelerdeki olay örgülerini ayrıntılı bir şekilde aktarmış ve bunları birbiri ile motif adı altında karşılaştırmıştır. Agâh Sırrı Levend’in motif kavramını araştırmacılar tarafından belirtilmiş manâsı dâhilinde kullanma amacında olmadığı, genel olarak, yalnızca hikâyelerdeki olayları motif çatısı altında değerlendirdiği görülmektedir.”¹⁴¹

“Mazmun, sonucu; motif, sonuca giden yolu ifade etmektedir. Sonuç olarak; içinde bulunduğu bütüne göre anlam kazanan motif; gazel ve kaside gibi nazım biçimlerinde mazmunu oluşturan öge işlevi görürken anlatma esasına dayalı eserlerde, konu ve temayı oluşturan ögeler olarak bulunur. Birer manzum anlatılar olan mesnevilerde, motife, hikâyeyi oluşturan birim olması bakımından yaklaşılr.”¹⁴²

Hikâye’de görülen belli başlı motifler “Çocuğu olmayan bey, dua ile çocuk sahibi olma, kahramanın yırtıcı hayvanlar ile konuşması ve dostluk kurması, âşık olma, çöle/yabana düşme, dağ ve mağara motifi, kılık değiştirme, âşıkları yanyana defnetme, Kâbe motifi, kuşların Mecnûn’un başına yuva yapması, rüya görme, âşıkların haberleşmesi; insanlar, şiir, hayvanlar vasıtasıyla haberleşme motifi, âşıkların yanyana defnedilmesi, âşığın sevdiğinin mezarı başında ölmesi motifi vb.” olaylarla birçok vaka grubu şeklinde motifler yer almıştır.

Thompson’ın masal unsurları olarak tanımladığı motiflerin “yardımcı pîr, çocuksuzluk, rüya vb.” halk hikâyesi, efsane, destanlarla birlikte, müşterek bir geleneğin ürünü olan mesnevîlerin/hikâyelerin de en büyük yardımcı unsurlarından olduğu açıktır.

¹⁴¹ Sağlam, a.g.e., s. 55.

¹⁴² Sağlam, a.g.e., s. 32.

2.4.1. Mecnûn' un Başına Kuşların Yuva Yapma Motifi

Hikâyede, Mecnûn'un başına kuşların yuva yapması motifine telmihte bulunulmuştur. Zira, Mecnûn sevdaya düştüğü günden itibaren çileli bir ömür sürmüş, birçok mihnete duçar olmuştur. “Yuva yapma” Mecnûn'un perişan vaziyette olan saçlarının oluşturduğu bir motif unsurudur. Bu durum Mecnûn'un kendini dünyadan soyutladığı fakat hayvanlarla ünsiyet kurduğu dünyada âdeta kendi erişemediği saadeti kuşlar başında yuva yaparak yaşamışlardır.

Fuzûlî'nin mesnevisinde güvercinlerin âşığın başına yuva yapması bir bakıma onun Hz. Peygamber'in (s.a.s) Sevr mağarasında saklanırken o esnada mağara kapısında yuva yapan güvercinlere atıf gibi de düşünülebilir. Söz konusu hikâyemizde bu durumda güvercin değil de sadece “kuş” olarak geçirilmiştir.

Klasik edebiyat şairlerince Mecnûn'un başına kuşların yuva yapması motifi şairlerin aşk tasavvurlarının değişmez sahnelerinden biri olup birçok eserde ve beyitte telmihler yapıldığı gibi müstakil bir hikâye olan çalışmamızda da yer verilmiştir. Ayrıca Fuzûlî'de güvercinlerin başına yuva yapması söz konusu hikâyemizde sadece kuşların başına yuva yapması şeklinde geçmektedir. Fuzûlî'de tuzağa düşen güvercinleri kurtarıırken *Hikâye*'de avcının tuzağına düşmüş ceylanları kurtarmak içinde giysilerini vermiştir.

Zira, Mecnûn aşk derdi yüzünden çileli, hüznü bir ömür sürmüş, birçok mihnete gark olmuştur. Artık tamamen dünyadan kendisini soyutlamış bir vaziyette çöllerde vahşi hayvanlarla dost olur, onlarla yaşamaya başlar. Bu hâli öylesine bir durum alır ki, başına kuşlar yuva yapmaya başlar. Mecnûn o kadar dünyadan geçmiş kendinden haberi olmayan bir zavallı bir divanedir ki başına kuşlar yuva yapmıştır. Ayrıca saadeti yaşayamamış Mecnûn, kuşların saadeti yaşamasına izin vermiş olarak da düşünülebilir.

2.4.2. Çocuğu Olmayan Bey Motifi

Çocuksuzluk motifi, Leylâ vü Mecnûn mesnevîlerinde ilk kez, hikâyeyi sistematik hâle getiren Nizâmî'de yer alır ve bundan sonra diğer şairler tarafından da işlenmeye devam edilir. Kahramanın doğumundan itibaren hikâyede rastlanılan bir

diğer motiflerden biri de çocuğu olmayan bey motifidir. Eserde “çocuksuzluk motifi” ve “dua ile çocuk sahibi olma motifi” kahramanın soyunu devam ettirecek halef isteğine hikâyede yer verilir.

Leylâ vü Mecnûn hikâyelerinde Mecnûn, doğması arzu edilen çocuktur. Dünyaya gelmesi için epey beklenmesi ve dua edilmesi gereklidir.¹⁴³ Mecnûn’un babasının evladının olmayışı konusuna girişte yer verilmiştir. Yapılan dualar ile bir evlada sahip olunduğu söylenmiştir.

“Tek çocuk ve tek hâlef olma motifi, ilk kez Nizâmî’de görülür. Şair’in Şehname’den etkilenmiş olduğu düşünülebilir.”¹⁴⁴

“Leylâ vü Mecnûn hikâyelerinin ekserisinde de Mecnûn, babasının tek oğlu, tek halefidir. Babası, onu aşktan vazgeçirme çabalarında genellikle bu mevzuya değinir ve oğluna mirasına sahip çıkmasını, kabilesinin başına geçmesini öğütler. Mecnûn, babasına kendisinden halef olmayacağı cevabını verir.”¹⁴⁵ *Hikâye*’de Mecnûn’un babasının artık yaşlandığını ve oğlunun aşk sevdasından ve pejmürde yaşamdan vazgeçip kabilesine dönmesi beylik makamına otuması konusunda yaptığı nasihatler şeklinde kendini gösterir.

2.4.3. Necd Dağı

Aşk derdiyle çaresiz olan Mecnûn gün geçtikçe ailesinden ve kabilesinden uzaklaşır ve Necd adında yüksek bir dağda kendini yalnızlığa mahkum eder. Bu dağda bir mağrayı mesken tutar, etrafındaki yırtıcı hayvanla dost olur. Onlarla kederli günlerini geçirir. Yemeden içmeden fizyolojik bağlardan kopmuş bir vaziyette üryan şekilde bu mağarada toza toprağa karışmış vaziyette yaşar.

Oğlunun peşine düşen yaşlı babası Mecnûn’u son kez dünya gözüyle görüp bu pejmürde hayattan vazgeçmesi konusunda iknâ etmek için yola koyulur birinden haberini alır ve oğlunu mağaranın bir köşesinde toza toprağa karışmış, bir deri bir kemik kalmış şekilde rastlar.

¹⁴³ Sağlam, **a.g.e.**, s. 160.

¹⁴⁴ Sağlam, **a.g.e.**, s. 165.

¹⁴⁵ Sağlam, **a.g.e.**, s. 165.

2.4.4.Çöl (Yabân)

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin olay örgüsünde önemli bir yer tutan çöl motifi, hikâyenin ana mekânı olarak karşımıza çıkmaktadır. Leylâ'ya olan aşkı ifşâ olduktan sonra Mecnûn, Leyla'yı görmekten alıkonulmuş olup ayrılığın ıstırabı içinde yaşamayı seçmiş, bu ıstırap ile baş edebilmek için kendisini tabir yerinde ise çöle vurmuştur. Bu durumu konu ettiği satırlarda musannif, yabân kelimesini, sahip olduğu “çöl” ve “yaban” (yabancı) anlamlarını bir arada kullanarak anlatmıştır. Âşığın, sevgiliye duyduğu iştiağın, cevır ü cefânın had safhaya ulaştığı mekân çöldür. Mecnûn aşk belasıyla bir ıstıraba duçar olmuş ömrünü çöllerde heba etmiştir.

Çöl yaşam şartlarının zorlu olmasından dolayı uğrak bir mekân değildir. Mecnûn'un sürgünlüğü kendi isteğiyledir. Mecnûn, herkesten bir kaçış mekânı olarak çöle gitmiştir. Acısının daha da artması için kendini bu mahrumiyet bölgesine atmıştır. Çöl, şikâyet mekânı değil aksine memnun olunan bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır.

Leylâ'dan ayrılmanın verdiği acıyla çölde yaşamaya başlayan Mecnûn artık kendini dünyadan soyutlamış, sosyalliğini kaybetmiş yalın bir insan olarak karşımıza çıkar. Sadece çölde karşılaşp birkaç kelam ettiği insanları saymamak gerekir. Çöl bütün çetin şartlarıyla Mecnûn'un kalbî acılarının üzerine fiziksel acıları da eklemiştir. Zaman zaman yabanda dolaşması ve mağaraya sığınması da bu yalnızlığın emareleridir.

Mecnûn sevgiliye kavuşamamanın verdiği derin ıstıraba dayanamayarak kendini çöllere vurmuştur. Zira, aşk, insanı hastalıklı bir bünyeye dönüştürür. Aşkta aklını yitirmiş ve cezbe kapılan Mecnûn; meczub, meftun ve deli birine dönüşmüştür. İnsanlardan uzlet yeri olarak gördüğü çöle sığınmıştır. Mecazi aşktan ilahi aşka seyir yolunda olan Mecnûn için aslında çöl, dünya gibidir. Çünkü cennetten düşen insan için dünya, bela çölüdür. Mecnûn içinde çöl, tüm zor yaşam şartlarına rağmen kesretten sıyrılıp nefsiyle savaştığı manevi bir dert ile cefa çektiği mekândır. Çünkü âşığın var olma gayesi sadece sevgilinin vuslatına erişebilme arzusu ve yolunda helak olmaktır.

Muhtelif hikâyelerde Mecnûn'un çölde üryan dolaşması hususu değişmez bir sahnedir. Çalışmamızda ise bu durumu sanatkâr şöyle kurgulamıştır: Mecnûn sahralarda gezerken avcılara rastlar onların avladığı ahuların gözlerini sevgilinin gözlerine benzetir. Geyiklerin de bir ana babasının da olduğunu, ayrılığın da acısını bildiğinden sebep âşık, hayvanlara merhamet duyar. Avcılardan onları salıvermelerini ister. Fakat avcılar reddederler ancak para karşılığı verebileceğini söylerler. Fakat Mecnûn'un üzerindeki tek kıymetli şey giysileridir. Giysilerini avcılara ahuların salınması karşılığında çıkarıp verir:

“Kerem eyle! benim bu esbâbımı al.” (S.167)

Yani âşık, dünyasından vazgeçip kendisini sevgilisine ve yegâne aşkına adamıştır. İnsan eğer gerçek âşıklar mertebesine erişmek istiyorsa dünyaya ait her türlü istekten feragat etmelidir. Öyle ki âşık daha önce de belirtildiği gibi dünyada sevgiliden başka hiçbir şeye kıymet vermez, bu yolda üzerindeki giysilerin de hiçbir değeri yoktur. Çünkü âşığın var olma gayesi sadece sevgilinin vuslatına erişebilmek, onun yolunda helak olmaktır.

2.4.5. Hikâye’de ve Mesnevîlerde Mecnûn’un Kabilesi

Arap kökenli Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin zaman içinde gelişen çizgisi Fars ve Türk kültürlerinden etkilenmiş olsa da Hikâye’nin aslındaki Arap izleri her mesnevîde kendisini belli etmektedir.¹⁴⁶ Mecnûn’un yaşadığı çöl çevresi ve Arap toplumunda şiire verilen önemin bir göstergesi kabul edebileceğimiz, Mecnûn’un söylediği şiirlerin insanların dilinde dolaşması, kabileler arası ilişkiler ve usuller, Arap toplumunda güçlü bir kabilenin oğlu olma ve bu kabilenin neslini devam ettirme kaygısı, erkek çocuğu sahibi olma isteği vb. durumlar hikâyedeki Arapların kültürel izlerini gösteren unsurlardır.

Mesnevîlerde “Benî-Âmir” olarak anılan Mecnun’un kabilesi, âşık olduktan sonra daima doğru yolu salık veren “ulular” olarak söz konusu hikâyemizde de var olur. Kabile halkı yeri gelir, Leylâ’nın babası kızının Mecnûn ile evlenmesine razı olmadığında çözüm yolları arar ve daha güzel bir kızla evlendirme teklifinde

¹⁴⁶ Sağlam, a.g.e., s. 175.

bulunurlar. Hikâye boyunca yardımcı ve yapıcı bir güç olarak Mecnûn'a yol gösterici olarak karşımıza çıkar. Mecnûn'un ölüm sahnesinden sonra naaşının başına iki kabileden akrabalar bir araya gelerek son vazifelerini yerine getirir. Mecnûn'u defnederler.

2.4.6. Mesneviler Bağlamında ve Hikâye Özneline Anne

Anne tipi, söz konusu mesnevi ve hikâyelerdeki geleneğin beklentisini tam olarak karşılayan bir tip olarak görülür. Mesnevîlerde ona mahsus bir tavsif bulunmayıp olaylar arasında varlığı sezilir.¹⁴⁷ Hikâye'de anne oğluna üzüldüğü bahsiyle verilir. Genel olarak muhtelif mesnevilerde de anne silik bir tip olarak olayda kısa kesitlerde yer alır.

2.4.7. Mecnûn'un Arkadaşları

Hikâye'de ilk olarak Mecnûn'un Leylâ aşkının başladığı ilk zamanlarda Necd dağı çevresinde arkadaşlarıyla vakit geçirmesi silik bir şekilde geçer. Sonrasında Leylâ'dan haber taşıyan Zeyd karşımıza çıkar. Bir diğer arkadaşı ve aşkını kavuşma yolunda yardımcısı olan Nevfel vardır.

2.4.7.1. Zeyd

Âşığa aşkın ıstırabını paylaşacağı, hâlimden bir nebze olsun anlayacak onu ayıplamayacak bir dert ortağı lazımdır. Bu arayışta, şairin aklına gelen başlıca isim hikâyede Mecnûn'un arkadaşı aynı zamanda da aşk ehli olan Zeyd, önemli olaylarda karşımıza çıkar. Mecnûn karşısında aşk derdini çekmiş Mecnûn'u ayıplamayan gönlünün hâlini anlayacak bir kimse olarak hikâyede takdim edilir. Yer yer Mecnûn, hakiki âşığın nasıl olması gerektiğini Zeyd'e anlatır. Zira Zeyd, aşkı yaşamış fakat ne yemeden içmeden ne de insanların arasından kendini soyutlayıp yabana atmıştır ki bu bakımdan da Mecnûn onun aşkını eksik görür.

¹⁴⁷ Sağlam, a.g.e., s. 185.

Kays, sevgili uğruna mecnûn damgasını almış kendini çöllerde perişan etmiş halkın nazarında da ayıplanmış bir âşıktır. Zeyd ise onu bu aşk belasında anlayan ayıplamayan kişi olmuştur. Mecnûn'u her fırsatta ayıplayanlar aşkı anlayamayanlar kimselerdir. Oysa ki Zeyd aşkı tatmış olup Mecnûn'u yine tutum ve davranışlarından dolayı ayıplamıştır. Âşığın çevresinde onun derdini ayıplayamayacak dost bulmak güçtür. Hikâyede ise Zeyd karşımıza âşığı ayıplamayan dost olarak tezahür edilmiştir. (s. 203)'de Zeyd, Mecnûn'a kendisinin de âşık olduğunu fakat insanların arasından kaçmadığını yemeden içmeden kesilmediğini vurgulayarak Mecnûn'un perişan vaziyette dolaşmasını ayıplamıştır. Bu bakımdan Mecnûn öyle bir âşıktır ki âşık olan da onun aşkından şikâyet etmektedir. Bu bakımdan da Mecnûn, Zeyd'e kendisine bu şekilde sözler söyleyerek aşktan dem vuracak "adam değilsin" minvalinde sözler söyler. Fizyolojik ihtiyaçlardan geçmeyen âşık değil ancak nefsin zorlamasıyla aşka salınmış kişi olarak niteleyerek Zeyd'in aşkı bilmediğini üsulünce söylemiştir.

Hikâyede Zeyd tipi, Mecnûn'u dost olarak gören ve ona her tür yardımda bulunmayı isteyen aşkı bilen Leylâ ile Mecnûn aşkının tanığı olan bir tip olarak karşımıza çıkmaktadır. Yer yer karşımıza çıkan Zeyd, Mecnûn'a Leylâ'dan haberler getirmiştir. Her zaman Mecnûn'un kederini ve mutluluğunu paylaşmıştır. Ölümünden sonra onları rüyasında bir cennet bahçesinde görmüş, ebediyen kavuştuklarını âleme müjdelemiş aşklarını destan olarak yazmıştır.

2.4.7.2. Nevfel

Nevfel, hikâyede karşımıza savaşçı, aşk ehli ve güçlü bir bey olarak çıkar. "Nevfel, bir gün dolaşırken Mecnun'a rastlar. Yanındakilerden Mecnun'un hikâyesini öğrenerek ona acır."¹⁴⁸ Nevfel çölde askerleriyle geçerken Mecnûn'un yaşadığı acı olayı ve içinde bulunduğu duruma şahit olmuştur. Hatta bu üzüntü Nevfel'in Mecnûn için Leylâ'nın kabilesine savaş açmasına sebep olur. Mecnûn'un, Leylâ ve çevresindekiler için dua etmesine askerler şahit olur. Az güçle gelen Nevfel geri çekilir sonrasında tekrar savaş açar ve ikinci savaşı kazanır. Leylâ'nın babasıyla

¹⁴⁸ Levend, a.g.e., s. 80.

konuşmasından sonra babanın toplumun Mecnûn hakkındaki yakıştırmaları ve Mecnûn'un vaziyetine karşın kızını vermesinin uygun olmadığını belirtir, hükmü de kabul eder. Bu durum karşısında Nevfel, işi olurluna zamana bırakır. Nihayetinde Mecnûn artık kabilenin düşmanı olarak kabul görülür. Leylâ'nın kabilesi artık desteksiz olan Mecnûn'un canının peşine düşer.

2.4.8. Aşk Motifleri ve Aşk Metaforuna Tutulan Gönüller

Klasik Türk sanatkârları, aşka dair tasavvur ve tezahürlerini gelenek minvalinde çeşitli teşbihler, mecazlar ve tasvirler aracılığıyla ele almış aşkı en güzel şekilde tanımlamaya çalışmıştır. Bu minvalde âşıklar aşkı vazgeçilmez imkânsız bir hastalık gibi âşığın hem derdi hem de ilacı olarak nitelemiştir. Bu derde düşen âşık, aşkın verdiği ıstırabın daha da artmasını arzulamış ve bu yolda kendini feda etmiştir. Geleneğin sevgili, âşık ve rakip tasavvurunda daima acıyı çeken taraf âşık olmuştur. Âşıklığın timsali Mecnûn, aşkın ıstırabının peşinde olmuştur.

Hikâye'de aşkın timsalleri Leylâ ile Mecnûn merkezine kurulmuştur. Öte yandan en az onların aşkı kadar aşkı derinden yaşayan bir kimse de İbn-i Selâm'dır. Bir başka karakter ise Mecnûn'a Leylâ'dan haber getiren kimi zaman da âşıklığın ne olduğunun tanımlandığı sahnede eserde karşımıza çıkan Zeyd'dir. O, amcasının kızına âşık olması ile karşımıza çıkmıştır.

Bir diğer aşka tutulan gönül, Arap eşrafından İbn-i Selâm adındaki ünlü bir beydir. Leylâ'yı görünce meftunu olur. İbn-i Selâm Leylâ'nın kabilesine elçi göndererek Leylâ'yı ister, babası da keyfiyetle verir. Bu durumu öğrenen Leylâ feryat etse de kâr etmez. Meclisler kurulur ve düğün tertip edilir bu iki bahtsız âşık nikâhlanır. İbn-i Selâm, Leylâ'nın güzelliği karşısında düğün gecesi kâm almak isterken Leylâ öfkelenir tokat vurur. Kendinden geçen İbn-i Selâm ayıldığında bu durumun nedenini Leylâ'dan duyunca kahrolur. Her ne kadar onu artık uzaktan sevmeye devam eder, bu yüzden çevresi tarafından ayıplanan İbn-i Selâm, yaşadığı hüzne dayanamayarak ölür.

Aşk konulu bölümlerin bir diğer kahramanı da Zeyd'dir. (bk.Zeyd).

2.4.9. Rûya

Leylâ ile Mecnûn'un ölümünün ardından hikâyenin sonunda yer alan bölümde âşıkların yakın dostları Zeyd, rûya görür. Zeyd, âşıkların üzüntüsü ile cennette akıbetlerinin ne olduğunu düşünerek uyur. Rüyasında iki âşığın cennette kavuştuklarını görür. Onların yaşlı bir pîr tarafından hizmetlerini görüldüğünü, eşi görülmemiş güzel güllerle dolu bir bahçede, taşları la'l, cevher, âb-ı hayat akan su kenarında altından bir tahtta kurulduklarını, Kevser şarabı içtiklerini, büyük bir ihsâna kavuştuklarını görür. Onların aşkını dillere destan eder (s.223).

2.4.10. Dinî Motifler

Hikâye'de karşılaşılan dinî motiflerden “Kabir Ziyareti, Ölüm ve Yas Tutma” Âdet ve Gelenekler başlığında verilirken, Dinî Bağlamlar başlığı altında ise “Aşk Şehidi Leylâ, Kader” motifleri verilerek ayrı başlıklandırmalarda sunulmuştur.

2.4.10.1. Kâbe

Mekke'de Harem-i şerif içinde bulunan kutsal bina. Beytullah, Beytü'l Harem, Kâbetullah adlarıyla da bilinir. “Mekke'nin fethinden sonra Kâ'be, putlardan temizlenmiş ve hicretin ikinci yılında Müslümanların kıblesi olarak belirlenmiştir.”¹⁴⁹

Kâbe en büyük dua kapısı olan “Allah'ın evi” dir. Kâbe'de edilen her duaya icabet edileceği geri çevrilmeyeceği bilinir. Babası, Mecnûn'un derdine çare edemeyince kabilenin ahalisi bu derdi ancak Kâbe'ye gidilerek çare bulunacağını söyler. Babası, Mecnûn'u Kâbe'ye götürür orada oğluna aşk derdinden kurtulması için dua etmesini söyler fakat Mecnûn aksini yapar. Allah'tan Leylâ'nın aşkıyla daha çok aşk derdine müptelâ olması, duasında bulunur. Babası bu hâli görünce kendinden geçer artık onun iflâh olmayacağını acıyla kabullenir. Diğer önemli husus ise Mecnûn dua ettiği esnada yüzlerini Hacerü'l-Esved'e sürdüğü anlaşılmaktadır. Bu noktada ise bu da bir özel motif olarak karşımıza çıkar.

¹⁴⁹ Pala, a.g.e., s. 258.

Mecnûn, babasının zoruyla Hacc’a gitmesi “Nizâmî, Şâhidî, Nevâyî, Behîştî, Hamdullah Hamdî, Ahmed-i Rıdvân, Celîlî, Fuzûlî, Lârendeli Hamdî, Atâyî, Örfî, Andelîb, Nâkâm, Câmi”nin¹⁵⁰ mesnevilerinde de görülür.

2.4.10.2. Dua ve Beddua Söyleyişleri

Aşk duygusunun ve insana ait pekçok duygunun oldukça yoğun bir şekilde anlatıldığı Leylâ ile Mecnûn hikâyesinde, dua ve beddua söyleyişlerine elbette hadisenin birçok yerinde yer verilmiştir.

Türk edebiyatının nesir ve nazım ürünlerinden olan “dua/alkış” iyiliğin ve memnuniyetin, iyi dileği, güzeli yansıtan duyguların söze bürünmüş hâlidir. Edebiyatımızda “dua” veya “alkış” olarak nitelendirilmiştir. Şükrü Elçin “dua” konusundaki fikirlerini anlatırken; “Alkışların sadece hayır dua ve minnet duygularını ifadesi anlamına gelmediğini ifade etmiştir. İyiyi ve güzeli meydana getirebilecek güçleri harekete geçirme arzusunun ifadesi olduğunu belirtmiştir”¹⁵¹ Bu cihetiyle duaların sadece memnuniyetin karşılığında söylenmiş nazım ve nesir sözler olmaktan ziyade dinî bir tarafı olduğunu kastetmiştir.

“Kimi mesnevilerde şair, eserinin bitiş tarihi ile birlikte eserine nerede ve ne zaman başladığını bildirir.¹⁵² Mensur hikâyenin musannifi, eserin ne zaman yazıldığını eserin sonunda bildirir. Ayrıca musannif, mesnevilerde dua bölümüne dair geleneği de eserde sürdürmüş okuyucudan dua istemiştir. Dua ve beddua bölümlerine sadece sözlük kısmında yer verilmiş olup “**Kelime Tipi: Dua İfadesi**” şeklinde ilgili söz gruplarına yer verilmiştir.

Beddua ise Türk edebiyatında ve günlük hayatta sıklıkla rastladığımız beddua-kargış terimi kötü dileği ve kötülüğü yansıtan sözler olarak anlamlandırılmıştır. Beddua, kötülük karşısında Tanrı’dan yardım istenmesi olarak da söylenebilir.

¹⁵⁰ Sağlam, a.g.e., s. 1059.

¹⁵¹ Oğuz, M. Öcal, Ekici, M., vd., **Halk Edebiyatı El Kitabı**, Grafiker Yayınları, Ankara, 2013, s. 215.

¹⁵² Ahmet Kartal, **Doğu’nun Uzun Hikâyesi**, Doğu Kütüphanesi Yay., 2. Baskı, İstanbul, 2014, s. 192.

Elçin “beddua” terimini: “Duanın aksi ve la’net, bela, gazap ifade eden menfi sözlerdir. Arapça dua (çağırma), Farsça ‘bed’ kelimelerinin birleşmesiyle oluşup 19. asırda ‘ilenç’ kelimesiyle karşılanmıştır.”¹⁵³ şeklinde açıklamıştır: “Bre Allah’tan bulası!”, “Agzınız kurusun.”, “Bir dahı rahatlık yüzü görmeye” şeklinde eserde yer almıştır.

2.4.11. Dilenciler

Hikâye’de Mecnûn çöllerde dolaşırken önüne yaşlı bir kadın ve zincire vurulmuş bir meczup çıkar. Mecnûn yaşlı kadından kendisini zincire vurmasını karşılığında da hiçbir gelir istemeden dilencilik yapacağını söyler. Kurguda yer alan bu sahnede Mecnûn, Leylâ’ya kavuşma ümidiyle kılık değiştirir aynı zamanda da köle azad etmiş olur.

2.4.12. Hikâyede Mecnûn Ekseninde Melâmet Kavramı

Tasavvufî bir kavram olan Melâmet *Hikâye*’de melâmet, aşk uğruna türlü hâllere düşen âşığın hareketlerine gösterilen toplumsal bir tepki, kınama, serzenişte bulunma, hor görme, âşıklık göstergesi, âşık nezlinde ise iftihar vesilesi şeklinde ele alındığı görülmüştür. Sanatkâr, melâmete uğrayan âşığın toplumda dışlandığı ve ötekileştirildiğini gerek Leylâ gerekse Mecnûn üzerinden toplumsal yargılar vesilesiyle anlatmıştır.

Melâmet kelimesinin kökü olan levm’den türeyen kelimeler, Kur’an-ı Kerim’de çeşitli ayetlerde geçmektedir. Mâide suresinde geçen “Onlar, kınayanın kınamasından korkmazlar.” ifadesinin, melâmet düşüncesini vurguladığı¹⁵⁴ yorumlamasının iz düşümü olarak düşündüğümüz ihtimaldir ki eserde karşımıza çıkan “Âşıklar Melâmet Taşından Kaçmazlar” (s.139) ifadesinde kendini hissettirmiştir. Mutasavvıflar, mutasavvıf olmayan şairler sanatını oluştururken çağrışım oluşturabilme gayreti ile tasavvufun sembol ve terimlerinden faydalanmıştır.

¹⁵³ Oğuz, a.g.e., s. 215.

¹⁵⁴ Bahir Selçuk, “Fuzûlî’de Melâmet Kavramı”, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 16, S. 2, 2007, s. 490.

“Mutasavvıf şairlerce; Hakk’a giden yolda, Hak uğruna karşılaşılan her engeli hiçe sayma, övünme, kınayanlara meydan okuma şeklinde dile getirilen melâmet, toplumun akıl ve mantık ölçülerini önemsememe, maddî ve dünyevî bağlardan azade olma, endişe duymama gibi özelliklerinden dolayı delilik ya da sultanlıkla ilişkilendirilmiştir.”¹⁵⁵

Hikâye’nin sanatkârı herhangi bir tarikate bağlı olmamış da olsa geleneğin melâmetle ilgili benzetme ve ilgilerini âşığın melâmete uğramasına sebep olan hâllerini izah etmek için melâmet kavramını ve duygusunu araç olarak kullanmış olabilir. *Hikâye*’nin sanatkârı, aşk uğruna âşığın düştüğü vaziyetleri olay örgüsünde kullanmıştır.

“Âşık, iradesini sevgiliye bağlayan ve onun uğrunda her şeyi terk eden ve yok olmayı hedefleyen kişidir. Böyle birinin sevgiliden başkasına itibar etmekten kaynaklanan ve bu yüzden âşıklık usûl ve erkânına muhalif hâl ve hareketleri barındıran, hiç bir fayda vermediği gibi üstelik kabahat olan ar ve namus yolunu tutması elbette düşünülemez.”¹⁵⁶

“Başkalarının cevri ve cefasını çekmeyi, halkın ayıplamasına katlanmayı, âşıklığın tabî bir cilvesi”¹⁵⁷ olarak Mecnûn bu durumun timsâli olup eserde karşımıza çıkmıştır.

Halktan çekinme ve onların dünyası doğrultusunda hareket etme onun için zillet ve yükür. Çılgınca hareketler yapar ve bu tarz hareketlerle halka rüsva olur.¹⁵⁸ Mecnûn tüm bu emarelerin fiile bürünmüş hâli olarak eserde karşımıza çıkar.

“Melâmet, Allah’ın takdiri olan ‘aşk’ın bir sonucudur... Melâmetin kaynağı aşktır. Aşk, akıl işi değildir. Aklın olmadığı yerde ise delilik ve neticesinde ise ayıplanma vardır.”¹⁵⁹ Aşk yoluna girmiş âşık için başkalarının ayıplanmasına maruz kalmak kaçınılmazdır. Âşığı her daim kınayanlar aşkın şarabını içmemiş olanlardır.

¹⁵⁵ Selçuk, a.g.e., s.490.

¹⁵⁶ Abdullah Eren, Klasik Türk Şiirinde ‘Ar ve Namus’ Kavramı, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Yıl 2016, C. 6, S. 15, s. 8.

¹⁵⁷ Selçuk, a.g.e., s. 480.

¹⁵⁸ Eren, a.g.e., s. 14.

¹⁵⁹ Beyhan Kesik, “Fuzûlî’nin Türkçe Divanı’nda Din ve Toplum Telâkkileri”, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Elazığ, 2004, s. 163.

Bu derde giriftar olanlar ancak âşıkları anlayabilir. Mecnûn bir aşk delisidir. Onun için ayıplanmanın babasından kalan beyliğin, şanın ve şöhretin nazarında ehemniyeti yoktur. *Hikâye* boyunca Mecnûn melâmet kavramının vücut bulmuş hâlidir. Her dem karşımıza şairlerce âşıklığın yüz akı olsa da toplumun ayırık otu olmuş gayrısı olarak karşımıza çıkmıştır. Mecnûn aşk yüzünden aklını yitirmiş bir divane olarak kabul görmüş hâliyle toplumda bir nebze mazur görülmüştür. Onun yaptığı hâller ayıplanmış fakat olumsuz bir davranışa maruz bırakılmamıştır. Mecnûn maruz kaldığı melâmete karşı duyarsız olabilmesini sağlayan unsur âşık olmasıdır. Eserde “Âşıklar melâmet taşından kaçmazlar” şeklinde bir ifade vardır. Melâmetin âşığın üzerindeki etkisini göstermesi bakımından taş ile ilgi kurarak mecazlık üzerinden “Melâmet taşından kaçmazlar” şeklinde toplumun âşıkta yarattığı durumu göstermesi açısından sanatkarın hikâyenin sade anlatım özelliği ve metnin el verdiği ölçüde anlam yaratmıştır.

“Taşın çarpması” silahsız bir masum konumundaki âşığın bedeninin her kınamayla nasıl yara aldığı, eziyet çektiği, bedenlen zayıfladığı okuyanın/dinleyenin zihninde canlandırılmaya çalışılmakta, âşığın düştüğü durum canlı bir tablo halinde gözler önüne serilmektedir.¹⁶⁰

2.5. Âdet ve Gelenekler

2.5.1. Arap Toplumunda Kadına Bakış ve Töre

Hikâye’de Leylâ’nın İbn-i Selâm’ın ölümünün ardından dul bir kadının Arap töresi gereğince iki yıl yas tutması gerektiğini görürüz. Bu durum eserde (s.205, st:25-26) arasında anlatılmaktadır. Leylâ’nın aşkının duyulmaması için annesi, kızının arkadaşlarına susmaları gerektiğini söylemiştir. Bu noktadan baktığımızda da bu durum olay örgüsü çevresinin dışında aşka düşen kadının toplumda ayıplanma çekincesini göstermektedir.

Araplarda kadının toplumsal yeri göz önüne alındığında Mecnûn’un annesi hikâyede silik bir şekilde verilmiştir.

¹⁶⁰ Selçuk, a.g.m., s. 199.

2.5.2. Güzel Hasletler

Bir şeyin hayırlı olması için kültürde davet verme vardır. Mecnûn'un okula başlaması münasebetiyle babası davet verip hayırda bulunmuştur. Dua edilerek okula yollanmıştır (s.119). Düğün ve çocuğun okula başlama münasebetiyle de hikâyede ziyafetler verme geleneğini de görmekteyiz.

2.5.3. Çocuğun Yedi Yaşında Okula Verilmesi

Mecnûn'un okula başladığı yaş, yedi olarak (s.119)' da geçmektedir. Kahraman, çeşitli bakımlardan (güzellik, âşıklık istidadı gibi) üstün olduğu gibi, ilim bakımından da yaşlılarından üstün olmalıdır.

“İlk kez Nizâmî'de görülen mektebe verilme, Şehname'de, kahramanların eğitimine önem verme şeklinde görülür. Ferîdun, Menuçehr'e, padişahlıkla ilgili gereken tüm eğitimleri verir.”¹⁶¹

2.5.4. Delileri Zincirle Bağlama veya Esirlerin Ayaklarına Zincir Vurma

Hikâye'de delilerin zincire vurulmasını hatırlatan sahneler vardır. Mecnûn çölde dolaşırken zincire vurulmuş bir bir erkek ve bir kadını dilencilik yaparken görür. İhtiyar dilenciye yalvarır ve kendisini zincire vurdurur. Yabanda giderken Leylâ'nın obasına gelirler ve Leylâ onu feryadından tanır. Âşıklar birbirlerine şikâyetlerde bulunurlar. Sonrası Mecnûn, kendinden geçerek zinciri kırar ve koşarak gözden kaybolur.

2.5.5. Kabir Ziyareti

Mecnûn Leylâ'nın mezarı başına gelmesi sahnesi eseri sona götüren sahnelerden biridir. Mecnûn, Leylâ'nın kabri başında günlerce kalır sonunda kabri üzerinde can verir (bk. Mecnûn'un ölümü).

¹⁶¹ Sağlam, a.g.e., s. 173.

2.5.6. Ölüm ve Yas Tutma

2.5.6.1. İki Yıl Yas Tutma

Leylâ'nın İbn-i Selâm'ın ölümünde saçını dağıtıp, yolması; Arap geleneğinde beyi ölen bir kadının iki yıl yas tutması geleneği göze çarpmaktadır. İki yıl sonra yası biten hanımın, baba evine dönebilme imkânı doğduğu hikâyeden anlaşılmaktadır. Ayrıca Leylâ'nın kocasının ölümünden sonra süsü bırakıp matem elbiseleri giymesi ile de geleneğin bir unsurunu yansıtır.

Hikâye'de Mecnûn, Leylâ'nın ölüm haberini iştinceden sinesini taş ile döver. Eserde yer yer karşımıza çıkan bu tabîr pek çok mesnevide de kullanılmıştır. Örneğin; “Lârendeli Hamdî’de, Mecnun, canının acısından sinesini dağda taş ile döver”¹⁶² şeklinde yer alır.

Hikâyenin tamamı ayrılık teması üzerine kuruludur. Mecnûn’un babasının ölümü, İbn-i Selâm’ın ölümü, önce Leylâ’nın sonrasında ise Mecnûn’un ölümü şeklinde hikâye ayrılıklar silsilesi ile kurgulanmıştır.

Âşık, ayrılık yüzünden o derece zayıflar ki artık beli kıl gibi incedir. Ayrılık nedeniyle ölümcül hasta olur. Yüzü toprağa döner, geceleri sabahlara dek aşk ile yüreği yanar; ağlar, ah eder; daima kanlı gözyaşları döker, beli bükülür, gam ve keder içinde kalır. Ayrılık âşığı en çok yalnız geçen gecelerde etkiler. Çünkü yalnızlık duygusu geceleyin artar. *Hikâye*'de bu durum Mecnûn’un zayıflığının tasvir edildiği sahnelerde ve Leylâ'nın aşk hastalığına yakalanarak ölmesi şeklinde gerçekleşmiştir.

Hikâye'de ölüm ise Mecnûn, Leylâ'nın ölüm haberini almasıyla kabrinin başına koşar. Günlerce kabrin başında feryat ve figan eder. Günlerden bir gün Mecnûn çektiği eleme dayanamayarak kabrin başına yığılır. Yanında bulunan yırtıcı hayvanlar onun başından aylarca ayrılmazlar. Ta ki geriye sadece kemikleri kalınca

¹⁶² Sağlam, a.g.e., s. 1048.

gitmek zorunda kalırlar. Yırtıcı hayvanların gitmesiyle ancak yaklaşılabilen her iki kabilenin ahalisi, kabrin başına gelir ve Mecnûn'u Leylâ'nın yanına defnederler.

2.6. Dinî Bağlamlar

2.6.1. Aşk Şehidi Leylâ

Leylâ'nın aşkı, aşk derdi ile bedenini sarmış ince aşk hastalığına yakalanmıştır. Ölümünün ardından kefenini kanıyla boyamalarını zira bunun âdeta âşığın ciğer kanıyla boyanmış kefeni, âşığın aşkından bir nişâne olmasını istemiştir. Hikâyede geçen bu “kefeni kan ile boyama, aşk şehidi” kavramları bizlere şehitlik makamına atıfta bulunulduğunu göstermektedir. Bu bir bakıma sevdiğine sadık olan âşığın, aşk yolundan sapmadan şehit olarak Allah'a kavuşacağını ima etmektedir. Edebî gelenekte dile getirilen “aşk şehidi” ifadelerini şairlerinde kullanması dolayısıyla bu ifadeler de gösterdiği üzere sırlı ve iffetli aşkın sonu ölüm şehitlik mertebesidir.

Dini olarak dayanak noktası ise “Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler; Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir hâlde Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadır.” (Âl-i İmrân/169-170)¹⁶³ âyetlerinden ölü değil diri oldukları haberi verilmiştir.

“Âşık olduktan sonra aşkını gizleyip iffetini muhafaza ederek ölen kişi şehit olarak ölmüş olur” anlamında hadis diye nakledilen söz ise aşk derdinden ölen âşığın da şehit sayılacağını bildirmektedir.¹⁶⁴ Âşıklık ve şehitlik üzerine kurulmuş ifadelerin dini temeldeki yansıması olarak Leylâ'nın kefeninin “kana boyanması” ifadeleri bir motif olarak karşımıza çıkmıştır.

2.6.2. Kader

Kader, “İslâm inancına göre Allah'ın her şeyi özellikle insanın sorumluluk doğuran fiillerini ezelde takdir edip zamanı geldiğinde yaratmasına denir.”¹⁶⁵ Eserde

¹⁶³ Abdülkadir Dağlar, “Şehit Kanı Aşk Taşı La'l”, *Türk Dili*, 797: 30-35, 2018, s. 30.

¹⁶⁴ Dağlar, *a.g.e.*, s. 30.

¹⁶⁵ Yusuf Şevki Yavuz, “Kader”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kader>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi: 20.09.2021].

kader kavramı; sevenin, sevgiliye kavuşamamış olmasını kadere isnat etmesi ile aşkın başının yazısı (alın yazısı) olarak tabir edilmiştir.

2.6.3. Cennet

Arapça kökenli bir kelime olan cennet, bahçe anlamına gelmektedir. “Bütün dinlerde inanların mükâfatlandırılacağı ve ebedi olarak kalacakları Ebedî saadet yurduna cennet denir.”¹⁶⁶ Eserin son sahnesinde Zeyd, Leylâ ile Mecnûn’u rüyasında cennette kavuştuklarını görür şeklinde ifade bulmuştur.

5.7.4. Ölüm Sonrası Vasiyet Niteliğindeki İstekler- Kefen/Tabut ile İlgili İstekler

Leylâ, öldükten sonra kefeninin kana bulanıp güller ve sümbüllerle süslenmesi arzusundan bahseder (s.217). Metinde ayrıca kefeninin kan ile boyanmasını istemiştir (bk. Aşk Şehidi Leylâ).

2.7. Kalenderî Bir Havanın Tezahürü

XIX. yüzyıl divan şairlerinin yetişmesinde etkili olan iki ayrı çevre etkili olmuştur. Bu çevrelerden birincisi tarikat çevresidir. Buhranlı dönemlerden olan XIX. yüzyılda da bir tarikata intisap etme geleneği devam etmiştir. “Bu dönem divan şairlerinden, bir tarikata girmemiş, bir şeyhe intisap etmemiş şair yok gibidir. Fakat bu durum, bütün şairlerin dinî ve tasavvufî şiirler yazdığını göstermez. Bunlardan çoğunun şiirlerinde rindane ve âşıkane eda hâkimdir. XIX. yüzyıl şairlerinin yetişmelerinde etkili olan ikinci çevre ise devlet dairelerinin kalemleridir.”¹⁶⁷ Söz konusu mensur tercümemizin musannifinde kalenderî izler görülmüştür. Geleneğe yaslanan her sanatkâr, sanatı için bu tip izleri eserine konu eder. Bunu kimi zaman sanat için kimi zamanda bir tarikata mensup olduğundan dolayı bu izleri kullanır. Söz konusu eserden hareketle musannifin bu yönle bir eğilim gösterdiği

¹⁶⁶ Bekir Topaloğlu, “Cennet”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cennet#2>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, [Erişim Tarihi:05.09.2021].

¹⁶⁷ Mutlu Muhammet Aktaş, “Kazasker Mekî Divânî (İnceleme, Tahlil Metni)”, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dr. Tezi, 2020, s.2-3.

düşünülmüştür. Fakat bu durum bize musannifin doğrudan abdâl olduğunu gösterir demek doğru olmaz, fakat dayanaksız da sayılmaz. Sanatında yer verdiğini gösterir.

2.7.1. Elif Çekme

İncelememize konu olan Leylâ ile Mecnûn hikâyesi içerisinde yer verilen abdal, kalenderî geleneğin izlerini taşıyan unsurlar saptanmış olup metnin belirli yerlerinde bu izlere örnekleriyle yer verildiği görülmüştür. Elimizde bulunan yazmanın musannifinin bilinmiyor olması metinde ulaştığımız unsurlar vasıtasıyla bizi kalenderî geleneğe sahip olduğu kanısına vardırmıştır. Bu bakımdan hikâyenin musannifin, kalenderî olduğunu söylemek pek de dayanaksız sayılmaz. Kalenderî abdalların sinelerine elif çekme âdeti hikâyede söz konusu edilmiştir. Hikâyede yeni doğan Mecnûn'un vücuduna mavi boyalar ile elif çekilir. Geleneğin ritüeli olup abdalların nişanesi olduğundan bu sebep ile bir bakıma daha öncele de belirttiğimiz gibi musannifin, abdal olduğu söylenebilir. Elif çekme geleneğine (s. 119) yer verilmiştir. Çivide ile elif çekmek:

Klasik kültürümüzde “elif çekmek” deyim olarak birçok bağlamda geçmektedir. Söz konusu ifadede de çocuğun vücuduna mavi bir boya (çivit otundan elde edilen bir çeşit boya) vasıtasıyla elif harfi çekilmiş/çizilmiştir. Bu sayede elif harfi, nazara karşı vücutta bir tılsım, efsun ve koruyuculuk işlevi kazanmıştır. Şekli itibarıyla doğruluk, yücelik, aşk ve Allah lafzını çağrıştırmakta olup toplumda tasavvufî açıdan bir simge hâline gelmiştir. Kalenderî dervişler vücutlarına elif harfi kazıyarak bütün sırrı/vahdeti elifte görünür kılmışlardır. Şekil olarak elif doğru ideal insanı simgeler. Bu da ancak sözünde duran, riyakâr olmayan, adalet ve inancın gereklerini yerine getiren elif gibi doğruluk güzergâhından şaşmayan insanı temsil eder.

Hikâye, Mecnûn'un doğması ile başlar. Eski bir gelenek olan elif çekmek: Çocuklara nazar değmesin diye mürekkeple vücuda elif harfi çizme geleneğine dayanır. Abdal dervişleri ile ilgili olarak bedende açılan yaralar “bütün vücudunu elif şeklinde bıçak izleriyle yaralar”¹⁶⁸ çizmeleri geleneğinin yanı sıra hikâyede bu

¹⁶⁸ Ahmet Atillâ Şentürk, **Osmanlı Şiiri Klavuzu**, OSEDAM, İstanbul, 2016, s. 11.

durum sadece yeni doğan çocuğun bedenine elif şeklinde mavi boyalarla şekiller çizme geleneği olarak yansımıştır.

2.7.2. Dâg Urmak

Kalenderî geleneğinde “dag urmak” teriminin tarihine bakmak gerektiğinde ulaşılan kaynaklardaki bilgileri şöyle özetleyebilmek mümkündür. Âşıklık hâlinin en yalın örneğini gördüğümüz Leylâ ile Mecnûn hikâyesinde, bu hâlinin emarelerinden biri ise “cünunluk” olarak göze çarpmaktadır. Âşığın bağrını yaralamak olarak geçen tabirler de karşımıza çıkan “dâg” kelimesi anlamı itibariyle “yara” demektir. Dâg meselesine aşk ve mecnûnluk penceresinden baktığımızda karşımıza “Dâg-i Cünûn” kelimesi çıkmaktadır. Talat Onay, “Esiden delileri hem zayıf düşürmek, hem de cinlerini yakmak “def-i cünûn etmek için” başlarına dâg ururlar ve üzerine de pamuk yapıştırırlarmış. Bu dâğı göğse de vururlarmış şeklinde”¹⁶⁹ açıklamıştır. Türklerin tarihinden bu yana yara dağlama konusunda yaraya önce pamuk basıldığı ardından ise o pamuğun yakılarak yaranın dağlandığı hususu yaygın olmakla birlikte her ne kadar Batılı seyyahlar tarafından yadırganıp delilik olarak nitelendirilmişse de yaraya dermân olması bakımından işe yaradığı da kabul edilmiştir. Bu konuda meselenin dermân olma meselesinden ayrı olarak abdalların yara dâğlama işlemini manevî olgunluk nefis terbiyesi konusunda kullandığı da bilinmektedir.

“Özellikle abdallar gibi bâtinî tarikat zümreleri arasında çok yaygın olan baş, göğüs v.b. vücudun görünen yerlerine yaralar açma geleneği, aynı zamanda bir âşıklık alameti idi.”¹⁷⁰ Abdalların dünyevi arzularını azaltmak amacıyla böyle bir yola başvurduğu ve bu yolla da manevî bir yükselme sağlamayı amaçladığı düşünülmektedir. “Cinnet yarası” trans hâline giren dervişlerin vücutlarına açtıkları yaralardır. Cinnet yarası şairlerce âşıkların vücuda çizdikleri maddî yaralar değil gönüllerine işledikleri sevda yarası olarak kabul edilmiştir. Delilerin yaralı olmasının sebebi tedavi amaçlı iken âşığın yaralı olmasının sebebi aşktır.

¹⁶⁹ Şentürk, a.g.e., s. 8.

¹⁷⁰ Şentürk, a.g.e., s. 9.

“Dâg Üzre Dâg Urmak” kavramı yara üzerine yeni bir yara açmak anlamına gelir. Kavram manevî anlamda yeni bir derdin ortaya çıkması bağlamında kullanılmıştır. Yaranın bir iken iki olması şeklinde değerlendirilmelidir. Kalenderî dervişlerin de acıdan haz duydukları düşünüldüğünde de bu ritüeli tekrarlama olarak söylenebilir.

“Batini dervişler arasında vücuda yaralar açmak, aşktaki samimiyeti ispat eden bir delil olmasının yanı sıra aynı zamanda bunu alışkanlık hâline getirenlere maddî ve manevî haz veren bir uygulama idi.”¹⁷¹

2.7.3. Elbise Yırtmak/Yaka Yırtmak

Klasik şiirde kullanılan mazmunlardan bir tanesi olan “elbise yırtmak” hikâyede “yakasın yırtıp” (s. 131) kullanımıyla yer almıştır. Elbise yırtmak, tabirinin kökenine bakıldığında İran sahasında görülmüş olup işret meclislerinde bulunan büyük kimselerin önünde kadeh kaldırmak ya da elbise yırtmak âdeti karşımıza çıkmaktadır.

Eserdeki kullanımı geleneğe yaslanmaktadır. Çünkü “bizim şairlerimizde de elbise yırtmak, yaka yırtmak sözlerine tesadüf edilirse de bunlar daha çok bir maksadı, tâlihsizliği ifade ederken söylenmiştir.”¹⁷² Hikâyenin musannifî de Mecnûn’un sevgiliden umudunu kesmesini istedikleri ân da bu felaketin üzerine elbisenin yakasını yırtarak, parçalar kendini yerden vere atar, haykırır bu hadiseyi anlatırken bu kelimeyi kullanmıştır.

2.7.4. Üryan Gezme ve Pösteki

Özellikle Kalenderî dervişleri arasında yaygın olan abdalların üryan gezmesi meselesi gibi Mecnûn’da çölde üryan gezmektedir. Üzerindeki giysileri ceylanların salıverilmesi karşılığında avcıya vermiştir, o günden sonra kıyafetsiz şekilde dolaşmıştır. Hikâyenin aş dağıtan Leylâ’yı görmeye giderken öncelikli hedefi kılık

¹⁷¹ Şentürk, a.g.e., s. 11.

¹⁷² Onay, a.g.e., s. 153.

değiştirmek olsa da üstüne pösteği geçirmesi de abdalların hayvan postu giymesi geleneğini de hatırlattığını söylemek hikâye düşünüldüğünde yanlış olmaz.

2.8. Mesnevi Geleneğinin Devamı: Hikâye İçinde Kısa Hikâyeye Yer Verme

Konusu aşk olan mesnevi geleneğinde yer alan hikâye içinde kısa ayrı bir veya birkaç hikâyeye verme bir geleneği bu eserde de bulunmaktadır. Hikâyemizde de Mecnûn'un yırtıcı hayvanlarla münasebeti anlatılırken konuyla ilintili kısa bir, "Aslan ve Padişahın Musahibi" hikâyesine yer verilmiştir. Rastlanılan bu hikâye ile de çalışmamıza konu olan eserin geleneğin mesneviciliğine de ne kadar uygun ve benzer konularla yazıldığını bir kez daha bu örnek kanıtlamaktadır. "Nizâmi'den çevrilmiş Leylâ vü Mecnûn mesnevilerinden Ahmed-i Rıdvân'ın eserinde Mecnûn'un vahşi hayvanlarla yaşaması anlatılırken köpek hikâyesine"¹⁷³ yer verilirken çalışmamıza konu olan hikâyede "Aslan Hikâyesi" anlatıldığı görülmüştür.

Burada geçen "tuz ekmek hakkı" tabiri Türklerin tarih boyunca köklü geleneğinin bir yansıması olarak bu metinde de karşımıza çıkmaktadır.

Tuz ekmek hakkı; "sofrasında yemek yediği ve iyiliklerini gördüğü kimsenin kendi üzerinde bulunduğu kabul edilen hak; duygusal borç"¹⁷⁴ olarak açıklanabilir.

Hikâyede mesnevi geleneğinin devamı olarak karşımıza kısa bir hikâyede, Mecnûn'un yırtıcı hayvanlarla dost olup onlarla ekmeğini paylaştığı bölümün hemen ardından bir hikâye eklenmiştir. Hikâyede (s. 195)' te yer alan bu hikâyede bir padişahın birçok aslanı vardır ve suç işleyen kimseleri bu aslanların önüne atarak cezalandırmaktadır. Padişahın yanında bulunan musahibi ise bu kimselerden biri olmamak için aslanları beslemeye başlar. Günün birinde kendisi padişahın gazabına uğrayarak aslanların önüne atılır. Fakat yıllardan beri beslediği aslanlar onun tuz ekmek hakkını gözeterek ona bir zarar vermezler. Padişah musahibini haksız yere aslanlara yem etme kararı verdiğini fark ederek buyruğundan dönmek ister. Fakat artık buyruk uygulandığı için kederlense de olanları işitince şaşırıp kalır. İşin aslını sorduğunda ise aslanların gence bir zarar vermediğini öğrenir.

¹⁷³ Kartal, a.g.e., s. 167.

¹⁷⁴ M.Ali Tanyeri, *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999, s. 70.

2.9. Hikâyede Şahsiyetler

2.9.1. Lokman

“Lokman’ın bir peygamber mi yoksa veli mi olduğu hususunda farklı görüşler bulunmaktadır. Lokman, klâsik şiirde tıp alanındaki bilgi ve becerisi ile zikredilir.”¹⁷⁵

“Allah tarafından kendisine hikmet verilen Lokmân, bir rivayete göre peygamberdir ancak vahye mazhar olamamıştır. Büyük bir kısım ise, onun Allah’ın sâlih bir kulu olduğu yönünde birleşir.”¹⁷⁶

“Âlimler ekseriyetle onun bir peygamberden ziyade Allah dostu âlim ve arif bir velî olduğu görüşünde birleşir. Zira Kur’ân’da sadece peygamber yahut onların çevresinde olanların meseleleri nakledilmez. Aynı zamanda sâlih/ sâliha insanların da kıssalarının anlatıldığı müşahede edilir.”¹⁷⁷

“ Hz. Lokman’ın adının, Kur’ân’da 31. sureye verildiği görülür. Lokman suresinin 12-19. ayet-i kerimelerinde Lokman’ın, oğluna olan nasihatleri ifade edilir. Bu ayetlerde Hz. Lokman’a, Allah tarafından “hikmet” verildiği bildirilir. Lokman Hekim denmesinin sebebi de budur. Hikmet sahibi olan kimseye ise “hakîm” denir. Bu kelime, dilimizde “tabib doktor” manasında “hekim” şekline dönüşmüş ve Hz. Lokman, halk arasında hastalarına şifa dağıtan bir hekim olarak “Lokman Hekim” adıyla meşhur olmuştur. Hz. Lokman, oğluna nasihat olarak; Allah’a şirk koşturmayı, O’nun yolundan gitmeyi, anne babaya iyi davranmayı, namaz kılmayı, iyiliğe yönelip kötülükten kaçınmayı, insanlara kibir göstermemeyi, mütevazı olmayı, yavaş konuşmayı öğütlemektedir.”¹⁷⁸

¹⁷⁵ Özer Şenödeyici (Ed.) vd., *Sorularla Klâsik Türk Edebiyatı*, Kesit Yayınları, İstanbul 2016, s. 110.

¹⁷⁶ Aydın, *a.g.e.*, s. 300.

¹⁷⁷ İlyas Kayaokay, “Ahmed Râşid’in Pend-Nâme-i Lokman Hekim Terceme-i Manzumesi Adlı Mesnevisi, Çeşm-i Cihan”, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E – Dergisi*, Cilt:5, Sayı:2, s. 71-103, Kış 2018, s. 80.

¹⁷⁸ Kayaokay, *a.g.m.*, s. 80.

Kur'ân'da ve halk hikâyelerinde, hikmet sahibi olduğuna inanılıp her derdin devasını bildiği hatta ölümsüzlüğü de bulduğu fakat bu ilmin Allah tarafından unuttutulduğu da rivayet edilen hekim, bilgin biri olarak anılır. Sevdanın bir hastalık olarak tasavvur edildiği hâllerde ise Lokman, hekimlik vasfı ile söz konusu edilir. Hikâye'de onun bile aşk hastalığına çare bulamayacağından bahsedilerek Mecnûn'un ne kadar çaresiz bir derde düştüğünü ifade etmek için yer verilmiştir. Hikâye'de, Mecnûn'un derdine derman olacak Lokmân gibi hekimlerinde tesir etmeyeceğini vurgulanmıştır (s. 139). Ayrıca metinde Efrasiyâb da kısaca söz konusu edilmiştir.

2.10. Âb-ı Hayât

Türkçe adı Bengisu olan Âb- ı hayât¹⁷⁹ ölümsüzlük suyu olarak rivâyet edilir. Doğu edebiyatının en çok kullandığı mazmunlardan bir tanesidir. Bu sudan içen dünya durdukça yaşarmış. Kaynağı karanlıklar, zulmât olarak nitelendirilen ve kaynağın nerede olduğu bilinmezmiş. Hızır ve İlyas peygamberin bu suyu içtiği İskender'in ise karanlıklar ülkesinde bu suyu aramaya çıkarak kaybolduğu söylenmektedir.

2.11. Hikâyede Mevsim

2.11.1. Aşk/İlkbahar/ Hazân

Klasik şiirde tabiat sıkça işlenen konulardandır. İnsan psikolojisini etkileyen tabiat elbetteki sanatkârın muhayyilesini de derinden etkileyen unsurların başında gelmektedir. Klasik şairler sanatını oluştururken geleneği dayanak noktası bilerek tabiata ait unsurları yeteneği doğrultusunda sanatına malzeme etmiştir. Bu minvalde tabiat da mevsimlerin söz konusu edildiği en gözde mevsim kuşkusuz ki âşığın canlandığı bahar mevsimidir. Gelenekte müstakil olarak methiye için yazılan nesip bölümlerinde ise bahariye olarak adlandırılan bölümleri olduğu bilinmektedir. Kaside ve diğer nazım şekillerinde de yazıldığı bilinir. Tabiatın yanı sıra günlük hayatın,

¹⁷⁹ Onay, a.g.e., s. 22.

geleneğin ve inançların vb. pekçok unsuru insan bakışından yansımaları görürüz. Şairler baharla ilgili sıklıkla teşbih ve mecazlara yer vermişlerdir. Bahar mevsiminin gelmesi şiirde bahçelerin çiçeklenmesi, suların gürleşmesi, doğanın canlanması ve mesire yerlerinin hareketlenmesi gibi bilhassa da sevgilinin görüldüğü mevsim olarak konu edilmiştir. Genel itibarıyla olumlu yönleri ile konu olsa da olumsuz açıdan da nitelendirmelere gidilmiştir. Doğanın nasıl ki canlandığı mevsimse bahar, âşığında aynı nispette canlanıp kendinden geçtiği tabiri caizse deliliğinin arttığı mevsimdir. Musannif de bazen “bahar” bazende “hazân” şeklinde olaylar neticesinde mevsimleri döndürmüştür. Bu duruma örnek ise: Leyla’nın ölümünün anlatıldığı bölümde mevsim güzdir. Güz mevsiminde nasıl ki doğa tüm güzelliğini, canlılığını yitiriyorsa Leylâ’nın da ölümü üzerine mevsimde olumsuzlanmıştır (s. 217).

Şairler için cihân bağına hazan erişmesi ancak ölüm ile mümkündür. Hikâyede Leylâ’nın ölümünün anlatıldığı bölüm hazan mevsimi tasvirleriyle başlamıştır. Görüldüğü üzere geleneğin emareleri olay örgüsünün akışında aşkın vazgeçilmez tasvirlerinden bağ; örgünün olumsuzlaşmaya başlamasından nasibini alarak hazana dönüştürülmüştür.

2.12. Sabâ

Gelenek içerisinde şairler sabâ ile ilgili benzetme öğelerinin benzer ifadeleri kullanmış olup aynı anlam ilgilerini peyda etmişlerdir. Kuşkusuz ki divan edebiyatında doğa ve doğa olayları ile ilgili öğeler geniş bir yer tutar.

Bu bakımdan *Hikâye*’de yel, rûzgâr kelimeleri üzerinden sanatkâr, sabâ kelimesinin anlamda yarattığı benzetme, ilgi ve vasıflarını kullanmıştır. Zira sabâ, klasik gelenekte sık sık başvurulmuş motiflerden biridir. Rûzgâr, hikâyede “esinti” anlamı ve “zaman” anlamıyla da kullanılmıştır. İki anlamı ile kullanılarak bir tevriye oluşturulmuştur.

Lûgatte gün ile gece ile beraber oldukça Gündoğdu tarafından esen yeler derler. Ammâ şairler dilinde sevgilinin semtinden esen rûzgâra derler.

Edebiyatımızda sabâ, hafif ve latif esen rüzgâr demektir.¹⁸⁰ Sabâ, sevgilinin semtinden esen rüzgârdır. Hikâyede âşığa, sevgilinin zülfü kokusunu ve haberini getiren bir haberci olması ile söz konusu edilir.

Ayrıca rüzgârın tabiat olaylarındaki rolü veya tabiatta meydana getirdiği değişiklikler dolayısıyla hikâyede söz konusu edilmektedir. Olumlu yönünün yanında tabiatta olumsuz olarak güz mevsimini getirip gül bahçesini dağıttığı şekliyle de tasavvura konu edilir.

“Tabiat olayı olmanın ötesinde duygu ve düşüncelerin iletilmesinde, değişim, hareket, canlılık gibi kavramlarla olan ilgisi dolayısıyla bir benzetme ögesi olarak önemli bir rol üstlenmiştir.”¹⁸¹

2.13. Kuy-ı Yâr

Klasik şiirde kuy-ı yar, daha çok sevgilinin oturduğu, bulunduğu yer olan kûy kelime anlamı itibariyle; mahalle, köy, semt anlamlarına gelmekte olup sevginin bulunduğu mekânı ifade etmektedir. Âşık, sevgilinin bulunduğu yerin yakınından asla ayrılmaz. Oraya ulaşma isteğinden vazgeçmez. Oraya varmak içinde pek çok yolu dener. *Hikâye*'de Mecnûn'un eli kolu zincire vurulmuş vaziyette dilenci kılığında sevgilinin kabilesine gitmesi yine Leylâ'nın aş dağıttığı sırada üstüne başına pösteği sarıp sıraya girmesi şeklinde oraya ulaşma çabası görülmektedir. Âşık orada bir dilenci olmaya razıdır. Zira orada sevgilinin yüzünü görebilmek en büyük sultanlıktır. Âşığın, kûy-ı yâre ulaşma çabası hikâyede, Leylâ'nın kabilesinin çevresinde onu görme umuduyla ayrılmaması şeklinde devam etmektedir. Sevgilinin yaşadığı mekânın, âşıklar tarafından cennet olarak tasavvur edildiği görülmektedir. Âşığın ulaşmak istediği bir mekândır. Âşık oraya ulaşmak için daima feryat ve figan etmektedir. Zaman zaman doğadaki canlıların meziyetlerine imrenerek; âşığın kuş olup sevgilinin mahallesine gitme arzusu hikâyenin kurgusunda yer almıştır.

¹⁸⁰ Onay, a.g.e., s. 352.

¹⁸¹ Dilek Batıslam, “Divan Şiirinde Sabâ”, *Osmanlı Araştırmaları C./S. XXVI*, 2005, İstanbul, s. 115.

2.14. Mecnûn'un Olağanüstü Güzellikte Doğması

Leylâ vü Mecnûn mesnevîlerinde, değişmez özelliklerden birisi de kahramanın fizikî özellikleridir. “Kahraman, olağanüstü güzellikte doğar. Onun dikkat çekici bir güzellikte dünyaya gelmesi, Kahraman'ın olağanüstü güzelliği ilk olarak Nizâmî ile görülür.”¹⁸²

Hikâye’de kahramanın güzel yüzlü olmasına dikkat çekilmiştir. Mecnûn’un bahsinde yüzü ay parçası gibi parlak ve güzeldir (s. 117).

“Buna göre; çocuksuzluk, dua ile dünyaya gelme ve doğan çocuğun dikkat çekici güzellikte olması motifleri, büyük oranda Hz. İbrahim, Hz. İsmail ve Hz. Yusuf peygamberlere dayanmaktadır, denebilir.”¹⁸³ Hz. İbrahim uzun süre hasretle beklenilerek kavuşulmuş güzel yüzlü bir çocuk olan Hz. İsmail’in yanında yine Hz. Yusuf’da güzel yüzüyle dillere destan olmuştur.

2.15. Mecnûn'un Yırtıcı Hayvanlarla Hemhâl Oluşu

Âşıklık yolunda âşık kendisini toplumdan soyutladığı için tek iletişim kurabildiği yabanda gördüğü yırtıcı hayvanlar olduğundan onlarla arasında artık bir ünsiyet meydana gelmiştir.

“Leylâ vü Mecnûn mesnevîlerinde vahşi hayvanlar, Ebû Bekr el-Vâlibî’nin eserinden itibaren tüm mesnevîlerde yer alır. Ebû Bekr el-Vâlibî’nin eserinde vahşi hayvanlar olarak ceylan ve geyikler, Leylâ’yı anımsatması bakımından Mecnûn’un yakınlık duyduğu canlılar olarak geçer. Nizâmî’den itibaren görülen diğer vuhuş ise, Mecnûn’a yakınlık gösteren hayvanlar olarak anılır.”¹⁸⁴

Hikâye’de (s.195) Mecnûn’un çevresinde çölde yaşayan yırtıcı hayvanlar dolaşır ona boyun eğer bir an olsun onu yalnız bırakmazlar.

Bu motifin kaynak noktası yine peygamberler tarihidir. Zira Hz. Süleyman, bütün hayvanları hâkimiyeti altına almıştır. Yine Hz. İbrahim Peygamber’inde

¹⁸² Sağlam, a.g.e., s. 50.

¹⁸³ Sağlam, a.g.e., s. 55.

¹⁸⁴ Sağlam, a.g.e., s. 55.

hayvanlar üzerinde tahakküm kurduğu bilinmektedir. Çölde yaşayan yırtıcı hayvanlar Mecnûn ile dost olmuş Mecnûn onlara hükümrân olmuştur. Nizâmî'nin yırtıcı hayvanları kullanma motifi diğer şairler tarafından da sürdürülmüştür.

2.16. Hikâyede Kuş Motifi

Kuş mefhumu eserde âşık ve ilgili tasavvurlar içerisinde yer almaktadır. Eserde bahçe ve yabandaki hâlleri ile birlikte zikredilmektedir. Karga ve güvercin bu hususta söz konusu edilmiştir.

Kuş, aynı zamanda avlanan bir canlı olması sebebiyle, âşığın gönlü olarak tasavvur edilmektedir. Göğüs kafesi içinde bulunması tutsak bir kuş olarak nitelendirilmesine neden olmaktadır.¹⁸⁵ Eserde sanatkâr, gönül kuşunun sevgilinin kıvrımlı, dağınık ve hoş kokulu saçlarıyla kurduğu bela tuzaklarına tutulduğunu saç ve tuzak ilgileri ile belirtmektedir.

2.16.1. Karga

Şairlerin kuşları sanatına konu etmede görüşleri, sesleri vb. birçok özellikleri dolayısıyla şiir tasavvuruna dâhil etmeleri bilinir. Hikâyede ise karga karşımıza renginin siyah oluşu bakımından mateme girmiş bir kişi olarak tasavvur edilmiştir. Mecnûn'un yaşlı vaziyetiyle kıyaslanmış ve Mecnûn'a yarenlik yapmıştır. Leylâ vü Mecnûn mesnevîlerinden Andelîb'in mesnevîsinde de "kara libâs" giymesi ön plana çıkarılmıştır. Fuzûlî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevîsinde Mecnûn güvercinleri tuzaktan kurtarıırken Hikâye'de de ceylanları avcının elinden kurtarmıştır. Ayrıca Fuzûlî'de güvencinlerin başına yuva yapması söz konusu hikâyemizde sadece kuşların başına yuva yapması şeklinde geçmektedir.

Karganın olumsuzlanma durumu dinî olarak Habil ve Kabil olayında ceseti gömmeyi öğretmesi nedeniyle başlamıştır. Yunan ve Araplarda da bir uğursuzluk sembolü olarak algılanmıştır. Türk toplumunda ise Dede Korkut Hikâyelerinde

¹⁸⁵ Aktaş, a.g.e., s. 333.

kahramanın ölümden kurtuluşunda karganın kana üşüşmesi ile kahramanın yerini göstermesi ile kurtarıcı karga olarak nitelendirilmiştir.

Karga kelimesinin gurâb; ayrılık, uzak kalma, gurbet (yolcu) manalarına gelen anlamı ilişkisi de dikkat çekmiştir. İbn Arabî onu kuş olarak saymamış, siyahlık ve gurbetin temsili saymış ve “karga”nın karşılığı olan Arapça “gurâb” kelimesinin gurbetle ilgili olması sebebiyledir. *Hikâye*’de Mecnûn bir ağacın dalında daldan dala konarken kargayı tıpkı bir âşık gibi bir arada durmaması ve siyah renkler giymiş olması yönünden mateme bürünmüş olarak nitelemiş ve kendisiyle özdeşleştirmiştir. Yaygın kanaate göre, karga ayrılık kargası olarak nitendirilmiştir. Hz. Nuh’un gemisinden ayrılan ilk hayvan olması hasebiyle bu adla anılmış olup, bir de Nuh peygamberin emrini yerine getirmediği için ayrıca ayrılık kargası tanımlaması için bize daha makul bir yorum sunmaktadır.

“Karga, Nuh tufanının ardından yeryüzünde suların tamamen çekilip çekilmediğini araştırmak üzere gemiden gönderilmiş; ancak leş yemeye koyulduğu için gemiye dönemeyince Nuh Peygamber tarafından lanetlenip “rızkın leş olsun” bedduasını alarak “kâsid-i Nuh” (Nuh’un habercisi); “gurâb-ı Nuh” (Nuh’un kargası)”¹⁸⁶ adlarıyla anılagelmiş yine Süleyman Meselleri’nde de anne-babanın sözünü dinlemeyen evlatların gözünü oymakla görevlendirilmiştir.

“Yunan mitinde önceleri beyaz bir kuş iken sonrasında Apollo’ya verdiği kötü haberle lanetlenmiş o günden sonra siyah bir kuşa dönen karganın”¹⁸⁷ o günden sonra uğursuz kabul görmüştür. Karganın olumsuz ögeler üstlenmesi haberci kabul edilmesi dini kaynaklar ve mitik metinlerde kendini gösterdiği görülmektedir.

Hikâye’ de bu motif karganın fiziksel görüntüsü ve hareketli oluşu arasında âşık arasında bağ kurulmuştur. Sevgilisinden ayrı düşmüş âşık gibi düşünülmüş yas elbiseleri giymesi benzetmesiyle karşımıza çıkmıştır. Mecnûn yine bir gün dağlar, ovalar aşip beytler söylerken su kenarında durur ağaç dalına konmuş bir karga ile konuşmaya başlar. Türölü benzetmelerle sevgilinin fiziksel güzellik unsurlarını kargaya atfeder. “Ey benim cânânımın saçı renginde siyâh mâtem libâslarına giren

¹⁸⁶ Sağlam, a.g.e., s. 56.

¹⁸⁷ Sağlam, a.g.e., s. 57.

kuşcağız! ‘Acep felek seni ne müşgil şâha kul edip hicrânlara salmıştır, yohsa benim gibi bir mâh-pâre hasretiyle matemlere girip vuslâtın kıyâmete mi kalmıştır? ‘Acep kangı âfet-i devrân senin sabahına ahşâm edip sana böyle zülfü gibi siyâh esvâblar gidirip, yakıp yandırmıştır? Eger ‘aşk ehli değil isen n’için bu siyâhları giyersin, dâ’imâ benim gibi bir yerde karâr etmeyip daldan dala konarsın, bir tarafa çekilip gitmeyeversin? Senin bu kıyafetin bu cünbüşün tehi değil, sende bir hâlet var” demiş (s.171). *Hikâye*’de motif olarak yer verilen karga fiziksel özellikleri münasebetiyle olumsuzlandığı görülmüştür.

2.16.2. Güvercin

Klasik Türk şiirinde beslendiği kaynaklar açısından oldukça zengin bir şiirdir. Gelenek, günlük hayat, din, masal, destan, efsane ve menkıbeler, mitoloji vb. Divan şiirinin kaynakları ve kullandığı malzemeler arasında yer almaktadır. Tüm bunlar şairane hayal yaratmanın aracıdır. Gelenekçi bir yapıya sahip olan klasik şiir mazmun, motif, imaj ve semboller dünyasıyla sıklıkla dönem dönem açık ya da iç içe geçmiş kapalı anlamların kullanıldığı görülür. Burada devreye sanatkârın yeteneği ve geleneğe ait ekollerin, kültürel hayatın ürünleri topyekûn devreye girer. Hiç kuşkusuz İslamiyet öncesi ve sonrası inşa edilen Türk coğrafyasında kuşların önemi büyüktür. Bu noktada çalışmamıza konu olan Leylâ ile Mecnûn mesnevisinde kuş sıklıkla kullanılarak benzetme unsurlarından biri olarak sanat tasavvurunda yerini almıştır. Kıssadaki satırlar ve beyitler aracılığıyla klasik şiirde zikredilen kuşun -türü özneline- hangi özellikleriyle nasıl ele alındığını, şiire kazandırdığı mana zenginliklerini ve şaire sunduğu anlatım imkânları saptamaya çalıştık. Klasik şiirde hemen hemen bütün şairlerin şiirlerinde kuş mazmunu kullanılması hasebiyle eserde de incelemeyi uygun bulduk.

Âşık, sevgili etrafında doğadaki canlılar veya doğaüstü varlıklar bu eksende yerini almıştır. Şairler onların özellikleri üzerinden bazen eşitlik bazen de üstünlük kurarak hayali güçlendirmişlerdir. Kıssada şair, kuşun uçma yeteneğini üstün görerek âşğın onun yeteneğine arzuladığını belirtmiştir.

Güvercin/kebûter “bir av kuşu olarak avcı kuşlarla birlikte anıldığı gibi sevgili yerine de kullanılır. Güvercinlerin posta görevinde kullanıldığı meşhurdur.”¹⁸⁸

Gelenek içerisinde güvercin daha çok kanadına mektup bağlanarak haber taşınması ile bilinir. Kıssada ise âşık, kendini sevgilinin yanına gidebilecek için kebûter, benzetilen olarak düşünülmüştür. Sevgilinin kuyuna/mahallesine gidebilmek için kendinin bir güvercin olmasını tasavvur etmektedir: “Âh n’olaydı ben de senin gibi bir kanatlı kuş olup varıp cânânımı görebileydim.” (s.125)

Âşık daima sevgilinin hayaliyle avunur, onun mahallesine gitmeyi arzular. Âşığı sevgilinin mahallesine yaklaştırmayan rakipler vardır. Adeta kafese sıkışmış vaziyette olan âşık bir kuş olup engelleri aşmayı ister. Zira bu rakipler, bir engel unsuru olarak bakıldığında Leylâ’nın babasının adamları olarak eserde yer alır. Fakat gerçek rakip, İbn-i Selâm’dır.

Âşık, sevgiliye ulaşabilmenin çaresinin bir güvercine özenerek ancak onun gibi olmaktan geçtiğini söyler. Ancak bu şekilde güvercin gibi kanatlara sahip olup sevgilinin yanında olmayı arzulamaktadır. Bir güvercin olup sevgiliye ulaşamamanın derdini de ekleyerek aşkının kederini daha da harlayan âşık, bu durum karşısında feryat ile inlemektedir.

Ey kebûter sana şek etmeğe çare mi var

Kûy-ı yâre varacak bâl ü perün var mı?

(Ey güvercin, sana şüphe etmeye çare mi var? Sevgilinin mahallesine/semtine varmak için kanadın var mı?)

Âşık, şüphesiz ki ancak sevgilinin yanına ulaşabilecek kişi olarak kuşu görür. Çünkü o bir kuştur, âşığa yardım edebileceği hayal edilmiştir. Öte yandan da gönül, bir kuş kadar narin, kırılgan ve güçsüzdür. Şair, gönlü bir kuşa benzetilir. Klasik sanatkârlar, ruhu ve canı kuşa benzetmektedir.

“Kays-ı nâ-murâd bir uğurunda gönlü kuşu zülfü dâmına düşüp cân u gönülden meftûnu oldu” (s.119)

¹⁸⁸ Pala, a.g.e., s. 277.

“Kays, gönül kuşunu Leylâ’nın saçı tuzağına düşürdü. Leylâ’nın meftunu oldu.”

Kuşların klasik Türk şiirinde şairlerce kullanım alanlarından biri de gönüldür. Kuş olarak hayal edilen gönül; “gönül kuşu” sevgilinin saçı tuzağında avlanmış ve aşk derdine düşmüştür. Kuşlar tuzak kurularak avlanmaktadır. Sevgili de burada avcı konumunda tasavvur edilir. Kuşları yakalamak içinde saç şekli itibariyle bir ağ gibidir. Bu bağlamda sevgilinin güzellik unsurlarından olan saç, gönül kuşunu avlayan zülf olarak nitelendirilmiştir. Âşığın gönlü, sevgilinin saçları tuzağında av olmuştur. Leylâ meftun olmuş şeklinde ifade edilen satırda sevgili âşığın gönül kuşunu saç tuzağında avlayan bir avcı olarak tasavvur edilmiştir. Av olan âşık artık aşk tutkunu olmuştur. Aşka düşen Mecnûn, Leylâ’nın siyah saçlarının aşkıyla can ve baştan geçip çöllerde divane olmuştur. Canını çölde Leylâ uğruna feda etmiştir. Sanatkâr, bu durumu zülf ve kuş mazmunları kullanarak bir kuvvetli anlam dünyası oluşturmuştur. Sanatkâr, “Hicran kuşları başına konup” (s.131) ifadesinde de yine kuşlara motif olarak yer vermiştir.

2.17. Kılık Değiştirme Motifi

Mecnûn bir gün zincire vurulmuş dilenci kılığında Leylâ’nın kabilesine gider. Bu bölüme ayrıca “Gelenek” başlığı altında yer verilmiştir. Uzun bir şekilde inceleme gereği duyulmamıştır; (bk. Delileri Zincirle Bağlama veya Esirlerin Ayaklarına Zincir Vurma) başlığında da yer verilmiştir. Mecnûn’un Leylâ’nın yemek dağıttığını duyunca aş sırasına pösteği giyip başına kalpak takması da örnek verilebilir.

2.18. Kız İsteme Motifi

Gerek Mecnûn’un kabilesi ile gerek de İbn-i Selâm’ın kabilesinde kız isteme kabilelerin ileri gelen yaşça büyük ve sözü geçen kişiler beraberinde yapılmıştır. Ayrıca önden yollanan haberciler ve armağanlar götürülmüştür. Bu bakımından geleneğin bir yansıması olarak bu bölümler de göze çarpmaktadır.

düşünce iyi giden talihini artık kara bahta dönderdiği şeklinde söylenmiştir. Çünkü feleğin aynası parlaksa iyi yönde düşünülür fakat hüznle, kederle dolan insan artık felek aynasına karalar bulamış demektir. Sanatkâr da Leylâ'nın artık bir meftun oluşunu feleğin aynasını siyah eyledi olarak nitelendirilmiştir. “Bu hüsn ile evvelde Mecnûn'un devr divânesi ve bin cân ile ol ‘âşık-ı sâdıkınâtesi olup gizlice âh eyledikçe *felek âyinesin siyâh eylerdi.*” (s.143)

Yıldızlar, “uğurlu, uğursuz sayılmış ve her birinin hususî tabiatları, hâkim olduğu iklimler, hâkimiyet saatleri olduğu sanılmış, işte bu sebeple dünyada olup biten her şey feleğe isnâd olunmuştur. Kaza ve kadere itiraz edemeyen şairler dünyada olup biteni feleğe ve yıldızlara isnâd, ruhî tezâhürlerini böylelikle izhâr etmişlerdir”¹⁹⁰ Felek üzerinden atlas feleği doğudan batıya ve aksi yönde dönüşleri vardır. Bu dönüşlerin de insanlar üzerinde tâlihlerini etkilediği düşünülmüştür.

“Dokuzuncu felekten sonra Allah ilminin başlamış olması insanların şikâyetlerini bu feleğe yüklemelerine sebep olmuş yıldızların da insanların işleri üzerinde etkili olduğu ve başlarına gelenler için şikâyet ve şükürler ederler”¹⁹¹ gibi sözün özü, felek ile ilgili birçok yön şairlerce tasavvur edilmiştir.

Felekler belli bir düzende dönmektedir ancak Atlas feleği dönme esnasında diğer felekleri ters yönde dönmeye zorlar. Bu ters dönüş esnasında felekler, yıldızları rotasından çıkaracak şekilde devreder. Yıldızların insanlar üzerinde büyük tesiri olduğu düşüncesi vardır. Dolayısıyla felekler ters tarafa dönünce kişinin talihinin de kötüye döndüğüne inanılır. Bu sebeple feleklerin dönüşünde insanlara vefayı beraberinde getirmeyişi şairlerce dile getirilir. Özellikle bedbaht âşıklar kaderlerine isyan edemediklerinden başa gelen kötülüklerin, talihsizliklerin sebebi olarak tüm sorumluluğu feleğe yüklerler. Kötü nitelendirmelerde bulunup kahpe felek, yalan dünya ve zalim dünya gibi söylemler kullanırlar. Mecnûn “diriga, cihanda felek beni bir taze derde dahı ugrattı.” (s.191) babasının ölüm haberini alınca bu şekilde ifade etmiştir. Hükemâ felsefesine göre sekizinci feleğe Kürsî, dokuzuncuya da Arş denir. Atlas feleği yirmi dört saatte bir devrini tamamlar; bu dönüş doğudan batıya olarak diğer felekleri de aynı şekilde döndürür. Öte yandan diğer feleklerin ise iki türlü

¹⁹⁰ Onay, a.g.e., s. 176.

¹⁹¹ Pala, a.g.e., s. 160.

hareketi bulunur. Biri atlas feleğiyle doğudan batıya, diğeri de bunun aksi olarak batıdan doğuyadır. Atlas feleği dönme esnasında diğerlerini de kendi etrafında dönmeye zorlar. Bu devir insanlar üzerinde önem arz eder. Görüldüğü gibi kendi istikametinde dışında dönmeye zorlanan sekiz felek, insanların bahtları, talihleri, mutlulukları üzerinde değişken ve aksi durumlar ortaya koyar. Eserde felekten şikâyet etmenin nedeni buna dayandırılır. Felekten yakınmaların nedeni dokuzuncu felek olan Atlas feleğinin ters dönüşüyledir. Ayrıca dokuzuncu felekten sonra da Allah ilminin başlaması, insanların kaderinden yakınmalarıyla tüm olanı biteni feleğe atfetmelerine sebep olur.

2.21. Gelenegın Bir Yansıması Olarak Sevgilinin Güzellik Unsurları: Yanak, Gül, Servi, Dudak

2.21.1. Güllerin Metaforik Timsali: Leylâ

Klasik Türk şiirinde yanak ve gül rengi itibariyle beyitlerde kurulu en yaygın mazmunlardan biridir. “Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır. Bazan gül bunlara; bazan da bunlar güle benzerler. Gerek koku, gerekse renk bakımından gül, daima tazedir.”¹⁹² Gül, sevgiliye en çok yakıştırılan çiçektir. Güller, hikâyede sevgili ve güzeller vafedilirken sıkça kullanılmıştır. Mekân, bağ tasvirlerinde de yer verilmiştir.

2.21.2. Ay Metaforu ve Sevgili

Eski çağlardan bu yana ay, ulaşmaz olması ve etrafa aydınlık vermesi hasebiyle pek çok deyim, atasözünde geçmiş ve özel isimlerle birleşerek kullanıla gelmiştir. Klasik şiirde sevgili daima en güzel olana teşbih edilmiştir. Bu kullanımlardan biri de “mâh” mazmunudur. Sevgili, yüzünün güzelliğinden sebep daima aya teşbih edilen olmuştur. Hikâyede “kimsenin bir mâh-pâre kızı olup adına Leylâ derler idi.” (s.119) Sanatkâr, kıssada da Leylâ tasavvurunda gelenekselleşen mazmunlardan “mâh-pâre/ay parçası” nitelendirmesini yapmıştır.

¹⁹² Pala, a.g.e., s. 183.

Yanakla ilgili olarak yapılan benzetmelerin çoğu renk, parlaklık ve tazelik üzerine kuruludur. Yanak beyaz renkte de olabilir, ancak çoğunlukla kırmızıdır.¹⁹³

Sevgilinin yanağı, al rengi ve parlak oluşuyla güle; buradaki anlamının dışında ise yanak, canlı ve parlak oluşu bakımından aya teşbih edilir. Aşağıdaki satırlarda görüldüğü üzere yanak şiirimizde; eşsizlik ve kaideler açısından daima güle teşbih edilmiştir. “Yanağı gül, saçı sümbül, gülse açılır söylese şekerler saçılır.” (s.141) Sümbül rengi, şekli ve misk kokusu itibariyle sevgilinin saçına teşbih edilmiştir.

Gelenek içerisinde sevgili vasıflandırıldığı güzellikler bakımından dünyadaki her şeyden ve her kavramdan üstün tutulur. Beyitte klasik şiirin sevgilisi, baştan aşağı nitelendirildiği özellikleri ile yürüyen bir gül bahçesi gibi tasavvur edilmiştir. Gül, baharın habercisi olarak en önce açılan çiçektir. Sevgilinin yüzü bir bahçedir. Bu bakımdan sevgili her yönüyle çeşitli çiçeklere benzetilir. Bu bağlamda yanak tazeliği, parlaklığı ve allığı ile güller ve lalelere benzetilir.

2.21.3. Serv

Güzellik unsurları içinde üzerinde en çok durulanlardan biri de boydur. Uzunluğu, düzgünlüğü ve salınışı ile dikkati çeker. Bu özellikleri itibariyle, “ Servi, boy için tasavvurların başında gelir. Boy denince akla servi gelir, servi dense boy düşünülür.”¹⁹⁴ Genel olarak klasik şiir telakkisi içinde sevgilinin boyu için kullanılan en önemli teşbih unsurudur.

“Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem benzetilendir. Bu benzetmede mübalağa ve hüsn-i ta’lil esastır. Servi ile birlikte gül, lâle, çınar, nergis, sümbül, belâ vs. kelilmeler çok kullanılır.”¹⁹⁵ Sevgili güzellik, endamı ve uzunluğuyla serviden daha üstündür. Bu anlam ile şair, boyun methedildiği bir ortamda güzellerin boyunu serviye teşbih etmiştir. Klasik Türk şiirinde sevgilinin boyu, her zaman uzunluğu ve düzgünlüğü cihetiyle serviye teşbih edilir. Bu yüzden sevgilinin boyu

¹⁹³ Mehtap Erdoğan, *Güzellik Unsurlarıyla Divan Şiirinde Sevgili*, Kitabevi, İstanbul, 2013, s. 215.

¹⁹⁴ Mehmet Akkaya, “Divan ve Halk Şiirinde Sevgilinin Güzellik Unsurları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, *Turkish Studies*, Yıl-Sayı:2018-Volume 13, s. 45.

¹⁹⁵ Pala, *a.g.e.*, s. 213.

genellikle serv, serv dalı ve elife benzetilir. Boyun serve ve serv dalına benzetilmesi, servin bağda su kenarlarında bulunuşu, su-servi gözyaşı çağrışımları yaratmaktadır. Servin daima dik duruşu, yüksekliği ve doğruluğu, çeşitli sebeplerle sevgilinin boyu ile mukayese edilir; servinin meyve vermemesi de vuslatın olmayacağı anlamını gösterir

Boyun serve benzetilmesi, servin bağda su kenarlarında bulunuşu, gözyaşı çağrışımı yaratmaktadır. Ayrıca servinin meyve vermemesi özelliği de sevgilinin âşığa yüz vermemesi ya da vuslatın olmaması ile de ilişki kurulur. Çünkü o, âşığın cefadan başka bir şey vermeyen bir fidandır. Bu minvalde birçok benzetmeler bulunur.

Divan şairlerince dudak, renk ve şekli üzerinden çeşitli benzetmeler kurulmuştur. Rengi dolayısıyla çeşitli mücevherlerle birlikte ele alınmıştır. Hikâyede yakut ve mercan unsurları üzerinden benzetilen olarak kullanılmıştır.

2.21.4. Yakut

Dudak renk bakımından teşbih ve mecazlara konu olur. “Âşık sevgilinin dudaklarını yakuta benzetir bazende yakut sadece bir taştır diyerek dudakları yakuttan üstün tutar.”¹⁹⁶ Rengiyle de yakut taşına benzetilir. Sevgilinin dudağı, kırmızı ve değerli bir süs taşı olan yakuta benzer. Yakut kırmızı, sarı ve gök renginde üç çeşit rengi olan bir taş olup, kırmızı renkte olanı en değerli sayılmış. “Yâkût-ı müfferih denilen bir çeşit pahalı şerbeti olup yenildiğinde kalbe iyi gelirmiş”¹⁹⁷ Ayrıca “veba zamanında yiyen vebaya yakalanmazmış, kışın suya atılsa donmaz, ateşe dayanırmış.”¹⁹⁸ Yakut, maden olması dolayısıyla dudağa teşbih edildiğinden sevgilinin güzellik madenini de kıymetlendiren dudaktır. Şair, güzelleri yüceltirken geleneğin mazmunlarından faydalanarak uzun bir tamlama kurarak vermiştir.

¹⁹⁶ Erdoğan, a.g.e., s. 361.

¹⁹⁷ Pala, a.g.e., s. 492.

¹⁹⁸ Erdoğan, a.g.e., s. 16.

2.21.5. Mercan

Mercan bazı eşyalara süs olması bakımından ele alınır. Sevgilinin dudağı, ağzı, âşığın kanlı gözü ve gözyaşları mercana benzetilir.¹⁹⁹ Şekil ve rengi itibarıyla olan kullanımlarına örnek aşağıdaki satırlarda da kullanılmıştır. “Leylâ’nın ise sevdâsı günden güne ziyâde olup kaşları yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp gamzesi âfet-i cân, tutakları sanki mercan idi.” (s.141)

2.21.6. Kaş ve Gamze

Sevgilinin güzellik unsurlarından kaşın olduğu yerde, yay, ay, gamze mazmunları birbirinden ayrı düşünülemez.

“Kaş, güzellik unsurları içinde ikinci derecede olanların başında gelir. Onun için düşünülen teşbih ve mecazlarda en etkin rolü oynayan yanı şeklidir. Daha ziyade hilâl, kemân, yay, hançer, mihrâb, tâk, çevgân, çengâl vs.”²⁰⁰ benzetmelerde kullanılır. Kaşlar sevgilinin güzellik unsurlarında kullanımı yüzün üst kısmında olması ve göz, kirpiklerle tasavvur edilmesi ile bilinir. Kaş, siyah ve kıvrımlı şekliyle sıklıkla yaya benzetilmiştir. Bu benzetim, siyah ve kıvrımlı şekli itibarıyla. Bunun yanında aya benzetilir. Çünkü “sevgilinin yüzü dolunay ve hilalin bir araya geldiği yerdir. Dolunay yıllardır incelik kalınlaşmış fakat sevgilinin kaşlarının benzerini meydana getirememiş”²⁰¹ sevgilinin güzelliğine yaklaşamamıştır.

Sevgilinin güzellik unsurların kirpik ise şekli bakımından ok, kılıç, hançer vs. yaralayıcı özellikteki âletlere benzetilir. Çünkü kaş ve kirpikler bir bütün hâlde âşık için öldürücü vasıflandırmalar ile de birlikte kullanılır. Sevgilinin kirpik okları âşığın canına kast etmiştir.

Sevgilinin yüzündeki tasavvurun bütünleyicisi gamze; “yan bakış olarak tanımlanır sevgilinin kaş, gözü ve kirpiklerinin yardımıyla ortaya koyduğu bir bakış ya da göz süzmesi”²⁰² olarak tanımlanmıştır. Âşık sevgilinin kendisine olan tegâfûlünü, zalimliğini adeta bir ok gibi sinesinde bulur. Baştan aşağı tüm bu

¹⁹⁹ Pala, **a.g.e.**, s. 318.

²⁰⁰ Akkaya, **a.g.e.**, s. 41.

²⁰¹ Erdoğan, **a.g.e.**, s. 15.

²⁰² Erdoğan, **a.g.e.**, s. 68.

öldürücü askerler gibi düşünülür; kaşın olduğu yerde yay kirpiklerle birleşir güzelin gamze okları âşığın canına kasteder ve bu bela oklarından kurtulabilen âşık yoktur. Bu sebepten gamze mazmunları âşık için öldürücüdür.

2.22. Nizâmî'nin Eseri ile Mensûr Hikâyesinin Vaka Karşılaştırması

2.22.1. Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'u ile Mensûr Leylâ ile Mecnûn Hikâyesinin Karşılaştırılması

Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'u ile mensûr Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin karşılaştırılmasında, Nizâmî'nin mesnevîsi için Hamza Koç'un çalışması, *[Nizâmî'nin Dört Mesnevîsinin Mensûr Tercümesi [Heft Peyker, İskendernâme, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, İnceleme Edisyon Kritikli Metin, Karadeniz Teknik Üniversitesi, SBE, Dr.Tezi, Trabzon, 2016.]* esas alınmış ve yararlanılan veriler, atıf ve dipnotlarda belirtilmiş ilgili başlık altında sunulmuştur.

21.1.2. Mensûr Hikâyede Olup Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'unda Olmayan Bölümler

Mecnûn dağlardan Leylâ'nın kabilesini izlerken onun kabilesine konan güvercinlere imrenir. Kendisinin bir güvercin gibi kanatlarının olmamasına üzülür. “Ah nolaydı ben de senin gibi bir kanatlı kuş olup cananımı görebileydim, diyerek efgânlar ederek kabilesine geri dönerdi” şeklinde mensûr eserde anlatılmıştır. Nizâmî'nin eserinde böyle bir bölüm yoktur.

Leylâ ve kabilesinin kızalarıyla eğlence düzenlenir. Leylâ'nın hüznü vaziyeti bahçede dans ettikleri sırada kızların dikkatini çeker ve aşkı ifşa olur. Bu durumu annesine ileten kızlara Leylâ'nın annesi bunu bir sır olarak saklamalarını tembihler.

Leylâ'nın İbn-i Selâm'la evlendirilceğini öğrendiği gün kederi daha da artar.

Mecnûn kendisine yardım eden Nevfel'in askerlerine beddua edip taş atar. Nevfel'in tatlı sözlerle Mecnûn'u teselli etmeye çalıştığı bölüm yine Nizâmî'nin eserinde yoktur.

Nevfel, Leylâ'nın askerine yenilmesi üzerine barış elçisi göndererek geri çekilir. Nevfel, büyük bir bey olmanın gururuyla bu durumu sindiremez. Çevresindekiler onu "Galip ve mağlup olmak Hak Teâla'nın elindedir" diyerek teselli ederler.

Leylâ'nın Nevfel'in ordusunun kendisini Mecnûn'a kavuşturacağı sevinci ile türlü neşe emareleriyle tasvir edilmiştir.

Mecnûn kılık değiştirerek yaşlı kadının dilencisinin yerine geçerek Leylâ'nın kabilesine gider. Ancak Leylâ'yı görmesiyle aşka gelir âdeta tımarhaneden deli boşalırcasına zincirlerini kırarak çöle doğru feryatla koşar. Yaşlı kadın zincirlerinin parasını alamadığından sebep ağlamaya başlar. Leylâ'da kadının zararını karşılayacağını söyleyerek onu teselli eder.

Nizâmî'nin eserinde yer almayan bir diğer sahneler ise şöyledir: Leylâ'nın düğününde kendisini tebrik edenlere "Ağzınız kurusun!" şeklinde beddua etmesi yine İbn-i Selâm'ın düğün alayına gidenlere cevher saçması" sahnesi olarak söylenebilir.

Leylâ'nın evlendirildikten sonra İbn-i Selâm'ın çevresindekilerce aşkının duyulması ve İbn-i Selâm'ın ayıplanması.

Mensûr eserde yer alan Mecnûn'un Zeyd ile arkadaş olması ve sohbet ettiği bölümler ise Nizâmî'nin eserinde yer almaz.

Zeyd'in İbn-i Selâm'ın ölümünden önce ve sonra iki âşığı edep yoluyla buluşturduğu sahneler.

Zeyd'in iki âşığın ölümünden sonra rüyasında cennette kavuştuklarını gördüğü bölüm.

2.21.3. Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'unda Olup Mensur Hikâyede Olmayan Bölümler

Benî Âmir kabilesinin reisi hakkında bilgi verildikten sonra okuyucuya nasihat edilen bölüm. Mecnûn'un babasının, oğlunu Kâbe-i Mükerreme'ye götürürken yolda çöl halkına inci saçtığı,²⁰³ keklık ile karınca hikâyesinin anlatıldığı,²⁰⁴ Leylâ'nın babasının Nevfel'i, Leylâ'yı öldürmekle tehdit ettiği,²⁰⁵ Mecnûn'un babasının ölümü üzerine okuyucuya nasihat edilen ve Mecnûn'un Zühre ve Müşterî yıldızına yalvardığı bölüm,²⁰⁶ Mecnûn'un annesinin ölümü üzerine vefâsız dünyanın tenkit edildiği ve okuyucuya öğüt verildiği, Mecnûn'un, annesinin ölümünden haberdar olduğu ve Mecnûn'un, Selâm-ı Bağdâdî ile dost olduğu²⁰⁷ ve Leylâ'nın kocası İbn-i Selâm'ın ölümü üzerine okuyucuya nasihat edilen ve Mecnûn'un ölümü üzerine okuyucuya öğüt verilen bölüm²⁰⁸ mensur hikâyemizde yer almaz.

2.21.4. Nizâmî'nin Leylâ vü Mecnûn'u ile Mensûr Hikâye Arasındaki Vaka Farklılıkları

Mensur hikâyede Mecnûn'un evde bakımıyla anne ve babası ilgilendiği söz konusu edilmiştir. Nizâmî'nin eserinde ise Mecnûn'un bakımında “sütüne”²⁰⁹ görevlendirilmiştir. Mensur hikâyede Mecnûn'un üç ve yedi yaşlarındaki fiziksel özelliklerinden ve maharetlerinden bahsedilmiştir. “Nizâmî'nin eserinde bu yaş aralıkları bir, yedi ve on”²¹⁰ olarak anlatılmıştır. Çalışmamıza söz konusu olan eserde, Leylâ'nın babası, kızını Mecnûn'a vermemesinin bahanesi olarak kızının yaşının küçük olması aynı zamanda da çeyizlerinin hazır olmadığı konusunu gündeme getirilerek geri çevirir. Bunun üzerine Mecnûn'un babası malının mülkünün yerinde olduğunu çeyize lüzum olmadığını söyler. Leylâ'nın babası bu söz üzerine asıl gerçeğin Mecnûn'un divâne olmasına dikkat çekerek durumu anlatır. Kızını böylesi bir divaneye vermeyeceğini zira Arap kavmine rezil olacağını bu durumun imkân dahilinde olmadığını söyler. “Nizâmî'nin eserinde ise Leylâ'nın

²⁰³ Koç a.g.e., s. 181.

²⁰⁴ Koç, a.g.e., s. 181.

²⁰⁵ Koç, a.g.e., s. 182.

²⁰⁶ Koç, a.g.e., s. 183.

²⁰⁷ Koç, a.g.e., s. 184.

²⁰⁸ Koç, a.g.e., s. 186.

²⁰⁹ Koç, a.g.e., s. 190.

²¹⁰ Koç, a.g.e., s. 190.

babası, kızının yaşını ve çeyizini bahane etmeden adıyla bir mecnûna kız veremeyeceğini ve Arap kavmi arasında rezil olmaktan korktuğunu söyleyerek gelenleri geri çevirir.”²¹¹

Mecnûn, Necd dağı eteklerinde Leylâ'nın kabilesine yakın bir noktada arkadaşlarına Leylâ'ya duyduğu iştियakı anlatır. Ona bu kadar yakın olmasına dayanamaz ve feryat etmeye başlar. Mecnûn'un arkadaşları kabile halkının duyup gelmesinden korkarak Mecnûn'u kimse görmeden tutup kabilesine dönerler. Yine benzerlik gösteren bu sahnede:

“Nizâmî'nin eserinde ise arkadaşlarını yanına alan Mecnûn, şiirler okuyarak Leylâ'nın kabilesine gelir ve çadırına girer. Birbirini uzaktan gören iki âşık, kendilerinden geçer ve hasret ateşiyle âh çekmeye başlarlar. Bir zaman bu şekilde birbirlerine hâllerini arz ettikten sonra kabilenin duymasından korkar ve ayrılırlar”²¹²

şeklinde kurgulanmıştır.

Mensur eserde Nevfel sevdaya tutulmuş bu iki âşığı kavuşturmak adına kan dökmek için öncelikle Leylâ'nın babasına elçi gönderir. Fakat elçiler savaş kararıyla geri dönerler. Söz konusu sahne iki eserde farklılık gösterir. Nevfel, Leylâ'nın kabilesine bir defa elçi gönderir. “Nizâmî'nin eserinde ise elçinin Leylâ'nın kabilesine gönderilme sayısı ikidir.”²¹³ Mecnûn yabanda gezerken bir avcı tarafından yakalanmış ceylanlara rastlar. Gözlerini Leylâ'ya benzettiği hem de ayrı düşürülmüş ceylanlara acıyarak avcıdan salıvermesini ister. Fakat avcı bunların kendisinin ve ailesinin geçimliği olduğunu söyleyince karşılığında bir şey ister. Mecnûn, üzerinde bulunan tek kıymetli varlığı giysilerini verir. Yine bir gün avcıya rast gelip geyikleri yine salıvermesi için yalvarır, avcı da Allah'ın emridir diye salıverir. “Nizâmî'nin eserinde ise Mecnûn'un, yakaladığı iki ceylanı serbest bırakması karşılığında avcıya verdiği şey ise ceylan gibi koşan atıdır”.²¹⁴ Mensur eserde Mecnûn'un babası, yaşlandığı için beyliğin başına oğlunu geçirmek hem de

²¹¹ Koç, a.g.e., s. 190.

²¹² Koç, a.g.e., s. 191.

²¹³ Koç, a.g.e., s. 193.

²¹⁴ Koç, a.g.e., s. 192.

oğlunu normal hayatına kavuşturmak için yabana tek başına aramaya çıkar. Nizâmî'nin eserinde bu sahne “....Yanında kabile halkından bir iki genç vardır.”²¹⁵ şeklinde kurgulanmıştır.

Bir diğer vaka farklılığı ise mensur hikâyemizde İbn-i Selâm'ın evlendikleri akşam kâm almak isterken Leylâ'nın tokatını yiyerek bayılması gül suyuyla ayıltılması sahnesi vardır. Leylâ, bir daha bu şekilde İbn-i Selâm'ın vuslat peşine düşmesi hâlinde “Kendimi zehirle helâk ederim” der. Nizâmî'nin eserinde:

“Eğer bir daha böyle bir harekete cesaret edersen kendine de bana da büyük felaket hazırlamış olursun. Beni sanatı ile süsleyen ve yaratan Allah'a yemin ederim ki kılıcınla kanımı döksen bile benim visalime nâil olamayacaksın.” şeklinde karşılık verir.”²¹⁶

Hikâyemizde, Mecnûn'un yırtıcı hayvanlarla dost olup yaşadığı bölümde hikâye içinde hikâye anlatma geleneği kullanılmıştır. Mecnûn'un aşını hayvanlarla paylaştığı “tuz ekmek hakkı” bahsinde konuya uygun bir hikâyeye yer verilir. “Aslan Hikâyesi” şeklinde geçen vakada padişahın gazabına uğrayanların cezalandırma olarak aslanlara yem edilir. Padişahın yakın dostu genç de günün birinde bu gazaptan kurtulmak için aslanları beslemesi üzerinedir. Bu sahne “Nizâmî'nin eserinde ise azgın ve yırtıcı köpeklere yem edilmesi”²¹⁷ şeklinde anlatılmıştır.

Leylâ aşkın verdiği dayanılmaz ıstırapla bir gece obadan ayrılır. Mecnûn'u aramaya koyulur yolda rastladığı ihtiyardan kendisini Mecnûn'a götürmesini ister. Bu benzer sahne “Nizâmî'nin eserinde ise Leylâ ile Mecnûn'un mektuplarını birbirlerine getirip götüren yaşlı adam”²¹⁸ olarak karşımıza çıkmıştır.

Mensur eserde, Leylâ'nın ölüm haberini Mecnûn'a götüren kişi iki âşık arasında haberleşmeyi sağlayan dostları Zeyd'dir. Bu durum “Nizâmî'nin eserinde, Mecnûn'un bu acı haberi kimden aldığı belli değildir”²¹⁹ şeklinde anlatılmıştır.

²¹⁵ Koç, a.g.e., s. 192.

²¹⁶ Koç, a.g.e., s. 192.

²¹⁷ Koç, a.g.e., s. 192.

²¹⁸ Koç, a.g.e., s. 192.

²¹⁹ Koç, a.g.e., s. 192.

SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU

1. Sözlük alfabetik bir sıralama esas alınarak düzenlenmiş olup madde başları koyu renk olacak biçimde düzenlenerek içeriden başlatılmıştır.
2. Bağlamli dizin çalışmalarında sözlüklerinin amacı söz varlığını oluşturan dil öğelerinin kökenini, türünü vb. ortaya koymak olmadığından bağlamli dizin sözlükleri kuralları esas alınarak kelime kökeni, türü vb. bilgileri gösteren kısaltmalara başvurulmamıştır.
3. Metindeki anlamlandırmalar öncelikle gerçek anlamı verilmiş olup ikinci anlamlar ya da mecazlı veya yan anlamlar II işareti ile verilmiştir. Anlamlandırma esnasında bazen bağlama dikkat çekmek amacıyla () işaretleri arasında anlamlandırılarak vurgu yapılmıştır.
4. Madde başlarını oluştururken tamlamalar, kalıp ifadeler, birleşik fiiller, ikilemeler ve birbirine bağlı olmadan kullanılan kelimelerin anlamlandırması şeklinde alınmıştır. Türkçe tamlamaları oluşturan bütün biçimde alınmadan kelimeler ayrı ayrı anlamlandırılmış, özel bir anlamı karşılayan bazı yapılar birlikte anlamlandırılmıştır. Ayrıca kelimelerin türüne ilişkin açıklamalar sözlükte belirtilmemiştir.
5. Sözlükte bulunan aynı yapıların metin içerisinde aldıkları farklı anlamlara ilişkin örnekler sunulmuştur.
6. Deyimler (**D**) ile gösterilirken dua, beddua (**Dua İfadesi**) gibi dil unsurları koyu gösterilmiştir.
7. Anlamı açık olan, işlevsel bir değeri olmayan bazı tanıklara/sözcüklere standart sözlüklerde olduğu gibi yeni anlam verilmeye gayret edilmemiştir. Olduğu gibi aynı anlamla açıklanmıştır.
8. Madde başlarının altında söz konusu kelime ya da kelime grubunun metinde geçtiği mısra herhangi bir işleme tabii tutulmadan aynı şekilde gösterilmiştir.
9. Kelimeyi anlamlandırmada kaynakça gösterimi programda yer alan eşleştirmenin sonucu olarak kaydedilmiş olup, her aynı kelimeden sonra ifadenin geçtiği sözlüğe

atıf yapılmamıştır. Genel tavır gereği yararlanılan bu kaynaklar genel kaynakça başlığı altında verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. HAZÂ KİTÂB LEYLÂ İLE MECNÛN'UN KISSASI VE HİKÂYESİ
SÖZLÜĞÜ (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)‘ âşık u ma ‘ şük:

1. ‘ âşık u ma ‘ şük:

Sayfa 213

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Seven ve sevilen. II Leylâ ile

Mecnûn.

yıkıldı Mecnûn Leylâyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk
şarâbıyla mest olmuş ‘ âşık u ma ‘ şük
herbiri bir tarafa yıkıldı

‘ ömrüm âhir oldu pîr oldum:

1. ‘ ömrüm âhir oldu pîr oldum:

Sayfa 185

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Ömrün tükenip sonlanması.

‘ ömrüm âhir oldu Pîr oldum Bir gün
Hâk Te‘âlâ hazretiniñ emrine
girdikde olanca mâlımı yâbancı zabt
edip yerim boş kalır Bes

a:

1. anıñ:

Sayfa 137

Satır: 20

"O" işaret zamiri. II Leylâ.

beni kendisine kul eyledi ‘Aklım alıp
ve yüregimi âteş ile yakıp beni
dîvâne edip şahrâlara salmışdır
Mâdem ki ben anıñ eli altındayım

2. anda:

Sayfa 133

Satır: 9

"O" işaret zamiri, ora. II Kâbe.

Mükerremeye götürseñiz anda bir du‘â
olunsa ümîddir ki bu dertden
hâlâş olur Buña gayrî yüzünden ‘ilâc
eylemek katı müşkildir

3. ana:

Sayfa 141

Satır: 9

Üçüncü teklik şahıs zamirinin
yönelme eki almış hâli. Ona/ Mecnûn.

Vâlîde vesâ‘ir akrabası yanına cem‘
olup ki ana teselliyet verip
hâl hâtırı hâtırını ele aldılar Mecnûn
da ne çâre hatırları için bir

4. andan:

Sayfa 155

Satır: 10

"Oradan" işaret zamiri. II
Kabilenin bulunduğu yer.

dil-âverler yanına gelip bahâdır
yigitler cem‘ oldu
Andan bir mübârek vaktde yerinden
kalkıp Leylânîñ kabîlesine

5. anı:

Sayfa 163

Satır: 34

İşaret zamiri. II Mutluluk.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip ‘aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
soldurdu

6. **andan:****Sayfa 177**

Satır: 29

"O" işaret zamiri.

cevâhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan sonra 'azîm
ziyâfetler olup bir mübârek vâkıdte
İbn-i Selâmı içeri koydular

7. **aña:****Sayfa 193**

Satır: 27

"O-na" işaret zamiri. II Leylâ.

aña kaftân gibi olmuşdur demek
isterim Yohsa ben anıñ qalbine girip
ol baña esbâb gibi olacak degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

8. **anda:****Sayfa 193**

Satır: 32

*"O" işaret zamiri. II Orada
(dağda).*

Seniñ bildigiñ söz degildir deyip gitdi
Bes tağlara gidip niçe zamân anda
olup vahşilerle alıñdı Kâplan

9. **anıñla:****Sayfa 197**

Satır: 30

"O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

oğlanınıñ yiye gelip helâk
idegelmişken birisi kendilerini gözetse
ni' metiñ haqqını bilir Ol kimseyi kañâ
incitmeyip anıñla yâr olup

10. **anıñ:****Sayfa 137**

Satır: 22

*"O" işaret zamiri. II Aşk
padişahı/sevgili.*

emr ü fermânına râm ve her ne
buyurur ise hükümüne boyun verip cân
ile itâ'at eylemekden gayri kâdir
degilim Şimdiki hâlde anıñ emri

11. **anıñ:****Sayfa 199**

Satır: 34

*"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

fırâklarımız uzatmışdır Şimdilik
münâsib olan böyledir Ve hem ben
hâlâ İbn-i Selâmıñ nikâhı altındayım
Gerçi anıñ haberi yok ammâ

12. **anı:****Sayfa 205**

Satır: 5

*"O" işaret zamiri. II Bir kimse
(âşık).*

anı padişâh edip bu fânî dünyânıñ
zevâk ü şafâsından el çekip giyip
kuşanmağdan geçer Ve bir şarâb içir
ki kıyâmete dek mest olup

13. **anıñ:****Sayfa 207**

Satır: 14

"O" işaret zamiri. II İbn-i Selâm.

idi Lâkin hañâ edip cânını saña verdi
dediñ Cânını Leylâya
verdi demeñ gerek idiñ Zîrâ anıñ
içdigi şarâbı ben de içsem gerekdir

14. **anıñla:****Sayfa 211**

Satır: 16

*"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II
Zeyd.*

Mecnûnu da'vet eylemege fırsat
bulamadı Nâ-gâh gâh gâh Zeyd
anıñla muşahâbet edip

15. anı:

Sayfa 213

Satır: 1

"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Zeyd.

anı gördü kim yâr-ı kâdîmi olan Zeyd
karşıdan çıkageldi
Selâm verip Mecnûnuñ üstüne müjde
gevherlerin nişâr edip

16. andan:

Sayfa 215

Satır: 27

"O" işaret zamiri. II Mecnûn'un
vücudu.

edip andan kurtuldum diyü ol kadar
'aşk u maḥabbet sözlerini
söylediği Leylâya ḥasret el verip bir
zamāna dek bakıp ḳaldı

17. ana:

Sayfa 119

Satır: 12

"O" işaret zamiri. II Hoca.

diyü ol yerde bir mübârek mekteb
ḥocası var idi Ol vilâyet ekâbirleriniñ
evlâdı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta'lim ü te'dîp

18. anıñla:

Sayfa 125

Satır: 9

"O" işaret zamiri. II Seher yeli.

dâ'imâ seḥer yeline söz söyleyip
anıñla deli göñlüne tesellîler verir
idi Ve kendi tarafından yel ile Leylâya
selâm ve du'âlar gönderip

19. anda:

Sayfa 133

Satır: 13

"O" işaret zamiri; orada. II Kâbe.

müşkil iş varsa Ḥaḳkıñ lutfuyla hep
anda feth olur Ol senede
ḥacca gitmege niyyet edip
mühimmâtını ḥâzır ḳıldılar Ve Ḳaysı
dahı

20. anı:

Sayfa 135

Satır: 17

"O" işaret zamiri. II Mecnûn.

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Ḥicāba
düşüp Anı helâk edip
vücudunu yok edeyim deyip ḡayrete
geldi Mecnûn bir dahı geldikde

21. anı:

Sayfa 137

Satır: 30

"O" işaret zamiri II Mecnûn.

ağlamaktaḍır Ve dâ'imâ ḥasretiñ
âteşiyle yüregiñ dâğlamaktaḍır
Âḥ oğul diyü feryâd eyledikçe anı
işidenleriñ şabrı taḥammülü

22. anıñla:

Sayfa 139

Satır: 2

"Onunla" işaret zamiri. II Leylâ
kastedilmiştir.

sözümü tutup bu ḥâm sevdâdan
vazgeçip nice bir kızın derdi
ile bağırın ḥûn eylersin Sen bunda
böyle perîşânken anıñla bizim

23. anı:

Sayfa 169

Satır: 14

"O" işaret zamiri (av).

mişlli av elime geçmiştir Çünkü
buncalayın şikâr elime girdi
Ben anı bî-ma'nâ yere n'îçin
şalıvereyim dedi

24. anı:

Sayfa 119

Satır: 21

"O" üçüncü teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış şekli. II
Leylâ.

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dağı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

25. aña:

Sayfa 149

Satır: 8

"O" üçüncü teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi.

Şafâ geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zâde devletlilerden kız değil
yâ cânımızı dirîg eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

26. anı:

Sayfa 161

Satır: 13

"O" işaret zamiri. II Mecnûn.

ile uşlunuñ arasında ne münâsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip 'âlem halkı arasında rüsvây
olavuz Eger elbette ver derseñiz

27. anıñla:

Sayfa 169

Satır: 11

"O" işaret zamiri (av).

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ'imâ
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay mıkdârı elime bir
şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

28. andan:

Sayfa 187

Satır: 19

"O" işaret zamiri. II Ömrün boşa
akıp gitmesi.

Sen ise andan haberiñ yok Olmaz
sevdâlarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tatalım ki niçe
yıllar böyle yâbân yerlerde gezip

29. anıñ:

Sayfa 193

Satır: 27

"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.

aña kaftân gibi olmuşdur demek
isterim Yohsa ben anıñ kalbine girip
ol baña esbâb gibi olacak degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

30. anıñ:

Sayfa 195

Satır: 19

"O" işaret zamiri. II Aslanların
önüne atılan kimselerle beslenmesi
kastedilmiştir.

Arslan ise herîfi pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi
Bu pâdişâhıñ muşâhiblerinden bir tâze
cevân var idi ki gâyet hünerli

âb-ı hayât:

1. âb-ı hayât:

Sayfa 223

Satır: 4

Kelime Tipi: -

İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve
nerede olduğu bilinmeyen bir
kaynağın suyu.

hâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir
bâğçeye varmış kim dünyâda misli
yokdur İçinde âb-ı hayât gibi

2. âb-ı hayât:

Sayfa 171

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Ölümsüzlük verdiği inanan
efsanevî kutsal su. II ["Ölümsüzlük",
Gilgamiş'tan Lokman Hekim'e dünya
edebiyatı anlatılarında önemli bir
metafordur. 'âb-ı hayât" anlatısı,
Hızır, İlyas, İskender ve karanlıklar
ülkesi ile birlikte Divan şiirinde çeşitli
bağlamlarda en çok kullanılan
leitmotiflerdendir.].*

İçi turna gözü âb-ı hayât gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
mikdâr ol şudan içip ağacın gölgesinde
oturdukda gördü ki ağacın

'acabâ:

1. 'acabâ:

Sayfa 167

Satır: 12

*Merak, kararsızlık veya kuşku
anlatan bir söz, acep.*

Avcı da bu Mecnûnün bu hâline bakıp
hayrân olup

'Acabâ bu dîvâne n'îçin ağlar ki
derken bir zamândan sonra

2. 'acabâ:

Sayfa 179

Satır: 5

*Merak, kararsızlık veya kuşku
anlatan bir söz, acep.*

Haylî lutfı eylediñiz Lâkin ben
kuluñuzdan 'acabâ ne cürm ve
ne günâh şadır oldu ki suçumu beyân
eylemedin böyle gâzaba

3. 'acabâ:

Sayfa 203

Satır: 6

*Merak, kararsızlık veya kuşku
anlatan bir söz, acep.*

gâyet hoş gelip begendi

'Acabâ bu beytleri kim söylemiştir ola
diyü su'âl eyledikde

4. 'acabâ:

Sayfa 207

Satır: 29

*Merak, kararsızlık veya kuşku
anlatan bir söz, acep.*

hasret oldum 'Acabâ şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

'aceb:

1. 'aceb:

Sayfa 135

Satır: 28

*Acaba. II Soru ve merak
uyandırma anlamındaki bir kelime.*

bir tenhâ yerde oturup тұrmayıp aglar
gâh hâline münâsib 'aşıkâne
beytler söyler 'Aceb burda ne şekl
âdem ola diyü müşâvere ederek

2. 'aceb:

Sayfa 145

Satır: 13

*Acaba. II Soru ve merak
uyandırma anlamındaki bir kelime.*

'Aceb şimdi ol bî-çâre Mecnûnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrâlarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

3. 'aceb:

Sayfa 171

Satır: 8

*Acaba. II Soru ve merak uyandırma
anlamındaki bir kelime.*

Ey benim cânânımıñ saçı renginde
siyâh mâtem libâslarına giren

kuşcağız ‘Aceb felek seni ne müşkil
şâha kûl edip hicrânlara

4. ‘aceb:

Sayfa 171

Satır: 10

*Acaba. II Soru ve merak
uyandırma anlamındaki bir kelime.*

şalmışdır yoḥsa benim gibi bir mäh-
pâre ḥasretiyle mâtemlere
girip vuşlatıñ kıyâmete mi qalmışdır
‘Aceb kaḡı âfet-i devrân seniñ

5. ‘aceb:

Sayfa 179

Satır: 24

*Acaba. II Soru ve merak
uyandırma anlamındaki bir kelime.*

Benim cānānım olan maḥzūnum
Mecnūnum şaḡ ve esen midir
‘aceb ol derdmendi bî-çâre şimdi
benim ḥālinden ve bu tâze

6. ‘aceb:

Sayfa 131

Satır: 28

*Acaba. II Soru ve merak
uyandırma anlamındaki bir kelime.*

mikdâr maḥzūn göñlünü şād eyleye ve
derd ü ḡamdan âzād eyleye
olmaz mı idi Āh ‘aceb başımda ol
sa ‘âdet var mı ki Bu daḡı ölür

7. ‘aceb:

Sayfa 131

Satır: 22

Acaba, bilmem ki.

cünûna qarâr verdim Ḥalk-ı ‘âlem ne
derse desinler deyip ḡāhice
‘Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzeninim
kimler ile oturup ve kimler ile

8. ‘acebdir:

Sayfa 215

Satır: 10

Nasıl iştir! II Şaşılacak şey!.

gülrârına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u
fiḡân edip tûtiler gibi söze geldiñ
‘Acebdir ki aṣlâ bir söz söylemeyip

9. ‘aceb:

Sayfa 131

Satır: 24

*Acaba. II Soru ve merak
uyandırma anlamındaki bir kelime.*

kalkar ve ne şekl muşâhibler ile nâz u
niyâz edip şalınmaktadır
‘Aceb bu ‘aşık-ı bî-çâre derdmend-i
âvâresiniñ ḥālinden ḡaberi var

‘aceb:

1. āceb:

Sayfa 143

Satır: 5

*Acaba. II Soru ve merak
uyandırma anlamındaki bir kelime.*

Āh āceb ol ‘aşık-ı maḥzūnum ve bî-
çâre Mecnūnum kaḡı
yerde benim âteş-i hicrânımla ḡasta vü
biryân ve dest-i ḡamla giryân

‘acebā:

1. ‘acebā:

Sayfa 151

Satır: 3

*Merak, şüphe ve tereddüt bildiren
bir söz.*

Nevfel Mecnūnu bu ḥâlde göricek
‘Acebā bu ne şekl âdem
ola deyip aḡvālını şorduḡda

‘aceble:

1. 'acebledi:

Sayfa 223

Satır: 2

Şaşkın bir şekilde.

ile Leylâ bu dünyâdan birbirlerinden
murâd almayıp
her biri derdi gamıyla cihândan nâ-
murâd gitdiler 'Acebledi ki Âhiretde

'acele edip:

1. 'acele edip:

Sayfa 213

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Çabuk davranmak, ivmek: telaş
etmek.*

gönderdi Ben de 'acele edip geldim
hemân-dem tırma gidelim
dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
na'ralar urup rakşlar eyledi

acı:

1. acıyıp:

Sayfa 123

Satır: 4

*Üzülmek. II Mecnûn'un vaziyetine
üzülmek.*

kanlı yaşlar dökülürdü
Halk Kıysıñ bu hâlini ve derd-i ser-
mecâllerini gördüklerinde kimi acıyıp

'âciz kaldı:

1. 'âciz kaldı:

Sayfa 185

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim***Çaresiz kalmak.*

Her geçenden su'âl ede gördü Olmadı
bir görmüş âdem râst
gelmeyip 'âciz kaldı

'âciz olup:

1. 'âciz olup:

Sayfa 139

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Uğraştığı halde bir şey
yapamamak, yapmaya gücü yetmemek.*

eylemeñ Bu 'aşk marazı hekimler
'ilâciyla def' olur hastalık degildir
Ve bu marazda Lokmânlar 'âciz olup
Eflâûnlar hayrân

açlıktan bî-tâb olup:

1. açlıktan bî-tâb olup:

Sayfa 205

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Açlıktan dolayı çok yorulmak,
bitkin duruma gelmek, gücü
kalmamak.*

ayıkmaz ve degme açlıktan bî-tâb
olup bilmezsiñ bunun gibi 'aşkı
düşünde bile görmediñ Ve hâkîkat-i
hâle ermediñ Baña bundan bahş

açmaz kodu:

1. açmaz kodu:

Sayfa 147

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Açılmaz hâle getirmek. II
Susturmak.*

deyip açmaz kodu
Bu Maḥal İbn-i Selâm Derler Bir Dil-
âver

ad:

1. adını:

Sayfa 117

Satır: 25
İsim, nam.

günler şenlikler edip düğün bayram
eylediler ve adını Kays koyup
nân ni‘metle terbiye eylemege
başladılar

2. adına:
Sayfa 119
Satır: 21
İsim, nam.

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dağı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

3. adını:
Sayfa 123
Satır: 9
İsim, nam.

adını Mecnûn kodılar
‘Arab tã‘ifesi bir gayretli kavm
olduğundan Leylânîñ babası

4. adına:-ına
Sayfa 205
Satır: 28
İsim, nam.

eylerdi Bes Leylâ da İbn-i Selâmîñ
kabîlesinde kalıp Menûn için
İbn-i Selâm adına feryâd u fiğanlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

âdem:

1. âdem:
Sayfa 161
Satır: 12
Adam, er kişi.

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden lutf u kerem umarız

Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye âdem nice kız versin Deli

2. âdem:
Sayfa 167
Satır: 23
Adam, er kişi.

Be hey âdem Sen dīvāne misin gözleri
seniñ cānānıññ gözlerine
benzediginden baña ne fâi‘de var
Benim cānım yokdur Hemān

3. âdem:
Sayfa 179
Satır: 33
Adam, er kişi.

bir yābāne herîf için āh vāhlar edip
buña nice taḥammül olunur Âdem
böyle kıızı mālîk bile olsa boşayıp
babası evine gönderi verir

4. âdemlerle:
Sayfa 181
Satır: 31
Adam, er kişi.

olup âdemlerle teselliyet verip
Biz saña söyledik lutf edip suçumuzu
‘afv edip baña hâtırcıgın

5. âdemdir:
Sayfa 137
Satır: 4
Adem, insan, insanoğlu, kişi.

nişānlarını şordukda bildi kim gelende
râst gelip cevāb alamadığı
âdemdir Dönüp dedi kim

6. âdem:
Sayfa 157
Satır: 1
Adem, insan, insanoğlu, kişi.

Bak ū Mecnūn dedikleri ādem ki
kendisine yardım eyleyen
‘askerin bozulduğun ister ne
söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

7. ādem:

Sayfa 165

Satır: 33

Adem, insan, insanoğlu, kişi.

sürmeli gözlerinden insān gibi yaşlar
aķar Bir dil-ber ki ādemın cigerin
yaķar Avcı bunları tutup Hāylī
zamāndır

8. ādem:

Sayfa 171

Satır: 21

Adem, insan, insanoğlu, kişi.

Bu ādemiñ cürmü qabāḫati nedir ki
ķan eylemiş ādem gibi
zencire urmuşsun Yoḫsa hırsız mı
yāḫūd ķulmudur ki efendisinden

9. ādem:

Sayfa 177

Satır: 9

Adem, insan, insanoğlu, kişi.

diyü ādem getirdip İbni Selāma nikāḫ
edip du‘ā vü ūenālar
olunup

10. ādem:

Sayfa 197

Satır: 2

Adem, insan, insanoğlu, kişi.

esbābını ūoyup arslanlarıñ içine
bırakdılar Arslanlar da yine
bir ādem geldiğin gördükleri gibi
yerlerinden ūıçrayıp her tarafa ḫamle

11. ādemleri:

Sayfa 151

Satır: 31

*İnsan, asker. II Birine baēlı insan
baēlamında kullanılmıştır.*

ēālib olduēunuzda ara yere ādemleri
girip size yalvarıp gāḫ cihān
māllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

12. ādemlerine:

Sayfa 151

Satır: 11

İnsan, asker.

oḫşadı Ve ādemlerine
Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
dahı yemek getirdi

13. ādemler:

Sayfa 155

Satır: 8

İnsan, asker.

ēāyet ḫoşuna geldi Āferīnler edip
hemān ol sā‘at fermān eyledi kim
ḫükm eylediği qabilelerden yanına
ādemler cem‘ ola Bes niçe

14. ādem:

Sayfa 159

Satır: 30

İnsan, asker.

arayıp bulup dürlü iltifāt ile gōnlünü
alıp yola gōtürdü Leylānıñ
qabilesine yāķın vardıkda ādem
gōnderdi Leylāyı Mecnūna istedi

15. ādemler:

Sayfa 159

Satır: 27

İnsan, asker.

El-ķışsa eli altında ne ķadar qabile
varsa cümle ādemler
cem‘ edip ağır ķapı ile Mecnūnuñ
olduēu maḫalle geldiler Mecnūnu

16. âdem:

Sayfa 161

Satır: 8

İnsan, asker.

şerîfiñiz eger kız ise emr sizindir
Getirip huzûruñuza teslîm edelim
Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
âdem telef olup bed-du'âya

17. âdemler:

Sayfa 161

Satır: 6

İnsan, asker.

zebûn olduğun istemezdi Âhir-kâr
Leylânîñ babası zebûn olup
Çok âdemler helâk oldu Bu kadar ceng
ü cidâlden maşşûd-ı

18. âdemler:

Sayfa 163

Satır: 13

İnsan, asker.

ardı sıra âdemler gönderip etrâfi
aradılar Aşlâ nâm u nişân bulamadılar
Bes rivâyet olunur ki ibtidâ Nevfel
Mecnûn için Leylânîñ

19. âdemler:

Sayfa 165

Satır: 10

İnsan, asker.

Nevfeliñ 'askeriniñ elinden tarmâr
olup ve zebûn olup ammâ
işitdiklerinde
babası maşşûn olup bir niçe âdemler
ile Nevfeliñ huzûruna

âdem degil:

1. âdem degil:

Sayfa 197

Satır: 12

Kelime Tipi: -

İnsan olmamak.

Dedi ki
Pâdişâhım ol kimesne âdem degil belli
ki gökden inmelik

âdem degilsin:

1. âdem degilsin:

Sayfa 203

Satır: 33

Kelime Tipi: -

İnsan değıl. II Küçümsemek. II

*Söz söyleyecek olgunlukta, (aşk
bağlamında) yaşanmışlığı olmamak.*

âdem degilsin Eger cânânımdan bir
haber ile geldin ise hoş
geldiñ şafâ geldiñ Başım üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

âdem gönderip:

1. âdem gönderip:

Sayfa 203

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Adam göndermek, birini**göndermek.*

Görem diyü tâlib olup âdem gönderip
yanına da 'vet eyledi
Zeyd de gelip Leylâya buluşdukda
Leylâ da mâ-cerâsını kendisinden

âdem kıyâfetinden çıkıp gitdi:

1. âdem kıyâfetinden çıkıp gitdi:

Sayfa 185

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*İnsan kılığından görünümünden**fiziksel olarak çıkmak.*

Hayf ki cihânda oğluma hasret iken bir
evlâdım oldu Lâkin

bunuñ gibi devāsız derde uğrayıp
ādem kıyāfetinden çıkıp gitdi

ādem kıyāfetine giresiz:

1. ādem kıyāfetine giresiz:

Sayfa 153

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Adam şekline girmek. İnsan
kılığına benzemek.*

olup ādem kıyāfetine giresiz dedikde
nā-murād Mecnūn bunuñ gibi
mizācına lāyık cevābları işitdikde
ümīde düşüp

**ādem oğlanının yiye gelip helāk
idegelmişken:**

**1. ādem oğlanının yiye gelip helāk
idegelmişken:**

Sayfa 197

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*(Aslanların) insanoğlunun
(hepsini) öldürüp yok etmesi.*

oğlanının yiye gelip helāk
idegelmişken birisi kendilerini gözetse
ni‘metiñ hakkını bilir Ol kimseyi kaçā
incitmeyip anıñla yār olup

ādeme beñzersin:

1. ādeme beñzersin:

Sayfa 193

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*(Hāl bilen sözden anlayan)
insana benzemek, anlayışlı.*

Sen bir söz añlar ādeme beñzersin Be
hey yādgār ben cānānla
bir olup ol benim qalbime girip
gönlümde gizlenip benim vücūdum

ādemın dünyāda sencileyin bir oğlu:

**1. ādemın dünyāda sencileyin bir
oğlu:-da-u**

Sayfa 191

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*İnsanın dünyada senin gibi
(Mecnūn) bir oğlu (olması).*

Ādemın dünyāda sencileyin bir oğlu
olmağdan olmaması çok yigdür
dedikde Mecnūn da çünkü herifden bu
cevābı işitdi Feryād u fiğānlar

ādemiñ eksigini arayıp:

1. ādemiñ eksigini arayıp:

Sayfa 129

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*İnsanın eksigini, kusurunu
aramak.*

eksigini arayıp dürlü dürlü adlar tākıp
‘āleme rüsvāy ederler Eger
siz muqaddem oğluñuzu ‘ilāc edip
‘aqlını başına getirmege bir çāre

**ādemiñ öyle cānānı olmağdan ise
olmaması yigdür:**

**1. ādemiñ öyle cānānı olmağdan ise
olmaması yigdür:**

Sayfa 181

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*İnsanın (Leylā) gibi sevgilisi
olmasındansa olmaması daha iyidir.*

ve nāzenīn cānānım dedikleri fitne-i
cihān ki ādemiñ öyle cānānı
olmağdan ise olmaması yigdür Bunca
zamāndan beri seniñle ‘ahd ü

**2. ādemiñ öyle cānānı olmağdan ise
olmaması yigdür:**

Sayfa 181

Satır: 16

Kelime Tipi: -
*İnsanın (Leylâ) gibi sevgilisi
 olmasındansa olmaması daha iyidir.*

ve nâzenîn cānānım dedikleri fitne-i
 cihân ki âdemiñ öyle cānānı
 olmağdan ise olmaması yigdür Bunca
 zamāndan beri seniñle ‘ahd ü

‘âdeti üzre:

1. ‘âdeti üzre:

Sayfa 221

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Alışmış olduğu şekliyle.

bî-çāre Mecnūna kār edip cānān
 ğamıylâ tākati tāk olmuşdu Bir gün
 yine ‘âdeti üzre Leylānıñ mezārına
 ziyaret eylemege gelip derd ile

‘adl ü dād:

1. ‘adl ü dād:

Sayfa 161

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Adalet ve doğruluk.

emr sizindir verelim Aşlâ muhālefet
 yokdur Lākin cümle kabīle-i
 ‘Arab halkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
 dād ederken vardı bir nām-dār

āferīnler edip:

1. āferīnler edip:

Sayfa 155

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Taktir etmek.

ġāyet hoşuna geldi Āferīnler edip
 hemān ol sâ‘at fermān eyledi kim

hüküm eylediği kabīlelerden yanına
 âdemler cem‘ ola Bes niçe

āfet-i devrān:

1. āfet-i devrān:

Sayfa 171

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Dünya güzeli, bütün herkesi
 kendine hayran bırakan güzel. II
 Dünya güzeli, zamanın güzeli.*

şalmışdır yohsa benim gibi bir māh-
 pāre hasretiyle mātēmlere
 girip vuşlatıñ kıyāmete mi qalmışdır
 ‘Aceb kağı āfet-i devrān seniñ

āfitāb-ı ‘ālem-tāb:

1. āfitāb-ı ‘ālem-tāb:

Sayfa 211

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Ālemi aydınlatan güneş.

kanlı yaşlar döküp āhir şabāh olup
 āfitāb-ı ‘ālem-tāb külle-i
 Qāfdan baş kaldırdı

aftāb-ı ‘ālem nūr:

1. aftāb-ı ‘ālem nūr:

Sayfa 147

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Güneşin dünyayı nurlandırması,
 aydınlatması.*

Selām şād olup bu söz üzerine qavl ü
 qarār eylediler Çünkü
 şabāh olup aftāb-ı ‘ālem nūr ile
 münevver rüşen olup İbn-i Selām

‘afv buyurular:

1. ‘afv buyurular:

Sayfa 173

Satır: 30
Kelime Tipi: -
Bağışlamak.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
kullarına merhāmet edip suçunu
‘afv buyurular Hāvfā düşüp yine
feryād u figānlar edip belli ki bir

2. ‘afv buyurular:-alar
Sayfa 173
Satır: 31
Kelime Tipi: -
Bağışlamak.

maḥālinde ‘afv buyurular Dahı
ümīdim oldur ki hemān buyursañız
kurbān eyle sultānım deyip āḥir cūş u
hurūşa gelip yā Allah

‘afv edip:

1. ‘afv edip:-ip
Sayfa 191
Satır: 1
Kelime Tipi: -
Bağışlamak.

‘afv edip babalık ḥaqqını ḥelāl edesin
ve beni gelmiş yerine
koyup devletle varıp devletle varıp
gidesiz Ve cihān tırduḳça

‘afv eyledim:

1. ‘afv eyledim:
Sayfa 161
Satır: 27
Kelime Tipi: -
*Affetmek: Bağışlamak, hoşgörü
ile karşılamak, mazur görme.*

sizi ‘afv eyledim Siziñ bana du‘ā-i
ḥayrınız lāzımdır iḥtiyārınız
elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
deyip bunlara luṭf eyledikde

‘afv eylemediginden:

1. ‘afv eylemediginden:-diginden
Sayfa 197
Satır: 7
Kelime Tipi: -
Bağışlamamak.

ḡazabı sākin olup ‘afv eylemediginden
pişmān olup
Düñkü gün aşlanlara atdığımız
derdmendi görün Eger ḳalmış

aḡacıñ gölgesinde oturdukda:

1. aḡacıñ gölgesinde oturdukda:
Sayfa 171
Satır: 4
Kelime Tipi: -
Aḡacın gölgesinde oturmak.

İçi tırna gözü āb-ı ḥayāt gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
miḳdār ol şudan içip aḡacıñ gölgesinde
oturdukda gördü ki aḡacıñ

aḡacıñ üstünde:

1. aḡacıñ üstünde:
Sayfa 171
Satır: 5
Kelime Tipi: -
Aḡacın üzerinde.

üstünde bir şacı sünbül dil-ber gibi bir
siyāh güzel ḳarḡa tırmadın
daldan dala ḳonar Mecnūn bu ḥālī
gördükde dedi ki

aḡaçlar yapraksız kalıp:

1. aḡaçlar yapraksız kalıp:
Sayfa 217
Satır: 10
Kelime Tipi: -
Aḡaçların yaprak dökmesi.

gülleri ve bülbülleri nālān iken ḥazān
vakti geldikde cümlesi perīşān

olup ağaçlar yapraksız kalıp çimenler
kuruyup bülbüllerin zevk u

āgāh olup:

1. āgāh olup:

Sayfa 135

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Haberdar olmak.

Āgāh olup Oğlunu Aradığıdır
Çünkü Mecnūn babası ile hacdan gelip
yine eski ‘ādeti üzre Necd

ağır:

1. ağırlık:

Sayfa 127

Satır: 20

Değerli eşyalar anlamında .

kabilesinden alçağ degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mällar
verip araya girip bu söz üzre

2. ağırlık:

Sayfa 129

Satır: 17

Değerli eşyalar anlamında .

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden ašlā māl dirig olmaz diyü
ibrām eylediklerinde Leylāniñ

ağır kapı:

1. ağır kapı:

Sayfa 159

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Haşmetli, makamlı ordu.

El-kışsa eli altında ne kadar kabîle
varsa cümle âdemler

cem ‘ edip ağır kapı ile Mecnūnuñ
olduğu maħalle geldiler Mecnūnu

ağızları mührlenip:

1. ağızları mührlenip:-nip

Sayfa 213

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Ağzı mühürle kapatılmış (gibi
suskun olmak, konuşmamak
bağlamında).*

Leylādan Mecnūna bir söz var ve ne
Mecnūndan Leylāya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan ğayrı

ağızlarını cevāhirler toldurup:

1. ağızlarını cevāhirler toldurup:

Sayfa 177

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Cevhere boğmak, oldukça fazla
cevher bağışlamak.*

olup ağızlarını cevāhirler ile toldurup
niçe in‘āmlar ve ihsānlar eyledi
Bir zamāndan soñra Leylā geldikde
İbn-i Selām niçe tabaklar

ağla:

1. ağlamakdadır:

Sayfa 139

Satır: 20

*Kederden, teessürden gözyaşı
akıtmak.*

ve benim feryādım kulak tutup hātırın
perişān eyleme ‘āşıklar
hālî dā‘imā ağlamakdadır ve āteş-i
‘aşk ile yüregın tağlamakdır

2. ağlamaları:

Sayfa 139

Satır: 21

*Kederden, teessürden gözyaşı
akıtmak.*

Anlarıñ gülmesi gözyaşıdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yâbânda kırmaz Elbette bir

3. ağlamaya:

Sayfa 141

Satır: 4

*Kederden, teessürden gözyaşı
akıtmak.*

deyip sözünü itmâm eyledikde bî-çâre
babası Mecnûndan bu
yaman haberini işitdikde tekrâr hây
hây edip ağlamaya başladı

4. ağlardı:

Sayfa 155

Satır: 33

*Acı, keder ve pişmanlıktan
gözyaşı dökmek.*

kabîlesini manşûr u muzaffer eyle diyü
ağlardı
İşitdiler

5. ağlardı:

Sayfa 123

Satır: 11

*Kederden, teessürden gözyaşı
akıtmak. II Sevgiliyi görememekten
dolayı âşığın acı çekip ağlaması.*

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâ'imâ ağlardı Mecnûn
ise obaya yaklaştıkda Leylânîñ
tevâbi'i zopa ile taşra uğradıp

6. ağlamağa:

Sayfa 127

Satır: 14

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.*

düşüğünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revân olup akmağa başladı
Bir zamândan soñra Buna ağlamağa
çâre olmaz hemân erkenden

7. ağladıkça:

Sayfa 131

Satır: 30

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.*

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyâ gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hây hây deyip
ağladıkça insân feryâdına

8. ağlardı:

Sayfa 131

Satır: 32

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.*

taḥammül edemeyip her kim isterse
kendisini zapt u rabt edemeyip
bile ağlardı Ve böyle

9. ağlayıp:

Sayfa 131

Satır: 12

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.*

geceler şabâḥa-dek mâh-tâba karşı
beytler söyleyip gâh ırlayıp gâh
ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revân
olup yiyip içmekden kesildi

10. ağlamağadır:

Sayfa 137

Satır: 29

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.*

ağlamağtadır Ve dā'imā ḥasretiñ
âteşiyle yüregiñ dāğlamağtadır
Âh oğul diyü feryād eyledikçe anı
işidenleriñ şabır taḥammülü

11. ağlamağa:

Sayfa 145

Satır: 14

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzölmek,
kederlenmek.*

‘ Aceb şimdi ol bî-çāre Mecnūnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrālarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

12. ağlamağa:

Sayfa 145

Satır: 18

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzölmek,
kederlenmek.*

geçerken Leylā türküyü işitdigi gibi
yüregine âteşler düşüp
feryād ile ağlamağa başladı Meger
bāğda olan kızlarıñ biri bāğın

13. ağlamağa:

Sayfa 151

Satır: 18

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzölmek,
kederlenmek.*

münāsib bir kaç beytler okudu Ḥazīn
āvāzıyla bir cins ırladı ki
işidenleriñ şabır kararı kalmayıp
cümlesiniñ yüregi taşıp ağlamağa

14. ağlarken:

Sayfa 151

Satır: 1

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzölmek,
kederlenmek.*

beytler söyleyip ağlarken saçları fitil
fitil olup gövdesi
‘ uryān olmağın güneşde yakıp
yandırıp bir korkunç kıyāfetine girmiş

15. ağlaşıp:

Sayfa 165

Satır: 32

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzölmek,
kederlenmek.*

uğrayıp gördü ki üç dāne geyik
yavrucağlarını dutup muḥkem
bağlamış anaları ḥasret ile yüreklerin
dāğlamış Turmadan ağlaşıp

16. ağlamaya:

Sayfa 167

Satır: 10

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzölmek,
kederlenmek.*

olup ḥasret ile āhū gözlerinden inci
dānesi gibi yaşlar dökmekdedir
Hāy Hāy deyip ağlamaya başladı

17. ağlayıp:

Sayfa 203

Satır: 14

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzölmek,
kederlenmek.*

sorup ol başından geçen ḥāllerin bir
bir beyān etdikçe Leylā
derdmend de ağlayıp cān kulağıyla
dinlerdi

18. ağlardı:

Sayfa 207

Satır: 7

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzölmek,
kederlenmek.*

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gâh Zeydi şâd edip
gâh yüregini dâğlardı Bir zamândan
şoñra Zeyd dedi ki

19. ağlaşdılar:

Sayfa 201

Satır: 11

(Karşılıklı olarak) gözyaşı
dökmek.

işitdikde feryâd u fiğan edip bir zamân
iki taraftan ağlaşdılar
Âhîr Mecnûnuñ şabır ve taħammülü
ve dermânı kalmayıp

20. ağladıkça:

Sayfa 145

Satır: 20

Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.

içinde gezerken ol yere gelip Leylâyı
gördü ki maħzûndur
Oturup ağladıkça bakıp gördükde

21. ağlamakdan:

Sayfa 185

Satır: 30

Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.

aħşâma degin güçle ol ħaber verdiği
mağârada gelip girdikde
Mecnûnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi kalıp ağlamakdan

ağlamağa başladı:

1. ağlamağa başladı:

Sayfa 187

Satır: 9

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) ağlamaya
başlaması.

ağlamağa başladı
Bir zamândan şoñra babası gözyaşını
silip tekrâr Mecnûna

ağlamak:

1. ağlar:

Sayfa 167

Satır: 12

Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.

Avcı da bu Mecnûnuñ bu ħâline bakıp
ħayrân olup
'Acabâ bu dîvâne n' için ağlar ki
derken bir zamândan şoñra

ağlamakdan cân ħâli olmazdı:

1. ağlamakdan cân ħâli olmazdı:

Sayfa 181

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un sevgili için)
ağlamaktan ħâlinin kalmaması.

şahrâlarda gezip beytler söyleyip
ağlamakdan cân ħâli olmazdı
Günlerde bir gün İbn-i Selâm kâbilesi
ħalkından bir 'Arab bir

**ağlamakdan söz söylemege dermânı
olmayıp:**

**1. ağlamakdan söz söylemege
dermânı olmayıp:-ı-mege-yıp**

Sayfa 219

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Acı, kederden dolayı gözyaşı
dökmekten söz söylemeye gücü
kalmamak.

yanına gelip ağlamakdan söz
söylemege dermânı olmayıp Mecnûn

da Zeydiñ bu hâlini gördükde Hayrlı
‘alâmet degildir Bunda bir

ağlas:

1. ağlaşmadı:

Sayfa 181

Satır: 19

*Acı, keder, üzüntüden dolayı
gözyaşı dökmek; üzülmek,
kederlenmek.*

Murādı ancak seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmaq için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selâma
verip niçe günler düğünler ikisi

ağlat:

1. ağladıp:

Sayfa 139

Satır: 6

*Birinin ağlamasına neden olmak,
hüzünlendirmek.*

ümîd oldur ki derdiñe bir çâre bulavuz
oğul Sözümlü tutup âhir
demde beni ağladıp maḥzûn eyleme
dedikde Mecnûn babasından

2. ağladıp:

Sayfa 165

Satır: 1

*Birinin ağlamasına neden olmak,
hüzünlendirmek.*

ve biz ‘aşıkları ağladıp daḥı
düşmânlarımızı güldürüp bir daḥı
kim şâhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kıyruqlu yıldız idi kim

ağlaya ağlaya dönüp kabîlesine

toğru revân oldu:

1. ağlaya ağlaya dönüp kabîlesine

toğru revân oldu:-du-si, -ne-üp

Sayfa 191

Satır: 15

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un babası) ağlaya

*ağlaya geri dönüp kabîlesine doğru
yola koyuldu.*

toğru revân oldu Varıp ğam u ğuşşa ile
döşeklere düşüp niçe zamân
ḥasta olup ḳaldı

ağvâr yâr olduñ:

1. ağvâr yâr olduñ:

Sayfa 183

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) başkaları ile dost,
sevgili olması.*

olduñ H oş emân sağ olup cihân
bâğında güller gibi tâze ol Sen de
ben de bahâr bulutu gibi iñleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

ağz:

1. ağzından:

Sayfa 137

Satır: 6

Söyleyiş, anlatım.

Sizlere müjde olsun dedigiñiz

kimesneyi ben fülân yerde

dīvâne gibi perişân oturur тұrmaz ağlar

râst geldim Ağzından

2. ağzıñ:

Sayfa 171

Satır: 16

Dil.

cünbüşüñ tehî degil sende bir ḥâlet var
deyip

Bir sır var ki Bâreka’llâh ḥaylî ağzıñ

pek hiç baña ağzın

ağzı kaşığı olmadığın:

1. ağız kaşığı olmadığın:-dığın

Sayfa 179

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şey, bir kimsenin

uğraşabileceği konulardan olmamak.

kaşığı olmadığın bilip gayr kimseye
gönül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

ağzın açmadın:

1. ağzın açmadın:

Sayfa 171

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Tek bir söz bile söylememek,

susup kalmak, hiç konuşmamak
(ŞAKAR).

açmadın

Kuş ile dīvāne gönlünü eglerken nā-
gāh uzakdan bir kıcağı

ağzınız kurusun:

1. ağzınız kurusun:-sun

Sayfa 177

Satır: 19

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Konuşamaz ol" anlamına gelen

beddua.

Ağzınız kurusun der idi
Ve çengiler gelip ortalık yerde
şenlikler oldukça aślā gülmeyip

āh:

1. āh:

Sayfa 137

Satır: 30

"Ah!" üzüntü, feryat bildiren

ünlem.

ağlamaktadır Ve dā'imā hasretiñ
āteşiyle yüregiñ dāğlamaktadır
Āh oğul diyü feryād eyledikçe anı
işidenleriñ şabrı taḥammülü

2. āh:

Sayfa 145

Satır: 5

"Ah!" üzüntü, feryat bildiren

ünlem.

gibi gelir Āh u efğānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldigiñizde
yüzüñ beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde gāmdan gāyır

3. āh:

Sayfa 157

Satır: 10

"Ah!" üzüntü, feryat bildiren

ünlem.

niyāz eylerdi Ve Nevfel 'askerinden
biri Leylā 'askerinden bir
ādemi urursa İlahi kolum kıpsuñ
derdmendi helāk eyledi Āh vāh

4. āh:

Sayfa 131

Satır: 28

"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü

bildiren ünlem.

mikdār maḥzūn gönlünü şād eyleye ve
derd ü gāmdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āh 'aceb başımda ol
sa'ādet var mı ki Bu daḥı ölür

5. āh:

Sayfa 143

Satır: 5

"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü

bildiren ünlem.

Āh āceb ol 'aşık-ı maḥzūnum ve bī-
çāre Mecnūnum kıngı

yerde benim âteş-i hicrânımla hasta vü
biryân ve dest-i gamla giryân

6. âh:

Sayfa 169

Satır: 6

"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü
bildiren ünlem.

belâ dāmına giriftâr olduñ Leylâ gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni habs eyledi Âh Cânânım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

7. âh:

Sayfa 199

Satır: 22

"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü
bildiren ünlem.

Leylâya haber eyledi Leylâ da şâd
olup
Âh aḥşâm olaydı aḥşâm Ne zamân
olur ki varıp cânânımı

8. âhıyla:

Sayfa 183

Satır: 22

Âşığın aşk ateşiyle gönlünden
çıkan duman bağlamında
kullanılmıştır.

hırāmânlar gibi şalındıkça yolunda
pây-mâl olduklarım hep hevâya gitdi
Kanı ḥāk-ı rehiñ âhıyla feryâd etdigim
demler

9. âh:

Sayfa 125

Satır: 30

Eyvah! Yazık!.

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraḳdıkda
Âh vâh bugün ne ‘aceb yerde yaḳamı
ele verdin şimdi Leylânıñ

âh edip:

1. âh edip:

Sayfa 219

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek.

yerlere şaldı dedikde Mecnûn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
âh edip bir na‘ra urdu Ortalıḡı
zelzeleye verip arḳası üstüne yıkıldı

2. âh edip:

Sayfa 217

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Acı ile içini çekmek.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâliñ şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

3. âh edip:

Sayfa 137

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Acı ile içini çekmek.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oḡul Ben seniñ bu ḥâline nice
taḥammül edeyim ve seni

âh eyledi:

1. âh eyledi:

Sayfa 219

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

şordukda zîrâ bir âh eyledi kim
Felekler aynasın siyâh eyledi
Ve bundan ziyâde nice mâtem olur ki
felekler mâtem edip bulutlar

âh eyledikçe:

1. **āh eyledikçe:****Sayfa 143**

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim***Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

āteşi olup gizlice āh eyledikçe felek
 āyinesin siyāh
 eylerdi Ammā neylesin taşra çıkmaga
 kudreti olmayıp anası ve

āh eylemekde:1. **āh eylemekde:****Sayfa 149**

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim***Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

Yine eski 'ādeti üzre nā-murād
 Mecnūn dā' mā şahrālarda 'aşk
 āteşi ile sūzān u biryān olup gece ve
 gündüz āh eylemekde idi

āh n'ola:1. **āh n'ola:****Sayfa 125**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Āh ne olaydı.

Deyip

Āh n'olaydı ben de seniñ gibi bir
 kanatlı kuş olup varıp cānānımı

āh u efgānım:1. **āh u efgānım:****Sayfa 145**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Āh ve feryat.

gibi gelir Āh u efgānım āh nedendir ki
 hiç bağma geldiğinizde
 yüzün beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
 āyinesinde gamdan gayrı

āh u efgānlar:1. **āh u efgānlar:****Sayfa 201**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Ağlama ve inleme.

Bes bī-çāre Zeydiñ 'aşk ile diğeri-gün
 āh u efgānlar ile günden
 güne aḥvālī ziyāde perīşān olup
 beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

āh u efgānlar edip:1. **āh u efgānlar edip:****Sayfa 125**

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
 bağırarak, haykırmak.*

yaşlar akar Mecnūn karşıdan gelip
 sağa şola bakıp obanını etrāfını
 tenhā gördükde hemān-dem ileri āh u
 efgānlar edip Leylā da ḥasret

2. **āh u efgānlar edip:****Sayfa 159**

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
 bağırarak, haykırmak.*

gāh kabīleleri etrāfını tolanıp āh u
 efgānlar edip deli gönlüme

teselliler verdikçe zararsız bir

dīvānedir diyü muḳayyed olmazlardı

3. **āh u efgānlar edip:****Sayfa 149**

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
 bağırarak, haykırmak.*

edip gül cemāli günden güne şolmaya
başladı
Bu Maḥal ‘Arab Beglerinden Nevfel
Derler Bir Yigit

āh u efgānları:

1. āh u efgānları:

Sayfa 121

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*İnleyiş ve feryat. II Âşığın aşk ile
acı çekip inlemesi.*

‘aşkı ziyāde olup derd-i ‘aşkla
gündüzleri gündüz ve ne geceleri
gece olup āh u efgānları ‘ayyūka
çıkmāğa başladı

āh vāh ederek:

1. āh vāh ederek:-erek

Sayfa 217

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

*Aşkın verdiği sıkıntı ile
sızlanmak, şikâyet etmek.*

za‘îf olup helāke döndü Ve gül cemāli
şolup yerine ḥazān doḡundu
Āh vāh ederek gelip kızını ol ḥâlde
gördükde ḥâtırını sorup

āh vāh edip:

1. āh vāh edip:

Sayfa 123

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Aşkın verdiği sıkıntı ile
sızlanmak, şikâyet etmek.*

yigitler ile ol taḡiñ etegine varıp
uzaḡdan Leylāniñ obasına toḡru
ḥasret gözüyle bakıp āh vāh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

āh vāh eylemege:

1. āh vāh eylemege:

Sayfa 121

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Aşkın verdiği sıkıntı ile sızlanmak,
şikâyet etmek.*

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
başladılar Āḥir-kār bunlarıñ
aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
kabîle birbiriyle söyleşmege

2. āh vāh eylemege:

Sayfa 121

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Aşkın verdiği sıkıntı ile sızlanmak,
şikâyet etmek.*

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
başladılar Āḥir-kār bunlarıñ
aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
kabîle birbiriyle söyleşmege

āh vāh geçirdiñ:

1. āh vāh geçirdiñ:

Sayfa 181

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Feryat edip inleyişle zamanı
geçirmek.*

kızda olmuş degildir ki güzel ‘ömrüñ
böyle yābān yerlerde hevāya
verip āh vāh ile geçirdiñ dedi

āh vāhlar edip:

1. āh vāhlar edip:

Sayfa 147

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Feryat, figan, inilti.

şaplanıp biñ cānla ‘āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduḡun ḥaber alıp āh

vāhlar edip dönüp kabîlesine geldikde
akrânlarından niçe ulu

2. **âh vāhlar edip:**

Sayfa 191

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Feryat, figan, inilti.

haberî yok idi Dā'imā eski 'ādeti üzre
Leylānî bî-vefālîgını
hâtırına getirdikçe âh vāhlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

3. **âh vāhlar edip:**

Sayfa 165

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

toğmadan yine tolandı diyü dahı âh
vāhlar edip ümîdini kaṭ' eyledi
Bir zamāndan şoñra Nevfeliñ 'azîm
'asker cem' edip geldiklerini

4. **âh vāhlar edip:-ip**

Sayfa 179

Satır: 33

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

bir yābāne herîf için âh vāhlar edip
buña nice taḥammül olunur Ādem
böyle kıızı mālîk bile olsa boşayıp
babası evine gönderi verir

5. **âh vāhlar edip:**

Sayfa 219

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

yaşlar dökerek Leylānîñ mezārına
varıp üstünde niçe niçe feryād u
figānlar edip andan şoñra şahrāya
gidip âh vāhlar edip Mecnūnūñ

'ahd etmiş:

1. **'ahd etmiş:**

Sayfa 159

Satır: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Yemin etmek.

demîş idik Siz de 'ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa'y edip beni murādıma

'ahd ü emān etdigidir:

1. **'ahd ü emān etdigidir:**

Sayfa 149

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Söz ve yemin vermek.

Mecnūn ile Āşinā Olup Leylāyı Ol
Ġarîb Mecnūna
Alıverelim Diyü Bu Kāvle 'Ahd ü
Emān Etdigidir

'ahd ü emānıñız:

1. **'ahd ü emānıñız:**

Sayfa 163

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Söz ve yemin.

nā-murād edecek Siziñ 'ahd ü
emānıñız böyle mi idi deyip feryād
u figānlar eyledi

'ahd ü peymānlar edip:

1. **'ahd ü peymānlar edip:**

Sayfa 181

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Söz verip yemin etmek.

peymānlar edip senden ğayrı kimse ile
yār olmam Ve maḥabbetim
ancaḳ sañadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşı faşı yok imiş

2. ‘ahd ü peymānlar edip:

Sayfa 183

Satır: 15

Kelime Tipi: -

söz verip yemin etmek.

‘ahd ü peymānlar edip Hāḳ Te‘ālā
evvel baña gösterip senden ğayrı
kimse benim ḥüsnüm bağına gire Eger
ibrāma uğrarsam kendimi helāk

‘ahd ü peymānlar eyledigiñ:

1. ‘ahd ü peymānlar eyledigiñ:

Sayfa 183

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Söz verip yemin etmek.

āvāreden maḥabbetiñ ḳalkıp
uşanmışsız Nihāyet ol eyledigiñ ‘ahd
ü peymānlar hep cümle yalan yerlere
mi idi Ḳanı seniñ ol serv-i

‘ahdim olsun:

1. ‘ahdim olsun:

Sayfa 151

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Yemin içmek. II Ant içmek.

‘Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādıñı ḥāşıl edip

āḥir:

1. āḥir:

Sayfa 127

Satır: 17

En son, nihayetinde.

Āḥir sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Ḳays
için Leylāyı babasından dilek edelim
kim bizim ḳabilemiz anlarıñ

2. āḥir:

Sayfa 173

Satır: 32

En son, nihayetinde.

maḥalinde ‘afv buyuralar Daḥı
ümīdim oldur ki hemān buyursañız
ḳurbān eyle sultānım deyip āḥir cüş u
hurūşa gelip yā Allah

3. āḥir:

Sayfa 185

Satır: 25

En son, nihayetinde.

Āḥir hele bir ādem gelip su‘āl
eyledikde
Geçen gün fülān yerde bir mağārada
seniñ dedigiñ ḳıyāfetde

4. āḥir:

Sayfa 193

Satır: 6

En son, nihayetinde.

üzre zārī zārī feryād u fiğanlar edip
niçe günler babasınıñ başı ucunu
bekleyip āḥir yine şahrālara toḡru
çekilip gitdi

5. āḥir:

Sayfa 199

Satır: 4

En son, nihayetinde.

Mecnūnuñ olduḡu daḡa varıp bir ḳaç
gün aradı Olmayıp Mecnūna
rāst gelmedi Āḥir biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

6. āḥir:

Sayfa 201

Satır: 12

En son, nihayetinde.

işitdikde feryād u fîğan edip bir zamān
iki taraftan ağlaştılar
Âhîr Mecnûnuñ şabır ve taḥammülü
ve dermānı kalmayıp

7. **āhîr:**

Sayfa 209

Satır: 6

En son, nihayetinde.

Mecnûnumu katı çokdan göresim
geldi lâkin ne çäre edelim
hiçbir tarîk ile buluşmaklık mümkün
degildir deyip āhîr bunu

8. **āhîr:**

Sayfa 211

Satır: 29

En son, nihayetinde.

kanlı yaşlar döküp āhîr şabāḥ olup
āfîtab-ı ‘ālem-tāb külle-i
Kāfdan baş kaldırdı

9. **āhîrine:**

Sayfa 211

Satır: 23

En son, nihayetinde.

turup āhîrine dağlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hāḡ Te‘ālā dergāhına
taẓarru‘u niyāz edip Yā Rab

10. **āhîr:**

Sayfa 221

Satır: 10

En son, nihayetinde.

zārilerle cihānı dutup firāk-ı yār ile
ḡālî dîger-gün olup ve kendi ḡāyet
zebûn olmuşdur Bu ḡāl üzre niçe
zamān geçip āhîr Leylānıñ firāḡı

āhîr demde:

1. **āhîr demde:**

Sayfa 139

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Son zaman. II Ömrün son zamanı,
günleri.*

ümîd oldur ki derdiñe bir çäre bulavuz
oğul Sözümlü tutup āhîr
demde beni ağladıp maḡzûn eyleme
dedikde Mecnûn babasından

āhîr eyle:

1. **āhîr eyle:**

Sayfa 135

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*(Aşk derdinin şarabı ile) ömrü
sonlandırmak.*

dird-i ‘aşḡ u mey ile āhîr eyle deyip
du‘ālar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp taẓarru‘ eyledi Bes
babası bu ḡālî gördükde

āhîr ‘ömrümde:

1. **āhîr ‘ömrümde:**

Sayfa 189

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Ömrün sonu.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir
iki günlük ‘ömrümü seniñle
geçirip āhîr ‘ömrümde bir kaç gün ben
de şād olayım diyü vāfir

2. **āhîr ‘ömrümde:-üm, -de-üm, -de, -**

Sayfa 175

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Sonu olan yaşam.

bahāsı kadar akçe kazanmamışken ne
yavuz zulmler eylediñ
Âhîr ‘ömrümde sermāyemi fenāya
verip beni böyle borçlu edip iki

āhiret:

1. āhiretde:

Sayfa 223

Satır: 2

*Öbür dünya. öldükten sonraki
âlem.*

ile Leylā bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi ğamıyla cihāndan nā-
murād gitdiler ‘Acebledi ki Āhiretde

2. āhiretde:

Sayfa 223

Satır: 21

*Öbür dünya. öldükten sonraki
âlem.*

Rabbü’l-‘ālemin āhiretde murādlarına
nā‘il eyledi dedi
Bu maḥalde Leylā ile Mecnūnuñ
hikāyeti tamām oldu

3. āhirete:

Sayfa 223

Satır: 17

*Öbür dünya. öldükten sonraki
âlem.*

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafā
sürseler gerekdir deyip Zeyd

āhirete gidecek zamānım karīb olmuştur:

1. āhirete gidecek zamānım karīb olmuştur:

Sayfa 191

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Ölüm vaktinin yaklaşması.

hemān sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda
bir kaç günlük ‘ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamānım karīb olmuştur

āhirete gitdi:

1. āhirete gitdi:

Sayfa 207

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Ölmek.

verip āhirete gitdi Ve cihān bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnūn bu cevābı işitdikde bir na‘ra
urdu kim şanki ortalığa

āhirete gitdigidir:

1. āhirete gitdigidir:

Sayfa 217

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Ölmek.

Leylā görünürdü
Bu Maḥal Leylānıñ ‘Ömrü Tamām
Olup Āhirete Gitdigidir

āhirete gitdigini:

1. āhirete gitdigini:

Sayfa 205

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Ölmek.

Selāmıñ āhirete gitdigini işitdi
Şād olup

āhirete gitdikde:

1. **āhirete gitdikde:****Sayfa 205**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ölmek.

mātemler eylediler ‘Arablar arasında
‘ādet ol idi ki bir ḥatunuñ
kocası āhirete gitdikde ol ḥatun iki
seneye dek yās u mātemler

āhirete intikāl edip:1. **āhirete intikāl edip:****Sayfa 191**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Ölmek.

yās u mātem eylemekdesin Babañ nā-
murād ise seniñ derdinden
āhirete intikāl edip akrabā ve
ta‘allükātñ cümlesi feryād u fiğān
eylemekdedir

āhirete intikāl eyledigidir:1. **āhirete intikāl eyledigidir:****Sayfa 205**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Dünyadan ahirete göçmek, vefat etmek.

Bu Maḥal Leylānñ Kocası İbn-i
Selāmñ Ḥasret ile
Āhirete İntikāl Eyledigidir

āhir-i kār:1. **āhir-i kār:****Sayfa 203**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Sonunda.

ḥatunlar da Zeydiñ aḥvālını bir bir
beyān edip

‘Amucası kızına ‘āşık olup āhir-i kār
babası fakirdir diyü

āhir-kār:1. **āhir-kār:****Sayfa 121**

Satır: 25

En son, nihayetinde.

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
başladılar Āhir-kār bunlarıñ
aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
kabîle birbiriyle söyleşmege

2. **āhir-kār:****Sayfa 141**

Satır: 7

En son, nihayetinde.

zamān nāleler edip efgānlar eyleyip
āhir-kār babası ne eyledi ise
Mecnūnu kendüye rām eyledi Alıp
kabilesine getirdi

3. **āhir-kār:****Sayfa 157**

Satır: 14

En son, nihayetinde.

koluña kuvvet şahbazım diyü du‘ālar
edip şād olurdu El-kışşa
ortalıkda vāfir ceng ü cidāl olup āhir-
kār Mecnūnuñ du‘āsı kabül

4. **āhir-kār:****Sayfa 159**

Satır: 32

En son, nihayetinde.

Anlar daḥı Vermeyiz diyü cevāb verip
cenge mübāşeret eylediler
Āhir-kār iki taraftan ceng kuruldu
Nevfel tarafından

5. **āhir-kār:****Sayfa 161**

Satır: 5
En son, nihayetinde.

zebün olduğun istemezdi Āhîr-kār
Leylânîñ babası zebün olup
Çok âdemler helâk oldu Bu kadar ceng
ü cidâlden maşşûd-ı

6. **âhîr-kār:**
Sayfa 201
Satır: 29
En son, nihayetinde.

getirirlerdi Āhîr-kār kızını bir maldâr
kimseye verip Zeydin bağrını
hasret âteşiyle kebâb eylediler Bes
bundan sonra Zeydiñ hâli dağı

7. **âhîr-kār:**
Sayfa 205
Satır: 19
En son, nihayetinde.

aşlâ çâre olmayıp niçe zamân döşek
esîri oldu Āhîr-kār va‘desi
tamâm oldu Bir gün Hakkıñ emrine
gitdi Kâbile halkı bir yere gelip

8. **âhîr-kār:**
Sayfa 215
Satır: 31
En son, nihayetinde.

bir yerde oturdular Āhîr-kār Mecnûn
Leylâya bir kerre Allaha
ışmarladık gözüyle bakıp feryâd u
figânlar edip yerinden kalkıp

âhlar edip:

1. **âhlar edip:**
Sayfa 123
Satır: 17
Kelime Tipi: **Deyim**
Ah etmek, inlemek, haykırmak,
feryat etmek; iç çekmek.

âhlar edip kuş gibi uçardı Ammâ
n’eylesin anasından babasından
korkduğundan ebsem olurdu

ahşâm olaydı ahşam:

1. **ahşâm olaydı ahşam:**
Sayfa 199
Satır: 22
Kelime Tipi: -
Akşam vaktinin olması karanlık
olması.

Leylâya haber eyledi Leylâ da şâd
olup
Âh ahşâm olaydı ahşam Ne zamân
olur ki varıp cânânımı

ahşâm oldu:

1. **ahşâm oldu:**
Sayfa 199
Satır: 23
Kelime Tipi: -
Havanın kararması. II Akşam
vakti.

göreydim geçeydik Katlanayım çünkü
ahşam oldu
Herkes uykuya vardıkda zârâfetle
kimse tuymadın yatağından

ahşâm oldukda:

1. **ahşâm oldukda:**
Sayfa 195
Satır: 2
Kelime Tipi: -
Karanlık olunca.

cümlesi Mecnûna râm olup kaçmayıp
yanında turlurlar
idi Ahşâm oldukda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnûn buñlardan

ahşâm olup:

1. ahşām olup:**Sayfa 145****Satır: 23****Kelime Tipi: -***Akşam vaktinin olması karanlık olması.*

olduğunu bilip anlayıp ahşām olup dönüp anası yanına geldiler Ol münâfık kız Leylânın anası bir tenhâ yere çekip bâğda görüp işitdiği

ahşâmlara degin:**1. ahşâmlara degin:****Sayfa 153****Satır: 27****Kelime Tipi: -***Akşama dek, akşama kadar. Gün boyunca.*

gidip ahşâmlara degin 'ayş u 'işretler edip Mecnûnuñ ahvâlini unudup aşlâ muqayyed olmadı Mecnûn da gördü ki va' deleri

âhû:**1. âhûları:****Sayfa 165****Satır: 26***Ceylan.*

Bu Maḥal Mecnûn Şahrâlarda Gezerken Avcılara Râst Gelip Elllerinden Âhûları Aldığıdır

2. âhûlardan:**Sayfa 167****Satır: 32***Ceylan.*

eyle Hemân bunları şalıver dedikde avcı da gördü ki Mecnûnun esbâbı âhûlardan ziyâde açça eder Bu şikâr daḥı a'lâdır deyip

âhû gözlerinden:**1. âhû gözlerinden:****Sayfa 167****Satır: 9****Kelime Tipi: -***(Sevgilinin) ceylan bakışlı gözü.*

olup ḥasret ile âhû gözlerinden inci dânesi gibi yaşlar dökmekdedir Hây Hây deyip ağlamaya başladı

âhûların bağlarını çözüp**şalıverdikde:****1. âhûların bağlarını çözüp****şalıverdikde:****Sayfa 167****Satır: 33****Kelime Tipi: -***Ceylanların ipini çözüp serbest bırakmak.*

âhûların bağlarını çözüp şalıverdikde segirdişip şahrâya toḡru

ahvâl:**1. ahvâlini:****Sayfa 135****Satır: 29***Durum, vaziyet, hâl.*

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar Selâm verip ahvâlini şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb alamayıp bir tarîk ile

2. ahvâli:**Sayfa 145****Satır: 22***Durum, vaziyet, hâl.*

Belli ki bu kim 'âşıkdır Bir ḥâber alamadı diyü bir ağacın ardına şaklanıp turmuşdu Cümle ahvâli tuyup Mecnûna 'âşık

3. ahvālını:**Sayfa 151**

Satır: 4

Durum, vaziyet, hâl.

Nevfel Mecnûnu bu hâlde göricek
‘Acebâ bu ne şekl âdem
ola deyip ahvālını şordukda

4. ahvālime:**Sayfa 153**

Satır: 32

Durum, vaziyet, hâl.

idi kim Biz bî-çāreyi va‘ delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup ahvālime

5. ahvâllerinden:**Sayfa 121**

Satır: 11

*Durum, vaziyet, hâl. II Leylâ ile
Mecnûn'un aşk yüzünden düştüğü
vaziyetleri.*

Ahvâllerinden ba‘zı ba‘zı kimesneler
bu hâli tıydukda
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

ahvâlin sorarlardı:**1. ahvâlin şorarlardı:****Sayfa 195**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*(Yoldan geçen insanların
Mecnûn'un) durumunu sorması.*

geçenleriñ ve yoldan geçen âdemler
Mecnûna yemek gönderirlerdi
Yâhûd ahvâlin şorarlardı Hayvânlar
gelen âdemleri gördükde kaçışıp

ahvâline müte‘allık:**1. ahvâline müte‘allık:****Sayfa 153**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) durumu ile ilgili.

üzre ortalıkda kendi ahvâline
müte‘allık tedbîr ü tedârük yokdur
Hemân ‘arz-ı hâl olsun deyip bir kaç
beyt söyleyip ma‘nâsı bu

akârşu gibi tırmadın gitmededir:**1. akârşu gibi tırmadın gitmededir:****Sayfa 187**

Satır: 18

Kelime Tipi:

*Su gibi akmak. II Ömrün hızla
geçmesi.*

vîrâne mağâralarda nice bir yatıp
kalırsın Ve güzel ‘ömrünü bî-ma‘nâ
yerlere zâyi‘ edip nâzenin ‘ömrünü
akârşu gibi tırmadın gitmededir

akça:**1. akçasını:****Sayfa 167**

Satır: 18

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

degin haylî zahmet çekdim Şimdi
boğazlayıp kimini ehl-i
‘ıyâlime kimini yiyip ve kimisini de
şatıp akçasını kendime nafağa

akça eder:**1. akça eder:****Sayfa 167**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Değeri olmak. II Maddi açıdan.

eyle Hemān bunları şaliver dedikde
avcı da gördü ki Mecnūnun
esbābı āhūlardan ziyāde aqça eder Bu
şikār dahı a 'lādır deyip

akçasını almamağa:

1. akçasını almamağa:

Sayfa 167

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Karşılığını almak.

bunları şatıp akçasını almamağa
hayrānım Şimdi seniñ hātırın için
bunları şaliversem bir kaç gün dahı bu
şahrāları boş gezmek lāzımdır

akçe:

1. akçe:

Sayfa 171

Satır: 29

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

gezdirip merhamet şahibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

2. akçe:

Sayfa 173

Satır: 11

*Eskiden para ölçüsü olarak
kullanılan küçük gümüş sikke.*

biraz kendüden yaña hem akçe istemez
ve hem gāyet zebūn olmakla
maḥal-i merhamet olup

akçe alırsañ hep seniñ olsun:

1. akçe alırsañ hep seniñ olsun:

Sayfa 173

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Para alırsan hepsi senin olsun.

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep
seniñ olsun Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemān bu zencire
hayrānım dedikde karı gördü kim

akçe kazanmamışken:

1. akçe kazanmamışken:

Sayfa 175

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Para kazanamamak.

bahāsı kadar akçe kazanmamışken ne
yavuz zulmler eylediñ
Āhir 'ömrümde sermāyemi fenāya
verip beni böyle borçlu edip iki

akçeler verip:

1. akçeler verip:

Sayfa 195

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Para vermek.

aşlan-hāneye varıp akçeler verip bir
kaç koyun getirip
ve kendi eliyle arslanlara verirdi Ol
hayvānlar her gün yanlarında

akçesini vermemişimdir:

1. akçesini vermemişimdir:- memişimdir

Sayfa 175

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Para ödemek.

Bre Allahdan bulası Ben o zenciri
demirciye ne miḥnet ile
yapdırıp henüz akçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencir

‘ākıbet:

1. ‘ākıbet:

Sayfa 193

Satır: 2

Sonunda, nihayetinde.

rūzgār beni hıdmetinden ayırıp
 sağlığıñda bir işiñde bulunmayıp
 ‘ākıbet dünyādan baña incinip gitdiñ
 Ve baña bunca naşihatler

2. ‘ākıbet:

Sayfa 215

Satır: 3

Sonunda, nihayetinde.

‘Ākıbet Leylā dedi ki
 Ey muhibb-i şādıkım ve cān u
 gönülden ‘āşıkım bunca

‘ākıl devletli kimsesiz:

1. ‘ākıl devletli kimsesiz:

Sayfa 161

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Akıllı, makam sahibi kimse. II

Nevfel.

sebeb olmayalım Lākin siz bunca ‘ākıl
 devletli kimsesiz bunca
 zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
 gelmişizdir Sizden hāşā ki zulm

‘ākıllı işi degildir:

1. ‘ākıllı işi degildir:

Sayfa 129

Satır: 27

Kelime Tipi:-

Akla uygun değil, doğru değil.

vermek ‘ākıllı işi degildir Bu hūşuşda
 beni ma‘zūr dutup hātırınız
 kalmasın Halkdan hicāb ederim Bak
 kızını şöyle bir divaneye

‘aklı başına geldikde:

1. ‘aklı başına geldikde:-dikde

Sayfa 201

Satır: 6

Kelime Tipi: Deyim

Ayılmak, kendine gelmek.

koşusu ile mest olmuş kalmış Bir
 zamāndan sonra ‘aklı başına
 geldikde ihtiyār dedi ki

‘aklı başına gelip:

1. ‘aklı başına gelip:-ip

Sayfa 177

Satır: 33

Kelime Tipi: Deyim

Ayılmak, kendine gelmek.

yuyup güç ile ‘aklı başına gelip kalķıp
 Leylānıñ yanına varıp
 Gül yüzünden şeftālu alayım dedigi
 gibi Leylā hemān çehresini

‘aklı başına tiz gelir:

1. ‘aklı başına tiz gelir:

Sayfa 123

Satır: 8

Kelime Tipi: Deyim

*Davranışlarının yanlışlığını
 sezerek doğru yolu çabucak bulmak.*

dīvāneye bir kızın ucından ser-gerdān
 gezip feryād eder bu usludur
 yohsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
 başına tiz gelir diyü

‘aklı başından gidip:

1. ‘aklı başından gidip:

Sayfa 177

Satır: 32

Kelime Tipi: Deyim

Şaşkınlığı sebebiyle çok sevinçten

ne yapacağını şaşırarak II Kendinden geçmek.

İbn-i Selâm içeriye girdi Leylânî
cemâlin gördükde ‘aklı başından
gidip yıkıldı Cāriyeler yüzüne gül-
âbları saçıp elini ve ayağını

2. ‘aklı başından gidip:

Sayfa 209

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

Aklı başından gitmek: Çok sevinçten ne yapacağını şaşırarak.

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne hâl ise kendisini düşürüp
dahı yakîn vardı Leylâ ise tırmadın
her bir fakîriñ çanağına birer

3. ‘aklı başından gidip:

Sayfa 209

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

Bilincini kaybetmek.

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne hâl ise kendisini düşürüp
dahı yakîn vardı Leylâ ise tırmadın
her bir fakîriñ çanağına birer

4. ‘aklı başından gidip:

Sayfa 213

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

Bilincini kaybetmek.

şâd olup şanki ölmüş idi Tâze cânı
hayât buldu Yerinden sıçrayıp
birden taşra çıkdı Mecnûnu gördükde
şafâsından ‘aklı başından gidip

5. ‘aklı başından gidip:

Sayfa 179

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok sevinçten veya çok korkudan ne yapacağını şaşırarak.

gözlerinden âteşler çıkıp tekrâr ‘aklı
başından gidip bir
zamândan sonra ‘aklını devşirip

‘aklı başından gitdi:

1. ‘aklı başından gitdi:

Sayfa 221

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Bilincini kaybetmek.

üstüne düşüp ‘aklı başından gitdi Bir
zamândan sonra kalkıp mâtemler
eyledi Ve niçe günler mezârın başını
bekleyip tağlara düşdü Mecnûnuñ

‘aklı deryâsından çıkıp:

1. ‘aklı deryâsından çıkıp:

Sayfa 165

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Aklı başından gitmek: Çok korkudan veya üzüntüden ne yapacağını şaşırarak.

şulh etdiğini işitdiği gibi ‘aklı
deryâsından çıkıp yâs u mâtemler
edip ve

‘aklı kavî idi:

1. ‘aklı kavî idi:

Sayfa 119

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Aklı, düşüncesi güçlü olmak.

eyledi Kays dersini bir kerre
hocasından aldığı gibi öğrenip bir dahı
okutmağa hâcet kımayıp ‘aklı kavî idi

‘aklım alıp:

1. 'aqlım alıp:

Sayfa 137

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim***Güzelliği ile büyülemek.*

beni kendisine kul eyledi 'Aqlım alıp
ve yüregimi âteş ile yakıp beni
dīvāne edip şahrâlara salmışdır
Mâdem ki ben anıñ eli altındayım

'aqlını almış dīvāne gibi:

1. 'aqlını almış dīvāne gibi:

Sayfa 215

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Aqlını yitirmiş deli gibi. II**Mecnûn.*

ve firâk günleri muhâsebesinden bir
işini beyân eylemeyip
hayrâna taldıñ ve 'aqlını almış dīvāne
gibi bakıp kaldıñ Hem biraz

'aqlını başına getirmege:

1. 'aqlını başına getirmege:

Sayfa 129

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim***Davranışlarının yanlışlığını*

*sezerek doğru yolu bulmak, kendine
gelmek. II "Aklı başına gelmek" deyimini
anlamında kullanılmıştır.*

eksigini arayıp dürlü dürlü adlar takıp
'âleme rüsvây ederler Eger
siz muqaddem oğlunu 'ilâc edip
'aqlını başına getirmege bir çäre

'aqlını devşirip:

1. 'aqlını devşirip:

Sayfa 179

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim***Ayılmak, kendine gelmek.*

gözlerinden âteşler çıkıp tekrâr 'aqlı
başından gidip bir
zamāndan soñra 'aqlını devşirip

'aqlınız başına düşürüp:

1. 'aqlınız başına düşürüp:

Sayfa 187

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

*Aqlını başına almak (veya
toplamak veya devşirmek).*

edemediñ Şimden soñra münāsib olan
oldur ki 'aqlınız başına düşürüp
gelip yanımda oturasın Belki
maşşuduñu oturduğın yerde

'aqları başlarına gelip:

1. 'aqları başlarına gelip:

Sayfa 213

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim***Deyim.*

Niçe zamān bu hâl üzre kaldılar
Yüzlerine gül-âblar saçıp niçe
'ilâclar edip güçle 'aqları başlarına
gelip Leylâ Mecnûnuñ eline

akmağa başladı:

1. akmağa başladı:

Sayfa 127

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Gözyaşının) dökülmesi.

düşdügünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revân olup akmağa başladı
Bir zamāndan soñra Buna ağlamağa
çäre olmaz hemān erkenden

akrabā:

1. akrabası:**Sayfa 141****Satır: 9***Aralarında soy yakınlığı olanlar.*

Vālide vesā'ir akrabası yanına cem'
olup ki ana teselliyet verip
hāl hātırı hātırını ele aldılar Mecnūn
da ne çāre hātırları için bir

akrabā ve ta'allūkātūn cümlesi:**1. akrabā ve ta'allūkātūn cümlesi:****Sayfa 191****Satır: 24****Kelime Tipi: -***Akraba ve eş dostun hepsi.*

yās u mātem eylemekdesin Babañ nā-
murād ise seniñ derdinden
āhirete intikāl edip akrabā ve
ta'allūkātūn cümlesi feryād u fiğān
eylemekdedir

akrān:**1. akrānlarından:****Sayfa 147****Satır: 16***Bir yaşta veya bir rütbede olanlar.*

şaplanıp biñ cānla 'āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabīlesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

al:**1. alıvermek:****Sayfa 161****Satır: 17***Almak, elde etmek.*

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alıvermek için bir kabīle halkını

kılıçdan geçirdi derler Siz 'alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

2. alıp:**Sayfa 171****Satır: 30***Almak, elde etmek.*

gezdirip merhamet şāhibi
devletlilerden aķçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

3. alıp:**Sayfa 161****Satır: 4***Almak, kavramak.*

Kaçan Nevfel 'askeri Leylāniñ
'askerine varmak murād eylese
yerden bir taş alıp Nevfel ādemine
urur idi Her-bār Leylāniñ 'askerin

4. alıp:**Sayfa 141****Satır: 8***Almak, bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak, yanına almak.*

zamān nāleler edip efgānlar eyleyip
āhir-kār babası ne eyledi ise
Mecnūnu kendüye rām eyledi Alıp
kabīlesine getirdi

5. alıp:**Sayfa 169****Satır: 21***Almak, bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak, yanına almak.*

avcıya verip elinden üç dāne āhū
yavrucaķlarını alıp āzād eyledeyim
Şimdi böyle 'üryān olup yanımda bir
habbe kalmadı ki saña

6. aldığıdır:

Sayfa 165

Satır: 26

Kurtarmak.

Bu Maḥal Mecnūn Şaḥrālarda
Gezerken
Avcılara Rāst Gelip Elllerinden
Āhūları Aldığıdır

7. aldıḡı:**Sayfa 119**

Satır: 15

*Bellemek, görmek, kapmak. II**Dersi öğrenmek.*

eyledi Qays dersini bir kerre
ḥocasından aldıḡı gibi öğrenip bir daḡı
okutmaḡa ḥācet kımayıp ‘aḡlı ḡavī idi

8. alıp:**Sayfa 147**

Satır: 11

Almak. II Yanında götürmek.

on ḡat olup bu leṡāfetle ḡabīlesi
ḡızlarından bir ḡaç māḡ-pāre ḡız alıp
serv-i ḡıramān gibi ḡalını ḡalını bir
ḡülşene revāne olmuşdu

9. alıp:**Sayfa 199**

Satır: 10

Almak. II Yanında götürmek.

derdinden āteşe yandım Luṡf edip var
benden du‘ālar edip iṡtiyāklar
‘arz eyle ki eger zaḡmet olmazsa
gelsin alıp fūlān yere getir Gelip

10. aliverip:**Sayfa 155**

Satır: 14

Almak (evlendirmek).

Bu maḡal ‘askerle gelmeden murādım
maḡşūdum ḡabīle ser-ḡeşmesi

olan fūlānıḡ ḡızı Leylāyı Mecnūn
dedikleri nā-murāda aliverip

11. aliverelim:**Sayfa 163**

Satır: 11

Çabucak bulmak, istemek.

Leylādan daḡı ḡüzel ḡız aliverelim
diyü va‘dler eyledi Aṡlā
diñlemeyip ḡuzūrundan ḡalkıp ḡaḡrāya
toḡru ḡekildi gitdi Şoñra

12. al:**Sayfa 167**

Satır: 30

"(Buyur) al " anlamında
kullanılmıştır.

ḡalmış esbābdan ne var ise cümlesini
ḡıkarıp avcıya teslim edip
Kerem eyle Benim bu esbābımı al ṡat
Ehl-i ‘ıyāline nafaḡa

13. alıp:**Sayfa 197**

Satır: 9

*Almak, bir şeyi bulunduğu yerden
ayırarak, kaldırmak.*

kemikleri varsa alıp bir yere cem‘ edip
bir yere gömüñ dedikde
arslancı da gelip pādīşāḡıñ ḡuzūrunda
yer öpüp du‘ālar etdi

a‘lā:**1. a‘lādır:****Sayfa 167**

Satır: 32

Daha iyi, çok ḡüzel.

eyle Hemān bunları ṡaliver dedikde
avcı da gördü ki Mecnūnun
esbābı āḡūlardan ziyāde aḡḡa eder Bu
ṡikār daḡı a‘lādır deyip

‘alāmet:

1. 'alâmetlerinden:

Sayfa 211

Satır: 5

Bir şeyin bilinmesine vasıta olan şey; işaret, belirti, nişan.

âdem çekilip giderler Yakîn varıp
'alâmetlerinden bildi ki cānānı
Leylâdır Maḥfe içinde Mecnūnuñ
āvāzını işitdi 'Arz-ı

alçak degildir:

1. alçak degildir:

Sayfa 127

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Değersiz, soysuz, düşük seviyede, güçsüz olmamak.

kabîlesinden alçak degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mâllar
verip araya girip bu söz üzre

'âlem:

1. 'âlem:

Sayfa 135

Satır: 15

Âlem, dünya II Herkes.

'âlem arasında ḥalkın yanında rüsvây
oluruz Buña mikdârını
bildirmek gerek Tâ ki bu sevdâdan vaz
gele dediler Leylânın babası

2. 'âlem:

Sayfa 141

Satır: 2

Âlem, dünya II Herkes.

ve ihsân edip beni kendi ḥâlîme
koyasın kendi 'âlemiñizde
olup tütalım 'Âlem 'âşık olup
gitmişdir bağında dâ'im gül bitmişdir

'âlem ağıyardan ḥâlî degildir:

1. 'âlem ağıyardan ḥâlî degildir:

Sayfa 199

Satır: 35

Kelime Tipi: -

Âlem başkasından habersiz degildir.

lâkin 'âlem ağıyardan ḥâlî degildir
Şoñra ḥakkımızda bühtân u ğıybet
edip

'âlem halkı arasında:

1. 'âlem halkı arasında:

Sayfa 161

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Dünya ahalisinin içinde.

ile uşlunuñ arasında ne münâsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip 'âlem halkı arasında rüsvây
olavuz Eger elbette ver derseñiz

'âlemde bulunmayan kız olsun:

1. 'âlemde bulunmayan kız olsun:

Sayfa 139

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Dünyada bulamadığımız kız
olsun!.*

nice ḥuzûrumuz ve raḥâtımız olsun
'Âlemde bulunmayan kız olsun
tek қоç başın sağ olsun қалқ hemân
seni anañ yanına götüreyim

'âleme rüsvây ederler:

1. 'âleme rüsvây ederler:

Sayfa 129

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Herkese, el âleme rezil olmak.

eksigini arayıp dürlü dürlü adlar takıp
 'āleme rüsvāy ederler Eger
 siz muḳaddem oḡluṇuzu 'ilāc edip
 'aḡlını başına getirmege bir çāre

'ālemi dutup:

1. 'ālemi dutup:

Sayfa 221

Satır: 7

Kelime Tipi:

*Dünyayı tutmak; cihāna
 yayılmak, her yere yayılmak.*

üstüne gelip feryād u fiḡānlar
 eyledikçe āvāzı 'ālemi dutup herkes
 ḡāline rahmet eder oldular Bir yerde
 ḡarār etmeyip gece gündüz

'ālemi tutup:

1. 'ālemi tutup:

Sayfa 219

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Çok yayılmak, her yere dağılmak.

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
 cins feryād u fiḡānlar
 eylediler ki ünleri 'ālemi tutup göklere
 çıktı

'ālemler kendiniñ oldu:

1. 'ālemler kendiniñ oldu:

Sayfa 209

Satır: 30

Kelime Tipi: **Deyim**

*Dünya (veya dünyalar) birinin
 olmak anlamında kullanılmıştır. II Çok
 sevinmek.*

ḡayrileri gibi çanaḡına pilāv ḡomayıp
 kepçe ile urup kırınca
 Mecnūn da raḡş edip ḡüyā 'ālemler
 kendiniñ oldu

alıver:

1. alıverelim:

Sayfa 131

Satır: 4

Çabucak bulmak, istemek.

servi boylu gül yañaḡlı yāḡūt dudaklı
 nāzenīn māh-pāre kızlar
 alıverelim Bī-ma 'nā yābāndan n' için
 kız ārzū edersin ḡabilemiz

2. alıverelim:

Sayfa 131

Satır: 6

Çabucak bulmak, istemek.

içinde fülānıñ kızı vardır dedigimizden
 yüz ḡat iyiler vardır Saña
 alıverelim Eger yine de begenmezsen
 fülānıñ kızını alıverelim

3. alıverelim:

Sayfa 131

Satır: 6

Çabucak bulmak, istemek.

içinde fülānıñ kızı vardır dedigimizden
 yüz ḡat iyiler vardır Saña
 alıverelim Eger yine de begenmezsen
 fülānıñ kızını alıverelim

4. alıverelim:

Sayfa 149

Satır: 20

Çabucak bulmak, istemek.

Mecnūn ile Āşinā Olup Leylāy Ol
 Ġarīb Mecnūna
 Alıverelim Diyü Bu Ḳavle 'Ahd ü
 Emān Etdigidir

allah te'ālā ḡazretine ısmarlayıñ:

1. allah te'ālā ḡazretine ısmarlayıñ:

Sayfa 217

Satır: 26

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a ısmarladık. Ayrılanın kalan/lara söylediği bir iyi dilek sözü.

devā te‘şir eylemez Ben dirilikden nā-
ümīd olup ayrıldım Hemān-dem
siz de benden ümīdi kesip beni Allah
Te‘ālā hāzretine ısmarlayıñ

allaha ısmarladık:

1. allaha ısmarladık:

Sayfa 215

Satır: 32

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a emanet etmek, esen kalın anlamında iyi dilek sözü.

bir yerde oturdular Āhīr-kār Mecnūn
Leylāya bir kerre Allaha
ısmarladık gözüyle bakıp feryād u
fiğānlar edip yerinden kalkıp

allahdan bulası:

1. allahdan bulası:

Sayfa 175

Satır: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'tan bul.

Bre Allahdan bulası Ben o zencīri
demirciye ne miḥnet ile
yapdırıp henüz akçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencīr

allah-ı ‘azīmü’ş-şān hakkı’çün:

1. allah-ı ‘azīmü’ş-şān hakkı’çün:

Sayfa 153

Satır: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yüce Allah hakkı için.

yemīn edip Allah-ı ‘azīmü’ş-şān
hakkı’çün seni murādına eriştirmek

üzerime farz olsun Mālımla cānımla
çalışırım seniñ murādını hāşıl

altın tamlası gibi:

1. altın tamlası gibi:

Sayfa 119

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Altın damlası gibi kıymetli güzel (çocuk).

babasını meftūn edip bütün gün bülbul
gibi şakırdı
Ve gāh gāh taşra çıkıp gelip geçtiler
Altın tamlası gibi bir

altın top gibi ellerinden düşmüyordu:

1. altın top gibi ellerinden düşmüyordu:

Sayfa 119

Satır: 3

Kelime Tipi: -

El üstünde tutup çok sevmek. II Mecnūn'un sevilmesi.

ananın babanın bir dānesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu
Bu hāl üzre Kays üç yaşına girdi Nice
dürlü tatlu söz ile anasını ve

altından bir taht kurulup:

1. altından bir taht kurulup:

Sayfa 223

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Altından tahta oturmak.

feryād u fiğān edip orta yerinde bir şu
kenārında altından bir taht
kurulup nūra gark olmuş Leylā ile
Mecnūnuñ şüreti oturup gāh

alur gözüyle bakdıkda:

1. alur gözüyle bakıldıkda:

Sayfa 119

Satır: 25

Kelime Tipi:

Beğeniyle, alıcı gözle bakmak.

alur gözüyle bakıldıkda gördü kim
saçları sünbül kaşları 'anber
ğamzesi hançer gözleri āhū ruhları gül
kāfūrī beden bir māh-tābdır

'āmīr:

1. 'āmīr:

Sayfa 117

Satır: 2

İmar edilmiş, mâmur, harap

olmayan.

Rāviyān-ı aḥbār ve nākīlān-ı āṣār ve
muḥaddisān-ı rūzgār
bu güne bu yüzden hikāyet ederler ki
sābıkda 'Arab vilāyetinde 'Āmīr

'āmīr kabīlesinin begi cümle belli başlıları:

1. 'āmīr kabīlesinin begi cümle belli başlıları:

Sayfa 127

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Āmīr kabīlesinin beyi ve önde
gelen, tanınmış kişilerinin tamamı.*

'Āmīr kabīlesinin begi ile cümle belli
başlıları geliyor diyü
haber verdiklerinde karşı çıkıp
görüşdüler

ammā:

1. ammā:

Sayfa 123

Satır: 17

Ama, ancak.

āhlar edip kuş gibi uçardı Ammā
n'eylesin anasından babasından
korkduğundan ebsem olurdu

2. ammā:

Sayfa 129

Satır: 10

Ama, ancak.

Bes Leylānīn babası bunlara cevāb
verip
Sözünüz hep cümle ma'kūl pek güzel;
ammā Lākin kızımız

3. ammā:

Sayfa 165

Satır: 9

Ama, ancak.

Nevfeliñ 'askeriniñ elinden tarmār
olup ve zebūn olup ammā
işitdiklerinde
babası maḥzūn olup bir niçe ādemler
ile Nevfeliñ huzūrına

4. ammā:

Sayfa 215

Satır: 25

*"Ama, fakat, lakin, ancak, ne çare
ki" anlamlarında bir bağlaç.*

yanında oturdum ammā ḥaḳīkatde
kendi özümde kalmayıp hemān
bir cānsız şūret gibi murādım oldur ki
vücūdumda ḥāk-pāyine niṣār

5. ammā:

Sayfa 137

Satır: 17

*"Ama, fakat, lakin" anlamında bir
bağlaç.*

berī ḥidmet-i şerefiñizden dūr olup
tekaşşurluk ederim ammā bu işde
benim zerre kadar günāhım yokdur
'Aşk derler bir pādīṣāh vardır ki

6. ammā:

Sayfa 139

Satır: 23

"Ama, fakat, lakin" anlamında bir bağlaç.

yere erişdirir Eger ibtidā bī-ma'nā şey
görünür Ammā soñu kemāl-i
hāldir 'Āşık'lar melāmet taşından
kaçmazlar Ve 'ār nāmūs nedir

7. ammā:

Sayfa 143

Satır: 2

"Ama, fakat, lakin" anlamında bir bağlaç.

āteşi olup gizlice āh eyledikçe felek
āyinesin siyāh
eylerdi Ammā neylesin taşra çıkmağa
kudreti olmayıp anası ve

8. ammā:

Sayfa 157

Satır: 11

"Ama, fakat, lakin" anlamında bir bağlaç.

yavuz hayflar oldu diyü mahzūn
olurdu Ammā Leylā 'askerinden
biri Nevfel 'askeriniñ birini ursa
Bāreka'llāh eliñ var olsun

9. ammā:

Sayfa 167

Satır: 16

"Ama, fakat, lakin" anlamında bir bağlaç.

Hoş güzel Sen bir merhametli ādem
olup bağrıñ yufka
olduğundan bu hayvānları salıver
dersin ammā lākin ben bunları
avlayıncaya

10. ammā:

Sayfa 169

Satır: 18

"Ama, fakat, lakin" anlamında bir bağlaç.

bu sözümü kabūl edip şu bī-çāreyi
āzād eyle diyü niyāz eyledikde
Hoş sözün güzel ammā şimdi gāyetle
zarūretim vardır Gel bu

11. ammā:

Sayfa 189

Satır: 19

"Ama, fakat, lakin" anlamında bir bağlaç.

kabūl eylemek isterim Ammā
n'eyleyem sevdā beni kendi hālime
komayıp ne çāre kendisine kul
eylemiştir Her ne kadar ki seniñ

ammā lākin:

1. ammā lākin:

Sayfa 199

Satır: 35

Kelime Tipi: -

Amma velakin: Ne var ki.II

Bağlaç.

lākin 'ālem ağyardan hālī degildir
Soñra haqqımızda bühtān u gıybet
edip

'ammusu kızına:

1. 'ammusu kızına:

Sayfa 201

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Amca kızı.

Bu Maḥal Zeyd Derler Bir Kimse
'Ammusu
Kızına 'Āşık Olup Leylāyı Yanına
Getirdip

'ammusunun bir nāzenin kızı:

1. 'ammūsunuñ bir nāzenīn kıızı:

Sayfa 201

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Amcasının nazlı, işveli bir kıızı
(vardı).*

var idi ki şah-bāz güzel yigit idi Kendi
'ammūsunuñ bir nāzenīn
kıızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

'amuca:

1. 'amucasından:

Sayfa 201

Satır: 22

Amca.

ol nigārīñ zülf-i dāmına düşürüp biñ
cānla 'āşık oldu Derdi ile
bī-ķarār olmuşdu Her ne ķadar ara
yere ādemler koyup 'amucasından

'amucası kıızına:

1. 'amucası kıızına:

Sayfa 203

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Amca kıızı II Sevgili
kastedilmiştir.*

ķatunlar da Zeydiñ aķvālını bir bir
beyān edip
'Amucası kıızına 'āşık olup āķir-i ķār
babası fakīrdır diyü

ana:

1. anaları:-

Sayfa 165

Satır: 32

Ana, anne. valide.

uğrayıp gördü ki üç dāne geyik
yavruķķlarını dutup muķkem

bağlamış anaları ķasret ile yüreklerin
dāğlamış Turmadan ağlaşıp

2. anañ:

Sayfa 169

Satır: 5

Ana, anne. valide.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni ķabs eyledi Āh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

3. anası:

Sayfa 211

Satır: 1

Anne, valide. II Leylā'nın annesi.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
iķin esbābını develere yükletti Kendisi
de bir maķfeye girip

4. anası:

Sayfa 211

Satır: 13

Anne, valide. II Leylā'nın annesi.

uçurdular Daķı degildir bu ķarafdan
Leylā ise ķabīlesine gelip anası
ve babası ile hāl ü hāķır tūruşdular
Niķe zamān oturup

5. anasını:

Sayfa 217

Satır: 20

Anne, valide. II Leylā'nın annesi.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemālīñ şoldu dedikde Leylā
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde āh edip dedi ki

6. anam:

Sayfa 217

Satır: 21

Anne, valide. II Leylā'nın annesi.

Ey benim sevgili anam ġālibā cānım
bāġına ĥazān yeli esdi
Şihḥatiñ ipligin maraḥ mīkrāşları kesdi
Şimden şoñra baña tedbīr

7. anası:

Sayfa 219

Satır: 12

Anne, valide. II Leylâ'nın annesi.

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
aķıtdı ve cānān diyerek cān
verip cihāndan gitdi Anası çünki
Leylānıñ dünyādan gitdigini

8. anasınıñ:

Sayfa 117

Satır: 22

Anne, valide. II Mecnûn'un

annesi.

ḥatunu ḥāmīle olup ayı günü tamām
oldukda ay pāresi gibi bir altın
başlı oġlu dünyaya geldi Babası ile
anasınıñ gözleri aydın

9. anasınıñ:

Sayfa 133

Satır: 1

Anne, valide. II Mecnûn'un

annesi.

perişān oldukça babasınıñ anasınıñ
yüreklerini dāġlardı Bir
çāre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylānıñ derdmend

10. anası:

Sayfa 135

Satır: 24

Anne, valide. II Mecnûn'un

annesi.

bulamadılar Nā-ümīd olup döndüler
Bulamadık diyü ḥaber verdiler Babası
ve anası Mecnûndan ümīd kesip
mātem eylediler Ba' dehu rivāyet

11. anası:

Sayfa 145

Satır: 23

Anne, valide. II Mecnûn'un

annesi.

olduġunu bilip añlayıp aḥşām olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münāfık kız Leylānıñ anası bir tenhā
yere çekip bāġda görüp işitdiġi

anacıġım:

1. anacıġım:

Sayfa 175

Satır: 11

Annelere sevgiyle yaklaşıldıġını

belirten bir söz.

Elem çekme anacıġım böyle olur bir
nā-murād 'āşıkdır coşup
kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi
deyip ḳarıya zencīr bahāsını

analarının ḥasretiyle:

1. analarının ḥasretiyle:

Sayfa 167

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Anne özlemi.

derken Mecnûn da ol maḥale çıkıp
gelip yavrucaķlarınıñ belā
tuzaġına tutulup analarının ḥasretiyle
gözlerinden yaşlar revān

anañ yanına:

1. anañ yanına:

Sayfa 139

Satır: 4

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) annesinin yanı. II

Ev.

nice huzûrumuz ve rahâtımız olsun
‘Âlemde bulunmayan kız olsun
tek çoç başıñ sağ olsun kalk hemân
seni anañ yanına götüreyim

ananiñ babanıñ bir dânesi:

1. ananiñ babanıñ bir dânesi:

Sayfa 129

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Annesinin babasının bir tanesi,
biricik, eşsiz, yegâne (kızı Leylâ).*

Biz de bu huşûş için ricâ eylemege
geldik birbirlerine münâsibdir
siziñ kıızıñ nice ananiñ babanıñ bir
dânesi ise ma‘lûm-ı ‘izzetiñizdir

ananiñ babanıñ bir dânesi olup:

1. ananiñ babanıñ bir dânesi olup:

Sayfa 119

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Annesinin ve babasının biricik,
eşsiz ve kıymetlisi. II Mecnûn.*

ananiñ babanıñ bir dânesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu
Bu hâl üzre Qays üç yaşına girdi Nice
dürlü tatlu söz ile anasını ve

ananiñ babanıñ bir dânesidir:

1. ananiñ babanıñ bir dânesidir:

Sayfa 129

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Annesinin babasının bir tanesi,
biricik, eşsiz, yegâne (oğlu Mecnûn).*

ki seyyidimiziñ oğlu Qays da ananiñ
babanıñ bir dânesidir Bes iki
kabîleniñ begi birbirlerine hışsım
olmağla arka ve yardım olup bir

anası babası elinde giriftâr olup:

1. anası babası elinde giriftâr olup:-

Sayfa 167

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) annesinin babasının
elinde tutsak olması.*

olup hasret ile âhû gözlerinden inci
dânesi gibi yaşlar dökmekdedir
Hây Hây deyip ağlamaya başladı

**anası babası kocası korkusundan
geçip:**

**1. anası babası kocası korkusundan
geçip:**

Sayfa 179

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) anne, baba ve eş
korkusunu umursamaması.*

Ve Mecnûn dīvānesi olduğu bilinip
‘âşikâre oldu Artık
‘âr nāmûsu bırağıp anası ve babası ve
kocası korkusundan geçip

anası babası korkusundan:

1. anası babası korkusundan:

Sayfa 143

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Anne, babanın kızması
konusunda kaygılanmak, endişe etmek.
II Leylâ'nın Mecnûn'a olan aşkının
duyulması konusunda anne,
babasından kokusu.*

babası korkusundan ‘aşkını gizleyip
şakınırdı Ve ortayı tenhâ
buldukça

**anasından babasından
korkduğundan:**

**1. anasından babasından
korkduğundan:**

Sayfa 123

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Anne, babadan korkmak. II
Leylâ'nın anne, babasının aşkını
duymasından korkması.*

âhlar edip kuş gibi uçardı Ammâ
n'eylesin anasından babasından
korkduğundan ebsem olurdu

anasını ve babasını:**1. anasını ve babasını:****Sayfa 119**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Anne ve baba, ebeveyn. II
Mecnûn'un anne ve babası.*

babasını meftûn edip bütün gün bülbül
gibi şakırdı
Ve gâh gâh taşra çıkıp gelip geçtiler
Altın tamlası gibi bir

anasının elini öpüp:**1. anasının elini öpüp:****Sayfa 217**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) annesinin elini
öpmesi. II Saygı ifadesi olarak bir
kimsenin elini öpüp alnına koymak.*

ve baña hakkınızı helâl eyleyiñ deyip
anasının elini öpüp yüzüne
yüzüne sürdü Ve dediki

ancak:**1. ancak:****Sayfa 117**

Satır: 13

*"Lâkin, ama, fakat, yalnız" sözleri
gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir
düşünceyi anlatan bir söz.*

idi Ancak bunca zamândan beri hîç
evlâdı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dâ'imâ evlâda hasret
olup ol arzû ile cigeri kebâb

2. ancak:**Sayfa 121**

Satır: 20

*"Lâkin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.*

sözler aślâ fâ'ide vermeyip bir
kulağından girip bir kulağından çıkıp
gitti Ancak bu beytiñ ma'nâsıyla
cevâb verdi

3. ancak:**Sayfa 165**

Satır: 20

"Sadece" anlamında bağlaç.

babasının sürûrundan yüz bulup Niye
hayırlı 'alâmet degildir deyip
Hele ancak göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrâr

4. ancak:**Sayfa 181**

Satır: 18

"Sadece" anlamında bağlaç.

peymânlar edip senden gayrı kimse ile
yâr olmam Ve maḥabbetim
ancak sañadır diyü söylediği sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

5. ancak:**Sayfa 181**

Satır: 19

"Sadece" anlamında bağlaç.

Murâdı ancak seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmak için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selâma
verip niçe günler düğünler ikisi

6. ancak:**Sayfa 205**

Satır: 3

"Sadece" anlamında bağlaç.

‘aşkın dadını almamışdır Ve ‘aşık
olmağı ancak nefsinin tekâzâsını
şalmışdır ‘Aşk bir hümâdır ki bir
kimesnenin başına sâye şaldıkda

7. ancak:**Sayfa 221**

Satır: 27

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Mecnûnün vücûdu mahv olup ancak
kemikleri kaldı Nâ-çâr dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnûnün
akrabâ ve ta‘allukâtından gelip

8. ancak:**Sayfa 179**

Satır: 14

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

yeminlerini işitdikde nâ-çâr olup der ki
Ancak bakıp cemâlini seyr eylemekle
kanâ‘at edip kendinin ağzı

9. ancak:**Sayfa 195**

Satır: 11

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

uzağdan bakarlardı Gelen
yemeklerden Mecnûn ancak bir iki
loğma
yiyip cümlesini hayvânlara verip
kendilerine veliyyü’n-ni‘am

10. ancak:**Sayfa 219**

Satır: 25

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

muşîbet var ancak deyip cân başına
şıçrayıp Vây yâr-i şadıkım
ne belâya uğrayıp böyle mâtem
libâsların giyip feryâd eylersin diyü

ancak olur:**1. ancak olur:****Sayfa 179**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Ancak bu kadar olur!.

Ey benim nâzenin ü şivekârım
‘ömrümün sermâyesi efendim
sultânım koluna kuvvet pehlevânlık
göstermek ise ancak olur

andan sonra:**1. andan sonra:****Sayfa 169**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Ondan sonra, daha sonra.

vâfir ağlayıp feryâdlar eyledi Andan
sonra avcıya yalvarıp
Şu hayvânları salıver gâyet lutfdür Bî-
çâre eşinden ayrılıp

2. andan sonra:**Sayfa 207**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Ondan sonra, daha sonra.

Andan sonra Mecnûna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cânânım
Leylâyı görmeyip yüzüne

3. andan sonra:**Sayfa 219**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Ondan sonra, daha sonra.

yaşlar dökerek Leylânî'nin mezârına
varıp üstünde niçe niçe feryâd u
figânlar edip andan sonra şahrâya
gidip âh vâhlar edip Mecnûnû'n

4. andan sonra:

Sayfa 139

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ondan sonra, daha sonra.

bilmezler Ve'l-hâşıl başları cânı ve
cânları hep terk edip andan
sonra meydân-ı maḥabbete girerler
Bes lutf edip

5. andan sonra:

Sayfa 175

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Ondan sonra daha sonra.

ziyâfetler olundu Andan sonra söze
gelip
Muḥaddemâ va'd-i şerîfiñiz olmuşdu
Şimdi Hâk Te'âlâ

6. andan sonra:

Sayfa 139

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ondan sonra daha sonra.

bilmezler Ve'l-hâşıl başları cânı ve
cânları hep terk edip andan
sonra meydân-ı maḥabbete girerler
Bes lutf edip

7. andan sonra:

Sayfa 139

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ondan sonra, daha sonra.

bilmezler Ve'l-hâşıl başları cânı ve
cânları hep terk edip andan

sonra meydân-ı maḥabbete girerler
Bes lutf edip

andlar içdikde:

1. andlar içdikde:

Sayfa 179

Satır: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir şeyi yapmaya veya
(yapmamaya) söz vermek, yemin
etmek.*

olmadığım takdîrce kendimi zehrleyip
helâk olurum diyü 'azîm
andlar içdikde çünkü İbn-i Selâm
Leylânî'nin 'azâbını âteşini görüp

anî'n'çün:

1. anî'n'çün:

Sayfa 193

Satır: 20

Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

Ben cânânımla bir olup ortalıkda
senlik benlik kalkmışdır
Anî'n'çün bozdum dedi

anla:

1. anladılar:

Sayfa 143

Satır: 17

*Sezip kavramak, akıl erdirmek,
hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*

Lâkin zarîfler kıssaya vâkıf olup 'âşık
olduğunu anladılar Ve
ta'n edip başına kağıdılar

2. anla:

Sayfa 155

Satır: 22

*Sezip kavramak, akıl erdirmek,
hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*

eylediklerinde dil-āverler ğazāba gelip
İyi anla böyle dīvāneye biz kızmı
veririz Eger ceng ederlerse

3. anlamışdı:

Sayfa 183

Satır: 8

*Sezip kavramak, akıl erdirmek,
hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*

Çāre olup feryādını kesmedi ve hem
herifin böyle iki dürlü söz
söylediğinden bir yalancı kıtabān
ādem olduğunu anlamışdı Lākin

anlar:

1. anlar:

Sayfa 147

Satır: 20

*"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

şorduklarında ol dağı yolda rāst
geldiğini ol nāzenīniñ hüsnüne
vaşf eyleyip cān u dilden āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

2. anlar:

Sayfa 151

Satır: 12

*"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

oğşadı Ve ādemlerine
Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
dağı yemek getirdi

3. anlarla:

Sayfa 189

Satır: 31

*"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

Mādem ki bu sevdā benim başımdadır
İnsānla bir yerde olup anlarla

ūlfet eylemege kādır degilim Hemān
sizden ricā ederim ki beni bu

4. anlar:

Sayfa 157

Satır: 27

*"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri. II Leylā'nın ordusu.*

gerekdir diyü az āskerle gelmişiniz
Anlar ise ğayrı kabīleleriniñ
imdāda gelip ğaylī āsker olmuşlardır
Sizler dağı anlardan ziyāde

5. anlardan:

Sayfa 157

Satır: 28

*"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri. II Leylā'nın ordusu.*

gerekdir diyü az āskerle gelmişiniz
Anlar ise ğayrı kabīleleriniñ
imdāda gelip ğaylī āsker olmuşlardır
Sizler dağı anlardan ziyāde

6. anlar:

Sayfa 203

Satır: 26

*"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri.*

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
ĥamdü'lillah ben de āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

7. anlarıñ:

Sayfa 127

Satır: 18

*"Onlar" çokluk üçüncü şahıs
zamiri. II Leylā'nın kabilesi.*

Āĥir sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Kıays
için Leylāyı babasından dilek edelim
kim bizim kabīlemiz anlarıñ

8. anlar:**Sayfa 159**

Satır: 31

"Onlar" çokluk üçüncü şahıs
zamiri. II Leylâ'nın kabilesi.

Anlar dağı Vermeyiz diyü cevâb verip
cenge mübâşeret eylediler
Âhîr-kâr iki taraftan ceng kuruldu
Nevfel tarafından

9. anlarda:**Sayfa 155**

Satır: 23

"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri. II Nevfel'in ordusu.

şafâ geldiñiz Anlarda olan silâh 'asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu haberi begleri olan Nevfele
vuķū' üzre beyân eylediklerinde

10. anlara:**Sayfa 167**

Satır: 4

"Onlar" işaret zamiri. II Avcının
ailesi.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini satıp birini ehl-i
'ıyâlîme verip anlara nafağa edeyim

anların gülmesi gözyaşıdır:**1. anların gülmesi gözyaşıdır:****Sayfa 139**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Onların/Âşıkların gülmesi
ağlamaktır.

Anların gülmesi gözyaşıdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yâbânda kırmaz Elbette bir

anlarla olup:**1. anlarla olup:****Sayfa 187**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Onlarla (hayvanlarla) birlikte
olmak.

Ey benim ciger güşem oğlum İnsânıñ
hayvânlarla münâsebeti
nedir ki anlarla olup vahşiler gibi
âdemden kaçarsın ve bunuñ gibi

'âr gelip:**1. 'âr gelip:****Sayfa 121**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Utanmak.

başlayıp ortalıkda dâstân oldu Bes
Leylânıñ babasına 'âr gelip kızını
bir dağı mektebe vermedi Rûzgâr-ı
gaddâr iki 'âşık-ı şadıķı gönca

'âr nāmūs nedir bilmezler:**1. 'âr nāmūs nedir bilmezler:****Sayfa 139**

Satır: 25

Kelime Tipi: Kelam-ı Kibar

Ar namusu bırakmak,
utanmamak, düşünmemek. Âşık olan
kişi başkalarının ne dediğini
umursamaz. II Ar-namus kavramı:
"kişinin mânevî şahsiyetinin, aile
şerefının saygınlığı ve dokunulmazlığı,
ıffet ve hayâ duygusu, doğruluk,
dürüstlük" gibi ayıplanma
anlamlarında da kullanılmaktadır.

bilmezler Ve'l-hâşıl başları cânı ve
cânları hep terk edip andan
soñra meydân-ı maħabbete girerler
Bes lutf edip

‘ār nāmūsü bırağıp:

1. ‘ār nāmūsü bırağıp:

Sayfa 179

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Utanmamak. II Âşık olan kişi başkalarının ne dediğini umursamaz. II [Ar-namus kavramı: "Kişinin mânevî şahsiyetinin, şerefının saygınlığı ve dokunulmazlığı, iffet ve hayâ duygusu, doğruluk, dürüstlük gibi ayıplanma anlamlarında da kullanılmaktadır.].

Ve Mecnûn dīvānesi olduğu bilinip
‘âşikâre oldu Artık
‘ār nāmūsü bırağıp anası ve babası ve
kocası korkusundan geçip

ara:

1. arasında:

Sayfa 135

Satır: 15

Ara, arasında.

‘âlem arasında halkın yanında rüsvây
oluruz Buña mikdârını
bildirmek gerek Tâ ki bu sevdâdan vaz
gele dediler Leylânîñ babası

2. arasında:

Sayfa 161

Satır: 13

Ara, arasında.

ile uşlunuñ arasında ne münâsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip ‘âlem halkı arasında rüsvây
olavuz Eger elbette ver derseñiz

3. arayıp:

Sayfa 217

Satır: 34

(Leylâ'yı) bulmaya çalışmak.

olan Mecnûnum ki benim öldüğümden
haberdâr ola Gelip
mezârım üstüne beni arayıp
toprağımda

4. aradığıdır:-

Sayfa 135

Satır: 9

*Birini veya bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.*

Âgâh olup Oğlunu Aradığıdır
Çünkü Mecnûn babası ile hacdan gelip
yine eski ‘âdeti üzre Necd

5. aramağa:

Sayfa 135

Satır: 22

*Birini veya bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.*

Mecnûnu araşdırdı Bulamayıp kabîlesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çâre olup nâm u
nişândan aşlâ bir eser

6. arayıp:

Sayfa 159

Satır: 29

*Birini veya bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.*

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylânîñ
kabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylâyı Mecnûna istedi

7. aradılar:

Sayfa 163

Satır: 13

*Birini veya bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.*

ardı sıra âdemler gönderip etrâfi
aradılar Aşlâ nâm u nişân bulamadılar

Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānıñ

8. aradı:

Sayfa 199

Satır: 3

*Birini veya bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.*

Mecnūnuñ olduğu dağa varıp bir kaç
gün aradı Olmayıp Mecnūna
rāst gelmedi Āhır biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

9. arardım:

Sayfa 199

Satır: 12

*Birini veya bir şeyi bulmaya
çalışmak, araştırmak.*

baña haber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

ara yere âdemler koyup:

1. ara yere âdemler koyup:

Sayfa 201

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Araya (hatrı sayılır insanlar)
koymak. II Bir işte sözü geçer bir
kimsenin aracılığına başvurmak.*

ol nigārıñ zülf-i dāmına düşürüp biñ
cānla ‘aşığ oldu Derdi ile
bî-ķarār olmuşdu Her ne kadar ara
yere âdemler koyup ‘amucasından

ara yere girip:

1. ara yere girip:

Sayfa 151

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Araya girmek. II iki kişiyi
uzlaştırmaya çalışmak.*

ğālib olduğunuzda ara yere âdemleri
girip size yalvarıp gāh cihān
māllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

‘arab beglerinde:

1. ‘arab beglerinde:

Sayfa 149

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Arap yöneticileri (arasında).

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhūr bir beg var
idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok hādem
çok hışmına nihāyet yok

**‘arab beglerinden nevfel derler bir
yigit:**

**1. ‘arab beglerinden nevfel derler
bir yigit:**

Sayfa 149

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Arap beyleri (arasında) Nevfel
diye bilinen bir delikanlı, genç.*

edip gül cemāli günden güne şolmaya
başladı

Bu Maḥal ‘Arab Beglerinden Nevfel
Derler Bir Yigit

‘arab içinde:

1. ‘arab içinde:-

Sayfa 157

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Arap halkı arasında.

Şimdi böyle bir kabīleniñ elinde
bozulursam gayrı ‘Arab
içinde ne yüz ile ḥākim olurum deyip
tarafından bir kaç

‘arab tā‘ifesi:

1. 'arab t̃ā' ifesi:

Sayfa 129

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Arap milleti.

olup gāh gāh ḳabilemiz eṭrāfını dolaşıp
dürlü dürlü beytler söyleyip
neler eyler ma'lūm-ı şerīfñizdir ki
'Arab t̃ā' ifesi ne mertebe ādemiñ

2. 'arab t̃ā' ifesi:

Sayfa 123

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Arap topluluğu.

adını Mecnūn ḳodılar
'Arab t̃ā' ifesi bir ḡayretli ḳavm
olduğundan Leylāniñ babası

'arab vilāyetinde:

1. 'arab vilāyetinde:

Sayfa 117

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Arabistan ülkesinde.

Rāviyān-ı aḥbār ve nāḳilān-ı āşār ve
muḥaddiṣān-ı rūzgār
bu gūne bu yüzden ḥikāyet ederler ki
sābıḳda 'Arab vilāyetinde 'Āmir

'arablar arasında 'ādet:

1. 'arablar arasında 'ādet:

Sayfa 205

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Araplar arasında olan töre. II

Kocası ölen bir kadının iki yıl yas
tutma töresi.

mātemler eylediler 'Arablar arasında
'ādet ol idi ki bir ḥatunuñ

ḳocası āḫirete gitdikde ol ḥatun iki
seneye dek yās u mātemler

aradığın kimsedir:

1. aradığın kimsedir:

Sayfa 185

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Aranan kişi.

bir ādem rāst gelip gördüm Ġālibā ki
ol aradığın kimsedir dedikde
pīr de maḡāranın nişānını alıp niçe
zahmetler ile yola girip şabah

aralık:

1. aralıkda:

Sayfa 183

Satır: 12

Ara, aralık (zaman).

dīvāneligi ziyāde olup Leylāyı ḥātırına
getirip ḥayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

2. aralıkda:

Sayfa 207

Satır: 29

Ara, aralık (zaman).

ḥasret oldum 'Acabā şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

aralık düşdükçe:

1. aralık düşdükçe:

Sayfa 119

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Boşluk bulmak, fırsat bulmak.

olup gāh gāh aralık düşdükçe ḥocadan
gizli nāz u niyāz edip

birbirlerine envā‘-ı laṭifeler ederlerdi
Günlerde bir gün Kays Leylāya

aralık yerde:

1. aralık yerde:

Sayfa 177

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Araya zaman girmesi anlamında
aralık yer.*

zaḥmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç
olur Aralık yerde birbirinize
‘adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve
geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

2. aralık yerde:-de

Sayfa 217

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Aralık yer, ara yer (boş zaman).

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır ḥasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

3. aralık yerde:-de

Sayfa 159

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Herkesin görebildiği açık alan.

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidāl olup iki taraftan bu
kadar ādemler telef oldu Ve yine bir
maşlaḥat gidermeyip görülmeyip

aralık vere:

1. aralık yere:

Sayfa 121

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Araya zaman girmesi anlamında
aralık yer.*

yere bir gün hicrān girmekle başlarına
şabāḥ dersin ve sebākḫların
unudurlardı Bu ḥāl üzre bir zamān
geçip gitdikçe bunların āteş-i

araş:

1. araşdırdı:

Sayfa 135

Satır: 21

Aramak, aramaya koyulmak.

Mecnūnu araşdırdı Bulamayıp kabīlesi
ḥalkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bī-çāre olup nām u
nişāndan ašlā bir eṣer

arasına girip:

1. arasına girip:

Sayfa 209

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*İki şeyin (adamın) arasında
bulunmak.*

Birāder şu ḥerīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnūn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylāyı görüp ‘aḫl

2. arasına girip:

Sayfa 209

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*İki şeyin (adamın) arasında
bulunmak.*

Birāder şu ḥerīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnūn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylāyı görüp ‘aḫl

araya girip:

1. araya girip:

Sayfa 127

Satır: 20
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzlaştırmak.

ķabilesinden alķaķ degildir ki ķızlarını
vermeyeler Ne ķadar
aķırlık isterlerse yok demeyip maller
verip araya girip bu söz uezre

ard:

1. **ardından:**
Sayfa 169
Satır: 26
Ardı sıra.

Emr Allahın deyip ön baķını şalıverdi
Şıķın bir şahraya
doķru segirdip kaçdı Mecnun ardından
segirdip çekilip gitdi

ardı sıra:

1. **ardı sıra:**
Sayfa 163
Satır: 13
Kelime Tipi: -
Ardından.

ardı sıra ademler gönderip etrafı
aradılar Aşla nām u nişan bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnun için Leylānı

ardına düşerlerdi:

1. **ardına düşerlerdi:**
Sayfa 221
Satır: 25
Kelime Tipi: **Deyim**
*Arkasından gitmek, peşini
bırakmamak.*

düşerlerdi Mezārın etrafını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol tarafa
kimse uğramaķa ķadir olmadılar Bir
yıldan sonra hayvānlar gördü ki

ardına düşüp:

1. **ardına düşüp:**
Sayfa 217
Satır: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
*Arkasından gitmek, peşini
bırakmamak.*

toķru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşanlar ve yırtıcı
hayvānlar daķı ardına düşüp gitdiler
Mecnun Leylā ile bu ķadar

2. **ardına düşüp:**
Sayfa 199
Satır: 25
Kelime Tipi: **Deyim**
*Herhangi bir amaçla onun
arkasından gitmek, peşini hiç
bırakmamak.*

ķalkıp kocanın ardına düşüp
Kandesin cānān deyip Mecnundan
yana cān atdı Mecnunu

3. **ardına düşüp:**
Sayfa 213
Satır: 15
Kelime Tipi: **Deyim**
*Arkasından gitmek, peşini
bırakmamak.*

ardına düşüp bile gitdiler Kābileyeye
yaklaşdıķda Zeyd Leylāya
müjde için ileri varıp Mecnunun
geldiginden haber verdikde Leylā

ardınca:

1. **ardınca:**
Sayfa 175
Satır: 9
Ardı sıra.

ellerimi taşlar altında koyup yıkılıp
gitdiñ diyü ardınca feryâd edip
Leylâ dahı

2. ardınca:

Sayfa 201

Satır: 28

Ardı sıra.

sırrı fâş olup Mecnûn gibi dillerde
destân oldu Halk-ı 'âlem bir
yere oturup Mecnûnu söyleşirken
ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

ardlarına düşüp:

1. ardlarına düşüp:-

Sayfa 159

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir kimsenin arkasından gitmek.

şulh olduğun işidip mahzûn olup
ardlarına düşüp varıp
Nevfele du'âlar edip dedi ki

2. ardlarına düşüp:

Sayfa 169

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ardına (arkasına) düşmek
(birinin). Herhangi bir amaçla onun
arkasından gitmek, peşini hiç
bırakmamak.*

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

arka olalım:

1. arka olalım:

Sayfa 149

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sahip çıkmak, bir kimseyi
başkasına karşı korumak.*

arka ve yardımcı olalım Lâkin kızın
bir kaç gündür mizâcî nâ-hoşdur
Hak Te'âlâ Hâzretleri şîhhat ü ihsân
eyledikde tedârikini görüp ol

arka olup:

1. arka olup:

Sayfa 129

Satır: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*Belli kimselere sırtını dayamak
güvenmek. II Arka çıkmak, arkasını
dayamak.*

ki seyyidimiziñ oğlu Qays da ananın
babanın bir dânesidir Bes iki
kabîleniñ begi birbirlerine hışşım
olmağla arka ve yardım olup bir

arkaların sıgardı:

1. arkaların sıgardı:

Sayfa 195

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Arkasını sıvazlamak.

sıgardı Bes günlerde bir gün pâdişâh
muşâhibine gâzab edip emr
eyledi kim götürüp arşanların önüne
atalar Fermân üzre tutup

arkası üstüne yıkıldı:

1. arkası üstüne yıkıldı:

Sayfa 219

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Sırtüstü bayılıp düşmek.

yerlere şaldı dedikde Mecnûn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
âh edip bir na'ra urdu Ortalgı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

arkası üzerine yıkıldı:

1. arkaşı üzerine yıkıldı:**Sayfa 209**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Bayılmak.

başından gidip arkaşı üzerine yıkıldı
Ne hâl ise kendisini düşürüp
dağı yakîn vardı Leylâ ise turmadın
her bir fakîriñ çanağına birer

arkasına verip:**1. arkasına verip:****Sayfa 209**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un vücudunun arka
tarafına post) atmak.*

bir eski pöste ki bulup arkasına verip
bir ip ile bağladı Ve başına bir
depesi delik külâh giydirip kırk yıllık
dilenci kıyâfetine koyup bir

arkasını ohşayıp:**1. arkasını ohşayıp:****Sayfa 169**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

(Geyiğin) sırtını okşamak.

râst gelip gördü kim bir güzel şığîn
şikâr eylemiş yanına varıp arkasını
ohşayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre
Ne tarîk ile tutulup böyle

'ârsız ve nāmûsu yok:**1. 'ârsız ve nāmûsu yok:****Sayfa 191**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Arsız ve namussuz (Mecnûn).

gün bir avcı tağları dolaşıp gezerken
Mecnûna râst gelip
Ey 'ârsız ve nāmûsu yok bunda Leylâ
deyip feryâd u fiğân edip

arşlân:**1. arslan:****Sayfa 195**

Satır: 19

Aslan.

Arslan ise herîfi pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi
Bu pâdişâhıñ muşâhiblerinden bir tâze
cevân var idi ki gâyet hünerli

2. arslanlar:**Sayfa 197**

Satır: 1

Aslan.

esbâbını şoyup arslanlarıñ içine
bırakdılar Arslanlar da yine
bir âdem geldigin gördükleri gibi
yerlerinden sıçrayıp her tarafa hamle

3. arslanlar:**Sayfa 197**

Satır: 13

Aslan.

imiş ki arslanlar bir kılına zarar
getirmemişler Hâlâ içlerinde sağ ve
sâlimdir dedikde pâdişâh ta 'accüb edip
yanında olanlara

4. arşlanlar:**Sayfa 197**

Satır: 21

Aslan.

Pâdişâhım on yıldır ki arşlanlar benim
elimden yemek
yiye gelmiştir Şimdi verdiğim
ni 'metin hakkını gözedip benim

5. arşlanlar:
Sayfa 213
 Satır: 14
Aslan.

Ve kalkıp Kandesin cānān deyip Zeyd
 ile muşahabet ederek yola
 girdiler Arşlanlar vesā'ir vahşī can-
 verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

6. arşlanlar:
Sayfa 213
 Satır: 25
Aslan.

arşlanlar vesā'ir vahşī cān-āverler ise
 obanın etrafını alıp
 kuş uçurmazlardı Kabīle halkından bir
 iki ādem haṭā ile ol maḥalle

7. arşlanlar:
Sayfa 213
 Satır: 27
Aslan.

uğradıklarında arşlanlar pāre pāre edip
 helāk eylediler Leylā ile
 Mecnūn gerçi bir yerde şöhet
 eylerlerdi Hep sözleri hāl diliyle ne

8. arşlanlar:
Sayfa 217
 Satır: 1
Aslan.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
 arşlanlar ve yırtıcı
 hayvānlar daḥī ardına düşüp gitdiler
 Mecnūn Leylā ile bu kadar

9. arşlanlar:
Sayfa 221
 Satır: 23
Aslan.

kalıp kimse yanına varamadı Zīrā
 arşlanlar vesā'ir yırtıcı cān-āverler

bunca zamāndan beri ayrılmayıp
 kande giderse Mecnūn ardına

arslancı:

1. arslancı:
Sayfa 197
 Satır: 10
Aslançı, aslan terbiyecisi.

kemikleri varsa alıp bir yere cem' edip
 bir yere gömüñ dedikde
 arslancı da gelip pādişāhın huzūrunda
 yer öpüp du'ālar etdi

arslanıñ elinde:

1. arslanıñ elinde:
Sayfa 197
 Satır: 17
 Kelime Tipi: -
Aslanın elinde.

Pādişāh da arslanıñ elinde sağ
 kaldığına hayrān olup
 Sihr mi bilirdiñ yoḥsa bir du'ā mı
 okuduñ ki aşlanlar seni helāk

arşlanlar arasında kalıp:

1. arşlanlar arasında kalıp:
Sayfa 197
 Satır: 6
 Kelime Tipi: -
Aslanların arasında konaklamak.

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
 mülāyemetler gösterdiler Cevān
 da ol gece arşlanlar arasında kalıp
 çünkü şabāḥ oldu Pādişāhıñ

arşlanlara atarlarsa:

1. arşlanlara atarlarsa:-arlarsa
Sayfa 195
 Satır: 24
 Kelime Tipi: -
Aslanlara yem etmek anlamında.

Cevān da fikr edip
Eger pādişāh bir gün baña ğāzab edip
olursa ve arşlanlara atarlarsa

arşlanlarıñ önüne atalar:

1. arşlanlarıñ önüne atalar:

Sayfa 195

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Aslanlara yem etmek.

sığardı Bes günlerde bir gün pādişāh
muşāhibine ğāzab edip emr
eyledi kim götürüp arşlanlarıñ önüne
atarlar Fermān üzre tutup

arşlanlarıñ önüne atarlardı:

1. arşlanlarıñ önüne atarlardı:

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*(Bir kimseyi) aslanların önüne
atmak.*

yedi başlı ejderhādır Pādişāh bir
kimseye ğāzab edip helāk etmek
murād eyledikte emr edip esbābını
şoyup arşlanlarıñ önüne atarlardı

artık:

1. artık:

Sayfa 221

Satır: 5

Daha fazla, daha çok.

bundan sonra artık şabrı ve taḥammülü
kalmayıp feryād eyledi
Yanında olan ḥayvānlar ürküşüp
kaçarlardı Mecnūn da Leylānıñ
mezārını

2. artık:

Sayfa 131

Satır: 14

*"Bundan sonra, bundan böyle"
anlamlarında kullanılan zarf.*

Ve nāleler edip der idi ki
Şimden sonra baña artık vuşlat ḳapısı
ḳapanıp hicrān yolları

3. artık:

Sayfa 179

Satır: 19

*"Bundan sonra, bundan böyle"
anlamlarında kullanılan zarf.*

Ve Mecnūn dīvānesi olduĝu bilinip
‘āşikāre oldu Artık
‘ār nāmūsu bıraĝıp anası ve babası ve
ḳocası ḳorḳusundan geḳip

4. artık:

Sayfa 131

Satır: 20

*"Artık, bundan böyle, şimdiden
sonra" anlamında zarf.*

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
dōstlar ğamından içinden geḳip
tamām-ı

‘arz edecek:

1. ‘arz edecek:

Sayfa 215

Satır: 21

Kelime Tipi: -

İsteĝini sunmak.

mazeretiñ yok ḥāk-pāye ‘arz edecek ve
cümle sözden maḳşūd bir kerre
mübārek cemāliñi dünyā gözüyle
görmek idi Ḥaḳḳa yüz biñ şükrler

‘arz edip:

1. ‘arz edip:

Sayfa 175

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*(Servet) sunmak, takdim etme,
vermek.*

haberler gönderip mällar ‘arz edip
istediler
El-kıssa İbn-i Selām haberdār olduğda
cân başına sıçrayıp

‘arz eyledikde:

1. ‘arz eyledikde: -dik, -de
Sayfa 149
Satır: 6
Kelime Tipi: -
Sunmak.

çeşmesi olan İbn-i Selām için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
‘arz eyledikde Leylânın babası dağı

‘arz eylediler:

1. ‘arz eylediler:
Sayfa 175
Satır: 30
Kelime Tipi: -
Sunmak, göstermek, takdim
etmek.

Leylânın babasına gelip İbn-i Selāmın
du‘ā vü senā ile gönderdiği
peş-keşleri ‘arz eylediler Qabül olunup
yemekler çekilip

‘arz-ı cemāl kılıp:

1. ‘arz-ı cemāl kılıp:
Sayfa 211
Satır: 7
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) güzel yüzünü
göstermesi.

cemāl kılıp dedi ki
Qabileye vardıkdan sonra İn-şā’allah
bir maḥalli düşdükçe

‘arz-ı hāl eylemek:

1. ‘arz-ı hāl eylemek:
Sayfa 215

Satır: 18
Kelime Tipi: -
(Leylâ'nın izzetini) anlatmak.

murādım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı hāl eylemek idi Lâkin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

‘arz-ı hāl olsun:

1. ‘arz-ı hāl olsun:
Sayfa 153
Satır: 30
Kelime Tipi: -
Hâlini arz etme, durumunu
bildirme.

üzre ortalıkda kendi ahvâline
müte‘allık tedbîr ü tedârük yokdur
Hemân ‘arz-ı hāl olsun deyip bir kaç
beyt söyleyip ma‘nâsı bu

‘arz-ı hâle başlayıp:

1. ‘arz-ı hâle başlayıp:
Sayfa 173
Satır: 18
Kelime Tipi: -
İçinde bulunulan durumu
anlatmak.

yüzüne bakdıkda Mecnûn da yüzüne
bakdıkda Mecnûn da ‘arz-ı hâle
başlayıp dedi ki

‘arz-ı haller edip:

1. ‘arz-ı haller edip:
Sayfa 121
Satır: 4
Kelime Tipi: -
Vaziyetini arz etmek. II Leylâ ile
Mecnûn'un aşklarını birbirine
sunması.

uğurundan bunlarıñ arasına ‘aşk âteşi
düşüp yapça yapça bunları

yağmağa başladı Gizli birbirlerine
‘arz-ı haller edip nâz u niyâza

‘arz-ı iştîyâklar eylediginden:

1. ‘arz-ı iştîyâklar eylediginden:

Sayfa 125

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Özlemini, hasretini arz etmek,
dile getirmek.*

âhları çekip ortalık yerde vâfir ‘arz-ı
iştîyâklar eylediginden bî-çâre
Mecnûn kendisini zabt edemeyip
girdikçe efgânı birden geçip

‘arz-ı maḥabbetler edip:

1. ‘arz-ı maḥabbetler edip:

Sayfa 215

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Sevgi sunmak.

Ba‘dehu rivâyet olunur ki
Mecnûna niçe ‘arz-ı maḥabbetler edip
bu hâl üzre ḥaylî zamân

arzû:

1. arzû:

Sayfa 117

Satır: 14

İstek. II Çocuk hasreti.

idi Ancak bunca zamândan beri hîç
evlâdı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dâ‘imâ evlâda ḥasret
olup ol arzû ile cigeri kebâb

arzû edersin:

1. arzû edersin:

Sayfa 131

Satır: 4

Kelime Tipi: -
Yürekten istemek.

servi boylu gül yañaqlı yâkût dudaklı
nâzenîn mâh-pâre kızlar
alıverelim Bî-ma‘nâ yâbândan n’için
kız ârzû edersin ḳabilemiz

‘aşâsını eline alıp:

1. ‘aşâsını eline alıp:

Sayfa 185

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Asayı eline almak.

ne ḥâl ise bir kerre dahı şu Mecnûna
varıp bir maşlaḥat edeyim Ola
ki te‘şîr edip gelip yerime otura idi
diyü ‘aşâsını eline alıp yap yap

‘âşık:

1. ‘âşıkların:

Sayfa 143

Satır: 24

*Birine sevgiyle bağlanan, tutulan,
vurgun, müptela olan (kimse).*

açılır Irmaqlar cûş u ḥurûş zencîrin
sürüyüp dîvâne gibi şekl
bağlayıp bülbülleriñ Mecnûn gibi
feryâd u fiğânı ‘âşıkların yüregiñi

2. ‘âşıkdır:

Sayfa 145

Satır: 21

*Birine sevgiyle bağlanan, tutulan,
vurgun, müptela olan (kimse).*

Belli ki bu kim ‘âşıkdır Bir ḥâber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp ṭurmuşdu Cümle
ahvâli ṭuyup Mecnûna ‘âşık

3. 'âşık'ları:

Sayfa 165

Satır: 1

Birine sevgiyle bağlanan, tutulan, vurgun, müptela olan (kimse).

ve biz 'âşık'ları ağladıp dağı
düşmânlarımızı güldürüp bir dağı
kim şâhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kıyruklu yıldız idi kim

4. 'âşık'ın:

Sayfa 215

Satır: 19

Birine sevgiyle bağlanan, tutulan, vurgun, müptela olan (kimse).

dutup bende tâb u tüvân kıomadı Ve
söze kâdîr olsam bile 'âşık'ın bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
hasb-i hâlimdir ma'lûm

'âşık olan kimesne:

1. 'âşık olan kimesne:

Sayfa 157

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Âşık olan kişi, insan. II Âşık.

'Aşkdan haberi yoğ idi kim bildi
'aşık'ın hâli oldur ki 'âşık
olan kimesne ma' şükun kavm ü
kabîlesine ve ne kadar müte'allikâtı

'âşık oldu:

1. 'âşık oldu:

Sayfa 201

Satır: 21

Kelime Tipi: Deyim

Sevmek, tutulmak.

ol nigârîñ zülf-i dāmına düşürüp biñ
cânla 'âşık oldu Derdi ile
bî-karâr olmuşdu Her ne kadar ara
yere âdemler kıoyup 'amucasından

2. 'âşık oldu:

Sayfa 147

Satır: 15

Kelime Tipi: Deyim

*Bir şey veya kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlünü kaptırmak.*

şaplanıp biñ cânla 'âşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğın haber alıp âh
vâhlar edip dönüp kabîlesine geldikde
akrânlarından niçe ulu

'âşık olduğunu:

1. 'âşık olduğunu:

Sayfa 143

Satır: 17

Kelime Tipi: Deyim

*Bir şey veya kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlünü kaptırmak.*

Lâkin zarîfler kıssaya vâkıf olup 'âşık
olduğunu aıldılar Ve
ta'n edip başına kaçdılar

2. 'âşık olduğunu:

Sayfa 145

Satır: 23

Kelime Tipi: Deyim

*Bir şey veya kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlünü kaptırmak.*

olduğunu bilip aıldayıp ahşâm olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münâfık kız Leylânîñ anası bir tenhâ
yere çekip bâğda görüp işitdigi

3. 'âşık olduğunu:

Sayfa 147

Satır: 20

Kelime Tipi: Deyim

*Bir şey veya kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlünü kaptırmak.*

şorduklarında ol dahı yolda rāst
geldigini ol nāzenīniñ hūsnüne
vaşf eyleyip cān u dilden ‘āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

‘āşık oldum:

1. ‘āşık oldum:
Sayfa 203
Satır: 26
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevmek, tutulmak.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü’lillah ben de ‘āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā‘imā
anlar ne yerler ise ben de onu

‘āşık olmağı:

1. ‘āşık olmağı:
Sayfa 205
Satır: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevmek, gönül vermek.

‘aşkın dadını almamışdır Ve ‘āşık
olmağı ancak nefsinin teķāzāsını
şalmışdır ‘Aşķ bir hūmādır ki bir
kimesneniñ başına sāye şaldıkda

‘āşık olup:

1. ‘āşık olup:
Sayfa 121
Satır: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevmek, tutulmak.

Қайса mā‘il olup āşūfte oldu El-kışşa
iki taraftan birbirlerine
‘āşık olup Қays Leylāya Leylā Қaysa
meftūn oldular Bir

2. ‘āşık olup:
Sayfa 201
Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**
Sevmek, tutulmak.

Bu Maḥal Zeyd Derler Bir Kimse
‘Ammusu
Қızına ‘Āşık Olup Leylāyı Yanına
Getirdip

3. ‘āşık olup:
Sayfa 203
Satır: 8
Kelime Tipi: -
*Āşık olmak: Aşķa tutulmak, yoğun
sevgiye kapılmak, bağlanmak.*

ḥatunlar da Zeydiñ aḥvālini bir bir
beyān edip
‘Amucası kızına ‘āşık olup āḥir-i kār
babası fakīrdır diyü

4. ‘āşık olup:
Sayfa 141
Satır: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
*Bir şey veya kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlünü kaptırmak.*

ve iḥsān edip beni kendi ḥālime
koyasın kendi ‘ālemiñizde
olup tūtalım ‘Ālem ‘āşık olup
gitmişdir bāğında dā‘im gül bitmişdir

5. ‘āşık olup:
Sayfa 145
Satır: 26
Kelime Tipi: **Deyim**
*Bir şey veya kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlünü kaptırmak.*

aḥvāli bir bir beyān edip
Bu kıza olmuş olacak Mecnūna ‘āşık
olup divāne olmuş

6. ‘āşık olup:
Sayfa 175
Satır: 17
Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir şey veya kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlünü kaptırmak.*

Her taraftan nâmlı nâmdâr kimesne
her kulağdan ‘âşık olup ol mâh-
pâreniñ
biñ cânla ‘âşıkı müşterisi oldular Ve
dediler ki

‘âşık u ma‘şūk:

1. ‘âşık u ma‘şūk:

Sayfa 163

Satır: 19

Kelime Tipi: -
Seven ve sevilen.

ma‘şūkum olan bî-çâre Mecnûna verip
iki ‘âşık u ma‘şūk bir yere
gelip bunca zamândan beri çekdiğiniz
zağmetleri ve hasretleri

‘âşık u ma‘şūk olduklarıdır:

1. ‘âşık u ma‘şūk olduklarıdır:

Sayfa 119

Satır: 18

Kelime Tipi: -
Âşık ve sevgili olmak.

Bu Mahal Leylâyı Babası Mektebe
Verip
Birbirlerine ‘Âşık u Ma‘şūk
Olduklarıdır

**‘âşık u ma‘şūkūñ hâllerini naẓm
edip:**

**1. ‘âşık u ma‘şūkūñ hâllerini naẓm
edip:-ip**

Sayfa 221

Satır: 33

Kelime Tipi: -
Seven ve sevilenin hikâyesini
yazmak.

naẓm edip cihân halkına dâstân eyledi
Bir gün Zeydiñ hâtırına bu
geldi kim derdmend Mecnûn

‘âşık u şâdık yârim olan mecnûnu:

**1. ‘âşık u şâdık yârim olan
mecnûnu:**

Sayfa 211

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Sadakatli âşığım, sevgilim olan
Mecnûn.*

Niçe olur haylî zamândır ki ‘âşık u
şâdık yârim olan Mecnûnu
bir gün da‘vet edip görüşmek istedim
Lâkin bir aralık bulamadım

**2. ‘âşık u şâdık yârim olan
mecnûnu:**

Sayfa 211

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Sadakatli âşığım, sevgilim
Mecnûn.*

Niçe olur haylî zamândır ki ‘âşık u
şâdık yârim olan Mecnûnu
bir gün da‘vet edip görüşmek istedim
Lâkin bir aralık bulamadım

**‘âşık a tã‘n ile mümkün
olmadığından mübtelâdır n’eylesin:**

**1. ‘âşık a tã‘n ile mümkün
olmadığından mübtelâdır n’eylesin:**

Sayfa 181

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Âşığa ayıplayarak bir şey
yaptırmak mümkün değildir, tutkundur
ne yapsın?.*

deyip söylerlerdi Lâkin kâr eylemez
‘âşık a tã‘n ile

mümkün olmadığından mübtelâdır
n'eylesin Bu haberlerden âgâhı

‘âşıkâne sözden:

1. **‘âşıkâne sözden:**

Sayfa 207

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Âşık olana yakışacak şekilde,
âşıkça, âşıkçasına söz. II Âşıkâne söz.*

hata ola Zîrâ cânını saña ısmarladı
demekdir deyip da ‘vâsını işbât
edip ve Mecnûnu ilzâm eyledikde
Mecnûn da bu ‘âşıkâne sözden

**‘âşık-ı bî-çâre derdmend-i
âvâresiniñ hâlinde:**

1. **‘âşık-ı bî-çâre derdmend-i**

âvâresiniñ hâlinde:-i, -(n)den-nden-
s, -i, -nin

Sayfa 131

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Avare dertli, çaresiz, zavallı
âşığın vaziyeti. II Mecnûn.*

kalkar ve ne şekl muşâhibler ile nâz u
niyâz edip şalınmaktadır

‘Aceb bu ‘âşık-ı bî-çâre derdmend-i
âvâresiniñ hâlinde haberi var

‘âşık-ı mahzûnum:

1. **‘âşık-ı mahzûnum:**

Sayfa 143

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Hüzünlü âşık. II Mecnûn.

Âh âceb ol ‘âşık-ı mahzûnum ve bî-
çâre Mecnûnum kağı
verde benim âteş-i hicrânımla hasta vü
biryân ve dest-i gamla giryân

**‘âşık-ı şadıkım olan nâ-murâd
mecnûndan:**

1. **‘âşık-ı şadıkım olan nâ-murâd
mecnûndan:**

Sayfa 177

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Gerçek âşık, muradına erememiş,
zavallı, düşkün Mecnûn.*

Perişân olup Babam baña ne yavuz
hayflar edip nâ-gâh beni yâbancı
herife
verdi ‘Âşık-ı şadıkım olan nâ-murâd
Mecnûndan ayırdı diyü

‘âşık-ı şadıkıñ:

1. **‘âşık-ı şadıkıñ:**

Sayfa 141

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Sadakatli âşık.

Bir âfet-i devrân u fitne cihânda hâtırı
görölmüş idi Bu hüsn ile
evvelde Mecnûnuñ devr dîvânesi ve
biñ cân ile ol ‘âşık-ı şadıkıñ

‘âşıklar hâli:

1. **‘âşıklar hâli:**

Sayfa 139

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Âşıkların durumu, içinde olduğu
vaziyet.*

ve benim feryâdım kulak tutup hâtırın
perişân eyleme ‘âşıklar
hâli dâ‘imâ ağlamakdadır ve âteş-i
‘aşk ile yüregın tağlamakdır

**‘âşıklar melâmet taşından
kaçmazlar:**

1. 'āşıklar melāmet taşından

kaçmazlar:

Sayfa 139

Satır: 24

Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**

*Āşıklar ayıplanma taşından
kaçmazlar.*

yere erişdirir Eger ibtidā bī-ma'nā şey
görünür Ammā soñu kemāl-i
hâldir 'Āşıklar melāmet taşından
kaçmazlar Ve 'ār nāmūs nedir

aşıl-zāde devletlilerden:

1. **aşıl-zāde devletlilerden:**

Sayfa 149

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Soylu, rütbeli kimseler.

Şafā geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zāde devletlilerden kız değil
yā cānımızı dırğ eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

āşinā olup:

1. **āşinā olup:**

Sayfa 149

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Dost olmak.

Mecnūn ile Āşinā Olup Leylāyı Ol
Ġarīb Mecnūna
Alıverelim Diyü Bu Qavle 'Ahd ü
Emān Etdigidir

aşk:

1. **aşk:**

Sayfa 127

Satır: 12

Aşk (sevdasına düşmek).

eylerdi Derdmendiñ hâli ziyāde
perîşān olmuştur Tamām-ı aḥvālī
bir bir beyān eylediklerinde babası
böyle oğlanıñ aşk sevdāsına

'āşk:

1. **'āşk:**

Sayfa 137

Satır: 18

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

berī ḥidmet-i şerefñizden dūr olup
tekaşşurluk ederim ammā bu işde
benim zerre kadar günāhım yokdur
'Aşk derler bir pādīşāh vardır ki

2. **'aşka:**

Sayfa 139

Satır: 16

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

zülfü zencîri boynuma kat kat tolaşıp
bırakmak muḥāl oldu Ve
benim cān 'azîzim baba Cihānda 'aşka
ibtidā ben uğramadım Yalnız

3. **'aşkını:**

Sayfa 143

Satır: 3

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

babası korkusundan 'aşkını gizleyip
şakınırdı Ve ortayı tenhā
buldukça

4. **'aşkdan:**

Sayfa 157

Satır: 3

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

'Aşkdan ḥaberi yoğ idi kim bildi
'aşkıñ hâli oldur ki 'āşık
olan kimesne ma' şūkun qavm ü
kabîlesine ve ne kadar müte'allikātı

5. 'aşkı:

Sayfa 205

Satır: 7

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ayıkamaz ve degme açlıktan bî-tâb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi 'aşkı
düşünde bile görmediñ Ve haķikat-i
hâle ermediñ Baña bundan baħs

6. 'aşkıyla:

Sayfa 193

Satır: 17

(Leylâ'nın) sevdası.

Be hey dîvâne bunca zamāndan beri
'aşkıyla nālān olduğıñ
güzeliñ şüretini n' için bozduñ dedikde
Mecnūn da cevāb edip

'aşk ahvâli diğer-gün:

1. 'aşk ahvâli diğer-gün:-

Sayfa 201

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*(Zeyd'in) vaziyeti aşk (derdi) ile
(günden güne) değışti.*

Bes bî-çäre Zeydiñ 'aşk ile diğer-gün
āh u efğānlar ile günden
güne ahvâli ziyāde perîşān olup
beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

'aşk âteşi:

1. 'aşk âteşi:-

Sayfa 149

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Âşık olmaktan duyulan acı, keder.

Yine eski 'ādeti üzre nā-murād
Mecnūn dā' mā şahrālarda 'aşk
âteşi ile sūzān u biryān olup gece ve
gündüz āh eylemekde idi

'aşk âteşi düşüp:

1. 'aşk âteşi düşüp:

Sayfa 121

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Âşık olmak, aşk derdiyle yanmak.

uğurundan bunlarıñ arasına 'aşk âteşi
düşüp yapça yapça bunları
yakmağa başladı Gizli birbirlerine
'arz-ı haller edip nāz u niyāza

'aşk âteşi parlayıp 'alevlendi:

1. 'aşk âteşi parlayıp 'alevlendi:

Sayfa 179

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Aşk ateşinin parlayıp artması. II
[Âşığın sevgilisine duyduğu özlem,
ateş şeklinde kendini gösterir ve daima
âşığı yakar.]*

baña devlet yeter deyip geri çekilip
Leylā günden güne efğānların
ziyāde edip gitdi ki 'aşk âteşi parlayıp
'alevlendi

'aşk bir hümâdır:

1. 'aşk bir hümâdır:

Sayfa 205

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Aşk bir hümâ kuşudur.

'aşkın dadını almamışdır Ve 'âşık
olmağı ancak nefsinin tekāzāsını
şalmışdır 'Aşk bir hümâdır ki bir
kimesneniñ başına sāye şaldıkda

'aşk cevāhirine:

1. 'aşk cevāhirine:

Sayfa 203

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Aşk incisi. II Sevgili, Leylâ.

Ey Mecnûn eger maşşûduñ ‘aşk
cevâhîrine mâlik olmak
dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
ile olsañ dahı kolaylığla

‘aşk ehli:

1. ‘aşk ehli:

Sayfa 171

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Âşık.

şabâhıña ahşâm edip saña böyle zülfü
gibi siyâh esvâblar giydiren
yakıp yandırmışdır Eger ‘aşk ehli degil
iseñ n’için bu siyâhları

aşk marazı:

1. aşk marazı:

Sayfa 139

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Aşk hastalığı.

eylemeñ Bu ‘aşk marazı hekimler
‘ilâcıyla def’ olur hastalık degildir
Ve bu marazda Loğmânlar ‘âciz olup
Eflâûnlar hayrân

‘aşk şarâbını içdim:

1. ‘aşk şarâbını içdim:

Sayfa 189

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Aşk şarabının tadına varmış
olmak. II Âşık olmak.*

yuvalanmağa devletdir Ol âsitânda
olmak sa‘âdetine degmez bu
faķiriñiz de Çünkü ol ‘aşk şarâbını
içdim Dünyâ devletinden geçtim

‘aşk şarâbıyla mest olmuş:

1. ‘aşk şarâbıyla mest olmuş:

Sayfa 213

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Aşk şarabıyla kendinden geçmek.

yıkıldı Mecnûn Leylâyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk
şarâbıyla mest olmuş ‘âşık u ma‘şûk
herbiri bir tarafa yıkıldı

‘aşk sevdâsı düşen kimesneniñ:

1. ‘aşk sevdâsı düşen kimesneniñ:

Sayfa 189

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Aşka tutulan kişi.

ben bî-ñuzûru bende hükmüne râm
oldum Bes ‘aşk sevdâsı düşen
kimesneniñ her ne kadar mâlı ve
menâli olsa gözüne zerre kadar

‘aşk u maħabbet sözlerini:

1. ‘aşk u maħabbet sözlerini:

Sayfa 215

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevgi sözleri.

edip andan kırtuldum diyü ol kadar
‘aşk u maħabbet sözlerini
söyledigi Leylâya ĥasret el verip bir
zamâna dek bakıp kaldı

‘aşk u maħabbetim eksilmeyip:

1. ‘aşk u maħabbetim eksilmeyip:

Sayfa 203

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*(Sevgiliye) aşk ve sevginin
azalmaması.*

yedim ve yine 'aşk u maḥabbetimin eksilmeyip dā'imā ber-ḳarār ḥalkı içinde olanın hiç zararını görmedim Bilmem sen ne sevdāya

'aşk u sevdāsını:

1. 'aşk u sevdāsını:

Sayfa 133

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Aşk ve kuvvetli sevgi.

Mecnūn 'aşk u sevdāsını işitdikde cūş u ḥurūşa gelip varıp
Kā'be-i Mükerreremeniñ ḥalkasına yapışıp yüzlerini yerlere sürüyüp

'aşk yolunda şehīd olduğuma

'alāmet ola:

1. 'aşk yolunda şehīd olduğuma

'alāmet ola:

Sayfa 217

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Aşk uğruna şehit olmanın nişanı.

II Âşığın kefeninin kan ile boyanması.

kan ile boyasız ki 'aşk yolunda şehīd olduğuma 'alāmet ola
Beni bu ḥāl ile götürüp toprağa defn edesiz ki 'aşkla āvāre ve ser-gerdān

'aşkdan ferāğat eylemek istedikde hemān-dem gönlünde olan 'aşk sevdāsı harekete gelip:

1. 'aşkdan ferāğat eylemek istedikde hemān-dem gönlünde olan 'aşk sevdāsı harekete gelip:-

Sayfa 189

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un) sevdasından

vazgeçmek istediğinde derhal yüreğinde aşk sevdasının canlanması.

harekete gelip
Beni bırağıp elimden ḳurtulsañ mı gerek deyip cūş u

'aşkdan şuarup:

1. 'aşkdan şuarup:

Sayfa 133

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Sevgiden, sevdadan ayırmak.

benim du'āmı ḳabūl eyle ḳapıñdan maḥrūm gönderme Yā Rāb Baña sevdā-yı 'aşkıñdan ferāğat eyle diyü beni 'aşkdan şuarup cānānumdan

'asker:

1. 'askerinden:

Sayfa 157

Satır: 11

Orduda görev yapan herkes.

yavuz ḥayflar oldu diyü maḥzūn olurdu Ammā Leylā 'askerinden biri Nevfel 'askeriniñ birini ursa Bāreka'llāh eliñ var olsun

2. 'askeriniñ:-

Sayfa 157

Satır: 12

Orduda görev yapan herkes.

yavuz ḥayflar oldu diyü maḥzūn olurdu Ammā Leylā 'askerinden biri Nevfel 'askeriniñ birini ursa Bāreka'llāh eliñ var olsun

3. 'asker:

Sayfa 155

Satır: 23

Asker. II Ordu.

şafā geldiñiz Anlarda olan silāḥ 'asker bizde de var dediklerinde gelip bu ḥaberi begleri olan Nevfele vukū' üzre beyān eylediklerinde

4. 'askeriyle:-

Sayfa 155

Satır: 25

Asker. II Ordu.

hemân-dem Nevfel 'askeriyle buyurup
Leylânîñ kabîlesi
dil-âverleri dahı hâzır u müheyyâ olup
karşıladılar

5. 'askerle:

Sayfa 155

Satır: 13

Asker. II Ordu.

Bu maḥal 'askerle gelmeden murâdım
maḫşûdum kabîle ser-çeşmesi
olan fülânîñ kıızı Leylâyı Mecnûn
dedikleri nâ-murâda aliverip

6. 'askerin:

Sayfa 157

Satır: 2

Asker. II Ordu.

Baḫ şu Mecnûn dedikleri âdem ki
kendisine yardım eyleyen
'askerin bozulduḡun ister ne
söyledigini birbirlerine söyleşirlerdi

7. 'askerle:

Sayfa 157

Satır: 21

Asker. II Ordu.

şulḫ u şalâḫ olup Nevfel bu 'askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn
olup şulḫa tâlib olduḡu ġâyet gücüne
gelip ḫasâvetlendi Yanında

8. 'asker:

Sayfa 163

Satır: 15

Asker. II Ordu.

üzerine 'asker çekip geldigini Leylâ da
işitdikde öyle mesrûr olup
şafâlar edip der ki

9. 'askeriyle:

Sayfa 163

Satır: 22

Asker. II Ordu.

bir demde hevâya verip murâdımız
hâşıl olur deyip şafâsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel 'askeriyle
gelip Leylânîñ kabîlesi ḫalkı

10. 'asker:

Sayfa 165

Satır: 4

Asker. II Ordu.

toḡmadan yine ṭolandı diyü dahı âḫ
vâḫlar edip ümidini ḫaṭ' eyledi

Bir zamândan soñra Nevfeliñ 'azîm
'asker cem' edip geldiklerini

'asker çekmiş:

1. 'aşker çekmiş:

Sayfa 163

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Ordu hazırlayıp, getirmek.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip 'aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

'aşk-ı cānān aḡlardı:

1. 'aşk-ı cānān aḡlardı:

Sayfa 197

Satır: 34

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) sevgilinin (Leylâ)

aşkıyla aḡlaması.

ayrılmazlardı Bu hâl üzre Mecnûn
dağlarda vahşîlerle şöhbet
edip 'aşk-ı cânân ile ağlardı Bir gece
Cenâb-ı Hakk'a tazarru' u

'aşkı derdi:

1. 'aşkı derdi:

Sayfa 151

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Bir nâ-murâd bî-çâre 'âşıkdır Bir kızın
sevdâsıyla ve 'aşkı
derdi ile bu hâle girip dâ'imâ böyle
şahrâlarda gezip beytler

'aşkın hâli:

1. 'aşkın hâli:

Sayfa 157

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Âşığın vaziyeti.

'Aşkdan haberi yoğ idi kim bildi
'aşkın hâli oldur ki 'âşık
olan kimesne ma' şûkun kavm ü
kabîlesine ve ne kadar müte'allikâtı

'aşkla âvâre ser-gerdân olan mecnûnum:

1. 'aşkla âvâre ser-gerdân olan mecnûnum:

Sayfa 217

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Aşkla avare olup başı dönen

Mecnûn.

olan Mecnûnum ki benim öldüğümden
haberdâr ola Gelip
mezârım üstüne beni arayıp
toprağında

'aşkla şahrâlarda gezip:

1. 'aşkla şahrâlarda gezip:-

Sayfa 181

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) aşk (derdiyle) çöllerde
dolaşması.*

Ey bî-çâre Mecnûn bunca yıllardan
beri yoluna cânlar verip
'aşkla şahrâlarda gezip ve yâbânlarda
düşüp yâr-i vefâdârım

aşlâ:

1. aşlâ:

Sayfa 117

Satır: 6

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

başı buğı yoğ idi Bir ulu kimse var idi
ki kabîlesi halkı emrine
râm olmuşlar idi Aşlâ sözünden taşra
bir iş işlemezlerdi Gâyetle

2. aşlâ:

Sayfa 117

Satır: 12

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

kimiñ bir maşlahatı varsa görüp
hâtırlarını ele alırdı Mâl ü menâl
yanında toprağ ile ber-â-ber idi
Cihânda aşlâ bir şe'ye muhtâc değil

3. aşlâ:

Sayfa 121

Satır: 19

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

sözler aşlâ fâ'ide vermeyip bir
kulağından girip bir kulağından çıkıp

gitti Ancak bu beytiñ ma' nâsıyla
cevâb verdi

4. aşlâ:

Sayfa 129

Satır: 18

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşlâ māl dirîğ olmaz diyü
ibrām eylediklerinde Leylânıñ

5. aşlâ:

Sayfa 133

Satır: 7

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

ziyâde olup aşlâ bir 'ilâc bulmadı
Ba'zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz 'ilâc
kalmadı Hemân bir kerre de Kâ'be-i

6. aşlâ:

Sayfa 135

Satır: 22

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

Mecnûnu araşdırdı Bulamayıp kabîlesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çâre olup nâm u
nişândan aşlâ bir eşer

7. aşlâ:

Sayfa 135

Satır: 30

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selâm verip ahvâlini
şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb
alamayıp bir tarîk ile

8. aşlâ:

Sayfa 137

Satır: 7

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

aşlâ bir cevâb alamadım deyince
kabîle halkı bu haberdan şâd
olup sağlığını Mecnûnuñ babasına
getirip nerde râst geldigini bir bir

9. aşlâ:

Sayfa 145

Satır: 1

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

aşlâ yüzü gülmeyip gönlü açılmadı Ve
gönlünden der idi ki
Baña bu gülşen yârsız külhân ve her
yâriñ âyinesi gözüme

10. aşlâ:

Sayfa 153

Satır: 8

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

bir kaç gün zevk u şafâñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnûnuñ aşlâ
i'tikâdı yok Hâk Te'âlâ Hazretine

11. aşlâ:

Sayfa 153

Satır: 28

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

gidip ahşâmlara degin 'ayş u 'işretler
edip Mecnûnuñ ahvâlini
unutup aşlâ muqayyed olmadı
Mecnûn da gördü ki va'deleri

12. aşlâ:

Sayfa 161

Satır: 15

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

emr sizindir verelim Aşlā muhālefet
yokdur Lākin cümle kabīle-i
‘Arab halkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
dād ederken vardı bir nām-dār

13. aşlā:

Sayfa 163

Satır: 11

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

Leylādan dahı güzel kız alıverelim
diyü va‘dler eyledi Aşlā
diñlemeyip huzūrundan kalkıp şahrāya
toğru çekildi gitdi Şoñra

14. aşlā:

Sayfa 163

Satır: 13

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

ardı sıra ādemler gönderip etrāfı
aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānıñ

15. aşlā:

Sayfa 171

Satır: 25

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

Sözün toğrusu budur ki ben fakīr-i bī-
çāreyim ki aşlā bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kādır degilim bir ihtiyārım ve

16. aşlā:

Sayfa 177

Satır: 20

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

Ağzınız kurusun der idi
Ve çengiler gelip ortalık yerde
şenlikler oldukça aşlā gülmeyip

17. aşlā:

Sayfa 183

Satır: 3

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

Nihāyet aşlā yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maħabbetiñ üzre ber-karār olup gayrı
kimseye rām olmak muhāldir

18. aşlā:

Sayfa 185

Satır: 7

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

bir fā‘ide görmediginden Mecnūn da
aşlā ‘ilāc kabūl etmeyip
ğam u guşsa ile bir guşeye oturup

19. aşlā:

Sayfa 195

Satır: 8

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

toğunmazdı Cümle hayvānāt gūyā
Mecnūnuñ hıdmetkārı idı
Huzūrunda birbirlerine aşlā küstāhlık
etmeye kādır degillerdi Yolda

20. aşlā:

Sayfa 201

Satır: 24

*Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

dilekler ve minnetler edip kızı taleb
eylediyse Fakīrdır diyü bī-çāre
Zeydi aşlā uğratmayıp rıza vermedi

21. aṣlā:**Sayfa 205****Satır: 19***Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

aṣlā çäre olmayıp niçe zamān döşek
esiri oldu Āḥir-kār va‘desi
tamām oldu Bir gün Ḥaḫḫiñ emrine
gitdi Ḳabile ḥalkı bir yere gelip

22. aṣlā:**Sayfa 215****Satır: 1***Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

bir şey olmadı Ve aṣlā ḥatırlarına vişāl
ümidi gelmeyip
hemān cemāl esirine ḳanā‘at
eylemişlerdi

23. aṣlā:**Sayfa 215****Satır: 10***Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.*

gūlzārına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u
fiğān edip tūtīler gibi söze geldiñ
‘Acebdir ki aṣlā bir söz söylemeyip

aşlan:**1. aşlanlar:-lar****Sayfa 197****Satır: 18***Aslan.*

Pādişāh da arslanıñ elinde sağ
kaldığına ḥayrān olup
Siḥr mi bilirdiñ yoḥsa bir du‘ā mı
oḳuduñ ki aşlanlar seni helāk

aşlan-hāneye varıp:**1. aşlan-hāneye varıp:--ıp-ıp****Sayfa 195****Satır: 27****Kelime Tipi: -***(Cevânın) aslanların bulunduğu
yere gitmesi.*

aşlan-hāneye varıp akçeler verip bir
kaç koyun getirip
ve kendi eliyle arslanlara verirdi Ol
ḥayvānlar her gün yanlarında

aşlanlara atduğumuz derdmendi:**1. aşlanlara atduğumuz derdmendi:-i****Sayfa 197****Satır: 8****Kelime Tipi: -***Aslanlara yem edilen dertli,
zavallı (genç).*

ğazabı sākin olup ‘afv eylemediginden
pişmān olup
Düñkü gün aşlanlara atduğumuz
derdmendi görün Eger ḳalmış

aşlı faşlı yok:**1. aşlı faşlı yok:****Sayfa 181****Satır: 18****Kelime Tipi: Deyim***Yalan, uydurma, asılsız, doğru
değil.*

peymānlar edip senden gayrı kimse ile
yār olmam Ve maḥabbetīm
ancaḳ sañadır diyü söylediği sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

aşlı nedir:**1. aşlı nedir:****Sayfa 171****Satır: 23****Kelime Tipi: -***Doğrusu nedir?*

kaçıp ayrılmış mı Aşlı nedir beyân
eyle dedikde kararı da
cevâb verip

âşüfte oldu:

1. âşüfte oldu:

Sayfa 121

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

(Sevgilinin) meftunu, müptelası
olmak.

Qaysa mâ'il olup âşüfte oldu El-kışsa
iki taraftan birbirlerine
'âşık olup Qays Leylâya Leylâ Qaysa
meftûn oldular Bir

at:

1. atından:

Sayfa 151

Satır: 10

At, binek hayvanı.

Biz bu gün şikâr için çıkmış idik
Bundan iyi şikâr olmaz
diyü atından inip Mecnûnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

ata:

1. ata:

Sayfa 187

Satır: 29

Cet, dede, büyük baba ve aynı
soydan daha önce yaşamış olan kimse.

otururlar Bunca zamândan beri ata ve
dedeler

âteş:

1. âteşleri:-

Sayfa 139

Satır: 21

Ateş, yakıcı ve parlayıcı madde.
II Aşk ateşi, iç yangını.

Anların gülmesi gözyaşdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yâbânda kırmaz Elbette bir

2. âteşine:

Sayfa 213

Satır: 4

(Mecnûn'un) gönül yangını,
ayrılık acısı.

Cânânın olan Leylâ niçe demler idi ki
iştîyâkıñ üzerine ve
âteşine kebâb olur Seni yanına da'vet
eylemege biñ cânla tâlib idi

âteşe vandım:

1. âteşe yandım:

Sayfa 199

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Yanmak, tutuşmak. II Aşk ateşiyle
yanmak, tutuşmak, çok acı çekmek.

derdinden âteşe yandım Luṭf edip var
benden du'âlar edip iştîyâklar
'arz eyle ki eger zahmet olmazsa
gelsin alıp fülân yere getir Gelip

âteş-i 'aşk:

1. âteş-i 'aşk:

Sayfa 123

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi, aşk duygusunun
bedende yarattığı ıstırap.

Bî-çâreyi âteş-i 'aşk ile ne yavuz derde
uğratmışlar Hak
Te'âlâ hemîn zâhirleri ola diyü du'â
edip kimi dahı Bak şu deli

2. âteş-i 'aşk:

Sayfa 139

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi, aşkın acısı. II Aşk duygusunun bedende yarattığı manevi his.

ve benim feryādım kulak tutup hātırın
perīşān eyleme ‘āşıklar
hālī dā‘imā ağlamakdadır ve āteş-i
‘aşk ile yüregın tağlamakdır

3. āteş-i ‘aşk:

Sayfa 201

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

ziyāde perīşān olup şabr u taḥammülü
kalmayıp āteşlere düşüp niçe
günler feryād u fiğānlar edip āteş-i
‘aşk

āteş-i ‘aşkı ziyāde olup:

1. āteş-i ‘aşkı ziyāde olup:

Sayfa 121

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Aşk ateşinin artması.

‘aşkı ziyāde olup derd-i ‘aşkla
gündüzleri gündüz ve ne geceleri
gece olup āh u efgānları ‘ayyūka
çıkmağa başladı

āteş-i ‘aşkın:

1. āteş-i ‘aşkın:

Sayfa 199

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Baba āteş-i ‘aşkın bundan ziyāde
yakīn olmağa taḥammülü
yokdur Hālā niçe zamāndan beri
ortanızda ḥasretler ziyāde olup

āteş-i ḥasretle:

1. āteş-i ḥasretle:

Sayfa 215

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Hasret ateşi. II Sevgiliye duyulan
özlem, hasret.*

zamāndan beri derd-i ‘aşkla nālān ve
āteş-i ḥasretle biryān olup
feryād u fiğānları gönüllere erişip
gözlerinden kanlı yaşlar şahrāları

āteş-i hicrānımla:

1. āteş-i hicrānımla:-

Sayfa 143

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi.

Āh āceb ol ‘āşık-ı maḥzūnum ve bī-
çāre Mecnūnum kaṅğı
yerde benim āteş-i hicrānımla ḥasta vü
biryān ve dest-i ğamla giryān

āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa:

1. āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa:

Sayfa 123

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Ayrılık ateşiyle tutuşup yanmak.
II Aşkın çoğalması anlamında
kullanılmıştır.*

Ḳays-ı bī-çāreniñ hālī diğeri-gün olup
āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa başladı
ve hep hālīne göre beytler söyleyip
āvāz ile ayrılıp gözlerinden

āteş-i mihnetler:

1. āteş-i mihnetler:

Sayfa 131

Satır: 25

Kelime Tipi: -
Gam ateşi, eziyet ateşi.

mı Ve benim böyle âteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
ḥasreti bî-çāreniñ bir

**âteş-i miḥnetler ile yanıp
yakıldığımız:**

**1. âteş-i miḥnetler ile yanıp
yakıldığımız:-**

Sayfa 131

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) gam ateşi, (aşk) eziyet
ateşi ile yanıp, sızlanması.*

mı Ve benim böyle âteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
ḥasreti bî-çāreniñ bir

âteşi olup:

1. âteşi olup:-

Sayfa 143

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Tutkunu olmak.

âteşi olup gizlice âh eyledikçe felek
âyinesin siyâh
eylerdi Ammâ neylesin taşra çıkmaya
ḳudreti olmayıp anası ve

âteşlere düşüp:

1. âteşlere düşüp:

Sayfa 201

Satır: 31

Kelime Tipi: **Deyim**

*İçin için yanmak, yanıp
kavrulmak.*

ziyâde perîşân olup şabr u taḥammülü
kalmayıp âteşlere düşüp niçe
günler feryâd u fiğânlar edip âteş-i
‘aşk

atını sürüp:

1. atını sürüp:

Sayfa 149

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Atı getirmek.

āvâz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir tâze yigit oturup
turmadin firâklı

atıp tutmada:

1. atıp tutmada:

Sayfa 149

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Kendi bildiği gibi davranmak.

bir devletli beg idi Niçe kabîleye
ḥükm edip cümlesi emrine
muṭî‘ idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

atıp tutmakda:

1. atıp tutmakda:

Sayfa 143

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Gönüllerince eğlenmek.

kimi güzel āvâz ile bir yere gelip
çengiler de çālpāreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmakda ve gülüp oynamaya

atlan:

1. atlanıp:

Sayfa 137

Satır: 9

Ata binmek.

dedikde Mecnûnuñ babası atlanıp bir
kaç âdemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrâfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

atlanıp etrâfı tolanırken:

1. atlanıp etrâfı tolanırken:

Sayfa 147

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Ata binip çevreyi dolaşmak.

hükmü var idi Bir güzel yüzlü tatlı
sözlü bir dil-âver yigit idi
Günlerde bir gün şikâr için atlanıp
etrâfı tolanırken Leylânîñ

atlar develer bağışlayıp:

1. atlar develer bağışlayıp:

Sayfa 117

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*At (ve) develer bağışlamak,
hediye etmek.*

gidip oldukça atlar ve develer
bağışlayıp izzet ü ikrâm ile gönderirdi
Ve cümle kabîlenin bayı gedası
ni'meti ile garķ olup her

av avlayıp:

1. av avlayıp:

Sayfa 169

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Av ele geçirmek.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ'imâ
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miķdârı elime bir
şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

2. av avlayıp:

Sayfa 169

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Av ele geçirmek.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ'imâ
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miķdârı elime bir
şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

âvâre eylemiştir:

1. âvâre eylemiştir:

Sayfa 173

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*Deli ve başıboş olmak. II Birine
delice âşık olmak, müptela olmak.*

iken felek beni kapısından ayırıp âvâre
eylemiştir Beni bu hâl üzre
boynu bağılı cigeri dağılı götür dilerse
öldürsün dilerse suçumu

âvâz:

1. âvâz:

Sayfa 123

Satır: 2

*Feryat, bağıрма. II Âşığın sevgili
yüzünden acı ile feryat etmesi.*

Ķays-ı bî-çâreniñ hâli diğerkün olup
âteş-i hicrânla yanıp yakılmağa başladı
ve hep hâline göre beytler söyleyip
âvâz ile ayrılıp gözlerinden

2. âvâzı:

Sayfa 221

Satır: 7

*Feryat, bağıрма. II Âşığın sevgili
yüzünden acı ile feryat etmesi.*

üstüne gelip feryâd u figañlar
eyledikçe âvâzı 'âlemi dutup herkes

hâline rahmet eder oldular Bir yerde
karâr etmeyip gece gündüz

avcı:

1. avcı:

Sayfa 165

Satır: 34

Avı kendine iş edinen kimse.

sürmeli gözlerinden insân gibi yaşlar
açar Bir dil-ber ki âdemin cigerin
yaçar Avcı bunları tutup Haylî
zamandır

2. avcı:

Sayfa 167

Satır: 11

Avı kendine iş edinen kimse.

Avcı da bu Mecnûnuñ bu hâline bakıp
hayrân olup
‘Acabâ bu dîvâne n’için ağlar ki
derken bir zamândan şöña

3. avcı:

Sayfa 167

Satır: 22

Avı kendine iş edinen kimse.

gözleri cânânımıñ gözleridir Luṭf edip
bu olmaz sevdâdan vazgeçip
bize birağasın dedikde avcı da

4. avcı:

Sayfa 167

Satır: 31

Avı kendine iş edinen kimse.

eyle Hemân bunları şaliver dedikde
avcı da gördü ki Mecnûnun
esbâbı âhûlardan ziyâde açça eder Bu
şikâr daḥî a‘lâdır deyip

5. avcı:

Sayfa 169

Satır: 10

Avı kendine iş edinen kimse.

yüregi ḥasret âteşiyle yanmaktadır
Avcı eydür

6. avcı:

Sayfa 169

Satır: 24

Avı kendine iş edinen kimse.

verem Eger râzî olursañ saña da
temessük vereyim Bu hayvâncığı
boğazlayıp n’eylersin şaliver dedikde
avcı nâ-çâr olup

7. avcıya:

Sayfa 167

Satır: 13

Avı kendine iş edinen kimse.

avcıya yalvarıp
Kerem eyle şu hayvâncıkları şaliver
dediginde

8. avcıya:

Sayfa 167

Satır: 29

Avı kendine iş edinen kimse.

kalmış esbâbdan ne var ise cümlesini
çıkarıp avcıya teslim edip
Kerem eyle Benim bu esbâbımı al şat
Ehl-i ‘ıyâline nafağa

9. avcıya:

Sayfa 169

Satır: 2

Avı kendine iş edinen kimse.

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

10. avcıya:

Sayfa 169

Satır: 7
Avı kendine iş edinen kimse.

vāfir ağlayıp feryādlar eyledi Andan
 soñra avcıya yalvarıp
 Şu hayvānları salıver gāyet luṭfdur Bî-
 çāre eşinden ayrılıp

11. **avcıya:**
Sayfa 169

Satır: 21
Avı kendine iş edinen kimse.

avcıya verip elinden üç dāne āhū
 yavrucaıklarını alıp āzād eylediyim
 Şimdi böyle ‘üryān olup yanımda bir
 habbe kalmadı ki saña

12. **avcınıñ:**
Sayfa 165

Satır: 30
Avcı, avı kendine iş edinen kimse.

u şahrāları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
 ortalığı lalezara döndürüp gece
 ve gündüz feryād u fiğanlar edip
 gezerken nā-gāh bir avcınıñ üzerine

13. **avcılara:**
Sayfa 165

Satır: 26
Avı kendine iş edinen kimse.

Bu Maḥal Mecnūn Şahrālarda
 Gezerken
 Avcılara Rāst Gelip Ellerinden
 Āhūları Aldığıdır

avla:

1. **avlayıncaya:**
Sayfa 167

Satır: 16
*Bulmak, ele geçirmek,
 yakalamak.*

Hoş güzel Sen bir merḥametli ādem
 olup bağırñ yufka

olduğundan bu hayvānları salıver
 dersin ammā lākin ben bunları
 avlayıncaya

ay:

1. **ay:**
Sayfa 141
 Satır: 15
Ay (30 günlük süreç).

şahrāları tokuz ay mikdārı tolaşıp
 pervānevār ol şem ‘-i ziyā-teniñ
 şevkından yanıp yakılırdı

ay pāresi gibi bir altın başlı oğlu:

1. **ay pāresi gibi bir altın başlı oğlu:**
Sayfa 117
 Satır: 22
 Kelime Tipi: -
*Ay parçası gibi güzel altın saçlı
 bir oğlan. II Mecnūn.*

hatunu hāmile olup ayı günü tamām
 olduğda ay pāresi gibi bir altın
 başlı oğlu dünyaya geldi Babası ile
 anasının gözleri aydın

ayağ:

1. **ayağına:**
Sayfa 197
 Satır: 5
(Cevānın) ayağı.

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
 mülāyemetler gösterdiler Cevān
 da ol gece arslanlar arasında kalıp
 çünkü şabāh oldu Pādişāhıñ

ayağına düşdü:

1. **ayağına düşdü:**
Sayfa 187
 Satır: 8
 Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına kapanmak; çok

yalvarmak, içi yanarak bir istekte bulunmak.

Mecnûn gözünü ovarak babası olduğunu bildikde ‘özrlr dileyip ayağına düşdü Ol ciger güşesini hasret ile koşup iki gözlerini öpüp

ayağına düşüp:

1. ayağına düşüp:

Sayfa 137

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok yalvarmak.

Ey gözüm nuru ve gönüm sürürü oglum Bu seniñ sevdāñ ne dükenmez sevdadır dedikde Mecnûn babasınıñ ayağına düşüp

ayağına getiresin:

1. ayağına getiresin:

Sayfa 187

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

Birinin yanına gelmesini sağlamak.

ayağına getiresin İşte benim ‘ömrüm āhır oldu Cihāndan göçmek zamānım yakīn oldu Senden ğayrı bir evlādım yok ki ben dünyādan

ayağına yüzümü sürüp:

1. ayağına yüzümü sürüp:

Sayfa 131

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

Ayağa (eşiğe) yüz sürmek; aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü sürüp dünyā gözüyle görmek

müyesser ola deyip Hāy hāy deyip ağladıkça insān feryādına

ayakdaş olmakdan:

1. ayakdaş olmakdan:

Sayfa 175

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Ayak uydurmak.

hemān nā-murād Mecnūna ayakdaş olmakdan ğayrı çāre kalmaz deyip niçe tuhfeler hazırlayıp tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

‘ayb:

1. ‘ayblar:

Sayfa 161

Satır: 23

Ayıp II Hor görmek.

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnūn da bir dīvāne-meşreb ādemdir Belki bir kaç günden soñra kızdān uşanıp bir ğayrı sevdāya düşer Bes münāsib

‘ayb:

1. ‘ayblayıp:

Sayfa 179

Satır: 30

Kınamak.

karşı komağa cānı olmayıp kendi hāline komuşdu Dostlar ‘ayblayıp

ayı günü tamām oldukda:

1. ayı günü tamām oldukda:

Sayfa 117

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Ayı ve günü tamamlanmak. II Doğum vaktinin gelmesi.

hatunu hāmîle olup ayı günü tamām
oldukda ay pāresi gibi bir altın
başlı oğlu dünyaya geldi Babası ile
anasının gözleri aydın

ayın on dördü gibi:

1. ayın on dördü gibi:

Sayfa 125

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Yüzü çok güzel kız. II Yüzün ay
gibi parlak ve güzel olması.*

etegine varıp uzakdan Leylânîñ
obasına toğru bakdıkdā gördü ki
obanîñ etekleri açılıp Leylā ayın on
dördü gibi obanîñ içinde

ayır:

1. ayırmağ:

Sayfa 133

Satır: 33

*Ayrı olma, birbirinden uzak
düşme durumu, fîrak.*

ayırmağ isterler İlahî Benim derdimi
ve ‘aşkıımı günden güne dahı
ziyāde eyleyesin Zerre kadar eksime
ve benim ‘ömrümü bu

2. ayırıp:

Sayfa 153

Satır: 31

*Ayrı olma, birbirinden uzak
düşme durumu, fîrak.*

idi kim Biz bî-çāreyi va‘ delerle kendi
mekānımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unutup ahvālime

3. ayırdı:

Sayfa 177

Satır: 14

*Ayrı olma, birbirinden uzak
düşme durumu, fîrak.*

Perîşān olup Babam baña ne yavuz
hayflar edip nā-gāh beni yābāncı
herîfe
verdi ‘Āşık-ı şādıkım olan nā-murād
Mecnūndan ayırdı diyü

aylar geçip:

1. aylar geçip:

Sayfa 185

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Ayların ilerlemesi, hayli zamanın
geçmesi.*

başlayıp aylar geçip kabîleye
uğramadığını müşāhede etdikde
‘ilācı için cihān mālların harc edip
dermānlar eyledi ise hiç birinden

ayrıl:

1. ayrılıp:

Sayfa 123

Satır: 2

*Ayrı olma, birbirinden uzak
düşme durumu, fîrak.*

Qays-ı bî-çārenîñ hālî diğer-gün olup
āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa başladı
ve hep hālîne göre beytler söyleyip
āvāz ile ayrılıp gözlerinden

2. ayrılıp:

Sayfa 169

Satır: 8

*Ayrı olma, birbirinden uzak
düşme durumu, fîrak.*

vāfır ağlayıp feryādlar eyledi Andan
soñra avcıya yalvarıp
Şu hayvānları salıver gāyet lutfdur Bî-
çāre eşinden ayrılıp

3. ayrılmayıp:

Sayfa 213

Satır: 14

*Ayrı olma, birbirinden uzak
düşme durumu, fîrak.*

Ve kalkıp Kandesin cânân deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola
girdiler Arşanlar vesâ'ir vahşî can-
verler ise Mecnûndan ayrılmayıp

4. ayrıldım:

Sayfa 217

Satır: 25

(Canlı olma hâlinden)

uzaklaşmak.

devâ te'sîr eylemez Ben dirilikden nâ-
ümîd olup ayrıldım Hemân-dem
siz de benden ümîdi kesip beni Allah
Te'âlâ hâzretine ısmarlayın

ayrılma:

1. ayrılmayıp:

Sayfa 221

Satır: 24

(Mecnûn'un naaşından)

uzaklaşmamak.

kalıp kimse yanına varamadı Zîrâ
arşanlar vesâ'ir yırtıcı cân-âverler
bunca zamândan beri ayrılmayıp
kânde giderse Mecnûn ardına

'ayş u 'işretler edip:

1. 'ayş u 'işretler edip:

Sayfa 153

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Yiyip içip eğlenmek.

gidip aḥşâmlara degin 'ayş u 'işretler
edip Mecnûnuñ aḥvâlini
unudup aslâ muḳayyed olmadı
Mecnûn da gördü ki va'deleri

'ayvûka çıkmağa:

1. 'ayvûka çıkmağa:

Sayfa 121

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Ses için) çok yükselmek veya çok
fazla çıkmak. II Âşığın feryadının her
tarafından duyulması; herkesçe bilinir
olması.*

'aşkı ziyâde olup derd-i 'aşkla
gündüzleri gündüz ve ne geceleri
gece olup âh u efğânları 'ayvûka
çıkmağa başladı

az 'askerle:

1. az 'askerle:

Sayfa 157

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Az asker.

gerekdir diyü az 'askerle gelmişiniz
Anlar ise ğayrı kabîleleriniñ
imdâda gelip ḥaylî 'asker olmuşlardır
Sizler dahı anlardan ziyâde

âzâd etmek:

1. âzâd etmek:

Sayfa 143

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Serbest bırakmak, salıvermek.

gönlünü şâd ve bir pâre ğamdan âzâd
etmek için gül gülşende sular
gibi aḳıp vardıkda kızlarıñ kimi
sâzende ve kimi raḳḳâş ve

âzâd eyle:

1. âzâd eyle:

Sayfa 169

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Serbest bırakmak, salıvermek.

bu sözümü kabûl edip şu bî-çâreyi
âzâd eyle diyü niyâz eyledikde
Hoş sözün güzel ammâ şimdi gâyetle
zarûretim vardır Gel bu

âzâd eyledeyim:

1. âzâd eyledeyim:

Sayfa 169

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Serbest bırakmak, salıvermek.

avcıya verip elinden üç dâne âhû
yavrucaıklarını alıp âzâd eyledeyim
Şimdi böyle 'üryan olup yanımda bir
habbe kalmadı ki saña

'azîm:

1. 'azîm:

Sayfa 165

Satır: 4

Büyük, görkemli.

toğmadan yine tolandı diyü dahı âh
vâhlar edip ümîdini kaç' eyledi
Bir zamândan sonra Nevfeliñ 'azîm
'asker cem' edip geldiklerini

2. 'azîm:

Sayfa 179

Satır: 11

(Tesir bakımından) çok şiddetli.

olmadığım takdirce kendimi zehrleyip
helâk olurum diyü 'azîm
andlar içdikde çünkü İbn-i Selâm
Leylânîñ 'azâbını âteşini görüp

'azîm ziyâfetler olup:

1. 'azîm ziyâfetler olup:

Sayfa 177

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Büyük davet düzenlenmesi.

cevâhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan sonra 'azîm
ziyâfetler olup bir mübârek vâktde
İbn-i Selâmı içeri koydular

'azîmet edip:

1. 'azîmet edip:

Sayfa 193

Satır: 11

Kelime Tipi: -

(Dağa doğru) yola koyulmak.

olup bî-karâr olmağın tağlara 'azîmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
bir üstâd nakkâş ol kâğıdıñ

'azîmet eyledi:

1. 'azîmet eyledi:

Sayfa 199

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Yönelmek, yola çıkmaya
niyetlenmek.*

getireyim deyip 'azîmet eyledi Bes
Leylânîñ olduğı yere varıp
uzakdan obanıñ etrâfını tolanıp bir
tarîk ile Mecnûnuñ geldigini

'azîz kimseye:

1. 'azîz kimseye:

Sayfa 129

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Saygın kimse. II Mecnûn'un
ailesi.*

kimseye verecek degilim yâ başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

B

baba:

1. baba:

Sayfa 199

Satır: 31

*Yaşlı adamlara seslenme adı. II
Yaşlı kimse kastedilerek.*

Baba âteş-i 'aşkın bundan ziyâde
yakîn olmağa taḥammülü
yokdur Hâlâ niçe zamāndan beri
ortanızda ḥasretler ziyâde olup

2. babası:

Sayfa 119

Satır: 17

Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

Bu Mahal Leylâyı Babası Mektebe
Verip
Birbirlerine 'Âşık u Ma'sûk
Olduklarıdır

3. babasından:

Sayfa 127

Satır: 18

Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

Âhır sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Qays
için Leylâyı babasından dilek edelim
kim bizim kabîlemiz anlarıñ

4. babasından:

Sayfa 147

Satır: 4

Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

Benî Esed Kabîlesi Meliklerinden
Olup
Leylâyı Babasından İstedikleridir

5. babasından:

Sayfa 147

Satır: 23

Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mîqdâr māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yâ
kime verirler dediklerinde İbn-i

6. babam:

Sayfa 165

Satır: 14

Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

Bu defa murâdım mûmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
kabîlemiz ḥalkı Nevfel ellerinde zebûn
olup şimdi babam beni

7. babası:

Sayfa 165

Satır: 10

Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

Nevfeliñ 'askeriniñ elinden târmâr
olup ve zebûn olup ammâ
işitdiklerinde
babası mahzûn olup bir niçe âdemler
ile Nevfeliñ ḥuzûruna

8. babasına:

Sayfa 175

Satır: 20

Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

Vuşlat gülzârına girip yañağı güllerine
ve zülfü sünbüllerine
erip bu bûlbülleri ol bâğa kondurmak
sevdâsına düşüp babasına

9. babam:

Sayfa 177

Satır: 13
Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

Perîşân olup Babam baña ne yavuz
hayflar edip nâ-gâh beni yâbancı
herîfe
verdi 'Âşık-ı şâdıkım olan nâ-murâd
Mecnûndan ayırdı diyü

10. babası:
Sayfa 181
Satır: 20
Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

Murâdı ancak seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmağ için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selâma
verip niçe günler düğünler ikisi

11. babası:
Sayfa 207
Satır: 29
Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

hasret oldum 'Acabâ şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

12. babası:
Sayfa 211
Satır: 1
Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

üzre iki yıl tamâm oldu Leylâ da anası
babası yanına gitmek
için esbâbını develere yükletdi Kendisi
de bir mahfeye girip

13. babası:
Sayfa 211
Satır: 14
Ata, peder. II Leylâ'nın babası.

uçurdular Dahî degildir bu taraftan
Leylâ ise kabilesine gelip anası

ve babası ile hâl ü hâtır tûruşdular
Niçe zamân oturup

14. babası:
Sayfa 117
Satır: 22
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

hatunu hâmile olup ayı günü tamâm
oldukda ay pâresi gibi bir altın
başı oğlu dünyaya geldi Babası ile
anasının gözleri aydın

15. babası:
Sayfa 119
Satır: 10
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

Bu hâl üzre bir niçe zamân geçip Qays
yedi yaşına girip her
nesneyi bilir oldukda babası 'ilm ü
hüner öğrenip nâ-dân kalmasın

16. babalarının:
Sayfa 121
Satır: 13
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muhkem âzâr eylediler

17. babası:
Sayfa 127
Satır: 12
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

eylerdi Derdmendiñ hâli ziyâde
perîşân olmuşdur Tamâm-ı ahvâli
bir bir beyân eylediklerinde babası
böyle oğlanın aşk sevdâsına

18. babasının:
Sayfa 133
Satır: 1
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

perîşân oldukça babasınıñ anasınıñ
yüreklerini dâğlardı Bir
çâre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylânîñ derdmend

19. babası:

Sayfa 135

Satır: 2

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

derd-i 'aşk u mey ile âhîr eyle deyip
du'âlar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu hâli gördükde

20. babası:

Sayfa 135

Satır: 10

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

Âgâh olup Oğlunu Aradığıdır
Çünkü Mecnûn babası ile hacdan gelip
yine eski 'âdeti üzre Necd

21. babası:

Sayfa 135

Satır: 23

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

bulamadılar Nâ-ümîd olup döndüler
Bulamadık diyü haber verdiler Babası
ve anası Mecnûndan ümîd kesip
mâtem eylediler Ba'dehu rivâyet

22. babası:

Sayfa 137

Satır: 11

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hâlde gördükde gözlerinden
yaşlar revân olup yanına gelip

23. babası:

Sayfa 137

Satır: 25

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hâline nice
tahammül edeyim ve seni

24. babasınıñ:

Sayfa 137

Satır: 14

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

Ey gözüm nuru ve gönlüm sürûru
oglum Bu seniñ sevdâñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnûn babasınıñ ayağına düşüp

25. babası:

Sayfa 141

Satır: 7

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

zamân nâleler edip efgânlar eyleyip
âhîr-kâr babası ne eyledi ise
Mecnûnu kendüye râm eyledi Alıp
kabîlesine getirdi

26. babam:

Sayfa 163

Satır: 18

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

Güyâ dünyâları kendisine verdiler
Hakka çok şükrler edip
ümîd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nâ-murâdı

27. babası:

Sayfa 165

Satır: 18

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamândan sonra babası sürûr ile
gelip oturdukda Leylâ

28. babañ:

Sayfa 169

Satır: 5
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

belâ dāmına giriftâr olduñ Leylâ gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni ħabs eyledi Āh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

29. **babası:**
Sayfa 185
Satır: 33
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

Babası bu ħālî gördükde yüregi pāre
pāre olup gözlerinden kanlı
yaşlar akarak başını dizine alıp
şefkatle oşşamaya başladı

30. **babası:**
Sayfa 187
Satır: 4
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

Luţf edip ben bî-çāreyi kendi ħālîme
koyup uyķumu uçurma
Ve cānānımın ħayālîni ũrküdŭp
ķaçırma dedikde babası bî-çāre

31. **babası:**
Sayfa 187
Satır: 10
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

ağlamağa başladı
Bir zamāndan şoñra babası gözyaşını
silip tekrār Mecnûna

32. **babası:**
Sayfa 191
Satır: 4
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

‘ömr olasıñ Niçe zamān kendi zevķ ũ
şafānızda olasıñ deyip sözlerini

tamām eyledi Bes babası çŭnki
Mecnûndan bu nā-ŭmīdlik

33. **babasıñdan:**
Sayfa 191
Satır: 18
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

Bir gün ‘ömrü āĥir olup cānını Te‘ālā
ĥazretiniñ emrine teslīm
edip dünyādan göçtü Bu taraftan
Mecnûn ise babasıñdan

34. **babası:**
Sayfa 203
Satır: 8
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

ĥatunlar da Zeydiñ aĥvālîni bir bir
beyān edip
‘Amucası kıızına ‘āşık olup āĥir-i kār
babası fakīrdır diyü

35. **baba:**
Sayfa 139
Satır: 16
Mecnûn'un atası, pederi.

zŭlfü zencīri boynuma ķat ķat tōlaşıp
bırakmak muĥāl oldu Ve
benim cān ‘azīzim baba Cihānda ‘aşķa
ibtidā ben ũgramadım Yalnız

36. **babasına:**
Sayfa 189
Satır: 16
Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

ĥurŭş geldikde Mecnûn yine evvel ki
ĥālîne göre yüz biñ ĥicāb ile
babasına dedi kim

37. babasından:**Sayfa 139**

Satır: 6

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

ümîd oldur ki derdiñe bir çâre bulavuz

oğul Sözümlü tutup âhir

demde beni ağladıp maḥzûn eyleme

dedikde Mecnûn babasından

38. babasından:**Sayfa 189**

Satır: 10

Ata, peder. II Mecnûn'un babası.

naşîhatlar eyledi

Çünkü Mecnûn babasından bu

naşîhatları işidip gördü kim sözleri

babalı oğullu:**1. babalı oğullu:****Sayfa 141**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Baba ve oğul.

Ve gücü kuvveti kesilip çöküp oturdu

Mecnûn da bu ḥâli gördükde fiğâna

başlayıp babalı oğullu bir

babalık hakkını helâl edesin:**1. babalık hakkını helâl edesin:****Sayfa 191**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Babalık hakkını, emeğini
bağışlamak.*

‘afv edip babalık hakkını helâl edesin

ve beni gelmiş yerine

koyup devletle varıp devletle varıp

gidesiz Ve cihân turdukça

babañ derdmendim:**1. babañ derdmendim:****Sayfa 187**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Dertli, kederli baba. II
Mecnun'un dertli, kederli babası.*

Kaysa

Korkma yâbancı degilim babañ

derdmendim dedikde

babañ nâ-murâd:**1. babañ nâ-murâd:****Sayfa 191**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) muradını almamış,
talihsiz babası.*

yās u mātem eylemekdesin Babañ nā-
murād ise seniñ derdinden
āhirete intikāl edip akrabā ve
ta'allūqātñ cümlesi feryād u fiğān
eylemekdedir

babanñ cānı:

1. babanñ cānı:

Sayfa 191

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Babanın yaşam kaynağı, bir
tanecik (evladı). II Mecnûn.*

hasret gözüyle bakıp
Ey babanñ cānı çünki sözümü kabûl
eylemediñ Sen bilirsin

babası evine:

1. babası evine:

Sayfa 179

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın babasının evi.

bir yābāne herif için āh vāhlar edip
buña nice taḥammül olunur Ādem
böyle kıızı mālîk bile olsa boşayıp
babası evine gönderi verir

babası olduğunu bildikde:

1. babası olduğunu bildikde:

Sayfa 187

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Babası olduğunu idrak etmek,
fark etmek.*

Mecnûn gözünü ovarak babası
olduğunu bildikde 'özrlr dileyip
ayağına düşdü Ol ciger gūşesini ḥasret
ile koçup iki gözlerini öpüp

babası olduğunu seçemeyip:

1. babası olduğunu seçemeyip:

Sayfa 187

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) babasını
tanımaması.*

Babası olduğunu seçemeyip
Kimsin ki baña bu luṭfu eylersin ve
nereden gelip nereye gidersin

babasınıñ başı ucunu bekleyip:

1. babasınıñ başı ucunu bekleyip:

Sayfa 193

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) babasının mezarının
başında beklemesi.*

üzre zārī zārī feryād u fiğanlar edip
niçe günler babasınıñ başı ucunu
bekleyip āhır yine şahrālara toğru
çekilip gitdi

babasınıñ öldüğü elem:

1. babasınıñ öldüğü elem:

Sayfa 193

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) babasının ölümünün
(üzerine) kederi, üzüntüsü.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Mecnūnuñ
bir taraftan Leylā derdi
ve bir taraftan babasınıñ öldüğü elem
cânına kâr edip ziyāde perîşān

babasınıñ sürürundan:

1. babasınıñ sürürundan:

Sayfa 165

Satır: 19

Kelime Tipi: -

(Leylā'nın) babasının mutluluğu.

babasınıñ sürürundan yüz bulup Niye
hayırlı ‘alāmet degildir deyip
Hele ancağ göreyim ne söyler deyip
vardıqda Nevfel ile tekrār

ba‘dehu:

1. ba‘dehu:

Sayfa 119

Satır: 19

*"Ondan sonra, daha sonra"
anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki ol yere

yakın bir qabīle dahı

olurdu kim ol qabīleniñ başı buğu olan

kimseniñ bir māl-pāre kıızı

2. ba‘dehu:

Sayfa 123

Satır: 25

*"Ondan sonra, daha sonra"
anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki qabīlesi

yanında Necūd derler bir tağıñ

yanında Mecnūn her şabāh kendiye

hem-dem ü maḥrem olan

3. ba‘dehu:

Sayfa 127

Satır: 6

*"Ondan sonra, daha sonra"
anlamlarında zarf.*

Yaramazlık Edip Vermedikleridir

Ba‘dehu rivāyet olunur ki bundan

soñra çünki Mecnūnuñ babası

4. ba‘dehu:**Sayfa 133**

Satır: 6

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Kā‘be-i Mükerreremeye Götürdügüdür

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünkü

Mecnūnūn derdi günden güne

7. ba‘dehu:**Sayfa 141**

Satır: 19

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur

ki bī-çāre Mecnūn bu maḥāl üzre

şahrālarda fiğān edip gezmekte

5. ba‘dehu:**Sayfa 135**

Satır: 24

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

bulamadılar Nā-ümīd olup döndüler

Bulamadık diyü haber verdiler Babası

ve anası Mecnūndan ümīd kesip

mātem eylediler Ba‘dehu rivāyet

8. ba‘dehu:**Sayfa 147**

Satır: 5

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Benī Esed

ḳabīlesi ekābirlerden İbn-i

Selām nāmında bir tāze cevān var idi

Ġāyet mālḍār olup niçe ḳabīleye

6. ba‘dehu:**Sayfa 141**

Satır: 12

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

iki üç gün şabredip oturdu

Ba‘dehu yine sevdā-yı ‘aşḳa cūş edip

ve ḥurūş edip gelip şabr

9. ba‘dehu:**Sayfa 165**

Satır: 27

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki nā-murād

Mecnūn Nevfeliñ müsā‘ade

eylemediğini bildikde Nevfel ile ḥātır

ḳalıp şahrālara gitmiştir Tağ

10. **ba‘dehu:****Sayfa 185**

Satır: 3

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünkü gördü
ki Mecnūnūn babası
oğlunuñ günden güne dīvāneliği
ziyāde olup dā‘imā yābānlarda
gezmege

11. **ba‘dehu:****Sayfa 193**

Satır: 9

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Mecnūnūn
bir taraftan Leylā derdi
ve bir taraftan babasının öldüğü elem
cânına kâr edip ziyāde perîşân

12. **ba‘dehu:****Sayfa 195**

Satır: 15

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki hikāyet
Bir pâdişāhın bir niçe aşlanları var idi
kim şanki her biri bir

13. **ba‘dehu:****Sayfa 201**

Satır: 18

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Gāh Gāh Mecnūn Tarafına Tağlara
Haber Gönderdigidir
Ba‘dehu rivāyet olunur ki evvel
zamānda Zeyd derler bir cevān

14. **ba‘dehu:****Sayfa 205**

Satır: 13

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Leylā niçe zamān İbn-i Selāmiñ
yanında olup dā‘imā Mecnūnūn

15. **ba‘dehu:****Sayfa 215**

Satır: 29

*"Ondan sonra, daha sonra"**anlamlarında zarf.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Mecnūna niçe ‘arz-ı maḥabbetler edip
bu hāl üzre ḥaylī zamān

16. ba‘dehu:

Sayfa 217

Satır: 8

"Ondan sonra, daha sonra"
anlamlarında zarf.

Raḥmetu’llahi Te‘ālā ‘Aleyhā

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünkü cihān
gülzārı tārmar olup

17. ba‘dehu:

Sayfa 219

Satır: 33

"Ondan sonra, daha sonra"
anlamlarında zarf.

Ve niçe zamān meyyit gibi yatıp
ba‘dehu

bāğ:

1. bāğ:

Sayfa 145

Satır: 3

Bağ, bahçe; gül bahçesi.

bir dikendir Tıtalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lākin neyleyem ki
ol Mecnūn-ı maḥzūnum yanımda
olmadıktan sonra baña cehennem

2. bāğda:

Sayfa 145

Satır: 24

Bağ, bahçe; gül bahçesi.

olduğunu bilip aňlayıp aḥşām olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münāfık kız Leylānıñ anası bir tenhā
yere çekip bāğda görüp işitdigi

3. bāğında:

Sayfa 141

Satır: 2

Bağ, bahçe. II Dünya bahçesi.

ve iḥsān edip beni kendi ḥālime
koyasın kendi ‘ālemiñizde
olup tıtalım ‘Ālem ‘āşık olup
gitmiştir bāğında dā‘im gül bitmiştir

4. bāğıma:

Sayfa 145

Satır: 5

Bağ, bahçe.

gibi gelir Āh u efğānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldiğiñizde
yüzüñ beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde ğamdan ğayrı

bāğca:

1. bāğcaya:

Sayfa 153

Satır: 23

Bağ, bahçe; gül bahçesi.

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylānıñ ‘aşkıyla
tāze gazeller söyleyip deli gönlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

2. bāğçaya:

Sayfa 153

Satır: 26

Bağ, bahçe; gül bahçesi.

Nevfel de cān kulağıyla dinleyip
taḥsīnler ederdı Bir zamān bu ḥāl
üzre Nevfel de kendi ḥālinde
‘āleminde olup her gün bir bāğçaya

bāğçe:

1. bāğçeye:

Sayfa 223

Satır: 4

Bağ, bahçe; gül bahçesi.

ḥālleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir
bāğçeye varmış kim dünyāda misli
yokdur İçinde āb-ı ḥayāt gibi

bāğda olan kızlarıñ biri:

1. bāğda olan kızlarıñ biri:

Sayfa 145

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Bahçede bulunan kızlardan bir
tanesi.*

geçerken Leylā türküyü işitdiği gibi
yüregine āteşler düşüp
feryād ile ağlamağa başladı Meger
bāğda olan kızlarıñ biri bāğıñ

bāğıñ içinde gezerken ol yere gelip:

1. bāğıñ içinde gezerken ol yere gelip:

Sayfa 145

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Bahçenin içinde gezerken oraya
varıp. II Leylā'nın bulunduğu yer.*

içinde gezerken ol yere gelip Leylāyı
gördü ki maḥzūndur
Oturup ağladıkça bakıp gördükde

bāğıñ taşrasında:

1. bāğıñ taşrasında:

Sayfa 145

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Bağın, bahçenin dışı.

deyip  urmadın g zleri nden ya 
dökerken b   n ta rasında bir
‘Arab Mecn nu  Leyl  ha  ında
söylediği fir  ları ve beytleri ırlayıp

ba la:

1. başladı:

Sayfa 209

Satır: 17

( p) ba lamak, sarmak.

bir eski pösteki bulup ar asına verip
bir ip ile başladı Ve başına bir
depesi delik k l h giydirip kır  yıllık
dilenci kıy fetine koyup bir

b  lar gülüp açılır:

1. b  lar gülüp açılır:

Sayfa 143

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Bahçenin sevinmesi. II Ya an
ya murla beraber doğanın ye ermesi
mecazen gülmesi olarak anlatılmıştır.*

açılır Irma lar c   u h r   zenc rin

sürüyüp d v ne gibi  ekil

ba layıp b lb lleri  Mecn n gibi
fery d u fi  n  ‘a ı kların y re i i

ba rı yanmamı dır:

1. ba rı yanmamı dır:

Sayfa 161

Satır: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ba rı yanmak; üzüntü çekmek,
Çok acı duymak.*

görüp ba rı yanmamı dır Biz de
sizden lu f u kerem umarız
 unu  gibi tefekkür etdi i bir
d v neye  dem nice kız versin Deli

ba rı  yuf a:

1. ba rı  yuf a:

Sayfa 167

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yuf a yürekli. II Acıklı
durumlarda katlanamayan, çok acıyan
(kimse).II Mecn n.*

 o  güzel Sen bir mer ametli  dem
olup ba rı  yuf a
olduğundan bu  ayv nları salıver
dersin amm  l kin ben bunları
avlayıncaya

ba rı  h n eylersin:

1. ba rı  h n eylersin:

Sayfa 139

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Üzücü bir durum nedeniyle çok acı çekmek.

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kızıñ derdi
ile bağırñı hūn eylersin Sen bunda
böyle perişānken anıñla bizim

bahādır yigitler:

1. bahādır yigitler:

Sayfa 155

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Usta savaşçı, cengaver, yiğit, kahraman, cesur.

dil-āverler yanına gelip bahādır
yigitler cem‘ oldu
Andan bir mübārek vaktde yerinden
kalkıp Leylāñıñ kabīlesine

bahār:

1. bahār:

Sayfa 143

Satır: 19

Bahar mevsimi II. Kış ile yaz arasındaki mevsim.

Bu hāl üzre bir yıl geçip çünkü bahār
vaḳti gelip cihān yine

yeñileñdi Sünbülleriñ zülfü perişān
olup nergisler uyḳudan uyanıp

bahār bulutı gibi inleyip ağlayam:

1. bahār bulutı gibi inleyip ağlayam:

Sayfa 183

Satır: 28

Kelime Tipi: -

(Âşığın) bahar bulutu gibi ağlaması. II Bahar bulutunun şimşek çaktırması, gürültüye sebep olması bakımından. Âşığın ağlaması arasında bağ kurulmuştur.

olduñ H oş emān sağ olup cihān
bāğında güller gibi tāze ol Sen de
ben de bahār bulutı gibi inleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

bahāya kesilip çıkmışdır:

1. bahāya kesilip çıkmışdır:

Sayfa 173

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bedeli biçilip satışa çıkmak.

yıllardır sitem-i hicrān oduna
yanmaktadır Ve dahı diyesin kim
kāfirñ zindānında esir idi Şimdiki
hālde bahāya kesilip çıkmışdır

bahçeniñ içinde gezinmege:**1. bahçeniñ içinde gezinmege:****Sayfa 145**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Bahçenin içinde dolaşmak.

Benim bu gün bir miqdār başım
ağrırmaz İçim nâ-hoşdur
deyip kalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

bahs eylemek:**1. bahs eylemek:****Sayfa 205**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Bir konu (aşk) üzerinde söz**söylemek, konuşmak.*

eylemek haramdır Hemān edebiñle ol
diyü haylî sözler söyledi
Zeyd de Mecnūndan işitdiği gibi
sözleri bir bir nakl eyledi

bak:**1. bakarken:****Sayfa 137**

Satır: 10

Baş, kafa, ser.

dedikde Mecnūnuñ babası atlanıp bir
kaç âdemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrāfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

2. bakıp:**Sayfa 145**

Satır: 20

Seyretmek.

içinde gezerken ol yere gelip Leylâyı
gördü ki maḥzūndur
Oturup ağladıkça bakıp gördükde

3. bakarlar:-**Sayfa 167**

Satır: 28

Seyretmek.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i 'ıyālīm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

4. bakıp:-**Sayfa 167**

Satır: 11

Seyretmek.

Avcı da bu Mecnūnuñ bu hālīne bakıp
 hayrān olup
 ‘Acabā bu dīvāne n’için ağlar ki
 derken bir zamāndan şöñra

5. bakdıkda:

Sayfa 173

Satır: 17

Seyretmek.

yüzüne bakdıkda Mecnūn da yüzüne
 bakdıkda Mecnūn da ‘arz-ı hāle
 başlayıp dedi ki

6. bakdıkda:

Sayfa 173

Satır: 17

Seyretmek.

yüzüne bakdıkda Mecnūn da yüzüne
 bakdıkda Mecnūn da ‘arz-ı hāle
 başlayıp dedi ki

7. bakmadan:

Sayfa 213

Satır: 30

Seyretmek.

Leylādan Mecnūna bir söz var ve ne
 Mecnūndan Leylāya bir söz
 var Ağızları mührlenip birbirine
 bakmadan gayrı

8. bakıp:

Sayfa 215

Satır: 32

Seyretmek.

bir yerde oturdular Āhīr-kār Mecnūn
 Leylāya bir kerre Allaha
 ısmarladık gözüyle bakıp feryād u
 figānlar edip yerinden kalkıp

9. baksa:

Sayfa 217

Satır: 4

Seyretmek.

vişālden şöñra gayrı zevke ve şevke
 şād olmuşdu Her kağı tarafa
 baksa Leylādan gayrı bir şüret
 görmeyip tağ u daş gözüne hep

10. bak:

Sayfa 123

Satır: 6

"Gör!" anlamında ünlem.

Bī-çāreyi āteş-i ‘aşk ile ne yavuz derde
 uğratmışlar Haq
 Te ‘ālā hemīn zāhīrleri ola diyü du ‘ā
 edip kimi dağı Bak şu deli

11. bak:

Sayfa 129

Satır: 28

"Bak işte, gör, fark et" anlamında
bir ifade.

vermek 'ākıllı işi degildir Bu hıuşuşda
beni ma'zūr dutup hātırınıñız
kalmasın Halkdan hicāb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

12. bakıp:

Sayfa 119

Satır: 30

*Bakmak, bakışı bir şeye çevirmek.
II Kays'ın güzelliğine nazar etmek;
seyretmek.*

meftūnu oldu

Leylā da Qaysın hüsnüne bakıp bir dil-
ber-i zibā gördükde

bak şu:

1. bak şu:

Sayfa 157

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Bak hele! Şaşma bildiren bir söz.

Bak şu Mecnūn dedikleri ādem ki
kendisine yardım eyleyen
'askerin bozulduğun ister ne
söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

bakıp cemālini seyr eylemekle

kanā'at edip:

1. bakıp cemālini seyr eylemekle

kanā'at edip:-

Sayfa 179

Satır: 14

Kelime Tipi: -

(Âşığın) sevgilinin yüzünü

uzaktan bakıp seyretmekle yetinmesi.

yeminlerini işitdikde nā-çār olup der ki
Ancak bakıp cemālini seyr eylemekle
kanā'at edip kendiniñ ağzı

bakıp kaldı:

1. bakıp kaldı:

Sayfa 215

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bakakalma.

edip andan kurtuldum diyü ol kadar
'aşk u maḥabbet sözlerini
söylediği Leylāya ḥasret el verip bir
zamāna dek bakıp kaldı

bakıp kaldıñ:

1. bakıp kaldıñ:

Sayfa 215

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Bakma eylemini sürdürmek,
bakmaya devam etmek.*

ve firāk günleri muhāsebesinden bir
işini beyān eylemeyip
hayrāna taldıñ ve ‘aqlını almış dīvāne
gibi bakıp taldıñ Hem biraz

bāl ü perüñ:

1. bāl ü perüñ:

Sayfa 125

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Kanat.

Ey kebüter saña şek etmege çāre mi
var
Kūy-ı yāre varacak bāl ü perüñ var mı
seniñ

bārekallah:

1. bārekallah:

Sayfa 121

Satır: 13

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Allah mübarek etsin."

anlamında bir söz.

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bārekallah der mi deyip
muhkem āzār eylediler

bāreka'llāh:

1. bāreka'llāh: Dua İfadesi

Sayfa 171

Satır: 16

"Allah mübarek etsin."

anlamında bir söz.

cünbüşüñ tehī degil sende bir hālet var
deyip
Bir sır var ki Bāreka'llāh haylī ağzıñ
pek hiç baña ağzın

2. bāreka'llāh:Dua İfadesi

Sayfa 207

Satır: 26

Maşallah, aferin, ne güzel.

şād olup Zeydi қоçup ve gözlerini
öpüp

Bāreka'llāh birāder güzel dediñ deyip
bir miqdār oturdular

bāreka'llāh eliñ var olsun koluña

kuvvet şahbazım:

1. bāreka'llāh eliñ var olsun koluña

kuvvet şahbazım:-

Sayfa 157

Satır: 13

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Allah mübarek etsin, (asker) elin
var olsun şahin gibi askerim.*

ķoluña kuvvet şahbazım diyü du‘ālar
edip şād olurdu El-kışşa
ortalıkda vāfir ceng ü cidāl olup āhır-
kār Mecnūnuñ du‘āsı kabūl

bārī:

1. bārī:

Sayfa 123

Satır: 14

*"Hiç olmazsa, en azından"
anlamlarında bağlaç.*

uzaķdan dā‘ireniñ etrāfını tolaşıp
Tokuz kerre bārī dört beş kerre ola ki
bir kerre cemāliñi bārī

2. bārī:

Sayfa 123

Satır: 14

*"Hiç olmazsa, en azından"
anlamlarında bağlaç.*

uzaķdan dā‘ireniñ etrāfını tolaşıp
Tokuz kerre bārī dört beş kerre ola ki
bir kerre cemāliñi bārī

3. bārī:

Sayfa 165

Satır: 6

*"Hiç olmazsa, en azından"
anlamlarında bağlaç.*

işitdikde yine cāmı yerine gelip
Ola ki bu def‘a da bārī bir iş
edebileydi deyip Hākka tazarru‘lar

baş:

1. başlarına:

Sayfa 121

Satır: 7

Baş, kafa, ser.

yere bir gün hicrān girmekle başlarına
şabāh dersin ve sebākların
unudurlardı Bu hāl üzre bir zamān
geçip gitdikçe bunlarıñ āteş-i

2. başında:

Sayfa 211

Satır: 12

Baş, kafa, ser.

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
hayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup hattā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

3. başına:**Sayfa 219**

Satır: 13

Baş, kafa, ser.

gördü Başına kıyâmetler kopup
yaşasını çâk edip saçın yolup
mâtem eylemege başladı Sâ'ir kabîle
hatunları da cümle haberdâr

4. başını:**Sayfa 153**

Satır: 19

Baş, ser. II Saç.

ki Mecnûnu hamâma getirip yudular
Ve başını tırâş edip pāk ü pākize
libâslar ile bir âdem kıyâfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

5. başımdadır:**Sayfa 189**

Satır: 31

*(Aşk sevdasının) başa gelmesi,
çekilmesi.*

Mâdem ki bu sevdâ benim başımdadır
İnsânla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege kâdir degilim Hemân
sizden ricâ ederim ki beni bu

6. başımda:**Sayfa 131**

Satır: 28

(Âşığın) talihinde, kaderinde.

mikdâr maḥzûn gönlünü şâd eyleye ve
derd ü gamdan âzâd eyleye
olmaz mı idi Āh 'aceb başımda ol
sa 'âdet var mı ki Bu daḥı ölür

baş kaldırdı:**1. baş kaldırdı:****Sayfa 211**

Satır: 30

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kendini göstermek, ortaya
çıkmaq. II Güneşin doğması.*

kanlı yaşlar döküp âḥir şabâḥ olup
âfitâb-ı 'âlem-ṭâb külle-i
Kâfdan baş kaldırdı

baş koşup:**1. baş koşup:****Sayfa 121**

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

*Baş başa vermek, fikir birliği
yapmak.*

Olmaya ki buncalayın bî-ma' nâ iş
edersiz edepsizlik yoluna

baş koşup bu mişilli iş eylemek size
lāyık degildir şakınıp kimse

baş üstüne:

1. baş üstüne:

Sayfa 149

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Buyurduğunuzu yaparım,
emredersiniz, peki efendim, başımla
beraber.*

Şafā geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zāde devletlilerden kız degil
yā cānımızı dırīg eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

2. baş üstüne:

Sayfa 209

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Buyurduğunuzu yaparım,
emredersiniz, peki efendim, başımla
beraber.*

baş üstüne murādını ‘arz edeyim
göreyim ne buyururlar
Yine bir cevāb olduğda gelirim deyip
Mecnūna vedā’ edip çekilip

başa çıkamayıp:

1. başa çıkamayıp:

Sayfa 163

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir şeye gücü yetmek; güçlükler
çıkararak biriyle olan işini, kendi
istediği yolda sonuçlandırabilmek.*

Güyā dünyāları kendisine verdiler
Hakka çok şükrler edip
ümīd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nā-murādı

başdan ayağa:

1. başdan ayağa:

Sayfa 187

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Tamamen, tamamıyla, baştan
aşağı, bütünüyle.*

nażar etdi Gördü ki maḥşer halkı gibi
başdan ayağa ‘üryān ve gövdesi
yaralarla biryān olduğunu gördükde
yanınca bir kat esbāb

başı ucunda:

1. başı ucunda:

Sayfa 217

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Başucu.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâliñ şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

başım ağrırmaz:

1. başım ağrırmaz:

Sayfa 145

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Başın, kafanın ağrması.

Benim bu gün bir miqdâr başım
ağrırmaz İçim nâ-hoşdur
deyip kalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

başım üstünde yeriñ vardır:

1. başım üstünde yeriñ vardır:-dır

Sayfa 203

Satır: 34

Kelime Tipi: **Deyim**

*`Büyük bir saygı ve ilgi ile
karşılır veya ağırlanır` anlamında
kullanılan bir söz.*

âdem degilsin Eger cânânımdan bir
haber ile geldin ise hoş

geldiñ şafâ geldiñ Başım üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

başım üstüne:

1. başım üstüne:

Sayfa 129

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Kabul etmek.

kimseye verecek degilim yâ başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

başıma şahrâları dar edip:

1. başıma şahrâları dar edip:

Sayfa 183

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir kimseyi çok sıkıntılı bir
duruma sokmak, dünyayı/çölü başına
dar etmek. II Dünyayı başına dar
etmek, deyimi olarak düşünülmüştür.*

yüreklere ekiverdiñ Ve elimde olan
etegiñ ucunu kanğı el ile çekdiñ
Ve benim başıma şahrâları dar edip
kendiñ varıp ağıyar ile yâr

başımıñ yazısı:

1. başımın yazısı:**Sayfa 139**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Alın yazısı; kader.

qalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyarım ile düşmedim Belki
ezelde Hakkın taqdiri böyledir
Başımın yazısı bu imiş Leylânın

başına bir depesi delik külâh**giydirip:****1. başına bir depesi delik külâh****giydirip:****Sayfa 209**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) kafasına (bir ucu)

*delik (dikişsiz, tek parça) keçeden baş
giyeceği koymak.*

bir eski pösteği bulup arkasına verip
bir ip ile bağladı Ve başına bir
depesi delik külâh giydirip kırk yıllık
dilenci kıyâfetine koyup bir

başına dermânı yok:**1. başına dermânı yok:****Sayfa 171**

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim***Başına çaresi yok.*

bu derdmenden dağı on kat bendeyiz
On kat dağı başına dermânı
yok bir miskindir böyle zencire dağıp
esirdir diyü kabîle kabîle

başına firâk şalını bürüyüp:**1. başına firâk şalını bürüyüp:****Sayfa 131**

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim***Başına ayrılık şalını bürümek. II*

*Bir çeşit gelenek içinde deyim olarak
kullanılmıştır. Ayrılığın yasını tutmak
bağlamında anlam katmıştır.*

göründü Ve nigâr-ı nâzenînim yüzün
göstermeyip başına firâk
şalını bürüyüp râhat günlerim miñnet ü
ğam olup mañzûn gönlüm

başına kakdılar:**1. başına kakdılar:****Sayfa 143**

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim***Yapılanı yüze vurarak kişiyi**üzmek.*

Lâkin zarîfler kıssaya vâkıf olup ‘âşık
olduğunu aîladılar Ve
ta‘n edip başına kağıdılar

başına sâye şaldıkda:

1. başına sâye şaldıkda:

Sayfa 205

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Başına baht kuşunun konması.

‘aşkın dadını almamışdır Ve ‘âşık
olmağı ancak nefsinin teğâzâsını
şalmışdır ‘Aşk bir hümâdır ki bir
kimesnenin başına sâye şaldıkda

2. başına sâye şaldıkda:

Sayfa 205

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Başına baht kuşunun konması.

‘aşkın dadını almamışdır Ve ‘âşık
olmağı ancak nefsinin teğâzâsını
şalmışdır ‘Aşk bir hümâdır ki bir
kimesnenin başına sâye şaldıkda

başından geçen hâllerin:

1. başından geçen hâllerin:

Sayfa 203

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Bir hadiseyi, durumu yaşamış
olmak. II Zeyd'in başındaki aşk
kastedilmiştir.*

şorup ol başından geçen hâllerin bir
bir beyân etdikçe Leylâ
derdmend de ağlayıp cân kulağıyla
dinlerdi

başını dizine alıp şefkatle ohşamaya başladı:

1. başını dizine alıp şefkatle ohşamaya başladı:

Sayfa 185

Satır: 34

Kelime Tipi: -

*(Babası Mecnûn'un) başını dizine
koyup okşamayı.*

Babası bu hâli gördükde yüregi pâre
pâre olup gözlerinden kanlı
yaşlar akarak başını dizine alıp
şefkatle ohşamaya başladı

başını taşdan taş urup:

1. başını taşdan taş urup:

Sayfa 181

Satır: 29

Kelime Tipi: Deyim

*Çaresiz kaldığı için çok üzülüp
dövünmek.*

Başını taşdan taş a urup yarıp çeşme
gibi kanlar revān olup feryād u
fiğan eyledi ki şadāsı göklere çıktı
Herîf de söylediği söze pişmān

başınızda ‘azîz tutuñ:

1. başınızda ‘azîz tutuñ:

Sayfa 219

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Baş üstünde değerli saymak.

zamāndan beri benim yolumda cān ve
başdan geçip şahrālarda ‘üryān
ve yār-i şadıkımdır Sizden ricā ederim
ki başınızda ‘azîz tutuñ

başka yüzden ihsānlar eyledi:

1. başka yüzden ihsānlar eyledi:

Sayfa 209

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Başka türlü iyilik etmek.

Hakka çok şükrler baña gayrilere
eylediği lutfu eylemeyip
başka yüzden ihsānlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şād olup o

başla:

1. başladılar:

Sayfa 117

Satır: 26

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

günler şenlikler edip düğün bayram
eylediler ve adını Kays koyup
nān ni‘metle terbiye eylemege
başladılar

2. başlayıp:

Sayfa 125

Satır: 29

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraktıkda
Āh vāh bugün ne ‘aceb yerde yaşamı
ele verdin şimdi Leylānıñ

3. başladı:

Sayfa 131

Satır: 9

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

yerden yere urmağa başladı Ve
gögsünü taşlarla döğüp feryād

u figānlar eyledi Ve gitdikçe
dīvāneligi evvelkinden ziyāde olup

4. başladı:

Sayfa 135

Satır: 22

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

Mecnūnu araştırdı Bulamayıp kabilesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çāre olup nām u
nişāndan aṣlā bir eṣer

5. başladı:

Sayfa 143

Satır: 31

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

başladılar Lākin Leylānīñ

6. başladı:

Sayfa 153

Satır: 24

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

ile bir bāğçaya gidip şohbetler edip
gāh gāh Leylānīñ ‘aşkıyla
tāze gazeller söyleyip deli gönlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

7. başladı:

Sayfa 157

Satır: 15

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

olup gitdikçe Mecnūnuñ ‘askeri zebūn
olmağa başladı
Nevfel de bu hāli görüp cān başına
sıçrayıp

8. başladı:

Sayfa 165

Satır: 7

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

du‘alar niyāz eylemeğe başladı Çünkü
ceng olup Hāk Te‘ālā
hazretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
müyesser olmağa kabīle halkı

9. başladı:

Sayfa 181

Satır: 28

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

Mecnūn da çünkü ol nefesi tutulacak
herīfden bu zehirli sözleri

işitdikde hemân-dem haykırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

Cenâb-ı Hâk Te‘âlâ dergâhına
tażarru‘u niyâz edip Yâ Rab

10. başladı:

Sayfa 185

Satır: 22

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

hasta olmağla yorulup ne çâre yol üzere
oturup gelip geçene
Şu kıyâfetde bir âdem gördünüz mü
deyip şormağa başladı

13. başladılar:-

Sayfa 213

Satır: 23

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şohbet eylemeğe başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnûn ile bile gelen

11. başlayıp:

Sayfa 185

Satır: 5

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

başlayıp aylar geçip kabîleye
uğramadığını müşâhede etdikde
‘ilâcı için cihân mâlların harc edip
dermânlar eyledi ise hiç birinden

14. başladı:

Sayfa 119

Satır: 14

*(Okumaya) başlamak, girişmek,
harekete geçmek.*

edip okudurdu Bir mübârek vakitte
ziyâfetler edip dü‘ â vü şenâ ile
hocaya verdiler Bes hocası elifden
bâdan okutmaga başladı nafîz

12. başladı:

Sayfa 211

Satır: 23

*Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek.*

turup âhirine dağlara düşüp beytler
söylemeğe başladı Bir gece

15. başladı:

Sayfa 121

Satır: 4

Belirmek, ortaya çıkmak.

uğurundan bunlarıñ arasına ‘aşk âteşi
düşüp yapça yapça bunları

yağmağa başladı Gizli birbirlerine
‘arz-ı haller edip nâz u niyâza

16. başladı:-

Sayfa 121

Satır: 10

Faaliyetin ortaya çıkması.

‘aşkı ziyâde olup derd-i ‘aşkla
gündüzleri gündüz ve ne geceleri
gece olup âh u efgânları ‘ayyûka
çıkmağa başladı

17. başladılar:-

Sayfa 121

Satır: 25

*Bir işi yapmak (ah vah etmek
anlamında) üzere harekete geçmek.*

Evvelkiden ziyâde âh vâh eylemege
başladılar Âhır-kâr bunların
aşkı fâş olup herkesin diline düşüp
kabîle birbiriyle söyleşmege

18. başladı:-

Sayfa 141

Satır: 4

(Ağlamaya) başlamak, girişmek.

deyip sözünü itmâm eyledikde bî-çâre
babası Mecnûndan bu

yaman haberini işitdikde tekrâr hây
hây edip ağlamaya başladı

19. başladı:

Sayfa 167

Satır: 10

(Ağlamaya) başlamak, girişmek.

olup hasret ile âhû gözlerinden inci
dânesi gibi yaşlar dökmekdedir
Hây Hây deyip ağlamaya başladı

20. başladı:

Sayfa 219

Satır: 14

(Ağlamaya) başlamak, girişmek.

gördü Başına kıyâmetler kopup
yakasını çâk edip saçın yolup
mâtem eylemege başladı Sâ‘ir kabîle
hatunları da cümle haberdâr

21. başladı:

Sayfa 145

Satır: 10

(Dolaşmaya) başlamak, girişmek.

Benim bu gün bir miqdâr başım
ağrırmaz İçim nâ-hoşdur
deyip kalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

22. başladı:**Sayfa 145**

Satır: 18

(Ağlamaya) başlamak, girişmek.

geçerken Leylā türküyü işitdiği gibi
yüregine âteşler düşüp
feryād ile ağlamağa başladı Meger
bāğda olan kızların biri bāğın

23. başladı:**Sayfa 149**

Satır: 17

(Solmaya) başlamak.

edip gül cemāli günden güne şolmaya
başladı
Bu Maḥal ‘Arab Beglerinden Nevfel
Derler Bir Yigit

24. başladı:**Sayfa 151**

Satır: 19

(Ağlamaya) başlamak, girişmek.

başladı Bes Mecnūnuñ ‘āşıkāne
beytleri Nevfele te‘şir edip yüregini
yakdıkdā Mecnūna teselliyet verip

25. başladı:**Sayfa 153**

Satır: 22

(Güzelleşmeye) başlamak.

nefis yemekler yiyip laṭif şerbetler
içildikden soñra biraz beñzi
yerine gelip günden güne
güzellenmege başladı Ve her gün
Nevfel

26. başladı:**Sayfa 163**

Satır: 32

(Güzelleşmeye) başlamak.

der idi ki
Ḥayf ki cihān bāğında nā-murādımızn
ğoncesi açılmağa başladı

27. başladı:**Sayfa 191**

Satır: 28

(Dövünmeye) girişmek.

edip Dirīgā cihānda felek beni bir tāze
derde daḥı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup taşlarla döğünmege başladı

28. başladı:**Sayfa 221**

Satır: 2

(Dövünmeye) girişmek.

kalkıp mâtemler eyledi Feryād u
figānlar edip taşlarla döğünmege

başladı Zeyd ile Leylânîñ mezârına
cân atdı Varıp mezârı

29. başladı:

Sayfa 209

Satır: 21

*Bir işi (yemeği dağıtmak) yapmak
üzere harekete geçmek.*

fukarāya pilāvı üleşdirmeye henüz
başladı Hemān dem Zeyd bir
kenārı kırık çanak bulup Mecnūnuñ
eline verip

30. başladı:

Sayfa 123

Satır: 1

(Aşk ile yanmaya) başlamak.

Qays-ı bî-çāreniñ hālî dīger-gün olup
āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa başladı
ve hep hālîne göre beytler söyleyip
āvāz ile ayrılıp gözlerinden

başları cāmı cānları terk edip:

1. başları cāmı cānları terk edip:-

Sayfa 139

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Aklı başlarından gitmek, canın
vücuttan uzaklaşması.*

bilmezler Ve'l-hāşıl başları cāmı ve
cānları hep terk edip andan
şoñra meydān-ı maḥabbete girerler
Bes luṭf edip

bayı gedāsı:

1. bayı gedāsı:

Sayfa 117

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Zengini, fakiri.

gidip olduḡda atlar ve develer
bağışlayıp 'izzet ü ikrām ile gönderirdi
Ve cümle ḳabīlenin bayı gedāsı
ni'meti ile ḡarḳ olup her

ba'zı ba'zı:

1. ba'zı ba'zı:

Sayfa 121

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bazı bazı, zaman zaman.

Aḫvāllerinden ba'zı ba'zı kimesneler
bu hālî tıyduḡda
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

ba'zı kimesneler:

1. ba'zı kimesneler:

Sayfa 133

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Bazı kimseler.

ziyāde olup aṣlā bir 'ilāc bulmadı
 Ba'zı kimesneler dediler kim
 Feyz için hiç eylemediginiz 'ilāc
 kalmadı Hemān bir kerre de Kā'be-i

be:

1. be:

Sayfa 193

Satır: 17

*"Bre, ey, behey, yāhu" gibi bir**ünlem.*

Be hey dīvāne bunca zamāndan beri
 'aşkıyla nālān olduḡuñ
 güzeliñ şūretini n' için bozduñ dedikde
 Mecnūn da cevāb edip

2. be:

Sayfa 193

Satır: 25

*"Bre, ey, behey, yāhu" gibi bir**ünlem.*

Sen bir söz añlar ādeme beñzersin Be
 hey yādgār ben cānānla

bir olup ol benim ḡalbime girip
 göñlümde gizlenip benim vücūdum

be hey:

1. be hey:

Sayfa 167

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Hey, behey II çıkışma bildirmek**için kullanılan bir söz.*

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
 budur dedikde Mecnūn
 Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
 bunca nice boğazlarsın

2. be hey:

Sayfa 167

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Hey, be hey; çıkışma bildirmek**için kullanılan bir söz.*

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
 budur dedikde Mecnūn
 Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
 bunca nice boğazlarsın

3. be hey:

Sayfa 137

Satır: 26

Kelime Tipi: -

"Bre, hey, behey, yâhu" gibi bir ünlem.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hâline nice
taḥammül edeyim ve seni

4. be hey:

Sayfa 167

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Hey, behey. II Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz.

Be hey âdem Sen dīvâne misin gözleri
seniñ cānānıññ gözlerine
benzediginden baña ne fâi‘de var
Benim cānım yokdur Hemān

bed-du‘ā:

1. bed-du‘āya:-

Sayfa 161

Satır: 8

Birinin kötü duruma düşmesini gönülden isteme, ilenme, ilenç, kargış.

şerîfîñiz eger kız ise emr sizindir
Getirip ḥużûruñuza teslîm edelim
Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
âdem telef olup bed-du‘āya

beg:

1. begleri:

Sayfa 155

Satır: 24

Bey, hükümdar.

şafâ geldiñiz Anlarda olan silāḥ ‘asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu haberi begleri olan Nevfele
vuḳū‘ üzre beyân eylediklerinde

begen:

1. begenmezsens:-

Sayfa 131

Satır: 6

Hoşuna gitmek, iyi veya güzel bulmak.

içinde fülânıñ kızı vardır dedigimizden
yüz kat iyiler vardır Saña
alıverelim Eger yine de begenmezsens
fülânıñ kızını alıverelim

begler begi:

1. begler begi:

Sayfa 149

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Bir eyaletin yönetiminden
sorumlu olan beylerbeyi.*

bir devletli beg idi Niçe kabîleye
hüküm edip cümlesi emrine
muṭî' idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

bel bağlayam:

1. bel bağlayam:

Sayfa 183

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bel bağlamak; ümitle bağlanmak,
güvenmek, inanmak.*

yüklenip bel bağlayam Sen bî-vefâ
olup maḥabbetin bahâr çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perîşân oldu
İşte ben yine saña vefâ-dâr

belâ:

1. belâlardan:

Sayfa 133

Satır: 23

*İnsana büyük bir sıkıntı veren,
içinden çıkılması güç durum, bâdire,
dert, gam, keder. II Aşk belası.*

eylemekdir Ola ki Hâk Te'âlâ seni bu
belâlardan ḥalâş eyleye ve

sevdânı ref' edip evvelki gibi saña
iḥsânlar eyleye dedikde hemân-dem

belâ dāmına giriftâr olduñ:

1. belâ dāmına giriftâr olduñ:

Sayfa 169

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Bela tuzağına (aşka) düşmek,
tutulmak.*

belâ dāmına giriftâr olduñ Leylâ gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni ḥabs eyledi Âh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

belâ tuzağına tutulup:

1. belâ tuzağına tutulup:

Sayfa 167

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Sıkıntıya düşmek.

derken Mecnûn da ol maḥale çıkıp
gelip yavrucağlarının belâ
tuzağına tutulup analarının ḥasretiyle
gözlerinden yaşlar revân

belâya uğrayıp:

1. belâya uğrayıp:

Sayfa 219

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Sıkıcı, üzücü bir durumla

karşılaşmak.

muşibet var ancak deyip cân başına

şıçrayıp Vây yâr-i şadıkım

ne belâya uğrayıp böyle mâtem

libâsların giyip feryâd eylersin diyü

2. belâya uğrayıp:-yıp

Sayfa 137

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Sıkıntılı duruma düşmek.

Ne yavuz belâya uğrayıp nâ-bedîd

oldu diyü söyleşirdi

Bes ol herîf kışmeti işitdikde zâyi‘

olan kimesneniñ ‘alâmetini ve

belki:

1. belki:

Sayfa 139

Satır: 13

"Bir ihtimal" anlamında olasılık

bildiren zarf.

qalmışlardır Ben bu derde kendi

ihtiyârımla düşmedim Belki

ezelde Hakkıñ taqđiri böyledir

Başımıñ yazısı bu imiş Leylânıñ

2. belki:

Sayfa 159

Satır: 6

"Bir ihtimal" anlamında olasılık

bildiren zarf.

günden güne ziyâde eylesin kim bu

faķır için bu kadar zahmet çektiğiz

Lâkin işi tamâm eyleyip belki evvelki

dahı ziyâde edip döndünüz

3. belki:

Sayfa 161

Satır: 23

"Bir ihtimal" anlamında olasılık

bildiren zarf.

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnûn da bir

dīvâne-meşreb âdemdir Belki bir

kaç günden şöñra kızdıñ uşanıñ bir

ğayrı sevdâya düşer Bes münâsib

4. belki:

Sayfa 187

Satır: 24

"Bir ihtimal" anlamında olasılık

bildiren zarf.

edemediñ Şimden şoñra münāsib olan
oldur ki ‘aqlıñız başıña düşürüp
gelip yanımda oturasın Belki
mağşūduñu oturduğıñ yerde

belki bir yerden ibrāma rāst gelip:

**1. belki bir yerden ibrāma rāst
gelip:-**

Sayfa 175

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Bir ihtimal ısrarlara

dayanamamak.

Bizim nişānlı dil-berimizdir ihmāl
eylememek gerekdir Belki bir
yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
verirlerse şoñra size güç olup

belli:

1. belli:

Sayfa 173

Satır: 30

Anlaşılan.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
kullarına merḥamet edip suçunu
‘afv buyuralar Ḥavfa düşüp yine
feryād u fiğānlar edip belli ki bir

2. belli:

Sayfa 197

Satır: 12

Anlaşılan.

Dedi ki

Pādişāhım ol kimesne ādem degil belli
ki gökden inmelik

belli ki:

1. belli ki:

Sayfa 145

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Anlaşılan o ki.

Belli ki bu kim ‘āşıkdır Bir ḥāber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp tırmuşdu Cümle
ahvālî tıyup Mecnūna ‘āşıq

ben:

1. ben:

Sayfa 187

Satır: 26

Birinci teklik şahıs zamiri.

ayağıña getiresin İşte benim ‘ömrüm
āḥir oldu Cihāndan göçmek
zamānım yakīn oldu Senden gayrı bir
evlādım yok ki ben dünyādan

2. benim:**Sayfa 189**

Satır: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

olmaz sevdādan ferāğat eylemezseñiz
 bilirim ki sonra pişmān
 olursun Lākin şoñ pişmānlık fā'ide
 vermez Benim oğlum kalk hemān

3. benim:-**Sayfa 131**

Satır: 25

*Birinci teklik şahıs zamiri. II**Mecnûn.*

mı Ve benim böyle âteş-i miñnetler ile
 yanıp yakıldığımız bilir mi
 ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
 ıasreti bī-çāreniñ bir

4. ben:**Sayfa 151**

Satır: 26

*Birinci teklik şahıs zamiri. II**Mecnûn.*

Hağ Te'ālā seniñ 'ömr-i devletiñi
 günden güne ziyād-ber-ziyād
 eylesin Ben gibi ğarīb için böyle
 hiddetli söz dediniz Lākin

5. ben:**Sayfa 137**

Satır: 5

Birinci teklik şahıs zamiri.

Sizlere müjde olsun dedigiñiz
 kimesneyi ben fülān yerde
 dīvāne gibi perişān oturur тұrmaz ağlar
 rāst geldim Ağzından

6. benim:**Sayfa 133**

Satır: 17

*Birinci teklik şahıs zamiri. II**Mecnûn'un babası kastedilmiştir.*

Harem-i Şerife götürüp Benim oğlum
 bu mağalde her ne du'ā
 olunursa Hağ Te'ālā kendi luğf u
 kerreminden kabûl eder Murād

7. benim:-**Sayfa 143**

Satır: 6

*Birinci teklik şahıs zamiri. II**Leylā.*

Āh āceb ol 'aşık-ı mağzūnum ve bī-
 çāre Mecnūnum kağı
 yerde benim âteş-i hicrānımla ğasta vü
 biryān ve dest-i ğamla giryān

8. baña:

Sayfa 153

Satır: 11

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme eki almış hâli. II Neyfel.*

eylemedikçe kendi işim baña harām
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat
edip bir kaç gün bizim ile

9. benim:

Sayfa 167

Satır: 19

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Avcı.*

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
budur dedikde Mecnūn
Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
bunca nice boğazlarsın

10. benim:-

Sayfa 167

Satır: 30

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnūn.*

kılmış esbābdan ne var ise cümlesini
çıkarıp avcıya teslim edip
Kerem eyle Benim bu esbābımı al şat
Ehl-i 'ıyāline nafağa

11. ben:

Sayfa 169

Satır: 11

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Avcı.*

Ben bir fakīrim şahrālarda dā'imā
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdārı elime bir
şikār girmeyip biñ belā ile bu

12. ben:

Sayfa 169

Satır: 14

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Avcı.*

mişlli av elime geçmiştir Çünkü
buncalayın şikār elime girdi
Ben anı bī-ma'nā yere n' için
şalıvereyim dedi

13. ben:

Sayfa 169

Satır: 16

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnūn.*

Bes Mecnūn dedi kim
Ben saña konuk olup bunu baña
ziyāfet için fedā eylediñ Luṭf eyle

14. benim:

Sayfa 171

Satır: 9

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

şalmışdır yoḥsa benim gibi bir mäh-
pāre ḥasretiyle mātemlere
girip vuşlatıñ kıyāmete mi qalmışdır
‘Aceb qanḡi āfet-i devrān seniñ

15. benim:

Sayfa 171

Satır: 13

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

giyersin dā‘imā benim gibi bir yerde
qarār etmeyip daldan dala
qonarsın bir ṭarafa çekilip gitmege
eversin Seniñ bu kıyāfetiñ bu

16. baña:-

Sayfa 171

Satır: 16

Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme eki almış biçimi.

cünbüşüñ teḥi degil sende bir ḥālet var
deyip

Bir sır var ki Bāreka’llāḥ ḥaylī aḡzıñ
pek hiç baña aḡzın

17. beni:

Sayfa 173

Satır: 3

Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

iken felek beni qapısından ayırıp āvāre
eylemiştir Beni bu ḥāl üzre
boyunu baḡlı cigeri dāḡlı götür dilerse
öldürsüñ dilerse suçumu

18. ben:

Sayfa 173

Satır: 10

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

deyip her ne qadar aḡçe alırsañ hep
seniñ olsuñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemān bu zencîre
ḥayrānım dedikde qarı gördü kim

19. beni:

Sayfa 177

Satır: 13

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.

Periřān olup Babam baña ne yavuz
 hayflar edip nā-gāh beni yābāncı
 herife
 verdi 'Āşık-ı şādıkım olan nā-murād
 Mecnūndan ayırdı diyü

20. benim:

Sayfa 179

Satır: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Ey benim nāzenin ü şivekārım
 'ömrümün sermāyesi efendim
 sultānım koluna kuvvet pehlevānlık
 göstermek ise ancak olur

21. benim:

Sayfa 189

Satır: 31

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnūn.

Mādem ki bu sevdā benim başımdadır
 İnsānla bir yerde olup anlarla
 ülfet eylemege kādır degilim Hemān
 sizden ricā ederim ki beni bu

22. ben:

Sayfa 193

Satır: 25

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnūn.

Sen bir söz añlar ādeme beñzersin Be
 hey yādgār ben cānānla
 bir olup ol benim qalbime girip
 gönlümde gizlenip benim vücūdum

23. benim:

Sayfa 193

Satır: 26

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnūn.

Sen bir söz añlar ādeme beñzersin Be
 hey yādgār ben cānānla
 bir olup ol benim qalbime girip
 gönlümde gizlenip benim vücūdum

24. ben:

Sayfa 193

Satır: 27

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnūn.

aña qaftān gibi olmuştur demek
 isterim Yoḥsa ben anıñ qalbine girip
 ol baña esbāb gibi olacaḳ degildir ki
 Seniñ dediḡiñ gibi idim

25. benim:

Sayfa 193

Satır: 29

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnūn.

Ol benim cānānımdır Ben seniñ
gördüğün gerçi şüretā Mecnūndur
ammā haķıķatde Leylādır Bu sözü
gerçekden ‘aşık olanlar bilir

26. benim:

Sayfa 197

Satır: 21

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Genç.

Pādişāhım on yıldır ki arşlanlar benim
elimden yemek
yiye gelmişdir Şimdi verdiğim
ni‘metin haķkını gözedip benim

27. benim:

Sayfa 197

Satır: 22

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Genç.

Pādişāhım on yıldır ki arşlanlar benim
elimden yemek
yiye gelmişdir Şimdi verdiğim
ni‘metin haķkını gözedip benim

28. benden:

Sayfa 199

Satır: 9

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylā.

derdinden āteşe yandım Luţf edip var
benden du‘ālar edip iştiyāklar
‘arz eyle ki eger zaħmet olmazsa
gelsin alıp fülān yere getir Gelip

29. baña:

Sayfa 199

Satır: 11

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Leylā.*

baña haber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

30. ben:

Sayfa 199

Satır: 18

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
İhtiyar.*

Қavl olunan yere geldikde ihtiyār
Mecnūna
Sen bunda тұr Dağı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

31. ben:

Sayfa 125

Satır: 18

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnūn.*

Deyip

Âh n'olaydı ben de seniñ gibi bir
ķanatlı kuş olup varıp cānānımı

32. **beni:**

Sayfa 137

Satır: 19

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

beni kendisine ķul eyledi 'Aqlım alıp
ve yüregimi âteş ile yakıp beni
dīvāne edip şahrālara salmışdır
Mādem ki ben anıñ eli altındayım

33. **ben:**

Sayfa 137

Satır: 20

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

beni kendisine ķul eyledi 'Aqlım alıp
ve yüregimi âteş ile yakıp beni
dīvāne edip şahrālara salmışdır
Mādem ki ben anıñ eli altındayım

34. **ben:**

Sayfa 199

Satır: 33

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.*

firāklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
hālâ İbn-i Selāmiñ nikāhı altındayım
Gerçi anıñ haberi yok ammā

35. **benden:-**

Sayfa 201

Satır: 2

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.*

yüzümüze kir gelir Bu miķdār yakīnlık
kifāyet eder
Birbirimizi görürüz yā Hemān
Mecnūna benden selām edip bir

36. **ben:**

Sayfa 203

Satır: 25

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Zeyd.*

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hāmdü'lillah ben de 'āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

37. **ben:**

Sayfa 203

Satır: 26

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Zeyd.*

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü'lillah ben de 'āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

38. baña:

Sayfa 203

Satır: 32

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

39. baña:

Sayfa 203

Satır: 34

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi. II Mecnûn.*

âdem degilsin Eger cānānımdan bir
haber ile geldin ise hoş
geldiñ şafâ geldiñ Başım üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

40. baña:

Sayfa 205

Satır: 8

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi. II Mecnûn.*

ayıkılmaz ve degme açlıktan bî-tāb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi 'aşkı
düşünde bile görmediñ Ve haķıķat-i
hāle ermediñ Baña bundan bahş

41. beni:

Sayfa 205

Satır: 1

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin belirtme durum eki almış
biçimi. II Mecnûn.*

ta'n eylemege geldiñ ise var sağlık ile
beni hālime koy ki
seniñ añladığıñ kışsa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

42. benim:

Sayfa 207

Satır: 6

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

zelzele verdi Gāh şafāsından raksa
girip ve gāh Bu gün ol helāk
olduysa benim de yarın olmam
muķarrerdir deyip feryād u fiğān

43. benim:**Sayfa 207**

Satır: 9

*Birinci teklik şahıs zamiri. II**Mecnûn.*

Ey benim yâr-i kâdimim bunca
 zamândan beri benim haylî
 zaḥmetim çekip niçe kerre baña
 cānānımdan ḥaber getirip beni şād

44. benim:**Sayfa 207**

Satır: 9

*Birinci teklik şahıs zamiri. II**Mecnûn.*

Ey benim yâr-i kâdimim bunca
 zamândan beri benim haylî
 zaḥmetim çekip niçe kerre baña
 cānānımdan ḥaber getirip beni şād

45. baña:**Sayfa 207**

Satır: 10

*Birinci teklik şahıs zamirinin**yönelme durum eki almış biçimi. II**Mecnûn.*

Ey benim yâr-i kâdimim bunca
 zamândan beri benim haylî

zaḥmetim çekip niçe kerre baña
 cānānımdan ḥaber getirip beni şād

46. beni:**Sayfa 207**

Satır: 10

*Birinci teklik şahıs zamirinin**belirtme durum eki almış biçimi. II**Mecnûn.*

Ey benim yâr-i kâdimim bunca
 zamândan beri benim haylî
 zaḥmetim çekip niçe kerre baña
 cānānımdan ḥaber getirip beni şād

47. baña:**Sayfa 207**

Satır: 12

*"Ben" birinci teklik şahıs**zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi. II Mecnûn.*

eylediñ Hiçbir vechle ol eylediğñ lutf
 u ihsānıñ şükrünü edemem
 ‘Ömrüñ ziyāde olsun Lâkin baña bu
 ḥaberi getirdiñ gerçi müjde

48. ben:**Sayfa 207**

Satır: 14

*Birinci teklik şahıs zamiri. II**Mecnûn.*

idi Lākin ḥaṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdigi şarābı ben de içsem gerekdir

49. **ben:**

Sayfa 207

Satır: 15

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Ve ol cānını cānān yolunda fedā
eylediği gibi ben de cānımı
cānān uğruna kurbān eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnûna

50. **ben:**

Sayfa 207

Satır: 21

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

demiş idiñ Ben bunca zamāndır ki ol
da‘vāda bī-ḳarār olup mevcūd
eylemişken şimden şoñra tekrār fedā
olacak degil Sen ki bu sözde

51. **ben:**

Sayfa 207

Satır: 31

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Zeyd.

Şimdi görüşmek evvelkiden dañı
müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben
de ḥaylī zamāndır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

52. **ben:**

Sayfa 209

Satır: 8

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

fıkr eyledi ki
Fülān gün ben İslām cānı için yemek
pişirip fuḳarāya kendi

53. **baña:**

Sayfa 209

Satır: 31

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi. II Mecnûn.*

Ḥaḳḳa çok şükrler baña gayrilere
eylediği lüṭfu eylemeyip
başka yüzden iḥsānlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şād olup o

54. **ben:**

Sayfa 213

Satır: 9

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Zeyd.

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
hemân-dem tırma gidelim
dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
na‘ralar urup rakşlar eyledi

55. benimle:-

Sayfa 215

Satır: 7

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

lâlezâra döndürüp benimle bir sa‘ât
görüştümeğe biñ cânla müştâk
iken şimdi Hâkka yüz biñ şükrleri ki ol
murâdın hâşıl oldu Hüsnum

56. benim:

Sayfa 215

Satır: 14

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

da muşahabet eyleseñ dedikde
Mecnûn da cevâb verip
Ey benim maḥbûb-ı şivekârım ve eski
yârim Hâk Te‘âlâ

57. ben:

Sayfa 215

Satır: 15

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

dünyâlar tırduḡça saña ‘ömrler verip
gül cemâlini soldurmasın Ben
kuluna bir luṭf eylediñ ki ḡak-i pâyiñe
gelip cemâliñi gördüḡüm gibi

58. bende:

Sayfa 215

Satır: 19

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

dutup bende tâb u tüvân komadı Ve
söze ḡadîr olsam bile ‘aşıkıñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
ḡasb-i ḡalimdir ma‘lûm

59. benim:

Sayfa 217

Satır: 21

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

Ey benim sevgili anam ḡalibâ cânım
bâḡına ḡazân yeli esdi
Şıḡḡatiñ ipliḡin maraḡ miḡrâşları kesdi
Şimden soñra baña tedbîr

60. baña:

Sayfa 217

Satır: 22

Birinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi. II

Leylâ.

Ey benim sevgili anam ğālibā cānım
bāğına ḥazān yeli esdi
Şihḥatiñ ipligin maraḥ miḳrāşları kesdi
Şimden soñra baña tedbīr

61. ben:

Sayfa 217

Satır: 25

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

devā te‘şīr eylemez Ben dirilikden nā-
ümīd olup ayrıldım Hemān-dem
siz de benden ümīdi kesip beni Allah
Te‘ālā ḥazretine ışmarlayıñ

62. benden:

Sayfa 217

Satır: 26

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

devā te‘şīr eylemez Ben dirilikden nā-
ümīd olup ayrıldım Hemān-dem
siz de benden ümīdi kesip beni Allah
Te‘ālā ḥazretine ışmarlayıñ

63. beni:-

Sayfa 165

Satır: 14

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Leylâ.*

Bu defa murādım mūmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
ḳabīlemiz ḥalkı Nevfel ellerinde zebūn
olup şimdi babam beni

64. beni:

Sayfa 217

Satır: 26

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Leylâ.*

devā te‘şīr eylemez Ben dirilikden nā-
ümīd olup ayrıldım Hemān-dem
siz de benden ümīdi kesip beni Allah
Te‘ālā ḥazretine ışmarlayıñ

65. benim:

Sayfa 217

Satır: 29

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.*

Ey benim şefḳatli vālidem senden ricā
ederim ki ben öldükden

şoñra tâbütumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertîb edip kefenimi

66. **ben:**

Sayfa 217

Satır: 29

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

Ey benim şefkatli vâlidem senden ricâ
ederim ki ben öldükden
şoñra tâbütumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertîb edip kefenimi

67. **benden:**

Sayfa 219

Satır: 3

Birinci teklik şahıs zamiri II

Leylâ.

benden saña yâd-gâr olup Tañrı
emâneti olsun Luţf edip haķâret
gözüyle
bakmayıp mümkün oldukça hâţırcıgını
gözedip rencide eylemeñ Bunca

68. **benim:**

Sayfa 219

Satır: 5

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

zamândan beri benim yolumda cân ve
başdan geçip şahrâlarda ‘üryân
ve yâr-i şadıkımdır Sizden ricâ ederim
ki başınızda ‘azîz tutuñ

69. **beni:**

Sayfa 117

Satır: 18

Birinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn'un babası.

mübârek kimesne berekâtiyle du‘âsı
müstehâb Haķ Te‘âlâ Hażretleri
bana bir evlâd ihsân edip cihânda beni
oğul şad eyleye diyü mālını

70. **benim:**

Sayfa 183

Satır: 24

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Añılmaz mı ser-i kuyuñda feryâd
etdigim demler
Şimdi benim maħzûn göñlüm bir cins
ğam u guşsalığa toħmın

71. **benim:**

Sayfa 183

Satır: 26

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

yüreklerle ekiverdiñ Ve elimde olan
etegiñ ucunu kağı el ile çekdiñ
Ve benim başıma şahrâları dar edip
kendiñ varıp ağıyar ile yâr

72. **ben:**

Sayfa 183

Satır: 28

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

olduñ H oş emân sağ olup cihân
bâğında güller gibi tâze ol Sen de
ben de bahâr bulutu gibi inleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

73. **ben:**

Sayfa 183

Satır: 30

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

yüklenip bel bağlayam Sen bî-vefâ
olup maḥabbetin bahâr çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perişân oldu
İşte ben yine saña vefâ-dâr

74. **ben:**

Sayfa 167

Satır: 16

"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

II Avcı.

Hoş güzel Sen bir merḥametli âdem
olup bağıriñ yufқа
olduğundan bu ḥayvânları salıver
dersin ammâ lâkin ben bunları
avlayıncaya

75. **baña:**

Sayfa 167

Satır: 24

"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi. II Avcı.

Be hey âdem Sen dīvâne misin gözleri
seniñ cānānıñ gözlerine
benzediginden baña ne fâi' de var
Benim cānım yokdur Hemân

76. **bana:**

Sayfa 117

Satır: 18

Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn'un babası.

mübârek kimesne berekâtiyle du'âsı
müstehâb Ḥaḳ Te'âlâ Ḥazretleri
bana bir evlâd iḥsân edip cihânda beni
oğul şâd eyleye diyü mālını

77. **beni:****Sayfa 121**

Satır: 22

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Beyt

Gel ey nâşih kı beni hâl-i dilden bî-
habersin sen

78. **beni:****Sayfa 121**

Satır: 23

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin belirtme hâl eki almış
biçimi. II Mecnûn.*

Beni dîvâne etdi ol perî bilmem ne
dersin sen
deyip yine bildiklerinde kaldılar

81. **ben:****Sayfa 139**

Satır: 17

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

derd-i cânân ile hemân yüregi ben
toğramadım Cihân mülkünde niçe
şâhlar u gedâlarda görülmüştür Niçe
kimseler yokuşa sürülmüşdür

79. **ben:****Sayfa 137**

Satır: 26

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn'un babası.*

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hâline nice
tahammül edeyim ve seni

80. **benim:****Sayfa 137**

Satır: 16

*"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.
II Mecnûn.*

‘özrlr dileyip
Ey benim hayâtıma sebep olan ‘azîz
pederim Niçe zamândan

82. **benim:****Sayfa 139**

Satır: 19

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

ve benim feryâdım kulağ tutup hâtırın
perîşân eyleme ‘aşıklar

hâli dâ'imâ ağlamakdadır ve âteş-i
'aşk ile yüregın tağlamakdır

83. **beni:-**

Sayfa 139

Satır: 6

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn'un babası.*

ümîd oldur ki derdiñe bir çâre bulavuz
oğul Sözümlü tutup âhîr
demde beni ağladıp mahzûn eyleme
dedikde Mecnûn babasından

84. **baña:**

Sayfa 145

Satır: 2

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi II Leylâ.*

aşlâ yüzü gülmeyip göñlü açılmadı Ve
göñlünden der idi ki
Baña bu gülşen yârsız külhân ve her
yârîñ âyinesi gözüme

85. **benim:**

Sayfa 145

Satır: 9

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.*

Benim bu gün bir mîkdâr başım
ağrırmaz İçim nâ-hoşdur
deyip kalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

86. **ben:**

Sayfa 139

Satır: 13

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

kalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyârımla düşmedim Belki
ezelde Hakkıñ taqdîri böyledir
Başımıñ yazısı bu imiş Leylânıñ

87. **benim:**

Sayfa 139

Satır: 16

*"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.
II Mecnûn.*

zülfü zencîri boynuma kat kat tolaşıp
bırakmak muhâl oldu Ve
benim cân 'azîzim baba Cihânda 'aşka
ibtidâ ben uğramadım Yalnız

88. **ben:**

Sayfa 139

Satır: 16

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

zūlfü zencîri boynuma kâat kâat tolaşıp
bırakmak muhâl oldu Ve
benim cân ‘azîzim baba Cihānda ‘aşka
ibtidâ ben uğramadım Yalnız

89. beni:

Sayfa 141

Satır: 1

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

ve ihsân edip beni kendi hâlîme
koyasın kendi ‘âlemiñizde
olup tatalım ‘Âlem ‘âşık olup
gitmişdir bağında dâ‘im gül bitmişdir

90. baña:

Sayfa 145

Satır: 4

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi. II Leylâ.*

bir dikendir Tatalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lâkin neyleyem ki
ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
olmadıktan sonra baña cehennem

91. benim:

Sayfa 145

Satır: 13

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.*

‘Aceb şimdi ol bî-çâre Mecnûnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrâlarda gezip
yüreğini dağlamakdadır

92. benden:

Sayfa 145

Satır: 30

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ'nın annesi.*

anası bî-çâre ḥayrân olup n’eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luṭf edip kızım bu sözü benden gayrî
kimseye söyleme kim

93. ben:

Sayfa 151

Satır: 28

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

ricâ ederim ki bu ḥuşûşda vücūd-ı
şerîfinize zahmet vermeyip kendi
‘âleminizde olasız Şimdi ben bu yâbân
âdemi şekline girip insân

94. ben:

Sayfa 151

Satır: 33

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

ben divâneyi

95. **beni:**

Sayfa 153

Satır: 5

Birinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II

Mecnûn.

Hemân lûtf edip beni kendi hâlîme
koyup ğam-ı cānānla zevk u
şafāya mu'tād olmuşken huzūrumu
uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

96. **benim:**

Sayfa 159

Satır: 8

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

cefānız muḳaddemā bu bī-çāreye
bulaşdıñız Niçe va'dler ve lûţflar
eyledikde benim sultānım bu bir olmaz
işdir Hemân bir kaç gün

97. **ben:**

Sayfa 159

Satır: 11

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

demiş idik Siz de 'ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa'y edip beni murādıma

98. **beni:**

Sayfa 159

Satır: 12

Birinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

demiş idik Siz de 'ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa'y edip beni murādıma

99. **baña:**

Sayfa 131

Satır: 14

Birinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

Ve nāleler edip der idi ki
Şimden şöñra baña artık vuşlat ƣapısı
ƣapanıp hicrān yolları

100. **baña:**

Sayfa 133

Satır: 31

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

benim du‘âmı kabûl eyle kapıñdan
mahrûm gönderme Yâ Râb Baña
sevdâ-yı ‘aşkıñdan ferâğat eyle diyü
beni ‘aşkıdan şuarup cānānumdan

101. **baña:**

Sayfa 159

Satır: 18

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

hālâ şulh eylediñiz Şimden şoñra
Leylānıñ kabîlesi cümle

baña düşmān olup bulsalar benim bir
kaşık kanımı içerler Ol gāh

102. **baña:**

Sayfa 159

Satır: 21

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Bundan şoñra ol yerler baña hārām
oldu Hemān yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
zevķ u şafāmızı uçurdum deyip

103. **benim:**

Sayfa 159

Satır: 18

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

hālâ şulh eylediñiz Şimden şoñra
Leylānıñ kabîlesi cümle

baña düşmān olup bulsalar benim bir
kaşık kanımı içerler Ol gāh

104. **baña:**

Sayfa 159

Satır: 21

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Bundan şoñra ol yerler baña hārām
oldu Hemān yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
zevķ u şafāmızı uçurdum deyip

105. **bana:**

Sayfa 161

Satır: 27

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Nevfel.*

sizi ‘afv eyledim Siziñ bana du‘ā-i
hayrıñız lāzımdır ihtiyārıñız

elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
deyip bunlara luṭf eyledikde

106. **beni:**

Sayfa 163

Satır: 6

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

katıp ğam u ğuşşalar ziyade edip
yüregim dāğ üzre dāğ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāġat edip beni maḥzûn u

107. **ben:**

Sayfa 163

Satır: 18

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.*

Güyâ dünyâları kendisine verdiler
Ḥakka çok şükrler edip
ümîd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nâ-murâdı

108. **baña:**

Sayfa 167

Satır: 28

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Avcı.*

Tâ kim gene elime bir şikâr gire o da
ehl-i ‘ıyâlim ise Ne zamân
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnûn üzerinde olan

109. **baña:**

Sayfa 169

Satır: 16

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme eki almış hâli. II
Mecnûn.*

Bes Mecnûn dedi kim
Ben saña konuk olup bunu baña
ziyâfet için fedâ eylediñ Luṭf eyle

110. **ben:**

Sayfa 175

Satır: 5

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Yaşlı kadın.*

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miḥnet ile
yapdırıp henüz aḳçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

111. **beni:**

Sayfa 175

Satır: 8

Birinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II
Yaşlı kadın.

bahâsı kadar akçe kazanmamışken ne
yavuz zulmler eylediñ
Âhir ‘ömrümde sermâyemi fenâyâ
verip beni böyle borçlu edip iki

112. **beni:**

Sayfa 173

Satır: 3

Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

iken felek beni kapısından ayırıp âvâre
eylemiştir Beni bu hâl üzre
boynu bağlı cigeri dâğlı götür dilerse
öldürsün dilerse suçumu

113. **baña:**

Sayfa 173

Satır: 9

Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep
seniñ olsuñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemân bu zencîre
hayrânım dedikde qarı gördü kim

114. **benim:**

Sayfa 173

Satır: 19

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

Ey benim nâzenîn ü şîvekârım Hâlîme
merhamet edip bir nażar
eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdâsı beni
böyle zencîrlere urdu Ve

115. **beni:**

Sayfa 173

Satır: 20

Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

Ey benim nâzenîn ü şîvekârım Hâlîme
merhamet edip bir nażar
eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdâsı beni
böyle zencîrlere urdu Ve

116. **beni:**

Sayfa 173

Satır: 21

Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

hasretiñ beni bî-qarâr edip böyle eli
bağlı ve yüregi dâğlı kapıña

getirdi Eger haşalar edip üstünüze
Nevfeliñ ‘askeriyle getirdigimde

117. **baña:**

Sayfa 173

Satır: 26

*Birinci teklik şahıs zamiri
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

ne sa ‘âdettir ki kapıñızda kurbân olup
sa ‘âdetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcıñız baña bir
kâse-i âb-ı hayâttır

118. **baña:**

Sayfa 187

Satır: 2

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Babası olduğunu seçemeyip
Kimsin ki baña bu luřu eylersin ve
nereden gelip nereye gidersin

119. **ben:**

Sayfa 187

Satır: 3

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

Luş edip ben bî-çāreyi kendi hālime
koyup uyķumu uçurma
Ve cānānımın hayālini ürküdüp
kaçırma dedikde babası bî-çāre

120. **benim:**

Sayfa 187

Satır: 15

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn'un babası.

Ey benim ciger gūşem oğlum İnsānıñ
hayvānlarla münāsebeti
nedir ki anlarla olup vaşşiler gibi
ādemden kaçarsın ve bunuñ gibi

121. **benim:**

Sayfa 187

Satır: 25

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn'un babası.

ayağıña getiresin İşte benim ‘ömrüm
āhir oldu Cihāndan göçmek
zamānım yakīn oldu Senden gayrı bir
evlādım yok ki ben dünyādan

122. **benim:**

Sayfa 179

Satır: 9

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

el uzatdın Ma'lûmuñ olsun ki benim
vuşlâtım sevdâsında olma
kim saña bir vechle râm olmak
mümkin degildir Hiçbir şe'ye kâdir

123. **baña:**

Sayfa 179

Satır: 17

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II*
Nevfel.

baña devlet yeter deyip geri çekilip
Leylâ günden güne efğânların
ziyâde edip gitdi ki 'aşk âteşi parlayıp
'alevlendi

124. **benim:**

Sayfa 179

Satır: 23

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.

Benim cānānım olan maḥzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
'aceb ol derdmendi bî-çāre şimdi
benim ḥālimden ve bu tāze

125. **benim:**

Sayfa 179

Satır: 24

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

Benim cānānım olan maḥzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
'aceb ol derdmendi bî-çāre şimdi
benim ḥālimden ve bu tāze

126. **baña:**

Sayfa 181

Satır: 32

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II*
Herif.

olup âdemlerle teselliyet verip
Biz saña söyledik lutf edip suçumuzu
'afv edip baña ḥātırcığın

127. **ben:**

Sayfa 183

Satır: 12

Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

dīvāneligi ziyâde olup Leylâyı ḥātırına
getirip ḥayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

128. **ben:**

Sayfa 183

Satır: 13

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

etdikçe sen nâz edip ben nâ-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki
ben perîşânîñ eline gire dedikçe baña
niçe va‘deler edip dürlü dürlü

129. **ben:**

Sayfa 183

Satır: 14

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

etdikçe sen nâz edip ben nâ-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki
ben perîşânîñ eline gire dedikçe baña
niçe va‘deler edip dürlü dürlü

130. **baña:**

Sayfa 183

Satır: 14

Birinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi. II

Mecnûn.

etdikçe sen nâz edip ben nâ-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki

ben perîşânîñ eline gire dedikçe baña
niçe va‘deler edip dürlü dürlü

131. **baña:**

Sayfa 193

Satır: 2

Birinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi. II

Mecnûn.

rûzgâr beni hîdmetinden ayırıp
sağlığıñda bir işiñde bulunmayıp
‘âkıbet dünyâdan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşîhatler

132. **baña:**

Sayfa 183

Satır: 15

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

‘ahd ü peymânlar edip Hâk Te‘âlâ
evvel baña gösterip senden gayrı
kimse benim hüsnum bâğına gire Eger
ibrâma uğrarsam kendimi helâk

133. **ben:**

Sayfa 189

Satır: 8

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir
iki günlük ‘ömrümü seniñle
geçirip āhır ‘ömrümde bir kaç gün ben
de şād olayım diyü vāfir

134. **beni:**

Sayfa 189

Satır: 14

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

harekete gelip
Beni bırakıp elimden kurtulsañ mı
gerek deyip cüş u

135. **baña:**

Sayfa 189

Satır: 18

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Ey benim şefkatli ve merhametli
babacığım bilir mi ki eyledigñ
naşihatlar hep cümle güzel baña hayrlı
sözlerden ben de biñ ile

136. **ben:**

Sayfa 189

Satır: 18

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Ey benim şefkatli ve merhametli
babacığım bilir mi ki eyledigñ
naşihatlar hep cümle güzel baña hayrlı
sözlerden ben de biñ ile

137. **benim:**

Sayfa 191

Satır: 31

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

Ey benim vücūduma sebep olan
şefkatli babam Benim hasretimle
cānıñı Hakkā teslim edip beni ğarīb
koduñ N’eyleyem

138. **ben:**

Sayfa 193

Satır: 19

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

Ben cānānımla bir olup ortalıkda
senlik benlik kalkmışdır
Anıñ’çün bozdum dedi

139. **beni:**

Sayfa 189

Satır: 19

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

ķabûl eylemek isterim Ammā
n'eyleyem sevdā beni kendi hālime
ķomayıp ne ķāre kendisine ķul
eylemiştir Her ne ķadar ki seniñ

140. **benim:**

Sayfa 189

Satır: 17

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

Ey benim şefķatli ve merķametli
babacığım bilir mi ki eylediğĩ
naşihatlar hep cümle güzel baña hayrlı
sözlerden ben de biñ ile

141. **ben:**

Sayfa 189

Satır: 23

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

ben bī-ķuzûru bende ķükmüne rām
oldum Bes 'aşķ sevdāsı düşen
kimesneniñ her ne ķadar mālī ve
menālī olsa gözüne zerre ķadar

142. **beni:**

Sayfa 189

Satır: 32

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi II
Mecnûn.*

Mādem ki bu sevdā benim başımdadır
İnsānla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege ķādir degilim Hemān
sizden ricā ederim ki beni bu

143. **beni:**

Sayfa 191

Satır: 1

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

'afv edip babalık ķaķķını ķelāl edesin
ve beni gelmiş yerine
ķoyup devletle varıp devletle varıp
gidesiz Ve cihān ķurduķķa

144. **benim:-**

Sayfa 191

Satır: 9

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn'un babası.*

hemān sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda

bir kaç günlük 'ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamānım qarīb olmuştur

145. **benim:**

Sayfa 191

Satır: 11

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn'un babası.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hayr-du'ādan ferāmuş etmeyip

146. **beni:**

Sayfa 191

Satır: 11

Birinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II

Mecnûn'un babası.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hayr-du'ādan ferāmuş etmeyip

147. **beni:**

Sayfa 191

Satır: 12

Birinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II

Mecnûn'un babası.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hayr-du'ādan ferāmuş etmeyip

148. **beni:**

Sayfa 191

Satır: 27

Birinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II

Mecnûn.

edip Dirīgā cihānda felek beni bir tāze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup taşlarla dögünmege başladı

149. **benim:**

Sayfa 191

Satır: 31

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Ey benim vücūduma sebep olan
şefkatli babam Benim hasretimle
cānıñı Hakkā teslim edip beni ğarīb
koduñ N'eyleyem

150. **beni:**

Sayfa 191

Satır: 32

Birinci teklik şahıs zamirinin

*belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Ey benim vücūduma sebep olan
şefkatli babam Benim hasretimle
cānıñı Hakkā teslīm edip beni ğarīb
koduñ N'eyleyem

151. **beni:**

Sayfa 193

Satır: 1

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

rūzgār beni hīdmetinden ayırıp
sağlığıñda bir işiñde bulunmayıp
‘ākıbet dünyādan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşīhatler

152. **baña:**

Sayfa 193

Satır: 2

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi. II Mecnûn.*

rūzgār beni hīdmetinden ayırıp
sağlığıñda bir işiñde bulunmayıp
‘ākıbet dünyādan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşīhatler

153. **baña:**

Sayfa 193

Satır: 28

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

aña kaftān gibi olmuşdur demek
isterim Yoḥsa ben anıñ qalbine girip
ol baña esbāb gibi olacak degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

154. **baña:**

Sayfa 195

Satır: 24

*"Ben" birinci teklik şahıs
zamirinin yönelme durum eki almış
biçimi. II Cevān.*

Cevān da fikr edip
Eger pādişāh bir gün baña ğazab edip
olursa ve arslanlara atarlarsa

155. **beni:**

Sayfa 213

Satır: 7

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Zeyd.*

fūlān yere gitdiler beni şabāḥdan
huzūruna da‘vet edip dedi ki Var

ol cānānım yārime selāmlar edip eger
zaḥmet olmazsa gelsin diyü

156. **baña:**

Sayfa 177

Satır: 13

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Leylâ.*

Periṣān olup Babam baña ne yavuz
ḥayflar edip nā-gāḥ beni yābāncı
ḥerīfe
verdi 'Āşık-ı şādıkım olan nā-murād
Mecnūndan ayırdı diyü

157. **baña:**

Sayfa 217

Satır: 27

*Birinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Leylâ.*

ve baña ḥaqqınızı ḥelāl eyleyiñ deyip
anasınıñ elini öpüp yüzüne
yüzüne sürdü Ve dediki

158. **beni:**

Sayfa 217

Satır: 34

Birinci teklik şahıs zamirinin

*yönelme durum eki almış biçimi. II
Leylâ.*

olan Mecnūnum ki benim öldüğümden
ḥaberdār ola Gelip
mezārım üstüne beni arayıp
toprağımda

159. **beni:**

Sayfa 129

Satır: 27

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi.. II
Leylâ'nın babası.*

vermek 'ākıllı işi degildir Bu ḥuşuşda
beni ma'zūr dutup ḥatırınıñız
kalmasın Halkdan ḥicāb ederim Bak
kızımı şöyle bir divaneye

160. **beni:**

Sayfa 217

Satır: 32

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi.. II
Leylâ'nın babası.*

kan ile boyasız ki 'aşk yolunda şehīd
olduğuma 'alāmet ola
Beni bu ḥāl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki 'aşkla āvāre ve ser-gerdān

161. **beni:**

Sayfa 129

Satır: 29

*Birinci tekilk şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Leylâ'nın babası.*

verdi diyü beni dillerde destân ederler
dedi

Bes Qaysîñ babası vesâ'irleri
Leylâdan ümİdi kaç' eyleyip

162. **beni:-**

Sayfa 133

Satır: 32

*Birinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

benim du'âmı qabûl eyle qapıñdan
mahrûm gönderme Yâ Râb Baña
sevdâ-yı 'aşkıñdan ferâğat eyle diyü
beni 'aşqdan şıvarup cânânımdan

163. **beni:**

Sayfa 137

Satır: 19

*"Ben" birinci teklik şahıs
zahirinin belirtme durum eki almış
biçimi. II Mecnûn.*

beni kendisine kul eyledi 'Aqlım alıp
ve yüregimi âteş ile yakıp beni

dīvâne edip şahrâlara salmışdır

Mâdem ki ben anıñ eli altındayım

164. **benim:**

Sayfa 137

Satır: 18

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

berî hîdmet-i şerefñizden dūr olup
teqâşşurluq ederim ammâ bu işde
benim zerre kadar günâhım yokdur
'Aşq derler bir pâdişâh vardır ki

165. **benim:**

Sayfa 139

Satır: 8

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

bu naşîhat sözlerini işitdikde
gözlerinden kanlı yaşlar akıdıp
Ey benim sermâye-i 'ömrüm olan
babacığım Hâk Te'âlâ

166. **benim:**

Sayfa 139

Satır: 9

*Birinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

‘ömrünü ziyāde eylesin devletini
ziyāde eylesin Benim derdime
dermān için dünyā mālın şarf edip
hesāba gelmez hazineler telef

167. **benim:**

Sayfa 217

Satır: 33

Birinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

olan Mecnûnum ki benim öldüğümde
haberdâr ola Gelip
mezârım üstüne beni arayıp
toprağında

ben āvāreden mahabbetiñ kalkıp

uşanmışsınız:

1. **ben āvāreden mahabbetiñ kalkıp**

uşanmışsınız:

Sayfa 183

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Benim gibi boş gezen, zavallıya
(Mecnûn) karşı (Leylâ'nın) sevgisinin
bitip tükenmesi.*

āvāreden mahabbetiñ kalkıp
uşanmışsınız Nihāyet ol eylediğin ‘ahd
ü peymānlar hep cümle yalan yerlere
mi idi Kānı seniñ ol serv-i

ben fakîr-i bî-çāreyim:

1. **ben fakîr-i bî-çāreyim:**

Sayfa 171

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, yoksulum. II

İhtiyar kadın.

Sözün toğrusu budur ki ben fakîr-i bî-
çāreyim ki ahlâ bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kâdir degilim bir ihtiyārım ve

ben kuluñuzdan:

1. **ben kuluñuzdan:-**

Sayfa 179

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Ben köleniz, âşığınız. II Nevfel.

Haylî lutfı eylediñiz Lâkin ben
kuluñuzdan ‘acabâ ne cürm ve
ne günâh şâdır oldu ki suçumu beyân
eylemedin böyle gâzaba

bencileyin:

1. **bencileyin:**

Sayfa 151

Satır: 30

Benim gibi.

kıyafetinden çıktım Leylā ise bir
nāzenīn-perīdir Ne ihtimāldir
ki bencileyin divāneye vereler Cenk
edip žūr ile alıverem dersiniz

beni bunuñ yerine bağla ki zencīre

urmağa müstahak asl benim:

1. beni bunuñ yerine bağla ki
zencīre urmağa müstahak aşl

benim:-

Sayfa 171

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Beni (Mecnūn) bunun (zincire
vurulmuş kişinin) yerine bağla çünkü
zincire vurulmayı gerçekte ben hak
ediyorum.*

geçiniriz dediklerinde Mecnūn karıya
niyāz edip

Beni bunuñ yerine bağla ki zencīre
urmağa müstahak aşl benim

benī esed kabīlesi ekābirlerden:

1. benī esed kabīlesi ekābirlerden:

Sayfa 147

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Beni Esed kabilesinin önde
geleni.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Benī Esed
kabīlesi ekābirlerden İbn-i
Selām nāmında bir tāze cevān var idi
Ġāyet maldār olup niçe kabīleye

benī esed kabīlesi meliklerinden

olup:

1. benī esed kabīlesi meliklerinden

olup:-

Sayfa 147

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Beni Esed kabilesi yöneticisi
olmak.*

Benī Esed Kabīlesi Meliklerinden

Olup

Leylāyı Babasından İstedikleridir

beni esed kabīlesi uluları:

1. benī esed kabīlesi uluları:

Sayfa 147

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Beni Esed kabilesinin önde
gelenleri.*

Beni Esed kabilesi uluları gelir diyü
tenbîh eyledikde bunlar
yola girip kabileye yakîn olduklarında
Leylânîñ babasına

beni sa'd kabilesinden bir kimesne:

**1. beni sa'd kabilesinden bir
kimesne:**

Sayfa 135

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Beni Sa'd kabilesinden herhangi
bir kişi.*

olunur ki Beni Sa'd kabilesinden bir
kimesne maşlahat için yola çekilip
giderken yolu Mecnûnuñ olduğu yere
uğrayıp gördü ki bir taze yigit

**benim cânânımıñ saçı renginde
siyâh mâtem libâslarına giren
kuşcağız:**

**1. benim cânânımıñ saçı renginde
siyâh mâtem libâslarına giren
kuşcağız:-**

Sayfa 171

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Benim sevgilimin saçı renginde
matem elbisesini giyen kuş.*

Ey benim cânânımıñ saçı renginde
siyâh mâtem libâslarına giren
kuşcağız ' Aceb felek seni ne müşkil
şâha kul edip hicrânlara

benim cânım:

1. benim cânım:

Sayfa 167

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Sevgiliye yönelik kullanılan bir
sevgi, samimiyet ifadesi.*

olduğunu gördükde Leylâ hâtırına
gelip
Şimdi benim cânım da böyle anası ve
babası elinde giriftâr

benim cânım yokdur:

1. benim cânım yokdur:

Sayfa 167

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Kıymetim değerim yok mu.

Be hey âdem Sen dīvâne misin gözleri
seniñ cânânıñ gözlerine

benzediginden baña ne fâi' de var
Benim cânım yokdur Hemân

benim hüsnüm bâğına gire:

1. benim hüsnüm bâğına gire:

Sayfa 183

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın güzellik bâğına,
gönlüne girmek.*

'ahd ü peymânlar edip Hâk Te'âlâ
evvel baña gösterip senden ğayrı
kimse benim hüsnüm bâğına gire Eger
ibrâma uğrarsam kendimi helâk

benim mâlımı yâbâncılar zabt edip

yerime otururlar:

1. benim mâlımı yâbâncılar zabt

edip yerime otururlar:

Sayfa 187

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un babasının) servetini
yabancı kimselerin ele geçirip
makamına oturması.*

otururlar Bunca zamândan beri ata ve
dedeler

benim vücūdum:

1. benim vücūdum:

Sayfa 193

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un bedeni.

Sen bir söz aňlar âdeme beñzersin Be
hey yâdgâr ben cânânla
bir olup ol benim ğalbime girip
gönlümde gizlenip benim vücūdum

beñzer:

1. benzer:

Sayfa 183

Satır: 31

Aynı, benzer şekilde.

olup servi gibi dâ'imâ ber-ġarârım
deyip kendi kendi buña benzer
niçe sözler söyleyip feryâd eyledi

beñzi yerine gelip:

1. beñzi yerine gelip:-

Sayfa 153

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) yüzünün renginin
düzelmesi.*

nefis yemekler yiyip laţif şerbetler
içildikten sonra biraz beñzi

yerine gelip günden güne
güzellenmeğe başladı Ve her gün
Nevfel

ber-karār halk içinde olanın:

1. ber-karār halk içinde olanın:

Sayfa 203

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Kararlılıkla halkın arasında
yaşamak.*

yedim ve yine ‘aşk u maḥabbetimin
eksilmeyip dā‘imā ber-karār halk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

ber-karār olup:

1. ber-karār olup:

Sayfa 183

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Aynı kararda kararlı olmak.

Nihāyet aṣlā yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḥabbetiñ üzre ber-karār olup gayrı
kimseye rām olmak muḥāldir

bes:

1. bes:

Sayfa 119

Satır: 14

Artık, bundan sonra.

edip okudurdu Bir mübārek vakitte
ziyāfetler edip dū‘ ā vü ṣenā ile
ḥocaya verdiler Bes ḥocası elifden
bādan okutmaga başladı nafiz

2. bes:

Sayfa 119

Satır: 27

Artık, bundan sonra.

ki günden güne ḥüsnü ziyāde olup
gitmede Bes Kays-ı nā-murād
bir uğurdan gönül kuşu zülfü dāmına
düşüp cān u gönülden

3. bes:

Sayfa 121

Satır: 27

Artık, bundan sonra.

başlayıp ortalıkda dāstān oldu Bes
Leylānıñ babasına ‘ār gelip kızını
bir daḥı mektebe vermedi Rūzgār-ı
gaddār iki ‘āşık-ı şādıkı ḡonca

4. bes:

Sayfa 129

Satır: 5

Artık, bundan sonra.

ki seyyidimiziñ oğlu Kays da ananıñ
babanıñ bir dānesidir Bes iki
kabīleniñ begi birbirlerine hışşım
olmağla arka ve yardım olup bir

5. bes:

Sayfa 129

Satır: 9

Artık, bundan sonra.

Bes Leylāniñ babası bunlara cevāb
verip
Sözünüñ hep cümle ma'kūl pek güzel;
ammā Lākin kızımız

6. bes:

Sayfa 131

Satır: 19

Artık, bundan sonra.

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

7. bes:

Sayfa 135

Satır: 2

Artık, bundan sonra.

derd-i 'aşk u mey ile āḥir eyle deyip
du'ālar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu ḥālī gördükde

8. bes:

Sayfa 139

Satır: 26

Artık, bundan sonra.

bilmezler Ve'l-ḥāşıl başları cānı ve
cānları hep terk edip andan
soñra meydān-ı maḥabbete girerler
Bes luṭf edip

9. bes:

Sayfa 175

Satır: 28

Artık, bundan sonra.

ādemlere teslīm edip Leylāniñ
babasına gönderdi
Bes bunlar da yola girip günlerde bir
gün menziline erişip

10. bes:

Sayfa 177

Satır: 22

Artık, bundan sonra.

açılmayıp ğam u ğuşşası daḥı ziyāde
olurdu

Bes bu hâl üzre birkaç gün düğün olup
Leylâyı cevâhirlere

11. **bes:**

Sayfa 179

Satır: 28

Artık, bundan sonra.

şabr ederdi Zîrâ Leylânîñ ibtidâda
yüzünü gördüğü gibi gönül
kuşunu zülfü dâmenine düşürüp biñ
cânla mübtelâsı olmuşdu Bes

12. **bes:**

Sayfa 193

Satır: 32

Artık, bundan sonra.

Seniñ bildiğîñ söz degildir deyip gitdi
Bes tağlara gidip niçe zamân anda
olup vahşîlerle alışdı Kâplan

13. **bes:**

Sayfa 205

Satır: 27

Artık, bundan sonra.

eylerdi Bes Leylâ da İbn-i Selâmîñ
kabîlesinde alıp Menûn için
İbn-i Selâm adına feryâd u fiğanlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

14. **bes:**

Sayfa 189

Satır: 23

Doğrusu.

ben bî- uz uru bende       ne r  m
oldum Bes ‘açık sevd ası d    en
kimesneni  her ne  adar m  l  ve
men l  olsa g    ne zerre  adar

15. **bes:**

Sayfa 195

Satır: 31

Doğrusu.

sı ard  Bes günlerde bir gün p      h
mu      bine        edip emr
eyledi kim g    r p ar  lanlar       ne
atalar Ferm  n     e t    p

16. **bes:**

Sayfa 201

Satır: 25

Hasılı, velhasıl.

Bes b       Zeydi  ‘açık ile d    er-g  n
  h u e    nlar ile g  nden
g  ne a  v  li ziy  de per      n olup
beytler s  yleyip gide gide Zeydi 

17. **bes:**

Sayfa 177

Satır: 16

Sonra, ondan sonra.

yās u mātemler eyledi
Bes düğün olup kabīleniñ kızları ve
hatunları gelip

18. bes:

Sayfa 199

Satır: 2

Sonra, ondan sonra.

... kızım deyip inciği alıp Mecnūndan
tarafa revān
oldu Leylā da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyār da

19. bes:

Sayfa 199

Satır: 19

Sonra, ondan sonra.

getireyim deyip ‘azīmet eyledi Bes
Leylāniñ olduğu yere varıp
uzaqdan obanıñ etrāfını tolanıp bir
tarīk ile Mecnūnuñ geldigini

20. bes:

Sayfa 135

Satır: 31

Hasılı, öyle olunca.

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revān oldular

Hikmet-i Allāhiñ yolu Mecnūnuñ
kabīlesine uğrayıp gördü ki

21. bes:

Sayfa 137

Satır: 2

Hasılı, öyle olunca.

Ne yavuz belāya uğrayıp nā-bedīd
oldu diyü söyleşirdi
Bes ol herīf kışmeti işitdikde zāyi
olan kimesneniñ ‘alāmetini ve

22. bes:

Sayfa 185

Satır: 16

Hasılı, öyle olunca.

‘ömrüm āhır oldu Pīr oldum Bir gün
Haq Te‘ālā hazretiniñ emrine
girdikde olanca mālımı yābāncı zabt
edip yerim boş kalır Bes

23. bes:

Sayfa 149

Satır: 27

"-den bu yana" anlamında edat.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār

için tağı ve şahrâları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan hazîn

24. **bes:**

Sayfa 155

Satır: 8

"-den bu yana" anlamında edat.

ğāyet hoşuna geldi Āferînler edip
hemân ol sâ'at fermân eyledi kim
hükm eylediği kabîlelerden yanına
âdemler cem' ola Bes niçe

25. **bes:**

Sayfa 163

Satır: 14

"-den bu yana" anlamında edat.

ardı şıra âdemler gönderip etrâfı
aradılar Aşlâ nâm u nişân bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidâ Nevfel
Mecnûn için Leylânî

26. **bes:**

Sayfa 169

Satır: 1

"-den bu yana" anlamında edat.

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

27. **bes:**

Sayfa 181

Satır: 3

"-den bu yana" anlamında edat.

yok idi Bes bunlardır Bu hâl üzre ikisi
bir yere gelemeyip birbirlerine
uzakdan merhabâ ederlerdi Mecnûn
ise bu hâllerden haberi yok

28. **bes:**

Sayfa 183

Satır: 10

"-den bu yana" anlamında edat.

ibtidâ söylediği söz gönlüne ziyâde
te'sîrler eylemişken niçe zamân bu
hâl üzre feryâd u figân eyledi Bes
Mecnûn bu haberi işitdikden sonra

29. **bes:**

Sayfa 129

Satır: 30

Artık, şimdi, bundan sonra.

verdi diyü beni dillerde destân ederler
dedi

Bes Kaysîñ babası vesâ'irleri
Leylâdan ümİdi kat' eyleyip

30. **bes:**

Sayfa 131

Satır: 7

Artık, şimdi, bundan sonra.

Niçe güzel kızları Mecnûna şatıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yaqasın yırtıp kendiyi

31. bes:

Sayfa 151

Satır: 19

Artık, şimdi, bundan sonra.

başladı Bes Mecnûnuñ ‘âşıkâne
beytleri Nevfele te‘şîr edip yüregini
yaqdıkda Mecnûna teselliyet verip

32. bes:

Sayfa 153

Satır: 18

Artık, şimdi, bundan sonra.

Cândır umar efendi ne deñlü muhâl ise
deyip bu qavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

33. bes:

Sayfa 155

Satır: 5

Artık, şimdi, bundan sonra.

Bes bir maḥallî ile Nevfelin ḥuzûrunda

bu beytleri okuyup ḥazîn

āvâz ile nağme eyledi Nevfel

Mecnûnuñ zarâfetine ḥayrân olup

34. bes:

Sayfa 155

Satır: 20

Artık, şimdi, bundan sonra.

muḳarrerdür Şoñra ‘özü bahâne
eylemeyesiz diyü ḥaber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu ḥaberi
ḳabîlelerine i‘lâm

35. bes:

Sayfa 157

Satır: 20

Artık, şimdi, bundan sonra.

âdem gönderip şulḥa tâlib oldu

Leylâ ḳabîlesiniñ şulḥ cânlarına

minnet idi Bes ortalıq yerde

36. bes:

Sayfa 159

Satır: 25

Artık, şimdi, bundan sonra.

Bes Nevfel Mecnûnuñ bu sözlerinden

ğâyet perişân olup

ğayrete geldi

37. bes:

Sayfa 161

Satır: 24

Artık, şimdi, bundan sonra.

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnûn da bir
dīvâne-meşreb âdemdir Belki bir
kaç günden sonra kızdān uşanıp bir
ğayrı sevdāya düşer Bes münāsib

38. bes:

Sayfa 169

Satır: 15

Artık, şimdi, bundan sonra.

Bes Mecnûn dedi kim
Ben saña konuk olup bunu baña
ziyâfet için fedâ eylediñ Luṭf eyle

39. bes:

Sayfa 191

Satır: 4

Artık, şimdi, bundan sonra.

‘ömr olası Niçe zamân kendi zevk ü
şafânızda olası deyip sözlerini
tamâm eyledi Bes babası çünkü
Mecnûndan bu nâ-ümîdlik

40. bes:

Sayfa 201

Satır: 30

Artık, şimdi, bundan sonra.

getirirlerdi Âhîr-kâr kızını bir maldâr
kimseye verip Zeydin bağrını
hasret âteşiyle kebâb eylediler Bes
bundan sonra Zeydiñ hâli dahı

41. bes:

Sayfa 197

Satır: 31

*Doğrusu, hakikatte II Artık,
ondan sonra.*

imiş Bes olanca dağlarda olan çünkü
Mecnûnuñ elinden ni‘met
yediler Mecnûnu kendilerine
velîyyü’n-ni‘met bilip dâ‘imâ
yanından

bevân edip:

1. beyân edip:-

Sayfa 145

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Açıklamak.

aḥvâli bir bir beyân edip
Bu kıza olmuş olacak Mecnûna ‘âşık
olup dīvâne olmuş

2. beyān edip:**Sayfa 149**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Açıklamak.

Yemek yendikten sonra bunlar da
niye geldiklerini beyān edip
Hāzret-i Hākkıñ buyurduğı üzre
kızınız Leylāyı kabilemiziñ ser-

beyān eyle:**1. beyān eyle:-****Sayfa 127**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Bildirmek, anlatmak.

cevāb-ı aşlını bir bir beyān eylediler
Dediler ki Murādımız maşşūdumuz
oldur ki muḳaddemā ortamızda

2. beyān eyle:**Sayfa 171**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Açıkca anlatmak.

kaçıp ayrılmış mı Aşlı nedir beyān
eyle dedikde ḳarı da
cevāb verip

3. beyān eyle:**Sayfa 197**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Anlatmak.

etmeyip ellerinden ḥalās oldun Bunuñ
sırrı ve ḥikmeti nedir bize
beyān eyle dedikde cevān da

beyān eyledi:**1. beyān eyledi:-****Sayfa 209**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Beyan etmek, açıklamak,
bildirmek, anlatmak.*

bulup Leylānıñ selāmını ve Fülān gün
gelsin dedigini bir bir beyān
eyledi Mecnūn da şafāsından rakşa
girip şād oldu

beyān eyledikde:**1. beyān eyledikde:-****Sayfa 147**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Açıklamak.

şorduklarında ol daḥı yolda rāst
geldigini ol nāzeniniñ ḥüsnüne

vaşf eyleyip cān u dilden ‘āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

beyān eylediklerinde:

1. beyān eylediklerinde:

Sayfa 127

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Açıklamak, anlatmak.

eylerdi Derdmendiñ hāli ziyāde
perişān olmuşdur Tamām-ı ahvāli
bir bir beyān eylediklerinde babası
böyle oğlanıñ aşk sevdāsına

beyān eylemedin:

1. beyān eylemedin:

Sayfa 179

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Anlatmamak, söylemek.

Haylī luṭflar eylediñiz Lākin ben
kuluñuzdan ‘acabā ne cürm ve
ne günāh şadır oldu ki suçumu beyān
eylemedin böyle gāzaba

beyān eylemeyip:

1. beyān eylemeyip:

Sayfa 215

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Anlatmamak.

ve firāk günleri muḥāsebesinden bir
işini beyān eylemeyip
ḥayrāna ṭaldıñ ve ‘aqlını almış dīvāne
gibi bakıp ḳaldıñ Hem biraz

beyt:

1. beyt:

Sayfa 121

Satır: 21

Şiir.

Beyt

Gel ey nāşih ḳo beni hāl-i dilden bī-
ḥabersin sen

2. beyt:

Sayfa 125

Satır: 3

Şiir.

Beyt

Ey nesīm-i seḥerī cānda yeriñ var mı
seniñ

3. beyt:

Sayfa 125

Satır: 14

Şiir.

beyt söyler idi

Beyt

4. beyt:

Sayfa 133

Satır: 27

Şiir.

Beyt

Yâ Rab lâ-tesbülñi hubbuhâ ebeden

5. beyt:

Sayfa 153

Satır: 2

Şiir.

maḥzûn qorlar Öyle olıcaḳ

Beyt

6. beyt:

Sayfa 153

Satır: 15

Şiir.

Beyt

Egler faḳîri va‘de-i vaşlñ ne ḥâl ise

7. beytleri:

Sayfa 203

Satır: 6

Şiir.

ḡāyet hoş gelip begendi

‘Acabâ bu beytleri kim söylemişdir ola
diyü su‘âl eyledikde

beyt söyler idi:

1. beyt söyler idi:-

Sayfa 125

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Beyit, şiir okumak.

beyt söyler idi

Beyt

beytiñ ma‘nâsıyla:

1. beytiñ ma‘nâsıyla:-

Sayfa 121

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Şiirin anlamı.

sözler aşlâ fâ‘ide vermeyip bir
kulağından girip bir kulağından çıkıp
gitti Ancaḳ bu beytiñ ma‘nâsıyla
cevâb verdi

beytler okuyup:

1. beytler okuyup:-

Sayfa 151

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Şiir söylemek.

okuyup feryād u fiğān ile deli gönlünü
egler dediklerinde Nevfel
ne ta‘accüb edip

2. beytler okuyup:-

Sayfa 169

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Şiir söylemek.

tağlar aşip şahrāları geçerdı ve beytler
okuyup feryād u fiğān ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hāl
üzre çekilip giderken güneşin

beytler söylemede:

1. beytler söylemede:-

Sayfa 191

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Şiir okumak.

haberi yok idi Dā‘imā eski ‘ādeti üzre
Leylānıñ bī-vefālığını
hātırına getirdikçe āh vāhlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

beytler söylemege:

1. beytler söylemege:-

Sayfa 211

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Şiir okumak.

turup āhırine dağlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hāk Te‘ālā dergāhına
tażarru‘u niyāz edip Yā Rab

beytler söylerdi:

1. beytler söylerdi:-

Sayfa 125

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Şiir okumak.

çiçeği dökülmüşe döndürürlerdi Leylā
tarafından esen yele
beytler söylerdi

beytler söyleyip:

1. beytler söyleyip:-

Sayfa 143

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Şiir okumak, beyit söylemek.

beytler söyleyip gizlice yola bırağırdı
Ve kimseye kalbinde olan

gizli sırrını açmayıp dā'imā melūl ü
maḥzūn gezerdi ẖabīlesi

2. beytler söyleyip:-

Sayfa 151

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Şiir okumak, beyit söylemek.

beytler söyleyip ağlarken saçları fitil
fitil olup gövdesi
'uryān olmağın güneşde yakıp
yandırıp bir ẖorkunç kıyāfetine girmiş

3. beytler söyleyip:-

Sayfa 123

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Şiir söylemek.

ẖays-ı bī-çāreniñ ḥālī dīger-gün olup
āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa başladı
ve hep ḥāline göre beytler söyleyip
āvāz ile ayrılıp gözlerinden

4. beytler söyleyip:-

Sayfa 131

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Şiir okumak.

geceler şabāḥa-dek māḥ-tāba karşı
beytler söyleyip gāḥ ırlayıp gāḥ
ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup yiyip içmekden kesildi

5. beytler söyleyip:-

Sayfa 201

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Şiir okumak.

Bes bī-çāre Zeydiñ 'aşḳ ile dīger-gün
āḥ u efğānlar ile günden
güne aḥvālī ziyāde perīşān olup
beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

beytleri okuyup:

1. beytleri okuyup:-

Sayfa 155

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Şiir söylemek.

Bes bir maḥallī ile Nevfelin ḥuzūrunda
bu beytleri okuyup ḥazīn
āvāz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnūnuñ zārāfetine ḥayrān olup

beytullah:

1. beytullah:-

Sayfa 133

Satır: 15

Kâbe, Allah'ın evi.

bir mahfeye koyup Beytullah revân
oldular Günlerde bir gün Kâ'be-i
Mükerremeye vâşıl olduğda
Mecnûnuñ babası oğlunuñ eline
yapışıp

bî-çäre:

1. bî-çäreyi:

Sayfa 123

Satır: 5

*Zavallı, çaresiz, bahtı yüzüne
gülmeyen âşık II Mecnûn.*

Bî-çäreyi âteş-i 'aşk ile ne yavuz derde
uğratmışlar Hağ
Te'âlâ hemîn zâhırları ola diyü du'â
edip kimi dağı Bağ şu deli

2. bî-çäreyi:-

Sayfa 153

Satır: 31

*Zavallı, çaresiz, bahtı yüzüne
gülmeyen âşık II Mecnûn.*

idi kim Biz bî-çäreyi va' delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unutup ahvâlîme

3. bî-çäreye:

Sayfa 159

Satır: 7

*Zavallı, çaresiz, bahtı yüzüne
gülmeyen âşık II Mecnûn.*

cefânız muqaddemâ bu bî-çäreye
bulaşdıñız Niçe va'dler ve lüflar
eyledikde benim sultânım bu bir olmaz
işdir Hemân bir kaç gün

4. bî-çäreyi:-

Sayfa 187

Satır: 3

*Zavallı, çaresiz, bahtı yüzüne
gülmeyen âşık II Mecnûn.*

Lütf edip ben bî-çäreyi kendi hâlîme
koyup uyğumu uçurma
Ve cânânımın hayâlini ürküdüp
kaçırma dedikde babası bî-çäre

5. bî-çäre:

Sayfa 199

Satır: 5

*Zavallı, çaresiz, bahtı yüzüne
gülmeyen âşık II Mecnûn.*

Ey bî-çâre böyle yâbân yerde ne
yatarsıñ Gözüñ aydın olsun
ki seniñ derdine düşüp cânânıñ olan
Leylâ senden dağı ziyâde

6. bî-çâreyi:

Sayfa 169

Satır: 17

Çaresiz, zavallı. II Ceylan.

bu sözüñü kabûl edip şu bî-çâreyi
âzâd eyle diyü niyâz eyledikde
Hoş sözüñ güzel ammâ şimdi gâyetle
zarûretim vardır Gel bu

7. bî-çâre:

Sayfa 169

Satır: 4

Çaresiz, düşkün, zavallı. II Geyik.

râst gelip gördü kim bir güzel şıgîn
şikâr eylemiş yanına varıp arkasını
oḡsayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre
Ne tarîk ile tutulup böyle

8. bî-çâre:

Sayfa 169

Satır: 8

Çaresiz, düşkün, zavallı. II Geyik.

vâfir ağlayıp feryâdlar eyledi Andan
soñra avcıya yalvarıp
Şu hayvânları salıver gâyet luṭfdur Bî-
çâre eşinden ayrılıp

bî-çâre anası:

1. bî-çâre anası:

Sayfa 145

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Çaresiz, zavallı anne II Leylâ'nın
annesî.*

anası bî-çâre hayrân olup n'eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luṭf edip kızım bu sözü benden gayrî
kimseye söyleme kim

bî-çâre babası:

1. bî-çâre babası:

Sayfa 141

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Çaresiz, zavallı baba. II
Mecnûn'un babası.*

deyip sözüñü itmâm eyledikde bî-çâre
babası Mecnûndan bu

yaman haberini işitdikde tekrār hāy
hāy edip ağlamaya başladı

bī-çāre ibn-i selām:

1. bī-çāre ibn-i selām:

Sayfa 179

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Çaresiz, zavallı, düşkün İbn-i
Selām.*

ğamlarımı kim haber verir deyip

gönlüne teselliler verirdi

Bī-çāre İbn-i Selām bu hālleri görüp

ne bilsin Nā-çār olup

bī-çāre kaysa:

1. bī-çāre kaysa:

Sayfa 187

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Aciz, çaresiz, düşkün, zavallı
Kays. II Bahtı dönmeyen âşık.*

Kaysa

Çoruma yābāncı değilim babañ

derdime dedikde

bī-çāre mecnûn:

1. bī-çāre mecnûn:

Sayfa 125

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.
II Bahtı dönmeyen âşık.*

āhları çekip ortalık yerde vāfir ‘arz-ı

iştiyāklar eylediginden bī-çāre

Mecnûn kendisini zabt edemeyip

gitdikçe efgānı birden geçip

2. bī-çāre mecnûn:

Sayfa 131

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.
II Bahtı dönmeyen âşık.*

Niçe güzel kızları Mecnûna satıp

ögdiler Bes bī-çāre Mecnûn

çünkü hışımlarından bu iki cevābı işitdi

Perişān yaķasın yırtıp kendiyi

3. bī-çāre mecnûn:

Sayfa 181

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.
II Bahtı dönmeyen âşık.*

Ey bî-çâre Mecnûn bunca yıllardan
beri yoluna cânlar verip
‘aşkla şahrâlarda gezip ve yâbânlarda
düşüp yâr-i vefâdarım

4. bî-çâre mecnûn:

Sayfa 131

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Bahtı yüzüne gülmeyen âşık.

Niçe güzel kızları Mecnûna satıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yaqasın yırtıp kendiyi

5. bî-çâre mecnûn:

Sayfa 141

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Bahtı yüzüne gülmeyen âşık.

Ba‘dehu rivâyet olunur
ki bî-çâre Mecnûn bu maḥâl üzre
şahrâlarda fiḡân edip gezmekde

6. bî-çâre mecnûn:

Sayfa 223

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Bahtı yüzüne gülmeyen âşık.

uykusundan uyanıp

Hele bî-çâre Mecnûn ile Leylâ

dünyâda birbirlerine vâşıl olmadılsa

7. bî-çâre mecnûn:

Sayfa 131

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Baht yüzüne gülmeyen âşık.

Niçe güzel kızları Mecnûna satıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yaqasın yırtıp kendiyi

bî-çâre mecnûna:

1. bî-çâre mecnûna:-

Sayfa 163

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Bahtı yüzüne gülmeyen âşık.

ma‘şūkum olan bî-çâre Mecnûna verip

iki ‘âşık u ma‘şūk bir yere

gelip bunca zamāndan beri çekdiğiniz
zaḥmetleri ve ḥasretleri

2. bī-çāre mecnūna:-

Sayfa 221

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Bahtı yüzüne gülmeyen âşık.

bī-çāre Mecnūna kār edip cānān
ğamıylā tākati tāk olmuşdu Bir gün
yine ‘ādeti üzre Leylānıñ mezārına
ziyāret eylemege gelip derd ile

bī-çāre mecnūnum:

1. bī-çāre mecnūnum:

Sayfa 143

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Bahtı yüzüne gülmeyen âşık.

Âh âceb ol ‘âşık-ı maḥzūnum ve bī-
çāre Mecnūnum kaṅğı
yerde benim âteş-i hicrānımla ḥasta vü
biryān ve dest-i ğamla giryān

2. bī-çāre mecnūnum:

Sayfa 145

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Baht yüzüne gülmeyen âşık.

‘Aceb şimdi ol bī-çāre Mecnūnum
kaṅğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrālarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

bī-çāre mecnūnuñ:

1. bī-çāre mecnūnuñ:-

Sayfa 143

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı, düşkün Mecnûn.

II Baht yüzüne gülmeyen âşık.

Ve yoldan gelip geçen kimesneleriñ
ağzından bī-çāre Mecnūnuñ
kendi ḥaqqında söylediği beytleri
işitdikçe karşıısından kendi de

bī-çāre olup:

1. bī-çāre olup:-

Sayfa 135

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Çaresiz.

Mecnûnu araşdırdı Bulamayıp kabîlesi
 halkı her biri bir taraf gidip
 aramağa başladılar Bî-çâre olup nâm u
 nişândan aşlâ bir eşer

bî-çâre vâlideñe:

1. bî-çâre vâlideñe:

Sayfa 137

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Çaresiz anne.

böyle yâbân yerde terk edip nereye
 gideyim ve kabîleye vardıkda
 bî-çâre vâlideñe ne cevâb vereyim ki
 gece gündüz seniñ firâkıñla

bî-çâre zeydi:

1. bî-çâre zeydi:

Sayfa 201

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Aciz, zavallı, düşkün Zeyd. II

Bahtı dönmeyen âşık.

dilekler ve minnetler edip kıızı taleb
 eylediyse Fakîrdır diyü bî-çâre
 Zeydi aşlâ uğratmayıp rıza vermedi

bî-çâre zeydiñ:

1. bî-çâre zeydiñ:

Sayfa 201

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Aciz, zavallı, düşkün Zeyd. II

Bahtı dönmeyen âşık.

Bes bî-çâre Zeydiñ 'aşk ile diğer-gün
 âh u efgânlar ile günden
 güne ahvâli ziyâde perîşân olup
 beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

bî-hûş olup aklı gitdi:

1. bî-hûş olup aklı gitdi:-

Sayfa 191

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Sersemleyip aklı başından

gitmek.

Ve sonra varıp babasınıñ mezârını
 bulup üzerine düşüp bir
 zamân bî-hûş olup aklı gitdi Ve
 kendüye geldikde feryâda başlayıp
 dedi ki

bî-huzûru bende:

1. **bî-ḥuzûru bende:****Sayfa 189**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Huzuru olmayan köle, âşık. II
Mecnûn.*

ben bî-ḥuzûru bende ḥükmüne rām
oldum Bes ‘aşk sevdâsı düşen
kimesneniñ her ne kadar mâlî ve
menâli olsa gözüne zerre kadar

bî-karâr edip:1. **bî-karâr edip:-****Sayfa 173**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Kararsız kılmak.

ḥasretiñ beni bî-karâr edip böyle eli
bağlı ve yüregi dāğlı kapıña
getirdi Eger ḥaṭâlar edip üstüñüze
Nevfeliñ ‘askeriyle getirdigimde

bî-karâr olmağın:1. **bî-karâr olmağın:-****Sayfa 193**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Kararsız, ne yapacağını bilmez**olmak.*

olup bî-karâr olmağın tağlara ‘azîmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
bir üstâd naḳḳâş ol kâğıdıñ

bî-karâr olup:1. **bî-karâr olup:-****Sayfa 207**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Kararsız olmak.

demiş idiñ Ben bunca zamândır ki ol
da ‘vâda bî-karâr olup mevcûd
eylemişken şimden soñra tekrâr fedâ
olacak degil Sen ki bu sözde

bil:1. **bilirim:-irim****Sayfa 189**

Satır: 3

Farkında, bilincinde olmak.

olmaz sevdâdan ferâğat eylemezseñiz
bilirim ki sonra pişmân
olursun Lâkin soñ pişmânlık fâ‘ide
vermez Benim oğlum ḳalḳ hemân

2. bilirsiz:-**Sayfa 161**

Satır: 20

Anlamak, bilmek.

iki taraf ekābirleri dahı
Siz ihtiyārlar bilirsiz deyip cevāb
etdiler

*Bilmek, idrak etmek, kavramak,
anlamak.*

‘Aşkdan haberi yoğ idi kim bildi
‘aşkıñ hāli oldur ki ‘āşık
olan kimesne ma‘ şūkun kavm ü
kabīlesine ve ne kadar müte‘allikātı

3. bildi:-**Sayfa 211**

Satır: 5

Anlamak, bilmek.

ādem çekilip giderler Yakīn varıp
‘alāmetlerinden bildi ki cānānı
Leylādır Maḥfe içinde Mecnūnuñ
āvāzını işitdi ‘Arż-ı

6. bildikde:-**Sayfa 165**

Satır: 28

*Bilmek, idrak etmek, kavramak,
anlamak.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki nā-murād
Mecnūn Nevfeliñ müsā‘ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile ḥātırı
kalıp şahrālara gitmişdir Tağ

4. bilmem:-**Sayfa 121**

Satır: 23

*(Sonucunu) bilememek, tahmin
edememek.*

Beni dīvāne etdi ol perī bilmem ne
dersin sen
deyip yine bildiklerinde kaldılar

7. bilip:-**Sayfa 179**

Satır: 15

*Bilmek, idrak etmek, kavramak,
anlamak.*

kaşığı olmadığın bilip gayr kimseye
göñül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

5. bildi:-**Sayfa 157**

Satır: 3

8. bilir:-**Sayfa 189**

Satır: 17

*Bilmek, idrak etmek, kavramak,
anlamak.*

Ey benim şefkatli ve merhametli
babacığım bilir mi ki eylediğin
naşihatlar hep cümle güzel baña hayırlı
sözlerden ben de biñ ile

9. bildi:

Sayfa 191

Satır: 5

*Bilmek, idrak etmek, kavramak,
anlamak.*

haberini işidip bildi ki her ne kadar
sa'y u tedbîr eylerse bu iş
bitmez ve emrine rām olup kabîleye
gitmez Me'yūs olup Mecnūna

10. bilmezsiñ:-

Sayfa 205

Satır: 7

*Bilmek, idrak etmek, kavramak,
anlamak.*

ayıkma ve degme açlıktan bî-tāb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi 'aşkı
düşünde bile görmediñ Ve haqîkat-i
hāle ermediñ Baña bundan baḥş

11. bilirdiñ:

Sayfa 197

Satır: 18

*Bir şeyi (sihir) anlamış veya
öğrenmiş bulunmak.*

Pādişāh da arslanıñ elinde sağ
kaldığına hayrān olup
Sıḥr mi bilirdiñ yoḥsa bir du'ā mı
okuduñ ki aşlanlar seni helāk

12. bilmezlik:-

Sayfa 159

Satır: 22

Bilmeden.

Bundan soñra ol yerler baña ḥarām
oldu Hemān yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i'timād edip kendi
zevḳ u şafāmızı uçurdum deyip

13. bilirlerdi:-

Sayfa 195

Satır: 14

Gözetmek.

edip kulluğunu kabûl edip yanından
ayrılmazlardı Etrāfın tolaşırlardı
Zirā tuz ekmek haqqın hayvānlar
bilirlerdi

14. bilirseñiz:-

Sayfa 161

Satır: 28

Arzu edildiği gibi davranmak.

sizi ‘afv eyledim Siziñ bana du‘ā-i
 Һayrınıñ lāzımıdır iҺtiyārınıñ
 elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
 deyip bunlara luṭf eyledikde

bildi kim:

1. bildi kim:

Sayfa 137

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bildi ki, anladı ki.

nişānlarını şordukda bildi kim gelende
 rāst gelip cevāb alamadıgı
 ādemdir Dönüp dedi kim

bildiklerinde kaldılar:

1. bildiklerinde kaldılar:-

Sayfa 121

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Verilen öğütleri dinlememek,
 bildiğini (okumak) yapmak.*

Beni dīvāne etdi ol perī bilmem ne
 dersin sen
 deyip yine bildiklerinde kaldılar

bile:

1. bile:

Sayfa 129

Satır: 26

"Da, de" bağlacı.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
 vakt sizden kız değil cānımızı
 bile dirġ eylemeziz Ve illā bu ḥāl üzre
 iken ol Mecnūna kız

2. bile:

Sayfa 131

Satır: 32

"Da, de" bağlacı.

taḥammül edemeyip her kim isterse
 kendisini zapt u rabṭ edemeyip
 bile ağlardı Ve böyle

3. bile:

Sayfa 157

Satır: 7

"Da, de" bağlacı.

olup muḳteżā-yı ‘aşḳ üzre kendisine
 zarar var iken bile yine Leylā
 kabīlesiniñ ġālib olmasın isteyip Hāḳ
 Te‘ālā dergāhına yüz sürüp

4. bile:

Sayfa 187

Satır: 13

"Da, de" bağlacı.

bile getirmişdi Çıkarıp giydirip kuşatdı
Ve naşihat edip dedi ki

5. bile:

Sayfa 193

Satır: 8

"Da, de" bağlacı.

Bu Maḥal Mecnūnuñ Vaḥşî Cān-
āverler ile
Ülfet Edip Dā'imā Yanınca Bile
Gezdikleridir

6. bile:

Sayfa 123

Satır: 22

Birlikte, beraber.

edip teselliler verirlerdi Dā'imā görüp
gözedip her ne tarafa gitse
bile giderlerdi Mecnūn da
yārānlarından sırrını saklamayıp
kendiyeye

7. bile:

Sayfa 217

Satır: 1

Birlikte, beraber.

toḡru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşlanlar ve yırtıcı
ḥayvānlar daḥı ardına düşüp gitdiler
Mecnūn Leylā ile bu kadar

8. bile:

Sayfa 215

Satır: 19

"Üstelik" zarf.

dutup bende tāb u tūvān komadı Ve
söze qadīr olsam bile 'āşıkıñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
ḥasb-i ḥālimdir ma'lūm

bile gelen:

1. bile gelen:

Sayfa 213

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Birlikte gelmek.

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şoḥbet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnūn ile bile gelen

bile gitdiler:

1. bile gitdiler:-

Sayfa 213

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Birlikte, beraber gitmek.

ardına düşüp bile gitdiler Kabîleye
yaklaşdıkda Zeyd Leylâya
müjde için ileri varıp Mecnûnuñ
geldiginden haber verdikde Leylâ

bilip añlayıp:

1. bilip añlayıp:-

Sayfa 145

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Anlamak, sezmek.

olduğunu bilip añlayıp ahşâm olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münâfık kız Leylânıñ anası bir tenhâ
yere çekip bağda görüp işitdigi

bilir mi:

1. bilir mi:

Sayfa 217

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Bilgi sahibi mi, anlar mı?.

eylemek yanımda 'ilâca müte'âllık söz
söylemek olmaz dedi
Zîrâ bilir mi ki derdim 'ilâcî kabûl
eylemez ve hastalığıma hiç

2. bilir mi:

Sayfa 131

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Biliyor mu, haberdar mı? .

mı Ve benim böyle âteş-i miñnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selâm ile bu
hasreti bî-çâreniñ bir

bilme:

1. bilmem:

Sayfa 203

Satır: 28

Anlayamamak, kavrayamamak.

yedim ve yine 'aşk u mañabbetim
eksilmeyip dâ'imâ ber-çarâr halk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdâya

bî-ma'nâ:

1. bî-ma'nâ:

Sayfa 131

Satır: 4

Anlamsız, anlamı olmayan.

servi boylu gül yañaqlı yâkût dudaklı
nâzenîn mäh-pâre kızlar

aliverelim Bī-ma' nā yābāndan n' için

ķız ārzū edersin ķabīlemiz

bī-ma' nā iş edersiz:

1. bī-ma' nā iş edersiz:-

Sayfa 121

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Anlamsız iş yapmak,

gerçekleştirmek. II Aşk işaret edilerek.

Olmaya ki buncalayın bī-ma' nā iş

edersiz edepsizlik yoluna

baş koşup bu mişilli iş eylemek size

lāyık degildir şakınıp kimse

bī-ma' nā şey:

1. bī-ma' nā şey:

Sayfa 139

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Anlamsız bir şey (gibi görünse

de). II Aşk.

yere erişdirir Eger ibtidā bī-ma' nā şey

görünür Ammā soñu kemāl-i

hāldir 'Āşıklar melāmet taşından

kaçmazlar Ve 'ār nāmūs nedir

bī-ma' nā vere:

1. bī-ma' nā vere:

Sayfa 169

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Boş yere.

mişilli av elime geçmiştir Çünkü

buncalayın şikār elime girdi

Ben anı bī-ma' nā yere n' için

şalıvereyim dedi

2. bī-ma' nā vere:

Sayfa 181

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Boş yere.

Bī-ma' nā yere şahrālarda gezip zāyi' -i

evķāt edip feryād u figān

eylemekden ğayrı kārın yok Ve hem

saña olan zulm cihānda bir

biñ:

1. biñ:

Sayfa 147

Satır: 15

"Bin" sayı sıfatı (bin can).

şaplanıp biñ cānla ‘āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabīlesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

2. binip:-

Sayfa 149

Satır: 27

(Ata) binmek.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār
için tağı ve şahrāları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan hazīn

biñ altına:

1. biñ altına:

Sayfa 177

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bin altın.

Leylānıñ babası
Ma‘kūl deyip hemān ol sâ‘at Leylāyı
biñ altına nikāh eyleye

biñ belā:

1. biñ belā:

Sayfa 169

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Bin bir türlü zorlukla, çok güç bir
şekilde.*

Ben bir fakīrim şahrālarda dā‘imā
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdārı elime bir
şikār girmeyip biñ belā ile bu

2. biñ belā:

Sayfa 199

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Binbir zahmetle.

Mecnūnuñ olduğu dağa varıp bir kaç
gün aradı Olmayıp Mecnūna
rāst gelmedi Āhır biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

biñ cān:

1. biñ cān:

Sayfa 141

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Çok değerli olmak, karşılığında
binlerce can verilebilmek.*

Bir āfet-i devrān u fitne cihānda hātırı
görölmüş idi Bu hüsn ile
evvelde Mecnūnuñ devr dīvānesi ve
biñ cān ile ol ‘āşık-ı şādıkıñ

biñ cānla:**1. biñ cānla:****Sayfa 201****Satır: 21****Kelime Tipi: -**

*Bin canı feda etmek II Birçok
âşığın, canını sevgili uğrunda vermesi.*

ol nigārın zülf-i dāmına düşürüp biñ
cānla ‘āşık oldu Derdi ile
bī-ķarār olmuşdu Her ne ķadar ara
yere ādemler koyup ‘amucasından

2. biñ cānla:**Sayfa 213****Satır: 4****Kelime Tipi: -**

Çok isteyerek, gönülden.

Cānānın olan Leylā niķe demler idi ki
iştīyākın üzerine ve
āteşine kebāb olur Seni yanına da‘vet
eylemege biñ cānla tālīb idi

biñ cānla ‘āşıkı müşterisī oldular:**1. biñ cānla ‘āşıkı müşterisī
oldular:-****Sayfa 175****Satır: 18****Kelime Tipi: -**

Can-ı gönülden âşık olmak.

Her ıarafdan nāmlı nāmdār kimesne
her ķulaķdan ‘āşık olup ol māh-
pāreniñ
biñ cānla ‘āşıkı müşterisī oldular Ve
dediler ki

biñ cānla mübtelāsı olmuşdu:**1. biñ cānla mübtelāsı olmuşdu:-****Sayfa 179****Satır: 28****Kelime Tipi: -**

*Can-ı gönülden âşık olmak,
tutulmak.*

şabr ederdī Zīrā Leylānıñ ibtidāda
yüzünü gördüğü gibi gönül
ķuşunu zülfü dāmenine düşürüp biñ
cānla mübtelāsı olmuşdu Bes

biñ cānla müştāk:**1. biñ cānla müştāk:****Sayfa 215****Satır: 7****Kelime Tipi: -**

*Şiddetle arzu etmek, çok istemek.
II Mecnûn'u görmeyi.*

lālezāra döndürüp benimle bir sa‘āt
görüşmeklige biñ cānla müştāk
iken şimdi Hākka yüz biñ şükrler ki ol
murādın hāşıl oldu Hüsnum

biñ dil:

1. biñ dil:

Sayfa 215

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Bin (defa) candan ve gönülden,
şiddetle isteyerek.*

murādım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı hāl eylemek idi Lākin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

biñ kabül eylemek isterim:

1. biñ kabül eylemek isterim:-

Sayfa 189

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Bin (defa) kabul etmeyi
arzulamak.*

kabül eylemek isterim Ammā
n’eyleyem sevdā beni kendi hālime
komayıp ne çāre kendisine kıl
eylemiştir Her ne kadar ki seniñ

biñ yıl bile olsa:

1. biñ yıl bile olsa:-sa

Sayfa 183

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bin yıl bile geçse.

Nihāyet ašlā yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḥabbetiñ üzre ber-karār olup ğayrı
kimseye rām olmak muḥāldir

bir:

1. bir:

Sayfa 215

Satır: 16

Öyle bir.

dünyālar tırdıkça saña ‘ömrler verip
gül cemālini şoldurmasın Ben
kuluna bir luṭf eylediñ ki ḥak-i pāyiñe
gelip cemāliñi gördüğüm gibi

2. bir:

Sayfa 129

Satır: 25

Belgisiz sıfat.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vakt sizden kız değil cānımızı

bile dirîğ eylemeziz Ve illâ bu hâl üzre
iken ol Mecnûna kız

3. bir:

Sayfa 139

Satır: 22

Belgisiz sıfat.

Anlarıñ gülmesi gözyaşdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yâbânda kımaz Elbette bir

4. bir:

Sayfa 145

Satır: 21

Belgisiz sıfat.

Belli ki bu kim 'âşıkdır Bir hâber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp tırmuşdu Cümle
ahvâli tıyup Mecnûna 'âşık

5. bir:

Sayfa 145

Satır: 27

Belgisiz sıfat.

hemân bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münâsib yere veregörüñ yoğsa soñra
'ilâc eylemek güç olur deyip

6. bir:

Sayfa 153

Satır: 23

Belgisiz sıfat.

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gâh gâh Leylânîñ 'aşkıyla
tâze gazeller söyleyip deli göñlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

7. bir:

Sayfa 155

Satır: 5

Belgisiz sıfat.

Bes bir maḥallî ile Nevfelin ḥuzûrunda
bu beytleri okuyup ḥazîn
âvâz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnûnuñ zarâfetine ḥayrân olup

8. biri:

Sayfa 157

Satır: 12

Belgisiz zamir.

yavuz ḥayflar oldu diyü maḥzûn
olurdu Ammâ Leylâ 'askerinden
biri Nevfel 'askeriniñ birini ursa
Bâreka'llâh eliñ var olsun

9. bir:

Sayfa 161

Satır: 17

Belgisiz sıfat. II Mecnûn.

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alıvermek için bir kabîle halkını
kılıçdan geçirdi derler Siz 'alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

10. **bir:**

Sayfa 165

Satır: 2

Sayı sıfatı.

ve biz 'âşıkları ağladıp dahı
düşmânlarımızı güldürüp bir dahı
kim şâhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kıyruklı yıldız idi kim

11. **bir:**

Sayfa 171

Satır: 16

Belgisiz sıfat.

cünbüşüñ tehî degil sende bir hâlet var
deyip

Bir sır var ki Bâreka'llâh haylî ağzıñ
pek hiç baña ağzın

12. **bir:**

Sayfa 173

Satır: 19

Bir kez.

Ey benim nâzenîn ü şivekârım Hâlîme
merhamet edip bir nażar
eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdâsı beni
böyle zencîrlere urdu Ve

13. **bir:**

Sayfa 173

Satır: 26

Sayı sıfatı.

ne sa'âdetdir ki kapıñızda kurbân olup
sa'âdetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcıñız baña bir
kâse-i âb-ı hayâtır

14. **bir:**

Sayfa 183

Satır: 18

Belgisiz sıfat.

ederim diyü eyledüğün kavı ü qarârı
üzre şimdi kendi ihtiyârıñla varıp
bir nâzânı vuşlat bağında güllerini
nâlân eylediñ Tatalım ki ben

15. **bir:**

Sayfa 129

Satır: 20

Belgisiz sıfatı.

babası nā-çār olup
Sözün togrusu budur ki oğlunuz bir
dīvāne yollu ādem

16. bir:

Sayfa 135

Satır: 22

Belgisiz sıfat.

Mecnūnu araşdırdı Bulamayıp kabilesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çāre olup nām u
nişāndan aślā bir eşer

17. bir:

Sayfa 137

Satır: 18

Belgisiz sıfat.

berī hīdmet-i şerefñizden dūr olup
tekaşşurluk ederim ammā bu işde
benim zerre kadar günāhım yokdur
‘Aşk derler bir pādişāh vardır ki

18. bir:

Sayfa 139

Satır: 5

Belgisiz sıfat (çare).

ümīd oldur ki derdiñe bir çāre bulavuz
oğul Sözümü tutup āhır

demde beni ağladıp maḥzūn eyleme
dedikde Mecnūn babasından

19. bir:

Sayfa 203

Satır: 33

Sayı sıfatı.

ādem degilsin Eger cānānımdan bir
haber ile geldin ise hoş
geldiñ şafā geldiñ Başım üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

20. bir:

Sayfa 205

Satır: 25

Belgisiz sıfat. II Hatun.

mātemler eylediler ‘Arablar arasında
‘ādet ol idi ki bir ḥatunuñ
kocası āḥirete gitdikde ol ḥatun iki
seneye dek yās u mātemler

21. bir:

Sayfa 209

Satır: 12

Belgisiz sıfat. II Gûşe.

Zeyd bu müjde haberin aldıķda
Ḳandesin Mecnūn deyip şahrāya togru
gitdi Gelip bir gūşede

22. **bir:**

Sayfa 211

Satır: 2

Sayı sıfatı. II Mahfe.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
için esbābını develere yükletdi Kendisi
de bir mahfeye girip

23. **bir:**

Sayfa 211

Satır: 9

Belgisiz sıfat. II Sohbet.

bir gün seni da‘vet edip bir şöhet
ederiz diyü vedā‘ edip yoluna
revān oldu

24. **bir:**

Sayfa 211

Satır: 23

Belgisiz sıfat. II Gece.

turup āhırine dağlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hāk Te‘ālā dergāhına
tažarru‘u niyāz edip Yā Rab

25. **bir:**

Sayfa 213

Satır: 6

Belgisiz sıfat. II Maslahat.

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hākka çok
şükrler ki bu gün kabīle tenhā kalıp
ekser-i halkı bir maslahat için

26. **bir:**

Sayfa 213

Satır: 19

Sayı sıfatı. II Na'ra.

yıkıldı Mecnūn Leylāyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk
şarābıyla mest olmuş ‘āşık u ma‘şūk
herbiri bir tarafa yıkıldı

27. **bir:**

Sayfa 213

Satır: 29

Sayı sıfatı. II Söz.

Leylādan Mecnūna bir söz var ve ne
Mecnūndan Leylāya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan ğayrı

28. **bir:**

Sayfa 213

Satır: 29

Sayı sıfatı. II Söz.

Leylādan Mecnūna bir söz var ve ne
Mecnūndan Leylāya bir söz

var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan ğayrı

29. **bir:**

Sayfa 215

Satır: 10

Belgisiz sıfat. II Söz.

gülzârına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryâd u

figân edip tütîler gibi söze geldiñ
‘Acebdır ki aşlâ bir söz söylemeyip

30. **bir:**

Sayfa 215

Satır: 11

Belgisiz sıfat. II İş.

ve firâk günleri muhâsebesinden bir
işini beyân eylemeyip
hayrâna taldıñ ve ‘aqlını almış dīvâne
gibi bakıp kaldıñ Hem biraz

31. **bir:**

Sayfa 215

Satır: 26

Sayı sıfatı. II Cansız suret.

yanıñda oturdum ammâ haqîkatde
kendi özümden qalmayıp hemân
bir cânsız şüret gibi murâdım oldur ki
vücüdumda hâk-pâyine nişâr

32. **bir:**

Sayfa 219

Satır: 2

Sayı sıfatı. II Vasiyet.

nişân bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaķasın feryâd u
figânından kılmaya ve bir vâsiyetim
dahı oldur ki Mecnûnum

33. **bir:**

Sayfa 219

Satır: 15

Sayı sıfatı. II Cins.

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
cins feryâd u figânlar
eylediler ki ünleri ‘âlemi tutup göklere
çıkdı

34. **bir:**

Sayfa 219

Satır: 27

Sayı sıfatı. II Âh.

şordukda zîrâ bir âh eyledi kim
Felekler aynasın siyâh eyledi
Ve bundan ziyâde nice mâtem olur ki
felekler mâtem edip bulutlar

35. **bir:**

Sayfa 219

Satır: 32

Sayı sıfatı. II Nara.

yerlere şaldı dedikde Mecnûn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
âh edip bir na'ra urdu Ortılığı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

36. bir:

Sayfa 221

Satır: 22

Sayı sıfatı. II Bir sene.

fânî dünyâdan el çekdi göçdü Cihân
halkının dilinden kurtulup cânân
uğrunda mevt şarâbın içdi Tamâm bir
seneye degin ol hâl üzerinde

37. bir:

Sayfa 221

Satır: 25

Sayı sıfatı. II Yıl.

düşerlerdi Mezârın etrâfını alıp
geldiler tamâm bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan sonra hayvânlar gördü ki

38. bir:

Sayfa 221

Satır: 26

Sayı sıfatı II Yıl.

düşerlerdi Mezârın etrâfını alıp
geldiler tamâm bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan sonra hayvânlar gördü ki

39. bir:

Sayfa 223

Satır: 3

Belgisiz sıfat. II Bahçe.

hâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir
bâğçeye varmış kim dünyâda misli
yokdur İçinde âb-ı hayât gibi

40. bir:

Sayfa 223

Satır: 7

Sayı sıfatı. II Su kenarı.

feryâd u figân edip orta yerinde bir şu
kenârında altından bir taht
kurulup nûra garq olmuş Leylâ ile
Mecnûnuñ şüreti oturup gâh

41. bir:

Sayfa 223

Satır: 10

Sayı sıfatı II İhtiyâr kimse.

birbirine cām şunup gâh da muşahabet
edip tırmadın zevk ü şafâ
eylemekde ve bir ihtiyâr kimse

bunların hizmetlerinde tûrup her
demde

42. **bir:**

Sayfa 135

Satır: 30

Belgisiz sıfat. II Tarik.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selâm verip ahvâlini
şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb
alamayıp bir tarîk ile

43. **bir:**

Sayfa 169

Satır: 2

Sayı sıfatı. II Avcı.

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

44. **bir:**

Sayfa 169

Satır: 11

Sayı sıfatı. II Fakir.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ'imâ
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdârı elime bir
şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

45. **bir:**

Sayfa 117

Satır: 11

Belgisiz sıfat. II Maslahat.

kimiñ bir maşlahatı varsa görüp
hâtırlarını ele alırdı Mâl ü menâl
yanında toprağ ile ber-â-ber idi
Cihânda aşlâ bir şe'ye muhtâc degil

46. **bir:**

Sayfa 117

Satır: 18

"Bir tane" anlamında sayı sıfatı.

II Evlat.

mübârek kimesne berekâtiyle du'âsı
müstehâb Hâk Te'âlâ Hazretleri
bana bir evlâd ihsân edip cihânda beni
oğul şâd eyleye diyü mālını

47. **bir:**

Sayfa 119

Satır: 19

Sayı sıfatı. II Kabile.

Ba'dehu rivâyet olunur ki ol yere
yakın bir kabîle dahı
olurdu kim ol kabîleniñ başı buğu olan
kimseniñ bir mäh-päre kıızı

48. **bir:**

Sayfa 119

Satır: 30

Sayı sıfatı. II Dilber-i zibâ.

meftûnu oldu

Leylâ da Kaysın hüsnüne bakıp bir dil-
ber-i zibâ gördükde

49. **bir:**

Sayfa 123

Satır: 25

Sayı sıfatı. II Dağ.

Ba‘dehu rivâyet olunur ki kabîlesi
yanında Necûd derler bir tağıñ
yanında Mecnûn her şabâh kendiye
hem-dem ü mahrem olan

50. **bir:**

Sayfa 127

Satır: 15

Belgisiz sıfat. II İlâç.

bir ‘ilâc görmek gerekir diyü kabîlesi
ulularını yanına da‘vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
çâresi için müşâvere eylediler

51. **bir:**

Sayfa 129

Satır: 7

Belgisiz sıfat. II Düşman.

tarafdan bir düşmân zühûr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyâde olur dediler

52. **bir:**

Sayfa 129

Satır: 24

Belgisiz sıfat. II Çâre.

eksigini arayıp dürlü dürlü adlar takıp
‘âleme rüsvây ederler Eger
siz muqaddem oğluñuzu ‘ilâc edip
‘aqlını başına getirmege bir çâre

53. **bir:**

Sayfa 131

Satır: 26

Sayı sıfatı. II Selâm.

mı Ve benim böyle âteş-i miñnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selâm ile bu
hasreti bî-çâreniñ bir

54. **bir:**

Sayfa 133

Satır: 1

Belgisiz sıfat. II Çare bulmak.

perîşân oldukça babasınıñ anasınıñ
yüreklerini dāğlardı Bir
çāre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylānıñ derdmend

55. **bir:**

Sayfa 133

Satır: 7

Belgisiz sıfat. II İlaç bulmak.

ziyāde olup ašlā bir ‘ilāc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc
kalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

56. **bir:**

Sayfa 133

Satır: 15

Sayı sıfatı. II Mahfe.

bir mahfeye koyup Beytullaha revān
oldular Günlerde bir gün Kā‘be-i
Mükerremeye vāşıl oldukça
Mecnūnuñ babası oğlunuñ eline
yapışıp

57. **bir:**

Sayfa 135

Satır: 14

Belgisiz sıfat. II Çare.

Ğabîlemizin ‘ırz u nāmūsu kalmayıp
her gün şol dīvāne gelip
olmadık sözler söyler siz buña bir çāre
etmeyip içimize koyarsanız

58. **bir:**

Sayfa 139

Satır: 1

Sayı sıfatı. II Kız. II Leylā.

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kızın derdi
ile bağırını hūn eylersin Sen bunda
böyle perîşānken anıñla bizim

59. **bir:**

Sayfa 143

Satır: 19

Sayı sıfatı. II Sene.

Bu hāl üzre bir yıl geçip çünkü bahār
vakti gelip cihān yine
yeñileñdi Sünbüllerin zülfü perîşān
olup nergisler uykudan uyanıp

60. **bir:**

Sayfa 149

Satır: 28

Sayı sıfatı. II Taraf.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār

için tağı ve şahrâları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan hazîn

61. **bir:**

Sayfa 153

Satır: 26

Belgisiz sıfat. II Bahçe.

Nevfel de cân kulağıyla dinleyip
tahsînler ederdi Bir zamân bu hâl
üzre Nevfel de kendi hâlinde
‘âleminde olup her gün bir bāğçaya

62. **bir:**

Sayfa 155

Satır: 10

Belgisiz sıfat. II Mübârek vakit.

dil-âverler yanına gelip bahâdır
yigitler cem‘ oldu
Andan bir mübârek vaktde yerinden
kalkıp Leylânîñ kabîlesine

63. **bir:**

Sayfa 159

Satır: 16

Belgisiz sıfat. II Maslahat.

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidâl olup iki taraftan bu
kadar âdemler telef oldu Ve yine bir
maşlahat gidermeyip görülmeyip

64. **bir:**

Sayfa 161

Satır: 4

Sayı sıfatı. II Taş.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylânîñ
‘askerine varmak murâd eylese
yerden bir taş alıp Nevfel âdemine
urur idi Her-bâr Leylânîñ ‘askerin

65. **bir:**

Sayfa 161

Satır: 12

Sayı sıfatı. II Divâne.

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden luğ u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye âdem nice kız versin Deli

66. **bir:**

Sayfa 161

Satır: 17

Sayı sıfatı. II Divâne. II Mecnûn.

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alıvermek için bir kabîle halkını
kılıçdan geçirdi derler Siz ‘alemsiz
deyip sözünü tamâm eyledikde

67. **bir:****Sayfa 165**

Satır: 30

Sayı sıfatı. II Avcı.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryâd u figanlar edip
gezerken nâ-gâh bir avcınıñ üzerine

68. **bir:****Sayfa 167**

Satır: 27

Sayı sıfatı. II Şikâr.

Tâ kim gene elime bir şikâr gire o da
ehl-i 'ıyâlim ise Ne zamân
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnûn üzerinde olan

69. **bir:****Sayfa 169**

Satır: 25

Belgisiz sıfat. II Sahrâ.

Emr Allahıñ deyip ön bağını şalıverdi
Şıgîn bir şahrâya
doğru segirdip kaçdı Mecnûn ardından
segirdip çekilip gitdi

70. **bir:****Sayfa 169**

Satır: 12

Sayı sıfatı. II Şikâr.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ'imâ
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdârı elime bir
şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

71. **bir:****Sayfa 169**

Satır: 29

Sayı sıfatı. II Kadın.

Âdem ile Bir Kadınıñ Geldigidir
Yine bir gün Mecnûn Leylânıñ 'aşkı
ve sevdâsıyla yâbâna düşüp

72. **bir:****Sayfa 171**

Satır: 26

Sayı sıfatı. II İhtiyâr.

Sözün toğrusu budur ki ben fakîr-i bî-
çāreyim ki aşlâ bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kâdir degilim bir ihtiyârım ve

73. **bir:****Sayfa 171**

Satır: 28

Sayı sıfatı. II Miskin.

bu derdmendden dağı on kat bendeyiz
On at dağı başına dermānı
yok bir miskindir böyle zencire daıp
esirdir diyü ab le ab le

74. **bir:**

Sayfa 181

Satır: 6

Belgisiz sıfat.

şahr larda gezip beytler söyleyip
ağlamağdan c n h li olmazdı
Günlerde bir gün  bn-i Sel m ab lesi
h lk ndan bir ‘Arab bir

75. **bir:**

Sayfa 183

Satır: 12

Belgisiz sıfat. II Yer.

d v neligi ziy de olup Leyl y  h t rına
getirip hay line der idi ki
Ne idi ol seni le aralığda fırsat
düşürüp bir yerde ben niy z

76. **bir:**

Sayfa 193

Satır: 12

Sayı sıfatı. II Kağıt.

olup b -kar r olmağın ağlara ‘az met
edip ekilip giderken yolda bir

kimesneni  elinde bir k ğıd gördü kim
bir  st d nađđ ř ol k ğıd n 

77. **bir:**

Sayfa 197

Satır: 2

Sayı sıfatı. II Adam.

esb b n  şoyup arslanlar n  içine
bırağdılar Arslanlar da yine
bir  dem geldigin gördükleri gibi
yerlerinden şıçrayıp her  arafa  amle

78. **bir:**

Sayfa 197

Satır: 18

Belgisiz sıfat. II Dua.

P diş h da arslan n  elinde şağ
kaldığına hayr n olup
Sihr mi bilirdi n yohsa bir du ‘  mı
oğudu n ki aşlanlar seni hel k

79. **bir:**

Sayfa 201

Satır: 15

Belgisiz sıfat. II Kimse.

Bu Mağal Zeyd Derler Bir Kimse
‘Ammusu
ızına ‘ ş k Olup Leyl y  Yanına
Getirdip

80. **bir:**

Sayfa 201

Satır: 18

Sayı sıfatı. II Cevân.

Gâh Gâh Mecnûn Tarafına Tağlara
Haber Gönderdigidir

Ba‘dehu rivâyet olunur ki evvel
zamânda Zeyd derler bir cevân

81. **bir:**

Sayfa 205

Satır: 4

Belgisiz zamir. II Kimesne.

‘aşkın dadını almamışdır Ve ‘âşık
olmağı ancak nefsinin tekâzâsını
şalmışdır ‘Aşk bir hümâdır ki bir
kimesnenin başına sâye şaldıkda

82. **bir:**

Sayfa 207

Satır: 4

Sayı sıfatı. II Nara.

verip âhirete gitdi Ve cihân bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnûn bu cevâbı işitdikde bir na‘ra
urdu kim şanki ortalığa

83. **bir:**

Sayfa 207

Satır: 18

Sayı sıfatı. II Tasvir.

cevâb verip

Ey birâder sen cânın ol zamânda fedâ
eylediñ ki yolda bir

84. **bir:**

Sayfa 209

Satır: 17

Sayı sıfatı. II İp.

bir eski pöste ki bulup arkasına verip
bir ip ile bağladı Ve başına bir
depesi delik külâh giydirip kırk yıllık
dilenci kıyâfetine koyup bir

85. **bir:**

Sayfa 209

Satır: 28

Sayı sıfatı. II Kepçe.

kepçe pilâv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dahı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

86. **bir:**

Sayfa 135

Satır: 21

Herhangi bir (taraf).

Mecnûnu araşdırdı Bulamayıp kabîlesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çâre olup nâm u
nişândan aşlâ bir eşer

bir âdem kıyâfetine koydular:

1. bir âdem kıyâfetine koydular:

Sayfa 153

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Bir insan kılığına bürümek.

ki Mecnûnu hamâma getirip yudular
Ve başını tıraş edip pāk ü pākize
libâslar ile bir âdem kıyâfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

bir âdem tırmadan kendisine

merhamet edip ohşar:

1. bir âdem tırmadan kendisine

merhamet edip ohşar:-

Sayfa 185

Satır: 36

Kelime Tipi: -

Adamın birinin Mecnûn'a

merhamet edip (başını) okşaması.

Mecnûn da gözünü açıp gördü kim bir
âdem tırmadan kendisine
merhamet edip ohşar

bir âfet-i devrân u fitne:

1. bir âfet-i devrân u fitne:

Sayfa 141

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Dünya güzeli, bütün herkesi

*kendine hayran bırakan fitne çıkaran
bir güzel. II Leylâ.*

Bir âfet-i devrân u fitne cihânda hâtırı
görölmüş idi Bu hüsn ile
evvelde Mecnûnuñ devr dîvânesi ve
biñ cân ile ol ‘âşık-ı şâdıkıñ

bir ağaç altında:

1. bir ağaç altında:-

Sayfa 169

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bir ağacın altında.

Bu Maḥal Bir Ağaç Altında Mecnûn
Bir Qargaya
Söyleyip Göñlünü Eglerken Bir
Zencîre Urulmuş

bir ağacın ardına:

1. bir ağacın ardına:-

Sayfa 145

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Ağacın birinin arkası.

Belli ki bu kim 'âşıkdır Bir hâber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp tırmuşdu Cümle
ahvâli tıyup Mecnûna 'âşık

bir ağacın dibinde:

1. bir ağacın dibinde:

Sayfa 145

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Ağacın birinin altında.

Ve gözlerinden gâ'ib olup bir tenhâ
yere güşeye varıp bir ağacın
dibinde oturup

bir 'arab:

1. bir 'arab:

Sayfa 145

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Arap halkına mensup bir (kimse).

deyip tırmadın gözleriñden yaş
dökerken bāğın taşrasında bir
'Arab Mecnûnuñ Leylâ hakkında
söylediği firâkları ve beytleri ırlayıp

bir aralık:

1. bir aralık:

Sayfa 211

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Boş, uygun zaman.

Niçe olur haylî zamandır ki 'âşık u

şādık yārim olan Mecnûnu

bir gün da'vet edip görüşmek istedim

Lâkin bir aralık bulamadım

bir aralık olur:

1. bir aralık olur:

Sayfa 207

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Boş, uygun bir vaktin olması.

Şimdi görüşmek evvelkiden dağı

müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben

de haylî zamandır ki yanına varmadım

Hele bir aralık olur ise

bir avcı tağları dolaşp gezerken

mecnûna rāst gelip:

1. bir avcı tağları dolaşp gezerken

mecnûna rāst gelip:-

Sayfa 191

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Avcının birinin dağları
dolaşırken Mecnûn'a rastlaması.*

gün bir avcı tağları dolaşıp gezerken
Mecnûna râst gelip
Ey 'ârsız ve nâmûsu yok bunda Leylâ
deyip feryâd u figân edip

bir avuç toprak atıp:

1. bir avuç toprak atıp:

Sayfa 191

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Defîn esnasında toprak atmak.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hayr-du'âdan ferâmuş etmeyip

bir bilinmedik nesi var söyleyem:

1. bir bilinmedik nesi var söyleyem:

Sayfa 215

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) anlaşılamayan, idrak
edilemeyen, tanınmayan, görülmeyen
(gizli neyi kaldı) anlatmaya.*

dutup bende tâb u tüvân komadı Ve
söze kâdîr olsam bile 'âşıkıñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
hasb-i hâlimdir ma'lûm

bir bir:

1. bir bir:

Sayfa 209

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Birer birer; ayrı ayrı; olduğu
gibi, tam tamına, eksiksiz olarak.*

bulup Leylânıñ selâmını ve Fülân gün
gelsin dedigini bir bir beyân
eyledi Mecnûn da şafâsından rakşa
girip şâd oldu

2. bir bir:

Sayfa 127

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Birebir, teker teker.

cevâb-ı aşlını bir bir beyân eylediler
Dediler ki Murâdımız maşşûdumuz
oldur ki muşaddemâ ortamızda

3. bir bir:

Sayfa 137

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Tek tek, birer birer.

aşlā bir cevāb alamadım deyince
ķabīle halkı bu haberden şād
olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
getirip nerde rāst geldiğini bir bir

4. bir bir:

Sayfa 145

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Tek tek, birer birer. II Olduğu
gibi, eksiksiz olarak.*

aḥvālī bir bir beyān edip
Bu kıza olmuş olacak Mecnūna ‘āşık
olup divāne olmuş

5. bir bir:

Sayfa 205

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Olduğu gibi, tam tamına, eksiksiz
olarak.*

eylemek ḥarāmdır Hemān edebīñle ol
diyü ḥaylī sözler söyledi
Zeyd de Mecnūndan işitdiği gibi
sözleri bir bir naḫl eyledi

6. bir bir:

Sayfa 127

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Teker teker.

eylerdi Derdmendiñ ḥālī ziyāde
perīşān olmuşdur Tamām-ı aḥvālī
bir bir beyān eylediklerinde babası
böyle oğlanıñ aşķ sevdāsına

bir bir beyān edip:

1. bir bir beyān edip:-

Sayfa 203

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*(Zeyd'in durumunu) birer birer
açıklamak; anlatmak.*

ḥatunlar da Zeydiñ aḥvālīni bir bir
beyān edip

‘Amucası kızına ‘āşık olup āḥir-i kār
babası fakīrdır diyü

bir bir beyān etdikçe:

1. bir bir beyān etdikçe:-

Sayfa 203

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bir bir bildirmek, söylemek.

şorup ol başından geçen hâllerin bir
bir beyân etdikçe Leylâ
derdmend de ağlayıp cân kulağıyla
dinlerdi

bir çemenli güzel vere:

1. bir çemenli güzel vere:-

Sayfa 171

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Yeşillikli güzel bir yer.

ğâyet şusamışdı Nâ-gâh yolu bir
çemenli güzel vere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laîf havuz yapmışlardır

bir cevâb alamadım:

1. bir cevâb alamadım:-

Sayfa 137

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Herhangi bir yanıt işitmek.

aşlâ bir cevâb alamadım deyince
kabîle halkı bu haberden şād
olup sağlığını Mecnûnuñ babasına
getirip nerde rāst geldiğini bir bir

bir cevâb alamayıp:

1. bir cevâb alamayıp:

Sayfa 135

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bir söz işitmek.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selâm verip ahvâlini
şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb
alamayıp bir ʔarîk ile

bir cevâb oldukda:

1. bir cevâb oldukda:-

Sayfa 209

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Herhangi bir yanıt olunca.

baş üstüne murâdını ‘arz edeyim
göreyim ne buyururlar
Yine bir cevâb oldukda gelirim deyip
Mecnûna vedâ‘ edip çekilip

bir cins:

1. bir cins:

Sayfa 183

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Bir şekilde.

Añılmaz mı ser-i kuyuñda feryād
etdiğim demler
Şimdi benim maḥzūn göñlüm bir cins
ğam u ğuşsalığa toḥmın

bir cins ırladı:

1. bir cins ırladı:

Sayfa 151

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bir tuhaf söylemek.

münāsib bir kaç beytler okudu Ḥazān
āvāzıyla bir cins ırladı ki
işidenleriñ şabırı qarārı qalmayıp
cümlesiniñ yüregi taşıp ağlamağa

bir dahı:

1. bir dahı:

Sayfa 121

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bir daha, artık, bundan sonra.

başlayıp ortalıkda dāstān oldu Bes
Leylānıñ babasına ‘ār gelip kızını
bir dahı mektebe vermedi Rūzgār-ı
gaddār iki ‘āşık-ı şādıkı gonca

2. bir dahı:

Sayfa 135

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Bir daha, artık, bundan sonra.

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Ḥicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip ğayrete
geldi Mecnūn bir dahı geldikde

3. bir dahı:

Sayfa 165

Satır: 1

Kelime Tipi: -

İkinci kez, yeniden, tekrar.

ve biz ‘āşık-ları ağladıp dahı
düşmān-larımızı güldürüp bir dahı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kuyruklu yıldız idi kim

bir dahı okutmağa hācet komayıp:

1. bir dahı okutmağa hācet

komayıp:-ma, -yıp-yıp

Sayfa 119

Satır: 16

Kelime Tipi: -

(Dersi) bir kez bile yeniden

*okutmaya ihtiyaç bırakmamak, gerek
bırakmamak.*

eyledi Kays dersini bir kerre
hocasından aldığı gibi öğrenip bir dahı
okutmağa hâcet kımayıp ‘aklı kavî idi

bir dahı rāhatlık yüzü görmeyem:

1. bir dahı rāhatlık yüzü

görmeyem:-meyem

Sayfa 173

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Bir daha rahatlık, huzur yüzü
görmemek.*

Bir dahı rāhatlık yüzü görmeyem
deyip Mecnūnu
zencire taqdı

bir dānesi ol:-

1. bir dānesi ol:-

Sayfa 119

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Biricik, eşsiz ve kıymetli olan.

ananiñ babanıñ bir dānesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu
Bu hāl üzre Kays üç yaşına girdi Nice
dürlü tatlu söz ile anasını ve

bir demde:

1. bir demde:

Sayfa 163

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Bir nefeslik zaman, bir an.

bir demde hevāya verip murādımız
hāşıl olur deyip şafāsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylānıñ kabilesi halkı

bir devletli beg:

1. bir devletli beg:

Sayfa 163

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Makam, devlet sahibi bey. II

Nevfel.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip ‘aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

2. bir devletli beg:

Sayfa 149

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Makam sahibi (talihli) bey,
yönetici. II Nevfel.*

bir devletli beg idi Niçe kabileye
hüküm edip cümlesi emrine
muṭī' idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

bir devletlidir:

1. bir devletlidir:

Sayfa 159

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Saygın, makam sahibi.

demiş idik Siz de 'ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa'y edip beni murādıma

bir dil-āver:

1. bir dil-āver:

Sayfa 147

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Bir yürekli, cesur, yiğit. II İbn-i
Selām.*

deyip açmaz kodu
Bu Maḥal İbn-i Selām Derler Bir Dil-
āver

bir dil-āver yigit idi:

1. bir dil-āver yigit idi:

Sayfa 147

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Gönül alan delikanlı.

hükümü var idi Bir güzel yüzlü tatlı
sözlü bir dil-āver yigit idi
Günlerde bir gün şikār için atlanıp
eṭrāfı tolanırken Leylāññ

bir dil-ber:

1. bir dil-ber:

Sayfa 165

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Gönlü kendine çeken güzel,
sevgili. II Leylâ.*

sürmeli gözlerinden insān gibi yaşlar
aḳar Bir dil-ber ki ādemin cigerin
yaḳar Avcı bunları tutup Ḥaylī
zamāndır

bir dīvānedir:

1. bir dīvānedir:

Sayfa 159

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Bir deli, aklı başında olmayan
(kimse) Mecnûn.*

gāh kabîleleri etrâfını tolanıp âh u
efgânlar edip deli gönlüme
tesellîler verdikçe zararsız bir
dīvânedir diyü muqayyed olmazlardı

bir dīvâne-meşreb âdemdir:

1. bir dīvâne-meşreb âdemdir:

Sayfa 161

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Bir deli yaradılışlı, çılgın insan.

II Mecnûn.

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnûn da bir
dīvâne-meşreb âdemdir Belki bir
kaç günden şoñra kızdı uşanıp bir
ğayrı sevdāya düşer Bes münāsib

bir divaneye:

1. bir divaneye:

Sayfa 129

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Deli, aklını yitirmiş bir deli, âşık.

II Mecnûn.

vermek ‘ākıllı işi degildir Bu huşuşda
beni ma‘zûr dutup hâtırınıñız
kalmasın Halkdan hicâb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

bir du‘â olunsā:

1. bir du‘â olunsā:

Sayfa 133

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Bir dua etmek, bir duada

*bulunmak. II Ağzı dualı tarafından şifa
için dua edilmek.*

Mükerremeye götürseñiz anda bir du‘â
olunsā ümîddir ki bu dertden
halâş olur Buña ğayrı yüzünden ‘ilâc
eylemek katı müşkildir

bir eski pösteği:

1. bir eski pösteği:

Sayfa 209

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Yıpranmış bir hayvan postu.

bir eski pösteği bulup arkasına verip
bir ip ile bağladı Ve başına bir
depesi delik külâh giydirip kırk yıllık
dilenci kıyâfetine koyup bir

bir evlādım yok:

1. bir evlādım yok:

Sayfa 187

Satır: 26

Kelime Tipi: -

(Başka bir) çocuğun olmaması.

ayağıña getiresin İşte benim ‘ömrüm
āhır oldu Cihāndan göçmek
zamānım yakīn oldu Senden ğayrı bir
evlādım yok ki ben dünyādan

bir ğayretli kavm:

1. bir ğayretli kavm:

Sayfa 123

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Otoriter bir kavim. II Arap kavmi.

adını Mecnūn kodılar
‘Arab t̤ā‘ifesi bir ğayretli kavm
olduğundan Leylānīn babası

bir ğayrı:

1. bir ğayrı:

Sayfa 161

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Bir başka, ayrı, farklı.

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnūn da bir
dīvāne-meşreb ādemdir Belki bir
kaç günden sonra kızdı uşanıp bir
ğayrı sevdāya düşer Bes münāsib

bir gece:

1. bir gece:

Sayfa 197

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Herhangi bir gece.

ayrılmazlardı Bu hāl üzre Mecnūn

dağlarda vahşilerle şöhet

edip ‘aşk-ı cānān ile ağlardı Bir gece
Cenāb-ı Hākka tazarru‘ u

bir gece bile ve rāhat üzre

yatmadım:

1. bir gece bile ve rāhat üzre

yatmadım:

Sayfa 193

Satır: 4

Kelime Tipi: -

(Kedersiz) bir gece bile rahat
uyutmamak.

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda
bir kerre sözüñü tutmadım
Ve ğamla seni bir gece bile ve rāhat
üzre yatmadım deyip bu hāl

bir görmüş ādem olmadı rāst

gelmevip:

**1. bir görmüş âdem olmadı rāst
gelmeyip:**

Sayfa 185

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*(Oğlunu) gören bir kişiye
rastlamadı.*

Her geçenden su‘āl ede gördü Olmadı
bir görmüş âdem rāst
gelmeyip ‘âciz kaldı

bir gözü ağlar bir gözü güler:

1. bir gözü ağlar bir gözü güler:-

Sayfa 165

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Hem ağlayıp hem de gülmek.

nā-çār olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnūna verse gerekdir
Yine mi şafā deyip cāzū gözlerine
sürmeler çekip güzel libāsları

bir gün:

1. bir gün:

Sayfa 191

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

Bir gün ‘ömrü āhır olup cānını Te‘ālā
hāzretiniñ emrine teslīm
edip dünyādan göçtü Bu taraftan
Mecnūn ise babasıñdan

2. bir gün:

Sayfa 217

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır hāşret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

3. bir gün:

Sayfa 221

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

naẓm edip cihān hālkına dāstān eyledi
Bir gün Zeydiñ hātırına bu
geldi kim derdmend Mecnūn

4. bir gün:

Sayfa 205

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bir zaman, bir gün.

Allahın bir gün İbn-i Selāmın mizacı
hoş olmayıp hasta oldu Günden
güne hastalığı ziyāde olup her ne
kadar ziyāde ‘ilāc eylediyse

5. bir gün:

Sayfa 221

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Günün birinde.

bī-çāre Mecnūna kār edip cānān
ğamıylā tākati tāk olmuşdu Bir gün
yine ‘ādeti üzre Leylānın mezārına
ziyāret eylemege gelip derd ile

6. bir gün:

Sayfa 185

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Bir gün, bir zaman, eninde
sonunda, mutlaka.*

‘ömrüm āhır oldu PİR oldum Bir gün
Hak Te‘ālā hāzretiniñ emrine
gıtdikde olanca mālımı yābāncı zabt
edip yerim boş kalır Bes

7. bir gün:

Sayfa 195

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Günün birinde.

Cevān da fıkır edip
Eger pādīşāh bir gün baña gāzab edip
olursa ve arslanlara atarlarsa

8. bir gün:

Sayfa 205

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Günün birinde.

aşlā çāre olmayıp niçe zamān dōšek
esīri oldu Āhır-kār va‘desi
tamām oldu Bir gün Hakkıñ emrine
gıtdi Kabīle halkı bir yere gelip

9. bir gün:

Sayfa 209

Satır: 4

Kelime Tipi: -

(Herhangi) bir gün, bir zaman.

gıtdi Gelip Leylāya Mecnūnuñ cümle
ahvālını bir bir beyān edip Bir
gün gelip mübārek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylā da

10. bir gün:

Sayfa 211

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Sonra, ilerde, eninde sonunda,
mutlaka.*

bir gün seni da‘vet edip bir şöhet
ederiz diyü vedā‘ edip yoluna
revān oldu

11. bir gün:

Sayfa 211

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Herhangi bir gün (zaman).

Niçe olur haylî zamandır ki ‘āşık u
şādık yārim olan Mecnūnu
bir gün da‘vet edip görüşmek istedim
Lākin bir aralık bulamadım

12. bir gün:

Sayfa 211

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Sonra, ilerde, eninde sonunda,
mutlaka; bir gün, bir zaman.*

deyip teselliyet verip
Elem çekmeñ bir gün in-şā‘allah
maħalli düşer deyip bu hāl

13. bir gün:

Sayfa 169

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Günlerden bir gün.

Ādem ile Bir Kadınñ Geldigidir

Yine bir gün Mecnūn Leylānıñ ‘aşkı
ve sevdasıyla yābāna düşüp

14. bir gün:

Sayfa 203

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Günün birinde.

Mecnūnuñ haberin getirirdi Zeyd yine
bir gün Mecnūnun yanına
varıp muşahabet ederken dedi ki

bir gün evvel:

1. bir gün evvel:

Sayfa 177

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bir an önce, olabildiği kadar
çabuk. II Zarf.*

çekip üzeriñize gelip bu kadar hātālar
şavurduñuz Hemān münāsib olan
bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
gavğadan emin olursuz

bir gün hicrān girmekle:

1. bir gün hicrân girmekle:-

Sayfa 121

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Bir gün ayrılık. II Sevgilinden
ayrı kalma.*

yere bir gün hicrân girmekle başlarına
şabâh dersin ve sebâkların
unudurlardı Bu hâl üzre bir zamân
geçip gittikçe bunların âteş-i

bir güne:

1. bir güne:-e

Sayfa 223

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

bir güne ta‘âm ve şarâbü‘l-kevser
getirip önlerinde komağda
Zeyd bu hâli gördükde ihtiyâra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

bir güzel geyicik:

1. bir güzel geyicik:

Sayfa 195

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Güzel bir geyik.

geyicik vardı Ğâyet şühölup şıçrayıp
segirdişip cünbişler eglerdi
Mecnûnuñ emriyle yanında olan
yırtıcılarıñ birbirine aşıla zararları

bir güzel ma‘şûm:

1. bir güzel ma‘şûm:

Sayfa 119

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Bir güzel; masum, günâhsız,
temiz (çocuk). II Mecnûn.*

güzel ma‘şûm gördükçe ohşayup Hâk
Te‘âlâya yaramaz gözden
şaklasın diyü du‘âlar edip muhabbetler
ederlerdi

bir güzel meclis yazmışdır:

1. bir güzel meclis yazmışdır:-

Sayfa 193

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bir araya getirmek.

üzerinde Leylâ ile Mecnûnu taşvîr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnûn da bu hâli gördükde kararı
kalmayıp herîfiñ elinden

bir güzel sığîn:

1. bir güzel şıgîn:

Sayfa 169

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bir hoş yabani geyik.

râst gelip gördü kim bir güzel şıgîn
şikâr eylemiş yanına varıp arkasını
oğşayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre
Ne tarîk ile tutulup böyle

bir güzel yüzlü:

1. bir güzel yüzlü:

Sayfa 147

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Bir güzel yüzlü.

hükmü var idi Bir güzel yüzlü tatlı
sözlü bir dil-âver yigit idi
Günlerde bir gün şikâr için atlanıp
eṭrâfı ṭolanırken Leylânîñ

bir habbe kalmadı:

1. bir habbe kalmadı:

Sayfa 169

Satır: 22

Kelime Tipi: -

En ufak bir şeyi kalmamak.

avcıya verip elinden üç dâne âhū
yavrucaıklarını alıp âzād eyledeyim
Şimdi böyle ‘üryân olup yanımda bir
habbe kalmadı ki saña

bir iki âdemini:

1. bir iki âdemini:

Sayfa 155

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Birkaç asker.

ṭoğru gelirken yakîn vardıkda ibtidâ
bir iki âdemini elçi edip muḳâddem
gönderdi

bir iki beyt okusun:

1. bir iki beyt okusun:-

Sayfa 201

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Çok az sayıda, birkaç beyit
söylemek.*

iki beyt okusun Ḳulağım la işidip bir
mıḳdâr göñlüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyâr Mecnûnuñ
yanına varıp gördü ki cānān

2. bir iki beyt okusun:

Sayfa 201

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Çok az sayıda, birkaç beyit

söylemek.

İşde cānānıñ karşıda oturup saña selām

eyledi Ve bir iki beyt

oğusun diyü niyāz eyledi dedikde

Mecnūn da cūş u hūrūşa gelip

bir iki günlük ‘ömrümü:

1. bir iki günlük ‘ömrümü:-

Sayfa 189

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Birkaç günlük yaşam (kalması).

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir

iki günlük ‘ömrümü seniñle

geçirip āhır ‘ömrümde bir kaç gün ben

de şād olayım diyü vāfir

bir iki lokma:

1. bir iki lokma:

Sayfa 195

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Birkaç parça (aş).

uzağdan baqarlardı Gelen

yemeklerden Mecnūn ancak bir iki

lokma

yyip cümlesini hayvānlara verip

kendilerine veliyyü’n-ni‘am

bir iki lokma yyip:

1. bir iki lokma yyip:-

Sayfa 195

Satır: 12

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un) birkaç parça (aş)

yemesi.

uzağdan baqarlardı Gelen

yemeklerden Mecnūn ancak bir iki

lokma

yyip cümlesini hayvānlara verip

kendilerine veliyyü’n-ni‘am

bir iki üç gün:

1. bir iki üç gün:

Sayfa 141

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bir iki gün... yaklaşık.

iki üç gün şabredip oturdu

Ba‘dehu yine sevdā-yı ‘aşka cūş edip

ve hūrūş edip gelip şabr

bir iş edebileydi:

1. bir iş edebileydi:-

Sayfa 165

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Bir iş becermek.

işitdikde yine cānı yerine gelip
Ola ki bu def'a da bārī bir iş
edebileydi deyip Hakk'a tazarru'lar

bir iş görülmeyip:

1. bir iş görülmeyip:-

Sayfa 163

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Meselenin çözülmemesi.

Varıp Hayfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görülmeyip eski derdime derd

bir işiñde bulunmayıp:

1. bir işiñde bulunmayıp:-

Sayfa 193

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Herhangi bir işini yapamamak.

rūzgār beni hıdmetinden ayırıp
sağlığıñda bir işiñde bulunmayıp
‘ākıbet dünyādan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşihatler

bir iyi:

1. bir iyi:

Sayfa 123

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bir güzel (kötek çalmak).

dīvāneye bir kıızıñ ucından ser-gerdān

gezip feryād eder bu usludur
yoḥsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aqlı
başına tız gelir diyü

bir kabîle hākimi olmak degil cümle

‘arabistān begler begisi olmak
yanında bir nefes cānānıñ eşigiñde
toz toprağa yuvalanmağa devletdir:

1. bir kabîle hākimi olmak degil

cümle ‘arabistān begler begisi
olmak yanında bir nefes cānānıñ
eşigiñde toz toprağa yuvalanmağa
devletdir:-

Sayfa 189

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Kabilenin hakimi olmak şöyle
dursun bütün Arabistan'ın beylerbeyi
olmak yanında bir an sevgilinin
kapısında toza toprağa karışmak
(büyük) mutluluktur.

yuvalanmağa devletdir Ol âsitânda
olmak sa'âdetine degmez bu
faķiriñiz de Çünki ol 'aşķ şarābını
içdim Dünyā devletinden geçtim

bir kaç:

1. bir kaç:

Sayfa 149

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Biraz, birkaç.

arķa ve yardımcı olalım Lākin kızıñ
bir kaç gündür mizācı nā-hoşdur
Hak Te'ālā Hāzretleri şıhhat ü ihsān
eyledikde tedārikini görüp ol

2. bir kaç:

Sayfa 153

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Çok olmayan, az sayıda, az.

eylemedikçe kendi işim baña hārām
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat
edip bir kaç gün bizim ile

3. bir kaç:

Sayfa 167

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Çok olmayan, az sayıda, az. II
Belgisiz sıfat.

bunları şatıp akçasını almamağa
hayrānım Şimdi seniñ hātırın için
bunları şalıversem bir kaç gün daħı bu
şahrāları boş gezmek lāzımdır

4. bir kaç:

Sayfa 175

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Çok olmayan, az sayıda, az. II

Belgisiz sıfat.

hemān nā-murād Mecnūna ayakdaş
olmakdan ğayrı çāre kalmaz
deyip niçe tuhfeler hāzırlayıp
tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

5. bir kaç:

Sayfa 147

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Çok olmayan az sayıda, biraz.

on kat olup bu leṭāfetle kabīlesi
kızlarından bir kaç māh-pāre kız alıp
serv-i hıramān gibi şalını şalını bir
gülşene revāne olmuşdu

bir kaç ādem:

1. bir kaç âdem:**Sayfa 157**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Birkaç asker.

âdem gönderip şulha t̄alib oldu
 Leylâ kabîlesiniñ şulh cānlarına
 minnet idi Bes ortalık yerde

2. bir kaç âdem:**Sayfa 211**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Birkaç asker.

âdem çekilip giderler Yakîn varıp
 ‘alâmetlerinden bildi ki cānānı
 Leylâdır Maḥfe içinde Mecnūnuñ
 âvâzını işitdi ‘Arz-ı

bir kaç âdemleriyle:**1. bir kaç âdemleriyle:-****Sayfa 137**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Birkaç adam, asker.

dedikde Mecnūnuñ babası atlanıp bir
 kaç âdemleriyle ol şalık
 verdiği yere varıp eṭrāfa bakarken
 gördi ki bir taşn̄ dibinde oturup

bir kaç beyt okudukda:**1. bir kaç beyt okudukda:-****Sayfa 201**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

"Diye, diyerek, deyip" anlamında
 zarf.

şevk-i cānānla bir kaç beyt okudukda
 Leylâ da Mecnūnuñ âvâzını
 ziyāde işitdiği gibi ağlamağa başlayıp
 Mecnūn da cānānıñ ağladığını

bir kaç beyt söyleyip:**1. bir kaç beyt söyleyip:****Sayfa 153**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bir kaç şiir söylemek.

üzre ortalıkda kendi aḥvāline

müte‘allık tedbîr ü tedārük yokdur

Hemān ‘arz-ı ḥāl olsun deyip bir kaç
 beyt söyleyip ma‘nāsı bu

2. bir kaç beyt söyleyip:-**Sayfa 153**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Birkaç şiir söylemek.

üzre ortalıkda kendi ahvāline

müte'allık tedbîr ü tedārük yokdur

Hemān 'arz-ı hāl olsun deyip bir kaç

beyt söyleyip ma'nāsı bu

bir kaç gün:

1. bir kaç gün:

Sayfa 189

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Birkaç gün, kısa bir süre.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir

iki günlük 'ömrümü seniñle

geçirip āhîr 'ömrümde bir kaç gün ben

de şād olayım diyü vāfir

2. bir kaç gün:

Sayfa 199

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Birkaç gün, kısa bir süre.

Mecnūnuñ olduđu dağa varıp bir kaç

gün aradı Olmayıp Mecnūna

rāst gelmedi Āhîr biñ belā ile ormanda

bulup dedi ki

3. bir kaç gün:

Sayfa 217

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Birkaç gün, kısa bir süre.

olmuşdu Leylā da evvelinden bir kaç

gün sürür olup şād iken

günlerde bir gün Leylānıñ mizācı nā-

hoş olup günden güne vücūdu

4. bir kaç gün:

Sayfa 159

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Kısa bir zaman dilimi.

cefānız muḳaddemā bu bî-çāreye

bulaşdıñız Niçe va'dler ve luṭflar

eyledikde benim sultānım bu bir olmaz

işdir Hemān bir kaç gün

5. bir kaç gün:

Sayfa 153

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Birkaç gün.

bir kaç gün zevḳ u şafāñızdan ḳalırsız

dedikde Nevfel gördü ki

bu işiñ olacağına Mecnūnuñ aşlā

i'tikādı yok Hāḳ Te'ālā Ḥāzretine

bir kaç günden:

1. bir kaç günden:-**Sayfa 161**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Kısa bir zaman dilimi.

bizi 'ayblar Ve hem Mecnûn da bir
dîvâne-meşreb âdemdir Belki bir
kaç günden şöñra kızdān uşanıp bir
ğayrı sevdāya düşer Bes münāsib

bir kaç gündür:**1. bir kaç gündür:-****Sayfa 199**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Bir kaç gün, bir süre.

baña haber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

bir kaç günlük 'ömrüm:**1. bir kaç günlük 'ömrüm:****Sayfa 191**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Az sayıda günlük ömür. II**Yaşamın sonunun yaklaşması.*

hemān sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda
bir kaç günlük 'ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamānım qarīb olmuşdur

bir kaç hatun:**1. bir kaç hatun:****Sayfa 203**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Birkaç kadın.

Günlerde bir gün bir kaç hatun
Leylānıñ yanına gelip muşahabet
ederken Zeydiñ söylediği gazellerden
birkaç beyt okudular Leylāya

bir kaç kerre:**1. bir kaç kerre:****Sayfa 135**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Birkaç defa. Çok olmayan, az
sayıda, az .*

ķavmine emr edip öldürmege ğayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu ķaberi Mecnūnuñ babasına
dediklerinde cān başına sıçrayıp

bir kaç koyun getirip:

1. bir kaç koyun getirip:-**Sayfa 195**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Birkaç (tane) koyun satın almak.

aşlan-ḥāneye varıp akçeler verip bir

kaç koyun getirip

ve kendi eliyle arslanlara verirdi Ol

ḥayvānlar her gün yanlarında

bir kaç ulu kimseler:**1. bir kaç ulu kimseler:-****Sayfa 147**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Birkaç yaşça büyük saygın kişiler.

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp

ḳabīlesi iḥtiyārlarından bir kaç

ulu kimseler ile kıızı istemek için

Leylānīn babasına ḥaber olup

bir kanatlı kuş olup:**1. bir kanatlı kuş olup:-****Sayfa 125**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Bir kanatlı kuş olmak. II**Sevgilinin yanına gidebilmek için kuş gibi uçmak.*

Deyip

Āh n'olaydı ben de seniñ gibi bir

kanatlı kuş olup varıp cānānımı

bir kargaya söyleyip:**1. bir kargaya söyleyip:****Sayfa 169**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) bir kargayla konuşması.

Bu Maḥal Bir Ağaç Altında Mecnûn

Bir Kargaya

Söyleyip Göñlünü Eglerken Bir

Zencīre Urulmuş

bir kaşık kanımı içerler:**1. bir kaşık kanımı içerler:-****Sayfa 159**

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim***Öldürmek.*

ḥālā şulḥ eylediñiz Şimden şoñra

Leylānīn ḳabīlesi cümle

baña düşmān olup bulsalar benim bir

kaşık kanımı içerler Ol gāh

bir kat esbāb getirmişdi:**1. bir kat esbāb getirmişdi:-****Sayfa 187**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bir kat giysi getirmek.

bile getirmişdi Çıkarıp giydirip kuşatdı

Ve naşihat edip dedi ki

bir kenārı kırık çanak:**1. bir kenārı kırık çanak:****Sayfa 209**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Kenarı kırık bir çanak, kap.

fuḡarāya pilāvı üleşdirmeye henüz

başladı Hemān dem Zeyd bir

kenārı kırık çanak bulup Mecnūnuñ

eline verip

2. bir kenārı kırık çanak:**Sayfa 209**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Kenarı kırık bir kap.

fuḡarāya pilāvı üleşdirmeye henüz

başladı Hemān dem Zeyd bir

kenārı kırık çanak bulup Mecnūnuñ
eline verip**bir kerre:****1. bir kerre:****Sayfa 133**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bir defa, bir seferlik.

ziyāde olup aṣlā bir ‘ilāc bulmadı

Ba‘zı kimesneler dediler kim

Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc

kalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

2. bir kerre:**Sayfa 215**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Bir defa, bir seferlik.

mazeretiñ yok ḡāk-pāye ‘arz edecek ve

cümle sözden maḡṣūd bir kerre

mübārek cemāliñi dünyā gözüyle

görmek idi Ḥaḡḡa yüz biñ şükrler

3. bir kerre:**Sayfa 207**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bir defacık.

hasret oldum ‘Acabā şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

4. bir kerre:

Sayfa 215

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Bir kez, bir defa.

bir yerde oturdular Āḥir-kār Mecnūn
Leylāya bir kerre Allaha
ışmarladık gözüyle bakıp feryād u
figānlar edip yerinden kalkıp

5. bir kerre:

Sayfa 119

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Bir defa, bir kez, bir seferlik.

eyledi Qays dersini bir kerre
ḥocasından aldığı gibi öğrenip bir dahı
okutmağa ḥācet kımayıp ‘aklı kıvı idi

6. bir kerre:

Sayfa 123

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bir kez, bir seferlik, bir defa.

uzakdan dā‘ireniñ etrāfını tolaşıp
Tokuz kerre bārī dört beş kerre ola ki
bir kerre cemāliñi bārī

7. bir kerre:

Sayfa 129

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bunun üzerine.

kimseye verecek degilim yā başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

8. bir kerre:

Sayfa 131

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Bir defa (olsun).

mı Ve benim böyle āteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
hasreti bī-çāreniñ bir

9. bir kerre:

Sayfa 193

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bir defa.

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda
bir kerre sözüñü tutmadım
Ve ğamla seni bir gece bile ve rāḥat
üzre yatmadım deyip bu ḥāl

bir kerre dahı:

1. bir kerre dahı:

Sayfa 215

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Bir defa daha.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murādıma
nā‘il oldum Ğayrı söz qalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

2. bir kerre dahı:

Sayfa 185

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bir kez daha, bir sefer daha.

ne ḥāl ise bir kerre dahı şu Mecnūna
varıp bir maşlaḥat edeyim Ola
ki te‘şir edip gelip yerime otura idi
diyü ‘aşāsını eline alıp yap yap

bir kılına zarar getirmemişler:

1. bir kılına zarar getirmemişler:- memişler

Sayfa 197

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Hiçbir zarar gelmemek.

imiş ki arslanlar bir kılına zarar
getirmemişler Ḥālā içlerinde sağ ve
sālimdir dedikde pādişāh ta‘accüb edip
yanında olanlara

bir kimesneniñ elinde:

1. bir kimesneniñ elinde:-

Sayfa 193

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Herhangi bir kimsenin elinde.

olup bī-ḳarār olmağın tağlara ‘azīmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
bir üstād naḳḳāş ol kâğıdıñ

bir kimseye:

1. bir kimseye:

Sayfa 195

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Herhangi bir kişi.

yedi başlı ejderhādır Pādişāh bir
kimseye ğaḏab edip helāk etmek

murād eyledikde emr edip esbābını
şoyup arslanların önüne atarlardı

bir kızın sevdasıyla:

1. bir kızın sevdasıyla:

Sayfa 151

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bir kızın aşkı. II Leylâ.

Bir nâ-murād bî-çâre ‘âşıkdır Bir kızın
sevdasıyla ve ‘aşkı
derdi ile bu hâle girip dâ‘imâ böyle
şahrâlarda gezip beytler

bir kızın ucından:

1. bir kızın ucından:-

Sayfa 123

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Bir güzelin (Leylâ) sebebiyle,
yüzünden.*

dīvāneye bir kızın ucından ser-gerdân
gezip feryād eder bu usludur
yoğsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
başına tîz gelir diyü

bir kocakarı yanınca:

1. bir kocakarı yanınca:

Sayfa 171

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Yaşlı kadının birinin beraberinde.

yanınca bir zencîre urulmuş bir âdem

yedip gelir Yakîn geldikde

Mecnûn karıya şorup dedi ki

bir korkunç kıyâfetine girmiş:

1. bir korkunç kıyâfetine girmiş:-

Sayfa 151

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bir korkutucu kılığa bürünmek.

beytler söyleyip ağlarken saçları fitîl

fitîl olup gövdesi

‘uryân olmağın güneşde yakıp

yandırıp bir korkunç kıyâfetine girmiş

bir köşeye çekilip:

1. bir köşeye çekilip:-

Sayfa 143

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Herhangi bir köşeye oturmak.

kızları bir yere gelip oynayıp kendisi
bir köşeye çekilip şohbetlerine
karışmazdı

**bir kulağından girip bir kulağından
çıkıp:**

**1. bir kulağından girip bir
kulağından çıkıp:-**

Sayfa 121

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Söylenen söze önem vermemek.

sözler ašlā fā‘ide vermeyip bir
kulağından girip bir kulağından çıkıp
gitti Ancağ bu beytiñ ma‘nāsıyla
cevāb verdi

bir laṭif havuz:

1. bir laṭif havuz:

Sayfa 171

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Hoş bir havuz.

ğāyet şusamışdı Nā-gāh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laṭif havuz yapmışlardır

bir mahalde:

1. bir mahalde:

Sayfa 157

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Bir yer.

‘asker ile gelip bir mahalde kulağların
büzüp haberlerin bildirmege
devletliñüzde āsāndır dediler Mecnūn
çünkü Nevfeliñ

bir mahalinde:

1. bir mahalinde:-

Sayfa 173

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Bir ân.

maḥalinde ‘afv buyuralar Dağı
ümīdim oldur ki hemān buyursañız
kurbān eyle sultānım deyip āḥir cūş u
hurūşa gelip yā Allah

bir mahalli düşdükçe:

1. bir mahalli düşdükçe:

Sayfa 211

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Fırsatını bulmak.

cemāl kılıp dedi ki
 Kabîleye vardıkdan soñra İn-şā' allah
 bir maħalli düşdükçe

bir mäh-päre hasretiyle:

1. bir mäh-päre hasretiyle:-

Sayfa 171

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Ay parçası gibi güzel sevgilinin
 özlemi.*

şalmışdır yoħsa benim gibi bir mäh-
 päre hasretiyle mätemlere
 girip vuşlatıñ kıyāmete mi qalmışdır
 'Aceb qañğı āfet-i devrān seniñ

bir mäh-päreniñ nice 'aşk zencirine

esir olup kulu kurbanı:

1. bir mäh-päreniñ nice 'aşk

zencirine esir olup kulu kurbanı:-

Sayfa 173

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Ay parçası gibi güzel sevgilinin
 aşk zincirine bağlanıp kulu kurbanı
 olmak.*

kurtulursun deyip
 Zirā bir mäh-päreniñ nice 'aşk
 zencirine esir olup kulu kurbanı

bir maşlahat edeyim:

1. bir maşlahat edeyim:-

Sayfa 185

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bir meseleyi anlatmak.

ne hāl ise bir kerre dağı şu Mecnūna
 varıp bir maşlahat edeyim Ola
 ki te'sir edip gelip yerime otura idi
 diyü 'aşāsını eline alıp yap yap

bir merhametli ādem olup:

1. bir merhametli ādem olup:

Sayfa 167

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Bir merhametli insan olmak. II
 Mecnūn.*

Hoş güzel Sen bir merhametli ādem
 olup bağıñ yufqa
 olduğundan bu hayvānları salıver
 dersin ammā lākin ben bunları
 avlayıncaya

bir mikdār:

1. bir miqdār:**Sayfa 171**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Biraz (Miktar zarfı).

İçi ırna gözü āb-ı hayāt gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
miqdār ol şudan içip ağacıñ gölgesinde
oturdukdā gördü ki ağacıñ

2. bir mikdār:**Sayfa 131**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Biraz olsun, birazcık.

mikdār mahzūn gönlünü şād eyleye ve
derd ü ğamdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āh ‘aceb başımda ol
sa‘ādet var mı ki Bu dañı ölür

3. bir miqdār:**Sayfa 145**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Biraz.

Benim bu gün bir miqdār başım
ağrırmaz İçim nā-hoşdur
deyip kalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

4. bir miqdār:**Sayfa 201**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bir süre.

iki beyt okusun Kulağımla işidip bir
miqdār gönlüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyār Mecnūnuñ
yanına varıp gördü ki cānān

5. bir miqdār:**Sayfa 207**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Bir süre, bir zaman.

şād olup Zeydi koşup ve gözlerini
öpüp
Bāreka’llah birāder güzel dediñ deyip
bir miqdār oturdular

bir mübārek vakitte:**1. bir mübārek vakitte:-****Sayfa 119**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Hayırlı, uğurlu bir zaman.

edip okudurdu Bir mübārek vakitte
ziyāfetler edip dü‘ ā vü şenā ile

hocaya verdiler Bes hocası elifden
bādan okutmaga başladı naḫz

bir mübārek vakte:

1. bir mübārek vakte:-

Sayfa 177

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Hayırlı, uğurlu bir zaman.

cevāhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan soñra ‘azīm
ziyāfetler olup bir mübārek vakte
İbn-i Selāmi içeri koydular

bir nām-dār kimesneniñ kızını:

1. bir nām-dār kimesneniñ kızını:-

Sayfa 161

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Tanınmış bir kişinin kızı. II Leylâ.

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alırmek için bir kabîle halkını
kılıçdan geçirdi derler Siz ‘alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

bir nā-murād ‘āşıkdır:

1. bir nā-murād ‘āşıkdır:-

Sayfa 175

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Muradına erememiş bir âşık. II

Mecnûn.

Elem çekme anacığım böyle olur bir
nā-murād ‘āşıkdır coşup
kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi
deyip karıya zencir bahāsını

bir nā-murād bî-çāre ‘āşıkdır:

1. bir nā-murād bî-çāre ‘āşıkdır:-dır

Sayfa 151

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bir muradını alamamış, çaresiz

zavallı âşık. II Mecnûn.

Bir nā-murād bî-çāre ‘āşıkdır Bir kızın
sevdāsıyla ve ‘aşkı
derdi ile bu hāle girip dā‘imā böyle
şahrālarda gezip beytler

bir nāzenin-perīdir:

1. bir nāzenin-perīdir:

Sayfa 151

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Nazlı, işveli, cilveli`peri gibi bir

güzel (Leylâ).

kıyafetinden çıktım Leylā ise bir
nāzenīn-perīdir Ne ihtimāldir
ki bencileyin divāneye vereler Cenk
edip zūr ile alıverem derseniz

bir niçe develerle:

1. bir niçe develerle:-ler, -le-lerle

Sayfa 211

bir niçe dil-āverleriyle:

1. bir niçe dil-āverleriyle:-

Sayfa 149

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bir hayli, birçok yiğit, asker.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār
için tağı ve şahrāları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan hāzīn

bir niçe tuhfeler:

1. bir niçe tuhfeler:

Sayfa 147

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Birçok armağan.

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Birçok deve.

İbn-i Selāmın ādemleri yanına düşüp
yola girdiler Hikmet Allahın
Yolu üstüne uğrayıp Mecnūn da gördü
ki bir niçe develerle bir kaç

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp
kabilesi ihtiyārlarından bir kaç
ulu kimseler ile kızısı istemek için
Leylānın babasına haber olup

bir niçe zamān geçip:

1. bir niçe zamān geçip:--

Sayfa 119

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Birçok zamanın geçmesi, uzun bir
zaman diliminin geride kalması.*

Bu hāl üzre bir niçe zamān geçip Kays
yedi yaşına girip her
nesneyi bilir olduğda babası ‘ilm ü
hüner öğrenip nā-dān kalmasın

bir olmaz işdir:

1. bir olmaz işdir:**Sayfa 159**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Oluru olmayan iş. II Leylâ'yı**Mecnûn'la evlendirme işi.*

cefânız muḳaddemâ bu bî-çāreye
 bulaşdıñız Niçe va'dler ve luṭflar
 eyledikde benim sulṭānım bu bir olmaz
 işdir Hemân bir kaç gün

bir pâdişāhıñ bir niçe aşlanları var:**1. bir pâdişāhıñ bir niçe aşlanları****var:-****Sayfa 195**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Padişahın birinin birçok aslanı**vardı.*

Ba'dehu rivāyet olunur ki ḥikāyet
 Bir pâdişāhıñ bir niçe aşlanları var idi
 kim şanki her biri bir

bir pâre:**1. bir pâre:****Sayfa 143**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bir nebze, bir miktar.

göñlünü şād ve bir pâre ḡamdan āzād
 etmek için gül gülşende sular
 gibi akıp vardıkda kızlarıñ kimi
 sāzende ve kimi rakḡkās ve

bir puluñ gerekmez:**1. bir puluñ gerekmez:-****Sayfa 173**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Paran lazım deḡil.

deyip her ne ḡadar aḡçe alırsañ hep
 seniñ olsuñ Baña bir puluñ
 gerekmez Ben hemân bu zencire
 ḡayrānım dedikde ḡarı gördü kim

bir sa'ât:**1. bir sa'ât:****Sayfa 215**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Bir saat bile, çok kısa zaman olsa
 dahi.*

lālezāra döndürüp benimle bir sa'ât
 görüşmeklige biñ cānla müştāk
 iken şimdi Ḥaḡka yüz biñ şükrler ki ol
 murādın ḡaşıł oldu Ḥüsnüm

bir saç sünbül dil-ber gibi bir siyâh**güzel karga:****1. bir saç sünbül dil-ber gibi bir****siyâh güzel karga:****Sayfa 171**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Sümbül saçlı bir güzel gibi siyah
güzel bir karga.*

üstünde bir saç sünbül dil-ber gibi bir
siyâh güzel karga turmadın
daldan dala konar Mecnûn bu hâli
gördükde dedi ki

bir şarâb içen ki kıyâmete dek mest**olup ayıkmaz:****1. bir şarâb içen ki kıyâmete dek****mest olup ayıkmaz:-****Sayfa 205**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*(Aşk) şarabını içen (âşık)
kıyamete kadar sarhoşluğu geçip
ayılmaz.*

ayıkmaz ve degme açlıktan bî-tâb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi 'aşkı
düşünde bile görmediñ Ve hakikat-i
hâle ermediñ Baña bundan bahş

bir şey:**1. bir şey:****Sayfa 177**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Herhangi bir durum.

hayrlı maşlahat eglendirmekde fâ'ide
yokdur Zîrâ dünyâda
mâni' eksik olmaz Bir taraftan bir şey
peydâ olur Hemân cenâbınıza

bir şey olmadı:**1. bir şey olmadı:-****Sayfa 215**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Tutumu, durumu değişmemek.

bir şey olmadı Ve aşlâ hâtırlarına vişâl
ümîdi gelmeyip
hemân cemâl esirine kanâ'at
eylemişlerdi

bir şey yokdur:**1. bir şey yokdur:****Sayfa 147**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Bir durum olmaması.

teselliler verip

Elem çekme bunda maḥzūn olacak bir
şey yokdur Eger qarār

bir şe‘ye:

1. bir şe‘ye:-e

Sayfa 117

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Herhangi bir şey.

kimiñ bir maşlaḥatı varsa görüp
ḥatırlarını ele alırdı Māl ü menāl
yanında toprağ ile ber-ā-ber idi
Cihānda aṣlā bir şe‘ye muhtāc degil

bir söz añlar:

1. bir söz añlar:-

Sayfa 193

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Hāl bilen söz bilen.

Sen bir söz añlar ādeme beñzersin Be
hey yādgār ben cānānla
bir olup ol benim ḳalbime girip
göñlümde gizlenip benim vücūdum

bir tarafa çekilip gitmege eversin:

1. bir tarafa çekilip gitmege eversin:-

Sayfa 171

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Bir yöne çekip gitmeye acele
etmek; karar verememek.*

giyersin dā‘imā benim gibi bir yerde
qarār etmeyip daldan dala
ḳonarsın bir tarafa çekilip gitmege
eversin Seniñ bu ḳıyāfetiñ bu

bir tarafa yıkıldı:

1. bir tarafa yıkıldı:

Sayfa 213

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Bir tarafa düşmek. sivrulmak
(her biri bağlamında).*

yıkıldı Mecnūn Leylāyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşḳ
şarābıyla mest olmuş ‘āşık u ma‘şūk
herbiri bir tarafa yıkıldı

bir taraftan:

1. bir taraftan:

Sayfa 193

Satır: 9

Kelime Tipi: -

"Bir tarafta...bir tarafta...,
hem...hem..." anlamında -.

Ba'dehu rivāyet olunur ki Mecnūnuñ
bir taraftan Leylā derdi
ve bir taraftan babasının öldüğü elem
cânına kâr edip ziyāde perîşân

2. bir taraftan:

Sayfa 193

Satır: 10

Kelime Tipi: -

"Bir tarafta...bir tarafta...,
hem...hem..." anlamında -.

Ba'dehu rivāyet olunur ki Mecnūnuñ
bir taraftan Leylā derdi
ve bir taraftan babasının öldüğü elem
cânına kâr edip ziyāde perîşân

3. bir taraftan:

Sayfa 129

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Herhangi bir yönden.

taraftan bir düşmān zühūr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyāde olur dediler

4. bir taraftan:

Sayfa 177

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Herhangi bir yön, yer.

hayrlı maşlahat eglendirmekte fā'ide
yokdur Zîrā dünyāda
māni' eksik olmaz Bir taraftan bir şey
peydā olur Hemān cenābıñıza

bir tarîk:

1. bir tarîk:

Sayfa 199

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Bir yol (bulup).

getireyim deyip 'azîmet eyledi Bes
Leylānıñ olduğı yere varıp
uzakdan obanıñ etrāfını tolanıp bir
tarîk ile Mecnūnuñ geldigini

bir taşın dibinde:

1. bir taşın dibinde:-

Sayfa 137

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Herhangi bir taşın yanında.

dedikde Mecnûnuñ babası atlanıp bir
kaç âdemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrâfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

bir taze derde uğratdı:

1. bir taze derde uğratdı:-

Sayfa 191

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Taze (geçmeyen) bir derde,
üzüntüye düşmek.*

edip Dirîgâ cihânda felek beni bir taze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revân
olup taşlarla döğünmege başladı

bir taze yigit:

1. bir taze yigit:

Sayfa 149

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Bir genç delikanlı. II Mecnûn.

âvâz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir taze yigit oturup
turmadin firâklı

2. bir taze yigit:

Sayfa 135

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Genç bir delikanlı. II Mecnûn.

olunur ki Beni Sa‘d kabîlesinden bir
kimesne maşlahat için yola çekilip
giderken yolu Mecnûnuñ olduğu yere
uğrayıp gördü ki bir taze yigit

bir tenhâ verde:

1. bir tenhâ yerde:

Sayfa 135

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Issız bir bölge.

bir tenhâ yerde oturup тұrmayıp aglar
gâh hâline münâsib ‘âşıkâne
beytler söyler ‘Aceb burda ne şekl
âdem ola diyü müşâvere ederek

bir tenhâ verden:

1. bir tenhâ yerden:-den

Sayfa 209

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Issız bir bölge.

tenhâ yerden çekilip gitdiler Ol
maḥalde geldiler kim Leylâ da erişip

peştemâli kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

bir tenhâ yere çekip:

3. bir tenhâ yere çekip:

Sayfa 145

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Kimselerin bulunmadığı bir
köşeye gitmek.*

olduğunu bilip aňlayıp aňşâm olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münâfık kız Leylânîñ anası bir tenhâ
yere çekip bāğda görüp işitdigi

bir tenhâ yere güşeye varıp:

1. bir tenhâ yere güşeye varıp:

Sayfa 145

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Köşeye, tenhaya bir yere varmak.

Ve gözlerinden gâ‘ib olup bir tenhâ
yere güşeye varıp bir ağacın
dibinde oturup

bir uğurdan:

1. bir uğurdan:

Sayfa 119

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Birden, derhal, bir defada.

ki günden güne hüsñü ziyâde olup
gitmede Bes Kays-ı nâ-murâd
bir uğurdan gönül kuşu zülfü dāmına
düşüp cân u gönülden

bir uğurundan:

1. bir uğurundan:-

Sayfa 121

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Birden, derhal, bir defada.

uğurundan bunlarıñ arasına ‘aşk âteşi
düşüp yapça yapça bunları
yakmağa başladı Gizli birbirlerine
‘arz-ı haller edip nâz u niyâza

bir ulu ağacın gölgesinde:

1. bir ulu ağacın gölgesinde:-

Sayfa 171

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Görkemli yüce bir ağacın gölgesi.

gâyet şusamışdı Nâ-gâh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laţif havuz yapmışlardır

bir ulu kimse:**1. bir ulu kimse:****Sayfa 117**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Sözü geçen, saygın kişi. II**Mecnûn'un babası.*

başı buğı yoğ idi Bir ulu kimse var idi
 ki kabilesi halkı emrine
 rām olmuşlar idi Aşlā sözünden taşra
 bir iş işlemezlerdi Gāyetle

bir üstād nakkāş:**1. bir üstād nakkāş:****Sayfa 193**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Usta bir nakkaş.

olup bî-karār olmağın tağlara ‘azîmet
 edip çekilip giderken yolda bir
 kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
 bir üstād nakkāş ol kâğıdıñ

bir vechle:**1. bir vechle:****Sayfa 179**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Bir şekilde.

el uzatdıñ Ma‘lūmuñ olsun ki benim
 vuşlâtım sevdāsında olma
 kim saña bir vechle rām olmak
 mümkün degildir Hiçbir şe‘ye kâdir

bir yābāne herîf için:**1. bir yābāne herîf için:****Sayfa 179**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Yabani adamın biri. II Mecnûn.

bir yābāne herîf için āh vāhlar edip
 buña nice taḥammül olunur Ādem
 böyle kıızı mālîk bile olsa boşayıp
 babası evine gönderi verir

bir yalancı kaltabān ādem**olduğunu:****1. bir yalancı kaltabān ādem****olduğunu:-du, -ğu, -nu-duğunu****Sayfa 183**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Yalancı bir hilebaz, namussuz
 insan olmak. II Herif.*

Çäre olup feryādını kesmedi ve hem
herifin böyle iki dürlü söz

söylediginden bir yalancı altabān
ādem olduğunu anlamışdı Lākin

bir yerde:

1. bir yerde:

Sayfa 215

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Bir yer, herhangi bir yer.

bir yerde oturdular Āħir-kār Mecnūn
Leylāya bir kerre Allaha
ışmarladık gözüyle bakıp feryād u
fiğānlar edip yerinden alkıp

2. bir yerde:

Sayfa 213

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bir arada.

uğradıklarında arşlanlar pāre pāre edip
helāk eylediler Leylā ile
Mecnūn gerçi bir yerde şöħbet
eylerlerdi Hep sözleri ħāl diliyle ne

3. bir yerde:-

Sayfa 141

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Herhangi bir bölge, mekân.

edip ve arārını tār-mār eyledikde
Yāhū sizi deyip řahrālara ekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde arār etmeyip ağı ve

4. bir yerde:

Sayfa 171

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bir bölgede.

giyersin dā‘imā benim gibi bir yerde
arār etmeyip daldan dala
onarsın bir arafa ekilip gitmege
eversin Seniñ bu kıyāfetiñ bu

bir yerde arār etmeyip:

1. bir yerde arār etmeyip:-

Sayfa 221

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bir arada, yerde duramamak.

üstüne gelip feryād u fiğānlar
eyledikçe āvāzı ‘ālemi dutup herkes
ħāline rahmet eder oldular Bir yerde
arār etmeyip gece gündüz

bir yerde olup:

1. bir yerde olup:

Sayfa 123

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Bir yerde olmak, bir arada olmak.

Mecnûnuñ iki üç tâze yârânları var idi

Küçücükden bir yerde

olup dâ'imâ birbirleriyle görüşüp

konuşurlardı Mecnûna vefâdârlık

2. bir yerde olup:-

Sayfa 119

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Bir yerde, olmak, bir arada olmak. II Leylâ ile Mecnûn'un birlikte olması.

olup gâh gâh aralık düşdükçe hocadan

gizli nâz u niyâz edip

birbirlerine envâ'-ı laîfeler ederlerdi

Günlerde bir gün Kays Leylâya

bir yerden bir akçe gelirim yokdur:

1. bir yerden bir akçe gelirim yokdur:-

Sayfa 171

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Herhangi bir yerden maddi gelir bulunmaması.

Sözün toğrusu budur ki ben fakîr-i bî-

çâreyim ki aślâ bir yerden

bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce

ķâdir degilim bir ihtiyârım ve

bir yere:

1. bir yere:-e

Sayfa 197

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Bir araya (toplamak).

kemikleri varsa alıp bir yere cem' edip

bir yere gömün dedikde

arslancı da gelip pâdişâhın huzûrunda

yer öpüp du'âlar etdi

bir yere geldiler:

1. bir yere geldiler:-

Sayfa 219

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Bir mekânda bulunmak; bir araya gelmek, toplanmak.

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir

cins feryâd u figânlar

eylediler ki ünleri ‘âlemi tutup göklere
çıkdı

bir yere gelip:

1. bir yere gelip:

Sayfa 213

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Bir mekânda bulunmak; bir
araya gelmek, toplanmak.*

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöhet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnûn ile bile gelen

2. bir yere gelip:-

Sayfa 205

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Bir yerde toplanmak, buluşmak.

aşlâ çäre olmayıp niçe zamân döşek
esîri oldu Âhîr-kâr va‘desi
tamâm oldu Bir gün Hakkıñ emrine
gitdi Kabîle halkı bir yere gelip

3. bir yere gelip:

Sayfa 221

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Bir araya gelmek, aynı yerde
bulunmak.*

Mecnûnu Leylânıñ mezârı yanına defn
edip iki taraftan iki ‘âşık
bir yere gelip defn eylediler

4. bir yere gelip:

Sayfa 143

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Bir araya toplanmak.

kızları bir yere gelip oynayıp kendisi
bir köşeye çekilip şöhetlerine
karışmazdı

5. bir yere gelip:

Sayfa 143

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Bir yere gelip toplanmak.

kimi güzel âvâz ile bir yere gelip
çengiler de çâlpâreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamaga

6. bir yere gelip:

Sayfa 163

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Kavuşmak.

ma'şūkum olan bī-çāre Mecnūna verip
 iki 'āşık u ma'şūk bir yere
 gelip bunca zamāndan beri çekdiğiniz
 zaḥmetleri ve ḥasretleri

bir yere getirelim:

1. bir yere getirelim:-

Sayfa 129

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Bir araya getirmek. II Leylâ ile
 Mecnûn'u kavuşturmak.*

Leylâyı oğlum için isterüm nikāḥ edip
 ikisin bir yere getirelim
 dedikde sâ'ir qabile a'yânı da

bir yere getirip:

1. bir yere getirip:

Sayfa 127

Satır: 17

Kelime Tipi: -

(Sözü) bir araya toplamak.

Âḥir sözü bir yere getirip bunu
 münāsib gördüler ki varıp Qays
 için Leylâyı babasından dilek edelim
 kim bizim qabilemiz anlarıñ

2. bir yere getirip:

Sayfa 151

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Bir araya getirmek. II Leylâ ile
 Mecnûn'u kavuşturmak.*

'Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
 ü cidāl ile mi olur
 Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
 getirip seniñ murādını ḥāşıl edip

bir yere gömün:

1. bir yere gömün:

Sayfa 197

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Herhangi bir yere defnetmek.

kemikleri varsa alıp bir yere cem' edip
 bir yere gömün dedikde
 arslancı da gelip pādişāhıñ ḥuzūrunda
 yer öpüp du'ālar etdi

bir yere oturup:

1. bir yere oturup:-

Sayfa 201

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bir araya toplanmak.

sırrı fāş olup Mecnûn gibi dillerde
 destān oldu Halk-ı 'ālem bir

yere oturup Mecnūnu söyleşirken
ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

bir yüzden:

1. bir yüzden:

Sayfa 207

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Bir taraftan, hem ... hem. II Zarf.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
şoñra Zeyd dedi ki

bir yüzü:

1. bir yüzü:

Sayfa 123

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Yüzün öbür tarafı. II Kays'ın

yüzü.

yüzü dahı erguvān

bir zamān:

1. bir zamān:

Sayfa 191

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Belli bir süre.

Ve şoñra varıp babasınıñ mezārını
bulup üzerine düşüp bir
zamān bī-hūş olup aklı gitdi Ve
kendüye geldikde feryāda başlayıp
dedi ki

2. bir zamān:

Sayfa 201

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Belli bir süre.

işitdikde feryād u fiğan edip bir zamān
iki taraftan ağlaşdılar
Āhır Mecnūnuñ şabrı ve taḥammülü
ve dermānı kalmayıp

3. bir zamān:

Sayfa 121

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bir zaman, bir süre.

yere bir gün hicrān girmekle başlarına
şabāḥ dersin ve sebāḳların
unudurlardı Bu ḫāl üzre bir zamān
geçip gitdikçe bunların āteş-i

4. bir zamān:

Sayfa 141

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Bir süreliğine.

zamān nāleler edip efğānlar eyleyip
āhır-kār babası ne eyledi ise
Mecnūnu kendüye rām eyledi Alıp
ķabīlesine getirdi

5. bir zamān:

Sayfa 153

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Bir süre, vakit.

Nevfel de cān ķulağıyla dinleyip
taḥsīnler ederdi Bir zamān bu ḥāl
üzre Nevfel de kendi ḥālinde
‘āleminde olup her gün bir bāğçaya

bir zamāna dek:

1. bir zamāna dek:

Sayfa 215

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Belli bir süreye kadar.

edip andan ķurtuldum diyü ol ķadar
‘aşķ u maḥabbet sözlerini
söylediği Leylāya ḥasret el verip bir
zamāna dek bākıp ķaldı

bir zamāndan:

1. bir zamāndan:

Sayfa 165

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Belli bir süre.

toğmadan yine tolandı diyü daḥı āh
vāḥlar edip ümīdini ķaṭ‘ eyledi

Bir zamāndan soñra Nevfeliñ ‘azīm
‘asker cem‘ edip geldiklerini

2. bir zamāndan:-

Sayfa 165

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Bir zaman, bir süre, bir müddet.

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamāndan soñra babası sürür ile
gelip oturduķda Leylā

3. bir zamāndan:

Sayfa 167

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Belirli bir süre, biraz.

Avcı da bu Mecnūnuñ bu ḥāline bākıp
ḥayrān olup

‘Acabā bu dīvāne n’için ağlar ki
derken bir zamāndan soñra

bir zamāndan soñra:**1. bir zamāndan soñra:****Sayfa 221**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bir süre sonra.

üstüne düşüp ‘aklı başından gitdi Bir
zamāndan soñra kalkıp mātēmler
eyledi Ve niçe günler mezārı başını
bekleyip tağlara düşdü Mecnūnuñ

2. bir zamāndan soñra:**Sayfa 127**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Belli bir zaman geçtikten sonra.

düşdüğünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revān olup ağmağa başladı
Bir zamāndan soñra Buna ağlamağa
çāre olmaz hemān erkenden

3. bir zamāndan soñra:-**Sayfa 187**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Belli bir zaman geçtikten sonra.

ağlamağa başladı

Bir zamāndan soñra babası gözyaşını
silip tekrār Mecnūna

4. bir zamāndan soñra:**Sayfa 201**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Belli bir zaman geçtikten sonra.

koşusu ile mest olmuş kalmış Bir
zamāndan soñra ‘aklı başına
geldikde ihtiyār dedi ki

5. bir zamāndan soñra:**Sayfa 207**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Belli bir zaman geçtikten sonra.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
soñra Zeyd dedi ki

6. bir zamāndan soñra:**Sayfa 177**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Belirli bir süre, biraz sonra.

olup ağızlarını cevāhirler ile tıdudurup
niçe in‘āmlar ve ihsānlar eyledi

Bir zamāndan şöra Leylā geldikde
İbn-i Selām niçe tabaklar

Kelime Tipi: -

Zincire bağlanmış bir insan.

7. bir zamāndan şöra:

Sayfa 179

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Belirli bir süre, biraz sonra.

Ādem ile Bir Kadınñ Geldigidir

Yine bir gün Mecnūn Leylānıñ ‘aşkı

ve sevdasıyla yābāna düşüp

bir zencire urulmuş bir ādem:

gözlerinden āteşler çıkıp tekrār ‘aklı
başından gidip bir
zamāndan şöra ‘aqlını devşirip

1. bir zencire urulmuş bir ādem:-

Sayfa 171

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Zincire vurulmuş bir kişi.

bir zencir bahası kadar:

1. bir zencir bahası kadar:-

Sayfa 175

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Bir zincir parası kadar bile.

yanınca bir zencire urulmuş bir ādem

yedip gelir Yakīn geldikde

Mecnūn karıya şorup dedi ki

birāder:

1. birāder:

Sayfa 205

Satır: 33

*Erkek kardeş. II Kardeş gibi
yakın kimse, dost. II Seslenme sözü.*

bahası kadar akçe kazanmamışken ne
yavuz zulmler eylediñ
Āhir ‘ömrümde sermāyemi fenāya
verip beni böyle borçlu edip iki

bir zencire urulmuş ādem:

ki Ey birāder Hakkā şükrleri ki

1. bir zencire urulmuş ādem:-

Sayfa 169

Satır: 29

2. birāder:

Sayfa 207

Satır: 18

*Erkek kardeş. II Kardeş gibi
yakın kimse, dost. II Seslenme sözü.*

cevāb verip

Ey birāder sen cānıñ ol zamānda fedā
eylediñ ki yolda bir

3. birāder:

Sayfa 207

Satır: 26

*"Ey dost, arkadaş" anlamında
kullanılan bir seslenme sözü. II Zeyd.*

şād olup Zeydi қоçup ve gözlerini
öpüp
Bāreka'llah birāder güzel dediñ deyip
bir miqdār oturdular

4. birāder:

Sayfa 209

Satır: 15

*"Ey dost, arkadaş" anlamında
kullanılan bir seslenme sözü. II
Mecnûn.*

El-kışşa va'de olunan gün olduḡda
Zeyd gelip Mecnûna Birāder
hemān ḡalkḡ gidelim Lākin böyle üryān
olmaḡ olmaz deyip

5. birāder:

Sayfa 209

Satır: 23

*"Ey dost, arkadaş" anlamında
kullanılan bir seslenme sözü. II
Mecnûn.*

Birāder şu ḡerīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnûn da ḡanaḡı eline alıp
yaklaştıḡda Leylāyı görüp 'aḡlı

bıraḡ:

1. bıraḡıp:-

Sayfa 189

Satır: 14

Bırakmak, terketmek.

ḡarekete gelip
Beni bıraḡıp elimden ḡurtulsañ mı
gerek deyip cūş u

2. bıraḡırdı:-ır, -dı

Sayfa 143

Satır: 13

Bırakmak, koymak.

beytler söyleyip gizlice yola bıraḡırdı
Ve kimseye ḡalbinde olan
gizli sırrını açmayıp dā'imā melûl ü
maḡzûn gezerdi Ḳabīlesi

3. bıraḡasın:-

Sayfa 167

Satır: 22

Bırakmak, koymak.

gözleri cânânımın gözleridir Luṭf edip
bu olmaz sevdādan vazgeçip
bize birağasın dedikde avcı da

bırak:

1. bırakmak:

Sayfa 139

Satır: 15

Kurtulmak, bırakmak.

zūlfü zencîri boynuma kâṭ kâṭ ṭolaşip
bırakmak muḥâl oldu Ve
benim cân ‘azîzim baba Cihānda ‘aşka
ibtidâ ben uğramadım Yalnız

biraz:

1. biraz:

Sayfa 127

Satır: 1

Az da olsa, az miktarda.

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
teselliler verip dönüp

yine kabîlelerine getirdiler rāḥat
oldular

2. biraz:

Sayfa 139

Satır: 21

Az da olsa, az miktarda.

Anların gülmesi gözyaşdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yâbānda kıomaz Elbette bir

3. biraz:

Sayfa 153

Satır: 21

Az da olsa, az miktarda.

nefis yemekler yiyip laṭif şerbetler
içildikten şoñra biraz beñzi
yerine gelip günden güne
güzellenmege başladı Ve her gün
Nevfel

4. biraz:

Sayfa 173

Satır: 11

Az da olsa, az miktarda.

biraz kendüden yaña hem akçe istemez
ve hem gâyet zebûn olmakla
maḥal-i merḥamet olup

5. biraz:

Sayfa 199

Satır: 18

Az da olsa, az miktarda.

Qavl olunan yere geldikde ihtiyār
Mecnūna
Sen bunda tūr Dağı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

6. biraz:

Sayfa 215

Satır: 12

Az da olsa, az miktarda.

ve firāk günleri muḥāsebesinden bir
işini beyān eylemeyip
ḥayrāna ṭaldıñ ve ‘aqlını almış dīvāne
gibi bakıp ḳaldıñ Hem biraz

7. biraz:

Sayfa 217

Satır: 14

Bir müddet, bir süreliğine.

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır ḥasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

birbir:

1. birbirlerine:-

Sayfa 195

Satır: 8

Karşılıklı olarak bir diğeri. II

Zamir.

toḳunmazdı Cümle ḥayvānāt gūyā
Mecnūnuñ ḥidmetkārları idi
Ḥuzūrunda birbirlerine aślā küstāhlıḳ
etmeye ḳādir degillerdi Yolda

2. birbirlerinden:

Sayfa 223

Satır: 1

Karşılıklı olarak bir diğeri. II

Leylā ile Mecnūn.

ile Leylā bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi ḡamıyla ciḥāndan nā-
murād gitdiler ‘Acebledi ki Āḥiretde

3. birbirlerine:-

Sayfa 157

Satır: 2

Biri diğesine, birbirlerine. II

Neyfel'in askerleri arası.

Baḳ şu Mecnūn dedikleri ādem ki
kendisine yardım eyleyen
‘askerin bozulduḡun ister ne
söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

birbiri:

1. birbiriyle:-

Sayfa 121

Satır: 26

Birbiri ile, karşılıklı olarak.

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
başladılar Āhır-kār bunlarıñ
aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
ķabīle birbiriyle söyleşmege

2. birbiriñize:-

Sayfa 129

Satır: 7

Birbiri ile, karşılıklı olarak.

țarafdan bir düşmān żuhūr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyāde olur dediler

3. birbiriyle:-

Sayfa 199

Satır: 15

Birbiri ile, karşılıklı olarak.

Ve ķalkıp ihtiyār ile el ele verip dağı
yürüdüler Birbiriyle
muşahabet edip yola girdiler

4. birbirine:

Sayfa 213

Satır: 30

Birbiri ile, karşılıklı olarak.

Leylādan Mecnūna bir söz var ve ne
Mecnūndan Leylāya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan ğayrı

5. birbirine:-

Sayfa 217

Satır: 13

Birbiri ile, karşılıklı olarak.

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır ķasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

6. birbirlerine:-

Sayfa 119

Satır: 18

Karşılıklı olarak bir diğeri. II

Leylā ile Mecnūn.

Bu Mahal Leylāyı Babası Mektebe
Verip
Birbirlerine ‘Āşık u Ma‘şūk
Olduklarıdır

7. birbirimizi:-

Sayfa 201

Satır: 2

Karşılıklı olarak bir diğeri. II

Leylā ile Mecnūn.

yüzümüze kir gelir Bu mıkđār yakīnlik
ķifāyet eder
Birbirimizi görürüz yā Hemān
Mecnūna benden selām edip bir

8. birbirine:-**Sayfa 223**

Satır: 9

*Karşılıklı olarak bir diğeri. II**Leylâ ile Mecnûn.*

birbirine cām şunup gāh da muşahabet
 edip тұrmadın zevk ü şafā
 eylemekde ve bir ihtiyār kimse
 bunların h̄idmetlerinde тұrup her
 demde

9. birbirlerine:**Sayfa 223**

Satır: 20

*Karşılıklı olarak bir diğeri. II**Leylâ ile Mecnûn.*

uykusundan uyanıp
 Hele bī-çāre Mecnûn ile Leylā
 dünyāda birbirlerine vāşıl olmadılarsa

10. birbirlerine:**Sayfa 119**

Satır: 24

*Biri diğetine, birbirlerine. II**Leylâ ile Mecnûn.*

olup gāh gāh aralık düşdükçe hocadan
 gizli nāz u niyāz edip
 birbirlerine envā‘-ı laṭīfeler ederlerdi
 Günlerde bir gün Qays Leylāya

11. birbirlerine:**Sayfa 121**

Satır: 1

*Biri diğetine, birbirlerine. II**Leylâ ile Mecnûn.*

Qaysa mā‘il olup āşūfte oldu El-ķışsa
 iki taraftan birbirlerine
 ‘āşık olup Qays Leylāya Leylā Qaysa
 meftûn oldular Bir

12. birbirlerine:**Sayfa 121**

Satır: 4

*Biri diğetine, birbirlerine. II**Leylâ ile Mecnûn.*

uğurundan bunlarıñ arasına ‘aşk āteşi
 düşüp yapça yapça bunları
 yakmağa başladı Gizli birbirlerine
 ‘arz-ı haller edip nāz u niyāza

13. birbirlerine:-**Sayfa 129**

Satır: 3

*Biri diğetine, birbirlerine. II**Leylâ ile Mecnûn.*

Biz de bu h̄uşuş için ricā eylemege
 geldik birbirlerine münāsibdir
 siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
 dānesi ise ma‘lûm-ı ‘izzetiñizdir

14. birbirleriyle:-**Sayfa 123****Satır: 20**

Birbiri ile, karşılıklı olarak. II
Mecnûn ve arkadaşları.

Mecnûnuñ iki üç tâze yârânları var idi
 Küçücükden bir yerde
 olup dâ'imâ birbirleriyle görüşüp
 konuşurlardı Mecnûna vefâdarlık

15. birbirlerine:-**Sayfa 129****Satır: 6**

Biri diğerine, birbirlerine. II
Leylâ'nın babası ve Mecnûn'un babası.

ki seyyidimiziñ oğlu Qays da ananıñ
 babanıñ bir dânesidir Bes iki
 kabîleniñ begi birbirlerine hışşım
 olmağla arka ve yardım olup bir

16. birbirimize:-**Sayfa 149****Satır: 8**

Karşılıklı olarak bir diğeri. II
Leylâ'nın ailesi ve İbn-i Selâm'ın
ailesi.

Şafâ geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
 zâde devletlilerden kız değil

yâ cânımızı dırığ eylemeziz Baş
 üstüne kızımızı aña verip birbirimize

17. birbirine:-**Sayfa 155****Satır: 15**

Birbiri ile, karşılıklı olarak.

iki hasreti birbirine kavuşturmakdır
 Eger sözünü tutup kızını
 vermekle râzı olursanız ne güzel Size
 ikrâmlar edip ne kadar māl

birbirinden murâd alıp verdiler:-**1. birbirinden murâd alıp verdiler:-****Sayfa 181****Satır: 21****Kelime Tipi: -**

(Leylâ ile İbn-i Selâm'ın)

kavuşması.

bir yere gelip birbirinden murâd alıp
 verdiler Ve kendi 'âlemlerinde
 olup dâ'imâ zevk u şafâ sürmede sen
 ise bu hâlden haberiñ yok

birbirine ermediler:-**1. birbirine ermediler:-****Sayfa 223****Satır: 16****Kelime Tipi: -**

Birbirine kavuşmak II Leylâ ile Mecnûn.

Bu iki yâr-i şâdıķ çünki cihândan nâ-murâd olup birbirine ermediler Ve hiç rāḥat yüzü görmediler Hāķ Te‘ālā ḥāzreti

birbirine katılıp:

1. birbirine katılıp:

Sayfa 155

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Birbirine girmek, karışmak. II Mecaz/ kavga etmek, dövüşmek.
<https://sozluk.gov.tr/>.

İki ‘asker birbirine katılıp orta yerde oklar atılıp gāḥ kılınç gāḥ mızrāk iki taraḑdan vāfir ādemler helāk oldu

birbirinize ‘adāvet peydā olur:

1. birbirinize ‘adāvet peydā olur:-

Sayfa 177

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Arada düşmanlık çıkması.

zaḥmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç olur Aralık yerde birbirinize

‘adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

birbirlerine uzakdan merḥabā ederlerdi:

1. birbirlerine uzakdan merḥabā ederlerdi:-

Sayfa 181

Satır: 4

Kelime Tipi: -

(Leylâ ile Mecnûn'un) uzaktan birbirini sevmesi.

yoķ idi Bes bunlardır Bu ḥāl üzre ikisi bir yere gelemeyip birbirlerine uzakdan merḥabā ederlerdi Mecnûn ise bu ḥāllerden ḥaberi yoķ

birden:

1. birden:

Sayfa 125

Satır: 28

Aniden, ansızın.

āḥları çekip ortalık yerde vāfir ‘arż-ı iştiyāklar eylediginden bī-çāre Mecnûn kendisini zabt edemeyip gitdikçe eḑḑānı birden geçip

2. birden:

Sayfa 213

Satır: 18

Aniden, ansızın.

şād olup şanki ölmüş idi Tāze cānı
hayāt buldu Yerinden şıçrayıp
birden taşra çıkdı Mecnūnu gördükde
şafāsından ‘aklı başından gidip

biri:

1. birini:-

Sayfa 157

Satır: 12

"Bir diğeri, bir tanesi"

*anlamlarında kullanılan belgisiz
zamir.*

yavuz hayflar oldu diyü maḥzūn
olurdu Ammā Leylā ‘askerinden
biri Nevfel ‘askeriniñ birini ursa
Bāreka’llāh eliñ var olsun

2. birini:

Sayfa 167

Satır: 4

"Bir diğeri, bir tanesi"

*anlamlarında kullanılan belgisiz
zamir.*

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp

biri birine:

yükleneyim ikisini şatıp birini ehl-i
‘iyālime verip anlara nafağa edeyim

3. birini:-

Sayfa 171

Satır: 30

"Bir diğeri, bir tanesi"

*anlamlarında kullanılan belgisiz
zamir.*

gezdirip merḥamet şāḥibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu ḥāl üzre

4. birini:-

Sayfa 171

Satır: 30

"Bir diğeri, bir tanesi"

*anlamlarında kullanılan belgisiz
zamir.*

gezdirip merḥamet şāḥibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu ḥāl üzre

1. biri birine:-

Sayfa 119

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Karşılıklı olarak birbirine. II

Leylâ ile Mecnûn.

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dağı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

birisi kendilerini gözetse:

1. birisi kendilerini gözetse:-

Sayfa 197

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Herhangi birinin aslanları

koruması.

oğlanının yiye gelip helâk
idegelmişken birisi kendilerini gözetse
ni‘metiñ hakkını bilir Ol kimseyi kaçā
incitmeyip anıñla yār olup

birkaç gün:

1. birkaç gün:

Sayfa 153

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Birkaç gün, zaman.

ki Mecnûnu hamâma getirip yudular
Ve başını tırâş edip pāk ü pākize
libâslar ile bir âdem kıyâfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

2. birkaç gün:

Sayfa 177

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Birkaç gün, zaman.

açılmayıp gam u guşşası dağı ziyâde
olurdu

Bes bu hâl üzre birkaç gün düğün olup
Leylâyı cevâhirlere

biryân olduğunu:

1. biryân olduğunu:-

Sayfa 187

Satır: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kebap olmak, kavrulmak,
yanmak.*

nażar etdi Gördü ki maşşer halkı gibi
başdan ayağa ‘üryân ve gövdesi
yaralarla biryân olduğunu gördükde
yanınca bir kat esbâb

biryân olup:

1. biryān olup:

Sayfa 215

Satır: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Kebap olmak, kavrulmak, yanmak. II Aşk ateşiyle yanmak, çok acı çekmek.

zamāndan beri derd-i ‘aşkla nālān ve
āteş-i ḥasretle biryān olup
feryād u fiğānları gönüllere erişip
gözlerinden kanlı yaşlar şahrāları

bit:

1. bitmez:-mez

Sayfa 191

Satır: 6

(Bu iş) bitmek, sonlanmak.

haberini işidip bildi ki her ne kadar
sa‘y u tedbīr eylerse bu iş
bitmez ve emrine rām olup kabīleye
gitmez Me‘yūs olup Mecnūna

bī-vefā olup:

1. bī-vefā olup:

Sayfa 183

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Vefasız, sözünde durmayan, sevgi

*bağlılığı göstermeyen biri hâline
gelmek. II Sevgili.*

yüklenip bel bağlayam Sen bī-vefā
olup maḥabbetin bahār çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perīşān oldu
İşte ben yine saña vefā-dār

biz:

1. bizim:

Sayfa 127

Satır: 18

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II
Kabilenin ileri gelenleri.*

Âḥir sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Kays
için Leylāyı babasından dilek edelim
kim bizim kabīlemiz anlarıñ

2. biz:

Sayfa 129

Satır: 3

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II
Kabilenin ileri gelenleri.*

Biz de bu ḥuşūş için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dānesi ise ma‘lūm-ı ‘izzetiñizdir

3. bizim:**Sayfa 145**

Satır: 7

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II**Kabilenin ileri gelenleri.*

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
 hep seniñ için seni gülsün diyü
 eyleriz dediklerinde Leylā

4. bizim:**Sayfa 153**

Satır: 12

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II**Kabilenin ileri gelenleri.*

eylemedikçe kendi işim baña haram
 olsun Lākin senden ricā ederim
 ki böyle tağlarda gezmekten ferāgat
 edip bir kaç gün bizim ile

5. bizim:**Sayfa 139**

Satır: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. II

*Mecnûn'un anne ve baba
 kastedilmiştir.*

sözümü tutup bu hām sevdādan
 vazgeçip nice bir kıznıñ derdi
 ile bağırnı hūn eylersin Sen bunda
 böyle perişānken anıñla bizim

6. biz:**Sayfa 161**

Satır: 10

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II**Leylā'nın kabilesi.*

sebeup olmayalım Lākin siz bunca 'ākıl
 devletli kimsesiz bunca
 zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
 gelmişizdir Sizden hāşā ki zulm

7. biz:**Sayfa 161**

Satır: 11

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II**Leylā'nın kabilesi.*

görüüp bağıryanmamışdır Biz de
 sizden luṭf u kerem umarız
 Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
 dīvāneye ādem nice kız versin Deli

8. bizim:**Sayfa 197**

Satır: 26

Bazen teklik birinci kişi zamiri

*'ben' yerine kullanılan bir söz. II
 Sultan.*

Çünkü onlar seniñ eliñden yedikleri
 ni'meti gözedip seni
 incitmemişler Sen de bizim bunca
 zamāndır hıdmetimizde olduğundan

9. biz:

Sayfa 197

Satır: 27

Bazen teklik birinci kişi zamiri
"ben" yerine kullanılan bir söz. II
Sultan.

biz de seniñ cānıñña kuşur etmeyip
 şuçuñu 'afv eyledik dedi
 Bu hikāyetden maḵsūd yırtıcı
 ḫayvānlar ki dā'imā ādem

10. bize:

Sayfa 129

Satır: 15

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.
II Âmir kabilesinin önde gelenleri ve
Mecnûn'un ailesi.

Luṭf edip 'özü ü bahāne eylemeñ bize
 cihāz lâzım degildir
 Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāḫ
 edelim Soñra her ne zamān

11. bizde:

Sayfa 155

Satır: 23

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.
II Leylâ'nın kabilesi.

şafâ geldiñiz Anlarda olan silāḫ 'asker
 bizde de var dediklerinde

gelip bu ḫaberi begleri olan Nevfele
 vuḳū' üzre beyān eylediklerinde

12. bizim:

Sayfa 125

Satır: 31

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.
II Mecnûn ve arkadaşları.

babasını tevābi'î ile gelip bizim
 kırmadık yerimizi komazlar deyip cān
 başlarına sıçrayıp Mecnûn-ı
 derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

13. biz:

Sayfa 149

Satır: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Şafâ geldiniz pek güzel biz öyle aşı-
 zāde devletlilerden kız degil
 yā cānımız dırığ eylemeziz Baş
 üstüne kızımızı aña verip birbirimize

14. biz:

Sayfa 151

Satır: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri. II
Nevfel ve askerleri.

Biz bu gün şikār için çıkmış idik
 Bundan iyi şikār olmaz

diyü atından inip Mecnûnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

15. **biz:**

Sayfa 153

Satır: 31

*"Ben" anlamında birinci çokluk
şahıs zamiri. II Mecnûn.*

idi kim Biz bî-çāreyi va‘ delerle kendi
mekānımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup ahvālime

16. **biz:**

Sayfa 155

Satır: 22

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II
Leylâ'nın kabilesi.*

eylediklerinde dil-āverler ğazāba gelip
İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı
veririz Eger ceng ederlerse

17. **bizi:**

Sayfa 161

Satır: 23

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II
Nevfel.*

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnûn da bir
dīvāne-meşreb ādemdir Belki bir

kaç günden soñra kızdān uşanıp bir
ġayrı sevdāya düşer Bes münāsib

18. **biz:**

Sayfa 165

Satır: 1

*"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.
II Âşıklar.*

ve biz ‘âşıkları ağladıp dañı
düşmānlarımızı güldürüp bir dañı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kuyruklı yıldız idi kim

19. **bize:**

Sayfa 167

Satır: 22

*"Ben" anlamında birinci çokluk
şahıs zamiri. II Avcı ve ailesi.*

gözleri cānānımıñ gözleridir Luṭf edip
bu olmaz sevdādan vazgeçip
bize birağasın dedikde avcı da

20. **bizim:**

Sayfa 175

Satır: 23

*"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.
II Nevfel.*

Bizim nişānlı dil-berimizdir ihmāl
eylememek gerekdir Belki bir

yerden ibrāma rāst gelip nişānımı
verirlerse şoñra size güç olup

21. biz:

Sayfa 181

Satır: 32

*"Ben" anlamında birinci çoğul
şahıs zamiri. II Herif.*

olup ādemlerle teselliyet verip
Biz saña söyledik lutf edip şuçumuzu
‘afv edip baña hātırcığın

22. bize:

Sayfa 197

Satır: 19

*Birinci çokluk şahıs zamiri. II
Sultan ve yanındaki kişiler.*

etmeyip ellerinden hālās oldun Bunuñ
sırrı ve hikmeti nedir bize
beyān eyle dedikde cevān da

23. biz:

Sayfa 199

Satır: 12

*"Ben" anlamında birinci çokluk
şahıs zamiri II İhtiyar ve Leylā
kastedilmiştir.*

baña haber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

bizim elimizde:

1. bizim elimizde:-

Sayfa 189

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) elinde, tasarrufunda
(olmak).*

ocağı sönüp kabîle şāhibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki gayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tutup bu

boğazla:

1. boğazlayıp:-

Sayfa 167

Satır: 17

Hayvanın kesilmesi.

degin haylî zahmet çekdim Şimdi

boğazlayıp kimini ehl-i
‘ıyālime kimini yiyip ve kimisini de
şatıp aqçasını kendime nafaqa

2. boğazlayıp:-

Sayfa 169

Satır: 24

Hayvanın kesilmesi.

verem Eger rāzī olursañ saña da
temessük vereyim Bu hayvāncığı
boğazlayıp n'eylersin şalıver dedikde
avcı nā-çār olup

3. boğazlarsın:-

Sayfa 167

Satır: 20

*Boğazlamak, boğazını keserek
öldürmek.*

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
budur dedikde Mecnūn
Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
bunca nice boğazlarsın

4. boğazlayıp:

Sayfa 167

Satır: 3

Boğazını tutmak, yüklenmek.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini satıp birini ehl-i
'ıyālime verip anlara nafaқа edeyim

borçlu edip:

1. borçlu edip:-

Sayfa 175

Satır: 8

Kelime Tipi:-

Borçlandırmak.

bahāsı kadar akçe kazanmamışken ne
yavuz zulmler eylediñ
Āhır 'ömrümde sermāyemi fenāya
verip beni böyle borçlu edip iki

boş:

1. boş:

Sayfa 167

Satır: 1

Eli boş, erzaksız.

elime böyle şikār girmeyip bu
şahrāları boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikār girdi dedi

2. boş:

Sayfa 167

Satır: 26

Anlamsız, yararsız, gereksiz.

bunları satıp akçasını almamağa
hayrānım Şimdi seniñ hātırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dahı bu
şahrāları boş gezmek lāzımdır

boşa:

1. boşayıp:-

Sayfa 179

Satır: 34

*Kanunlara göre eşlerden biri,
aile ilişkisini kesmek.*

bir yābāne herif için āh vāhlar edip
 buña nice taḥammül olunur Ādem
 böyle kıızı mālīk bile olsa boşayıp
 babası evine gönderi verir

boya:

1. boyasız:-

Sayfa 217

Satır: 31

(Leylā'nın kefenini kan ile)

boyamak, kaplamak.

kan ile boyasız ki 'aşk yolunda şehīd
 olduğuma 'alāmet ola
 Beni bu hāl ile götürüp toprağa defn
 edesiz ki 'aşkla āvāre ve ser-gerdān

böyle:

1. böyle:

Sayfa 131

Satır: 25

Böyle, bu şekilde.

mı Ve benim böyle āteş-i miḥnetler ile
 yanıp yakıldığımız bilir mi
 ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
 ḥasreti bī-çāreniñ bir

2. böyle:

Sayfa 131

Satır: 32

Böyle, bu şekilde.

taḥammül edemeyip her kim isterse
 kendisini zapt u rabt edemeyip
 bile ağlardı Ve böyle

3. böyle:

Sayfa 139

Satır: 2

Böyle, bu şekilde.

sözümü tutup bu ḥām sevdādan
 vazgeçip nice bir kıızıñ derdi
 ile bağırını ḥūn eylersin Sen bunda
 böyle perīşānken anıñla bizim

4. böyledir:

Sayfa 139

Satır: 14

Böyle, bu şekilde.

kalmışlardır Ben bu derde kendi
 ihtiyarımla düşmedim Belki
 ezelde Ḥakkıñ taqdīri böyledir
 Başımıñ yazısı bu imiş Leylānıñ

5. böyle:

Sayfa 151

Satır: 26

Böyle, bu şekilde.

Hak Te'ālā seniñ 'ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād
eylesin Ben gibi ğarīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lākin

6. böyle:

Sayfa 153

Satır: 12

Böyle, bu şekilde.

eylemedikçe kendi işim baña haram
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat
edip bir kaç gün bizim ile

7. böyle:

Sayfa 163

Satır: 7

Böyle, bu şekilde.

nā-murād edecek Siziñ 'ahd ü
emānınız böyle mi idi deyip feryād
u fiğānlar eyledi

8. böyle:

Sayfa 167

Satır: 1

Böyle, bu şekilde.

elime böyle şikār girmeyip bu
şahrāları boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikār girdi dedi

9. böyle:

Sayfa 167

Satır: 2

Böyle, bu şekilde.

elime böyle şikār girmeyip bu
şahrāları boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikār girdi dedi

10. böyle:

Sayfa 167

Satır: 8

Böyle, bu şekilde.

olduğunu gördükde Leylā hātırına
gelip
Şimdi benim cānım da böyle anası ve
babası elinde giriftār

11. böyle:

Sayfa 167

Satır: 20

Böyle, bu şekilde.

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
budur dedikde Mecnūn
Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
bunca nice boğazlarsın

12. böyle:

Sayfa 169

Satır: 4

Böyle, bu şekilde.

rāst gelip gördü kim bir güzel şığın
 şikār eylemiş yanına varıp arķasını
 oḥşayıp gāh gözlerini öpüp Ey bī-çāre
 Ne tarīķ ile tutulup böyle

13. böyle:

Sayfa 169

Satır: 11

Böyle, bu şekilde.

Ben bir fakīrim şahrālarda dā'imā
 böyle av avlayıp anıñla
 geçinirdim İki ay miķdārı elime bir
 şikār girmeyip biñ belā ile bu

14. böyle:

Sayfa 169

Satır: 22

Böyle, bu şekilde.

avcıya verip elinden üç dāne āhū
 yavrucaķlarını alıp āzād eyledeyim
 Şimdi böyle 'üryān olup yanımda bir
 ḥabbe ḳalmadı ki saña

15. böyle:

Sayfa 171

Satır: 11

Böyle, bu şekilde.

şabāhıña aḥşām edip saña böyle zülfü
 gibi siyāh esvāblar giydirip

yakıp yandırmışdır Eger 'aşķ ehli degil
 iseñ n' için bu siyāhları

16. böyle:

Sayfa 171

Satır: 28

Böyle, bu şekilde.

bu derdmendden daḥı on kat bendeyiz
 On ḳat daḥı başına dermānı
 yok bir miskindir böyle zencire daķıp
 esirdir diyü ḳabīle ḳabīle

17. böyle:

Sayfa 173

Satır: 20

Böyle, bu şekilde.

Ey benim nāzenin ü şiveķarım Ḥālime
 merḥamet edip bir nażar
 eyle ki şimdi seniñ zülfün sevdāsı beni
 böyle zencirlere urdu Ve

18. böyle:

Sayfa 173

Satır: 21

Böyle, bu şekilde.

ḥasretiñ beni bī-ḳarār edip böyle eli
 baēlı ve yūregi dāēlı ḳapıña
 getirdi Eger ḥaṭālar edip üstünūze
 Nevfeliñ 'askeriyle getirdigimde

19. böyle:

Sayfa 175

Satır: 8

Böyle, bu şekilde.

bahāsi kadar akçe kazanmamışken ne
yavuz zulmler eylediñ

Āhir ‘ömrümde sermāyemi fenāya
verip beni böyle borçlu edip iki

20. böyle:

Sayfa 183

Satır: 7

Böyle, bu şekilde.

Çāre olup feryādını kesmedi ve hem
herifin böyle iki dürlü söz

söylediginden bir yalancı kıtabān
ādem olduğunu anlamışdı Lākin

21. böyle:

Sayfa 187

Satır: 22

Böyle, bu şekilde.

feryād eylemişsin Ne fā‘ide olur
feryād u fiğānla maqşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamāna dek böyle
yābānda gezmekden bir iş

22. böyle:

Sayfa 199

Satır: 5

Böyle, bu şekilde.

Ey bī-çāre böyle yābān yerde ne
yatarsıñ Gözüñ aydın olsun
ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan
Leylā senden dağı ziyāde

23. böyledir:

Sayfa 199

Satır: 33

Böyle, bu şekilde.

firāklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
hālā İbn-i Selāmıñ nikāhı altındayım
Gerçi anıñ haberi yok ammā

24. böyle:

Sayfa 203

Satır: 23

Böyle, bu şekilde.

vaşl olup murādıñ hāşıl olur idi Böyle
vahşī hayvān gibi ādemden
kesilip şahrālarda hayvānlar ile
geçinmeniñ ne fā‘idesi ve ne ma‘nāsı

25. böyle:

Sayfa 203

Satır: 29

Böyle, bu şekilde.

meftûn olup böyle yâbân yerlerde
 ‘ömrünü zâyi’ eylemekdesin
 deyip vâfir ta’n eyledi

26. böyle:

Sayfa 209

Satır: 16

Böyle, bu şekilde.

El-kışşa va‘de olunan gün olduğda
 Zeyd gelip Mecnûna Birâder
 hemân kalk gidelim Lâkin böyle üryân
 olmak olmaz deyip

27. böyle:

Sayfa 223

Satır: 18

Böyle, bu şekilde.

kereminden âhirete geldiklerinde
 bunları bu devlete lâıyık görüp
 cennete koyup Böyle zevk ü şafâ
 sürseler gerekdir deyip Zeyd

28. böyle:

Sayfa 219

Satır: 26

Bu derece, böylesi.

muşibet var ancak deyip cân başına
 şıçrayıp Vây yâr-i şadıkım
 ne belâya uğrayıp böyle mâtem
 libâsların giyip feryâd eylersin diyü

29. böyle:

Sayfa 155

Satır: 22

*"Bu şekilde, böyle" anlamında
 işaret sıfatı.*

eylediklerinde dil-âverler gazâba gelip
 İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı
 veririz Eger ceng ederlerse

30. böyle:

Sayfa 137

Satır: 27

"Bu derece" anlamında zarf.

böyle yâbân yerde terk edip nereye
 gideyim ve kabîleye vardıkda

bî-çâre vâlîdeñe ne cevâb vereyim ki
 gece gündüz seniñ firâkınla

31. böyle:

Sayfa 127

Satır: 12

*"Bu şekilde" anlamına gelen
 durum zarfı (Mecnûn'un aşkı
 kastedilmektedir).*

eylerdi Derdmendiñ hâli ziyâde
 perîşân olmuştur Tamâm-ı ahvâli
 bir bir beyân eylediklerinde babası
 böyle oğlanıñ aşk sevdâsına

32. böyle:

Sayfa 151

Satır: 6

Bu şekil, vaziyet.

Bir nā-murād bī-çāre ‘āşıkdır Bir kıznıñ
sevdāsıyla ve ‘aşkı
derdi ile bu hāle girip dā‘imā böyle
şahrālarda gezip beytler

33. böyle:

Sayfa 187

Satır: 20

*"Böyle, bu şekilde" anlamına
gelen işaret sıfatı.*

Sen ise andan haberiñ yok Olmaz
sevdālarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tıtalım ki niçe
yıllar böyle yābān yerlerde gezip

böyle bir kabīleniñ elindebozulursam:

1. böyle bir kabīleniñ elinde

bozulursam:-

Sayfa 157

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bu şekilde (güçsüz, küçük)

*kabilenin elinde bozguna uğramak. II
Leylā'nın kabilesi kastedilmiştir.*

Şimdi böyle bir kabīleniñ elinde
bozulursam gayrı ‘Arab
içinde ne yüz ile hākim olurum deyip
tarafından bir kaç

böyle böyle:

1. böyle böyle:

Sayfa 163

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bu biçimde, bu yolda, böylece,
böylelikle, gitgide, giderek, gittikçe.*

katıp gam u guşşalar ziyade edip
yüregim dāğ üzre dāğ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāgat edip beni maḥzūn u

böyle ğazaba müstehak olduk:

1. böyle ğazaba müstehak olduk:-

Sayfa 179

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Bu denli öfkeye layık olmak. II
Leylā'nın Nevfel'e öfkelenip tokat
atması.*

müsteḥak olduk dedikde Leylā cevāb
verip

Saḥa bu suç yeter ki vuslātım
sevdāsına düşüp küstāhlık edip

böyle kıızı mālīk bile olsa:

1. böyle kıızı mālīk bile olsa:-

Sayfa 179

Satır: 34

Kelime Tipi: -

*Böylesi kıza sahip bile olsan. II
Leylā gibi güzel kıızla evli bile olsan
(ne fayda)onun gönlünde başkası var
anlamında..*

bir yābāne ḥerīf için āh vāhlar edip
buḥa nice taḥammül olunur Ādem
böyle kıızı mālīk bile olsa boşayıp
babası evine gönderi verir

böyle olur:

1. böyle olur:

Sayfa 175

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bu şekilde olur.

Elem çekme anacığım böyle olur bir
nā-murād ‘āşıkdır coşup
kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi
deyip qarıya zencīr bahāsını

boynu bağı:

1. boynu bağı:

Sayfa 173

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Boynu bağı. II Mecnûn'un
boynunun zincire bağı olması.*

iken felek beni qapısından ayırıp āvāre
eylemiştir Beni bu ḥāl üzre
boynu bağı cigeri dağı götür dilerse
öldürsün dilerse suçumu

boynumu urup:

1. boynumu urup:

Sayfa 173

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Öldürmek.

ḥātırınıza ağır gelip bu qulunuza qazab
eylediniz ise şimdi kendi
ayağımla ḥuzūr-ı şerīfñize geldim
Boynumu urup helāk eylerseñiz

boyun verip:

1. boyun verip:-

Sayfa 137

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Canından geçmek.

Satır: 23

Silmek, dağıtmak.

emr ü fermânına rām ve her ne
buyurur ise hükümüne boyun verip cān
ile itā'at eylemekden gayri kâdir
degilim Şimdiki hâlde anıñ emri

Yā Leylā şüretini bozmağa ne bu recc-
i hāl üzre komağ gerek idi
dedikde Mecnūn herife cevāb verip

boz:

1. bozdum:-

Sayfa 193

Satır: 20

Silmek, dağıtmak.

Ben cānānımla bir olup ortalıkda
senlik benlik kalmışdır
Anıñ'çün bozdum dedi

2. bozduñ:-

Sayfa 193

Satır: 18

Silmek, dağıtmak.

Be hey dīvāne bunca zamāndan beri
'aşkıyla nālān olduğıñ
güzeliñ şüretini n' için bozduñ dedikde
Mecnūn da cevāb edip

bozmağ:

1. bozmağa:-

Sayfa 193

bozul:

1. bozulduğıñ:-

Sayfa 157

Satır: 2

Bozguna uğramak, yenilmek.

Bağ şu Mecnūn dedikleri ādem ki
kendisine yardım eyleyen
'askerin bozulduğıñ ister ne
söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

bre:

1. bre:

Sayfa 159

Satır: 23

*'Ey, hey' anlamında kullanılan
bir seslenme sözü.*

Nevfel ile görüşüp yine 'üryan olup
dönüp Bre tur diye gördüler
Çāre olup dinlemedi

2. bre:

Sayfa 175

Satır: 5

*'Ey, hey' anlamında kullanılan
bir seslenme sözü.*

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miñnet ile
yapdırıp henüz akçesini dağı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

bu:

1. **bu:**

Sayfa 121

Satır: 12

*Bunlar, işaret zamiri (Leylâ ile
Kays kastedilerek).*

Ahvâllerinden ba'zı ba'zı kimesneler
bu hâli tıyduğda
bunlara naşîhat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

2. **bunları:-**

Sayfa 121

Satır: 3

*Bunlar, işaret zamiri (Leylâ ile
Kays kastedilerek).*

uğurundan bunlarıñ arasına 'aşk âteşi
düşüp yapça yapça bunları
yakmağa başladı Gizli birbirlerine
'arz-ı haller edip nâz u niyâza

3. **budur:**

Sayfa 129

Satır: 20

*"Böyledir, işte budur" anlamında
zamir.*

babası nâ-çâr olup
Sözün togrusu budur ki oğluñuz bir
dīvâne yollu âdem

4. **bunuñ:**

Sayfa 153

Satır: 13

"Bu" işaret adılı (zamir).

olup âdem kıyâfetine giresiz dedikde
nâ-murâd Mecnûn bunuñ gibi
mizâcına lâıyık cevâbları işitdikde
ümîde düşüp

5. **budur:**

Sayfa 137

Satır: 23

Böyle, bu şekilde.

budur ki dâ'imâ sersem gezdirmekdir
Luţf u ihsân edip bu huşûşda
kuşûruma bakmayıp hâtır-ı şerîfiñiz
kalmasın diyü sözünü tamâm

6. **budur:-**

Sayfa 171

Satır: 25

Böyle, bu şekilde.

Sözün toğrusu budur ki ben fakîr-i bî-
çāreyim ki ašlā bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kâdir degilim bir ihtiyārim ve

7. **bunu:-**

Sayfa 127

Satır: 17

İşaret zamiri. II Alınan karar

işaret edilmiştir.

Âhir sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Qays
için Leylāyı babasından dilek edelim
kim bizim kabilemiz anlarıñ

8. **bu:**

Sayfa 131

Satır: 24

İşaret zamiri. II Âşık.

kalkar ve ne şekl muşāhibler ile nāz u
niyāz edip şalınmağdadır
‘Aceb bu ‘āşık-ı bî-çāre derdmend-i
āvāresiniñ hālinden haberi var

9. **buña:**

Sayfa 133

Satır: 10

İşaret zamiri. II Dert işaret

edilmiştir.

Mükerremeye götürseñiz anda bir du‘ā
olunsa ümîddir ki bu dertden
halāş olur Buña gayrî yüzünden ‘ilāc
eylemek katı müşkildir

10. **budur:**

Sayfa 133

Satır: 19

İşaret zamiri.

olunan hāceti devā eder İmdi saña da
lāzım olan budur ki hemān
Kā‘be-i Mükerremenin halkasına
yapışıp cān u gönülünden Hāk

11. **bu:**

Sayfa 133

Satır: 23

İşaret sıfatı. II Bela işaret

edilmiştir.

eylemekdir Ola ki Hāk Te‘ālā seni bu
belālardan halāş eyleye ve
sevdānı ref‘ edip evvelki gibi saña
ihsānlar eyleye dedikde hemān-dem

12. **bunda:-**

Sayfa 139

Satır: 2

Burada. II İşaret zamiri.

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kızıñ derdi
ile bağırñı hūn eylersin Sen bunda
böyle perişānken anıñla bizim

13. **bu:**

Sayfa 145

Satır: 21

İşaret zamiri.

Belli ki bu kim ‘āşıkdır Bir hāber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp тұrmuşdu Cümle
ahvāli tıyup Mecnūna ‘āşık

14. **bunu:**

Sayfa 145

Satır: 27

İşaret zamiri. II Leylā.

hemān bunu erkenden n’eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörüñ yoħsa şöñra
‘ilāc eylemek güç olur deyip

15. **bunun:**

Sayfa 149

Satır: 12

İşaret zamiri.

vaktde sizlere haber ederiz Gelip nikāh
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü şenā kavı u
karār eylediklerinde

16. **bunu:**

Sayfa 169

Satır: 16

"Bu" işaret zamiri (av).

Bes Mecnūn dedi kim
Ben saña konuğ olup bunu baña
ziyāfet için fedā eylediñ Luṭf eyle

17. **bunlara:-**

Sayfa 177

Satır: 18

Bu, işaret zamiri. II Kadın ve kızlar.

Ḳutlu olsun kadınım darısı dostlar
başına dediklerinde Leylā
göñlünden bunlara darılıp

18. **bu:**

Sayfa 187

Satır: 2

İşaret sıfatı.

Babası olduğunu seçemeyip
Kimsin ki baña bu luṭfu eylersin ve
nereden gelip nereye gidersin

19. bunda:**Sayfa 191**

Satır: 22

"Bu" işaret zamiri. II Dağ.

gün bir avcı tağları dolaşıp gezerken
 Mecnûna râst gelip
 Ey 'ârsız ve nâmûsu yok bunda Leylâ
 deyip feryâd u figân edip

20. bunda:**Sayfa 199**

Satır: 12

"Bu" işaret zamiri. II Dağ.

baña haber eyle diyü niyâzlar eyledi
 Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
 Hele güçle bunda buldum

21. bunda:**Sayfa 199**

Satır: 18

"Bu" işaret zamiri.

Qavl olunan yere geldikde ihtiyâr
 Mecnûna
 Sen bunda tûr Dağı biraz oturup râm
 eyle Ben varıp Leylânı

22. bundan:**Sayfa 199**

Satır: 31

"Bu" işaret zamiri.

Baba âteş-i 'aşkın bundan ziyâde
 yakîn olmağa tahammülü
 yokdur Hâlâ niçe zamândan beri
 ortanızda hasretler ziyâde olup

23. bu:**Sayfa 127**

Satır: 16

İşaret sıfatı. II Aşk derdi.

bir 'ilâc görmek gerekir diyü kabîlesi
 ulularını yanına da'vet
 edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
 çâresi için müşâvere eylediler

24. bu:**Sayfa 129**

Satır: 27

İşaret sıfatı. II Leylâ'yı Mecnûn'a vermeme konusu.

vermek 'âkıllı işi degildir Bu hûşuşda
 beni ma'zûr dutup hâtırınız
 kalmasın Halkdan hicâb ederim Bak
 kızını şöyle bir divaneye

25. bu:**Sayfa 129**

Satır: 3

İşaret sıfatı. II Leylâ'yı Mecnûn'a isteme mevzusu.

Biz de bu Һuṣūṣ için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dānesi ise ma‘lūm-ı ‘izzetiñizdir

26. bu:

Sayfa 131

Satır: 26

İşaret zamiri. II Mecnûn.

mı Ve benim böyle āteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
hasreti bī-çāreniñ bir

27. bu:

Sayfa 137

Satır: 25

İşaret sıfatı. II Cevap.

eyledi Babası Mecnūnuñ bu cevābını
işitdikde āh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu ḥāline nice
taḥammül edeyim ve seni

28. bu:

Sayfa 137

Satır: 7

İşaret sıfatı. II Haber.

aşlā bir cevāb alamadım deyince
ķabīle ḥalkı bu ḥaberden şād

olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
getirip nerde rāst geldiğini bir bir

29. bu:

Sayfa 137

Satır: 13

İşaret sıfatı. II Sevdā.

Ey gözüm nuru ve gönlüm sürūru
oglum Bu seniñ sevdāñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnūn babasınıñ ayağına düşüp

30. bu:

Sayfa 137

Satır: 23

İşaret sıfatı. II Aşk mevzusu.

budur ki dā‘imā sersem gezdirmekdir
Luṭf u iḥsān edip bu Һuṣūṣda
ķuṣūruma bakmayıp ḥātır-ı şerīfiñiz
ķalmasın diyü sözünü tamām

31. bu:

Sayfa 139

Satır: 1

İşaret sıfatı. II Ham sevdā.

sözümü tutup bu ḥām sevdādan
vazgeçip nice bir kıızıñ derdi
ile bağırını ḥūn eylersin Sen bunda
böyle perīşānken anıñla bizim

32. bu:

Sayfa 139

Satır: 11

İşaret sıfatı.II Aşk hastalığı.

eylemeñ Bu ‘ aşk marazı hekîmler
‘ilâcıyla def‘ olur hastalık degildir
Ve bu marazda Loqmānlar ‘âciz olup
Eflâtūnlar hayrān

33. bu:

Sayfa 139

Satır: 7

İşaret sıfatı.II Nasihat.

bu naşihat sözlerini işitdikde
gözlerinden kanlı yaşlar akıdıp
Ey benim sermāye-i ‘ömrüm olan
babacığım Hâk Te‘ālā

34. bu:

Sayfa 203

Satır: 31

İşaret sıfatı. II Cevap.

Mecnūn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

35. bu:

Sayfa 203

Satır: 32

İşaret sıfatı.II Söz.

Mecnūn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

36. bu:

Sayfa 203

Satır: 32

İşaret sıfatı.II Söz.

Mecnūn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

37. bu:

Sayfa 205

Satır: 5

İşaret sıfatı. II Fani dünya.

anı pādīshāh edip bu fānī dünyānıñ
zevk ü şafāsından el çekip giyip
kuşanmağdan geçer Ve bir şarāb içer
ki kıyāmete dek mest olup

38. bunuñ:-

Sayfa 205

Satır: 7

"Bu" işaret zamiri. II Âşığın vaziyeti.

ayıkılmaz ve degme açlıktan bî-tâb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi 'aşkı
düşünde bile görmediñ Ve hakikat-i
hâle ermediñ Baña bundan bahş

39. bu:

Sayfa 207

Satır: 12

İşaret sıfatı. II Haber.

eylediñ Hiçbir vechle ol eylediğñ lutf
u ihsânıñ şükrünü edemem
'Ömrüñ ziyâde olsuñ Lâkin baña bu
haberi getirdiñ gerçi müjde

40. bu:

Sayfa 207

Satır: 22

İşaret sıfatı. II Söz.

demiş idiñ Ben bunca zamandır ki ol
da'vâda bî-çarâr olup mevcûd
eylemişken şimden sonra tekrâr fedâ
olacak degil Sen ki bu sözde

41. bu:

Sayfa 207

Satır: 24

İşaret sıfatı. II Âşıkâne söz.

haṭâ ola Zîrâ cânını saña ısmarladı
demekdir deyip da'vâsını işbât
edip ve Mecnûnu ilzâm eyledikde
Mecnûn da bu 'âşıkâne sözden

42. bunu:

Sayfa 209

Satır: 6

"Bu" işaret zamiri (söz kastediliyor).

Mecnûnumu ḳatı çokdan göresim
geldi lâkin ne çâre edelim
hiçbir tarîḳ ile buluşmaḳlık mümkün
degildir deyip âḫir bunu

43. bu:

Sayfa 209

Satır: 11

İşaret sıfatı. II Müjdeli haber.

Zeyd bu müjde haberin aldıḳda
Ḳandesin Mecnûn deyip şahrâya toḡru
gitdi Gelip bir güşede

44. bu:

Sayfa 209

Satır: 32

İşaret sıfatı. II Zevk.

Hakḳa çok şükrler baña ḡayrilere
eylediḡi lutfu eylemeyip

başka yüzden ihsânlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şād olup o

45. bu:

Sayfa 213

Satır: 6

İşaret sıfatı. II Gün.

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkā çok
şükrlr ki bu gün kabīle tenhā kalıp
ekşer-i halkı bir maşlahat için

46. bu:

Sayfa 219

Satır: 7

İşaret sıfatı II Fâni dünya.

Diyersiz ki ol seniñ yoluñda cānlar
verdiğñ Leylā bu fānī dünyādan
gidip seniñ maḥabbetiñle topraklara
girdi ve ‘ömrünü seniñ ‘aşkın

47. bu:

Sayfa 219

Satır: 9

İşaret sıfatı. II Cihân.

sevdāsıyla tamām edip bu cihāndan
ğamıñla gitdi ve hālā yitdi Ya‘ni
yerde vişālîñden arzūsu ḥātırından
gitmemişdir Olan ‘aşkıñdan ferāğat

48. bu:

Sayfa 219

Satır: 31

İşaret sıfatı. II Mâtem haberi.

yerlere şaldı dedikde Mecnūn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
āh edip bir na‘ra urdu Ortalığı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

49. bu:

Sayfa 221

Satır: 20

İşaret sıfatı. II Fâni dünyâ.

buluşdurasın deyip Leylāniñ mezārını
kucaqlayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyāzlarla cānını Hakkā
teslim edip Mecnūn da çünkü bu

50. bu:

Sayfa 221

Satır: 31

İşaret sıfatı. II Fâni dünyâ.

Rivāyet olunur ki Mecnūn da bu fānī
dunyādan ‘ālem-i beḳāya
göçdükde Zeyd gelip ruhlarına du‘ālar
edip ‘aşık u ma‘şūkuñ ḥāllerini

51. bu:

Sayfa 223

Satır: 1

İşaret sıfatı II Dünya.

ile Leylâ bu dünyâdan birbirlerinden
murâd almayıp
her biri derdi ğamıyla cihândan nâ-
murâd gitdiler ‘Acebledi ki Âhiretde

52. bunların:-nların

Sayfa 223

Satır: 10

*"Bu" işaret zamiri. II Leylâ ile
Mecnûn.*

birbirine cām şunup gâh da muşahabet
edip tırmadın zevk ü şafâ
eylemekde ve bir ihtiyâr kimse
bunların hizmetlerinde tırup her
demde

53. bu:

Sayfa 223

Satır: 12

İşaret sıfatı. II Taht.

bir güne ta‘âm ve şarâbü‘l-kevşer
getirip önlerinde komağda
Zeyd bu hâli gördükde ihtiyâra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

54. bu:

Sayfa 223

Satır: 13

İşaret sıfatı. II Devlet.

dünyâda ‘ömrlerini hevâye vermişler
idi Bu devlete neden lâyıķ
oldular dedikde ihtiyâr cevâb verip

55. bu:

Sayfa 223

Satır: 15

İşaret sıfatı II İki sâdık yâr.

Bu iki yâr-i şâdık çünkü cihândan nâ-
murâd olup birbirine
ermediler Ve hiç râhat yüzü
görmediler Hâķ Te‘âlâ hâzreti

56. bunları:

Sayfa 223

Satır: 17

*İşaret zamiri. II Leylâ ile
Mecnûn.*

kereminden âhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lâyıķ görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafâ
sürseler gerekdir deyip Zeyd

57. bu:

Sayfa 223

Satır: 17

İşaret sıfatı II Devlet.

kereminden âhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lâıyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafâ
sürseler gerekdir deyip Zeyd

58. **bunu:**

Sayfa 223

Satır: 29

*"Bu" işaret zamiri II Hikâyeyi
yazan kâtip kastedilmiştir.*

Fâtîha okuya bunu yazana

59. **buña:-**

Sayfa 183

Satır: 31

"Bu" işaret zamiri. II Sözler.

olup servi gibi dâ'imâ ber-ķarârım
deyip kendi kendi buña benzer
niçe sözler söyleyip feryâd eyledi

60. **bu:**

Sayfa 167

Satır: 26

İşaret sıfatı. II Sahrâ.

bunları şatıp akķasını almamaķa
ķayrânım Şimdi seniñ ķatırın için

bunları şalıversem bir kaç gün daķı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

61. **bu:**

Sayfa 167

Satır: 30

İşaret sıfatı. II Esbâb.

ķalmış esbâbdan ne var ise cümlesini
ķıķarıp avcıya teslim edip

Kerem eyle Benim bu esbâbımı al şat
Ehl-i 'ıyâline nafaķa

62. **bunları:**

Sayfa 167

Satır: 31

"Bu" işaret zamiri. II Ceylanlar.

eyle Hemân bunları şalıver dedikde
avcı da gördü ki Mecnûnun
esbâbı âhûlardan ziyâde akķa eder Bu
şikâr daķı a'ladır deyip

63. **bu:**

Sayfa 167

Satır: 16

İşaret sıfatı. II Hayvan.

Hoş güzel Sen bir merķametli âdem
olup baķrın yufķa
olduğundan bu ķayvânları şalıver
dersin ammâ lâkin ben bunları
avlayıncaya

64. bu:

Sayfa 167

Satır: 1

İşaret sıfatı. II Sahrâ.

elime böyle şikâr girmeyip bu
şahrâları boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikâr girdi dedi

65. bunları:

Sayfa 167

Satır: 3

"Bu" işaret zamiri. II Ceylanlar.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini satıp birini ehl-i
‘ıyâlime verip anlara nafağa edeyim

66. bu:

Sayfa 167

Satır: 32

İşaret sıfatı. II Şikâr.

eyle Hemân bunları şalıver dedikde
avcı da gördü ki Mecnûnun
esbâbı âhûlardan ziyâde aqça eder Bu
şikâr dañı a‘lâdır deyip

67. bu:

Sayfa 117

Satır: 4

İşaret sıfatı. II Kabile.

demekle meşhûr bir kabîle var idi
Halkı cümle dil-âver olup māl
ve rızq şāhibleri olup cümlesi meh-
pâre mümtâz idiler Bu kabîlenin

68. bu:

Sayfa 121

Satır: 20

"Bu" işaret sıfatı. II Beyit.

sözler aşlâ fâ‘ide vermeyip bir
kulağından girip bir kulağından çıkıp
gitti Ancak bu beytiñ ma‘nâsıyla
cevâb verdi

69. bunlara:-

Sayfa 129

Satır: 9

*"Bu" işaret zamiri. II Mecnûn'un
ailesi.*

Bes Leylânîñ babası bunlara cevâb
verip

Sözünüñ hep cümle ma‘kûl pek güzel;
ammâ Lâkin kıızımız

70. bu:

Sayfa 131

Satır: 8

İşaret sıfatı. II İki cevap.

Niçe güzel kızları Mecnûna şatıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yaķasın yırtıp kendiyi

71. **buña:-**

Sayfa 135

Satır: 4

"Bu" işaret zamiri. II Mecnûn.

me'yûs olup
Şimden şoñra buña çâre eylemek kıatı
güç oldu deyüp gözlerinden

72. **bu:**

Sayfa 135

Satır: 17

İşaret sıfatı. II Söz.

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Hicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip gayrete
geldi Mecnûn bir dahı geldikde

73. **bu:**

Sayfa 137

Satır: 32

İşaret sıfatı II Sevdâ.

ķalmayıp

Seniñ için zâr u feryād ediyorlar Sen
ise bu sevdâdan ferāğat

74. **bu:**

Sayfa 137

Satır: 17

İşaret sıfatı II İş.

berî hîdmet-i şerefiñizden dūr olup
teķaşşurluk ederim ammâ bu işde
benim zerre ķadar günâhım yokdur
'Aşķ derler bir pâdişâh vardır ki

75. **bu:**

Sayfa 139

Satır: 22

İşaret sıfatı. II Gözyaşı.

Anlarıñ gülmesi gözyaşıdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yâbânda ķomaz Elbette bir

76. **bu:**

Sayfa 145

Satır: 2

İşaret sıfatı II Gülşen.

aşlâ yüzü gülmeyip göñlü açılmadı Ve
göñlünden der idi ki
Baña bu gülşen yârsız külhân ve her
yâriñ âyinesi gözüme

77. bu:

Sayfa 145

Satır: 3

İşaret sıfatı. II Bağ.

bir dikendir Tatalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lâkin neyleyem ki
ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
olmadıktan şoñra baña cehennem

78. bu:

Sayfa 155

Satır: 5

İşaret sıfatı. II Beyitler.

Bes bir maḥallî ile Nevfelin ḥuzûrunda
bu beytleri okuyup ḥazîn
âvâz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnûnuñ zarâfetine ḥayrân olup

79. bu:

Sayfa 157

Satır: 21

İşaret sıfatı. II Asker.

şulḥ u şalâḥ olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn
olup şulḥa tâlib olduğı ğāyet gücüne
gelip kasâvetlendi Yanında

80. bu:

Sayfa 203

Satır: 6

İşaret sıfatı. II Beyit.

ġāyet hoş gelip begendi
‘Acabā bu beytleri kim söylemişdir ola
diyü su‘âl eyledikde

81. bunlara:-

Sayfa 121

Satır: 12

*"Bu" işaret zamiri. II Leylâ ile
Mecnûn.*

Aḥvâllerinden ba‘zı ba‘zı kimesneler
bu ḥâlî tıyduḳda
bunlara naşîḥat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

82. bunların:-

Sayfa 121

Satır: 8

İşaret zamiri. II Leylâ ile Kays.

yere bir gün hicrân girmekle başlarına
şabâḥ dersin ve sebâḳların
unudurlardı Bu ḥâl üzre bir zamân
geçip gitdikçe bunların âteş-i

83. bu:

Sayfa 123

Satır: 7

"Bu" işaret zamiri. II Kays.

dīvāneye bir kızın ucından ser-gerdān
gezip feryād eder bu usludur
yoḥsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
başına tîz gelir diyü

84. **buña:-ña**

Sayfa 123

Satır: 8

"Bu" işaret zamiri. II Kays.

dīvāneye bir kızın ucından ser-gerdān
gezip feryād eder bu usludur
yoḥsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
başına tîz gelir diyü

85. **bunlar:-**

Sayfa 123

Satır: 23

*"Bu" işaret zamiri. II Mecnûn'un
dostları.*

maḥrem edip dā‘imā bunlar ile Leylâyı
söyleşip gezerlerdi Ğayrı
söz söylemeler cevāb vermeyip ḥātırı
kalırdı

86. **bu:**

Sayfa 127

Satır: 3

"Bu" işaret sıfatı. II Hâl..

Bu Ḥâl Mecnûnuñ Babası Oğlunuñ
Derdine
Āgāh Leylâyı İstediklerinde Leylânın
Babası

87. **buna:-**

Sayfa 127

Satır: 14

"Bu" işaret zamiri. II Mecnûn.

düşdügünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revān olup açmağa başladı
Bir zamāndan soñra Buna ağlamağa
çāre olmaz hemān erkenden

88. **bu:**

Sayfa 127

Satır: 20

"Bu" işaret sıfatı. II Söz.

kabîlesinden alçak degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mällar
verip araya girip bu söz üzre

89. **bunlar:**

Sayfa 129

Satır: 13

*"Bu" işaret zamiri. II Mecnûn'un
kabilesinin ileri gelenleri.*

kimseye verecek degilim yā başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

90. buña:-

Sayfa 135

Satır: 14

*"Bu" işaret zamiri. II Mecnûn'un
obanın etrafında divanelik edip ahaliyi
rahatsız etmesi durumu.*

Ḳabilemizin ‘ırz u nāmûsu ḳalmayıp
her gün şol dīvâne gelip
olmadık sözler söyler siz buña bir çäre
etmeyip içimize koyarsanız

91. buña:

Sayfa 135

Satır: 15

İşaret zamiri. II Mecnûn.

‘âlem arasında ḥalkın yanında rüsvây
oluruz Buña mikdârını
bildirmek gerek Tâ ki bu sevdâdan vaz
gele dediler Leylânın babası

92. bu:

Sayfa 135

Satır: 20

İşaret sıfatı. II Haber.

ḳavmine emr edip öldürmege ğayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu ḥaberi Mecnûnuñ babasına
dediklerinde cân başına sıçrayıp

93. bu:

Sayfa 139

Satır: 12

İşaret sıfatı. II Maraz.

eylemeñ Bu ‘ aşḳ marazı ḥekimler
‘ilâcıyla def olur ḥastalık degildir
Ve bu marazda Loḳmânlar ‘âciz olup
Eflâtûnlar ḥayrân

94. bu:

Sayfa 139

Satır: 13

İşaret sıfatı. II Derd.

ḳalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyârımla düşmedim Belki
ezelde Ḥaḳkın taḳdîri böyledir
Başımıñ yazısı bu imiş Leylânın

95. bu:

Sayfa 141

Satır: 3

İşaret sıfatı. II Yaman haber.

deyip sözünü itmâm eyledikde bî-çäre
babası Mecnûndan bu

yaman haberini işitdikde tekrār hāy
hāy edip ağlamaya başladı

96. **bu:**

Sayfa 141

Satır: 25

İşaret sıfatı. II Hüsn.

Bir āfet-i devrān u fītne cihānda hātırı
görölmüş idi Bu hüsn ile

evvelde Mecnūnuñ devr dīvānesi ve

biñ cān ile ol 'āşık-ı şādıkıñ

97. **bu:**

Sayfa 147

Satır: 11

İşaret sıfatı. II Letâfet.

on kat olup bu letâfetle kabîlesi

kızlarından bir kaç māh-pāre kız alıp

serv-i hırāmān gibi şalını şalını bir

gölşene revāne olmuşdu

98. **bu:**

Sayfa 147

Satır: 13

İşaret sıfatı. II Nâzenin alayı.

İttifāk İbn-i Selām dahı yolda bu

nâzeninler alayına rāst

gelip içlerinde Leylānıñ cemālını

gördükde gamzesi oğları bağına

99. **bunda:-**

Sayfa 147

Satır: 22

"Bu" işaret zamiri (davranış).

teselliler verip

Elem çekme bunda maḥzūn olacak bir

şey yokdur Eger karar

100. **bunlar:-**

Sayfa 147

Satır: 29

"Bu" işaret zamiri.

Beni Esed kabîlesi uluları gelir diyü

tenbîh eyledikde bunlar

yola girip kabîleye yakîn olduklarında

Leylānıñ babasına

101. **bunlar:-**

Sayfa 149

Satır: 3

"Bu" işaret zamiri.

Yemek yendikten soñra bunlar da

niye geldiklerini beyān edip

Ḥazret-i Ḥaqqıñ buyurduğı üzre

kızımız Leylāyı kabîlemiziñ ser-

102. **bu:**

Sayfa 149

Satır: 13

İşaret sıfatı. II Müjdeli haber.

ķabīle ihtiyārları ķalkıp bu müjdeli
ķaber ile vardıklarında İbn-i Selām
şād olup zevķ ü şafāsına meşğūl oldu
Çünkü uzun ķulaķdan Leylā bu

103. **bu:**

Sayfa 149

Satır: 20

İşaret sıfatı. II Kavl.

Mecnūn ile Āşinā Olup Leylāyı Ol
Ġarīb Mecnūna
Alıverelim Diyū Bu Ķavle ‘Ahd ü
Emān Etdigidir

104. **bundan:**

Sayfa 151

Satır: 9

"Bu" işaret zamiri.

Biz bu gün şikār için çıķmıř idik
Bundan iyi şikār olmaz
diyū atından inip Mecnūnuñ yanına
vardı Maķabbetler gösterip

105. **bu:**

Sayfa 151

Satır: 28

İşaret sıfatı. II Yābān ādemi.

ricā ederim ki bu ķuřūřda vücūd-ı

şerīfinize zaķmet vermeyip kendi

‘āleminizde olasız Şimdi ben bu yābān

ādemi şekline girip insān

106. **bular:**

Sayfa 153

Satır: 20

"Bu" işaret zamiri.

ki Mecnūnu ķamāma getirip yudular
Ve başını tırāř edip pāk ü pākize
libāslar ile bir ādem ķıyāfetine
ķoydular Birķaķ gün bular ile oturup

107. **bu:**

Sayfa 157

Satır: 6

İşaret sıfatı. II Husus.

varsa ķayvānlarına varınca cümlesine
maķabbet edip içlerinde hiç
biriniñ ķātırın perīřān olduķunu
istemeye bu ķuřūřda nā-ķār

108. **bu:**

Sayfa 159

Satır: 7

İşaret sıfatı. II Bî-ķāre.

cefānız muķaddemā bu bî-ķāreye
bulařdıñız Niķe va‘dler ve luķflar

eyledikde benim sultānım bu bir olmaz
işdir Hemān bir kaç gün

109. **bu:**

Sayfa 159

Satır: 8

İşaret zamiri.

cefānız muḳaddemā bu bī-çāreye
bulaşdıñız Niçe va'dler ve luṭflar
eyledikde benim sultānım bu bir olmaz
işdir Hemān bir kaç gün

110. **bunları:**

Sayfa 161

Satır: 25

"Bu" işaret zamiri. II Leylâ ile

Mecnûn.

olan yine bunları kendi ḥāline
koymaḳdır dedi ki
Hoş olan oldu giden gitdi Şimden
şoñra şuçunuzdan geçip

111. **bunlara:**

Sayfa 161

Satır: 28

"Bu" işaret zamiri. II Leylâ'nın

kabilesi.

sizi 'afv eyledim Siziñ bana du'ā-i
ḥayrınıñ lāzımdır ihtiyārınıñ

elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
deyip bunlara luṭf eyledikde

112. **bunları:-nları**

Sayfa 165

Satır: 34

"Bu" işaret zamiri. II Geyikler.

sürmeli gözlerinden insān gibi yaşlar
aḳar Bir dil-ber ki ādemin cigerin
yaḳar Avcı bunları tutup Ḥaylî
zamāndır

113. **bu:**

Sayfa 167

Satır: 11

İşaret sıfatı. II Mecnûn.

Avcı da bu Mecnûnuñ bu ḥāline baḳıp
ḥayrān olup
'Acabā bu dīvāne n' için ağlar ki
derken bir zamāndan şoñra

114. **bu:**

Sayfa 167

Satır: 12

İşaret sıfatı. II Divāne.

Avcı da bu Mecnûnuñ bu ḥāline baḳıp
ḥayrān olup
'Acabā bu dīvāne n' için ağlar ki
derken bir zamāndan şoñra

115. bunları:

Sayfa 167

Satır: 16

"Bu" işaret zamiri. II Ceylanlar.

Hoş güzel Sen bir merhametli âdem
olup bağrın yufka
olduğundan bu hayvânları saliver
dersin ammâ lâkin ben bunları
avlayıncaya

116. budur:-

Sayfa 167

Satır: 19

"Bu" işaret zamiri.

eylesem gerekdir Benim kâr u kesbim
budur dedikde Mecnûn
Be hey kişi Böyle gözü şirin âhû olup
bunca nice boğazlarsın

117. bunları:-

Sayfa 167

Satır: 25

"Bu" işaret zamiri. II Ceylanlar.

bunları satın akçasını almamağa
hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dağı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

118. bunları:

Sayfa 167

Satır: 26

"Bu" işaret zamiri. II Ceylanlar.

bunları satın akçasını almamağa
hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dağı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

119. bu:

Sayfa 169

Satır: 17

İşaret sıfatı. II Söz.

bu sözümü kabûl edip şu bî-çâreyi
âzâd eyle diyü niyâz eyledikde
Hoş sözün güzel ammâ şimdi gâyetle
zarûretim vardır Gel bu

120. bu:

Sayfa 169

Satır: 20

Kelime Tipi: -

İşaret sıfatı. II Avcı.

teklîfi eyleme dedikde Mecnûn
Ne çâre edem ki seniñ hâtırın hoş edip
gücün nem varsa bu

121. bu:

Sayfa 169

Satır: 23

İşaret sıfatı. II Hayvancık.

verem Eger rāzī olursañ saña da
temessük vereyim Bu hayvāncığı
boğazlayıp n'eylersin şalıver dedikde
avcı nā-çār olup

122. **bu:**

Sayfa 171

Satır: 27

İşaret sıfatı. II Derdmend.

bu derdmendden dañı on kat bendeyiz
On kat dañı başına dermānı
yok bir miskindir böyle zencire dañıp
esirdir diyü kabile kabile

123. **buña:-**

Sayfa 171

Satır: 30

*İşaret zamiri. II Zincire vurulmuş
kişi.*

gezdirip merhamet şāhibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

124. **bunlar:**

Sayfa 175

Satır: 28

*İşaret zamiri. II Neyfel'in
sözcüleri.*

ādemlere teslim edip Leylānıñ
babasına gönderdi
Bes bunlar da yola girip günlerde bir
gün menziline erişip

125. **bu:**

Sayfa 173

Satır: 10

İşaret sıfatı. II Zincir.

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep
seniñ oluşt Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemān bu zencire
hayrānım dedikde karı gördü kim

126. **bunuñ:**

Sayfa 187

Satır: 16

*"Bu" işaret zamiri. II Virâne
mağâra.*

Ey benim ciger gūšem oğlum İnsānıñ
hayvānlarla münāsebeti
nedir ki anlarla olup vahşiler gibi
ādemden kaçarsın ve bunuñ gibi

127. **buña:**

Sayfa 179

Satır: 15

"Bu" işaret zamiri. II Leylâ.

kaşığı olmadığın bilip gayr kimseye
gönül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

128. **bu:**

Sayfa 179

Satır: 24

İşaret sıfatı. II Tâze gam.

Benim cānānım olan maḥzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
‘aceb ol derdmendi bī-çāre şimdi
benim ḥālinden ve bu tāze

129. **buña:**

Sayfa 179

Satır: 33

"Bu" işaret zamiri. II Leylâ.

bir yābāne ḥerīf için āh vāhlar edip
buña nice taḥammül olunur Ādem
böyle kıızı mālīk bile olsa boşayıp
babası evine gönderi verir

130. **bunlardır:**

Sayfa 181

Satır: 3

"Bu" işaret zamiri. II Leylâ ile

Mecnûn.

yok idi Bes bunlardır Bu ḥāl üzre ikisi
bir yere gelemeyip birbirlerine
uzakdan merḥabā ederlerdi Mecnûn
ise bu ḥâllerden ḥaberi yok

131. **bu:**

Sayfa 181

Satır: 27

İşaret sıfatı. II Zehirli sözler.

Mecnûn da çünkü ol nefesi tutulacak
ḥerīfden bu zehirli sözleri
işitdikde hemān-dem haykırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

132. **bunuñ:**

Sayfa 185

Satır: 10

"Bu" işaret zamiri. II Mecnûn'un

dermansız derde uğraması

kastedilmiştir.

Ḥayf ki cihānda oğluma ḥasret iken bir
evlādım oldu Lākin
bunuñ gibi devāsız derde uğrayıp
ādem kıyāfetinden çıkıp gitdi

133. **bu:**

Sayfa 189

Satır: 2

İşaret sıfatı. II Olmaz sevda.

ocağı sönüp kabîle şāhibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ğayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tutup bu

134. **bu:**

Sayfa 189

Satır: 32

İşaret sıfatı. II Husûs.

Mâdem ki bu sevdâ benim başımdadır
İnsânla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege kâdir degilim Hemân
sizden ricâ ederim ki beni bu

135. **bu:**

Sayfa 191

Satır: 4

İşaret sıfatı. II Nâ-ümidlik haberi.

‘ömr olasız Niçe zamân kendi zevk ü
şafânızda olasız deyip sözlerini
tamâm eyledi Bes babası çünkü
Mecnûndan bu nâ-ümidlik

136. **bu:**

Sayfa 191

Satır: 26

İşaret sıfatı. II Cevap.

Âdemin dünyâda sencileyin bir oğlu
olmağdan olmaması çok yigdür
dedikde Mecnûn da çünkü herîfden bu
cevâbı işitdi Feryâd u figânlar

137. **buñlardan:-**

Sayfa 195

Satır: 2

"Bu" işaret zamiri. II Yırtıcı

hayvanlar.

cümlesi Mecnûna râm olup kaçmayıp
yanında tururlar
idi Ahşâm olduğda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnûn buñlardan

138. **bu:**

Sayfa 195

Satır: 20

İşaret sıfatı. II Padişah.

Arslan ise herîfi pareleyip ol gün anıñ
ile geçirirlerdi
Bu pâdişahıñ muşâhiblerinden bir tâze
cevân var idi ki ğāyet hünerli

139. **buña:**

Sayfa 195

Satır: 26

*"Bu" işaret zamiri. II Aslanlara
atılma korkusu kastedilmiştir.*

hâlim n' için deyip

Buña evvelden tedârik etmek gerekdir

deyip her ne zamân

naẓm edip cihân hâlkına dâstân eyledi

Bir gün Zeydiñ hâtırına bu

geldi kim derdmend Mecnûn

140. bunları:

Sayfa 195

Satır: 30

"Bu" işaret zamiri. II Aslanlar.

görüþ dâ'imâ ni'met verdiklerinde

velîyyü'n-ni'met bilip girdikçe

ikrâmlardı Hayvânlar da yanlarına

varıp bunları oþşayıp arķaların

143. bundan:-

Sayfa 121

Satır: 17

"Bu" işaret zamiri. II Leylâ ile

Kays'ın aşkları işaret edilerek.

tuymayıp hemân erkenden bundan vâz

geçin feragât edin soñra kim

bilir fenâya gider diyü muhkem

tenbîhler eylediler Lâkin bu

141. bundan:-

Sayfa 205

Satır: 8

"Bu" işaret zamiri. II Aşk.

ayıkma ve degme açlıktan bî-tâb

olup bilmezsiñ bunuñ gibi 'aşkı

düşünde bile görmediñ Ve hâķîkat-i

hâle ermediñ Baña bundan baḥş

144. bu:

Sayfa 135

Satır: 16

İşaret sıfatı. II Sevdâ.

'âlem arasında hâlkın yanında rüsvây

oluruz Buña mikdârını

bildirmek gerek Tâ ki bu sevdâdan vaz

gele dediler Leylânıñ babası

142. bu:

Sayfa 221

Satır: 33

İşaret zamiri. II Leylâ ile

Mecnûn'un dünyada kavuşamaması

durumu kastedilmiştir.

145. bunlardan:-

Sayfa 135

Satır: 17

"Bu" işaret zamiri. II Kabile

halkı.

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Hicâba

düşüp Anı helâk edip

vücūdunu yok edeyim deyip gayrete
geldi Mecnûn bir dahı geldikde

bu âdemiñ cürmü kabâhâti nedir:

1. bu âdemiñ cürmü kabâhâti nedir:

Sayfa 171

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Bu kişinin suçu, günahı nedir?

Bu âdemiñ cürmü kabâhâti nedir ki
kan eylemiş âdem gibi
zencîre urmuşsun Yoḥsa hırsız mı
yâḥûd kulumdur ki efendisinden

bu araya:

1. bu araya:

Sayfa 153

Satır: 31

Kelime Tipi: -

"Bura" İşaret zamiri.

idi kim Biz bî-çāreyi va‘ delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unutup ahvālîme

bu bülbülleri ol bâğa kondurmak:

1. bu bülbülleri ol bâğa kondurmak:

Sayfa 175

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Bu bülbülleri (âşığı) o bâğa
(sevgilinin bahçesine) kondurmak. II
Âşığın sevgiliye kavuşması
kastedilmiştir.*

Vuşlat gülzârına girip yañağı güllerine
ve zülfü sünbüllerine
erip bu bülbülleri ol bâğa kondurmak
sevdāsına düşüp babasına

bu cevâbı işitdikde:

1. bu cevâbı işitdikde:-

Sayfa 207

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Bu açıklamaları duymak II
Mecnûn'un, Zeyd'den Leylâ ile ilgili
açıklamaları duyması kastedilmiştir.*

verip âhirete gitdi Ve cihân bâğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnûn bu cevâbı işitdikde bir na‘ra
urdu kim şanki ortalığa

bu dahı:

1. bu dahı:

Sayfa 131

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, artık.

mikdār maḥzūn göñlünü şād eyleye ve
derd ü ğamdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āh ‘aceb başımda ol
sa‘ādet var mı ki Bu daḥı ölür

bu def‘a:

1. bu def‘a:

Sayfa 165

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Bu sefer, bu kez.

işitdikde yine cāmı yerine gelip
Ola ki bu def‘a da bārī bir iş
edebileydi deyip Ḥaḳḳa tazarru‘lar

bu defa:

1. bu defa:

Sayfa 165

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bu kez.

Bu defa murādım mūmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
ḳabīlemiz ḥalkı Nevfel ellerinde zebūn
olup şimdi babam beni

bu derd:

1. bu derd:

Sayfa 213

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'la görüşmek arzusu)

derdi.

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu
derd ile ḳalmış idi Ḥaḳḳa çok
şükrler ki bu gün ḳabīle tenhā ḳalıp
ekser-i ḥalkı bir maşlahat için

2. bu derd:

Sayfa 185

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Bu dert. II Oğlunun derdinin

üzüntüsü.

diyü dā‘ imā aḡlardı
Bu derd ile günden güne ḥasta olup
ihtiyār olmakla iki ḳat

bu dertden ḥalāş olur:

1. bu dertden ḥalāş olur:-

Sayfa 133

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Bu dertten kurtulmak. II Aşk

derdi kastedilmiştir.

Mükerremeye götürseñiz anda bir du‘ā
olunsa ümİddir ki bu dertden
ḥalāş olur Buña ğayrī yüzünden ‘ilāc
eylemek katı müşkildir

bu fakīr:

1. bu fakīr:

Sayfa 159

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Gariban, yoksul, muhtaç, zavallı,
düşkün. II Mecnûn.*

günden güne ziyāde eylesin kim bu
fakīr için bu kadar zahmet çektiğİniz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
dahı ziyāde edip döndünüz

bu fakīre:

1. bu fakīre:-e

Sayfa 155

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Gariban, yoksul, muhtaç, zavallı,
düşkün. II Mecnûn.*

muḳayyed olmadıñız Ḥālā şabr u
ḳarārım ḳalmayıp tāḳatım tāḳ

oldu Luṭfuñuzdan ricā vü niyāz ederim
ki bu fakīre izin veresiz ki

bu gün:

1. bu gün:

Sayfa 145

Satır: 9

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Benim bu gün bir miḳdār başım
ağrırmaz İçim nā-ḥoşdur
deyip ḳalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

2. bu gün:

Sayfa 151

Satır: 9

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Biz bu gün şikār için çıḳmış idik
Bundan iyi şikār olmaz
diyü atından inip Mecnūnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

3. bu gün:

Sayfa 207

Satır: 5

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

zelzele verdi Gāh şafāsından raksa
girip ve gāh Bu gün ol helāk
olduysa benim de yarın olmam
muḳarrerdır deyip feryād u fiḡān

bu güne:

1. bu güne:-

Sayfa 117

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bu tarz, bu şekil.

Rāviyān-ı aḥbār ve nāḳilān-ı āṣār ve
muḥaddiṣān-ı rūzgār
bu güne bu yüzden ḥikāyet ederler ki
sābıḳda ‘Arab vilāyetinde ‘Āmir

bu haberi:

1. bu haberi:

Sayfa 155

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Leylā'nın kabilesinin Nevfel'in
ordusuyla savaşımaya hazır olduğunu
söylemesi.*

şafā geldiñiz Anlarda olan silāḥ ‘asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu haberi begleri olan Nevfele
vuḳū‘ üzre beyān eylediklerinde

2. bu haberi:

Sayfa 149

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Bu havadis. II Leylā'nın İbn-i
Selām ile evlendirilmeye söz verilmesi.*

haberi işitdi Kendisini İbn-i Selāma
vereceklerini tıydu Yüregine dāḡ
üzre dāḡ olup ḡam u ḡuṣṣası ziyāde
olup tenhāsında āḥ u efḡānlar

3. bu haberi:-

Sayfa 155

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Bu havadis. II Nevfel'in
ordusuyla saldıracağı bilgisi.*

muḳarrerdür Şoñra ‘özü bahāne
eylemeyesiz diyü haber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu haberi
ḳabīlelerine i‘lām

bu haberi işitdikden:

1. bu haberi işitdikden:-

Sayfa 183

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) Leylā'nın evlendiği
haberini duyması.*

ibtidā söylediği söz gönlüne ziyāde
te‘şirler eylemişken niçe zamān bu
hāl üzre feryād u fiğān eyledi Bes
Mecnûn bu haberi işitdikden soñra

bu haberlerden āgāhı yok idi:

1. bu haberlerden āgāhı yok idi:-

Sayfa 181

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un Leylâ'nın

evlendiğinden haberdar olmaması.

yok idi Bes bunlardır Bu hāl üzre ikisi
bir yere gelemeyip birbirlerine
uzaqdan merhabā ederlerdi Mecnûn
ise bu hâllerden haberi yok

bu hāl:

1. bu hāl:

Sayfa 169

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Bu şekilde.

tağlar aşip şahrâları geçerci ve beytler
okuyup feryād u fiğān ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hāl
üzre çekilip giderken güneşiñ

2. bu hāl:

Sayfa 173

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Bu şekilde.

Bu hāl ile gezip kabîle kabîle gezerken

günlerde bir gün Leylânıñ

obasına geldi Leylâ dahı Mecnûnu

āvāzından bildi Hâşret gözüyle

3. bu hāl:

Sayfa 209

Satır: 34

Kelime Tipi: -

*Bu vaziyet (Mecnûn'un dağlarda
olması bağlamında).*

dünyâlar anıñ oldu Ve yine tağlarda

gidip kendin ‘âleminde oldu

Rivāyet olunur ki çünkü bu hāl

4. bu hāl:

Sayfa 217

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Bu şekilde II Leylâ'nın tabutunun
kana boyalı şekli.*

kan ile boyasız ki ‘aşk yolunda şehîd
olduğuma ‘alâmet ola

Beni bu hāl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki ‘aşkla âvâre ve ser-gerdân

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, bu şekil üzere.

5. bu hāl:

Sayfa 173

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bu vaziyette. II Mecnûn'un

zincire bağlanmış durumu

kastedilmiştir.

iken felek beni kapısından ayırıp âvâre
eylemiştir Beni bu hāl üzre
boynu bağlı cigeri dâğlı götür dilerse
öldürsün dilerse suçumu

bu hāl üzre:

1. bu hāl üzre:

Sayfa 121

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, bu şekil üzere.

yere bir gün hicrân girmekle başlarına
şabâh dersin ve sebâkların
unudurlardı Bu hāl üzre bir zamân
geçip gitdikçe bunların âteş-i

2. bu hāl üzre:

Sayfa 143

Satır: 19

Bu hāl üzre bir yıl geçip çünkü bahâr
vaḳti gelip cihân yine
yeñileñdi Sünbülleriñ zülfü perîşân
olup nergisler uyḳudan uyanıp

3. bu hāl üzre:

Sayfa 153

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, bu şekil üzere.

Nevfel de cân kulağıyla dinleyip
taḥsînler ederdi Bir zamân bu hāl
üzre Nevfel de kendi hālinde
‘âleminde olup her gün bir bâğçaya

4. bu hāl üzre:

Sayfa 193

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, bu şekil üzere.

üzre zârî zârî feryâd u fiğanlar edip
niçe günler babasının başı ucunu
bekleyip âḫir yine şahrâlara toḡru
çekilip gitdi

5. bu hāl üzre:

Sayfa 215

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, bu şekil üzere.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Mecnūna niçe ‘arz-ı maḥabbetler edip
bu ḥāl üzre ḥaylī zamān

6. bu ḥāl üzre:

Sayfa 119

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

ananiñ babanıñ bir dānesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu
Bu ḥāl üzre Kays üç yaşına girdi Nice
dürlü tatlu söz ile anasını ve

7. bu ḥāl üzre:

Sayfa 129

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaḫt sizden kız degil cānımızı
bile dirīğ eylemeziz Ve illā bu ḥāl üzre
iken ol Mecnūna kız

8. bu ḥāl üzre:

Sayfa 169

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

kaçdılar Mecnūn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnūn bu ḥāl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

9. bu ḥāl üzre:

Sayfa 177

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

açılmayıp ḡam u ḡuşşası daḡı ziyāde
olurdu
Bes bu ḥāl üzre birkaç gün düḡün olup
Leylāyı cevāhirlere

10. bu ḥāl üzre:

Sayfa 181

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

yok idi Bes bunlardır Bu ḥāl üzre ikisi
bir yere gelemeyip birbirlerine
uzakdan merḡabā ederlerdi Mecnūn
ise bu ḡāllerden ḡaberi yok

11. bu ḥāl üzre:

Sayfa 211

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

üzre vâfir zamân geçdi

Bu taraftan Mecnûn niçe zamân kadîr

olmuş gibi ol yerde

12. bu hâl üzre:

Sayfa 119

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

Bu hâl üzre bir niçe zamân geçip Kays

yedi yaşına girip her

nesneyi bilir olduğda babası 'ilm ü

hüner öğrenip nâ-dân kalmasın

13. bu hâl üzre:

Sayfa 183

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

ibtidâ söylediği söz gönlüne ziyâde

te'sîrler eylemişken niçe zamân bu

hâl üzre feryâd u fiğân eyledi Bes

Mecnûn bu haberi işitdikden soñra

14. bu hâl üzre:

Sayfa 197

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

ayrılmazlardı Bu hâl üzre Mecnûn

dağlarda vahşîlerle şöhet

edip 'aşk-ı cânân ile ağlardı Bir gece

Cenâb-ı Hakk'a tazarru' u

15. bu hâl üzre:

Sayfa 213

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

Niçe zamân bu hâl üzre kaldılar

Yüzlerine gül-âblar saçıp niçe

'ilâclar edip güçle 'ağlları başlarına

gelip Leylâ Mecnûnuñ eline

16. bu hâl üzre:

Sayfa 221

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Bu şekilde, böyle.

zârîlerle cihânı dutup firâk-ı yâr ile

hâli dîger-gün olup ve kendi gâyet

zebûn olmuşdur Bu hâl üzre niçe

zamân geçip âhîr Leylânın firâkı

17. bu hāl üzre:**Sayfa 171**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bu şekilde.

gezdirip merhamet şāhibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

bu hālde:**1. bu hālde:****Sayfa 137**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Bu durum, vaziyet. II Mecnûn'un
içler acısı hâli.*

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hālde gördükde gözlerinden
yaşlar revān olup yanına gelip

2. bu hālde:**Sayfa 151**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Bu vaziyet. II Mecnûn'un çöldeki
bitkin hâli.*

Nevfel Mecnûnu bu hālde göricek

‘Acebā bu ne şekl ādem

ola deyip ahvālını şorduğda

bu hālden:**1. bu hālden:****Sayfa 181**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Bu vaziyet. II Leylâ ile İbn-i
Selâm'ın evlenmesi.*

bir yere gelip birbirinden murād alıp
verdiler Ve kendi ‘ālemlerinde
olup dā‘imā zevk u şafā sürmede sen
ise bu hālden haberin yok

bu hāle:**1. bu hāle:****Sayfa 151**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bu vaziyet. II Mecnûn'un
Leylâ'nın aşkıyla düştüğü vaziyet.*

Bir nā-murād bî-çāre ‘āşıkdır Bir kızın
sevdāsıyla ve ‘aşkı
derdi ile bu hāle girip dā‘imā böyle
şahrālarda gezip beytler

bu hāli:

1. bu hâli:**Sayfa 193**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bu durum (Mecnûn'un Leylâ'nın resmini başkasının elinde görmesi).

üzerinde Leylâ ile Mecnûnu taşvîr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnûn da bu hâli gördükde kararî
kalmayıp herîfî elinden

2. bu hâli:**Sayfa 193**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Bu vaziyet.

kâğıdı alıp Leylânî şûretini bozup
kendi şûretini incitmeyip hâli
üzre kodu Herîf de bu hâli gördükde
hayrân olup

3. bu hâli:-**Sayfa 141**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Bu vaziyet (Mecnûn'un babasının ağladığına şahit olması).

Ve gücü kuvveti kesilip çöküp oturdu
Mecnûn da bu hâli gördükde figâna
başlayıp babalı oğullu bir

4. bu hâli:**Sayfa 199**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bu durum (Leylâ'nın Mecnûn'u görünce donakalması hâli).

görüş yakîn geldikde orada kalıp
ihtiyâr bu hâli gördükde Leylâya
dedi ki

5. bu hâli:**Sayfa 205**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Bu durum, vaziyet. II Leylâ'nın Mecnûn'un aşkıyla üzülmesi.

‘aşkıyla cigerin biryân eyledi İbn-i
Selâm da bu hâli görüp cânına
şabr edip hüsnü temâşâsına kanâ‘at
eylemekle şabr eylerdi Hikmet

6. bu hâli:**Sayfa 157**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Bu vaziyet. II Nevfel'in ordusunun
yenildiğini görmesi.*

olup gitdikçe Mecnûnuñ 'askeri zebûn
olmağa başladı
Nevfel de bu hâli görüp cân başına
sıçrayıp

7. bu hâli:

Sayfa 121

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bu vaziyet. II Leylâ ile

*Mecnûn'un sabah akşam aşk ile
kendinden geçtiğinin duyulması
durumu.*

Ahvâllerinden ba'zı ba'zı kimesneler
bu hâli tıydukdâ
bunlara naşîhat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

8. bu hâli:

Sayfa 135

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bu hâl. II Mecnûn'un aşk

yüzünden düştüğü çaresiz vaziyet.

derd-i 'aşk u mey ile âhîr eyle deyip
du'âlar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu hâli gördükde

9. bu hâli:

Sayfa 171

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bu vaziyet. II Karganın daldan
dala konması.*

üstünde bir saç sünbül dil-ber gibi bir
siyâh güzel karga tırmadın
daldan dala konar Mecnûn bu hâli
gördükde dedi ki

10. bu hâli:

Sayfa 175

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Bu vaziyet. II Mecnûn'un
ayağındaki zincirleri parçalayıp kaçıp
gitmesi.*

Çandesin dağlar deyip çekilip gitmede
Kocağarı da bu hâli gördükde

11. bu hâli:

Sayfa 185

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Bu vaziyet. II Mecnûn'un
mağaradaki bitkin vaziyeti.*

Babası bu hâli gördükde yüregi pâre
pâre olup gözlerinden kanlı

yaşlar akarak başını dizine alıp
şefkatle ohşamaya başladı

12. bu hâli:

Sayfa 193

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bu durum. II Mecnûn'un

*Leylâ'nın resmini başkasının elinde
görmesi.*

üzerinde Leylâ ile Mecnûnu taşvîr
edip bir güzel meclis yazmıştır
Mecnûn da bu hâli gördükde kararı
kalmayıp herîfî elinden

13. bu hâli:

Sayfa 223

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Bu durum. II Leylâ ile Mecnûn'un

*cennette birleşip hizmet edenlerinin
olması durumu kastedilmiştir.*

bir güne ta'âm ve şarâbü'l-kevser
getirip önlerinde kırmakda

bu hâllerden:

1. bu hâllerden:-ler, -den-lerden

Sayfa 181

Satır: 4

Zeyd bu hâli gördükde ihtiyâra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

bu hâline:

1. bu hâline:-

Sayfa 137

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Bu vaziyet. II Mecnûn'un vaziyeti.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hâline nice
tahammül edeyim ve seni

2. bu hâline:

Sayfa 167

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bu vaziyet. II Mecnûn'un vaziyeti.

Avcı da bu Mecnûnuñ bu hâline bakıp
hayrân olup

'Acabâ bu dîvâne n' için ağlar ki
derken bir zamândan sonra

Kelime Tipi: -

*Bu havadisler. II Leylâ'nın İbn-i
Selâm'la evlenmesi haberi.*

yok idi Bes bunlardır Bu hâl üzre ikisi
bir yere gelemeyip birbirlerine
uzağdan merhabâ ederlerdi Mecnûn
ise bu hâllerden haberi yok

bu hâlleri görüp:

1. bu hâlleri görüp:

Sayfa 179

Satır: 26

Kelime Tipi: -

(Neyfel'in) Leylâ'nın vaziyetine

şahit olması.

ğamlarımı kim haber verir deyip
gönlüne teselliler verirdi

Bî-çâre İbn-i Selâm bu hâlleri görüp
ne bilsin Nâ-çâr olup

bu hasreti:

1. bu hasreti:

Sayfa 131

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Bu özlem (aşk).

mı Ve benim böyle âteş-i miñnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selâm ile bu
hasreti bî-çâreniñ bir

bu hayvânlarıñ içinde:

1. bu hayvânlarıñ içinde:- Sayfa 195

Satır: 4

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un yanındaki)

yırtıcıların arasında.

her kânğısın çağırsa yanına gelip
oğşadıķça onlar da Mecnûna
mülâyemetler gösterip severdi Bu
hayvânlarıñ içinde bir güzel

bu hikâyetden maksûd:

1. bu hikâyetden maksûd:

Sayfa 197

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bu hikâyeden amaçlanan niyet.

biz de seniñ cânıña kuşur etmeyip
şuçunu 'afv eyledik dedi
Bu hikâyetden maksûd yırtıcı
hayvânlar ki dâ'imâ âdem

bu huşûşda:

1. bu huşûşda:-

Sayfa 151

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bu mevzu. II Leylâ'yı Mecnûn'a

kavuşturma sözü.

ricā ederim ki bu huşuşda vücūd-ı
şerîfinize zaḥmet vermeyip kendi
‘âleminizde olasız Şimdi ben bu yâbân
âdemi şekline girip insân

bu idi:

1. bu idi:-

Sayfa 153

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Buydu.

idi kim Biz bî-çâreyi va‘ delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unutup ahvâlime

bu imiş:

1. bu imiş:

Sayfa 139

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Böyledir.

qalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyârımla düşmedim Belki
ezelde Hakkıñ taqdîri böyledir
Başımıñ yazısı bu imiş Leylânıñ

bu iş:

1. bu iş:

Sayfa 191

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Bu eylem, iş. II Mecnûn'un
aşkından vazgeçmeme durumu.*

haberini işidip bildi ki her ne kadar
sa‘y u tedbîr eylerse bu iş
bitmez ve emrine râm olup kabîleye
gitmez Me‘yûs olup Mecnûna

bu işiñ olacağına:

1. bu işiñ olacağına:

Sayfa 153

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Bu işin olması. II Mecnûn'un
Leylâ'ya kavuşması.*

bir kaç gün zevk u şafâñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnûnuñ aşlâ
i‘tikâdı yok Hakk Te‘âlâ Hazretine

bu kadar:

1. bu kadar:

Sayfa 217

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bu kadar.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşanlar ve yırtıcı
hayvânlar dahı ardına düşüp gitdiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

2. bu kadar:

Sayfa 159

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bu denli, bu ölçüde.

günden güne ziyâde eylesin kim bu
faķır için bu kadar zahmet çektiğîñiz
Lâkin işi tamâm eyleyip belki evvelki
dahı ziyâde edip döndünüz

3. bu kadar:

Sayfa 161

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Bu denli, bu ölçüde.

zebûn olduğun istemezdi Âhîr-kâr
Leylânîñ babası zebûn olup
Çok âdemler helâk oldu Bu kadar ceng
ü cidâlden maķşûd-ı

4. bu kadar:

Sayfa 161

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bu denli, bu ölçüde.

şerîfiñiz eger kız ise emr sizindir

Getirip huzûruñuza teslim edelim

Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
âdem telef olup bed-du‘âya

5. bu kadar:

Sayfa 199

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Bu denli, bu ölçüde.

Mecnûna bunca zamândır hasret olup
bu kadar iştiyâķın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylâ
cevâb verip

6. bu kadar:

Sayfa 177

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bu denli çok, bunca.

çekip üzeriñize gelip bu kadar haţâlar
şavurduñuz Hemân münâsib olan
bir gün evvel İbn-i Selâma verip siz de
gavğadan emin olursuz

7. bu kadar:

Sayfa 159

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bu kadar, çok fazla anlamında.

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faķır için bu kadar zaħmet çektiğñiz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
dağı ziyāde edip döndünüz

bu kadar ādemler:

1. bu kadar ādemler:

Sayfa 159

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Bu kadar, çok fazla asker.

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidāl olup iki taraıdan bu
kadar ādemler telef oldu Ve yine bir
maşlaħat gidermeyip görölmeyip

bu kadar zaħmet:

1. bu kadar zaħmet:

Sayfa 179

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Bu denli güçlölkle, zorlukla.

Bunca zamāndır ki bu kadar zaħmet
ile ele getirdikten soñra
n' için vaşl-ı sevdāsında olmayıp tırup
baķarsın Seniñ yüzüñe ķarşı

bu kavl:

1. bu kavl:

Sayfa 153

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Bu söz. II Nevfel'in, Mecnûn'u

Leylâ'ya kavuşturacağı sözü.

Cāndır umar efendi ne deñlü muħāl ise
deyip bu kavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

bu kerre:

1. bu kerre:

Sayfa 165

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bu defa.

du'ālar niyāz eylemege başladı Çünkü
ceng olup Hāķ Te'ālā
ħazretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
müyesser olmağla ķabīle halkı

bu kıza:

1. bu kıza:-a

Sayfa 145

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Leylâ.

aḥvālî bir bir beyân edip

Bu kıza olmuş olacak Mecnûna ‘âşık
olup divâne olmuş

bu kullarına:

1. bu kullarına:-

Sayfa 173

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Köle; âşık.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
kullarına merḥamet edip suçunu
‘afv buyurular Hāvfa düşüp yine
feryād u figānlar edip belli ki bir

bu kulunuza:

1. bu kulunuza:-unuza

Sayfa 173

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Bu köle. II Kulunuz, köleniz

âşığınız Mecnûn.

ḥātırınıza ağır gelip bu kulunuza gāzab
eylediniz ise şimdi kendi
ayağımla ḥuzūr-ı şerīfîñize geldim
Boynumu urup helāk eylerseñiz

bu mahal:

1. bu mahal:

Sayfa 119

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Mahal Leylâyı Babası Mektebe

Verip

Birbirlerine ‘Âşık u Ma‘şūk

Olduklarıdır

2. bu maḥal:

Sayfa 133

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Ḳaysa cūş u ḥurūş getirip deli dīvâne
eyledi

Bu Maḥal Mecnûnuñ Babası Mecnûnu

3. bu maḥal:

Sayfa 135

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Maḥal Leylâ nıñ Ḳabîlesi Mecnûñu

Öldürmege Ḳaşdedip Mecnûnuñ

Babası

4. bu maḥāl:**Sayfa 141**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Maḥāl Leylānıñ Mecnūna Olan
 ‘Aşq u Maḥabbeti Gizli İken Tıyulup
 Fāş Olduğudur

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Maḥāl Mecnūn Şahrālarda
 Gezerken

Avcılara Rāst Gelip Ellerinden
 Āhūları Aldığıdır

5. bu maḥāl:**Sayfa 147**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

deyip açmaz kodu
 Bu Maḥāl İbn-i Selām Derler Bir Dil-
 āver

8. bu maḥāl:**Sayfa 169**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Maḥāl Bir Ağaç Altında Mecnūn
 Bir Qargaya
 Söyleyip Gönlünü Eglerken Bir
 Zencire Urulmuş

6. bu maḥāl:**Sayfa 149**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

edip gül cemāli günden güne şolmaya
 başladı
 Bu Maḥāl ‘Arab Beglerinden Nevfel
 Derler Bir Yigit

9. bu maḥāl:**Sayfa 175**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

verip gönlünü şād eyledi Qarı da
 Leylāya du‘ālar edip gitdi
 Bu Maḥāl Leylānıñ İbn-i Selāma
 Nikāh Olunup

7. bu maḥāl:**Sayfa 165****10. bu maḥāl:****Sayfa 185**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Maḥal Mecnūnuñ Babası Oğluñu

Arayıp Bulup

Naşihat Edip İlzām Edemeyip Me'yūs

Olup Geldigidir

11. bu maḥal:

Sayfa 193

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Maḥal Mecnūnuñ Vaḥşī Cān-

āverler ile

Ülfet Edip Dā'imā Yanınca Bile

Gezdikleridir

12. bu maḥal:

Sayfa 201

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Maḥal Zeyd Derler Bir Kimse

‘Ammusu

Kızına ‘Āşık Olup Leylāyı Yanına

Getirdip

13. bu maḥal:

Sayfa 205

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Bu Maḥal Leylānıñ Kocası İbn-i

Selāmıñ Ḥasret ile

Āhirete İntikāl Eyledigidir

14. bu maḥal:

Sayfa 217

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Bu bölüm (başlık bağlamında).

Leylā görünürdü

Bu Maḥal Leylānıñ ‘Ömrü Tamām

Olup Āhirete Gitdigidir

15. bu maḥal:

Sayfa 155

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Buraya. II Leylâ'nın kabilesinin
olduğu yer.*

Bu maḥal ‘askerle gelmeden murādım

maḫşūdum kabîle ser-çeşmesi

olan fülānıñ kızı Leylāyı Mecnūn

dedikleri nā-murāda aliverip

bu maḥāl üzre:

1. bu maḥāl üzre:**Sayfa 141**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Bu hâl üzere.

Ba‘dehu rivāyet olunur
ki bî-çāre Mecnūn bu maḥāl üzre
şahrâlarda fiğân edip gezmekde

bu maḥalde:**1. bu maḥalde:****Sayfa 223**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Bu sırada, o esnada.

Rabbü’l-‘ālemin āḥiretde murādlarına
nā‘il eyledi dedi
Bu maḥalde Leylā ile Mecnūnuñ
ḥikāyeti tamām oldu

2. bu maḥalde:**Sayfa 133**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bu yer. II Kâbe işaret edilmiştir.

Ḥarem-i Şerīfe götürüp Benim oğlum
bu maḥalde her ne du‘ā
olunursa Ḥaḫ Te‘ālā kendi luṭf u
kerreminden qabūl eder Murād

bu miqdār:**1. bu miqdār:****Sayfa 201**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Bu ölçüde.

yüzümüze kir gelir Bu miqdār yaḫīnlik

kifāyet eder

Birbirimizi görürüz yā Hemān

Mecnūna benden selām edip bir

bu misilli:**1. bu mişilli:****Sayfa 121**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Böyle, bu şekilde, buna benzer. II**Edepsizlik yoluna gitmek.*

Olmaya ki buncalayın bî-ma‘nā iş

edersiz edepsizlik yoluna

baş koşup bu mişilli iş eylemek size

lāyık degildir şaḫınıp kimse

bu mislli av:**1. bu mişlli av:****Sayfa 169**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bu denli kıymetli av.

mişlli av elime geçmiştir Çünkü

buncalayın şikār elime girdi

Ben anı bī-ma' nā yere n' için

şalıvereyim dedi

bu naşihatları işidip:

1. bu naşihatları işidip:-

Sayfa 189

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Bu öğütleri duymak. II Mecnûn' a babasının eve dönüp sevdasından vazgeçip yaşama dönmesi minvalinde verdiği öğütler.

naşihatlar eyledi

Çünkü Mecnûn babasından bu

naşihatları işidip gördü kim sözleri

bu ne şekl âdem ola:

1. bu ne şekl âdem ola:

Sayfa 151

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Bu nasıl kılakda insan?

Nevfel Mecnûnu bu hâlde göricek

' Acebā bu ne şekl âdem

ola deyip ahvālını şorduğda

bu olmaz sevdādan:

1. bu olmaz sevdādan:

Sayfa 167

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Olmayacak arzu. II Mecnûn'un ceylanları salıvermeyi istemesi.

gözleri cānānımıñ gözleridir Luṭf edip

bu olmaz sevdādan vazgeçip

bize bırağasın dedikde avcı da

bu sevdā:

1. bu sevdā:

Sayfa 189

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Leylā'nın aşkı.

Mādem ki bu sevdā benim başımdadır

İnsānla bir yerde olup anlarla

ülfet eylemege kıdır degilim Hemān

sizden ricā ederim ki beni bu

bu siyāhları giyersin:

1. bu siyāhları giyersin:-

Sayfa 171

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bu siyah elbiseleri giymek.

giyersin dā'imā benim gibi bir yerde
 karar etmeyip daldan dala
 konarsın bir tarafa çekilip gitmege
 eversin Seniñ bu kıyāfetiñ bu

bu söz üzerine:

1. bu söz üzerine:

Sayfa 147

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Bu söz doğrultusunda. II İbn-i
 Selām'ın yakınlarının dediklerinin
 doğrultusunda.*

Selām şād olup bu söz üzerine kavlı ü
 karar eylediler Çünkü
 şabāḥ olup aftāb-ı 'ālem nūr ile
 münevver rüşen olup İbn-i Selām

bu sözler:

1. bu sözler:

Sayfa 121

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Bu sözler. II Leylâ ile Mecnûn'a
 aşktan vazgeçmeleri için söylenen
 nasihat sözleri.*

sözler aşlā fā'ide vermeyip bir
 kulağından girip bir kulağından çıkıp
 gitti Ancak bu beytiñ ma'nāsıyla
 cevāb verdi

bu sözü:

1. bu sözü:-

Sayfa 133

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*İnsanların söylediği sözler
 kastedilmiştir.*

dediklerinde Mecnûnuñ babası bu
 sözü işitdikde ma'kûl görüp dedi
 ki Hâkikat Kā'be-i Mükerreme ehl-i
 hâcet kıblesi olup her ne kadar

2. bu sözü:

Sayfa 145

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Bu söz. II Leylâ'nın âşık olması
 haberi.*

anası bî-çäre ḥayrân olup n'eylesin
 elinden ne gelir kıza yalvarıp
 Luṭf edip kızım bu sözü benden gayrî
 kimseye söyleme kim

3. bu sözü:

Sayfa 193

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bu söz. II Mecnûn'un yoldan geçen elinde Leylâ'nın resmi olan adama söylediği sözler kastedilmiştir.

Ol benim cânânımdır Ben seniñ
gördüğün gerçi şüretâ Mecnûndur
ammâ hakikatde Leylâdır Bu sözü
gerçekden 'âşık olanlar bilir

bu tarafta:

1. bu tarafta:

Sayfa 141

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Öte yandan II Sayfa taraftan,
başka bir yönden, karşılık olarak.*

bu tarafta Leylânın ise sevdâsı günden
güne ziyâde olup kaşları
yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp
gamzesi âfet-i cân tutaqları

bu taraftan:

1. bu taraftan:

Sayfa 211

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Öte yandan II Sayfa taraftan,
başka bir yönden, karşılık olarak.*

uçurdular Dahı degildir bu taraftan
Leylâ ise kabîlesine gelip anası
ve babası ile hâl ü hâtır tıruşdular
Niçe zamân oturup

2. bu taraftan:-

Sayfa 211

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Öte yandan II Sayfa taraftan,
başka bir yönden, karşılık olarak.*

üzre vâfir zamân geçdi

Bu taraftan Mecnûn niçe zamân kâdir
olmuş gibi ol yerde

bu taraftan:

1. bu taraftan:

Sayfa 191

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Öte yandan, diğer taraftan.

Bir gün 'ömrü âhir olup cânını Te'âlâ
hâzretiniñ emrine teslim
edip dünyâdan göçtü Bu taraftan
Mecnûn ise babasıñdan

bu teklîfi eyleme:**1. bu teklîfi eyleme:-****Sayfa 169**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Teklifte bulunmamak. II**Mecnûn'un avcıdan ceylanları
salıvermesini istemesi.*

teklîfi eyleme dedikde Mecnûn

Ne çâre edem ki seniñ hâtırñ hoş edip
gücün nem varsa bu**bu yüzden:****1. bu yüzden:****Sayfa 117**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Bu sebepten, bundan dolayı.*Râviyân-ı aḥbâr ve nâkılân-ı âşâr ve
muḥaddisân-ı rûzgâr
bu gûne bu yüzden hikâyet ederler ki
sâbıkda ‘Arab vilâyetinde ‘Âmir**2. bu yüzden:****Sayfa 221**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Bu sebepten, bundan dolayı.*gözlerinden kanlı yaşlar döküp feryâd
u fiğânlar eyledi Ve elini kaldırıp
Cenâb-ı Hâk Te‘âlâ dergâhına bu
yüzden tazarru‘ edip niyâzlar**bu zamâna dek:****1. bu zamâna dek:****Sayfa 187**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Bu vakte kadar.*feryâd eylemişsin Ne fâ‘ide olur
feryâd u fiğânla maḥşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamâna dek böyle
yâbânda gezmekden bir iş**bugün:****1. bugün:****Sayfa 125**

Satır: 30

*Bugün, içinde bulunulan gün.*kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraktıkda
Âh vâh bugün ne ‘aceb yerde yaḳamı
ele verdin şimdi Leylânıñ**bühtân u ğıybet edip:****1. bühtân u ğıybet edip:-****Sayfa 199**

Satır: 35

Kelime Tipi: -

İftira ve dedikodu etmek.

lâkin ‘âlem ağıyârdan hâli degildir
Şoñra haqqımızda bühtân u ğıybet
edip

bul:

1. bulamayıp:-

Sayfa 135

Satır: 21

*Aradığını elde etmek, aradığına
rastlamak.*

Mecnûnu araşdırdı Bulamayıp kabîlesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çâre olup nâm u
nişândan aşlâ bir eşer

2. bulsalar:-

Sayfa 159

Satır: 18

*Aradığını elde etmek, aradığına
rastlamak.*

hâlâ şulh eylediñiz Şimden şoñra
Leylânın kabîlesi cümle
baña düşmân olup bulsalar benim bir
kaşık kanımı içerler Ol gâh

3. bulup:

Sayfa 159

Satır: 29

*Aradığını elde etmek, aradığına
rastlamak.*

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylânın
kabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylâyı Mecnûna istedi

4. bulamadılar:-

Sayfa 163

Satır: 13

*Aradığını elde etmek, aradığına
rastlamak.*

ardı sıra âdemler gönderip etrâfı
aradılar Aşlâ nâm u nişân bulamadılar
Bes rivâyet olunur ki ibtidâ Nevfel
Mecnûn için Leylânın

5. buldum:-

Sayfa 199

Satır: 12

*Aradığını elde etmek, aradığına
rastlamak.*

baña haber eyle diyü niyâzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

6. bulup:-**Sayfa 199**

Satır: 4

Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak.

Mecnūnuñ olduđu dağa varıp bir kaç
gün aradı Olmayıp Mecnūna
rāst gelmedi Āhır biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

7. bulup:**Sayfa 205**

Satır: 32

Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak.

Şimdi Mecnūna bundan iyi müjde
olmaz varıp mahzūn
gönlünü şād edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnūnu bulup dedi

8. bulup:-**Sayfa 209**

Satır: 13

Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak.

bulup Leylānıñ selāmını ve Fülān gün
gelsin dedigini bir bir beyān
eyledi Mecnūn da şafāsından rakşa
girip şād oldu

9. bulup:**Sayfa 209**

Satır: 17

Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak.

bir eski pösteki bulup arkasına verip
bir ip ile bağladı Ve başına bir
depesi delik külāh giydirip kırk yıllık
dilenci kıyāfetine koyup bir

10. bulup:-**Sayfa 209**

Satır: 22

Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak.

fukarāya pilāvı üleşdirmeye henüz
başladı Hemān dem Zeyd bir
kenārı kırık çanak bulup Mecnūnuñ
eline verip

bulama:**1. bulamadık:****Sayfa 135**

Satır: 23

Bulamamak, ulaşamamak.

bulamadılar Nā-ümīd olup döndüler
Bulamadık diyü haber verdiler Babası
ve anası Mecnūndan ümīd kesip
mātem eylediler Ba‘dehu rivāyet

2. bulamadım:-

Sayfa 211

Satır: 18

(Zaman) bulamamak,
yaratamamak.

Niçe olur haylî zamandır ki 'âşık u
şâdık yârim olan Mecnûnu
bir gün da'vet edip görüşmek istedim
Lâkin bir aralık bulamadım

bulaş:

1. bulaşdınız:-

Sayfa 159

Satır: 7

Bulmak, ulaşmak, elde etmek.

cefânız muḳaddemâ bu bî-çâreye
bulaşdınız Niçe va'dler ve luṭflar
eyledikde benim sultânım bu bir olmaz
işdir Hemân bir kaç gün

bülbül:

1. bülbüller:

Sayfa 215

Satır: 9

Güzel sesiyle bilinen kuş.

gülbârına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryâd u

fiğân edip tûtiler gibi söze geldiñ
'Acebdır ki aşlâ bir söz söylemeyip

2. bülbüller:-

Sayfa 223

Satır: 6

Güzel sesiyle bilinen kuş.

şular aḳar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toṭtolu taşları la'l ü cevâhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

3. bülbülleriñ:-

Sayfa 143

Satır: 24

Güzel sesli kuş. II Bülbül

şakıması ile gelenek içerisinde inleyen
âşığa benzetilmiştir.

açılır Irmaqlar cûş u ḥurûş zencîrin
sürüyüp dîvâne gibi şekl
bağlayıp bülbülleriñ Mecnûn gibi
feryâd u fiğânı 'âşıkların yüregiñi

bülbül gibi dil-figârim:

1. bülbül gibi dil-figârim:-

Sayfa 125

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bülbül gibi gönli yaralı (âşık).

Bülbül gibi dil-figârım haberin var mı

senin

deyip kendisine cânân zülfünün

koşusunu gönderdiginden şanki

bülbül gibi şakırdı:

1. bülbül gibi şakırdı:

Sayfa 119

Satır: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Güzel sesle, neşeyle konuşmak. II

*Mecnûn'un ailesinin hoşuna gidecek
şekilde konuşması, davranması.*

babasını meftûn edip bütün gün bülbül
gibi şakırdı

Ve gâh gâh taşra çıkıp gelip geçtiler

Altın tamlası gibi bir

bülbüllerin zevk u şevkı gitdi:

1. bülbüllerin zevk u şevkı gitdi:

Sayfa 217

Satır: 11

Kelime Tipi: -

(Güz mevsimi geldiğinde)

bülbüllerin eğlence ve keyfi bitti.

şevkı gitdi Elbette her sürûrûn ardınca
bir gam ve her şâdmânlıktan
soñra bir mâtem muşkarrerdir

bulun:

1. bulunasın:-

Sayfa 191

Satır: 12

Bir yerde olmak.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hayr-du'âdan ferâmuş etmeyip

buluş:

1. buluşdukda:

Sayfa 203

Satır: 12

Bir araya gelmek.

Görem diyü tâlîb olup âdem gönderip
yanına da'vet eyledi
Zeyd de gelip Leylâya buluşdukda
Leylâ da mâ-cerâsını kendisinden

2. buluşmaçlık:-

Sayfa 209

Satır: 6

Bir araya gelmek.

Mecnûnumu katı çokdan göresim
geldi lâkin ne çâre edelim

hiçbir tarîk ile buluşmaılık mümkün
degildir deyip âhîr bunu

bulut:

1. bulutlar:

Sayfa 219

Satır: 28

Bulut.

şordukda zîrâ bir âh eyledi kim
Felekler aynasın siyâh eyledi
Ve bundan ziyâde nice mâtem olur ki
felekler mâtem edip bulutlar

bulutlar ağladıkça:

1. bulutlar ağladıkça:

Sayfa 143

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Yağmurun yağması.

yâsemenler sâdelenip lâlenin kâdehi
meclîs-i bâğa konup
şahrâlarca düşmüşdür Dönüp bulutlar
ağladıkça bâğlar gülüp

bunca:

1. bunca:

Sayfa 167

Satır: 20

*"Bu kadar, böylesi" anlamında
işaret sıfatı.*

eylesem gerekdir Benim kâr u kesbim
budur dedikde Mecnûn
Be hey kişi Böyle gözü şirin âhû olup
bunca nice boğazlarsın

2. bunca:

Sayfa 161

Satır: 9

*"Bu kadar çok, pek çok"
anlamında belgisiz sıfat.*

sebepe olmayalım Lâkin siz bunca 'âkîl
devletli kimsesiz bunca
zamândan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden hâşâ ki zulm

3. bunca:

Sayfa 193

Satır: 2

*"Bu kadar çok, pek çok"
anlamında belgisiz sıfat.*

rûzgâr beni hîdmetinden ayırıp
sağlığında bir işinde bulunmayıp
'âkıbet dünyâdan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşîhatler

4. bunca:

Sayfa 197

Satır: 4

"Bu kadar çok, pek çok"
anlamında belgisiz sıfat.

eylediler Çünkü yanına yaklaştılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsân eyleyen cevândır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

bunca yıllardan beri:

1. bunca yıllardan beri:-

Sayfa 181

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Epey senedir.

Ey bî-çâre Mecnûn bunca yıllardan
beri yoluna cânlar verip
‘aşkla şahrâlarda gezip ve yâbânlarda
düşüp yâr-i vefâdarım

bunca yıllardır:

1. bunca yıllardır:

Sayfa 173

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Uzun zamandan beri, eskiden
beri.*

yıllardır sitem-i hicrân oduna
yanmaktadır Ve dahı diyesin kim

kâfîriñ zindânında esîr idi Şimdiki
hâlde bahâya kesilip çıkmıştır

bunca zamândan beri:

1. bunca zamândan beri:

Sayfa 117

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

idi Ancak bunca zamândan beri hîç
evlâdı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dâ‘imâ evlâda hasret
olup ol arzû ile cigeri kebâb

2. bunca zamândan beri:

Sayfa 161

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

sebepe olmayalım Lâkin siz bunca ‘âkıl
devletli kimsesiz bunca
zamândan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden hâşâ ki zulm

3. bunca zamândan beri:

Sayfa 163

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

ma‘şūkum olan bī-çāre Mecnūna verip
iki ‘āşık u ma‘şūk bir yere
gelip bunca zamāndan beri çekdiğiniz
zaḥmetleri ve ḥasretleri

4. bunca zamāndan beri:

Sayfa 181

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

ve nāzenīn cānānım dedikleri fitne-i
cihān ki ādemiñ öyle cānānı
olmaḡdan ise olmaması yigdür Bunca
zamāndan beri seniñle ‘ahd ü

5. bunca zamāndan beri:-

Sayfa 187

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

otururlar Bunca zamāndan beri ata ve
dedeler

6. bunca zamāndan beri:

Sayfa 193

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

Be hey dīvāne bunca zamāndan beri
‘aşkıyla nālān olduḡuñ
güzeliñ şüretini n’için bozduñ dedikde
Mecnūn da cevāb edip

7. bunca zamāndan beri:

Sayfa 207

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

Ey benim yār-i kādımim bunca
zamāndan beri benim ḥaylī
zaḥmetim çekip niçe kerre baña
cānānımdan ḥaber getirip beni şād

8. bunca zamāndan beri:

Sayfa 215

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

zamāndan beri derd-i ‘aşkla nālān ve
āteş-i ḥasretle biryān olup
feryād u fiḡānları gönüllere erişip
gözlerinden kanlı yaşlar şahrāları

9. bunca zamāndan beri:

Sayfa 219

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

zamāndan beri benim yolumda cān ve
başdan geçip şahrālarda ‘üryān
ve yār-i şādıkımdır Sizden ricā ederim
ki başıñızda ‘aziz tutuñ

10. bunca zamāndan beri:

Sayfa 221

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

kalıp kimse yanına varamadı Zīrā
arşlanlar vesā‘ir yırtıcı cān-āverler
bunca zamāndan beri ayrılmayıp
kande giderse Mecnūn ardına

bunca zamāndır:

1. bunca zamāndır:-

Sayfa 217

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Nice zamandır, çok zamandır.

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır hasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

2. bunca zamāndır:-

Sayfa 179

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Hayli zamandır.

Bunca zamāndır ki bu kadar zaḥmet
ile ele getirdikten soñra
n’için vaşl-ı sevdāsında olmayıp тұrup
bakarsın Seniñ yüzüne karşı

3. bunca zamāndır:

Sayfa 197

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Hayli zaman.

Çünkü onlar seniñ eliñden yedikleri
ni‘meti gözedip seni
incitmemişler Sen de bizim bunca
zamāndır hıdmetimizde olduğundan

4. bunca zamāndır:-

Sayfa 161

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Epey zamandır.

emr sizindir verelim Aşlā muḥālefet
yokdur Lākin cümle kabīle-i
‘Arab ḥalkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
dād ederken vardı bir nām-dār

5. bunca zamāndır:-

Sayfa 199

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Epey zamandır.

Mecnûna bunca zamandır hasret olup
bu kadar iştiyâkın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylâ
cevâb verip

6. bunca zamandır:

Sayfa 207

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Hayli vakit.

demiş idiñ Ben bunca zamandır ki ol
da vâda bî-ķarâr olup mevcûd
eylemişken şimden sonra tekrâr fedâ
olacak degil Sen ki bu sözde

buncalayın:

1. buncalayın:

Sayfa 121

Satır: 15

Bunun gibi, böyle.

Olmaya ki buncalayın bî-ma nâ iş
edersiz edepsizlik yoluna
baş koşup bu mişilli iş eylemek size
lâyık degildir şakınıp kimse

2. buncalayın:

Sayfa 163

Satır: 33

Bunun gibi, böyle.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

3. buncalayın:

Sayfa 169

Satır: 13

Bunun gibi, böyle.

mişilli av elime geçmiştir Çünkü
buncalayın şikâr elime girdi
Ben anı bî-ma nâ yere n'îçin
şalıvereyim dedi

bunda bir muşibet var:

1. bunda bir muşibet var:

Sayfa 219

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Bu durumda bir sıkıntı var.

muşibet var ancak deyip cân başına
şıçrayıp Vây yâr-i şadıkım
ne belâya uğrayıp böyle mâtem
libâsların giyip feryâd eylersin diyü

bundan:

1. buñdan:**Sayfa 187**

Satır: 28

Buradan, bu yerden.

gitdikden şöra kabilemizi zabt edip

cümlesine baş buğu olasin Sen

buñdan kalkıp gelmezsen benim

mālımı yābāncılar zabt edip yerime

bundan iyi müjde olmaz:**1. bundan iyi müjde olmaz:****Sayfa 205**

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Daha güzel haber olamaz. II İbn-i Selām'ın öldüğü haberi kastedilmiştir.

Şimdi Mecnūna bundan iyi müjde

olmaz varıp mahzūn

gönlünü şād edeyim deyip yola girdi

Gelip Mecnūnu bulup dedi

bundan şöra:**1. bundan şöra:****Sayfa 127**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, artık.

Yaramazlık Edip Vermedikleridir

Ba‘dehu rivāyet olunur ki bundan

şöra çünkü Mecnūnuñ babası

2. bundan şöra:**Sayfa 159**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Artık.

Bundan şöra ol yerler baña harām

oldu Hemān yazıklar baña ki

bilmezlik ile size i‘timād edip kendi

zevk u şafāmızı uçurdum deyip

3. bundan şöra:**Sayfa 201**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bundan böyle.

getirirlerdi Āhır-kār kızını bir mālār

kimseye verip Zeydin bağrını

hasret āteşiyle kebāb eylediler Bes

bundan şöra Zeydiñ hāli dahı

4. bundan şöra:**Sayfa 221**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bundan böyle.

bundan şoñra artık şabrı ve taħammülü
kalmayıp feryād eyledi
Yanında olan hayvānlar ürküşüp
kaçarlardı Mecnūn da Leylānıñ
mezārını

bundan ziyāde nice mātem olur ki:

1. bundan ziyāde nice mātem olur ki:

Sayfa 219

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bundan büyük yas mı olur? II

Leylā'nın ölümü kastedilmiştir.

şordukda zīrā bir āh eyledi kim
Felekler aynasın siyāh eyledi
Ve bundan ziyāde nice mātem olur ki
felekler mātem edip bulutlar

bunlarıñ arasına:

1. bunlarıñ arasına:

Sayfa 121

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Leylā ile Kays'ın arası.

uğurundan bunlarıñ arasına 'aşk āteşi
düşüp yapça yapça bunları
yakmağa başladı Gizli birbirlerine
'arz-ı haller edip nāz u niyāza

bunlarıñ aşkı:

1. bunlarıñ aşkı:-ı

Sayfa 121

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Leylā ile Mecnūn'un aşkı.

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
başladılar Āhır-kār bunlarıñ
aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
kabīle birbiriyle söyleşmege

bunun gibi niyāzlarla:

1. bunun gibi niyāzlarla:-

Sayfa 221

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Buna benzer yalvarışlar. II

*Mecnūn'un Allah'a ettiği dualara
işaret edilmiştir.*

buluşdurasın deyip Leylānıñ mezārını
kucaklayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyāzlarla cānını Hakkā
teslīm edip Mecnūn da çünkü bu

bunun sırrı hikmeti nedir:

1. bunun sırrı hikmeti nedir:-

Sayfa 197

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Bu durumun sırrı, hikmeti ne ola ki?

etmeyip ellerinden hālās oldun Bunuñ
sırrı ve hikmeti nedir bize
beyān eyle dedikde cevān da

bura:

1. **burda:**

Sayfa 135

Satır: 28

Bu yer.

bir tenhā yerde oturup тұrmayıp aglar
gāh hālīne münāsib ‘āşıkāne
beytler söyler ‘Aceb burda ne şekl
ādem ola diyü müşāvere ederek

bütün gün:

1. **bütün gün:**

Sayfa 119

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bütün gün, gün boyunca.

babasını meftūn edip bütün gün bülbul
gibi şakırdı
Ve gāh gāh taşra çıkıp gelip geçtiler
Altın tamlası gibi bir

büyü:

1. **büyüyüp:**

Sayfa 119

Satır: 2

*(Mecnûn'un) fiziksel ve ruhsal
olarak olgunlaşması.*

Esen yelden toğan aydan sakınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma’sūm da günden güne büyüyüp

buyur:

1. **buyurdu:-**

Sayfa 153

Satır: 18

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

Cāndır umar efendi ne deñlü muhāl ise
deyip bu kavlı üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

2. **buyursañız:-**

Sayfa 173

Satır: 31

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

maḥalinde ‘afv buyuralar Daḥı
ümīdim oldur ki hemān buyursañız

kurbān eyle sultānım deyip āhir cūş u
hurūşa gelip yā Allah

mülāyemetler gösterip severdi Bu
hayvānlarıñ içinde bir güzel

3. buyurduğunuuz:-

Sayfa 189

Satır: 29

*Bir şeyin yapılmasını kesin
olarak bildirmek, emretmek.*

Buyurduğunuuz üzre kabilemize hākim
devlete ve ne kadar māl dahı
verirseñiz yābān yerlerde gezip
vahşilerin naşīhat eylemege degmez

4. buyurup:-

Sayfa 155

Satır: 25

Gelmek.

hemān-dem Nevfel ‘askeriyle buyurup
Leylānıñ kabilesi
dil-āverleri dahı hāzır u müheyyā olup
karşılادılar

çağır:

1. çağırsa:

Sayfa 195

Satır: 3

Çağırarak, seslenmek.

her kangısın çağırsa yanına gelip
oğşadıqça onlar da Mecnūna

Ç

çal:

1. çalmağa:

Sayfa 153

Satır: 24

Ses çıkarmak, ses vermek.

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylānıñ ‘aşkıyla
tāze gazeller söyleyip deli gönlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

2. çalmağ:

Sayfa 181

Satır: 19

İzlemek, takip etmek.

Murādı ancak seni şahrālara şalıp
seyrini çalmağ için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selāma
verip niçe günler düğünler ikisi

çalış:

1. çalışırım:

Sayfa 153

Satır: 10

Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek.

yemîn edip Allah-ı ‘azîmü’ş-şân
hakkı’çün seni murâdıña eriştirmek
üzerime farz olsun Mâlımla cânımla
çalışırım seniñ murâdını hâşıl

çalkılar edip:

1. çalkılar edip:

Sayfa 143

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Çalgıçlık etmek.

kimi güzel âvâz ile bir yere gelip
çengiler de çâlpâreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamağa

2. çalkılar edip:-

Sayfa 143

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Çalgıçlık etmek.

kimi güzel âvâz ile bir yere gelip
çengiler de çâlpâreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamağa

çâlpâreler ile rakşa girip:

1. çâlpâreler ile rakşa girip:

Sayfa 143

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Çalpare ile dansa katılmak. II

[Çalpâre: Raks sırasında ritim unsuru olarak kullanılan ve avuçlara geçirilerek çalınan kastanyete (zil gibi tahta parçası) benzer âlet, şakşak.].

kimi güzel âvâz ile bir yere gelip
çengiler de çâlpâreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamağa

câm şunup:

1. câm şunup:

Sayfa 223

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Kadeh sunmak, içecek ikram

etmek.

birbirine câm şunup gâh da muşahabet
edip tırmadın zevk ü şafâ
eylemekde ve bir ihtiyâr kimse
bunların hizmetlerinde turup her
demde

C

cân:

1. cānda:-

Sayfa 125

Satır: 4

(Âşığın) canı, gönlü.

Beyt

Ey nesīm-i şehērī cānda yeriñ var mı
seniñ

2. cāndır:-dır

Sayfa 153

Satır: 17

(Âşığın) canı, gönlü.

Cāndır umar efendi ne deñlü muḥāl ise
deyip bu ḳavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

3. cānına:-

Sayfa 205

Satır: 15

(Âşığın) canı, gönlü.

‘aşkıyla cigerin biryān eyledi İbn-i
Selām da bu ḥālī görüp cānına
ṣabr edip ḥüsnü temāşāsına ḳanā‘at
eylemekle ṣabr eylerdi Hikmet

4. cānımızı:

Sayfa 129

Satır: 25

Can, ruh, ömür.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaḳt sizden ḳız degil cānımızı
bile dirīğ eylemeziz Ve illā bu ḥāl üzre
iken ol Mecnūna ḳız

5. cānımızı:-

Sayfa 149

Satır: 8

Can, ruh, ömür.

Şafā geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zāde devletlilerden ḳız degil
yā cānımızı dırīğ eylemeziz Baş
üstüne ḳızımızı aña verip birbirimize

6. cānımla:-

Sayfa 153

Satır: 10

Can, ruh, ömür.

yemīn edip Allah-ı ‘azīmü’ş-şān
ḥaḳḳı’çün seni murādıña erişdirmek
üzerime farz olsun Mālımla cānımla
çalışırım seniñ murādıñı ḥāşıl

7. cānım:

Sayfa 191

Satır: 13

Can, ruh, ömür.

gāh gāh cānım için Qur‘ ān-ı ‘azīmü’ş-
şān okuyup ruḥumu şād edesin
Gözlerinden öpüp vedā‘ edip ağlaya
ağlaya dönüp kabīlesine

8. cānını:-

Sayfa 191

Satır: 17

Can, ruh, ömür.

Bir gün ‘ömrü āḥir olup cānını Te‘ālā
ḥazretiniñ emrine teslim
edip dünyādan göçtü Bu taraftan
Mecnūn ise babasıñdan

9. cānla:

Sayfa 147

Satır: 15

Ruh. II Yürek, kalp.

şaplanıp biñ cānla ‘āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun ḥaber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabīlesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

10. cānını:-

Sayfa 207

Satır: 18

(Mecnūn'un)ruh, asl-ı hayat.

cevāb verip

Ey birāder sen cānını ol zamānda fedā
eylediñ ki yolda bir

11. cānını:-

Sayfa 207

Satır: 13

(İbn-i Selām'ın) canı, ruhu.

idi Lākin ḥaṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdigi şarābı ben de içsem gerekdir

cān atdı:

1. cān atdı:-

Sayfa 199

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

*Herhangi bir şeyi veya durumu
elde etmeyi çok istemek.*

kalkıp kocanıñ ardına düşüp
Ḳandesin cānān deyip Mecnūndan
yana cān atdı Mecnūnu

2. cān atdı:

Sayfa 221

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Can atmak, kendini atmak. II Bir

yere yönelmek bağlamında II Şiddetle
arzu etmek, çok istemek.

kalkıp mâtemler eyledi Feryâd u
figânlar edip taşlarla döğünmege
başladı Zeyd ile Leylânîñ mezârına
cân atdı Varıp mezârı

cân ‘azîzim:

1. cân ‘azîzim:-im

Sayfa 139

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Değerli dostum, arkadaşım,
değerlim. II Seslenme ünlemi.*

zülfü zencîri boynuma kat kat tolaşıp
bırakmak muhâl oldu Ve
benim cân ‘azîzim baba Cihānda ‘aşka
ibtidâ ben uğramadım Yalñız

cân başdan geçip:

1. cân başdan geçip:

Sayfa 219

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Canından geçmek.

zamāndan beri benim yolumda cân ve
başdan geçip şahrâlarda ‘üryân

ve yâr-i şādıkımdır Sizden ricâ ederim
ki başıñızda ‘azîz tutuñ

cân başına sıçrayıp:

1. cân başına sıçrayıp:-

Sayfa 157

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok sinirlenmek, öfkelenmek.

olup gitdikçe Mecnûnuñ ‘askeri zebûn
olmağa başladı
Nevfel de bu hâli görüp cân başına
sıçrayıp

2. cân başına sıçrayıp:-

Sayfa 175

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok korkmak.

haberler gönderip mâllar ‘arz edip
istediler

El-kıssa İbn-i Selâm haberdâr olduğda
cân başına sıçrayıp

3. cân başına sıçrayıp:

Sayfa 219

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok korkmak.

muşibet var ancak deyip cân başına
şıçrayıp Vây yâr-i şâdıkım
ne belāya uğrayıp böyle mâtem
libâsların giyip feryâd eylersin diyü

4. cân başına şıçrayıp:

Sayfa 135

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok korkmak.

ķavmine emr edip öldürmege ğayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu ğaberi Mecnūnuñ babasına
dediklerinde cân başına şıçrayıp

cân başlarına şıçrayıp:

1. cân başlarına şıçrayıp:

Sayfa 125

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

Öfkelenmek.

babasını tevābi‘î ile gelip bizim
ķırmadık yerimizi ķomazlar deyip cân
başlarına şıçrayıp Mecnūn-ı
derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

cân ile itā‘at eylemekden:

1. cân ile itā‘at eylemekden:-

Sayfa 137

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Can-ı gönülden verilen buyruğa
uymak..*

emr ü fermānına rām ve her ne
buyurur ise ğükmüne boyun verip cân
ile itā‘at eylemekden ğayri ķādir
degilim Şimdiki ğâlde anıñ emri

cân kulağıyla dinlerdi:

1. cân kulağıyla dinlerdi:-

Sayfa 203

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kendini vererek, büyük bir
dikkatle dinlemek.*

şorup ol başından geçen ğâllerin bir
bir beyān etdikçe Leylā
derdmend de ağlayıp cân kulağıyla
dinlerdi

cân kulağıyla dinleyip:

1. cân kulağıyla dinleyip:-

Sayfa 153

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

Büyük bir dikkatle dinlemek.

Nevfel de cân kulağıyla dinleyip
taĥsînler ederdi Bir zamān bu ğâl

üzre Nevfel de kendi hâlinde
‘âleminde olup her gün bir bāğçaya

cân u dilden:

1. cân u dilden:

Sayfa 147

Satır: 20

Kelime Tipi: -

(Âşığın) canı ve gönlü.

şorduklarında ol dağı yolda rāst
geldigini ol nāzenīniñ hüsüne
vaşf eyleyip cân u dilden ‘āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

cân u gönül:

1. cân u gönül:

Sayfa 119

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bütün benliğiyle, içtenlikle. II

Âşık olmak.

ki günden güne hüsni ziyāde olup
gitmede Bes Kays-ı nā-murād
bir uğurdan gönül kuşu zülfü dāmına
düşüp cân u gönülden

cân u gönülden:

1. cân u gönülden:-

Sayfa 123

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Can ve gönül, âşığın canı ve
gönlü.*

göreydim diyü nāle vü efgānlar eyledi
Leylā da Mecnūn āvāzını işidip ol dağı
cân u gönülden

2. cân u gönülden:

Sayfa 133

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Bütün benliğiyle, içtenlikle.

olunan hāceti devā eder İmdi saña da
lāzım olan budur ki hemān
Kā‘be-i Mükerreremeniñ halkasına
yapışıp cân u gönülden Hāk

3. cân u gönülden:

Sayfa 119

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Bütün benliğiyle, içtenlikle. II

Âşık olmak.

cân u gönülden

cân u gönülden ‘āşıkım:

1. cān u gönülden ‘āşıkım:-

Sayfa 215

Satır: 4

Kelime Tipi: -

İçtenlikle, çok isteyerek,

canıyürekten seven, gerçek âşık. II
Mecnûn.

‘Ākıbet Leylâ dedi ki

Ey muhibb-i şādıkım ve cān u
gönülden ‘āşıkım bunca

cān verip:

1. cān verip:

Sayfa 219

Satır: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

(Bir şey) uğrunda ölmek.

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
akıtdı ve cānān diyerek cān
verip cihāndan gitdi Anası çünkü
Leylānıñ dünyādan gitdigini

çanağ:

1. çanağı:

Sayfa 209

Satır: 24

Toprak, metal vb. bir maddeden
yapılmış yayvan, çukurca kap, tas.

Birāder şu herīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnûn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylâyı görüp ‘aklı

çanağına pilāv komayıp:

1. çanağına pilāv komayıp:-

Sayfa 209

Satır: 29

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın, Mecnûn'un) çanağına
pilav koymaması.

ğayrileri gibi çanağına pilāv komayıp
kepçe ile urup kırınca
Mecnûn da rakş edip güyā ‘ālemler
kendiniñ oldu

çanağını kırdı:

1. çanağını kırdı:

Sayfa 209

Satır: 28

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın, Mecnûn'un) çanağını
kırması.

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dağı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

çanağını şundukda:**1. çanağını şundukda:-****Sayfa 209**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) çanağını (Leylâ'ya)**vermesi.*

kepçe pilâv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dağı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

cânân:**1. cânânımı:****Sayfa 125**

Satır: 18

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş**olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

Deyip

Âh n'olaydı ben de seniñ gibi bir
kanatlı kuş olup varıp cânânımı

2. cânānumdan:**Sayfa 133**

Satır: 32

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş**olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

benim du'âmı kabûl eyle kapıñdan
mahrûm gönderme Yâ Râb Baña
sevdâ-yı 'aşkıñdan ferâğat eyle diyü
beni 'aşkıdan şuvarup cânānumdan

3. cânānımdır:**Sayfa 193**

Satır: 29

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş**olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

Ol benim cânānımdır Ben seniñ
gördüğün gerçi şüretâ Mecnûndur
ammâ haqîkatde Leylâdır Bu sözü
gerçekden 'âşık olanlar bilir

4. cânānıñ:-**Sayfa 201**

Satır: 7

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş**olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

İşde cânānıñ karşıda oturup saña selâm
eyledi Ve bir iki beyt
oğusun diyü niyâz eyledi dedikde
Mecnûn da cûş u hurûşa gelip

5. cânānımdan:-**Sayfa 203**

Satır: 33

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş**olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

âdem degilsin Eger cānānımdan bir
haber ile geldin ise hoş
geldiñ şafâ geldiñ Başım üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

6. cānānım:

Sayfa 207

Satır: 28

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş
olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

Andaň soňra Mecnûna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cānānım
Leylâyı görmeyip yüzüne

7. cānānımdan:

Sayfa 207

Satır: 10

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş
olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

Ey benim yâr-i kâdimim bunca
zamāndan beri benim haylî
zaħmetim çekip niçe kerre baña
cānānımdan haber getirip beni şād

8. cānānı:-

Sayfa 211

Satır: 11

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş
olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

Mecnûn ise cānānı gördüğü gibi
hayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup hattā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

9. cānān:

Sayfa 213

Satır: 13

*Gönülden sevilen, gönül verilmiş
olan güzel, sevgili, yâr. II Leylâ.*

Ve kalkıp Kandesin cānān deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesā'ir vaḥşî can-
verler ise Mecnûndan ayrılmayıp

10. cānān:

Sayfa 199

Satır: 26

*Gönül verilen, âşık olunan
sevgili, yâr. II Mecnûn.*

kalkıp kocanıñ ardına düşüp
Kandesin cānān deyip Mecnûndan
yana cān atdı Mecnûnu

11. cānānımı:

Sayfa 199

Satır: 22

*Gönül verilen, âşık olunan
sevgili, yâr. II Mecnûn.*

Leylāya haber eyledi Leylā da şād
olup

Āh aḥşām olaydı aḥşām Ne zamān
olur ki varıp cānānımı

12. cānānım:-

Sayfa 213

Satır: 8

*Gönül verilen, âşık olunan
sevgili, yâr. II Mecnûn.*

fülân yere gitdiler beni şabāḥdan
ḥużûruna da‘vet edip dedi ki Var
ol cānānım yârime selâmlar edip eger
zaḥmet olmazsa gelsin diyü

13. cānān:

Sayfa 219

Satır: 11

*Gönül verilen, âşık olunan
sevgili, yâr. II Mecnûn.*

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
ağıttı ve cānān diyerek cān
verip cihāndan gitdi Anası çünkü
Leylānıñ dünyādan gitdigini

cānān ğamıylā:

1. cānān ğamıylā:

Sayfa 221

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin (Leylā'nın) üzüntüsü,
hasreti, acısı.*

bī-çāre Mecnūna kār edip cānān
ġamıylā tākati tāk olmuşdu Bir gün
yine ‘ādeti üzre Leylānıñ mezārına
ziyāret eylemege gelip derd ile

cānān ikimiz bir olup ortamızda senlik benlik kalmamışdır:

1. cānān ikimiz bir olup ortamızda senlik benlik kalmamışdır:-

Sayfa 207

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Sevgili ile âşığın bir vücut, tek
yürek olup sen ben farkının ortadan
kalkması.*

taşvire rāst gelip Leylānıñ naḡşını
bozup kendi naḡşını ḥālī üzre koyup
cānān ile ikimiz bir olup ortamızda
senlik benlik kalmamışdır

cānān kokusu mest olmuş:

1. cānān kokusu mest olmuş:-

Sayfa 201

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Gönülden sevilen, gönül verilmiş

*olan (Leylâ'nın) sevgilinin (güzel)
kokusu ile (âşığın) sarhoş olması.*

*koşusu ile mest olmuş kalmış Bir
zamāndan sonra 'aklı başına
geldikde ihtiyār dedi ki*

cānān selāmından:

1. cānān selāmından:

Sayfa 199

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin (Leylâ) merhabası,
esenlik sözü.*

*dedikde Mecnūn da cānān selāmından
tāze cān hayāt bulup
şafāsından rakş eyledi*

cānān tarafından esen yele:

1. cānān tarafından esen yele:-

Sayfa 211

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin olduğu yerden esen
rüzgâr. II [Sabâ: Sabaha doğru
kuzeydoğudan hafif hafif esen serin,
hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli. II
Sevgilinin kûyundan gelir o nedenle
sevgiliden haber getirmesi
kastedilmiştir.].*

*edip İn-şâ'allah hayrlı 'alâmetdir
deyip cānān tarafından esen yele
göz kulağ oldukça*

cānān uğrunda:

1. cānān uğrunda:-

Sayfa 221

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin yolunda (ecel şarabını
içmek).*

*fānī dünyādan el çekdi göçdü Cihān
halkının dilinden kurtulup cānān
uğrunda mevt şarābın içdi Tamām bir
seneye degin ol hāl üzerinde*

cānān zülfünün kokusunu:

1. cānān zülfünün kokusunu:-

Sayfa 125

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının kokusu.

*Bülbül gibi dil-figārım haberin var mı
senin
deyip kendisine cānān zülfünün
kokusunu gönderdiğinden şanki*

cānānı leylâdır:

1. cānānı leylādır:-

Sayfa 211

Satır: 6

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) gönül verdiği Leylâ.

âdem çekilip giderler Yakîn varıp

‘alâmetlerinden bildi ki cānānı

Leylâdır Maḥfe içinde Mecnûnuñ

āvâzını işitti ‘Arż-ı

cānānım olan maḥzūnum

mecnūnum:

1. cānānım olan maḥzūnum

mecnūnum:--

Sayfa 179

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Sevgilim olan hüznüñlü, kederli

Mecnûn'um.

Benim cānānım olan maḥzūnum

Mecnūnum sağ ve esen midir

‘aceb ol derdmendi bî-çāre şimdi

benim ḥālimden ve bu tāze

cānānım şimdi seniñ gibi avcıdır:

1. cānānım şimdi seniñ gibi avcıdır:-

Sayfa 169

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilim şimdi senin gibi avcı. II

Leylâ.

belâ dāmına giriftār olduñ Leylâ gibi

seniñ de anañ babañ mı

var seni ḥabs eyledi Āh Cānānım

şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

cānānımın ḥayālını ürküdüp

kaçırma:

1. cānānımın ḥayālını ürküdüp

kaçırma:-

Sayfa 187

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin hülyasını korkutup

kaçırmak.

Luṭf edip ben bî-çāreyi kendi ḥālime

koyup uyķumu uçurma

Ve cānānımın ḥayālını ürküdüp

kaçırma dedikde babası bî-çāre

cānānımla bir olup:

1. cānānımla bir olup:

Sayfa 193

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Sevgiliyle bir olmak: hemhâl

olmak.

Ben cānānımla bir olup ortalıkda
senlik benlik kalkmışdır
Anıñ'çün bozdum dedi

Satır: 3

Kelime Tipi: -

(Âşığın) sevgilisi olan Leylâ.

cānānıñ ağıladığını işitdikde:

1. cānānıñ ağıladığını işitdikde:-

Sayfa 201

Satır: 11

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) sevgilinin ağıladığını
duyması.

işitdikde feryād u fiğan edip bir zamān
iki taraftan ağlaştılar
Âhır Mecnûnıñ şabrı ve taḥammülü
ve dermānı qalmayıp

cānānıñ olan leylâ:

1. cānānıñ olan leylâ:-

Sayfa 199

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilin olan Leylâ.

Ey bî-çäre böyle yābān yerde ne
yatarsıñ Gözüñ aydın olsun
ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan
Leylâ senden daḥı ziyāde

2. cānānıñ olan leylâ:-

Sayfa 213

Cānānıñ olan Leylâ niçe demler idi ki
iştıyākıñ üzerine ve
āteşine kebāb olur Seni yanına da'vet
eylemege biñ cānla ṭalib idi

cānānıñ göresin:

1. cānānıñ göresin:

Sayfa 209

Satır: 23

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) sevgiliyi görmesi.

Birāder şu ḥerīfleriñ arasına girip ola
ki cānānıñ göresin dedikde
Mecnûn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylâyı görüp 'aqlı

2. cānānıñ göresin:-

Sayfa 209

Satır: 23

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) sevgilisini görmesi.

Birāder şu ḥerīfleriñ arasına girip ola
ki cānānıñ göresin dedikde
Mecnûn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylâyı görüp 'aqlı

cānānla bir olup:**1. cānānla bir olup:-****Sayfa 193**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Sevgiliyle aynı kişi olmak, tek vücut olmak.

Sen bir söz aňlar ādeme beñzersin Be
hey yādgār ben cānānla
bir olup ol benim albime girip
gönlümde gizlenip benim vücūdum

2. cānānla bir olup:-**Sayfa 193**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Sevgiliyle aynı kişi olmak, tek vücut olmak.

Herīf de

atı a‘lā tūtalım ki cānānla bir olup
ortaňızda ikilik alkmıřdır

cānı yerine gelip:**1. cānı yerine gelip:****Sayfa 165**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Sevinmek.

işitdikde yine cānı yerine gelip
Ola ki bu def‘a da bārī bir iş
edebileydi deyip aa tazarru‘lar

cānım:**1. cānım:****Sayfa 173**

Satır: 29

"Canım, canım gibi hatta candan öte sevdiğim" anlamına gelen bir sevgiliye hitap şeklidir. Kısaca "Ey canım, ey sevgili" de denilebilir.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
ullarına meramet edip suçunu
‘afv buyurular avfa düşüp yine
feryād u figānlar edip belli ki bir

cānım bāğına azān yeli esdi:**1. cānım bāğına azān yeli esdi:****Sayfa 217**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Can bahesine güz rüzgārının esmesi. II Ömrün sonuna gelmek kastedilmiiştir.

Ey benim sevgili anam ğālibā cānım
bāğına azān yeli esdi
řihatiň ipligin maraź mirāřları kesdi
řimden řoňra baňa tedbīr

cānımı cānān uğruna:**1. cānımı cānān uğruna:****Sayfa 207**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) canını sevgili uğruna**(kurban etmesi).*

Ve ol cānını cānān yolunda fedā
eylediği gibi ben de cānımı
cānān uğruna qurbān eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnūna

cānına kār edip:**1. cānına kār edip:****Sayfa 193**

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim***Canına tak demek (veya etmek).**II Dayanamaz duruma gelmek.*

Ba‘ dehu rivāyet olunur ki Mecnūnuñ
bir taraftan Leylā derdi
ve bir taraftan babasının öldüğü elem
cānına kār edip ziyāde perişān

cānını cānān yolunda fedā eylediği:**1. cānını cānān yolunda fedā
eylediği:****Sayfa 207**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*(İbn-i Selām'ın) canını sevgili**uğruna gözden çıkarması.*

Ve ol cānını cānān yolunda fedā
eylediği gibi ben de cānımı
cānān uğruna qurbān eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnūna

cānını haqqa teslim edip:**1. cānını haqqa teslim edip:-****Sayfa 191**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Ruhunu Allah'a teslim etmek. II**Ölmek.*

Ey benim vücūduma sebep olan
şefkatli babam Benim hasretimle
cānını Haqqa teslim edip beni ğarīb
koduñ N'eyleyem

2. cānını haqqa teslim edip:**Sayfa 221**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Ruhunu Allah'a teslim etmek. II**Ölmek.*

buluşdurasın deyip Leylânîñ mezârını
kucaklayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyâzlarla cānını Hakkā
teslīm edip Mecnūn da çünkü bu

cānını leylāya verdi:

1. cānını leylāya verdi:

Sayfa 207

Satır: 14

Kelime Tipi: -

(İbn-i Selâm'ın) canını Leylâ
(uğruna) feda etmesi.

idi Lâkin hata edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demen gerek idiñ Zîrā anıñ
içdiği şarābı ben de içsem gerekdir

cānını saña ısmarladı:

1. cānını saña ısmarladı:-

Sayfa 207

Satır: 23

Kelime Tipi: -

(Uğruna) canını feda etmek.

hata ola Zîrā cānını saña ısmarladı
demekdir deyip da'vāsını işbāt
edip ve Mecnūnu ilzām eyledikde
Mecnūn da bu 'aşıkāne sözden

cānını saña verip:

1. cānını saña verip:-

Sayfa 207

Satır: 3

Kelime Tipi: -

(İbn-i Selâm'ın) canını
(Mecnūn'a) bırakması.

verip āhirete gitdi Ve cihān bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnūn bu cevābı işitdikde bir na'ra
urdu kim şanki ortalığa

cānlar verip:

1. cānlar verip:

Sayfa 181

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek.

Ey bî-çāre Mecnūn bunca yıllardan
beri yoluna cānlar verip
'aşkla şahrālarda gezip ve yābānlarda
düşüp yār-i vefādārim

cānlarına minnet:

1. cānlarına minnet:

Sayfa 157

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Canına minnet: Düünden razı.

âdem gönderip şulha t̄alib oldu
Leylâ kabîlesiniñ şulh cānlarına
minnet idi Bes ortalık yerde

cānsız şüret gibi:

1. cānsız şüret gibi:

Sayfa 215

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ruhsuz, cansız (olmak). II

Görünüştē ibaret olmak.

yaniñda oturdum ammā haq̄ikatde
kendi özümdeñ q̄almayıp hemān
bir cānsız şüret gibi murādım oldur ki
vücūdumda h̄āk-pāyine nişār

cāre:

1. cāresi:

Sayfa 179

Satır: 16

Çare, çözüm, çıkar yol.

kaşığı olmadığın bilip gayr kimseye
gönül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān cāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

cāre bulavuz:

1. cāre bulavuz:

Sayfa 139

Satır: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir çözüm, bir yol bulmak.

ümîd oldur ki derdiñe bir cāre bulavuz

oğul Sözümü tutup āhır
demde beni ağladıp maḥzūn eyleme
dedikde Mecnūn babasından

cāre bulup:

1. cāre bulup:-

Sayfa 133

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

İlaç elde etmek. II Çare bulmak.

Çözüm yolu, çıkar yolu bulmak.

perīşān olduqça babasınıñ anasınıñ

yüreklerini dāğlardı Bir
cāre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylānıñ derdmend

cāre edelim:

1. cāre edelim:-

Sayfa 209

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bir hâl çaresi bulmak.

Mecnûnumu katı çokdan göresim
geldi lâkin ne çâre edelim
hiçbir tarîk ile buluşmaçlık mümkün
degildir deyip âhir bunu

çâre edem:

1. çâre edem:

Sayfa 169

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

*Çare etmek/ bulmak: Çözüm yolu
sağlamak, sorunu çözmek, zorluğu
atlatmak.*

teklîfi eyleme dedikde Mecnûn
Ne çâre edem ki seniñ hâtırın hoş edip
gücün nem varsa bu

çâre edip:

1. çâre edip:

Sayfa 129

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

*İyi olmak, iyileşmek. II Aşk
derdine çare bulmak.*

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cânımızı

bile dirîğ eylemeziz Ve illâ bu hâl üzre
iken ol Mecnûna kıız

çâre etmeyip:

1. çâre etmeyip:-

Sayfa 135

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Çözüm yolu bulmak.

Kabîlemizin 'ırz u nâmûsu kalmayıp
her gün şol dîvâne gelip
olmadık sözler söyler siz buña bir çâre
etmeyip içimize koyarsanız

çâre eylemek:

1. çâre eylemek:-

Sayfa 135

Satır: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Çare, çözüm bulmak.

me'yûs olup
Şimden soñra buña çâre eylemek katı
güç oldu deyüp gözlerinden

çâre kalmaz:

1. çāre kalmaz:-**Sayfa 175**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Çözüm, çıkar yol kalmamak.

hemān nā-murād Mecnūna ayakdaş

olmağdan ğayrı çāre kalmaz

deyip niçe tuhfeler hazırlayıp

tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

çāre mi var:**1. çāre mi var:****Sayfa 125**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Çaresi yok, imkânsız, olmayacak**iş.*Ey kebūter saña şek etmege çāre mi
varKūy-ı yāre varacak bāl ü perūn var mı
seniñDağı ziyāde efġānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña**çāre olmayıp:****1. çāre olmayıp:****Sayfa 205**

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim***İlaç, deva olmak.*

aşlā çāre olmayıp niçe zamān döşek

esiri oldu Āhīr-kār va‘desi

tamām oldu Bir gün Hakkıñ emrine

gitdi Qabīle halkı bir yere gelip

çāre olmadı:**1. çāre olmadı:****Sayfa 163**

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim***Çare olmak, derman olmak,**soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı**geçirmeye çare göstermek.*Nevfel ne kadar ki luğflar edip ri‘āyet
edegördü Çāre olmadı**çāre olmaz:****1. çāre olmaz:-****Sayfa 127**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Çare olmak, derman olmak,**soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı**geçirmeye çare göstermek.*

düşdüğünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revān olup ağmağa başladı
Bir zamāndan soñra Buna ağlamağa
çāre olmaz hemān erkenden

çāre olup:

1. çāre olup:

Sayfa 159

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

Fayda vermek.

Nevfel ile görüşüp yine 'üryān olup
dönüp Bre tır diye gördüler
Çāre olup dinlemedi

2. çāre olup:-

Sayfa 183

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

İlaç, deva olmak.

Çāre olup feryādını kesmedi ve hem
herifin böyle iki dürlü söz
söylediginden bir yalancı kıtabān
ādem olduğunu anlamışdı Lākin

cāriye:

1. cāriyeler:-

Sayfa 177

Satır: 32

*Her konuda efendisinin
isteklerine bağlı bulunan genç kadın.*

İbn-i Selām içeriye girdi Leylānıñ
cemālin gördükde 'aklı başından
gidip yıkıldı Cāriyeler yüzüne gül-
ābları saçıp elini ve ayağını

cāzū gözlerine:

1. cāzū gözlerine:-

Sayfa 147

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Cadı gibi büyüleyici olan Cadı
göz. II Gözlerin büyüleyici ve insanı
tesir altına alma etkisinden dolayı
şairlerce, cazu olarak
nitelendirilmiştir.*

kabilesine yakīn gelmişdi Hikmet
Allahıñ ol gün Leylā da sünbül
zülfüñü perişān edip cāzū gözlerine
sürmeler çekip hüsñü bir iken

2. cāzū gözlerine:

Sayfa 165

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Cadı gibi göz. II Aşığı büyüleyen
ve onda sihir etkisi yaratan göz;
sevgilinin güzel gözü.*

nā-çār olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnûna verse gerekdir
Yine mi şafâ deyip cāzû gözlerine
sürmeler çekip güzel libâsları

cefâ:

1. cefânız:

Sayfa 159

Satır: 7

Eziyet, sıkıntı.

cefânız muḳaddemâ bu bî-çāreye
bulaşdınız Niçe va'dler ve luṭflar
eyledikde benim sulṭânım bu bir olmaz
işdir Hemân bir kaç gün

cehennem:

1. cehennem:

Sayfa 145

Satır: 4

*Ahirette günahkârların ceza ve
azap görecekleri yer.*

bir dikendir Tıtalım ki bu bâğ cennet
olmuş Lâkin neyleyem ki
ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
olmadıktan şoñra baña cehennem

çehresi bedr olmuş aya dönüp:

1. çehresi bedr olmuş aya dönüp:-

Sayfa 141

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) yüzünün dolunaya
benzemesi.*

bu tarafda Leylânın ise sevdâsı günden
güne ziyâde olup kaşları
yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp
ğamzesi âfet-i cân tutaqları

çehresini bürüyüp:

1. çehresini bürüyüp:-

Sayfa 177

Satır: 35

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yüzünü buruşturmak (veya
ekşitmek): Yüzüne öfke ve
hoşnutsuzluk gösteren bir biçim
vermek.*

bürüyüp gâzabla öyle bir sille urdu
kim

çek:

1. çekdiğiniz:-

Sayfa 163

Satır: 20

Katlanmak, tahammül etmek.

ma'şūkum olan bī-çāre Mecnūna verip
iki 'āşık u ma'şūk bir yere
gelip bunca zamāndan beri çekdiğiniz
zaḥmetleri ve ḥasretleri

2. çekip:

Sayfa 163

Satır: 15

Götürmek.

üzerine 'asker çekip geldiğini Leylā da
işitdikde öyle mesrūr olup
şafālar edip der ki

3. çekip:

Sayfa 125

Satır: 32

Bulunduğu yerden (dağa)

çekmek, götürmek.

babasını tevābi'ī ile gelip bizim
kırmadık yerimizi kımazlar deyip cān
başlarına şıçrayıp Mecnūn-ı
derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

çekildi gitdi:

1. çekildi gitdi:-

Sayfa 163

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Çekip gitmek; ayrılıp gitmek.

Leylādan dahı güzel kız alıverelim
diyü va'dler eyledi Aşlā
diñlemeyip ḥuzūrundan ḳalkıp şahrāya
toğru çekildi gitdi Şoñra

çekilip giderken:

1. çekilip giderken:-

Sayfa 169

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Gitmek, savuşmak.

tağlar aşıp şahrāları geçerdı ve beytler
okuyup feryād u figān ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu ḥāl
üzre çekilip giderken güneşin

2. çekilip giderken:-

Sayfa 193

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bırakıp gitmek, ayrılmak,

savuşmak.

olup bī-ḳarār olmağın tağlara 'azīmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kāğıd gördü kim
bir üstād naḳḳāş ol kāğıdıñ

çekilip giderler:

1. çekilip giderler:-

Sayfa 211

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Savuşmak.

âdem çekilip giderler Yakîn varıp

‘alâmetlerinden bildi ki cānānı

Leylâdır Maḥfe içinde Mecnûnuñ

āvâzını işitti ‘Arż-ı

çekilip gitdi:

1. çekilip gitdi:

Sayfa 175

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Bırakıp gitmek, ayrılmak,**savuşmak.*

Elem çekme anacığım böyle olur bir

nâ-murâd ‘âşıkdır coşup

kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi

deyip kıarıya zencîr bahâsını

2. çekilip gitdi:

Sayfa 217

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Bırakıp gitmek.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen

arşanlar ve yırtıcı

ḥayvânlar daḥı ardına düşüp gitdiler

Mecnûn Leylâ ile bu kadar

3. çekilip gitdi:

Sayfa 169

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Savuşmak.

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp

çekilip gitdi Bes

Mecnûn bu ḥâl üzre niçe gün gezip

günlerde bir gün yine bir avcıya

4. çekilip gitdi:

Sayfa 193

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bırakıp gitmek, ayrılmak,**savuşmak.*

üzre zārī zārī feryâd u fiğanlar edip

niçe günler babasınıñ başı ucunu

bekleyip âḥir yine şahrâlara toğru

çekilip gitdi

5. çekilip gitdi:-

Sayfa 201

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Bırakıp gitmek, ayrılmak,**savuşmak.*

feryād u fiğān ederek şahrāya ٲođru
 çekilip gitdi Leylā da
 dönüp obasına geldi

6. çekilip gitdi:

Sayfa 209

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bırakıp gitmek, ayrılmak,

savuşmak.

gitdi Gelip Leylāya Mecnūnuñ cümle
 aḥvālını bir bir beyān edip Bir
 gün gelip mübārek yüzünüzü görmek
 ister dedikde Leylā da

çekilip gitdiler:

1. çekilip gitdiler:

Sayfa 209

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Savuşmak.

tenhā yerden çekilip gitdiler Ol
 maḥalde geldiler kim Leylā da erişip
 peştemāli kuşanıp kazanı ortaya alıp
 ve eline kepçesini alıp gelen

çekilip gitmede:

1. çekilip gitmede:-

Sayfa 175

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Bırakıp gitmek, ayrılmak,
 savuşmak.*

Ḳandesin dağlar deyip çekilip gitmede
 Ḳocaḳarı da bu ḥāli gördükde

çekip çevirdi:

1. çekip çevirdi:-

Sayfa 165

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Hazırlanmak, süslenmek
 anlamında.*

giyip kendi çekip çevirdi
 Bir zamāndan soñra babası sürür ile
 gelip oturduğda Leylā

çekip çevirip:

1. çekip çevirip:

Sayfa 203

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

(İyi) hāle yola koymak, yönetmek.

Ey Mecnūn eger maḳşūduñ ‘aşḳ
 cevāhirine mālîk olmak
 dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
 ile olsañ daḥı kolaylığla

cem' edip:**1. cem' edip:****Sayfa 165**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Toplamak.

toğmadan yine tolandı diyü dahı āh

vāhlar edip ümīdini kaṭ' eyledi

Bir zamāndan soñra Nevfeliñ 'azīm

'asker cem' edip geldiklerini

2. cem' edip:-**Sayfa 197**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Toplamak.

kemikleri varsa alıp bir yere cem' edip

bir yere gömüñ dedikde

arslancı da gelip pādişāhıñ huzūrunda

yer öpüp du'ālar etdi

3. cem' edip:**Sayfa 159**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Toplamak.

El-kıssa eli altında ne kadar kabīle

varsa cümle ādemler

cem' edip ağır kapı ile Mecnūnuñ

olduğu maḥalle geldiler Mecnūnu

cem' ola:**1. cem' ola:-****Sayfa 155**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Toplamak.

ğāyet hoşuna geldi Āferīnler edip

hemān ol sā'at fermān eyledi kim

hüküm eylediği kabīlelerden yanına

ādemler cem' ola Bes niçe

cem' oldu:**1. cem' oldu:****Sayfa 155**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Toplanmak.

dil-āverler yanına gelip bahādır

yigitler cem' oldu

Andan bir mübārek vaktde yerinden

kalkıp Leylānıñ kabīlesine

cem' olup:**1. cem' olup:-****Sayfa 141**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Toplanmak.

Vālide vesā‘ir akrabası yanına cem‘
olup ki ana teselliyet verip
hāl hātırı hātırını ele aldılar Mecnūn
da ne çāre hātırları için bir

cemāl:

1. cemālîni:-

Sayfa 123

Satır: 14

Güzellik, yüz güzelliği. II Leylâ.

uzağdan dā‘ireniñ etrāfını tolaşıp
Tokuz kerre bārī dört beş kerre ola ki
bir kerre cemālîni bārī

2. cemālîni:

Sayfa 215

Satır: 16

Güzellik, yüz güzelliği. II Leylâ.

dünyālar tırduğça saña ‘ömrler verip
gül cemālîni şoldurmasın Ben
kuluna bir luṭf eylediñ ki ḥak-i pāyiñe
gelip cemālîni gördüğüm gibi

cemāl esīrine:

1. cemāl esīrine:

Sayfa 215

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) yüz güzelliğine esir
olmak.*

bir şey olmadı Ve aṣlā hātırlarına viṣāl
ümīdi gelmeyip

hemān cemāl esīrine ḵanā‘at
eylemişlerdi

cenāb:

1. cenābıñız:-

Sayfa 157

Satır: 26

*"Şeref, onur ve büyüklük" terimi
olarak kullanılır, hazret.*

Ḥaḵ Subḥāne ve Te‘ālāniñ

ḵudretindedir Ḵullarınıñ kimiñ gāh
mağlūb eyler Cenābıñız ḵabīle ḥaḵkını
gözünüze aldırmayıp ne olsa

2. cenābıñızı:

Sayfa 159

Satır: 11

*"Şeref, onur ve büyüklük" terimi
olarak kullanılır, hazret.*

demiş idik Siz de 'ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa'y edip beni murādıma

3. cenābıñıza:-

Sayfa 177

Satır: 2

*"Şeref, onur ve büyüklük" terimi
olarak kullanılır, hazret.*

hayrlı maşlahat eglendirmekde fā'ide
yokdur Zīrā dünyāda

māni' eksik olmaz Bir taraftan bir şey
peydā olur Hemān cenābıñıza

cenāb-ı hak te'ālā dergāhına:

1. cenāb-ı hak te'ālā dergāhına:-

Sayfa 211

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın huzuruna.

turup āhirine dağlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hak Te'ālā dergāhına
tažarru'u niyāz edip Yā Rab

2. cenāb-ı hak te'ālā dergāhına:

Sayfa 221

Satır: 14

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yüce Allah'ın huzuruna.

gözlerinden kanlı yaşlar döküp feryād
u figānlar eyledi Ve elini kaldırıp
Cenāb-ı Hak Te'ālā dergāhına bu
yüzden tažarru' edip niyāzlar

3. cenāb-ı hak te'ālā dergāhına:-

Sayfa 155

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın huzuru, makamı.

Mecnūn ise uzakdan turup yüzünü
yerlere sürüp Cenāb-ı Hak
Te'ālā dergāhına tažarru'lar edip

cenāb-ı hak te'ālāya:

1. cenāb-ı hak te'ālāya:

Sayfa 165

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

gitdikde Leylā şād olup sürürundan
rakş edip Cenāb-ı Hak Te'ālāya
yüz biñ şükrlar edip

cenāb-ı hakka:

1. cenāb-ı hakka:

Sayfa 163

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Allah.

ceng için karşı çıktılar Leylā Cenāb-ı

Ḥaḳḳa tazarru'lar ve niyāzlar

edip Nevfeliñ 'askerini manşūr u

muẓaffer eyleye diyü Ġālib

cenāb-ı ḥaḳḳa tazarru' u niyāz

kılalim:

1. cenāb-ı ḥaḳḳa tazarru' u niyāz

kılalim:-

Sayfa 197

Satır: 35

Kelime Tipi: -

Allah'â yalvarıp, yakarmak ve

dua etmek.

niyāz kılalim dedi

ceng:

1. ceng:

Sayfa 159

Satır: 32

Savaş, muharebe.

Anlar daḥı Vermeyiz diyü cevāb verip

cenge mübāşeret eylediler

Āḥir-kār iki taraftan ceng kuruldu

Nevfel tarafından

2. ceng:

Sayfa 163

Satır: 23

Savaş, muharebe.

ceng için karşı çıktılar Leylā Cenāb-ı

Ḥaḳḳa tazarru'lar ve niyāzlar

edip Nevfeliñ 'askerini manşūr u

muẓaffer eyleye diyü Ġālib

ceng ederlerse:

1. ceng ederlerse:-

Sayfa 155

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Savaşmak.

eylediklerinde dil-āverler ğazāba gelip

İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı

veririz Eger ceng ederlerse

ceng olup:

1. ceng olup:-

Sayfa 165

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Savaş olmak.

du'alar niyāz eylemege başladı Çünkü

ceng olup Ḥaḳ Te'ālā

h azretini n öyle bu kerre nu ret Nevfele
müyesser olmağla  ab le halk ı

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Anla mazlık ve  eki me olmak.

ceng   cid l olundukda:

1. ceng   cid l olundukda:-

Sayfa 159

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Savaş ve mücadele olması.

kendi eleminizde  alırsız çünki ceng  
cid l olundukda orta yere
niçe  demler girip sizi kendilerine
muti   r m eylerler deyip gidesiz

elimde buldum idi Aralık yerde ceng  
cid l olup iki taraftan bu
 adar  demler telef oldu Ve yine bir
maşlahat gidermeyip g r lmeyip

2. ceng   cid l olup:

Sayfa 157

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Savaş ve çarpışma olmak.

ceng   cid l olunmak:

1. ceng   cid l olunmak:-

Sayfa 155

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Anla mazlık ve  eki me olmak.

isterseniz verip  af -yı h tırla dönüp
gideriz Eger  in d eyleyip
mu  lefet ederseniz vakti ize h z r
olun Ceng   cid l olunmak

 olu a  uvvet  ahbazım diyü du  lar
edip   d olurdu El-kı  a
ortalıkda v fir ceng   cid l olup   hir-
k r Mecn nu  du  s   ab l

ceng   cid lden:

1. ceng   cid lden:-den

Sayfa 161

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Savaş ve mücadele.

zeb n olduğun istemezdi   hir-k r
Leyl n n babası zeb n olup
Çok  demler hel k oldu Bu  adar ceng
  cid lden ma   d-ı

ceng   cid l olup:

1. ceng   cid l olup:

Sayfa 159

cenge mübāşeret eylediler:**1. cenge mübāşeret eylediler:-****Sayfa 159****Satır: 31****Kelime Tipi: -***Savaşa başlamak.*

Anlar dahı Vermeyiz diyü cevāb verip

cenge mübāşeret eylediler

Āhır-kār iki taraftan ceng kuruldu

Nevfel tarafından

çengi:**1. çengiler:****Sayfa 177****Satır: 20***Çarpate, def, zil veya kaşık**çalarak oynayan oyuncu kadın,
rakkase.*

Ağzıñız korusun der idi

Ve çengiler gelip ortalık yerde

şenlikler oldukça aşıla gümeyip

2. çengiler:**Sayfa 143****Satır: 29***Dansçı, raks eden kimse.*kimi güzel āvāz ile bir yere gelip
çengiler de çālpāreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamaga**cenk edip:****1. cenk edip:****Sayfa 151****Satır: 30****Kelime Tipi: -***Savaşmak.*kıyafetinden çıktım Leylā ise bir
nāzenīn-perīdir Ne ihtimāldir
ki bencileyin divāneye vereler Cenk
edip zūr ile alıverem dersiniz**cenk ü cidāl:****1. cenk ü cidāl:****Sayfa 151****Satır: 21****Kelime Tipi: -***Savaş ve kavga.*‘Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olurOl kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādınıñ hāşıl edip**cennet:**

1. cennete:

Sayfa 223

Satır: 18

*Ahirette müminlere Allah
tarafından va'dedilen ebedî hayat,
yaşanacak yer.*

kereminden âhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lâıyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafâ
sürseler gerekdir deyip Zeyd

cennet olmuş:

1. cennet olmuş:-

Sayfa 145

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Cennete benzemek.

bir dikendir Tıtalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lâkin neyleyem ki
ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
olmadıktan sonra baña cehennem

cennete varıp:

1. cennete varıp:-

Sayfa 131

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Cennete gitmek.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyâ gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hây hây deyip
ağladıkça insân feryādına

cevâb:

1. cevâbı:

Sayfa 131

Satır: 8

Yanıt, karşılık.

Niçe güzel kızları Mecnûna şatıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yaḳasın yırtıp kendiyi

2. cevâbını:-

Sayfa 137

Satır: 25

Yanıt, karşılık.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu ḥâline nice
taḥammül edeyim ve seni

3. cevâbı:-

Sayfa 203

Satır: 31

Yanıt, karşılık.

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

cevâb alamadığı:

1. cevâb alamadığı:-

Sayfa 137

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Sorusuna karşılık alamamak. II

Cevaplanmamak.

nişânlarını şordukda bildi kim gelende
râst gelip cevâb alamadığı
âdemdir Dönüp dedi kim

cevâb edip:

1. cevâb edip:

Sayfa 193

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak.

Be hey dīvâne bunca zamāndan beri
‘aşkıyla nālân olduğıñ
güzeliñ şüretini n’için bozduñ dedikde
Mecnûn da cevâb edip

cevâb etdiler:

1. cevâb etdiler:

Sayfa 161

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Cevaplandırmak, karşılık vermek.

iki taraf ekâbirleri dahı

Siz ihtiyârlar bilirsiz deyip cevâb
etdiler

cevâb verdi:

1. cevâb verdi:-

Sayfa 121

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak, karşılık vermek.

sözler aşlâ fâ‘ide vermeyip bir
kulağından girip bir kulağından çıkıp
gitti Ancağ bu beytiñ ma‘nâsıyla
cevâb verdi

cevâb vereyim:

1. cevâb vereyim:-

Sayfa 137

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Açıklama yapmak, karşılık
vermek.*

böyle yâbân yerde terk edip nereye
gideyim ve kabîleye vardıkda

bî-çāre vālideñe ne cevāb vereyim ki
gece gündüz seniñ firāķınla

cevāb verip:

1. cevāb verip:

Sayfa 159

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak, karşılık vermek.

Anlar dahı Vermeyiz diyü cevāb verip
cege mübāşeret eylediler
Āhir-kār iki tarafdan ceng kuruldu
Nevfel tarafından

2. cevāb verip:-

Sayfa 179

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak, karşılık vermek.

müsteḥaķ olduķ dedikde Leylā cevāb
verip
Saña bu suç yeter ki vuslātım
sevdāsına düşüp küstāhlıķ edip

3. cevāb verip:

Sayfa 207

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak, karşılık vermek.

cevāb verip

Ey birāder sen cānıñı ol zamānda fedā
eylediñ ki yolda bir

4. cevāb verip:

Sayfa 215

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak, karşılık vermek.

da muşāḥabet eyleseñ dedikde
Mecnūn da cevāb verip
Ey benim maḥbūb-ı şīvekārım ve eski
yārim Ḥaķ Te‘ālā

5. cevāb verip:

Sayfa 223

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak, karşılık vermek.

dünyāda ‘ömrlerini hevāye vermişler
idi Bu devlete neden lāyık
oldular dedikde iḥtiyār cevāb verip

6. cevāb verip:-

Sayfa 129

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Bir soruya, bir söz veya yazıya,
bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya*

*başka bir ifade yoluyla verilen
karşılık, yanıt.*

Bes Leylānīn babası bunlara cevāb
verip

Sözünüñ hep cümle ma'kül pek güzel;
ammā Lākin kızımız

7. cevāb verip:

Sayfa 171

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Açıklamak.

kaçıp ayrılmış mı Aşlı nedir beyān
eyle dedikde qarı da
cevāb verip

8. cevāb verip:

Sayfa 193

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak.

Yā Leylā şüretini bozmağa ne bu recc-
i hāl üzre қомақ gerek idi
dedikde Mecnūn herife cevāb verip

9. cevāb verip:

Sayfa 199

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Yanıtlamak.

Mecnūna bunca zamāndır hasret olup
bu kadar iştiyākın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylā
cevāb verip

cevāb vermeyip:

1. cevāb vermeyip:-

Sayfa 123

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Yanıtlamamak, karşılık
vermemek.*

maḥrem edip dā'imā bunlar ile Leylāyı
söyleşip gezerlerdi Ğayrı
söz söyleseler cevāb vermeyip ḥātırı
kalırdı

cevābı işitdi:

1. cevābı işitdi:-

Sayfa 191

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Yanıtı duymak.

Ādemin dünyāda sencileyin bir oğlu
olmağdan olmaması çok yigdür
dedikde Mecnūn da çünkü herifden bu
cevābı işitdi Feryād u fiğānlar

cevān:

1. cevân:

Sayfa 195

Satır: 23

Genç, delikanlı.

Cevân da fikr edip

Eger pâdişâh bir gün baña gâzab edip

olursa ve arslanlara atarlarsa

2. cevân:

Sayfa 197

Satır: 5

Genç, delikanlı.

yere urup yüzlerini ayağına sürüp

mülâyemetler gösterdiler Cevân

da ol gece arslanlar arasında kalıp

çünkü şabâh oldu Pâdişâhın

3. cevân:

Sayfa 197

Satır: 20

Genç, delikanlı.

etmeyip ellerinden hâlâs oldun Bunuñ

sırrı ve hikmeti nedir bize

beyân eyle dedikde cevân da

4. cevân:

Sayfa 201

Satır: 18

Genç, delikanlı.

Gâh Gâh Mecnûn Tarafına Tağlara

Haber Gönderdigidir

Ba‘dehu rivâyet olunur ki evvel

zamânda Zeyd derler bir cevân

çiçeği dökülmüşe döndürürlerdi:

1. çiçeği dökülmüşe döndürürlerdi:-

Sayfa 125

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*(Erguvan) çiçeği dökülmüşe**dönmek. II Mecnûn'un kanlı**gözyaşlarının yüzüne akmasıyla yüzü**renk bağlamında erguvan çiçeğine**benzetilmiştir.*

çiçeği dökülmüşe döndürürlerdi Leylâ

tarafından esen yele

beytler söylerdi

ciger güşem:

1. ciger güşem:-

Sayfa 187

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim***Can ve ciğer köşesi. II İnsanın**tüm kalbiyle ve ciğerinin köşesi gibi**sevdiği kimse, evlat.*

Ey benim ciger güşem oğlum İnsanınñ

hayvânlarla münâsebeti

nedir ki anlarla olup vahşiler gibi
âdemden kaçarsın ve bunuñ gibi

ciger gūşesini:

1. ciger gūşesini:

Sayfa 187

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Can ve ciğer köşesi. II İnsanın
tüm kalbiyle ve ciğerinin köşesi gibi
sevdiği kimse, evlat.*

Mecnûn gözünü ovarak babası
olduğunu bildikde ‘özrlr dileyip
ayağına düřdü Ol ciger gūşesini hasret
ile çoçup iki gözlerini öpüp

2. ciger gūşesini:-

Sayfa 187

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Can ve ciğer köşesi. II İnsanın
tüm kalbiyle ve ciğerinin köşesi gibi
sevdiği kimse, evlat.*

Mecnûn gözünü ovarak babası
olduğunu bildikde ‘özrlr dileyip
ayağına düřdü Ol ciger gūşesini hasret
ile çoçup iki gözlerini öpüp

cigeri dāğlı:

1. cigeri dāğlı:-

Sayfa 173

Satır: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yaralı ciğer. II Yüreği yanmak,
büyük bir acıya uğramak, içi yanmak.*

iken felek beni apısından ayırıp āvāre
eylemişdir Beni bu hāl üzre
boyunu bağı cigeri dāğı götür dilerse
öldürsün dilerse suçumu

cigeri kebāb olmuşdu:

**1. cigeri kebāb olmuşdu:-muş, -du-
muşdu**

Sayfa 117

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ciğeri kebab olmak. II
Üzüntünün hararetiyle kavrulup kebab
olmuş ciğer, kederli gönül.*

olmuşdu

Dā‘imā fuarāya in‘ām u isānlar edip
Ola ki nefesi

cigerin birvān eyledi:

1. cigerin biryān eyledi:

Sayfa 205

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ciğer kebab olmak, kebab gibi
yanmak. II Büyük bir acıya uğramak,
yüreği yanmak; çok güçlü bir
duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak.*

‘aşkıyla cigerin biryân eyledi İbn-i
Selâm da bu hâli görüp cânına
şabr edip hüsnu temâşasına kanâ‘at
eylemekle şabr eylerdi Hikmet

cigerin yakar:

1. cigerin yakar:

Sayfa 165

Satır: 34

Kelime Tipi: **Deyim**

Birine büyük bir acı çektirmek.

sürmeli gözlerinden insân gibi yaşlar
açar Bir dil-ber ki âdemin cigerin
yakar Avcı bunları tutup Haylî
zamandır

cihân:

1. cihânda:-da

Sayfa 117

Satır: 12

Dünya, âlem, kâinat.

kimiñ bir maşlahatı varsa görüp
hâtırlarını ele alırdı Mâl ü menâl

yanında toprağ ile ber-â-ber idi
Cihânda aslâ bir şe‘ye muhtâc degil

2. cihânda:

Sayfa 139

Satır: 16

Dünya, âlem, kâinat.

zülfü zencîri boynuma kat kat tolaşıp
bırakmak muhâl oldu Ve
benim cân ‘azîzim baba Cihânda ‘aşka
ibtidâ ben uğramadım Yalnız

3. cihânda:

Sayfa 141

Satır: 25

Dünya, âlem, kâinat.

Bir âfet-i devrân u fitne cihânda hâtırı
görölmüş idi Bu hüsn ile
evvelde Mecnûnuñ devr dîvânesi ve
biñ cân ile ol ‘âşık-ı şadıkıñ

4. cihân:

Sayfa 143

Satır: 19

Dünya, âlem, kâinat.

Bu hâl üzre bir yıl geçip çünkü bahâr
vahti gelip cihân yine
yeñileñdi Sünbüllerin zülfü perîşân
olup nergisler uykudan uyanıp

5. cihānda:**Sayfa 191**

Satır: 27

Dünya, âlem, kâinat.

edip Dirîgâ cihānda felek beni bir tâze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revân
olup taşlarla döğünmege başladı

6. cihāndan:**Sayfa 219**

Satır: 9

Dünya, âlem, kâinat.

sevdâsıyla tamām edip bu cihāndan
ğamıñla gitdi ve hālâ yitdi Ya'ni
yerde vişâliñden arzûsu hâtırından
gitmemişdir Olan 'aşkıñdan ferâğat

7. cihāndan:-**Sayfa 223**

Satır: 15

Dünya, âlem, kâinat.

Bu iki yâr-i şâdıķ çünki cihāndan nâ-
murâd olup birbirine
ermediler Ve hiç rāhat yüzü
görmediler Hâķ Te'ālâ hâzreti

8. cihānda:**Sayfa 117**

Satır: 18

Âlem, dünya, yeryüzü. II Hayat.

mübârek kimesne berekâtiyle du'âsı
müstehâb Hâķ Te'ālâ Hâzretleri
bana bir evlâd ihsân edip cihānda beni
oğul şâd eyleye diyü mālını

9. cihānda:**Sayfa 193**

Satır: 3

Âlem, dünya, yeryüzü. II Hayat.

etdiñ yalvara gördüñ Hâyf ki cihānda
bir kerre sözünü tutmadım
Ve ğamla seni bir gece bile ve rāhat
üzre yatmadım deyip bu hāl

cihān bāğında:**1. cihān bāğında:-****Sayfa 163**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi.

der idi ki
Hâyf ki cihān bāğında nâ-murādımızıñ
ğoncesi açılmağa başladı

cihān bāğında bitip yitdi:**1. cihān bāğında bitip yitdi:-****Sayfa 207**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Dünya bahçesinde doğdu yine
aynı yerde öldü anlamında.*

verip āhirete gitdi Ve cihān bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnūn bu cevābı işitdikde bir na‘ra
urdu kim şanki ortalığa

cihān bāğında güller gibi taze ol:

1. cihān bāğında güller gibi taze ol:-

Sayfa 183

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) dünya bahçesinde gül
gibi taze olması.*

olduñ Ĥ oş emān sağ olup cihān
bāğında güller gibi taze ol Sen de
ben de bahār bulutı gibi inleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

cihān başlarına siyāh oldu:

1. cihān başlarına siyāh oldu:-

Sayfa 121

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*Dünya başına yıkılmak,
umutlarını yitirmek, dünyaları
kararmak.*

ile gün gibi her biri helāk ve hicrāne
edip cihān başlarına siyāh oldu

cihān halkına:

1. cihān halkına:

Sayfa 221

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Dünya üzerinde yaşayan herkes,
insanlar.*

naẓm edip cihān halkına dāstān eyledi
Bir gün Zeydiñ hātırına bu
geldi kim derdmend Mecnūn

cihān halkınıñ:

1. cihān halkınıñ:

Sayfa 221

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Cihan halkı, herkes.

fānī dünyādan el çekdi göçdü Cihān
halkınıñ dilinden kurtulup cānān
uğrunda mevt şarābın içdi Tamām bir
seneye degin ol hāl üzerinde

cihān mälların harc edip:

1. cihān mälların harc edip:

Sayfa 185

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Dünya malını, servetini
harcamak.*

başlayıp aylar geçip kabîleye
uğramadığını müşâhede etdikde
‘ilâcı için cihân mâlların harc edip
dermânlar eyledi ise hiç birinden

cihân mâllarını ‘arz edip:

1. cihân mâllarını ‘arz edip:-

Sayfa 151

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Dünya servetini sunmak, takdim
etmek.*

ğâlib olduğunuzda ara yere âdemleri
girip size yalvarıp gâh cihân
mâllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine râm eylerler Yine

cihân mülkünde:

1. cihân mülkünde:-

Sayfa 139

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Dünya ülkesi.

derd-i cânân ile hemân yüregi ben
toğramadım Cihân mülkünde niçe
şâhlar u gedâlarda görülmüştür Niçe
kimseler yokuşa sürülmüştür

cihân nûr münevver oldukda:

1. cihân nûr münevver oldukda:-

Sayfa 211

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Dünyanın (Allah'ın feyzi ile)
nurlanması, ıstık ile dolması. II Günün
doğması.*

Cihân nûr ile münevver oldukda
Mecnûn da yerinden kalkıp
gördü kim kalbi sürür ile tolup gönlü
şâd olup Hakk’a çok şükrler

cihân turdukça ‘ömr olasız niçe zamân kendi zevk ü şafânızda olasız:

1. cihân turdukça ‘ömr olasız niçe zamân kendi zevk ü şafânızda olasız:-asız

Sayfa 191

Satır: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Dünya var oldukça ömür
süresiniz, hayli zaman kendi
huzurunuzda, neşenizde olasınız.*

‘ömr olası Niçe zamān kendi zevk ü
şafânızda olası deyip sözlerini
tamām eyledi Bes babası çünkü
Mecnūndan bu nā-ümīdlik

**cihānda oğluma ḥasret bir evlādım
oldu:**

**1. cihānda oğluma ḥasret bir
evlādım oldu:**

Sayfa 185

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Dünyada çocuk ḥasreti çekerken
bir oğlun doğması.*

Ḥayf ki cihānda oğluma ḥasret iken bir
evlādım oldu Lākin
bunuñ gibi devāsız derde uğrayıp
ādem kıyāfetinden çıkıp gitdi

cihāndan gitdi:

1. cihāndan gitdi:

Sayfa 219

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Dünyadan göç etmek, ölmek.

eylememiştir deyip gözlerinden yaşlar
akıttı ve cānān diyerek cān
verip cihāndan gitdi Anası çünkü
Leylānıñ dünyādan gitdiğini

cihāndan göçmek:

1. cihāndan göçmek:

Sayfa 187

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Dünyadan göçmek. II Ölmek.

ayağıña getiresin İşte benim ‘ömrüm
āḥir oldu Cihāndan göçmek
zamānım yakīn oldu Senden gayrı bir
evlādım yok ki ben dünyādan

cihāndan nā-murād gitdiler:

1. cihāndan nā-murād gitdiler:-

Sayfa 223

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Dünyadan muradına eremeden
gitmek II Ölmek.*

ile Leylā bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi ğamıyla cihāndan nā-
murād gitdiler ‘Acebledi ki Āḥiretde

cihāz:

1. cihāz:

Sayfa 129

Satır: 15

*Gelin olacak kız için hazırlanan
her türlü eşya, çeyiz.*

Luṭf edip ‘özü ü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir
Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāḥ
edelim Soñra her ne zamān

2. cihāzı:

Sayfa 129

Satır: 11

*Gelin olacak kız için hazırlanan
her türlü eşya, çeyiz.*

daḥı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı
daḥı ḥāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

çık:

1. çıkmış:

Sayfa 151

Satır: 9

Bulunduğu yerden çıkmak.

Biz bu gün şikār için çıkmış idik
Bundan iyi şikār olmaz
diyü atından inip Mecnūnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

çık:

1. çıkarıp:

Sayfa 167

Satır: 29

Elbisesinden soyunmak.

kalmiş esbābdan ne var ise cümlesini
çıkarıp avcıya teslim edip
Kerem eyle Benim bu esbābımı al şat
Ehl-i ‘ıyāline nafaḳa

2. çıkarıp:

Sayfa 187

Satır: 13

Elbisesinden soyunmak.

bile getirmişdi Çıkarıp giydirip kuşatdı
Ve naşīḥat edip dedi ki

çıkıp gelip:

1. çıkıp gelip:

Sayfa 167

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Çıkagelmek.

derken Mecnūn da ol maḥale çıkıp
gelip yavrucaḳlarının belā
tūzağına tutulup analarının ḥasretiyle
gözlerinden yaşlar revān

çimenler kuruyup:

1. çimenler kuruyup:-

Sayfa 217

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Çimenlerin yok olması.

gülleri ve bülbülleri nālān iken ḥazān
vaḳti geldikde cümlesi perīṣān
olup ağaçlar yapraqsız ḳalıp çimenler
kuruyup bülbüllerin zevḳ u

cins:

1. cins:

Sayfa 219

Satır: 15

Aynı tür, türdeş.

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
cins feryād u fiḡānlar
eylediler ki ünleri ‘ālemi tutup göklere
çıḳdı

civit:

1. çivide:

Sayfa 119

Satır: 2

*Çivitotundan elde edilen bir çeşit
mavi toz boya.*

Esen yelden toḡan aydan saḳınıp
yaramaz göz degmesin

diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma‘ sūm da günden güne büyüyüp

çok:

1. çok:

Sayfa 149

Satır: 24

Çok, fazla, ziyade.

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhūr bir beg var
idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok ḥādem
çok ḥıṣmına nihāyet yok

2. çok:

Sayfa 149

Satır: 24

Çok, fazla, ziyade.

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhūr bir beg var
idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok ḥādem
çok ḥıṣmına nihāyet yok

3. çok:

Sayfa 163

Satır: 17

Çok, fazla, ziyade.

Güyā dünyāları kendisine verdiler
Ḥaḳḳa çok şükrlr edip

ümîd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nâ-murâdı

4. çok:

Sayfa 163

Satır: 34

Çok, fazla, ziyade.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip ‘aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
soldurdu

5. çok:

Sayfa 171

Satır: 29

Çok, fazla, ziyade.

gezdirip merhamet şāhibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

6. çokdur:

Sayfa 203

Satır: 32

Çok, fazla, ziyade.

Mecnūn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

7. çok:

Sayfa 161

Satır: 6

*"Birçok, bir hayli" anlamında
belgisiz sıfat.*

zebūn olduğun istemezdi Āhîr-kār
Leylānîñ babası zebūn olup
Çok âdemler helāk oldu Bu kadar ceng
ü cidālden maşşūd-ı

çokdan:

1. çokdan:

Sayfa 209

Satır: 5

*"Çok zaman önce, çok zamandan
beri, öteden beri, uzun süreden beri"
anlamında zarf.*

Mecnūnumu katı çokdan göresim
geldi lākin ne çāre edelim
hiçbir tarîk ile buluşmaqlık mümkün
degildir deyip āhîr bunu

çokdan görmeyip:

1. çokdan görmeyip:

Sayfa 199

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Çok zamandan beri
karşılaşmamak.*

derd-i ‘aşkıñla mübtelâ olup hasretinle
yollara düşüp geçen gece
fülân yerde râst geldim Mecnûnu
çokdan görmeyip hasret ü

cöküp oturdu:

1. cöküp oturdu:

Sayfa 141

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Çömelip oturmak.

Ve gücü kuvveti kesilip cöküp oturdu
Mecnûn da bu hâli gördükde figâna
başlayıp babalı oğullu bir

coş:

1. coşup:-up

Sayfa 175

Satır: 11

*Duygu ve düşünceleri güçlü bir
tepki ile dışarı vurmak, galeyan etmek.*

Elem çekme anacığım böyle olur bir
nâ-murâd ‘âşıkdır coşup
kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi
deyip karşıya zencîr bahâsını

cümle:

1. cümle:

Sayfa 117

Satır: 3

Bütün, hepsi, tamamı.

demekle meşhûr bir kabîle var idi
Halkı cümle dil-âver olup māl
ve rızık şāhibleri olup cümlesi meh-
pāre mümtāz idiler Bu kabîlenin

2. cümle:

Sayfa 129

Satır: 10

Bütün, hepsi, tamamı.

Bes Leylānıñ babası bunlara cevāb
verip

Sözünüñ hep cümle ma‘kûl pek güzel;
ammā Lâkin kıızımız

3. cümle:

Sayfa 145

Satır: 22

Bütün, hepsi, tamamı.

Belli ki bu kim ‘âşıkdır Bir hâber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp тұrmuşdu Cümle
ahvâli тұyup Mecnûna ‘âşık

4. cümlesine:-

Sayfa 157

Satır: 5

Bütün, hepsi, tamamı.

varsa hayvânlarına varınca cümlesine
maḥabbet edip içlerinde hiç
biriniñ ḥâtırın perîşân olduğunu
istemeye bu ḥuşûşda nâ-çâr

5. cümle:

Sayfa 159

Satır: 27

Bütün, hepsi, tamamı.

El-kıssa eli altında ne kadar kabîle
varsa cümle âdemler
cem‘ edip ağır kapı ile Mecnûnuñ
olduğu maḥalle geldiler Mecnûñu

6. cümle:

Sayfa 161

Satır: 15

Bütün, hepsi, tamamı.

emr sizindir verelim Aşlâ muḥâlefet
yokdur Lâkin cümle kabîle-i
‘Arab ḥalkı bunca zamândır ki ‘adl ü
dâd ederken vardı bir nâm-dâr

7. cümlesini:-

Sayfa 167

Satır: 29

Bütün, hepsi, tamamı.

kalmış esbâbdan ne var ise cümlesini
çıkarıp avcıya teslim edip
Kerem eyle Benim bu esbâbımı al şat
Ehl-i ‘ıyâline nafağa

8. cümlesini:-

Sayfa 189

Satır: 6

Bütün, hepsi, tamamı.

kabîleye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne kadar
mâlim varsa cümlesini saña teslim
edeyim Ve ḥâl-i ḥayâtımda

9. cümlesini:-

Sayfa 195

Satır: 12

Bütün, hepsi, tamamı.

uzakdan bakarlardı Gelen
yemeklerden Mecnûn ancak bir iki
loğma
yiyip cümlesini hayvânlara verip
kendilerine veliyyü’n-ni‘am

10. cümle:

Sayfa 215

Satır: 21

Bütün, hepsi, tamamı.

mazeretiñ yok hāk-pāye ‘arz edecek ve
cümle sözden maḳṣūd bir kerre
mübārek cemāliñi dünyā gözüyle
görmek idi Hākka yüz biñ şükrler

11. cümlesi:-

Sayfa 217

Satır: 9

Bütün, hepsi, tamamı.

gülleri ve bülbülleri nālān iken hazān
vaḳti geldikde cümlesi perīṣān
olup ağaḫlar yapraḫsız ḫalıp ḫimenler
ḫuruyup bülbüllerin zevḫ u

12. cümle:

Sayfa 219

Satır: 14

*"Tümü, hepsi" anlamında belgisiz
zamidir.*

gördü Başına ḫıyāmetler ḫopup
yaḫasını ḫāk edip ṣaḫın yolup
mātem eylemege başladı Sā‘ir ḫabile
ḫatunları da cümle ḫaberdār

13. cümlesi:

Sayfa 117

Satır: 4

Bütün, hepsi. II Kabile.

demekle meṣḫūr bir ḫabile var idi
Ḥalkı cümle dil-āver olup māl
ve rızḫ ṣāḫibleri olup cümlesi meh-
pāre mümtāz idiler Bu ḫabilenin

cümle bir yere gelip:

1. cümle bir yere gelip:-

Sayfa 127

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Herkesin, tamamının (kabilenin
ulularının) bir yerde toplanması.*

bir ‘ilāc görmek gerekir diyü ḫabile
ulularını yanına da‘vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdin
ḫāresi için müṣāvere eylediler

cümle ḫayvānāt:

1. cümle ḫayvānāt:

Sayfa 195

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Hayvanların hepsi.

toḫunmazdı Cümle ḫayvānāt gūyā
Mecnūnuñ ḫidmetḫārları idi

Huzûrunda birbirlerine aşlâ küstâhlık
etmeye kâdir degillerdi Yolda

cümle hep:

1. cümle hep:

Sayfa 183

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Bütün, hepsi.

āvâreden maḥabbetiñ kâlkıp
uşanmışsız Nihāyet ol eyledigñ ‘ahd
ü peymānlar hep cümle yalan yerlere
mi idi Qanı seniñ ol serv-i

cümle kabîle:

1. cümle kabîle:

Sayfa 117

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Kabilenin tamamı.

gidip olduğda atlar ve develer
bağışlayıp ‘izzet ü ikrām ile gönderirdi
Ve cümle kabîlenin bayı gedası
ni‘meti ile ğarķ olup her

cümle kabîle halkı:

1. cümle kabîle halkı:

Sayfa 219

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Bütün kabile ahalisi.

El-ķışsa Leylānñ vaşiyetin yerine
getirip tâbûta koydular
Cümle kabîle halkı mâtem ederek
götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

2. cümle kabîle halkı:

Sayfa 135

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Kabile ahalisinin hepsi.

kabîle içinde bir âdem zāyi‘ olmuş
Cümle kabîle halkı ittifāk edip
derdmend Mecnūnuñ tâzeliginde

cümlesi:

1. cümlesi:

Sayfa 127

Satır: 21

*"Hepsi, tümü" anlamında belgisiz
zahir.*

cümlesi ittifāk edip kâlkıp Leylānñ
kabîlesine yakîn vardıklarında
Leylānñ babasına haber olup

cümlesi emrine muṭī' :**1. cümlesi emrine muṭī' :-****Sayfa 149**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

(Arap kabilesinin) hepsinin
(Nevfel'in) buyruğuna itaat etmesi..

bir devletli beg idi Niçe kabîleye
hüküm edip cümlesi emrine
muṭī' idiler Ol tarafta begler begi gibi
atıp tutmada idi

cümlesi mecnûna râm olup:**1. cümlesi mecnûna râm olup:-****Sayfa 195**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

(Yırtıcı hayvanların) tamamının
Mecnûn'a boyun eğmesi.

cümlesi Mecnûna râm olup kaçmayıp
yanında тұrurlar
idi Aḥşâm olduğda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnûn buñlardan

cümlesine baş buğu olasin:**1. cümlesine baş buğu olasin:-****Sayfa 187**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un kabilesinin)

tamamının baş komutanı, yöneticisi
olması.

gittikten sonra kabilemizi zabt edip
cümlesine baş buğu olasin Sen
buñdan kalkıp gelmezsen benim
mālımı yābāncılar zabt edip yerime

cümlesiniñ yüregi taşıp:**1. cümlesiniñ yüregi taşıp:****Sayfa 151**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un avazını işitenlerin)

hepsinin yüreginin taşması;
dayanamaması, duygulanması.

münāsib bir kaç beytler okudu Ḥazîn
āvāzıyla bir cins ırladı ki
işidenleriñ şabrı qarârı kalmayıp
cümlesiniñ yüregi taşıp ağlamağa

çünkü:**1. çünkü:****Sayfa 135**

Satır: 10

Edat, şundan dolayı ki, şu
sebepten ki, zîrâ, madem ki.

Āgāh olup Oğlunu Aradığıdır
Çünkü Mecnūn babası ile hacdan gelip
yine eski ‘ādeti üzre Necd

2. çünkü:

Sayfa 157

Satır: 30

-dığından, -dığı için.

‘asker ile gelip bir maḥalde kulağların
büzüp haberlerin bildirmege
devletliñüzde āsandır dediler Mecnūn
çünkü Nevfeliñ

3. çünkü:

Sayfa 149

Satır: 14

Ne vakit ki, ne zaman ki.

ḳabīle ihtiyārları ḳalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selām
şād olup zevḳ ü şafāsına meşgūl oldu
Çünkü uzun kulağdan Leylā bu

4. çünkü:

Sayfa 179

Satır: 12

...dığı zaman, o zaman.

olmadığım takdīrce kendimi zehrleyip
helāk olurum diyü ‘azīm

andlar içdikde çünkü İbn-i Selām
Leylānıñ ‘azābını āteşini görüp

5. çünkü:

Sayfa 189

Satır: 10

...dığı zaman, o zaman.

naşihatlar eyledi

Çünkü Mecnūn babasından bu
naşihatları işidip gördü kim sözleri

6. çünkü:

Sayfa 127

Satır: 6

*"Ne zaman ki" anlamı katan
bağlaç.*

Yaramazlık Edip Vermedikleridir
Ba‘dehu rivāyet olunur ki bundan
soñra çünkü Mecnūnuñ babası

7. çünkü:

Sayfa 143

Satır: 19

*"Ne zaman ki" anlamı katan
bağlaç.*

Bu ḥāl üzre bir yıl geçip çünkü bahār
vaḳti gelip cihān yine
yeñileñdi Sünbülleriñ zülfü perişān
olup nergisler uykudan uyanıp

8. çünkü:**Sayfa 147**

Satır: 25

*"Ne zaman ki" anlamı katan**bağlaç.*

Selām şād olup bu söz üzerine qavl ü
 karar eylediler Çünkü
 şabāh olup aftāb-ı ‘ālem nūr ile
 münevver rüşen olup İbn-i Selām

9. çünkü:**Sayfa 163**

Satır: 1

*"Ne zaman ki" anlamı katan**bağlaç.*

deyip dönüp gitdiler Çünkü Mecnūn
 yine Nevfeliñ şulh
 eylediginden haberdār oldu

10. çünkü:**Sayfa 163**

Satır: 22

*"Ne zaman ki" anlamı katan**bağlaç.*

bir demde hevāya verip murādımız
 hāşıl olur deyip şafāsından durup
 oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
 gelip Leylāniñ kabilesi halkı

11. çünkü:**Sayfa 181**

Satır: 27

*"Ne zaman ki" anlamı katan**bağlaç.*

Mecnūn da çünkü ol nefesi tutulacak
 herifden bu zehirli sözleri
 işitdikde hemān-dem haykırıp
 kendisini yerden yere çalmağa başladı

12. çünkü:**Sayfa 185**

Satır: 3

*"Ne zaman ki" anlamı katan**bağlaç.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünkü gördü
 ki Mecnūnuñ babası
 oğlunuñ günden güne dīvāneligi
 ziyāde olup dā‘imā yābānlarda
 gezmege

13. çünkü:**Sayfa 197**

Satır: 3

*"Ne zaman ki" anlamı katan**bağlaç.*

eylediler Çünkü yanına yaklaşıdılar
 Gördüler ki her gün kendilerine

gelip bunca ihsân eyleyen cevândır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

14. çünkü:

Sayfa 197

Satır: 6

*"Ne zaman ki" anlamı katan
bağlaç.*

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
mülâyemetler gösterdiler Cevân
da ol gece arslanlar arasında kalıp
çünkü şabâh oldu Pâdişâhın

15. çünkü:

Sayfa 205

Satır: 28

*"Ne zaman ki" anlamı katan
bağlaç.*

eylerdi Bes Leylâ da İbn-i Selâmın
kabîlesinde kalıp Menûn için
İbn-i Selâm adına feryâd u fiğanlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

16. çünkü:

Sayfa 209

Satır: 27

*"Ne zaman ki" anlamı katan
bağlaç.*

kepçe pilâv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dahı çanağını

şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

17. çünkü:

Sayfa 219

Satır: 12

*"Ne zaman ki" anlamı katan
bağlaç.*

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
akıtdı ve cânân diyerek cân
verip cihândan gitdi Anası çünkü
Leylânın dünyâdan gitdiğini

18. çünkü:

Sayfa 219

Satır: 18

*"Ne zaman ki" anlamı katan
bağlaç.*

El-kıssa Leylânın vaşiyetin yerine
getirip tâbûta koydular
Cümle kabîle halkı mâtem ederek
götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

19. çünkü:

Sayfa 159

Satır: 9

Bağlaç, çünkü, zira.

kendi elemiñizde kalırsız Çünkü ceng ü
cidâl olundukda orta yere

niçe âdemler girip sizi kendilerine
mutî'ü râm eylerler deyip gidesiz

20. çünkü:

Sayfa 177

Satır: 11

Bağlaç, çünkü, zira.

Hak Te'âlâ birbirlerine mübârek
eyleye dediklerinde çünkü
kendisini İbn-i Selâma nikâh edip
vereceklerin işitdi

21. çünkü:

Sayfa 189

Satır: 28

Bağlaç, çünkü, zira.

yuvalanmağa devletdir Ol âsitânda
olmak sa'âdetine degmez bu
fağırîñiz de Çünkü ol 'aşk şarâbını
içdim Dünyâ devletinden geçtim

22. çünkü:

Sayfa 191

Satır: 4

Bağlaç, çünkü, zira.

'ömr olası Niçe zamân kendi zevk ü
şafânızda olası deyip sözlerini
tamâm eyledi Bes babası çünkü
Mecnûndan bu nâ-ümîdlik

23. çünkü:

Sayfa 191

Satır: 26

Bağlaç, çünkü, zira.

Âdemin dünyâda sencileyin bir oğlu
olmağdan olmaması çok yigdür
dedikde Mecnûn da çünkü herîfden bu
cevâbı işitdi Feryâd u figânlar

24. çünkü:

Sayfa 209

Satır: 28

*"Çünkü, şundan dolayı, şu
sebeple, zira" anlamlarında edat.*

kepçe pilâv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dahı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

25. çünkü:

Sayfa 131

Satır: 8

*"Bundan dolayı, bu yüzden"
anlamında "çünkü" bağlacı.*

Niçe güzel kızları Mecnûna satıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yağasın yırtıp kendiyi

26. **çünkü:****Sayfa 133**

Satır: 6

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

Kā'be-i Mükerreremeye Götürdügüdür
Ba'dehu rivāyet olunur ki çünkü
Mecnūnuñ derdi günden güne

27. **çünkü:****Sayfa 135**

Satır: 17

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Hicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip gayrete
geldi Mecnūn bir dahı geldikde

28. **çünkü:****Sayfa 165**

Satır: 7

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

du'ālar niyāz eylemege başladı Çünkü
ceng olup Hāk Te'ālā
hāzretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
müyesser olmağla kabīle halkı

29. **çünkü:****Sayfa 167**

Satır: 1

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

elime böyle şikār girmeyip bu
şahrāları boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikār girdi dedi

30. **çünkü:****Sayfa 169**

Satır: 13

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

mişli av elime geçmiştir Çünkü
buncalayın şikār elime girdi
Ben anı bī-ma'nā yere n' için
şalıvereyim dedi

31. **çünkü:****Sayfa 197**

Satır: 25

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

Çünkü onlar seniñ eliñden yedikleri
ni'meti gözedip seni
incitmemişler Sen de bizim bunca
zamandır hıdmetimizde olduğundan

32. **çünkü:****Sayfa 215**

Satır: 23

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murādıma
nā' il oldum Ğayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

33. **çünkü:****Sayfa 217**

Satır: 8

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

Rahmetu'llahi Te'ālā 'Aleyhā
Ba'dehu rivāyet olunur ki çünkü cihān
gülzārı tarmār olup

34. **çünkü:****Sayfa 223**

Satır: 15

*"Bundan dolayı, bu yüzden"**anlamında "çünkü" bağlacı.*

Bu iki yār-i şādık çünkü cihāndan nā-
murād olup birbirine
ermediler Ve hiç rāhat yüzü
görmediler Hakk Te'ālā hazreti

35. **çünkü:****Sayfa 187**

Satır: 22

*"Çünkü, zira, değil mi ki"**anlamlarında bağlaç.*

feryād eylemişsin Ne fā'ide olur
feryād u figānla maqşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamāna dek böyle
yābānda gezmekden bir iş

36. **çünkü:****Sayfa 191**

Satır: 8

*"Çünkü, zira, değil mi ki"**anlamlarında bağlaç.*

hasret gözüyle bakıp
Ey babanın cānı çünkü sözümü kabūl
eylemediñ Sen bilirsin

37. **çünkü:****Sayfa 221**

Satır: 20

Aynı şekilde.

buluşdurasın deyip Leylānıñ mezārını
kucaqlayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyāzlarla cānını Hakkā
teslīm edip Mecnūn da çünkü bu

38. **çünkü:****Sayfa 209**

Satır: 34

Böylece, bu şekilde.

dünyâlar anıñ oldu Ve yine taşlarda
gidip kendin 'âleminde oldu
Rivâyet olunur ki çünkü bu hâl

39. **çünkü:**

Sayfa 197

Satır: 31

*"Çünkü", zira, zaten bağlamında
bağlaç.*

imiş Bes olanca dağlarda olan çünkü
Mecnûnuñ elinden ni'met
yediler Mecnûnu kendilerine
velîyyü'n-ni'met bilip dâ'imâ
yanından

40. **çünkü:**

Sayfa 199

Satır: 23

*"Çünkü", zira, zaten bağlamında
bağlaç.*

göreydim geçeydik Katlanayım çünkü
ağşam oldu
Herkes uykuya vardıkda zarâfetle
kimse tuymadın yatağından

çünkü:

1. **çünkü:**

Sayfa 175

Satır: 16

Ne vakit ki, ne zaman ki.

İşitdikde Feryâd u Figân Eyledigidir
Çünkü Leylânın hüsni şöhret bulup
vilâyetine yayıldı

cürm:

1. **cürm:**

Sayfa 179

Satır: 5

Günah, suç, kabahat.

Haylî luğflar eylediñiz Lâkin ben
kuluñuzdan 'acabâ ne cürm ve
ne günâh şâdır oldu ki suçumu beyân
eylemedin böyle gâzaba

cüş edip:

1. **cüş edip:**

Sayfa 141

Satır: 12

Kelime Tipi:-

*Coşmak, taşmak. II Kendinden
geçmek, bir şeyin etkisine kendini
kaptırmak.*

iki üç gün şabredip oturdu
Ba‘dehu yine sevdā-yı ‘aşka cūş edip
ve hurūş edip gelip şabr

cūş u hurūş geldikde:

1. cūş u hurūş geldikde:-

Sayfa 189

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Coşmak, taşmak. II Kendinden geçmek, bir şeyin etkisine kendini kaptırmak.

hurūş geldikde Mecnūn yine evvel ki
hāline göre yüz biñ hicāb ile
babasına dedi kim

cūş u hurūş getirip:

1. cūş u hurūş getirip:

Sayfa 133

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Coşup, çağlamak. II Duygu yoğunluğu yaşayarak coşku ile kendinden geçmek.

Kaysa cūş u hurūş getirip deli dīvāne
eyledi
Bu Maḥal Mecnūnuñ Babası Mecnūnu

cūş u hurūşa gelip:

1. cūş u hurūşa gelip:

Sayfa 173

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Coşup hareketlenmek; galeyana gelmek.

maḥalinde ‘afv buyuralar Daḥı
ümīdim oldur ki hemān buyursañız
kurbān eyle sultānım deyip āḥir cūş u
hurūşa gelip yā Allah

2. cūş u hurūşa gelip:-

Sayfa 201

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Coşup hareketlenmek; galeyana gelmek.

İşde cānānıñ karşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt
oğusun diyü niyāz eyledi dedikde
Mecnūn da cūş u hurūşa gelip

3. cūş u hurūşa gelip:-

Sayfa 133

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Coşup hareketlenmeye sebep olmak. II (Bir şeyin) artmasına, çoğalmasına neden olmak.

Mecnûn 'aşk u sevdâsını işitdikde cûş
u hurûşa gelip varıp
Kâ'be-i Mükerreremeniñ halkasına
yapışıp yüzlerini yerlere sürüyüp

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâ'imâ ağlardı Mecnûn
ise obaya yaklaşıdıkda Leylânîñ
tevâbi'i zopa ile taşra uğradıp

D

da:

1. da:

Sayfa 119

Satır: 2

"-da,-de" bağlacı.

Esen yelden toğan aydan sakınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma'sûm da günden güne büyüyüp

2. da:

Sayfa 119

Satır: 30

"-da,-de" bağlacı.

meftûnu oldu
Leylâ da Kaysın hüsnüne bakıp bir dil-
ber-i zibâ gördükde

3. da:

Sayfa 123

Satır: 11

"-da,-de" bağlacı.

4. da:

Sayfa 123

Satır: 16

"-da,-de" bağlacı.

göreydim diyü nâle vü efgânlar eyledi
Leylâ da Mecnûn âvâzını işidip ol dahı
cân u gönülden

5. da:

Sayfa 123

Satır: 22

"-da,-de" bağlacı.

edip tesellîler verirlerdi Dâ'imâ görüp
gözedip her ne tarafâ gitse
bile giderlerdi Mecnûn da
yârânlarından sırrını saklamayıp
kendiye

6. da:

Sayfa 125

Satır: 8

"-da,-de" bağlacı.

Leylâ tarafından Mecnûna selâm ve
du'âlar getirir Hemân Mecnûna

tāze cān hayāt verdiginden Mecnūn da
kendisini maḥrem edininip

7. **da:**

Sayfa 125

Satır: 26

"-da,-de" bağlacı.

yaşlar akar Mecnūn karşıdan gelip
şağa şola bakıp obanın etrafını
tenhā gördükde hemān-dem ileri āh u
efgānlar edip Leylā da ḥasret

8. **da:**

Sayfa 129

Satır: 2

"-da,-de" bağlacı.

Leylāyı oğlum için isterüm nikāḥ edip
ikisin bir yere getirelim
dedikde sā'ir kabīle a'yānı da

9. **da:**

Sayfa 129

Satır: 5

"-da,-de" bağlacı.

ki seyyidimiziñ oğlu Qays da ananın
babanın bir dānesidir Bes iki
kabileniñ begi birbirlerine hışşım
olmağla arka ve yardım olup bir

10. **da:**

Sayfa 133

Satır: 19

"-da,-de" bağlacı.

olunan ḥāceti devā eder İmdi saña da
lāzım olan budur ki hemān
Kā'be-i Mükerreremeniñ ḥalkasına
yapışıp cān u gönülden Hāk

11. **da:**

Sayfa 141

Satır: 6

"-da,-de" bağlacı.

Ve gücü kuvveti kesilip çöküp oturdu
Mecnūn da bu ḥālī gördükde figāna
başlayıp babalı oğullu bir

12. **da:**

Sayfa 141

Satır: 10

"-da,-de" bağlacı.

Vālide vesā'ir akrabası yanına cem'
olup ki ana teselliyet verip
ḥāl ḥātırı ḥatırını ele aldılar Mecnūn
da ne çāre ḥatırları için bir

13. **da:**

Sayfa 147

Satır: 9

"-da,-de" bağlacı.

ķabİlesine yakİn gelmişdi Hikmet
Allahıñ ol g¼n Leylā da s¼nb¼l
z¼lf¼n¼ perİřān edip cāz¼ g¼zlerine
s¼rmeler ķekip h¼sn¼ bir iken

14. **da:**

Sayfa 147

Satır: 20

"-da,-de" baēlacı.

şorduklarında ol dahı yolda rāst
geldiēini ol nāzenİniñ h¼sn¼ne
vaşf eyleyip cān u dilden ‘āřık
olduēunu beyān eyledikde anlar da

15. **da:**

Sayfa 149

Satır: 3

"-da,-de" baēlacı.

Yemek yendikten řoñra bunlar da
niye geldiklerini beyān edip
Ėāzret-i Ėaķķıñ buyurduēu ¼zre
ķızınız Leylāyı ķabİlemiziñ ser-

16. **da:**

Sayfa 153

Satır: 28

"-da,-de" baēlacı.

gidip aķřāmlara deēin ‘ayş u ‘işretler
edip Mecn¼n¼ñ aķvālini

unudup ařlā m¼ķayyed olmadı
Mecn¼n da g¼rd¼ ki va‘deleri

17. **da:**

Sayfa 161

Satır: 23

"-da,-de" baēlacı.

bizi ‘ayblar Ve hem Mecn¼n da bir
dİvāne-meşreb ādemdir Belki bir
ķaķ g¼nden řoñra ķızdan uşanıp bir
ēayrı sevdāya d¼řer Bes m¼nāřib

18. **da:**

Sayfa 163

Satır: 15

"-da,-de" baēlacı.

¼zerine ‘asker ķekip geldiēini Leylā da
işitdikde ¼yle mesr¼r olup
řafālar edip der ki

19. **da:**

Sayfa 163

Satır: 27

"-da,-de" baēlacı.

Lākin ol def‘a da Leylānıñ du‘ āřı
ķab¼l olmayıp nuşret
Leylā ķabİlesiniñ Ėaķķ tarafından
olmak sebebiyle Nevfeliñ ‘askeri

20. **da:**

Sayfa 163

Satır: 34

"-da,-de" bağlacı.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip ‘aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

21. **da:**

Sayfa 165

Satır: 6

"-da,-de" bağlacı.

işitdikde yine cānı yerine gelip
Ola ki bu def’a da bārī bir iş
edebileydi deyip Hākka tazarru‘lar

22. **da:**

Sayfa 167

Satır: 5

"-da,-de" bağlacı.

derken Mecnūn da ol maḥale çıkıp
gelip yavrucaqlarının belā
tūzağına tūtulup analarının ḥasretiyle
gözlerinden yaşlar revān

23. **da:**

Sayfa 167

Satır: 8

"-da,-de" bağlacı.

olduğunu gördükde Leylā ḥātırına
gelip

Şimdi benim cānım da böyle anası ve
babası elinde giriftār

24. **da:**

Sayfa 167

Satır: 11

"-da,-de" bağlacı.

Avcı da bu Mecnūnuñ bu ḥāline bakıp
ḥayrān olup
‘Acabā bu dīvāne n’için ağlar ki
derken bir zamāndan soñra

25. **da:**

Sayfa 167

Satır: 22

"-da,-de" bağlacı.

gözleri cānānımın gözleridir Luṭf edip
bu olmaz sevdādan vazgeçip
bize bırağasın dedikde avcı da

26. **da:**

Sayfa 167

Satır: 27

"-da,-de" bağlacı.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i ‘iyālīm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

27. **da:**

Sayfa 167

Satır: 31

"-da,-de" bağlacı.

eyle Hemân bunları şaliver dedikde
avcı da gördü ki Mecnûnun
esbâbı âhûlardan ziyâde akça eder Bu
şikâr dahı a' lâdır deyip

28. **da:**

Sayfa 169

Satır: 1

"-da,-de" bağlacı.

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

29. **da:**

Sayfa 169

Satır: 23

"-da,-de" bağlacı.

verem Eger râzî olursañ saña da
temessük vereyim Bu hayvâncığı
boğazlayıp n'eylersin şaliver dedikde
avcı nâ-çâr olup

30. **da:**

Sayfa 171

Satır: 23

"-da,-de" bağlacı.

kaçıp ayrılmış mı Aşlı nedir beyân
eyle dedikde karı da
cevâb verip

31. **da:**

Sayfa 173

Satır: 17

"-da,-de" bağlacı.

yüzüne bakdıkda Mecnûn da yüzüne
bakdıkda Mecnûn da 'arz-ı hâle
başlayıp dedi ki

32. **da:**

Sayfa 173

Satır: 17

"-da,-de" bağlacı.

yüzüne bakdıkda Mecnûn da yüzüne
bakdıkda Mecnûn da 'arz-ı hâle
başlayıp dedi ki

33. **da:**

Sayfa 175

Satır: 4

"-da,-de" bağlacı.

Çandesin dağlar deyip çekilip gitmede
Kocağarı da bu hâli gördükde

34. da:

Sayfa 175

Satır: 13

"-da,-de" bağlacı.

verip gönlünü şād eyledi Qarı da
Leylāya du‘ālar edip gitdi
Bu Maḥal Leylānıñ İbn-i Selāma
Nikāh Olunup

35. da:

Sayfa 175

Satır: 28

"-da,-de" bağlacı.

ādemlere teslim edip Leylānıñ
babasına gönderdi
Bes bunlar da yola girip günlerde bir
gün menziline erişip

36. da:

Sayfa 181

Satır: 27

"-da,-de" bağlacı.

Mecnūn da çünkü ol nefesi tutulacak
herifden bu zehirli sözleri
işitdikde hemān-dem haykırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

37. da:

Sayfa 183

Satır: 3

"-da,-de" bağlacı.

Nihāyet ašlā yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḥabbetiñ üzre ber-qarār olup ğayrı
kimseye rām olmağ muḥāldir

38. da:

Sayfa 185

Satır: 7

"-da,-de" bağlacı.

bir fā‘ide görmediginden Mecnūn da
ašlā ‘ilāc qabūl etmeyip
ğam u ğuşsa ile bir ğuşeye oturup

39. da:

Sayfa 185

Satır: 35

"-da,-de" bağlacı.

Mecnūn da gözünü açıp gördü kim bir
ādem tırmadan kendisine
merḥamet edip oḥşar

40. da:

Sayfa 191

Satır: 26

"-da,-de" bağlacı.

Ādemin dünyāda sencileyin bir oğlu
olmağdan olmaması çok yigdür

dedikde Mecnūn da çünki herîfden bu
cevābı işitdi Feryād u fiğānlar

41. **da:**

Sayfa 193

Satır: 14

"-da,-de" bağlacı.

üzerinde Leylā ile Mecnūnu taşvîr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnūn da bu hālî gördükde kararî
kalmayıp herîfiñ elinden

42. **da:**

Sayfa 193

Satır: 18

"-da,-de" bağlacı.

Be hey dīvāne bunca zamāndan beri
‘aşkıyla nālān olduğıñ
güzeliñ şüretini n’için bozduñ dedikde
Mecnūn da cevāb edip

43. **da:**

Sayfa 195

Satır: 3

"-da,-de" bağlacı.

her kavgısın çağırsa yanına gelip
oğşadıkça onlar da Mecnūna
mülāyemetler gösterip severdi Bu
hayvānlarıñ içinde bir güzel

44. **da:**

Sayfa 195

Satır: 23

"-da,-de" bağlacı.

Cevān da fikr edip
Eger pādişāh bir gün baña gāzab edip
olursa ve arslanlara atarlarsa

45. **da:**

Sayfa 195

Satır: 30

"-da,-de" bağlacı.

görüp dā‘imā ni‘met verdiklerinde
velīyyü’n-ni‘met bilip girdikçe
ikrāmlardı Hayvānlar da yanlarına
varıp bunları oğşayıp arkaların

46. **da:**

Sayfa 197

Satır: 1

"-da,-de" bağlacı.

esbābını şoyup arslanlarıñ içine
bırakdılar Arslanlar da yine
bir ādem geldigin gördükleri gibi
yerlerinden sıçrayıp her tarafa hamle

47. **da:**

Sayfa 197

Satır: 6

"-da,-de" bağlacı.

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
mülâyemetler gösterdiler Cevân
da ol gece arslanlar arasında kalıp
çünkü şabâh oldu Pâdişâhın

48. da:

Sayfa 197

Satır: 10

"-da,-de" bağlacı.

kemikleri varsa alıp bir yere cem' edip
bir yere gömün dedikde
arslancı da gelip pâdişâhın huzûrunda
yer öpüp du'âlar etdi

49. da:

Sayfa 197

Satır: 17

"-da,-de" bağlacı.

Pâdişâh da arslanın elinde sağ
kaldığına hayrân olup
Sihr mi bilirdiñ yoḥsa bir du'â mı
oḫuduñ ki aşlanlar seni helâk

50. da:

Sayfa 197

Satır: 20

"-da,-de" bağlacı.

etmeyip ellerinden ḥalâs oldun Bunuñ
sırrı ve ḥikmeti nedir bize
beyân eyle dedikde cevân da

51. da:

Sayfa 199

Satır: 2

"-da,-de" bağlacı.

... kızım deyip inciye alıp Mecnûndan
tarafa revân
oldu Leylâ da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyâr da

52. da:

Sayfa 199

Satır: 2

"-da,-de" bağlacı.

... kızım deyip inciye alıp Mecnûndan
tarafa revân
oldu Leylâ da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyâr da

53. da:

Sayfa 199

Satır: 13

"-da,-de" bağlacı.

dedikde Mecnûn da cānān selāmından
tāze cān ḥayāt bulup
şafāsından raḫş eyledi

54. **da:****Sayfa 199**

Satır: 21

"-da,-de" bağlacı.

Leylāya haber eyledi Leylā da şād
olup

Āh aḥşām olaydı aḥşām Ne zamān
olur ki varıp cānānımı

55. **da:****Sayfa 201**

Satır: 8

"-da,-de" bağlacı.

İşde cānānıñ qarşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt
oḡusun diyü niyāz eyledi dedikde
Mecnūn da cūş u ḥurūşa gelip

56. **da:****Sayfa 201**

Satır: 9

"-da,-de" bağlacı.

şevḳ-i cānānla bir kaç beyt oḡudukda
Leylā da Mecnūnuñ āvāzını
ziyāde işitdigi gibi ağlamağa başlayıp
Mecnūn da cānānıñ ağladığını

57. **da:****Sayfa 201**

Satır: 10

"-da,-de" bağlacı.

şevḳ-i cānānla bir kaç beyt oḡudukda
Leylā da Mecnūnuñ āvāzını
ziyāde işitdigi gibi ağlamağa başlayıp
Mecnūn da cānānıñ ağladığını

58. **da:****Sayfa 201**

Satır: 13

"-da,-de" bağlacı.

feryād u fiḡān ederek şahrāya toḡru
çekilip gitdi Leylā da
dönüp obasına geldi

59. **da:****Sayfa 203**

Satır: 7

"-da,-de" bağlacı.

ḥatunlar da Zeydiñ aḥvālını bir bir
beyān edip
‘Amucası kızına ‘āşık olup āḥir-i kār
babası fakīrdır diyü

60. **da:****Sayfa 203**

Satır: 10

"-da,-de" bağlacı.

ğayrı kimseye verdi Derdmendin
hālını perīṣān eyledi dediler
Leylā da Zeydiñ aḥvālını işitdikde

61. **da:**

Sayfa 203

Satır: 12

"-da,-de" bağlacı.

Görem diyü t̃alib olup ādem gönderip
yanına da‘vet eyledi
Zeyd de gelip Leylāya buluşduḡda
Leylā da mā-cerāsını kendisinden

62. **da:**

Sayfa 203

Satır: 31

"-da,-de" bağlacı.

Mecnūn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

63. **da:**

Sayfa 205

Satır: 15

"-da,-de" bağlacı.

‘aşkıyla cigerin biryān eyledi İbn-i
Selām da bu hālī görüp cānına
şabr edip ḥüsnü temāşāsına ḡanā‘at
eylemekle şabr eylerdi Hikmet

64. **da:**

Sayfa 205

Satır: 21

"-da,-de" bağlacı.

feryād u fiḡānlar eylediler Leylānıñ da
eline fırsat girdi Hemān
şaçın pürçegin yolup İbn-i Selāmın
üstüne mātemler eyledi Lākin

65. **da:**

Sayfa 205

Satır: 27

"-da,-de" bağlacı.

eylerdi Bes Leylā da İbn-i Selāmın
ḡabīlesinde ḡalıp Menūn için
İbn-i Selām adına feryād u fiḡānlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

66. **da:**

Sayfa 207

Satır: 24

"-da,-de" bağlacı.

ḡaṭā ola Zīrā cānını saña işmarladı
demekdir deyip da‘vāsını işbāt
edip ve Mecnūnu ilzām eyledikde
Mecnūn da bu ‘āşıḡāne sözden

67. **da:**

Sayfa 209

Satır: 4

"-da,-de" bağlacı.

gitdi Gelip Leylāya Mecnūnuñ cümle
aḥvālını bir bir beyān edip Bir
gün gelip mübārek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylā da

68. **da:**

Sayfa 209

Satır: 14

"-da,-de" bağlacı.

bulup Leylānıñ selāmını ve Fülān gün
gelsin dedigini bir bir beyān
eyledi Mecnūn da şafāsından rakşa
girip şād oldu

69. **da:**

Sayfa 209

Satır: 19

"-da,-de" bağlacı.

tenhā yerden çekilip gitdiler Ol
maḥalde geldiler kim Leylā da erişip
peştemālî kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

70. **da:**

Sayfa 209

Satır: 24

"-da,-de" bağlacı.

Birāder şu ḥerīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnūn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylāyı görüp ‘aqlı

71. **da:**

Sayfa 209

Satır: 28

"-da,-de" bağlacı.

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet
Mecnūna geldi Ol daḥı çanağını
şundukda Leylā da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylā da

72. **da:**

Sayfa 209

Satır: 28

"-da,-de" bağlacı.

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet
Mecnūna geldi Ol daḥı çanağını
şundukda Leylā da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylā da

73. **da:**

Sayfa 209

Satır: 30

"-da,-de" bağlacı.

ğayrileri gibi çanağına pilāv kımayıp
 kepçe ile urup kırınca
 Mecnūn da raķş edip gūyā ‘ālemler
 kendiniñ oldu

74. **da:**

Sayfa 211

Satır: 1

"-da,-de" bağlacı.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
 babası yanına gitmek
 için esbābını develere yükletdi Kendisi
 de bir maḥfeye girip

75. **da:**

Sayfa 211

Satır: 4

"-da,-de" bağlacı.

İbn-i Selāmıñ ādemleri yanına düşüp
 yola girdiler Hıkmət Allahıñ
 Yolu üstüne uğrayıp Mecnūn da gördü
 ki bir niçe develerle bir kaç

76. **da:**

Sayfa 211

Satır: 31

"-da,-de" bağlacı.

Cihān nūr ile mūnevver olduķda
 Mecnūn da yerinden kalkıp

gördü kim kalbi sürūr ile tölup göñlü
 şād olup Hākķa çok şükrler

77. **da:**

Sayfa 213

Satır: 10

"-da,-de" bağlacı.

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
 hemān-dem tırma gidelim
 dedikde Mecnūn da yerinden kalkıp
 na‘ralar urup raķşlar eyledi

78. **da:**

Sayfa 213

Satır: 19

"-da,-de" bağlacı.

yıkıldı Mecnūn Leylāyı görüp ol da bir
 na‘ra urup yıkıldı ‘Aşķ
 şarābıyla mest olmuş ‘āşık u ma‘şūk
 herbiri bir tārafa yıkıldı

79. **da:**

Sayfa 215

Satır: 13

"-da,-de" bağlacı.

da muşāḥabet eyleseñ dedikde
 Mecnūn da cevāb verip
 Ey benim maḥbūb-ı şīvekārım ve eski
 yārim Hāk Te‘ālā

80. da:

Sayfa 215

Satır: 13

"-da,-de" bağlacı.

da muşahabet eyleseñ dedikde
Mecnûn da cevâb verip
Ey benim maḥbûb-ı şîvekârım ve eski
yârim Hâk Te'âlâ

81. da:

Sayfa 217

Satır: 15

"-da,-de" bağlacı.

olmuşdu Leylâ da evvelinden bir kaç
gün sürûr olup şâd iken
günlerde bir gün Leylânîñ mizâcî nâ-
hoş olup günden güne vücûdu

82. da:

Sayfa 217

Satır: 20

"-da,-de" bağlacı.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâlîñ şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

83. da:

Sayfa 219

Satır: 14

"-da,-de" bağlacı.

gördü Başına kıyâmetler kopup
yakasını çâk edip saçın yolup
mâtem eylemege başladı Sâ'ir kabîle
ḥatunları da cümle ḥaberdâr

84. da:

Sayfa 219

Satır: 24

"-da,-de" bağlacı.

yanına gelip ağlamakdan söz
söylemege dermânı olmayıp Mecnûn
da Zeydiñ bu ḥâlini gördükde Ḥayrlı
'alâmet degildir Bunda bir

85. da:

Sayfa 221

Satır: 6

"-da,-de" bağlacı.

bundan soñra artık şabrı ve taḥammülü
kalmayıp feryâd eyledi
Yanında olan ḥayvânlar ürküşüp
kaçarlardı Mecnûn da Leylânîñ
mezârını

86. da:

Sayfa 221

Satır: 20

"-da,-de" bağlacı.

buluşdurasın deyip Leylânîñ mezârını
kucaklayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyâzlarla cânını Hakkâ
teslîm edip Mecnûn da çünkü bu

87. **da:**

Sayfa 221

Satır: 31

"-da,-de" bağlacı.

Rivâyet olunur ki Mecnûn da bu fânî
dünyâdan 'âlem-i bekâya
göçdükdü Zeyd gelip ruhlarına du'âlar
edip 'âşık u ma'sûkuñ hâllerini

88. **da:**

Sayfa 223

Satır: 9

"-da,-de" bağlacı.

birbirine cām şunup gâh da muşahâbet
edip tûrmadın zevk ü şafâ
eylemekde ve bir ihtiyâr kimse
bunların hizmetlerinde tûrup her
demde

dâ' imâ ağıları:

1. **dâ' imâ ağıları:-**

Sayfa 185

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Sürekli kederden ağlamak.

diyü dâ' imâ ağıları

Bu derd ile günden güne hasta olup

ihtiyâr olmakla iki kat

dâ' mâ:

1. **dâ' mâ:**

Sayfa 149

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Her zaman.

Yine eski 'âdeti üzre nâ-murâd

Mecnûn dâ' mâ şahrâlarda 'aşk

âteşi ile süzân u biryân olup gece ve

gündüz âh eylemekde idi

dağ:

1. **dağlar:**

Sayfa 175

Satır: 3

Dağ.

Çandesin dağlar deyip çekilip gitmede

Çocağarı da bu hâli gördükde

2. **dağlarda:-**

Sayfa 197

Satır: 33

Dağ.

ayrılmazlardı Bu hâl üzre Mecnûn
dağlarda vahşîlerle şoḥbet
edip ‘aşk-ı cānān ile aḡlardı Bir gece
Cenāb-ı Hākka tazarru‘ u

dāḡ üzre dāḡ olup:

1. dāḡ üzre dāḡ olup:-

Sayfa 149

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Yara üstüne yara açmak.

ḡaberi işitdi Kendisini İbn-i Selāma
vereceklerini tıydu Yüregine dāḡ
üzre dāḡ olup ḡam u ḡuşsası ziyāde
olup tenhāsında āh u efḡānlar

dāḡ üzre dāḡ olur:

1. dāḡ üzre dāḡ olur:

Sayfa 163

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Yara üstüne yaralar (meydana
gelmek) olmak.*

katıp ḡam u ḡuşşalar ziyade edip
yüregim dāḡ üzre dāḡ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāḡat edip beni maḡzûn u

daḡlar gibi cevriñ yüklenip:

1. daḡlar gibi cevriñ yüklenip:

Sayfa 183

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Daḡlar (güçlü olması
bakımından) gibi (sevgilinin) eziyetini,
sitemi taşımak.*

yüklenip bel bağlayam Sen bî-vefā
olup maḡabbetin bahār çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perişān oldu
İşte ben yine saña vefā-dār

daḡlara düşüp:

1. daḡlara düşüp:-

Sayfa 211

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Daḡlara (doḡru) yola koyulmak.

turup āḡirine daḡlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hāk Te‘ālā dergāhına
tazarru‘u niyāz edip Yā Rab

daḡlarda olan olanca:

1. daḡlarda olan olanca:

Sayfa 197

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Dağlarda yaşayan bütün
(yirtıcılar).*

imiş Bes olanca dağlarda olan çünkü
Mecnūnū elinden ni‘met
yediler Mecnūnu kendilerine
velīyyū’n-ni‘met bilip dā‘imā
yanından

dahı:

1. dahı:

Sayfa 119

Satır: 21

"Da, de" bağlacı.

olup adına Leylā derler idi Hikmet
Allah anı dahı ol hocaya verdiler
Kāysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

2. dahı:

Sayfa 123

Satır: 6

"Da, de" bağlacı.

Bī-çāreyi āteş-i ‘aşk ile ne yavuz derde
uğratmışlar Hak
Te‘ālā hemīn zāhirleri ola diyü du‘ā
edip kimi dahı Bak şu deli

3. dahı:

Sayfa 123

Satır: 16

"Da, de" bağlacı.

göreydim diyü nāle vü efgānlar eyledi
Leylā da Mecnūn āvāzını işidip ol dahı
cān u gönülden

4. dahı:

Sayfa 123

Satır: 29

"Da, de" bağlacı.

yüzü dahı erguvān

5. dahı:

Sayfa 133

Satır: 14

"Da, de" bağlacı.

müşkil iş varsa Hakkıñ lutfuyla hep
anda feth olur Ol senede
hacca gitmege niyyet edip
mühimmātını hāzır kıldılar Ve Kaysı
dahı

6. dahı:

Sayfa 159

Satır: 6

"Da, de" bağlacı.

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faķır için bu kadar zahmet çektiğiniz

Lâkin işi tamâm eyleyip belki evvelki
dahı ziyâde edip döndünüz

7. dahı:

Sayfa 161

Satır: 19

"Da, de" bağlacı.

iki taraf ekâbirleri dahı
Siz ihtiyârlar bilirsiz deyip cevâb
etdiler

8. dahı:

Sayfa 191

Satır: 27

"Da, de" bağlacı.

edip Dirîgâ cihânda felek beni bir tâze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revân
olup taşlarla döğünmege başladı

9. dahı:

Sayfa 119

Satır: 19

Daha, başka.

Ba‘dehu rivâyet olunur ki ol yere
yakın bir kabîle dahı
olurdu kim ol kabîleniñ başı buğu olan
kimseniñ bir mâh-pâre kıızı

10. dahı:

Sayfa 129

Satır: 12

"Bile" anlamında bağlaç.

dahı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihâzı
dahı hâzır degildir Şimdilik ferâğat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azîz

11. dahı:

Sayfa 175

Satır: 6

"Bile" anlamında bağlaç.

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miḥnet ile
yapdırıp henüz aḳçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

12. dahı:

Sayfa 189

Satır: 29

"Bile" anlamında bağlaç.

Buyurduğunuz üzre kabîlemize ḥâkim
devlete ve ne kadar mâl dahı
verirseniz yâbân yerlerde gezip
vaḥşileriñ naṣîhat eylemege degmez

13. dahı:

Sayfa 217

Satır: 2

"Bile" anlamında bağlaç.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşlanlar ve yırtıcı
hayvânlar dahı ardına düşüp gitdiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

14. dahı:

Sayfa 165

Satır: 3

"Ve" bağlacı.

toğmadan yine tolandı diyü dahı âh
vâhlar edip ümîdini kaç' eyledi
Bir zamāndan şoñra Nevfeliñ 'azîm
'asker cem' edip geldiklerini

15. dahı:

Sayfa 199

Satır: 18

Böylece, bu şekilde.

Qavl olunan yere geldikde ihtiyâr
Mecnûna
Sen bunda tûr Dahı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylânı

16. dahı:

Sayfa 209

Satır: 9

Bundan sonra, bunun üzerine.

elimle üleşdirsem ol dahı eline bir
çanağ alıp aralığa girse ol vaktde
görüşmek olur dedi

17. dahı:

Sayfa 163

Satır: 10

*"Fazla olarak, üstelik, daha, bile,
de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme
sözü.*

Nevfel ne kadar ki luţflar edip ri'âyet
edegördü Çâre olmadı
Dahı ziyâde efğânlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

18. dahı:

Sayfa 163

Satır: 11

*"Fazla olarak, üstelik, daha, bile,
de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme
sözü.*

Leylâdan dahı güzel kız alıverelim
diyü va'dler eyledi Aşlâ
diñlemeyip huzûrundan kalkıp şahrâya
toğru çekildi gitdi Şoñra

19. dahı:

Sayfa 167

Satır: 32

"Fazla olarak, üstelik, daha, bile,

de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme
sözü.

eyle Hemān bunları şalıver dedikde
avcı da gördü ki Mecnūnun
esbābı āhūlardan ziyāde aqça eder Bu
şikār daḥı a'lādır deyip

20. daḥı:

Sayfa 171

Satır: 27

"Fazla olarak, üstelik, daha, bile,
de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme
sözü.

bu derdmendden daḥı on kat bendeyiz
On qat daḥı başına dermānı
yok bir miskindir böyle zencīre daḥıp
esirdir diyü qabile qabile

21. daḥı:

Sayfa 209

Satır: 26

"Fazla olarak, üstelik, daha, bile,
de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme
sözü.

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne ḥāl ise kendisini düşürüp
daḥı yakīn vardı Leylā ise tırmadın
her bir fakīrīn çanağına birer

22. daḥı:

Sayfa 173

Satır: 6

"Bile, daha da" anlamlarına
gelen pekiştirme edatı.

bağışlayıp 'afv etsin Ve gezdigin
yerlerde diyesin kim Ḥaḥ Te'ālā
kullar başına vermesin daḥı kundaḥda
maşūmken esīr olup bunca

23. daḥı:

Sayfa 207

Satır: 31

"Bile, daha da" anlamlarına
gelen pekiştirme edatı.

Şimdi görüşmek evvelkiden daḥı
müşkıldir Hiç taşra çıkmaz Ben
de ḥaylī zamāndır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

24. daḥı:

Sayfa 157

Satır: 28

"Dahi, de/da" anlamlarına gelen
bağlaç.

gerekdir diyü az 'askerle gelmişiniz
Anlar ise ḡayrı qabileleriniñ
imdāda gelip ḥaylī 'asker olmuşlardır
Sizler daḥı anlardan ziyāde

25. **dağı:****Sayfa 199**

Satır: 15

*"Dahi, de/da" anlamlarına gelen
bağlaç.*

Ve kâlkıp ihtiyâr ile el ele verip dağı
yürüdüler Birbiriyle
muşahabet edip yola girdiler

26. **dağı:****Sayfa 201**

Satır: 30

*"Dahi, de/da" anlamlarına gelen
bağlaç.*

getirirlerdi Âhîr-kâr kızını bir maldâr
kimseye verip Zeydin bağırını
hasret âteşiyle kebâb eylediler Bes
bundan sonra Zeydîñ hâli dağı

27. **dağı:****Sayfa 211**

Satır: 13

*"Dahi, de/da" anlamlarına gelen
bağlaç.*

uçurdular Dağı degildir bu taraftan
Leylâ ise kabîlesine gelip anası
ve babası ile hâl ü hâtır tıruşdular
Niçe zamân oturup

28. **dağı:****Sayfa 219**

Satır: 2

*"Dahi, de/da" anlamlarına gelen
bağlaç.*

nişân bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yakasın feryād u
figânından kılmaya ve bir vâsiyetim
dağı oldur ki Mecnûnum

29. **dağı:****Sayfa 127**

Satır: 31

"-da/-de" bağlacı.

olan dostluğu dağı muhkem eylemek
niyyetine gelip Hâk
Te'âlâ Hazretlerinin emri üzere kızınıñ

30. **dağı:****Sayfa 147**

Satır: 13

"-da/-de" bağlacı.

İttifāk İbn-i Selâm dağı yolda bu
nâzenînler alayına râst
gelip içlerinde Leylânîñ cemâlini
gördükde gamzesi oğları bağına

31. **dağı:****Sayfa 147**

Satır: 19

"-da/-de" bağlacı.

şorduklarında ol daḥı yolda rāst
geldigini ol nāzenīniñ ḥüsnüne
vaşf eyleyip cān u dilden ‘āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

32. daḥı:

Sayfa 149

Satır: 6

"-da/-de" bağlacı.

çeşmesi olan İbn-i Selām için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
‘arz eyledikde Leylāniñ babası daḥı

33. daḥı:

Sayfa 151

Satır: 12

"-da/-de" bağlacı.

oḥşadı Ve ādemlerine
Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
daḥı yemek getirdi

34. daḥı:

Sayfa 155

Satır: 26

"-da/-de" bağlacı.

hemān-dem Nevfel ‘askeriyle buyurup
Leylāniñ kabilesi

dil-āverleri daḥı ḥāzır u müheyyā olup
karşıladılar

35. daḥı:

Sayfa 159

Satır: 31

"-da/-de" bağlacı.

Anlar daḥı Vermeyiz diyü cevāb verip
cenge mübāşeret eylediler
Āḥir-kār iki taraftan ceng kuruldu
Nevfel tarafından

36. daḥı:

Sayfa 161

Satır: 21

"-da/-de" bağlacı.

Nevfel daḥı düşünüp
Vaḳı ‘ā kim deliye şimdi ibrām edip
kızını zūr ile alıversek ḥalk

37. daḥı:

Sayfa 165

Satır: 1

"-da/-de" bağlacı.

ve biz ‘āşıkları ağladıp daḥı
düşmānlarımızı güldürüp bir daḥı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kuyruklu yıldız idi kim

38. dahı:**Sayfa 167**

Satır: 26

"-da/-de" bağlacı.

bunları şatıp akçasını almamağa
 hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
 bunları şalıversem bir kaç gün dahı bu
 şahrâları boş gezmek lâzımdır

39. dahı:**Sayfa 173**

Satır: 7

"-da/-de" bağlacı.

yıllardır sitem-i hicrân oduna
 yanmaktadır Ve dahı diyesin kim
 kâfirin zindânında esîr idi Şimdiki
 hâlde bahâya kesilip çıkmıştır

40. dahı:**Sayfa 173**

Satır: 16

"-da/-de" bağlacı.

Bu hâl ile gezip kabîle kabîle gezerken
 günlerde bir gün Leylânın
 obasına geldi Leylâ dahı Mecnûnu
 âvâzından bildi Hâsret gözüyle

41. dahı:**Sayfa 173**

Satır: 31

"-da/-de" bağlacı.

maḥalinde ‘afv buyuralar Dahı
 ümîdim oldur ki hemân buyursañız
 kurbân eyle sulṭânım deyip âḥir cûş u
 hurûşa gelip yâ Allah

42. dahı:**Sayfa 175**

Satır: 10

"-da/-de" bağlacı.

ellerimi taşlar altında koyup yıkılıp
 gitdiñ diyü ardınca feryâd edip
 Leylâ dahı

43. dahı:**Sayfa 209**

Satır: 27

"-da/-de" bağlacı.

kepçe pilâv koyardı Çünkü nevbet
 Mecnûna geldi Ol dahı çanağını
 şundukda Leylâ da bir kepçe urup
 çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

44. dahı:**Sayfa 129**

Satır: 11

Daha.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı
dağı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

45. dağı:

Sayfa 177

Satır: 21

Var olana, elde bulunana ek

olarak, ilaveten.

açılmayıp ğam u ğuşşası dağı ziyāde
olurdu
Bes bu hāl üzre birkaç gün düğün olup
Leylāyı cevāhirlere

46. dağı:

Sayfa 203

Satır: 22

*"Daha da" anlamlarına gelen
pekiştirme edatı.*

Ey Mecnūn eger maḳşūduñ ‘aşk
cevāhirine mālīk olmak
dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
ile olsañ dağı kolaylığla

dağı ziyāde:

1. dağı ziyāde:

Sayfa 199

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Daha çok II Karşılaştırma
derecesini vurgular.*

Ey bī-çāre böyle yābān yerde ne
yatarsıñ Gözüñ aydın olsun
ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan
Leylā senden dağı ziyāde

dā‘im:

1. dā‘im:

Sayfa 141

Satır: 2

Daim, sürekli, her vakit.

ve iḥsān edip beni kendi hālīme
koyasın kendi ‘ālemiñizde
olup tūtalım ‘Ālem ‘āşık olup
gitmişdir bāğında dā‘im gül bitmiştir

dā‘imā:

1. dā‘imā:

Sayfa 117

Satır: 14

Daim, sürekli, her vakit.

idi Ancak bunca zamāndan beri hīç
evlādı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dā‘imā evlāda ḥasret
olup ol arzū ile cigeri kebāb

2. dā'imā:

Sayfa 117

Satır: 16

Daim, sürekli, her vakit.

olmuşdu

Dā'imā fuḡarāya in'ām u iḥsānlar edip

Ola ki nefesi

3. dā'imā:

Sayfa 123

Satır: 11

Daim, sürekli, her vakit.

kızını obadan taşra çıkarmayıp

Mecnūn da dā'imā aḡlardı Mecnūn

ise obaya yaklaştıkda Leylānıñ

tevābi'i zopa ile taşra uğradıp

4. dā'imā:

Sayfa 123

Satır: 20

Daim, sürekli, her vakit.

Mecnūnuñ iki üç tāze yārānları var idi

Küçücükden bir yerde

olup dā'imā birbirleriyle görüşüp

konuşurlardı Mecnūna vefādārлық

5. dā'imā:

Sayfa 123

Satır: 21

Daim, sürekli, her vakit.

edip teselliler verirlerdi Dā'imā görüp

gözedip her ne tarafa gitse

bile giderlerdi Mecnūn da

yārānlarından sırrını saklamayıp

kendiye

6. dā'imā:

Sayfa 123

Satır: 23

Daim, sürekli, her vakit.

maḡrem edip dā'imā bunlar ile Leylāyı

söyleşip gezerlerdi Ğayrı

söz söyleseler cevāb vermeyip ḡatırı

kalırdı

7. dā'imā:

Sayfa 125

Satır: 9

Daim, sürekli, her vakit.

dā'imā seḡer yeline söz söyleyip

anıñla deli göñlüne teselliler verir

idi Ve kendi tarafından yel ile Leylāya

selām ve du'ālar gönderip

8. dā'imā:

Sayfa 127

Satır: 9

Daim, sürekli, her vakit.

mecnûn olup dâ‘imâ şahrâlarda gezer
 hep hâline münâsib beytler
 söyleyip gâh gâh Leylânîñ kabîlesi
 tarafına varıp uzakdan efgânlar

9. dâ‘imâ:

Sayfa 137

Satır: 23

Daim, sürekli, her vakit.

budur ki dâ‘imâ sersem gezdirmekdir
 Luţf u ihsân edip bu huşûşda
 kuşûruma bakmayıp hâtır-ı şerîfiñiz
 kalmasın diyü sözünü tamâm

10. dâ‘imâ:

Sayfa 137

Satır: 29

Daim, sürekli, her vakit.

ağlamağtadır Ve dâ‘imâ hasretiñ
 âteşiyle yüregın dâğlamağtadır
 Âh oğul diyü feryâd eyledikçe anı
 işidenleriñ şabrı taħammülü

11. dâ‘imâ:

Sayfa 139

Satır: 20

Daim, sürekli, her vakit.

ve benim feryâdım kulak tutup hâtırın
 perişân eyleme ‘âşıklar

hâli dâ‘imâ ağlamağdadır ve âteş-i
 ‘aşk ile yüregın tağlamağdır

12. dâ‘imâ:

Sayfa 143

Satır: 14

Daim, sürekli, her vakit.

beytler söyleyip gizlice yola bırağırđı
 Ve kimseye kalbinde olan
 gizli sırrını açmayıp dâ‘imâ melûl ü
 maħzûn gezerdi Kabîlesi

13. dâ‘imâ:

Sayfa 151

Satır: 6

Daim, sürekli, her vakit.

Bir nâ-murâd bî-çâre ‘âşığdır Bir kıızıñ
 sevdâsıyla ve ‘aşkı
 derdi ile bu hâle girip dâ‘imâ böyle
 şahrâlarda gezip beytler

14. dâ‘imâ:

Sayfa 169

Satır: 11

Daim, sürekli, her vakit.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ‘imâ
 böyle av avlayıp anıñla
 geçinirdim İki ay miğdârı elime bir
 şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

15. dā'imā:

Sayfa 171

Satır: 13

Daim, sürekli, her vakit.

giyersin dā'imā benim gibi bir yerde
 karar etmeyip daldan dala
 konarsın bir tarafa çekilip gitmege
 eversin Seniñ bu kıyāfetiñ bu

16. dā'imā:

Sayfa 181

Satır: 22

Daim, sürekli, her vakit.

bir yere gelip birbirinden murād alıp
 verdiler Ve kendi 'ālemlerinde
 olup dā'imā zevk u şafā sürmede sen
 ise bu hālden haberiñ yok

17. dā'imā:

Sayfa 183

Satır: 5

Daim, sürekli, her vakit.

haberi yok idi Dā'imā eski 'ādeti üzre Leylānıñ bī-vefālığını
 hātırına getirdikçe āh vāhlar edip beytler söylemede idi Günlerde bir

20. dā'imā:

Sayfa 193

Satır: 8

Daim, sürekli, her vakit.

Dā'imā seniñ derdiñle gözü yaşını
 revān edip yās u mātem eylemekdedir
 diyü söyleye gördü

18. dā'imā:

Sayfa 185

Satır: 4

Daim, sürekli, her vakit.

Ba'dehu rivāyet olunur ki çünkü gördü
 ki Mecnūnuñ babası
 oğlunuñ günden güne dīvāneligi
 ziyāde olup dā'imā yābānlarda
 gezmege

19. dā'imā:

Sayfa 191

Satır: 19

Daim, sürekli, her vakit.

19. dā'imā:

Sayfa 191

Satır: 19

Daim, sürekli, her vakit.

Bu Maḥal Mecnūnuñ Vahşī Cān-
 āverler ile

Ülfet Edip Dā'imā Yanınca Bile
Gezdikleridir

21. dā'imā:

Sayfa 195

Satır: 29

Daim, sürekli, her vakit.

görüp dā'imā ni'met verdiklerinde
velīyyü'n-ni'met bilip girdikçe
ikrāmlardı Hayvānlar da yanlarına
varıp bunları oḡşayıp arḡaların

22. dā'imā:

Sayfa 197

Satır: 28

Daim, sürekli, her vakit.

biz de seniñ cānıña kuşur etmeyip
şuçuñu 'afv eyledik dedi
Bu ḡikāyetden maḡsūd yırtıcı
ḡayvānlar ki dā'imā ādem

23. dā'imā:

Sayfa 197

Satır: 32

Daim, sürekli, her vakit.

imiş Bes olanca daḡlarda olan çünki
Mecnūnuñ elinden ni'met
yediler Mecnūnu kendilerine

velīyyü'n-ni'met bilip dā'imā
yanından

24. dā'imā:

Sayfa 203

Satır: 15

Daim, sürekli, her vakit.

El-ḡışşa Leylā Zeydi kendi sırlarına
maḡrem edip dā'imā
yanına çağırıp muşāḡabet ederlerdi Ve
Mecnūn ḡāḡ ḡāḡ ḡaber

25. dā'imā:

Sayfa 203

Satır: 26

Daim, sürekli, her vakit.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
ḡamdü'lillah ben de 'āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

26. dā'imā:

Sayfa 203

Satır: 27

Daim, sürekli, her vakit.

yedim ve yine 'aşḡ u maḡabbetim
eksilmeyip dā'imā ber-ḡarār ḡalk
içinde olanın hiç ḡazarını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

27. dā'imā:**Sayfa 205****Satır: 14***Daim, sürekli, her vakit.*

Ba'dehu rivāyet olunur ki
 Leylā niçe zamān İbn-i Selāmın
 yanında olup dā'imā Mecnūnuñ

dā'ireniñ etrāfını tolaşıp:**1. dā'ireniñ etrāfını tolaşıp:****Sayfa 123****Satır: 13****Kelime Tipi: -**

*Ev, mekânın çevresini kontrol
 etmek. II Leylâ'nın evi bağlamında.*

uzağdan dā'ireniñ etrāfını tolaşıp
 Tokuz kerre bārī dört beş kerre ola ki
 bir kerre cemāliñi bārī

daldan dala konar:**1. daldan dala konar:-****Sayfa 171****Satır: 6****Kelime Tipi: -**

*Daldan dala konmak. II Sürekli
 yer değiştirmek.*

üstünde bir saç sünbül dil-ber gibi bir
 siyāh güzel karga turmadın
 daldan dala konar Mecnūn bu hālī
 gördükde dedi ki

daldan dala konarsın:**1. daldan dala konarsın:-****Sayfa 171****Satır: 14****Kelime Tipi: Deyim**

*Sık sık konu, düşünce ya da fikir
 değiştirmek.*

giyersin dā'imā benim gibi bir yerde
 karar etmeyip daldan dala
 konarsın bir tarafa çekilip gitmege
 eversin Seniñ bu kıyāfetiñ bu

darısı dostlar başına:**1. darısı dostlar başına:****Sayfa 177****Satır: 17****Kelime Tipi: Deyim**

*Dilerim ki bu güzel duruma sende
 kavuşasın.*

Çutlu olsun kadınım darısı dostlar
 başına dediklerinde Leylā
 gönlünden bunlara darılıp

dāstān eyledi:

1. dāstān eyledi:**Sayfa 221**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Dillere destan etmek, anlatmak.

naẓm edip cihān hālkına dāstān eyledi

Bir gün Zeydiñ hātırına bu

geldi kim derdmend Mecnūn

da'vā:**1. da'vāda:****Sayfa 207**

Satır: 21

İddia, söz. II Aşk.

demiş idiñ Ben bunca zamāndır ki ol

da'vāda bī-ḳarār olup mevcūd

eylemişken şimden şöıra tekrār fedā

olacak değil Sen ki bu sözde

da'vāsını isbāt edip:**1. da'vāsını isbāt edip:****Sayfa 207**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*(Haklı olunan meseleyi)**kanıtlamak.*

ḥaṭā ola Zīrā cānını saña ıṣmarladı

demekdir deyip da'vāsını isbāt

edip ve Mecnūnu ilzām eyledikde

Mecnūn da bu 'āşıkāne sözden

da'vet edip:**1. da'vet edip:****Sayfa 211**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

(Sevgiliyi) davet etmek, çağırarak.

bir gün seni da'vet edip bir şöḥbet

ederiz diyü vedā' edip yoluna

revān oldu

2. da'vet edip:**Sayfa 211**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Sevgiliyi (Mecnūn) davet etmek, çağırarak.

Niçe olur ḥaylī zamāndır ki 'āşık u

şādık yārim olan Mecnūnu

bir gün da'vet edip görüşmek istedim

Lākin bir aralık bulamadım

3. da'vet edip:**Sayfa 213**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Çağırarak.

fülân yere gitdiler beni şabâhdan
 huzûruna da‘vet edip dedi ki Var
 ol cānānım yārime selāmlar edip eger
 zahmet olmazsa gelsin diyü

4. da‘vet edip:

Sayfa 127

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Çağırmaq.

bir ‘ilâc görmek gerekir diyü kabîlesi
 ulularını yanına da‘vet
 edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
 çâresi için müşâvere eylediler

da‘vet eylemege:

1. da‘vet eylemege:-

Sayfa 211

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Davet etmek, çağırmaq.

Mecnûnu da‘vet eylemege fırsat
 bulamadı Nā-gāh gāh gāh Zeyd
 anıñla muşahabet edip

2. da‘vet eylemege:

Sayfa 213

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Davet etmek, çağırmaq.

da‘vet eyledi:

1. da‘vet eyledi:

Sayfa 203

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Çağırmaq..

Görem diyü ṯalib olup âdem gönderip
 yanına da‘vet eyledi

Zeyd de gelip Leylāya buluşduķda
 Leylā da mā-cerāsını kendisinden

Cānānıñ olan Leylā niçe demler idi ki
 iştiyākıñ üzerine ve
 âteşine kebāb olur Seni yanına da‘vet
 eylemege biñ cānla ṯalib idi

de:

1. de:

Sayfa 189

Satır: 8

" de" eki.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir
 iki günlük ‘ömrümü seniñle
 geçirip āhir ‘ömrümde bir kaç gün ben
 de şād olayım diyü vāfir

2. dedi:**Sayfa 129**

Satır: 13

Cevap vermek.

kimseye verecek degilim yâ başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

3. dedi:-**Sayfa 129**

Satır: 29

Cevap vermek.

verdi diyü beni dillerde destân ederler
dedi
Bes Kaysîñ babası vesâ'irleri
Leylâdan ümİdi kaç' eyleyip

4. dedi:**Sayfa 169**

Satır: 14

Cevap vermek.

mişli av elime geçmiştir Çünkü
buncalayın şikâr elime girdi
Ben anı bî-ma'nâ yere n'için
şalıvereyim dedi

5. dedi:**Sayfa 169**

Satır: 15

Cevap vermek.

Bes Mecnûn dedi kim

Ben saña konuğ olup bunu baña
ziyâfet için fedâ eylediñ Luţf eyle

6. dedi:**Sayfa 193**

Satır: 20

Cevap vermek.

Ben cânânımla bir olup ortalıkda
senlik benlik kalkmışdır
Anıñ'çün bozdum dedi

7. dedi:**Sayfa 197**

Satır: 23

Cevap vermek.

etimi yemediler dedi
Pâdişâh

8. dedi:**Sayfa 203**

Satır: 31

Cevap vermek.

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

9. dedi:**Sayfa 217**

Satır: 20

Cevap vermek.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâliñ şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

10. **dedi:**

Sayfa 217

Satır: 23

Cevap vermek.

eylemek yanımda 'ilâca müte'âllık söz
söylemek olmaz dedi
Zîrâ bilir mi ki derdim 'ilâcî kabûl
eylemez ve hastalığıma hiç

11. **der:**

Sayfa 121

Satır: 13

Demek, söylemek.

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muhkem âzâr eylediler

12. **deyip:**

Sayfa 121

Satır: 13

Demek, söylemek.

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muhkem âzâr eylediler

13. **deyip:**

Sayfa 125

Satır: 31

Demek, söylemek.

babasını tevâbi'î ile gelip bizim
kırmadık yerimizi komazlar deyip cân
başlarına şıçrayıp Mecnûn-ı
derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

14. **dediler:-**

Sayfa 127

Satır: 30

Demek, söylemek.

cevâb-ı aşlını bir bir beyân eylediler
Dediler ki Murâdımız maşşûdumuz
oldur ki muqaddemâ ortamızda

15. **demeyip:-**

Sayfa 127

Satır: 20

Demek, söylemek.

kabîlesinden alçak degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mâllar
verip araya girip bu söz üzre

16. dedikde:-**Sayfa 129**

Satır: 2

Demek, söylemek.

Leylâyı oğlum için isterüm nikâh edip
ikisin bir yere getirelim
dedikde sâ'ir kabîle a'yânı da

17. dediler:**Sayfa 129**

Satır: 8

Demek, söylemek.

tarafdan bir düşmân zühûr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyâde olur dediler

18. derler:**Sayfa 129**

Satır: 14

Demek, söylemek.

kimseye verecek degilim yâ başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

19. dersenez:**Sayfa 129**

Satır: 17

Demek, söylemek.

dersenez ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aslâ māl dirîğ olmaz diyü
ibrâm eylediklerinde Leylânıñ

20. dedigimizden:-**Sayfa 131**

Satır: 5

Demek, söylemek.

içinde fülânıñ kıızı vardır dedigimizden
yüz kat iyiler vardır Saña
alıverelim Eger yine de begenmezsen
fülânıñ kızını alıverelim

21. deyip:**Sayfa 131**

Satır: 21

Demek, söylemek.

cünûna karar verdim Halk-ı 'âlem ne
derse desinler deyip gâhice
'Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim
kimler ile oturup ve kimler ile

22. deyip:-**Sayfa 131**

Satır: 30

Demek, söylemek.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyâ gözüyle görmek

müyesser ola deyip Hây hây deyip
ağladıkça insân feryâdına

23. deyip:-

Sayfa 131

Satır: 30

Demek, söylemek.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyâ gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hây hây deyip
ağladıkça insân feryâdına

24. dedikde:-

Sayfa 133

Satır: 24

Demek, söylemek.

eylemekdir Ola ki Hâk Te‘âlâ seni bu
belâlardan halâş eyleye ve
sevdânı ref‘ edip evvelki gibi saña
ihsânlar eyleye dedikde hemân-dem

25. dediklerinde:-

Sayfa 133

Satır: 11

Demek, söylemek.

dediklerinde Mecnûnuñ babası bu
sözü işitdikde ma‘kûl görüp dedi
ki Hâkikat Kâ‘be-i Mükerrreme ehl-i
hâcet kıblesi olup her ne kadar

26. dediklerinde:-

Sayfa 135

Satır: 20

Demek, söylemek.

ķavmine emr edip öldürmege ğayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu ğaberi Mecnûnuñ babasına
dediklerinde cân başına sıçrayıp

27. dediler:-

Sayfa 135

Satır: 16

Demek, söylemek.

‘âlem arasında ğalkın yanında rüsvây
oluruz Buña mikdârını
bildirmek gerek Tâ ki bu sevdâdan vaz
gele dediler Leylânıñ babası

28. deyip:-

Sayfa 135

Satır: 1

Demek, söylemek.

derd-i ‘aşķ u mey ile âġir eyle deyip
du‘âlar edip gözlerinden
ķanlı yaşlar döküp tazarru‘ eyledi Bes
babası bu ħâli gördükde

29. deyip:-

Sayfa 135

Satır: 18

Demek, söylemek.

çünkü bunlardan bu sözü işitti Hicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip ğayrete
geldi Mecnūn bir dağı geldikde

30. **dedi:**

Sayfa 137

Satır: 4

Demek, söylemek.

nişānlarını şordukda bildi kim gelende
rāst gelip cevāb alamadığı
ādemdir Dönüp dedi kim

31. **dediğiniz:-**

Sayfa 137

Satır: 5

Demek, söylemek.

Sizlere müjde olsun deddiğiniz
kimesneyi ben fülān yerde
dīvāne gibi perīşān oturur тұrmaz ağlar
rāst geldim Ağzından

32. **dedikde:-**

Sayfa 137

Satır: 9

Demek, söylemek.

dedikde Mecnūnuñ babası atlanıp bir
kaç ādemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrāfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

33. **dedikde:-**

Sayfa 137

Satır: 14

Demek, söylemek.

Ey gözüm nuru ve gönlüm sürūru
oglum Bu seniñ sevdāñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnūn babasınıñ ayağına düşüp

34. **deyince:**

Sayfa 137

Satır: 7

Demek, söylemek.

aşlā bir cevāb alamadım deyince
ķabīle halkı bu haberden şād
olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
getirip nerde rāst geldiğini bir bir

35. **dedikde:-**

Sayfa 139

Satır: 6

Demek, söylemek.

ümīd oldur ki derdiñe bir çāre bulavuz
oğul Sözümü tutup āhir

demde beni ağladıp maḥzūn eyleme
dedikde Mecnūn babasından

36. **deyip:-**

Sayfa 141

Satır: 3

Demek, söylemek.

deyip sözünü itmām eyledikde bī-çāre
babası Mecnūndan bu
yaman ḥaberini işitdikde tekrār hāy
hāy edip ağlamaya başladı

37. **deyip:-**

Sayfa 141

Satır: 13

Demek, söylemek.

edip ve kararını tār-mār eyledikde
Yāhū sizi deyip şahrālara çekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

38. **dediklerinde:-**

Sayfa 145

Satır: 8

Demek, söylemek.

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
hep seniñ için seni gülsün diyü
eyleriz dediklerinde Leylā

39. **deyip:-**

Sayfa 145

Satır: 28

Demek, söylemek.

hemān bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörün yohsa şoñra
'ilāc eylemek güç olur deyip

40. **dediklerinde:-**

Sayfa 147

Satır: 24

Demek, söylemek.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mikdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

41. **deyip:-**

Sayfa 147

Satır: 1

Demek, söylemek.

deyip açmaz kodu

Bu Maḥal İbn-i Selām Derler Bir Dil-
āver

42. **deyip:-**

Sayfa 149

Satır: 5

Demek, söylemek.

çeşmesi olan İbn-i Selām için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
‘arz eyledikde Leylânın babası dağı

43. dedikde:-

Sayfa 151

Satır: 24

Demek, söylemek.

gönlünü şād eylemedikçe rāhat
eylemeyip zevk u şafâyı terk edeyim
dedikde Mecnûn söze gelip Nevfelle
du‘âlar edip

44. dediklerinde:-

Sayfa 151

Satır: 7

Demek, söylemek.

okuyup feryād u figân ile deli gönlünü
egler dediklerinde Nevfel
ne ta‘accüb edip

45. dersiniz:-

Sayfa 151

Satır: 30

Demek, söylemek.

kıyafetinden çıkdım Leylā ise bir
nāzenin-perīdir Ne ihtimāldir
ki bencileyin divāneye vereler Cenk
edip zūr ile alıverem dersiniz

46. deyip:

Sayfa 151

Satır: 4

Demek, söylemek.

Nevfel Mecnūnu bu hālde göricek
‘Acebā bu ne şekl ādem
ola deyip ahvālını şorduğda

47. dedikde:-

Sayfa 153

Satır: 7

Demek, söylemek.

bir kaç gün zevk u şafāñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnūnuñ aślā
i‘tikādı yok Hāḡ Te‘ālā Hāzretine

48. dedikde:-

Sayfa 153

Satır: 13

Demek, söylemek.

olup ādem kıyāfetine giresiz dedikde
nā-murād Mecnūn bunuñ gibi
mizācına lāyık cevābları işitdikde
ümīde düşüp

49. deyip:-

Sayfa 153

Satır: 18

Demek, söylemek.

Cāndır umar efendi ne deñlü muḥāl ise
deyip bu ḳavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

50. dediklerinde:-

Sayfa 155

Satır: 23

Demek, söylemek.

şafā geldiñiz Anlarda olan silāḥ ‘asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu ḥaberi begleri olan Nevfele
vuḳū‘ üzre beyān eylediklerinde

51. dediler:-

Sayfa 157

Satır: 30

Demek, söylemek.

‘asker ile gelip bir maḥalde ḳulaḳların
büzüp ḥaberlerin bildirmege
devletliñüzde āsāndır dediler Mecnūn
çünkü Nevfeliñ

52. deyip:-

Sayfa 159

Satır: 10

Demek, söylemek.

kendi eleminizde ḳalırsız Çünkü ceng ü
cidāl olunduḳda orta yere
niçe ādemler girip sizi kendilerine
mutī‘ü rām eylerler deyip gidesiz

53. deyip:-

Sayfa 159

Satır: 22

Demek, söylemek.

Bundan soñra ol yerler baña ḥarām
oldu Hemān yazıḳlar baña ki
bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
zevḳ u şafāmızı uçurdum deyip

54. diye:-

Sayfa 159

Satır: 23

Demek, söylemek.

Nevfel ile görüşüp yine ‘üryān olup
dönüp Bre tur diye gördüler
Çāre olup diñlemedi

55. dedi:

Sayfa 161

Satır: 25

Demek, söylemek.

olan yine bunları kendi ḥāline
koymaḳdır dedi ki
Ḥoş olan oldu giden gitdi Şimden
soñra suçunuzdan geçip

56. derseñiz:-

Sayfa 161

Satır: 14

Demek, söylemek.

ile uşlunuñ arasında ne münāsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip ‘ālem halkı arasında rüsvāy
olavuz Eger elbette ver derseñiz

57. **deyip:-**

Sayfa 161

Satır: 18

Demek, söylemek.

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alırmek için bir kabīle halkını
kılıçdan geçirdi derler Siz ‘alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

58. **deyip:-**

Sayfa 161

Satır: 20

Demek, söylemek.

iki taraf ekābirleri dahı
Siz ihtiyārlar bilirsiz deyip cevāb
etdiler

59. **deyip:-**

Sayfa 161

Satır: 28

Demek, söylemek.

sizi ‘afv eyledim Siziñ bana du‘ā-i
hayrıñız lāzımdır ihtiyāriñız
elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
deyip bunlara luṭf eyledikde

60. **der:**

Sayfa 163

Satır: 16

Demek, söylemek.

üzerine ‘asker çekip geldigini Leylā da
işitdikde öyle mesrūr olup
şafālar edip der ki

61. **deyip:-**

Sayfa 163

Satır: 1

Demek, söylemek.

deyip dönüp gitdiler Çünkü Mecnūn
yine Nevfeliñ şulh
eylediginden haberdār oldı

62. **deyip:-**

Sayfa 163

Satır: 7

Demek, söylemek.

nā-murād edecek Siziñ ‘ahd ü
emāniñız böyle mi idi deyip feryād
u fiğānlar eyledi

63. **deyip:-****Sayfa 163**

Satır: 21

Demek, söylemek.

bir demde hevāya verip murādımız
hāşıl olur deyip şafāsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylānıñ kabīlesi halkı

64. **dedi:-****Sayfa 167**

Satır: 2

Demek, söylemek.

elime böyle şikār girmeyip bu
şahrāları boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikār girdi dedi

65. **dediginde:-****Sayfa 167**

Satır: 14

Demek, söylemek.

avcıya yalvarıp
Kerem eyle şu hayvāncıkları şalıver
dediginde

66. **dedikde:-****Sayfa 167**

Satır: 19

Demek, söylemek.

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
budur dedikde Mecnūn
Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
bunca nice boğazlarsın

67. **dedikde:-****Sayfa 167**

Satır: 22

Demek, söylemek.

gözleri cānānımıñ gözleridir Luṭf edip
bu olmaz sevdādan vazgeçip
bize birağasın dedikde avcı da

68. **dedikde:-****Sayfa 167**

Satır: 28

Demek, söylemek.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i ‘ıyālīm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

69. **dedikde:-****Sayfa 167**

Satır: 31

Demek, söylemek.

eyle Hemān bunları şalıver dedikde
avcı da gördü ki Mecnūnun
esbābı āhūlardan ziyāde aqça eder Bu
şikār daḥı a ‘lādır deyip

70. **derken:-****Sayfa 167**

Satır: 5

Demek, söylemek.

derken Mecnûn da ol maḥale çıkıp
gelip yavrucaḳlarınıñ belā
tūzaḡına tūtulup analarınıñ ḥasretiyle
gözlerinden yaşlar revān

71. **derken:-****Sayfa 167**

Satır: 12

Demek, söylemek.

Avcı da bu Mecnûnuñ bu ḥāline bakıp
ḥayrān olup
‘Acabā bu dīvāne n’için ağlar ki
derken bir zamāndan soñra

72. **dersin:-****Sayfa 167**

Satır: 16

Demek, söylemek.

Ḥoş güzel Sen bir merḥametli ādem
olup baḡrıñ yufḳa
olduḡundan bu ḥayvānları salıver
dersin ammā lākin ben bunları
avlayıncaya

73. **dedikde:-****Sayfa 169**

Satır: 19

Demek, söylemek.

teklifî eyleme dedikde Mecnûn
Ne çāre edem ki seniñ ḥātırıñ ḥoş edip
gücün nem varsa bu

74. **dedikde:****Sayfa 169**

Satır: 24

Demek, söylemek.

verem Eger rāzî olursañ saña da
temessük vereyim Bu ḥayvāncıḡı
boḡazlayıp n’eylersin şalıver dedikde
avcı nā-çār olup

75. **dedi:-****Sayfa 171**

Satır: 6

Demek, söylemek.

üstünde bir şacı sūnbül dil-ber gibi bir
siyāh güzel ḳargā tūrmadın
daldan dala ḳonar Mecnûn bu ḥāli
gördükde dedi ki

76. **dedikde:****Sayfa 171**

Satır: 23

Demek, söylemek.

kaçıp ayrılmış mı Aşlı nedir beyân
eyle dedikde karşı da
cevâb verip

77. **dediklerinde:-**

Sayfa 171

Satır: 31

Demek, söylemek.

geçiniriz dediklerinde Mecnûn karşıya
niyâz edip

Beni bunun yerine bağla ki zencîre
urmağa müstaḥak aşl benim

78. **dedi:**

Sayfa 173

Satır: 18

Demek, söylemek.

yüzüne bakdıkda Mecnûn da yüzüne
bakdıkda Mecnûn da ‘arz-ı ḥâle
başlayıp dedi ki

79. **dedikde:**

Sayfa 173

Satır: 10

Demek, söylemek.

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep
seniñ oluşt Baña bir puluñ

gerekmez Ben hemân bu zencîre
ḥayrânım dedikde karşı gördü kim

80. **deyip:-**

Sayfa 173

Satır: 1

Demek, söylemek.

ḳurtulursun deyip
Zîrâ bir mâh-pâreniñ nice ‘aşḳ
zencîrine esîr olup ḳulu ḳurbânı

81. **dediler:-**

Sayfa 175

Satır: 18

Demek, söylemek.

Her taraftan nâmlı nâmdâr kimesne
her ḳulaḳdan ‘âşık olup ol mâh-
pâreniñ
biñ cânla ‘âşıkı müşterisîsi oldular Ve
dediler ki

82. **dediklerinde:-**

Sayfa 177

Satır: 11

Demek, söylemek.

Ḥaḳ Te‘âlâ birbirlerine mübârek
eyleye dediklerinde ḳünkü
kendisini İbn-i Selâma nikâḥ edip
vereceklerin işitdi

83. dediklerinde:-**Sayfa 177**

Satır: 17

Demek, söylemek.

Ꞑutlu olsun ꞑadınım darısı dostlar
başına dediklerinde Leylā
gönlünden bunlara darılıp

84. der:**Sayfa 177**

Satır: 19

Demek, söylemek.

Ağzınız ꞑurusun der idi
Ve çengiler gelip ortalık yerde
şenlikler olduğça ašlā gılmeyip

85. dedikde:-**Sayfa 179**

Satır: 7

Demek, söylemek.

müsteħaꞑ olduğ dedikde Leylā cevāb
verip
Saña bu suç yeter ki vuslātım
sevdāsına düşüp küstāhlık edip

86. der:-**Sayfa 179**

Satır: 13

Demek, söylemek.

yeminlerini işitdikde nā-çār olup der ki
Ancaꞑ baꞑıp cemālını seyr eylemekle
ꞑanā‘at edip kendiniñ ağzı

87. deyip:-**Sayfa 179**

Satır: 17

Demek, söylemek.

baña devlet yeter deyip geri çekilip
Leylā günden güne efğānların
ziyāde edip gitdi ki ‘aşꞑ āteşi parlayıp
‘alevlendi

88. dedi:**Sayfa 181**

Satır: 12

Demek, söylemek.

ağlamakda

Herif de Mecnūna dedi ki

89. dedi:-**Sayfa 181**

Satır: 26

Demek, söylemek.

ꞑızda olmuş degildir ki güzel ‘ömrüñ
böyle yābān yerlerde hevāya
verip āh vāh ile geçirdiñ dedi

90. dedikçe:**Sayfa 183**

Satır: 14

Demek, söylemek.

etdikçe sen nâz edip ben nâ-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki
ben perîşânîñ eline gire dedikçe baña
niçe va‘deler edip dürlü dürlü

91. **der:**

Sayfa 183

Satır: 11

Demek, söylemek.

dīvāneligi ziyāde olup Leylâyı hâtırına
getirip hayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

92. **dedikde:-**

Sayfa 185

Satır: 27

Demek, söylemek.

bir âdem râst gelip gördüm Gâlibâ ki
ol aradığın kimsedir dedikde
pîr de mağâranın nişânını alıp niçe
zaḥmetler ile yola girip şabah

93. **deyip:**

Sayfa 185

Satır: 22

Demek, söylemek.

ḥasta olmağla yorulup ne çāre yol üzre
oturup gelip geçene
Şu kıyāfetde bir âdem gördünüz mü
deyip şormağa başladı

94. **dedi:-**

Sayfa 187

Satır: 14

Demek, söylemek.

bile getirmişdi Çıkarıp giydirip kuşatdı
Ve naşîhat edip dedi ki

95. **dedikde:-**

Sayfa 187

Satır: 4

Demek, söylemek.

Luṭf edip ben bî-çāreyi kendi ḥālîme
koyup uyḡumu uçurma
Ve cānānımın hayālîni ürküdüp
kaçırma dedikde babası bî-çāre

96. **dedikde:-**

Sayfa 187

Satır: 6

Demek, söylemek.

Ḳaysa

Ḳorḳma yābāncı degilim babañ
derdmendim dedikde

97. **dedikde:-**

Sayfa 189

Satır: 22

Demek, söylemek.

sözünü tutup itā‘at edip fermānına
inķiyād edeyim derim ise
rāzı olmayıp gönlümü kendi tarafına
çekip emrimden taşra dedikde

98. **derim:-**

Sayfa 189

Satır: 21

Demek, söylemek.

sözünü tutup itā‘at edip fermānına
inķiyād edeyim derim ise
rāzı olmayıp gönlümü kendi tarafına
çekip emrimden taşra dedikde

99. **deyip:-**

Sayfa 189

Satır: 14

Demek, söylemek.

harekete gelip
Beni bırakıp elimden kurtulsañ mı
gerek deyip cūş u

100. **dedi:**

Sayfa 191

Satır: 30

Demek, söylemek.

Ve soñra varıp babasınıñ mezārını
bulup üzerine düşüp bir
zamān bī-hūş olup aklı gitdi Ve
kendüye geldikde feryāda başlayıp
dedi ki

101. **dedikde:**

Sayfa 191

Satır: 26

Demek, söylemek.

Ādemin dünyāda sencileyin bir oğlu
olmağdan olmaması çok yigdür
dedikde Mecnūn da çünki herīfden bu
cevābı işitdi Feryād u figānlar

102. **deyip:-**

Sayfa 191

Satır: 3

Demek, söylemek.

‘ömr olasıñ Niçe zamān kendi zevķ ü
şafānızda olasıñ deyip sözlerini
tamām eyledi Bes babası çünki
Mecnūndan bu nā-ümīdlik

103. **deyip:-**

Sayfa 191

Satır: 9

Demek, söylemek.

hemān sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda
bir kaç günlük ‘ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamānım qarīb olmuşdur

104. **deyip:-**

Sayfa 191

Satır: 22

Demek, söylemek.

gün bir avcı tağları dolaşıp gezerken
Mecnūna rāst gelip
Ey ‘ārsız ve nāmūsu yok bunda Leylā
deyip feryād u figān edip

105. **dedikde:-**

Sayfa 193

Satır: 18

Demek, söylemek.

Be hey dīvāne bunca zamāndan beri
‘aşkıyla nālān olduğıñ
güzeliñ şūretini n’için bozduñ dedikde
Mecnūn da cevāb edip

106. **dedikde:-**

Sayfa 193

Satır: 24

Demek, söylemek.

Yā Leylā şūretini bozmağa ne bu recc-
i hāl üzre komağ gerek idi
dedikde Mecnūn herife cevāb verip

107. **deyip:**

Sayfa 193

Satır: 4

Demek, söylemek.

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda
bir kerre sözünü tutmadım
Ve gamla seni bir gece bile ve rāhat
üzre yatmadım deyip bu hāl

108. **deyip:-**

Sayfa 193

Satır: 31

Demek, söylemek.

Seniñ bildiğñ söz degildir deyip gitdi
Bes tağlara gidip niçe zamān anda
olup vahşilerle alışdı Kāplan

109. **deyip:-**

Sayfa 195

Satır: 25

Demek, söylemek.

hālīm n’için deyip
Buña evvelden tedārik etmek gerekdir
deyip her ne zamān

110. **deyip:-**

Sayfa 195

Satır: 26

Demek, söylemek.

hâlim n' için deyip

Buña evvelden tedârik etmek gerekdir

deyip her ne zamân

111. **dedi:-**

Sayfa 197

Satır: 11

Demek, söylemek.

Dedi ki

Pâdişâhım ol kimesne âdem degil belli

ki gökden inmelik

112. **dedi:-**

Sayfa 197

Satır: 27

Demek, söylemek.

biz de seniñ cāniña kuşur etmeyip

şuçuñu 'afv eyledik dedi

Bu hikâyetden maşsūd yırtıcı

hayvânlar ki dâ'imâ âdem

113. **dedi:**

Sayfa 197

Satır: 35

Demek, söylemek.

niyâz kılalım dedi

114. **dedikde:-**

Sayfa 197

Satır: 14

Demek, söylemek.

imiş ki arslanlar bir kılına zarar

getirmemişler Hâlâ içlerinde sağ ve

sâlimdir dedikde pâdişâh ta'accüb edip

yanında olanlara

115. **dedikde:-**

Sayfa 197

Satır: 20

Demek, söylemek.

etmeyip ellerinden hâlâs oldun Bunuñ

sırrı ve hikmeti nedir bize

beyân eyle dedikde cevân da

116. **dedi:**

Sayfa 199

Satır: 4

Demek, söylemek.

Mecnûnuñ olduğı dağa varıp bir kaç

gün aradı Olmayıp Mecnûna

râst gelmedi Āhîr biñ belâ ile ormanda

bulup dedi ki

117. **dedi:-**

Sayfa 199

Satır: 28

Demek, söylemek.

görüp yakîn geldikde orada kalıp
ihtiyâr bu hâli gördükde Leylâya
dedi ki

118. **dedikde:-**

Sayfa 199

Satır: 13

Demek, söylemek.

dedikde Mecnûn da cânân selâmından
tâze cân hayât bulup
şafâsından rakş eyledi

119. **deyip:-**

Sayfa 199

Satır: 1

Demek, söylemek.

... kızım deyip inciği alıp Mecnûndan
tarafa revân
oldu Leylâ da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyâr da

120. **deyip:-**

Sayfa 199

Satır: 19

Demek, söylemek.

getireyim deyip ‘azîmet eyledi Bes
Leylânın olduğu yere varıp

uzakdan obanın etrâfını tolanıp bir
tarîk ile Mecnûnuñ geldigini

121. **dedi:-**

Sayfa 201

Satır: 6

Demek, söylemek.

koşusu ile mest olmuş kalmış Bir
zamândan sonra ‘aklı başına
geldikde ihtiyâr dedi ki

122. **dedikde:-**

Sayfa 201

Satır: 4

Demek, söylemek.

iki beyt okusun Kulağımla işidip bir
mikdâr gönlüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyâr Mecnûnuñ
yanına varıp gördü ki cânân

123. **dedikde:-**

Sayfa 201

Satır: 8

Demek, söylemek.

İşde cânânın karşıda oturup saña selâm
eyledi Ve bir iki beyt
okusun diyü niyâz eyledi dedikde
Mecnûn da cüş u hurûşa gelip

124. **dedi:-**

Sayfa 203

Satır: 20

Demek, söylemek.

Mecnūnuñ haberin getirirdi Zeyd yine
bir gün Mecnūnun yanına
varıp muşahabet ederken dedi ki

125. **dediler:-**

Sayfa 203

Satır: 9

Demek, söylemek.

ğayrı kimseye verdi Derdmendin
hālını perīṣān eyledi dediler
Leylā da Zeydiñ aḥvālını işitdikde

126. **dedi:-**

Sayfa 205

Satır: 32

Demek, söylemek.

Şimdi Mecnūna bundan iyi müjde
olmaz varıp maḥzūn
gönlünü şād edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnūnu bulup dedi

127. **dedi:**

Sayfa 207

Satır: 8

Demek, söylemek.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
soñra Zeyd dedi ki

128. **dedikde:**

Sayfa 207

Satır: 16

Demek, söylemek.

Ve ol cānını cānān yolunda fedā
eylediği gibi ben de cānımı
cānān uğruna ḳurbān eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnūna

129. **dediñ:-**

Sayfa 207

Satır: 13

Demek, söylemek.

idi Lākin ḥaṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdigi şarābı ben de içsem gerekdir

130. **dediñ:**

Sayfa 207

Satır: 26

Demek, söylemek.

şād olup Zeydi ḳoçup ve gözlerini
öpüp

Bāreka'llah birāder güzel dediñ deyip
bir miqdār oturdular

131. **demeñ:-**

Sayfa 207

Satır: 14

Demek, söylemek.

idi Lākin ḥaṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya

verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ

içdigi şarābı ben de içsem gerekdir

132. **demiş:-**

Sayfa 207

Satır: 21

Demek, söylemek.

demiş idiñ Ben bunca zamāndır ki ol
da 'vāda bī-ḫarār olup mevcūd
eylemişken şimden şoñra tekrār fedā
olacak degil Sen ki bu sözde

133. **dedigini:**

Sayfa 209

Satır: 13

Demek, söylemek.

bulup Leylānıñ selāmını ve Fülān gün
gelsin dedigini bir bir beyān
eyledi Mecnūn da şafāsından rakşa
girip şād oldu

134. **dedikde:-**

Sayfa 209

Satır: 4

Demek, söylemek.

gitdi Gelip Leylāya Mecnūnuñ cümle
ahvālını bir bir beyān edip Bir
gün gelip mübārek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylā da

135. **dedikde:-**

Sayfa 209

Satır: 23

Demek, söylemek.

Birāder şu herīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnūn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylāyı görüp 'aklı

136. **dedi:**

Sayfa 211

Satır: 7

Demek, söylemek.

cemāl kılıp dedi ki
Ḳabīleye vardıkdan şoñra İn-şā'allah
bir maḥalli düşdükçe

137. **dedi:**

Sayfa 213

Satır: 7

Demek, söylemek.

fülân yere gitdiler beni şabâhdan
huzûruna da‘vet edip dedi ki Var
ol cânânım yârime selâmlar edip eger
zağmet olmazsa gelsin diyü

138. **dedikde:-**

Sayfa 213

Satır: 10

Demek, söylemek.

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
hemân-dem tırma gidelim
dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
na‘ralar urup rakşlar eyledi

139. **dedi:**

Sayfa 215

Satır: 3

Demek, söylemek.

‘Âkıbet Leylâ dedi ki
Ey muhibb-i şâdıkım ve cân u
göñülde ‘âşıkım bunca

140. **dedikde:**

Sayfa 215

Satır: 13

Demek, söylemek.

da muşahabet eyleseñ dedikde

Mecnûn da cevâb verip

Ey benim maḥbûb-ı şîvekârım ve eski
yârim Hâk Te‘âlâ

141. **dedikde:**

Sayfa 217

Satır: 19

Demek, söylemek.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâliñ şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

142. **dedikde:-**

Sayfa 219

Satır: 31

Demek, söylemek.

yerlere şaldı dedikde Mecnûn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
âh edip bir na‘ra urdu Ortalıgı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

143. **dedi:**

Sayfa 223

Satır: 21

Demek, söylemek.

Rabbü’l-‘âlemin âhîretde murâdlarına
nâ‘il eyledi dedi

Bu maḥalde Leylā ile Mecnūnuñ
ḥikāyeti tamām oldu

Satır: 4
Diyerek.

144. **dedikde:-**

Sayfa 223

Satır: 14

Demek, söylemek.

dünyāda ‘ömrlerini hevāye vermişler
idi Bu devlete neden lāyık
oldular dedikde ihtiyār cevāb verip

me‘yūs olup

Şimden soñra buña çāre eylemek katı
güç oldu deyüp gözlerinden

148. **deyip:-**

Sayfa 143

Satır: 7

Diyerek.

145. **deyip:-**

Sayfa 121

Satır: 24

Diyerek.

olup şahrāları lāle-zār etmekdedir
deyip gözlerinden mercān
dānesi gibi yaşlar döküp gāh gāh
Necūd tağı tarafından Mecnūnuñ

Beni dīvāne etdi ol perī bilmem ne
dersin sen
deyip yine bildiklerinde kaldılar

149. **deyip:-**

Sayfa 145

Satır: 15

Diyerek.

146. **deyip:-**

Sayfa 125

Satır: 6

Diyerek.

deyip tırmadın gözleriñden yaş
dökerken bāğın taşrasında bir
‘Arab Mecnūnuñ Leylā ḥaqqında
söyledigi firāqları ve beytleri ırlayıp

Bülbül gibi dil-figārım ḥaberiñ var mı
seniñ
deyip kendisine cānān zülfünüñ
koşusunu gönderdiginden şanki

150. **deyip:-y, -ip**

Sayfa 145

Satır: 27

Diyerek.

147. **deyüp:**

Sayfa 135

hemān bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörüñ yoḥsa şöñra
‘ilāc eylemek güç olur deyip

151. **deyip:-**

Sayfa 153

Satır: 30

Diyerek.

üzre ortalıkda kendi aḥvāline
müte‘allık tedbīr ü tedārūk yoḥdur
Hemān ‘arz-ı ḥāl olsun deyip bir kaç
beyt söyleyip ma‘nāsı bu

152. **deyip:-**

Sayfa 157

Satır: 18

Diyerek.

Şimdi böyle bir ḳabīleniñ elinde
bozulursam ḡayrı ‘Arab
içinde ne yüz ile ḥākim olurum deyip
tarafından bir kaç

153. **deyip:-**

Sayfa 165

Satır: 6

Diyerek.

işitdikde yine cānı yerine gelip
Ola ki bu def‘a da bārī bir iş
edebileydi deyip Ḥaḳḳa tazarru‘lar

154. **deyip:-**

Sayfa 165

Satır: 16

Diyerek.

nā-ḳār olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnūna verse gerekdir
Yine mi şafā deyip cāzū gözlerine
sürmeler çekip güzel libāsları

155. **deyip:-**

Sayfa 165

Satır: 19

Diyerek.

babasınıñ sürürundan yüz bulup Niye
ḡayırlı ‘alāmet degildir deyip
Hele ancak göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrār

156. **deyip:-**

Sayfa 165

Satır: 20

Diyerek.

babasınıñ sürürundan yüz bulup Niye
ḡayırlı ‘alāmet degildir deyip
Hele ancak göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrār

157. **deyip:-**

Sayfa 165

Satır: 24

Diyerek.

Şimden şöıra ğayrı Mecnūn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiğān eyledi

158. **deyip:-**

Sayfa 167

Satır: 10

Diyerek.

olup ḥasret ile āhū gözlerinden inci
dānesi gibi yaşlar dökmekdedir
Hāy Hāy deyip ağlamaya başladı

159. **deyip:-**

Sayfa 167

Satır: 32

Diyerek.

eyle Hemān bunları şalıver dedikde
avcı da gördü ki Mecnūnun
esbābı āhūlardan ziyāde aqça eder Bu
şikār daḥı a' lādır deyip

160. **deyip:-**

Sayfa 169

Satır: 6

Diyerek.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni ḥabs eyledi Āh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

161. **deyip:-**

Sayfa 169

Satır: 25

Diyerek.

Emr Allahıñ deyip ön bağıny şalıverdi
Şıgīn bir şahrāya
doğru segirdip kaçdı Mecnūn ardından
segirdip çekilip gitdi

162. **deyip:-**

Sayfa 171

Satır: 15

Diyerek.

cünbüşüñ tehī degil sende bir ḥālet var
deyip
Bir sır var ki Bāreka'llāh ḥaylī ağzıñ
pek hiç baña ağzın

163. **deyip:**

Sayfa 173

Satır: 9

Diyerek.

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep
seniñ olsuñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemān bu zencīre
ḥayrānım dedikde qarı gördü kim

164. **deyip:-**

Sayfa 173

Satır: 13

Diyerek.

Bir dahı rāhatlık yüzü görmeyem
deyip Mecnūnu
zencīre taqdı

165. **deyip:-**

Sayfa 173

Satır: 32

Diyerek.

maḥalinde ‘afv buyuralar Dahı
ümīdim oldur ki hemān buyursañız
qurbān eyle sultānım deyip āḥir cūş u
hurūşa gelip yā Allah

166. **deyip:-**

Sayfa 173

Satır: 33

Diyerek.

deyip elinde ayağında olan

167. **deyip:-**

Sayfa 175

Satır: 3

Diyerek.

Qandesin dağlar deyip çekilip gitmede
Qocaqarı da bu ḥālī gördükde

168. **deyip:-**

Sayfa 175

Satır: 12

Diyerek.

Elem çekme anacığım böyle olur bir
nā-murād ‘āşıqdır coşup
kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi
deyip qarıya zencir bahāsını

169. **deyip:-**

Sayfa 175

Satır: 26

Diyerek.

hemān nā-murād Mecnūna ayakdaş
olmağdan gayrı çāre kalmaz
deyip niçe tuhfeler ḥazırlayıp
tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

170. **deyip:-**

Sayfa 179

Satır: 25

Diyerek.

ğamlarımı kim haber verir deyip
gönlüne teselliler verirdi
Bî-çâre İbn-i Selâm bu hâlleri görüp
ne bilsin Nâ-çâr olup

171. **deyip:-**

Sayfa 181

Satır: 1

Diyerek.

deyip söylerlerdi Lâkin kâr eylemez
‘âşıka ta‘n ile
mümkün olmadığından mübtelâdır
n’eylesin Bu haberlerden âgâhı

172. **deyip:-**

Sayfa 181

Satır: 9

Diyerek.

Yanına varıp göreyim ne işler şu
dīvâne deyip devesini sürüp
yanına geldikde gördü ki turmadan
Leylâ hakkında gazeller söyleyip

173. **deyip:-**

Sayfa 183

Satır: 31

Diyerek.

olup servi gibi dâ‘imā ber-çarārım
deyip kendi kendi buña benzer
niçe sözler söyleyip feryād eyledi

174. **deyip:-**

Sayfa 199

Satır: 26

Diyerek.

kalķıp kocanıñ ardına düşüp
Kandesin cānān deyip Mecnūndan
yana cān atdı Mecnūnu

175. **deyip:-**

Sayfa 203

Satır: 30

Diyerek.

meftūn olup böyle yābān yerlerde
‘ömrünü zāyi‘ eylemekdesin
deyip vāfir ta‘n eyledi

176. **deyip:-**

Sayfa 205

Satır: 32

Diyerek.

Şimdi Mecnūna bundan iyi müjde
olmaz varıp maḥzūn
gönlünü şād edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnūnu bulup dedi

177. **deyip:-**

Sayfa 207

Satır: 6

Diyerek.

zelzele verdi Gāh şafāsından raḡsa
girip ve gāh Bu gün ol helāk
olduysa benim de yarın olmam
muḡarrerdır deyip feryād u fiḡān

178. **deyip:**

Sayfa 207

Satır: 23

Diyerek.

ḡaṡā ola Zīrā cānını saña ıṡmarladı
demekdir deyip da ‘vāsını iṡbāt
edip ve Mecnūnu ilzām eyledikde
Mecnūn da bu ‘āṡıḡāne sözden

179. **deyip:**

Sayfa 207

Satır: 26

Diyerek.

ṡād olup Zeydi ḡoḡup ve gözlerini
öpüp
Bāreka’llah birāder güzel dediñ deyip
bir miḡdār oturdular

180. **deyip:**

Sayfa 207

Satır: 30

Diyerek.

ḡasret oldum ‘Acabā ṡimdi babası
yanına varmazdan evvel ṡu aralıḡda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

181. **deyip:-**

Sayfa 209

Satır: 2

Diyerek.

baş üstüne murādını ‘arz edeyim
ḡöreyim ne buyururlar
Yine bir cevāb olduḡda gelirim deyip
Mecnūna vedā‘ edip çekilip

182. **deyip:-**

Sayfa 209

Satır: 6

Diyerek.

Mecnūnumu ḡatı ḡoḡdan ḡöresim
geldi lākin ne ḡāre edelim
hiḡbir ṡarīḡ ile buluṡmaḡlık mümkün
degildir deyip āḡir bunu

183. **deyip:**

Sayfa 209

Satır: 12

Diyerek.

Zeyd bu müjde haberin aldıkda
 Kandesin Mecnûn deyip şahrâya toĝru
 gitdi Gelip bir gûşede

184. **deyip:-**

Sayfa 209

Satır: 16

Diyerek.

El-kışşa va‘de olunan gün olduĝda
 Zeyd gelip Mecnûna Birâder
 hemân kalk gidelim Lâkin böyle üryân
 olmak olmaz deyip

185. **deyip:-**

Sayfa 209

Satır: 32

Diyerek.

Hakka çok şükrler baña gayrilere
 eylediĝi lutfu eylemeyip
 başka yüzden ihsânlar eyledi deyip
 niçe günler bu zevkle şâd olup o

186. **deyip:-**

Sayfa 211

Satır: 19

Diyerek.

deyip teselliyet verip
 Elem çekmeñ bir gün in-şâ‘allah
 maħalli düşer deyip bu hâl

187. **deyip:-**

Sayfa 211

Satır: 20

Diyerek.

deyip teselliyet verip
 Elem çekmeñ bir gün in-şâ‘allah
 maħalli düşer deyip bu hâl

188. **deyip:-**

Sayfa 211

Satır: 28

Diyerek.

kerre dahı cānānımı görebileydim Ve
 hüsnü gülzārını temāşa edip
 yañaĝı güllerine elim ereydi deyip niçe
 niyāzlar edip gözlerinden

189. **deyip:-**

Sayfa 211

Satır: 33

Diyerek.

edip İn-şâ‘allah hayrlı ‘alāmetdir
 deyip cānān tarafından esen yele
 göz kulaĝ olduĝda

190. **deyip:-**

Sayfa 213

Satır: 13

Diyerek.

Ve alkıp Çandesin cānān deyip Zeyd
ile muṣaḥabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesā‘ir vaḥşī can-
verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

191. **deyip:-**

Sayfa 217

Satır: 27

Diyerek.

ve baña ḥaḳkınızı ḥelāl eyleyiñ deyip
anasınıñ elini öpüp yüzüne
yüzüne sürdü Ve dediki

192. **deyip:-**

Sayfa 219

Satır: 11

Diyerek.

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
akıtdı ve cānān diyerek cān
verip cihāndan gitdi Anası çünkü
Leylānıñ dünyādan gitdigini

193. **deyip:-**

Sayfa 219

Satır: 25

Diyerek.

muşibet var ancak deyip cān başına
şıçrayıp Vāy yār-i şādıkım

ne belāya uğrayıp böyle mātem
libāsların giyip feryād eylersin diyü

194. **deyip:**

Sayfa 221

Satır: 19

Diyerek.

buluşdurasın deyip Leylānıñ mezārını
kucaḳlayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyāzlarla cānını Ḥaḳḳa
teslīm edip Mecnūn da çünkü bu

195. **deyip:-**

Sayfa 223

Satır: 3

Diyerek.

ḥālleri ne ola deyip fikre varıp gece
olduḳda düşünde gördü ki bir
bāḡçeye varmış kim dünyāda mişli
yokdur İçinde āb-ı ḥayāt gibi

196. **deyip:-**

Sayfa 223

Satır: 18

Diyerek.

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevḳ ü şafā
sürseler gerekdir deyip Zeyd

197. **de:**

Sayfa 129

Satır: 3

*"-da/-de" anlamlarına gelen
bağlaç.*

Biz de bu hıuşuş için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dānesi ise ma'lūm-ı 'izzetiñizdir

198. **de:**

Sayfa 131

Satır: 20

*"-da/-de" anlamlarına gelen
bağlaç.*

üzüldü Ve nāmım maħbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

199. **de:**

Sayfa 133

Satır: 8

*"-da/-de" anlamlarına gelen
bağlaç.*

ziyāde olup ašlā bir 'ilāc bulmadı
Ba'zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz 'ilāc
kalmadı Hemān bir kerre de Kā'be-i

200. **derler:-**

Sayfa 161

Satır: 18

Demek, ...diye anlatmak.

kimesneniñ kıızını bir dīvāneye
alıvermek için bir kabīle halkını
kılıçdan geçirdi derler Siz 'alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

201. **deyip:**

Sayfa 125

Satır: 17

Söylemek, söz söylemek.

Deyip

Āh n'olaydı ben de seniñ ğibi bir
kanatlı kuş olup varıp cānānımı

202. **deyip:-**

Sayfa 177

Satır: 8

Söylemek, söz söylemek.

Leylānıñ babası

Ma'kūl deyip hemān ol sā'at Leylāyı
biñ altına nikāh eyleye

203. **de:**

Sayfa 125

Satır: 18

"-da, -de" bağlacı.

Deyip

Âh n'olaydı ben de seniñ gibi bir

kanatlı kuş olup varıp cānānımı

204. de:

Sayfa 159

Satır: 11

"-da, -de" bağlacı.

demiş idik Siz de 'ahd etmiş idiñiz

Ben de cenābıñızı sözünde

şadık bir devletlidir İşim tamām

eylemeñe sa'y edip beni murādıma

205. de:

Sayfa 159

Satır: 11

"-da, -de" bağlacı.

demiş idik Siz de 'ahd etmiş idiñiz

Ben de cenābıñızı sözünde

şadık bir devletlidir İşim tamām

eylemeñe sa'y edip beni murādıma

206. de:

Sayfa 169

Satır: 5

"-da, -de" bağlacı.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi

seniñ de anañ babañ mı

var seni habs eyledi Âh Cānānım

şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

207. de:

Sayfa 175

Satır: 33

"-da, -de" bağlacı.

hazretiniñ de emri üzre kızınıızı nikāh

eylemege geldik Ma'lūm-ı

devletiñizdir ki

208. de:

Sayfa 181

Satır: 30

"-da, -de" bağlacı.

Başını taşdan taş a urup yarıp çeşme

gibi kanlar revān olup feryād u

fiğan eyledi ki şadāsı göklere çıkdı

Herif de söyledigi söze pişmān

209. de:

Sayfa 189

Satır: 28

"-da, -de" bağlacı.

yuvalanmağa devletdir Ol āsitānda

olmak sa'ādetine degmez bu

faķiriñiz de Ćunki ol ‘aşķ şarābını
içdim Dünyā devletinden geçtim

210. **de:**

Sayfa 191

Satır: 11

"-da, -de" bağlacı.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hayr-du‘ādan ferāmuş etmeyip

211. **de:**

Sayfa 193

Satır: 21

"-da, -de" bağlacı.

Herīf de

Ķatı a‘lā tūtalım ki cānānla bir olup
ortañızda ikilik ķalkmışdır

212. **de:**

Sayfa 197

Satır: 26

"-da, -de" bağlacı.

Ćunki onlar seniñ eliñden yedikleri
ni‘meti gözedip seni
incitmemişler Sen de bizim bunca
zamāndır hıdmetimizde olduğundan

213. **de:**

Sayfa 197

Satır: 27

"-da, -de" bağlacı.

biz de seniñ cānıña ķuşur etmeyip
şuçuñu ‘afv eyledik dedi
Bu hikāyetden maķsūd yırtıcı
hayvānlar ki dā‘imā ādem

214. **de:**

Sayfa 199

Satır: 12

"-da, -de" bağlacı.

baña haber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir ķaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

215. **de:**

Sayfa 203

Satır: 12

"-da, -de" bağlacı.

Görem diyü tālīb olup ādem gönderip
yanına da‘vet eyledi
Zeyd de gelip Leylāya buluşdukda
Leylā da mā-cerāsını kendisinden

216. **de:**

Sayfa 203

Satır: 14

"-da, -de" bağlacı.

şorup ol başından geçen hâllerin bir
bir beyân etdikçe Leylâ
derdmend de ağlayıp cân kulağıyla
dinlerdi

217. **de:**

Sayfa 205

Satır: 10

"-da, -de" bağlacı.

eylemek haramdır Hemân edebiñle ol
diyü haylî sözler söyledi
Zeyd de Mecnûndan işitdiği gibi
sözleri bir bir nakl eyledi

218. **de:**

Sayfa 207

Satır: 6

"-da, -de" bağlacı.

zelzele verdi Gâh şafâsından rakşa
girip ve gâh Bu gün ol helâk
olduysa benim de yarın olmam
muqarrerdir deyip feryâd u figân

219. **de:**

Sayfa 207

Satır: 15

"-da, -de" bağlacı.

Ve ol cânını cânân yolunda fedâ
eylediği gibi ben de cânımı

cânân uğruna kurbân eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnûna

220. **de:**

Sayfa 207

Satır: 30

"-da, -de" bağlacı.

hasret oldum ‘Acabâ şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

221. **de:**

Sayfa 207

Satır: 32

"-da, -de" bağlacı.

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı
müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben
de haylî zamândır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

222. **de:**

Sayfa 213

Satır: 9

"-da, -de" bağlacı.

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
hemân-dem tırma gidelim
dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
na‘ralar urup rakşlar eyledi

223. **de:**

Sayfa 217

Satır: 26

"-da,-de" bağlacı.

devā te 'sīr eylemez Ben dirilikden nā-
ümīd olup ayrıldım Hemān-dem
siz de benden ümīdi kesip beni Allah
Te 'ālā hāzretine ısmarlayıñ

224. **de:**

Sayfa 131

Satır: 6

"-da,-de" bağlacı.

içinde fülānıñ kızı vardır dedigimizden
yüz kat iyiler vardır Saña
alıverelim Eger yine de begenmezsen
fülānıñ kızını alıverelim

225. **de:**

Sayfa 143

Satır: 29

"-da,-de" bağlacı.

kimi güzel āvāz ile bir yere gelip
çengiler de çālpāreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamağa

226. **de:**

Sayfa 147

Satır: 24

"-da,-de" bağlacı.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mıkdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

227. **de:**

Sayfa 153

Satır: 25

"-da,-de" bağlacı.

Nevfel de cān kulağıyla dinleyip
tahsīnler ederdi Bir zamān bu hāl
üzre Nevfel de kendi hālinde
'āleminde olup her gün bir bāğçaya

228. **de:**

Sayfa 153

Satır: 26

"-da,-de" bağlacı.

Nevfel de cān kulağıyla dinleyip
tahsīnler ederdi Bir zamān bu hāl
üzre Nevfel de kendi hālinde
'āleminde olup her gün bir bāğçaya

229. **de:**

Sayfa 155

Satır: 23

"-da,-de" bağlacı.

şafâ geldiñiz Anlarda olan silâh 'asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu haberi begleri olan Nevfele
vuķū' üzre beyân eylediklerinde

230. de:

Sayfa 161

Satır: 11

"-da,-de" bağlacı.

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden luţf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye ādem nice kız versin Deli

231. de:

Sayfa 167

Satır: 18

"-da,-de" bağlacı.

degin haylî zaħmet çekdim Şimdi
boğazlayıp kimini ehl-i
'ıyālîme kimini yiyip ve kimisini de
şatıp akçasını kendime nafaķa

232. de:

Sayfa 181

Satır: 12

"-da,-de" bağlacı.

ağlamakda

Herîf de Mecnūna dedi ki

233. de:

Sayfa 183

Satır: 27

"-da,-de" bağlacı.

olduñ H oş emān sağ olup cihān
bāğında güller gibi tāze ol Sen de
ben de bahār buluţu gibi iñleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

234. de:

Sayfa 183

Satır: 28

"-da,-de" bağlacı.

olduñ H oş emān sağ olup cihān
bāğında güller gibi tāze ol Sen de
ben de bahār buluţu gibi iñleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

235. de:

Sayfa 185

Satır: 28

"-da,-de" bağlacı.

bir ādem rāst gelip gördüm Ğālibā ki
ol aradığın kimsedir dedikde
pîr de mağāranın nişānını alıp niçe
zaħmetler ile yola girip şabaħ

236. **de:**

Sayfa 189

Satır: 18

"-da,-de" bağlacı.

Ey benim şefkatli ve merhametli
babacığım bilir mi ki eylediğin
naşihatlar hep cümle güzel baña hayrlı
sözlerden ben de biñ ile

237. **de:**

Sayfa 193

Satır: 16

"-da,-de" bağlacı.

kāğıdı alıp Leylānıñ şüretini bozup
kendi şüretini incitmeyip hāli
üzre kodu Herif de bu hāli gördükde
hayrān olup

238. **de:**

Sayfa 203

Satır: 25

"-da,-de" bağlacı.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü'lillah ben de 'āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

239. **de:**

Sayfa 203

Satır: 26

"-da,-de" bağlacı.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü'lillah ben de 'āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

240. **de:**

Sayfa 207

Satır: 14

"-da,-de" bağlacı.

idi Lākin haṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdigi şarābı ben de içsem gerekdir

241. **de:**

Sayfa 211

Satır: 2

"-da,-de" bağlacı.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
için esbābını develere yükletti Kendisi
de bir maḥfeye girip

242. **demekdir:-**

Sayfa 207

Satır: 23

Bir şey anlamına gelmek.

haṭā ola Zīrā cānını saña ısmarladı
demekdir deyip da'vāsını işbāt
edip ve Mecnūnu ilzām eyledikde
Mecnūn da bu 'āşıkāne sözden

243. **de:**

Sayfa 143

Satır: 12

"-da/-de" bağlacı.

Ve yoldan gelip geçen kimesnelerin
ağzından bî-çāre Mecnūnuñ
kendi hakkında söylediği beytleri
işitdikçe karşısından kendi de

244. **de:**

Sayfa 157

Satır: 16

"-da/-de" bağlacı.

olup gitdikçe Mecnūnuñ 'askeri zebūn
olmağa başladı
Nevfel de bu hāli görüp cān başına
sıçrayıp

245. **de:**

Sayfa 177

Satır: 6

"-da/-de" bağlacı.

çekip üzeriñize gelip bu kadar haṭālar
savurduñuz Hemān münāsib olan
bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
ğavğadan emin olursuz

246. **demekle:-**

Sayfa 117

Satır: 3

... diye ifade edilmek.

demekle meşhūr bir kabīle var idi
Halkı cümle dil-āver olup māl
ve rızq şāhibleri olup cümlesi meh-
pāre mümtāz idiler Bu kabīlenin

247. **derler:**

Sayfa 123

Satır: 25

... diye ifade edilmek.

Ba'dehu rivāyet olunur ki kabīlesi
yanında Necūd derler bir tağıñ
yanında Mecnūn her şabāḥ kendiye
hem-dem ü maḥrem olan

248. **derler:-**

Sayfa 137

Satır: 18

... diye ifade edilmek.

berī ḥidmet-i şerefiñizden dūr olup
tekaşşurluk ederim ammā bu işde

benim zerre kadar günāhım yokdur
‘Aşk derler bir pādīshāh vardır ki

Satır: 11

Söylemek.

249. **derler:-**

Sayfa 147

Satır: 2

... diye ifade edilmek.

vaktde sizlere haber ederiz Gelip nikāh
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü şenā kavlı u
karār eylediklerinde

deyip açmaz kodu

Bu Maḥal İbn-i Selām Derler Bir Dil-

āver

253. **dediniz:**

Sayfa 151

Satır: 26

Demek, söylemek.

250. **dedi:**

Sayfa 133

Satır: 11

Buyurma, cevap verme.

Ḥaḳ Te‘ālā seniñ ‘ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād
eylesin Ben gibi ğarīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lākin

dediklerinde Mecnūnūñ babası bu

sözü işitdikde ma‘kūl görüp dedi

ki Ḥaḳīḳat Kā‘be-i Mükerreme ehl-i

ḥācet kıblesi olup her ne kadar

254. **dedikleri:**

Sayfa 157

Satır: 1

(...) şeklinde hitap etmek.

251. **dedi:-**

Sayfa 189

Satır: 16

Buyurma, cevap verme.

Baḳ şu Mecnūn dedikleri ādem ki
kendisine yardım eyleyen
‘askerin bozulduğun ister ne
söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

hurūş geldikde Mecnūn yine evvel ki

ḥāline göre yüz biñ ḥicāb ile

babasına dedi kim

255. **dedikde:-**

Sayfa 197

Satır: 9

Buyurmak.

252. **dedi:**

Sayfa 149

kemikleri varsa alıp bir yere cem' edip
bir yere gömün dedikde
arslancı da gelip pâdişâhın huzûrunda
yer öpüp du'âlar etdi

256. **deyip:-**

Sayfa 145

Satır: 10

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Benim bu gün bir miqdâr başım
ağrırmaz İçim nâ-hoşdur
deyip kalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

257. **derler:**

Sayfa 201

Satır: 18

*... diye adlandırmak, ... diye
vasıflandırmak.*

Gâh Gâh Mecnûn Tarafına Tağlara
Haber Gönderdigidir

Ba' dehu rivâyet olunur ki evvel
zamânda Zeyd derler bir cevân

258. **dedi:**

Sayfa 207

Satır: 27

Demek, söylemek.

Andaň soňra Mecnûna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cānānım
Leylāyı görmeyip yüzüne

259. **dedi:**

Sayfa 209

Satır: 10

Demek, söylemek.

elimle üleşdirsem ol dahı eline bir
çanak alıp aralığa girse ol vaktde
görüşmek olur dedi

260. **dedi:**

Sayfa 171

Satır: 20

Demek, söylemek.

yanınca bir zencîre urulmuş bir âdem
yedip gelir Yakîn geldikde
Mecnûn karıya şorup dedi ki

de:-

1. **dedigi:-**

Sayfa 177

Satır: 34

Demek, söylemek.

yuyup güç ile 'aklı başına gelip kalkıp
Leylānıñ yanına varıp
Gül yüzünden şeftālu alayım dedigi
gibi Leylā hemān çehresini

2. diyü:**Sayfa 181**

Satır: 18

Demek, söylemek.

peymānlar edip senden ğayrı kimse ile
yār olmam Ve maḥabbetim
ancaḵ saḡadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

dede:**1. dedeler:****Sayfa 187**

Satır: 29

*Kişinin geçmişte yaşamış olan
büyükleri.*

oturlurlar Bunca zamāndan beri ata ve
dedeler

dedi ki:**1. dedi ki:****Sayfa 159**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Dedi ki; şöyle dedi.

şulḡ olduğun işidip maḡzūn olup
ardlarına düşüp varıp
Nevfele du‘ālar edip dedi ki

2. dediki:**Sayfa 217**

Satır: 28

Dedi ki; şöyle dedi.

ve baḡa ḡaḡkınızı ḡelāl eyleyiñ deyip
anasınıñ elini öpüp yüzüne
yüzüne sürdü Ve dediki

dediler kim:**1. dediler kim:****Sayfa 133**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Dediler, söylediler ki.

ziyāde olup aşlā bir ‘ilāc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc
ḡalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

def‘ olur:**1. def‘ olur:****Sayfa 139**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Giderilmek, ortadan kaldırılmak.

eylemeñ Bu ‘ aşḡ maraḡı ḡekīmler
‘ilācıyla def‘ olur ḡastalık degildir

Ve bu marazda Loḳmānlar ‘āciz olup
Eflāṭūnlar ḥayrān

defn edip:

1. defn edip:

Sayfa 221

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Gömmek.

Mecnūnu Leylānıñ mezārı yanına defn
edip iki taraftan iki ‘āşık
bir yere gelip defn eylediler

defn eylediler:

1. defn eylediler:-

Sayfa 221

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Ölen birini toprağa gömmek.

Mecnūnu Leylānıñ mezārı yanına defn
edip iki taraftan iki ‘āşık
bir yere gelip defn eylediler

2. defn eylediler:-

Sayfa 205

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Ölüyü gömmek, toprağa vermek.

murādı Mecnūn idi

El-ḳıṣṣa İbn-i Selāmı defn eylediler Ve
niçe günler yās u

3. defn eylediler:

Sayfa 219

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Ölüyü gömmek, toprağa vermek.

El-ḳıṣṣa Leylānıñ vaṣiyetin yerine
getirip tābūta koydular
Cümle ḳabīle ḥalḳı mātem ederek
götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

deg:

1. degmez:-mez

Sayfa 189

Satır: 30

...yanında değeri yoktur, ...

değerinde değildir, kıymetli değildir.

Buyurduḡuñuz üzre ḳabīlemize ḥākim
devlete ve ne ḳadar māl daḥı
verirseñiz yābān yerlerde gezip
vaḥşīleriñ naşīḥat eylemege degmez

degil:

1. degil:

Sayfa 129

Satır: 25

Şöyle dursun.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cānımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illā bu hāl üzre
iken ol Mecnūna kız

2. degil:

Sayfa 149

Satır: 7

Şöyle dursun.

Şafā geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zāde devletlilerden kız degil
yā cānımızı dirîğ eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

3. degildir:-

Sayfa 129

Satır: 11

"Değil" ek filin olumsuz.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı
dağı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

4. degildir:

Sayfa 129

Satır: 12

"Değil" ek filin olumsuz.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı
dağı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

5. degildir:

Sayfa 129

Satır: 15

"Değil" ek filin olumsuz.

Luṭf edip ‘özü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir
Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāh
edelim Soñra her ne zamān

6. degildir:

Sayfa 139

Satır: 11

"Değil" ek filin olumsuz.

eylemeñ Bu ‘aşk marazı hekimler
‘ilāciyla def‘ olur ḥastalık degildir
Ve bu marazda Loḳmānlar ‘aciz olup
Eflāṭūnlar ḥayrān

7. degil:

Sayfa 171

Satır: 12

"Değil" ek filin olumsuz.

şabāhıña aḥşām edip saña böyle zülfü
gibi siyāh esvāblar giydirip

yaķıp yandırmışdır Eger ‘aşk ehli degil
iseñ n’için bu siyāhları

8. degildir:

Sayfa 193

Satır: 28

"Değil" ek filin olumsuzu.

aña kaftān gibi olmuşdur demek
isterim Yoħsa ben anıñ albine girip
ol baña esbāb gibi olacak degildir ki
Seniñ dedięiñ gibi idim

9. degildir:

Sayfa 205

Satır: 2

"Değil" ek filin olumsuzu.

ta‘n eylemege geldiñ ise var şağlık ile
beni hālime oy ki
seniñ añladıęıñ kışsa degildir Yemek
içmek aydında olan kimse

10. degildir:

Sayfa 211

Satır: 13

"Değil" ek filin olumsuzu.

uçurdular Daħı degildir bu arafdan
Leylā ise abilesine gelip anası
ve babası ile hāl ü hātır uruşdular
Niçe zamān oturup

11. degildir:

Sayfa 219

Satır: 24

"Değil" ek filin olumsuzu.

yanına gelip ağlamakdan söz
söylemege dermānı olmayıp Mecnūn
da Zeydiñ bu hālını gördükde Hāyrlı
‘alāmet degildir Bunda bir

12. degil:

Sayfa 207

Satır: 22

*Cümlede yükleme ya da başka
ögelere olumsuzluk anlamı veren
kelime.*

demiş idiñ Ben bunca zamāndır ki ol
da‘vāda bī-arār olup mevcūd
eylemişken şimden řoñra tekrār fedā
olacak degil Sen ki bu sözde

13. degilim:

Sayfa 129

Satır: 13

"Değil" ek filin olumsuzu.

kimseye verecek degilim yā başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

14. degilim:

Sayfa 187

Satır: 6

"Değil" ek filin olumsuzu.

Qaysa

Qorqma yābāncı degilim babañ
derdmendim dedikde

degin:

1. degin:

Sayfa 167

Satır: 17

*"-e kadar, -e dek" anlamında
edat.*

degin haylī zahmet çekdim Şimdi
boğazlayıp kimini ehl-i
‘ıyālīme kimini yiyip ve kimisini de
şatıp aqçasını kendime nafaqa

2. degin:

Sayfa 221

Satır: 22

*"-e kadar, -e dek" anlamında
edat.*

fānī dünyādan el çekdi göçdü Cihān
halkının dilinden kurtulup cānān
uğrunda mevt şarābın içdi Tamām bir
seneye degin ol hāl üzerinde

degme:

1. degme:

Sayfa 205

Satır: 7

Değme, dokunma!.

ayıkmaz ve degme açlıktan bī-tāb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi ‘aşkı
düşünde bile görmediñ Ve haqīkat-i
hāle ermediñ Baña bundan baħş

dek:

1. dek:

Sayfa 221

Satır: 25

*"-e kadar, -e değin" anlamına
gelen edat.*

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa qādir olmadılar Bir
yıldan soñra hayvānlar gördü ki

2. dek:

Sayfa 173

Satır: 27

*Bir işin sona erdiği yeri veya
zamanı gösterir. || "-e kadar, -e
değin" anlamına gelen edat.*

ki kıyāmete dek şafāsından mest olup
kalırın Eger red eylerseñiz
emr ü fermān seniñdir Ƙullarñ
efendisine ƙarşı söylemege

deli:

1. deli:

Sayfa 161

Satır: 12

*Akıl veya şuuru yerinde olmayan
kişi.*

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden luţf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye ādem nice kız versin Deli

2. deliye:-

Sayfa 161

Satır: 22

*Akıl veya şuuru yerinde olmayan
kişi.*

Nevfel dağı düşünüp
Vaƙı ‘ā kim deliye şimdi ibrām edip
kızını zūr ile alıversek halk

3. deli:

Sayfa 151

Satır: 7

(Âşığın) deli (gönlü).

oƙuyup feryād u fiğān ile deli gönlünü
egler dediklerinde Nevfel
ne ta ‘accüb edip

4. deli:

Sayfa 153

Satır: 24

(Âşığın) deli (gönlü).

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylānıñ ‘aşkıyla
tāze ğazeller söyleyip deli gönlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

deli dīvāne eyledi:

1. deli dīvāne eyledi:

Sayfa 133

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Leylâ'ya) yoğun ilgi göstererek
uğrunda akli başından gitmek.*

Ƙaysa cūş u ħurūş getirip deli dīvāne
eyledi
Bu Maħal Mecnūnuñ Babası Mecnūnu

2. deli dīvāne eyledi:

Sayfa 133

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

(Birine) çılgınca, deli divane âşık
olmak. Aşırı derecede sevmek.

Kaysa cûş u hurûş getirip deli dîvâne
eyledi
Bu Maḥal Mecnûnuñ Babası Mecnûnu

deli dîvâneye:

1. deli dîvâneye:

Sayfa 123

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Deli divane olmak; aşk yüzünden
aklını yitirmiş âşık. II Mecnûn.*

dîvâneye bir kızın ucından ser-gerdân
gezip feryâd eder bu usludur
yoḥsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
başına tîz gelir diyü

deli gönlüne:

1. deli gönlüne:-

Sayfa 155

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Âşığın gönlü.

gene eski ‘âlemimde olam ve kendi
feryâd u fiğânımla deli gönlüme
tesellîler vereyim

2. deli gönlüne:-

Sayfa 159

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Âşığın gönlü.

gâh kabîleleri etrâfını tolanıp âh u
efğânlar edip deli gönlüme
tesellîler verdikçe zararlı bir
dîvânedir diyü muḳayyed olmazlardı

deli gönlüne:

1. deli gönlüne:

Sayfa 125

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Duygu yoğunluğuyla coşup
taşmakta olan gönül || Söz dinlemeyen
gönül. II Âşığın gönlü.*

dâ‘imâ şehir yeline söz söyleyip
anıñla deli gönlüne tesellîler verir
idi Ve kendi tarafından yel ile Leylâya
selâm ve du‘âlar gönderip

deli gönlünü eğlendirirdi:

1. deli gönlünü eğlendirirdi:

Sayfa 203

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Âşık gönlünü avutmak.

ile Mecnûn gibi hasb-ı hâline münâsib
ğazeller söyleyip
deli gönlünü eglendirirdi

dem:

1. demler:

Sayfa 143

Satır: 26

Zaman.

dâğlayıp gülşende yârân ile hem-
şoḡbet ü hem- ‘ayş ‘işret eyleyecek
demler olduḡda Leylâ kabîlesiniñ
mâh-pâre kızlarıyla maḡzûn

2. demler:-

Sayfa 183

Satır: 22

Zaman.

hırâmânlar gibi şalındıkça yolunda
pây-mâl olduḡlarım hep hevâya gitdi
Ḳanı ḡâk-ı rehiñ âhıyla feryâd etdigim
demler

demek isterim:

1. demek isterim:-

Sayfa 193

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Anlatmak istemek.

aña ḡaftân gibi olmuşdur demek
isterim Yoḡsa ben anıñ ḡalbine girip
ol baña esbâb gibi olacaḡ degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

demirci:

1. demirciye:

Sayfa 175

Satır: 5

Demir ustası.

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miḡnet ile
yapdırıp henüz aḡçesini daḡı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

demiş idik:

1. demiş idik:

Sayfa 159

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Konuşmak.

demiş idik Siz de ‘ahd etmiş idiñiz
Ben de cenâbıñızı sözünde
sadıḡ bir devletlidir İşim tamâm
eylemeñe sa‘y edip beni murâdıma

Qızına ‘Āşık Olup Leylāyı Yanına
Getirdip

demler añılmaz:

1. demler añılmaz:-

Sayfa 183

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Zamanlar yad edilmez mi?

Añılmaz mı ser-i kuyuñda feryād
etdigim demler
Şimdi benim maḥzūn göñlüm bir cins
ğam u ğuşsalığa toḥmın

der:

1. derler:

Sayfa 119

Satır: 21

Diye bilinir, söylenir, tanınır.

olup adına Leylā derler idi Hikmet
Allah anı daḥı ol ḥocaya verdiler
Qāysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

2. derler:

Sayfa 201

Satır: 15

Diye bilinir, söylenir, tanınır.

Bu Maḥal Zeyd Derler Bir Kimse
‘Ammusu

der idi:

1. der idi:

Sayfa 131

Satır: 13

Kelime Tipi: -

"Derdi,söylerdi" -idi ek fiil almış

hâli.

Ve nâleler edip der idi ki
Şimden şoñra baña artık vuşlat qapısı
qapanıp hicrân yolları

2. der idi:

Sayfa 161

Satır: 2

Kelime Tipi: -

"Derdi,söylerdi" -idi ek fiil almış

hâli.

hareket yegin olsa Mecnūn el qaldırıp
du‘ā ederdi kim Yā
Rab Leylānıñ ‘askerini sen ğālib eyle
der idi

3. der idi:

Sayfa 145

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Dedi.

aşlā yüzü gülmeyip göñlü açılmadı Ve
göñlünden der idi ki

Baňa bu gülşen yārsiz külhān ve her
yāriñ āyinesi gözüme

4. der idi:

Sayfa 131

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*"Derdi, söylerdi" -idi ek fiil almış
hâli.*

Ve nâleler edip der idi ki
Şimden şoñra baňa artık vuşlat kâpısı
kapanıp hicrān yolları

5. der idi:

Sayfa 163

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*"Derdi, söylerdi" -idi ek fiil almış
hâli.*

der idi ki
Hayf ki cihān bāğında nā-murādımızıñ
goncesi açılmağa başladı

derd:

1. derdimle:-

Sayfa 145

Satır: 13

*(Âşığın) çektiği sıkıntı, keder,
gam.*

‘Aceb şimdi ol bî-çāre Mecnūnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrālarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

2. derd:

Sayfa 219

Satır: 1

*Acı, üzüntü, keder II Leylâ'nın
ölmesi üzerine duyulan üzüntü, keder.*

nişān bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaķasın feryād u
figānından kılmaya ve bir vāsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

3. derd:

Sayfa 221

Satır: 12

*Acı, üzüntü, keder II Leylâ'nın
ölmesi üzerine duyulan üzüntü, keder.*

bî-çāre Mecnūna kār edip cānān
ğamıylā tākati tāk olmuşdu Bir gün
yine ‘ādeti üzre Leylāniñ mezārına
ziyāret eylemege gelip derd ile

4. derdi:

Sayfa 223

Satır: 2

*Sevgilinin ayrılık gam, keder
derdi.*

ile Leylā bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi gamıyla ciḥāndan nā-
murād gitdiler ‘Acebledi ki Āḥiretde

5. derdiñe:-

Sayfa 139

Satır: 5

*İnsana ıstırap veren her türlü hâl,
sıkıntı, zorluk, üzüntü. II Mecnûn' un
aşk derdi.*

ümîd oldur ki derdiñe bir çāre bulavuz
oğul Sözümlü tutup āḥir
demde beni ağladıp maḥzûn eyleme
dedikde Mecnûn babasından

derd ü ğamdan:

1. derd ü ğamdan:

Sayfa 131

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Dert ve üzüntü.

mikdār maḥzûn göñlünü şād eyleye ve
derd ü ğamdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āḥ ‘aceb başımda ol
sa‘ādet var mı ki Bu daḥı ölür

derd ü ğamdan āzād eyleye:

1. derd ü ğamdan āzād eyleye:-

Sayfa 131

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*(Aşk) derdinden ve kederinden
kurtarmak.*

mikdār maḥzûn göñlünü şād eyleye ve
derd ü ğamdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āḥ ‘aceb başımda ol
sa‘ādet var mı ki Bu daḥı ölür

derd ü mihnetden:

1. derd ü mihnetden:

Sayfa 131

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Sıkıntı ve zorluk.

ḥarāb-ı cānān-ı ğam ile toptolu oldum
Ve hicrān kuşları başıma konup
tamām yerini buldu Günden güne
gördüğüm derd ü mihnetden

derde düşmedim:

1. derde düşmedim:-

Sayfa 139

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşk derdine düşmek.

kalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyarımla düşmedim Belki
ezelde Hakkıñ taqdiri böyledir
Başımıñ yazısı bu imiş Leylânıñ

derd-i 'aşk ile hâlim diğer-gün

olmuştur eger böyle kalırsa hasretle

cân vermek mukarrerdir ilâhi

hayret şem'im söyünmezden evvel

bir kerre dahı cānānımı

görebileydim ve hüsnü gülzārını

temāşa edip yañağı güllerine elim

ereydi:

1. derd-i 'aşk ile hâlim diğer-gün
olmuştur eger böyle kalırsa hasretle
cân vermek mukarrerdir ilâhi
hayret şem'im söyünmezden evvel
bir kerre dahı cānānımı
görebileydim ve hüsnü gülzārını
temāşa edip yañağı güllerine elim
ereydi:

Sayfa 211

Satır: 28

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

(Yâ Rab) aşk derdi ile vaziyetim

bozuldu. Eğer böyle kalırsa

(sevgilinin) özlemiyle ölmem kesindir.

İlahi, ateşim, ışıgım sönmeden önce

bir defa daha sevgilimi görebileydim.

Ve (sevgilinin gül yüzünü) güzellik

bahçesini seyredip yanağı güllerine

elim erişeydi.

kerre dahı cānānımı görebileydim Ve

hüsnü gülzārını temāşa edip

yañağı güllerine elim ereydi deyip niçe

niyāzlar edip gözlerinden

derd-i 'aşk u mey:

1. derd-i 'aşk u mey:

Sayfa 135

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdinin şarabı.

derd-i 'aşk u mey ile āhır eyle deyip

du'alar edip gözlerinden

kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes

babası bu hâli gördükde

derd-i 'aşkıñla mübtelâ olup:

1. derd-i 'aşkıñla mübtelâ olup:-

Sayfa 199

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Aşk derdine tutulmak II Âşık

olmak.

derd-i 'aşkıñla mübtelâ olup hasretinle

yollara düşüp geçen gece

fülân yerde râst geldim Mecnûnu
çokdan görmeyip hasret ü

derd-i 'aşkla:

1. derd-i 'aşkla:-

Sayfa 121

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Aşk derdi ile dertli olmak.

'aşkı ziyâde olup derd-i 'aşkla
gündüzleri gündüz ve ne geceleri
gece olup âh u efgânları 'ayyûka
çıkmağa başladı

derd-i 'aşkla nālân:

1. derd-i 'aşkla nālân:

Sayfa 215

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Aşk derdiyle ağlamak.

zamāndan beri derd-i 'aşkla nālân ve
âteş-i hasretle biryân olup
feryād u fiğānları gönüllere erişip
gözlerinden kanlı yaşlar şahrâları

derdi bî-çarâr olmuşdu:

1. derdi bî-çarâr olmuşdu:-

Sayfa 201

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) derdi, üzüntüsü ile

huzursuz olmak.

ol nigārîñ zülf-i dāmına düşürüp biñ
cânla 'aşık oldu Derdi ile

bî-çarâr olmuşdu Her ne kadar ara
yere âdemler koyup 'amucasından

derd-i cânân:

1. derd-i cânân:

Sayfa 139

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Sevgilinin derdi, üzüntüsü.

derd-i cânân ile hemân yüregi ben
toğramadım Cihân mülkünde niçe
şāhlar u gedālarda görülmüştür Niçe
kimseler yokuşa sürülmüşdür

derd-i ser-mecāllerini:

1. derd-i ser-mecāllerini:-

Sayfa 123

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Güçsüz, dermansız dertli baş. II

Mecnûn'un dertli başı.

kanlı yaşlar dökülürdü
Halk aysın bu alini ve derd-i ser-
mecallerini grdklerinde kimi acıyıp

derdim ‘ilacı kabl eylemez:

1. derdim ‘ilacı kabl eylemez:-

Sayfa 217

Satır: 24

Kelime Tipi: -

(şığın) derdi deva kabul etmez.

eylemek yanımda ‘ilaca mte‘allık söz
sylemek olmaz dedi

Zır bilir mi ki derdim ‘ilacı kabl

eylemez ve astalığıma ıç

derdime dermn:

1. derdime dermn:

Sayfa 139

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Sıkıntıya zm bulmak.

‘mrn ziyde eylesin devletini
ziyde eylesin Benim derdime
dermn iin dny mlın arf edip
esba gelmez azineler telef

derdi aresi:

1. derdi aresi:-

Sayfa 127

Satır: 16

Kelime Tipi: -

(şk) derdinin devası.

bir ‘ilc grmek gerekir diy abilesi
ulularını yanına da‘vet
edip cmle bir yere gelip ve bu derdi
aresi iin mvere eylediler

derdile gz yaını revn edip:

1. derdile gz yaını revn edip:-

Sayfa 183

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(şığın) derdiyle gzyaı

akıtmak.

D‘im seni derdile gz yaını
revn edip ys u mtem eylemekdedir
diy syleye grd

derdmend:

1. derdmendden:

Sayfa 171

Satır: 27

Dertli. II şk.

bu derdmendden daı on kat bendeyiz
On at daı baına dermnı

yok bir miskindir böyle zencire dağp
esirdir diyü kabîle kabîle

2. derdmendi:

Sayfa 157

Satır: 10

Dertli. II Asker.

niyâz eylerdi Ve Nevfel ‘askerinden
biri Leylâ ‘askerinden bir
âdemi urursa İlahî kolun kopsuñ
derdmendi helâk eyledi Āh vāh

derdmend kaysa:

1. derdmend kaysa:-

Sayfa 133

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Dertli, kederli Kays.

Kaysa cūş u huruş getirip deli dīvâne
eyledi
Bu Maḥal Mecnūnuñ Babası Mecnūnu

derdmend mecnūn:

1. derdmend mecnūn:

Sayfa 221

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Dertli Mecnūn.

naẓm edip cihān ḥalkına dāstān eyledi
Bir gün Zeydiñ ḥatırına bu
geldi kim derdmend Mecnūn

derdmend mecnūnuñ:

1. derdmend mecnūnuñ:

Sayfa 135

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Dertli Mecnūn.

kabîle içinde bir âdem zāyi‘ olmuş
Cümle kabîle ḥalkı ittifāk edip
derdmend Mecnūnuñ tāzeliginde

derdmendi bî-çäre:

1. derdmendi bî-çäre:

Sayfa 179

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Dertli, kederli, çaresiz, zavallı
âşık. II Mecnūn.*

Benim cānānım olan maḥzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
‘aceb ol derdmendi bî-çäre şimdi
benim ḥālimden ve bu tāze

derdmendiñ ḥālî:

1. derdmendiñ hâli:**Sayfa 127**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Dertli, kederli âşığın vaziyeti. II
Mecnûn'un vaziyeti.*

eylerdi Derdmendiñ hâli ziyâde
perişân olmuşdur Tamâm-ı ahvâli
bir bir beyân eylediklerinde babası
böyle oğlanın aşk sevdâsına

derdmendin hâlini:**1. derdmendin hâlini:-****Sayfa 203**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Dertli (âşığın) vaziyeti. II Zeyd'in
vaziyeti.*

ğayrı kimseye verdi Derdmendin
hâlini perişân eyledi dediler
Leylâ da Zeydiñ ahvâlini işitdikde

dergâhına yüz sürüp:**1. dergâhına yüz sürüp:****Sayfa 157**

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sığınmak, yardım dilemek,
yönelmek; üzüntüsünü ve kabahatini*

*ah çekip inleyerek ve gözyaşı dökerek
ifade etmek; Allah'tan dilemek,
Allah'a sığınmak.*

olup muḳtezâ-yı 'aşk üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylâ
ḳabîlesiniñ gâlib olmasın isteyip Hâḳ
Te'âlâ dergâhına yüz sürüp

dermân isteyip:**1. dermân isteyip:-****Sayfa 133**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Sıkıntıya şifâ, çare istemek.

Te'âlâ Hâzretlerinden dermân isteyip
Yâ Rab başımda olan 'aşkıımı
ve sevdâmı evvelki hâlîme ḳoyup yine
'aḳl ve kemâl ver diyü du'â

dermânlar eyledi:**1. dermânlar eyledi:****Sayfa 185**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Çözüm aramak.

başlayıp aylar geçip ḳabîleye
uğramadığını müşâhede etdikde

‘ilâcı için cihân mâlların harc edip
dermânlar eyledi ise hiç birinden

ders:

1. derslerin:-

Sayfa 121

Satır: 5

Bir şeyi öğrenmek için

öğretmenden azar azar alınan vazife.

başladılar Ve derslerin okurken
kitâbların kapayıp açmazdan şive
bâbını okuyup ezber eylemege
başladılar Hafta başı olduğda aralık

dersini nafiz eyledi:

1. dersini nafiz eyledi:-

Sayfa 119

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Dersi etkili, dikkatlice dinlemek.

II Kays'ın dersini dinlemesi.

eyledi Kays dersini bir kerre
hocasından aldığı gibi öğrenip bir dahı
okutmağa hâcet kımayıp ‘aklı kıvî idi

dersler öğredip:

1. dersler öğredip:

Sayfa 119

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Ders çalıştırmak.

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dahı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

dest-i gamla giryân olup:

1. dest-i gamla giryân olup:

Sayfa 143

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Gam eliyle ağlamak.

olup şahrâları lâle-zâr etmekdedir
deyip gözlerinden mercân
dânesi gibi yaşlar döküp gâh gâh
Necûd tağı tarafından Mecnûnuñ

devâ eder:

1. devâ eder:-

Sayfa 133

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Sıkıntıya çare bulmak, sıkıntıyı
gidermek.*

olunan hâceti devâ eder İmdi saña da
lâzım olan budur ki hemân

Kā'be-i Mükerreremeniñ halkasına
yapışıp cān u gönülden Hâk

devā te'sīr eylemez:

1. devā te'sīr eylemez:

Sayfa 217

Satır: 25

Kelime Tipi: -

(Aşk hastalığına tutulan âşığa)
derman işlemez.

devā te'sīr eylemez Ben dirilikden nā-

ümîd olup ayrıldım Hemān-dem

siz de benden ümîdi kesip beni Allah

Te'ālā hâzretine ısmarlayıñ

devāsız derde uğrayıp:

1. devāsız derde uğrayıp:-

Sayfa 185

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Çaresi olmayan dert, hastalığa
yakalanmak. II Aşk derdine düşmek.

Hayf ki cihānda oğluma hasret iken bir

evlādım oldu Lâkin

bunuñ gibi devāsız derde uğrayıp

âdem kıyāfetinden çıkıp gitdi

develere yükletdi:

1. develere yükletdi:-

Sayfa 211

Satır: 2

Kelime Tipi: -

(Bir şeyi, eşyayı) deveye
yüklemek.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası

babası yanına gitmek

için esbābını develere yükletdi Kendisi

de bir maḥfeye girip

devesini sürüp:

1. devesini sürüp:-

Sayfa 181

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Deveyi ileri doğru götürmek.

Yanına varıp göreyim ne işler şu

dīvāne deyip devesini sürüp

yanına geldikde gördü ki ṭurmadan

Leylā hakkında gazeller söyleyip

devlet:

1. devlete:

Sayfa 223

Satır: 13

Baht, talih, saadet.

dünyāda ‘ömrlerini hevāye vermişler
idi Bu devlete neden lāyık
oldular dedikde ihtiyār cevāb verip

2. devlete:

Sayfa 223

Satır: 17

Baht, talih, saadet.

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafā
sürseler gerekdir deyip Zeyd

3. devletliye:-

Sayfa 147

Satır: 24

*Makam ve nimet, servet ve varlık,
büyük rütbe, mevki (sahibi kimse).*

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mıkdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

devlet yeter:

1. devlet yeter:

Sayfa 179

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Mutluluk olarak yeter. II

*Leylā'nın Nevfel'in yakınında olması
kastedilmiştir.*

baña devlet yeter deyip geri çekilip
Leylā günden güne efgānların
ziyāde edip gitdi ki ‘aşk āteşi parlayıp
‘alevlendi

devlete erdim:

1. devlete erdim:

Sayfa 215

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Saadete ermek.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murādıma
nā‘il oldum Ğayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

devletle varıp devletle varıp gidesiz:

1. devletle varıp devletle varıp gidesiz:

Sayfa 191

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Talihle varıp talihle gitmek,
ulaşmak.*

‘afv edip babalık hakkını helāl edesin
ve beni gelmiş yerine

koyup devletle varıp devletle varıp
gidesiz Ve cihān tırduḳça

devletliñüzde āsāndır:

1. devletliñüzde āsāndır:-

Sayfa 157

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Makamınıza kolay olmak. II Ordu

toplamak.

‘asker ile gelip bir maḥalde ḳulaḳların
büzüp ḥaberlerin bildirmege
devletliñüzde āsāndır dediler Mecnūn
çünkü Nevfeliñ

devr dīvānesi:

1. devr dīvānesi:

Sayfa 141

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Âşıḡa dönmek, deli divaneye

dönüşmek.

Bir āfet-i devrān u fitne cihānda ḥātırı
görölmüş idi Bu ḥüsn ile
evvelde Mecnūnuñ devr dīvānesi ve
biñ cān ile ol ‘āşıḳ-ı şādıḳıñ

di:

1. diyü:

Sayfa 159

Satır: 31

Demek, dile getirmek, söylemek.

Anlar daḥı Vermeyiz diyü cevāb verip
cenge mübāşeret eylediler
Āḥir-kār iki ṭarafdan ceng kuruldu
Nevfel ṭarafından

2. diyü:-y, -ü

Sayfa 175

Satır: 9

Diyerek.

ellerimi taşlar altında koyup yıkılıp
gitdiñ diyü ardınca feryād edip
Leylā daḥı

3. diyerek:

Sayfa 219

Satır: 11

*Söylemek, söz söylemek; ummak,
istemek.*

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
aḳıtdı ve cānān diyerek cān
verip cihāndan gitdi Anası çünkü
Leylānıñ dünyādan gitdiğini

4. diyesiz:-

Sayfa 219

Satır: 7

Demek, söylemek.

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cānlar
verdiğñ Leylā bu fānī dünyādan
gidip seniñ maḥabbetiñle topraqlara
girdi ve ‘ömrünü seniñ ‘aşkın

5. diyessin:-

Sayfa 173

Satır: 7

Demek , söylemek.

yıllardır sitem-i hicrān oduna
yanmaktadır Ve daḥı diyessin kim
kāfirin zindānında esir idi Şimdiki
ḥālde bahāya kesilip çıkmışdır

6. diyeydiñ:

Sayfa 199

Satır: 30

Anlatmak.

Mecnūna bunca zamāndır ḥasret olup
bu kadar iştiyākın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylā
cevāb verip

7. diyü:-

Sayfa 117

Satır: 18

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

mübārek kimesne berekātiyle du‘āsı
müstehāb Ḥaḳ Te‘ālā Ḥazretleri
bana bir evlād iḥsān edip cihānda beni
oğul şād eyleye diyü mālını

8. diyü:-

Sayfa 119

Satır: 2

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Esen yelden toğan aydan saḥınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma‘şūm da günden güne büyüyüp

9. diyü:-

Sayfa 119

Satır: 8

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

güzel ma‘şūm gördükçe oḥşayup Ḥaḳ
Te‘ālāya yaramaz gözden
şaklasın diyü du‘ālar edip muhabbetler
ederlerdi

10. diyü:-

Sayfa 119

Satır: 11

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

diyü ol yerde bir mübārek mekteb
ḥocası var idi Ol vilāyet ekābirleriniñ

evlādı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta'lim ü te'dip

11. diyü:

Sayfa 121

Satır: 18

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

tuymayıp hemān erkenden bundan vāz
geçin feragāt edin soñra kim
bilir fenāya gider diyü muhkem
tenbīhler eylediler Lākin bu

12. diyü:-

Sayfa 123

Satır: 6

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Bī-çāreyi āteş-i 'aşk ile ne yavuz derde
uğratmışlar Haķ
Te'ālā hemīn zāhīrleri ola diyü du'ā
edip kimi dağı Baķ şu deli

13. diyü:-

Sayfa 123

Satır: 8

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

dīvāneye bir kıznın ucından ser-gerdān
gezip feryād eder bu usludur

yoğsa buña bir iyi kötek çalsalar 'aķlı
başına tiz gelir diyü

14. diyü:-

Sayfa 123

Satır: 15

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

göreydim diyü nāle vü efgānlar eyledi
Leylā da Mecnūn āvāzını işidip ol dağı
cān u gönülden

15. diyü:

Sayfa 125

Satır: 19

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

görebileydim diyü efgānlar edip
eglenip kabīlesine gelirdi
Günlerde bir gün Mecnūn yārānlarıyla
eski ādeti üzre ol tağıñ

16. diyü:-

Sayfa 127

Satır: 8

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

her zamānki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden
Ķays nerde gezer diyü su'āl eyledikde
Leylānıñ 'aşkıyla

17. diyü:-

Sayfa 127

Satır: 15

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

bir 'ilâc görmek gerekir diyü kabilesi
ulularını yanına da'vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
çâresi için müşâvere eylediler

18. diyü:-

Sayfa 127

Satır: 23

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

'Âmir kabilesinin begi ile cümle belli
başlıları geliyor diyü
haber verdiklerinde karşı çıkıp
görüştüler

19. diyü:-

Sayfa 127

Satır: 25

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Hoş geldiniz kâdemler getirdiniz diyü
i'zâz u ikrâm ile oba
karîbine getirip ziyâfetler eylediler
Yemeklerinden soñra müşâhabete

20. diyü:-

Sayfa 127

Satır: 28

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

başlayıp Kaysıñ babasına hitâb edip
Ne için geldiniz diyü su'âl
eylediklerinde onlar mâ-hüve'l-vâkı'

21. diyü:-

Sayfa 129

Satır: 18

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşlâ mâl dirîğ olmaz diyü
ibrâm eylediklerinde Leylânıñ

22. diyü:

Sayfa 129

Satır: 29

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

verdi diyü beni dillerde destân ederler
dedi
Bes Kaysıñ babası vesâ'irleri
Leylâdan ümİdi kat' eyleyip

23. diyü:

Sayfa 133

Satır: 22

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Te‘ālā Hâzretlerinden dermân isteyip
Yâ Rab başımda olan ‘aşkıımı
ve sevdâmı evvelki hâlîme koyup yine
‘aql ve kemâl ver diyü du‘â

24. diyü:-

Sayfa 133

Satır: 32

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

benim du‘âmı kabûl eyle kapıñdan
mahrûm gönderme Yâ Râb Baña
sevdâ-yı ‘aşkıñdan ferâğat eyle diyü
beni ‘aşkıdan şuarup cânânımdan

25. diyü:-

Sayfa 135

Satır: 23

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

bulamadılar Nâ-ümîd olup döndüler
Bulamadık diyü haber verdiler Babası
ve anası Mecnûndan ümîd kesip
mâtem eylediler Ba‘dehu rivâyet

26. diyü:

Sayfa 135

Satır: 28

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

bir tenhâ yerde oturup тұrmayıp aglar
gâh hâlîne münâsib ‘âşıkâne

beytler söyler ‘Aceb burda ne şekl
âdem ola diyü müşâvere ederek

27. diyü:-

Sayfa 135

Satır: 29

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selâm verip ahvâlini
şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb
alamayıp bir tarîk ile

28. diyü:-

Sayfa 137

Satır: 1

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Ne yavuz belâya uğrayıp nâ-bedîd
oldu diyü söyleşirdi
Bes ol herîf kışmeti işitdikde zâyî
olan kimesneniñ ‘alâmetini ve

29. diyü:

Sayfa 137

Satır: 24

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

budur ki dâ‘imâ sersem gezdirmekdir
Luţf u ihsân edip bu huşûşda
kuşûruma bakmayıp hâţır-ı şerîfiñiz
kalmasın diyü sözünü tamâm

30. diyü:-

Sayfa 137

Satır: 30

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ağlamaktağır Ve dā'imā ḥasretiñ
 āteşiyle yüregiñ dāğlamaktađır
 Āh oğul diyü feryād eyledikçe anı
 işidenleriñ şabır taḥammülü

31. diyü:

Sayfa 145

Satır: 7

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
 hep seniñ için seni gülsün diyü
 eyleriz dediklerinde Leylā

32. diyü:-

Sayfa 145

Satır: 21

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Belli ki bu kim 'āşıkdır Bir ḥāber
 alamadı diyü bir ağacın
 ardına şaklanıp tırmuşdu Cümle
 aḥvāli tıyup Mecnūna 'āşık

33. diyü:

Sayfa 147

Satır: 29

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Beni Esed kabilesi uluları gelir diyü
 tenbīh eyledikde bunlar
 yola girip kabileye yakīn olduklarında
 Leylānıñ babasına

34. diyü:

Sayfa 149

Satır: 1

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

haber olup Hoş geldiniz diyü istikbāl
 eyleyip 'izzet ü ikrām
 ile obasına gidip ziyāfetler eyledi

35. diyü:-

Sayfa 149

Satır: 20

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Mecnūn ile Āşinā Olup Leylāyı Ol
 Ğarīb Mecnūna
 Alıverelim Diyü Bu Kavle 'Ahd ü
 Emān Etdigidir

36. diyü:

Sayfa 151

Satır: 10

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Biz bu gün şikār için çıkmış idik
Bundan iyi şikār olmaz
diyü atından inip Mecnūnūn yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

37. diyü:-

Sayfa 151

Satır: 12

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

oḥşadı Ve âdemlerine
Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
dahı yemek getirdi

38. diyü:-

Sayfa 155

Satır: 19

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

muḥarrerdür Şoñra 'özü ü bahāne
eylemeyesiz diyü ḥaber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu ḥaberi
ḳabīlelerine i'lām

39. diyü:-

Sayfa 155

Satır: 33

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ḳabīlesini manşūr u muḫaffer eyle diyü
aglardı
İşitdiler

40. diyü:

Sayfa 157

Satır: 11

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

yavuz ḥayflar oldu diyü maḥzūn
olurdu Ammā Leylā 'askerinden
biri Nevfel 'askeriniñ birini ursa
Bāreka'llāh eliñ var olsun

41. diyü:-

Sayfa 157

Satır: 13

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ḳoluña kuvvet şahbazım diyü du'ālar
edip şād olurdu El-kışşa
ortalıḳda vāfir ceng ü cidāl olup āḥir-
kār Mecnūnūn du'āsı ḳabūl

42. diyü:-

Sayfa 157

Satır: 27

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

gerekdir diyü az 'askerle gelmişiniz
Anlar ise ḡayrı ḳabīleleriniñ
imdāda gelip ḥaylī 'asker olmuşlardır
Sizler dahı anlardan ziyāde

43. diyü:

Sayfa 159

Satır: 13

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

erişdirir diyü kendi gūşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk
u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânın devesi yularını

44. diyü:-

Sayfa 159

Satır: 20

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

gāh kabîleleri etrâfını tolanıp âh u
efgânlar edip deli gönölüne
teselliler verdikçe zararsız bir
dīvânedir diyü muqayyed olmazlardı

45. diyü:

Sayfa 163

Satır: 11

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Leylâdan dahı güzel kız alıverelim
diyü va'dler eyledi Aşlâ
diñlemeyip huzûrundan kalkıp şahrâya
toğru çekildi gitdi Şoñra

46. diyü:-

Sayfa 163

Satır: 24

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ceng için karşı çıkdılar Leylâ Cenâb-ı
Hakka tazarru'lar ve niyâzlar
edip Nevfelîñ 'askerini manşûr u
muzaffer eyleye diyü Gâlib

47. diyü:-

Sayfa 163

Satır: 25

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

edip kabîlemiziñ halkı ellerinde zâr u
zebûn eyleye diyü yüzünü
yerlere sürdü

48. diyü:

Sayfa 165

Satır: 3

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

toğmadan yine tolandı diyü dahı âh
vâhlar edip ümîdini kaṭ' eyledi
Bir zamândan şoñra Nevfelîñ 'azîm
'asker cem' edip geldiklerini

49. diyü:-

Sayfa 167

Satır: 28

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i 'ıyālīm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña baqarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

50. diyü:-

Sayfa 169

Satır: 17

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

bu sözümü kabūl edip şu bī-çāreyi
āzād eyle diyü niyāz eyledikde
Hoş sözün güzel ammā şimdi gāyetle
zarūretim vardır Gel bu

51. diyesin:

Sayfa 173

Satır: 5

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

bağışlayıp ' afv etsin Ve gezdigin
yerlerde diyesin kim Hāk Te'ālā
kullar başına vermesin dahı kundağda
maşūmken esir olup bunca

52. diyü:-

Sayfa 177

Satır: 14

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Periṣān olup Babam baña ne yavuz
hayflar edip nā-gāh beni yābāncı

herife

verdi 'Āşık-ı şādıkım olan nā-murād
Mecnūndan ayırdı diyü

53. diyü:

Sayfa 179

Satır: 11

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

olmadığım takdīrce kendimi zehrleyip
helāk olurum diyü 'azīm
andlar içdikde çünkü İbn-i Selām
Leylānıñ 'azābını āteşini görüp

54. diyü:-

Sayfa 183

Satır: 1

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Murādım seni imtiḥān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmıñ
kendi rızası yok iken verdiler

55. diyü:

Sayfa 183

Satır: 6

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Dā'imā seniñ derdiñle gözü yaşını
revān edip yās u mātem eylemekdedir
diyü söyleye gördü

56. **diyü:**

Sayfa 183

Satır: 17

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ederim diyü eyledüğün qavl ü qararı
üzre şimdi kendi ihtiyârıyla varıp
bir nâzânı vuşlat bāğında güllerini
nālân eylediñ Tatalım ki ben

57. **diyü:**

Sayfa 185

Satır: 11

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

diyü dā' imā aqlardı
Bu derd ile günden güne hasta olup
ihtiyâr olmaqla iki kat

58. **diyü:-**

Sayfa 185

Satır: 18

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ne hāl ise bir kerre dahı şu Mecnūna
varıp bir maşlaḥat edeyim Ola
ki te'sir edip gelip yerime otura idi
diyü aşāsını eline alıp yap yap

59. **diyü:-**

Sayfa 189

Satır: 8

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir
iki günlük 'ömrümü seniñle
geçirip āhir 'ömrümde bir kaç gün ben
de şād olayım diyü vāfir

60. **diyü:-**

Sayfa 191

Satır: 28

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

edip Dirīgā cihānda felek beni bir tāze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup taşlarla dögünmege başladı

61. **diyü:**

Sayfa 197

Satır: 15

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp
pādişāh huzūruna getirdiler
Gelip yer öpüp pādişāha du' ālar
eyledi

62. **diyü:-**

Sayfa 199

Satır: 11

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

baña haber eyle diyü niyâzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

63. **diyü:-yü**

Sayfa 201

Satır: 8

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

İşde cānānıñ karşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt
oğusun diyü niyâz eyledi dedikde
Mecnūn da cūş u hurūşa gelip

64. **diyü:**

Sayfa 201

Satır: 23

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

dilekler ve minnetler edip kızı taleb
eylediyse Fakīrdır diyü bī-çāre
Zeydi ašlā uğratmayıp rıza vermedi

65. **diyü:-**

Sayfa 203

Satır: 6

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

ğāyet hoş gelip begendi
‘Acabā bu beytleri kim söylemişdir ola
diyü su‘āl eyledikde

66. **diyü:**

Sayfa 203

Satır: 8

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

hatunlar da Zeydiñ aḥvālını bir bir
beyān edip
‘Amucası kızına ‘āşık olup āḥir-i kār
babası fakīrdır diyü

67. **diyü:**

Sayfa 203

Satır: 11

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Görem diyü tālīb olup ādem gönderip
yanına da‘vet eyledi
Zeyd de gelip Leylāya buluşdukda
Leylā da mā-cerāsını kendisinden

68. **diyü:**

Sayfa 205

Satır: 9

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

eylemek ḥarāmıdır Hemān edebiñle ol
diyü ḥaylī sözler söyledi
Zeyd de Mecnūndan işitdiği gibi
sözleri bir bir naḥl eyledi

69. **diyü:**

Sayfa 207

Satır: 3

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

verip āhirete gitdi Ve cihān bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnūn bu cevābı işitdikde bir na'ra
urdu kim şanki ortalığa

70. diyü:

Sayfa 211

Satır: 9

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

bir gün seni da'vet edip bir şöhet
ederiz diyü vedā' edip yoluna
revān oldu

71. diyü:

Sayfa 213

Satır: 8

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

fülān yere gitdiler beni şabāhdan
huzūruna da'vet edip dedi ki Var
ol cānānım yārime selāmlar edip eger
zaḥmet olmazsa gelsin diyü

72. diyü:

Sayfa 215

Satır: 27

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

edip andan kıtuldum diyü ol kadar
'aşk u maḥabbet sözlerini
söylediği Leylāya ḥasret el verip bir
zamāna dek bakıp kaldı

73. diyü:

Sayfa 219

Satır: 26

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

muşibet var ancak deyip cān başına
şıçrayıp Vāy yār-i şādıkım
ne belāya uğrayıp böyle mātem
libāsların giyip feryād eylersin diyü

74. diyü:-

Sayfa 177

Satır: 9

"Diye, diyerek" anlamında zarf.

diyü ādem getirdip İbni Selāma nikāh
edip du'ā vü şenālar
olunup

diger-gün olup:

1. **diger-gün olup:**

Sayfa 123

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Değişmek, kötüleşerek başka bir
şekil almak.*

Ḳays-ı bî-çāreniñ ḥālî dīger-gün olup
 āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa başladı
 ve hep ḥāline göre beytler söyleyip
 āvāz ile ayrılıp gözlerinden

dil-āver:

1. dil-āver:

Sayfa 149

Satır: 24

Yiğit.

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel
 demekle meşhūr bir beg var
 idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok ḥādem
 çok ḥışmına nihāyet yok

2. dil-āverler:

Sayfa 155

Satır: 21

*Yürekli, cesur, yiğit, kahraman. II
 Askerler.*

eylediklerinde dil-āverler ġazāba gelip
 İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı
 veririz Eger ceng ederlerse

dil-āver olup:

1. dil-āver olup:

Sayfa 117

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Yiğit, yürekli olmak.

demekle meşhūr bir ḳabīle var idi
 Ḥalkı cümle dil-āver olup māl
 ve rızḳ şāhibleri olup cümlesi meh-
 pāre mümtāz idiler Bu ḳabīlenin

dil-ber:

1. dil-berimizdir:-

Sayfa 175

Satır: 23

Gönül alan güzel. II Leylâ.

Bizim nişānlı dil-berimizdir ihmāl
 eylememek gerekdir Belki bir
 yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
 verirlerse şoñra size güç olup

dil-ber-i zibā:

1. dil-ber-i zibā:

Sayfa 119

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Gönül alan süslü, hoş güzel. II

Kays.

meftūnu oldu
 Leylâ da Ḳaysın ḥüsnüne bakıp bir dil-
 ber-i zibā gördükde

dile:**1. dilerseñ:-****Sayfa 203****Satır: 22***Arzu etmek, istemek. II Aşk incisi**Leylâ'ya kavuşmayı arzulamak.*

Ey Mecnûn eger maşşûduñ 'aşk
 cevâhîrine mâlik olmak
 dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
 ile olsañ dahı kolaylıgla

dilek edelim:**1. dilek edelim:-****Sayfa 127****Satır: 18****Kelime Tipi: -**

*Arzuda bulunmak, dilek edip
 istemek.*

Âhîr sözü bir yere getirip bunu
 münâsib gördüler ki varıp Qays
 için Leylâyı babasından dilek edelim
 kim bizim kabîlemiz anlarıñ

dilekler ve minnetler edip:**1. dilekler ve minnetler edip:****Sayfa 201****Satır: 23****Kelime Tipi: -***Dilek ve istekte bulunmak.*

dilekler ve minnetler edip kıızı taleb
 eylediyse Fakîrdir diyü bî-çâre
 Zeydi aşlâ uğratmayıp rıza vermedi

dilerse öldürsün dilerse suçumu**bağışlayıp 'afv etsin:****1. dilerse öldürsün dilerse suçumu****bağışlayıp 'afv etsin:-****Sayfa 173****Satır: 5****Kelime Tipi: -**

*İster öldürsün isterse suçumu
 affedip hoş görsün.*

bağışlayıp 'afv etsin Ve gezdigin
 yerlerde diyesin kim Hâk Te'âlâ
 kullar başına vermesin dahı kundağda
 maşûmken esîr olup bunca

dilinden kurtulup:**1. dilinden kurtulup:-****Sayfa 221****Satır: 21****Kelime Tipi: -**

*(Cihân halkının) eleştirisinden,
 sözlerinden kurtulmak.*

fānī dünyādan el çekdi göçdü Cihān
 halkınıñ dilinden kurtulup cānān
 uğruna mevt şarābın içdi Tamām bir
 seneye degin ol hāl üzerinde

diline düşüp:

1. diline düşüp:-

Sayfa 121

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

Hakkında dedikodu yapılma.

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
 başladılar Āhır-kār bunlarıñ
 aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
 kabīle birbiriyle söyleşmege

dillerde destān ederler:

1. dillerde destān ederler:

Sayfa 129

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

Herkes tarafından konuşulur

olmak.

verdi diyü beni dillerde destān ederler
 dedi

Bes Kaysıñ babası vesā'irleri
 Leylādan ümİdi kaç' eyleyip

dillerde destān oldu:

1. dillerde destān oldu:

Sayfa 201

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Herkes tarafından konuşulur

olmak.

sırrı fāş olup Mecnūn gibi dillerde
 destān oldu Halk-ı 'ālem bir
 yere oturup Mecnūnu söyleşirken
 ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

2. dillerde destān oldu:-

Sayfa 201

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Herkes tarafından konuşulur

olmak.

sırrı fāş olup Mecnūn gibi dillerde
 destān oldu Halk-ı 'ālem bir
 yere oturup Mecnūnu söyleşirken
 ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

dillere düşüp:

1. dillere düşüp:

Sayfa 145

Satır: 31

Kelime Tipi: **Deyim**

Herkesin diline düşmek,

başkaları tarafından konuşulmak,

hakkında dedikodu yapılmak.

sırrımız dillere düşüp halk içinde
rüsvây oluruz

diñle:

1. diñlemeyip:-

Sayfa 163

Satır: 12

Dinlememek.

Leylâdan dahı güzel kız alıverelim
diyü va'dler eyledi Aşlâ
diñlemeyip huzûrundan kalkıp şahrâya
toğru çekildi gitdi Şoñra

2. diñlemedi:

Sayfa 159

Satır: 24

Kulak vermek.

Nevfel ile görüşüp yine 'üryân olup
dönüp Bre tır diye gördüler
Çâre olup diñlemedi

dirîğ eylemeziz:

1. dirîğ eylemeziz:-

Sayfa 129

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Esirgemek.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vâkt sizden kız değil cânımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illâ bu hâl üzre
iken ol Mecnûna kız

2. dirîğ eylemeziz:-

Sayfa 149

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Esirgemek.

Şafâ geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zâde devletlilerden kız değil
yâ cânımızı dirîğ eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

dirîğ olmaz:

1. dirîğ olmaz:-

Sayfa 129

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Esirgemek.

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşlâ mâl dirîğ olmaz diyü
ibrâm eylediklerinde Leylânıñ

dirigâ:

1. **dirîgâ:****Sayfa 191**

Satır: 27

*"Çok yazık, eyvahlar olsun"**anlamlarına gelir.*

edip Dirîgâ cihânda felek beni bir tâze
 derde dahı uğratdı
 diyü gözlerinden kanlı yaşlar revân
 olup taşlarla döğünmege başladı

dirilik:1. **dirilikden:-den****Sayfa 217**

Satır: 25

Canlı olma hâli.

devâ te'şîr eylemez Ben dirilikden nâ-
 ümîd olup ayrıldım Hemân-dem
 siz de benden ümîdi kesip beni Allah
 Te'âlâ hâzretine işmarlayın

dîvâne:1. **divaneye:****Sayfa 151**

Satır: 30

Deli, mecnûn. II Âşık.

kıyafetinden çıktım Leylâ ise bir
 nâzenîn-perîdir Ne ihtimâldir

ki bencileyin dîvâneye vereler Cenk
 edip zûr ile alıverem dersiniz

2. **dîvâneligi:****Sayfa 131**

Satır: 10

*Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)**aşk delisi. II Mecnûn.*

yerden yere urmağa başladı Ve
 gögsünü taşlarla döğüp feryâd
 u figânlar eyledi Ve gitdikçe
 dîvâneligi evvelkinden ziyâde olup

3. **dîvâne:****Sayfa 135**

Satır: 13

*Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)**aşk delisi. II Mecnûn.*

Kabîlemizin 'ırz u nâmûsu kalmayıp
 her gün şol dîvâne gelip
 olmadık sözler söyler siz buña bir çâre
 etmeyip içimize koyarsanız

4. **dîvâne:****Sayfa 141**

Satır: 14

*Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)**aşk delisi. II Mecnûn.*

edip ve kararını tār-mār eyledikde
Yāhū sizi deyip şahrālara çekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

5. divaneyi:

Sayfa 151

Satır: 33

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)

aşk delisi. II Mecnûn.

ben dīvāneyi

6. dīvāneye:

Sayfa 155

Satır: 22

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)

aşk delisi. II Mecnûn.

eylediklerinde dil-āverler gāzāba gelip
İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı
veririz Eger ceng ederlerse

7. dīvāneye:

Sayfa 161

Satır: 12

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)

aşk delisi. II Mecnûn.

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden lutf u kerem umarız

Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye ādem nice kız versin Deli

8. dīvāneye:

Sayfa 161

Satır: 17

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)

aşk delisi. II Mecnûn.

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alıvermek için bir kabīle halkını
kılıçdan geçirdi derler Siz ‘alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

9. dīvāne:

Sayfa 167

Satır: 12

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)

aşk delisi. II Mecnûn.

Avcı da bu Mecnūnuñ bu hāline bakıp
hayrān olup

‘Acabā bu dīvāne n’için ağlar ki
derken bir zamāndan sonra

10. dīvāne:

Sayfa 167

Satır: 23

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)

aşk delisi. II Mecnûn.

Be hey âdem Sen dîvâne misin gözleri
seniñ cānānıññ gözlerine
benzediginden baña ne fâi‘de var
Benim cānım yokdur Hemān

11. dîvâne:

Sayfa 181

Satır: 9

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)

aşk delisi. II Mecnûn.

Yanına varıp göreyim ne işler şu
dîvâne deyip devesini sürüp
yanına geldikde gördü ki turmadan
Leylâ hakkında gazeller söyleyip

12. dîvâne:

Sayfa 193

Satır: 17

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)

aşk delisi. II Mecnûn.

Be hey dîvâne bunca zamāndan beri
‘aşkıyla nālān olduğıñ
güzeliñ şüretini n’için bozduñ dedikde
Mecnûn da cevāb edip

dîvâne edip:

1. dîvâne edip:

Sayfa 137

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

*Aklını başından almak, aşk ile
kendinden geçirmek.*

beni kendisine kûl eyledi ‘Aklımlı alıp
ve yüregimi âteş ile yakıp beni
dîvâne edip şahrâlara salmışdır
Mâdem ki ben anıñ eli altındayım

dîvâne etdi:

1. dîvâne etdi:

Sayfa 121

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Aklını yitirmesine sebep olmak,
deli etmek.*

Beni dîvâne etdi ol perî bilmem ne
dersin sen
deyip yine bildiklerinde kaldılar

dîvâne gibi perîşân:

1. dîvâne gibi perîşân:

Sayfa 137

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Aşk etkisiyle kendinden geçmiş,
aklı başında olmayan âşık gibi kötü
vaziyette bulunan (kimse). II Mecnûn.*

Sizlere müjde olsun dedigîñiz
kimesneyi ben fülân yerde
dîvâne gibi perîşân oturur тұrmaz ağılar
râst geldim Ağzından

dîvâne gibi şekl bağlayıp:

1. dîvâne gibi şekl bağlayıp:

Sayfa 143

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Çılgın gibi şekle bürünmek. II

*Irmakların coşkuyla akması adeta
timarhaneden kaçmış delilerin
zincirlerini kırmasına atıf yapılarak
bir benzetme kullanılmıştır.*

açılır Irmaklar cüş u ħurüş zencîrin

sürüyüp dîvâne gibi şekl

bağlayıp bülbüllerin Mecnûn gibi

feryâd u fiğâmı ‘âşıkların yüregini

dîvâne gönlünü eglerken:

1. dîvâne gönlünü eglerken:-

Sayfa 171

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Aşk ile çıldırmış gönlünü

avutmak.

açmadın

Қуш ile dîvâne gönlünü eglerken nâ-

gâh uzakdan bir қоқақарı

dîvâne olmuş:

1. dîvâne olmuş:

Sayfa 145

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

*Delirmek. II Bir şeye çok düşkün
olmak, o şeyi çok istemek.*

aĥvâli bir bir beyân edip

Bu kıza olmuş olacak Mecnûna ‘âşık

olup dîvâne olmuş

dîvâne yollu âdem olup:

1. dîvâne yollu âdem olup:

Sayfa 129

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Divane yollu adam. II Mecnûn
olmak.*

olup gâh gâh kabîlemiz etrâfını dolaşıp

dürlü dürlü beytler söyleyip

neler eyler ma‘lûm-ı şerîfinizdir ki

‘Arab tâ‘ifesi ne mertebe âdemiñ

dîvâneligi ziyâde olup:

1. dīvāneligi ziyāde olup:-

Sayfa 183

Satır: 11

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) deliliğinin, aşkının
daha da çoğalması.

dīvāneligi ziyāde olup Leylâyı hâtırına
getirip hayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

dīvānelik:

1. dīvānelikden:

Sayfa 203

Satır: 25

Aşk ile kendinden geçmiş (kimse)
aşk delisi. II Mecnûn.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü'lillah ben de 'āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

doğru:

1. doğru:

Sayfa 169

Satır: 26

"-e doğru" anlamında edat.

Emr Allahıñ deyip ön bağıñı şalıverdi
Şıgın bir şahrāya
doğru segirdip kaçdı Mecnûn ardından
segirdip çekilip gitdi

dolan:

1. dolanıp:

Sayfa 165

Satır: 29

Dolaşmak.

u şahrāları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryād u fığanlar edip
gezerken nā-gāh bir avcınıñ üzerine

dön:

1. dönüp:

Sayfa 127

Satır: 1

Gidilen yerden geri gelmek.

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
teselliler verip dönüp
yine kabīlelerine getirdiler rāḥat
oldular

2. dönüp:-

Sayfa 135

Satır: 5

Gidilen yerden geri gelmek.

yaşlar revān oldu Oğlunu yanına alıp
nā-murād dönüp
kabilesine geldi

3. dönüp:-

Sayfa 147

Satır: 16

Gidilen yerden geri gelmek.

şaplanıp biñ cānla ‘āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabilesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

4. dönüp:-

Sayfa 155

Satır: 17

Gidilen yerden geri gelmek.

isterseñiz verip şafā-yı hātırla dönüp
gideriz Eger ‘inād eyleyip
muḥālefet ederseniz vaktiñize hāzır
olun Ceng ü cidāl olunmak

5. dönüp:

Sayfa 157

Satır: 21

Gidilen yerden geri gelmek.

şulḥ u şalāḥ olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebūn

olup şulḥa ṭālib olduğu gāyet gücüne
gelip kasāvetlendi Yanında

6. döndünüz:-

Sayfa 159

Satır: 6

Gidilen yerden geri gelmek.

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faḳīr için bu kadar zahmet çektiğiñiz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
dahı ziyāde edip döndünüz

7. dönüp:

Sayfa 159

Satır: 23

Gidilen yerden geri gelmek.

Nevfel ile görüşüp yine ‘üryān olup
dönüp Bre ṭur diye gördüler
Çāre olup diñlemedi

8. dönüp:

Sayfa 163

Satır: 1

Gidilen yerden geri gelmek.

deyip dönüp gitdiler Çünkü Mecnūn
yine Nevfeliñ şulḥ
eylediginden haberdār oldu

9. dönüp:-

Sayfa 163

Satır: 29

Gidilen yerden geri gelmek.

zebûn olup nâ-çâr şulh edip dönüp
gitdikde

Leylâ ziyâde perîşân olup niçe günler
yâs u mâtemler eyleyip

10. dönüp:-

Sayfa 201

Satır: 14

Gidilen yerden geri gelmek.

feryâd u fiğân ederek şahrâya toğru
çekilip gitdi Leylâ da
dönüp obasına geldi

11. dönüp:

Sayfa 135

Satır: 31

Dönmek; vazgeçmek, caymak.

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revân oldular
Hikmet-i Allâhîñ yolu Mecnûñuñ
kabîlesine uğrayıp gördü ki

12. dönüp:

Sayfa 137

Satır: 4

*(Yüzünü) insanlara doğru
çevirmek.*

nişânlarını şordukda bildi kim gelende
râst gelip cevâb alamadığı
âdemdir Dönüp dedi kim

13. dönüp:

Sayfa 145

Satır: 23

Gidilen yerden geri gelmek.

olduğunu bilip aňlayıp aḥşâm olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münâfık kız Leylânîñ anası bir tenhâ
yere çekip bâğda görüp işitdigi

döndür:

1. döndürüp:

Sayfa 165

Satır: 29

Benzetmek, çevirmek.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryâd u fiğanlar edip
gezerken nâ-gâh bir avcınıñ üzerine

dönüp:

1. dönüp:

Sayfa 143

Satır: 22

Ardından.

yāsemenler sādelenip lālenin kâdehi
meclîs-i bâğa konup
şahrâlarca düşmüşdür Dönüp bulutlar
ağladıkça bâğlar gülüp

dört beş kerre:

1. dört beş kerre:

Sayfa 123

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Dört, beş defa.

uzağdan dâ'ireniñ etrâfını tolaşıp
Tokuz kerre bârî dört beş kerre ola ki
bir kerre cemâliñi bârî

döşek esîri oldu:

1. döşek esîri oldu:

Sayfa 205

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Yataktan kalkamayan hasta.II

Yatalak.

aşlâ çäre olmayıp niçe zamân döşek
esîri oldu Âhir-kâr va'desi
tamâm oldu Bir gün Hakkıñ emrine
gitdi Kabîle halkı bir yere gelip

dost:

1. dostlar:

Sayfa 179

Satır: 30

Arkadaş, dost.

karşı kıomağa cânı olmayıp kendi
hâline komuşdu
Dostlar 'ayblayıp

döstlar ğamından:

1. döstlar ğamından:-

Sayfa 131

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Dostun üzülmesi.

üzüldü Ve nāmım maħbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
döstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

dū ' ā vü senā:

1. dū ' ā vü senā:

Sayfa 119

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Dua ve övgü.

edip okudurdu Bir mübârek vakitde
ziyâfetler edip dū' ā vü şenā ile
hocaya verdiler Bes hocası elifden
bādan okutmaga başladı nafiz

du' ālar eyledi:

1. du' ālar eyledi:-

Sayfa 197

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Dua etmek.

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp
pādişāh huzūruna getirdiler
Gelip yer öpüp pādişāha du' ālar
eyledi

du' ā:

1. du' ālar:

Sayfa 165

Satır: 7

Allah'a yalvarma, dua.

du' ālar niyāz eylemege başladı Çünkü
ceng olup Hāk Te'ālā
hāzretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
müyesser olmağla kabîle halkı

2. du' ā:

Sayfa 197

Satır: 18

Allah'a yalvarma, dua.

Pādişāh da arslanıñ elinde şağ
kaldığına hayrān olup
Sihr mi bilirdiñ yohsa bir du' ā mı
okuduñ ki aşlanlar seni helāk

du' ā ederdi:

1. du' ā ederdi:

Sayfa 161

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.

hareket yegin olsa Mecnūn el kaldırıp
du' ā ederdi kim Yā
Rab Leylānıñ 'askerini sen gālib eyle
der idi

du' ā ederse:

1. du' ā ederse:

Sayfa 223

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Dua etmek.

fī muharrem yevm-i penc-şenbe
Kātibine her kim ederse du' ā

du' ā edip:

1. du‘ā edip:-**Sayfa 123**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Dua etmek; iyi dileklerde**bulunmak.*

Bī-çāreyi āteş-i ‘aşk ile ne yavuz derde

uğratmışlar Hakk

Te‘ālā hemīn zāhirleri ola diyü du‘ā

edip kimi dağı Bak şu deli

du‘ā eylemekdir:**1. du‘ā eylemekdir:-****Sayfa 133**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarmak.

eylemekdir Ola ki Hakk Te‘ālā seni bu

belālardan hālāş eyleye ve

sevdānı ref‘ edip evvelki gibi saña

ihşānlar eyleye dedikde hemān-dem

du‘ā vü senā:**1. du‘ā vü senā:****Sayfa 149**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Övgü ve duada bulunmak.

vağtde sizlere haber ederiz Gelip nikāh

edip götüresiz dedi

Bunun üzerine du‘ā vü senā kavlı u

karār eylediklerinde

du‘ā vü senālar olunup:**1. du‘ā vü senālar olunup:****Sayfa 177**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Allah'a yalvarmak ve övgüde**bulunmak.*

diyü ādem getirdip İbni Selāma nikāh

edip du‘ā vü senālar

olunup

2. du‘ā vü senālar olunup:-**Sayfa 177**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Allah'a yalvarmak ve övgüde**bulunmak.*

diyü ādem getirdip İbni Selāma nikāh

edip du‘ā vü senālar

olunup

du‘ā-i hayrınız:**1. du‘ā-i hayrınız:****Sayfa 161**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Hayır duası.

sizi 'afv eyledim Siziñ bana du'â-i
hayrınız lâzımdır ihtiyârınız
elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
deyip bunlara luğf eyledikde

du'âlar edip:

1. du'âlar edip:

Sayfa 135

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarma, niyaz.

derd-i 'aşk u mey ile âhîr eyle deyip
du'âlar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu hâli gördükde

2. du'âlar edip:

Sayfa 161

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarma, niyaz.

Leylânîñ babası vesâ'irleri Nevfel ile
du'âlar edip
Hak Te'âlâ ömrünü devletiñi günden
ziyâd-ber-ziyâd eyleye

3. du'âlar edip:-

Sayfa 199

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarma, niyaz.

derdinden âteşe yandım Luğf edip var
benden du'âlar edip iştiyâklar
'arz eyle ki eger zağmet olmazsa
gelsin alıp fülân yere getir Gelip

4. du'âlar edip:

Sayfa 157

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarmak, bir şeyin

olmasını veya olmamasını istemek.

ķoluña kuvvet şahbazım diyü du'âlar
edip şâd olurdu El-kışşa
ortalıkda vâfir ceng ü cidâl olup âhîr-
kâr Mecnûnuñ du'âsı kabûl

5. du'âlar edip:-

Sayfa 159

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarmak, bir şeyin

olmasını veya olmamasını istemek.

şulh olduğun işidip mahzûn olup
ardlarına düşüp varıp
Nevfele du'âlar edip dedi ki

6. du‘ālar edip:**Sayfa 175**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Allah'a yalvarmak, bir şeyin
olmasını veya olmamasını istemek.*

verip gönlünü şād eyledi Kārī da

Leylāya du‘ālar edip gitdi

Bu Maḥal Leylānıñ İbn-i Selāma

Nikāh Olunup

7. du‘ālar edip:-**Sayfa 151**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarmak.

gönlünü şād eylemedikçe rāḥat

eylemeyip zevk u şafāyı terk edeyim

dedikde Mecnūn söze gelip Nevfelle

du‘ālar edip

8. du‘ālar edip:**Sayfa 119**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Allah'a yalvarma, niyaz. II
Mecnūn'u koruması için dua etmek.*

güzel ma‘şūm gördükçe oḥşayup Hāk

Te‘ālāya yaramaz gözden

şaklasın diyü du‘ālar edip muhabbetler
ederlerdi

du‘ālar etdi:**1. du‘ālar etdi:****Sayfa 197**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Duada bulunmak.

kemikleri varsa alıp bir yere cem‘ edip
bir yere gömüñ dedikde
arslancı da gelip pādişāhıñ ḥuzūrunda
yer öpüp du‘ālar etdi

du‘āsı müstehāb:**1. du‘āsı müstehāb:****Sayfa 117**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Duası makbul, kabul olan
(kimse).*

mübārek kimesne berekātiyle du‘āsı
müstehāb Hāk Te‘ālā Ḥazretleri
bana bir evlād iḥsān edip cihānda beni
oğul şād eyleye diyü mālını

düğün:**1. düğünler:****Sayfa 181**

Satır: 20

Düğün.

Murâdı ancak seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmak için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selâma
verip niçe günler düğünler ikisi

düğün bayram eylediler:

1. düğün bayram eylediler:

Sayfa 117

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Coşkuyla eğlenmek.

günler şenlikler edip düğün bayram
eylediler ve adımı Kays koyup
nân ni'metle terbiye eylemege
başladılar

düğün olup:

1. düğün olup:-

Sayfa 177

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Düğün, eğlence olmak.

açılmayıp gam u güşşası dahı ziyâde
olurdu

Bes bu hâl üzre birkaç gün düğün olup
Leylâyı cevâhirlere

2. düğün olup:-

Sayfa 177

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Düğün, eğlence olmak.

yâs u mâtemler eyledi

Bes düğün olup kabîleniñ kızları ve
hatunları gelip

dünkü gün:

1. dünkü gün:

Sayfa 197

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Önceki gün.

ğazabı sâkin olup 'afv eylemediginden
pişmân olup
Dünkü gün aşlanlara atdığımız
derdmendi görün Eger kalmış

dünyâ:

1. dünyâda:-

Sayfa 177

Satır: 1

*(Fâni, geçici olan) dünya; dünya
hayatı.*

hayrlı maşlahat eglendirmekde fâ'ide
yokdur Zîrâ dünyâda

māni' eksik olmaz Bir taraftan bir şey
peydā olur Hemān cenābıñıza

2. dünyāda:

Sayfa 191

Satır: 9

(Fâni, geçici olan) dünya; dünya
hayatı.

hemān sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda
bir kaç günlük 'ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamānım karīb olmuştur

3. dünyādan:

Sayfa 193

Satır: 2

(Fâni, geçici olan) dünya; dünya
hayatı.

rūzgār beni hıdmetinden ayırıp
sağlığıñda bir işiñde bulunmayıp
'ākıbet dünyādan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşihatler

4. dünyāda:

Sayfa 223

Satır: 13

(Fâni, geçici olan) dünya; dünya
hayatı.

dünyāda 'ömrlerini hevāye vermişler
idi Bu devlete neden lāyık
oldular dedikde ihtiyār cevāb verip

5. dünyāda:

Sayfa 223

Satır: 20

(Fâni, geçici olan) dünya; dünya
hayatı.

uykusundan uyanıp
Hele bî-çāre Mecnūn ile Leylā
dünyāda birbirlerine vāşıl olmadılarsa

6. dünyādan:-

Sayfa 223

Satır: 1

(Fâni, geçici olan) dünya; dünya
hayatı.

ile Leylā bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi ğamıyla ciḥāndan nā-
murād gitdiler 'Acebledi ki Āhirette

dünyā devletinden geçtim:

1. dünyā devletinden geçtim:

Sayfa 189

Satır: 28

Kelime Tipi: -

(Āşığın) dünyanın mutluluğundan
vazgeçmesi.

yuvalanmağa devletdir Ol âsitânda
olmak sa'âdetine degmez bu
faķiriñiz de Çünki ol 'aşķ şarâbını
içdim Dünyâ devletinden geçtim

dünyâ gözüyle görmek:

1. dünyâ gözüyle görmek:

Sayfa 131

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmeden dünya gözüyle görmek.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyâ gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hây hây deyip
ağladıkça insân feryâdına

2. dünyâ gözüyle görmek:

Sayfa 215

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

*Dünya gözü ile görmek: Ölmeden
önce görmek. II Leylâ'nın yüzünü.*

mażeretiñ yok hâk-pâye 'arz edecek ve
cümle sözden maķşud bir kerre
mübârek cemâliñi dünyâ gözüyle
görmek idi Hâķķa yüz biñ şükrler

3. dünyâ gözüyle görmek:

Sayfa 131

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*(Sevgiliyi) ölmeden dünya
gözüyle görmek.*

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyâ gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hây hây deyip
ağladıkça insân feryâdına

dünyâ mālın şarf edip:

1. dünyâ mālın şarf edip:

Sayfa 139

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Dünya malını harcamak,
tüketmek.*

'ömrüñü ziyâde eylesin devletini
ziyâde eylesin Benim derdime
dermân için dünyâ mālın şarf edip
hesâba gelmez hazineler telef

dünyâda misli yokdur:

1. dünyâda mişli yokdur:

Sayfa 223

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Dünyada benzeri olmayan, eşsiz.

hâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir

bāğçeye varmış kim dünyāda misli
yokdur İçinde āb-ı hayāt gibi

dünyādan gitdikden:

1. dünyādan gitdikden:

Sayfa 187

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Ölümün gerçekleşmesi ve ahiret
inancına göre yaşanan dünyadan
ahirete göçüş.*

gitdikden sonra kabilemizi zabt edip
cümlesine baş buğu olasın Sen
bundan kalkıp gelmezsen benim
mālımı yābāncılar zabt edip yerime

dünyādan göçtü:

1. dünyādan göçtü:

Sayfa 191

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Ölmek.

Bir gün 'ömrü āhır olup cānını Te'ālā
hazretiniñ emrine teslim
edip dünyādan göçtü Bu taraftan
Mecnūn ise babasıñdan

dünyālar anıñ oldu:

1. dünyālar anıñ oldu:

Sayfa 209

Satır: 33

Kelime Tipi: **Deyim**

*Dünya (veya dünyalar) birinin
olmak anlamında. Çok sevinmek.*

dünyālar anıñ oldu Ve yine tağlarda
gidip kendin 'āleminde oldu
Rivāyet olunur ki çünkü bu hāl

dünyāları kendisine verdiler:

1. dünyāları kendisine verdiler:

Sayfa 163

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Dünyalar onun olmak; çok
sevinmek.*

Güyā dünyāları kendisine verdiler
Hakka çok şükrler edip
ümīd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nā-murādı

dünyaya gel:

1. dünyaya gel:

Sayfa 117

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Dünyaya gelmek, doğmak,
yaşamaya başlamak.*

hatunu hāmîle olup ayı günü tamām
oldukda ay pāresi gibi bir altın
başlı oğlu dünyaya geldi Babası ile
anasının gözleri aydın

dur:

1. durup:

Sayfa 211

Satır: 12

Hareketsiz durumda olmak.

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
hayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup hattā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

dūr olup:

1. dūr olup:

Sayfa 137

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

berī hīdmet-i şerefīñizden dūr olup
tekaşşurluğ ederim ammā bu işde
benim zerre kadar günāhım yokdur
‘Aşk derler bir pādīşāh vardır ki

dürlü:

1. dürlü:

Sayfa 159

Satır: 29

"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

arayıp bulup dürlü iltifāt ile gönünü
alıp yola götürdü Leylānıñ
kabīlesine yakīn vardıkda ādem
gönderdi Leylāyı Mecnūna istedi

dürlü dürlü:

1. dürlü dürlü:

Sayfa 183

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Çeşit çeşit.

etdikçe sen nāz edip ben nā-ümīd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimāldir ki
ben perişānıñ eline gire dedikçe baña
niçe va‘deler edip dürlü dürlü

dürlü dürlü adlar takıp:

1. dürlü dürlü adlar takıp:

Sayfa 129

Satır: 23

Kelime Tipi: -

(Âşığa) çeşit çeşit lakap takmak.

eksigini arayıp dürlü dürlü adlar takıp
‘āleme rüsvāy ederler Eger

siz muḳaddem oḡluṇuzu ‘ilāc edip
‘aqlını başına getirmege bir çāre

dürlü dürlü ağaçlar:

1. dürlü dürlü ağaçlar:

Sayfa 223

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Çeşit çeşit ağaç.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la‘l ü cevāhir
ve toprağı misk ü ‘anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

dürlü dürlü beytler söyleyip:

1. dürlü dürlü beytler söyleyip:

Sayfa 129

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Çeşit çeşit şiir okumak.

olup gāh gāh ḳabilemiz eṭrāfını dolaşıp
dürlü dürlü beytler söyleyip
neler eyler ma‘lūm-ı şerīfñizdir ki
‘Arab ṭā‘ifesi ne mertebe ādemiñ

durup oturmazdı:

1. durup oturmazdı:

Sayfa 163

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(Sevinçten) bir yerde

duramamak.

bir demde hevāya verip murādımız
ḥāşıl olur deyip şafāsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylānñ ḳabileşi ḥalkı

duşman:

1. düşmanlarımızı:

Sayfa 165

Satır: 1

Hasım, düşman. II Rakip.

ve biz ‘aşıklar aḡladıp daḡı
düşmānlarımızı güldürüp bir daḡı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kıyruḡlu yıldız idi kim

2. düşmān:

Sayfa 129

Satır: 7

Dost olmayan, hasım, rakip,

düşman.

tarafdan bir düşmān zühūr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyāde olur dediler

düşmān olup:

1. düşmān olup:-**Sayfa 159**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

(Birine karşı) iyi duygular
beslememek, kötülük etmek için fırsat
kollamak.

hālā şulh eylediñiz Şimden soñra

Leylānıñ kabilesi cümle

baña düşmān olup bulsalar benim bir

kaşık kanımı içler Ol gāh

düşmān sürürundan:**1. düşmān sürürundan:****Sayfa 131**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Düşmanın sevinmesi.

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar

deFTERleriniñ başına yazıldı Bes

artık yine de düşmān sürürundan

dōstlar ğamından içinden geçip

tamām-ı

düşün:**1. düşünüp:****Sayfa 161**

Satır: 21

Aklından geçirmek, göz önüne
getirmek.

Nevfel dahı düşünüp

Vaķı ‘ā kim deliye şimdi ibrām edip

kızını zūr ile alıversek ḥalk

düşünde bile görmediñ:**1. düşünde bile görmediñ:****Sayfa 205**

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim***Rüyasında bile görememek:**Olacağı, gerçekleşeceğini**düşünememek.*

ayıkamaz ve degme açlıktan bī-tāb

olup bilmezsiñ bunuñ gibi ‘aşkı

düşünde bile görmediñ Ve ḥaķīkat-i

hāle ermediñ Baña bundan baḥş

düşünde gördü:**1. düşünde gördü:****Sayfa 223**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Rüyasında görmek.

hālleri ne ola deyip fikre varıp gece

oldukda düşünde gördü ki bir

bāğçeye varmış kim dünyāda misli
yokdur İçinde āb-ı hayāt gibi

düşür:

1. düşürüp:-

Sayfa 209

Satır: 25

*Bir durumun içine koymak, bir
durumu yaşatmak.*

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne hāl ise kendisini düşürüp
dahı yakīn vardı Leylā ise tırmadın
her bir fakīriñ çanağına birer

dut:

1. dutup:-

Sayfa 165

Satır: 31

Ele geçirmek, yakalamak, tutmak.

uğrayıp gördü ki üç dāne geyik
yavrucaıklarını dutup muhkem
bağlamış anaları hasret ile yüreklerin
dāğlamış Tırmadan ağlaşıp

E

ebsem olduklarıdır:

1. ebsem olduklarıdır:

Sayfa 139

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Susmak.

Anlarıñ gülmesi gözyaşındır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yābānda kımaz Elbette bir

ebsem olurdu:

1. ebsem olurdu:

Sayfa 123

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Susmak. II Leylā'nın annesi,

*babası korkusundan aşkını
dillendirmemesi susması.*

āhlar edip kuş gibi uçardı Ammā
n'eylesin anasından babasından
korkduğundan ebsem olurdu

ecl:

1. eclden:

Sayfa 195

Satır: 21

Sebep.

‘âkıl olduğı eelden pâdişâh ziyâde
maḥabbet edip kendisini
nedīm-i ḥâş eylemişdi

edeb:

1. edeb:

Sayfa 213

Satır: 23

Güzel ahlâk ve uygun davranış.

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöḥbet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnûn ile bile gelen

edebiñle ol:

1. edebiñle ol:

Sayfa 205

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Edepli davranmak (davranış
bağlamında öngörülen davranışlar,
kurallar).*

eylemek ḥarâmdır Hemân edebiñle ol
diyü ḥaylî sözler söyledi
Zeyd de Mecnûndan işitdigi gibi
sözleri bir bir nakl eyledi

edepsizlik yoluna:

1. edepsizlik yoluna:

Sayfa 121

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Hayasızlık yolu.

Olmaya ki buncalayın bî-ma‘nâ iş
edersiz edepsizlik yoluna
baş koşup bu mişilli iş eylemek size
lâyık degildir şakınıp kimse

efendi:

1. efendi:

Sayfa 153

Satır: 17

Bir hitap sözü, efendi.

Cândır umar efendi ne deñlü muḥâl ise
deyip bu ḳavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

2. efendim:

Sayfa 157

Satır: 24

Bir hitap sözü, efendi.

olanlar teselliler verip
Öyle olur efendim elem çekmek gâlib
ve mağlûb olmak

efendisinden kaçıp ayrılmış:

1. efendisinden kaçıp ayrılmış:

Sayfa 171

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Efendisinden kaçıp uzaklaşmak.

kaçıp ayrılmış mı Aşlı nedir beyân

eyle dedikde qarı da

cevâb verip

eli altında:

1. eli altında:

Sayfa 159

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Eli altında (olmak):İstediği

zaman kullanabileceği yerde, durumda olmak.

El-kıssa eli altında ne kadar kabîle

varsa cümle âdemler

cem‘ edip ağır kapı ile Mecnûnuñ

olduğu mahalle geldiler Mecnûñu

beni kendisine kul eyledi ‘Aklım alıp

ve yüregimi âteş ile yakıp beni

dīvâne edip şahrâlara salmışdır

Mâdem ki ben anıñ eli altındayım

eli bağı yüregi dağı kapıña getirdi:

1. eli bağı yüregi dağı kapıña

getirdi:-

Sayfa 173

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(Âşığın) eli kolu bağı, tutsak

(gibi) yüregi dağlanmış (sevgilinin)

huzuruna gelmesi.

eli altındayım:

1. eli altındayım:

Sayfa 137

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Eli altında olmak, her zaman

(sevgilinin) hükmüne hazır vaziyette

beklemek.

hasretiñ beni bî-karâr edip böyle eli

bağı ve yüregi dağı kapıña

getirdi Eger hañalar edip üstünüze

Nevfeliñ ‘askeriyle getirdigimde

elifden bādan okutmaga:

1. elifden bādan okutmaga:

Sayfa 119

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Alfabeyi öğretmek.

edip okudurdu Bir mübârek vakitte
ziyâfetler edip dū' ā vü şenā ile
hıocaya verdiler Bes hıocası elifden
bādan okutmaga başladı nafiz

elifler çekerlerdi:

1. elifler çekerlerdi:

Sayfa 119

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Elif harfi gibi göğüste
boylamasına yara açmak. II Vücuda
boya ile elif şeklinde şekil çizmek.*

Esen yelden toğan aydan sakınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma'süm da günden güne büyüyüp

elim altında olduğu:

1. elim altında olduğu:

Sayfa 179

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

*Huzurunda, makamında; elinin
altında (olmak). Her zaman kolayca*

*alınıp yararlanılabilecek yerde ve
yakınlıkta (olmak); hazırda
bulundurmak.*

kaşığı olmadığın bilip gayr kimseye
gönül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

elim ereydi:

1. elim ereydi:

Sayfa 211

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Yapabilmek, ulaşabilmek || Elim
erişmez; gücüm yetmez. II Sevgilinin
yanağına kavuşmak bağlamında.*

kerre dahı cānānımı görebileydim Ve
hüsnü gülzārını temāşa edip
yañağı güllerine elim ereydi deyip niçe
niyāzlar edip gözlerinden

elimde olan etegiñ ucunu kağı el ile çekdiñ:

1. elimde olan etegiñ ucunu kağı el ile çekdiñ:

Sayfa 183

Satır: 25

Kelime Tipi: -

El etek çekmek deyimi anlamında düşünülebilir.

yüreklere ekiverdiñ Ve elimde olan
etegiñ ucunu kağı el ile çekdiñ
Ve benim başıma şahrāları dar edip
kendiñ varıp ağıyar ile yār

elimden kurtulsañ:

1. elimden kurtulsañ:

Sayfa 189

Satır: 14

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) elinden kurtulmak, uzaklaşmak.

harekete gelip
Beni bırağıp elimden kurtulsañ mı
gerek deyip cūş u

elime geçmiştir:

1. elime geçmiştir:

Sayfa 169

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Yakalamak.

mişlli av elime geçmiştir Çünkü
buncalayın şikār elime girdi
Ben anı bī-ma'nā yere n' için
şalıvereyim dedi

elime girdi:

1. elime girdi:

Sayfa 169

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Elde etmek, ulaşmak, yakalamak.

mişlli av elime geçmiştir Çünkü

buncalayın şikār elime girdi

Ben anı bī-ma'nā yere n' için

şalıvereyim dedi

elime gire:

1. elime gire:

Sayfa 167

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Ele geçmek.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da

ehl-i 'ıyālīm ise Ne zamān

etmek getirir diyü baña baqarlar

dedikde Mecnûn üzerinde olan

elinde ayağında olan:

1. elinde ayağında olan:

Sayfa 173

Satır: 33

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) elinde ayağında
olan (zincir).

deyip elinde ayağında olan

elinden ne gelir:

1. elinden ne gelir:

Sayfa 145

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Elinden hiçbir şey gelememek. II
İstediği hâlde bir şey yapma olanağı
bulamamak.*

anası bî-çâre hayrân olup n'eylesin

elinden ne gelir kıza yalvarıp

Lutf edip kızım bu sözü benden gayrî

kimseye söyleme kim

eline alıp:

1. eline alıp:

Sayfa 209

Satır: 24

Kelime Tipi: -

(Çanağı) tutar vaziyette olmak.

Birâder şu herîfleriñ arasına girip ola

ki cānānını göresin dedikde

Mecnûn da çanağı eline alıp

yaklaşdıkda Leylâyı görüp 'aklı

eline bir çanak alıp aralığa girse:

1. eline bir çanak alıp aralığa girse:

Sayfa 209

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) eline bir kap alıp
(aş) sırasına girmesi.*

elimle üleşdirsem ol dahı eline bir
çanak alıp aralığa girse ol vaktde
görüşmek olur dedi

eline fırsat girdi:

1. eline fırsat girdi:

Sayfa 205

Satır: 21

Kelime Tipi: -

İmkân bulmak.

feryād u fiğānlar eylediler Leylānıñ da

eline fırsat girdi Hemān

şaçın pürçegin yolup İbn-i Selāmin

üstüne mâtemler eyledi Lākin

eline gire:

1. eline gire:

Sayfa 189

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Eline geçmek, elde etmek.

ocağı sönüp kabîle şāhibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ğayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tutup bu

2. eline gire:

Sayfa 183

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

*Eliyle tutmak, avcuna almak. II
Elde etmek, ulaşmak, yakalamak.*

etdikçe sen nāz edip ben nā-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki
ben perîşânîñ eline gire dedikçe baña
niçe va‘deler edip dürlü dürlü

eline kepçesini alıp gelen fukarāya pilāvı üleşdirmege:

1. eline kepçesini alıp gelen fukarāya pilāvı üleşdirmege:

Sayfa 209

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) eline kepçe alıp gelen
yoksullara pilav dağıtması.*

fukarāya pilāvı üleşdirmege henüz
başladı Hemān dem Zeyd bir
kenārı kırık çanak bulup Mecnūnuñ
eline verip

eline yapışıp:

1. eline yapışıp:-

Sayfa 133

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Elini sıkıca tutmak.

bir mahfeye koyup Beytullaha revān
oldular Günlerde bir gün Kā‘be-i
Mükerremeye vāşıl olduğda
Mecnūnuñ babası oğlunuñ eline
yapışıp

2. eline yapışıp:-

Sayfa 125

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Eline sarılıp, çabucak elinden
tutmak.*

babasını tevābi‘î ile gelip bizim
kırmadık yerimizi komazlar deyip cān
başlarına şıçrayıp Mecnūn-ı
derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

elini kaldırıp:

1. elini kaldırıp:

Sayfa 221

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) elini (dua etmek için) kaldırması.

gözlerinden kanlı yaşlar döküp feryâd
u figânlar eyledi Ve elini kaldırıp
Cenâb-ı Hâk Te'âlâ dergâhına bu
yüzden tazarru' edip niyâzlar

el-kışsa:

1. el-kışsa:

Sayfa 121

Satır: 1

Sözün kıtası, hâsılı.

Qaysa mâ'il olup âşüfte oldu El-kışsa
iki taraftan birbirlerine
'âşık olup Qays Leylâya Leylâ Qaysa
meftûn oldular Bir

2. el-kışsa:

Sayfa 157

Satır: 13

Sözün kıtası, hâsılı.

koluña kuvvet şahbazım diyü du'âlar
edip şâd olurdu El-kışsa
ortalıkda vâfir ceng ü cidâl olup âhîr-
kâr Mecnûnuñ du'âsı kabûl

3. el-kışsa:

Sayfa 159

Satır: 27

Sözün kıtası, hâsılı.

El-kışsa eli altında ne kadar kabîle
varsa cümle âdemler
cem' edip ağır kapı ile Mecnûnuñ
olduğu maḥalle geldiler Mecnûnu

4. el-kışsa:

Sayfa 175

Satır: 22

Sözün kıtası, hâsılı.

haberler gönderip mâllar 'arz edip
istediler

El-kışsa İbn-i Selâm haberdâr olduğda
cân başına şıçrayıp

5. el-kışsa:

Sayfa 203

Satır: 15

Sözün kıtası, hâsılı.

El-kışsa Leylâ Zeydi kendi sırlarına
maḥrem edip dâ'imâ
yanına çağırıp muşahabet ederlerdi Ve
Mecnûn gâh gâh haber

6. el-kışsa:

Sayfa 205

Satır: 24

Sözün kıyası, hâsılı.

murādı Mecnūn idi

El-kıışsa İbn-i Selāmı defn eylediler Ve

niçe günler yās u

(Aslanların) elinden kaçmayı

başarmak.

etmeyip ellerinden halās oldun Bunuñ

sırrı ve hikmeti nedir bize

beyān eyle dedikde cevān da

7. el-kıışsa:

Sayfa 209

Satır: 15

Sözün kıyası, hâsılı.

El-kıışsa va‘de olunan gün olduḡda

Zeyd gelip Mecnūna Birāder

hemān ḳalk gidelim Lākin böyle üryān

olmaḡ olmaz deyip

emān:

1. emān:

Sayfa 183

Satır: 27

"Aman" zıt ve aykırı hüküm ifāde eden iki cümleyi birbirine bağlar.

olduñ H oş emān saḡ olup cihān

bāḡında güller gibi tāze ol Sen de

ben de bahār bulutḡ gibi inleyip

aḡlayam Var daḡlar gibi cevriñ

8. el-kıışsa:

Sayfa 219

Satır: 17

Sözün kıyası, hâsılı.

El-kıışsa Leylānıñ vaşiyetin yerine

getirip tābūta ḳoydular

Cümle ḳabīle ḡalkı mātem ederek

götürüp defn eylediler Çünki Zeyd

emr:

1. emrine:-

Sayfa 117

Satır: 5

Buyruk, buyrulan şey.

başı buḡı yoḡ idi Bir ulu kimse var idi

ki ḳabīlesi ḡalkı emrine

rām olmuşlar idi Aşlā sözünden taşra

bir iş işlemezlerdi Ġāyetle

ellerinden halās oldun:

1. ellerinden ḡalās oldun:

Sayfa 197

Satır: 19

Kelime Tipi: -

2. emri:-**Sayfa 137**

Satır: 22

Buyruk, buyrulan şey.

emr ü fermânına rām ve her ne
 buyurur ise hükümüne boyun verip cān
 ile itā‘at eylemekden ğayri kâdir
 degilim Şimdiki hâlde anıñ emri

3. emr:**Sayfa 161**

Satır: 7

Buyruk, buyrulan şey.

şerîfñiz eger kız ise emr sizindir
 Getirip huzûruñuza teslîm edelim
 Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
 âdem telef olup bed-du‘āya

4. emr:**Sayfa 161**

Satır: 15

Buyruk, buyrulan şey.

emr sizindir verelim Aşlā muhālefet
 yokdur Lâkin cümle kabîle-i
 ‘Arab hâlkı bunca zamândır ki ‘adl ü
 dād ederken vardı bir nām-dār

5. emr:**Sayfa 177**

Satır: 4

Buyruk, buyrulan şey.

zahmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç
 olur Aralık yerde birbirinize
 ‘adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve
 geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

6. emrimden:**Sayfa 189**

Satır: 22

Buyruk, buyrulan şey.

sözünü tutup itā‘at edip fermânına
 inkiyād edeyim derim ise
 rāzı olmayıp göñlümü kendi tarafına
 çekip emrimden taşra dedikde

emr allahıñ:**1. emr allahıñ:****Sayfa 169**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Emir Allah'ın.

Emr Allahıñ deyip ön bağıny şalıverdi
 Şığın bir şahrāya
 doğru segirdip kaçdı Mecnūn ardından
 segirdip çekilip gitdi

emr edip:

1. emr edip:**Sayfa 135**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*(Yapılması istenen şeyi) Kesin**olarak bildirmek, buyurmak.*

ķavmine emr edip öldürmege ğayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu ğaberi Mecnūnuñ babasına
dediklerinde cān başına sıçrayıp

2. emr edip:**Sayfa 195**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*(Yapılması istenen şeyi) Kesin**olarak bildirmek, buyurmak.*

yedi başlı ejderhādır Pādişāh bir
kimseye ğazab edip helāk etmek
murād eyledikde emr edip esbābını
şoyup arslanların önüne atarlardı

emr eyledi:**1. emr eyledi:-****Sayfa 151**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Buyruk vermek.

oğşadı Ve ādemlerine

Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
dahı yemek getirdi

2. emr eyledi:**Sayfa 195**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Emir vermek, buyurmak.

sığardı Bes günlerde bir gün pādişāh
muşāhibine ğazab edip emr
eyledi kim götürüp arslanların önüne
atalar Fermān üzre tutup

3. emr eyledi:**Sayfa 197**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Emretmek.

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp
pādişāh ğuzūruna getirdiler
Gelip yer öpüp pādişāha du‘ ālar
eyledi

emr ü fermān:**1. emr ü fermān:****Sayfa 173**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Emir ve buyruk.

ki kıyāmete dek şafāsından mest olup
 kalırın Eger red eylerseñiz
 emr ü fermān seniñdir Ƙullarıñ
 efendisine ƙarşı söylemege

emr ü fermānına rām:

1. emr ü fermānına rām:

Sayfa 137

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Emir ve fermanına boyun eğmek.

emr ü fermānına rām ve her ne
 buyurur ise hükümüne boyun verip cān
 ile itā'at eylemekden ğayrı ƙādir
 degilim Şimdiki hālde anıñ emri

emrine rām olup:

1. emrine rām olup:

Sayfa 191

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Emre boyun eğmek.

haberini işidip bildi ki her ne ƙadar
 sa'y u tedbīr eylerse bu iş
 bitmez ve emrine rām olup ƙabileye
 gitmez Me'yūs olup Mecnūna

envā'-ı laţifeler ederlerdi:

1. envā'-ı laţifeler ederlerdi:

Sayfa 119

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Çeşit çeşit şaka yollu hoş sözler
 söylemek.*

olup gāh gāh aralık düşdükçe hocadan
 gizli nāz u niyāz edip
 birbirlerine envā'-ı laţifeler ederlerdi
 Günlerde bir gün Ƙays Leylāya

ere verecek:

1. ere verecek:

Sayfa 129

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Evlendirmek.

dahı küçücükdür olmağla ere verecek
 vakti degildir ve hem cihāzı
 dahı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
 ediñ vakti geldikde sizden 'aziz

erğuvān:

1. erğuvān:

Sayfa 123

Satır: 29

*Kırmızıya çalan pembemsi ya da
 eflatunî renkte süs ağacıdır. || Rengi
 hasebiyle âşığın döktüğü kanlı*

*gözyaşları erguvan çiçeğine
benzetilmiştir..*

yüzü dahı erguvān

eriş:

1. erişip:

Sayfa 209

Satır: 19

Ulaşmak, erişmek.

tenhā yerden çekilip gitdiler Ol
maḥalde geldiler kim Leylā da erişip
peştemāli kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

erken:

1. erkenden:

Sayfa 121

Satır: 17

*Er, alışılan zamandan önce, vakit
kaybetmeden.*

tuymayıp hemān erkenden bundan vāz
geçin feragāt edin şöñra kim
bilir fenāya gider diyü muḥkem
tenbīhler eylediler Lākin bu

2. erkenden:

Sayfa 127

Satır: 14

*Er, alışılan zamandan önce, vakit
kaybetmeden.*

düşdügünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revān olup aḳmağa başladı
Bir zamāndan şöñra Buna ağlamağa
çāre olmaz hemān erkenden

3. erkenden:

Sayfa 145

Satır: 27

*Er, alışılan zamandan önce, vakit
kaybetmeden.*

hemān bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörün yohsa şöñra
‘ilāc eylemek güç olur deyip

eş:

1. eşinden:-

Sayfa 169

Satır: 8

Yâr, dost, arkadaş, hemhal.

vāfir ağlayıp feryādlar eyledi Andan
şöñra avcıya yalvarıp
Şu ḥayvānları salıver gāyet luṭfdur Bî-
çāre eşinden ayrılıp

esbāb:

1. esbābdan:

Sayfa 167

Satır: 29

Elbise, giysi.

kalmış esbābdan ne var ise cümlesini

çıkartıp avcıya teslim edip

Kerem eyle Benim bu esbābımı al şat

Ehl-i 'ıyāline nafağa

2. esbābımı:-

Sayfa 167

Satır: 30

Elbise, giysi.

kalmış esbābdan ne var ise cümlesini

çıkartıp avcıya teslim edip

Kerem eyle Benim bu esbābımı al şat

Ehl-i 'ıyāline nafağa

3. esbābını:

Sayfa 211

Satır: 2

(Leylā'nın) eşyaları.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası

babası yanına gitmek

için esbābını develere yükletti Kendisi

de bir mahfeye girip

esbāb gibi olacak:

1. esbāb gibi olacak:

Sayfa 193

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Elbise olmak.

aña kaftān gibi olmuştur demek

isterim Yoğsa ben anıñ kalbine girip

ol baña esbāb gibi olacak degildir ki

Seniñ dedigiñ gibi idim

esbābını soyup:

1. esbābını soyup:

Sayfa 195

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Giysisini çıkarmak (üryan bırakmak).

yedi başlı ejderhādır Pādişāh bir

kimseye gāzab edip helāk etmek

murād eyledikde emr edip esbābını

soyup arslanlarıñ önüne atarlardı

esbābını soyup arslanlarıñ içinebırakdılar:

1. esbābını soyup arslanlarıñ içine

bırakdılar:-

Sayfa 197

Satır: 1

Kelime Tipi: -

(Cevânın) giysisini soyup
aslanların arasına atmak.

esbâbını soyup arslanların içine
bırakdılar Arslanlar da yine
bir âdem geldiğin gördükleri gibi
yerlerinden sıçrayıp her tarafa hamle

esen:

1. esen:

Sayfa 179

Satır: 23

Sağ, selamet.

Benim cānānım olan maḥzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
‘aceb ol derdmendi bî-çāre şimdi
benim ḥālimden ve bu tāze

esen yelden toğan aydan sakınıp:

1. esen yelden toğan aydan sakınıp:-

Sayfa 119

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Gözü gibi koruyup kollamak.

Esen yelden toğan aydan sakınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma‘sum da günden güne büyüyüp

esen yele:

1. esen yele:

Sayfa 125

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Esen rüzgâr. || Âşığın rüzgâra
yüklediği en önemli vazife sevgiliden
haber getirmesi ve götürmesidir.*

çiçeği dökülmüşe döndürürlerdi Leylâ
tarafından esen yele
beytler söylerdi

eser bulamadılar:

1. eser bulamadılar:

Sayfa 135

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Belirti, iz bulma, işarete
rastlama.*

bulamadılar Nā-ümîd olup döndüler
Bulamadık diyü haber verdiler Babası
ve anası Mecnūndan ümîd kesip
mâtem eylediler Ba‘dehu rivāyet

esir olup:

1. esir olup:

Sayfa 173

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Tutsak olmak, yakalanmak. II

Bağlanmak, gönül vermek.

bağışlayıp ‘ afv etsin Ve gezdigin
yerlerde diyesin kim Hâk Te‘ālā
kullar başına vermesin dahı kundağda
maşûmken esîr olup bunca

esîrdir dedigiñ sözde:

1. esîrdir dedigiñ sözde:-

Sayfa 171

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Tutsak diye (tanıttığın) sözde

(tutsak).

esîrdir dedigiñ sözde gerçek olup
yalan söylemeden

eski âdet:

1. eski âdet:-i

Sayfa 125

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Eski adet, alışkanlık.

görebileydim diyü efgânlar edip
eglenip kabîlesine gelirdi

Günlerde bir gün Mecnûn yârânlarıyla
eski âdeti üzre ol tağıñ

eski ‘âdeti:

1. eski ‘âdeti:-

Sayfa 191

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Eski âdet. II Aşk.

haberi yok idi Dâ‘imâ eski ‘âdeti üzre
Leylânîñ bî-vefâlığını
hâtırına getirdikçe âh vâhlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

2. eski ‘âdeti:

Sayfa 135

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Eski âdet, alışkanlık. II

*Mecnûn'un Leylâ'ya yakın olabilmek
için Necd dağına gitmesi.*

Āgāh olup Oğlunu Aradığıdır

Çünkü Mecnûn babası ile hacdan gelip
yine eski ‘âdeti üzre Necd

3. eski ‘âdeti:-

Sayfa 149

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un aşk ile çöllerde feryat
edip dolaşması.*

Yine eski 'âdeti üzre nâ-murâd
Mecnûn dâ' mâ şahrâlarda 'aşk
âteşi ile sūzân u biryân olup gece ve
gündüz âh eylemekde idi

eski 'âlemimde olam:

1. eski 'âlemimde olam:

Sayfa 155

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Eskisi gibi çölde yaşamak
kastedilmiştir.*

gene eski 'âlemimde olam ve kendi
feryâd u fîğânımla deli gönlüme
tesellîler vereyim

eski derdime derd katıp:

1. eski derdime derd katıp:-

Sayfa 163

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Mevcut olan aşk acısını,
sıkıntısını daha da artırmak.*

katıp ğam u ğuşşalar ziyade edip
yüregim dâğ üzre dâğ olur Böyle

böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferâgat edip beni maḥzûn u

eski yârim:

1. eski yârim:

Sayfa 215

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Eski (-den beri sadık olan)

sevgili. II Leylâ.

da muşahabet eyleseñ dedikde

Mecnûn da cevâb verip

Ey benim maḥbûb-ı şîvekârım ve eski
yârim Hâk Te'âlâ

et:

1. etimi:-

Sayfa 197

Satır: 23

Et.

etimi yemediler dedi

Pâdişâh

2. edip:

Sayfa 161

Satır: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

ile uşlunuñ arasında ne münāsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip ‘ālem hālkı arasında rüsvāy
olavuz Eger elbette ver derseñiz

3. eder:

Sayfa 205

Satır: 28

Etmek, eylemek, yapmak.

eylerdi Bes Leylā da İbn-i Selāmıñ
ķabīlesinde ķalıp Menūn için
İbn-i Selām adına feryād u fiğanlar
eylerdi eder ki ķünkü Zeyd İbn-i

4. ederken:

Sayfa 161

Satır: 16

Davranmak.

emr sizindir verelim Aşlā muķālefet
yoķdur Lākin cümle ķabīle-i
‘Arab hālkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
dād ederken vardı bir nām-dār

etmek:

1. etmek:

Sayfa 167

Satır: 28

Ekme, besin.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i ‘ıyālīm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña baķarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

etrāf:

1. etrāfa:

Sayfa 137

Satır: 10

*Bir yer veya şeyi kuşatan,
ķevreleyen yerler, ķevre, yöre.*

dedikde Mecnūnuñ babası atlanıp bir
ķaç ādemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrāfa baķarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

2. etrāfı:

Sayfa 163

Satır: 13

*Bir yer veya şeyi kuşatan,
ķevreleyen yerler, ķevre, yöre.*

ardı sıra ādemler gönderip etrāfı
aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānıñ

etrāfın tolaşırlardı:

1. etrāfın tolaşırlardı:

Sayfa 195

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Yırtıcı hayvanların Mecnûn'un)

etrafında, çevresinde dolaşması.

edip kulluğunu kabûl edip yanından
ayrılmazlardı Etrâfın tolaşırlardı
Zîrâ tuz ekmek hakkın hayvânlar
bilirlerdi

2. etrâfın tolaşırlardı:

Sayfa 195

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Yırtıcıların Mecnûn'un)

etrafında gezmesi.

edip kulluğunu kabûl edip yanından
ayrılmazlardı Etrâfın tolaşırlardı
Zîrâ tuz ekmek hakkın hayvânlar
bilirlerdi

ev:

1. evimi:

Sayfa 139

Satır: 22

Gönül. II Mecnûn'un yüreği.

Anlarıñ gülmesi gözyaşdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yâbânda kırmaz Elbette bir

evlâd:

1. evlâd:

Sayfa 117

Satır: 18

Bir kimsenin oğlu veya kızı,
çocuk.

mübârek kimesne berekâtiyle du‘âsı
müstehâb Hakk Te‘âlâ Hazretleri
bana bir evlâd ihsân edip cihânda beni
oğul şâd eyleye diyü mâlını

2. evlâda:

Sayfa 117

Satır: 14

Bir kimsenin oğlu veya kızı,
çocuk.

idi Ancak bunca zamândan beri hiç
evlâdı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dâ‘imâ evlâda hasret
olup ol arzû ile cigeri kebâb

evlâdı olmayıp:

1. evlâdı olmayıp:

Sayfa 117

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Bir kimsenin (Mecnûn'un
babasının) oğlu veya kızı olmaması.

idi Ancağ bunca zamāndan beri hīç
evlādı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dā'imā evlāda Һasret
olup ol arzū ile cigeri kebāb

evvel:

1. evvelkiden:

Sayfa 121

Satır: 25

*Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk
olarak, önce.*

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
başladılar Āhır-kār bunlarıñ
aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
kabile birbiriyle söyleşmege

2. evvelkinden:

Sayfa 131

Satır: 10

*Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk
olarak, önce.*

yerden yere urmağa başladı Ve
gögsünü taşlarla döğüp feryād
u figānlar eyledi Ve gitdikçe
dīvāneligi evvelkinden ziyāde olup

3. evvelki:

Sayfa 133

Satır: 24

*Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk
olarak, önce.*

eylemekdir Ola ki Hāk Te'ālā seni bu
belālardan Һalāş eyleye ve
sevdānı ref' edip evvelki gibi saña
ihsānlar eyleye dedikde hemān-dem

4. evvelde:

Sayfa 141

Satır: 26

*Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk
olarak, önce.*

Bir āfet-i devrān u fitne cihānda Һātır
görölmüş idi Bu Һüsn ile
evvelde Mecnūnūñ devr dīvānesi ve
biñ cān ile ol 'āşık-ı şādıkıñ

5. evvelde:

Sayfa 165

Satır: 2

*Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk
olarak, önce.*

ve biz 'āşıkları ağladıp dağı
düşmānlarımızı güldürüp bir dağı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kuyruklu yıldız idi kim

6. evvel:

Sayfa 183

Satır: 15

Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk olarak, önce.

‘ahd ü peymānlar edip Hâk Te‘ālā
evvel baña gösterip senden ğayrı
kimse benim hüsnum bāğına gire Eger
ibrāma uğrarsam kendimi helāk

7. evvel:

Sayfa 189

Satır: 15

Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk olarak, önce.

hurūş geldikde Mecnūn yine evvel ki
hālîne göre yüz biñ hicāb ile
babasına dedi kim

8. evvelinden:

Sayfa 195

Satır: 26

Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk olarak, önce.

hālîm n’için deyip
Buña evvelinden tedārik etmek gerekdir
deyip her ne zamān

9. evvel:

Sayfa 207

Satır: 29

Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk olarak, önce.

hasret oldum ‘Acabā şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

10. evvelkiden:

Sayfa 207

Satır: 31

Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk olarak, önce.

Şimdi görüşmek evvelkiden dağı
müşkıldir Hiç taşra çıkmaz Ben
de haylî zamāndır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

11. evvelinden:

Sayfa 217

Satır: 15

Başlangıçta, evvela, ilk önce, ilk olarak, önce.

olmuşdu Leylā da evvelinden bir kaç
gün sürür olup şād iken
günlerde bir gün Leylānıñ mizācı nā-
hoş olup günden güne vücūdu

12. evvelde:

Sayfa 203

Satır: 17

İlk önce, ilk olarak. II Varmak.

getirip göndermek lâzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnûna Leylâdan selâm ve du‘âlar
gönderip yine Leylâya gelip

evvel zamânda:

1. evvel zamânda:

Sayfa 201

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Eskiden.

Gâh Gâh Mecnûn Tarafına Tağlara
Haber Gönderdigidir
Ba‘dehu rivâyet olunur ki evvel
zamânda Zeyd derler bir cevân

evvelki:

1. evvelki:

Sayfa 159

Satır: 6

Önce olan, önceki.

günden güne ziyâde eylesin kim bu
faķîr için bu kadar zahmet çektiğîñiz
Lâkin işi tamâm eyleyip belki evvelki
dahı ziyâde edip döndünüz

ey:

1. ey:

Sayfa 137

Satır: 13

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey gözüm nuru ve göñlüm sürûru
oglum Bu seniñ sevdâñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnûn babasınıñ ayağına düşüp

2. ey:

Sayfa 137

Satır: 16

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

‘özrlər dileyip
Ey benim hayâtıma sebep olan ‘azîz
pederim Niçe zamândan

3. ey:

Sayfa 139

Satır: 8

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

bu naşîhat sözlerini işitdikde
gözlerinden kanlı yaşlar akıdıp
Ey benim sermâye-i ‘ömrüm olan
babacığım Hâķ Te‘âlâ

4. ey:

Sayfa 169

Satır: 4

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

râst gelip gördü kim bir güzel şığîn
şikâr eylemiş yanına varıp arkasını
oḡsayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre
Ne tarîk ile tutulup böyle

5. ey:

Sayfa 171

Satır: 7

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey benim cānānımıñ saçı renginde
siyāh mātem libāslarına giren
kuşcağız ‘Aceb felek seni ne müşkil
şāha kûl edip hicrānlara

6. ey:

Sayfa 173

Satır: 19

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey benim nāzenîn ü şîvekārım Hālîme
merḥamet edip bir nāzar
eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdāsı beni
böyle zencîrlere urdu Ve

7. ey:

Sayfa 179

Satır: 3

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey benim nāzenîn ü şîvekārım

‘ömrümün sermāyesi efendim

sultānım kōluna kuvvet pehlevānlık
göstermek ise ancak olur

8. ey:

Sayfa 181

Satır: 13

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey bî-çâre Mecnûn bunca yıllardan

beri yoluna cānlar verip

‘aşkla şahrālarda gezip ve yābānlarda
düşüp yār-i vefādārım

9. ey:

Sayfa 187

Satır: 15

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey benim ciger gūšem oğlum İnsānıñ
hayvānlarla münāsebeti

nedir ki anlarla olup vaḡşîler gibi

ādemden kaçarsın ve bunuñ gibi

10. ey:

Sayfa 189

Satır: 17

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey benim şefkatli ve merḥametli

babacığım bilir mi ki eylediğîñ

naşıhatlar hep cümle güzel baña hayrlı
sözlerden ben de biñ ile

11. ey:

Sayfa 191

Satır: 8

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

hasret gözüyle bakıp
Ey babanñ cānı çünki sözümü kabûl
eylemediñ Sen bilirsın

12. ey:

Sayfa 191

Satır: 22

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

gün bir avcı tağları dolaşıp gezerken
Mecnûna râst gelip
Ey ‘ârsız ve nāmûsu yok bunda Leylâ
deyip feryâd u fiğân edip

13. ey:

Sayfa 191

Satır: 31

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey benim vücûduma sebep olan
şefkatli babam Benim hasretimle
cānıñı Hakkâ teslim edip beni ğarīb
koduñ N’eyleyem

14. ey:

Sayfa 199

Satır: 5

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey bî-çâre böyle yâbân yerde ne
yatarsıñ Gözüñ aydın olsun
ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan
Leylâ senden dañı ziyâde

15. ey:

Sayfa 203

Satır: 21

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey Mecnûn eger maşşûduñ ‘aşk
cevâhirine mâlik olmak
dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
ile olsañ dañı kolaylığla

16. ey:

Sayfa 205

Satır: 33

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

ki Ey birâder Hakkâ şükrleri ki

17. ey:

Sayfa 207

Satır: 9

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey benim yār-i kādīmim bunca
 zamāndan beri benim haylī
 zaḥmetim çekip niçe kerre baña
 cānānımdan ḥaber getirip beni şād

18. ey:

Sayfa 207

Satır: 18

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

cevāb verip

Ey birāder sen cānıñ ol zamānda fedā
 eylediñ ki yolda bir

19. ey:

Sayfa 215

Satır: 4

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

‘Ākıbet Leylā dedi ki

Ey muḥıbb-i şādıkım ve cān u
 gönülden ‘āşıqım bunca

20. ey:

Sayfa 217

Satır: 21

Seslenme ünlemi II Mecnûn.

Ey benim sevgili anam ġālibā cānım
 bāğına ḥazān yeli esdi
 Şıḥḥatıñ ipligin maraḥ mıkṛāşları kesdi
 Şimden şoñra baña tedbīr

21. ey:

Sayfa 203

Satır: 32

Seslenme ünlemi. II Zeyd.

Mecnûn da Zeydden bu cevābı

işitdikde dedi ki

Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
 bu sözü baña söyleyecek

22. ey:

Sayfa 207

Satır: 28

Seslenme ünlemi.

Andağ şoñra Mecnûna dedi ki

Ey Zeyd niçe demdir ki cānānım
 Leylāyı görmeyip yüzüne

23. ey:

Sayfa 215

Satır: 14

*Seslenme ünlemi. II Mahbûb-ı
 şivekâr (Leylâ).*

da muşahabet eyleseñ dedikde

Mecnûn da cevāb verip

Ey benim maḥbûb-ı şivekārım ve eski
 yārim Ḥaḳ Te‘ālā

24. ey:

Sayfa 217

Satır: 29

Seslenme ünlemi.

Ey benim şefkatli vâlidem senden ricâ
ederim ki ben öldükden
şoñra tâbütumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertîb edip kefenimi

25. ey:

Sayfa 121

Satır: 22

Seslenme ünlemi.

Beyt

Gel ey nâşih kı beni hâl-i dilden bî-
habersin sen

26. ey:

Sayfa 125

Satır: 4

*Seslenme ünlemi. II Nesim-i
seheri.*

Beyt

Ey nesim-i seheri cânda yeriñ var mı
seniñ

27. ey:

Sayfa 125

Satır: 15

Seslenme ünlemi. II Kebûter.

Ey kebûter saña şek etmege çâre mi
var

Küy-ı yâre varacak bâl ü perüñ var mı
seniñ

ey cümle mahlûkâtı yokdan var

eden cenâb-ı müte‘âl gayrı cânân

‘aşkına ve firâkına bu za‘îf kuluñda

sabra tahammülü kalmamışdır lutf

u keremiñizden ricâ ve niyâz ederim

ki beni bu derdden halâş edip

leylâya ulaşırdasın ve biribirimizle

âhiretde buluşdurasın:

1. ey cümle mahlûkâtı yokdan var

eden cenâb-ı müte‘âl gayrı cânân

‘aşkına ve firâkına bu za‘îf kuluñda

sabra tahammülü kalmamışdır lutf

u keremiñizden ricâ ve niyâz ederim

ki beni bu derdden halâş edip

leylâya ulaşırdasın ve biribirimizle

âhiretde buluşdurasın:

Sayfa 221

Satır: 19

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Ey, her şeyi yoktan var eden

Cenâb-ı Hâk, artık sevgilinin aşkı ve

ayrığına bu çaresiz kulunun

tahammülü kalmadı. İyilik ve

cömertliğinden ister yalvarırım ki,

beni sevgiliden ayrı kalmanın

derdinden kurtarıp beni Leylâ'ya

*kavuşturasin. Bizi ahirette
buluşturasin".*

buluşdurasın deyip Leylânîñ mezârını
kucaqlayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyâzlarla cânını Hakkâ
teslîm edip Mecnûn da çünkü bu

eydür:

1. eydür:

Sayfa 169

Satır: 10

*"Der ki" anlamında bir kimsenin
sözüne yer verirken kullanılan ifade.*

yüregi hasret âteşiyle yanmaktadır
Avcı eydür

eyle:

1. eyleyin:-yin

Sayfa 161

Satır: 28

*"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.*

sizi 'afv eyledim Siziñ bana du'â-i
hayrınız lâzımdır ihtiyârınız
elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
deyip bunlara lutf eyledikde

2. eyledi:

Sayfa 213

Satır: 12

(Şükür) etmek.

Gözlerinden yaşlar döküp sürûrundan
secdeler edip yüzlerini
yerlere sürüp Hakkâ çok şükrler eyledi

3. eyleriz:

Sayfa 145

Satır: 8

Eğlendirmek.

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
hep seniñ için seni gülsün diyü
eyleriz dediklerinde Leylâ

eyledigîñ lutf u ihsânîñ şükrünü

edemem:

1. eyledigîñ lutf u ihsânîñ şükrünü

edemem:

Sayfa 207

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Yapılan iyiliğin minnetini (hiçbir
şekilde) yapamamak.*

eylediñ Hiçbir vechle ol eyledigîñ lutf
u ihsânîñ şükrünü edemem
'Ömrün ziyâde olsun Lâkin baña bu
haberi getirdiñ gerçi müjde

eyledigini naşihatlar hep cümle**güzel:****1. eyledigini naşihatlar hep cümle****güzel:****Sayfa 189**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Verilen öğütlerin tamamı güzel,
iyi (nasihatler).*

Ey benim şefkatli ve merhametli
babacığım bilir mi ki eyledigini
naşihatlar hep cümle güzel baña hayrlı
sözlerden ben de biñ ile

eylemediginiz 'ilâc:**1. eylemediginiz 'ilâc:****Sayfa 133**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

İlaç vermek.

ziyâde olup aşlâ bir 'ilâc bulmadı
Ba'zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz 'ilâc
kalmadı Hemân bir kerre de Kâ'be-i

ezber eylemege başladılar:**1. ezber eylemege başladılar:****Sayfa 121**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Ezberlemek. II Cilveyi alışkanlık
hâline getirmek,.*

başladılar Ve derslerin okurken
kitâbların kapayıp açmazdan şive
bâbını okuyup ezber eylemege
başladılar Hafta başı olduğda aralık

ezel:**1. ezelde:-****Sayfa 139**

Satır: 14

*Başlangıcı belli olmayan zaman;
çok önceki zaman. || Bezm-i elest.*

kalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyarımla düşmedim Belki
ezelde Hakkıñ taqdiri böyledir
Başımıñ yazısı bu imiş Leylânıñ

F**fâ'ide vermeyip:****1. fâ'ide vermeyip:-****Sayfa 121**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Fayda vermemek, tesir ermemek,
yarar sağlamamak.*

sözler ašlā fā‘ide vermeyip bir
kulağından girip bir kulağından çıkıp
gitti Ancağ bu beytiñ ma‘nâsıyla
cevâb verdi

fā‘ide yokdur:

1. fā‘ide yokdur:-

Sayfa 177

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Yararı yok, yararsız.

hayrlı maşlaḥat eglendirmekde fā‘ide
yokdur Zîrâ dünyâda
māni‘ eksik olmaz Bir taraftan bir şey
peydâ olur Hemân cenâbıñıza

fakîr:

1. fakîrdir:-

Sayfa 201

Satır: 23

Yoksul, muhtaç.

dilekler ve minnetler edip kıızı taleb
eylediyse Fakîrdir diyü bî-çâre
Zeydi ašlā uğratmayıp rıza vermedi

2. fakîrdir:

Sayfa 203

Satır: 8

Yoksul, muhtaç.

ḥatunlar da Zeydiñ aḥvālını bir bir
beyân edip
‘Amucası kızına ‘aşık olup āḥir-i kâr
babası fakîrdir diyü

3. fakîrim:

Sayfa 169

Satır: 11

Yoksul, muhtaç, çaresiz. II Avcı.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ‘imâ
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdârı elime bir
şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

fakîri egler:

1. faḳîri egler:

Sayfa 153

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Zavallı, kimsesiz (âşığı)

oyalamak.

Beyt

Egler faḳîri va‘de-i vaşlıñ ne ḥâl ise

fakîriñ çanağına birer kepçe pilāv**koyardı:****1. fakîriñ çanağına birer kepçe pilāv****koyardı:-****Sayfa 209**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) yoksulların çanağına
birer kepçe pilav koyması.

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dağı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

fânî dünyâdan 'âlem-i bekāya**göçdükde:****1. fânî dünyâdan 'âlem-i bekāya****göçdükde:****Sayfa 221**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Geçici dünyadan sonsuz âleme
gitmek. II Ölmek.

Rivāyet olunur ki Mecnûn da bu fânî
dunyâdan 'âlem-i bekāya
göçdükde Zeyd gelip ruhlarına du'alar
edip 'âşık u ma'sûkuñ hâllerini

fânî dünyâdan el çekdi göçdü:**1. fânî dünyâdan el çekdi göçdü:****Sayfa 221**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Geçici ölümlü dünyadan göçmek,
ölmek. II Mecnûn.

fânî dünyâdan el çekdi göçdü Cihân
halkınıñ dilinden kurtulup cānān
uğrunda mevt şarābın içdi Tamām bir
seneye degin ol hāl üzerinde

fânî dünyâdan gidip:**1. fânî dünyâdan gidip:****Sayfa 219**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Geçici, ölümlü dünyadan
ayrılmak. II Ölmek.

Diyemez ki ol seniñ yoluñda cānlar
verdiğiñ Leylâ bu fânî dünyâdan
gidip seniñ maḥabbetiñle topraklara
girdi ve 'ömrünü seniñ 'aşkın

fânî dünyānıñ:

1. fānī dūnyānī:**Sayfa 205**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Geçici, sonlu dünya, ölümlü.

anı pādīshāh edip bu fānī dūnyānī
 zevk ü şafāsından el çekip giyip
 kuşanmağdan geçer Ve bir şarāb içer
 ki kıyāmete dek mest olup

farz olsun:**1. farz olsun:****Sayfa 153**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Zorunlu olmak, kaçınılmaz,**gerekli olmak.*

yemīn edip Allah-ı ‘azīmü’ş-şān
 haqqı’çün seni murādına eriştirmek
 üzerime farz olsun Mālımla cānımla
 çalışırım seniñ murādını hāşıl

fāş olduğudur:**1. fāş olduğudur:****Sayfa 141**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Açığa çıkmak, bilinir duruma**gelmek.*

Bu Maḥāl Leylānīñ Mecnūna Olan

‘Aşk u Maḥabbeti Gizli İken Tuyulup

Fāş Olduğudur

fāş olup:**1. fāş olup:****Sayfa 121**

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim***Açığa vurmak, meydana**çıkarmak.*

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
 başladılar Āḥir-kār bunlarıñ
 aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
 kabīle birbiriyle söyleşmege

2. fāş olup:**Sayfa 201**

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim***Meydana çıkmak, açığa vurmak.*

sırrı fāş olup Mecnūn gibi dillerde
 destān oldu Halk-ı ‘ālem bir
 yere oturup Mecnūnu söyleşirken
 ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

fātiha okuya:**1. fātiha okuya:****Sayfa 223**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Fatiha Suresi'ni okumak.

Fātiḥa okuya bunu yazana

fātiḥa şalavat:

1. fātiḥa şalavat:

Sayfa 223

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Fatiha duası.

Ruḥları'çün fātiḥa şalavat

Temmetü'l-kitāb fî sene semān ve

sittîn ve mi'eteyn ba'de'l-elf

fedā eylediñ:

1. fedā eylediñ:

Sayfa 169

Satır: 16

Kelime Tipi:-

Gözden çıkarmak.

Bes Mecnûn dedi kim

Ben saña konuḡ olup bunu baña

ziyāfet için fedā eylediñ Luṭf eyle

2. fedā eylediñ:

Sayfa 207

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Gözden çıkarmak, uğruna

harcamak.

cevāb verip

Ey birāder sen cānıñ ol zamānda fedā

eylediñ ki yolda bir

fedā olacak:

1. fedā olacak:

Sayfa 207

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek.

demiş idiñ Ben bunca zamāndır ki ol

da'vāda bî-ḡarār olup mevcūd

eylemişken şimden soñra tekrār fedā

olacak degil Sen ki bu sözde

felek:

1. felek:

Sayfa 163

Satır: 34

Dünya, âlem, devran. || Gök

katlarında yer alan yıldızların insan

kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen

etki, kadere hâkim olduğuna inanılan

güç, talih, baht.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip ‘aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

2. felek:

Sayfa 171

Satır: 8

*Dünya, âlem, devran. || Gök
katlarında yer alan yıldızların insan
kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen
etki, kadere hâkim olduğuna inanılan
güç, talih, baht.*

Ey benim cānānımıñ şacı renginde
siyāh mātem libāslarına giren
kuşcağız ‘Aceb felek seni ne müşkil
şāha kıl edip hicrānlara

3. felek:

Sayfa 173

Satır: 3

*Dünya, âlem, devran. || Gök
katlarında yer alan yıldızların insan
kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen
etki, kadere hâkim olduğuna inanılan
güç, talih, baht.*

iken felek beni kapısından ayırıp āvāre
eylemiştir Beni bu hāl üzre
boynu bağılı cigeri dāğılı götür dilerse
öldürsün dilerse suçumu

4. felek:

Sayfa 191

Satır: 27

*Dünya, âlem, devran. || Gök
katlarında yer alan yıldızların insan
kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen
etki, kadere hâkim olduğuna inanılan
güç, talih, baht.*

edip Dirīgā cihānda felek beni bir tāze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup taşlarla dögünmege başladı

5. felekler:

Sayfa 219

Satır: 28

*Dünya, âlem, devran. || Gök
katlarında yer alan yıldızların insan
kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen
etki, kadere hâkim olduğuna inanılan
güç, talih, baht.*

şorduğda zīrā bir āh eyledi kim
Felekler aynasın siyāh eyledi
Ve bundan ziyāde nice mātem olur ki
felekler mātem edip bulutlar

felek āyinesin siyāh eylerdi:

1. felek āyinesin siyāh eylerdi:

Sayfa 143

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Feleğin aynasını siyah eylemek.
Bahtını, talihini karartmak. II Feleğin
insanların talihleri üzerinde olumlu
veya olumsuz etki yaptığı
düşünülmektedir. Sevgili bir bakıma
burada bahtını kararmış olarak
düşünülmüştür. II Divan edebiyatında
şairlerin, her şeyin ilâhî takdire bağlı
olduğunu bilmekle beraber talihsizlik
ve ıstıraplarını hep feleğe yüklemeleri
bir edebî gelenek dolayısıyladır.*

āteşi olup gizlice āh eyledikçe felek
āyinesin siyāh
eylerdi Ammā neylesin taşra çıkmağa
kudreti olmayıp anası ve

felekler aynasın siyāh eyledi:

1. felekler aynasın siyāh eyledi:

Sayfa 219

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Felek aynasını karartmak.

şordukda zîrā bir āh eyledi kim
Felekler aynasın siyāh eyledi
Ve bundan ziyāde nice mātem olur ki
felekler mātem edip bulutlar

fenāya gider:

1. fenāya gider:

Sayfa 121

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Sonu kötü olur.

tuymayıp hemān erkenden bundan vāz
geçin feragāt edin şöra kim
bilir fenāya gider diyü muhkem
tenbîhler eylediler Lâkin bu

feragāt edin:

1. feragāt edin:

Sayfa 121

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Vazgeçmek, geri durmak,
bırakmak.*

tuymayıp hemān erkenden bundan vāz
geçin feragāt edin şöra kim
bilir fenāya gider diyü muhkem
tenbîhler eylediler Lâkin bu

2. ferāgat ediñ:

Sayfa 129

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
 vaḳti degildir ve hem cihāzı
 dağı ḥāzır degildir Şimdilik ferāğat
 ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

ferāğat edip:

1. ferāğat edip:

Sayfa 153

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek.

eylemedikçe kendi işim baña ḥarām
 olsun Lākin senden ricā ederim
 ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat
 edip bir kaç gün bizim ile

2. ferāğat edip:

Sayfa 163

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek.

katıp ğam u ğuşşalar ziyade edip
 yüregim dāğ üzre dāğ olur Böyle
 böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
 ferāğat edip beni maḥzūn u

ferāğat etmevip:

1. ferāğat etmeyip:

Sayfa 137

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, bırakmak.

etmeyip gitdikçe perīşān olmağdasın

Lutf edip

ferāğat eyle:

1. ferāğat eyle:

Sayfa 133

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

benim du‘āmı qabūl eyle qapıñdan
 maḥrūm gönderme Yā Rāb Baña
 sevdā-yı ‘aşkıñdan ferāğat eyle diyü
 beni ‘aşqdan şıvarup cānānumdan

ferāğat eylememişdir:

1. ferāğat eylememişdir:

Sayfa 219

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek. II Âşığın sevgisinden

vazgeçmemesi.

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
 akıtdı ve cānān diyerek cān
 verip cihāndan gitdi Anası çünkü
 Leylānıñ dünyādan gitdiğini

ferāğat eylemezseñiz:**1. ferāğat eylemezseñiz:****Sayfa 189**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, bırakmak, el çekmek.

olmaz sevdādan ferāğat eylemezseñiz
 bilirim ki sonra pişmān
 olursun Lākin şöñ pişmānlık fā‘ide
 vermez Benim oğlum kalk hemān

ferman:**1. fermān:****Sayfa 195**

Satır: 32

Buyruk, emir.

sıgardı Bes günlerde bir gün pādişāh
 muşāhibine gāzab edip emr
 eyledi kim götürüp arşanlarıñ öñüne
 atalar Fermān üzre tutup

fermān eyledi:**1. fermān eyledi:****Sayfa 155**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Emir buyurmak.

gāyet hoşuna geldi Āferīnler edip
 hemān ol sā‘at fermān eyledi kim
 hüküm eylediği kabīlelerden yanına
 ādemler cem‘ ola Bes niçe

fermānına inkiyād edeyim:**1. fermānına inkiyād edeyim:****Sayfa 189**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Emrine uymak.

sözünü tutup itā‘at edip fermānına
 inkiyād edeyim derim ise
 rāzı olmayıp göñlümü kendi tarafına
 çekip emrimden taşra dedikde

feryād:**1. feryādım:****Sayfa 139**

Satır: 19

(Āşığın) bağırp, çağırması.

ve benim feryādım kulağ tutup hātırın
 perīşān eyleme ‘āşıklar
 hālī dā‘imā ağlamakdadır ve āteş-i
 ‘aşk ile yüregın tağlamakdır

2. feryād:**Sayfa 145**

Satır: 18

(Âşığın) bağıp, çağırması.

geçerken Leylâ türküyü işitdiği gibi
yüregine âteşler düşüp
feryād ile ağlamağa başladı Meger
bāğda olan kızların biri bāğıñ

feryād eder:

1. feryād eder:

Sayfa 123

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

dīvāneye bir kızın ucından ser-gerdān
gezip feryād eder bu usludur
yohsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
başına tiz gelir diyü

feryād edip:

1. feryād edip:

Sayfa 175

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

ellerimi taşlar altında koyup yıkılıp
gitdiñ diyü ardınca feryād edip
Leylâ dahı

feryād etdigim:

1. feryād etdigim:

Sayfa 183

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırmak,
haykırmak.*

hırāmānlar gibi şalındıkça yolunda
pāy-māl olduklarım hep hevāya gitdi
Kanı hāk-ı rehiñ āhıyla feryād etdigim
demler

2. feryād etdigim:

Sayfa 183

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Añılmaz mı ser-i kuyuñda feryād
etdigim demler

Şimdi benim maḥzūn göñlüm bir cins
ğam u guşsalığa toḥmın

feryād eyledi:

1. feryād eyledi:

Sayfa 221

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Yüksek sesle haykırmak.

bundan ōñra artık ōabrı ve taḥammülü
kalmayıp feryād eyledi
Yanında olan ḥayvānlar ūrküşüp
kaçarlardı Mecnūn da Leylānıñ
mezārını

2. feryād eyledi:

Sayfa 183

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırmak,
haykırmak.*

olup servi gibi dā'imā ber-ḳarārım
deyip kendi kendi buña benzer
niçe sözler söyleyip feryād eyledi

feryād eyledikçe:

1. feryād eyledikçe:

Sayfa 137

Satır: 30

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yüksek sesle bağırmak,
haykırmak.*

ağlamaktadır Ve dā'imā ḥasretiñ
āteşiyle yüregiñ dāğlamaktadır
Āh oğul diyü feryād eyledikçe anı
işidenleriñ ōabrı taḥammülü

feryād eylemişsin:

1. feryād eylemişsin:

Sayfa 187

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırmak,
haykırmak.*

feryād eylemişsin Ne fā'ide olur
feryād u fiğānla maḳşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamāna dek böyle
yābānda gezmekden bir iş

feryād eylersin:

1. feryād eylersin:

Sayfa 219

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yüksek sesle bağırmak,
haykırmak.*

muşibet var ancak deyip cān başına
şıçrayıp Vāy yār-i şādıkım
ne belāya uğrayıp böyle mātem
libāsların giyip feryād eylersin diyü

feryād u fiğān:

1. feryād u fiğān:

Sayfa 151

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Yüksek sesle bağırp haykırma;
ağlayıp inleme.*

okuyup feryād u fiğān ile deli gönlünü
egler dediklerinde Nevfel
ne ta‘accüb edip

2. feryād u fiğān:

Sayfa 169

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Yüksek sesle bağırp haykırma;
ağlayıp inleme.*

tağlar aşp şahrāları geçerdı ve beytler
okuyup feryād u fiğān ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hāl
üzre çekilip giderken güneşin

feryād u fiğān ederek:

1. feryād u fiğān ederek:

Sayfa 201

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırmak,
haykırmak.*

feryād u fiğān ederek şahrāya toğru
çekilip gitdi Leylā da
dönüp obasına geldi

feryād u fiğān edip:

1. feryād u fiğān edip:

Sayfa 191

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırmak, haykırmak.*

gün bir avcı tağları dolaşıp gezerken
Mecnūna rāst gelip
Ey ‘ārsız ve nāmūsu yok bunda Leylā
deyip feryād u fiğān edip

2. feryād u fiğān edip:

Sayfa 201

Satır: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırmak,
haykırmak.*

işitdikde feryād u fiğān edip bir zamān
iki taraftan ağlaşdılar
Āhır Mecnūnuñ şabrı ve taḥammülü
ve dermānı kalmayıp

3. feryād u fiğān edip:

Sayfa 215

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırmak,
haykırmak.*

gülzārına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u

fiğān edip tūtīler gibi söze geldiñ
‘Acebdir ki aślā bir söz söylemeyip

4. feryād u fiğān edip:

Sayfa 223

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırarak,
haykırmak.*

feryād u fiğān edip orta yerinde bir şu
kenārında altından bir taht
kırulup nūra ğarķ olmuş Leylā ile
Mecnūnuñ şūreti oturup gāh

feryād u fiğān eyledi:

1. feryād u fiğān eyledi:

Sayfa 165

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Şimden soñra ğayrı Mecnūn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiğān eyledi

2. feryād u fiğān eyledi:

Sayfa 165

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

Şimden soñra ğayrı Mecnūn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiğān eyledi

3. feryād u fiğān eyledi:

Sayfa 183

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

ibtidā söylediği söz göñlüne ziyāde
te‘şirler eylemişken niçe zamān bu
ḥāl üzre feryād u fiğān eyledi Bes
Mecnūn bu ḥaberi işitdikden soñra

4. feryād u fiğān eyledi:

Sayfa 207

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
soñra Zeyd dedi ki

5. feryād u fiğān eyledi:

Sayfa 181

Satır: 30

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

Başını taşdan taş urup yarıp çeşme
gibi kanlar revān olup feryād u
fiğān eyledi ki şadāsı göklere çıktı
Herīf de söylediği söze pişmān

feryād u fiğān eyledigidir:

1. feryād u fiğān eyledigidir:

Sayfa 175

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

İşitdikde Feryād u Fiğān Eyledigidir
Çünkü Leylānīñ hūsnū şöhret bulup
vilāyetine yayıldı

feryād u fiğān eylemekdedir:

1. feryād u fiğān eylemekdedir:

Sayfa 191

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

yās u mātem eylemekdesin Babañ nā-
murād ise seniñ derdinden
āhirete intikāl edip akrabā ve
ta'allūkātīñ cümlesi feryād u fiğān
eylemekdedir

feryād u fiğān eylemekden:

1. feryād u fiğān eylemekden:

Sayfa 181

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

Bī-ma' nā yere şahrālarda gezip zāyi'-i
evkāt edip feryād u fiğān
eylemekden gayrı kārın yok Ve hem
saña olan zulm cihānda bir

feryād u fiğānı:

1. feryād u fiğānı:

Sayfa 143

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Yüksek sesle bağırıp haykırma;
ağlayıp inleme.*

açılır Irmaqlar cūş u hūrūş zencīrin
sürüyüp dīvāne gibi şekl
bağlayıp bülbüllerīñ Mecnūn gibi
feryād u fiğānı 'āşıkların yüregiñi

feryād u fiğānımla:**1. feryād u fiğānımla:****Sayfa 155**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Feryat figan, inleme, inilti. ॥**Âşığın feryat figanı.*

gene eski 'ālemimde olam ve kendi
feryād u fiğānımla deli gönlüme
teselliler vereyim

feryād u fiğānından:**1. feryād u fiğānından:****Sayfa 219**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Yüksek sesle bağırp haykırma;**ağlayıp inleme.*

nişān bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaqasın feryād u
fiğānından kılmaya ve bir vāsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

feryād u fiğānla:**1. feryād u fiğānla:****Sayfa 187**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Inleme ve haykırış.

feryād eylemişsin Ne fā'ide olur
feryād u fiğānla maqşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamāna dek böyle
yābānda gezmekden bir iş

feryād u fiğānlar edip:**1. feryād u fiğānlar edip:****Sayfa 165**

Satır: 30

Kelime Tipi: **Deyim***Feryat etmek, sızlanmak,**bağırmak, haykırmak.*

u şahrāları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryād u fiğānlar edip
gezerken nā-gāh bir avcınıñ üzerine

2. feryād u fiğānlar edip:**Sayfa 173**

Satır: 30

Kelime Tipi: **Deyim***Feryat etmek, sızlanmak,**bağırmak, haykırmak.*

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
kullarına merḥamet edip suçunu
'afv buyurular Ḥavfa düşüp yine
feryād u fiğānlar edip belli ki bir

3. feryād u fiğanlar edip:

Sayfa 193

Satır: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

üzre zārī zārī feryād u fiğanlar edip
niçe günler babasınıñ başı ucunu
bekleyip āhır yine şahrālara toğru
çekilip gitdi

4. feryād u fiğanlar edip:

Sayfa 215

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırarak,
haykırmak.*

bir yerde oturdular Āhır-kār Mecnūn
Leylāya bir kerre Allaha
ışmarladık gözüyle bakıp feryād u
fiğanlar edip yerinden kalkıp

5. feryād u fiğanlar edip:

Sayfa 191

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

edip Dirīgā cihānda felek beni bir tāze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup taşlarla dögünmege başladı

6. feryād u fiğanlar edip:

Sayfa 201

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, bağırarak,
haykırmak.*

ziyāde perīşān olup şabr u taḥammülü
kalmayıp āteşlere düşüp niçe
günler feryād u fiğanlar edip āteş-i
'aşk

7. feryād u fiğanlar edip:

Sayfa 219

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

yaşlar dökerek Leylānıñ mezārına
varıp üstünde niçe niçe feryād u
fiğanlar edip andan soñra şahrāya
gidip āh vāhlar edip Mecnūnuñ

8. feryād u fiğanlar edip:

Sayfa 221

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek.

ķalkıp mātemler eyledi Feryād u
fiğānlar edip taşlarla dögünmege
başladı Zeyd ile Leylānıñ mezārına
cān atdı Varıp mezārı

feryād u fiğānlar eyledi:

1. feryād u fiğānlar eyledi:

Sayfa 131

Satır: **10**

Kelime Tipi: -

*Haykırış, çığırış, bağırtı ve
üzüntü ile bağıırıp çağırma ||
(Sevgilinin aşkı sebebiyle) acıyla
feryat etme, eyvah etme, inleme.*

yerden yere urmağa başladı Ve
gögsünü taşlarla dögüp feryād
u fiğānlar eyledi Ve gitdikçe
dīvāneligi evvelkinden ziyāde olup

2. feryād u fiğānlar eyledi:

Sayfa 163

Satır: **8**

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırmak, haykırmak.*

nā-murād edecek Siziñ ‘ahd ü
emānıñız böyle mi idi deyip feryād
u fiğānlar eyledi

3. feryād u fiğānlar eyledi:

Sayfa 221

Satır: **13**

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırmak, haykırmak.*

gözlerinden kanlı yaşlar döküp feryād
u fiğānlar eyledi Ve elini kaldırıp
Cenāb-ı Hāķ Te‘ālā dergāhına bu
yüzden tazarru‘ edip niyāzlar

feryād u fiğānlar eyledikçe:

1. feryād u fiğānlar eyledikçe:

Sayfa 221

Satır: **7**

Kelime Tipi: -

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırmak, haykırmak.*

üstüne gelip feryād u fiğānlar
eyledikçe āvāzı ‘ālemi dutup herkes
hāline rahmet eder oldular Bir yerde
ķarār etmeyip gece gündüz

feryād u fiğānlar eylediler:

1. feryād u fiğānlar eylediler:

Sayfa 205

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

feryād u fiğānlar eylediler Leylānıñ da
eline fırsat girdi Hemān
şaçın pürçegin yolup İbn-i Selāmın
üstüne mātemler eyledi Lākin

2. feryād u fiğānlar eylediler:

Sayfa 219

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
cins feryād u fiğānlar
eylediler ki ünleri ‘ālemi tutup göklere
çıkdı

feryād u fiğānlar eylerdi:

1. feryād u fiğānlar eylerdi:

Sayfa 205

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Haykırış, çağırış, bağırtı ve
üzüntü ile bağırıp çağırma ||*

*(Sevgilinin aşkı sebebiyle) acıyla
feryat etme, eyvah etme, inleme.*

eylerdi Bes Leylā da İbn-i Selāmın
kabilesinde ortalık Menūn için
İbn-i Selām adına feryād u fiğānlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

feryād u fiğānları:

1. feryād u fiğānları:

Sayfa 215

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Bağırıp ve çağırarak.

zamāndan beri derd-i ‘aşkla nālān ve
āteş-i hasretle biryān olup
feryād u fiğānları gönüllere erişip
gözlerinden kanlı yaşlar şahrāları

feryāda başlayıp:

1. feryāda başlayıp:

Sayfa 191

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bağırıp, çağırma.

Ve sonra varıp babasının mezārını
bulup üzerine düşüp bir
zamān bî-hūş olup aklı gitdi Ve

kendüye geldikde feryāda başlayıp
dedi ki

feryādına taḥammül edemeyip:

1. feryādına taḥammül edemeyip:

Sayfa 131

Satır: 31

Kelime Tipi: -

(Âşığın) çığlığı, haykırmasına

dayanamamak.

taḥammül edemeyip her kim isterse
kendisini zapt u rabt edemeyip
bile ağlardı Ve böyle

feryādını kesmedi:

1. feryādını kesmedi:-

Sayfa 183

Satır: 7

Kelime Tipi: -

İnleyişi bitirmek.

Çäre olup feryādını kesmedi ve hem
herifin böyle iki dürlü söz
söylediginden bir yalancı kıtabān
ādem olduğunu anlamışdı Lākin

feryādılar eyledi:

1. feryādılar eyledi:-di

Sayfa 169

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüksek sesle bağırarak,

haykırmak.

vāfir ağlayıp feryādılar eyledi Andan

soñra avcıya yalvarıp

Şu ḥayvānları salıver gāyet luṭfdur Bî-

çäre eşinden ayrılıp

feth olur:

1. feth olur:-

Sayfa 133

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Çözölmek.

müşkil iş varsa Ḥakkıñ luṭfuyla hep
anda feth olur Ol senede
ḥacca gitmege niyyet edip
mühimmātını ḥāzır kıldılar Ve Kaysı
dahı

feyz:

1. feyz:

Sayfa 133

Satır: 8

Ruha huzur verici mübarek ve

uğurlu tesir.

ziyāde olup ašlā bir ‘ilāc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc
kalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

fi:

1. fi:

Sayfa 223

Satır: 24

Tarih bildirir.

Ruḥları’çün fātiḥa şalavat
Temmetü’l-kitāb fī sene semān ve
sittīn ve mi‘eteyn ba‘de’l-elf

2. fi:

Sayfa 223

Satır: 25

Tarih bildirir.

fī muḥarrem yevm-i penc-şenbe
Kātibine her kim ederse du‘ā

fiğān edip:

1. fiğān edip:

Sayfa 141

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Istırapla bağırarak, feryat etmek.

Ba‘dehu rivāyet olunur
ki bī-çāre Mecnūn bu maḥāl üzre
şahrālarda fiğān edip gezmekte

fiğāna başlayıp:

1. fiğāna başlayıp:

Sayfa 141

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Ağlamak, inlemek, feryat etmek,
sızlanmak.*

Ve gücü kuvveti kesilip çöküp oturdu
Mecnūn da bu ḥālī gördükde fiğāna
başlayıp babalı oğullu bir

fikr:

1. fikrim:

Sayfa 185

Satır: 14

Düşünce, görüş, fikir.

bükülüp gāyet zebūn olmuşdu
Günlerde bir gün fikr edip Şimden
şoñra fikrim oldur ki

fikr edip:

1. fikr edip:

Sayfa 185

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

bükülüp gâyet zebûn olmuşdu
Günlerde bir gün fikr edip Şimden
şoñra fikrim oldur ki

2. fikr edip:

Sayfa 195

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

Cevân da fikr edip
Eger pâdişâh bir gün baña gâzab edip
olursa ve arslanlara atarlarsa

fikr eyledi:

1. fikr eyledi:

Sayfa 209

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

fikr eyledi ki
Fülân gün ben İslâm cânı için yemek
pişirip fuķarāya kendi

fikre varıp:

1. fikre varıp:

Sayfa 223

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

hâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir
bâğçeye varmış kim dünyāda mişli
yokdur İçinde āb-ı hayāt gibi

firāk:

1. firākınla:

Sayfa 137

Satır: 28

*Ayrılık; sevgiliden ayrı olma
durumu.*

böyle yābān yerde terk edip nereye
gideyim ve kabīleye vardıkda

bī-çäre vālideñe ne cevāb vereyim ki
gece gündüz seniñ firākınla

2. firāklı:

Sayfa 149

Satır: 30

*Ayrılık; sevgiliden ayrı olma
durumu.*

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir tāze yigit oturup
turmadın firāklı

3. firāklarımız:

Sayfa 199

Satır: 33

Ayrılık; sevgiliden ayrı olma durumu.

firāklarımız uzatmıştır Şimdilik münāsib olan böyledir Ve hem ben hālā İbn-i Selāmın nikāhı altındayım Gerçi anın haberi yok ammā

firāk günleri:

1. firāk günleri:

Sayfa 215

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Ayrılık günleri (sevgiliden uzak kalınan günler).

ve firāk günleri muhāsebesinden bir işini beyān eylemeyip hayrāna taldıñ ve ‘aqlını almış dīvāne gibi bakıp kaldıñ Hem biraz

firāk-ı yār:

1. firāk-ı yār:

Sayfa 221

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Sevgiliden ayrılma.

zārilerle cihānı dutup firāk-ı yār ile hālī diğer-gün olup ve kendi gāyet zebūn olmuştur Bu hāl üzre niçe zamān geçip āhır Leylānın firākı

fırsat bulamadı:

1. fırsat bulamadı:

Sayfa 211

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Elverişli bir durum veya zaman yakalamak.

Mecnūnu da‘vet eylemege fırsat bulamadı Nā-gāh gāh gāh Zeyd anıñla muşahabet edip

fırsat bulup:

1. fırsat bulup:

Sayfa 213

Satır: 5

Kelime Tipi:-

Elverişli bir durum veya zaman yakalamak.

Lākin niçe zamandır ki fırsat bulup bu derd ile kalmış idi Hakkā çok şükrlr ki bu gün kabīle tenhā kalıp ekser-i halkı bir maşlahat için

fırsat düşüp:

1. fırsat düşüp:-

Sayfa 217

Satır: 14

Kelime Tipi:-

*Fırsat bulmak, uygun, elverişli
zaman bulmak.*

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamandır hasret iken aralık yerde biraz
fırsat düşüp bir gün müyesser

fırsat düşürüp:

1. fırsat düşürüp:

Sayfa 183

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Herhangi bir eylemi
gerçekleştirme imkanının doğması.*

dīvāneligi ziyāde olup Leylāyı hātırına
getirip hayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

fukarā:

1. fuḳarāya:-

Sayfa 117

Satır: 16

*Fakirler, zavallılar; âcizler,
düşkünler.*

olmuşdu

Dā'imā fuḳarāya in'ām u iḥsānlar edip
Ola ki nefesi

2. fuḳarāya:

Sayfa 117

Satır: 24

*Fakirler, zavallılar; âcizler,
düşkünler.*

olup şād oldular Hāḳ Te'ālāya çok
şükrlər edip şadaḳalar verip
niçe koyunlar ve develer ḳurbān edip
fuḳarāya üleşdirdiler Ve nice

3. fuḳarāya:

Sayfa 209

Satır: 8

*Fakirler, zavallılar; âcizler,
düşkünler.*

fıkr eyledi ki
Fülān gün ben İslām cāmı için yemek
pişirip fuḳarāya kendi

fülān gün:

1. fülān gün:

Sayfa 209

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Herhangi bir gün.

fıkr eyledi ki
Fülân gün ben İslâm cânı için yemek
pişirip fuķarāya kendi

2. fülân gün:

Sayfa 209

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Belirlenmiş gün, şu gün.

bulup Leylânın selâmını ve Fülân gün
gelsin dedigini bir bir beyân
eyledi Mecnûn da şafâsından rakşa
girip şâd oldu

fülân yerde:

1. fülân yerde:

Sayfa 137

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bilinen bir yer, mekân.

Sizlere müjde olsun dedigiñiz
kimesneyi ben fülân yerde
dīvâne gibi perîşân oturur tırmaz ağlar
râst geldim Ağzından

2. fülân yerde:

Sayfa 199

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Herhangi bir bölge.

derd-i ‘aşkıñla mübtelâ olup hasretinle
yollara düşüp geçen gece
fülân yerde râst geldim Mecnûnu
çokdan görmeyip hasret ü

fülân yerde bir mağârada:

1. fülân yerde bir mağârada:

Sayfa 185

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Herhangi bir bölgede mağaranın
birinde.*

Âhır hele bir âdem gelip su‘âl
eyledikde
Geçen gün fülân yerde bir mağârada
seniñ dedigiñ kıyâfetde

fülân yere:

1. fülân yere:

Sayfa 199

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Bilinen bir yer, mekân.

derdinden âteşe yandım Luţf edip var
benden du‘âlar edip iştiyâklar
‘arz eyle ki eger zahmet olmazsa
gelsin alıp fülân yere getir Gelip

2. fülân yere:

Sayfa 213

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Bilinen bir yer, mekân.

fülân yere gitdiler beni şabâhdan
 huzûruna da'vet edip dedi ki Var
 ol cānānım yārime selāmlar edip eger
 zaḥmet olmazsa gelsin diyü

fülânın kızı:

1. fülânın kızı:

Sayfa 131

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Falan kimsenin evlilik çağına**gelmiş genç kızı.*

içinde fülânın kızı vardır dedigimizden
 yüz kat iyiler vardır Saña
 alıverelim Eger yine de beğenmezsen
 fülânın kızını alıverelim

fülânın kızını:

1. fülânın kızını:-

Sayfa 131

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Falan kimsenin evlilik çağına**gelmiş genç kızı.*

içinde fülânın kızı vardır dedigimizden
 yüz kat iyiler vardır Saña
 alıverelim Eger yine de beğenmezsen
 fülânın kızını alıverelim

G**gâh:**

1. gâh:

Sayfa 127

Satır: 10

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.

mecnûn olup dâ'imâ şahrâlarda gezer
 hep hâline münâsib beytler
 söyleyip gâh gâh Leylânın kabîlesi
 tarafına varıp uzakdan efgânlar

2. gâh:

Sayfa 127

Satır: 10

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.

mecnûn olup dâ'imâ şahrâlarda gezer
 hep hâline münâsib beytler
 söyleyip gâh gâh Leylânın kabîlesi
 tarafına varıp uzakdan efgânlar

3. gāh:

Sayfa 131

Satır: 11

*"Bazen de, kimi zaman da"**anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."*
bağlacı.

geceler şabāḥa-dek māh-tāba karşı
beytler söyleyip gāh ırlayıp gāh
ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup yiyip içmekden kesildi

4. gāh:

Sayfa 131

Satır: 11

*"Bazen de, kimi zaman da"**anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."*
bağlacı.

geceler şabāḥa-dek māh-tāba karşı
beytler söyleyip gāh ırlayıp gāh
ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup yiyip içmekden kesildi

5. gāh:

Sayfa 135

Satır: 27

*"Bazen de, kimi zaman da"**anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."*
bağlacı.

bir tenhā yerde oturup тұrmayıp aglar
gāh ḥāline mūnāsib ‘āşıkāne
beytler söyler ‘Aceb burda ne şekl
ādem ola diyü müşāvere ederek

6. gāh:

Sayfa 151

Satır: 31

*"Bazen de, kimi zaman da"**anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."*
bağlacı.

ğālib olduğunuzda ara yere ādemleri
girip size yalvarıp gāh cihān
māllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

7. gāh:

Sayfa 155

Satır: 27

*"Bazen de, kimi zaman da"**anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."*
bağlacı.

İki ‘asker birbirine katılıp orta yerde
oğlar atılıp gāh kılınç gāh
mızrāk iki taraftan vāfir ādemler helāk
oldu

8. gāh:

Sayfa 155

Satır: 27

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.

İki 'asker birbirine katılıp orta yerde
oğlar atılıp gâh kılınç gâh
mızrâk iki taraftan vâfir âdemler helâk
oldu

9. gâh:

Sayfa 157

Satır: 25

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.

Hâk Subhâne ve Te'âlânîñ
kudretindedir Kullarınıñ kimiñ gâh
mağlûb eyler Cenâbınız kabîle halkını
gözünüze aldirmayıp ne olsa

10. gâh:

Sayfa 169

Satır: 4

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.

râst gelip gördü kim bir güzel şığîn
şikâr eylemiş yanına varıp arkasını
oḥsayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre
Ne tarîk ile tutulup böyle

11. gâh:

Sayfa 207

Satır: 5

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.

zelzele verdi Gâh şafâsından raksa
girip ve gâh Bu gün ol helâk
olduysa benim de yarın olmam
muḳarrerdir deyip feryâd u figân

12. gâh:

Sayfa 207

Satır: 5

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.

zelzele verdi Gâh şafâsından raksa
girip ve gâh Bu gün ol helâk
olduysa benim de yarın olmam
muḳarrerdir deyip feryâd u figân

13. gâh:

Sayfa 207

Satır: 7

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
soñra Zeyd dedi ki

14. gāh:

Sayfa 207

Satır: 8

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gāh... geh/gāh ..."
bağlacı.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
soñra Zeyd dedi ki

15. gāh:

Sayfa 223

Satır: 8

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gāh... geh/gāh ..."
bağlacı.

feryād u fiğān edip orta yerinde bir şu
kenārında altından bir taht
kurulup nūra garķ olmuş Leylā ile
Mecnūnuñ şüreti oturup gāh

16. gāh:

Sayfa 223

Satır: 9

"Bazen de, kimi zaman da"

anlamı veren "geh/gāh... geh/gāh ..."
bağlacı.

birbirine cām şunup gāh da muşahabet
edip tırmadın zevķ ü şafā
eylemekde ve bir ihtiyār kimse
bunların hıdmetlerinde tırup her
demde

gāh gāh:

1. gāh gāh:

Sayfa 191

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Ara ara, bazen.

gāh gāh cānım için Qur' ān-ı 'azīmü's-
şān okuyup ruħumu şād edesin
Gözlerinden öpüp vedā' edip ağlaya
ağlaya dönüp kabilesine

2. gāh gāh:

Sayfa 159

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Vakit vakit, ara sıra.

gāh kabileleri etrāfını tolanıp āh u
efgānlar edip deli gönlüme

teselliler verdikçe zararsız bir
dīvānedir diyü muḳayyed olmazlardı

3. gāh gāh:

Sayfa 119

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*"Gāh ... gāh ..." bağlacı. Bazen,
ara sıra.*

olup gāh gāh aralık düşdükçe ḥocadan
gizli nāz u niyāz edip
birbirlerine envā'-ı laṭifeler ederlerdi
Günlerde bir gün Ḳays Leylāya

4. gāh gāh:

Sayfa 201

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*"Gāh ... gāh ..." bağlacı. Bazen,
ara sıra.*

Gāh Gāh Mecnūn Ṭarafına Ṭağlara
Ḥaber Gönderdiğidir
Ba'dehu rivāyet olunur ki evvel
zamānda Zeyd derler bir cevān

5. gāh gāh:

Sayfa 203

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*"Gāh ... gāh ..." bağlacı. Bazen,
ara sıra.*

El-ḳıṣṣa Leylā Zeydi kendi sırlarına
maḥrem edip dā'imā
yanına çağırıp muṣaḥabet ederlerdi Ve
Mecnūn gāh gāh ḥaber

6. gāh gāh:

Sayfa 211

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*"Gāh ... gāh ..." bağlacı. Bazen,
ara sıra.*

Mecnūnu da'vet eylemege fırsat
bulamadı Nā-gāh gāh gāh Zeyd
anıñla muṣaḥabet edip

7. gāh gāh:

Sayfa 119

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Zaman zaman.

babasını meftūn edip bütün gün bülbül
gibi şakırdı
Ve gāh gāh ṭaşra çıkıp gelip geçtiler
Altın ṭamlası gibi bir

8. gāh gāh:

Sayfa 129

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Bazen, zaman zaman.

olup gāh gāh kabilemiz etrafını dolaşıp
dürlü dürlü beytler söyleyip
neler eyler ma'lûm-ı şerîfîñizdir ki
'Arab tâ'îfesi ne mertebe âdemiñ

9. gāh gāh:

Sayfa 143

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*"Gāh ... gāh ..." bağlacı. Bazen,
ara sıra.*

olup şahrâları lâle-zâr etmektedir
deyip gözlerinden mercân
dânesi gibi yaşlar döküp gāh gāh
Necûd tağı tarafından Mecnûnuñ

10. gāh gāh:

Sayfa 153

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Zaman..... zaman, kâh.....kâh,
ara.....ara.*

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylânîñ 'aşkıyla
tâze gazeller söyleyip deli göñlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

gāhî:

1. gāhice:

Sayfa 131

Satır: 21

*"Bazen de, kimi zaman da"
anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..."
bağlacı.*

cünûna karar verdim Halk-ı 'âlem ne
derse desinler deyip gāhice
'Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim
kimler ile oturup ve kimler ile

galib:

1. gâlib:

Sayfa 151

Satır: 31

Galip gelen, kuvvetli.

gâlib olduğunuzda ara yere âdemleri
girip size yalvarıp gāh cihân
mâllarını 'arz edip n'eylerse eyler sizi
kendilerine râm eylerler Yine

gâlib edip kabilemiziñ halkı

ellerinde zâr u zebûn eyleye:

1. gâlib edip kabilemiziñ halkı

ellerinde zâr u zebûn eyleye:

Sayfa 163

Satır: 25

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

(Nevfel'in ordusunu) kazandır,
kabilemizin halkı ellerinde yenilsin.

edip kabilemiziñ halkı ellerinde zār u
zebūn eyleye diyū yüzünü
yerlere sürdü

ğālib mağlūb olmak:

1. ğālib mağlūb olmak:

Sayfa 157

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Yenmek (ve) yenilmek.

olanlar teselliler verip

Öyle olur efendim elem çekmek ğālib
ve mağlūb olmak

ğālib olmasın:

1. ğālib olmasın:

Sayfa 157

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Üstün gelmek.

olup mukteẓā-yı ‘aşk üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylā
kabilesiniñ ğālib olmasın isteyip Hāk
Te‘ālā dergāhına yüz sürüp

ğālibā:

1. ğālibā:

Sayfa 217

Satır: 21

Galiba, öyle görünüyor ki.

Ey benim sevgili anam ğālibā cānım
bāğına hazān yeli esdi
Şıḥhatiñ ipligin marāz miḳrāşları kesdi
Şimden soñra baña tedbīr

2. ğālibā:

Sayfa 185

Satır: 27

*Görünüşe göre, ihtimal ki,
herhalde.*

bir ādem rāst gelip gördüm Ğālibā ki
ol aradığın kimsedir dedikde
pīr de mağāranın nişānını alıp niçe
zahmetler ile yola girip şabah

ğam:

1. ğamdan:

Sayfa 143

Satır: 27

*Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın
sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.*

gönlünü şād ve bir pāre ğamdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akıp vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi rakḳāş ve

2. ğamla:

Sayfa 193

Satır: 4

*Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın
sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.*

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda
bir kerre sözüñü tutmadım
Ve ğamla seni bir gece bile ve rāḥat
üzre yatmadım deyip bu ḥāl

3. ğamıñla:

Sayfa 219

Satır: 9

*Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın
sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.*

sevdāsıyla tamām edip bu cihāndan
ġamıñla gitdi ve ḥālā yitdi Ya‘ni
yerde vişāliñden arzūsu ḥātırından
gitmemişdir Olan ‘aşkıñdan ferāġat

4. ġamıyla:-

Sayfa 223

Satır: 2

*Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın
sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.*

ile Leylā bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi ġamıyla cihāndan nā-
murād gitdiler ‘Acebledi ki Āḥiretde

ġam u ġuşsa bir ġuşeye oturup:

1. ġam u ġuşsa bir ġuşeye oturup:

Sayfa 185

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un babasının) keder ve
üzüntü ile bir köşeye (çaresizce)
oturması.*

bir fā‘ide görmediginden Mecnûn da
aşlā ‘ilāc kabûl etmeyip
ġam u ġuşsa ile bir ġuşeye oturup

ġam u ġuşsa deryāsına talmış:

1. ġam u ġuşsa deryāsına talmış:

Sayfa 147

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Gam ve hüzn deryasına dalmak.

kimseler İbn-i Selāmıñ yanına gelip
gördüler ki ġam u ġuşsa deryāsına
talmış ve maḥzûn perişān olup
kendisini aldırmış Sebebi ne idügün

ġam u ġuşsa ile döşeklere düşüp:

1. ğam u ğuşşa ile döşeklere düşüp:

Sayfa 191

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Keder ve üzüntüden yatağa düşmek/ hastalanmak.

toĝru revān oldu Varıp ğam u ğuşşa ile
döşeklere düşüp niçe zamān
hasta olup kaldı

ĝam u ĝuşşalar:

1. ĝam u ĝuşşalar:

Sayfa 163

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Üzüntü ve keder.

katıp ĝam u ĝuşşalar ziyade edip
yüregim dāĝ üzre dāĝ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāĝat edip beni maḥzūn u

ĝam u ĝuşşalıĝa toḥmın yüreklere ekiverdiñ:

1. ĝam u ĝuşşalıĝa toḥmın yüreklere ekiverdin:

Sayfa 183

Satır: 25

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) gam ve keder

tohumunu (âşığın) yüreğine ekmesi.

yüreklere ekiverdiñ Ve elimde olan
etegiñ ucunu kaṅĝı el ile çekdiñ
Ve benim başıma şahrāları dar edip
kendiñ varıp aĝyār ile yār

ĝam u ĝuşşası:

1. ĝam u ĝuşşası:

Sayfa 149

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Kaygılanma ve tasalanma.

ḥaberi işitdi Kendisini İbn-i Selāma
vereceklerini tıydu Yüregine dāĝ
üzre dāĝ olup ĝam u ĝuşşası ziyāde
olup tenḥāsında āḥ u efĝānlar

2. ĝam u ĝuşşası:

Sayfa 177

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Keder ve iç darlığı.

açılmayıp ĝam u ĝuşşası daḥı ziyāde
olurdu

Bes bu ḥāl üzre birkaç gün düĝün olup
Leylāyı cevāhirlere

ĝam-ı cānānla:

1. ğam-ı cānānla:

Sayfa 153

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kederi.

Hemān lutf edip beni kendi hālime
koyup ğam-ı cānānla zevk u
şafāya mu'tād olmuşken huzūrumu
uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

ġamzesi āfet-i cān:

1. ġamzesi āfet-i cān:

Sayfa 141

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yan bakıştı cana bela.

bu tarafda Leylānıñ ise sevdası günden
güne ziyāde olup kaşları
yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp
ġamzesi āfet-i cān tutaqları

ġamzesi okları bağına şaplanıp:

1. ġamzesi okları bağına şaplanıp:

Sayfa 147

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) yan bakışının**oklarının bağına, yüreğine**saplanması. II Âşık olmak.*

şaplanıp biñ cānla 'âşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabilesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

ġarīb:

1. ġarīb:

Sayfa 151

Satır: 26

Düşkün, zavallı, biçare. II Âşık.

Hak Te'ālā seniñ 'ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād
eylesin Ben gibi ġarīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lākin

ġarīb koduñ:

1. ġarīb koduñ:

Sayfa 191

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Kimsesiz bırakmak.

Ey benim vücūduma sebep olan
şefkatli babam Benim hasretimle
cānıñı Hakkā teslim edip beni ġarīb
koduñ N'eyleyem

ġarīb mecnūna:

1. ğarīb mecnūna:

Sayfa 149

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Zavallı, çaresiz, bahtsız Mecnûn.

Mecnûn ile Āşinā Olup Leylāyı Ol

Ġarīb Mecnūna

Alıverelim Diyü Bu Kāvle ‘Ahd ü

Emān Etdigidir

ġarīb-nevāzlık gösterdi:

1. ġarīb-nevāzlık gösterdi:

Sayfa 151

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Kimse sizlere ve gariplere yardım eden. Çaresiz ve zavallıları koruyan.

Müheyyā edip öñüne kōdular

Ol kadar ġarīb-nevāzlık gösterdi kim

Mecnūnuñ göñlünü yumuşadıp

ġavġadan emin olursuz:

1. ġavġadan emin olursuz:

Sayfa 177

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Savaştan kurtulmak.

çekip üzeriñize gelip bu kadar haṭālar
savurduñuz Hemān münāsib olan
bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
ġavġadan emin olursuz

ġāyet:

1. ġāyet:

Sayfa 147

Satır: 6

Çok, oldukça, epey.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Benī Esed

ķabīlesi ekābirlerden İbn-i

Selām nāmında bir tāze cevān var idi

Ġāyet mālḍār olup niçe ķabīleye

2. ġāyet:

Sayfa 149

Satır: 24

Çok, oldukça, epey.

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel

demekle meşhūr bir beg var

idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok ḥādem

çok hışmına nihāyet yok

3. ġāyet:

Sayfa 155

Satır: 7

Çok, oldukça, epey.

ġāyet hoşuna geldi Āferinler edip
hemān ol sâ'at fermān eyledi kim
hüküm eylediği kabîlelerden yanına
âdemler cem' ola Bes niçe

4. ġāyet:

Sayfa 159

Satır: 25

Çok, oldukça, epey.

Bes Nevfel Mecnûnuñ bu sözlerinden
ġāyet perişân olup
ġayrete geldi

5. ġāyet:

Sayfa 173

Satır: 11

Çok, oldukça, epey.

biraz kendüden yaña hem aķçe istemez
ve hem ġāyet zebûn olmakla
maħal-i merħamet olup

6. ġāyet:

Sayfa 195

Satır: 5

Çok, oldukça, epey.

geyicik vardı Ġāyet şūholup şıçrayıp
segirdişip cünbişler eglerdi
Mecnûnuñ emriyle yanında olan
yırtıcılarıñ birbirine aşlā zararları

7. ġāyet:

Sayfa 203

Satır: 5

Çok, oldukça, epey.

ġāyet hoş gelip begendi

'Acabā bu beytleri kim söylemişdir ola
diyü su'āl eyledikde

8. ġāyet:

Sayfa 221

Satır: 9

Çok, oldukça, epey.

zārilerle cihānı dutup firāk-ı yār ile
hālî dīger-gün olup ve kendi ġāyet
zebûn olmuşdur Bu hāl üzre niçe
zamān geçip āhır Leylānıñ firākı

9. ġāyet:

Sayfa 157

Satır: 22

Oldukça.

şulh u şalāh olup Nevfel bu 'askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn
olup şulha tālīb olduġu ġāyet gücüne
gelip kasāvetlendi Yanında

10. ġāyet:

Sayfa 169

Satır: 8

Büyük.

vāfir ağlayıp feryādlar eyledi Andan
şoñra avcıya yalvarıp
Şu hayvānları salıver ğāyet luţfdur Bî-
çāre eşinden ayrılıp

ġāyet hünerli ‘ākıl olduġu:

1. ġāyet hünerli ‘ākıl olduġu:

Sayfa 195

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Oldukça yetenekli uslu (kimse). II

Padişahın musahibi.

‘ākıl olduġu eclden pādişāh ziyāde
maḥabbet edip kendisini
nedīm-i ḥāş eylemişdi

ġāyet şusamışdı:

1. ġāyet şusamışdı:

Sayfa 171

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Oldukça susamak.

ġāyet şusamışdı Nā-gāh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laţif havuż yapmışlardır

ġāyet zebūn olmuşdu:

1. ġāyet zebūn olmuşdu:

Sayfa 185

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Oldukça güçsüzleşmek.

bükülüp ġāyet zebūn olmuşdu
Günlerde bir gün fikr edip Şimden
şoñra fikrim oldur ki

ġāyetle mālđār devletli ādem olup:

1. ġāyetle mālđār devletli ādem olup:

Sayfa 117

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Son derece zengin, mevki sahibi
insan. II Mecnūn'un babası.*

mālđār devletli ādem olup gelip geçen
müsāfire ikrām ve çok ni‘met
mebzül ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip şoñra

ġāyetle zarūretim vardır:

1. ġāyetle zarūretim vardır:

Sayfa 169

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Oldukça zorunluluğu, çaresizliği
bulunmak.*

bu sözümü kabûl edip şu bî-çāreyi
āzād eyle diyü niyāz eyledikde
Hoş sözüñ güzel ammā şimdi gāyetle
zarūretim vardır Gel bu

ğayr:

1. ğayrı:-ı

Sayfa 165

Satır: 23

Başka.

Şimden sonra ğayrı Mecnûn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiğān eyledi

ğayr kimseye:

1. ğayr kimseye:

Sayfa 179

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Başka kişi.

kaşığı olmadığın bilip ğayr kimseye
gönül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

ğayret eyledi:

1. ğayret eyledi:

Sayfa 135

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Karar vermek.

ķavmine emr edip öldürmege ğayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu ḥaberi Mecnūnuñ babasına
dediklerinde cān başına sıçrayıp

ğayrete geldi:

1. ğayrete geldi:

Sayfa 159

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Bir işi yapmaya veya bitirmeye
özenmek; canlanmak.*

Bes Nevfel Mecnūnuñ bu sözlerinden
ğāyet perişān olup
ğayrete geldi

2. ğayrete geldi:

Sayfa 135

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Karar vermek.

çünkü bunlardan bu sözü işitti Hicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip ğayrete
geldi Mecnūn bir dahı geldikde

ġayri:

1. ġayrı:

Sayfa 215

Satır: 24

Artık, bundan başka.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murādıma
nā'ıl oldum Ğayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

2. ġayri:

Sayfa 137

Satır: 22

-dan başka.

emr ü fermānına rām ve her ne
buyurur ise hükümüne boyun verip cān
ile itā'at eylemekden ġayri kâdir
degilim Şimdiki hâlde anıñ emri

3. ġayrı:

Sayfa 151

Satır: 16

-dan başka.

kendiye meyl etdirdi Lākin yine
getirdigin yiyip
Leylādan ġayrı söz söylemedi Vāfir
ibrām eylediklerinde hāline

4. ġayrı:

Sayfa 175

Satır: 25

-dan başka.

hemān nā-murād Mecnūna ayakdaş
olmağdan ġayrı çāre kalmaz
deyip niçe tuhfeler hazırlayıp
tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

5. ġayrı:

Sayfa 181

Satır: 17

-dan başka.

peymānlar edip senden ġayrı kimse ile
yār olmam Ve maḥabbetim
ancağ sañadır diyü söylediği sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

6. ġayrı:

Sayfa 181

Satır: 24

-dan başka.

Bī-ma' nā yere şahrālarda gezip zāyi'-i
evkāt edip feryād u fiğān

eylemekden ğayrı kārın yok Ve hem
saña olan zulm cihānda bir

7. ğayrı:

Sayfa 213

Satır: 30

-dan başka.

Leylādan Mecnūna bir söz var ve ne
Mecnūndan Leylāya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan ğayrı

8. ğayrı:

Sayfa 157

Satır: 27

Başka.

gerekdir diyü az ‘ askerle gelmişiniz
Anlar ise ğayrı kabīleleriniñ
imdāda gelip ħaylī ‘ asker olmuşlardır
Sizler daḡı anlardan ziyāde

9. ğayrileri:

Sayfa 209

Satır: 29

Başka (kimseler).

ğayrileri gibi çanağına pilāv kımayıp
kepçe ile urup kırınca
Mecnūn da rakş edip gūyā ‘ ālemler
kendiniñ oldu

10. ğayrı:

Sayfa 157

Satır: 17

Artık, bundan böyle.

Şimdi böyle bir kabīleniñ elinde
bozulursam ğayrı ‘ Arab
içinde ne yüz ile ḥākim olurum deyip
tarafından bir kaç

ğayrı kimesneniñ:

1. ğayrı kimesneniñ:

Sayfa 189

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Başka kimse.

ocağı sönüp kabīle şāḥibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ğayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tutup bu

ğayrī kimseye:

1. ğayrı kimseye:

Sayfa 183

Satır: 4

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'dan) başka kimse.

Nihāyet aṣlā yanına yaklaşmamışlardır
 Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
 maḥabbetiñ üzre ber-ḳarār olup ğayrı
 kimseye rām olmak muḥāldir

2. ğayrı kimseye:

Sayfa 203

Satır: 9

Kelime Tipi: -

(Zeyd'den) başka kimse.

ğayrı kimseye verdi Derdmendin
 ḥālını perişān eyledi dediler
 Leylā da Zeydiñ aḥvālını işitdikde

3. ğayrī kimseye:

Sayfa 145

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Başka kimseler.

anası bī-çāre ḥayrān olup n'eylesin
 elinden ne gelir kıza yalvarıp
 Luṭf edip kızım bu sözü benden ğayrī
 kimseye söyleme kim

ğayrı söz söylemeler:

1. ğayrı söz söylemeler:

Sayfa 123

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Başka söz söylemek. II Leylā
 dışında konuşmak.*

maḥrem edip dā'imā bunlar ile Leylāyı
 söyleşip gezerlerdi Ğayrı
 söz söylemeler cevāb vermeyip ḥātırı
 ḳalırdı

ğayrī yüzünden:

1. ğayrī yüzünden:

Sayfa 133

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Başka türlü.

Mükerremeye götürseñiz anda bir du'ā
 olunsa ümİddir ki bu derdden
 ḥalāş olur Buña ğayrī yüzünden 'ilāc
 eylemek ḳatı müşkildir

ğayrı zevke şevke şād olmuşdu:

1. ğayrı zevke şevke şād olmuşdu:

Sayfa 217

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Farklı, alışılmışın dışında bir
 neşe ve coşkuyla mutlu olmak.*

vişālden soñra ğayrı zevke ve şevke
 şād olmuşdu Her ḳanğı tarafa

başsa Leylâdan ğayrı bir şûret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

Kelime Tipi: -

Öfkelenmek.

ğayrilere eylediği lutfu eylemeyip:

1. ğayrilere eylediği lutfu eylemeyip:

Sayfa 209

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) başka kimselere
yaptığı iyiliği (âşığa) yapmaması.*

Hakkâ çok şükrler baña ğayrilere
eylediği lutfu eylemeyip
başka yüzden ihsânlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şâd olup o

ğazâb:

1. ğazâbla:

Sayfa 177

Satır: 35

*Aşırı hiddet, intikam alma
duygusu ile karışık öfke, kızgınlık,
hışım.*

bürüyüp ğazâbla öyle bir sille urdu
kim

ğazab edip:

1. ğazab edip:

Sayfa 195

Satır: 17

yedi başlı ejderhâdır Pâdişâh bir
kimseye ğazab edip helâk etmek
murâd eyledikde emr edip esbâbını
şoyup arslanların önüne atarlardı

ğazab edip olursa:

1. ğazab edip olursa:

Sayfa 195

Satır: 24

Kelime Tipi: -

(Padişahın) öfkelenmesi.

Cevân da fikr edip
Eger pâdişâh bir gün baña ğazab edip
olursa ve arslanlara atarlarsa

ğazab eylediniz:

1. ğazab eylediniz:

Sayfa 173

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Öfkelenmek, hiddetlenmek,
kızmak.*

hâtırınıza ağır gelip bu kulumuza ğazab
eylediniz ise şimdi kendi
ayağımla huzûr-ı şerîfiñize geldim
Boynumu urup helâk eylerseñiz

ğazāba gelip:**1. ğazāba gelip:****Sayfa 155**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Öfkelenmek.

eylediklerinde dil-āverler ğazāba gelip

İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı

veririz Eger ceng ederlerse

ğazeller söyleyip:**1. ğazeller söyleyip:****Sayfa 153**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Gazeller söylemek.

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip

gāh gāh Leylānıñ ‘aşkıyla

tāze ğazeller söyleyip deli gönlünü

eglemek için çalmağa başladıkda

geç:**1. geçip:****Sayfa 161**

Satır: 26

Affetmek.

olan yine bunları kendi hālîne

koymağdır dedi ki

Hoş olan oldu giden gitdi Şimden

şoñra suçunuzdan geçip

2. geçip:**Sayfa 143**

Satır: 19

(Vakit) geçmek.

Bu hāl üzre bir yıl geçip çünkü bahār

vaḳti gelip cihān yine

yeñileñdi Sünbüllerin zülfü perişān

olup nergisler uyḳudan uyanıp

3. geçeydik:**Sayfa 199**

Satır: 23

(Vakit) geçmek.

göreydim geçeydik Ḳatlanayım çünkü

aḥşam oldu

Herkes uyḳuya vardıkda zārāfetle

kimse tuymadın yatağından

4. geçip:**Sayfa 221**

Satır: 10

(Vakit) geçmek.

zārilerle cihānı dutup firāḳ-ı yār ile

hālî dīger-gün olup ve kendi gāyet

zebûn olmuşdur Bu hâl üzre niçe
zamân geçip âhîr Leylânîñ firâkı

5. geçdikçe:

Sayfa 125

Satır: 12

*Bir yerden başka bir yere
geçmek, gitmek.*

maḥabbetler ‘arz ederdi Ve tağda
gögercinler uçup Leylânîñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnûnuñ
gönlüne âteşler bırağıp gögercinlere

6. geçerken:

Sayfa 145

Satır: 17

*Bir yerden başka bir yere
geçmek, gitmek.*

geçerken Leylâ türküyü işitdiği gibi
yüregine âteşler düşüp
feryâd ile ağlamağa başladı Meger
bâğda olan kızlarıñ biri bâğıñ

7. geçip:

Sayfa 125

Satır: 28

*Bitmek. II Âşığın feryadının
tükenmesi, bitmesi.*

âhları çekip ortalık yerde vâfir ‘arz-ı
iştîyâklar eylediginden bî-çâre

Mecnûn kendisini zabt edemeyip
gitdikçe efğânı birden geçip

8. geçirip:

Sayfa 189

Satır: 8

Zaman geçirmek.

seni yerimde görüp şâd olayım Ve bir
iki günlük ‘ömrümü seniñle
geçirip âhîr ‘ömrümde bir kaç gün ben
de şâd olayım diyü vâfir

gece:

1. gece:

Sayfa 149

Satır: 22

Gece vakti.

Yine eski ‘âdeti üzre nâ-murâd
Mecnûn dâ‘ mâ şahrâlarda ‘aşk
âteşi ile sūzân u bîryân olup gece ve
gündüz âh eylemekde idi

2. gece:

Sayfa 165

Satır: 29

Gece vakti.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece

ve gündüz feryād u fiğanlar edip
gezerken nā-gāh bir avcınıñ üzerine

3. gece:

Sayfa 197

Satır: 6

Gece vakti.

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
mülāyemetler gösterdiler Cevān
da ol gece arslanlar arasında kalıp
çünkü şabāh oldu Pādişāhıñ

4. gece:

Sayfa 211

Satır: 23

Gece vakti.

turup āhirine dağlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hāk Te‘ālā dergāhına
tažarru‘u niyāz edip Yā Rab

gece gündüz:

1. gece gündüz:

Sayfa 137

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Gece ve gündüz, devamlı.

böyle yābān yerde terk edip nereye
gideyim ve kabīleye vardıkda

bī-çāre vālideñe ne cevāb vereyim ki
gece gündüz seniñ firākınla

2. gece gündüz:

Sayfa 221

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Her zaman, ara vermeden,
aralıksız.*

üstüne gelip feryād u fiğañlar
eyledikçe āvāzı ‘ālemi dutup herkes
hāline rahmet eder oldular Bir yerde
karār etmeyip gece gündüz

gece oldukda:

1. gece oldukda:

Sayfa 223

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Güneş battıktan sonraki zaman.

hālleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir
bāğçeye varmış kim dünyāda mişli
yokdur İçinde āb-ı hayāt gibi

geceler şabāha-dek:

1. geceler şabāha-dek:

Sayfa 131

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Akşamdan sabaha kadar.

geceler şabāha-dek mäh-tāba karşı
beytler söyleyip gāh ırlayıp gāh
ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup yiyip içmekden kesildi

geçen gece:

1. geçen gece:

Sayfa 199

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Önceki akşam.

derd-i 'aşkıñla mübtelā olup hasretinle
yollara düşüp geçen gece
fülān yerde rāst geldim Mecnūnu
çokdan görmeyip hasret ü

geçen gün:

1. geçen gün:

Sayfa 185

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Geçtiğimiz gün.

Āhir hele bir ādem gelip su'āl
eyledikde
Geçen gün fülān yerde bir mağārada
seniñ dediğñ kıyāfetde

geçenlerde:

1. geçenlerde:

Sayfa 177

Satır: 4

Önceki günlerde.

zahmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç
olur Aralık yerde birbirinize
'adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve
geçenlerde Nevfel iki kerre 'asker

geçin:

1. geçinirdim:

Sayfa 169

Satır: 12

Yaşamak için gerekeni sağlamak.

Ben bir fakīrim şahrālarda dā'imā
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdārı elime bir
şikār girmeyip biñ belā ile bu

2. geçiniriz:

Sayfa 171

Satır: 31

Yaşamak için gerekeni sağlamak.

geçiniriz dediklerinde Mecnūn kıyıya
niyāz edip

Beni bunun yerine bağla ki zencîre
urmağa müstahak aşl benim

3. geçinirlerdi:

Sayfa 195

Satır: 19

Karnını doyurmak.

Arslan ise herîfi pareleyip ol gün anıñ

ile geçinirlerdi

Bu pâdişâhın muşâhiblerinden bir tâze
cevân var idi ki gâyet hünerli

geçip gitdikçe:

1. geçip gitdikçe:

Sayfa 121

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Bir süre devam etmek, zamanın
akması.*

yere bir gün hicrân girmekle başlarına
şabâh dersin ve sebâkların
unudurlardı Bu hâl üzre bir zamân
geçip gitdikçe bunların âteş-i

gel:

1. gelip:

Sayfa 163

Satır: 22

Gelmek.

bir demde hevâya verip murâdımız
hâşıl olur deyip şafâsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylânın kabîlesi halkı

2. gelip:

Sayfa 165

Satır: 18

Gelmek.

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamândan sonra babası sürür ile
gelip oturdukdâ Leylâ

3. gelip:

Sayfa 209

Satır: 12

Gelmek.

Zeyd bu müjde haberin aldıkdâ
Kandesin Mecnûn deyip şahrâya togru
gitdi Gelip bir güşede

4. gelsin:

Sayfa 209

Satır: 13

Gelmek.

bulup Leylânın selâmını ve Fülân gün
gelsin dedigini bir bir beyân
eyledi Mecnûn da şafâsından rakşa
girip şâd oldu

gel:**1. gelirse:****Sayfa 117**

Satır: 8

Gelmek.

māldār devletli ādem olup gelip geçen
 müsāfire ikrām ve çok ni‘met
 mebzūl ederdi Ve her kim gelirse
 yemekler çekip yiyip içip sonra

2. gelip:**Sayfa 125**

Satır: 31

Gelmek.

babasını tevābi‘ī ile gelip bizim
 kırmadık yerimizi kımazlar deyip cān
 başlarına şıçrayıp Mecnūn-ı
 derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

3. gelirdi:**Sayfa 125**

Satır: 19

Gelmek.

görebileydim diyü efgānlar edip
 eglenip kabīlesine gelirdi
 Günlerde bir gün Mecnūn yārānlarıyla
 eski ādeti üzre ol tağıñ

4. geldiniz:**Sayfa 127**

Satır: 28

Gelmek.

başlayıp Qaysıñ babasına hitāb edip
 Ne için geldiniz diyü su‘āl
 eylediklerinde onlar mā-hüve‘l-vāķi‘

5. gelip:**Sayfa 127**

Satır: 31

Gelmek.

olan dostluğu dağı muhkem eylemek
 niyyetine gelip Hāk
 Te‘ālā Hāzretleriniñ emri üzre kıızıñız

6. gelirdi:**Sayfa 127**

Satır: 7

Gelmek.

her zamānki obasına gelirdi Oğlunu
 yerinde görmediginden
 Qays nerde gezer diyü su‘āl eyledikde
 Leylānıñ ‘aşkıyla

7. geliyor:**Sayfa 127**

Satır: 23

Gelmek.

‘Âmir kabîlesinin begi ile cümle belli
başlıları geliyor diyü
haber verdiklerinde karşı çıkıp
görüŖdüler

8. geldik:

Sayfa 129

Satır: 3

Gelmek.

Biz de bu huŖuŖ için ricâ eylemege
geldik birbirlerine münâsibdir
siziñ kızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dânesi ise ma‘lûm-ı ‘izzetiñizdir

9. gelip:

Sayfa 129

Satır: 17

Gelmek.

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim

Sizden aŖlâ mâl dirîğ olmaz diyü
ibrâm eylediklerinde Leylânıñ

10. gelmiş:

Sayfa 129

Satır: 16

Gelmek.

Luţf edip ‘özü bahâne eylemeñ bize
cihâz lâzım degildir

Hemân Ŗuraya gelmiş iken Ŗimdi nikâh
edelim Soñra her ne zamân

11. geldiler:

Sayfa 131

Satır: 1

Gelmek.

kalkıp kabîlelerine geldiler ve

Mecnûna naŖîhatlar edip

Leylâdan hüsnü on kat ziyâde ince
belli püskürme beñli

12. geldi:

Sayfa 135

Satır: 6

Gelmek.

yaŖlar revân oldu Oğlunu yanına alıp
nâ-murâd dönüp
kabîlesine geldi

13. gelip:

Sayfa 135

Satır: 13

Gelmek.

Kabîlemizin ‘ırz u nâmûsu kalmayıp
her gün Ŗol dîvâne gelip

olmadık sözler söyler siz buña bir çâre
etmeyip içimize koyarsanız

14. geldiğinizde:**Sayfa 145**

Satır: 5

Gelmek.

gibi gelir Āh u efgānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldiğinizde
yüzün beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde ğamdan ğayrı

15. geldiler:**Sayfa 145**

Satır: 23

Gelmek.

olduğunu bilip añlayıp aḥṣām olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münāfık kız Leylānıñ anası bir tenhā
yere çekip bāğda görüp işitdiği

16. gelir:**Sayfa 145**

Satır: 5

Gelmek.

gibi gelir Āh u efgānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldiğinizde
yüzün beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde ğamdan ğayrı

17. gelip:**Sayfa 147**

Satır: 17

Gelmek.

kimseler İbn-i Selāmıñ yanına gelip
gördüler ki ğam u ğuşṣa deryāsına
ṭalmıṣ ve maḥzūn perīṣān olup
kendisini aldırımıṣ Sebebi ne idüğün

18. gelir:**Sayfa 147**

Satır: 29

Gelmek.

Beni Esed kabilesi uluları gelir diyü
tenbīh eyledikde bunlar
yola girip kabileye yakīn olduklarında
Leylānıñ babasına

19. gelmişti:**Sayfa 147**

Satır: 9

Gelmek.

kabilesine yakīn gelmişti Hikmet
Allahıñ ol gün Leylā da sünbül
zülfünü perīṣān edip cāzū gözlerine
sürmeler çekip ḥüsnü bir iken

20. geldi:**Sayfa 149**

Satır: 29

Gelmek.

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir taze yigit oturup
turmadın firāklı

21. **geldi:**

Sayfa 149

Satır: 29

Gelmek.

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir taze yigit oturup
turmadın firāklı

22. **geldik:**

Sayfa 149

Satır: 5

Gelmek.

çeşmesi olan İbn-i Selām için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
‘arz eyledikde Leylānıñ babası dağı

23. **geldiklerini:**

Sayfa 149

Satır: 3

Gelmek.

Yemek yendikten soñra bunlar da
niye geldiklerini beyān edip

Ḥazret-i Ḥaqqıñ buyurduğı üzre
kızınız Leylāyı kabilemiziñ ser-

24. **gelip:**

Sayfa 149

Satır: 11

Gelmek.

vaḳtde sizlere ḥaber ederiz Gelip nikāḥ
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü şenā ḳavl u
ḳarār eylediklerinde

25. **geldiler:**

Sayfa 153

Satır: 18

Gelmek.

Cāndır umar efendi ne deñlü muḥāl ise
deyip bu ḳavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

26. **gelip:**

Sayfa 155

Satır: 9

Gelmek.

dil-āverler yanına gelip bahādır
yigitler cem‘ oldu
Andan bir mübārek vaḳtde yerinden
ḳalkıp Leylānıñ kabilesine

27. gelip:**Sayfa 155**

Satır: 24

Gelmek.

şafâ geldiñiz Anlarda olan silâh ‘asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu haberi begleri olan Nevfele
vuķū‘ üzre beyân eylediklerinde

28. gelirken:**Sayfa 155**

Satır: 11

Gelmek.

toĝru gelirken yakîn vardıkda ibtidâ
bir iki âdemini elçi edip muķâddem
gönderdi

29. gelmeden:**Sayfa 155**

Satır: 13

Gelmek.

Bu maḥal ‘askerle gelmeden murâdım
maķşūdum kabîle ser-çeşmesi
olan fülânıñ kıızı Leylâyı Mecnûn
dedikleri nâ-murâda alıverip

30. gelip:**Sayfa 157**

Satır: 29

Gelmek.

‘asker ile gelip bir maḥalde kulaķların
büzüp haberlerin bildirmege
devletliñüzde âsândır dediler Mecnûn
çünkü Nevfeliñ

31. gelmişiniz:**Sayfa 157**

Satır: 27

Gelmek.

gerekdir diyü az ‘askerle gelmişiniz
Anlar ise ĝayrı kabîleleriniñ
imdâda gelip ḥaylî ‘asker olmuşlardır
Sizler daḥı anlardan ziyâde

32. geldiler:**Sayfa 159**

Satır: 28

Gelmek.

El-kıssa eli altında ne kadar kabîle
varsa cümle âdemler
cem‘ edip ağır kapı ile Mecnûnuñ
olduĝu maḥalle geldiler Mecnûñu

33. geldim:**Sayfa 159**

Satır: 14

Gelmek.

erişdirir diyü kendi güşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk
u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânîñ devesi yularını

34. geldigini:

Sayfa 163

Satır: 15

Gelmek.

üzerine ‘asker çekip geldigini Leylâ da
işitdikde öyle mesrûr olup
şafâlar edip der ki

35. geldikçe:

Sayfa 163

Satır: 4

Gelmek.

Varıp Hâyfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanınıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

36. gelirin:

Sayfa 163

Satır: 4

Gelmek.

Varıp Hâyfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanınıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

37. geldiklerini:-

Sayfa 165

Satır: 4

Gelmek.

toğmadan yine tolandı diyü dağı âh
vâhlar edip ümîdini kaç‘ eyledi
Bir zamândan soñra Nevfelîñ ‘azîm
‘asker cem‘ edip geldiklerini

38. geldigidir:

Sayfa 169

Satır: 29

Gelmek.

Âdem ile Bir Kadınıñ Geldigidir
Yine bir gün Mecnûn Leylânîñ ‘aşkı
ve sevdasıyla yâbâna düşüp

39. geldi:

Sayfa 173

Satır: 16

Gelmek.

Bu hâl ile gezip kabîle kabîle gezerken
günlerde bir gün Leylânîñ
obasına geldi Leylâ dağı Mecnûnu
âvâzından bildi Hâsret gözüyle

40. geldik:

Sayfa 175

Satır: 33

Gelmek.

h azretini  de emri üzre k ızınızı nik h
eylemege geldik Ma l m-ı
devleti izdir ki

41. **gelip:**

Sayfa 175

Satır: 29

Gelmek.

Leyl ni  babasına gelip  bn-i Sel mi 
du   v   en  ile gönderdiği
pe -ke leri  arz eylediler  ab l olunup
yemekler çekilip

42. **gelip:**

Sayfa 177

Satır: 16

Gelmek.

y s u m temler eyledi
Bes d g n olup  ab leni  k ızları ve
 atunları gelip

43. **gelip:**

Sayfa 177

Satır: 20

Gelmek.

A zı ız  urusun der idi

Ve  eng ler gelip ortalık yerde

Şenlikler oldu  a a l  gülmeyip

44. **gelip:**

Sayfa 185

Satır: 29

Gelmek.

a  ama degin güçle ol  aber verdiği
ma  rada gelip girdikde
Mecn nu gördü kim hem kemikleriyle
derisi  alıp a lama dan

45. **geldigin:**

Sayfa 197

Satır: 2

Gelmek.

esb bını  oyup arslanları  içine
bır kdılar Arslanlar da yine
bir  dem geldigin gördükleri gibi
yerlerinden  ı rayıp her  arafa  amle

46. **gelip:**

Sayfa 197

Satır: 4

Gelmek.

eylediler çünki yanına yakla dılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca i s n eyleyen cev ndır
Her biri geri çekilip  uyru larını

47. **geldigini:****Sayfa 199**

Satır: 20

Gelmek.

getireyim deyip ‘azîmet eyledi Bes
 Leylânîñ olduğı yere varıp
 uzaqdan obanîñ eṭrāfını ṭolanıp bir
 ṭarîk ile Mecnûnuñ geldigini

48. **gelip:****Sayfa 199**

Satır: 10

Gelmek.

derdinden âteşe yandım Luṭf edip var
 benden du‘âlar edip iṣṭiyâklar
 ‘arz eyle ki eger zaḥmet olmazsa
 gelsin alıp fülân yere getir Gelip

49. **gelsin:****Sayfa 199**

Satır: 10

Gelmek.

derdinden âteşe yandım Luṭf edip var
 benden du‘âlar edip iṣṭiyâklar
 ‘arz eyle ki eger zaḥmet olmazsa
 gelsin alıp fülân yere getir Gelip

50. **geldi:****Sayfa 201**

Satır: 14

Gelmek.

feryâd u fiğân ederek şahrâya ṭoğru
 çekilip gitdi Leylâ da
 dönüp obasına geldi

51. **geldin:****Sayfa 203**

Satır: 33

Gelmek.

âdem degilsin Eger cānānımdan bir
 haber ile geldin ise hoş
 geldiñ şafâ geldiñ Başım üstünde yeriñ
 vardır Ve eger baña

52. **gelip:****Sayfa 203**

Satır: 12

Gelmek.

Görem diyü ṭalib olup âdem gönderip
 yanına da‘vet eyledi
 Zeyd de gelip Leylâya buluşdukda
 Leylâ da mâ-cerâsını kendisinden

53. **gelip:****Sayfa 203**

Satır: 18

Gelmek.

getirip göndermek lâzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnûna Leylâdan selâm ve du‘âlar
gönderip yine Leylâya gelip

54. **geldiñ:**

Sayfa 205

Satır: 1

Gelmek.

ta‘n eylemege geldiñ ise var sağlık ile
beni hâlime koy ki
seniñ añladığıñ kıışsa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

55. **gelip:**

Sayfa 205

Satır: 32

Gelmek.

Şimdi Mecnûna bundan iyi müjde
olmaz varıp mahzûn
gönlünü şâd edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnûnu bulup dedi

56. **geldiler:**

Sayfa 209

Satır: 19

Gelmek.

tenhâ yerden çekilip gittiler Ol
maħalde geldiler kim Leylâ da erişip

peştemâli kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

57. **gelip:**

Sayfa 209

Satır: 4

Gelmek.

gitdi Gelip Leylâya Mecnûnuñ cümle
ahvâlini bir bir beyân edip Bir
gün gelip mübârek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylâ da

58. **gelirim:**

Sayfa 209

Satır: 2

Gelmek.

baş üstüne murâdını ‘arz edeyim
göreyim ne buyururlar
Yine bir cevâb olduğda gelirim deyip
Mecnûna vedâ‘ edip çekilip

59. **gelip:**

Sayfa 211

Satır: 12

Gelmek.

Mecnûn ise cânânı gördüğü gibi
hayrâna varıp niçe zamân
ol yerde durup hattâ kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

60. **gelip:**

Sayfa 211

Satır: 13

Gelmek.

uçurdular Dahı degildir bu tarafından
Leylâ ise kabîlesine gelip anası
ve babası ile hâl ü hâtır tıruşdular
Niçe zamân oturup

61. **geldiginden:**

Sayfa 213

Satır: 16

Gelmek.

ardına düşüp bile gitdiler Kabîleye
yaklaşdıkda Zeyd Leylâya
müjde için ileri varıp Mecnûnuñ
geldiginden haber verdikde Leylâ

62. **geldim:**

Sayfa 213

Satır: 9

Gelmek.

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
hemân-dem tırma gidelim
dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
na‘ralar urup rakşlar eyledi

63. **gelsin:**

Sayfa 213

Satır: 8

Gelmek.

fülân yere gitdiler beni şabâhdan
huzûruna da‘vet edip dedi ki Var
ol cânânım yârime selâmlar edip eger
zahmet olmazsa gelsin diyü

64. **gelen:**

Sayfa 217

Satır: 1

Gelmek.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşlanlar ve yırtıcı
hayvânlar dahı ardına düşüp gitdiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

65. **gelip:**

Sayfa 217

Satır: 33

Gelmek.

olan Mecnûnum ki benim öldüğümden
haberdâr ola Gelip
mezârım üstüne beni arayıp
toprağımda

66. **geldiklerinde:**

Sayfa 223

Satır: 17

Gelmek.

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafā
sürseler gerekdir deyip Zeyd

67. **gelip:**

Sayfa 221

Satır: 28

Geldiği zaman.

Mecnūnuñ vücūdu maḥv olup ancak
kemikleri kaldı Nā-çār dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnūnuñ
akrabā ve ta'allukātından gelip

68. **gelip:**

Sayfa 221

Satır: 32

Geldiği zaman.

Rivāyet olunur ki Mecnūn da bu fānī
dünyādan 'ālem-i beḳāya
göçdükdə Zeyd gelip ruhlarına du'ālar
edip 'āşık u ma'sūḳuñ ḥāllerini

69. **gel:**

Sayfa 121

Satır: 22

*Gel hele! seslenme anlamında
kullanılmıştır.*

Beyt

Gel ey nāşih ḳo beni ḥāl-i dilden bī-
ḥabersin sen

70. **geldikde:**

Sayfa 199

Satır: 17

Gelince, geldiğinde.

Ḳavl olunan yere geldikde ihtiyār

Mecnūna

Sen bunda ṭur Daḥı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

71. **gelmişizdir:**

Sayfa 161

Satır: 10

*(Bu zamana kadar gelen) yapılan
(iş).*

sebepl olmayalım Lākin siz bunca 'āḳıl
devletli kimsesiz bunca
zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden ḥāşā ki zulm

72. **gelip:-ip**

Sayfa 135

Satır: 10

Geri dönmek.

Āgāh olup OḒlunu AradıḒıdır

Çünkü Mecnūn babası ile ḥacdan gelip
yine eski 'ādeti üzre Necd

73. **geldigidir:****Sayfa 185**

Satır: 2

Geri dönmek.

Bu Maḥal Mecnūnuñ Babası Oğluñu

Arayıp Bulup

Naşihat Edip İlzām Edemeyip Me'yūs

Olup Geldigidir

74. **gelip:****Sayfa 197**

Satır: 16

Geri dönmek.

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp

pādişāh huzūruna getirdiler

Gelip yer öpüp pādişāha du' ālar

eyledi

75. **gelip:****Sayfa 209**

Satır: 3

Geri dönmek.

gitdi Gelip Leylāya Mecnūnuñ cümle

aḥvālını bir bir beyān edip Bir

gün gelip mübārek yüzünüzü görmek

ister dedikde Leylā da

76. **geldi:****Sayfa 209**

Satır: 27

(Sıra) gelmek.

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet

Mecnūna geldi Ol daḥı çanağını

şundukda Leylā da bir kepçe urup

çanağını kırdı Çünkü Leylā da

77. **gelip:****Sayfa 217**

Satır: 18

Karşılaşmak.

za'if olup helāke döndü Ve gül cemāli

şolup yerine ḥazān dokundu

Āh vāh ederek gelip kızını ol ḥālde

gördükde ḥātırını sorup

78. **geldiler:****Sayfa 221**

Satır: 25

*(Mecnūn'un kabrini korumaya)**süregelmek, devam etmek.*

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp

geldiler tamām bir sene dek ol ṭarafa

kimse uğramağa kādir olmadılar Bir

yıldan soñra ḥayvānlar gördü ki

79. **geldi:****Sayfa 221**

Satır: 34

(Akla) gelmek.

naẓm edip cihān hālkına dāstān eyledi
Bir gün Zeydiñ hātırına bu
geldi kim derdmend Mecnūn

80. geldikde:

Sayfa 129

Satır: 12

Gelince, geldiği zaman.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı
dağı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

81. geldikde:

Sayfa 135

Satır: 18

Gelince, geldiği zaman.

çünkü bunlardan bu sözü işitti Hicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip gayrete
geldi Mecnūn bir dağı geldikde

82. gelende:

Sayfa 137

Satır: 3

Karşılaşmak, rastlaşmak.

nişānlarını şorduḳda bildi kim gelende
rāst gelip cevāb alamadığı
ādemdir Dönüp dedi kim

83. geldikde:

Sayfa 147

Satır: 16

Gelince, geldiği zaman.

şaplanıp biñ cānla ‘āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabīlesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

84. geldikde:

Sayfa 177

Satır: 28

Gelince, geldiği zaman.

olup ağızlarını cevāhirler ile tıdudurup
niçe in‘āmlar ve ihsānlar eyledi
Bir zamāndan soñra Leylā geldikde
İbn-i Selām niçe tabaklar

85. gelip:

Sayfa 209

Satır: 15

Gelmek.

El-kışsa va‘de olunan gün olduğda
Zeyd gelip Mecnūna Birāder
hemān kalḳ gidelim Lākin böyle üryān
olmaḳ olmaz deyip

gel:

1. gel:

Sayfa 169

Satır: 18

"Bırak, vazgeç!" anlamlarında
olup bir kimseden bir davranışını,
alışkanlığını terk etmesini istemek için
kullanılan bir söz.

bu sözümü kabûl edip şu bî-çāreyi

āzād eyle diyü niyāz eyledikde

Hoş sözüñ güzel ammā şimdi gāyetle
zarūretim vardır Gel bu

gelen ādemleri:

1. gelen ādemleri:

Sayfa 195

Satır: 10

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) yanına gelen
insanlar.

geçenleriñ ve yoldan geçen ādemler

Mecnûna yemek gönderirlerdi

Yāhūd aḥvālın sorarlardı Ḥayvānlar

gelen ādemleri gördükde kaçışıp

gelen yemeklerden:

1. gelen yemeklerden:

Sayfa 195

Satır: 11

Kelime Tipi: -

(Yoldan geçen insanların

Mecnûn'a) getirdiği aş.

uzakdan bakarlardı Gelen

yemeklerden Mecnûn ancak bir iki

lokma

yyip cümlesini ḥayvānlara verip

kendilerine veliyyü'n-ni'am

gelip:

1. gelip:

Sayfa 141

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Baskın gelmek.

iki üç gün şabredip oturdu

Ba'dehu yine sevdā-yı 'aşka cūş edip

ve ḥurūş edip gelip şabr

gelip geç:

1. gelip geç:-

Sayfa 119

Satır: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir yerde kısa bir süre bulunmak,
bir yerden geçmek.

babasını meftûn edip bütün gün bülbül
gibi şakırdı

Ve gāh gāh taşra çıkıp gelip geçtiler

Altın tamlası gibi bir

gelip geçen müsâfire:**1. gelip geçen müsâfire:****Sayfa 117**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Gelen giden misafir.

mâldâr devletli âdem olup gelip geçen
müsâfire ikrâm ve çok ni‘met
mebzûl ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip sonra

gelip geçene:**1. gelip geçene:****Sayfa 185**

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir yerde kısa bir süre bulunmak,
bir yerden geçmek.*

hâta olmağla yorulup ne çâre yol üzre
oturup gelip geçene
Şu kıyâfetde bir âdem gördünüz mü
deyip şormağa başladı

gelip geçtiği yerlere:**1. gelip geçtiği yerlere:****Sayfa 125**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Gelip geçilen bölgeler.

olan şuffeniñ üzerinde karar edip
hasret gözleriyle Mecnûnuñ gelip
geçtiği yerlere ve yola bakıp hicrân
gözlerinden inci dânesi gibi

gelip pâdişâhın huzûrunda:**1. gelip pâdişâhın huzûrunda:****Sayfa 197**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Sultanın makamına çıkıp.

kemikleri varsa alıp bir yere cem‘ edip
bir yere gömüñ dedikde
arslancı da gelip pâdişâhın huzûrunda
yer öpüp du‘âlar etdi

gelip yanımdayken:**1. gelip yanımdayken:****Sayfa 187**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) dönüp (babasının)
yanında yaşaması.*

edemediñ Şimden sonra münâsib olan
oldur ki ‘aqlıñız başına düşürüp
gelip yanımdayken Belki
maşşûduñu oturduğı yerde

gelip verime otura:**1. gelip verime otura:****Sayfa 185**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) dönüp babasının
makamına yerleşmesi.

ne hâl ise bir kerre dahı şu Mecnûna
varıp bir maşlaḥat edeyim Ola
ki te'şîr edip gelip verime otura idi
diyü 'aşâsını eline alıp yap yap

gelmiş yerine koyup:**1. gelmiş yerine koyup:****Sayfa 191**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'u evine) dönmüş gibi
görmek, saymak.

'afv edip babalık ḥaqqını ḥelâl edesin
ve beni gelmiş yerine
koyup devletle varıp devletle varıp
gidesiz Ve cihân tırdukça

gene:**1. gene:****Sayfa 155**

Satır: 3

Yine, tekrar.

gene eski 'âlemimde olam ve kendi
feryâd u fiğânımla deli gönlüme
tesellîler vereyim

2. gene:**Sayfa 167**

Satır: 27

Yine, tekrar.

Tâ kim gene elime bir şikâr gire o da
ehl-i 'ıyâlim ise Ne zamân
etmek getirir diyü baña baqarlar
dedikde Mecnûn üzerinde olan

gerçek olup:**1. gerçek olup:****Sayfa 171**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Doğru olmak.

esîrdir dedigiñ sözde gerçek olup
yalan söylemeden

gerçekden 'âşık olanlar bilir:**1. gerçekden 'âşık olanlar bilir:****Sayfa 193**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

(Bu sözleri) hakiki âşıklar anlar.

Satır: 12

Aslına bakılırsa.

Ol benim cānānımdır Ben seniñ
gördüğün gerçi şüretā Mecnündür
ammā haķıķatde Leylādır Bu sözü
gerçekden ‘âşık olanlar bilir

eylediñ Hiçbir vechle ol eyledigñ lutf
u ihsānñ şükrünü edemem
‘Ömrüñ ziyāde olsun Lākin baña bu
haberı getirdiñ gerçi müjde

gerçi:

1. gerçi:

Sayfa 183

Satır: 2

Aslına bakılırsa.

Murādım seni imtiḥān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmñ
kendi rızāsı yok iken verdiler

2. gerçi:

Sayfa 199

Satır: 34

Aslına bakılırsa.

firāklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
ḥālā İbn-i Selāmñ nikāḥı altındayım
Gerçi anñ haberı yok ammā

3. gerçi:

Sayfa 207

4. gerçi:

Sayfa 213

Satır: 28

Aslına bakılırsa.

uğradıklarında arşanlar pāre pāre edip
helāk eylediler Leylā ile
Mecnün gerçi bir yerde şöḥbet
eylerlerdi Hep sözleri ḥāl diliyle ne

5. gerçi:

Sayfa 215

Satır: 24

"Her ne kadar; ...ise de"

anlamlarında bağlaç.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murādıma
nā‘il oldum Ğayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

gerd-i mahzūn olacak gönlümüzü:

1. gerd-i mahzūn olacak gönlümüzü:

Sayfa 153

Satır: 3

Kelime Tipi: -

(Âşığın) hüznülenecek yüreği.

Gerd-i maḥzūn olacak gönlümüzü şād
etme

Yine vīrān olacak ḥatırım ābād etme

gerek:

1. gerekir:

Sayfa 127

Satır: 15

Gerekli, lazım.

bir ‘ilāc görmek gerekir diyü ḳabile
ulularını yanına da‘vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
çāresi için müşāvere eylediler

2. gerek:

Sayfa 135

Satır: 16

Gerekli, lazım.

‘ālem arasında ḥalkın yanında rūsvāy
oluruz Buña mikdārını
bildirmek gerek Tā ki bu sevdādan vaz
gele dediler Leylānıñ babası

3. gerekdir:

Sayfa 165

Satır: 15

Gerekli, lazım.

nā-çār olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnūna verse gerekdir
Yine mi şafā deyip cāzū gözlerine
sürmeler çekip güzel libāsları

4. gerekdir:

Sayfa 167

Satır: 19

Gerekli, lazım.

eyleşem gerekdir Benim kār u kesbim
budur dedikde Mecnūn
Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
bunca nice boğazlarsın

5. gerekdir:

Sayfa 175

Satır: 23

Gerekli, lazım.

Bizim nişānlı dil-berimizdir ihmāl
eylememek gerekdir Belki bir
yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
verirlerse şoñra size güç olup

6. gerek:

Sayfa 189

Satır: 14

Gerekli, lazım.

harekete gelip

Beni bırağıp elimden kurtulsañ mı
gerek deyip cüş u

7. gerek:

Sayfa 193

Satır: 23

Gerekli, lazım.

Yâ Leylâ şüretini bozmağa ne bu recc-
i hâl üzre komağ gerek idi
dedikde Mecnûn herife cevâb verip

8. gerekdir:

Sayfa 195

Satır: 26

Gerekli, lazım.

hâlim n' için deyip

Buña evvelden tedârik etmek gerekdir
deyip her ne zamân

9. gerek:

Sayfa 207

Satır: 14

Gerekli, lazım.

idi Lâkin haţâ edip cânını saña verdi
dediñ Cânını Leylâya
verdi demeñ gerek idiñ Zîrâ anıñ
içdigi şarâbı ben de içsem gerekdir

10. gerekdir:

Sayfa 207

Satır: 14

Gerekli, lazım.

idi Lâkin haţâ edip cânını saña verdi
dediñ Cânını Leylâya
verdi demeñ gerek idiñ Zîrâ anıñ
içdigi şarâbı ben de içsem gerekdir

11. gerekdir:

Sayfa 207

Satır: 16

Gerekli, lazım.

Ve ol cânını cânân yolunda fedâ
eylediği gibi ben de cânımı
cânân uğruna kurbân eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnûna

12. gerek:

Sayfa 215

Satır: 9

Gerekli, lazım.

gülsârına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryâd u
figân edip tütîler gibi söze geldiñ
'Acebdır ki aşlâ bir söz söylemeyip

13. gerekdir:

Sayfa 223

Satır: 18

Gerekli, lazım.

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafā
sürseler gerekir deyip Zeyd

14. gerek:

Sayfa 119

Satır: 12

"Gerek ... gerek/gerekse ... "

*bağlacı. "Hem" gibi başına geldiği
kelimelerin hepsinin birden
düşünüldüğünü anlatır.*

diyü ol yerde bir mübārek mekteb
hocası var idi Ol vilāyet ekābirlerinin
evlādı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta'lim ü te'dip

15. gerek:

Sayfa 119

Satır: 12

"Gerek ... gerek/gerekse ... "

*bağlacı. "Hem" gibi başına geldiği
kelimelerin hepsinin birden
düşünüldüğünü anlatır.*

diyü ol yerde bir mübārek mekteb
hocası var idi Ol vilāyet ekābirlerinin

evlādı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta'lim ü te'dip

16. gerekdir:

Sayfa 157

Satır: 27

*Şart cümlelerinde üstün ihtimali
bildirir, herhalde.*

gerekdir diyü az 'askerle gelmişiniz
Anlar ise gayrı kabileleriniñ
imdāda gelip haylī 'asker olmuşlardır
Sizler dahı anlardan ziyāde

geri çekilip:

1. geri çekilip:

Sayfa 179

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Karıştığı bir işi sürdürmekten
vazgeçmek.*

baña devlet yeter deyip geri çekilip
Leylā günden güne efgānların
ziyāde edip gitdi ki 'aşk āteşi parlayıp
'alevlendi

2. geri çekilip:

Sayfa 197

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Vazgeçme.

eylediler Çünkü yanına yaklaştılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsân eyleyen cevândır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

geri dönüp:

1. geri dönüp:

Sayfa 199

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Geldiği yere gitmek.

... kızım deyip inciği alıp Mecnûndan
tarafa revân
oldu Leylâ da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyâr da

getir:

1. getirdiñ:

Sayfa 153

Satır: 32

Beraberinde getirmek.

idi kim Biz bî-çâreyi va‘ delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup ahvâlime

2. getirir:

Sayfa 167

Satır: 28

Beraberinde getirmek.

Tâ kim gene elime bir şikâr gire o da
ehl-i ‘ıyâlim ise Ne zamân
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnûn üzerinde olan

3. getirip:

Sayfa 223

Satır: 11

Sunmak, ikram etmek.

bir gûne ta‘âm ve şarâbü‘l-kevşer
getirip önlerinde komağda
Zeyd bu hâli gördükde ihtiyâra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

4. getirdiler:

Sayfa 127

Satır: 2

Beraberinde getirmek.

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
teselliler verip dönüp
yine kabîlelerine getirdiler râhat
oldular

5. getirip:

Sayfa 137

Satır: 8

Beraberinde getirmek.

aşlā bir cevāb alamadım deyince
 kabīle halkı bu haberden şād
 olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
 getirip nerde rāst geldiğini bir bir

6. **getirdi:**

Sayfa 141

Satır: 8

Beraberinde getirmek.

zamān nāleler edip efğānlar eyleyip
 āhır-kār babası ne eyledi ise
 Mecnūnu kendüye rām eyledi Alıp
 kabīlesine getirdi

7. **getirdi:**

Sayfa 151

Satır: 12

Beraberinde getirmek.

oḥşadı Ve ādemlerine
 Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
 daḥı yemek getirdi

8. **getirdigin:**

Sayfa 151

Satır: 15

Beraberinde getirmek.

kendiye meyl etdirdi Lākin yine
 getirdigin yiyip

Leylādan ğayrı söz söylemedi Vāfir
 ibrām eylediklerinde ḥāline

9. **getirin:**

Sayfa 151

Satır: 12

Beraberinde getirmek.

oḥşadı Ve ādemlerine

Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
 daḥı yemek getirdi

10. **getirip:**

Sayfa 153

Satır: 19

Beraberinde getirmek.

ki Mecnūnu ḥamāma getirip yudular
 Ve başını tırāş edip pāk ü pākize
 libāslar ile bir ādem kıyāfetine
 koydular Birkaç gün bular ile oturup

11. **getirip:**

Sayfa 161

Satır: 7

Beraberinde getirmek.

şerīfiñiz eger kız ise emr sizindir

Getirip ḥuzūruñuza teslīm edelim

Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
âdem telef olup bed-du'âya

12. getirdiler:

Sayfa 197

Satır: 15

Beraberinde getirmek.

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp
pâdişâh huzûruna getirdiler
Gelip yer öpüp pâdişâha du'âlar
eyledi

13. getir:

Sayfa 199

Satır: 10

Beraberinde getirmek.

derdinden âteşe yandım Luṭf edip var
benden du'âlar edip iştiyâklar
'arz eyle ki eger zaḥmet olmazsa
gelsin alıp fülân yere getir Gelip

14. getireyim:

Sayfa 199

Satır: 19

Beraberinde getirmek.

getireyim deyip 'azîmet eyledi Bes
Leylânîñ olduğı yere varıp
uzaḡdan obanîñ etrâfını ṭolanıp bir
ṭarîk ile Mecnûnuñ geldigini

15. getirdiñ:

Sayfa 207

Satır: 12

*(Haber) beraberinde getirmek,
ulaştırmak.*

eylediñ Hiçbir vechle ol eyledigiñ luṭf
u ihsânîñ şükrünü edemem
'Ömrüñ ziyâde olsun Lâkin baña bu
ḡaberi getirdiñ gerçi müjde

getirt:

1. getirdip:

Sayfa 177

Satır: 9

*Getirmek işini başkasına
yaptırmak.*

diyü âdem getirdip İbni Selâma nikâḡ
edip du'â vü şenâlar
olunup

geyik:

1. geyik:

Sayfa 193

Satır: 33

*Geyikgillerden, erkeklerinin
başında uzun ve çatallı boynuzları
olan, ormanda küçük sürüler halinde
yaşayan, eti yenilen hayvan.*

gördükde ve geyik her ne kadar
insândan kaçır hayvân olup

gez:

1. gezerlerdi:

Sayfa 123

Satır: 23

Dolaşmak.

mağrem edip dâ‘imâ bunlar ile Leylâyı
söyleşip gezerlerdi Ğayrı
söz söylemeler cevâb vermeyip hâtırı
kalırdı

2. gezer:

Sayfa 127

Satır: 8

Dolaşmak.

her zamânki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden
Kays nerde gezer diyü su‘âl eyledikde
Leylânın ‘aşkıyla

3. gezer:

Sayfa 127

Satır: 9

Dolaşmak.

mecnûn olup dâ‘imâ şahrâlarda gezer
hep hâline münâsib beytler

söyleyip gâh gâh Leylânın kabîlesi
tarafına varıp uzakdan efgânlar

4. gezip:

Sayfa 135

Satır: 11

Dolaşmak.

tağı etrafına gezip Leylânın obası
tarafına varıp Leylânın babasına
kabîle halkı

5. gezdirmekdir:

Sayfa 137

Satır: 23

Dolaşmak.

budur ki dâ‘imâ sersem gezdirmekdir
Luğ u ihsân edip bu huşûşda
kuşûruma bakmayıp hâtır-ı şerîfiniz
kalmasın diyü sözünü tamâm

6. gezerdi:

Sayfa 143

Satır: 14

Dolaşmak.

beytler söyleyip gizlice yola birağırdı
Ve kimseye kalbinde olan
gizli sırrını açmayıp dâ‘imâ melûl ü
mağzûn gezerdi Kabîlesi

7. gezip:

Sayfa 145

Satır: 14

Dolaşmak.

‘ Aceb şimdi ol bî-çâre Mecnûnum
 kaçığı tağda ve benim derdimle
 ağlamağa ve ne şekl şahrâlarda gezip
 yüregiñi dağlamağdadır

8. gezerken:

Sayfa 149

Satır: 28

Dolaşmak.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
 dil-âverleriyle binip şikâr
 için tağı ve şahrâları tolanırdı
 Gezerken kulağına bir taraftan hâzîn

9. gezip:

Sayfa 151

Satır: 6

Dolaşmak.

Bir nâ-murâd bî-çâre ‘âşıkdır Bir kızın
 sevdâsıyla ve ‘aşkı
 derdi ile bu hâle girip dâ‘imâ böyle
 şahrâlarda gezip beytler

10. gezmekden:

Sayfa 153

Satır: 12

Dolaşmak.

eylemedikçe kendi işim baña harâm
 olsun Lâkin senden ricâ ederim
 ki böyle tağlarda gezmekden ferâğat
 edip bir kaç gün bizim ile

11. gezerken:

Sayfa 165

Satır: 25

Dolaşmak.

Bu Maḥal Mecnûn Şahrâlarda
 Gezerken
 Avcılara Râst Gelip Elllerinden
 Âhûları Aldığıdır

12. gezerken:

Sayfa 165

Satır: 30

Dolaşmak.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
 ortalığı lalezara döndürüp gece
 ve gündüz feryâd u fiğanlar edip
 gezerken nâ-gâh bir avcının üzerine

13. gezerdim:

Sayfa 167

Satır: 1

Dolaşmak.

elime böyle şikâr girmeyip bu
şahrâları boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikâr girdi dedi

14. gezmek:

Sayfa 167

Satır: 26

Dolaşmak.

bunları şatıp akçasını almamağa
hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dahı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

15. gezip:

Sayfa 169

Satır: 2

Dolaşmak.

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

16. gezip:

Sayfa 173

Satır: 15

Dolaşmak.

Bu hâl ile gezip kabîle kabîle gezerken
günlerde bir gün Leylânın
obasına geldi Leylâ dahı Mecnûnu
âvâzından bildi Hâsret gözüyle

17. gezdikleridir:

Sayfa 193

Satır: 8

Dolaşmak.

Bu Maḥal Mecnûnuñ Vaḥşî Cân-
âverler ile
Ülfet Edip Dâ'imâ Yanınca Bile
Gezdikleridir

gezdigin yerlerde:

1. gezdigin yerlerde:

Sayfa 173

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Dolaştığın bölgeler.

bağışlayıp ' afv etsin Ve gezdigin
yerlerde diyesin kim Hâk Te'âlâ
kullar başına vermesin dahı kundaḳda
maşûmken esîr olup bunca

gezmek:

1. gezmekde:

Sayfa 141

Satır: 20

Dolaşmak.

Ba‘dehu rivāyet olunur
ki bī-çāre Mecnūn bu maḥāl üzre
şahrālarda fiğān edip gezmekde

gibi:

1. gibi:

Sayfa 205

Satır: 10

Aynı şekilde, nasıl idiyse öyle.

eylemek ḥarāmdır Hemān edebiñle ol
diyü ḥaylī sözler söyledi
Zeyd de Mecnūndan işitdigi gibi
sözleri bir bir naql eyledi

2. gibi:

Sayfa 145

Satır: 17

"Gibi" edatı.

geçerken Leylā türküyü işitdigi gibi
yüregine âteşler düşüp
feryād ile ağlamağa başladı Meger
bāğda olan kızlarıñ biri bāğıñ

3. gibi:

Sayfa 165

Satır: 21

"Gibi" edatı.

şulḥ etdigini işitdigi gibi ‘aqlı
deryāsından çıkıp yās u mātemler
edip ve

4. gibi:

Sayfa 177

Satır: 34

"O anda, tam o sırada"

anlamında zarf.

yuyup güç ile ‘aqlı başına gelip kalkıp
Leylānıñ yanına varıp
Gül yüzünden şeftālu alayım dedigi
gibi Leylā hemān çehresini

5. gibi:

Sayfa 211

Satır: 11

"O anda, tam o sırada"

anlamında zarf.

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
ḥayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup ḥattā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

6. gibi:

Sayfa 215

Satır: 16

"O anda, tam o sırada"

anlamında zarf.

dünyâlar tûrduķça saña ‘ömrler verip
göl cemâlini şoldurmasın Ben
ķuluna bir lutf eylediñ ki ĥak-i pâyiñe
gelip cemâliñi gördüğüm gibi

7. gibi:

Sayfa 119

Satır: 15

Benzer (değıştirmeden).

eyledi Kays dersini bir kerre
ĥocasından aldığı gibi öğrenip bir dahı
okutmağa ĥâcet kımayıp ‘aklı kıvî idi

8. gibi:

Sayfa 219

Satır: 31

O anda, tam o sırada.

yerlere şaldı dedikde Mecnûn bu
mâtem ĥaberini işitdiği gibi
âĥ edip bir na‘ra urdu Ortallığı
zelzeleye verip arķası üstüne yıkıldı

9. gibi:

Sayfa 125

Satır: 18

"- e benzer" anlamında edat.

Deyip

Āĥ n’olaydı ben de seniñ gibi bir
ķanatlı kış olup varıp cānānımı

10. gibi:

Sayfa 133

Satır: 24

"- e benzer" anlamında edat.

eylemekdir Ola ki Ĥak Te‘ālā seni bu
belâlardan ĥalâş eyleye ve
sevdānı ref‘ edip evvelki gibi saña
iĥsānlar eyleye dedikde hemān-dem

11. gibi:

Sayfa 143

Satır: 24

"- e benzer" anlamında edat.

açılır Irmaķlar cûş u ĥurûş zencîrin
sürüyüp dîvāne gibi şekl
bağlayıp bûlbûlleriñ Mecnûn gibi
feryād u fiğānı ‘âşıkların yüregiñi

12. gibi:

Sayfa 145

Satır: 5

"- e benzer" anlamında edat.

gibi gelir Āĥ u efğānım āĥ nedendir ki
hiç bāğıma geldiğiniñizde
yüzüñ beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde ĥamdan ĥayrı

13. gibi:

Sayfa 147

Satır: 24

"- e benzer" anlamında edat.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
miḳdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

14. gibi:

Sayfa 149

Satır: 26

"- e benzer" anlamında edat.

bir devletli beg idi Niçe ḳabileye
ḥükm edip cümlesi emrine
muṭī' idiler Ol ṭarafda begler begi gibi
atıp ṭutmada idi

15. gibi:

Sayfa 151

Satır: 26

"- e benzer" anlamında edat.

Ḥaḳ Te'ālā seniñ 'ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād
eylesin Ben gibi ḡarīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lākin

16. gibi:

Sayfa 153

Satır: 13

"- e benzer" anlamında edat.

olup ādem ḳıyāfetine giresiz dedikde
nā-murād Mecnūn bunuñ gibi
mizācına lāyık cevābları işitdikde
ümīde düşüp

17. gibi:

Sayfa 161

Satır: 12

"- e benzer" anlamında edat.

görüṗ baḡrı yanmamışdır Biz de
sizden luṭf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye ādem nice ḳız versin Deli

18. gibi:

Sayfa 165

Satır: 33

"- e benzer" anlamında edat.

sürmeli gözlerinden insān gibi yaşlar
aḳar Bir dil-ber ki ādemin cigerin
yaḳar Avcı bunları ṭutup Ḥaylī
zamāndır

19. gibi:

Sayfa 169

Satır: 5

"- e benzer" anlamında edat.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi
seniñ de anañ babañ mı

var seni abs eyledi  h C n nım
Şimdi seni  gibi avcıdır deyip

20. **gibi:**

Sayfa 171

Satır: 3

"- e benzer" anlamında edat.

 ci  urna gözü  b-ı  ay t gibi  avuk  u
ile to toludur Bir
mik d r ol  udan içip a acı  gölgesinde
oturdu da gördü ki a acı 

21. **gibi:**

Sayfa 171

Satır: 9

"- e benzer" anlamında edat.

 almı dır yo sa benim gibi bir m h-
p re  asretiyle m temlere
girip vu latı  kıy mete mi  almı dır
' Aceb  an ı  fet-i devr n seni 

22. **gibi:**

Sayfa 171

Satır: 13

"- e benzer" anlamında edat.

giyersin d  im  benim gibi bir yerde
 ar r etmeyip daldan dala
 onarsın bir  arafa çekilip gitmege
eversin Seni  bu kıy feti  bu

23. **gibi:**

Sayfa 171

Satır: 21

"- e benzer" anlamında edat.

Bu  demi  cürmü  ab  hati nedir ki
 an eylemi   dem gibi
zenc re urmu sun Yo sa  ırsız mı
y   d   lmudur ki efendisinden

24. **gibi:**

Sayfa 185

Satır: 10

"- e benzer" anlamında edat.

 ayf ki cih nda o luma  asret iken bir
evl dım oldu L kin
bunu  gibi dev sız derde uğrayıp
 dem kıy fetinden çıkıp gitdi

25. **gibi:**

Sayfa 187

Satır: 16

"- e benzer" anlamında edat.

Ey benim ciger g  em oğlum  ns nı 
 ayv nlarla m n sebeti
nedir ki anlarla olup va  iler gibi
 demden  a arsın ve bunu  gibi

26. **gibi:**

Sayfa 203

Satır: 1

"- e benzer" anlamında edat.

ile Mecnûn gibi hasb-ı hâline münâsib
gazeller söyleyip
deli gönlünü eglendirirdi

27. gibi:

Sayfa 205

Satır: 7

"- e benzer" anlamında edat.

ayıkılmaz ve degme açlıktan bî-tâb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi 'aşkı
düşünde bile görmediñ Ve haqîkat-i
hâle ermediñ Baña bundan bahş

28. gibi:

Sayfa 209

Satır: 29

"- e benzer" anlamında edat.

ğayrileri gibi çanağına pilāv kımayıp
kepçe ile urup kırınca
Mecnûn da rakş edip gūyā 'âlemler
kendiniñ oldu

29. gibi:

Sayfa 211

Satır: 22

"- e benzer" anlamında edat.

üzre vâfir zamân geçdi

Bu taraftan Mecnûn niçe zamân kadîr
olmuş gibi ol yerde

30. gibi:

Sayfa 201

Satır: 27

"- e benzer, misal" anlamında
edat.

sırrı fâş olup Mecnûn gibi dillerde
destân oldu Halk-ı 'âlem bir
yere oturup Mecnûnu söyleşirken
ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

31. gibi:

Sayfa 207

Satır: 15

"- e benzer, misal" anlamında
edat.

Ve ol cānını cānān yolunda fedā
eylediği gibi ben de cānımı
cānān uğruna kırbān eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnûna

32. gibi:

Sayfa 215

Satır: 9

"- e benzer, misal" anlamında
edat.

gölzārına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u
figān edip tütīler gibi söze geldiñ
‘Acebdır ki ašlā bir söz söylemeyip

33. gibi:

Sayfa 223

Satır: 4

"- e benzer, misal" anlamında
edat.

hālleri ne ola deyip fikre varıp gece
olduğda düşünde gördü ki bir
bāğçeye varmış kim dünyāda mişli
yokdur İçinde āb-ı hayāt gibi

gide gide:

1. gide gide:

Sayfa 201

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Zaman ilerledikçe, giderek,
gittikçe, ileride.*

Bes bī-çāre Zeydiñ ‘aşk ile dīger-gün
āh u efğānlar ile günden
güne ahvāli ziyāde perīşān olup
beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

giden gitdi:

1. giden gitdi:

Sayfa 161

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*"İş işten geçti, artık giden geri
dönemez." anlamında kullanılan söz.*

olan yine bunları kendi hāline
koymağdır dedi ki
Hoş olan oldu giden gitdi Şimden
soñra suçunuzdan geçip

gir:

1. girdiler:

Sayfa 213

Satır: 23

(Bir yere) girmek.

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöhet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnūn ile bile gelen

2. girdikde:

Sayfa 185

Satır: 29

Girince, girdiği zaman.

ahşāma degin güçle ol haber verdiği
mağārada gelip girdikde
Mecnūnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi kalıp ağlamakdan

3. girip:

Sayfa 211

Satır: 2

(Sepet) içine girmek, oturmak.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
için esbābını develere yükletdi Kendisi
de bir mahfeye girip

4. girip:

Sayfa 151

Satır: 6

Dönüşmek.

Bir nā-murād bī-çāre ‘āşıkdır Bir kızın
sevdāsıyla ve ‘aşkı
derdi ile bu hāle girip dā‘imā böyle
şahrālarda gezip beytler

5. girdi:

Sayfa 167

Satır: 2

(Birinin hakimiyetine) girmek.

elime böyle şikār girmeyip bu
şahrālari boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikār girdi dedi

6. girdikçe:

Sayfa 195

Satır: 29

Gelmek.

görüp dā‘imā ni‘met verdiklerinde
velīyyü’n-ni‘met bilip girdikçe
ikrāmlardı Hayvānlar da yanlarına
varıp bunları oḥşayıp arḳaların

girme:

1. girmeyip:

Sayfa 167

Satır: 1

Geçmemek.

elime böyle şikār girmeyip bu
şahrālari boş gezerdim Çünkü
elime böyle şikār girdi dedi

2. girmeyip:

Sayfa 169

Satır: 12

Geçmemek.

Ben bir fakīrim şahrālarda dā‘imā
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miḳdārı elime bir
şikār girmeyip biñ belā ile bu

git:

1. gideriz:

Sayfa 155

Satır: 17

Yol almak, yolculuk etmek.

isterseñiz verip şafâ-yı hâtırla dönüp
gideriz Eger 'inād eyleyip
muḥālefet ederseniz vaḳtiñize ḥāzır
olun Ceng ü cidāl olunmaḳ

2. gitse:

Sayfa 123

Satır: 21

Bir yere doğru yönelmek.

edip teselliler verirlerdi Dā'imā görüp
gözedip her ne ṭarafa gitse
bile giderlerdi Mecnūn da
yārānlarından sırrını saklamayıp
kendiyē

3. gitti:

Sayfa 121

Satır: 20

*(Söylenen sözlerin) unutulup
gitmesini ifade eder.*

sözler aṣlā fā'ide vermeyip bir
ḳulağından girip bir ḳulağından çıkıp
gitti Ancaḳ bu beytiñ ma'nāsıyla
cevāb verdi

4. giderken:

Sayfa 135

Satır: 26

Gitmek, ayrılmak, uzaklaşmak.

olunur ki Beni Sa'd ḳabīlesinden bir
kimesne maṣlaḥat için yola çekilip
giderken yolu Mecnūnuñ olduḡu yere
uḡrayıp gördü ki bir tāze yigit

5. gitdiler:

Sayfa 213

Satır: 7

*Belli bir amaçla bir yere doğru
yönelmek.*

fūlān yere gitdiler beni ṣabāḥdan
ḥuzūruna da'vet edip dedi ki Var
ol cānānım yārime selāmlar edip eger
zaḥmet olmazsa gelsin diyü

6. gitdikçe:

Sayfa 131

Satır: 10

*Zaman ilerledikçe, gitgide,
giderek, daha çok, çok fazla.*

yerden yere urmaḡa başladı Ve
gögsünü ṭaşlarla döḡüp feryād
u fiḡānlar eyledi Ve gitdikçe
dīvāneliḡi evvelkinden ziyāde olup

7. gitdikçe:

Sayfa 133

Satır: 2

*Zaman ilerledikçe, gitgide,
giderek, daha çok, çok fazla.*

perîşân oldukça babasının anasının
yüreklerini dâğlardı Bir
çâre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylânın derdmend

8. gitdikçe:

Sayfa 137

Satır: 33

*Zaman ilerledikçe, gitgide,
giderek, daha çok, çok fazla.*

etmeyip gitdikçe perîşân olmakdasın
Luţf edip

9. gitdikçe:

Sayfa 157

Satır: 15

*Zaman ilerledikçe, gitgide,
giderek, daha çok, çok fazla.*

olup gitdikçe Mecnûnün ‘askeri zebûn
olmağa başladı
Nevfel de bu hâli görüp cân başına
sıçrayıp

10. gitmiştir:

Sayfa 141

Satır: 2

Gitmek.

ve ihsân edip beni kendi hâlime
koyasın kendi ‘âlemiñizde
olup tatalım ‘Âlem ‘âşık olup
gitmiştir bağında dâ‘im gül bitmiştir

11. gitmiştir:

Sayfa 165

Satır: 28

Gitmek.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki nā-murād
Mecnûn Nevfeliñ müsā‘ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile hâtırı
kalıp şahrâlara gitmiştir Tag

12. gidip:

Sayfa 193

Satır: 32

Gitmek.

Seniñ bildiğin söz degildir deyip gitdi
Bes tağlara gidip niçe zamân anda
olup vahşîlerle alışdı Kaplan

13. gidip:

Sayfa 209

Satır: 33

Gitmek.

dünyâlar anıñ oldu Ve yine tağlarda
gidip kendin ‘âleminde oldu
Rivāyet olunur ki çünki bu hāl

14. gidesiz:

Sayfa 159

Satır: 10

Uzaklaşıp, gitmek.

kendi eleminizde kalırsız Çünki ceng ü
cidāl olunduğda orta yere
niçe âdemler girip sizi kendilerine
mutî‘ü rām eylerler deyip gidesiz

15. gitmez:

Sayfa 191

Satır: 6

(Kabileye) dönmek.

haberini işidip bildi ki her ne kadar
sa‘y u tedbîr eylerse bu iş
bitmez ve emrine rām olup kabîleye
gitmez Me‘yūs olup Mecnūna

16. gitdi:

Sayfa 193

Satır: 31

Uzaklaşmak.

Seniñ bildiğñ söz degildir deyip gitdi
Bes tağlara gidip niçe zamān anda
olup vahşîlerle alışdı Kaplan

17. gitmede:

Sayfa 119

Satır: 27

*Devam etmek. II Leylâ'nın
güzelliğinin çoğalmasının devam
etmesi bağlamında.*

ki günden güne hüsnü ziyāde olup
gitmede Bes Kays-ı nā-murād
bir uğurdan gönül kuşu zülfü dāmına
düşüp cān u gönülden

18. giderlerdi:

Sayfa 123

Satır: 22

Yolculuk yapmak.

edip tesellîler verirlerdi Dā‘imā görüp
gözedip her ne tarafa gitse
bile giderlerdi Mecnūn da
yārânlarından sırrını saklamayıp
kendiyeye

19. gitdikçe:

Sayfa 125

Satır: 28

Zaman ilerledikçe.

āhları çekip ortalık yerde vāfir ‘arz-ı
iştîyâklar eylediginden bî-çāre

Mecnûn kendisini zabt edemeyip
girdikçe efgâna birden geçip

20. **girdiler:**

Sayfa 127

Satır: 1

*Belli bir yol takip etmek, yolda
ilerlemek.*

girdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
teselliler verip dönüp
yine kabîlelerine getirdiler rāhat
oldular

21. **gidip:**

Sayfa 149

Satır: 2

Gitmek.

haber olup Hoş geldiniz diyü istikbâl
eyleyip ‘izzet ü ikrām
ile obasına gidip ziyāfetler eyledi

22. **gidip:**

Sayfa 153

Satır: 27

Gitmek.

gidip aḥşāmlara degin ‘ayş u ‘işretler
edip Mecnūnuñ aḥvālını
unudup aṣlā muḳayyed olmadı
Mecnūn da gördü ki va‘deleri

23. **girdi:**

Sayfa 157

Satır: 21

Gitmek.

şulḥ u şalāḥ olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine girdi Ve zebūn
olup şulḥa ṭālib olduḡu ḡāyet gücüne
gelip ḳasāvetlendi Yanında

24. **girdikde:**

Sayfa 163

Satır: 29

Gitmek.

zebūn olup nā-ḫār şulḥ edip dönüp
girdikde
Leylā ziyāde perīşān olup niçe günler
yās u mātemler eyleyip

25. **girdiler:**

Sayfa 163

Satır: 1

Bir yerden ayrılmak.

deyip dönüp girdiler Çünkü Mecnūn
yine Nevfeliñ şulḥ
eylediginden ḫaberdār oldu

26. **girdi:**

Sayfa 175

Satır: 13

Bulunduğu yerden ayrılmak.

verip gönlünü şād eyledi Kārī da
Leylāya du‘ālar edip gitdi
Bu Maḥal Leylānıñ İbn-i Selāma
Nikāh Olunup

27. **gitdi:**

Sayfa 179

Satır: 18

*Gönlün aşk derdiyle kendinden
geçmesi.*

baña devlet yeter deyip geri çekilip
Leylā günden güne efğānların
ziyāde edip gitdi ki ‘aşk āteşi parlayıp
‘alevlendi

28. **girdiler:**

Sayfa 217

Satır: 2

Ayrılmak, uzaklaşmak.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşanlar ve yırtıcı
ḥayvānlar daḥı ardına düşüp girdiler
Mecnūn Leylā ile bu kadar

29. **gitdi:**

Sayfa 219

Satır: 9

Ayrılmak; ölmek.

sevdāsıyla tamām edip bu cihāndan
ğamıñla gitdi ve ḥālā yitdi Ya‘ni
yerde vişālīñden arzūsu ḥātırından
gitmemişdir Olan ‘aşkıñdan ferāğat

30. **gidip:**

Sayfa 117

Satır: 9

Gitmek.

gidip olduğda atlar ve develer
bağışlayıp ‘izzet ü ikrām ile gönderirdi
Ve cümle kabīlenin bayı gedāsı
ni‘meti ile ğark olup her

31. **gidip:**

Sayfa 219

Satır: 22

Gitmek.

yaşlar dökerek Leylānıñ mezārına
varıp üstünde niçe niçe feryād u
fiğānlar edip andan soñra şahrāya
gidip āh vāhlar edip Mecnūnuñ

32. **giderse:**

Sayfa 221

Satır: 24

Gitmek.

kalıp kimse yanına varamadı Zīrā
arşanlar vesā‘ir yırtıcı cān-āverler

bunca zamāndan beri ayrılmayıp
kande giderse Mecnūn ardına

33. gidip:

Sayfa 135

Satır: 21

*Bir yöne doğru yönelmek, yol
almak, ilerlemek.*

Mecnūnu araşdırdı Bulamayıp kabilesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çāre olup nām u
nişāndan aşlā bir eşer

34. gideyim:

Sayfa 137

Satır: 27

*Ayrılmak uzaklaşmak, bir yere
doğru yönelmek.*

böyle yābān yerde terk edip nereye
gideyim ve kabileye vardıkda
bî-çāre vālideñe ne cevāb vereyim ki
gece gündüz seniñ firākınla

35. gitdi:

Sayfa 209

Satır: 12

*Bir yerden uzaklaşmak ve başka
bir yere doğru yol almak.*

Zeyd bu müjde haberin aldıkda
Kandesin Mecnūn deyip şahrāya toğru
gitdi Gelip bir gūşede

36. gidip:

Sayfa 153

Satır: 23

*Bir yöne doğru yönelmek, yol
almak, ilerlemek.*

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylāniñ ‘aşkıyla
tāze gāzeller söyleyip deli göñlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

giy:

1. giyip:

Sayfa 165

Satır: 17

*Örtünüp korunmak için bir şeyi
vücutuna geçirmek.*

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamāndan soñra babası sürür ile
gelip oturdukda Leylā

giydirip kuşatdı:

1. giydirip kuşatdı:

Sayfa 187

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Giyimi anlamında tamam olmak.

bile getirmişdi Çıkarıp giydirip kuşatdı
Ve naşihat edip dedi ki

giyip kuşanmakdan geçer:

1. giyip kuşanmakdan geçer:

Sayfa 205

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Özenli bir biçimde giyinmekten
vazgeçmek.*

anı pâdişâh edip bu fânî dünyânın
zevķ ü şafâsından el çekip giyip
kuşanmakdan geçer Ve bir şarâb iç
ki kıyâmete dek mest olup

giz:

1. gizlice:

Sayfa 143

Satır: 13

Gizlemek.

beytler söyleyip gizlice yola bırağırdı
Ve kimseye kalbinde olan
gizli sırrını açmayıp dâ'imâ melûl ü
maḥzûn gezerdi Kabîlesi

gizle:

1. gizleyip:

Sayfa 143

Satır: 3

Saklamak.

babası korkusundan 'aşkını gizleyip
şakınırdı Ve ortayı tenhâ
buldukça

gizli:

1. gizli:

Sayfa 121

Satır: 4

*Başkalarından saklanan,
duyurulmayan, saklı kalan, mahrem,
mestur, nihan.*

uğurundan bunların arasına 'aşk âteşi
düşüp yapça yapça bunları
yakmağa başladı Gizli birbirlerine
'arz-ı ḥaller edip nâz u niyâza

2. gizli:

Sayfa 141

Satır: 18

*Başkalarından saklanan,
duyurulmayan, saklı kalan, mahrem,
mestur, nihan.*

Bu Maḥâl Leylânın Mecnûna Olan
'Aşk u Maḥabbeti Gizli İken Tıyulup
Fâş Olduğudur

3. gizlice:

Sayfa 143

Satır: 1

*Başkalarından saklanan,
duyurulmayan, saklı kalan, mahrem,
mestur, nihan.*

āteşi olup gizlice āh eyledikçe felek
āyinesin siyāh
eylerdi Ammā neylesin taşra çıkmāğa
kudreti olmayıp anası ve

gögercin:

1. gögercinlere:

Sayfa 125

Satır: 12

*Kuş türü. || Güvercin, Nuh
Peygambere habercilik yapan
kuşlardan bir tanesidir. Peygambere
sadık kalan tek kuştur. Daha çok
kanadına mektup bağlanarak haber
taşması ile bilinir. || Burada ise
Mecnûn, sevgiliye ulaşabilme adına
feryatlarını beytle ifade etmiştir.*

maḥabbetler ‘arz ederdi Ve tağda
gögercinler uçup Leylânîñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnûnuñ
gönlüne âteşler bırağıp gögercinlere

gögercinler uçup:

1. gögercinler uçup:

Sayfa 125

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Güvercin uçuşu, havalanması. ||
Güvercin, Nuh Peygambere habercilik
yapan kuşlardan bir tanesidir.
Peygambere sadık kalan tek kuştur.
Güvercin daha çok kanadına mektup
bağlanarak haber taşması ile bilinir.
|| Burada ise Mecnûn, sevgiliye
ulaşabilmenin ancak güvercin gibi
kanatlara sahip olmaktan geçtiğini
hâliyle de güvercine imrenerek
feryatlarına devam etmesi ifade
olunmuştur.*

maḥabbetler ‘arz ederdi Ve tağda
gögercinler uçup Leylânîñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnûnuñ
gönlüne âteşler bırağıp gögercinlere

gögsünü taşlarla döğüp:

1. gögsünü taşlarla döğüp:

Sayfa 131

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Göğsüne taşlar vurmak.

yerden yere urmağa başladı Ve
gögsünü taşlarla döğüp feryād

u fiğānlar eyledi Ve gitdikçe
dīvāneligi evvelkinden ziyāde olup

gökden inmeli:

1. gökden inmeli:

Sayfa 197

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Gökten inmek, Tanrı tarafından
gönderilmek.*

Dedi ki
Pādişāhım ol kimesne ādem degil belli
ki gökden inmeli

göklere çıktı:

1. göklere çıktı:

Sayfa 219

Satır: 16

gonca ile gün gibi:

1. gonca ile gün gibi:

Sayfa 121

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Gonca ile gün gibi . II Açmamış
gonca ve doğmamış gün gibi
anlamında.*

ile gün gibi her biri helāk ve hicrāne
edip cihān başlarına siyāh oldu

Kelime Tipi: -

Yükselmek, gökyüzüne ulaşmak.

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
cins feryād u fiğānlar
eylediler ki ünleri ‘ālemi tutup göklere
çıkdı

göm:

1. gömdüklerinde:

Sayfa 191

Satır: 11

Gömmek, defnetmek.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hayr-du‘ādan ferāmuş etmeyip

gönder-:

1. gönderip:

Sayfa 163

Satır: 13

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

ardı sıra ādemler gönderip etrāfı
aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar

Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānıñ

gönder:

1. gönderdi:

Sayfa 155

Satır: 12

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

toğru gelirken yakīn vardıkda ibtidā
bir iki ādemini elçi edip muḳāddem
gönderdi

2. gönderilen:

Sayfa 155

Satır: 20

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

muḳarrerdür Şoñra ‘özü ü bahāne
eylemeyesiz diyü haber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu haberi
ḳabilelerine i‘lām

3. gönderip:

Sayfa 157

Satır: 19

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

ādem gönderip şulḫa ṭālib oldu
Leylā ḳabīlesiniñ şulḫ cānlarına
minnet idi Bes ortalık yerde

4. gönderdi:

Sayfa 159

Satır: 30

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

arayıp bulup dürlü iltifāt ile göñlünü
alıp yola götürdü Leylānıñ
ḳabīlesine yakīn vardıkda ādem
gönderdi Leylāyı Mecnūna istedi

5. gönderdi:

Sayfa 175

Satır: 27

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

ādemlere teslīm edip Leylānıñ

babasına gönderdi

Bes bunlar da yola girip günlerde bir
gün menziline erişip

6. gönderdiler:

Sayfa 177

Satır: 24

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

‘izzet edip bir gümüş maḥfeye bindirip
niçe cāriyelerle İbn-i
Selāmiñ âdemlerine verip gönderdiler

7. gönderirlerdi:

Sayfa 195

Satır: 9

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

geçenleriñ ve yoldan geçen âdemler
Mecnûna yemek gönderirlerdi
Yâhûd aḥvâlin şorarlardı Ḥayvânlar
gelen âdemleri gördükde kaçışıp

8. gönderip:

Sayfa 203

Satır: 17

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

getirip göndermek lâzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnûna Leylâdan selâm ve du‘âlar
gönderip yine Leylâya gelip

9. göndermek:

Sayfa 203

Satır: 17

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

getirip göndermek lâzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnûna Leylâdan selâm ve du‘âlar
gönderip yine Leylâya gelip

10. gönderdi:

Sayfa 213

Satır: 9

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak.*

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
hemân-dem tırma gidelim
dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
na‘ralar urup rakşlar eyledi

11. gönderirdi:

Sayfa 117

Satır: 9

*Yollamak, ulaşmasını, gitmesini
sağlamak. II (Misafiri hediyelerle)
uğurlamak.*

gidip olduğda atlar ve develer
bağıslayıp ‘izzet ü ikrām ile gönderirdi
Ve cümle kabîlenin bayı gedâsı
ni‘meti ile ğark olup her

12. gönderdiginden:

Sayfa 125

Satır: 6

*Yollamak. II Seher yelinin
sevgilin saçının kokusunu yollaması.*

Bülbül gibi dil-figârım haberiñ var mı
seniñ
deyip kendisine cânân zülfünüñ
koşusunu gönderdiginden şanki

gönderi verir:

1. gönderi verir:

Sayfa 179

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Çabucak göndermek.

bir yâbâne herîf için âh vâhlar edip
buña nice taḥammül olunur Âdem
böyle kıızı mâlik bile olsa boşayıp
babası evine gönderi verir

gönl:

1. gönlüme:

Sayfa 201

Satır: 3

(Âşığın) gönlü, yüreği.

iki beyt okusun Kulağımla işidip bir
miḳdâr gönlüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyâr Mecnûnuñ
yanına varıp gördü ki cânân

gönlü açılmadı:

1. gönlü açılmadı:

Sayfa 145

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Gönlü açılmak, ferahlamak.

aşlâ yüzü gülmeyip gönlü açılmadı Ve
gönlünden der idi ki
Baña bu gülşen yârsız külhân ve her
yâriñ âyinesi gözüme

gönlü şâd olup:

1. gönlü şâd olup:

Sayfa 211

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Gönül huzuruna kavuşmak.

Cihân nûr ile münevver olduğda

Mecnûn da yerinden kalkıp

gördü kim kalbi sürür ile tölup gönlü

şâd olup Hakkâ çok şükrler

gönlüm sürürü:

1. gönlüm sürürü:

Sayfa 137

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Gönül sevinci.

Ey gözüm nuru ve gönlüm sürürü
oglum Bu seniñ sevdāñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnûn babasınıñ ayağına düşüp

**gönlümü kendi tarafına çekip rāzı
olmayıp:**

**1. gönlümü kendi tarafına çekip rāzı
olmayıp:**

Sayfa 189

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'u) gönlü kendi tarafına
çekiyor (babasının emrini) kabul
etmiyor.*

sözünü tutup itā'at edip fermânına
inķiyād edeyim derim ise
rāzı olmayıp gönlümü kendi tarafına
çekip emrimden taşra dedikde

gönlünden darılıp:

1. gönlünden darılıp:

Sayfa 177

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*(İçinden) darılmak. II Hoşa
gitmeyen bir tutum, davranış veya söz
dolayısıyla gücenip görüşmez olmak,
gücenmek.*

Ėutlu olsun kadınım darısı dostlar
başına dediklerinde Leylā
gönlünden bunlara darılıp

gönlüne āteşler bırağıp:

1. gönlüne āteşler bırağıp:

Sayfa 125

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Yüreğine aşk ateşi düşürmek,
bırakmak.*

maħabbetler 'arz ederdi Ve tağda
gögercinler uçup Leylānıñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnūnuñ
gönlüne āteşler bırağıp gögercinlere

gönlünü alıp:

1. gönlünü alıp:

Sayfa 159

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir kimseyi hoşnut etmek,
memnun etmek, sevindirmek.*

arayıp bulup dürlü iltifāt ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylānıñ
kabilesine yakīn vardıkda ādem
gönderdi Leylāyı Mecnūna istedi

gönlünü eglemek:

1. gönlünü eglemek:

Sayfa 141

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Gönlünü avutmak. II Geçici bir ilgi ve sevgi göstererek hoşça vakit geçirmek.

edip ve kararını tār-mār eyledikde
Yāhū sizi deyip şahrālara çekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

2. gönlünü eglemek:

Sayfa 153

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

Gönül eğlendirmek. Geçici bir ilgi ve sevgi göstererek hoşça vakit geçirmek.

ile bir bağçaya gidip sohbetler edip
gāh gāh Leylānīn 'aşkıyla
tāze gazeller söyleyip deli gönlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

gönlünü egler:

1. gönlünü egler:

Sayfa 151

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Avutmak.

okuyup feryād u figān ile deli gönlünü
egler dediklerinde Nevfel
ne ta'accüb edip

gönlünü eglerken:

1. gönlünü eglerken:

Sayfa 169

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Gönlünü avutmak.

Bu Maḥal Bir Ağaç Altında Mecnūn
Bir Qargaya
Söyleyip Gönlünü Eglerken Bir
Zencire Urulmuş

gönlünü şād eyledi:

1. gönlünü şād eyledi:

Sayfa 175

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Gönlünü hoş etmek, sevindirmek.

verip gönlünü şād eyledi Qarı da
Leylāya du'ālar edip gitdi
Bu Maḥal Leylānīn İbn-i Selāma
Nikāh Olunup

2. gönlünü şād eyledi:

Sayfa 175

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Gönlünü hoş etmek, sevindirmek.

verip gönlünü şād eyledi Kārī da
Leylāya du‘ālar edip gitdi
Bu Maḥal Leylāniñ İbn-i Selāma
Nikāh Olunup

göñül:

1. göñlüne:

Sayfa 179

Satır: 25

(Âşığın) gönlü, yüreği.

ğamlarımı kim ḥaber verir deyip
göñlüne teselliler verirdi
Bî-çāre İbn-i Selām bu ḥālleri görüp
ne bilsin Nā-çār olup

2. göñlünden:

Sayfa 145

Satır: 1

*Aşk ve sevginin kaynağı, kalp,
yürek. II Leylā'nın gönlü.*

aşlā yüzü gülmeyip göñlü açılmadı Ve
göñlünden der idi ki
Baña bu gülşen yārsiz külḥān ve her
yāriñ āyinesi gözüme

3. göñlünü:

Sayfa 151

Satır: 23

(Âşığın) gönlü, yüreği.

göñlünü şād eylemedikçe rāḥat
eylemeyip zevk u şafāyı terk edeyim
dedikde Mecnūn söze gelip Nevfelle
du‘ālar edip

göñül kuşu zülfü dāmına düşüp:

1. göñül kuşu zülfü dāmına düşüp:

Sayfa 119

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*(Kays'ın) göñül kuşunun
(sevgilinin) saçlarının tuzağına
düşmesi. II Âşık olması.*

ki günden güne ḥüsnü ziyāde olup
gitmede Bes Kays-ı nā-murād
bir uğurdan göñül kuşu zülfü dāmına
düşüp cān u göñülden

göñül kuşunu:

1. göñül kuşunu:

Sayfa 201

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Âşığın gönlü. II Divan şiirinde
âşığın gönlü bir kuş gibi sevgilinin saç
tuzağına düşer âşık olur. (bk.
Mazmunlar).*

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi
‘ammûsunuñ bir nâzenîn

kıızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

**gönül kuşunu zülfü dâmenine
düşürüp:**

**1. gönül kuşunu zülfü dâmenine
düşürüp:**

Sayfa 179

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Âşığın gönlü (bir kuş gibi)

*sevgilinin saçı tuzağına düşer âşık
olur.*

şabr ederdi Zîrâ Leylânîñ ibtidâda
yüzünü gördüğü gibi gönül
kuşunu zülfü dâmenine düşürüp biñ
cânla mübtelâsı olmuşdu Bes

gönül vermiştir:

1. gönül vermiştir:

Sayfa 179

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Âşık olmak, sevgiyle bağlanmak.

kaşığı olmadığın bilip gayr kimseye
gönül vermiştir Buña ibrâm eylemek

olmaz Hemân çâresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

gönüllere erişip:

1. gönüllere erişip:

Sayfa 215

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Gönüle tesir etmek.

zamândan beri derd-i ‘aşkla nālân ve
âteş-i hasretle biryân olup
feryâd u fiğânları gönüllere erişip
gözlerinden kanlı yaşlar şahrâları

gör:

1. gördü:

Sayfa 153

Satır: 7

Görmek, farketmek.

bir kaç gün zevk u şafâñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnûnuñ aşlâ
i’tikâdı yok Hâk Te‘âlâ Hazretine

2. gördü:

Sayfa 165

Satır: 31

Görmek, farketmek.

uğrayıp gördü ki üç dâne geyik
yavrucaıklarını dutup muhkem
bağlamış anaları hasret ile yüreklerin
dāğlamış Tırmadan ağlaşıp

3. göreyim:

Sayfa 181

Satır: 9

Görmek, farketmek.

Yanına varıp göreyim ne işler şu
dīvāne deyip devesini sürüp
yanına geldikde gördü ki tırmadan
Leylā hakkında gâzeller söyleyip

4. gördükde:

Sayfa 195

Satır: 10

Görmek, farketmek.

geçenleriñ ve yoldan geçen âdemler
Mecnūna yemek gönderirlerdi
Yāhūd aḥvālin şorarlardı Ḥayvānlar
gelen âdemleri gördükde kaçışıp

5. gördü:

Sayfa 211

Satır: 4

Görmek, farketmek.

İbn-i Selāmıñ âdemleri yanına düşüp
yola girdiler Ḥikmet Allahıñ

Yolu üstüne uğrayıp Mecnūn da gördü
ki bir niçe develerle bir kaç

6. gördükde:

Sayfa 217

Satır: 20

Görmek, farketmek.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemāliñ soldu dedikde Leylā
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde āh edip dedi ki

7. gördü:

Sayfa 119

Satır: 25

Anlamak, farkına varmak.

alur gözüyle bağıdıkda gördü kim
şaçları sünbül kaşları ‘anber
ğamzesi hançer gözleri āhū ruhları gül
kāfūrī beden bir māh-tābdır

8. gördü:

Sayfa 145

Satır: 19

Anlamak, farkına varmak.

içinde gezerken ol yere gelip Leylāyı
gördü ki maḥzūndur
Oturup ağladıkça bakıp gördükde

9. gördü:**Sayfa 153**

Satır: 28

Anlamak, farkına varmak.

gidip ahşāmlara degin ‘ayş u ‘işretler
edip Mecnūnuñ ahvālını
unudup ašlā muḳayyed olmadı
Mecnūn da gördü ki va‘deleri

10. gördü:**Sayfa 167**

Satır: 31

Anlamak, farkına varmak.

eyle Hemān bunları şaliver dedikde
avcı da gördü ki Mecnūnun
esbābı āhūlardan ziyāde aḳça eder Bu
şikār daḥı a‘lādır deyip

11. gördü:**Sayfa 173**

Satır: 10

Anlamak, farkına varmak.

deyip her ne ḳadar aḳçe alırsañ hep
seniñ oluñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemān bu zencīre
ḥayrānım dedikde ḳarı gördü kim

12. gördüm:**Sayfa 185**

Satır: 27

Anlamak, farkına varmak.

bir ādem rāst gelip gördüm Ġālibā ki
ol aradıḡın kimsedir dedikde
pīr de maḡāranın nişānını alıp niçe
zaḥmetler ile yola girip şabah

13. gördü:**Sayfa 187**

Satır: 11

Anlamak, farkına varmak.

nażar etdi Gördü ki maḥşer ḥalkı gibi
başdan ayaḡa ‘üryān ve gövdesi
yaralarla biryān olduḡunu gördükde
yanınca bir ḳat esbāb

14. gördü:**Sayfa 189**

Satır: 10

Anlamak, farkına varmak.

naşihatlar eyledi
Çünki Mecnūn babasından bu
naşihatları işidip gördü kim sözleri

15. gördükde:**Sayfa 137**

Satır: 11

Bakmak, görmek.

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hâlde gördükde gözlerinden
yaşlar revân olup yanına gelip

16. gördükde:

Sayfa 187

Satır: 12

Bakmak, görmek.

nazar etdi Gördü ki mahşer halkı gibi
başdan ayağa 'üryân ve gövdesi
yaralarla biryân olduğunu gördükde
yanınca bir kat esbâb

17. gördükde:

Sayfa 193

Satır: 33

Bakmak, görmek.

gördükde ve geyik her ne kadar
insândan kaçır hayvân olup

18. göreyim:

Sayfa 165

Satır: 20

Görelim, bakalım.

babasının sürûrundan yüz bulup Niye
hayırlı 'alâmet degildir deyip
Hele ancağ göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrâr

19. göreyim:

Sayfa 183

Satır: 1

Görelim, bakalım.

Murâdım seni imtiḥân idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selâmın
kendi rızası yok iken verdiler

20. göreyim:

Sayfa 209

Satır: 1

Görelim, bakalım.

baş üstüne murâdını 'arz edeyim
göreyim ne buyururlar
Yine bir cevâb olduğda gelirim deyip
Mecnûna vedâ' edip çekilip

21. göreydim:

Sayfa 123

Satır: 15

Görmek, bakmak, temaşa etmek.

göreydim diyü nâle vü efgânlar eyledi
Leylâ da Mecnûn âvâzını işidip ol dahı
cân u gönülden

22. göreydim:

Sayfa 199

Satır: 23

Görmek, bakmak, temaşa etmek.

göreydim geçeydik Katlanayım çünkü
ahşam oldu
Herkes uykuya vardıkda zarāfetle
kimse tuymadın yatağından

23. gördü:

Sayfa 169

Satır: 3

Bakmak, farkına varmak.

rāst gelip gördü kim bir güzel şıgîn
şikār eylemiş yanına varıp arkasını
oḥsayıp gāh gözlerini öpüp Ey bî-çāre
Ne tarîk ile tutulup böyle

24. gördü:

Sayfa 171

Satır: 4

Bakmak, farkına varmak.

İçi turna gözü āb-ı hayāt gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
miqdār ol şudan içip ağacıñ gölgesinde
oturdukda gördü ki ağacıñ

25. gördü:

Sayfa 185

Satır: 35

Bakmak, farkına varmak.

Mecnūn da gözünü açıp gördü kim bir
ādem tırmadan kendisine
merḥamet edip oḥşar

26. gördü:

Sayfa 193

Satır: 12

Bakmak, farkına varmak.

olup bî-ḳarār olmağın tağlara ‘azîmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
bir üstād naḳḳāş ol kâğıdıñ

27. gördü:

Sayfa 211

Satır: 32

Bakmak, farkına varmak.

Cihān nūr ile münevver olduğda
Mecnūn da yerinden kalkıp
gördü kim ḳalbi sürür ile tölup göñlü
şād olup Hāḳḳa çok şükrler

28. gördü:

Sayfa 213

Satır: 1

Bakmak, farkına varmak.

anı gördü kim yār-ı ḳadīmi olan Zeyd
ḳarşıdan çıkageldi

Selām verip Mecnūnuñ üstüne müjde
gevherlerin nişār edip

29. gördüler:

Sayfa 197

Satır: 3

Görmek, idrak etmek.

eylediler Çünkü yanına yaklaştılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsān eyleyen cevāndır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

30. görüp:

Sayfa 157

Satır: 16

Anlamak, fark etmek, kavramak.

olup gitdikçe Mecnūnuñ ‘askeri zebūn
olmağa başladı
Nevfel de bu hāli görüp cān başına
sıçrayıp

31. görüp:

Sayfa 163

Satır: 34

*Bir şey hakkında bir yargıya
varmak, değerlendirmek.*

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip ‘aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

32. gördüklerinde:

Sayfa 123

Satır: 4

Bakmak, görmek, tanık olmak.

kanlı yaşlar dökülürdü
Halk Kaysıñ bu hālini ve derd-i ser-
mecāllerini gördüklerinde kimi acıyıp

33. görebileydim:

Sayfa 125

Satır: 19

Bakmak, görmek, tanık olmak.

görebileydim diyü efğānlar edip
eglenip kabīlesine gelirdi
Günlerde bir gün Mecnūn yārānlarıyla
eski ādeti üzre ol tağıñ

34. gördü:

Sayfa 135

Satır: 26

Bakmak, görmek, tanık olmak.

olunur ki Beni Sa‘d kabīlesinden bir
kimesne maşlahat için yola çekilip
giderken yolu Mecnūnuñ olduğu yere
uğrayıp gördü ki bir tāze yigit

35. gördükde:

Sayfa 135

Satır: 2

Bakmak, görmek, tanık olmak.

derd-i 'aşk u mey ile āhir eyle deyip
du'ālar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu hāli gördükde

36. **gördi:**

Sayfa 137

Satır: 10

Bakmak, görmek, tanık olmak.

dedikde Mecnūnuñ babası atlanıp bir
kaç ādemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrāfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

37. **gördükde:**

Sayfa 141

Satır: 6

Bakmak, görmek, tanık olmak.

Ve gücü kuvveti kesilip çöküp oturdu
Mecnūn da bu hāli gördükde figāna
başlayıp babalı oğullu bir

38. **gördükde:**

Sayfa 145

Satır: 20

Bakmak, görmek, tanık olmak.

içinde gezerken ol yere gelip Leylāyı
gördü ki maḥzūndur
Oturup ağladıkça bakıp gördükde

39. **gördükde:**

Sayfa 147

Satır: 14

Bakmak, görmek, tanık olmak.

İttifāk İbn-i Selām dahı yolda bu
nāzeninler alayına rāst
gelip içlerinde Leylānıñ cemālini
gördükde gamzesi oğları bağrına

40. **gördü:**

Sayfa 149

Satır: 29

Bakmak, görmek, tanık olmak.

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir tāze yigit oturup
turmadın firāklı

41. **göricek:**

Sayfa 151

Satır: 3

Bakmak, görmek, tanık olmak.

Nevfel Mecnūnu bu hālde göricek
'Acebā bu ne şekl ādem
ola deyip aḥvālını şorduḡda

42. gördükde:

Sayfa 167

Satır: 7

Bakmak, görmek, tanık olmak.

olduğunu gördükde Leylâ hâtırına
gelip
Şimdi benim cânım da böyle anası ve
babası elinde giriftâr

43. gördükde:

Sayfa 171

Satır: 6

Bakmak, görmek, tanık olmak.

üstünde bir saçı sünbül dil-ber gibi bir
siyâh güzel kargâ tırmadın
daldan dala konar Mecnûn bu hâli
gördükde dedi ki

44. gördükde:

Sayfa 175

Satır: 4

Bakmak, görmek, tanık olmak.

Kandesin dağlar deyip çekilip gitmede
Kocağarı da bu hâli gördükde

45. gördü:

Sayfa 181

Satır: 10

Bakmak, görmek, tanık olmak.

Yanına varıp göreyim ne işler şu
dīvâne deyip devesini sürüp
yanına geldikde gördü ki tırmadan
Leylâ hakkında gazeller söyleyip

46. gördü:

Sayfa 185

Satır: 3

Bakmak, görmek, tanık olmak.

Ba' dehu rivâyet olunur ki çünkü gördü
ki Mecnûnuñ babası
oğlunuñ günden güne dīvâneligi
ziyâde olup dâ'imâ yâbânlarda
gezmege

47. gördü:

Sayfa 185

Satır: 30

Bakmak, görmek, tanık olmak.

ağşâma degin güçle ol haber verdiği
mağârada gelip girdikde
Mecnûnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi kalıp ağlamağdan

48. görüp:

Sayfa 189

Satır: 7

Bakmak, görmek, tanık olmak.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir
iki günlük ‘ömrümü seniñle
geçirip āhır ‘ömrümde bir kaç gün ben
de şād olayım diyü vāfir

49. gördükde:

Sayfa 193

Satır: 14

Bakmak, görmek, tanık olmak.

üzerinde Leylā ile Mecnūnu taşvīr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnūn da bu hāli gördükde qarārı
kalmayıp herīfiñ elinden

50. gördükde:

Sayfa 193

Satır: 16

Bakmak, görmek, tanık olmak.

kāğıdı alıp Leylānıñ şūretini bozup
kendi şūretini incitmeyip hāli
üzre kodu Herīf de bu hāli gördükde
hayrān olup

51. görüp:

Sayfa 205

Satır: 15

Bakmak, görmek, tanık olmak.

‘aşkıyla cigerin biryān eyledi İbn-i
Selām da bu hāli görüp cānına

şabr edip hüsñü temāşāsına kanā‘at
eylemekle şabr eylerdi Hikmet

52. gördüğü:

Sayfa 211

Satır: 11

Bakmak, görmek, tanık olmak.

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
hayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup hattā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

53. gördükde:

Sayfa 217

Satır: 18

Bakmak, görmek, tanık olmak.

za‘īf olup helāke döndü Ve gül cemāli
şolup yerine hazān doķundu
Āh vāh ederek gelip kızını ol hālde
gördükde hātırını sorup

54. görem:

Sayfa 203

Satır: 11

Görmek, görüşmek.

Görem diyü tālīb olup ādem gönderip
yanına da‘vet eyledi
Zeyd de gelip Leylāya buluşdukda
Leylā da mā-cerāsını kendisinden

55. gördüm:**Sayfa 215**

Satır: 23

Görmek, görüşmek.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murādıma
nā‘il oldum Gayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

56. görüşdüler:**Sayfa 127**

Satır: 24

Karşılıklı yüz yüze konuşmak.

‘Āmir kabîlesinin begi ile cümle belli
başlıları geliyor diyü
haber verdiklerinde karşı çıkıp
görüşdüler

57. gördüğüm:**Sayfa 131**

Satır: 18

Yaşamak, tecrübe etmek.

harāb-ı cānān-ı ğam ile toptolu oldum
Ve hicrān kuşları başıma konup
tamām yerini buldu Günden güne
gördüğüm derd ü miñnetden

58. görülmeyip:**Sayfa 159**

Satır: 16

*Bir davranışı çözüme**ulaştırmamak anlamında.*

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidāl olup iki taraftan bu
kadar ādemler telef oldu Ve yine bir
maşlahat gidermeyip görülmeyip

59. görürüz:**Sayfa 201**

Satır: 2

Rastlaşmak.

yüzümüze kir gelir Bu miqdār yakīnlik
kifāyet eder
Birbirimizi görürüz yā Hemān
Mecnūna benden selām edip bir

60. görmek:**Sayfa 207**

Satır: 30

Yanına gidip konuşmak.

hasret oldum ‘Acabā şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

61. görmek:**Sayfa 209**

Satır: 4

*Göz yardımıyla bir şeyin varlığını
algılamak, seçmek.*

gitdi Gelip Leylāya Mecnūnuñ cümle
aḥvālını bir bir beyān edip Bir
gün gelip mübārek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylā da

62. görüp:

Sayfa 209

Satır: 24

(Birini/Leylā'yı) görmek;

rastlamak.

Birāder şu herīflerīñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnūn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylāyı görüp 'aqlı

63. gördüğüm:

Sayfa 215

Satır: 16

(Sevgilinin yüzünü) görmek.

dünyālar tırdukça saña 'ömrler verip
gül cemālını şoldurmasın Ben
kuluna bir lıṭf eylediñ ki ḥak-i pāyiñe
gelip cemālīñi gördüğüm gibi

64. gördü:

Sayfa 221

Satır: 26

Anlamak.

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol ṭarafa

kimse uğramağa qādir olmadılar Bir
yıldan soñra ḥayvānlar gördü ki

65. gördü:

Sayfa 135

Satır: 32

Duymak.

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revān oldular

Ḥikmet-i Allāhıñ yolu Mecnūnuñ
ḳabīlesine uğrayıp gördü ki

66. görüp:

Sayfa 117

Satır: 11

İhtiyaç gidermek, yardım etmek.

II Maslahat gidermek.

kimiñ bir maşlaḥatı varsa görüp
ḥāṭırlarını ele alırdı Māl ü menāl
yanında ṭoprağ ile ber-ā-ber idi
Cihānda aṣlā bir şe'ye muhtāc degil

67. gördükçe:

Sayfa 119

Satır: 7

Şahit olmak. II Mecnūn'un

güzelliğini görmek.

güzel ma'şūm gördükçe oḥşayup Ḥak
Te'ālāya yaramaz gözden

şaklasın diyü du‘âlar edip muhabbetler
ederlerdi

68. gördükde:

Sayfa 119

Satır: 30

*Bakmak, dikkat etmek, tanık
olmak. II Dilber-i zibâ.*

meftûnu oldu
Leylâ da Kaysın hüsnüne bakıp bir dil-
ber-i zibâ gördükde

69. görenler:

Sayfa 121

Satır: 12

*Tanık olmak. II Aşkî duyan
kimseler.*

Ahvâllerinden ba‘zı ba‘zı kimesneler
bu hâli tıydukdâ
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

70. gördü:

Sayfa 125

Satır: 21

Görme eylemi, algılamak.

etegine varıp uzakdan Leylânîñ
obasına toğru bakdıkdâ gördü ki
obanıñ etekleri açılıp Leylâ ayın on
dördü gibi obanıñ içinde

71. gördüler:

Sayfa 147

Satır: 17

Görmek, şahit olmak.

kimseler İbn-i Selâmîñ yanına gelip
gördüler ki gam u gıuşsa deryâsına
talmış ve maḥzûn perîşân olup
kendisini aldırılmış Sebebi ne idüğün

72. gördüler:

Sayfa 159

Satır: 23

Görmek, şahit olmak.

Nevfel ile görüşüp yine ‘üryân olup
dönüp Bre tır diye gördüler
Çâre olup diñlemedi

73. gördü:

Sayfa 171

Satır: 2

*(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şâhit olmak, tanık olmak.*

ğāyet şusamışdı Nā-gāh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laṭif havuz yapmışlardır

74. **gördünüz:****Sayfa 185**

Satır: 22

Rastlamak.

hasta olmağla yorulup ne çäre yol üzre
 oturup gelip geçene
 Şu kıyâfetde bir âdem gördünüz mü
 deyip şormağa başladı

75. **gördükde:****Sayfa 185**

Satır: 33

Şahit olmak.

Babası bu hâli gördükde yüregi päre
 päre olup gözlerinden kanlı
 yaşlar akarak başını dizine alıp
 şefkatle oşşamaya başladı

76. **görün:****Sayfa 197**

Satır: 8

Bakın!, görün!.

ğazabı sākin olup ‘afv eylemediginden
 pişmān olup
 Dünkü gün aşlanlara atdığımız
 derdmendi görün Eger kalmış

77. **görüp:****Sayfa 199**

Satır: 27

Bakmak, fark etmek.

görüp yakîn geldikde orada kalıp
 ihtiyār bu hâli gördükde Leylāya
 dedi ki

78. **gördükde:****Sayfa 199**

Satır: 27

Bakmak, tanık olmak.

görüp yakîn geldikde orada kalıp
 ihtiyār bu hâli gördükde Leylāya
 dedi ki

79. **gördü:****Sayfa 201**

Satır: 4

Tanık olmak.

iki beyt okusun Kulağımla işidip bir
 miqdār gönlüme teselliyet
 vereyim dedikde ihtiyār Mecnūnuñ
 yanına varıp gördü ki cānān

80. **görüp:****Sayfa 213**

Satır: 19

Gördüğü vakit.

yıkıldı Mecnūn Leylāyı görüp ol da bir
 na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk

şarābıyla mest olmuş ‘ aşık u ma ‘ şūk
herbiri bir tarafa yıkıldı

81. görünürdü:

Sayfa 217

Satır: 5

Algılamak.

Leylā görünürdü
Bu Maḥal Leylānıñ ‘Ömrü Tamām
Olup Āhirete Gıtdıdır

82. gördükde:

Sayfa 219

Satır: 24

Tanık olmak.

yanına gelip ağlamakdan söz
söylemege dermānı olmayıp Mecnūn
da Zeydiñ bu ḥālını gördükde Ḥayrlı
‘alāmet degildir Bunda bir

83. gördükde:

Sayfa 223

Satır: 12

Tanık olmak.

bir gūne ta ‘ām ve şarābü ‘l-kevşer
getirip önlerinde ḵomakda
Zeyd bu ḥālī gördükde ihtiyāra şordu
Bu taḥt üzerinde olanlar

84. görünür:

Sayfa 139

Satır: 23

Algılamak.

yere erişdirir Eger ibtidā bī-ma ‘nā şey
görünür Ammā soñu kemāl-i
ḥāldir ‘Āşıklar melāmet taşından
kaçmazlar Ve ‘ār nāmūs nedir

gördükde:

1. gördükde:

Sayfa 213

Satır: 18

Görünce, gördüğü zaman.

şād olup şanki ölmüş idi Tāze cānı
ḥayāt buldu Yerinden şıçrayıp
birden taşra çıkdı Mecnūnu gördükde
safāsından ‘aklı başından gidip

gördükleri gibi:

1. gördükleri gibi:

Sayfa 197

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Gördükleri zaman.

esbābını şoyup arslanlarıñ içine
bırakdılar Arslanlar da yine

bir âdem geldiğin gördükleri gibi
yerlerinden sıçrayıp her tarafa hamle

göre:

1. göre:

Sayfa 123

Satır: 2

Uygun olarak.

Ḳays-ı bî-çâreniñ hâli dîger-gün olup
âteş-i hicrânla yanıp yakılmağa başladı
ve hep hâline göre beytler söyleyip
âvâz ile ayrılıp gözlerinden

2. göre:

Sayfa 189

Satır: 15

"-e göre" edatı.

hurûş geldikde Mecnûn yine evvel ki
hâline göre yüz biñ hicâb ile
babasına dedi kim

göresim geldi:

1. göresim geldi:

Sayfa 209

Satır: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Görmek isteğini duymak, özlemle
görmek istemek, özlemek.*

Mecnûnumu katı çokdan göresim
geldi lâkin ne çâre edelim
hiçbir tarîk ile buluşmaçlık mümkün
degildir deyip âhîr bunu

görme:

1. görmeyip:-yip

Sayfa 207

Satır: 28

*Görüşmemek, bir arada
olmamak.*

Andaň soñra Mecnûna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cânânım
Leylâyı görmeyip yüzüne

2. görmediginden:

Sayfa 127

Satır: 7

Görmemek, bulamamak.

her zamânki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden
Ḳays nerde gezer diyü su‘ âl eyledikde
Leylânıñ ‘aşkıyla

görün:

1. göründü:

Sayfa 131

Satır: 15

Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

göründü Ve nigâr-ı nâzenînim yüzün
göstermeyip başına firâk
şâlinı bürüyüp râhat günlerim miḥnet ü
ğam olup maḥzûn gönlüm

görüp gözedip:

1. görüp gözedip:

Sayfa 123

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Mukayyet olmak, yardım etmek.

II Mecnûn'u korumak.

edip tesellîler verirlerdi Dâ'îmâ görüp
gözedip her ne taraḫa gitse
bile giderlerdi Mecnûn da
yârânlarından sırrını saklamayıp
kendiyeye

görüp işitdiği aḫvâli:

1. görüp işitdiği aḫvâli:

Sayfa 145

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Tanık olup duyduğu vaziyet. II

Leylâ'nın vaziyeti.

aḫvâli bir bir beyân edip

Bu kıza olmuş olacak Mecnûna 'âşık
olup divâne olmuş

görüş:

1. görüşmek:

Sayfa 209

Satır: 10

(Sevgiliyle) görüşmek, karşı

karşıya gelip birbirini görmek.

elimle üleşdirsem ol daḫı eline bir
çanak alıp aralığa girse ol vaktde
görüşmek olur dedi

2. görüşmeklige:

Sayfa 215

Satır: 7

(Sevgiliyle) görüşmek, buluşmak,

sohbet etmek.

lâlezâra döndürüp benimle bir sa'ât
görüşmeklige biñ cânla müştâk
iken şimdi Ḥaḫka yüz biñ şükrleri ki ol
murâdın ḫâşıl oldu Ḥüsnüm

3. görüşüp:

Sayfa 159

Satır: 23

Buluşup konuşmak, konuşup

sohbet etmek.

Nevfel ile görüşüp yine 'üryān olup
dönüp Bre tır diye gördüler
Çāre olup dinlemedi

4. görüşmek:

Sayfa 207

Satır: 31

*Buluşup konuşmak, konuşup
sohbet etmek.*

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı
müşkıldir Hiç taşra çıkmaz Ben
de haylī zamāndır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

5. görüşmek:

Sayfa 211

Satır: 18

*Buluşup konuşmak, konuşup
sohbet etmek.*

Niçe olur haylī zamāndır ki 'āşık u
şādık yārim olan Mecnūnu
bir gün da'vet edip görüşmek istedim
Lākin bir aralık bulamadım

görüştüp konuşurlardı:

1. görüşüp konuşurlardı:

Sayfa 123

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Karşı karşıya gelip konuşmak,
birbirini görmek. II Dostluk etmek.*

Mecnūnuñ iki üç taze yārānları var idi
Küçücükden bir yerde
olup dā'imā birbirleriyle görüşüp
konuşurlardı Mecnūna vefādārlık

göster:

1. gösterip:

Sayfa 183

Satır: 15

Göstermek.

'ahd ü peymānlar edip Hāk Te'ālā
evvel baña gösterip senden gayrı
kimse benim hüsnum bağına gire Eger
ibrāma uğrarsam kendimi helāk

götür:

1. götürüp:

Sayfa 195

Satır: 32

Alıp götürme.

sıgardı Bes günlerde bir gün pādīşāh
muşāhibine gāzab edip emr
eyledi kim götürüp arşanlarıñ önüne
atalar Fermān üzre tutup

2. götürüp:

Sayfa 219

Satır: 18

Alıp götürme.

El-kıssa Leylânın vaşiyetin yerine
getirip tâbüta koydular
Cümle kabîle halkı mâtem ederek
götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

3. götürüp:

Sayfa 133

Satır: 17

*Bir yerden bir yere götürmek,
ulaştırmak.*

Harem-i Şerîfe götürüp Benim oğlum
bu maħalde her ne du‘ā
olunursa Hâk Te‘ālā kendi luṭf u
kerreminden kabûl eder Murād

4. götürdüğüdür:

Sayfa 133

Satır: 5

*Bir yere giderken beraberinde
bulundurmak, beraber gitmek,
refakatine almak.*

Kā‘be-i Mükerrerremeye Götürdügüdür
Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünkü
Mecnûnün derdi günden güne

5. götürseñiz:

Sayfa 133

Satır: 9

*Bir kimseyi beraberinde bir yere
götürmek, ulaştırmak.*

Mükerrerremeye götürseñiz anda bir du‘ā
olunsa ümîddir ki bu derdden
halāş olur Buña gayrî yüzünden ‘ilāc
eylemek kaç tı müşkildir

6. götüreyim:

Sayfa 139

Satır: 4

*Bir kimseyi beraberinde bir yere
götürmek, ulaştırmak.*

nice huzûrumuz ve rahâtımız olsun
‘Ālemde bulunmayan kız olsun
tek kaç başın sağ olsun kaç hemān
seni anañ yanına götüreyim

7. götüresiz:

Sayfa 149

Satır: 11

*Bir kimseyi beraberinde bir yere
götürmek, ulaştırmak.*

vaktde sizlere haber ederiz Gelip nikāh
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü şenā kavlı
karār eylediklerinde

8. götürseñ:**Sayfa 167**

Satır: 3

*Bir kimseyi beraberinde bir yere
götürmek, ulaştırmak.*

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini şatıp birini ehl-i
‘ıyālime verip anlara nafağa edeyim

9. götür:**Sayfa 173**

Satır: 4

*(Bir kimseyi bir yere giderken)
beraberinde bulundurmak, onunla
beraber gitmek.*

iken felek beni kapısından ayırıp āvāre
eylemiştir Beni bu hāl üzre
boyunu bağılı cigeri dāğılı götür dilerse
öldürsün dilerse suçumu

10. götürüp:**Sayfa 217**

Satır: 32

Alıp götürmek.

kan ile boyasız ki ‘aşk yolunda şehīd
olduğuma ‘alāmet ola
Beni bu hāl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki ‘aşkla āvāre ve ser-gerdān

gövdesi ‘uryān:**1. gövdesi ‘uryān:****Sayfa 151**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bedeni çıplak.

beytler söyleyip ağlarken saçları fitil

fitil olup gövdesi

‘uryān olmağın güneşde yakıp

yandırıp bir korkunç kıyāfetine girmiş

gövdesi yaralarla:**1. gövdesi yaralarla:****Sayfa 187**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) gövdesi yaralarla (kebab
gibi kavrulmuş).*

nazar etdi Gördü ki maḥşer halkı gibi

başdan ayağa ‘uryān ve gövdesi

yaralarla biryān olduğunu gördükde

yanınca bir kat esbāb

göz:**1. gözlerinden:****Sayfa 123**

Satır: 28

Görme organı, ayn.

yigitler ile ol tağın etegine varıp
uzağdan Leylânın obasına toğru
hasret gözüyle bakıp âh vâh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

2. gözlerinden:

Sayfa 167

Satır: 6

Görme organı, ayn.

derken Mecnûn da ol maḥale çıkıp
gelip yavrucaklarının belâ
tuzağına tutulup analarının ḥasretiyle
gözlerinden yaşlar revân

3. gözlerinden:

Sayfa 169

Satır: 32

Görme organı, ayn.

tağlar aşp şahrâları geçerdı ve beytler
okuyup feryâd u fiğân ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu ḥâl
üzre çekilip giderken güneşin

4. gözlerini:

Sayfa 169

Satır: 4

Görme organı, ayn.

râst gelip gördü kim bir güzel şıgîn
şikâr eylemiş yanına varıp arkasını
ohşayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre
Ne tarîk ile tutulup böyle

5. gözüyle:

Sayfa 173

Satır: 16

(Hasret) nazarı.

Bu ḥâl ile gezip kabîle kabîle gezerken
günlerde bir gün Leylânın
obasına geldi Leylâ daḥı Mecnûnu
âvâzından bildi Ḥasret gözüyle

6. gözüyle:

Sayfa 215

Satır: 32

(Hasret) nazarı.

bir yerde oturdular Âḥir-kâr Mecnûn
Leylâya bir kerre Allaha
ışmarladık gözüyle bakıp feryâd u
fiğânlar edip yerinden kalkıp

7. gözlerinden:

Sayfa 123

Satır: 2

(Mecnûn'ün) gözleri.

Ḳays-ı bî-çârenin ḥâli diğger-gün olup
âteş-i hicrânla yanıp yakılmağa başladı

ve hep hâline göre beytler söyleyip
âvâz ile ayrılıp gözlerinden

8. gözlerinden:

Sayfa 135

Satır: 1

(Mecnûn'ûn) gözleri.

derd-i 'aşk u mey ile âhîr eyle deyip
du'âlar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu hâli gördükde

9. gözlerinden:

Sayfa 139

Satır: 7

(Mecnûn'ûn) gözleri.

bu naşîhat sözlerini işitdikde
gözlerinden kanlı yaşlar akıdıp
Ey benim sermâye-i 'ömrüm olan
babacığım Hâk Te'âlâ

10. gözlerinden:

Sayfa 185

Satır: 33

(Mecnûn'ûn) gözleri.

Babası bu hâli gördükde yüregi pâre
pâre olup gözlerinden kanlı
yaşlar akarak başını dizine alıp
şefkatle ohşamaya başladı

11. gözlerinden:

Sayfa 191

Satır: 28

(Mecnûn'ûn) gözleri.

edip Dirîgâ cihânda felek beni bir tâze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revân
olup taşlarla döğünmege başladı

12. gözlerinden:

Sayfa 213

Satır: 11

(Mecnûn'ûn) gözleri.

Gözlerinden yaşlar döküp sürûrundan
secdeler edip yüzlerini
yerlere sürüp Hâkka çok şükrler eyledi

13. gözlerinden:

Sayfa 221

Satır: 13

(Mecnûn'ûn) gözleri.

gözlerinden kanlı yaşlar döküp feryâd
u figânlar eyledi Ve elini kaldırıp
Cenâb-ı Hâk Te'âlâ dergâhına bu
yüzden tazarru' edip niyâzlar

14. gözlerinden:

Sayfa 219

Satır: 11

(Leylâ'nın annesinin) gözleri.

eylememiştir deyip gözlerinden yaşlar
ağıttı ve cānān diyerek cān
verip cihāndan gitdi Anası çünkü
Leylānıñ dünyādan gitdigini

15. gözlerinden:

Sayfa 219

Satır: 20

(Zeyd'in) gözleri.

Leylānıñ öldüğünden haberdār olup
yaqasını pāreleyip kendisini
yerden yere urdu Ve siyāh mātem
libāslarını giyip gözlerinden kanlı

16. gözlerinden:

Sayfa 135

Satır: 4

(Mecnûn'un babasının) gözleri.

me'yūs olup
Şimden sonra buña çāre eylemek katı
güç oldu deyüp gözlerinden

17. gözlerinden:

Sayfa 137

Satır: 11

(Mecnûn'un babasının) gözleri.

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hālde gördükde gözlerinden
yaşlar revān olup yanına gelip

18. gözleriñden:

Sayfa 145

Satır: 15

(Sevgilinin) gözleri, bakışı.

deyip tırmadın gözleriñden yaş
dökerken bağın taşrasında bir
'Arab Mecnûnuñ Leylā hakkında
söylediği firākaları ve beytleri ırlayıp

19. gözlerinden:

Sayfa 165

Satır: 24

(Sevgilinin) gözleri, bakışı.

Şimden sonra gayrı Mecnûn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiğān eyledi

20. gözlerinden:

Sayfa 211

Satır: 28

(Mecnûn'un) gözleri.

kerre dahı cānānımı görebileydim Ve
ḥüsnü gülzārını temāşa edip
yañağı güllerine elim ereydi deyip niçe
niyāzlar edip gözlerinden

21. gözüne

Sayfa 217

Satır: 4

(Mecnûn'un) gözü, bakışı.

vişâlden soñra ğayrı zevke ve şevke
şâd olmuşdu Her kânğı tarafa
baksa Leylâdan ğayrı bir şüret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

22. gözlerinden:

Sayfa 143

Satır: 7

(Leylâ'nın) gözleri, bakışı.

olup şahrâları lâle-zâr etmekdedir
deyip gözlerinden mercân
dânesi gibi yaşlar döküp gâh gâh
Necûd tağı tarafından Mecnûnuñ

23. gözlerinden:

Sayfa 125

Satır: 24

(Sevgilinin) gözleri, bakışı.

olan şuffeniñ üzerinde karar edip
hasret gözleriyle Mecnûnuñ gelip
geçtiği yerlere ve yola bakıp hicrân
gözlerinden inci dânesi gibi

göz degmesin:

1. göz degmesin:

Sayfa 119

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Uğursuzluk, kötülük getirdiğine
inanılan kıskanç veya hayran bakışlar
dolayısıyla kötü bir duruma düşmek,
göze gelmek, nazar değmek.

Esen yelden toğan aydan sakınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma'sûm da günden güne büyüyüp

göz kulağ oldukda:

1. göz kulağ oldukda:

Sayfa 211

Satır: 34

Kelime Tipi: **Deyim**

Dikkat kesilmek.

edip İn-şâ'allah hayrlı 'alâmetdir
deyip cânân tarafından esen yele
göz kulağ oldukda

gözleri aydın olup:

1. gözleri aydın olup:

Sayfa 117

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Sevinçli bir olay dolayısıyla
bürünülen hâl.

olup şâd oldular Hâk Te'âlâya çok
şükrler edip şadağalar verip

niçe koyunlar ve develer kurbân edip
fuķarāya üleşdirdiler Ve nice

gözleri cānānımın gözleridir:

1. gözleri cānānımın gözleridir:

Sayfa 167

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*(Ceylanların) bakışları sevgilinin
gözleridir.*

gözleri cānānımın gözleridir Luţf edip
bu olmaz sevdādan vazgeçip
bize birağasın dedikde avcı da

gözleri içine batmış:

1. gözleri içine batmış:

Sayfa 185

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Göz çukurunun ağlamaktan
oyuklaşması.*

gözleri içine batmış Ve yılan gibi toza
toprağa yuvalanıp dört kat
olup yatmış

**gözleri seniñ cānānımın gözlerine
benzediginden:**

**1. gözleri seniñ cānānımın gözlerine
benzediğinden:**

Sayfa 167

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*(Ceylanın) bakışının seniñ
(Mecnûn'un) sevgilinin bakışına
benzemesi.*

Be hey âdem Sen dīvāne misin gözleri
seniñ cānānımın gözlerine
benzediginden baña ne fâi' de var
Benim cānım yokdur Hemān

gözlerim aydın eyledi:

1. gözlerim aydın eyledi:

Sayfa 165

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Gözü aydın olmak. II Müjdeli
haber karşısında sevinmek.*

Bu defa murādım mûmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
ķabîlemiz ķalkı Nevfel ellerinde zebûn
olup şimdi babam beni

gözlerinden âteşler çıkıp:

1. gözlerinden âteşler çıkıp:

Sayfa 179

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek.

gözlerinden âteşler çıkıp tekrâr 'aklı
başından gidip bir
zamândan şoñra 'aklını devşirip

gözlerinden gâ'ib olup:

1. gözlerinden gâ'ib olup:

Sayfa 145

Satır: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Gözden kaybolmak.

Ve gözlerinden gâ'ib olup bir tenhâ
yere güşeye varıp bir ağacıñ
dibinde oturup

gözlerinden kanlı yaşlar revân olup:

1. gözlerinden kanlı yaşlar revân olup:

Sayfa 131

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Kan ağlamak.

geceler şabâha-dek mäh-tāba karşı
beytler söyleyip gâh ırlayıp gâh
ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revân
olup yiyip içmekden kesildi

gözlerinden kanlı yaşlar şahrâları

lâlezâra döndürüp:

**1. gözlerinden kanlı yaşlar şahrâları
lâlezâra döndürüp:**

Sayfa 215

Satır: 7

Kelime Tipi: -

(Leylâ ile Mecnûn'un)

*gözlerinden (akan) kanlı yaşların
çölleri lale bahçesine çevirmesi. II
Âşığın kanlı gözyaşlarının akmasıyla
çöl, lale bahçesine dönüşmüştür.*

lâlezâra döndürüp benimle bir sa'ât
görüsmeklige biñ cânla müştāk
iken şimdi Hâkka yüz biñ şükrlr ki ol
murādın hâşıl oldu Hüsnüm

gözlerinden öpüp:

1. gözlerinden öpüp:

Sayfa 191

Satır: 14

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un gözlerinden) öpmek.

gâh gâh cânım için Qur'ân-ı 'azîmü's-
şân okuyup ruhumu şād edesin
Gözlerinden öpüp vedâ' edip ağlaya
ağlaya dönüp kabilesine

gözlerinden yaşlar revân olup:

1. gözlerinden yaşlar revân olup:

Sayfa 127

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un babasının) gözünden
akan yaşlar.

düşdüğünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revân olup akmağa başladı
Bir zamândan soñra Buna ağlamağa
çâre olmaz hemân erkenden

gözlerini öpüp:

1. gözlerini öpüp:

Sayfa 207

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Sevgi belirtisi.

şâd olup Zeydi қоçup ve gözlerini
öpüp
Bâreka'llah birâder güzel dediñ deyip
bir miqdâr oturdular

gözleriniñ yaşı:

1. gözleriniñ yaşı:

Sayfa 165

Satır: 29

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) gözyaşı.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece

ve gündüz feryâd u fîğanlar edip
gezerken nâ-gâh bir avcınıñ üzerine

gözü şirin âhü:

1. gözü şirin âhü:

Sayfa 167

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Şirin gözlü ceylan.

eyleşem gerekdir Benim kâr u kesbim
budur dedikde Mecnûn
Be hey kişi Böyle gözü şirin âhü olup
bunca nice boğazlarsın

gözüm görürken:

1. gözüm görürken:

Sayfa 189

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Gözü görmek, şahit olmak.

kabîleye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne kadar
mâlüm varsa cümlesini saña teslîm
edeyim Ve hâl-i hayâtımda

gözüm nuru:

1. gözüm nuru:

Sayfa 137

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Gözümün nuru) çok sevilen,
değer verilen kimse veya şey için
kullanılan seslenme sözü. II İlahi bir
güç tarafından gönderildiğine inanılan
parlaklık, mübâreklik.

Ey gözüm nuru ve gönlüm sürürü
oglum Bu seniñ sevdâñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnûn babasınıñ ayağına düşüp

2. gözüm nuru:

Sayfa 217

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Sevgi anlatan bir seslenme sözü.

II Leylâ.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâliñ şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

gözün aydın olsun:

1. gözün aydın olsun:

Sayfa 199

Satır: 5

Kelime Tipi:-

Gözün aydın! II Sevinçli bir olay

dolayısıyla kullanılan bir kutlama
sözü.

Ey bî-çâre böyle yâbân yerde ne
yatarsıñ Gözüñ aydın olsun
ki seniñ derdine düşüp cânânıñ olan
Leylâ senden dañı ziyâde

gözünü açıp:

1. gözünü açıp:

Sayfa 185

Satır: 35

Kelime Tipi: -

Uykudan uyanmak.

Mecnûn da gözünü açıp gördü kim bir
âdem tırmadan kendisine
merhamet edip oñşar

2. gözünü açıp:

Sayfa 217

Satır: 20

Kelime Tipi:-

Gözünü açmak. uyanmak. II

Gözünü çevirmek, bakmak; bir yerde
olduğunun farkında olmak.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâliñ şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

Âşığın aşk derdiyle gözünden

akan yaşlar.

gözünü ovarak:

1. gözünü ovarak:

Sayfa 187

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Gözü ovuşturmak.

Mecnûn gözünü ovarak babası

olduğunu bildikde 'özrlr dileyip

ayağına düştü Ol ciger gūşesini ḥasret

ile koşup iki gözlerini öpüp

gözünüze aldırmayıp:

1. gözünüze aldırmayıp:

Sayfa 157

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

Önemsememek.

Hak Subhāne ve Te'ālānıñ

ḳudretindedir Ḳullarınıñ kimiñ gāh

mağlūb eyler Cenābınız ḳabīle ḥalkını

gözünüze aldırmayıp ne olsa

gözyaşı:

1. gözyaşları:

Sayfa 139

Satır: 22

Anlarıñ gülmesi gözyaşdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yābānda ḳomaz Elbette bir

gözyaşını silip:

1. gözyaşını silip:

Sayfa 187

Satır: 10

Kelime Tipi: -

(Âşığın) gözyaşını silmek.

ağlamağa başladı

Bir zamāndan şoñra babası gözyaşını

silip tekrār Mecnūna

güç:

1. güçle:

Sayfa 185

Satır: 29

Zorluk, güçlük.

aḥşāma degin güçle ol ḥaber verdiği

mağārada gelip girdikde

Mecnūnu gördü kim hem kemikleriyle

derisi ḳalıp ağlamaḳdan

güç ile:

1. güç ile:**Sayfa 177**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Güçlülük, zorla.

yuyup güç ile 'aklı başına gelip kalkıp
Leylânî'n yanına varıp
Gül yüzünden şeftâlu alayım dedigi
gibi Leylâ hemân çehresini

güç olup:**1. güç olup:-****Sayfa 175**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Güç duruma gelmek, zorlaşmak.

Bizim nişanlı dil-berimizdir ihmâl
eylememek gerekdir Belki bir
yerden ibrâma râst gelip nişânlımı
verirlerse sonra size güç olup

güç olur:**1. güç olur:****Sayfa 145**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Zorlaşmak, güçleşmek.

hemân bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir

münâsib yere veregörün yohsa sonra
'ilâc eylemek güç olur deyip

2. güç olur:**Sayfa 177**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Bir şeyin yapılmasında zorluk ve
sıkıntı ile karşılaşmak.*

zağmet olur Ve hem İbn-i Selâma güç
olur Aralık yerde birbirinize
'adâvet peydâ olur Emr siziñdir Ve
geçenlerde Nevfel iki kerre 'asker

güçle:**1. güçle:****Sayfa 199**

Satır: 12

Zorluk, güçlük.

baña haber eyle diyü niyâzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

2. güçle:**Sayfa 213**

Satır: 22

Zorluk, güçlük.

Niçe zamân bu hâl üzre kaldılar
Yüzlerine gül-âblar saçıp niçe

‘ilâclar edip güçle ‘ağlları başlarına
gelip Leylâ Mecnûnuñ eline

gücü kuvveti kesilip:

1. gücü kuvveti kesilip:

Sayfa 141

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Takati kalmamak (veya kesilmek).

Gücü azalmak, bitmek.

Ve gücü kuvveti kesilip çöküp oturdu
Mecnûn da bu hâli gördükde figâna
başlayıp babalı oğullu bir

gücün nem varsa:

1. gücün nem varsa:

Sayfa 169

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Kıymetli neyim varsa.

teklîfi eyleme dedikde Mecnûn

Ne çâre edem ki seniñ hâtırın hoş edip
gücün nem varsa bu

gücüne gelip:

1. gücüne gelip:

Sayfa 157

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

(Bir şey birinin) gücüne gitmek.

Gönlü kırılmak, onuruna dokunmak.

şulh u şalâh olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn
olup şulha ṯalib olduğu gâyet gücüne
gelip kasâvetlendi Yanında

2. gücüne gelip:

Sayfa 157

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gücüne gitmek. Gönlü kırılmak,
onuruna dokunmak.*

şulh u şalâh olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn
olup şulha ṯalib olduğu gâyet gücüne
gelip kasâvetlendi Yanında

3. gücüne gelip:

Sayfa 157

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gücüne (ağırına) gitmek: Bir söz,
bir davranış bir kimseye ağır gelmek,
o kimsenin gücenmesine yol açmak,
onuruna dokunmak.*

şulh u şalâh olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn

olup şulha t̄alib olduğu ġāyet gücüne
gelip kaşāvetlendi Yanında

gibi akip vardıkda kızların kimi
sāzende ve kimi rak̄kāş ve

göl:

1. gölsün:

Sayfa 145

Satır: 7

*Gölmek, neşelenmek, mutlu
olmak.*

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
hep seniñ için seni gölsün diyü
eyleriz dediklerinde Leylā

2. gölöp:

Sayfa 207

Satır: 7

*Gölmek, neşelenmek, mutlu
olmak.*

eyledi Bir yüzden gölöp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
şoñra Zeyd dedi ki

3. göl:

Sayfa 143

Satır: 27

Leylā.

gönlünü şād ve bir pāre ġamdan āzād
etmek için gül gülşende sular

göl bitmiştir:

1. gül bitmiştir:

Sayfa 141

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Göl yetişmek, göle karışmak.

ve ihsān edip beni kendi hālime
koyasın kendi ‘ālemiñizde
olup tūtalım ‘Ālem ‘āşık olup
gitmiştir bāğında dā‘im gül bitmiştir

göl cemāli:

1. gül cemāli:

Sayfa 149

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Göl yüzü. II Sevgilinin yüzü.

edip gül cemāli günden güne şolmaya
başladı

Bu Maḥal ‘Arab Beglerinden Nevfel
Derler Bir Yigit

göl cemāli şolup:

1. gül cemāli şolup:

Sayfa 217

Satır: 17

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) gül yüzünün solması.

II Benzin solması bağlamında.

za 'îf olup helâke döndü Ve gül cemâli

şolup yerine hâzân doğundu

Âh vâh ederek gelip kızını ol hâlde

gördükde hâtırını sorup

gül cemâliñ soldu:

1. gül cemâliñ soldu:

Sayfa 217

Satır: 19

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) gül yüzünün solması.

II Benzin solması bağlamında.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül

cemâliñ soldu dedikde Leylâ

da gözünü açıp anasını başı ucunda

gördükde âh edip dedi ki

gül yañaıklı:

1. gül yañaıklı:

Sayfa 131

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Gül yanaklı (güzel).

servi boylu gül yañaıklı yâkût dudaklı

nâzenin mâh-pâre kızlar

alıverelim Bî-ma 'nâ yâbândan n'îçin

kız ârzü edersin kaçabilemiz

gül yüzünden:

1. gül yüzünden:

Sayfa 177

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Gül gibi güzel yüzlü.

yuyup güç ile 'aklı başına gelip kalkıp

Leylânîñ yanına varıp

Gül yüzünden şeftâlu alayım dedigi

gibi Leylâ hemân çehresini

güldür:

1. güldürüp:

Sayfa 165

Satır: 1

Gülmesine sebep olmak,

gülmesini sağlamak, sevindirmek.

ve biz 'âşıkları ağladıp dağı

düşmânlarımızı güldürüp bir dağı

kim şâhib çıkılıp yardım eyleye

Evvelde bir kuyruklu yıldız idi kim

gülistân:

1. gülistânın:

Sayfa 219

Satır: 29

*Gül bahçesi || Sevgilinin
güzelliği.*

kan ağlasınlar Ümîdimiz bağına hazân
yelleri esdi gülistânın perîşân
eyledi ve rûzgâr ol servi boylu
Leylânîñ gül cemâlini şoldurup kara

güller açılmış:

1. güller açılmış:

Sayfa 223

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Güllerin açılması.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la' l ü cevâhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

gülmeyip açılmayıp:

1. gülmeyip açılmayıp:

Sayfa 177

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Eğlenip ferahlamamak,
konuşmamak.*

açılmayıp gam u guşşası dahı ziyâde
olurdu

Bes bu hâl üzre birkaç gün düğün olup
Leylâyı cevâhirlere

gülse açılır:

1. gülse açılır:

Sayfa 141

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin ağzı gonca gül gibi
düşünüldüğünden sevgilinin gülüşü de
goncanın açılması olarak tasavvur
edilmiştir.*

şanki mercân idi
Yañağı gül şacı sünbül gülse açılır
söylese şekerler şacılar

gülşen:

1. gülşende:

Sayfa 143

Satır: 25

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

dāğlayıp gülşende yārân ile hem-
sohbet ü hem- 'ayş 'işret eyleyecek
demler oldukça Leylâ kabîlesiniñ
mâh-pâre kızlarıyla mahzûn

2. gülşende:

Sayfa 143

Satır: 27

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

gönlünü şād ve bir pāre ğamdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akıp vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi rakḳāş ve

gülşen yārsiz külhān:

1. gülşen yārsiz külhān:

Sayfa 145

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin olmadığı gül bahçesi
hamam ocağı gibi azap vericidir.*

aşlā yüzü gülmeyip gönlü açılmadı Ve
gönlünden der idi ki
Baña bu gülşen yārsiz külhān ve her
yāriñ āyinesi gözüme

gülüp oynamağa:

1. gülüp oynamağa:

Sayfa 143

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Neşeli, sevinçli, keyifli, güzel
vakit geçirmek.*

kimi güzel āvāz ile bir yere gelip
çengiler de çālpāreler ile rakḳā

girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamağa

gün:

1. gün:

Sayfa 147

Satır: 9

Gün II Zaman.

ḳabīlesine yakīn gelmişdi Hıḳmet
Allahıñ ol gün Leylā da sünbül
zūlfüñü perīşān edip cāzū gözlerine
sürmeler çekip ḥüsnü bir iken

2. gündür:-dür

Sayfa 149

Satır: 9

Gün II Zaman.

arḳa ve yardımcı olalım Lākin kıızıñ
bir kaç gündür mizācı nā-ḥoşdur
Ḥaḳ Te‘ālā Ḥazretleri sıḥḥat ü iḥsān
eyledikde tedārikini görüp ol

3. gün:

Sayfa 153

Satır: 12

Gün II Zaman.

eylemedikçe kendi işim baña ḥarām
olsun Lākin senden ricā ederim

ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat
edip bir kaç gün bizim ile

4. gün:

Sayfa 167

Satır: 26

Gün II Zaman.

bunları şatıp akçasını almamağa
hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dahı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

5. gün:

Sayfa 195

Satır: 19

Gün II Zaman.

Arslan ise herîfi pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi
Bu pâdişâhın muşâhiblerinden bir tâze
cevân var idi ki gâyet hünerli

6. gün:

Sayfa 213

Satır: 6

Bugün.

Lâkin niçe zamândır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkâ çok
şükrler ki bu gün kabîle tenhâ kalıp
ekşer-i halkı bir maşlahat için

günâh:

1. günâh:

Sayfa 179

Satır: 6

*Allah'ın emirlerine aykırı olan
davranış, mâsiyet. // Suç, kabahat,
kusur.*

Haylî luğflar eylediñiz Lâkin ben
kuluñuzdan 'acabâ ne cürm ve
ne günâh şâdır oldu ki suçumu beyân
eylemedin böyle ğazaba

günâhım yokdur:

1. günâhım yokdur:

Sayfa 137

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Suçun olmaması.

berî hidmet-i şerefîñizden dūr olup
tekaşşurluk ederim am mâ bu işde
benim zerre kadar günâhım yokdur
'Aşk derler bir pâdişâh vardır ki

günden güne:

1. günden güne:

Sayfa 119

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

ki günden güne hüsnü ziyâde olup
gitmede Bes Kays-ı nâ-murâd
bir uğurdan gönül kuşu zülfü dāmına
düşüp cân u gönülden

2. günden güne:

Sayfa 119

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

Esen yelden toğan aydan sakınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma'sûm da günden güne büyüyüp

3. günden güne:

Sayfa 129

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

tarafdan bir düşmân zühür eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyâde olur dediler

4. günden güne:

Sayfa 133

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

perîşân oldukça babasınıñ anasınıñ
yüreklerini dāğlardı Bir
çâre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylânıñ derdmend

5. günden güne:

Sayfa 133

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

Kā'be-i Mükerrerremeye Götürdügüdür
Ba'dehu rivāyet olunur ki çünkü
Mecnūnuñ derdi günden güne

6. günden güne:

Sayfa 141

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

bu tarafda Leylânıñ ise sevdâsı günden
güne ziyâde olup kaşları

yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp
ğamzesi âfet-i cān tutaqları

7. günden güne:

Sayfa 149

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Gün geçtikçe, git gide, her gün

biraz daha.

edip gül cemāli günden güne şolmaya
başladı
Bu Maḥal ‘Arab Beglerinden Nevfel
Derler Bir Yigit

8. günden güne:

Sayfa 201

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Gün geçtikçe, git gide, her gün

biraz daha.

Bes bī-çāre Zeydiñ ‘aşk ile dīger-gün
āh u efḡānlar ile günden
güne aḥvāli ziyāde perīşān olup
beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

9. günden güne:

Sayfa 185

Satır: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünki gördü
ki Mecnūnuñ babası
oḡlunuñ günden güne dīvāneligi
ziyāde olup dā‘imā yābānlarda
gezmege

10. günden güne:

Sayfa 131

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

Gün geçtikçe, git gide, her gün

biraz daha.

ḥarāb-ı cānān-ı ḡam ile toptolu oldum
Ve hicrān kuşları başıma konup
tamām yerini buldu Günden güne
gördüğüm derd ü miḥnetden

11. günden güne:

Sayfa 179

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Gün geçtikçe, git gide, her gün

biraz daha.

baña devlet yeter deyip geri çekilip
Leylā günden güne efḡānların
ziyāde edip gitdi ki ‘aşk āteşi parlayıp
‘alevlendi

12. günden güne:**Sayfa 151**

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

Hak Te'ālā seniñ 'ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād
eylesin Ben gibi garīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lākin

13. günden güne:**Sayfa 153**

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

nefis yemekler yiyip laṭīf şerbetler
içildikten sonra biraz beñzi
yerine gelip günden güne
güzellenmeğe başladı Ve her gün
Nevfel

14. günden güne:**Sayfa 185**

Satır: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

diyü dā' imā aḡlardı

Bu derd ile günden güne hasta olup
ihtiyār olmakla iki kat

15. günden güne:**Sayfa 205**

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

Allahıñ bir gün İbn-i Selāmıñ mizacı
hoş olmayıp hasta oldu Günden
güne hastalığı ziyāde olup her ne
kadar ziyāde 'ilāc eylediyse

16. günden güne:**Sayfa 217**

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gün geçtikçe, git gide, her gün
biraz daha.*

olmuşdu Leylā da evvelinden bir kaç
gün sürür olup şād iken
günlerde bir gün Leylānıñ mizacı nā-
hoş olup günden güne vücūdu

gündüz:**1. gündüz:****Sayfa 149**

Satır: 22

Gündüz vakti.

Yine eski ‘âdeti üzre nâ-murâd
Mecnûn dâ‘ mâ şahrâlarda ‘aşk
âteşi ile sūzân u biryân olup gece ve
gündüz âh eylemekde idi

2. gündüz:

Sayfa 165

Satır: 30

Gündüz vakti.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryâd u figanlar edip
gezerken nâ-gâh bir avcınıñ üzerine

gündüzleri gündüz ne geceleri gece olup:

1. gündüzleri gündüz ne geceleri gece olup:

Sayfa 121

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Gecesi gündüzü olmamak. II

Sürekli (dertli) olmak.

‘aşkı ziyâde olup derd-i ‘aşkla
gündüzleri gündüz ve ne geceleri
gece olup âh u efgânları ‘ayyûka
çıkmağa başladı

güneş:

1. güneşde:-de

Sayfa 151

Satır: 2

*Gezegezlere ve dünyaya ısı ve
ışık veren gök cismi.*

beytler söyleyip aqlarken saçları fitil

fitil olup gövdesi

‘uryân olmağın güneşde yakıp
yandırıp bir korkunç kıyâfetine girmiş

güneşin ısıcağından:

1. güneşin ısıcağından:

Sayfa 169

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Güneşin sıcağı.

ısıcağından tākati tāk olup

günlerde bir gün:

1. günlerde bir gün:

Sayfa 117

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Herhangi bir gün, önceden belli
olmayan bir gün.*

Ḥaḵ yoluna mebzûl eylerdi
Günlerde bir gün Ḥaḵ Te‘ālā
Ḥazretleri lutf u kereminden

2. günlerde bir gün:

Sayfa 119

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Herhangi bir gün, önceden belli
olmayan bir gün.*

olup gāh gāh aralık düşdükçe ḥocadan
gizli nāz u niyāz edip
birbirlerine envā‘-ı laṭifeler ederlerdi
Günlerde bir gün Ḳays Leylāya

3. günlerde bir gün:

Sayfa 133

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Herhangi bir gün, önceden belli
olmayan bir gün.*

bir maḥfeye koyup Beytullaha revān
oldular Günlerde bir gün Kā‘be-i
Mükerremeye vāşıl olduğda
Mecnūnuñ babası oğlunuñ eline
yapışıp

4. günlerde bir gün:

Sayfa 125

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Günlerden bir gün, bir zaman.

görebileydim diyü efğānlar edip
eglenip ḳabilesine gelirdi

Günlerde bir gün Mecnūn yārānlarıyla
eski ādeti üzre ol ṭağıñ

5. günlerde bir gün:

Sayfa 149

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Herhangi bir gün, önceden belli
olmayan bir gün, vaktiyle.*

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār
için ṭağı ve şahrāları ṭolanırdı
Gezerken ḳulağına bir ṭarafdan ḥazīn

6. günlerde bir gün:

Sayfa 147

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Herhangi bir gün.

hükmü var idi Bir güzel yüzlü ṭatlı
sözlü bir dil-āver yigit idi
Günlerde bir gün şikār için atlanıp
eṭrāfı ṭolanırken Leylānıñ

7. günlerde bir gün:

Sayfa 169

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

8. günlerde bir gün:

Sayfa 175

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

âdemlere teslim edip Leylânî
babasına gönderdi
Bes bunlar da yola girip günlerde bir
gün menziline erişip

9. günlerde bir gün:

Sayfa 173

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

Bu hâl ile gezip kabîle kabîle gezerken
günlerde bir gün Leylânî
obasına geldi Leylâ dahı Mecnûnu
âvâzından bildi Hâsret gözüyle

10. günlerde bir gün:

Sayfa 177

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

Günlerde bir gün İbn-i Selâm olduğu
yere yaklaştılar İleri müjdeciler
gidip Leylânî yaklaştığı haberini
verdiklerinde İbn-i Selâm şâd

11. günlerde bir gün:

Sayfa 181

Satır: 6

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

şahrâlarda gezip beytler söyleyip
ağlamakdan cân hâli olmazdı
Günlerde bir gün İbn-i Selâm kabîlesi
halkından bir ‘Arab bir

12. günlerde bir gün:

Sayfa 185

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

bükülüp gâyet zebûn olmuşdu
Günlerde bir gün fikr edip Şimden
soñra fikrim oldur ki

13. günlerde bir gün:**Sayfa 191**

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

gün bir avcı tağları dolaşıp gezerken
 Mecnûna râst gelip
 Ey 'ârsız ve nâmûsu yok bunda Leylâ
 deyip feryâd u fiğân edip

14. günlerde bir gün:**Sayfa 195**

Satır: 31

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

sıgardı Bes günlerde bir gün pâdişâh
 muşâhibine gâzab edip emr
 eyledi kim götürüp arşanlarıñ önüne
 atalar Fermân üzre tutup

15. günlerde bir gün:**Sayfa 203**

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

Günlerde bir gün bir kaç hatun
 Leylânıñ yanına gelip muşâhabet
 ederken Zeydiñ söylediği gazellerden
 birkaç beyt okudular Leylâya

16. günlerde bir gün:**Sayfa 217**

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim***Herhangi bir gün.*

olmuşdu Leylâ da evvelinden bir kaç
 gün sürür olup şâd iken
 günlerde bir gün Leylânıñ mizâcı nâ-
 hoş olup günden güne vücûdu

güşe:**1. güşede:****Sayfa 209**

Satır: 12

*Köşe, taraf. II İnzivaya çekilme
 yeri.*

Zeyd bu müjde haberin aldıkda
 Kandesin Mecnûn deyip şahrâya toğru
 gitdi Gelip bir güşede

güşe-i vahdetime:**1. güşe-i vahdetime:****Sayfa 159**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Yalnızlık köşesi.

erişdirir diyü kendi güşe-i vahdetime
 ve tağlarda olan zevk

u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânîñ devesi yularını

Mecnûn da rakş edip gūyā ‘âlemler
kendiniñ oldu

gūvā:

1. gūyā:

Sayfa 163

Satır: 17

"Adeta, sanki, gibi" edatı.

Gūyā dünyāları kendisine verdiler
Hakka çok şükrler edip
ümîd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nā-murādı

2. gūyā:

Sayfa 195

Satır: 7

"Adeta, sanki, gibi" edatı.

toğunmazdı Cümle hayvānāt gūyā
Mecnūnuñ hîdmetkârları idi
Huzûrunda birbirlerine aślā küstâhlık
etmeye kâdir degillerdi Yolda

3. gūyā:

Sayfa 209

Satır: 30

"Adeta, sanki, gibi" edatı.

ğayrileri gibi çanağına pilāv kımayıp
kepçe ile urup kıırınca

güveg:

1. güyegi:

Sayfa 161

Satır: 13

Damat.

ile uşlunuñ arasında ne münāsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip ‘âlem halkı arasında rüsvāy
olavuz Eger elbette ver derseñiz

güzel:

1. güzel:

Sayfa 207

Satır: 26

*"İyi, doğru bir şekilde"
anlamında bir zarf.*

şād olup Zeydi kıoçup ve gözlerini
öpüp
Bāreka’llah birāder güzel dediñ deyip
bir mıkḍār oturdular

2. güzel:

Sayfa 167

Satır: 15

Doğru, münasip, uygun.

Hoş güzel Sen bir merhametli âdem
olup bağıñ yufka
olduğundan bu hayvānları salıver
dersin ammā lākin ben bunları
avlayıncaya

3. güzel:

Sayfa 149

Satır: 7

Göze iyi görünen, iyi, hoş.

Şafā geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zāde devletlilerden kız değil
yā cānımızı dırīg eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

4. güzel;:

Sayfa 129

Satır: 10

Hoş.

Bes Leylānıñ babası bunlara cevāb
verip

Sözünüñ hep cümle ma'kūl pek güzel;
ammā Lākin kızımız

5. güzel:

Sayfa 163

Satır: 11

Hoş.

Leylādan dahı güzel kız alıverelim
diyü va'dler eyledi Aşlā
diñlemeyip huzūrundan ıalkıp şahrāya
toğru çekildi gitdi Şoñra

6. güzellenmege:

Sayfa 153

Satır: 22

Güzelleşmek.

nefis yemekler yiyip laţif şerbetler
içildikten şoñra biraz beñzi
yerine gelip günden güne
güzellenmege başladı Ve her gün
Nevfel

güzel āvāz:

1. güzel āvāz:

Sayfa 143

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Güzel ses.

kimi güzel āvāz ile bir yere gelip
çengiler de çālpāreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamaga

2. güzel āvāz:

Sayfa 143

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Güzel ses.

kimi güzel âvâz ile bir yere gelip
çengiler de çâlpâreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmakta ve gülüp oynamaya

güzel libâsları:

1. güzel libâsları:

Sayfa 165

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Hoş elbiseler.

nâ-çâr olup bir gözü ağlar bir gözü
gülür Mecnûna verse gerekdir
Yine mi şafâ deyip câzû gözlerine
sürmeler çekip güzel libâsları

güzel ‘ömrün böyle yâbân yerlerde hevâya verip:

1. güzel ‘ömrün böyle yâbân yerlerde hevâya verip:

Sayfa 181

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) güzel yaşamını çöllerde
geçirip boşa harcaması.*

kızda olmuş degildir ki güzel ‘ömrün
böyle yâbân yerlerde hevâya
verip âh vâh ile geçirdiñ dedi

güzel ‘ömrünü bî-ma‘nâ yerlere

zâyi‘ edip:

1. güzel ‘ömrünü bî-ma‘nâ yerlere

zâyi‘ edip:

Sayfa 187

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Güzel ömrü boş yere harcamak.

vîrâne mağâralarda nice bir yatıp
kalırsın Ve güzel ‘ömrünü bî-ma‘nâ
yerlere zâyi‘ edip nâzenin ‘ömrünü
açarşu gibi tırmadın gitmededir

güzeliñ şüretini:

1. güzeliñ şüretini:

Sayfa 193

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın yüzü (resmi).

Be hey dîvâne bunca zamândan beri
‘aşkıyla nâlân olduğıñ
güzeliñ şüretini n’için bozduñ dedikde
Mecnûn da cevâb edip

H

hoş:

1. hoş:

Sayfa 183

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Gerçi, ki anlamlarında

kullanılmış bir kelime.

olduñ H oş emān sağ olup cihān
bāğında güller gibi tāze ol Sen de
ben de bahār bulutu gibi iñleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

haber:

1. haberin:

Sayfa 125

Satır: 5

Bilgi, havadis.

Bülbül gibi dil-figārım haberin var mı
senin

deyip kendisine cānān zülfünün
koşusunu gönderdiğinden şanki

2. haberi:

Sayfa 135

Satır: 20

Bilgi, havadis.

ķavmine emr edip öldürmege ğayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu ķaberi Mecnūnuñ babasına
dediklerinde cān başına sıçrayıp

3. haberden:

Sayfa 137

Satır: 7

Bilgi, havadis.

aşlā bir cevāb alamadım deyince
ķabīle ķalkı bu haberden şād
olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
getirip nerde rāst geldiğini bir bir

4. haber:

Sayfa 203

Satır: 33

Bilgi, havadis.

ādem degilsin Eger cānānımdan bir
haber ile geldin ise hoş
geldiñ şafā geldiñ Başım üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

5. haberi:

Sayfa 207

Satır: 12

Bilgi, havadis.

eylediñ Hiçbir vechle ol eylediğın lutf
u ihsānıñ şükrünü edemem

‘Ömrüñ ziyāde olsun Lākin baña bu
haber getirdiñ gerçi müjde

*Kendisine bildirilmek, öğrenmek,
bilgi edinmek.*

6. haberini:

Sayfa 219

Satır: 31

Bilgi II Mâtem haberi.

şaplanıp biñ cānla ‘āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabilesine geldikde
akrânlarından niçe ulu

yerlere şaldı dedikde Mecnūn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
āh edip bir na‘ra urdu Ortalığı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

haber ederiz:

1. haber ederiz:

Sayfa 149

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bildirmek, haber ulaştırmak.

hāber alamadı:

1. hāber alamadı:

Sayfa 145

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Bilgi edinmek.

vağtde sizlere haber ederiz Gelip nikāh
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü senā kavlı u
karār eylediklerinde

Belli ki bu kim ‘āşıkdır Bir hāber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp тұrmuşdu Cümle
ahvāli tıyup Mecnūna ‘āşık

haber eyle:

1. haber eyle:

Sayfa 199

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Bilgi ulaştırmak.

haber alıp:

1. haber alıp:

Sayfa 147

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

baña haber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

Birine bir şey hakkında bilgi

ulaştırmak.

haber eyledi:

1. haber eyledi:

Sayfa 199

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Haber vermek, bildirmek, haber

ulaştırmak.

Leylāya haber eyledi Leylā da şād
olup

Āh aḥşām olaydı aḥşām Ne zamān
olur ki varıp cānānımı

haber getirip:

1. haber getirip:

Sayfa 203

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Birine bir şey hakkında bilgi

ulaştırmak.

getirip göndermek lāzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnūna Leylādan selām ve du‘ālar
gönderip yine Leylāya gelip

2. haber getirip:

Sayfa 207

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Ey benim yār-i kādīmim bunca
zamāndan beri benim ḥaylī
zaḥmetim çekip niçe kerre baña
cānānımdan haber getirip beni şād

haber gönderdi:

1. haber gönderdi:

Sayfa 155

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Herhangi bir araçla bildirmek.

muḥarrerdür Şoñra ‘özü bahāne
eylemeyesiz diyü haber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu haberi
ḳabīlelerine i‘lām

haber gönderdigidir:

1. haber gönderdigidir:

Sayfa 201

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Haber salmak.

Gāh Gāh Mecnūn Tarafına Tağlara
Ḥaber Gönderdigidir
Ba‘dehu rivāyet olunur ki evvel
zamānda Zeyd derler bir cevān

haber olup:**1. haber olup:****Sayfa 127**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Haber verilmek.

cümlesi ittifāk edip kalkıp Leylānıñ
 kabilesine yaqın vardıklarında
 Leylānıñ babasına haber olup

3. haber olup:**Sayfa 149**

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim***Bildirmek, haber ulaştırmak.*

haber olup Hoş geldiniz diyü istikbāl
 eyleyip ‘izzet ü ikrām
 ile obasına gidip ziyāfetler eyledi

haber verdiği:**1. haber verdiği:****Sayfa 185**

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim***Bildirmek, haber ulaştırmak.*

aḥşāma degin güçle ol haber verdiği
 mağārada gelip girdikde

2. haber olup:**Sayfa 147**

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim***Bildirmek, haber ulaştırmak.*

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp
 kabilesi ihtiyārlarından bir kaç
 ulu kimseler ile kızını istemek için
 Leylānıñ babasına haber olup

Mecnūnu gördü kim hem kemikleriyle
 derisi kalıp ağlamakdan

haber verdikde:**1. haber verdikde:****Sayfa 213**

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim***Haber ulaştırmak,**bilgilendirmek.*

ardına düşüp bile gitdiler Kabileye
 yaklaştıkda Zeyd Leylāya
 müjde için ileri varıp Mecnūnuñ
 geldiginden haber verdikde Leylā

haber verdiklerinde:

1. haber verdiklerinde:**Sayfa 127**

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim***Haber ulaştırmak, haber vermek.*

‘Āmir kabîlesinin begi ile cümle belli

başlıları geliyor diyü

haber verdiklerinde karşı çıkıp

görüşdüler

haber verdiler:**1. haber verdiler:****Sayfa 135**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Bildirmek, haber ulaştırmak, bilgi vermek.

bulamadılar Nâ-ümîd olup döndüler

Bulamadık diyü haber verdiler Babası

ve anası Mecnûndan ümîd kesip

mâtem eylediler Ba‘dehu rivâyet

haber verir:**1. haber verir:****Sayfa 179**

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim***Bildirmek, haber ulaştırmak.*

ğamlarımı kim haber verir deyip

gönlüne tesellîler verirdi

Bî-çâre İbn-i Selâm bu hâlleri görüp

ne bilsin Nâ-çâr olup

haberdâr ola:**1. haberdâr ola:****Sayfa 217**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Haberli, haberi olan, bilgisi bulunan.

olan Mecnûnum ki benim öldüğümde

haberdâr ola Gelip

mezârım üstüne beni arayıp

toprağımda

haberdâr oldı:**1. haberdâr oldı:****Sayfa 163**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bilgi sahibi olmak.

deyip dönüp gitdiler Çünkü Mecnûn

yine Nevfelîñ şulh

eylediginden haberdâr oldı

haberdâr oldukda:

1. haberdār olduḡda:**Sayfa 175**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Haberli, haberi olan, bilgisi**bulunan.*

haberler gönderip mällar ‘arz edip
istediler

El-kıṣṣa İbn-i Selām haberdār olduḡda
cān başına sıçrayıp

haberdār olup:**1. haberdār olup:****Sayfa 219**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Haberi olmak, bilmek, öğrenmek,**vâkıf olmak.*

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
cins feryād u fiḡānlar
eylediler ki ünleri ‘ālemi tutup göklere
çıkdı

2. haberdār olup:**Sayfa 219**

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim***Bilgisi olmak, duymak, işitmek.*

Leylānıñ öldüğünden haberdār olup
yakasını päreleyip kendisini
yerden yere urdu Ve siyāh mātem
libāslarını giyip gözlerinden kanlı

haberi var:**1. haberi var:****Sayfa 131**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Haberdar, bilgisi olan.

kalḡar ve ne şekl muṣāhibler ile nāz u
niyāz edip şalınmaḡdadır

‘Aceb bu ‘āşık-ı bī-çāre derdmend-i
āvāresiniñ hālinden haberi var

haberi yoḡ idi:**1. haberi yoḡ idi:****Sayfa 157**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Bilgisi olmamak.

‘Aşḡdan haberi yoḡ idi kim bildi

‘aşkıñ hāli oldur ki ‘āşık

olan kimesne ma‘ şūḡun ḡavm ü

ḡabīlesine ve ne ḡadar müte‘allikātı

haberi yok:

1. haberi yok:**Sayfa 181**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Habersiz.

yok idi Bes bunlardır Bu hâl üzre ikisi
bir yere gelemeyip birbirlerine
uzaqdan merhabā ederlerdi Mecnūn
ise bu hāllerden haberi yok

2. haberi yok:**Sayfa 191**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Bilgisi bulunmamak.

haberi yok idi Dā'imā eski 'ādeti üzre
Leylānīn bī-vefālīgını
hātırına getirdikçe āh vāhlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

3. haberi yok:**Sayfa 199**

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Bilgisi bulunmamak.

firāklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
hālā İbn-i Selāmīn nikāhı altındayım
Gerçi anīn haberi yok ammā

haberiñ vok:**1. haberiñ yok:****Sayfa 181**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Bilgisi olmamak, bilmemek.

bir yere gelip birbirinden murād alıp
verdiler Ve kendi 'ālemlerinde
olup dā'imā zevk u şafā sürmede sen
ise bu hālden haberiñ yok

2. haberiñ yok:**Sayfa 187**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*(İkinci teklik şahıs için)**bilmiyorsun, farkında değilsin.*

Sen ise andan haberiñ yok Olmaz
sevdālarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tıtalım ki niçe
yıllar böyle yābān yerlerde gezip

haberini verdiklerinde:**1. haberini verdiklerinde:****Sayfa 177**

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim***Bildirmek, haber ulaştırmak.*

Günlerde bir gün İbn-i Selām olduğu
yere yaklaştılar İleri müjdeciler
gidip Leylânın yaklaştığı haberini
verdiklerinde İbn-i Selām şād

haberler gönderip:

1. haberler gönderip:

Sayfa 175

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Biri aracılığıyla bir kimseye) bir
hususu bildirmek; (Birini) adam
göndererek çağırtmak.*

haberler gönderip mällar 'arz edip
istediler

El-kışşa İbn-i Selām haberdār olduğda
cân başına şıçrayıp

haberlerin bildirmege:

1. haberlerin bildirmege:

Sayfa 157

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*Haddini bildirmek: Sert bir
karşılıkla uslandırmak, yola getirmek,
cezalandırmak.*

'asker ile gelip bir maḥalde kulaḫların
büzüp haberlerin bildirmege

devletliñüzde āsandır dediler Mecnūn
çünkü Nevfeliñ

habs eyledi:

1. habs eyledi:

Sayfa 169

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Hapsetmek.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni habs eyledi Āh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

hac:

1. hacdan:

Sayfa 135

Satır: 10

*İslâmiyetin şartlarından biri olup
bu farizayı yerine getirmek için
Mekke-i Mükerreme'ye gitmek.*

Āgāh olup Oğlunu Aradığıdır
Çünkü Mecnūn babası ile hacdan gelip
yine eski 'ādeti üzre Necd

hacca gitmege:

1. hacca gitmege:

Sayfa 133

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Hac ibadetini yerine getirmek
üzere Mekke'ye gitmek.*

müşkil iş varsa Hakkıñ lutfuyla hep
anda feth olur Ol senede
hacca gitmege niyyet edip
mühimmâtını hâzır kıldılar Ve Kaysı
dahı

hadem:

1. hâdem:

Sayfa 149

Satır: 24

Hizmet eden, hizmetçi.

Ol zamân 'Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhûr bir beg var
idi Gâyet dil-âver idi Mâl çok hâdem
çok hışmına nihâyet yok

hafta başı:

1. hafta başı:

Sayfa 121

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Haftanın ilk günü.

başladılar Ve derslerin okurken
kitâbların kapayıp açmazdan şive

bâbını okuyup ezber eylemege
başladılar Hafta başı olduğda aralık

hak subhâne ve te'âlânî

kudretindedir:

1. hak subhâne ve te'âlânî

kudretindedir:

Sayfa 157

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Her türlü noksanlıktan uzak ve
yüce olan Allah'ın kudreti.*

Hak Subhâne ve Te'âlânî
kudretindedir Kullarının kimiñ gâh
mağlûb eyler Cenâbınız kabîle halkını
gözünüze aldırmaııp ne olsa

hak te'âlâ:

1. hak te'âlâ:

Sayfa 133

Satır: 23

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Şanı yüce olan, lütuf ve ihsanı her
şeyi kapsayan Allah.*

eylemekdir Ola ki Hak Te'âlâ seni bu
belâlardan halâş eyleye ve
sevdânı ref' edip evvelki gibi saña
ihşânlar eyleye dedikde hemân-dem

2. **ḥaḳ te‘ālā:****Sayfa 133**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Şanı yüce olan, lütuf ve ihsanı her şeyi kaplayan Allah.

Ḥarem-i Şerīfe götürüp Benim oğlum

bu maḥalde her ne du‘ā
olunursa Ḥaḳ Te‘ālā kendi luṭf u
kerreminden qabūl eder Murād

3. **ḥaḳ te‘ālā:****Sayfa 151**

Satır: 25

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Yüce Allah.*

Ḥaḳ Te‘ālā seniñ ‘ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād
eylesin Ben gibi garīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lākin

4. **ḥaḳ te‘ālā:****Sayfa 157**

Satır: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Yüce Allah.*

olup muḳteżā-yı ‘aşḳ üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylā

qabīlesiniñ ġālib olmasın isteyip Ḥaḳ
Te‘ālā dergāhına yüz sürüp

5. **ḥaḳ te‘ālā:****Sayfa 183**

Satır: 15

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Yüce Allah.*

‘ahd ü peymānlar edip Ḥaḳ Te‘ālā
evvel baña gösterip senden ġayrı
kimse benim ḥüsnüm bağına gire Eger
ibrāma uğrarsam kendimi helāk

ḥaḳ te‘ālā birbirlerine mübārek**eyleye:**1. **ḥaḳ te‘ālā birbirlerine mübārek
eyleye:****Sayfa 177**

Satır: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Yüce Allah birbirlerini kutlu,
mutlu ve mübarek etsin.*

Ḥaḳ Te‘ālā birbirlerine mübārek
eyleye dediklerinde çünkü
kendisini İbn-i Selāma nikāḥ edip
vereceklerin işitdi

ḥaḳ te‘ālā dünyā vü āhiretiñi
ma‘mūr edip cihānlar durdukça
allah te‘ālā ḥazretleriniñ hıfz-ı

**emānından olasız ve ‘ömr-i devletiñi
günden güne ziyāde eylesin:**

1. **ḥaḳ te‘ālā dünyā vü āhiretiñi
ma‘mūr edip cihānlar durdukça
allah te‘ālā ḥazretleriniñ ḥıfz-ı
emānından olasız ve ‘ömr-i devletiñi
günden güne ziyāde eylesin:**

Sayfa 159

Satır: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Yüce Allah dünya ve ahiretini
mamur etsin, dünya durdukça seni
korusun ve ömrünü günden güne
arttırsın.*

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faḳīr için bu kadar zahmet çektiğiñiz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
dahı ziyāde edip döndünüz

**ḥaḳ te‘ālā dünyālar turdukça saña
‘ömrler verip gül cemālini
şoldurmasın:**

1. **ḥaḳ te‘ālā dünyālar turdukça
saña ‘ömrler verip gül cemālini
şoldurmasın:**

Sayfa 215

Satır: 15

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Dünya var oldukça `Allah,
(sevgilinin) ömrünü uzatsın`, gül*

*yüzünü soldurmasın, keder
göstermesin.*

dünyālar turdukça saña ‘ömrler verip
gül cemālini şoldurmasın Ben
ḳuluna bir luṭf eylediñ ki ḥaḳ-i pāyiñe
gelip cemāliñi gördüğüm gibi

ḥaḳ te‘ālā ḥazreti kereminden:

1. **ḥaḳ te‘ālā ḥazreti kereminden:**

Sayfa 223

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın cömertliği.

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevḳ ü şafā
sürseler gerekdir deyip Zeyd

ḥaḳ te‘ālā ḥazretine:

1. **ḥaḳ te‘ālā ḥazretine:**

Sayfa 153

Satır: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Yüce Allah.

bir kaç gün zevḳ u şafāñızdan ḳalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnūnuñ aşlā
i‘tikādı yok Ḥaḳ Te‘ālā Ḥazretine

hak te'ālā hazretiniñ:**1. hak te'ālā hazretiniñ:****Sayfa 165**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

du'alar niyâz eylemege başladı Çünkü
ceng olup Hak Te'ālā
hazretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
müyesser olmağla kabîle halkı

hak te'ālā hazretiniñ emri üzre:**1. hak te'ālā hazretiniñ emri üzre:****Sayfa 175**

Satır: 33

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Yüce Allah'ın emri**doğrultusunda.*

hazretiniñ de emri üzre kızınıızı nikâh
eylemege geldik Ma'lûm-ı
devletiñizdir ki

hak te'ālā hazretiniñ emrine**girdikde:****1. hak te'ālā hazretiniñ emrine****girdikde:****Sayfa 185**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Yüce Allah'ın emrine gitmek;
ölmek.*

' ömrüm āhîr oldu Pîr oldum Bir gün
Hak Te'ālā hazretiniñ emrine
girdikde olanca mālımı yābāncı zabt
edip yerim boş kalır Bes

hak te'ālā hazretleri:**1. hak te'ālā hazretleri:****Sayfa 117**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Şanı yüce Allah.

mübârek kimesne berekâtiyle du'ası
müstehâb Hak Te'ālā Hazretleri
bana bir evlād ihsân edip cihānda beni
oğul şād eyleye diyü mālını

2. hak te'ālā hazretleri:**Sayfa 149**

Satır: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Yüce Allah.*

arğa ve yardımcı olalım Lâkin kızını
bir kaç gündür mizâcı nâ-hoşdur
Hak Te'ālā Hazretleri şihhat ü ihsân
eyledikde tedârikini görüp ol

hak te'ālā hazretleri lutf u
kereminden:

1. hak te'ālā hazretleri lutf u
kereminden:

Sayfa 117

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın ihsan ve cömertliği.

Hak yoluna mebzûl eylerdi
 Günlerde bir gün Hak Te'ālā
 Hazretleri lutf u kereminden

hak te'ālā hazretlerinden:

1. hak te'ālā hazretlerinden:

Sayfa 133

Satır: 21

Kelime Tipi: Dua İfadesi

*Şanı yüce, her türlü övgüye layık
 olan Allah.*

Te'ālā Hazretlerinden dermān isteyip
 Yā Rab başımda olan 'aşkıımı
 ve sevdāımı evvelki hālime koyup yine
 'aql ve kemāl ver diyü du'ā

hak te'ālā hazretlerinin emri üzere:

1. hak te'ālā hazretlerinin emri
üzre:

Sayfa 127

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın buyruğu üzere.

olan dostluğu dağı muhkem eylemek
 niyyetine gelip Hak
 Te'ālā Hazretlerinin emri üzere kıztınız

hak te'ālā hemīn zāhirleri ola:

1. hak te'ālā hemīn zāhirleri ola:

Sayfa 123

Satır: 6

Kelime Tipi: Dua İfadesi

*Allah hemen yardımcısı olsun. II
 Mecnûn'un.*

Bî-çāreyi âteş-i 'aşk ile ne yavuz derde
 uğratmışlar Hak
 Te'ālā hemīn zāhirleri ola diyü du'ā
 edip kimi dağı Bak şu deli

2. hak te'ālā hemīn zāhirleri ola:

Sayfa 123

Satır: 6

Kelime Tipi: Dua İfadesi

*Allah hemen yardımcısı olsun. II
 Mecnûn'un.*

Bî-çāreyi âteş-i 'aşk ile ne yavuz derde
 uğratmışlar Hak

Te‘ālā hemīn zāhırları ola diyü du‘ā
edip kimi dağı Bağı şu deli

hak te‘ālā kullar başına vermesin:

1. hak te‘ālā kullar başına vermesin:

Sayfa 173

Satır: 6

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Yüce Allah kul başına (Mecnûn
gibi dert) vermesin.*

bağışlayıp ‘ afv etsin Ve gezdigin
yerlerde diyesin kim Hak Te‘ālā
kullar başına vermesin dağı kundağda
maşûmken esir olup bunca

hak te‘ālā ömrünü devletini günden

**ziyâd-ber-ziyâd eyleye lûtlar
eyleye:**

**1. hak te‘ālā ömrünü devletini
günden ziyâd-ber-ziyâd eyleye
lûtlar eyleye:**

Sayfa 161

Satır: 31

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Yüce Allah ömrünü, devletini
günden arttırsın. Sana iyilikler
bağışlasın.*

Lûtlar eyleye

**hak te‘ālā ‘ömrünü ziyâde eylesin
devletini ziyâde eylesin:**

**1. hak te‘ālā ‘ömrünü ziyâde eylesin
devletini ziyâde eylesin:**

Sayfa 139

Satır: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Allah ömrünü arttırsın, devletini
çoğaltsın.*

‘ömrünü ziyâde eylesin devletini
ziyâde eylesin Benim derdime
dermân için dünyâ mâlın şarf edip
hesâba gelmez hazineler telef

hak te‘ālāya çok şükürler edip:

1. hak te‘ālāya çok şükürler edip:

Sayfa 117

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Tanrı'ya minnet duygusunu
sunmak, şükrelemek.*

olup şâd oldular Hak Te‘ālāya çok
şükürler edip şadâkalar verip
niçe koyunlar ve develer kurbân edip
fukarâya üleşdirdiler Ve nice

**hak te‘ālāya varamaz gözden
saklasın:**

1. ḥaḳ te‘ālāya yaramaz gözden

şaklasın:

Sayfa 119

Satır: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Yüce Allah, kötü gözden sakınsın,
korusun.*

güzel ma‘şüm gördükçe oḥşayup Ḥaḳ
Te‘ālāya yaramaz gözden
şaklasın diyü du‘ālar edip muhabbetler
ederlerdi

ḥaḳāret gözüyle bakmayıp:

1. ḥaḳāret gözüyle bakmayıp:

Sayfa 219

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Hor görmek, (Mecnûn'a) değersiz
gözle bakmak.*

benden saña yād-gār olup Tañrı
emāneti olsun Luṭf edip ḥaḳāret
gözüyle
bakmayıp mümkün oldukça ḥātırcıgını
gözedip rencide eylemeñ Bunca

ḥaḳ-i pāyiñe gelip:

1. ḥaḳ-i pāyiñe gelip:

Sayfa 215

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) ayağının toprağı;
sevgilinin eşiğine gelmek.*

dünyālar tırdukça saña ‘ömrler verip
gül cemālını şoldurmasın Ben
ḳuluna bir luṭf eylediñ ki ḥaḳ-i pāyiñe
gelip cemālını gördüğüm gibi

ḥāk-ı rehiñ:

1. ḥāk-ı rehiñ:

Sayfa 183

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yolunun toprağı.

ḥırāmānlar gibi şalındıkça yolunda
pāy-māl olduklarım hep hevāya gitdi
Ḳanı ḥāk-ı rehiñ āhıyla feryād etdigim
demler

ḥaḳikat:

1. ḥaḳikatde:

Sayfa 215

Satır: 25

Aslında, gerçekte.

yanıñda oturdum ammā ḥaḳikatde
kendi özümdeñ kalmayıp hemān
bir cānsız şüret gibi murādım oldur ki
vücūdumda ḥāk-pāyine nişār

2. ḥaḳıḳat:**Sayfa 133**

Satır: 12

Allah'ın varlıktaki tecellisi.

dediklerinde Mecnūnuñ babası bu
sözü işitdikde ma'ḳūl görüp dedi
ki Ḥaḳıḳat Kā'be-i Mükerreme ehl-i
ḥācet kıblesi olup her ne kadar

ḥaḳıḳat-i ḥāle ermediñ:**1. ḥaḳıḳat-i ḥāle ermediñ:****Sayfa 205**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Gerçek aşkı tatmak.

ayıkamaz ve degme açlıktan bī-tāb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi 'aşkı
düşünde bile görmediñ Ve ḥaḳıḳat-i
ḥāle ermediñ Baña bundan baḥş

ḥākim olurum:**1. ḥākim olurum:****Sayfa 157**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Buyruğunu yürütmek,

*egemenliğini sürdürmek. Etkili olmak,
hükmetmek.*

Şimdi böyle bir kabileniñ elinde

bozulursam gayrı 'Arab

içinde ne yüz ile ḥākim olurum deyip

tarafından bir kaç

2. ḥākim olurum:**Sayfa 157**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Buyruğunu yürütmek,

*egemenliğini sürdürmek. Etkili olmak,
hükmetmek.*

Şimdi böyle bir kabileniñ elinde

bozulursam gayrı 'Arab

içinde ne yüz ile ḥākim olurum deyip

tarafından bir kaç

ḥakk:**1. ḥaḳḳa:****Sayfa 163**

Satır: 17

Allah.

Güyā dünyaları kendisine verdiler

Ḥaḳḳa çok şükrler edip

ümîd oldur ki babam Nevfel ile başa

çıkamayıp ben nā-murādı

2. Һаққа:**Sayfa 165**

Satır: 6

Allah.

işitdikde yine cānı yerine gelip
Ola ki bu def'a da bārī bir iş
edebileydi deyip Һаққа tazarru'lar

Satır: 31

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah'a çok şükür.*

Һаққа çok şükrler baña gayrilere
eyledigi lutfu eylemeyip
başka yüzden ihsānlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şād olup o

3. Һаққımızda:**Sayfa 199**

Satır: 35

*(Leylâ ile Mecnûn) ilgili olarak,
üzerine.*

lākin 'ālem ağyārdan hāli degildir
Soñra Һаққımızda bühtān u ğıybet
edip

3. Һаққа çok şükrler:**Sayfa 209**

Satır: 31

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah'a şükür olsun.*

Һаққа çok şükrler baña gayrilere
eyledigi lutfu eylemeyip
başka yüzden ihsānlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şād olup o

Һаққа çok şükrler:**1. Һаққа çok şükrler:****Sayfa 213**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Allah'a çok şükür(olsun).

Gözlerinden yaşlar döküp sürūrundan
secdeler edip yüzlerini
yerlere sürüp Һаққа çok şükrler eyledi

4. Һаққа çok şükrler:**Sayfa 213**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Allah' a çok şükür.

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Һаққа çok
şükrler ki bu gün kabīle tenhā kalıp
ekşer-i Һalkı bir maşlahat için

2. Һаққа çok şükrler:**Sayfa 209****Һаққа çok şükrler edip:**

1. ھاڭھا ڇوڪ شڪرلر ادپ:**Sayfa 211**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Allah'a şükretmek.

edip İn-şā'allah ھاړړلې 'alāmetdir
deyip cānān ټارافاندا esen yele
göz ځولاځ اولدۇځا

ھاڭھا شڪرلر:**1. ھاڭھا شڪرلر:****Sayfa 205**

Satır: 33

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah'a şükürler olsun ki.*

ki Ey birāder ھاڭھا شڪرلر ki

ھاڭھا yüz biñ şükrlr:**1. ھاڭھا yüz biñ şükrlr:****Sayfa 215**

Satır: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Allah'a yüz bin (defa) şükür ve
şükran (olsun).*

lālezāra döndürüp benimle bir sa'āt
görüşmeklige biñ cānla müştāk
iken şimdi ھاڭھا yüz biñ şükrlr ki ol
murādın ھاşıl oldu Һüsnum

2. ھاڭھا yüz biñ şükrlr:**Sayfa 215**

Satır: 22

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Allah'a yüz bin (defa) şükür ve
şükran (olsun).*

mazeretiñ yok ھاڭ-pāye 'arz edecek ve
cümle sözden maşşūd bir kerre
mübārek cemāliñi dünyā gözüyle
görmek idi ھاڭھا yüz biñ şükrlr

ھاڭځiñ emrine gitdi:**1. ھاڭځiñ emrine gitdi:****Sayfa 205**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Ölmek.

aşlā çāre olmayıp niçe zamān döşek
esiri oldu Āhīr-kār va'desi
tamām oldu Bir gün ھاڭځiñ emrine
gitdi ځabīle ھاڭځi bir yere gelip

ھاڭځiñ lutfuyla:**1. ھاڭځiñ lutfuyla:****Sayfa 133**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın izniyle.

müşkil iş varsa Hakkıñ lutfuyla hep
anda feth olur Ol senede
hacca gitmege niyyet edip
mühimmâtını hâzır kıldılar Ve Kaysı
dahı

hakıñ takdîri:

1. hakıñ takdîri:

Sayfa 139

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Allah'ın tasavvuru.

qalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyârımla düşmedim Belki
ezelde Hakkıñ takdîri böyledir
Başımıñ yazısı bu imiş Leylânıñ

hakında söyledigi beytleri:

1. hakında söyledigi beytleri:

Sayfa 143

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) kendisiyle ilgilim
okuduğu şiirler.*

Ve yoldan gelip geçen kimesneleriñ
ağzından bî-çâre Mecnûnuñ
kendi hakında söyledigi beytleri
işitdikçe karşısından kendi de

hakınızı helâl eyleyiñ:

1. hakınızı helâl eyleyiñ:

Sayfa 217

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Hakkını, emeğini helal etmek.

ve baña hakınızı helâl eyleyiñ deyip
anasınıñ elini öpüp yüzüne
yüzüne sürdü Ve dediki

hak-päy:

1. hak-päy:

Sayfa 215

Satır: 21

*(Sevgilinin) ayağının tozu,
toprağı.*

mazeretiñ yok hak-päy 'arz edecek ve
cümle sözden maşşüd bir kerre
mübârek cemâliñi dünyâ gözüyle
görmek idi Hakk'a yüz biñ şükrler

hâl:

1. hâl:

Sayfa 127

Satır: 3

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum, vaziyet.*

Bu Hāl Mecnūnūñ Babası Oğlunuñ
Derdine
Āgāh Leylāyı İstediklerinde Leylānıñ
Babası

2. hālne:

Sayfa 135

Satır: 27

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum, vaziyet.*

bir tenhā yerde oturup тұrmayıp aglar
gāh hālne münāsib ‘āşıkāne
beytler söyler ‘Aceb burda ne şekl
ādem ola diyü müşāvere ederek

3. hālde:

Sayfa 137

Satır: 22

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum, vaziyet.*

emr ü fermānına rām ve her ne
buyurur ise hükümüne boyun verip cān
ile itā‘at eylemekden ğayri kâdir
degilim Şimdiki hālde anıñ emri

4. hālde:

Sayfa 173

Satır: 8

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum, vaziyet.*

yıllardır sitem-i hicrān oduna
yanmaktadır Ve dahı diyesin kim
kāfirin zindānında esir idi Şimdiki
hālde bahāya kesilip çıkmıştır

5. hālne:

Sayfa 189

Satır: 15

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum, vaziyet.*

hurūş geldikde Mecnūn yine evvel ki
hālne göre yüz biñ hicāb ile
babasına dedi kim

6. hālne:

Sayfa 173

Satır: 19

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum.*

Ey benim nāzenin ü şivekārım Hālme
merhamet edip bir nażar
eyle ki şimdi seniñ zülfün sevdāsı beni
böyle zencirlere urdu Ve

7. hâlde:**Sayfa 217**

Satır: 18

Hâl, vaziyet, durum. II Leylâ'nın hasta hâli işaret edilmiştir.

za 'îf olup helâke döndü Ve gül cemâli
şolup yerine hâzân doḡundu
Âh vâh ederek gelip kızını ol hâlde
gördükde hâtırını sorup

8. hâline:**Sayfa 123**

Satır: 2

(Mecnûn'un) vaziyeti.

Ḳays-ı bî-çâreniñ hâli dîger-gün olup
âteş-i hicrânla yanıp yakılmaḡa başladı
ve hep hâline göre beytler söyleyip
âvâz ile ayrılıp gözlerinden

9. hâlimden:**Sayfa 179**

Satır: 24

Leylâ'nın vaziyeti.

Benim cānānım olan maḡzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
'aceb ol derdmendi bî-çâre şimdi
benim hâlimden ve bu tâze

10. hâlleri:**Sayfa 223**

Satır: 3

Hâl, durum, vaziyet.

hâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
olduḡda düşünde gördü ki bir
bâḡçeye varmış kim dünyâda mişli
yokdur İçinde âb-ı hayât gibi

hâl diliyle:**1. hâl diliyle:****Sayfa 213**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Hâl dili: Konuşma yoluyla deḡil
hâl ve duruşun ifade ettiḡi mânâ,
uyandırdıḡı etki, lisân-ı hâl.*

uḡradıklarında arşlanlar pâre pâre edip
helâk eylediler Leylâ ile
Mecnûn gerçi bir yerde şöḡbet
eylerlerdi Hep sözleri hâl diliyle ne

hâl hâtırı hâtırını ele aldılar:**1. hâl hâtırı hâtırını ele aldılar:****Sayfa 141**

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Hâl hatır sormak. Vaziyeti
hakkında sorular sormak.*

Vālide vesā'ir akrabası yanına cem'
olup ki ana teselliyet verip
hāl hātır hatırını ele aldılar Mecnūn
da ne çāre hatırları için bir

hāl ü hātır turuşdular:

1. hāl ü hātır turuşdular:

Sayfa 211

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Bir kimseye "Nasılsınız? Ne
durumdasınız?" biçiminde nezaket
sorusu sormak.*

uçurdular Dahı degildir bu tarafından
Leylā ise kabilesine gelip anası
ve babası ile hāl ü hātır turuşdular
Niçe zamān oturup

hālā:

1. hālā:

Sayfa 159

Satır: 17

*"Bu zamana kadar, şimdi bile,
hālen" anlamlarında zarf.*

hālā şulh eylediñiz Şimden soñra
Leylānıñ kabilesi cümle
baña düşmān olup bulsalar benim bir
kaşık kanımı içler Ol gāh

2. hālā:

Sayfa 199

Satır: 32

*"Bu zamana kadar, şimdi bile,
hālen, henüz" anlamlarında zarf.*

Baba āteş-i 'aşkın bundan ziyāde
yakīn olmağa taḥammülü
yokdur Hālā niçe zamāndan beri
ortanızda ḥasretler ziyāde olup

3. hālā:

Sayfa 155

Satır: 1

Şimdi.

muḳayyed olmadıñız Hālā şabr u
karārım kalmayıp tākatım tāḳ
oldu Luṭfuñuzdan ricā vü niyāz ederim
ki bu faḳīre izin veresiz ki

4. hālā:

Sayfa 199

Satır: 34

*"Bu zamana kadar, şimdi bile,
hālen" anlamlarında zarf.*

firāklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
hālā İbn-i Selāmıñ nikāhı altındayım
Gerçi anıñ haberi yok ammā

5. hālā:**Sayfa 197**

Satır: 13

Şimdiye kadar, henüz.

imiş ki arslanlar bir kılına zarar
getirmemişler Hālā içlerinde sağ ve
sâlimdir dedikde pâdişâh ta'accüb edip
yanında olanlara

6. hālā:**Sayfa 219**

Satır: 9

Şimdi.

sevdâsıyla tamâm edip bu cihândan
ğamıyla gitdi ve hālā yitdi Ya'ni
yerde vişâlininden arzûsu hâtırından
gitmemişdir Olan 'aşkından ferâğat

hālâş eyleye:**1. hālâş eyleye:****Sayfa 133**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Kurtarmak.

eylemekdir Ola ki Hâk Te'âlâ seni bu
belâlardan hālâş eyleye ve
sevdânı ref' edip evvelki gibi saña
ihşânlar eyleye dedikde hemân-dem

hâli diğer-gün olup:**1. hâli diğer-gün olup:****Sayfa 221**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Durumu kötüleşmek.

zâirilerle cihânı dutup firâk-ı yâr ile
hâli diğer-gün olup ve kendi gâyet
zebûn olmuştur Bu hâl üzre niçe
zamân geçip âhîr Leylânîñ firâkı

hâl-i dilden bî-habersin:**1. hâl-i dilden bî-habersin:****Sayfa 121**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Gönlün hâlinden, durumundan
haberin yok. II Nasihin âşığıñ
gönlünde olanlardan haberi yoktur.*

Beyt

Gel ey nâşih kı beni hâl-i dilden bî-
habersin sen

hâl-i hayâtımda:**1. hâl-i hayâtımda:****Sayfa 189**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Yaşadığı müddetçe.

ķabīleye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne ķadar
mālīm varsa cümlesini saña teslim
edeyim Ve hāl-i hayātımda

hālī üzre kodu:

1. hālī üzre kodu:

Sayfa 193

Satır: 16

Kelime Tipi: -

(Resmi) olduğu gibi bırakmak.

kāğıdı alıp Leylānıñ şüretini bozup
kendi şüretini incitmeyip hālī
üzre kodu Herīf de bu hālī gördükde
hayrān olup

hālīm n' için:

1. hālīm n' için:

Sayfa 195

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Vaziyet ne olur?.

hālīm n' için deyip

Buña evvelden tedārik etmek gerekdir

deyip her ne zamān

hālīme koy:

1. hālīme koy:

Sayfa 205

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kişiye kendi hālīne bırakmak;
müdahale etmek; kararlarına
karışmamak.*

ta' n eylemege geldiñ ise var sağlıķ ile
beni hālīme koy ki
seniñ añladığıñ kışsa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

hālīne münāsib beytler söyleyip:

1. hālīne münāsib beytler söyleyip:

Sayfa 127

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) durumuna uygun şiirler
okuması.*

mecnūn olup dā' imā şahrālarda gezer
hep hālīne münāsib beytler
söyleyip gāh gāh Leylānıñ ķabīlesi
tarafına varıp uzaķdan efgānlar

hālīne münāsib bir kaç beytler

okudu:

1. hāline münāsib bir kaç beytler

oķudu:

Sayfa 151

Satır: 17

Kelime Tipi: -

(Âşığın) vaziyetine yaraşır birkaç
şiiir söylemesi.

münāsib bir kaç beytler oķudu Hāzīn
āvāzıyla bir cins ırladı ki
işidenlerin şabırı karar ı kalmayıp
cümlesinin yüregi taş ıp ağlamağa

hāline rahmet eder:

1. hāline rahmet eder:

Sayfa 221

Satır: 8

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un kederli) vaziyetine
(herkesin) acıması.

üstüne gelip feryād u fığañlar
eyledikçe āvāz ı ālemi dutup herkes
hāline rahmet eder oldular Bir yerde
karār etmeyip gece gündüz

halk:

1. halkı:

Sayfa 117

Satır: 3

İnsanlar, ahali.

demekle meşhūr bir kabīle var idi

Halk ı cümle dil-āver olup māl
ve rızķ şāhibleri olup cümlesi meh-
pāre mümtāz idiler Bu kabīlenin

2. halk:

Sayfa 123

Satır: 4

İnsanlar, ahali.

kanlı yaşlar dökülürdü
Halk Kaysın bu hālini ve derd-i ser-
mecāllerini gördüklerinde kimi acıyıp

3. halkdan:

Sayfa 129

Satır: 28

İnsanlar, ahali.

vermek ākıl ı işi degildir Bu huşuşda
beni ma'zūr dutup hātırınız
kalmasın Halkdan hicāb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

4. halk:

Sayfa 161

Satır: 22

İnsanlar, ahali.

Nevfel dahı düşünüp
Vaķı ā kim deliye şimdi ibrām edip
kızını zūr ile alıversek halk

5. halkı:**Sayfa 165**Satır: **14***İnsanlar, ahali.*

Bu defa murādım mūmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
kabilemiz halkı Nevfel ellerinde zebūn
olup şimdi babam beni

6. halkı:**Sayfa 177**Satır: **29***İnsanlar, ahali.*

cevāhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan şöıra ‘azīm
ziyāfetler olup bir mübārek vaktde
İbn-i Selāmı içeri koydular

halk içinde:**1. halk içinde:****Sayfa 145**Satır: **31**

Kelime Tipi: -

Ahalisi arasında.

sırrımız dillere düşüp halk içinde
rūsvāy oluruz

halk-ı ‘ālem:**1. halk-ı ‘ālem:****Sayfa 131**Satır: **21**

Kelime Tipi: -

Dünya halkı.

cünūna karar verdim Halk-ı ‘ālem ne
derse desinler deyip gāhice
‘Aceb şimdi ol nigār-ı nāzeninim
kimler ile oturup ve kimler ile

2. halk-ı ‘ālem:**Sayfa 201**Satır: **27**

Kelime Tipi: -

Dünya halkı, bütün insanlar.

sırrı fāş olup Mecnūn gibi dillerde
destān oldu Halk-ı ‘ālem bir
yere oturup Mecnūnu söyleşirken
ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

halkın yanında:**1. halkın yanında:****Sayfa 135**Satır: **15**

Kelime Tipi: -

Ahaliye karşı.

‘ālem arasında halkın yanında rūsvāy
oluruz Buña mikdārını

bildirmek gerek Tā ki bu sevdādan vaz
gele dediler Leylānıñ babası

Kelime Tipi: -

Gebe olan kadın.

hām sevdādan:

1. hām sevdādan:

Sayfa 139

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Olgunlaşmamış, acemi sevda.

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kızın derdi
ile bağırın hūn eylersin Sen bunda
böyle perişānken anıñla bizim

hamām:

1. hamāma:-a

Sayfa 153

Satır: 19

Yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.

ki Mecnūnu hamāma getirip yudular
Ve başını tırāş edip pāk ü pākize
libāslar ile bir ādem kıyāfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

hāmile olup:

1. hāmile olup:

Sayfa 117

Satır: 21

hatunu hāmile olup ayı günü tamām
olduğda ay pāresi gibi bir altın
başı oğlu dünyaya geldi Babası ile
anasının gözleri aydın

hamle eylediler:

1. hamle eylediler:

Sayfa 197

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Atılmak, saldırmak.

eylediler Çünkü yanına yaklaştılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsān eyleyen cevāndır
Her biri geri çekilip kıyruklarını

harām:

1. harāmdır:

Sayfa 205

Satır: 9

Yasak.

eylemek harāmdır Hemān edebiñle ol
diyü haylī sözler söyledi
Zeyd de Mecnūndan işitdiği gibi
sözleri bir bir naql eyledi

harām oldu:**1. harām oldu:****Sayfa 159**

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir şeye erişemez olmak, bir şey eline kavuşamaz olmak.bir şeyden yararlanamaz olmak.

Bundan sonra ol yerler baña harām oldu Hemān yazıklar baña ki bilmezlik ile size i'timād edip kendi zevk u şafāmızı uçurdum deyip

harām olsun:**1. harām olsun:****Sayfa 153**

Satır: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Haram olsun! `hayrını görme, görmesin!` anlamında kullanılan bir söz.

eylemedikçe kendi işim baña harām olsun Lākin senden ricā ederim ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat edip bir kaç gün bizim ile

hareket:**1. hareket:****Sayfa 161**

Satır: 1

Savaş hareketlense anlamında.

hareket yegin olsa Mecnūn el kaldırıp du'ā ederdi kim Yā Rab Leylānıñ 'askerini sen gālib eyle der idi

harem-i şerīfe:**1. harem-i şerīfe:****Sayfa 133**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Mukaddes Kābe ve civārı.

Harem-i Şerīfe götürüp Benim oğlum bu maḥalde her ne du'ā olunursa Hāk Te'ālā kendi luṭf u kerreminden kabūl eder Murād

hāşā:**1. hāşā:****Sayfa 161**

Satır: 10

"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

sebeup olmayalım Lâkin siz bunca ‘âkıl
devletli kimsesiz bunca
zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden hâşâ ki zulm

hasb-i hâlimdir:

1. hasb-i hâlimdir:

Sayfa 215

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Görüşüp dertleşme (hâl gereği).

dutup bende tâb u tüvân kıomadı Ve
söze kıadîr olsam bile ‘âşıkıñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
hasb-i hâlimdir ma‘lûm

hasb-ı hâline münâsib ğazeller

söyleyip:

1. hasb-ı hâline münâsib ğazeller

söyleyip:

Sayfa 203

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Âşığın hâline uygun şiir okuması.

ile Mecnûn gibi hasb-ı hâline münâsib
ġazeller söyleyip
deli göñlünü eglendirirdi

hâşıl olur:

1. hâşıl olur:

Sayfa 163

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, doğmak.

bir demde hevāya verip murādımız
hâşıl olur deyip şafāsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylānıñ kıabilesi halkı

hasret:

1. hasretleri:

Sayfa 163

Satır: 20

Kavuşma arzusu, özlem, iştîyak.

ma ‘şūkum olan bî-çāre Mecnūna verip
iki ‘âşık u ma ‘şūk bir yere
gelip bunca zamāndan beri çekdiğîñiz
zahmetleri ve hasretleri

2. hasret:

Sayfa 165

Satır: 23

Kavuşma arzusu, özlem, iştîyak.

Şimden soñra ġayrı Mecnûn ile vuşlat
muḥāl olup hasret kıyāmete
kıaldı deyip gözlerinden kıanlı yaşlar
döküp feryād u fiğān eyledi

3.  asret:**Sayfa 165**

Satır: 32

Kavuşma arzusu, özlem, iştıyak.

uğrayıp gördü ki üç dâne geyik
 yavrucaıklarını dutup muhkem
 bağlamış anaları  asret ile yüreklerin
 dāğlamış  urmadan ağlaşıp

4.  asret:**Sayfa 167**

Satır: 9

Kavuşma arzusu, özlem, iştıyak.

olup  asret ile āh  gözlerinden inci
 dānesi gibi yaşlar dökmekdedir
 H y H y deyip ağlamaya başladı

5.  asret:**Sayfa 173**

Satır: 16

Kavuşma arzusu, özlem, iştıyak.

Bu h l ile gezip kab le kab le gezerken
 günlerde bir gün Leyl n n
 obasına geldi Leyl  dağı Mecn nu
  v zından bildi  asret gözüyle

6.  asreti :**Sayfa 173**

Satır: 21

Kavuşma arzusu, özlem, iştıyak.

 asreti  beni b -kar r edip böyle eli
 ba lı ve yüregi d  lı kapı a
 getirdi Eger  at lar edip  st   ze
 Nevfeli   askeriyle getirdigimde

7.  asret:**Sayfa 187**

Satır: 8

Kavuşma arzusu,  zlem, iştıyak.

Mecn n gözünü ovarak babası
 olduğunu bildikde   zrl r dileyip
 ayağına d     Ol ciger g  sesini  asret
 ile  o up iki gözlerini   p p

8.  asretinle:**Sayfa 199**

Satır: 7

Kavuşma arzusu,  zlem, iştıyak.

derd-i  aşkı la m btel  olup  asretinle
 yollara düşüp geçen gece
 f l n yerde r st geldim Mecn nu
  okdan görmeyip  asret  

9.  asretler:**Sayfa 199**

Satır: 32

Kavuşma arzusu,  zlem, iştıyak.

Baba  te -i  aşkın bundan ziy de
 yak n olma a ta amm l 

yokdur Hālā niçe zamāndan beri
ortanızda Һasretler ziyāde olup

10. Һasret:

Sayfa 205

Satır: 11

Kavuşma arzusu, özlem, iştihak.

Bu Maħal Leylānıñ Kocası İbn-i
Selāmıñ Һasret ile
Ähirete İntikāl Eyledigidir

11. Һasret:

Sayfa 217

Satır: 14

Kavuşma arzusu, özlem, iştihak.

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır Һasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

12. Һasret:

Sayfa 215

Satır: 28

*Ayrı kalınan bir kimseye karşı
duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye
duyduğu özlem.*

edip andan kıtuldum diyü ol kadar
‘aşk u maħabbet sözlerini
söylediği Leylāya Һasret el verip bir
zamāna dek bakıp kaldı

13. Һasretimle:

Sayfa 191

Satır: 31

(Mecnūn'ün) özlemiyle.

Ey benim vücūduma sebep olan
şefkatli babam Benim Һasretimle
cānıñı Һaqqā teslim edip beni ğarīb
koduñ N'eyleyem

Һasret āhları çekip:

1. Һasret āhları çekip:

Sayfa 125

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Âşığın) özlemle feryat etmesi.

āhları çekip ortalık yerde vāfir ‘arz-ı
iştiyāklar eylediginden bî-çäre
Mecnūn kendisini zabt edemeyip
gitdikçe efgānı birden geçip

Һasret âteşiyle:

1. Һasret âteşiyle:

Sayfa 201

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Acıyla ve özlemle içi yanmak.

getirirlerdi Āhir-kār kızını bir mālđār
kimseye verip Zeydin bağrını
hasret āteşıyle kebāb eylediler Bes
bundan soñra Zeydiñ hāli dağı

hasret gözleri:

1. hasret gözleri:

Sayfa 125

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Özlem dolu bakışlarla bakmak.

olan şuffeniñ üzerinde qarār edip
hasret gözleriyle Mecnūnuñ gelip
geçtiği yerlere ve yola bakıp hicrān
gözlerinden inci dānesi gibi

hasret gözüyle bakıp:

1. hasret gözüyle bakıp:

Sayfa 123

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Özlem dolu gözlerle bakmak. II

Yolunu gözlemek.

yigitler ile ol tađıñ etegine varıp
uzağdan Leylāniñ obasına toğru
hasret gözüyle bakıp āh vāh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

2. hasret gözüyle bakıp:

Sayfa 143

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Özlem dolu gözlerle bakmak. II

Yolunu gözlemek.

geçdiği yollara hasret gözüyle bakıp
yel esdikçe Mecnūnuñ
kokusunu alıp şafālar eylerdi

3. hasret gözüyle bakıp:

Sayfa 191

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Özlem dolu gözlerle bakmak.

hasret gözüyle bakıp

Ey babanıñ cānı çünki sözümü qabūl
eylemediñ Sen bilirsin

hasret olup:

1. hasret olup:

Sayfa 199

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Hasret kalmak, özlemek.

Mecnūna bunca zamāndır hasret olup
bu kadar iştiyākın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylā
cevāb verip

2.  asret olup:

Sayfa 117

Satır: 14

Kelime Tipi:-

Hasret d üşmek,  zlediğine kavuşamamak, çok özlemek. II Evlat hasreti.

idi Anca  bunca zam ndan beri h  evl di olmayıp oğul yüzü görmediginden d ‘im  evl da  asret olup ol arz  ile cigeri keb b

 asret   derdinden:

1.  asret   derdinden:

Sayfa 199

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Hasret ve dert.

derdinden  te e yandım Lu f edip var benden du‘ lar edip i tiy klar ‘arz eyle ki eger za met olmazsa gelsin alıp f l n yere getir Gelip

 asreti b -  reni :

1.  asreti b -  reni :

Sayfa 131

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Özlem içinde olan aciz, çaresiz, d    n, zavallı (Mecn n). II Bahtı yüzüne gülmeyen   ık.

mı Ve benim böyle  te -i mi netler ile yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir sel m ile bu  asreti b -  reni  bir

 asreti   te iyle:

1.  asreti   te iyle:

Sayfa 137

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Hasret ateşi. II Ayrılığın verdiği üzüntü.

ağlamaktağır Ve d ‘im   asreti   te iyle yüreğin d ğlamaktağır
 h oğul diyü fery d eyledikçe anı i idenleri   abrı ta amm l 

 asta olmağla yorulup:

1.  asta olmağla yorulup:

Sayfa 185

Satır: 21

Kelime Tipi: -

(Mecn n'un babası) hasta olduğu için yoruldu.

hasta olmağla yorulup ne çāre yol üzre
oturup gelip geçene
Şu kıyāfetde bir ādem gördünüz mü
deyip şormağa başladı

hasta olup:

1. hasta olup:

Sayfa 185

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Sağlığı bozulmak, bir hastalığa
yakalanmak, hastalanmak.*

diyü dā' imā ağılardı
Bu derd ile günden güne hasta olup
ihtiyār olmakla iki kat

hasta olup kaldı:

1. hasta olup kaldı:

Sayfa 191

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Hasta olmak.

toğru revān oldu Varıp gam u guşsa ile
döşeklere düşüp niçe zamān
hasta olup kaldı

hasta vü biryān:

1. hasta vü biryān:

Sayfa 143

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Hasta ve yaralı.

Āh āceb ol 'āşık-ı maḥzūnum ve bī-
çāre Mecnūnum kaṅı
yerde benim āteş-i hicrānımla hasta vü
biryān ve dest-i gamla giryān

hastalık:

1. hastalığı:

Sayfa 205

Satır: 18

Hastalık, sağlık bozukluğu.

Allahıñ bir gün İbn-i Selāmıñ mizācı
hoş olmayıp hasta oldu Günden
güne hastalığı ziyāde olup her ne
kadar ziyāde 'ilāc eylediyse

2. hastalığıma:

Sayfa 217

Satır: 24

*Hastalık, sağlık bozukluğu. II Aşk
hastalığı.*

eylemek yanımda 'ilāca mūte'ālīk söz
söylemek olmaz dedi
Zirā bilir mi ki derdim 'ilācı kabūl
eylemez ve hastalığıma hiç

hastalık:

1. hastalık:**Sayfa 139**

Satır: 11

*Organizmada birtakım
değişikliklerin ortaya çıkmasıyla
sağlığın bozulması durumu,
rahatsızlık.*

eylemeñ Bu ‘ aşk marazı hekimler
‘ilâcıyla def’ olur hastalık degildir
Ve bu marazda Loqmānlar ‘âciz olup
Eflātūnlar hayrān

hatā edip:**1. haṭā edip:****Sayfa 207**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Yanlışlık yapmak, yanılgiya
düşmek.*

idi Lākin haṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdigi şarābı ben de içsem gerekdir

hatā ile:**1. haṭā ile:****Sayfa 213**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

İstemeyerek, farkında olmadan.

arşlanlar vesā‘ir vaḥşī cān-āverler ise
obanın etrafını alıp
kuş uçurmazlardı Kabīle halkından bir
iki ādem haṭā ile ol maḥalle

hatā ola:**1. haṭā ola:****Sayfa 207**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Hatasız olmak.

haṭā ola Zīrā cānını saña ısmarladı
demekdir deyip da ‘vāsını işbāt
edip ve Mecnūnu ilzām eyledikde
Mecnūn da bu ‘aşıkāne sözden

hatālar edip:**1. haṭālar edip:-****Sayfa 173**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Yanlışlık yapmak, yanılgiya
düşmek.*

hasretiñ beni bī-ḳarār edip böyle eli
bağlı ve yüregi dāğlı ḳapıña

getirdi Eger hâṭālar edip üstünüze
Nevfeliñ ‘askeriyle getirdigimde

hâṭālar şavurduñuz:

1. hâṭālar şavurduñuz:

Sayfa 177

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Hata etmek (veya eylemek veya işlemek).

çekip üzeriñize gelip bu kadar hâṭālar
şavurduñuz Hemān münāsib olan
bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
gavḡadan emin olursuz

hâtır:

1. hâtırın:

Sayfa 167

Satır: 25

Birine karşı duyulan saygı, sevgi.

bunları şatıp akçasını almamağa
ḥayrānım Şimdi seniñ hâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dahı bu
şahrāları boş gezmek lâzımdır

2. hâtırları:

Sayfa 141

Satır: 10

Birine karşı duyulan saygı, sevgi.

Vālide vesā‘ir akrabası yanına cem‘
olup ki ana teselliyet verip
ḥāl hâtırı hâtırını ele aldılar Mecnūn
da ne çāre hâtırları için bir

hâtırcığın kalmasın:

1. hâtırcığın kalmasın:

Sayfa 181

Satır: 33

Kelime Tipi: **Deyim**

Gücenmek, darılmak.

kalmasın

hâtırcığını gözedip:

1. hâtırcığını gözedip:

Sayfa 219

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Hatırını saymak, saygı göstermek.

benden saña yād-gār olup Tañrı
emāneti olsun Luṭf edip ḥaḳāret
gözüyle
bakmayıp mümkün oldukça hâtırcığını
gözedip rencide eylemeñ Bunca

hâtırı görülmüş:

1. **hâtırı görülmüş:****Sayfa 141**

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

*Hatırı sayılan. Gerekli saygıyı
gören.*

Bir âfet-i devrân u fitne cihânda hâtırı
görölmüş idi Bu hüsn ile
evvelde Mecnûnuñ devr dîvânesi ve
biñ cân ile ol ‘âşık-ı şādıkıñ

hâtırı kalıp:1. **hâtırı kalıp:****Sayfa 165**

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

Gücenmek, darılmak.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki nā-murād
Mecnûn Nevfeliñ müsā‘ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile hâtırı
kalıp şahrâlara gitmiştir Tağ

hâtırı kalırdı:1. **hâtırı kalırdı:-ır, -dı****Sayfa 123**

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

Gücenmek, kırılmak.

maḥrem edip dā‘imā bunlar ile Leylâyı
söyleşip gezerlerdi Ğayrı
söz söylemeler cevâb vermeyip hâtırı
kalırdı

hâtır-ı şerîfiñiz kalmasın:1. **hâtır-ı şerîfiñiz kalmasın:****Sayfa 137**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Şerefli hatırınız, gönlünüz
kalmasın.*

budur ki dā‘imā sersem gezdirmekdir
Luṭf u iḥsân edip bu ḥuşûşda
kuşûruma bakmayıp hâtır-ı şerîfiñiz
kalmasın diyü sözünü tamām

hâtırım âbâd etme:1. **hâtırım âbâd etme:****Sayfa 153**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) gönlünü yapmak, mamur
etmek.*

Gerd-i maḥzûn olacak gönlümüzü şād
etme

Yine vîrân olacak hâtırım âbâd etme

hâtırın hoş edip:**1. hâtırın hoş edip:****Sayfa 169**

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Gönlü hoş etmek: Birinin isteğini yerine getirerek onu sevindirmek.

teklîfi eyleme dedikde Mecnûn

Ne çâre edem ki seniñ hâtırın hoş edip
gücün nem varsa bu

hâtırın perîşân eyleme:**1. hâtırın perîşân eyleme:****Sayfa 139**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Gönlünü dağıtmak. II Acınacak hâle getirmek.

ve benim feryādım kulak tutup hâtırın
perîşân eyleme ‘âşıklar
hâli dâ‘imâ ağlamakdadır ve âteş-i
‘aşk ile yüregın tağlamakdır

hâtırın perîşân olduğunu:**1. hâtırın perîşân olduğunu:****Sayfa 157**

Satır: 6

Kelime Tipi: **Deyim***Gönül kırıklığı.*

varsa hayvânlarına varınca cümlesine
maḥabbet edip içlerinde hiç
biriniñ hâtırın perîşân olduğunu
istemeye bu ḥuşûşda nâ-çâr

hâtırına gelip:**1. hâtırına gelip:****Sayfa 167**

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim***Hatırlamak, aklına gelmek.*

olduğunu gördükde Leylâ hâtırına
gelip

Şimdi benim cânım da böyle anası ve
babası elinde giriftâr

hâtırına getirdikçe:**1. hâtırına getirdikçe:****Sayfa 191**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Hatırlamak.

haberi yok idi Dâ‘imâ eski ‘âdeti üzre
Leylânın bî-vefâlığını

hâtırına getirdikçe âh vâhlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

hâtırına getirip:

1. hâtırına getirip:

Sayfa 183

Satır: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Hatırlamak, aklına gelmek.

dîvâneligi ziyâde olup Leylâyı hâtırına
getirip hayâline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyâz

hâtırını sorup:

1. hâtırını sorup:

Sayfa 217

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

"Nasılsınız, ne durumdasınız"

anlamında kimsenin durumunu

öğrenmek için soru yöneltmek.

za'îf olup helâke döndü Ve gül cemâli
şolup yerine hazân dokundu
Âh vâh ederek gelip kızını ol hâlde
gördükde hâtırını sorup

hâtırınıız kalmasın:

1. hâtırınıız kalmasın:

Sayfa 129

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Hatırı, gönlü kalmamak.

vermek 'âkıllı işi degildir Bu husuşda
beni ma'zûr dutup hâtırınıız
kalmasın Halkdan hicâb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

hâtırınıza ağır gelip:

1. hâtırınıza ağır gelip:

Sayfa 173

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Gücüne gitmek.

hâtırınıza ağır gelip bu kulunuza gâzab
eylediniz ise şimdi kendi
ayağımla huzûr-ı şerîfîñize geldim
Boynumu urup helâk eylerseñiz

hâtırlarına vişâl ümîdi gelmeyip:

1. hâtırlarına vişâl ümîdi gelmeyip:

Sayfa 215

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*(Leylâ ile Mecnûn'un) akıllarına
(sevgiliye) kavuşma, vuslata erme
ümidinin gelmemesi.*

bir şey olmadı Ve aşlā hātırlarına vişāl
 ümīdi gelmeyip
 hemān cemāl esīrine ẓanā‘at
 eylemişlerdi

hātırlarını ele alırdı:

1. hātırlarını ele alırdı:

Sayfa 117

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Gönlü hoş tutup isteği yerine
 getirmek.*

kimiñ bir maşlaḥatı varsa görüp
 hātırlarını ele alırdı Māl ü menāl
 yanında toprağ ile ber-ā-ber idi
 Cihānda aşlā bir şe‘ye muhtāc degil

hattā:

1. hattā:

Sayfa 211

Satır: 12

*"Üstelik, ayrıca" anlamı katan
 zarf.*

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
 ḥayrāna varıp niçe zamān
 ol yerde durup hattā kuşlar gelip
 başında yuva yapıp yavrulayıp

hatun:

1. hatunlar:

Sayfa 203

Satır: 7

Kadın.

hatunlar da Zeydiñ aḥvālını bir bir
 beyān edip
 ‘Amucası kızına ‘āşık olup āḥir-i kār
 babası fakīrdır diyü

2. hatunu:

Sayfa 117

Satır: 21

Hanım; eş, zevce.

hatunu ḥāmile olup ayı günü tamām
 olduğda ay pāresi gibi bir altın
 başlı oğlu dünyaya geldi Babası ile
 anasının gözleri aydın

3. hatun:

Sayfa 205

Satır: 26

Hanım; eş, zevce.

mātemler eylediler ‘Arablar arasında
 ‘ādet ol idi ki bir hatunun
 kocası āḥirete gitdikde ol hatun iki
 seneye dek yās u mātemler

4. hatunuñ:

Sayfa 205

Satır: 25

Hanım; eş, zevce.

mātemler eylediler ‘Arablar arasında
‘ādet ol idi ki bir ḥatunuñ
ḳocası āhirete gitdikde ol ḥatun iki
seneye dek yās u mātemler

havfa düşüp:

hāy hāy:

1. hāy hāy:

Sayfa 131

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Medet, eyvah, ah. II Ünlem.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyā gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hāy hāy deyip
ağladıkça insān feryādına

2. hāy hāy:

Sayfa 131

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Medet, eyvah, ah. II Ünlem.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyā gözüyle görmek

1. havfa düşüp:

Sayfa 173

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Korkuya kapılmak.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
ḳullarına merḥamet edip suçunu
‘afv buyuralar Havfa düşüp yine
feryād u figānlar edip belli ki bir

müyesser ola deyip Hāy hāy deyip
ağladıkça insān feryādına

3. hāy hāy:

Sayfa 167

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Medet, eyvah, ah. II Ünlem.

olup ḥasret ile āhū gözlerinden inci
dānesi gibi yaşlar dökmekdedir
Hāy Hāy deyip ağlamaya başladı

hāy hāy edip:

1. hāy hāy edip:

Sayfa 141

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Eyvah etmek.

deyip sözüñü itmām eyledikde bî-çäre
babası Mecnūndan bu
yaman haberini işitdikde tekrār hāy
hāy edip ağlamaya başladı

2. hāy hāy edip:

Sayfa 141

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Eyvah etmek.

deyip sözüñü itmām eyledikde bî-çäre
babası Mecnūndan bu
yaman haberini işitdikde tekrār hāy
hāy edip ağlamaya başladı

hayāl:

1. hayāline:

Sayfa 183

Satır: 11

Hayal, düş. II Sevgiliyi

düşünmek.

dīvāneligi ziyāde olup Leylāyı hātırına
getirip hayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

hayāt verdiginden:

1. hayāt verdiginden:

Sayfa 125

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Canlılık ihsan etmek.

Leylā tarafından Mecnūna selām ve
du‘ālar getirir Hemān Mecnūna
tāze cān hayāt verdiginden Mecnūn da
kendisini mahrem edinip

hayātıma sebep olan ‘azīz pederim:

1. hayātıma sebep olan ‘azīz

pederim:

Sayfa 137

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Dünyaya gelme sebebi olan

kıymetli baba.

‘özrlər dileyip

Ey benim hayātıma sebep olan ‘azīz

pederim Niçe zamāndan

hayf:

1. hayf:

Sayfa 163

Satır: 32

"Eyvah, heyhat, yazık!"

anlamında ünlem.

der idi ki
 Hayf ki cihān bāğında nā-murādımızıñ
 ğoncesi açılmağa başladı

2. hayf:

Sayfa 193

Satır: 3

"Eyvah, heyhat, yazık!"

anlamında ünlem.

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda
 bir kerre sözüñü tutmadım
 Ve ğamla seni bir gece bile ve rāḫat
 üzre yatmadım deyip bu ḫāl

3. hayf:

Sayfa 185

Satır: 9

"Eyvah, yazık" anlamlarında

kullanılan acınma, üzülme ifadesi.

Hayf ki cihānda oğluma ḫasret iken bir
 evlādım oldu Lākin
 bunuñ gibi devāsız derde uğrayıp
 ādem kıyāfetinden çıkıp gitdi

4. hayfler:

Sayfa 163

Satır: 3

Yazıklar (olsun)!

Varıp Hayfler ki siziñ sözüñüze inanıp
 iki kerredir ki yanıñıza

uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
 görülmeyip eski derdime derd

hayflar edip:

1. hayflar edip:

Sayfa 177

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Haksızlık. II Vah vah, yazık,

*eyvah, yazıklar olsun anlamında
 söylenir.*

Periṣān olup Babam baña ne yavuz

hayflar edip nā-gāḫ beni yābāncı

ḫerīfe

verdi 'Āşık-ı şādıkım olan nā-murād
 Mecnūndan ayırdı diyü

hayırlı 'alāmet degildir:

1. hayırlı 'alāmet degildir:

Sayfa 165

Satır: 19

Kelime Tipi: -

İyi bir olayın, durumun belirtisi,

işareti olmamak.

babasınıñ sürürundan yüz bulup Niye

hayırlı 'alāmet degildir deyip

Hele ancak göreyim ne söyler deyip

vardıkda Nevfel ile tekrār

haykır:**1. haykırıp:****Sayfa 181**

Satır: 28

Bağırmaq.

Mecnûn da çünkü ol nefesi tutulacaq
 herifden bu zehirli sözleri
 işitdikde hemân-dem haykırıp
 kendisini yerden yere çalmağa başladı

hayli:**1. hayli:****Sayfa 167**

Satır: 17

Oldukça.

degin haylî zahmet çekdim Şimdi
 boğazlayıp kimini ehl-i
 ‘ıyâlîme kimini yiyip ve kimisini de
 satıp akçasını kendime nafağa

2. hayli:**Sayfa 171**

Satır: 16

Oldukça.

cümbüşün tehi değil sende bir hâlet var
 deyip

Bir sır var ki Bâreka’llâh haylî ağzın
 pek hiç baña ağzın

3. hayli:**Sayfa 179**

Satır: 5

Oldukça.

Haylî lûtfı eylediñiz Lâkin ben
 kuluñuzdan ‘acabâ ne cürm ve
 ne günâh şâdir oldu ki suçumu beyân
 eylemedin böyle gâzaba

haylî ‘asker:**1. haylî ‘asker:****Sayfa 157**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Pek çok asker.

gerekdir diyü az ‘askerle gelmişiniz
 Anlar ise gayrı kabîleleriniñ
 imdâda gelip haylî ‘asker olmuşlardır
 Sizler dağı anlardan ziyâde

haylî sözler:**1. haylî sözler:****Sayfa 205**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Çok söz söylemek.

eylemek haramdır Hemân edebîle ol
diyü haylî sözler söyledi

Zeyd de Mecnûndan işitdigi gibi
sözleri bir bir nakl eyledi

haylî zahmetim çekip:

1. haylî zahmetim çekip:

Sayfa 207

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Epey sıkıntıya, güçlüğe
katlanmak.*

Ey benim yâr-i kâdimim bunca
zamândan beri benim haylî
zahmetim çekip niçe kerre baña
cânânımdan haber getirip beni şâd

haylî zamân:

1. haylî zamân:

Sayfa 215

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Epeyce, uzun vakit.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki

Mecnûna niçe ‘arz-ı maḥabbetler edip

bu hâl üzre haylî zamân

haylî zamândır:

1. haylî zamândır:

Sayfa 165

Satır: 34

Kelime Tipi: -

*Uzun zamandır, uzun zamandan
beri.*

sürmeli gözlerinden insân gibi yaşlar
açar Bir dil-ber ki âdemin cigerin
yaçar Avcı bunları tutup Haylî
zamândır

2. haylî zamândır:

Sayfa 207

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Epeyce, uzun vakit.

Şimdi görüşmek evvelkiden daḥı

müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben

de haylî zamândır ki yanına varmadım

Hele bir aralık olur ise

3. haylî zamândır:

Sayfa 211

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Epeyce, uzun vakit.

Niçe olur haylî zamandır ki 'âşık u
şâdık yârim olan Mecnûnu
bir gün da'vet edip görüşmek istedim
Lâkin bir aralık bulamadım

hayrân:

1. hayrânım:

Sayfa 167

Satır: 25

Şaşırmış, şaşıırıp kalmış.

bunları şatıp akçasını almamağa
hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dahı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

2. hayrânım:

Sayfa 173

Satır: 10

*Çok beğenen, hayranlık duyan,
tutkun.*

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep
seniñ olsuñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemân bu zencîre
hayrânım dedikde qarı gördü kim

hayrân kalmışlardır:

1. hayrân kalmışlardır:

Sayfa 139

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Çok beğenmek, hayran olmak.

kalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyârımla düşmedim Belki
ezelde Hakkıñ taqđiri böyledir
Başımnı yazısı bu imiş Leylânıñ

hayrân olup:

1. hayrân olup:

Sayfa 145

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Şaşırmak.

anası bî-çâre hayrân olup n'eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luţf edip kızım bu sözü benden ğayrî
kimseye söyleme kim

2. hayrân olup:

Sayfa 167

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Şaşırmak.

Avcı da bu Mecnûnuñ bu hâline bakıp
hayrân olup

‘Acabā bu dīvāne n’için ağlar ki
derken bir zamāndan şöña

3. hayrān olup:

Sayfa 197

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Şaşırmak.

Pādişāh da arslanıñ elinde sağ
kaldığına hayrān olup
Sihr mi bilirdiñ yoḥsa bir du‘ā mı
oḳuduñ ki aşlanlar seni helāk

4. hayrān olup:

Sayfa 193

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Şaşırmak.

kāğıdı alıp Leylānıñ şüretini bozup
kendi şüretini incitmeyip ḥālī
üzre ḳodu Herīf de bu ḥālī gördükde
hayrān olup

5. hayrān olup:

Sayfa 155

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Çok beğenmek.

Bes bir maḥallī ile Nevfelin ḥuzūrunda
bu beytleri oḳuyup ḥazīn
āvāz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnūnuñ zarāfetine hayrān olup

hayrāna ṭaldıñ:

1. hayrāna ṭaldıñ:

Sayfa 215

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Kendinden geçmiş vaziyette
kalakalmak.*

ve firāk günleri muḥāsebesinden bir
işini beyān eylemeyip
hayrāna ṭaldıñ ve ‘aḳlını almış dīvāne
gibi bāḳıp ḳaldıñ Hem biraz

hayrāna varıp:

1. hayrāna varıp:

Sayfa 211

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Şaşırmak.

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
hayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup ḥattā ḳuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

hayr-du‘ādan ferāmuş etmeyip:

1. ḥayr-du'ādan ferāmuş etmeyip:

Sayfa 191

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Hayır duasından mahrum
etmemek.*

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
ḥayr-du'ādan ferāmuş etmeyip

hayrlı 'alāmet:

1. ḥayrlı 'alāmet:

Sayfa 219

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Hayırlı işaret.

yanına gelip ağlamakdan söz
söylemege dermānı olmayıp Mecnūn
da Zeydiñ bu ḥālını gördükde Ḥayrlı
'alāmet degildir Bunda bir

hayrlı 'alāmetdir:

1. ḥayrlı 'alāmetdir:

Sayfa 211

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Hayırlı işaret. II Mecnūn'un
gönlünün şad olması.*

edip İn-şā'allah ḥayrlı 'alāmetdir
deyip cānān tarafından esen yele
göz kulağ oldukça

hayrlı maşlahat eglendirmekde:

1. ḥayrlı maşlahat eglendirmekde:

Sayfa 177

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Hayırlı işi bekletmek (olmaz).

ḥayrlı maşlahat eglendirmekde fā'ide
yokdur Zīrā dünyāda

māni' eksik olmaz Bir taraftan bir şey
peydā olur Hemān cenābınıza

hayrlı sözlerden:

1. ḥayrlı sözlerden:

Sayfa 189

Satır: 18

Kelime Tipi: -

İçinde hayır bulunan uğurlu söz.

Ey benim şefkatli ve merḥametli
babacığım bilir mi ki eyledigiñ
naşihatlar hep cümle güzel baña ḥayrlı
sözlerden ben de biñ ile

hayvān:

1.  ayv nlarına:**Sayfa 157**

Satır: 5

Hayvan.

varsa  ayv nlarına varınca cümlesine
ma abbet edip içlerinde hiç
birini     t r n per    n olduğunu
istemeye bu  u   da n    r

2.  ayv nları:**Sayfa 167**

Satır: 16

Hayvan.

 o  güzel Sen bir mer ametli  dem
olup ba r n  yuf a
olduğundan bu  ayv nları salıver
dersin amm  l kin ben bunları
avlayıncaya

3.  ayv nlar:**Sayfa 195**

Satır: 14

Hayvan.

edip  ullu unu  ab l edip yanından
ayrılmazlard  E r fin  ola ırlardı
Z r  t z ekmek  a   n  ayv nlar
bilirlerdi

4.  ayv nlara:**Sayfa 195**

Satır: 12

Hayvan.

uza dan ba arlard  Gelen
yemeklerden Mecn n ancak bir iki
lo ma
yiyip cümlesini  ayv nlara verip
kendilerine veliyyü'n-ni 'am

5.  ayv nları:**Sayfa 169**

Satır: 8

Geyikler.

v fir ağlayıp fery dlar eyledi Andan
 o ra avcıya yalvarıp
 u  ayv nları salıver   yet lu fdur B -
  re e inden ayrılıp

6.  ayv ncı ı:**Sayfa 169**

Satır: 23

Ceylan yavrusu.

verem Eger r z  olursa  sa a da
temessük vereyim Bu  ayv ncı ı
boğazlayıp n'eylersin  alıver dedikde
avcı n    r olup

7.  ayv nlar:**Sayfa 195**

Satır: 10

Yırtıcı hayvanlar.

ge enleri  ve yoldan geçen  demler
Mecn na yemek gönderirlerdi
Y h d a v lin  orarlardı  ayv nlar
gelen  demleri gördükde ka ı ıp

Satır: 30

Hayvan. II Aslan.

görüp d  im  ni met verdiklerinde
vel yy  n-ni met bilip girdikçe
ikr mlardı  ayv nlar da yanlarına
varıp bunları o  ayıp ar aların

hayv ncık:**8.  ayv nlar:****Sayfa 221**

Satır: 26

Yırtıcı hayvanlar.

d  erlerdi Mez rın etr fını alıp
geldiler tam m bir sene dek ol  arafa
kimse u rama a k dir olmadılar Bir
yıldan  o ra  ayv nlar gördü ki

1.  ayv ncı ları:**Sayfa 167**

Satır: 14

Yavru.

avcıya yalvarıp
Kerem eyle  u  ayv ncı ları  aliver
dediginde

9.  ayv nlar:**Sayfa 195**

Satır: 28

Hayvan. II Aslan.

a lan-  neye varıp a  eler verip bir
kaç koyun getirip
ve kendi eliyle arslanlara verirdi Ol
 ayv nlar her gün yanlarında

1.  az n do undu:**Sayfa 217**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*(Yüzün sararması) sonbahar
yapraklarının dökülmesi.*

 a  if olup hel ke döndü Ve g l cem li
 olup yerine  az n do undu
   v h ederek gelip kızını ol çölde
gördükde   t rını sorup

10.  ayv nlar:**Sayfa 195**

hazān vakti geldikde cihān gūlzārı**tārmār gülleri bülbülleri nālān****olup:**

1. **hazān vaḳti geldikde cihān
gūlzārı tārmār gülleri bülbülleri
nālān olup:**

Sayfa 217

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Güz mevsimi geldiğinde dünya
bahçesi darmadağın olup gülleri ve
bülbülleri ağladı.*

gülleri ve bülbülleri nālān iken hazān
vaḳti geldikde cümlesi perişān
olup ağaçlar yapraksız kalıp çimenler
kuruyup bülbülleriñ zevk u

hazīn āvāz:

1. **hazīn āvāz:**

Sayfa 155

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Hüzünlü ses.

Bes bir maḥallī ile Nevfelin huzūrunda
bu beytleri okuyup hazīn
āvāz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnūnuñ zarāfetine hayrān olup

2. **hazīn āvāz:**

Sayfa 149

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Hüzün dolu, kederli, gamlı ses,
bağırıtı.*

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir taze yigit oturup
turmadın firāklı

hazīn āvāzıyla:

1. **hazīn āvāzıyla:**

Sayfa 151

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Hüzün dolu, kederli, gamlı ses,
bağırıtı.*

münāsib bir kaç beytler okudu Hazīn
āvāzıyla bir cins ırladı ki
işidenleriñ şabırı qarārı kalmayıp
cümlesiniñ yüregi taşıp ağlamağa

hāzır:

1. **hāzır:**

Sayfa 129

Satır: 12

Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı
dağı ḥāzır degildir Şimdilik ferāḡat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

ḥāzır kıldılar:

1. ḥāzır kıldılar:

Sayfa 133

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Hazır durumda bulunmak,
hazırlık yapmak.*

müşkil iş varsa Ḥaḳḳıñ luṭfuyla hep
anda feth olur Ol senede
ḥacca gitmege niyyet edip
mühimmātını ḥāzır kıldılar Ve Ḳaysı
dağı

ḥāzır u müheyyā olup:

1. ḥāzır u müheyyā olup:

Sayfa 155

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Hazır olmak.

hemān-dem Nevfel ‘askeriyle buyurup
Leylāññ ḳabile

dil-āverleri dağı ḥāzır u müheyyā olup
karşıladılar

ḥāzret-i ḥaḳḳıñ buyurduğu üzre:

1. ḥāzret-i ḥaḳḳıñ buyurduğu üzre:

Sayfa 149

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın emri doğrultusunda.

Yemek yendikten soñra bunlar da
niye geldiklerini beyān edip
Ḥāzret-i Ḥaḳḳıñ buyurduğu üzre
kızınız Leylāyı ḳabilemiziñ ser-

ḥekīmler ‘ilācıyla:

1. ḥekīmler ‘ilācıyla:

Sayfa 139

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Doktor emi.

eylemeñ Bu ‘aşḳ maraḳı ḥekīmler
‘ilācıyla def` olur ḥastalık degildir
Ve bu maraḳda Loḳmānlar ‘āciz olup
Eflāṭūnlar ḥayrān

helāk ederim:

1. helāk ederim:

Sayfa 183

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Yok etmek, öldürmek.

ederim diyü eyledüğün qavl ü qararı
üzre şimdi kendi ihtiyârıyla varıp
bir nâzânı vuşlat bağında güllerini
nâlân eylediñ Tatalım ki ben

helāk edip:

1. helāk edip:

Sayfa 135

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yok etmek, ortadan kaldırmak,
öldürmek.*

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Hicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip gayrete
geldi Mecnūn bir dahı geldikde

helāk etmek:

1. helāk etmek:

Sayfa 195

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Mahvetmek, perişan etmek,
öldürmek.*

yedi başlı ejderhādır Pādişāh bir
kimseye gāzab edip helāk etmek

murād eyledikde emr edip esbābını
soyup arslanların önüne atarlardı

helāk etmeyip:

1. helāk etmeyip:

Sayfa 197

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Yok etmek, öldürmek.

etmeyip ellerinden hālās oldun Bunuñ
sırrı ve hikmeti nedir bize
beyān eyle dedikde cevān da

helāk eyledi:

1. helāk eyledi:

Sayfa 157

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yok etmek, ortadan kaldırmak,
öldürmek.*

niyāz eylerdi Ve Nevfel ‘askerinden
biri Leylā ‘askerinden bir
ādemo urursa İlahī qolun qopsuñ
derdmendi helāk eyledi Āh vāh

helāk eylediler:

1. helāk eylediler:

Sayfa 213

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

Öldürmek, yok etmek.

uğradıklarında arşanlar pāre pāre edip
helāk eylediler Leylā ile
Mecnūn gerçi bir yerde şöhet
eylerlerdi Hep sözleri hāl diliyle ne

helāk eylerseñiz:

1. helāk eylerseñiz:

Sayfa 173

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yok etmek, ortadan kaldırmak,
öldürmek.*

hātırınıza ağır gelip bu kulumuza gāzab
eylediniz ise şimdi kendi
ayağımla huzūr-ı şerīfñize geldim
Boynumu urup helāk eylerseñiz

helāk hicrāne edip:

1. helāk hicrāne edip:

Sayfa 121

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Perişan edip ayırmak.

ile gün gibi her biri helāk ve hicrāne
edip cihān başlarına siyāh oldu

helāk oldu:

1. helāk oldu:

Sayfa 155

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

Yok olmak, ölmek.

İki ‘ asker birbirine katılıp orta yerde
oğlar atılıp gāh kılınç gāh
mızrāk iki taraftan vāfir ādemler helāk
oldu

2. helāk oldu:

Sayfa 161

Satır: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yok olmak, ölmek. II Yorulmak,
bitkin duruma gelmek.*

zebūn olduğun istemezdi Āhir-kār
Leylānıñ babası zebūn olup
Çok ādemler helāk oldu Bu kadar ceng
ü cidālden maqşūd-ı

helāk olduysa:

1. helāk olduysa:

Sayfa 207

Satır: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek.

zelzele verdi Gāh şafāsından raksa
girip ve gāh Bu gün ol helāk
olduysa benim de yarın olmam
muḳarrerdir deyip feryād u fiḡān

helāk olurum:

1. helāk olurum:

Sayfa 179

Satır: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvolmak, ölmek, yok olmak.

olmadığım takdirce kendimi zehrleyip
helāk olurum diyü ‘azīm
andlar içdikde çünkü İbn-i Selām
Leylānīn ‘azābını āteşini görüp

hele:

1. hele:

Sayfa 199

Satır: 12

*"Sonunda" anlamıyla geciken
davranışları bildirmek için kullanılan
bir söz.*

baña haber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

2. hele:

Sayfa 165

Satır: 20

"Biraz bekle, dur bakalım!"

anlamında cümlelerin başına getirilir.

babasının sürürundan yüz bulup Niye
hayırlı ‘alāmet degildir deyip
Hele ancak göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrār

3. hele:

Sayfa 207

Satır: 32

"Biraz bekle, dur bakalım!"

anlamında cümlelerin başına getirilir.

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı
müşkıldir Hiç taşra çıkmaz Ben
de haylī zamāndır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

4. hele:

Sayfa 223

Satır: 20

*"Hiç olmazsa, bari" anlamında
kullanılan ifade.*

uykusundan uyanıp
Hele bī-çāre Mecnūn ile Leylā
dünyāda birbirlerine vāşıl olmadılarsa

hele bir ādem gelip:

1. hele bir ādem gelip:

Sayfa 185

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Sonunda adamın birinin gelmesi.

Āhir hele bir ādem gelip su‘āl

eyledikde

Geçen gün fülān yerde bir mağārada

seniñ dedigiñ kıyāfetde

hem:

1. hem:

Sayfa 173

Satır: 11

Hem ... hem ... bağlacı.

biraz kendüden yaña hem aqçe istemez

ve hem gāyet zebūn olmakla

maḥal-i merḥamet olup

2. hem:

Sayfa 173

Satır: 11

Hem ... hem ... bağlacı.

biraz kendüden yaña hem aqçe istemez

ve hem gāyet zebūn olmakla

maḥal-i merḥamet olup

3. hem:

Sayfa 129

Satır: 11

"Aynı zamanda" anlamında

bağlaç.

dahı küçücükdür olmağla ere verecek

vaḳti degildir ve hem cihāzı

dahı hāzır degildir Şimdilik ferāgat

ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

4. hem:

Sayfa 181

Satır: 24

"Aynı zamanda" anlamında

bağlaç.

Bī-ma‘nā yere şahrālarda gezip zāyi‘-i

evkāt edip feryād u fiğān

eylemekden gayrı kārın yok Ve hem

saña olan zulm cihānda bir

5. hem:

Sayfa 183

Satır: 7

"Aynı zamanda" anlamında

bağlaç.

Çāre olup feryādını kesmedi ve hem

herīfin böyle iki dürlü söz

söylediginden bir yalancı ḳaltabān

ādem olduğunu anlamışdı Lākin

6. hem:**Sayfa 199**

Satır: 33

*"Aynı zamanda" anlamında
bağlaç.*

firāklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
hālā İbn-i Selāmın nikāhı altındayım
Gerçi anın haberi yok ammā

7. hem:**Sayfa 161**

Satır: 23

*"Aynı zamanda, ayrıca"
anlamlarında bağlaç.*

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnūn da bir
dīvāne-meşreb ādemdir Belki bir
kaç günden sonra kızdan uşanıp bir
ğayrı sevdāya düşer Bes münāsib

8. hem:**Sayfa 177**

Satır: 3

*"Aynı zamanda, ayrıca"
anlamlarında bağlaç.*

zaḥmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç
olur Aralık yerde birbirinize
‘adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve
geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

9. hem:**Sayfa 215**

Satır: 12

*"Aynı zamanda, ayrıca"
anlamlarında bağlaç.*

ve firāk günleri muḥāsebesinden bir
işini beyān eylemeyip
ḥayrāna ṭaldın ve ‘aqlını almış dīvāne
gibi bakıp kaldın Hem biraz

10. hem:**Sayfa 185**

Satır: 30

Bağlaç.

aḥşāma degin güçle ol haber verdiği
mağārada gelip girdikde
Mecnūnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi kalıp ağlamakdan

hemān:**1. hemān:****Sayfa 191**

Satır: 9

Daima, her zaman.

hemān sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda
bir kaç günlük ‘ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamānım qarīb olmuşdur

2. hemān:**Sayfa 159**

Satır: 21

Artık.

Bundan soñra ol yerler baña harām
oldu Hemān yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i'timād edip kendi
zevķ u şafāmızı uçurdum deyip

3. hemān:**Sayfa 175**

Satır: 25

Aman ha.

hemān nā-murād Mecnūna ayaķdaş
olmaķdan ğayrı çāre kalmaz
deyip niçe tuhfeler hazırlayıp
tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

4. hemān:**Sayfa 121**

Satır: 17

Çabucak, derhâl.

tuymayıp hemān erkenden bundan vāz
geçin feragāt edin soñra kim
bilir fenāya gider diyü muhkem
tenbîhler eylediler Lâkin bu

5. hemān:**Sayfa 125**

Satır: 7

Çabucak, derhâl.

Leylâ tarafından Mecnūna selām ve
du'alar getirir Hemān Mecnūna
tāze cān hayāt verdiğinden Mecnūn da
kendisini maħrem edinip

6. hemān:**Sayfa 127**

Satır: 14

Çabucak, derhâl.

düşdüğünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revān olup aķmağa başladı
Bir zamāndan soñra Buna ağlamağa
çāre olmaz hemān erkenden

7. hemān:**Sayfa 129**

Satır: 16

Çabucak, derhâl.

Luţf edip 'özü bahāne eylemeñ bize
cihāz lâzım degildir
Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāh
edelim Soñra her ne zamān

8. hemān:**Sayfa 133**

Satır: 8

Çabucak, derhâl.

ziyāde olup ašlā bir ‘ilāc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc
kalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

9. hemān:

Sayfa 133

Satır: 19

Çabucak, derhâl.

olunan hāceti devā eder İmdi saña da
lāzım olan budur ki hemān
Kā‘be-i Mükerreremeniñ halkasına
yapışıp cān u göñülden Hāq

10. hemān:

Sayfa 139

Satır: 4

Çabucak, derhâl.

nice huzūrumuz ve rahātımız olsun
‘Ālemde bulunmayan kıız olsun
tek қоç başıñ sağ olsun қalk hemān
seni anañ yanına götüreyim

11. hemān:

Sayfa 145

Satır: 27

Çabucak, derhâl.

hemān bunu erkenden n’eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir

münāsib yere veregörün yohsa şöñra
‘ilāc eylemek güç olur deyip

12. hemān:

Sayfa 153

Satır: 5

Çabucak, derhâl.

Hemān luṭf edip beni kendi hālime
koyup ğam-ı cānānla zevk u
şafāya mu‘tād olmuşken huzūrumu
uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

13. hemān:

Sayfa 155

Satır: 7

Çabucak, derhâl.

ġāyet hoşuna geldi Āferinler edip
hemān ol sâ‘at fermān eyledi kim
hüküm eyledigi kabîlelerden yanına
âdemler cem‘ ola Bes niçe

14. hemān:

Sayfa 167

Satır: 24

Çabucak, derhâl.

Be hey âdem Sen dīvāne misin gözleri
seniñ cānānıñ gözlerine
benzediginden baña ne fâi‘de var
Benim cānım yoқdur Hemān

15. **hemān:****Sayfa 167**

Satır: 31

Çabucak, derhâl.

eyle Hemān bunları şaliver dedikde
 avcı da gördü ki Mecnūnun
 esbābı āhūlardan ziyāde aqça eder Bu
 şikār daḥı a‘lādır deyip

16. **hemān:****Sayfa 173**

Satır: 31

Çabucak, derhâl.

maḥalinde ‘afv buyuralar Daḥı
 ümīdim oldur ki hemān buyursañız
 kurbān eyle sultānım deyip āḥir cūş u
 hurūşa gelip yā Allah

17. **hemān:****Sayfa 177**

Satır: 2

Çabucak, derhâl.

ḥayrlı maşlaḥat eglendirmekde fā‘ide
 yokdur Zīrā dünyāda
 māni‘ eksik olmaz Bir taraftan bir şey
 peydā olur Hemān cenābıñıza

18. **hemān:****Sayfa 177**

Satır: 5

Çabucak, derhâl.

çekip üzeriñize gelip bu kadar ḥatālar
 şavurduñuz Hemān münāsib olan
 bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
 gāvğadan emin olursuz

19. **hemān:****Sayfa 177**

Satır: 8

Çabucak, derhâl.

Leylāniñ babası
 Ma‘kūl deyip hemān ol sā‘at Leylāyı
 biñ altına nikāḥ eyleye

20. **hemān:****Sayfa 177**

Satır: 34

Çabucak, derhâl.

yuyup güç ile ‘aklı başına gelip kalkıp
 Leylāniñ yanına varıp
 Gül yüzünden şeftālu alayım dedigi
 gibi Leylā hemān çehresini

21. **hemān:****Sayfa 179**

Satır: 16

Çabucak, derhâl.

kaşığı olmadığın bilip ğayr kimseye
gönül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

22. hemān:

Sayfa 189

Satır: 4

Çabucak, derhâl.

olmaz sevdādan ferāġat eylemezseñiz
bilirim ki sonra pişmān
olursun Lākin şoñ pişmānlık fā‘ide
vermez Benim oğlum kalk hemān

23. hemān:

Sayfa 189

Satır: 32

Çabucak, derhâl.

Mādem ki bu sevdā benim başımdadır
İnsānla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege kâdir degilim Hemān
sizden ricā ederim ki beni bu

24. hemān:

Sayfa 201

Satır: 2

Çabucak, derhâl.

yüzümüze kir gelir Bu miqdār yakīnlık
kifāyet eder

Birbirimizi görürüz yā Hemān
Mecnūna benden selām edip bir

25. hemān:

Sayfa 205

Satır: 9

Çabucak, derhâl.

eylemek ħarāmıdır Hemān edebiñle ol
diyü ħaylī sözler söyledi
Zeyd de Mecnūndan işitdigi gibi
sözleri bir bir naql eyledi

26. hemān:

Sayfa 205

Satır: 21

Çabucak, derhâl.

feryād u fiġānlar eylediler Leylānıñ da
eline fırsat girdi Hemān
şaçın pürçegin yolup İbn-i Selāmın
üstüne mātemler eyledi Lākin

27. hemān:

Sayfa 209

Satır: 16

Çabucak, derhâl.

El-kışsa va‘de olunan gün olduğda
Zeyd gelip Mecnūna Birāder
hemān kalk gidelim Lākin böyle üryān
olmağ olmaz deyip

28. **hemān:****Sayfa 215**

Satır: 25

Ancak, yalnız, sadece.

yaniñda oturdum ammā ḥaḳīḳatde
kendi özümdeñden ḳalmayıp hemān
bir cānsız şūret gibi murādım oldur ki
vücūdumda ḥāk-pāyine nişār

29. **hemān:****Sayfa 173**

Satır: 10

Aksine, buna mukabil.

deyip her ne ḳadar aḳçe alırsañ hep
seniñ oluñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemān bu zencīre
ḥayrānım dedikde ḳarı gördü kim

30. **hemān:****Sayfa 139**

Satır: 17

*"Aksine, ancak, buna mukabil"**anlamında bağlaç.*

derd-i cānān ile hemān yüregi ben
toğramadım Cihān mülkünde niçe
şāhlar u gedālarda görülmüştür Niçe
kimseler yokuşa sürülmüşdür

31. **hemān:****Sayfa 153**

Satır: 30

*"Aksine, ancak, buna mukabil"**anlamında bağlaç.*

üzre ortalıḳda kendi aḥvāline
müte‘allıḳ tedbīr ü tedārük yoḳdur
Hemān ‘arz-ı ḥāl olsun deyip bir ḳaç
beyt söyleyip ma‘nāsı bu

32. **hemān:****Sayfa 159**

Satır: 8

*"Aksine, ancak, buna mukabil"**anlamında bağlaç.*

cefānız muḳaddemā bu bī-çāreye
bulaşdıñız Niçe va‘dler ve luḳflar
eyledikde benim sultānım bu bir olmaz
işdir Hemān bir ḳaç gün

33. **hemān:****Sayfa 215**

Satır: 2

*"Aksine, ancak, buna mukabil"**anlamında bağlaç.*

bir şey olmadı Ve aṣlā ḥāṭırlarına vişāl
ümīdi gelmeyip
hemān cemāl esīrine ḳanā‘at
eylemişlerdi

hemān dem:**1. hemān dem:****Sayfa 209**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Hemen, o anda.

fukarāya pilāvı üleşdirmeye henüz
başladı Hemān dem Zeyd bir
kenārı kırık çanak bulup Mecnūnuñ
eline verip

hemān-dem:**1. hemān-dem:****Sayfa 125**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Hemen, o anda, vakit**kaybetmeden.*

yaşlar aķar Mecnūn karşıdan gelip
şaga şola bakıp obanıñ etrāfını
tenhā gördükde hemān-dem ileri āh u
efgānlar edip Leylā da hasret

2. hemān-dem:**Sayfa 133**

Satır: 24

Çabucak, derhâl.

eylemekdir Ola ki Hāķ Te‘ālā seni bu
belālardan halāş eyleye ve
sevdānı ref‘ edip evvelki gibi saña
ihsānlar eyleye dedikde hemān-dem

3. hemān-dem:**Sayfa 155**

Satır: 25

Çabucak, derhâl.

hemān-dem Nevfel ‘askeriyle buyurup
Leylānıñ qabilesi
dil-āverleri dağı hāzır u müheyyā olup
karşıladılar

4. hemān-dem:**Sayfa 181**

Satır: 28

Çabucak, derhâl.

Mecnūn da çünki ol nefesi tutulacak
herifden bu zehirli sözleri
işitdikde hemān-dem hayķırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

5. hemān-dem:**Sayfa 213**

Satır: 9

Çabucak, derhâl.

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
hemān-dem tırma gidelim

dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
na'ralar urup rakşlar eyledi

6. hemân-dem:

Sayfa 217

Satır: 25

Çabucak, derhâl.

devâ te'sîr eylemez Ben dirilikden nâ-
ümîd olup ayrıldım Hemân-dem
siz de benden ümîdi kesip beni Allah
Te'âlâ hâzretine ısmarlayın

hem-dem ü mahrem olan yigitler:

1. hem-dem ü mahrem olan yigitler:

Sayfa 123

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Her zaman dost ve sırdaş olan
delikanlılar. II Mecnûn'un
arkadaşları.*

yigitler ile ol tağın etegine varıp
uzağdan Leylânın obasına toğru
hasret gözüyle bakıp âh vâh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

hem-şohbet ü hem- 'ayş 'işret eyleyecek:

1. hem-şohbet ü hem- 'ayş 'işret eyleyecek:

Sayfa 143

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Sohbet ve eğlenme meclisi.

dāğlayıp gülşende yārân ile hem-
şohbet ü hem- 'ayş 'işret eyleyecek
demler olduğda Leylâ kabîlesiniñ
mâh-pâre kızlarıyla maḥzûn

henüz:

1. henüz:

Sayfa 215

Satır: 17

"Daha" anlamında zarf.

murâdım vücûdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
'izzetiñize 'arz-ı hâl eylemek idi Lâkin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

2. henüz:

Sayfa 175

Satır: 6

*"Daha şimdi, yeni" anlamlarında
zarf.*

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miḥnet ile
yapdırıp henüz aķçesini daḥı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

3. henüz:**Sayfa 209**

Satır: 21

"Daha şimdi, yeni" anlamlarında
zarf.

fukarāya pilāvı üleşdirmeye henüz
başladı Hemān dem Zeyd bir
kenarı kırık çanak bulup Mecnūnū
eline verip

hep:**1. hep:****Sayfa 123**

Satır: 2

Sürekli olarak, her zaman, daima.

Qays-ı bî-çāreniñ hāli diğەر-gün olup
āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa başladı
ve hep hāline göre beytler söyleyip
āvāz ile ayrılıp gözlerinden

2. hep:**Sayfa 127**

Satır: 9

Sürekli olarak, her zaman, daima.

mecnūn olup dā'imā şahrālarda gezer
hep hāline münāsib beytler
söyleyip gāh gāh Leylānīñ kabilesi
tarafına varıp uzakdan efgānlar

3. hep:**Sayfa 133**

Satır: 13

Sürekli olarak, her zaman, daima.

müşkil iş varsa Hakkıñ lutfuyla hep
anda feth olur Ol senede
hacca gitmege niyyet edip
mühimmātını hāzır kıldılar Ve Qaysı
dahı

4. hep:**Sayfa 139**

Satır: 25

Sürekli olarak, her zaman, daima.

bilmezler Ve'l-hāşıl başları cānı ve
cānları hep terk edip andan
soñra meydān-ı maħabbete girerler
Bes lutf edip

5. hep:**Sayfa 213**

Satır: 28

Sürekli olarak, her zaman, daima.

uğradıklarında arşanlar pāre pāre edip
helāk eylediler Leylā ile
Mecnūn gerçi bir yerde şöhet
eylerlerdi Hep sözleri hāl diliyle ne

6. hep:**Sayfa 217**

Satır: 4

Sürekli olarak, her zaman, daima.

vişâlden soñra ğayrı zevke ve şevke
şâd olmuşdu Her kanğı tarafa
baksa Leylâdan ğayrı bir şüret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

7. **hep:**

Sayfa 145

Satır: 7

Bütün, cümle.

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
hep seniñ için seni gülsün diyü
eyleriz dediklerinde Leylâ

8. **hep:**

Sayfa 183

Satır: 21

Daima, her vakit, her zaman.

hırâmânlar gibi şalındıkça yolunda
pây-mâl olduklarım hep hevâya gitdi
Kanı hâk-ı rehiñ âhıyla feryâd etdigim
demler

9. **hep:**

Sayfa 129

Satır: 10

"Bütün, her bir" anlamında

belgesiz sıfat.

Bes Leylânıñ babası bunlara cevâb
verip

Sözünüñ hep cümle ma'kül pek güzel;
ammâ Lâkin kızımız

10. **hep:**

Sayfa 215

Satır: 20

"Bütün, hepsi" anlamında

belgisiz sıfat.

dutup bende tâb u tüvân komadı Ve
söze kadîr olsam bile 'âşıkıñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
hasb-i hâlimdir ma'lûm

her:

1. **her:**

Sayfa 217

Satır: 3

"Bütün, her bir" anlamında

belgesiz sıfat.

vişâlden soñra ğayrı zevke ve şevke
şâd olmuşdu Her kanğı tarafa
baksa Leylâdan ğayrı bir şüret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

2. **her:**

Sayfa 163

Satır: 4

Devamlı, daima.

Varıp Hayfler ki siziñ sözünüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görülmeyp eski derdime derd

3. her:

Sayfa 145

Satır: 2

"Bütün, her bir " anlamında

belgisiz sıfat.

aşlā yüzü gülmeyip göñlü açılmadı Ve
göñlünden der idi ki
Baña bu gülşen yārsiz külhān ve her
yāriñ āyinesi gözüme

her bār:

1. her-bār:

Sayfa 161

Satır: 4

Her seferinde, sürekli.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylāniñ
‘askerine varmağ murād eylese
yerden bir taş alıp Nevfel ādemine
urur idi Her-bār Leylāniñ ‘askerin

her bir:

1. her bir:

Sayfa 209

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Hepsi, tüm.

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne hāl ise kendisini düşürüp
dahı yakīn vardı Leylā ise tırmadın
her bir fakīriñ çanağına birer

2. her bir:

Sayfa 215

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Hepsi, her biri, bütünü.

murādım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı hāl eylemek idi Lākin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

her biri:

1. her biri:

Sayfa 223

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Her bir tanesi.

ile Leylā bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi gamıyla ciḥāndan nā-
murād gitdiler ‘Acebledi ki Āḥiretde

2. her biri:**Sayfa 121**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Ayrı ayrı hepsi, tek tek.

ile gün gibi her biri helāk ve hicrāne
edip cihān başlarına siyāh oldu

3. her biri:**Sayfa 197**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Ayrı ayrı hepsi.

eylediler Çünkü yanına yaklaştılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsān eyleyen cevāndır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

her biri bir tarafa gitdi:**1. her biri bir tarafa gitdi:****Sayfa 221**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Ayrı yönlere dağılmak.

Mecnūnuñ vücūdu mahv olup ancak
kemikleri kaldı Nā-çār dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnūnuñ
akrabā ve ta'alluḳātından gelip

her biri bir yedi başlı ejderhādır:**1. her biri bir yedi başlı ejderhādır:****Sayfa 195**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*(Aslanların) hepsi birer yedi başlı
ejderha (gibi).*

yedi başlı ejderhādır Pādiṣāh bir
kimseye ḡaḏab edip helāk etmek
murād eyledikde emr edip esbābını
şoyup arslanların önüne atarlardı

her demde:**1. her demde:****Sayfa 223**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Her vakit.

birbirine cām şunup ḡāh da muṣaḥabet
edip tırmadın zevḳ ü şafā
eylemekde ve bir ihtiyār kimse
bunların hıdmetlerinde tırup her
demde

her geçenden:**1. her geçenden:****Sayfa 185**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

(Yoldan) geçen insanların her biri.

Her geçenden su‘âl ede gördü Olmadı
bir görmüş âdem râst
gelmeyip ‘âciz kaldı

her gün:

1. her gün:

Sayfa 195

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Her gün, daima.

aşlan-hâneye varıp akçeler verip bir
kaç koyun getirip
ve kendi eliyle arslanlara verirdi Ol
hayvânlar her gün yanlarında

2. her gün:

Sayfa 135

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Her gün, her zaman.

Ḳabîlemizin ‘ırz u nāmûsu kalmayıp

her gün şol dīvâne gelip
olmadık sözler söyler siz buña bir çäre
etmeyip içimize koyarsanız

3. her gün:

Sayfa 197

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Her yeni gün; sürekli olarak,
daima.*

eylediler Çünkü yanına yaklaştılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsân eyleyen cevândır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

4. her gün:

Sayfa 179

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Sürekli, sürekli olarak.

mübtelâ ve maḥabbete girdi Her gün
Mecnûn tarafından esen yel
ile iştiyâklar edip

5. her gün:

Sayfa 153

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Her gün.

Nevfel de cān kulağıyla dinleyip
taḥsînler ederdi Bir zamân bu hâl
üzre Nevfel de kendi hâlinde
‘âleminde olup her gün bir bâğçaya

6. her gün:**Sayfa 153**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Her gün.

nefis yemekler yiyip laṭīf şerbetler

içildikten sonra biraz beñzi

yerine gelip günden güne

güzellenmeğe başladı Ve her gün

Nevfel

her kağısın:**1. her kağısın:****Sayfa 195**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Her hangisini.

her kağısın çağırır yanına gelip
oḥşadıkça onlar da Mecnūna
mülāyemetler gösterip severdi Bu
ḥayvānların içinde bir güzel

her kim:**1. her kim:****Sayfa 117**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Kim olursa olsun.

māldār devletli ādem olup gelip geçen

müsāfire ikrām ve çok ni‘met

mebzūl ederdi Ve her kim gelirse

yemekler çekip yiyip içip sonra

2. her kim:**Sayfa 223**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Kim olursa olsun.

Raḥmet etsin aña lūtfundan Ḥudā

Her kim diler lūtf-ı Ḥaḳḳı kazana

3. her kim:**Sayfa 131**

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Kim olursa olsun, tüm insanlar.

taḥammül edemeyip her kim isterse
kendisini zapt u rabṭ edemeyip
bile ağlardı Ve böyle

4. her kim:**Sayfa 223**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Her kimse, kim olursa olsun.

fī muḥarrem yevm-i penc-şenbe

Kātibine her kim ederse du‘ā

her kimiñ:**1. her kimiñ:****Sayfa 117**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Kim olursa olsun.

kimiñ bir maşlaḥatı varsa görüp
ḥatırlarını ele alırdı Māl ü menāl
yanında toprağ ile ber-ā-ber idi
Cihānda aṣlā bir şe‘ye muhtāc degil

her kulaḡdan:**1. her kulaḡdan:****Sayfa 175**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Kulaktan kulağā yayılmak**(Leylā'nın güzelliği).*

Her taraḡdan nāmlı nāmdār kimesne
her kulaḡdan ‘āşık olup ol māh-
pāreniñ

biñ cānla ‘āşıkı müşterisīsi oldular Ve
dediler ki

her ne:**1. her ne:****Sayfa 123**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Her ne, neresi olursa olsun.

edip teselliler verirlerdi Dā‘imā görüp
gözedip her ne taraḡa gitse
bile giderlerdi Mecnūn da
yārānlarından sırrını saklamayıp
kendiyeye

her ne buyurur ise:**1. her ne buyurur ise:****Sayfa 137**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Ne hükmederse.

emr ü fermānına rām ve her ne
buyurur ise hükümüne boyun verip cān
ile itā‘at eylemekden ḡayri kādir
degilim Şimdiki ḡalde anıñ emri

her ne du‘ā olunursa:**1. her ne du‘ā olunursa:****Sayfa 133**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Hangi dua olursa olsun.

Ḥarem-i Şerīfe götürüp Benim oğlum
bu maḡalde her ne du‘ā

olunursa Hâk Te'âlâ kendi lutf u
kerreminden kabûl eder Murâd

Kelime Tipi: -

Ne kadar çok, ne ölçüde.

her ne kadar:

1. her ne kadar:

Sayfa 189

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Başına geldiği şart cümlesindeki
hükümün doğru ve yerinde olduğunu
belirttikten sonra bu hükme zıt düşen
hususlar bulunduğunu bildirir; ise de..*

kabûl eylemek isterim Ammâ
n'eyleyem sevdâ beni kendi hâlime
komayıp ne çâre kendisine kul
eylemiştir Her ne kadar ki seniñ

2. her ne kadar:

Sayfa 173

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Ne kadar çok, ne ölçüde.

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep
seniñ olsuñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemân bu zencîre
hayrânım dedikde qarı gördü kim

3. her ne kadar:

Sayfa 189

Satır: 33

4. her ne kadar:

Sayfa 191

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Ne kadar çok, ne ölçüde.

haberini işidip bildi ki her ne kadar
sa'y u tedbîr eylerse bu iş
bitmez ve emrine râm olup kabîleye
gitmez Me'yûs olup Mecnûna

5. her ne kadar:

Sayfa 193

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Ne kadar çok, ne ölçüde.

gördükde ve geyik her ne kadar
insândan kaçır hayvân olup

6. her ne kadar:

Sayfa 205

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Ne kadar çok, ne ölçüde.

Allahın bir gün İbn-i Selāmın mizacı
hoş olmayıp hasta oldu Günden
güne hastalığı ziyāde olup her ne
kadar ziyāde ‘ilāc eylediyse

7. her ne kadar:

Sayfa 201

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Başına geldiği şart cümlesindeki
hükümün doğru olduğunu belirttikten
sonra bu hükme ters düşen konular
bulunduğunu bildirir.*

ol nigārın zülf-i dāmına düşürüp biñ
cānla ‘aşık oldu Derdi ile
bī-ķarār olmuşdu Her ne kadar ara
yere ādemler koyup ‘amucasından

8. her ne kadar:

Sayfa 133

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Ne kadar çok, ne ölçüde.

dediklerinde Mecnūnūn babası bu
sözü işitdikde ma‘ķūl görüp dedi
ki Hāķīķat Kā‘be-i Mūķerremler ehl-i
hācet ķiblesi olup her ne kadar

9. her ne kadar:

Sayfa 129

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Her ne ölçüde.

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden ašlā māl dirīg olmaz diyü
ibrām eylediklerinde Leylānıñ

her ne kadar mālī menālī olsa

gözüne zerre kadar görünmeyip:

1. her ne kadar mālī menālī olsa

gözüne zerre kadar görünmeyip:

Sayfa 189

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*(Aşka tutulan kimsenin) her ne
kadar serveti olsa da gözünde zerre
kadar kıymeti olmaz. II Âşığın kendi
derdi dolayısıyla hiçbir şeye değer
vermemesi.*

görünmeyip bir ķabīle hāķimi olmak
degil cümle ‘Arabistān begler
begisi olmak yanında bir nefes cānānıñ
eşigiñde toz toprağa

her ne kadar mālīm varsa:

1. her ne kadar mālīm varsa:

Sayfa 189

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Ne kadar ölçüde servetim varsa.

ķabīleye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne ķadar
mālım varsa cümlesini saña teslim
edeyim Ve hāl-i hayātımda

her ne olursa:

1. her ne olursa:

Sayfa 171

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Her ne olursa olsun.

gezdirip merħamet şāhibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

her ne zamān:

1. her ne zamān:

Sayfa 195

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Her ne vakit.

hālīm n' için deyip

Buña evvelden tedārik etmek gerekdir
deyip her ne zamān

2. her ne zamān:

Sayfa 129

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Hangi zaman?.

Luṭf edip 'özü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir

Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāh
edelim Soñra her ne zamān

her nesneyi bilir oldukda:

1. her nesneyi bilir oldukda:

Sayfa 119

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Her durumdan, her nesneden
haberdar olmak, akli ermek.*

Bu hāl üzre bir niçe zamān geçip Ķays
yedi yaşına girip her
nesneyi bilir oldukda babası 'ilm ü
hüner öğrenip nā-dān kalmasının

her şabāh:

1. her şabāh:

Sayfa 123

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Her sabah vakti, her gün, daima.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki kabīlesi
yanında Necūd derler bir tağıñ
yanında Mecnūn her şabāh kendiye
hem-dem ü maḥrem olan

her tarafa:

1. her tarafa:

Sayfa 197

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Her taraf, dört bir yan.

esbābını şoyup arslanlarıñ içine
bırakdılar Arslanlar da yine
bir ādem geldigin gördükleri gibi
yerlerinden şıçrayıp her tarafa ḥamle

her tarafdan:

1. her tarafdan:

Sayfa 175

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Her memleketten.

Her tarafdan nāmlı nāmdār kimesne
her kulaqdan ‘āşık olup ol māh-
pāreniñ

biñ cānla ‘āşıkı müşterisī oldular Ve
dediler ki

her zamānki:

1. her zamānki:

Sayfa 127

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Alışıl gelmiş.

her zamānki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden
Ḳays nerde gezer diyü su ‘āl eyledikde
Leylāniñ ‘aşkıyla

herbiri:

1. herbiri:

Sayfa 213

Satır: 20

Her bir tanesi.

yıkıldı Mecnūn Leylāyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk
şarābıyla mest olmuş ‘āşık u ma‘şūk
herbiri bir tarafa yıkıldı

herif:

1. herif:

Sayfa 137

Satır: 2

Sıradan biri; adam.

Ne yavuz belāya uğrayıp nā-bedīd
oldu diyü söyleşirdi

Bes ol herīf kışmeti işitdikde zāyi‘
olan kimesneniñ ‘alāmetini ve

2. herīf:

Sayfa 181

Satır: 12

Sıradan biri; adam.

ağlamağda

Herīf de Mecnūna dedi ki

3. herīfden:-den

Sayfa 181

Satır: 27

Sıradan biri; adam.

Mecnūn da çünki ol nefesi tutulacak
herīfden bu zehirli sözleri
işitdikde hemān-dem haykırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

4. herīfden:

Sayfa 191

Satır: 26

Sıradan biri; adam.

Ādemin dünyāda sencileyin bir oğlu
olmağdan olmaması çok yigdür
dedikde Mecnūn da çünki herīfden bu
cevābı işitdi Feryād u figānlar

5. herīf:

Sayfa 193

Satır: 16

Sıradan biri; adam.

kāğıdı alıp Leylānıñ şüretini bozup
kendi şüretini incitmeyip hāli
üzre kodu Herīf de bu hāli gördükde
hayrān olup

6. herīf:

Sayfa 193

Satır: 21

Sıradan biri; adam.

Herīf de

Qatı a‘lā tūtalım ki cānānla bir olup
ortañızda ikilik kalkmışdır

7. herīfe:

Sayfa 193

Satır: 24

Sıradan biri; adam.

Yâ Leylâ şûretini bozmağa ne bu recc-
i hâl üzre komağ gerek idi
dedikde Mecnûn herife cevâb verip

8. heriflerin:

Sayfa 209

Satır: 23

Sıradan biri; adam.

Birâder şu heriflerin arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnûn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylâyı görüp 'aklı

herif söylediği söze pişmān olup:

1. herif söylediği söze pişmān olup:

Sayfa 181

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Adamın (Mecnûn'a) söylediği
söze pişman olması.*

olup âdemlerle teselliyet verip
Biz saña söyledik lutf edip suçumuzu
'afv edip baña hātırcığın

herifi pareleyip:

1. herifi pareleyip:

Sayfa 195

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*(Aslanın) adamı parça parça
etmesi.*

Arslan ise herifi pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi
Bu pâdişāhıñ muşāhiblerinden bir tāze
cevān var idi ki gāyet hūnerli

herifi elinden kâğıdı alıp:

1. herifi elinden kâğıdı alıp:

Sayfa 193

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) adamın elinden
resmi alması.*

kâğıdı alıp Leylānıñ şûretini bozup
kendi şûretini incitmeyip hālî
üzre kodu Herif de bu hālî gördükde
hayrān olup

herifin iki dürlü söz söylediğinden:

1. herifin iki dürlü söz

söylediğinden:

Sayfa 183

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Adamın iki türlü laf söylemesi.

Çäre olup feryādını kesmedi ve hem
herifin böyle iki dürlü söz

söylediginden bir yalancı altabān
ādem olduğunu anlamışdı Lākin

herkes:

1. herkes:

Sayfa 199

Satır: 24

*"Herkes" belgisiz zamir; bütün
insanlar.*

göreydim geçeydik atlanayım çünkü
aşam oldu
Herkes uykuya vardıkda arāfetle
kimse uymadın yatağından

2. herkes:

Sayfa 221

Satır: 7

*"Herkes" belgisiz zamir; bütün
insanlar.*

üstüne gelip feryād u fıanlar
eyledikçe āvāzı ‘ālemi dutup herkes
hāline rahmet eder oldular Bir yerde
arār etmeyip gece gündüz

3. herkesin:

Sayfa 121

Satır: 26

*Belgisiz zamir. II İnsanların
tümü, cümle ālem.*

Evvelkiden ziyāde āh vāh eylemege
başladılar Āır-kār bunlarıñ
aşkı fāş olup herkesin diline düşüp
abāle birbiriyle söyleşmege

hesāba gelmez hazineler telef

eylemeñ:

1. hesāba gelmez hazineler telef

eylemeñ:

Sayfa 139

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Sayısız serveti boşa harcamak.

eylemeñ Bu ‘ aşk marazı hekimler
‘ilācıyla def‘ olur hastalık degildir
Ve bu marazda Lomānlar ‘āciz olup
Eflāūnlar hayrān

hevāya gitdi:

1. hevāya gitdi:

Sayfa 183

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Boşa gitmek.

hırāmānlar gibi şalındıkça yolunda
pāy-māl olduklarım hep hevāya gitdi

Ḳanı ḥāk-ı rehiñ āhıyla feryād etdigim
demler

hevāya verip:

1. hevāya verip:

Sayfa 163

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Havaya savurmak.

bir demde hevāya verip murādımız
ḥāşıl olur deyip şafāsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylāniñ ḳabīlesi ḥalkı

hevāye vermişler:

1. hevāye vermişler:

Sayfa 223

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Arzusuna, hevesine yenilmek. II

Ömrü boşa geçirmek.

dünyāda ‘ömrlerini hevāye vermişler
idi Bu devlete neden lāyık
oldular dedikde ihtiyār cevāb verip

hey:

1. hey:

Sayfa 193

Satır: 25

Seslenme ünlemi.

Sen bir söz añlar ādeme beñzersin Be
hey yādgār ben cānānla
bir olup ol benim ḳalbime girip
göñlümde gizlenip benim vücūdum

2. hey:

Sayfa 193

Satır: 17

Seslenme ünlemi.

Be hey dīvāne bunca zamāndan beri
‘aşkıyla nālān olduḡuñ
güzeliñ şūretini n’için bozduñ dedikde
Mecnūn da cevāb edip

hiç:

1. hiç:

Sayfa 117

Satır: 13

Asla, hiç bir zaman.

idi Ancaḳ bunca zamāndan beri hiç
evlādı olmayıp oḡul yüzü
görmediginden dā‘imā evlāda ḥasret
olup ol arzū ile cigeri kebāb

2. hiç:

Sayfa 133

Satır: 8

Asla, hiç bir zaman.

ziyāde olup aşlā bir ‘ilāc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc
kalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

3. **hiç:**

Sayfa 145

Satır: 5

Asla, hiç bir zaman.

gibi gelir Āh u efgānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldigiñizde
yüzüñ beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde ğamdan ğayrı

4. **hiç:**

Sayfa 171

Satır: 16

Asla, hiç bir zaman.

cünbüşüñ tehi degil sende bir hālet var
deyip
Bir sır var ki Bāreka’llāh haylī ağzıñ
pek hiç baña ağzın

5. **hiç:**

Sayfa 203

Satır: 28

Asla, hiç bir zaman.

yedim ve yine ‘aşk u maḥabbetim
eksilmeyip dā‘imā ber-ḳarār ḥalk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

6. **hiç:**

Sayfa 207

Satır: 31

Asla, hiç bir zaman.

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı
müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben
de ḥaylī zamāndır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

7. **hiç:**

Sayfa 217

Satır: 24

Asla, hiç bir zaman.

eylemek yanımda ‘ilāca müte‘allık söz
söylemek olmaz dedi
Zirā bilir mi ki derdim ‘ilācı ḳabūl
eylemez ve ḥastalığıma hiç

8. **hiç:**

Sayfa 223

Satır: 16

Asla, hiç bir zaman.

Bu iki yār-i şādık çünki cihāndan nā-
murād olup birbirine

ermediler Ve hiç rāḥat yüzü
görmediler Hāḳ Te‘ālā ḥazreti

**hiç birinden bir fā‘ide
görmediginden:**

**1. hiç birinden bir fā‘ide
görmediginden:**

Sayfa 185

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un iyileşmesi için
bulunan çözümlerin) hiçbirinden
herhangi bir yarar görmemek.*

bir fā‘ide görmediginden Mecnûn da
aşlā ‘ilāc kabûl etmeyip
gam u ğuşsa ile bir güşeye oturup

hiç biriniñ:

1. hiç biriniñ:

Sayfa 157

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Hiç birisi, bir tanesi bile, hiç bir
tanesi.*

varsa ḥayvānlarına varınca cümlesine
maḥabbet edip içlerinde hiç
biriniñ ḥatırın perişān olduğunu
istemeye bu ḥuşuşda nā-çār

hicāb ederim:

1. hicāb ederim:

Sayfa 129

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Utanmak.

vermek ‘ākıllı işi degildir Bu ḥuşuşda
beni ma‘zûr dutup ḥatırınıñız
kalmasın Halkdan hicāb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

hicāba düşüp:

1. hicāba düşüp:

Sayfa 135

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Hicap duymak; utanmak.

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Hicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip gayrete
geldi Mecnûn bir daḥı geldikde

hiçbir şe‘ye kâdir olmadığım

takdîrce:

1. hiçbir şe‘ye kâdir olmadığım

takdîrce:

Sayfa 179

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Elden bir şey gelmemesi
durumunda.*

olmadığım takdîrce kendimi zehrleyip

helâk olurum diyü 'azîm

andlar içdikde çünkü İbn-i Selâm

Leylânî'nin 'azâbını âteşini görüp

hiçbir tarîk:

1. hiçbir tarîk:

Sayfa 209

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Hiçbir şekilde.

Mecnûnumu katı çokdan göresim

geldi lâkin ne çâre edelim

hiçbir tarîk ile buluşmaçlık mümkün

degildir deyip âhîr bunu

hiçbir vechle:

1. hiçbir vechle:

Sayfa 207

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Hiçbir şekilde.

eylediñ Hiçbir vechle ol eylediğîñ lutf

u ihsânîñ şükrünü edemem

'Ömrüñ ziyâde olsun Lâkin baña bu

haberi getirdiñ gerçi müjde

hicrân:

1. hicrân:

Sayfa 125

Satır: 24

Ayrılık, ayrılık acısı.

olan şuffeniñ üzerinde karar edip

hasret gözleriyle Mecnûnuñ gelip

geçtiği yerlere ve yola bakıp hicrân

gözlerinden inci dânesi gibi

hicrân kuşları başıma konup:

1. hicrân kuşları başıma konup:

Sayfa 131

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Ayrılmak, ayrılığın

*gerçekleşmesi, sevenle sevilenin ayrı
düşmesi.*

harâb-ı cânân-ı gam ile toptolu oldum

Ve hicrân kuşları başıma konup

tamâm yerini buldu Günden güne

gördüğüm derd ü miñnetden

hicrân volları:

1. hicrân yolları:

Sayfa 131

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Ayrılık yolları.

Ve nâleler edip der idi ki
Şimden şöña baña artık vuşlat kapısı
kapanıp hicrân yolları

hicrânlara şalmışdır:

1. hicrânlara şalmışdır:

Sayfa 171

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Sevgiliden ayrı kalmanın verdiği
üzüntüye katlanmak.*

şalmışdır yoḥsa benim gibi bir mäh-
päre ḥasretiyle mâtemlere
girip vuşlatıñ kıyâmete mi qalmışdır
‘Aceb kaḅḅı âfet-i devrân seniñ

hiddetli söz:

1. hiddetli söz:

Sayfa 151

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Öfkeyle, kızgınlıkla söylenen söz.

Hâḅ Te‘ālā seniñ ‘ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād

eylesin Ben gibi ḡarīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lâkin

hidmet ederdi:

1. hidmet ederdi:

Sayfa 213

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Hizmet etmek; iş görmek,
çalışmak.*

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöḅbet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnûn ile bile gelen

hidmet-i şerefîñizden:

1. hidmet-i şerefîñizden:

Sayfa 137

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Hizmet etme şerefî.

berî hidmet-i şerefîñizden dūr olup
teḅaşşurluḅ ederim ammā bu işde
benim zerre ḅadar günāḥım yokdur
‘Aşḅ derler bir pâdişāḅ vardır ki

hidmetimizde olduḅundan:

1.  idmetimizde olduğundan:**Sayfa 197**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Hizmette bulunmak.

 unki onlar seni  eli nden yedikleri
ni meti gözedip seni
incitmemi ler Sen de bizim bunca
zam ndır  idmetimizde olduğundan

 idmetinden ayırıp:**1.  idmetinden ayırıp:****Sayfa 193**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Hizmetinden ayırmak.

r zg r beni  idmetinden ayırıp
sağlığı nda bir i i nde bulunmayıp
  kıbet d ny dan ba a incinip gitdi 
Ve ba a bunca na  hatler

 idmetlerinde t rup:**1.  idmetlerinde t rup:****Sayfa 223**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Hizmet etmek.

birbirine c m  unup g h da muşahabet
edip t rmanın zev     saf 
eylemekde ve bir i htiy r kimse
bunların  idmetlerinde t rup her
demde

 ik yet:**1.  ik yet:****Sayfa 195**

Satır: 15

Hik ye, anlatı.

Ba dehu riv yet olunur ki  ik yet
Bir p di  h n  bir niçe a lanları var idi
kim şanki her biri bir

 ik yet ederler:**1.  ik yet ederler:****Sayfa 117**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Hik ye anlatma.

R viy n-ı a b r ve n kil n-ı   r ve
mu addi  n-ı r zg r
bu güne bu yüzden  ik yet ederler ki
s bı da  Arab vil yetinde   mir

 ikmet Allah:**1.  ikmet Allah:****Sayfa 119**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Allah'ın hikmeti, sırrı. II

Leylâ'nın da Mecnûn ile aynı hocaya verilmesi.

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dağı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

hikmet allahî:

1. hikmet allahî:

Sayfa 147

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Hikmet: Allah'ın her şeyi yerli
yerince yaratma, her şeyi layık olduğu
yere koyma sırrı, âlemin insanlar
tarafından anlaşılamayan gizli amacı.
II Allah'ın hikmeti, sırrı.*

kabilesine yakîn gelmişdi Hikmet
Allahın ol gün Leylâ da sünbül
zulfünü perîşân edip cāzû gözlerine
sürmeler çekip hüsnü bir iken

2. hikmet allahî:

Sayfa 205

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Hikmet: Allah'ın her şeyi yerli

*yerince yaratma, her şeyi layık olduğu
yere koyma sırrı, âlemin insanlar
tarafından anlaşılamayan gizli amacı.
II Allah'ın hikmeti, sırrı.*

Allahın bir gün İbn-i Selâmın mizacı
hoş olmayıp hasta oldu Günden
güne hastalığı ziyâde olup her ne
kadar ziyâde 'ilâc eylediyse

3. hikmet allahî:

Sayfa 211

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Hikmet: Allah'ın her şeyi yerli
yerince yaratma, her şeyi layık olduğu
yere koyma sırrı, âlemin insanlar
tarafından anlaşılamayan gizli amacı.
II Allah'ın hikmeti, sırrı.*

İbn-i Selâmın âdemleri yanına düşüp
yola girdiler Hikmet Allahın
Yolu üstüne uğrayıp Mecnûn da gördü
ki bir niçe develerle bir kaç

hikmet-i allâhî:

1. hikmet-i allâhî:

Sayfa 135

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Allah'ın hikmeti.

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revân oldular
Hikmet-i Allâhî'nin yolu Mecnûnûn
kabîlesine uğrayıp gördü ki

hırsız:

1. hırsız:

Sayfa 171

Satır: 22

*Başkasına ait olan bir şeyi çalan
kişi.*

Bu âdemi'nin cürmü kabâhâti nedir ki
kan eylemiş âdem gibi
zencîre urmuşsun Yoğsa hırsız mı
yâhûd kul mudur ki efendisinden

hışım:

1. hışımlarından:

Sayfa 131

Satır: 8

*Evlilik yoluyla birbirine bağlı
olan kimseler. II Akraba.*

Niçe güzel kızları Mecnûna satıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yakasın yırtıp kendiyi

hışmına nihâyet yok:

1. hışmına nihâyet yok:

Sayfa 149

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Gazabının sonu olmamak.

Ol zamân 'Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhûr bir beg var
idi Ğâyet dil-âver idi Mâl çok hâdem
çok hışmına nihâyet yok

hışım olmağla:

1. hışım olmağla:

Sayfa 129

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Evlilik yoluyla birbirine bağlılık
kuran kimseler.*

ki seyyidimizi'nin oğlu Kays da ananı'n
babanı'n bir dânesidir Bes iki
kabîleni'nin begi birbirlerine hışım
olmağla arka ve yardım olup bir

hitâb edip:

1. hitâb edip:

Sayfa 127

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Seslenmek, ...-e karşı söylemek,
söz yöneltmek.*

başlayıp Kaysın babasına hitâb edip
Ne için geldiniz diyü su'âl
eylediklerinde onlar mâ-hüve'l-vâkı'

hoca:

1. hocası:

Sayfa 119

Satır: 14

Öğretmen. II Mecnûn'un hocası.

edip okudurdu Bir mübârek vakitte
ziyâfetler edip dü' â vü şenâ ile
hocaya verdiler Bes hocası elifden
bâdan okutmaga başladı nafîz

2. hocasından:

Sayfa 119

Satır: 15

Öğretmen. II Mecnûn'un hocası.

eyledi Kays dersini bir kerre
hocasından aldığı gibi öğrenip bir dahı
okutmağa hâcet kımayıp 'aklı kavî idi

hocadan gizli:

1. hocadan gizli:

Sayfa 119

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Hocadan habersiz.

olup gâh gâh aralık düşdükçe hocadan
gizli nâz u niyâz edip
birbirlerine envâ' -ı laîfeler ederlerdi
Günlerde bir gün Kays Leylâya

hocaya verdiler:

1. hocaya verdiler:

Sayfa 119

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*(Bir çocuğu) öğrenim görmesi
için okula göndermek.*

edip okudurdu Bir mübârek vakitte
ziyâfetler edip dü' â vü şenâ ile
hocaya verdiler Bes hocası elifden
bâdan okutmaga başladı nafîz

2. hocaya verdiler:

Sayfa 119

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'yı) öğrenim görmesi için
okula göndermek.*

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dahı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

hoş:**1. hoş:****Sayfa 167**

Satır: 15

*Beğenilen, duyguları okşayan,
güzel, iyi.*

Hoş güzel Sen bir merhametli âdem
olup bağıñ yufka
olduğundan bu hayvānları salıver
dersin ammā lākin ben bunları
avlayıncaya

2. hoş:**Sayfa 161**

Satır: 26

Aslına bakılırsa, gerçi.

olan yine bunları kendi hāline
koymağdır dedi ki
Hoş olan oldu giden gitdi Şimden
şoñra şuçunuzdan geçip

hoş geldiñ şafā geldiñ:**1. hoş geldiñ şafā geldiñ:****Sayfa 203**

Satır: 34

Kelime Tipi: -

"Hoş geldin, hoş sefa geldin"

*anlamında kullanılan ağırlama,
karşılama, esenlik sözü.*

âdem degilsin Eger cānānımdan bir
haber ile geldin ise hoş
geldiñ şafā geldiñ Başım üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

hoş geldiniz:**1. hoş geldiniz:****Sayfa 149**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Gelen bir kimseye söylenen
karşılama sözü.*

haber olup Hoş geldiniz diyü istikbāl
eyleyip ʿizzet ü ikrām
ile obasına gidip ziyāfetler eyledi

hoş geldiniz kâdemler getirdiniz:**1. hoş geldiniz kâdemler getirdiniz:****Sayfa 127**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Hoş geldiniz, ayaklarınızla uğur
getirdiniz.*

Hoş geldiniz kâdemler getirdiniz diyü
iʿzāz u ikrām ile oba

karîbine getirip ziyâfetler eylediler
Yemeklerinden şöña müşâhabete

hoş gelip begendi:

1. hoş gelip begendi:

Sayfa 203

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Hoşlanıp beğenmek.

ğāyet hoş gelip begendi
‘Acabā bu beytleri kim söylemişdir ola
diyü su‘āl eyledikde

hoş sözün güzel:

1. hoş sözün güzel:

Sayfa 169

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Sözün güzel, hoş. II Mecnûn'un
sözü.*

bu sözümü kabûl edip şu bî-çāreyi
āzād eyle diyü niyāz eyledikde
Hoş sözün güzel ammā şimdi gāyetle
zarûretim vardır Gel bu

hoşça:

1. hoşça:

Sayfa 129

Satır: 25

Hoş bir tarzda, hoşça giden, iyice.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kıız degil cânımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illā bu hāl üzre
iken ol Mecnûna kıız

hoşuna geldi:

1. hoşuna geldi:

Sayfa 155

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Beğenmek, hoşuna gitmek.

ğāyet hoşuna geldi Āferînler edip
hemān ol sâ‘at fermān eyledi kim
hükm eylediği kabîlelerden yanına
âdemler cem‘ ola Bes niçe

hudā lutfundan aña rahmet etsin:

1. hudā lutfundan aña rahmet etsin:

Sayfa 223

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Dua edene Allah rahmet eylesin.

Rahmet etsin aña lutfundan Hudā
Her kim diler lutf-ı Hakkı kazana

hükm:

1. hükümüne:**Sayfa 137**

Satır: 21

Karar, buyruk.

emr ü fermânına rām ve her ne
 buyurur ise hükümüne boyun verip cān
 ile itā‘at eylemekden ğayri kâdir
 degilim Şimdiki hâlde anıñ emri

2. hükümüne:**Sayfa 189**

Satır: 23

*Buyruk. II Âşığın gönlünün
 hükmü.*

ben bî-ḥuzūru bende hükümüne rām
 oldum Bes ‘aşk sevdâsı düşen
 kimesneniñ her ne kadar mālı ve
 menâli olsa gözüne zerre kadar

hüküm edip:**1. hüküm edip:****Sayfa 149**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Egemenliği altında bulundurmak.

bir devletli beg idi Niçe kabîleye
 hüküm edip cümlesi emrine
 muṭī‘ idiler Ol tarafda begler begi gibi
 atıp tutmada idi

hüküm eylediği:**1. hüküm eylediği:****Sayfa 155**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Üzerinde hakimiyet kurmak,
 hükmü altına almak.*

ġāyet hoşuna geldi Āferînler edip
 hemân ol sā‘at fermân eyledi kim
 hüküm eylediği kabîlelerden yanına
 âdemler cem‘ ola Bes niçe

hurüş edip:**1. hurüş edip:****Sayfa 141**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Coşup hareketlenmeye sebep
 olmak II (Bir şeyin) artmasına,
 çoğalmasına neden olmak.*

iki üç gün şabredip oturdu
 Ba‘dehu yine sevdâ-yı ‘aşka cüş edip
 ve hurüş edip gelip şabr

hüsn:**1. hüsnü:****Sayfa 131**

Satır: 2

(Sevgilinin) güzelliği.

kalıp kabîlelerine geldiler ve

Mecnûna naşihatlar edip

Leylâdan hüsnü on kat ziyâde ince

belli püskürme beñli

2. hüsn:

Sayfa 141

Satır: 25

(Sevgilinin) güzelliği.

Bir âfet-i devrân u fitne cihânda hâtırı
görülmüş idi Bu hüsn ile

evvelde Mecnûnuñ devr dîvânesi ve

biñ cân ile ol ‘aşık-ı şādıkıñ

hüsnü bedr olmuş aya beñzer:

1. hüsnü bedr olmuş aya beñzer:

Sayfa 201

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Güzelliği ayın on dördü gibi

dolunay olmuş aya benzemek. II

Sevgilinin yüzü, güzelliği bağlamında.

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi

‘ammûsunuñ bir nâzenîn

kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya

beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

hüsnü bir iken on kat olup:

1. hüsnü bir iken on kat olup:

Sayfa 147

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Güzelliği bir iken on kat fazla

*olmak. II Sevgilinin güzelliğinin
artması kastedilmiştir.*

on kat olup bu leâfetle kabîlesi

kızlarından bir kaç mâh-pâre kız alıp

serv-i hırâmân gibi şalını şalını bir

gülşene revâne olmuşdu

hüsnü temâşasına kanâ‘at eylemekle şabr eylerdi:

1. hüsnü temâşasına kanâ‘at eylemekle şabr eylerdi:

Sayfa 205

Satır: 16

Kelime Tipi: -

(İbn-i Selâm'ın, Leylâ'nın)

*güzelliğini uzaktan izlemekle yetinip
sabretmesi.*

‘aşkıyla cigerin biryân eyledi İbn-i

Selâm da bu hâli görüp cânına

şabr edip hüsnü temâşasına kanâ‘at

eylemekle şabr eylerdi Hikmet

hüsnü ziyāde olup:**1. hüsnü ziyāde olup:****Sayfa 119**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Güzelliği çoğalmak (Leylâ).

ki günden güne hüsnü ziyāde olup
gitmede Bes Kays-ı nā-murād
bir uğurdan gönül kuşu zülfü dāmına
düşüp cân u gönülden

hüsnüm gülzārına erişmiş:**1. hüsnüm gülzārına erişmiş:****Sayfa 215**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Güzellik gül bahçesine kavuşmak.

*II Leylâ'nın güzelliğini, gül bahçesi
gibi olan yüzünü görmek bağlamında.*

gülzārına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u
figān edip tütîler gibi söze geldiñ
‘Acebdir ki aşlā bir söz söylemeyip

huşuş:**1. huşuş:****Sayfa 129**

Satır: 3

Konu, mevzu.

Biz de bu huşuş için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dānesi ise ma‘lūm-ı ‘izzetiñizdir

2. huşuşda:**Sayfa 129**

Satır: 27

Konu, mevzu.

vermek ‘ākıllı işi degildir Bu huşuşda
beni ma‘zūr dutup hātırınıñız
kalmasın Halkdan hicāb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

3. huşuşda:**Sayfa 137**

Satır: 23

Konu, mevzu.

budur ki dā‘imā sersem gezdirmekdir
Luţf u ihsān edip bu huşuşda
kuşūruma bakmayıp hātır-ı şerīfiñiz
kalmasın diyü sözünü tamām

4. huşuşda:**Sayfa 157**

Satır: 6

Konu, mevzu.

varsa hayvānlarına varınca cümlesine
maḥabbet edip içlerinde hiç
biriniñ ḥatırın perīṣān olduğunu
istemeye bu ḥuşūşda nā-çār

5. ḥuşūşda:

Sayfa 189

Satır: 33

Konu, mevzu.

ḥuşūşda ma'zūr tutup her ne kadar
küstāhlık edersem

ḥuzūr:

1. ḥuzūruñuza:

Sayfa 161

Satır: 7

*Önemli bir makamın veya kişinin
bulunduğu yer, o makam veya şahsın
önü,yanı.*

şerīfiñiz eger kız ise emr sizindir

Getirip ḥuzūruñuza teslīm edelim

Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
ādem telef olup bed-du'āya

2. ḥuzūrunda:

Sayfa 195

Satır: 8

(Mecnûn'un) karşısında.

toḵunmazdı Cümle hayvānāt gūyā
Mecnūnuñ ḥidmetkārları idi
Ḥuzūrunda birbirlerine aślā küstāhlık
etmeye ḳādir degillerdi Yolda

3. ḥuzūrundan:

Sayfa 163

Satır: 12

Makam. II Nevfel'in makamı.

Leylādan daḥı güzel kız alıverelim
diyü va'dler eyledi Aślā
diñlemeyip ḥuzūrundan ḳalkıp şahrāya
toḡru çekildi gitdi Şoñra

4. ḥuzūruna:

Sayfa 213

Satır: 7

(Leylā'nın) makamı.

fülān yere gıtdiler beni şabāḥdan
ḥuzūruna da'vet edip dedi ki Var
ol cānānım yārime selāmlar edip eger
zaḥmet olmazsa gelsin diyü

ḥuzūr-ı şerīfiñize:

1. ḥuzūr-ı şerīfiñize:

Sayfa 173

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Şerefli huzur. II Leylâ'nın
makamı.*

hâtırınıza ağır gelip bu kulumuza gâzab
eylediniz ise şimdi kendi
ayağımla huzûr-ı şerîfîñize geldim
Boynumu urup helâk eylerseñiz

huzûrumu uçurmañız:

1. huzûrumu uçurmañız:

Sayfa 153

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Huzurunu bozmak, tedirgin ve
rahatsız etmek.*

Hemân lutf edip beni kendi hâlîme
koyup gam-ı cânânla zevk u
şafâya mu'tâd olmuşken huzûrumu
uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

huzûrumuz rahâtımız olsun:

1. huzûrumuz rahâtımız olsun:

Sayfa 139

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Gönlü rahat ve mutlu olmak.

nice huzûrumuz ve rahâtımız olsun
‘Âlemde bulunmayan kız olsun

tek koç başıñ sağ olsun kalk hemân
seni anañ yanına götüreyim

İ

İ:

1. idi:

Sayfa 119

Satır: 21

*"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dahı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

2. idi:

Sayfa 125

Satır: 10

*"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

dâ'imâ şehir yeline söz söyleyip
anıñla deli gönlüne teselliler verir
idi Ve kendi tarafından yel ile Leylâya
selâm ve du'âlar gönderip

3. idi:

Sayfa 141

Satır: 23

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

şanki mercân idi
Yañağı gül saçı sünbül gülse açılır
söylese şekerler saçılır

4. idi:

Sayfa 141

Satır: 25

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

Bir âfet-i devrân u fitne cihānda hâtırı
görölmüş idi Bu hüsn ile
evvelde Mecnūnuñ devr dīvānesi ve
biñ cān ile ol ‘aşık-ı şādıkıñ

5. idi:

Sayfa 149

Satır: 22

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

Yine eski ‘âdeti üzre nā-murād
Mecnūn dā‘ mā şahrālarda ‘aşk
āteşi ile sūzān u biryān olup gece ve
gündüz āh eylemekde idi

6. idi:

Sayfa 149

Satır: 24

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhūr bir beg var
idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok hādem
çok hışmına nihāyet yok

7. idi:

Sayfa 149

Satır: 25

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

bir devletli beg idi Niçe kabīleye
hüküm edip cümlesi emrine
muṭī‘ idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

8. idi:

Sayfa 149

Satır: 26

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

bir devletli beg idi Niçe kabīleye
hüküm edip cümlesi emrine
muṭī‘ idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

9. idiler:

Sayfa 149

Satır: 26

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

bir devletli beg idi Niçe kabîleye
hükûm edip cümlesi emrine
muṭî' idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

10. idi:

Sayfa 157

Satır: 20

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

âdem gönderip şulha tâlib oldu
Leylâ kabîlesiniñ şulh cânlarına
minnet idi Bes ortalık yerde

11. idi:

Sayfa 163

Satır: 7

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

nâ-murâd edecek Siziñ 'ahd ü
emânınıñ böyle mi idi deyip feryâd
u figânlar eyledi

12. idi:

Sayfa 165

Satır: 2

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

ve biz 'âşıkları ağladıp dahı
düşmânlarımızı güldürüp bir dahı
kim şâhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kuyruklu yıldız idi kim

13. idi:

Sayfa 173

Satır: 8

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

yıllardır sitem-i hicrân oduna
yanmaktadır Ve dahı diyesin kim
kâfirin zindânında esir idi Şimdiki
hâlde bahâya kesilip çıkmıştır

14. idi:

Sayfa 177

Satır: 19

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

Ağzınıñ kurusun der idi
Ve çengiler gelip ortalık yerde
şenlikler oldukça aşlâ gülmeyip

15. imiş:

Sayfa 181

Satır: 18

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

peymānlar edip senden ğayrı kimse ile
yār olmam Ve maḥabbetim
ancaḳ sañadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

16. idi:

Sayfa 183

Satır: 1

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

Murādım seni imtiḥān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmın
kendi rızası yok iken verdiler

17. idi:

Sayfa 183

Satır: 11

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

dīvāneligi ziyāde olup Leylāyı ḥātırına
getirip ḥayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

18. idi:

Sayfa 183

Satır: 12

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

dīvāneligi ziyāde olup Leylāyı ḥātırına
getirip ḥayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

19. idi:

Sayfa 183

Satır: 20

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

āvāreden maḥabbetiñ kalkıp
uşanmıssız Nihāyet ol eyledigiñ ‘ahd
ü peymānlar hep cümle yalan yerlere
mi idi Qanı seniñ ol serv-i

20. idi:

Sayfa 185

Satır: 18

*"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.*

ne ḥāl ise bir kerre dahı şu Mecnūna
varıp bir maşlaḥat edeyim Ola
ki te‘şir edip gelip yerime otura idi
diyü ‘aşasını eline alıp yap yap

21. idi:

Sayfa 191

Satır: 19

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

haberi yok idi Dā'imā eski 'ādeti üzre
Leylānîñ bî-vefālîğın
hâtırına getirdikçe āh vāhlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

22. idi:

Sayfa 191

Satır: 20

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

haberi yok idi Dā'imā eski 'ādeti üzre
Leylānîñ bî-vefālîğın
hâtırına getirdikçe āh vāhlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

23. idi:

Sayfa 193

Satır: 23

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

Yā Leylā şüretini bozmağa ne bu recc-
i hāl üzre komağ gerek idi
dedikde Mecnūn herife cevāb verip

24. idi:

Sayfa 195

Satır: 2

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

cümlesi Mecnūna rām olup kaçmayıp
yanında tururlar
idi Ahşām olduğda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnūn buñlardan

25. idi:

Sayfa 195

Satır: 7

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

toğunmazdı Cümle hayvānāt gūyā
Mecnūnuñ hîdmetkârları idi
Huzûrunda birbirlerine aşlā küstāhlık
etmeye kâdir degillerdi Yolda

26. idi:

Sayfa 195

Satır: 16

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

Ba'dehu rivāyet olunur ki hikāyet
Bir pādîşāhıñ bir niçe aşlanları var idi
kim şanki her biri bir

27. idi:

Sayfa 195

Satır: 20

"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

Arslan ise herîfi pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi
Bu pâdişâhıñ muşâhiblerinden bir tâze
cevân var idi ki gâyet hünerli

28. idi:

Sayfa 201

Satır: 19

"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi
‘ammûsunuñ bir nâzenîn
kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

29. idi:

Sayfa 201

Satır: 19

"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi
‘ammûsunuñ bir nâzenîn
kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

30. idi:

Sayfa 201

Satır: 20

"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi
‘ammûsunuñ bir nâzenîn
kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

31. idi:

Sayfa 201

Satır: 20

"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi
‘ammûsunuñ bir nâzenîn
kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

32. idi:

Sayfa 203

Satır: 23

"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

vaşl olup murādıñ hâşıl olur idi Böyle
vahşî hayvân gibi âdemden
kesilip şahrâlarda hayvânlar ile
geçinmeniñ ne fâ‘idesi ve ne ma‘nâsı

33. idi:

Sayfa 205

Satır: 23

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

murādı Mecnūn idi
El-kıṣṣa İbn-i Selāmı defn eylediler Ve
niçe günler yās u

34. idi:

Sayfa 205

Satır: 25

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

mātemler eylediler ‘Arablar arasında
‘ādet ol idi ki bir ḥatunuñ
kocası āhirete gitdikde ol ḥatun iki
seneye dek yās u mātemler

35. idi:

Sayfa 207

Satır: 13

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

idi Lākin ḥaṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdiği şarābı ben de içsem gerekdir

36. idi:

Sayfa 213

Satır: 3

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

Cānānıñ olan Leylā niçe demler idi ki
iştiyākıñ üzerine ve
āteşine kebāb olur Seni yanına da‘vet
eylemege biñ cānla tālib idi

37. idi:

Sayfa 213

Satır: 5

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkā çok
şükrler ki bu gün kabîle tenhā kalıp
ekser-i ḥalkı bir maşlahat için

38. idi:

Sayfa 213

Satır: 17

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

şād olup şanki ölmüş idi Tāze cānı
ḥayāt buldu Yerinden sıçrayıp
birden taşra çıkdı Mecnūnu gördükde
safāsından ‘aklı başından gidip

39. idi:

Sayfa 215

Satır: 9

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

gülsârına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryâd u
figân edip tütîler gibi söze geldiñ
‘Acebdır ki aşlâ bir söz söylemeyip

40. idi:

Sayfa 215

Satır: 18

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

murâdım vücûdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henûz
‘izzetiñize ‘arz-ı hâl eylemek idi Lâkin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

41. idi:

Sayfa 215

Satır: 22

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

mazeretiñ yok hâk-pâye ‘arz edecek ve
cümle sözden maşşûd bir kerre
mübârek cemâliñi dünyâ gözüyle
görmek idi Hâkka yüz biñ şükrlər

42. idi:

Sayfa 223

Satır: 13

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

dünyâda ‘ömrlerini hevâye vermişler
idi Bu devlete neden lâıyık
oldular dedikde ihtiyâr cevâb verip

43. idiñiz:

Sayfa 159

Satır: 11

"-i" yardımcı fîli.

demiş idik Siz de ‘ahd etmiş idiñiz
Ben de cenâbıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamâm
eylemeñe sa’y edip beni murâdına

44. iseñ:

Sayfa 171

Satır: 12

"i-" ek fîlinin şart eki almış şekli.

şabâhıña ahşâm edip saña böyle zülfü
gibi siyâh esvâblar giydirip
yakıp yandırmışdır Eger ‘aşk ehli degil
iseñ n’için bu siyâhları

45. ise:

Sayfa 141

Satır: 7

"i-" ek fîlinin koşul eki (-sA)
almış hâli.

zamān nâleler edip efğānlar eyleyip
āhîr-kār babası ne eyledi ise
Mecnûnu kendüye rām eyledi Alıp
kabîlesine getirdi

46. ise:

Sayfa 205

Satır: 1

"i-" ek fîlinin koşul eki (-sA)
almış hâli.

ta' n eylemege geldiñ ise var sağlık ile
beni hâlîme koy ki
seniñ añladığñ kışsa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

47. imiş:

Sayfa 197

Satır: 13

"i-" ek fîlin öğrenilen geçmiş
zaman çekimi.

imiş ki arslanlar bir kılına zarar
getirmemişler Hâlâ içlerinde sağ ve
sâlimdir dedikde pâdişāh ta' accüb edip
yanında olanlara

48. imiş:

Sayfa 197

Satır: 31

"İ-" ek-fîlinin öğrenilen geçmiş
zaman çekimi.

imiş Bes olanca dağlarda olan çünkü
Mecnûnuñ elinden ni' met
yediler Mecnûnu kendilerine
velîyyü'n-ni' met bilip dâ' imā
yanından

49. idik:

Sayfa 151

Satır: 9

"i-" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman birinci çoğul şahıs çekimi.

Biz bu gün şikār için çıkmış idik
Bundan iyi şikār olmaz
diyü atından inip Mecnûnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

50. idim:

Sayfa 193

Satır: 28

"İ" ek-fîlinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

aña kaftān gibi olmuştur demek
isterim Yoḥsa ben anıñ qalbîne girip
ol baña esbāb gibi olacaḡ degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

51. idiñ:

Sayfa 207

Satır: 21

"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

demiş idiñ Ben bunca zamandır ki ol
da 'vāda bī-ḳarār olup mevcūd
eylemişken şimden soñra tekrār fedā
olacak degil Sen ki bu sözde

52. idiñ:

Sayfa 207

Satır: 14

"i-" ek-filinin görülen geçmiş
zaman çekimi.

idi Lākin ḥaṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdiği şarābı ben de içsem gerekdir

53. iken:

Sayfa 129

Satır: 26

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaḳt sizden kız degil cānımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illā bu ḥāl üzre
iken ol Mecnūna kız

54. iken:

Sayfa 129

Satır: 16

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

Luṭf edip 'özü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir
Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāḥ
edelim Soñra her ne zamān

55. iken:

Sayfa 141

Satır: 18

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

Bu Maḥāl Leylānıñ Mecnūna Olan
'Aşk u Maḥabbeti Gizli İken Tıyulup
Fāş Olduğudur

56. iken:

Sayfa 185

Satır: 9

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

Ḥayf ki cihānda oğluma ḥasret iken bir
evlādım oldu Lākin

bunuñ gibi devāsız derde uğrayıp
ādem kıyāfetinden çıkıp gitdi

57. **iken:**

Sayfa 199

Satır: 30

Sonuna getirilen sözcüğe durum

*ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

Mecnūna bunca zamāndır ḥasret olup
bu kadar iştiyākın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylā
cevāb verip

58. **iken:**

Sayfa 215

Satır: 8

Sonuna getirilen sözcüğe durum

*ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

lālezāra döndürüp benimle bir sa‘āt
görüşmeklige biñ cānla müştāk
iken şimdi Ḥaḳka yüz biñ şükrleri ki ol
murādın ḥāşıl oldu Ḥüsnüm

59. **iken:**

Sayfa 215

Satır: 9

Sonuna getirilen sözcüğe durum

*ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

gūlzārına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u
figān edip tūtiler gibi söze geldiñ
‘Acebdır ki ašlā bir söz söylemeyip

60. **iken:**

Sayfa 183

Satır: 2

Sonuna getirilen sözcüğe durum

*ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

Murādım seni imtiḥān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmıñ
kendi rızası yok iken verdiler

61. **iken:**

Sayfa 163

Satır: 34

Sonuna getirilen sözcüğe durum

*ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip ‘aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

62. iken:**Sayfa 217**

Satır: 15

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

olmuşdu Leylâ da evvelinden bir kaç
gün sürür olup şād iken
günlerde bir gün Leylânın mizâcî nâ-
hoş olup günden güne vücûdu

63. iken:**Sayfa 217**

Satır: 9

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

gülleri ve bülbülleri nālân iken hâzân
vaḳti geldikde cümlesi perîşân
olup ağaçlar yapraksız ḳalıp çimenler
ḳuruyup bülbüllerin zevḳ u

64. iken:**Sayfa 217**

Satır: 14

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

Nitekim rivāyet olunur ki Leylâ ile
Mecnûn birbirine bunca

zamândır ḥasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

65. iken:**Sayfa 173**

Satır: 3

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

iken felek beni ḳapısından ayırıp āvāre
eylemiştir Beni bu ḥāl üzre
boynu baḡlı cigeri dāḡlı götür dilerse
öldürsün dilerse suçumu

66. iken:**Sayfa 189**

Satır: 1

*Sonuna getirilen sözcüğe durum
ve zaman anlamı katan ve "-kan / -
ken" biçiminde ekleşebilen zarf.*

ocağı sönüp ḳabîle şāḥibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ḡayrı kimesnenin eline
gire Eger sözümü tutup bu

ibn-i selām:**1. ibn-i selām:****Sayfa 175**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Selâm' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

haberler gönderip mâllar 'arz edip
istediler
El-kışsa İbn-i Selâm haberdâr olduğda
cân başına sıçrayıp

2. ibn-i selâm:

Sayfa 177

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Selâm' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

Günlerde bir gün İbn-i Selâm olduğu
yere yaklaşıldılar İleri müjdeciler
gidip Leylânın yaklaştığı haberini
verdıklarında İbn-i Selâm şad

3. ibn-i selâm:

Sayfa 177

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Selâm' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

Günlerde bir gün İbn-i Selâm olduğu
yere yaklaşıldılar İleri müjdeciler

gidip Leylânın yaklaştığı haberini
verdıklarında İbn-i Selâm şad

4. ibn-i selâm:

Sayfa 177

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Selâm' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

olup ağızlarını cevâhirler ile tıdutup
niçe in'âmlar ve ihsânlar eyledi
Bir zamândan soñra Leylâ geldikde
İbn-i Selâm niçe tabaklar

5. ibn-i selâm:

Sayfa 177

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Selâm' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

İbn-i Selâm içeriye girdi Leylânın
cemâlin gördükde 'aklı başından
gidip yıkıldı Câriyeler yüzüne gül-
âbları saçıp elini ve ayağını

6. ibn-i selâm:

Sayfa 179

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Selâm' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

olmadığım takdirce kendimi zehrleyip

helâk olurum diyü 'azîm

andlar içdikde çünkü İbn-i Selâm

Leylânın 'azâbını âteşini görüp

7. ibn-i selâm:

Sayfa 181

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Selâm' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

şahrâlarda gezip beytler söyleyip

ağlamakdan cân hâli olmazdı

Günlerde bir gün İbn-i Selâm kâbîlesi

halkından bir 'Arab bir

8. ibn-i selâm:

Sayfa 147

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

deyip açmaz kodu

Bu Maḥal İbn-i Selâm Derler Bir Dil-
āver

9. ibn-i selâm:

Sayfa 147

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

İttifâk İbn-i Selâm daḥı yolda bu

nâzenînler alayına râst

gelip içlerinde Leylânın cemâlini

gördükde ğamzesi oḡları baġrına

10. ibn-i selâm:

Sayfa 147

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

Selâm şād olup bu söz üzerine ḡavl ü

ḡarâr eylediler Çünkü

şabâḥ olup aftâb-ı 'âlem nûr ile

münevver rûşen olup İbn-i Selâm

11. ibn-i selâm:

Sayfa 147

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

Selâm şâd olup bu söz üzerine kıavl ü
karâr eylediler Çünkü
şabâh olup aftâb-ı âlem nûr ile
münevver rûşen olup İbn-i Selâm

12. ibn-i selâm:

Sayfa 149

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

kabile ihtiyârları kalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selâm
şâd olup zevk ü şafâsına meşgûl oldu
Çünkü uzun kulağdan Leylâ bu

13. ibn-i selâm:

Sayfa 205

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

‘aşkıyla cigerin biryân eyledi İbn-i
Selâm da bu hâli görüp cânına
şabr edip hüsnü temâşâsına kanâ‘at
eylemekle şabr eylerdi Hikmet

14. ibn-i selâm:

Sayfa 205

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

eylerdi Bes Leylâ da İbn-i Selâmıñ
kabîlesinde kalıp Menûn için
İbn-i Selâm adına feryâd u fîğanlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

15. ibn-i selâm:

Sayfa 207

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

ol seniñ ümîdiñ gülistânına diken olup
Leylâ ile seniñ ortana
giren İbn-i Selâm öldü Sağ ol ki işini
tamâm edip cânını saña

ibn-i selām kâbîlesi halkından bir**‘arab:****1. ibn-i selām kâbîlesi halkından bir****‘arab:****Sayfa 181**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

ibn-i selām nāmında bir taze cevân:**1. ibn-i selām nāmında bir taze****cevân:****Sayfa 147**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*İbn-i Selām nāmında bir genç
delikanlı.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Benī Esed

kâbîlesi ekâbirlerden İbn-i

Selām nāmında bir taze cevân var idi

Gāyet maldâr olup niçe kâbîleye

2. ibn-i selāma:-a**Sayfa 177**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Selām'ın oğlu. II Leylâ ile**İbn-i Selām'ın kabilesinin
ahalisinden Arap'ın biri.*şahrâlarda gezip beytler söyleyip
ağlamağdan cân hâli olmazdı

Günlerde bir gün İbn-i Selām kâbîlesi

halkından bir ‘Arab bir

ibni selāma:**1. ibni selāma:-****Sayfa 177**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Selām'ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

diyü âdem getirdip İbni Selāma nikâh

edip du‘â vü şenâlar

olunup

*Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*çekip üzeriñize gelip bu kadar haţâlar
şavurduñuz Hemân münāsib olan
bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
ğavğadan emin olursuz

4. ibn-i selāma:-a**Sayfa 177**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Selām' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

Hak Te'âlâ birbirlerine mübârek
eyleye dediklerinde çünkü
kendisini İbn-i Selāma nikâh edip
vereceklerin işitdi

5. ibn-i selāma:**Sayfa 181**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Selām' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

Murâdı ancak seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmak için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selāma
verip niçe günler düğünler ikisi

ibn-i selāmı:**1. ibn-i selāmı:****Sayfa 177**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Selām' ın oğlu. II Leylâ ile

*Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

cevâhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan sonra 'azîm
ziyâfetler olup bir mübârek vâkıfde
İbn-i Selāmı içeri koydular

2. ibn-i selāmı:**Sayfa 205**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanı ve Leylâ'nın zorla
evlendirildiği kişi.*

murâdı Mecnûn idi
El-kıssa İbn-i Selāmı defn eylediler Ve
niçe günler yâs u

ibn-i selāmın:**1. ibn-i selāmın:****Sayfa 183**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Selām' ın oğlu. II Leylâ ile
Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve
Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.*

Murâdım seni imtihan idi Göreyim ne
söyler diyü yalan

söylemişdim Gerçi İbn-i Selâmiñ
kendi rızası yok iken verdiler

Kelime Tipi: -

İbn-i Selâm'ın askerleri.

2. ibn-i selâmiñ:

Sayfa 205

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Selâm'ın oğlu. II Leylâ ile

Mecnûn hikâyesinin kahramanı ve

Leylâ'nın zorla evlendirildiği kişi.

Selâmiñ âhirete gitdiğini işitti

Şâd olup

3. ibn-i selâmiñ:

Sayfa 199

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin

kahramanı ve Leylâ'nın zorla

evlendirildiği kişi.

firâklarımız uzatmışdır Şimdilik

münâsib olan böyledir Ve hem ben

hâlâ İbn-i Selâmiñ nikâhı altındayım

Gerçi anıñ haberi yok ammâ

ibn-i selâmiñ âdemleri:

1. ibn-i selâmiñ âdemleri:

Sayfa 211

Satır: 3

İbn-i Selâmiñ âdemleri yanına düşüp
yola girdiler Hikmet Allahıñ
Yolu üstüne uğrayıp Mecnûn da gördü
ki bir niçe develerle bir kaç

ibn-i selâmiñ âdemlerine verip:

1. ibn-i selâmiñ âdemlerine verip:

Sayfa 177

Satır: 24

Kelime Tipi: -

(Leylâ'yı) İbn-i Selâm'ın

askerlerine teslim etmek.

‘izzet edip bir gümüş mahfeye bindirip

niçe câriyelerle İbn-i

Selâmiñ âdemlerine verip gönderdiler

ibn-i selâmiñ du‘â vü senâ ile

gönderdiği peş-keşleri:

1. ibn-i selâmiñ du‘â vü senâ ile

gönderdiği peş-keşleri:

Sayfa 175

Satır: 30

Kelime Tipi: -

İbn-i Selâm'ın dua ve övgüyle

yolladığı hediyeler.

Leylânıñ babasına gelip İbn-i Selâmiñ

du‘â vü senâ ile gönderdiği

peş-keşleri 'arz eylediler Kabûl olunup
yemekler çekilip

ibn-i selâmın kabîlesinde:

1. ibn-i selâmın kabîlesinde:

Sayfa 205

Satır: 27

Kelime Tipi: -

İbn-i Selâm'ın boyu.

eylerdi Bes Leylâ da İbn-i Selâmın
kabîlesinde kalıp Menûn için

İbn-i Selâm adına feryâd u figânlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

ibn-i selâmın mizâcî hoş olmayıp

hasta oldu:

1. ibn-i selâmın mizâcî hoş olmayıp

hasta oldu:

Sayfa 205

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*İbn-i Selâm'ın sağlığının bozulup
hastalanması.*

Allahın bir gün İbn-i Selâmın mizâcî
hoş olmayıp hasta oldu Günden
güne hastalığı ziyâde olup her ne
kadar ziyâde 'ilâc eylediyse

ibn-i selâmın üstüne:

1. ibn-i selâmın üstüne:

Sayfa 205

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*(İbn-i Selâm'ın üzerine (matem
eylemek).*

feryâd u figânlar eylediler Leylânın da
eline fırsat girdi Hemân
saçın pürçegin yolup İbn-i Selâmın
üstüne mâtemler eyledi Lâkin

ibn-i selâmın yanına:

1. ibn-i selâmın yanına:-ı, -n, -a-na

Sayfa 147

Satır: 17

Kelime Tipi: -

İbn-i Selâm'ın bulunduğu yer.

kimseler İbn-i Selâmın yanına gelip
gördüler ki gam u gûşsa deryâsına
talmış ve maḥzûn perîşân olup
kendisini aldırılmış Sebebi ne idüğün

ibn-i selâmın yanında olup:

1. ibn-i selâmın yanında olup:

Sayfa 205

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*İbn-i Selâm'ın beraberinde
olmak.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Leylā niçe zamān İbn-i Selāmıñ
yanında olup dā‘imā Mecnūnuñ

ibrām edip:

1. ibrām edip:

Sayfa 161

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Bıktırarak derecede ısrar etmek.

Nevfel dahı düşünüp
Vaķı‘ā kim deliye şimdi ibrām edip
ķızını zūr ile alıversek halk

ibrām eylediklerinde:

1. ibrām eylediklerinde:

Sayfa 129

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Bıktırarak derecede ısrar etmek.

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
aķırlık isterseñiz verelim
Sizden aślā māl dirīg olmaz diyü
ibrām eylediklerinde Leylānıñ

2. ibrām eylediklerinde:

Sayfa 151

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Bıktırarak derecede ısrar etmek.

kendiye meyl etdirdi Lākin yine
getirdigin yiyip
Leylādan ğayrı söz söylemedi Vāfir
ibrām eylediklerinde hāline

ibrām eylemek:

1. ibrām eylemek:

Sayfa 179

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Israr etmek.

ķaşığı olmadığın bilip ğayr kimseye
göñül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

ibrāma uğrarsam:

1. ibrāma uğrarsam:

Sayfa 183

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Israra, zorlamaya maruz kalmak.

‘ahd ü peymānlar edip Hāķ Te‘ālā
evvel baña gösterip senden ğayrı
kimse benim hüsnum bāğına gire Eger
ibrāma uğrarsam kendimi helāk

ibtidā:**1. ibtidā:****Sayfa 139**

Satır: 16

İlkin, en önce, başta.

zülfü zencîri boynuma kat kat tolaşıp

bırakmak muhāl oldu Ve

benim cān ‘azîzim baba Cihānda ‘aşka

ibtidā ben uğramadım Yalnız

2. ibtidā:**Sayfa 139**

Satır: 23

İlkin, en önce, başta.

yere eriştirir Eger ibtidā bî-ma‘nā şey

görünür Ammā soñu kemāl-i

hāldir ‘Āşıklar melāmet taşından

kaçmazlar Ve ‘ār nāmūs nedir

3. ibtidā:**Sayfa 155**

Satır: 11

İlkin, en önce, başta.

toğru gelirken yakîn vardıkda ibtidā

bir iki ādemini elçi edip muḳāddem

gönderdi

4. ibtidā:**Sayfa 163**

Satır: 14

İlkin, en önce, başta.

ardı sıra ādemler gönderip etṛāfı

aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar

Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel

Mecnūn için Leylānıñ

5. ibtidā:**Sayfa 183**

Satır: 9

İlkin, en önce, başta.

ibtidā söylediği söz göñlüne ziyāde

te‘şirler eylemişken niçe zamān bu

hāl üzre feryād u fiğān eyledi Bes

Mecnūn bu ḫaberi işitdikden soñra

ic:**1. içildikten:****Sayfa 153**

Satır: 21

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

nefis yemekler yiyip laṭif şerbetler

içildikten soñra biraz beñzi

yerine gelip günden güne

güzellenmege başladı Ve her gün

Nevfel

2. içlerinde:**Sayfa 157**

Satır: 5

Bir topluluğun arası.

varsa hayvânlarına varınca cümlesine
maḥabbet edip içlerinde hiç
biriniñ ḥâtırın perîşân olduğunu
istemeye bu ḥuşûşda nâ-çâr

*Bir şeyin kendi sınırları arasında
kalan kısmı, dâhil etmek. II Mecnûn'un
halkın arasına girmesi kastedilmiştir.*

Ḳabilemizin ırz u nâmûsu kalmayıp
her gün şol dîvâne gelip
olmadık sözler söyler siz buña bir çäre
etmeyip içimize koyarsanız

3. içinde:**Sayfa 223**

Satır: 6

İçinde, orta.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la' l ü cevâhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

6. içim:**Sayfa 145**

Satır: 9

Vücut.

Benim bu gün bir miqdâr başım
ağrırmaz İçim nâ-ḥoşdur
deyip kalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

4. içinde:**Sayfa 131**

Satır: 5

Ortamında.

içinde fülânıñ kıızı vardır dedigimizden
yüz kat iyiler vardır Saña
alıverelim Eger yine de begenmezsen
fülânıñ kızını alıverelim

7. içi:-i**Sayfa 171**

Satır: 3

(Havuzun) iç tarafı.

İçi turna gözü âb-ı ḥayât gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
miqdâr ol şudan içip ağacıñ gölgesinde
oturdukda gördü ki ağacıñ

5. içimize:**Sayfa 135**

Satır: 14

8. içsem:**Sayfa 207**

Satır: 14

Yudumlamak. II Yaşamak.

idi Lâkin haṭâ edip cânını saña verdi
dediñ Cânını Leylâya
verdi demeñ gerek idiñ Zîrâ anıñ
içdiği şarâbı ben de içsem gerekdir

9. içinde:

Sayfa 211

Satır: 6

İçinde (mahfe).

âdem çekilip giderler Yakîn varıp
‘alâmetlerinden bildi ki cânânı
Leylâdır Mahfe içinde Mecnûnuñ
âvâzını işitdi ‘Arz-ı

10. içinde:

Sayfa 223

Satır: 4

(Bir yerin, mekânın, meydanın)

içi II Bahçenin içinde.

hâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
olduğda düşünde gördü ki bir
bâğçeye varmış kim dünyâda misli
yokdur İçinde âb-ı hayât gibi

11. içlerinde:

Sayfa 147

Satır: 14

*(İnsan veya nesnelerin meydana
getirdiği topluluklarda) ara, ortam.*

İttifâk İbn-i Selâm daḥı yolda bu
nâzenînler alayına râst
gelip içlerinde Leylânın cemâlini
gördükde ğamzesi oğları bağrına

İçdiği şarâbı:

1. içdiği şarâbı:

Sayfa 207

Satır: 14

Kelime Tipi: -

(İbn-i Selâm'ın) içtiği (aşk)

şarabı.

idi Lâkin haṭâ edip cânını saña verdi
dediñ Cânını Leylâya
verdi demeñ gerek idiñ Zîrâ anıñ
içdiği şarâbı ben de içsem gerekdir

İçeri koydular:

1. içeri koydular:

Sayfa 177

Satır: 30

Kelime Tipi: -

İçeri yollamak. II İbn-i Selâm'ın

Leylâ'nın odasına yollanması.

cevâhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan sonra ‘azîm

ziyāfetler olup bir mübārek vaktde
İbn-i Selāmi içeri koydular

içeriye girdi:

1. içeriye girdi:

Sayfa 177

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Odaya girmek.

İbn-i Selām içeriye girdi Leylānıñ
cemālin gördükde ‘aqlı başından
gidip yıkıldı Cāriyeler yüzüne gül-
ābları saçıp elini ve ayağını

için:

1. için:

Sayfa 127

Satır: 16

"Amacıyla,

maksadıyla"anlamlarında edat.

bir ‘ilāc görmek gerekir diyü kabilesi
ulularını yanına da‘vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
çāresi için müşāvere eylediler

2. için:

Sayfa 127

Satır: 18

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

Āhır sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Qays
için Leylāyı babasından dilek edelim
kim bizim kabilemiz anlarıñ

3. için:

Sayfa 133

Satır: 8

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

ziyāde olup aşlā bir ‘ilāc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc
kalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

4. için:

Sayfa 139

Satır: 10

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

‘ömrüñü ziyāde eylesin devletini
ziyāde eylesin Benim derdime
dermān için dünyā mālın şarf edip
hesāba gelmez hazineler telef

5. için:

Sayfa 141

Satır: 14

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

edip ve kararını tār-mār eyledikde
Yāhū sizi deyip şahrālara çekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

6. için:

Sayfa 143

Satır: 27

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

gönlünü şād ve bir pāre gāmdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akıp vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi rakḳāş ve

7. için:

Sayfa 147

Satır: 8

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

hükmü var idi Bir güzel yüzlü tatlı
sözlü bir dil-āver yigit idi
Günlerde bir gün şikār için atlanıp
eṭrāfi ṭolanırken Leylānıñ

8. için:

Sayfa 149

Satır: 5

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

çeşmesi olan İbn-i Selām için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
'arz eyledikde Leylānıñ babası daḥı

9. için:

Sayfa 149

Satır: 28

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār
için tağı ve şahrāları ṭolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan ḥazīn

10. için:

Sayfa 151

Satır: 9

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

Biz bu gün şikār için çıkmış idik
Bundan iyi şikār olmaz
diyü atından inip Mecnūnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

11. için:

Sayfa 153

Satır: 24

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylānıñ 'aşkıyla
tāze gazeller söyleyip deli gönlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

12. için:

Sayfa 161

Satır: 8

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

şerîfiñiz eger kız ise emr sizindir
Getirip huzūruñuza teslīm edelim
Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
ādem telef olup bed-du'āya

13. için:

Sayfa 161

Satır: 17

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alıvermek için bir kabīle hālkını
kılıçdan geçirdi derler Siz 'alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

14. için:

Sayfa 181

Satır: 19

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

Murādı ancağ seni şahrālara şalıp
seyrini çalmaq için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selāma
verip niçe günler düğünler ikisi

15. için:

Sayfa 185

Satır: 6

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

başlayıp aylar geçip kabīleye
uğramadığını müşāhede etdikde
'ilācı için cihān mälların harc edip
dermānlar eyledi ise hiç birinden

16. için:

Sayfa 205

Satır: 27

*"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.*

eylerdi Bes Leylā da İbn-i Selāmıñ
kabīlesinde çalıp Menūn için
İbn-i Selām adına feryād u figānlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

17. için:

Sayfa 209

Satır: 8

"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.

fıkr eyledi ki
Fülân gün ben İslâm cānı için yemek
pişirip fuḳarāya kendi

18. için:

Sayfa 211

Satır: 2

"Amacıyla,
maksadıyla"anlamlarında edat.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
için esbābını develere yükletti Kendisi
de bir maḥfeye girip

19. için:

Sayfa 191

Satır: 13

Adına.

gāh gāh cānım için Ḳur‘ ān-ı ‘azīmü’ş-
şān okuyup ruḥumu şād edesin
Gözlerinden öpüp vedā‘ edip ağlaya
ağlaya dönüp ḳabīlesine

20. için:

Sayfa 129

Satır: 3

"-den dolayı, -den ötürü"
anlamlarında edat.

Biz de bu ḥuşūş için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dānesi ise ma‘lūm-ı ‘izzetiñizdir

21. için:

Sayfa 135

Satır: 25

"-den dolayı, -den ötürü"
anlamlarında edat.

olunur ki Beni Sa‘d ḳabīlesinden bir
kimesne maşlaḥat için yola çekilip
giderken yolu Mecnūnuñ olduğu yere
uğrayıp gördü ki bir tāze yigit

22. için:

Sayfa 137

Satır: 32

"-den dolayı, -den ötürü"
anlamlarında edat.

ḳalmayıp
Seniñ için zār u feryād ediyorlar Sen
ise bu sevdādan ferāḡat

23. için:

Sayfa 141

Satır: 10

"-den dolayı, -den ötürü"

anlamlarında edat.

Vālide vesā'ir akrabası yanına cem'
olup ki ana teselliyet verip
hāl hātırı hātırını ele aldılar Mecnūn
da ne çāre hātırları için bir

24. için:

Sayfa 145

Satır: 7

"-den dolayı, -den ötürü"

anlamlarında edat.

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
hep seniñ için seni gülsün diyü
eyleriz dediklerinde Leylā

25. için:

Sayfa 147

Satır: 28

"-den dolayı, -den ötürü"

anlamlarında edat.

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp
kabilesi ihtiyārlarından bir kaç
ulu kimseler ile kıızı istemek için
Leylānıñ babasına haber olup

26. için:

Sayfa 163

Satır: 14

"-den dolayı, -den ötürü"

anlamlarında edat.

ardı sıra ādemler gönderip etrāfı
aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānıñ

27. için:

Sayfa 167

Satır: 25

"-den dolayı, -den ötürü"

anlamlarında edat.

bunları şatıp akçasını almamağa
hayrānım Şimdi seniñ hātırıñ için
bunları şalıversem bir kaç gün dağı bu
şahrāları boş gezmek lāzımdır

28. için:

Sayfa 169

Satır: 16

"-den dolayı, -den ötürü"

anlamlarında edat.

Bes Mecnūn dedi kim
Ben saña konuğ olup bunu baña
ziyāfet için fedā eylediñ Luṭf eyle

29. için:

Sayfa 181

Satır: 7

*"-den dolayı, -den ötürü"**anlamlarında edat.*

maşlaḥat için tırmadın çekilip gider

Nā-gāḥ kulaḡına Mecnūnuñ

āvāzı taḡınıp

30. için:

Sayfa 213

Satır: 6

*"-den dolayı, -den ötürü"**anlamlarında edat.*

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu

derd ile kalmış idi Ḥaḡḡa çok

şükrler ki bu gün ḡabīle tenhā kalıp

ekşer-i ḡaḡḡı bir maşlaḥat için

31. için:

Sayfa 213

Satır: 16

*"-den dolayı, -den ötürü"**anlamlarında edat.*

ardına düşüp bile gitdiler ḡabīleye

yaklaşdıkda Zeyd Leylāya

müjde için ileri varıp Mecnūnuñ

geldiginden ḡaber verdikde Leylā

32. için:

Sayfa 129

Satır: 1

"İçin" edatı.

Leylāyı oḡlum için isterüm nikāḡ edip

ikisin bir yere getirelim

dedikde sā'ir ḡabīle a'yānı da

33. için:

Sayfa 151

Satır: 26

"İçin" edatı.

Ḥaḡ Te'ālā seniñ 'ömr-i devletiñi

günden güne ziyād-ber-ziyād

eylesin Ben gibi ḡarīb için böyle

hiddetli söz dediniz Lākin

34. için:

Sayfa 159

Satır: 5

"İçin" edatı.

günden güne ziyāde eylesin kim bu

faḡīr için bu kadar zaḡmet çektiḡiñiz

Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki

daḡı ziyāde edip döndünüz

35. için:

Sayfa 163

Satır: 23

"İçin" edatı.

ceng için karşı çıktılar Leylā Cenāb-ı
Hakka tazarru'lar ve niyāzlar
edip Nevfeliñ 'askerini manşūr u
muzaffer eyleye diyü Gālib

içinden geçip:

1. içinden geçip:

Sayfa 131

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Hepsinden (düşman sevinse de
dost üzülse de) geçmek,
umursamamak, kâle almamak.*

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

2. içinden geçip:

Sayfa 131

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Hepsinden geçmek (düşman
sevinse de dost üzülse de)
umursamamak.*

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

3. içinden geçip:

Sayfa 131

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Hepsinden geçmek,
umursamamak.*

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

icl:

1. içlerinde:-erinde

Sayfa 197

Satır: 13

(Aslanların) arasında.

imiş ki arslanlar bir kılına zarar
getirmemişler Hālā içlerinde sağ ve
sālimdir dedikde pādişāh ta' accüb edip
yanında olanlara

ihmāl eylememek:

1. ihmāl eylememek:-mek

Sayfa 175

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Gereken ilgiyi göstermeme,
boşlama.*

Bizim nişānlı dil-berimizdir ihmāl
eylememek gerekdir Belki bir
yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
verirlerse sonra size güç olup

ihsān edip:

1. ihsān edip:

Sayfa 141

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Bağıştā bulunmak.

ve ihsān edip beni kendi hālīme
koyasın kendi ‘āleminizde
olup tūtalım ‘Ālem ‘āşık olup
gitmiştir bāğında dā‘im gül bitmiştir

2. ihsān edip:

Sayfa 117

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Lūtfuyla, iyiliğiyle ve
cömertliğiyle hoşnut bırakmak. II
Evlat ihsan etmek.*

mübārek kimesne berekātiyle du‘āsı
müstehāb Hāḫ Te‘ālā Hāzretleri
bana bir evlād ihsān edip cihānda beni
oğul şād eyleye diyü mālını

ihsān eyleyen cevāndır:

1. ihsān eyleyen cevāndır:

Sayfa 197

Satır: 4

Kelime Tipi: -

İyilik yapan delikanlı.

eylediler Çünkü yanına yaklaşıdılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsān eyleyen cevāndır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

ihsānlar eyleye:

1. ihsānlar eyleye:

Sayfa 133

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*İyilik ve güzellikler yapmak,
lūtufta bulunmak.*

eylemekdir Ola ki Hāḫ Te‘ālā seni bu
belālardan hālāş eyleye ve
sevdānı ref‘ edip evvelki gibi saña
ihsānlar eyleye dedikde hemān-dem

ihtimāl:

1. ihtimâldir:**Sayfa 151**

Satır: 29

*Mümkün olma, imkân dahilinde
bulunma, olabilirlik, olasılık.*

kıyafetinden çıktım Leylâ ise bir
nâzenîn-perîdir Ne ihtimâldir
ki bencileyin divâneye vereler Cenk
edip zûr ile alıverem dersiniz

ihitiyâr:**1. ihtiyârımla:****Sayfa 139**

Satır: 13

İrade, akıl gücü.

kalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyârımla düşmedim Belki
ezelde Hakkıñ taqdiri böyledir
Başımıñ yazısı bu imiş Leylânıñ

2. ihtiyârlar:**Sayfa 161**

Satır: 20

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

iki taraf ekâbirleri dahı
Siz ihtiyârlar bilirsiz deyip cevâb
etdiler

3. ihtiyârım:**Sayfa 171**

Satır: 26

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

Sözün toğrusu budur ki ben fakîr-i bî-
çâreyim ki aشل bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kâdir degilim bir ihtiyârım ve

4. ihtiyâr:**Sayfa 199**

Satır: 2

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

... kızım deyip inciye alıp Mecnûndan
tarafa revân
oldu Leylâ da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyâr da

5. ihtiyâr:**Sayfa 199**

Satır: 15

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

Ve kalkıp ihtiyâr ile el ele verip dahı
yürüdüler Birbiriyle
muşahabet edip yola girdiler

6. ihtiyâr:**Sayfa 199**

Satır: 17

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

Ḳavl olunan yere geldikde iḥtiyār
Mecnūna
Sen bunda ṭur Daḥı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

7. iḥtiyār:

Sayfa 199

Satır: 27

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

görüḫp yaḳın geldikde orada ḳalıḫ
iḥtiyār bu ḥālī gördükde Leylāya
dedi ki

8. iḥtiyār:

Sayfa 201

Satır: 4

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

iki beyt okusun Ḳulaḡımla işidip bir
miḳdār gönlüme teselliyet
vereyim dedikde iḥtiyār Mecnūnuñ
yanına varıp gördü ki cānān

9. iḥtiyār:

Sayfa 201

Satır: 6

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

ḳoḳusu ile mest olmuş ḳalmış Bir
zamāndan şoñra ‘aḳlı başına
geldikde iḥtiyār dedi ki

10. iḥtiyār:

Sayfa 223

Satır: 14

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

dünyāda ‘ömrlerini hevāye vermişler
idi Bu devlete neden lāyık
oldular dedikde iḥtiyār cevāb verip

11. iḥtiyāra:

Sayfa 223

Satır: 12

Yaşlanmış kimse; yaşlı.

bir gūne ṭa‘ām ve şarābü‘l-keṣer
getirip öñlerinde ḳomaḳda
Zeyd bu ḥālī gördükde iḥtiyāra şordu
Bu taḥt üzerinde olanlar

iḥtiyār kimse:

1. iḥtiyār kimse:

Sayfa 223

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Yaşlı kişi.

birbirine cām şunup gāḥ da muşāḥabet
edip ṭurmadın zevḳ ü şafā
eylemekde ve bir iḥtiyār kimse
bunların ḥidmetlerinde ṭurup her
demde

iẖtiyār olmakla:**1. iẖtiyār olmakla:****Sayfa 185**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Yaşlanmak.

diyü dā' imā ağıardı

Bu derd ile günden güne hasta olup

iẖtiyār olmakla iki kat

iẖtiyārınız elinizdedir:**1. iẖtiyārınız elinizdedir:****Sayfa 161**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

İradesi elinde olmak.

sizi 'afv eyledim Siziñ bana du'ā-i

hayrınız lāzımdır iẖtiyārınız

elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin

deyip bunlara luḡf eyledikde

iki:**1. ikisini:****Sayfa 167**

Satır: 4

Sayı, iki.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki

bunları boğazlayıp

yükleneyim ikisini şatıp birini ehl-i

'ıyālime verip anlara nafaḡa edeyim

2. iki:**Sayfa 131**

Satır: 8

Sayı sıfatı (cevap).

Niçe güzel kızları Mecnūna şatıp

ögdiler Bes bī-çāre Mecnūn

çünkü hışımlarından bu iki cevābı işitdi

Periṣān yaḡasın yırtıp kendiyi

3. iki:**Sayfa 163**

Satır: 19

Sayı sıfatı.

ma'sūḡum olan bī-çāre Mecnūna verip

iki 'āşık u ma'sūḡ bir yere

gelip bunca zamāndan beri çekdiḡiñiz

zaḡmetleri ve ḡasretleri

4. iki:**Sayfa 221**

Satır: 29

Sayı sıfatı. II Taraf.

Mecnûnu Leylânîñ mezârı yanına defn
edip iki taraftan iki 'âşık
bir yere gelip defn eylediler

5. **iki:**

Sayfa 223

Satır: 15

Sayı sıfatı II Sâdık yâr.

Bu iki yâr-i şâdık çünki cihândan nâ-
murâd olup birbirine
ermediler Ve hiç rāhat yüzü
görmediler Hâk Te'âlâ hâzreti

iki 'âşık:

1. **iki 'âşık:**

Sayfa 221

Satır: 29

Kelime Tipi: -

İki âşık: Leylâ ile Mecnûn.

Mecnûnu Leylânîñ mezârı yanına defn
edip iki taraftan iki 'âşık
bir yere gelip defn eylediler

iki 'âşık-ı şâdık:

1. **iki 'âşık-ı şâdık:**

Sayfa 121

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*İki sadık âşık. II Leylâ ile
Mecnûn.*

başlayıp ortalıkda dâstân oldu Bes
Leylânîñ babasına 'âr gelip kızını
bir dahı mektebe vermedi Rûzgâr-ı
gaddâr iki 'âşık-ı şâdıkı gönca

iki 'asker:

1. **iki 'asker:**

Sayfa 155

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*İki ordu. II Leylâ'nın boyunun
ordusu ve Nevfel'in ordusu.*

İki 'asker birbirine katılıp orta yerde
oğlar atılıp gâh kılınç gâh
mızrâk iki taraftan vâfir âdemler helâk
oldu

iki ay mîkdârı:

1. **iki ay mîkdârı:**

Sayfa 169

Satır: 12

Kelime Tipi: -

İki ay boyunca.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ'imâ
böyle av avlayıp anıñla

geçinirdim İki ay miqdârı elime bir
şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

iki ellerimi taşlar altında koyup:

1. iki ellerimi taşlar altında koyup:

Sayfa 175

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Çaresiz bırakmak.

ellerimi taşlar altında koyup yıkılıp
gîtidiñ diyü ardınca feryâd edip
Leylâ dahı

iki gözlerini öpüp:

1. iki gözlerini öpüp:

Sayfa 187

Satır: 8

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) iki gözünden öpmek.

Mecnûn gözünü ovarak babası
olduğunu bildikde 'özrlr dileyip
ayağına düşdü Ol ciger güşesini hasret
ile koşup iki gözlerini öpüp

iki hasreti:

1. iki hasreti:

Sayfa 155

Satır: 15

Kelime Tipi: -

(Birbirine özlem dolu) iki âşık. II

Leylâ ve Mecnûn.

iki hasreti birbirine kavuşdurmakdır
Eger sözünü tutup kıızı
vermekle râzı olursañız ne güzel Size
ikrâmlar edip ne kadar mâl

iki kabîleniñ begi:

1. iki kabîleniñ begi:

Sayfa 129

Satır: 6

Kelime Tipi: -

İki kabilenin, boyun beyi, başı. II

Leylâ'nın babası ve Mecnûn'un babası.

ki seyyidimiziñ oğlu Qays da ananıñ
babanıñ bir dânesidir Bes iki
kabîleniñ begi birbirlerine hışşım
olmağla arka ve yardım olup bir

iki kat bükülüp:

1. iki kat bükülüp:

Sayfa 185

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Yaşın ilerlemesinden dolayı

vücudun öne doğru eğilmesi.

bükölüp gāyet zebūn olmuşdu
Günlerde bir gün fikr edip Şimden
şoñra fikrim oldur ki

iki kerre ‘asker çekip:

1. iki kerre ‘asker çekip:

Sayfa 177

Satır: 5

Kelime Tipi: -

İki defa ordu hazırlamak.

çekip üzeriñize gelip bu kadar ھاٲalar
şavurduñuz Hemān münāsib olan
bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
ğavğadan emin olursuz

iki kerredir:

1. iki kerredir:

Sayfa 163

Satır: 3

Kelime Tipi: -

İki defa.

Varıp ھاٲfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

iki pāy edip:

1. iki pāy edip:

Sayfa 171

Satır: 30

Kelime Tipi: -

İki parçaya (bölüp) paylaşmak.

gezdirip merħamet şāhibi
devletlilerden aķçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

iki seneye dek:

1. iki seneye dek:

Sayfa 205

Satır: 26

Kelime Tipi: -

İki yıl kadar.

mātemler eylediler ‘Arablar arasında
‘ādet ol idi ki bir ھاٲunuñ
kocası āħirete gitdikde ol ھاٲun iki
seneye dek yās u mātemler

iki taraf ekābirleri:

1. iki taraf ekābirleri:

Sayfa 161

Satır: 19

Kelime Tipi: -

İki kabilenin önde gelenleri.

iki taraf ekābirleri dahı
Siz ihtiyārlar bilirsiz deyip cevāb
etdiler

iki taraıdan:

1. iki taraıdan:

Sayfa 121

Satır: 1

Kelime Tipi: -

İki taraf, iki yön (Leylâ ile Kays).

Qaysa mâ'il olup âşüfte oldu El-kışsa
iki taraıdan birbirlerine
'âşık olup Qays Leylâya Leylâ Qaysa
meftûn oldular Bir

2. iki taraıdan:

Sayfa 201

Satır: 11

Kelime Tipi: -

İki taraf, iki yön (Leylâ ile Kays).

işitdikde feryād u fiğan edip bir zamān
iki taraıdan ağlaşdılar
Âhir Mecnûnuñ şabrı ve taħammülü
ve dermānı qalmayıp

3. iki taraıdan:

Sayfa 155

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*İki ordu. II Leylâ ile Nevfel'in
ordusu.*

İki 'asker birbirine qatılıp orta yerde
oqlar atılıp gāh kılinç gāh
mızrāk iki taraıdan vāfir ādemler helāk
oldu

4. iki taraıdan:

Sayfa 159

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*İki yön. II Leylâ ile Mecnûn'un
ordusu kastedilmiştir.*

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidāl olup iki taraıdan bu
qadar ādemler telef oldu Ve yine bir
maşlaħat gidermeyip görülmeyip

5. iki taraıdan:

Sayfa 159

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*İki yön. II Leylâ ve Nevfel'in
orduları kastedilmiştir.*

Anlar dahı Vermeyiz diyü cevāb verip
cenge mübāşeret eylediler
Âhir-kār iki taraıdan ceng kuruldu
Nevfel taraından

iki yıl tamām oldu:

1. iki yıl tamām oldu:

Sayfa 211

Satır: 1

Kelime Tipi: -

İki sene olmak.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
için esbābını develere yükletdi Kendisi
de bir mahfeye girip

ikisi:

1. ikisin:

Sayfa 129

Satır: 1

İki kişi, her ikisi. II Leylā ile

Mecnûn.

Leylāyı oğlum için isterüm nikāh edip
ikisin bir yere getirelim
dedikde sā'ir qabile a'yānı da

2. ikisi:

Sayfa 213

Satır: 23

İki kişi, her ikisi. II Leylā ile

Mecnûn.

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöhet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnûn ile bile gelen

ikisi bir:

1. ikisi bir:

Sayfa 119

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*İkisi bir, birlikte. II Kays ile
Leylā.*

olup adına Leylā derler idi Hikmet
Allah anı dahı ol hocaya verdiler
Kāysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

ikisi bir yere gelemeyip:

1. ikisi bir yere gelemeyip:

Sayfa 181

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*(Leylā ile Mecnûn'un) bir araya
gelip kavuşamaması.*

yok idi Bes bunlardır Bu hāl üzre ikisi
bir yere gelemeyip birbirlerine
uzakdan merhabā ederlerdi Mecnûn
ise bu hāllerden haberi yok

ikisi bir yere gelip:

1. ikisi bir yere gelip:

Sayfa 181

Satır: 21

Kelime Tipi: -

(Leylâ ile İbn-i Selâm'ın)

kavuşması, evlenmesi.

bir yere gelip birbirinden murâd alıp
verdiler Ve kendi 'âlemlerinde
olup dâ'imâ zevk u şafâ sürmede sen
ise bu hâlden haberiñ yok

ikrām:

1. ikrāmlardı:

Sayfa 195

Satır: 30

Hürmet etmek.

görüp dâ'imâ ni'met verdiklerinde
velîyyü'n-ni'met bilip girdikçe
ikrāmlardı Hayvânlar da yanlarına
varıp bunları oğşayıp arkaların

ikrām çok ni'met mebzûl ederdi:

1. ikrām çok ni'met mebzûl ederdi:

Sayfa 117

Satır: 8

Kelime Tipi: -

(Misafire) bol ikramda bulunmak.

mâldâr devletli âdem olup gelip geçen
müsâfire ikrām ve çok ni'met
mebzûl ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip şöña

ikrāmlar edip:

1. ikrāmlar edip:

Sayfa 155

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Bağışlama, bağışta bulunma.

iki hasreti birbirine kavuşturmakdır

Eger sözünü tutup kıızı

vermekle râzı olursanız ne güzel Size

ikrāmlar edip ne kadar māl

'ilâc:

1. 'ilâcı:

Sayfa 185

Satır: 6

Çare, derman. II Kurtuluş.

başlayıp aylar geçip kabîleye

uğramadığını müşâhede etdikde

'ilâcı için cihân mâlların harc edip

dermânlar eyledi ise hiç birinden

2. 'ilâca:

Sayfa 217

Satır: 23

Çare, derman. II Kurtuluş.

eylemek yanımda 'ilâca müte'allık söz

söylemek olmaz dedi

Zîrâ bilir mi ki derdim ‘ilâcî kabûl
eylemez ve hastalığıma hiç

‘ilâc bulmadı:

1. ‘ilâc bulmadı:

Sayfa 133

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

İlaç bulunmak; ilaç icat edilmek.

II Çare bulunmak. Çözüm, çıkar yolu bulunmak.

ziyâde olup aşlâ bir ‘ilâc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilâc
kalmadı Hemân bir kerre de Kâ‘be-i

‘ilâc edip:

1. ‘ilâc edip:

Sayfa 129

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Tedavi ettirmek.

eksigini arayıp dürlü dürlü adlar takıp
‘âleme rüsvây ederler Eger
siz muqaddem oğlunuza ‘ilâc edip
‘aqlını başına getirmege bir çâre

‘ilâc eylediyse:

1. ‘ilâc eylediyse:

Sayfa 205

Satır: 18

Kelime Tipi: -

İlaç hazırlamak, kullanmak.

Allahın bir gün İbn-i Selâmın mizâcı
hoş olmayıp hasta oldu Günden
güne hastalığı ziyâde olup her ne
kadar ziyâde ‘ilâc eylediyse

‘ilâc eylemek:

1. ‘ilâc eylemek:

Sayfa 133

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

İlaç elde etmek. II Çare bulmak.

Çözüm yolu, çıkar yolu bulmak.

Mükerremeye götürseñiz anda bir du‘â
olunsa ümîddir ki bu dertden
halâş olur Buña gayrî yüzünden ‘ilâc
eylemek katı müşkildir

2. ‘ilâc eylemek:

Sayfa 145

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

İlaç, deva olmak. II Çare olmak.

*Çözüm yolu, çıkar yolu göstermek;
üzüntüyü, sıkıntıyı gidermek.*

hemân bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörüñ yoḥsa şöñra
'ilâc eylemek güç olur deyip

'ilâc görmek:

1. 'ilâc görmek:

Sayfa 127

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Çare bulmak.

bir 'ilâc görmek gerekir diyü kabîlesi
ulularını yanına da'vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
çâresi için müşâvere eylediler

'ilâc kabûl etmeyip:

1. 'ilâc kabûl etmeyip:

Sayfa 185

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Derman kabul etmemek.

bir fâ'ide görmediginden Mecnûn da
aşlâ 'ilâc kabûl etmeyip
ğam u ğuşsa ile bir ğuşeye oturup

'ilâclar edip:

1. 'ilâclar edip:

Sayfa 213

Satır: 22

Kelime Tipi: -

İlaç hazırlamak.

Niçe zamân bu ḥâl üzre kaldılar
Yüzlerine gül-âblar saçıp niçe
'ilâclar edip güçle 'aḳlları başlarına
gelip Leylâ Mecnûnuñ eline

ilahî benim derdimi ve 'aşkıımı

günden güne dahı ziyâde eyleyesin

zerre kadar eksime ve benim

'ömrümü bu aşk derd-i 'aşk u mey

ile âhir eyle:

1. ilahî benim derdimi ve 'aşkıımı

günden güne dahı ziyâde eyleyesin

zerre kadar eksime ve benim

'ömrümü bu aşk derd-i 'aşk u mey

ile âhir eyle:

Sayfa 133

Satır: 34

Kelime Tipi: -

*İlahi! Benim derdimi ve aşkıımı
günden güne daha da artırasın. Zerre
kadar eksiltme ve ömrümü bu aşk
derdi ile sonlandır.*

ayırmaḳ isterler İlahî Benim derdimi

ve 'aşkıımı günden güne dahı

ziyāde eyleyesin Zerre kadar eksime
ve benim ‘ömrümü bu

Satır: 25

"İle" bağlacı.

ilahî kolun kopsuñ:

1. ilahî kolun kopsuñ:

Sayfa 157

Satır: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ey Allah'ım, kolun kopsun.

niyāz eylerdi Ve Nevfel ‘askerinden
biri Leylā ‘askerinden bir
ādemo urursa İlahî kolun kopsuñ
derdmendi helāk eyledi Āh vāh

i‘lām eylediklerinde:

1. i‘lām eylediklerinde:

Sayfa 155

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Bildirmek, anlatmak, haber
etmek.*

eylediklerinde dil-āverler gāzāba gelip
İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı
veririz Eger ceng ederlerse

ile:

1. ile:

Sayfa 127

Hoş geldiniz kâdemler getirdiniz diyü
i‘zāz u ikrām ile oba
karîbine getirip ziyāfetler eylediler
Yemeklerinden soñra muşāḥabete

2. ile:

Sayfa 135

Satır: 30

"İle" bağlacı.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selām verip ahvālını
şordukda Mecnūndan ašlā bir cevāb
alamayıp bir tarîk ile

3. ile:

Sayfa 141

Satır: 26

"İle" bağlacı.

Bir āfet-i devrān u fitne cihānda ḥatırı
görölmüş idi Bu ḥüsn ile
evvelde Mecnūnuñ devr dīvānesi ve
biñ cān ile ol ‘āşık-ı şādıkıñ

4. ile:

Sayfa 159

Satır: 23

"İle" bağlacı.

Nevfel ile görüşüp yine 'üryān olup
dönüp Bre tır diye gördüler
Çāre olup dinlemedi

5. ile:

Sayfa 159

Satır: 28

" İle" bağlacı.

El-kıssa eli altında ne kadar kabīle
varsa cümle ādemler
cem' edip ağır kapı ile Mecnūnuñ
olduğu maħalle geldiler Mecnūñu

6. ile:

Sayfa 159

Satır: 29

" İle" bağlacı.

arayıp bulup dürlü iltifāt ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylānıñ
kabīlesine yakīn vardıkda ādem
gönderdi Leylāyı Mecnūna istedi

7. ile:

Sayfa 163

Satır: 18

" İle" bağlacı.

Güyā dünyāları kendisine verdiler
Hakka çok şükrlar edip

ümīd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nā-murādı

8. ile:

Sayfa 173

Satır: 15

" İle" bağlacı.

Bu hāl ile gezip kabīle kabīle gezerken
günlerde bir gün Leylānıñ
obasına geldi Leylā dahı Mecnūnu
āvāzından bildi Hāşret gözüyle

9. ile:

Sayfa 175

Satır: 5

" İle" bağlacı.

Bre Allahdan bulası Ben o zencīri
demirciye ne miħnet ile
yapdırıp henüz akçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencīr

10. ile:

Sayfa 187

Satır: 8

" İle" bağlacı.

Mecnūn gözünü ovarak babası
olduğunu bildikde 'özrlar dileyip
ayağına düşdü Ol ciger gūşesini hāşret
ile koşup iki gözlerini öpüp

11. ile:

Sayfa 189

Satır: 18

" İle" bağlacı.

Ey benim şefkatli ve merhametli
babacığım bilir mi ki eylediğin
naşihatlar hep cümle güzel baña hayrlı
sözlerden ben de biñ ile

12. ile:

Sayfa 207

Satır: 1

" İle" bağlacı.

ol seniñ ümîdiñ gülistânına diken olup
Leylâ ile seniñ ortana
giren İbn-i Selâm öldü Sağ ol ki işini
tamâm edip cânını saña

13. ile:

Sayfa 217

Satır: 13

" İle" bağlacı.

Nitekim rivâyet olunur ki Leylâ ile
Mecnûn birbirine bunca
zamândır hasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

14. ile:

Sayfa 223

Satır: 1

" İle" bağlacı.

ile Leylâ bu dünyâdan birbirlerinden
murâd almayıp
her biri derdi gamıyla ciḥândan nâ-
murâd gıtdiler ‘ Acebledi ki Âhiretde

15. ile:

Sayfa 139

Satır: 2

*" -dAn dolayı, etkisiyle"**anlamlarında bağlaç.*

sözümü tutup bu ḥâm sevdâdan
vazgeçip nice bir kızıñ derdi
ile bağırıñı ḥûn eylersin Sen bunda
böyle perîşânken anıñla bizim

16. ile:

Sayfa 139

Satır: 17

*" -dAn dolayı, etkisiyle"**anlamlarında bağlaç.*

derd-i cānān ile hemān yüregi ben
toğramadım Cihān mülkünde niçe
şāhlar u gedālarda görülmüştür Niçe
kimseler yoğuşa sürülmüştür

17. ile:

Sayfa 139

Satır: 20

*" -dAn dolayı, etkisiyle"**anlamalarında bağlaç.*

ve benim feryādım kulağ tutup hātırın

perīşān eyleme ‘āşıklar

hālī dā‘imā ağlamakdadır ve āteş-i

‘aşk ile yüregın tağlamakdır

18. ile:

Sayfa 141

Satır: 25

*" -dAn dolayı, etkisiyle"**anlamalarında bağlaç.*

Bir āfet-i devrān u fitne cihānda hātırın

görölmüş idi Bu hüsın ile

evvelde Mecnūnūñ devr dīvānesi ve

biñ cān ile ol ‘āşık-ı şādıkıñ

19. ile:

Sayfa 145

Satır: 18

*" -dAn dolayı, etkisiyle"**anlamalarında bağlaç.*

geçerken Leylā türküyü işitdiği gibi

yüregine āteşler düşüp

feryād ile ağlamağa başladı Meger

bāğda olan kızlarıñ biri bāğıñ

20. ile:

Sayfa 151

Satır: 6

*" -dAn dolayı, etkisiyle"**anlamalarında bağlaç.*

Bir nā-murād bī-çāre ‘āşıkdır Bir kızın

sevdāsıyla ve ‘aşkı

derdi ile bu hāle girip dā‘imā böyle

şahrālarda gezip beytler

21. ile:

Sayfa 221

Satır: 12

*" -dAn dolayı, etkisiyle"**anlamalarında bağlaç.*

bī-çāre Mecnūna kār edip cānān

ğamıylā tākati tāk olmuşdu Bir gün

yine ‘ādeti üzre Leylānıñ mezārına

ziyāret eylemege gelip derd ile

22. ile:

Sayfa 117

Satır: 9

Edat.

gidip olduğda atlar ve develer

bağışlayıp ‘izzet ü ikrām ile gönderirdi

Ve cümle kabīlenin bayı gedāsı

ni‘meti ile ğarğ olup her

23. **ile:**

Sayfa 117

Satır: 14

Edat.

idi Ancağ bunca zamāndan beri hīç
evlādı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dā' imā evlāda ḥasret
olup ol arzū ile cigeri kebāb

24. **ile:**

Sayfa 117

Satır: 22

Edat.

ḥatunu ḥāmīle olup ayı günü tamām
olduğda ay pāresi gibi bir altın
başlı oğlu dünyaya geldi Babası ile
anasınıñ gözleri aydın

25. **ile:**

Sayfa 119

Satır: 2

Edat.

Esen yelden toğan aydan sakınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma'sūm da günden güne büyüyüp

26. **ile:**

Sayfa 119

Satır: 4

Edat.

ananiñ babanıñ bir dānesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu
Bu ḥāl üzre Qays üç yaşına girdi Nice
dürlü tatlu söz ile anasını ve

27. **ile:**

Sayfa 119

Satır: 13

Edat.

edip okudurdu Bir mübārek vakitte
ziyāfetler edip dū' ā vü şenā ile
hocaya verdiler Bes hocası elifden
bādan okutmaga başladı nafiz

28. **ile:**

Sayfa 123

Satır: 2

Edat.

Qays-ı bī-çāreniñ ḥālī diğeri-gün olup
āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa başladı
ve hep ḥāline göre beytler söyleyip
āvāz ile ayrılıp gözlerinden

29. **ile:**

Sayfa 123

Satır: 5

Edat.

Bî-çāreyi āteş-i ‘aşk ile ne yavuz derde
uğratmışlar Haq

Te‘ālā hemîn zāhirleri ola diyü du‘ā
edip kimi dağı Baq şu deli

30. ile:

Sayfa 123

Satır: 12

Edat.

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dā‘imā ağıardı Mecnûn
ise obaya yaklaştıkda Leylânîñ
tevâbi‘i zopa ile taşra uğradıp

31. ile:

Sayfa 123

Satır: 23

Edat.

maḥrem edip dā‘imā bunlar ile Leylāyı
söyleşip gezerlerdi Ğayrı
söz söyleseler cevâb vermeyip ḥatırı
kalırdı

32. ile:

Sayfa 123

Satır: 27

Edat.

yigitler ile ol tağıñ etegine varıp
uzaqdan Leylânîñ obasına toğru

ḥasret gözüyle bakıp āh vāh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

33. ile:

Sayfa 125

Satır: 10

Edat.

dā‘imā seḥer yeline söz söyleyip
anıñla deli gönline teselliler verir
idi Ve kendi tarafından yel ile Leylāya
selām ve du‘ālar gönderip

34. ile:

Sayfa 125

Satır: 31

Edat.

babasını tevâbi‘î ile gelip bizim
kırmadık yerimizi kımazlar deyip cān
başlarına şıçrayıp Mecnûn-ı
derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

35. ile:

Sayfa 131

Satır: 22

Edat.

cünūna karar verdim Halk-ı ‘ālem ne
derse desinler deyip gāhice
‘Aceb şimdi ol nigār-ı nāzeninim
kimler ile oturup ve kimler ile

36. ile:

Sayfa 131

Satır: 22

Edat.

cünûna karar verdim Halk-ı 'âlem ne
derse desinler deyip gâhice

'Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim

kimler ile oturup ve kimler ile

37. ile:

Sayfa 131

Satır: 23

Edat.

kalkar ve ne şekl muşâhibler ile nâz u
niyâz edip şalınmaktadır

'Aceb bu 'âşık-ı bî-çâre derdmend-i

âvâresiniñ hâlinden haberi var

38. ile:

Sayfa 135

Satır: 1

Edat.

derd-i 'aşk u mey ile âhir eyle deyip
du'âlar edip gözlerinden

kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu hâli gördükde

39. ile:

Sayfa 135

Satır: 10

Edat.

Âgâh olup Oğlunu Aradığıdır

Çünkü Mecnûn babası ile hacdan gelip
yine eski 'âdeti üzre Necd

40. ile:

Sayfa 143

Satır: 25

Edat.

dâğlayıp gülşende yârân ile hem-
şoĥbet ü hem-'ayş 'işret eyleyecek
demler olduğda Leylâ kabîlesiniñ
mâh-pâre kızlarıyla maĥzûn

41. ile:

Sayfa 143

Satır: 29

Edat.

kimi güzel âvâz ile bir yere gelip
çengiler de çâlpâreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmakta ve gülüp oynamağa

42. ile:

Sayfa 147

Satır: 26

Edat.

Selām şād olup bu söz üzerine kıavl ü
 karar eylediler Çünkü
 şabāh olup aftāb-ı ‘ālem nūr ile
 münevver rüşen olup İbn-i Selām

43. ile:

Sayfa 147

Satır: 28

Edat.

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp
 kabilesi ihtiyārlarından bir kaç
 ulu kimseler ile kıızı istemek için
 Leylānıñ babasına haber olup

44. ile:

Sayfa 149

Satır: 2

Edat.

haber olup Hoş geldiniz diyü istikbāl
 eyleyip ‘izzet ü ikrām
 ile obasına gidip ziyāfetler eyledi

45. ile:

Sayfa 149

Satır: 13

Edat.

kabile ihtiyārları kalkıp bu müjdeli
 haber ile vardıklarında İbn-i Selām

şād olup zevk ü şafāsına meşgūl oldu
 Çünkü uzun kulağdan Leylā bu

46. ile:

Sayfa 149

Satır: 19

Edat.

Mecnūn ile Āşinā Olup Leylāyı Ol
 Ğarīb Mecnūna

Alıverelim Diyü Bu Kavl ‘Ahd ü
 Emān Etdigidir

47. ile:

Sayfa 149

Satır: 22

Edat.

Yine eski ‘ādeti üzre nā-murād
 Mecnūn dā‘ mā şahrālarda ‘aşk
 āteşi ile sūzān u biryān olup gece ve
 gündüz āh eylemekde idi

48. ile:

Sayfa 151

Satır: 7

Edat.

okuyup feryād u figān ile deli gönlünü
 egler dediklerinde Nevfel
 ne ta‘accüb edip

49. **ile:**

Sayfa 151

Satır: 21

Edat.

‘Ahdım olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādıñı hāşıl edip

50. **ile:**

Sayfa 151

Satır: 21

Edat.

‘Ahdım olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādıñı hāşıl edip

51. **ile:**

Sayfa 151

Satır: 22

Edat.

‘Ahdım olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādıñı hāşıl edip

52. **ile:**

Sayfa 151

Satır: 30

Edat.

kıyafetinden çıkdım Leylā ise bir
nāzenīn-perīdir Ne ihtimāldir
ki bencileyin divāneye vereler Cenk
edip zūr ile alıverem derseniz

53. **ile:**

Sayfa 153

Satır: 12

Edat.

eylemedikçe kendi işim baña harām
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat
edip bir kaç gün bizim ile

54. **ile:**

Sayfa 153

Satır: 18

Edat.

Cāndır umar efendi ne deñlü muḥāl ise
deyip bu qavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

55. **ile:**

Sayfa 153

Satır: 20

Edat.

ki Mecnūnu hamāma getirip yudular
Ve başını tırāş edip pāk ü pākize
libāslar ile bir ādem kıyāfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

56. ile:

Sayfa 153

Satır: 20

Edat.

ki Mecnūnu hamāma getirip yudular
Ve başını tırāş edip pāk ü pākize
libāslar ile bir ādem kıyāfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

57. ile:

Sayfa 153

Satır: 23

Edat.

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylānīn ‘aşkıyla
tāze gāzeller söyleyip deli gönlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

58. ile:

Sayfa 155

Satır: 5

Edat.

Bes bir maḥallī ile Nevfelin ḥuzūrunda
bu beytleri okuyup ḥazīn

āvāz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnūnuñ zarāfetine ḥayrān olup

59. ile:

Sayfa 155

Satır: 6

Edat.

Bes bir maḥallī ile Nevfelin ḥuzūrunda

bu beytleri okuyup ḥazīn
āvāz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnūnuñ zarāfetine ḥayrān olup

60. ile:

Sayfa 157

Satır: 29

Edat.

‘asker ile gelip bir maḥalde kulaqların
büzüp ḥaberlerin bildirmege
devletliñüzde āsāndır dediler Mecnūn
çünkü Nevfeliñ

61. ile:

Sayfa 159

Satır: 22

Edat.

Bundan soñra ol yerler baña ḥarām
oldu Hemān yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
zevķ u şafāmızı uçurdum deyip

62. **ile:**

Sayfa 161

Satır: 29

Edat.

Leylânîñ babası vesâ'irleri Nevfel ile
du'âlar edip

Hak Te'âlâ ömrünü devletiñi günden
ziyâd-ber-ziyâd eyleye

63. **ile:**

Sayfa 165

Satır: 10

Edat.

Nevfeliñ 'askeriniñ elinden tarmâr
olup ve zebûn olup ammâ

işitdiklerinde

babası mahzûn olup bir niçe âdemler
ile Nevfeliñ huzûruna

64. **ile:**

Sayfa 165

Satır: 18

Edat.

giyip kendi çekip çevirdi

Bir zamândan sonra babası sürûr ile
gelip oturdukdâ Leylâ

65. **ile:**

Sayfa 165

Satır: 20

Edat.

babasınıñ sürûrundan yüz bulup Niye
hayırlı 'alâmet degildir deyip
Hele ancak görevim ne söyler deyip
vardıkdâ Nevfel ile tekrâr

66. **ile:**

Sayfa 165

Satır: 23

Edat.

Şimden sonra gayrı Mecnûn ile vuşlat
muḥâl olup ḥasret kıyâmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryâd u figân eyledi

67. **ile:**

Sayfa 165

Satır: 28

Edat.

Ba'dehu rivâyet olunur ki nâ-murâd
Mecnûn Nevfeliñ müsâ'ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile ḥâtırı
kalıp şahrâlara gitmiştir Tağ

68. **ile:**

Sayfa 165

Satır: 29

Edat.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryād u fiğanlar edip
gezerken nā-gāh bir avcınıñ üzerine

69. ile:

Sayfa 165

Satır: 32

Edat.

uğrayıp gördü ki üç dāne geyik
yavrucaıklarını dutup muhkem
bağlamış anaları hasret ile yüreklerin
dāğlamış Turmadan ağlaşıp

70. ile:

Sayfa 167

Satır: 9

Edat.

olup hasret ile āhū gözlerinden inci
dānesi gibi yaşlar dökmekdedir
Hāy Hāy deyip ağlamaya başladı

71. ile:

Sayfa 169

Satır: 4

Edat.

rāst gelip gördü kim bir güzel şıgîn
şikār eylemiş yanına varıp arkasını

ohşayıp gāh gözlerini öpüp Ey bî-çāre
Ne tarîk ile tutulup böyle

72. ile:

Sayfa 169

Satır: 12

Edat.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dā'imā
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdârı elime bir
şikār girmeyip biñ belā ile bu

73. ile:

Sayfa 169

Satır: 29

Edat.

Ādem ile Bir Kadınıñ Geldigidir
Yine bir gün Mecnūn Leylānıñ 'aşkı
ve sevdâsıyla yābāna düşüp

74. ile:

Sayfa 169

Satır: 31

Edat.

tağlar aşıp şahrâları geçerci ve beytler
okuyup feryād u fiğān ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hāl
üzre çekilip giderken güneşin

75. **ile:**

Sayfa 171

Satır: 3

Edat.

İçi ʔurna gözü āb-ı ʔayāt gibi şavuk şü
ile ʔoʔtoludur Bir
miḳdār ol şudan içip ağacın ḡlgesinde
oturduḳda ḡrdü ki ağacın

76. **ile:**

Sayfa 171

Satır: 18

Edat.

açmadın
Ḳuş ile dīvāne ḡñlünü eglerken nā-
ḡāh uzakdan bir ḳocaḳarı

77. **ile:**

Sayfa 177

Satır: 27

Edat.

olup aḡızlarını cevāhirler ile ʔoldurup
niçe in‘āmlar ve iḡsānlar eyledi
Bir zamāndan şoñra Leylā geldikde
İbn-i Selām niçe ʔabaklar

78. **ile:**

Sayfa 179

Satır: 22

Edat.

mübtelā ve maḡabbete girdi Her gün
Mecnūn tarafından esen yel
ile iḡtiyāḳlar edip

79. **ile:**

Sayfa 179

Satır: 31

Edat.

Bunca zamāndır ki bu ḳadar zaḡmet
ile ele getirdikten şoñra
n’için vaşl-ı sevdāsında olmayıp ʔurup
baḳarsın Seniñ yüzüne ḳarşı

80. **ile:**

Sayfa 181

Satır: 17

Edat.

peymānlar edip senden ḡayrı kimse ile
yār olmam Ve maḡabbetimin
ancaḳ sañadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

81. **ile:**

Sayfa 181

Satır: 26

Edat.

ḳızda olmuş degildir ki güzel ‘ömrün
böyle yābān yerlerde hevāya
verip āh vāh ile ḡçirdiñ dedi

82. **ile:**

Sayfa 183

Satır: 26

Edat.

yüreklere ekiverdiñ Ve elimde olan
etegiñ ucunu kağı el ile çekdiñ
Ve benim başıma şahrâları dar edip
kendiñ varıp ağıyâr ile yâr

83. **ile:**

Sayfa 185

Satır: 8

Edat.

bir fâ'ide görmediginden Mecnûn da
aşlâ 'ilâc kabûl etmeyip
gam u guşsa ile bir güşeye oturup

84. **ile:**

Sayfa 185

Satır: 12

Edat.

diyü dâ' imâ ağılardı
Bu derd ile günden güne hasta olup
ihtiyâr olmakla iki kat

85. **ile:**

Sayfa 185

Satır: 28

Edat.

bir âdem râst gelip gördüm Ğalibâ ki
ol aradığın kimsedir dedikde
pîr de mağâranın nişânını alıp niçe
zahmetler ile yola girip şabah

86. **ile:**

Sayfa 189

Satır: 15

Edat.

hurûş geldikde Mecnûn yine evvel ki
hâline göre yüz biñ hicâb ile
babasına dedi kim

87. **ile:**

Sayfa 193

Satır: 7

Edat.

Bu Maḥal Mecnûnuñ Vaḥşî Cân-
âverler ile
Ülfet Edip Dâ'imâ Yanınca Bile
Gezdikleridir

88. **ile:**

Sayfa 195

Satır: 19

Edat.

Arslan ise herîfî pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi

Bu pādişāhıñ muşāhiblerinden bir tāze
cevān var idi ki gāyet hūnerli

89. ile:

Sayfa 197

Satır: 34

Edat.

ayrılmazlardı Bu hāl üzre Mecnūn
dağlarda vahşilerle şöhet
edip ‘aşk-ı cānān ile ağıldı Bir gece
Cenāb-ı Hāḡḡa tazarru‘ u

90. ile:

Sayfa 199

Satır: 4

Edat.

Mecnūnuñ olduđu dağa varıp bir kaç
gün aradı Olmayıp Mecnūna
rāst gelmedi Āḡir biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

91. ile:

Sayfa 199

Satır: 15

Edat.

Ve ḡalkıp iḡtiyār ile el ele verip daḡı
yürüdüler Birbiriyle
muşāhabet edip yola girdiler

92. ile:

Sayfa 199

Satır: 20

Edat.

getireyim deyip ‘azīmet eyledi Bes
Leylānıñ olduğu yere varıp
uzaḡdan obanıñ etrāfını ṡolanıp bir
ṡarīk ile Mecnūnuñ geldigini

93. ile:

Sayfa 201

Satır: 5

Edat.

ḡokusu ile mest olmuş ḡalmıḡ Bir
zamāndan ṡoñra ‘aḡlı başına
geldikde iḡtiyār dedi ki

94. ile:

Sayfa 201

Satır: 21

Edat.

ol nigāriñ zūlf-i dāmına düşürüp biñ
cānla ‘āşık oldu Derdi ile
bī-ḡarār olmuşdu Her ne ḡadar ara
yere ādemler ḡoyup ‘amucasından

95. ile:

Sayfa 201

Satır: 25

Edat.

Bes bî-çâre Zeydiñ ‘aşk ile dîger-gün
âh u efğânlar ile günden
güne aḥvâli ziyâde perîşân olup
beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

96. **ile:**

Sayfa 201

Satır: 25

Edat.

Bes bî-çâre Zeydiñ ‘aşk ile dîger-gün
âh u efğânlar ile günden
güne aḥvâli ziyâde perîşân olup
beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

97. **ile:**

Sayfa 203

Satır: 1

Edat.

ile Mecnûn gibi ḥasb-ı ḥâline münâsib
ğazeller söyleyip
deli göñlünü eglendirirdi

98. **ile:**

Sayfa 203

Satır: 24

Edat.

vaşl olup murâdın ḥâşıl olur idi Böyle

vaḥşî ḥayvân gibi âdemden

kesilip şahrâlarda ḥayvânlar ile
geçinmeniñ ne fâ‘idesi ve ne ma‘nâsı

99. **ile:**

Sayfa 203

Satır: 26

Edat.

vardır Dîvânelikden uşanmadın mı El-
ḥamdü’lillah ben de ‘âşık
oldum Lâkin insânlar ile olup dâ‘imâ
anlar ne yerler ise ben de onu

100. **ile:**

Sayfa 203

Satır: 33

Edat.

âdem degilsin Eger cânânımdan bir
haber ile geldin ise hoş
geldiñ şafâ geldiñ Başım üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

101. **ile:**

Sayfa 205

Satır: 1

Edat.

ta‘n eylemege geldiñ ise var sağlık ile
beni ḥâlîme koy ki

seniñ añladığıñ kışsa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

102. **ile:**

Sayfa 205

Satır: 11

Edat.

Bu Maḥal Leylānıñ Kocası İbn-i
Selāmıñ Ḥasret ile
Âhirete İntikāl Eyledigidir

103. **ile:**

Sayfa 207

Satır: 20

Edat.

taşvire rāst gelip Leylānıñ naqşını
bozup kendi naqşını ḥālî üzre koyup
cānān ile ikimiz bir olup ortamızda
senlik benlik qalmamışdır

104. **ile:**

Sayfa 209

Satır: 6

Edat.

Mecnūnumu qatı çokdan göresim
geldi lākin ne çāre edelim
hiçbir tarīk ile buluşmaqlık mümkün
degildir deyip āḥir bunu

105. **ile:**

Sayfa 209

Satır: 17

Edat.

bir eski pösteki bulup arqasına verip
bir ip ile bağladı Ve başına bir
depesi delik külāh giydirip kırk yıllık
dilenci kıyāfetine koyup bir

106. **ile:**

Sayfa 209

Satır: 29

Edat.

ğayrileri gibi çanağına pilāv qomayıp
kepçe ile urup kırınca
Mecnūn da raqş edip gūyā ‘ālemler
kendiniñ oldu

107. **ile:**

Sayfa 211

Satır: 14

Edat.

uçurdular Daḥı degildir bu taraıdan
Leylā ise qabīlesine gelip anası
ve babası ile ḥāl ü ḥāṭır tūruşdular
Niçe zamān oturup

108. **ile:**

Sayfa 211

Satır: 31

Edat.

Cihān nūr ile münnevver olduḡda
Mecnūn da yerinden ḡalkıp
gördü kim ḡalbi sürūr ile ṡolup göñlü
ṡād olup Ḥaḡḡa ḡoḡ ṡükrler

109. **ile:**

Sayfa 213

Satır: 5

Edat.

Lākin niḡe zamāndır ki fırsat bulup bu
derd ile ḡalmıṡ idi Ḥaḡḡa ḡoḡ
ṡükrler ki bu gün ḡabīle tenhā ḡalıp
ekṡer-i ḡalkı bir maṡlaḡat için

110. **ile:**

Sayfa 213

Satır: 13

Edat.

Ve ḡalkıp Ḥandesin cānān deyip Zeyd
ile muṡaḡabet ederek yola
girdiler Arṡlanlar vesā'ir vaḡṡī can-
verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

111. **ile:**

Sayfa 213

Satır: 23

Edat.

yapıṡıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip ṡoḡbet eylemeḡe başladılar
Zeyd ise ortalıḡ yerde hidmet ederdi
Mecnūn ile bile gelen

112. **ile:**

Sayfa 213

Satır: 24

Edat.

yapıṡıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip ṡoḡbet eylemeḡe başladılar
Zeyd ise ortalıḡ yerde hidmet ederdi
Mecnūn ile bile gelen

113. **ile:**

Sayfa 215

Satır: 17

Edat.

murādım vücūdumda olanlar her bir
ḡıl söze gelip biñ dil ile henüz
'izzetiñize 'arṡ-ı ḡāl eylemek idi Lākin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

114. **ile:**

Sayfa 217

Satır: 1

Edat.

ṡoḡru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arṡlanlar ve yırtıcı

hayvânlar dağı ardına düşüp gitdiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

115. **ile:**

Sayfa 217

Satır: 2

Edat.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşlanlar ve yırtıcı

hayvânlar dağı ardına düşüp gitdiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

116. **ile:**

Sayfa 217

Satır: 31

Edat.

kan ile boyasız ki 'aşk yolunda şehîd
olduğuma 'alâmet ola
Beni bu hâl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki 'aşkla âvâre ve ser-gerdân

117. **ile:**

Sayfa 217

Satır: 32

Edat.

kan ile boyasız ki 'aşk yolunda şehîd
olduğuma 'alâmet ola
Beni bu hâl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki 'aşkla âvâre ve ser-gerdân

118. **ile:**

Sayfa 219

Satır: 1

Edat.

nişân bulmaya ve derd ile sine-çäk
edip yakasın feryâd u
figânından kılmaya ve bir vâsiyetim
dağı oldur ki Mecnûnum

119. **ile:**

Sayfa 221

Satır: 2

Edat.

kalkıp mâtemler eyledi Feryâd u
figânlar edip taşlarla döğünmege
başladı Zeyd ile Leylânîñ mezârına
cân atdı Varıp mezârı

120. **ile:**

Sayfa 221

Satır: 9

Edat.

zârilerle cihânı dutup firâķ-ı yâr ile
hâli diğer-gün olup ve kendi gâyet
zebûn olmuştur Bu hâl üzre niçe
zamân geçip âhîr Leylânîñ firâķı

121. **ile:**

Sayfa 223

Satır: 5

Edat.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la' l ü cevāhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

122. **ile:**

Sayfa 223

Satır: 20

Edat.

uykusundan uyanıp
Hele bī-çāre Mecnūn ile Leylā
dünyāda birbirlerine vāşıl olmadılarsa

123. **ile:**

Sayfa 223

Satır: 22

Edat.

Rabbü'l- 'ālemin āhiretde murādlarına
nā' il eyledi dedi
Bu maḥalde Leylā ile Mecnūnuñ
hikāyeti tamām oldu

124. **ile:**

Sayfa 127

Satır: 23

"İle" bağlacı.

'Āmir kabīlesinin begi ile cümle belli
başlıları geliyor diyü
haber verdiklerinde karşı çıkıp
görüştüler

125. **ile:**

Sayfa 131

Satır: 26

"İle" bağlacı.

mı Ve benim böyle āteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
hasreti bī-çāreniñ bir

126. **ile:**

Sayfa 161

Satır: 13

"İle" bağlacı.

ile uşlunuñ arasında ne münāsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip 'ālem halkı arasında rüsvāy
olavuz Eger elbette ver derseñiz

127. **ile:**

Sayfa 193

Satır: 13

"İle" bağlacı.

üzerinde Leylā ile Mecnūnu taşvır
edip bir güzel meclis yazmışdır

Mecnûn da bu hâli gördükde kararî
kalmayıp herîfiñ elinden

128. **ile:**

Sayfa 213

Satır: 27

"İle" bağlacı.

uğradıklarında arşanlar päre päre edip
helâk eylediler Leylâ ile
Mecnûn gerçi bir yerde şöhet
eylerlerdi Hep sözleri hâl diliyle ne

ileri:

1. **ileri:**

Sayfa 125

Satır: 26

*İleri, o yöne doğru. II Leyla'nın
obası kastedilerek.*

yaşlar akar Mecnûn karşıdan gelip
şağa şola bakıp obanın etrâfını
tenhâ gördükde hemân-dem ileri âh u
efgânlar edip Leylâ da hasret

ileri müjdeciler gidip:

1. **ileri müjdeciler gidip:-ip**

Sayfa 177

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Önden müjdecî kişilerin gitmesi.

Günlerde bir gün İbn-i Selâm olduğu
yere yaklaşıdılar İleri müjdeciler
gidip Leylânın yaklaştığı haberini
verdiklerinde İbn-i Selâm şād

ileri varıp:

1. **ileri varıp:-ip**

Sayfa 213

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Önden gitmek.

ardına düşüp bile gitdiler Kabîleye
yaklaşdıkda Zeyd Leylâya
müjde için ileri varıp Mecnûnuñ
geldiginden haber verdikde Leylâ

illâ:

1. **illâ:**

Sayfa 129

Satır: 26

*"Ne olursa olsun, hangi şartta
olursa olsun, her hâlde, ille, illaki"
anlamında zarf.*

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cânımızı
bile dirîg eylemeziz Ve illâ bu hâl üzre
iken ol Mecnûna kız

ilm ü hüner öğrenip:

1. 'ilm ü hüner öğrenip:-ip

Sayfa 119

Satır: 10

Kelime Tipi: -

İlim, irfan ve beceri öğrenmek. II

Mecnûn'un ilgi ve yetenek bağlamında kendini geliştirmesi.

Bu hâl üzere bir niçe zamân geçip Kays
yedi yaşına girip her
nesneyi bilir oldukça babası 'ilm ü
hüner öğrenip nâ-dân kalmasın

iltifât:

1. iltifât:

Sayfa 159

Satır: 29

Teveccüh, alaka göstermek.

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylânın
kabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylâyı Mecnûna istedi

ilzâm edemeyip:

1. ilzâm edemeyip:

Sayfa 185

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Söz geçirememek.

Bu Maḥal Mecnûnuñ Babası Oğluñu

Arayıp Bulup

Naşihat Edip İlzâm Edemeyip Me'yūs

Olup Geldigidir

ilzâm eyledikde:

1. ilzâm eyledikde:

Sayfa 207

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Susturmak.

ḥaṭā ola Zîrā cānını saña ısmarladı
demekdir deyip da'vāsını işbāt
edip ve Mecnûnu ilzâm eyledikde
Mecnûn da bu 'āşıkâne sözden

imdāda gelip:

1. imdāda gelip:

Sayfa 157

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*İmdada yetişmek, güç ve sıkıntılı
anda bu güçlüğü ve sıkıntıyı gidermek.*

gerekdir diyü az 'askerle gelmişiniz
Anlar ise gayrı kabîleleriniñ
imdāda gelip ḥaylî 'asker olmuşlardır
Sizler daḥı anlardan ziyāde

imdi:**1. imdi:****Sayfa 133**

Satır: 19

Şimdi.

olunan hāceti devā eder İmdi saña da
lāzım olan budur ki hemān
Kā‘be-i Mükerreremeniñ halkasına
yapışıp cān u gönülden Hāk

imtiḥān:**1. imtiḥān:****Sayfa 183**

Satır: 1

Denemek, sinama.

Murādım seni imtiḥān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmıñ
kendi rızası yok iken verdiler

in:**1. inip:****Sayfa 151**

Satır: 10

İnmek.

Biz bu gün şikār için çıkmış idik
Bundan iyi şikār olmaz

diyü atından inip Mecnūnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

‘inād eyleyip:**1. ‘inād eyleyip:****Sayfa 155**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*İnatlaşmak, direnmek, directmek,
ayak diremek.*

isterseñiz verip şafā-yı ḥātırla dönüp
gideriz Eger ‘inād eyleyip
muḥālefet ederseniz vaḳtiñize ḥāzır
olun Ceng ü cidāl olunmak

in ‘ām u iḥsānlar edip:**1. in ‘ām u iḥsānlar edip:****Sayfa 117**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Cömertlik ve ihsanlar etmek. ||
Fakirlere ihsanda bulunmak.*

olmuşdu

Dā‘imā fuḳarāya in ‘ām u iḥsānlar edip
Ola ki nefesi

inan:**1. inanıp:****Sayfa 163**

Satır: 3

Güvenmek.

Varıp Hayfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

ince belli:

1. ince belli:

Sayfa 131

Satır: 2

Kelime Tipi: -

İnce belli (güzel).

kalıp kabîlelerine geldiler ve

Mecnûna naşihatlar edip

Leylâdan hüsni on kat ziyâde ince
belli püskürme beñli

inci dânesi gibi yaşlar akar:

1. inci dânesi gibi yaşlar akar:

Sayfa 125

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*İnci tanesi gibi yaş akıtmak,
ağlamak. II İnci tanesi; sevgilinin
gözyaşlarına benzetilen olarak
kullanılır.*

yaşlar akar Mecnûn karşıdan gelip
sağa şola bakıp obanın etrâfını
tenhâ gördükde hemân-dem ileri âh u
efgânlar edip Leylâ da hasret

inci dânesi gibi yaşlar dökmekdedir:

1. inci dânesi gibi yaşlar

dökmekdedir:

Sayfa 167

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin gözlerinden) inci
tanesi gibi yaşlar dökmesi; ağlaması.*

olup hasret ile âhû gözlerinden inci
dânesi gibi yaşlar dökmekdedir
Hây Hây deyip ağlamaya başladı

incinip gitdiñ:

1. incinip gitdiñ:

Sayfa 193

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Gücenip gitmek.

rūzgār beni hîdmetinden ayırıp
sağlığında bir işinde bulunmayıp
‘ākıbet dünyâdan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşihatler

incitme:

1. incitmemişler:

Sayfa 197

Satır: 26

*Birini üzme, kırmak,
gücendirmek.*

Çünkü onlar seniñ eliñden yedikleri
ni‘meti gözedip seni
incitmemişler Sen de bizim bunca
zamandır hizmetimizde olduğundan

inciği alıp:

1. inciği alıp:

Sayfa 199

Satır: 1

Kelime Tipi: -

İnciği beraberinde götürmek.

... kızım deyip inciği alıp Mecnūndan
tarafa revān
oldu Leylā da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyār da

in-şā’allah:

1. in-şā’allah: Dua İfadesi

Sayfa 211

Satır: 8

*"Allah dilerse, Allah nasip
ettiye" anlamlarında dilek anlatan bir
söz.*

cemāl kılıp dedi ki

Ḳabileye vardıkdan şoñra İn-şā’allah
bir maḥalli düşdükçe

2. in-şā’allah:Dua İfadesi

Sayfa 211

Satır: 20

*"Allah dilerse, Allah nasip
ettiye" anlamlarında dilek anlatan bir
söz.*

deyip teselliyet verip

Elem çekmeñ bir gün in-şā’allah
maḥalli düşer deyip bu ḥāl

3. in-şā’allah:Dua İfadesi

Sayfa 211

Satır: 33

*"Allah dilerse, Allah nasip
ettiye" anlamlarında dilek anlatan bir
söz.*

edip İn-şā’allah ḥayrlı ‘alāmetdir
deyip cānān tarafından esen yele
göz kulağ olduğda

insān:

1. insān:

Sayfa 165

Satır: 33

Âdemoğlu, kişi.

sürmeli gözlerinden insân gibi yaşlar
açar Bir dil-ber ki âdemin cigerin
yaçar Avcı bunları tutup Haylî
zamandır

2. insânlar:

Sayfa 203

Satır: 26

İnsanoğlu.

vardır Dîvânelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü'lillah ben de 'âşık
oldum Lâkin insânlar ile olup dâ'imâ
anlar ne yerler ise ben de onu

3. insân:

Sayfa 131

Satır: 30

*Âdem, âdemoğlu, insan, halk,
ahali.*

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyâ gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hây hây deyip
ağladıkça insân feryādına

insân kıyafetinden çıkdım:

1. insân kıyafetinden çıkdım:

Sayfa 151

Satır: 29

Kelime Tipi: -

İnsan görünümüne benzememek.

kıyafetinden çıkdım Leylâ ise bir
nâzenîn-perîdir Ne ihtimâldir
ki bencileyin divâneye vereler Cenk
edip zür ile aliverem dersiniz

insândan kaçır hayvân olup:

1. insândan kaçır hayvân olup:

Sayfa 193

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*İnsandan kaçan (ne kadar) yırtıcı
varsa.*

gördükde ve geyik her ne kadar
insândan kaçır hayvân olup

insânın hayvânlarla münâsebeti:

1. insânın hayvânlarla münâsebeti:

Sayfa 187

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*İnsanın hayvanlarla alâkası (ne
olur ki).*

Ey benim ciger güşem oğlum İnsânın
hayvânlarla münâsebeti
nedir ki anlarla olup vahşiler gibi
âdemden kaçarsın ve bunuñ gibi

insânla bir verde olup:**1. insânla bir yerde olup:-****Sayfa 189**

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) insanlarla bir yerde**yaşaması.*

Mâdem ki bu sevdâ benim başımdadır

İnsânla bir yerde olup anlarla

ülfet eylemege kâdir degilim Hemân

sizden ricâ ederim ki beni bu

ip:**1. ip:****Sayfa 209**

Satır: 17

Urgan.

bir eski pöste ki bulup arkasına verip

bir ip ile bağladı Ve başına bir

depesi delik külâh giydirip kırk yıllık

dilenci kıyâfetine koyup bir

ırla:**1. ırlayıp:****Sayfa 131**

Satır: 11

*Nağme ile okumak, şarkı**söylemek.*

geceler şabâha-dek mäh-tâba karşı

beytler söyleyip gâh ırlayıp gâh

ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revân

olup yiyip içmekden kesildi

irmaklar cûş u hurûş zencîrin**sürüyüp:****1. irmağlar cûş u hurûş zencîrin****sürüyüp:****Sayfa 143**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Irmakların coşma zincirini**sürüyüp. II Irmakların coşkuyla**çağlamasıyla adeta zincir gibi akması**anlamında kullanılmıştır.*

açılır Irmaklar cûş u hurûş zencîrin

sürüyüp dîvâne gibi şekl

bağlayıp bülbüllerin Mecnûn gibi

feryâd u figânı ‘âşıkların yüregini

‘ırz u nāmûsu kalmayıp:**1. ‘ırz u nāmûsu kalmayıp:****Sayfa 135**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

İffet ve namusu kalmamak.

Ḳabîlemizin ‘ırz u nāmûsu ḳalmayıp
her gün şol dīvāne gelip
olmadık sözler söyler siz buña bir çāre
etmeyip içimize ḳoyarsanız

is:

1. işini:

Sayfa 215

Satır: 11

Yapılan şey, davranış, eylem.

ve firāk günleri muḥāsebesinden bir
işini beyān eylemeyip
ḥayrāna ṭaldıñ ve ‘aqlını almış dīvāne
gibi bakıp ḳaldıñ Hem biraz

2. işde:

Sayfa 137

Satır: 17

Durum, hâl, vaziyet.

berī ḥidmet-i şerefîñizden dūr olup
teḳaşşurluḳ ederim ammā bu işde
benim zerre ḳadar günāhım yokdur
‘Aşḳ derler bir pâdişāh vardır ki

3. işi:

Sayfa 159

Satır: 6

*Bir maksatla yapılan faaliyet,
çalışma.*

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faḳîr için bu ḳadar zahmet çektiğiñiz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
dahı ziyāde edip döndünüz

4. işim:

Sayfa 153

Satır: 11

*Bir maksatla yapılan faaliyet,
çalışma.*

eylemedikçe kendi işim baña ḥarām
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle ṭaḡlarda gezmekden ferāḡat
edip bir ḳaç gün bizim ile

5. işim:

Sayfa 159

Satır: 12

*Bir maksatla yapılan faaliyet,
çalışma.*

demoş idik Siz de ‘ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa’y edip beni murādıma

6. işim:

Sayfa 153

Satır: 32

*Mesele. II Leylâ ile Mecnûn’u
kavuşturmak kastedilmiştir.*

idi kim Biz bî-çāreyi va‘ delerle kendi
mekānımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup ahvālime

7. ister:

Sayfa 157

Satır: 2

Arzulamak, arzu etmek.

Bağ şu Mecnūn dedikleri ādem ki
kendisine yardım eyleyen
‘askerin bozulduğun ister ne
söyledigini birbirlerine söyleşirlerdi

iş evlemek:

1. iş evlemek:

Sayfa 121

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Faaliyette bulunmak.

Olmaya ki buncalayın bî-ma‘nā iş
edersiz edepsizlik yoluna
baş koşup bu mişilli iş evlemek size
lāyık degildir şakınıp kimse

işde:

1. işde:

Sayfa 201

Satır: 7

Bir şey gösterilirken veya bir şeye

*işaret edilirken söylenen bir söz, aha,
ahacık.*

İşde cānānıñ karşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt
okusun diyü niyāz eyledi dedikde
Mecnūn da cūş u hurūşa gelip

ise:

1. ise:

Sayfa 129

Satır: 25

*Eklendiği cümleye koşul anlamı
veren ek.*

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vağt sizden kız degil cānımızı
bile dirġ eylemeziz Ve illā bu hāl üzre
iken ol Mecnūna kız

2. ise:

Sayfa 185

Satır: 6

"-e rağmen" anlamında edat.

başlayıp aylar geçip kabīleye
uğramadığını müşāhede etdikde
‘ilācı için cihān mālların harc edip
dermānlar eyledi ise hiç birinden

3. ise:

Sayfa 173

Satır: 23

"İse" bağlacı.

hâtırınıza ağır gelip bu kulumuza gâzab
eylediniz ise şimdi kendi

ayağımla huzûr-ı şerîfiñize geldim

Boynumu urup helâk eylerseñiz

4. ise:

Sayfa 123

Satır: 12

"İse" bağlacı.

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâ'imâ ağıldı Mecnûn
ise obaya yaklaşıldıkda Leylânîñ
tevâbi'i zopa ile taşra uğradıp

5. ise:

Sayfa 141

Satır: 21

"İse" bağlacı.

bu tarafda Leylânîñ ise sevdâsı günden
güne ziyâde olup kaşları
yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp
gâmzesi âfet-i cân tutaqları

6. ise:

Sayfa 151

Satır: 29

"İse" bağlacı.

kıyafetinden çıktım Leylâ ise bir
nâzenîn-perîdir Ne ihtimâldir

ki bencileyin divâneye vereler Cenk
edip zûr ile aliverem dersiniz

7. ise:

Sayfa 157

Satır: 27

"İse" bağlacı.

gerekdir diyü az 'askerle gelmişiniz

Anlar ise gayrı kabîleleriniñ

imdâda gelip haylî 'asker olmuşlardır

Sizler dağı anlardan ziyâde

8. ise:

Sayfa 167

Satır: 27

"İse" bağlacı.

Tâ kim gene elime bir şikâr gire o da

ehl-i 'ıyâlim ise Ne zamân

etmek getirir diyü baña bakarlar

dedikde Mecnûn üzerinde olan

9. ise:

Sayfa 179

Satır: 4

"İse" bağlacı.

Ey benim nâzenîn ü şivekârım

'ömrümün sermâyesi efendim

sultānım k̄oluna kuvvet pehlevānlık
göstermek ise ancak olur

10. ise:

Sayfa 189

Satır: 21

"İse" bağlacı.

sözünü tutup itā'at edip fermānına
inkiyād edeyim derim ise
rāzı olmayıp gön̄lümü kendi tarafına
çekip emrimden taşra dedikde

11. ise:

Sayfa 191

Satır: 18

"İse" bağlacı.

Bir gün 'ömrü āhır olup cānını Te'ālā
hāzretiniñ emrine teslim
edip dünyādan göçtü Bu taraftan
Mecnūn ise babasıñdan

12. ise:

Sayfa 191

Satır: 23

"İse" bağlacı.

yās u mātem eylemekdesin Babañ nā-
murād ise seniñ derdinden
āhirete intikāl edip akrabā ve
ta'allūkātın cümlesi feryād u fiğān
eylemekdedir

13. ise:

Sayfa 195

Satır: 19

"İse" bağlacı.

Arslan ise herifi pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi
Bu pādīşāhın muşāhiblerinden bir tāze
cevān var idi ki gāyet hūnerli

14. ise:

Sayfa 203

Satır: 26

"İse" bağlacı.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hāmdü'lillah ben de 'āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

15. ise:

Sayfa 209

Satır: 26

"İse" bağlacı.

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne hāl ise kendisini düşürüp
dahı yakīn vardı Leylā ise tırmadın
her bir fakiriñ çanağına birer

16. ise:

Sayfa 211

Satır: 13

"İse" bağlacı.

uçurdular Dahı degildir bu tarafından

Leylâ ise kabîlesine gelip anası

ve babası ile hâl ü hâtır tıruşdular

Niçe zamân oturup

17. ise:

Sayfa 161

Satır: 7

"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

şerîfiñiz eger kız ise emr sizindir

Getirip huzûruñuza teslim edelim

Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar

âdem telef olup bed-du'âya

18. ise:

Sayfa 207

Satır: 32

"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı

müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben

de haylî zamândır ki yanına varmadım

Hele bir aralık olur ise

19. ise:

Sayfa 137

Satır: 32

"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

kalmayıp

Seniñ için zâr u feryâd ediyorlar Sen

ise bu sevdâdan ferâgat

20. ise:

Sayfa 153

Satır: 17

"Dahi, de/da" anlamlarına gelen edat.

Cândır umar efendi ne deñlü muhâl ise

deyip bu kavı üzre Nevfel ile şehre

geldiler Bes Nevfel buyurdu

21. ise:

Sayfa 181

Satır: 4

"Dahi, de/da" anlamlarına gelen edat.

yok idi Bes bunlardır Bu hâl üzre ikisi

bir yere gelemeyip birbirlerine

uzakdan merhabâ ederlerdi Mecnûn

ise bu hâllerden haberi yok

22. ise:

Sayfa 129

Satır: 4

Bağlaç.

Biz de bu ııuşıŒ için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dānesi ise ma'lūm-ı 'izzetiñizdir

23. ise:

Sayfa 155

Satır: 29

*"Dahi, de, da" anlamlarına gelen
bağlaç.*

Mecnūn ise uzağdan ıurup yüzünü
yerlere sürüp Cenāb-ı Hāk
Te'ālā dergāhına tazarru'lar edip

24. ise:

Sayfa 181

Satır: 22

*"Dahi, de, da" anlamlarına gelen
bağlaç.*

bir yere gelip birbirinden murād alıp
verdiler Ve kendi 'ālemlerinde
olup dā'imā zevk u şafā sürmede sen
ise bu hālden haberiñ yok

25. ise:

Sayfa 187

Satır: 19

"Dahi, de, da" anlamlarına gelen

bağlaç.

Sen ise andan haberiñ yok Olmaz
sevdālarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tıtalım ki niçe
yıllar böyle yābān yerlerde gezip

26. ise:

Sayfa 185

Satır: 17

Edat.

ne hāl ise bir kerre dahı Œu Mecnūna
varıp bir maşlahat edeyim Ola
ki te'sir edip gelip yerime otura idi
diyü 'aşāsını eline alıp yap yap

27. ise:

Sayfa 203

Satır: 33

*"i-" ek fiilinin koşul eki (-sa)
almıŒ hāli.*

ādem degilsin Eger cānānımdan bir
haber ile geldin ise hoş
geldiñ şafā geldiñ Başımda üstünde yeriñ
vardır Ve eger baña

28. ise:

Sayfa 213

Satır: 14

Bağlaç.

Ve alkıp Çandesin cānān deyip Zeyd
ile muṣāḥabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesā‘ir vaḥşī can-
verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

29. ise:

Sayfa 213

Satır: 24

Bağlaç.

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöḥbet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnūn ile bile gelen

30. ise:

Sayfa 213

Satır: 25

"de/da" anlamlarına gelen edat.

arşlanlar vesā‘ir vaḥşī cān-āverler ise
obanın etrafını alıp
kuş uçurmazlardı abīle ḥalkından bir
iki ādem ḥaṭā ile ol maḥalle

31. ise:

Sayfa 211

Satır: 11

*Dahi (-de, -da) anlamı veren
edat.*

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
ḥayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup ḥattā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

işe güce kâdir degilim:

1. işe güce kâdir degilim:

Sayfa 171

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*İş yapacak, çalışacak gücün
olmaması.*

Sözün toğrusu budur ki ben fakīr-i bī-
çāreyim ki ašlā bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kâdir degilim bir ihtiyārım ve

işidenleriñ şabrı kararı kalmayıp:

1. işidenleriñ şabrı kararı kalmayıp:

Sayfa 151

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*(Mecnūn'un avazını) duyanlar
dayanamadı.*

münāsib bir kaç beytler okudu Ḥazīn
āvāzıyla bir cins ırladı ki
işidenleriñ şabrı kararı kalmayıp
cümlesiniñ yüregi taşıp ağlamağa

işim tamām oldu:**1. işim tamām oldu:****Sayfa 215**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

(Âşığın) arzusuna ulaşması.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dağı gördüm Çünkü murādıma
nā'ıl oldum Gayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

işini tamām edip:**1. işini tamām edip:****Sayfa 207**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Ömrünü tamamlamak.

ol seniñ ümīdiñ gülistānına diken olup
Leylā ile seniñ ortana
giren İbn-i Selām öldü Sağ ol ki işini
tamām edip cānını saña

işit:**1. işitdiklerinde:-****Sayfa 165**

Satır: 9

Haber almak.

Nevfeliñ 'askeriniñ elinden tarmār

olup ve zebūn olup ammā

işitdiklerinde

babası mahzūn olup bir niçe ādemler

ile Nevfeliñ huzūruna

2. işitdikde:**Sayfa 133**

Satır: 25

İşitmek, duymak.

Mecnūn 'aşk u sevdāsını işitdikde cūş
u hurūşa gelip varıp

Kā'be-i Mükerreremeniñ halkasına
yapışıp yüzlerini yerlere sürüyüp

3. işitdikde:**Sayfa 137**

Satır: 2

İşitmek, duymak.

Ne yavuz belāya uğrayıp nā-bedīd

oldu diyü söyleşirdi

Bes ol herif kışmeti işitdikde zāyi'

olan kimesneniñ 'alāmetini ve

4. işitdikde:**Sayfa 137**

Satır: 25

İşitmek, duymak.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
 işitdikde âh edip
 Be hey oğul Ben seniñ bu hâline nice
 taħammül edeyim ve seni

5. işitdikde:

Sayfa 139

Satır: 7

İşitmek, duymak.

bu naşihat sözlerini işitdikde
 gözlerinden kanlı yaşlar akıdıp
 Ey benim sermâye-i ‘ömrüm olan
 babacığım Hâk Te‘âlâ

6. işitdikde:

Sayfa 141

Satır: 4

İşitmek, duymak.

deyip sözüñü itmâm eyledikde bî-çâre
 babası Mecnûndan bu
 yaman haberini işitdikde tekrâr hây
 hây edip ağlamaya başladı

7. işitdikçe:

Sayfa 143

Satır: 12

İşitmek, duymak.

Ve yoldan gelip geçen kimesnelerin
 ağızından bî-çâre Mecnûnuñ

kendi hakkında söylediği beytleri
 işitdikçe karşısından kendi de

8. işitdikde:

Sayfa 153

Satır: 14

İşitmek, duymak.

olup âdem kıyâfetine giresiz dedikde
 nâ-murâd Mecnûn bunuñ gibi
 mizâcına lâyıf cevâbları işitdikde
 ümîde düşüp

9. işitdikde:

Sayfa 191

Satır: 11

İşitmek, duymak.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
 beni gömdüklerinde sen de
 bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
 hayr-du‘adan ferâmuş etmeyip

10. işitdikde:

Sayfa 203

Satır: 31

İşitmek, duymak.

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
 işitdikde dedi ki
 Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
 bu sözü baña söyleyecek

11. işitdi:

Sayfa 131

Satır: 8

Duymak, işitmek.

Niçe güzel kızları Mecnûna şatıp

ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn

çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi

Perişân yakasın yırtıp kendiyi

12. işitdiler:

Sayfa 155

Satır: 34

Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

kabîlesini manşûr u muzaffer eyle diyü

aglardı

İşitdiler

13. işitdi:

Sayfa 149

Satır: 15

Duymak, haber almak.

haberi işitdi Kendisini İbn-i Selâma

vereceklerini tıydu Yüregine dâğ

üzre dâğ olup gam u gıuşası ziyâde

olup tenhâsında âh u efgânlar

14. işitdi:

Sayfa 205

Satır: 29

Duymak, haber almak.

Selâmın âhirete gitdigini işitdi

Şâd olup

15. işitdi:

Sayfa 211

Satır: 6

Dinlemek, kulak vermek.

âdem çekilip giderler Yakîn varıp

‘alâmetlerinden bildi ki cānānı

Leylâdır Maḥfe içinde Mecnūnuñ

āvâzını işitdi ‘Arz-ı

16. işitdi:

Sayfa 135

Satır: 17

Dinlemek, duymak.

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Hicāba

düşüp Anı helāk edip

vücūdunu yok edeyim deyip gayrete

geldi Mecnûn bir daḥı geldikde

17. işitdikde:

Sayfa 127

Satır: 13

Duymak, haber almak.

düşdüğünü işitdikde gözlerinden

yaşlar revân olup akmağa başladı

Bir zamāndan soñra Buna ağlamağa
çāre olmaz hemān erkenden

Satır: 15

Duymak, haber almak.

18. işitdikde:

Sayfa 133

Satır: 11

Duymak, haber almak.

dediklerinde Mecnūnūñ babası bu
sözū işitdikde ma'kūl görüp dedi
ki Hāḳīḳat Kā'be-i Mūkerreme ehl-i
ḥācet kıblesi olup her ne kadar

İşitdikde Feryād u Fiḡān Eyledigidir
Çünkim Leylānıñ ḥüsnü şöhret bulup
vilāyetine yayıldı

22. işidenleriñ:

Sayfa 137

Satır: 30

Duymak.

19. işitdikde:

Sayfa 163

Satır: 15

Duymak, haber almak.

ağlamağtadır Ve dā'imā ḥasretiñ
āteşiyle yüregiñ dāğlamağtadır
Āh oğul diyü feryād eyledikçe anı
işidenleriñ şabır taḥammülü

üzerine 'asker çekip geldigini Leylā da
işitdikde öyle mesrūr olup
şafālar edip der ki

23. işitdigi:

Sayfa 145

Satır: 17

Duymak.

20. işitdikde:

Sayfa 165

Satır: 5

Duymak, haber almak.

işitdikde yine cāmı yerine gelip
Ola ki bu def'a da bārī bir iş
edebileydi deyip Hāḳḳa tazarru'lar

geçerken Leylā türküyü işitdigi gibi
yüregine āteşler düşüp
feryād ile ağlamağa başladı Meger
bāğda olan kızlarıñ biri bāğıñ

24. işitdigi:

Sayfa 165

Satır: 21

Duymak.

21. işitdikde:

Sayfa 175

şulh etdigini işitdigi gibi 'aqlı
deryāsından çıkıp yās u mātemler
edip ve

25. işitdigi:

Sayfa 205

Satır: 10

Duymak.

eylemek haramdır Hemān edebiñle ol

diyü hayli sözler söyledi

Zeyd de Mecnūndan işitdigi gibi

sözleri bir bir naql eyledi

26. işitdigi:

Sayfa 219

Satır: 31

Duymak.

yerlere şaldı dedikde Mecnūn bu
mātem haberini işitdigi gibi
āh edip bir na'ra urdu Ortalığı
zelzeleye verip arçası üstüne yıkıldı

27. işidip:

Sayfa 123

Satır: 16

*Duymak. II Mecnūn'un āvâzını
işitmek.*

göreydim diyü nāle vü efğānlar eyledi
Leylā da Mecnūn āvâzını işidip ol dağı
cān u gönülde

28. işidip:

Sayfa 159

Satır: 1

Duymak.

şulh olduğun işidip maḥzūn olup
ardlarına düşüp varıp
Nevfele du'ālar edip dedi ki

29. işitdi:

Sayfa 177

Satır: 12

Duymak.

Hak Te'ālā birbirlerine mübārek
eyleye dediklerinde çünkü
kendisini İbn-i Selāma nikāh edip
vereceklerin işitdi

30. işidip:

Sayfa 201

Satır: 3

Duymak, dinlemek.

iki beyt okusun Kulağımla işidip bir
mikdār gönlüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyār Mecnūnuñ
yanına varıp gördü ki cānān

islām cānı:

1. islām cānı:-**Sayfa 209**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Müslümanlar (için).

fıkr eyledi ki

Fülân gün ben İslām cānı için yemek

pişirip fuķarāya kendi

iste:**1. istediklerinde:****Sayfa 127**

Satır: 4

Talep etmek.

Bu Hāl Mecnūnuñ Babası Oğlunuñ

Derdine

Āgāh Leylāyı İstediklerinde Leylānıñ

Babası

2. istedikleridir:**Sayfa 147**

Satır: 4

Talep etmek.

Benī Esed Qabīlesi Meliklerinden

Olup

Leylāyı Babasından İstedikleridir

3. isterlerse:**Sayfa 147**

Satır: 23

Talep etmek.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
miķdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

4. istediler:**Sayfa 175**

Satır: 21

Talep etmek.

haberler gönderip mällar ‘arz edip
istediler

El-ķışsa İbn-i Selām haberdār olduķda
cān başına şıçrayıp

5. istemek:**Sayfa 147**

Satır: 28

Talep etmek, arzu etmek.

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp
qabīlesi ihtiyārlarından bir kaç
ulu kimseler ile kıızı istemek için
Leylānıñ babasına haber olup

6. istemezdi:**Sayfa 161**

Satır: 5

Talep etmek, arzu etmek.

zebûn olduğun istemezdi Āhîr-kār
Leylânîñ babası zebûn olup
Çok âdemler helāk oldu Bu kadar ceng
ü cidâlden maķşûd-ı

7. işte:

Sayfa 187

Satır: 25

*Anlatılan şeye dikkat çekmek için
kullanılan bir söz.*

ayaĖıña getiresin İşte benim ‘ömrüm
âhîr oldu Cihândan göçmek
zamânım yakîn oldu Senden Ėayrı bir
evlâdım yok ki ben dünyâdan

8. isterler:

Sayfa 133

Satır: 33

*İstek duymak, arzulamak; gerekli
kılmak.*

ayırmaķ isterler İlahî Benim derdimi
ve ‘aşķımı günden güne dağı
ziyâde eylesesin Zerre kadar eksime
ve benim ‘ömrümü bu

9. istedi:

Sayfa 159

Satır: 30

Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylânîñ
ķabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylâyı Mecnûna istedi

10. isterse:

Sayfa 131

Satır: 31

Arzu etmek, istemek.

tağammül edemeyip her kim isterse
kendisini zapt u rabt edemeyip
bile ağlardı Ve böyle

11. istemez:

Sayfa 173

Satır: 11

Arzu etmek, istemek.

biraz kendüden yaña hem aķçe istemez
ve hem Ėâyet zebûn olmaķla
mağal-i merĖamet olup

12. istemeye:

Sayfa 157

Satır: 6

Dilemek, arzu etmek, talep etmek.

varsa Ėayvânlarına varınca cümlesine
mağabbet edip içlerinde hiç
biriniñ Ėâtırın perîşân olduğunu
istemeye bu Ėuşuşda nâ-Ėâr

13. istemege:**Sayfa 149**

Satır: 5

*İstemek, dilemek, arzulamak,
talep etmek.*

çeşmesi olan İbn-i Selām için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
‘arz eyledikde Leylānıñ babası dahı

14. isterlerse:**Sayfa 127**

Satır: 20

Arzu etmek.

kabilesinden alçaq degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mällar
verip araya girip bu söz üzre

15. ister:**Sayfa 209**

Satır: 4

*(Bir şeyin için) istek duymak,
arzulamak.*

gitdi Gelip Leylāya Mecnūnuñ cümle
ahvālını bir bir beyān edip Bir
gün gelip mübārek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylā da

16. isterüm:**Sayfa 129**

Satır: 1

Talep etmek, arzu etmek.

Leylāyı oğlum için isterüm nikāh edip
ikisin bir yere getirelim
dedikde sā‘ir kabīle a‘yānı da

17. isteyip:**Sayfa 147**

Satır: 23

Talep etmek.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mikdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

18. isteyip:**Sayfa 157**

Satır: 8

Arzu etmek, dilemek.

olup muktezā-yı ‘aşk üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylā
kabilesiniñ gālib olmasın isteyip Hāk
Te‘ālā dergāhına yüz sürüp

19. işte:**Sayfa 183**

Satır: 30

*Anlatılan şeye dikkat çekmek için
kullanılan bir söz, edat.*

yüklenip bel bağlayam Sen bî-vefâ
olup maḥabbetin bahâr çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perişân oldu
İşte ben yine saña vefâ-dâr

20. istedim:

Sayfa 211

Satır: 18

Arzu etmek.

Niçe olur ḫaylî zamândır ki ‘âşık u
şâdık yârim olan Mecnûnu
bir gün da‘vet edip görüşmek istedim
Lâkin bir aralık bulamadım

21. isterseniz:

Sayfa 155

Satır: 17

Talep etmek, arzu etmek.

isterseñiz verip şafâ-yı ḫâtırla dönüp
gideriz Eger ‘inâd eyleyip
muḫâlefet ederseniz vaktiñize ḫâzır
olun Ceng ü cidâl olunmak

ister:

1. isterseñiz:

Sayfa 129

Satır: 17

Talep etmek, arzu etmek.

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşlâ mâl dirîğ olmaz diyü
ibrâm eylediklerinde Leylânın

istikbâl eyleyip:

1. istikbâl eyleyip:

Sayfa 149

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Karşılama.

haber olup Hoş geldiniz diyü istikbâl
eyleyip ‘izzet ü ikrâm
ile obasına gidip ziyâfetler eyledi

iştivâk:

1. iştivâkın:

Sayfa 199

Satır: 29

Büyük arzu duyma, özlem.

Mecnûna bunca zamândır ḫasret olup
bu kadar iştivâkın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylâ
cevâb verip

iştivâkın üzerine:

1. **ıştiyākıñ üzerine:****Sayfa 213**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) özleminden dolayı.

Cânânıñ olan Leylâ niçe demler idi ki
ıştiyākıñ üzerine ve
āteşine kebâb olur Seni yanına da'vet
eylemege biñ cânla t̄alib idi

ıştiyāklar 'arz eyle:1. **ıştiyāklar 'arz eyle:****Sayfa 199**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Özlemi iletmek.

derdinden āteşe yandım Luṭf edip var
benden du'ālar edip ıştiyāklar
'arz eyle ki eger zaḥmet olmazsa
gelsin alıp fülân yere getir Gelip

ıştiyāklar edip:1. **ıştiyāklar edip:****Sayfa 179**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Hasret çekmek, özlemek.

mübtelâ ve maḥabbete girdi Her gün
Mecnûn tarafından esen yel
ile ıştiyāklar edip

itâ'at edip:1. **itâ'at edip:****Sayfa 189**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Boyun eğmek.

sözünü tutup itâ'at edip fermânına
inḳiyâd edeyim derim ise
râzı olmayıp gönlümü kendi tarafına
çekip emrimden taşra dedikde

i'tikâdı yok:1. **i'tikâdı yok:****Sayfa 153**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

İnancı olmamak, inanmamak. II
Mecnûn'un, Nevfel'in yardım
edeceğine inanmaması.

bir kaç gün zevk u şafâñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnûnuñ aşlâ
i'tikâdı yok Hâk Te'âlâ Hâzretine

i'timâd edip:

1. i‘timād edip:

Sayfa 159

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Güvenmek.

Bundan sonra ol yerler baña haram
oldu Hemân yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
zevk u şafâmızı uçurdum deyip

ittifāk:

1. ittifāk:

Sayfa 147

Satır: 13

Tevafuk etmek, denk gelmek.

İttifāk İbn-i Selām dahı yolda bu
nâzeninler alayına râst
gelip içlerinde Leylânî cemâlini
gördükde gamzesi oğları bağına

ittifāk edip:

1. ittifāk edip:

Sayfa 127

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Anlaşmak.

cümlesi ittifāk edip kalkıp Leylânî
kabilesine yakîn vardıklarında
Leylânî babasına haber olup

2. ittifāk edip:

Sayfa 135

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Birleşmek, uyuşmak.

kabîle içinde bir âdem zâyî‘ olmuş
Cümle kabîle halkı ittifāk edip
derdmend Mecnûnuñ tâzeliginde

iyi:

1. iyi:

Sayfa 155

Satır: 22

*Olması gerektiği gibi, tam ve
doğru bir şekilde.*

eylediklerinde dil-âverler gazâba gelip
İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı
veririz Eger ceng ederlerse

iyi idigi işde:

1. iyi idigi işde:

Sayfa 161

Satır: 10

Kelime Tipi: -

İyi bilinen işler.

sebeup olmayalım Lâkin siz bunca ‘âkıl
devletli kimsesiz bunca
zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden hâşâ ki zulm

iyi şikâr olmaz:

1. iyi şikâr olmaz:

Sayfa 151

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Güzel, uygun av bulunmaz.

Biz bu gün şikâr için çıkmış idik
Bundan iyi şikâr olmaz
diyü atından inip Mecnûnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

i‘zâz u ikrâm:

1. i‘zâz u ikrâm:

Sayfa 127

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Hürmet ve saygıyla ağırlama.

Hoş geldiniz kâdemler getirdiniz diyü
i‘zâz u ikrâm ile oba
ḳarîbine getirip ziyâfetler eylediler
Yemeklerinden şöñra muşâḫabete

izin veresiz:

1. izin veresiz:

Sayfa 155

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Birini bir şey yapmada serbest
bırakmak.*

muḳayyed olmadıñız Hâlâ şabr u
ḳarârım ḳalmayıp ṭâḳatım ṭâḳ
oldu Luṭfuñuzdan ricâ vü niyâz ederim
ki bu faḳîre izin veresiz ki

‘izzet:

1. ‘izzetiñize:

Sayfa 215

Satır: 18

Kıymet; yücelik. II Leylâ.

murâdım vücûdumda olanlar her bir
ḳıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı ḫâl eylemek idi Lâkin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

‘izzet ü ikrâm:

1. ‘izzet ü ikrâm:

Sayfa 117

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Saygı ve cömertlik ile ağırlamak.

gidip oldukça atlar ve develer
bağışlayıp ‘izzet ü ikrām ile gönderirdi
Ve cümle kabîlenin bayı gedâsı
ni‘meti ile garķ olup her

2. ‘izzet ü ikrām:

Sayfa 149

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Saygı ve cömertlik ile ağırlamak.

haber olup Hoş geldiniz diyü istikbâl
eyleyip ‘izzet ü ikrām
ile obasına gidip ziyâfetler eyledi

K

kā‘be-i mükerreme:

1. kā‘be-i mükerreme:

Sayfa 133

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Bütün müslümanların kıblesi ve
ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki
mukaddes binâ, beytullah.*

dediklerinde Mecnûnuñ babası bu
sözü işitdikde ma‘ķûl görüp dedi

ki Hâķikât Kā‘be-i Mükerreme ehl-i
hâcet kıblesi olup her ne kadar

2. kā‘be-i mükerreme:

Sayfa 133

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Bütün müslümanların kıblesi ve
ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki
mukaddes binâ, beytullah.*

dediklerinde Mecnûnuñ babası bu
sözü işitdikde ma‘ķûl görüp dedi
ki Hâķikât Kā‘be-i Mükerreme ehl-i
hâcet kıblesi olup her ne kadar

kā‘be-i mükerremeniñ halkasına yapışıp:

1. kā‘be-i mükerremeniñ halkasına

yapışıp:

Sayfa 133

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Mültezem, Hacerülesved rüknü
ile Kâbe kapısı arasında bulunan
mekânın adıdır.Bazı hadislerde
Beytullah'ın halkasına yapışmak (yüz
sürmek). II Mültezem'in duaların
kabul edildiği mübarek bir yer olduğu
belirtilmiş Hacerülesved istilâm
edildikten sonra göğsü ve sağ yanağı*

Kâbe duvarına yaslayıp sağ el Kâbe kapısı, sol el Hacerülesved hizasına gelecek şekilde elleri dik ve açık biçimde baş üzerinde duvara uzatarak Kâbe örtüsüne sıkıca tutunup dua ve niyazda bulunmak .

Mecnûn 'aşk u sevdâsını işitdikde cûş u hurûşa gelip varıp
Kâ'be-i Mükerreremeniñ halkasına yapışıp yüzlerini yerlere sürüyüp

2. kâ'be-i mükerreremeniñ halkasına yapışıp:

Sayfa 133

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Kâ'be-i Mükerreremeniñ halkasına yapışıp Mültezem, Hacerülesved rüknü ile Kâbe kapısı arasında bulunan mekânın adıdır. Bazı hadislerde Beytullah'ın halkasına yapışmak (yüz sürmek). II Mültezem'in duaların kabul edildiği mübarek bir yer olduğu belirtilmiş Hacerülesved istilâm edildikten sonra göğsü ve sağ yanağı Kâbe duvarına yaslayıp sağ el Kâbe kapısı, sol el Hacerülesved hizasına gelecek şekilde elleri dik ve açık biçimde baş üzerinde duvara uzatarak Kâbe örtüsüne sıkıca tutunup dua ve niyazda bulunmak .

olunan hâceti devâ eder İmdi saña da lâzım olan budur ki hemân
Kâ'be-i Mükerreremeniñ halkasına yapışıp cân u gönülden Hâk

kâ'be-i mükerreremeye:

1. kâ'be-i mükerreremeye:

Sayfa 133

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bütün müminlerin ibadet esnasında yöneldikleri merkez, Beytullah, Beytü'l-Mamur, Beytü'l-Atik.

Kâ'be-i Mükerreremeye Götürdüğüdür Ba'dehu rivâyet olunur ki çünkü Mecnûnuñ derdi günden güne

2. kâ'be-i mükerreremeye:

Sayfa 133

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Müslümanların ibadet için gittikleri yer, Beytullah.

Mükerreremeye götürseñiz anda bir du'â olunsa ümîddir ki bu dertden halâş olur Buña gayrî yüzünden 'ilâc eylemek katı müşkildir

3. kâ'be-i mükerrerremeye:

Sayfa 133

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Bütün müslümanların kıblesi ve
ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki
mukaddes binâ, beytullah.*

bir mahfeye koyup Beytullaha revân
oldular Günlerde bir gün Kâ'be-i
Mükerrerremeye vâşıl olduğda
Mecnûnuñ babası oğlunuñ eline
yapışıp

kabîle:

1. kabîlemiz:

Sayfa 127

Satır: 18

Boy, topluluk.

Âhîr sözü bir yere getirip bunu
münâsib gördüler ki varıp Qays
için Leylâyı babasından dilek edelim
kim bizim kabîlemiz anlarıñ

2. kabîlemiz:

Sayfa 165

Satır: 14

Boy, topluluk.

Bu defa murâdım mûmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve

kabîlemiz halkı Nevfel ellerinde zebûn
olup şimdi babam beni

3. kabîle:

Sayfa 119

Satır: 19

Topluluk, boy.

Ba'dehu rivâyet olunur ki ol yere
yakın bir kabîle dahı
olurdu kim ol kabîleniñ başı buğu olan
kimseniñ bir mâh-pâre kıızı

4. kabîle:

Sayfa 121

Satır: 26

Topluluk, boy.

Evvelkiden ziyâde âh vâh eylemege
başladılar Âhîr-kâr bunlarıñ
aşkı fâş olup herkesin diline düşüp
kabîle birbiriyle söyleşmege

5. kabîlesinden:

Sayfa 127

Satır: 19

Topluluk, boy.

kabîlesinden alçağ degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar

ağırlık isterlerse yok demeyip mällar
verip araya girip bu söz üzre

6. kabilemiz:

Sayfa 131

Satır: 4

Topluluk, boy.

servi boylu gül yañaqlı yāķūt dudaklı
nāzenin mäh-pāre kızlar
alıverelim Bī-ma' nā yābāndan n' için
kız ārzū edersin kabilemiz

7. kabilemizin:

Sayfa 135

Satır: 13

Topluluk, boy.

Kabilemizin 'ırz u nāmūsu qalmayıp
her gün şol dīvāne gelip
olmadık sözler söyler siz buña bir çāre
etmeyip içimize koyarsanız

8. kabileye:

Sayfa 137

Satır: 27

Topluluk, boy.

böyle yābān yerde terk edip nereye
gideyim ve kabileye vardıkda

bī-çāre vālideñe ne cevāb vereyim ki
gece gündüz seniñ firāķınla

9. kabileye:

Sayfa 147

Satır: 30

Topluluk, boy.

Beni Esed kabilesi uluları gelir diyü
tenbīh eyledikde bunlar
yola girip kabileye yakīn olduklarında
Leylānıñ babasına

10. kabileye:

Sayfa 149

Satır: 25

Topluluk, boy.

bir devletli beg idi Niçe kabileye
hüküm edip cümlesi emrine
muṭī' idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

11. kabilelerden:

Sayfa 155

Satır: 8

Topluluk, boy.

ğāyet hoşuna geldi Āferīnler edip
hemān ol sā'at fermān eyledi kim

hüküm eylediği kabîlelerden yanına
âdemler cem‘ ola Bes niçe

şükürler ki bu gün kabîle tenhâ kalıp
ekşer-i halkı bir maşlahat için

12. kabîleleriniñ:

Sayfa 157

Satır: 27

Topluluk, boy.

gerekdir diyü az ‘ askerle gelmişiniz
Anlar ise gayrı kabîleleriniñ
imdâda gelip haylî ‘ asker olmuşlardır
Sizler dağı anlardan ziyâde

15. kabîlesine:

Sayfa 141

Satır: 8

Ev anlamında kullanılmıştır.

zamân nâleler edip efgânlar eyleyip
âhîr-kâr babası ne eyledi ise
Mecnûnu kendüye râm eyledi Alıp
kabîlesine getirdi

13. kabîle:

Sayfa 159

Satır: 27

Topluluk, boy.

El-kıssa eli altında ne kadar kabîle
varsa cümle âdemler
cem‘ edip ağır kapı ile Mecnûnuñ
olduğu mahalle geldiler Mecnûnu

16. kabîlesine:

Sayfa 147

Satır: 16

Ev anlamında kullanılmıştır.

şaplanıp biñ cânla ‘ aşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp âh
vâhlar edip dönüp kabîlesine geldikde
akrânlarından niçe ulu

14. kabîle:

Sayfa 213

Satır: 6

Topluluk, boy.

Lâkin niçe zamândır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkâ çok

17. kabîlesine:-sî, -ne

Sayfa 211

Satır: 13

Ev anlamında kullanılmıştır.

uçurdular Dağı degildir bu taraftan
Leylâ ise kabîlesine gelip anası

ve babası ile hāl ü hātır ʔuruşdular
Niçe zamān oturup

18. **ķabīleye:-ye**

Sayfa 191

Satır: 6

Topluluk. II Mecnûn'un kabilesi.

ķaberini işidip bildi ki her ne ķadar
sa'y u tedbîr eylerse bu iş
bitmez ve emrine rām olup ķabīleye
gitmez Me'yūs olup Mecnûna

19. **ķabīleye:**

Sayfa 211

Satır: 8

Leylâ'nın evi.

cemāl kılıp dedi ki
Ķabīleye vardıkdan şöıra İn-şâ'allah
bir maħalli düşdükçe

20. **ķabīleye:**

Sayfa 213

Satır: 15

Leylâ'nın evi.

ardına düşüp bile gitdiler Ķabīleye
yaklaşdıkda Zeyd Leylâya
müjde için ileri varıp Mecnûnuñ
geldiginden ķaber verdikde Leylâ

21. **ķabīlelerine:-lerine**

Sayfa 127

Satır: 2

Mecnûn'un kabilesi.

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
tesellîler verip dönüp
yine ķabīlelerine getirdiler rāħat
oldular

22. **ķabīlelerine:-lerine**

Sayfa 131

Satır: 1

Mecnûn'un kabilesi.

ķalkıp ķabīlelerine geldiler ve
Mecnûna naşîhatlar edip
Leylâdan ħüsnü on ķat ziyâde ince
belli püskürme beñli

23. **ķabīlesine:-sine**

Sayfa 135

Satır: 6

Topluluk, boy.

yaşlar revān oldu Oğlunu yanına alıp
nā-murād dönüp
ķabīlesine geldi

ķabīle halkı:

1. kabîle halkı:-ı**Sayfa 137**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Boyun, topluluğun ahalisi.

aşlā bir cevāb alamadım deyince
 kabîle halkı bu haberden şād
 olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
 getirip nerde rāst geldigini bir bir

2. kabîle halkı:**Sayfa 205**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Kabile halkı, aynı soydan gelen

*insan topluluğu. II İbn-i Selām'ın
 kabilesi.*

aşlā çāre olmayıp niçe zamān döşek
 esīri oldu Āhīr-kār va‘desi
 tamām oldu Bir gün Hakkıñ emrine
 gitdi Kabîle halkı bir yere gelip

3. kabîle halkı:**Sayfa 135**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Kabile halkı, aynı soydan gelen

*insan topluluğu. II Leylā'nın
 kabilesinin ahalisi.*

tağı etrafına gezip Leylānıñ obası
 tarafına varıp Leylānıñ babasına
 kabîle halkı

4. kabîle halkı:-ı**Sayfa 165**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Kabile ahalisi. II Leylā'nın**kabilesinin ahalisi.*

du‘ālar niyāz eylemege başladı Çünkü
 ceng olup Hakk Te‘ālā
 hāzretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
 müyesser olmağla kabîle halkı

kabîle halkından bir iki ādem:**1. kabîle halkından bir iki ādem:****Sayfa 213**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Kabile ahalisinden birkaç kişi.

arşlanlar vesā‘ir vahşī cān-āverler ise
 obanın etrafını alıp
 kuş uçurmazlardı Kabîle halkından bir
 iki ādem hātā ile ol maħalle

kabîle halkını:

1. kabîle halkını:**Sayfa 161**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Kabile halkı, aynı soydan gelen
insan topluluğu.*

kimesneniñ kızını bir dīvāneye

alıvermek için bir kabîle halkını

kılıçdan geçirdi derler Siz 'alemsiz

deyip sözünü tamām eyledikte

2. kabîle halkını:**Sayfa 157**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Kabile halkı.

Hak Subhāne ve Te'ālānıñ

ķudretindedir ullarınıñ kimiñ gāh

mağlūb eyler Cenābınız kabîle halkını

gözünüze aldırmayıp ne olsa

kabîle hatunları:**1. kabîle hatunları:****Sayfa 219**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

(Leylā'nın) kabilesinin kadınları.

gördü Başına kıyāmetler kopup

yaķasını çāk edip saçın yolup

mātem eylemege başladı Sā'ir kabîle

hatunları da cümle haberdār

kabîle içinde bir ādem:**1. kabîle içinde bir ādem:****Sayfa 135**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Kabilede yaşayan adamın biri. II

Mecnūn.

kabîle içinde bir ādem zāyi' olmuş

Cümle kabîle halkı ittifāk edip

derdmend Mecnūnuñ tāzeliginde

kabîle ihtiyārları:**1. kabîle ihtiyārları:****Sayfa 149**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Topluluğun önde gelenleri.

kabîle ihtiyārları kalkıp bu müjdeli

haber ile vardıklarında İbn-i Selām

şād olup zevķ ü şafāsına meşğul oldu

Çünkü uzun kulaķdan Leylā bu

kabîle kabîle:**1. kabîle kabîle:****Sayfa 171**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Boy boy.

bu derdmendden dahı on kat bendeyiz
On kat dahı başına dermānı
yok bir miskindir böyle zencire daķıp
esirdir diyü kabîle kabîle

kabîle kabîle gezerken:**1. kabîle kabîle gezerken:****Sayfa 173**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Kabileleri teker teker gezmek.

Bu hāl ile gezip kabîle kabîle gezerken
günlerde bir gün Leylānıñ
obasına geldi Leylā dahı Mecnūnu
āvāzından bildi Hasret gözüyle

kabîle şāhibi olmak:**1. kabîle şāhibi olmak:****Sayfa 189**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Kabile (makam) sahibi olmak.

ocağı sönüp kabîle şāhibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ğayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tutup bu

kabîle ser-çeşmesi olan fülānıñ kızı**leylāyı:****1. kabîle ser-çeşmesi olan fülānıñ****kızı leylāyı:****Sayfa 155**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Kabilenin başı olan filan**kimsenin kızı Leylā.*

Bu maħal ‘askerle gelmeden murādım
maķşūdum kabîle ser-çeşmesi
olan fülānıñ kızı Leylāyı Mecnūn
dedikleri nā-murāda aliverip

kabîle-i ‘arab halkı:**1. kabîle-i ‘arab halkı:****Sayfa 161**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Arap kabileleri halkı.

emr sizindir verelim Aşlā muḥālefet

yoğdur Lākin cümle ḳabīle-i

‘Arab ḥalkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
dād ederken vardı bir nām-dār

ḳabīlele:

1. ḳabīlelerine:

Sayfa 155

Satır: 20

Topluluk, boy. II Leylâ'nın

ḳabilesi.

muḳarrerdür Şoñra ‘özü ü bahāne
eylemeyesiz diyü ḥaber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu ḥaberi
ḳabīlelerine i‘lām

ḳabīleleri etrāfını ṭolanıp:

1. ḳabīleleri etrāfını ṭolanıp:

Sayfa 159

Satır: 19

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) ḳabilesinin çevresini

dolaşmak.

gāḥ ḳabīleleri etrāfını ṭolanıp āḥ u

efḡānlar edip deli gönölüne

teselliler verdikçe żararsız bir

dīvānedir diyü muḳayyed olmazlardı

ḳabīlemiz etrāfını dolaşıp:

1. ḳabīlemiz etrāfını dolaşıp:

Sayfa 129

Satır: 21

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un, Leylâ'nın)

ḳabilesinin çevresinde dolaşması.

olup gāḥ gāḥ ḳabīlemiz etrāfını dolaşıp

dürlü dürlü beytler söyleyip

neler eyler ma‘lûm-ı şerīfñizdir ki

‘Arab ṭā‘ifesi ne mertebe ādemiñ

ḳabīlemize ḥākim devlete:

1. ḳabīlemize ḥākim devlete:

Sayfa 189

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Kabile ve makama ḥākim olmak.

Buyurduḡuñuz üzre ḳabīlemize ḥākim

devlete ve ne ḳadar māl daḡı

verirseniz yābān yerlerde gezip

vaḡşileriñ naşīḡat eylemege degmez

ḳabīlemizi zabt edip:

1. kabîlemizi zabt edip:

Sayfa 187

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) kabilesini
yönetmesi.

gitdikden sonra kabîlemizi zabt edip
cümlesine baş buğu olasın Sen
buñdan kalkıp gelmezsen benim
mâlimi yâbâncılar zabt edip yerime

**kabîlemiziñ ser- çeşmesi olan ibn-i
selâm:**

**1. kabîlemiziñ ser- çeşmesi olan ibn-
i selâm:**

Sayfa 149

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Kabilenin başı, önderi İbn-i
Selâm.

çeşmesi olan İbn-i Selâm için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
'arz eyledikde Leylânıñ babası dağı

kabîlenin başı buğı:

1. kabîlenin başı buğı:

Sayfa 117

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Boyun komutanı, başı.

başı buğı yoğ idi Bir ulu kimse var idi
ki kabîlesi halkı emrine
râm olmuşlar idi Aşlâ sözünden taşra
bir iş işlemezlerdi Ğâyetle

kabîleniñ başı buğı olan kimseniñ

bir mâh-pâre kızı olup:

1. kabîleniñ başı buğı olan kimseniñ

bir mâh-pâre kızı olup:

Sayfa 119

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Kabilenin baş komutanı, başkanı,
yöneticisi, önderi olan kişinin ay
parçası gibi güzel kızı vardı. II Leylâ.

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dağı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

kabîleniñ kızları hatunları:

1. kabîleniñ kızları hatunları:

Sayfa 177

Satır: 16

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) kabilesinin genç
kızları ve hanımları.

yās u mātemler eyledi
Bes düğün olup kabileniñ kızları ve
hatunları gelip

kabîle:

1. kabîlesine:

Sayfa 125

Satır: 19

Ev. II Mecnûn'un evi.

görebileydim diyü efgânlar edip
eglenip kabîlesine gelirdi
Günlerde bir gün Mecnûn yârânlarıyla
eski âdeti üzre ol tağıñ

kabîlesi halkı:

1. kabîlesi halkı:

Sayfa 117

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Kabile ahalisi II Mecnûn'un
babasının kabilesinin ahalisi.*

başı buğı yoğ idi Bir ulu kimse var idi
ki kabîlesi halkı emrine
rām olmuşlar idi Aşlâ sözünden taşra
bir iş işlemezlerdi Gāyetle

kabîlesi halkı her biri:

1. kabîlesi halkı her biri:

Sayfa 135

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Kabile ahalisinin ayrı ayrı hepsi.

Mecnûnu araşdırdı Bulamayıp kabîlesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çâre olup nām u
nişândan aşlâ bir eser

kabîlesi ihtiyârlarından:

1. kabîlesi ihtiyârlarından:

Sayfa 147

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*(İbn-i Selâm'ın) topluğunun yaşlı
(kimseleri).*

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp
kabîlesi ihtiyârlarından bir kaç
ulu kimseler ile kıızı istemek için
Leylânıñ babasına haber olup

kabîlesi kızları:

1. kabilesi kızları:**Sayfa 143**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Topluluğun kızları.

kızları bir yere gelip oynayıp kendisi
bir köşeye çekilip sohbetlerine
karışmazdı

kabilesi kızlarından:**1. kabilesi kızlarından:****Sayfa 147**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) kabilesinin genç
kızları.*

on kat olup bu leâfette kabilesi
kızlarından bir kaç mâh-pâre kız alıp
serv-i hırâmân gibi şalını şalını bir
gülşene revâne olmuşdu

kabilesi ulularını:**1. kabilesi ulularını:****Sayfa 127**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Kabilenin önde gelen ve sözü
geçen akıl kişileri.*

bir 'ilâc görmek gerekir diyü kabilesi
ulularını yanına da'vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
çâresi için müşâvere eylediler

kabilesi yanında:**1. kabilesi yanında:****Sayfa 123**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Kabilenin yakınında. II
Mecnûn'un kabilesinin yakınında.*

Ba'dehu rivâyet olunur ki kabilesi
yanında Necûd derler bir tağıñ
yanında Mecnûn her şabâh kendiye
hem-dem ü mahrem olan

kabilesiniñ halk tarafından:**1. kabilesiniñ halk tarafından:****Sayfa 163**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) kabilesinin insanları
tarafından.*

Lâkin ol def'a da Leylânıñ du' âsı
kabûl olmayıp nuşret

Leylā kabilesiniñ halk tarafından
olmak sebebiyle Nevfeliñ ‘askeri

kabilesiniñ mäh-päre kızlarıyla:

1. kabilesiniñ mäh-päre kızlarıyla:

Sayfa 143

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Topluluğun ay parçası gibi
kızları.*

dāğlayıp gülşende yārān ile hem-
şoĥbet ü hem- ‘ayş ‘işret eyleyecek
demler olduĥda Leylā kabilesiniñ
mäh-päre kızlarıyla maĥzūn

2. kabilesiniñ mäh-päre kızlarıyla:

Sayfa 143

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Topluluğun ay parçası gibi
(güzel) kızları.*

dāğlayıp gülşende yārān ile hem-
şoĥbet ü hem- ‘ayş ‘işret eyleyecek
demler olduĥda Leylā kabilesiniñ
mäh-päre kızlarıyla maĥzūn

kabileye gidelim:

1. kabileye gidelim:

Sayfa 189

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) kabilesine dönmesi.

kabileye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne kadar
mālım varsa cümlesini saña teslīm
edeyim Ve ĥāl-i ĥayātımda

kabileye hükmü var idi:

1. kabileye hükmü var idi:

Sayfa 147

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Topluluğa hükmü, buyruğu
geçmek.*

hükmü var idi Bir güzel yüzlü tatlı
sözlü bir dil-āver yigit idi
Günlerde bir gün şikār için atlanıp
etrāfı tolanırken Leylānıñ

kabileye uğramadığını:

1. kabileye uğramadığını:

Sayfa 185

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) kabilesine
gelmemesi.

başlayıp aylar geçip kabîleye
uğramadığını müşâhede etdikde
‘ilâcî için cihân mâlların harc edip
dermânlar eyledi ise hiç birinden

kabûl eder:

1. kabûl eder:

Sayfa 133

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Razı olmak, onaylamak.

Harem-i Şerîfe götürüp Benim oğlum

bu maħalde her ne du ‘ā

olunursa Hâk Te ‘ālā kendi luṭf u

kerreminden kabûl eder Murād

kabûl edip:

1. kabûl edip:

Sayfa 169

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Bir şeye isteyerek veya
istemeyerek razı olmak, onaylamak.*

bu sözümü kabûl edip şu bî-çāreyi
āzād eyle diyü niyāz eyledikde

Höş sözün güzel ammā şimdi gāyetle
zarûretim vardır Gel bu

kabûl olunup:

1. kabûl olunup:

Sayfa 175

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Sunulan bir şeyi (armağanı)

alma.

Leylânîñ babasına gelip İbn-i Selāmîñ
du ‘ā vü şenā ile gönderdiği
peş-keşleri ‘arz eylediler Kabûl olunup
yemekler çekilip

kabûl olup:

1. kabûl olup:

Sayfa 157

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Kabul görmek, onaylanmak.

olup gitdikçe Mecnûnuñ ‘askeri zebûn
olmağa başladı
Nevfel de bu hâli görüp cân başına
sıçrayıp

kaç:

1. kaçdılar:

Sayfa 169

Satır: 1

*Kaçmak, bir yöne doğru
uzaklaşmak.*

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

kaçan:

1. kaçan:

Sayfa 161

Satır: 3

Ne zaman, her ne vakit.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylânîñ
‘askerine varmak murâd eylese
yerden bir taş alıp Nevfel âdemine
urur idi Her-bâr Leylânîñ ‘askerin

kaçış:

1. kaçışıp:

Sayfa 195

Satır: 10

Kaçışmak.

geçenleriñ ve yoldan geçen âdemler
Mecnûna yemek gönderirlerdi
Yâhûd ahvâlin şorarlardı Hayvânlar
gelen âdemleri gördükde kaçışıp

kaçma:

1. kaçmayıp:

Sayfa 195

Satır: 1

Uzaklaşmamak.

cümlesi Mecnûna râm olup kaçmayıp
yanında тұrurlar
idi Ahşâm olduĸda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnûn buñlardan

kadın:

1. kadınıñ:

Sayfa 169

Satır: 29

Erişkin dişi insan, hanım.

Âdem ile Bir Kadınıñ Geldigidir
Yine bir gün Mecnûn Leylânîñ ‘aşkı
ve sevdâsıyla yâbâna düşüp

2. kadınıñ:-ım

Sayfa 177

Satır: 17

Hanım. II Leylâ.

Ķutlu olsun kadınıñ darısı dostlar
başına dediklerinde Leylâ
göñlünden bunlara darılıp

kâdir degilim:

1. kâdir degilim:

Sayfa 137

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Çarem yok, gücüm yetmez

anlamında kullanılmıştır.

emr ü fermânına râm ve her ne
buyurur ise hükümüne boyun verip cân
ile itâ'at eylemekden ğayri kâdir
degilim Şimdiki hâlde anıñ emri

2. kâdir degilim:

Sayfa 189

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Gücü olmamak.

Mâdem ki bu sevdâ benim başımdadır
İnsânla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege kâdir degilim Hemân
sizden ricâ ederim ki beni bu

kâdir degillerdi:

1. kâdir degillerdi:

Sayfa 195

Satır: 8

Kelime Tipi: -

(Küstahlık) yapmaya gücü

yetmemek.

toğunmazdı Cümle hayvânât güyâ
Mecnûnuñ hizmetkârları idi

Huzûrunda birbirlerine aşlâ küstâhlık
etmeye kâdir degillerdi Yolda

kâdir olmadılar:

1. kâdir olmadılar:

Sayfa 221

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Gücü yetmemek.

düşerlerdi Mezârın etrâfını alıp
geldiler tamâm bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan soñra hayvânlar gördü ki

kadîr olmuş:

1. kadîr olmuş:

Sayfa 211

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Kudretli, güçlü ol.

üzre vâfir zamân geçdi

Bu taraftan Mecnûn niçe zamân kadîr
olmuş gibi ol yerde

kadîr olsam:

1. kadîr olsam:

Sayfa 215

Satır: 19

Kelime Tipi: -

(Konuşmaya) gücü yetmek,
muktedir olmak.

dutup bende tâb u tüvân kımadı Ve
söze kâdîr olsam bile 'âşıkîñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
hasb-i hâlimdir ma'lûm

kâfîrîñ zindânında esîr:

1. kâfîrîñ zindânında esîr:

Sayfa 173

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Tanrı'nın varlığını ve birliğini

inkâr eden zalim kimselerin
zindanında tutsak olmak.

yıllardır sitem-i hicrân oduna
yanmaktadır Ve dağı diyesin kim
kâfîrîñ zindânında esîr idi Şimdiki
hâlde bahâya kesilip çıkmıştır

kaftân gibi olmuştur:

1. kaftân gibi olmuştur:

Sayfa 193

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Kaftan gibi korunaklı süslü

olmak. II [Kaftan: Süslü ve kıymetli
kumaştan, boyu diz kapağına veya
topuklara kadar inen, önden açık,
bazısının kolları yarıya kadar
yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği].

aña kaftân gibi olmuştur demek
isterim Yoksa ben anıñ kalbine girip
ol baña esbâb gibi olacak degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

kâğıd:

1. kâğıd:

Sayfa 193

Satır: 12

Maruf üzerine yazı yazılan sahife.

olup bî-ķarâr olmağın tağlara 'azîmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
bir üstâd nakķāş ol kâğıdıñ

kâğıdıñ üzerinde:

1. kâğıdıñ üzerinde:

Sayfa 193

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Kağıdın) dışarı doğru bakan
yüzeyi, üst tarafı.

üzerinde Leylā ile Mecnūnu taşvīr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnūn da bu hālī gördükde kararī
kalmayıp herīfiñ elinden

kal:

1. kalmadı:

Sayfa 133

Satır: 8

Elde bulunmak.

ziyāde olup aşlā bir ‘ilāc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc
kalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

2. kalırın:

Sayfa 173

Satır: 27

Sabit durmak, değışmemek.

ki kıyāmete dek şafāsından mest olup
kalırın Eger red eylerseñiz
emr ü fermān seniñdir Qullarıñ
efendisine karşı söylemege

3. kalıp:

Sayfa 205

Satır: 27

*(Bir yerde) konaklamak, konmak;
hayatını sürdürmek, yaşamak.*

eylerdi Bes Leylā da İbn-i Selāmıñ
kabīlesinde kalıp Menūn için
İbn-i Selām adına feryād u figanlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

4. kalmış:

Sayfa 167

Satır: 29

(Geriye) kalmak; geriye kalan

şey.

kalmış esbābdan ne var ise cümlesini
çıkarpı avcıya teslim edip
Kerem eyle Benim bu esbābımı al şat
Ehl-i ‘ıyāline nafaqa

5. kalmış:

Sayfa 213

Satır: 5

*Durmak, var olmaya devam
etmek.*

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkā çok
şükrler ki bu gün kabīle tenhā kalıp
ekşer-i halkı bir maşlahat için

6. kalmışdır:

Sayfa 171

Satır: 10

Bir şeye bağlı olmak.

şalmışdır yoḥsa benim gibi bir mäh-
pāre ḥasretiyle mātēmlere
girip vuşlatıñ kıyāmete mi qalmışdır
‘Aceb qaṅḡi āfet-i devrān seniñ

7. qalırsız:

Sayfa 159

Satır: 9

*Bir durumunda içinde olmak,
bulunmak.*

kendi elemiñizde qalırsız Çünkü ceng ü
cidāl olunduḡda orta yere
niçe ādemler girip sizi kendilerine
muti‘ ü rām eylerler deyip gidesiz

8. qaldı:

Sayfa 191

Satır: 10

*(Ömrün) kalması, henüz
tamamlanmaması.*

hemān şaḡ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda
bir qaç günlük ‘ömrüm qaldı Āḥirete
gidecek zamānım qarīb olmuşdur

9. qalıp:

Sayfa 199

Satır: 27

*Şaşırp bir süre ne yapacaḡını, ne
diyeceḡini bilememek.*

görüḡ yakīn geldikde orada qalıp
ihtiyār bu ḥāli gördükde Leylāya
dedi ki

10. qalmış:

Sayfa 201

Satır: 5

*Eḡleşmek, durmak, hareket
etmemek.*

koḡusu ile mest olmuş qalmış Bir
zamāndan soñra ‘aqlı başına
geldikde ihtiyār dedi ki

11. qaldı:

Sayfa 221

Satır: 27

*(Bir bütünden) artmak,
artakalmak; geriye kalmak.*

Mecnūnuñ vücūdu maḥv olup ancak
kemikleri qaldı Nā-çār dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnūnuñ
aḡrabā ve ta‘alluḡātından gelip

12. qaldılar:

Sayfa 213

Satır: 21

*Bir durumun içinde olmak,
bulunmak.*

Niçe zamān bu ḥāl üzre qaldılar
Yüzlerine gül-āblar şaşıp niçe

‘ilâclar edip güçle ‘ağlları başlarına
gelip Leylâ Mecnûnuñ eline

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Kalpte yer edinmek, saklanmak.

kal-:

1. kaldı:

Sayfa 165

Satır: 24

"-içinde olmak" anlamında

kullanılan kelime.

Şimden şoñra gayrı Mecnûn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiğān eyledi

Sen bir söz añlar ādeme beñzersin Be
hey yādgār ben cānānla
bir olup ol benim ḳalbime girip
göñlümde gizlenip benim vücūdum

kalbinde olan gizli:

1. kalbinde olan gizli:

Sayfa 143

Satır: 14

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) yüreğinde bulunan

saklı (sır). II Mecnûn aşkı.

kalbi sürür ile tolup:

1. kalbi sürür ile tolup:

Sayfa 211

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Kalbinin huzur dolması II

Mecnûn.

Cihān nūr ile münevver olduğda
Mecnûn da yerinden ḳalkıp
gördü kim ḳalbi sürür ile tolup göñlü
şād olup Ḥaḳḳa çok şükrler

beytler söyleyip gizlice yola bırağırdı
Ve kimseye ḳalbinde olan
gizli sırrını açmayıp dā‘imā melûl ü
maḥzûn gezerdi Ḳabīlesi

kalbine girip:

1. kalbine girip:

Sayfa 193

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Leylânın) gönlüne yerleşmek.

kalbime girip göñlümde gizlenip:

1. kalbime girip göñlümde gizlenip:

Sayfa 193

aña ḳaftān gibi olmuşdur demek
isterim Yoḥsa ben anıñ ḳalbime girip

ol baña esbāb gibi olacak degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

kalk:

1. kalk:

Sayfa 139

Satır: 4

Ayağa kalkmak.

nice huzûrumuz ve rahâtımız olsun
‘Ālemde bulunmayan kız olsun
tek қоç başıñ sağ olsun kalk hemān
seni anañ yanına götüreyim

2. kalkıp:

Sayfa 145

Satır: 10

Ayağa kalkmak.

Benim bu gün bir miqdār başım
ağrırmaz İçim nā- hoşdur
deyip kalkıp bahçeniñ içinde
gezinmege başladı

3. kalkıp:

Sayfa 155

Satır: 10

Ayağa kalkmak.

dil-āverler yanına gelip bahādır
yigitler cem‘ oldu

Andan bir mübārek vaktde yerinden
kalkıp Leylānıñ kabilesine

4. kalkıp:

Sayfa 163

Satır: 12

Ayağa kalkmak.

Leylādan dahı güzel kız alıverelim
diyü va‘dler eyledi Aşlā
diñlemeyip huzûrundan kalkıp şahrāya
toğru çekildi gitdi Şoñra

5. kalkıp:

Sayfa 177

Satır: 33

Ayağa kalkmak.

yuyup güç ile ‘aklı başına gelip kalkıp
Leylānıñ yanına varıp
Gül yüzünden şeftālu alayım dedigi
gibi Leylā hemān çehresini

6. kalk:

Sayfa 189

Satır: 4

Ayağa kalkmak.

olmaz sevdādan ferāgat eylemezseñiz
bilirim ki şonra pişmān
olursun Lākin şoñ pişmānlık fā‘ide
vermez Benim oğlum kalk hemān

7. alkıp:**Sayfa 213**

Satır: 13

Ayağa kalkmak.

Ve alkıp Çandesin cānān deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesā'ir vařřī can-
verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

8. alkıp:**Sayfa 221**

Satır: 1

Ayağa kalkmak.

alkıp mātemler eyledi Feryād u
fiğānlar edip taşlarla dōgünmege
başladı Zeyd ile Leylānıñ mezārına
cān atdı Varıp mezārı

9. alkıp:**Sayfa 221**

Satır: 3

Ayağa kalkmak.

üstüne düşüp 'aklı başından gitdi Bir
zamāndan řoñra alkıp mātemler
eyledi Ve niçe günler mezārı başını
bekleyip taşlara düşdü Mecnūnuñ

10. alkıp:**Sayfa 149**

Satır: 13

Gitmek üzere yerinden ayrılmak.

abīle ihtiyārları alkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selām
řād olup zevk ü řafāsına meřğūl oldu
Çünkü uzun ulağdan Leylā bu

11. alkıp:-**Sayfa 127**

Satır: 21

Gitmek üzere yerinden ayrılmak.

cümlesi ittifāk edip alkıp Leylānıñ
abīlesine yakīn vardıklarında
Leylānıñ babasına haber olup

12. alkıp:**Sayfa 131**

Satır: 1

Gitmek üzere yerinden ayrılmak.

alkıp abīlelerine geldiler ve

Mecnūna nařīhatlar edip

Leylādan hūsnü on at ziyāde ince
belli pūskürme beñli

13. alkıp:**Sayfa 131**

Satır: 23

*(Oturup) kalkmak, başkaları ile
hareket edip vakit geçirmek.*

kalķar ve ne Şekl muŐāhibler ile nāz u
niyāz edip Őalınmaķdadır
‘ Aceb bu ‘āŐıķ-ı bī-ĉāre derdmend-i
āvāresiniñ hālinden ĥaberi var

14. kalķıp:

Sayfa 199

Satır: 15

Gitmek üzere yerinden ayrılmak.

Ve kalķıp iĥtiyār ile el ele verip daĥı
yürüdüler Birbiriyle
muŐāhabet edip yola girdiler

kalķ gidelim:

1. kalķ gidelim:

Sayfa 209

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Yerinden ayaĥa kalķıp bir yere
doĥru yönelmek.*

El-kışŞa va‘de olunan gün olduķda
Zeyd gelip Mecnūna Birāder
hemān kalķ gidelim Lākin böyle üryān
olmaķ olmaz deyip

kalķıp gelmezsen:

1. kalķıp gelmezsen:

Sayfa 187

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Bulunduĥu yeri terk edip geri
dönmek.*

gitdikden Őoĥra ķabīlemizi ķabĥ edip
cümlesine baş buĥu olasın Sen
buĥdan kalķıp gelmezsen benim
mālımı yābāncılar ķabĥ edip yerime

kalmış kemikleri:

1. kalmış kemikleri:

Sayfa 197

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*(Bir bütünden) artmak, artakalan
kemik (parĉaları).*

kemikleri varsa alıp bir yere cem‘ edip
bir yere gömüñ dedikte
arslancı da gelip pādiŐāĥıñ ĥuzūrunda
yer öpüp du‘ālar etdi

kan:

1. ķan:

Sayfa 217

Satır: 31

*Canlıların damarlarındaki
yaŐamsal sıvı, kan.*

ķan ile boyasız ki ‘āŐķ yolunda Őehīd
olduĥuma ‘ālāmet ola

Beni bu hâl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki 'aşkla âvâre ve ser-gerdân

kan ağlasınlar:

1. kan ağlasınlar:

Sayfa 219

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kan ağlamak. II Bulutların kan
yağdırması bağlamında.*

kan ağlasınlar Ümîdimiz bağına hazân
yelleri esdi gülistânın perîşân
eyledi ve rûzgâr ol servi boylu
Leylânîñ gül cemâlini şoldurup kâra

kan eylemiş:

1. kan eylemiş:

Sayfa 171

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Cinayet işlemek, adam öldürmek.

Bu âdemiñ cürmü kabâhâti nedir ki
kan eylemiş âdem gibi
zencîre urmuşsun Yohsa hırsız mı
yâhûd kûlmudur ki efendisinden

kanâ'at eylemişlerdi:

1. kanâ'at eylemişlerdi:

Sayfa 215

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Yetinen, elindekinden hoşnut
olma durumu, kanıklık, yeter bulma,
yetinme, fazlasını istememe, doyum. II
Leylâ ile Mecnûn'un birbirinin yüzünü
seyretmeyi yeterli bulması.*

bir şey olmadı Ve aşlâ hâtırlarına vişâl
ümîdi gelmeyip
hemân cemâl esîrine kanâ'at
eylemişlerdi

kande:

1. kandesin:

Sayfa 175

Satır: 3

Nerede?.

Kandesin dağlar deyip çekilip gitmede
Kocağarı da bu hâli gördükde

2. kandesin:

Sayfa 199

Satır: 26

Nerede?.

kalkıp kocanıñ ardına düşüp
Kandesin cânân deyip Mecnûndan
yana cân atdı Mecnûnu

3. kandesin:**Sayfa 209**

Satır: 12

Nerede?.

Zeyd bu müjde haberin aldıkda
 Kandesin Mecnûn deyip şahrâya toğru
 gitdi Gelip bir güşede

4. kandesin:**Sayfa 213**

Satır: 13

Nerede?.

Ve kalkıp Kandesin cânân deyip Zeyd
 ile muşahabet ederek yola
 girdiler Arşlanlar vesâ'ir vahşî can-
 verler ise Mecnûndan ayrılmayıp

5. kande:**Sayfa 221**

Satır: 24

Nereye?.

kalıp kimse yanına varamadı Zîrâ
 arşlanlar vesâ'ir yırtıcı cân-âverler
 bunca zamândan beri ayrılmayıp
 kande giderse Mecnûn ardına

kañgı:**1. kañgı:****Sayfa 143**

Satır: 5

"Hangi" soru sıfatı.

Âh âceb ol 'âşık-ı maḥzûnum ve bî-
 çâre Mecnûnum kañgı
 yerde benim âteş-i hicrânımla ḥasta vü
 biryân ve dest-i gamla giryân

2. kañgı:**Sayfa 145**

Satır: 13

"Hangi" soru sıfatı.

' Aceb şimdi ol bî-çâre Mecnûnum
 kañgı tağda ve benim derdimle
 ağlamağa ve ne şekl şahrâlarda gezip
 yüregiñi dağlamağdadır

3. kañgı:**Sayfa 171**

Satır: 10

"Hangi" soru sıfatı.

şalmışdır yoḥsa benim gibi bir mäh-
 pâre ḥasretiyle mâtemlere
 girip vuşlatıñ kıyâmete mi qalmışdır
 ' Aceb kañgı âfet-i devrân seniñ

4. kañgı:**Sayfa 217**

Satır: 3

"Hangi" soru sıfatı II kânğı taraf.

vişâlden şöıra ğayrı zevke ve şevke
şâd olmuşdu Her kânğı tarafa
baksa Leylâdan ğayrı bir şüret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

kanı:

1. kanı:

Sayfa 183

Satır: 22

"Hani, nerede" anlamlarında

soru zamiri.

hırāmānlar gibi şalındıkça yolunda
pāy-māl olduklarım hep hevāya gitdi
Kanı hāk-ı rehiñ āhıyla feryād etdigim
demler

2. kanı:

Sayfa 183

Satır: 20

"Hani, nerede?". II Verilen sözü

hatırlatan sözün başına getirildiğinde
sitem anlatan bir söz.

āvāreden maḥabbetiñ kalkıp
uşanmışsız Nihāyet ol eyledigiñ 'ahd
ü peymānlar hep cümle yalan yerlere
mi idi Kanı seniñ ol serv-i

kanlı yaşlar akarak:

1. kanlı yaşlar akarak:

Sayfa 185

Satır: 34

Kelime Tipi: **Deyim**

Büyük bir üzüntü ile ağlamak,
kan ağlamak.

Babası bu hālî gördükde yüregi pāre
pāre olup gözlerinden kanlı
yaşlar akarak başını dizine alıp
şefkatle ohşamaya başladı

kanlı yaşlar akıdıp:

1. kanlı yaşlar akıdıp:

Sayfa 139

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Kanlı yaş dökmek; çok ağlamak,
çok gözyaşı akıtmak.

bu naşîhat sözlerini işitdikde
gözlerinden kanlı yaşlar akıdıp
Ey benim sermāye-i 'ömrüm olan
babacığım Hāk Te 'ālā

kanlı yaşlar dökerek:

1. kanlı yaşlar dökerek:

Sayfa 219

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Kan ağlamak.

yaşlar dökerek Leylânîñ mezârına
varıp üstünde niçe niçe feryâd u
figânlar edip andan soñra şahrâya
gidip âh vâhlar edip Mecnûnuñ

kanlı yaşlar dökülürdü:

1. kanlı yaşlar dökülürdü:

Sayfa 123

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Kan ağlamak.

kanlı yaşlar dökülürdü
Halk Kıysın bu hâlini ve derd-i ser-
mecâllerini gördüklerinde kimi acıyıp

kanlı yaşlar döküp:

1. kanlı yaşlar döküp:

Sayfa 123

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

*Büyük bir üzüntü ile ağlamak,
kan ağlamak.*

yigitler ile ol tağın etegine varıp
uzaqdan Leylânîñ obasına toğru
hasret gözüyle bakıp âh vâh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

2. kanlı yaşlar döküp:

Sayfa 169

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

*Büyük bir üzüntü ile ağlamak,
kan ağlamak.*

tağlar aşıp şahrâları geçerdı ve beytler
okuyup feryâd u figân ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hâl
üzre çekilip giderken güneşin

3. kanlı yaşlar döküp:

Sayfa 221

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kan ağlamak. II Büyük bir
üzüntüyle ağlamak, ağlamanın
aşırılığını mecazen anlatan söz.*

gözlerinden kanlı yaşlar döküp feryâd
u figânlar eyledi Ve elini kaldırıp
Cenâb-ı Hâk Te‘âlâ dergâhına bu
yüzden tazarru‘ edip niyâzlar

4. kanlı yaşlar döküp:

Sayfa 211

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kanlı gözyaşları dökmek, kan
ağlamak.*

kanlı yaşlar döküp āhir şabāh olup
āfitāb-ı 'ālem-tāb külle-i
Kāfdan baş kaldırdı

5. kanlı yaşlar döküp:

Sayfa 165

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kanlı gözyaşları dökmek, kan
ağlamak.*

Şimden sonra gayrı Mecnūn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiḡān eyledi

6. kanlı yaşlar döküp:

Sayfa 135

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Kan ağlamak.

derd-i 'aşk u mey ile āhir eyle deyip
du'ālar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu ḥālî gördükde

kanlı yaşlar revān olup:

1. kanlı yaşlar revān olup:

Sayfa 191

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

Kan ağlamak.

edip Dirīḡā cihānda felek beni bir tāze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup taşlarla dögünmege başladı

kapan:

1. kapanıp:

Sayfa 131

Satır: 14

Kapalı duruma getirilmek.

Ve nāleler edip der idi ki
Şimden sonra baña artık vuşlat kapısı
kapanıp hicrān yolları

kapı:

1. kapıñızda:

Sayfa 173

Satır: 25

Kapı, eşik. II Sevgilinin eşiği.

ne sa'ādetdir ki kapıñızda kurbān olup
sa'ādetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcıñız baña bir
kāse-i āb-ı ḡayātır

kapısından avırıp:

1. apısından ayırıp:**Sayfa 173**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) eiğinden ayrılmak,
ayrı düşmek.

iken felek beni apısından ayırıp v re
eylemişdir Beni bu h l üzre
boynu bağlı cigeri d ğlı götür dilerse
 ld rs n dilerse şuçu mu

aplan:**1. aplan:****Sayfa 193**

Satır: 32

Kedigillerden evik ve yırtıcı bir
hayvan.

Seni  bildiği  söz degildir deyip gitdi
Bes tağlara gidip nie zam n anda
olup vaşşilerle alışdı aplan

k r edip:**1. k r edip:****Sayfa 221**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Etkileme, tesir etme.

b - re Mecn na k r edip c n n
ėamıyl  t kati t k olmuşdu Bir gün
yine ‘ deti üzre Leyl nı  mez rına
ziy ret eylemege gelip derd ile

k r eylemez:**1. k r eylemez:****Sayfa 181**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Etki etmemek.

deyip söylerlerdi L kin k r eylemez
‘ şıka ta‘n ile
mümkün olmadığından m btel dir
n‘eylesin Bu h berlerden  ğ h 

k r u kesbim:**1. k r u kesbim:****Sayfa 167**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

 ř ve kazan.

eylesem gerekdir Benim k r u kesbim
budur dedikde Mecn n
Be hey kişi Böyle gözü şirin  h  olup
bunca nice boğazlarsın

kara yerlere şaldı:

1.  ara yerlere  aldı:

Sayfa 219

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Kara yere salmak II Topra a girmek.

yerlere  aldı dedikde Mecn n bu m tem haberini i itdi i gibi  h edip bir na'ra urdu Ortalı ı zelzeleye verip ar ası üstüne yıkıldı

kar r ederseniz:

1.  ar r ederseniz:

Sayfa 147

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Karar vermek; bir durumda sabit kalmak.

ederseniz varıp babasından isteyip ne mi d r m l isterlerse verelim sizi  gibi devletliye vermezler de y  kime verirler dediklerinde  bn-i

kar r edip:

1.  ar r edip:

Sayfa 125

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Karar vermek, bir durumda sabit kalmak.

olan  uffeni  üzerinde  ar r edip  asret gözleriyle Mecn nu  gelip geçtiği yerlere ve yola bakıp hicr n gözlerinden inci d nesi gibi

kar r etmeyip:

1.  ar r etmeyip:

Sayfa 141

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Karar vermek, bir konu hakkında kesin hükme varamamak.

edip ve  ar rını t r-m r eyledikde Y h  sizi deyip  ahr lara çekip ve d v ne g nl   e lemek için bir yerde  ar r etmeyip  a ı ve

2.  ar r etmeyip:

Sayfa 171

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Karar vermek, bir konu hakkında kesin hükme varamamak.

giyersin d 'im  benim gibi bir yerde  ar r etmeyip daldan dala  onarsın bir  arafa çekilip gitmege eversin Seni  bu  ıy feti  bu

karār verdim:**1. karār verdim:****Sayfa 131****Satır: 21**

Kelime Tipi: -

Kesin bir hükme varmak.

cünûna karār verdim Halk-ı ‘âlem ne

derse desinler deyip gâhice

‘Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim

kimler ile oturup ve kimler ile

karârı kalmayıp:**1. karârı kalmayıp:****Sayfa 193****Satır: 14**

Kelime Tipi: -

Kendini tutamamak.

üzerinde Leylâ ile Mecnûnu taşvîr

edip bir güzel meclis yazmışdır

Mecnûn da bu hâli gördükde karârı

kalmayıp herîfiñ elinden

karârını târ-mâr eyledikde:**1. karârını târ-mâr eyledikde:****Sayfa 141****Satır: 13**

Kelime Tipi: -

Karar vermek.

edip ve karârını târ-mâr eyledikde

Yâhû sizi deyip şahrâlara çekip

ve dîvâne gönlünü eglemek için bir

yerde karâr etmeyip tağı ve

karı:**1. karı:****Sayfa 171****Satır: 23***(Kaba konuşmada) kadın.*

kaçıp ayrılmış mı Aşlı nedir beyân

eyle dedikde karı da

cevâb verip

2. karı:**Sayfa 173****Satır: 10***(Kaba konuşmada) kadın.*

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep

seniñ olsun Baña bir puluñ

gerekmez Ben hemân bu zencîre

hayrânım dedikde karı gördü kim

3. karı:**Sayfa 175****Satır: 13***(Kaba konuşmada) kadın.*

verip gönlünü şād eyledi Qarı da
Leylāya du‘ālar edip gitdi
Bu Maḥal Leylānıñ İbn-i Selāma
Nikāh Olunup

4. qarıya:

Sayfa 171

Satır: 20

(Kaba konuşmada) kadın.

yanınca bir zencīre urulmuş bir ādem
yedip gelir Yakīn geldikde
Mecnūn qarıya şorup dedi ki

5. qarıya:

Sayfa 171

Satır: 31

(Kaba konuşmada) kadın.

geçiniriz dediklerinde Mecnūn qarıya
niyāz edip
Beni bunuñ yerine bağla ki zencīre
urmağa müstaḥak aşl benim

6. qarıya:

Sayfa 175

Satır: 12

(Kaba konuşmada) kadın.

Elem çekme anacığım böyle olur bir
nā-murād ‘āşıkdır coşup

kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi
deyip qarıya zencīr bahāsını

kārın yok:

1. kārın yok:

Sayfa 181

Satır: 24

Kelime Tipi: -

(Âşığın çölde dertlenip boş
dolaşmaktan başka) kazancı yok.

Bī-ma ‘nā yere şahrālarda gezip zāyi ‘-i
evkāt edip feryād u figān
eylemekden ğayrı kārın yok Ve hem
saña olan zūlm cihānda bir

karşı:

1. karşı:

Sayfa 131

Satır: 11

"-a karşı, -e doğru" anlamlarında
bir edat.

geceler şabāḥa-dek māh-tāba karşı
beytler söyleyip gāh ırlayıp gāh
ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup yiyip içmekden kesildi

2. karşı:

Sayfa 173

Satır: 28

"-a karşı, -e doğru" anlamlarında
bir edat.

ki kıyāmete dek şafāsından mest olup
kaların Eger red eylerseñiz
emr ü fermān seniñdir Qullarñ
efendisine karşı söylemege

3. karşısından:

Sayfa 143

Satır: 12

Karşın.

Ve yoldan gelip geçen kimesnelerin
ağzından bî-çāre Mecnūnuñ
kendi hakkında söylediği beytleri
işitdikçe karşısından kendi de

4. karşıda:

Sayfa 201

Satır: 7

*Bulunan yere göre önde, ileride
olan (yer).*

İşde cānānñ karşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt
oğusun diyü niyāz eyledi dedikde
Mecnūn da cūş u hurūşa gelip

karşı çıktılar:

1. karşı çıktılar:

Sayfa 163

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Engel olmak, izin vermemek.

ceng için karşı çıktılar Leylā Cenāb-ı
Haqqā tazarru‘lar ve niyāzlar
edip Nevfelin ‘askerini manşūr u
muzaffer eyleye diyü Ġālib

karşı çıkıp:

1. karşı çıkıp:

Sayfa 127

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Karşılamak.

‘Āmir kabīlesinin begi ile cümle belli
başlıları geliyor diyü
haber verdiklerinde karşı çıkıp
görüştüler

karşı komağa cānı olmayıp:

1. karşı komağa cānı olmayıp:

Sayfa 179

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Karşı koymaya gücü kuvveti,
gönlü olmamak.*

karşı komağa cânı olmayıp kendi
hâline komuşdu
Dostlar 'ayblayıp

karşıdan çıkageldi:

1. karşıdan çıkageldi:

Sayfa 213

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Uzak, karşı yönden beklenmeyen
bir anda gelmek.*

anı gördü kim yâr-ı kadîmi olan Zeyd
karşıdan çıkageldi
Selâm verip Mecnûnuñ üstüne müjde
gevherlerin nişâr edip

karşıdan gelip:

1. karşıdan gelip:

Sayfa 125

Satır: 25

Kelime Tipi: -

İleri, yönden gelmek.

yaşlar açar Mecnûn karşıdan gelip
şağa şola bakıp obanıñ etrâfını
tenhâ gördükde hemân-dem ileri âh u
efgânlar edip Leylâ da hasret

karşıla:

1. karşıladılar:

Sayfa 155

Satır: 26

*Dışarıdan gelen bir kimseye
karşılayıcı olarak çıkmak.*

hemân-dem Nevfel 'askeriyle buyurup
Leylânıñ kabîlesi
dil-âverleri dağı hâzır u müheyyâ olup
karşıladılar

kasâvet:

1. kasâvetlendi:

Sayfa 157

Satır: 22

*Kasvet basmak (veya çökmek):
Çok sıkılmak, içi daralmak.*

şulh u şalâh olup Nevfel bu 'askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn
olup şulha tâlib olduğı gâyet gücüne
gelip kasâvetlendi Yanında

kâse-i âb-ı hayâttır:

1. kâse-i âb-ı hayâttır:

Sayfa 173

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyu kasesi.

ne sa'âdetdir ki kapıñızda kırbân olup
sa'âdetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcıñız baña bir
kâse-i âb-ı hayâtıdır

kaşları yaya:

1. kaşları yaya:

Sayfa 141

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Yay gibi kaşları olan (sevgili).

bu tarafda Leylânıñ ise sevdâsı günden
güne ziyâde olup kaşları
yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp
ğamzesi âfet-i cân tutaqları

katâ incitmeyip:

1. katâ incitmeyip:

Sayfa 197

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Asla üzmemek, zarar vermemek.

oğlanınıñ yiye gelip helâk
idegelmişken birisi kendilerini gözetse
ni'metiñ hakkını bilir Ol kimseyi katâ
incitmeyip anıñla yâr olup

katı:

1. katı:

Sayfa 209

Satır: 5

"Çok, pek, aşırı derecede"

anlamında zarf.

Mecnûnumu katı çokdan göresim
geldi lâkin ne çâre edelim
hiçbir tarîk ile buluşmaqlık mümkün
degildir deyip âhır bunu

katı a'lâ:

1. katı a'lâ:

Sayfa 193

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Pekâlâ.

Herîf de

Katı a'lâ tatalım ki cânânla bir olup
ortañızda ikilik kâlmışdır

katı güç oldu:

1. katı güç oldu:

Sayfa 135

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Oldukça fazla zorlaşmak.

me'yūs olup

Şimden soñra buña çāre eylemek atı
güç oldu deyüp gözlerinden

katı müşkildir:

1. atı müşkildir:

Sayfa 133

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Çok zor.

Mükerremeye götürseñiz anda bir du'ā
olunsa ümİddir ki bu dertden
alāş olur Buña ğayrī yüzünden 'ilāc
eylemek atı müşkildir

kātib:

1. kātibine:

Sayfa 223

Satır: 26

*Kitabet eden, yazan, yazıcı; usta
yazıcı.*

fī muarrem yevm-i penc-şenbe
Kātibine her kim ederse du'ā

katlan:

1. atlanayım:

Sayfa 199

Satır: 23

Dayanmak, tahammül etmek.

göreydim geçeydik atlanayım çünkü
aşam oldu
Herkes uykuya vardıkda zārāfetle
kimse tuymadın yatağından

kavl:

1. avle:

Sayfa 149

Satır: 20

*Bir sözle bildirilen fikir, düşünce,
hüküm.*

Mecnūn ile Āşinā Olup Leylāyı Ol
Ġarīb Mecnūna
Alıverelim Diyü Bu avle 'Ahd ü
Emān Etdiğidir

kavl olunan yere:

1. avl olunan yere:

Sayfa 199

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Sözleşilen bölge.

avl olunan yere geldikde ihtiyār
Mecnūna

Sen bunda ur Daı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

ḳavl u ḳarār eylediklerinde:**1. ḳavl u ḳarār eylediklerinde:****Sayfa 149**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Bir konuyu karara bağlamak,
kararlaştırmak.*

vaḳtde sizlere ḥaber ederiz Gelip nikāḥ
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü ṣenā ḳavl u
ḳarār eylediklerinde

ḳavl ü ḳarār eylediler:**1. ḳavl ü ḳarār eylediler:****Sayfa 147**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Kararlaştırmak.

Selām ṣād olup bu söz üzerine ḳavl ü
ḳarār eylediler Çünkü
ṣabāḥ olup aftāb-ı ‘ālem nūr ile
münevver rüşen olup İbn-i Selām

ḳavl ü ḳarārı eyledüğün:**1. ḳavl ü ḳarārı eyledüğün:****Sayfa 183**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Söz ve karar vermek.

ederim diyü eyledüğün ḳavl ü ḳarārı
üzre şimdi kendi ihtiyārıyla varıp
bir nāzānı vuṣlat bāğında güllerini
nālān eylediñ Tatalım ki ben

ḳavm:**1. ḳavmine:****Sayfa 135**

Satır: 19

Kavim, topluluk.

ḳavmine emr edip öldürmege ḡayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu ḥaberi Mecnūnuñ babasına
dediklerinde cān başına sıçrayıp

ḳavm ü kabīlesine:**1. ḳavm ü kabīlesine:****Sayfa 157**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Millet ve kabile.

‘Aşḳdan ḥaberi yoğ idi kim bildi
‘aşḳıñ ḥālī oldur ki ‘aşık
olan kimesne ma‘ ṣūḳun ḳavm ü
kabīlesine ve ne ḳadar müte‘allikātı

kavuş:**1. kavuşdurmakdır:****Sayfa 155****Satır: 15***Bir araya gelmek (vuslat).*

iki hasreti birbirine kavuşdurmakdır

Eger sözünü tutup kıızı

vermekle râzı olursanız ne güzel Size

ikrâmlar edip ne kadar māl

kays:**1. kaysı:-ı****Sayfa 133****Satır: 14***Leylâ ve Mecnûn hikayesinin
erkek kahramanı. Mecnûn'un âşık
olmadan önce anıldığı gerçek adı.*

müşkil iş varsa Hakkı'nın lutfuyla hep

anda feth olur Ol senede

hacca gitmege niyyet edip

mühimmâtını hâzır kıldılar Ve Kaysı

dahı

2. kays:**Sayfa 127****Satır: 8***Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki**Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki ismi.*her zamânki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden

Kays nerde gezer diyü su 'âl eyledikde

Leylânın 'aşkıyla

3. kays:**Sayfa 127****Satır: 17***Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki ismi.*

Âhır sözü bir yere getirip bunu

münâsib gördüler ki varıp Kays

için Leylâyı babasından dilek edelim

kim bizim kabîlemiz anlarını

4. kays:**Sayfa 119****Satır: 4***Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki
erkek kahramanın bir diğer adıdır.*ananın babanın bir dânesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu

Bu hâl üzre Kays üç yaşına girdi Nice

dürlü tatlu söz ile anasını ve

5. kays:**Sayfa 119**

Satır: 24

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki adı.*

olup gâh gâh aralık düşdükçe hocadan
gizli nâz u niyâz edip
birbirlerine envâ'-ı laîfeler ederlerdi
Günlerde bir gün Kays Leylâya

6. **kâysla:-la**

Sayfa 119

Satır: 22

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki adı.*

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dağı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

7. **kays:**

Sayfa 117

Satır: 25

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki adı.*

günler şenlikler edip düğün bayram
eylediler ve adını Kays koyup
nân ni'metle terbiye eylemege
başladılar

8. **kays:**

Sayfa 119

Satır: 9

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki adı.*

Bu hâl üzre bir niçe zamân geçip Kays
yedi yaşına girip her
nesneyi bilir olduğda babası 'ilm ü
hüner öğrenip nâ-dân kalmasını

9. **kays:**

Sayfa 119

Satır: 15

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki adı.*

eyledi Kays dersini bir kerre
hocasından aldığı gibi öğrenip bir dağı
okutmağa hâcet kımayıp 'aklı kavî idi

10. **kaysa:-a**

Sayfa 121

Satır: 1

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki adı.*

Kaysa mâ'il olup âşüfte oldu El-kışsa
iki taraftan birbirlerine

‘âşık olup Qays Leylâya Leylâ Qaysa
meftûn oldular Bir

11. qays:

Sayfa 121

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki adı.*

Qaysa mâ‘il olup âşüfte oldu El-kışşa
iki taraftan birbirlerine
‘âşık olup Qays Leylâya Leylâ Qaysa
meftûn oldular Bir

12. qaysa:

Sayfa 121

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki
Mecnûn'un aşk müptelası olmadan
önceki adı.*

Qaysa mâ‘il olup âşüfte oldu El-kışşa
iki taraftan birbirlerine
‘âşık olup Qays Leylâya Leylâ Qaysa
meftûn oldular Bir

kays-ı bî-çâreniñ hâli:

1. qays-ı bî-çâreniñ hâli:

Sayfa 123

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Çaresiz, zavallı, bahtı yüzüne
gülmeyen Kays'ın vaziyeti. II Aşk
yüzünden düştüğü vaziyet.*

Qays-ı bî-çâreniñ hâli diğer-gün olup
âteş-i hicrânla yanıp yakılmağa başladı
ve hep hâline göre beytler söyleyip
âvâz ile ayrılıp gözlerinden

kays-ı nâ-murâd:

1. qays-ı nâ-murâd:

Sayfa 119

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Muradına, arzusuna eremeyen
bahtsız, Kays.*

ki günden güne hüsnü ziyâde olup
gitmede Bes Qays-ı nâ-murâd
bir uğurdan gönül kuşu zülfü dâmına
düşüp cân u gönülden

kaysiñ babası:

1. kaysiñ babası:

Sayfa 129

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Kays'ın atası, pederi.

verdi diyü beni dillerde destân ederler
dedi

Bes Kaysîñ babası vesâ'irleri

Leylâdan ümİdi kaç' eyleyip

kaysîñ babasına:

1. kaysîñ babasına:

Sayfa 127

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Kays'ın babası.

başlayıp Kaysîñ babasına hitâb edip

Ne için geldiniz diyü su'âl

eylediklerinde onlar mâ-hüve'l-vâkı'

kaysîñ bu hâlini:

1. kaysîñ bu hâlini:

Sayfa 123

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Kays'ın içinde bulunduğu vaziyet.

*II Mecnûn'un aşk yüzünden düştüğü
durum.*

kanlı yaşlar dökülürdü

Halk Kaysîñ bu hâlini ve derd-i ser-

mecâllerini gördüklerinde kimi acıyıp

kaysın hüsnüne:

1. kaysın hüsnüne:

Sayfa 119

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Kays'ın güzelliği.

meftûnu oldu

Leylâ da Kaysın hüsnüne bakıp bir dil-

ber-i zibâ gördükde

kazan:

1. kazanı:

Sayfa 209

Satır: 20

*Kazan; çok miktarda yemek
pişirmeye veya bir şey kaynatmaya
yarayan büyük, derin kap.*

tenhâ yerden çekilip gittiler Ol

maḥalde geldiler kim Leylâ da erişip

peştemâli kuşanıp kazanı ortaya alıp

ve eline kepçesini alıp gelen

kebâb eylediler:

1. kebâb eylediler:

Sayfa 201

Satır: 30

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bağrını yakmak, derinden acı
çekmek.*

getirirlerdi Āhîr-kâr kızını bir maldâr
kimseye verip Zeydin bağırını
hasret âteşiyle kebâb eylediler Bes
bundan sonra Zeydiñ hâli dağı

kebâb olur:

1. kebâb olur:

Sayfa 213

Satır: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ateşte veya sıcakta kavrulmak II
(Ciğer) kebab olmak. Büyük bir acıya
uğramak, yüreği yanmak; çok güçlü
bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak.*

Cânânın olan Leylâ niçe demler idi ki
iştîyâkıñ üzerine ve
âteşine kebâb olur Seni yanına da‘vet
eylemege biñ cânla tâlîb idi

kebüter:

1. kebüter:

Sayfa 125

Satır: 15

Güvercin.

Ey kebüter saña şek etmege çäre mi
var
Kûy-ı yâre varacak bâl ü perûñ var mı
seniñ

kefen:

1. kefenimi:

Sayfa 217

Satır: 30

Ölüye sarılan bez, kefen.

Ey benim şefkatli vâlidem senden ricâ
ederim ki ben öldükden
sonra tâbütumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertîb edip kefenimi

kemik:

1. kemikleri:

Sayfa 221

Satır: 27

(Mecnûn'un) kemikleri.

Mecnûnuñ vücûdu mahv olup ancak
kemikleri kaldı Nâ-çar dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnûnuñ
akrabâ ve ta‘allukâtından gelip

kemikleriyle derisi kalıp:

1. kemikleriyle derisi kalıp:

Sayfa 185

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Bir deri bir kemik kalmak.

aḥṣāma deġin güçle ol ḥaber verdigi
maġārada gelip girdikde
Mecnūnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi alıp aġlamadan

kendi:

1. kendisine:

Sayfa 137

Satır: 19

Kendi, dönüşlülük zamiri.

beni kendisine ul eyledi ‘Aqlım alıp
ve yüregimi āteş ile yakıp beni
dīvāne edip şahrālara salmışdır
Mādem ki ben anıñ eli altındayım

2. kendisini:

Sayfa 149

Satır: 15

Kendi, dönüşlülük zamiri.

ḥaberi işitdi Kendisini İbn-i Selāma
vereceklerini tıydu Yüregine dāġ
üzre dāġ olup ġam u ġuşsası ziyāde
olup tenhāsında āh u efġānlar

3. kendilerine:

Sayfa 151

Satır: 32

Kendi, dönüşlülük zamiri.

ġālib olduğunuzda ara yere ādemleri
girip size yalvarıp ġāḥ cihān
māllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

4. kendiye:

Sayfa 151

Satır: 15

Kendi, dönüşlülük zamiri.

kendiye meyl etdirdi Lākin yine
getirdigin yiyip
Leylādan ġayrı söz söylemedi Vāfir
ibrām eylediklerinde ḥāline

5. kendi:

Sayfa 153

Satır: 11

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

eylemedikçe kendi işim baña ḥarām
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle taġlarda gezmekden ferāġat
edip bir aç ġün bizim ile

6. kendime:

Sayfa 167

Satır: 18

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

deġin ḥaylī zaḥmet çekdim Şimdi
boġazlayıp kimini ehl-i

‘ıyālîme kimini yiyip ve kimisini de
şatıp akçasını kendime nafağa

7. kendi:

Sayfa 133

Satır: 18

"Kendi" dönüşlülük zamiri

(Allah).

Harem-i Şerîfe götürüp Benim oğlum
bu maħalde her ne du‘ā
olunursa Hâk Te‘ālā kendi luṭf u
kerreminden kabûl eder Murād

8. kendi:

Sayfa 159

Satır: 22

"Kendi" dönüşlülük zamiri. II

Âşık.

Bundan şoñra ol yerler baña harām
oldu Hemān yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
zevķ u şafāmızı uçurdum deyip

9. kendisini:

Sayfa 131

Satır: 31

Kendi, dönüşlülük zamiri

(insanlar).

taħammûl edemeyip her kim isterse
kendisini zapt u rabṭ edemeyip
bile ağlardı Ve böyle

10. kendilerine:

Sayfa 159

Satır: 10

Kendi dönüşlülük zamiri. II

Leylâ'nın kabilesi.

kendi elemiñizde ҡalırsız Çünki ceng ü
cidāl olunduķda orta yere
niçe âdemler girip sizi kendilerine
muti‘ü rām eylerler deyip gidesiz

11. kendiyi:

Sayfa 131

Satır: 8

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Mecnûn.

Niçe güzel kızları Mecnûna şatıp
ögdiler Bes bî-çāre Mecnûn
çünki hışımlarından bu iki cevābı işitdi
Perişān yaķasın yırtıp kendiyi

12. kendiyi:

Sayfa 163

Satır: 10

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Mecnûn.

Nevfel ne kadar ki luṭflar edip ri'āyet
edegördü Çāre olmadı
Daḥı ziyāde efgānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

13. kendilerine:

Sayfa 195

Satır: 12

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Hayvanlar.

uzakdan bakarlardı Gelen
yemeklerden Mecnūn ancak bir iki
loḡma
yiyip cümlesini ḥayvānlara verip
kendilerine veliyyü'n-ni'am

14. kendilerine:

Sayfa 197

Satır: 3

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Hayvanlar.

eylediler Çünkü yanına yaklaştılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca iḥsān eyleyen cevāndır
Her biri geri çekilip kıyruklarını

15. kendilerine:

Sayfa 197

Satır: 32

Kendi, dönüşlülük zamiri. II
Hayvanlar.

imiş Bes olanca daḡlarda olan çünkü
Mecnūnuñ elinden ni'met
yediler Mecnūnu kendilerine
veliyyü'n-ni'met bilip dā'imā
yanından

16. kendi:

Sayfa 201

Satır: 19

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

II Zeyd.

var idi ki şah-bāz güzel yigit idi Kendi
'ammūsunuñ bir nāzenīn
kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

17. kendisinden:

Sayfa 203

Satır: 12

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Zeyd.

Görem diyü ṭālib olup ādem gönderip
yanına da'vet eyledi
Zeyd de gelip Leylāya buluşdukda
Leylā da mā-cerāsını kendisinden

18. kendisi:**Sayfa 211**

Satır: 2

*Kendi, dönüşlülük zamiri. II**Leylâ.*

üzre iki yıl tamâm oldu Leylâ da anası
babası yanına gitmek
için esbâbını develere yükletti Kendisi
de bir mahfeye girip

19. kendi:**Sayfa 217**

Satır: 1

*"Kendi" dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşanlar ve yırtıcı
hayvânlar dağı ardına düşüp gittiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

20. kendi:**Sayfa 221**

Satır: 9

*"Kendi" dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

zâirilerle cihânı dutup firâk-ı yâr ile
hâli diğer-gün olup ve kendi gâyet
zebûn olmuştur Bu hâl üzre niçe
zamân geçip âhir Leylânîñ firâkı

21. kendiye:**Sayfa 123**

Satır: 26

*Kendi, dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

Ba‘dehu rivâyet olunur ki kabîlesi
yanında Necûd derler bir tağıñ
yanında Mecnûn her şabâh kendiye
hem-dem ü mahrem olan

22. kendiye:**Sayfa 123**

Satır: 22

*Kendi, dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

edip tesellîler verirlerdi Dâ‘imâ görüp
gözedip her ne tarafa gitse
bile giderlerdi Mecnûn da
yârânlarından sırrını saklamayıp
kendiye

23. kendisini:**Sayfa 125**

Satır: 8

*Kendi, dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

Leylâ tarafından Mecnûna selâm ve
du‘âlar getirir Hemân Mecnûna

tāze cān ḥayāt verdiğinden Mecnûn da
kendisini maḥrem edininip

24. kendisini:

Sayfa 125

Satır: 28

Kendi, dönüşlülük zamiri. ||
Mecnûn.

āhları çekip ortalık yerde vāfir ‘arz-ı
iştiyâklar eylediginden bî-çāre
Mecnûn kendisini zabt edemeyip
girdikçe efgānı birden geçip

25. kendisi:

Sayfa 143

Satır: 15

Kendi, dönüşlülük zamiri II
Leylâ.

kızları bir yere gelip oynayıp kendisi
bir köşeye çekilip şoḥbetlerine
karışmazdı

26. kendi:

Sayfa 155

Satır: 3

Dönüşlülük zamiri. II Mecnûn.

gene eski ‘ālemimde olam ve kendi
feryād u fiğānımla deli gönlüme
teselliler vereyim

27. kendisine:

Sayfa 125

Satır: 6

Kendi, dönüşlülük zamiri. II
Mecnûn.

Bülbül gibi dil-fiğārım ḥaberiñ var mı
seniñ

deyip kendisine cānān zülfünüñ
koḫusunu gönderdiginden şanki

28. kendisini:

Sayfa 125

Satır: 29

Kendi, dönüşlülük zamiri. ||
Mecnûn.

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraktıkda
Āh vāh bugün ne ‘aceb yerde yaḫamı
ele verdin şimdi Leylānıñ

29. kendi:

Sayfa 139

Satır: 13

"Kendi" dönüşlülük zamiri. II
Mecnûn.

kalmışlardır Ben bu derde kendi
ihtiyārımla düşmedim Belki
ezelde Ḥaḫkıñ taḫdīri böyledir
Başımıñ yazısı bu imiş Leylānıñ

30. kendi:**Sayfa 143**

Satır: 12

*Kendi, dönüşlülük zamiri. II**Leylâ.*

Ve yoldan gelip geçen kimesnelerin
ağzından bî-çâre Mecnûnuñ

kendi hakkında söylediği beytleri
işitdikçe karşısından kendi de

31. kendi:**Sayfa 153**

Satır: 29

*"Kendi" dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

üzre ortalıkda kendi ahvâline
müte'allık tedbîr ü tedârük yokdur
Hemân 'arz-ı hâl olsun deyip bir kaç
beyt söyleyip ma'nâsı bu

32. kendisine:**Sayfa 157**

Satır: 1

*Kendi, dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

Bak şu Mecnûn dedikleri âdem ki
kendisine yardım eyleyen

'askerin bozulduğun ister ne
söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

33. kendisine:**Sayfa 157**

Satır: 7

*Kendi, dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

olup muktezâ-yı 'aşk üze kendisine
zararı var iken bile yine Leylâ
kabîlesiniñ gâlib olmasın isteyip Hâk
Te'âlâ dergâhına yüz sürüp

34. kendi:**Sayfa 159**

Satır: 9

*"Kendi" dönüşlülük zamiri. II**Nevfel.*

kendi elemiñizde kalırsız Çünkü ceng ü
cidâl olunduğda orta yere
niçe âdemler girip sizi kendilerine
mutî'ü râm eylerler deyip gidesiz

35. kendi:**Sayfa 159**

Satır: 13

*"Kendi" dönüşlülük zamiri. II**Mecnûn.*

erişdirir diyü kendi gūşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk
u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânın devesi yularını

36. kendimize:

Sayfa 161

Satır: 13

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Leylâ'nın kabilesi.

ile uşlunuñ arasında ne münâsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip 'âlem halkı arasında rüsvây
olavuz Eger elbette ver derseñiz

37. kendisine:

Sayfa 163

Satır: 33

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Mecnûn.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip 'aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

38. kendi:

Sayfa 165

Satır: 17

"Kendi" dönüşlülük zamiri. II

Leylâ.

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamândan soñra babası sürür ile
gelip oturdukdā Leylâ

39. kendim:

Sayfa 171

Satır: 30

"Kendi" dönüşlülük zamiri. II

İhtiyar kadın.

gezdirep merhamet şāhibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

40. kendisini:

Sayfa 175

Satır: 12

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Mecnûn.

Elem çekme anacığım böyle olur bir
nā-murād 'aşıkdır coşup
kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi
deyip karıya zencir bahāsını

41. kendisini:

Sayfa 177

Satır: 12

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Leylâ.

Ḥaḳ Te‘ālā birbirlerine mübārek
eyleye dediklerinde çünkü
kendisini İbn-i Selāma nikāḥ edip
vereceklerin işitdi

42. kendimi:

Sayfa 179

Satır: 11

"Kendi" dönüşlülük zamiri. II

Leylâ.

olmadığım takdīrce kendimi zehrleyip
helāk olurum diyü ‘azīm
andlar içdikde çünkü İbn-i Selām
Leylānıñ ‘azābını āteşini görüp

43. kendiniñ:

Sayfa 179

Satır: 14

"Kendi" dönüşlülük zamiri. II

Leylâ.

yeminlerini işitdikde nā-çār olup der ki
Ancak bakıp cemālını seyr eylemekle
ḳanā‘at edip kendiniñ ağzı

44. kendisini:

Sayfa 181

Satır: 28

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Mecnûn.

Mecnûn da çünkü ol nefesi tutulacak
herīfden bu zehirli sözleri
işitdikde hemān-dem ḥayḳırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

45. kendimi:

Sayfa 183

Satır: 16

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Leylâ.

‘ahd ü peymānlar edip Ḥaḳ Te‘ālā
evvel baña gösterip senden gayrı
kimse benim ḥüsnüm bāğına gire Eger
ibrāma uğrarsam kendimi helāk

46. kendiñ:

Sayfa 183

Satır: 26

Kendi dönüşlülük zamiri. II

Leylâ.

yüreklere ekiverdiñ Ve elimde olan
etegiñ ucunu ḳanğı el ile çekdiñ
Ve benim başıma şahrāları dar edip
kendiñ varıp ağyār ile yār

47. kendisine:

Sayfa 189

Satır: 20

Kendi, dönüşlülük zamiri. II

Sevda kastedilmiştir.

ķab l eylemek isterim Amm 
n'eyleyem sevd  beni kendi ĥ lime
ķomayıp ne ķ re kendisine ķul
eylemiŗdir Her ne ķadar ki seniŗ

48. kendisini:

Sayfa 195

Satır: 21

Kendi d n ŗ l l k zamiri. II

Padiŗahın musahibi.

' ķil olduŗu eclden p diŗ h ziy de
maĥabbet edip kendisini
ned m-i ĥ ŗ eylemiŗdi

49. kendini:

Sayfa 203

Satır: 22

Kendi, d n ŗ l l k zamiri. II

Mecn n.

Ey Mecn n eger maķŗ duŗ 'aŗķ
cev hirine m lik olmak
dilerseŗ kendini ķekip ķevirip uŗlu ad
ile olsaŗ daĥı ķolaylıŗla

50. kendisini:

Sayfa 209

Satır: 25

Kendi, d n ŗ l l k zamiri. II

Mecn n.

baŗından gidip arķası üzerine yıķıldı
Ne ĥ l ise kendisini d ŗ r p
daĥı yak n vardı Leyl  ise t rmad n
her bir fak riŗ ķanaŗına birer

51. kendisini:

Sayfa 219

Satır: 19

Kendi, d n ŗ l l k zamiri. II

Zeyd.

Leyl niŗ  ld ŗ nden ĥ berd r olup
yakas n  p releyip kendisini
yerden yere urdu Ve siy h m tem
lib slar n  giyip gözlerinden ķanlı

52. kendi:

Sayfa 125

Satır: 10

Kendi, d n ŗ l l k zamiri. II

Mecn n.

d 'im  seĥer yeline söz söyleyip
anıŗla deli g  nl ne teselliler verir
idi Ve kendi t rafından yel ile Leyl ya
sel m ve du' lar gönderip

53. kendi:

Sayfa 143

Satır: 12

"Kendi" d n ŗ l l k zamiri. II

Leyl .

Ve yoldan gelip geçen kimesnelerin
ağzından bî-çâre Mecnûnuñ
kendi hakkında söylediği beytleri
işitdikçe karşısından kendi de

kendi 'âleminizde olasız:

1. kendi 'âleminizde olasız:

Sayfa 151

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Hiçbir şeye karışmamak, kendi
hâlinde, dünyasıyla meşgul olması
anlamları kastedilmiştir.*

ricâ ederim ki bu huşûşda vücûd-ı
şerîfinize zahmet vermeyip kendi
'âleminizde olasız Şimdi ben bu yâbân
âdemi şekline girip insân

kendi 'âlemiñizde olup:

1. kendi 'âlemiñizde olup:

Sayfa 141

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) kendi dünyasında
olması.*

ve ihsân edip beni kendi hâlime
koyasın kendi 'âlemiñizde
olup tatalım 'Âlem 'âşık olup
gitmiştir bağında dâ'im gül bitmiştir

kendi 'âlemlerinde olup:

1. kendi 'âlemlerinde olup:

Sayfa 181

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Hiçbir şeye karışmadan, sessizce
kendi dünyasında yaşamak.*

bir yere gelip birbirinden murâd alıp
verdiler Ve kendi 'âlemlerinde
olup dâ'imâ zevk u şafâ sürmede sen
ise bu hâlden haberiñ yok

kendi ayağımla geldim:

1. kendi ayağımla geldim:

Sayfa 173

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Kendi arzusuyla gelmek.

hâtırınıza ağır gelip bu kulunuza gâzab
eylediniz ise şimdi kendi
ayağımla huzûr-ı şerîfiñize geldim
Boynumu urup helâk eylerseñiz

kendi elimle üleşdirsem:

1. kendi elimle üleşdirsem:

Sayfa 209

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın kendi eliyle (yemeği)
paylaştırması.*

elimle üleşdirsem ol dağı eline bir
çanak alıp aralığa girse ol vaktde
görüşmek olur dedi

kendi eliyle arslanlara verirdi:

1. kendi eliyle arslanlara verirdi:

Sayfa 195

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*(Cevânın) kendi eliyle aslanları
(koyunla) beslemesi.*

aşlan-ḥāneye varıp akçeler verip bir
kaç koyun getirip
ve kendi eliyle arslanlara verirdi Ol
ḥayvânlar her gün yanlarında

kendi ḥālime komayıp:

1. kendi ḥālime komayıp:

Sayfa 189

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kendi başına, bildiği gibi yalnız
bırakmamak.*

ḳabûl eylemek isterim Ammā
n'eyleyem sevdâ beni kendi ḥālime

ḳomayıp ne çāre kendisine ḳul
eylemiştir Her ne ḳadar ki seniñ

kendi ḥālime koyasın:

1. kendi ḥālime koyasın:

Sayfa 141

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kendi başına, bildiği gibi yalnız
bırakmak.*

ve iḥsân edip beni kendi ḥālime
koyasın kendi 'ālemiñizde
olup tatalım 'Ālem 'āşık olup
gitmiştir bāğında dā'im gül bitmiştir

kendi ḥālime koyup:

1. kendi ḥālime koyup:

Sayfa 153

Satır: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Bir şeyi) kendi hâlinde
bırakmak: Üzerinde çalışmayarak
geliştirmemek veya bakımsız
bırakmak, işlememek. II Tek başına
bildiği gibi davranacak vaziyette
serbest bırakmak.*

Hemân lutf edip beni kendi ḥālime
koyup ğam-ı cānānla zevḳ u

şafāya mu 'tād olmuşken huzūrumu
uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

2. kendi hālīme koyup:

Sayfa 187

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Tek başına bildiği gibi

*davranacak vaziyette serbest
bırakmak.*

Luṭf edip ben bī-çāreyi kendi hālīme
koyup uyķumu uçurma
Ve cānānımın hayālīni ūrkūdūp
kaçırma dedikde babası bī-çāre

kendi hālīnde 'āleminde olup:

1. kendi hālīnde 'āleminde olup:

Sayfa 153

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Kendi dünyasında olmak.

Nevfel de cān kulağıyla dinleyip
taḥsīnler ederdi Bir zamān bu hāl
üzre Nevfel de kendi hālīnde
'āleminde olup her gün bir bāğçaya

kendi hālīne komuşdu:

1. kendi hālīne komuşdu:

Sayfa 179

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Kendi halinde bırakmak. II

Kendisiyle baş başa bırakmak.

karşı komağa cānı olmayıp kendi
hālīne komuşdu
Dostlar 'ayblayıp

kendi hālīne koymakdır:

1. kendi hālīne koymakdır:

Sayfa 161

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kendi başına, bildiği gibi yalnız
bırakmak.*

olan yine bunları kendi hālīne
koymakdır dedi ki
Hoş olan oldu giden gitdi Şimden
soñra suçunuzdan geçip

kendi ihtiyārīnla varıp:

1. kendi ihtiyārīnla varıp:

Sayfa 183

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Kendi rızasıyla gitmek.

ederim diyü eyledüğün kavlı ü kararı
üzre şimdi kendi ihtiyārīnla varıp

bir nāzānı vuşlat bāğında güllerini
nālān eylediñ Tıtalım ki ben

kendi kendi:

1. kendi kendi:

Sayfa 183

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Kimseyle ilgisi, ilişkisi olmadan.

olup servi gibi dā'imā ber-ķarārım
deyip kendi kendi buña benzer
niçe sözler söyleyip feryād eyledi

kendi mekânımdan:

1. kendi mekânımdan:

Sayfa 153

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Kendi yeri. II Mecnûn'un çölü
kastedilmiştir.*

idi kim Biz bî-çāreyi va' delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup ahvālime

kendi naķsını hālî üzre kovup:

1. kendi naķsını hālî üzre koyup:

Sayfa 207

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un (kendi) resmini
olduğu gibi (bozmadan) bırakması.*

taşvîre rāst gelip Leylānıñ naķsını
bozup kendi naķsını hālî üzre koyup
cānān ile ikimiz bir olup ortamızda
senlik benlik kalmamışdır

kendi özümden kalmayıp:

1. kendi özümden kalmayıp:

Sayfa 215

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) kendinden bir şey
kalmamak. II Varlığından geçmek
anlamında.*

yanıñda oturdum ammā haķıķatde
kendi özümden kalmayıp hemān
bir cānsız şüret gibi murādım oldur ki
vücūdumda hāk-pāyine nişār

kendi rızası yok:

1. kendi rızası yok:

Sayfa 183

Satır: 2

Kelime Tipi: -

(Leylā'nın) kendi izni olmaması.

Murādım seni imtiḥān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmın
kendi rızası yok iken verdiler

kendi rızasıyla:

1. kendi rızasıyla:

Sayfa 181

Satır: 20

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) kendi arzusu, isteği.

Murādı ancak seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmak için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selāma
verip niçe günler düğünler ikisi

kendi şüretini incitmeyip:

1. kendi şüretini incitmeyip:

Sayfa 193

Satır: 15

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) kendi resmine

dokunmaması.

kâğıdı alıp Leylânın şüretini bozup
kendi şüretini incitmeyip ḥâli
üzre kodu Herîf de bu ḥâli gördükde
ḥayrân olup

kendin 'âleminde oldu:

1. kendin 'âleminde oldu:

Sayfa 209

Satır: 33

Kelime Tipi: -

(Âşığın) kendi dünyasına

dalması.

dünyâlar anın oldu Ve yine tağlarda
gidip kendin 'âleminde oldu
Rivâyet olunur ki çünkü bu ḥâl

kendisini aldirmiş:

1. kendisini aldirmiş:

Sayfa 147

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, kendini

kaybetmek.

kimseler İbn-i Selāmın yanına gelip
gördüler ki gam u gussa deryâsına
talmış ve maḥzûn perîşân olup
kendisini aldirmiş Sebebi ne idüğün

kendü:

1. kendüye:

Sayfa 141

Satır: 8

"Kendi" dönüşlülük zamiri.

zamān nāleler edip efgānlar eyleyip
 āḥir-kār babası ne eyledi ise
 Mecnūnu kendüye rām eyledi Alıp
 kabīlesine getirdi

kendüden yaña:

1. kendüden yaña:

Sayfa 173

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Kendinden yana, tarafa.

biraz kendüden yaña hem aqçe istemez
 ve hem gāyet zebūn olmakla
 maḥal-i merḥamet olup

kendüye geldikde:

1. kendüye geldikde:

Sayfa 191

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Aklı başına gelmek.

Ve şoñra varıp babasınıñ mezārını
 bulup üzerine düşüp bir
 zamān bī-ḥūş olup aklı gitdi Ve
 kendüye geldikde feryāda başlayıp
 dedi ki

kepçe:

1. kepçe:

Sayfa 209

Satır: 28

*Uzun saplı, büyük ve derince
 kaşık.*

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet
 Mecnūna geldi Ol daḥı çanağını
 şundukda Leylā da bir kepçe urup
 çanağını kırdı Çünkü Leylā da

2. kepçe:

Sayfa 209

Satır: 29

*Uzun saplı, büyük ve derince
 kaşık.*

ğayrileri gibi çanağına pilāv kırmayıp
 kepçe ile urup kırınca
 Mecnūn da rakş edip gūyā ‘ālemler
 kendiniñ oldu

kerem eyle:

1. kerem eyle:

Sayfa 167

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Cömertlik etmek, iyilik etmek.

kalmış esbābdan ne var ise cümlesini
 çıkarıp avcıya teslīm edip

Kerem eyle Benim bu esbābımı al şat
Ehl-i 'ıyāline nafağa

Bu hikāyetden maḵsūd yırtıcı
ḥayvānlar ki dā'imā ādem

2. kerem eyle:

Sayfa 167

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Cömertlik etmek, iyilik etmek.

3. ki:

Sayfa 221

Satır: 26

"Ne zaman ki, -dığı zaman"

anlamında bağlaç.

avcıya yalvarıp

Kerem eyle şu ḥayvāncıkları şaliver
dediginde

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp

geldiler tamām bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa ḳādir olmadılar Bir
yıldan soñra ḥayvānlar gördü ki

ki:

1. ki:

Sayfa 191

Satır: 30

Ki bağlacı.

4. ki:

Sayfa 121

Satır: 12

Bağlaç.

Ve soñra varıp babasınıñ mezārını
bulup üzerine düşüp bir
zamān bī-ḥūş olup aklı gitdi Ve
kendüye geldikde feryāda başlayıp
dedi ki

Aḥvāllerinden ba'zı ba'zı kimesneler
bu ḥālī tıyduḳda
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

2. ki:

Sayfa 197

Satır: 28

Ki bağlacı.

5. ki:

Sayfa 127

Satır: 17

"Bu yüzden" anlamında bağlaç.

biz de seniñ cānıña ḳuşur etmeyip
şuçuñu 'afv eyledik dedi

Āḥir sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Ḳays

için Leylâyı babasından dilek edelim
kim bizim kabîlemiz anlarıñ

6. ki:

Sayfa 127

Satır: 19

"Bu yüzden" anlamında bağlaç.

kabîlesinden alçağ degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mâllar
verip araya girip bu söz üzre

7. ki:

Sayfa 189

Satır: 2

"Ki" bağlacı.

ocağı sönüp kabîle şāhibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ğayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tutup bu

8. ki:

Sayfa 117

Satır: 5

"Ki" bağlacı.

başı buğı yoğ idi Bir ulu kimse var idi
ki kabîlesi halkı emrine
rām olmuşlar idi Aşlā sözünden taşra
bir iş işlemezlerdi Ğāyetle

9. ki:

Sayfa 123

Satır: 25

"Ki" bağlacı.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki kabîlesi
yanında Necūd derler bir tağıñ
yanında Mecnūn her şabāh kendiye
hem-dem ü mahrem olan

10. ki:

Sayfa 125

Satır: 21

"Ki" bağlacı.

etegine varıp uzakdan Leylānıñ
obasına toğru baqdıkda gördü ki
obanıñ etekleri açılıp Leylā ayın on
dördü gibi obanıñ içinde

11. ki:

Sayfa 167

Satır: 12

"Ki" bağlacı.

Avcı da bu Mecnūnuñ bu hāline bakıp
hayrān olup
‘Acabā bu dīvāne n’için ağlar ki
derken bir zamāndan soñra

12. ki:

Sayfa 217

Satır: 33

"Böylelikle" anlamında bağlaç.

olan Mecnūnum ki benim öldüğümünden
 haberdār ola Gelip
 mezārım üstüne beni arayıp
 toprağımda

13. ki:

Sayfa 129

Satır: 22

"Ki" bağlacı.

olup gāh gāh kabīlemiz etrāfını dolaşıp
 dürlü dürlü beytler söyleyip
 neler eyler ma'lūm-ı şerīfîñizdir ki
 'Arab t̄ā' ifesi ne mertebe ādemiñ

14. ki:

Sayfa 131

Satır: 28

"Ki" bağlacı.

mikdār maḥzūn göñlünü şād eyleye ve
 derd ü gāmdan āzād eyleye
 olmaz mı idi Āh 'aceb başımda ol
 sa'ādet var mı ki Bu daḥı ölür

15. ki:

Sayfa 133

Satır: 12

"Ki" bağlacı.

dediklerinde Mecnūnuñ babası bu
 sözü işitdikde ma'kūl görüp dedi
 ki Ḥaḳīḳat Kā'be-i Mūkerreme ehl-i
 ḥācet kıblesi olup her ne kadar

16. ki:

Sayfa 135

Satır: 25

"Ki" bağlacı.

olunur ki Beni Sa'd kabīlesinden bir
 kimesne maşlahat için yola çekilip
 giderken yolu Mecnūnuñ olduḡu yere
 uğrayıp gördü ki bir taze yigit

17. ki:

Sayfa 135

Satır: 26

"Ki" bağlacı.

olunur ki Beni Sa'd kabīlesinden bir
 kimesne maşlahat için yola çekilip
 giderken yolu Mecnūnuñ olduḡu yere
 uğrayıp gördü ki bir taze yigit

18. ki:

Sayfa 135

Satır: 32

"Ki" bağlacı.

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revân oldular
Hikmet-i Allâhın yolu Mecnûnûn
kabîlesine uğrayıp gördü ki

19. ki:

Sayfa 137

Satır: 18

"Ki" bağlacı.

berî hizmet-i şerefîñizden dūr olup
tekaşşurluk ederim ammâ bu işde
benim zerre kadar günâhım yokdur
‘Aşk derler bir pâdişâh vardır ki

20. ki:

Sayfa 137

Satır: 23

"Ki" bağlacı.

budur ki dâ‘imâ sersem gezdirmekdir
Luţf u ihsân edip bu huşûşda
kuşûruma bakmayıp hâtır-ı şerîfîñiz
kalmasın diyü sözünü tamâm

21. ki:

Sayfa 141

Satır: 9

"Ki" bağlacı.

Vâlide vesâ‘ir akrabası yanına cem‘
olup ki ana teselliyet verip

hâl hâtır-ı hatırımı ele aldılar Mecnûn
da ne çâre hatırları için bir

22. ki:

Sayfa 145

Satır: 3

"Ki" bağlacı.

bir dikendir Tütalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lâkin neyleyem ki
ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
olmadıktan soñra baña cehennem

23. ki:

Sayfa 145

Satır: 3

"Ki" bağlacı.

bir dikendir Tütalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lâkin neyleyem ki
ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
olmadıktan soñra baña cehennem

24. ki:

Sayfa 145

Satır: 5

"Ki" bağlacı.

gibi gelir Āh u efğānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldiğîñizde
yüzüñ beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
âyinesinde gamdan gayrı

25. ki:

Sayfa 145

Satır: 19

" Ki" bağlacı.

içinde gezerken ol yere gelip Leylâyı
gördü ki maḥzûndur

Oturup ağladıkça bakıp gördükde

26. ki:

Sayfa 147

Satır: 5

" Ki" bağlacı.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Benī Esed
ḳabīlesi ekābirlerden İbn-i

Selām nāmında bir tāze cevān var idi
Ġāyet mālḍār olup niçe ḳabīleye

27. ki:

Sayfa 147

Satır: 17

" Ki" bağlacı.

kimseler İbn-i Selāmıñ yanına gelip
gördüler ki ğam u ğuşṣa deryāsına
ṭalmıṣ ve maḥzûn perīṣān olup
kendisini aldırımıṣ Sebebi ne idüğün

28. ki:

Sayfa 149

Satır: 29

" Ki" bağlacı.

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir tāze yigit oturup
ṭurmadın firāḳlı

29. ki:

Sayfa 151

Satır: 17

" Ki" bağlacı.

münāsib bir ḳaç beytler okudu Ḥazīn
āvāzıyla bir cins ırladı ki
işidenleriñ ṣabrı ḳarārı ḳalmayıp
cümlesiniñ yüregi ṭaşıp ağlamağa

30. ki:

Sayfa 151

Satır: 30

" Ki" bağlacı.

kıyafetinden çıḳdım Leylā ise bir
nāzenīn-perīdir Ne ihtimāldir
ki bencileyin divāneye vereler Cenk
edip zūr ile alıverem derseniz

31. ki:

Sayfa 153

Satır: 6

" Ki" bağlacı.

Hemān lutf edip beni kendi hālime
koyup ğam-ı cānānla zevk u
şafāya mu'tād olmuşken huzūrumu
uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

32. ki:

Sayfa 153

Satır: 7

"Ki" bağlacı.

bir kaç gün zevk u şafāñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnūnuñ aşlā
i'tikādı yok Hāk Te'ālā Hāzretine

33. ki:

Sayfa 153

Satır: 12

"Ki" bağlacı.

eylemedikçe kendi işim baña harām
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle tağlarda gezmekden ferāġat
edip bir kaç gün bizim ile

34. ki:

Sayfa 153

Satır: 19

"Ki" bağlacı.

ki Mecnūnu hamāma getirip yudular
Ve başını tırāş edip pāk ü pākize

libāslar ile bir ādem kıyāfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

35. ki:

Sayfa 153

Satır: 28

"Ki" bağlacı.

gidip ahşāmlara degin 'ayş u 'işretler
edip Mecnūnuñ ahvālını
unudup aşlā muqayyed olmadı
Mecnūn da gördü ki va'deleri

36. ki:

Sayfa 155

Satır: 2

"Ki" bağlacı.

muqayyed olmadıñız Hālā şabr u
karārım kalmayıp tākātım tāk
oldu Luṭfuñuzdan ricā vü niyāz ederim
ki bu fakīre izin veresiz ki

37. ki:

Sayfa 157

Satır: 1

"Ki" bağlacı.

Bak şu Mecnūn dedikleri ādem ki
kendisine yardım eyleyen
'askerin bozulduğun ister ne
söyledigini birbirlerine söyleşirlerdi

38. ki:

Sayfa 157

Satır: 3

" Ki" bağlacı.

‘Aşğdan haberi yoğ idi kim bildi
 ‘aşkıñ hāli oldur ki ‘āşık
 olan kimesne ma ‘ şūğun kavm ü
 kabīlesine ve ne kadar müte‘allikātı

39. ki:

Sayfa 159

Satır: 21

" Ki" bağlacı.

Bundan soñra ol yerler baña harām
 oldu Hemān yazıklar baña ki
 bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
 zevk u şafāmızı uçurdum deyip

40. ki:

Sayfa 161

Satır: 10

" Ki" bağlacı.

sebeup olmayalım Lākin siz bunca ‘āqıl
 devletli kimsesiz bunca
 zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
 gelmişizdir Sizden hāşā ki zulm

41. ki:

Sayfa 161

Satır: 13

" Ki" bağlacı.

ile uşlunuñ arasında ne münāsebeti
 vardır ki anı kendimize güyegi
 edip ‘ālem halkı arasında rüsvāy
 olavuz Eger elbette ver derseñiz

42. ki:

Sayfa 161

Satır: 16

" Ki" bağlacı.

emr sizindir verelim Aşlā muḥālefet
 yokdur Lākin cümle kabīle-i
 ‘Arab halkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
 dād ederken vardı bir nām-dār

43. ki:

Sayfa 161

Satır: 25

" Ki" bağlacı.

olan yine bunları kendi hāline
 koymağdır dedi ki
 Hoş olan oldu giden gitdi Şimden
 soñra suçunuzdan geçip

44. ki:

Sayfa 163

Satır: 3

" Ki" bağlacı.

Varıp Hâyfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

45. ki:

Sayfa 163

Satır: 3

" Ki" bağlacı.

Varıp Hâyfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

46. ki:

Sayfa 163

Satır: 6

" Ki" bağlacı.

katıp ğam u ğuşşalar ziyade edip
yüregim dāğ üzre dāğ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāgat edip beni mahzūn u

47. ki:

Sayfa 163

Satır: 9

" Ki" bağlacı.

Nevfel ne kadar ki luţflar edip ri'āyet
edegördü Çāre olmadı

Dağı ziyāde efġānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

48. ki:

Sayfa 163

Satır: 14

" Ki" bağlacı.

ardı sıra ādemler gönderip etrāfı
aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānıñ

49. ki:

Sayfa 163

Satır: 16

" Ki" bağlacı.

üzerine 'asker çekip geldigini Leylā da
işitdikde öyle mesrūr olup
şafālar edip der ki

50. ki:

Sayfa 163

Satır: 18

" Ki" bağlacı.

Gūyā dünyāları kendisine verdiler
Haķķa çok şükrlr edip
ümīd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nā-murādı

51. ki:

Sayfa 163

Satır: 31

"Ki" bağlacı.

der idi ki

Hayf ki cihān bāğında nā-murādımızıñ

ğoncesi açılmağa başladı

52. ki:

Sayfa 163

Satır: 32

"Ki" bağlacı.

der idi ki

Hayf ki cihān bāğında nā-murādımızıñ

ğoncesi açılmağa başladı

53. ki:

Sayfa 165

Satır: 27

"Ki" bağlacı.

Ba' dehu rivāyet olunur ki nā-murād

Mecnūn Nevfeliñ müsā'ade

eylemedigiñi bildikde Nevfel ile hātırı

çalıp şahrālara gitmişdir Tağ

54. ki:

Sayfa 165

Satır: 31

"Ki" bağlacı.

uğrayıp gördü ki üç dāne geyik

yavrucaıklarını dutup muhkem

bağlamış anaları hasret ile yüreklerin

dāğlamış Turmadan ağlaşıp

55. ki:

Sayfa 165

Satır: 33

"Ki" bağlacı.

sürmeli gözlerinden insān gibi yaşlar

ağar Bir dil-ber ki ādemin cigerin

yağar Avcı bunları tutup Haylī

zamāndır

56. ki:

Sayfa 167

Satır: 3

"Ki" bağlacı.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki

bunları boğazlayıp

yükleneyim ikisini şatıp birini ehl-i

'ıyālime verip anlara nafağa edeyim

57. ki:

Sayfa 167

Satır: 31

"Ki" bağlacı.

eyle Hemān bunları şalıver dedikde

avcı da gördü ki Mecnūnun

esbābı āhūlardan ziyāde aqça eder Bu
şikār dahı a'lādır deyip

58. ki:

Sayfa 169

Satır: 20

"Ki" bağlacı.

teklîfî eyleme dedikde Mecnûn

Ne çāre edem ki seniñ hātırın hoş edip
gücün nem varsa bu

59. ki:

Sayfa 169

Satır: 22

"Ki" bağlacı.

avcıya verip elinden üç dāne āhū
yavrucaqlarını alıp āzād eyledeyim
Şimdi böyle 'üryān olup yanımda bir
habbe qalmadı ki saña

60. ki:

Sayfa 171

Satır: 2

"Ki" bağlacı.

gāyet şusamışdı Nā-gāh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laţîf havuz yapmışlardır

61. ki:

Sayfa 171

Satır: 4

"Ki" bağlacı.

İçi tırna gözü āb-ı hayāt gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
mikdār ol şudan içip ağacın gölgesinde
oturdukda gördü ki ağacın

62. ki:

Sayfa 171

Satır: 6

"Ki" bağlacı.

üstünde bir saç sünbül dil-ber gibi bir
siyāh güzel karga tırmadın
daldan dala konar Mecnûn bu hāli
gördükde dedi ki

63. ki:

Sayfa 171

Satır: 16

"Ki" bağlacı.

cünbüşün tehî degil sende bir hālet var
deyip
Bir sır var ki Bāreka'llāh haylî ağzın
pek hiç baña ağzın

64. ki:

Sayfa 171

Satır: 20

" Ki" bağlacı.

yanınca bir zencîre urulmuş bir âdem
yedip gelir Yakîn geldikde
Mecnûn kıarıya şorup dedi ki

65. ki:

Sayfa 171

Satır: 21

" Ki" bağlacı.

Bu âdemiñ cürmü kabâhâti nedir ki
kan eylemiş âdem gibi
zencîre urmuşsun Yoḥsa hırsız mı
yâḥûd kulumdur ki efendisinden

66. ki:

Sayfa 171

Satır: 22

" Ki" bağlacı.

Bu âdemiñ cürmü kabâhâti nedir ki
kan eylemiş âdem gibi
zencîre urmuşsun Yoḥsa hırsız mı
yâḥûd kulumdur ki efendisinden

67. ki:

Sayfa 171

Satır: 25

" Ki" bağlacı.

Sözüñ toḡrusu budur ki ben fakîr-i bî-
çâreyim ki aشلā bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kâdir degilim bir ihtiyârım ve

68. ki:

Sayfa 171

Satır: 25

" Ki" bağlacı.

Sözüñ toḡrusu budur ki ben fakîr-i bî-
çâreyim ki aشلā bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kâdir degilim bir ihtiyârım ve

69. ki:

Sayfa 173

Satır: 18

" Ki" bağlacı.

yüzüne bakdıkda Mecnûn da yüzüne
bakdıkda Mecnûn da 'arz-ı hâle
başlayıp dedi ki

70. ki:

Sayfa 173

Satır: 20

" Ki" bağlacı.

Ey benim nâzenîn ü şîvekârım Hâlîme
merḥamet edip bir naẓar

eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdası beni
böyle zencirlere urdu Ve

71. ki:

Sayfa 173

Satır: 25

" Ki" bağlacı.

ne sa'âdettir ki kapınızda kırbân olup
sa'âdetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcıñız baña bir
kâse-i âb-ı hayattır

72. ki:

Sayfa 173

Satır: 27

" Ki" bağlacı.

ki kıyâmete dek şafâsından mest olup
kalırın Eger red eylerseñiz
emr ü fermân seniñdir Kıllarıñ
efendisine karşı söylemege

73. ki:

Sayfa 173

Satır: 29

" Ki" bağlacı.

ne cânı vardır Cânım oldur ki bu
kıllarına merhâmet edip suçunu
'afv buyuralar Havfa düşüp yine
feryâd u figânlar edip belli ki bir

74. ki:

Sayfa 173

Satır: 30

" Ki" bağlacı.

ne cânı vardır Cânım oldur ki bu
kıllarına merhâmet edip suçunu
'afv buyuralar Havfa düşüp yine
feryâd u figânlar edip belli ki bir

75. ki:

Sayfa 173

Satır: 31

" Ki" bağlacı.

mağalinde 'afv buyuralar Dağı
ümîdim oldur ki hemân buyursañız
kırbân eyle sultânım deyip âhir cüş u
hurûşa gelip yâ Allah

76. ki:

Sayfa 175

Satır: 34

" Ki" bağlacı.

hâzretiniñ de emri üzre kızınızı nikâh
eylemege geldik Ma'lûm-ı
devletiñizdir ki

77. ki:

Sayfa 179

Satır: 6

" Ki" bağlacı.

Haylî luţflar eylediñiz Lâkin ben
kuluñuzdan ‘acabâ ne cürm ve
ne günâh şâdır oldu ki suçumu beyân
eylemedin böyle ğazaba

78. ki:

Sayfa 179

Satır: 8

" Ki" bağlacı.

müstehak olduğ dedikde Leylâ cevâb
verip
Saña bu suç yeter ki vuslâtım
sevdâsına düşüp küstâhlık edip

79. ki:

Sayfa 179

Satır: 9

" Ki" bağlacı.

el uzatdın Ma‘lûmuñ olsun ki benim
vuşlâtım sevdâsında olma
kim saña bir vechle râm olmak
mümkin degildir Hiçbir şe‘ye kâdir

80. ki:

Sayfa 179

Satır: 13

" Ki" bağlacı.

yeminlerini işitdikde nâ-çâr olup der ki
Ancak bakıp cemâlini seyr eylemekle
kanâ‘at edip kendiniñ ağzı

81. ki:

Sayfa 179

Satır: 16

" Ki" bağlacı.

kaşığı olmadığın bilip ğayr kimseye
göñül vermişdir Buña ibrâm eylemek
olmaz Hemân çâresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

82. ki:

Sayfa 179

Satır: 18

" Ki" bağlacı.

baña devlet yeter deyip geri çekilip
Leylâ günden güne efgânların
ziyâde edip gitdi ki ‘aşk âteşi parlayıp
‘aevlendi

83. ki:

Sayfa 179

Satır: 31

" Ki" bağlacı.

Bunca zamândır ki bu kadar zahmet
ile ele getirdikten sonra
n’için vaşl-ı sevdâsında olmayıp тұrup
bakarsın Seniñ yüzüne karşı

84. ki:

Sayfa 181

Satır: 10

"Ki" bağlacı.

Yanına varıp göreyim ne işler şu
dīvāne deyip devesini sürüp
yanına geldikde gördü ki tırmadan
Leylā hakkında gazeller söyleyip

85. ki:

Sayfa 181

Satır: 12

"Ki" bağlacı.

ağlamağda
Herîf de Mecnûna dedi ki

86. ki:

Sayfa 181

Satır: 15

"Ki" bağlacı.

ve nāzenīn cānānım dedikleri fitne-i
cihān ki ādemiñ öyle cānānı
olmağdan ise olmaması yigdür Bunca
zamāndan beri seniñle ‘ahd ü

87. ki:

Sayfa 181

Satır: 25

"Ki" bağlacı.

kızda olmuş degildir ki güzel ‘ömrüñ
böyle yābān yerlerde hevāya
verip āh vāh ile geçirdiñ dedi

88. ki:

Sayfa 181

Satır: 30

"Ki" bağlacı.

Başını taşdan taş a urup yarıp çeşme
gibi kanlar revān olup feryād u
fiğan eyledi ki şadāsı göklere çıkdı
Herîf de söyledigi söze pişmān

89. ki:

Sayfa 183

Satır: 11

"Ki" bağlacı.

dīvāneligi ziyāde olup Leylāyı hātırına
getirip hayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

90. ki:

Sayfa 183

Satır: 18

"Ki" bağlacı.

ederim diyü eyledüğün qavl ü qararı
üzre şimdi kendi ihtiyārıñla varıp

bir nāzānı vuşlat bāğında güllerini
nālān eylediñ Turalım ki ben

bunuñ gibi devāsız derde uğrayıp
ādem kıyāfetinden çıkıp gitdi

91. ki:

Sayfa 185

Satır: 3

" Ki" bağlacı.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünki gördü
ki Mecnūnuñ babası
oğlunuñ günden güne dīvāneligi
ziyāde olup dā‘imā yābānlarda
gezmege

94. ki:

Sayfa 185

Satır: 14

" Ki" bağlacı.

bükülüp gāyet zebūn olmuşdu
Günlerde bir gün fikr edip Şimden
şoñra fikrim oldur ki

92. ki:

Sayfa 185

Satır: 3

" Ki" bağlacı.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünki gördü
ki Mecnūnuñ babası
oğlunuñ günden güne dīvāneligi
ziyāde olup dā‘imā yābānlarda
gezmege

95. ki:

Sayfa 185

Satır: 18

" Ki" bağlacı.

ne hāl ise bir kerre dahı şu Mecnūna
varıp bir maşlahat edeyim Ola
ki te‘şir edip gelip yerime otura idi
diyü ‘aşāsını eline alıp yap yap

93. ki:

Sayfa 185

Satır: 9

" Ki" bağlacı.

Hayf ki cihānda oğluma hasret iken bir
evlādım oldu Lākin

96. ki:

Sayfa 185

Satır: 20

" Ki" bağlacı.

şahrāya doğru çekilip gitdi
Vāfir yer gidip olmadı ki Mecnūndan
bir nām u nişān bulamayıp

97. ki:

Sayfa 185

Satır: 27

"Ki" bağlacı.

bir âdem rāst gelip gördüm Ġālibā ki
ol aradığın kimsedir dedikde
pīr de mağāranın nişānını alıp niçe
zaḥmetler ile yola girip şabah

98. ki:

Sayfa 187

Satır: 2

"Ki" bağlacı.

Babası olduğunu seçemeyip
Kimsin ki baña bu luḡfu eylersin ve
nereden gelip nereye gidersin

99. ki:

Sayfa 187

Satır: 11

"Ki" bağlacı.

naẓar etdi Gördü ki maḥşer ḥalkı gibi
başdan ayağa ‘üryān ve gövdesi
yaralarla biryān olduğunu gördükde
yanınca bir kāt esbāb

100. ki:

Sayfa 187

Satır: 23

"Ki" bağlacı.

edemediñ Şimden şoñra münāsib olan
oldur ki ‘aqlıñız başıña düşürüp
gelip yanımda oturasın Belki
maḳşūduñu oturduğıñ yerde

101. ki:

Sayfa 189

Satır: 15

"Ki" bağlacı.

ḥurūş geldikde Mecnūn yine evvel ki
ḥāline göre yüz biñ ḥicāb ile
babasına dedi kim

102. ki:

Sayfa 189

Satır: 17

"Ki" bağlacı.

Ey benim şefkatli ve merḥametli
babacığım bilir mi ki eyledigiñ
naşihatlar hep cümle güzel baña ḥayrlı
sözlerden ben de biñ ile

103. ki:

Sayfa 189

Satır: 20

"Ki" bağlacı.

ḳabūl eylemek isterim Ammā
n’eyleyem sevdā beni kendi ḥālime
ḳomayıp ne çāre kendisine ḳul
eylemişdir Her ne ḳadar ki seniñ

104. **ki:**

Sayfa 199

Satır: 6

"Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

Ey bî-çāre böyle yābān yerde ne
yatarsıñ Gözüñ aydın olsun
ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan
Leylā senden daḥı ziyāde

105. **ki:**

Sayfa 127

Satır: 30

"Ki bağlacı".

cevāb-ı aşlını bir bir beyān eylediler
Dediler ki Murādımız maḳşūdumuz
oldur ki muḳaddemā ortamızda

106. **ki:**

Sayfa 133

Satır: 19

*"-e göre, bundan dolayı"
anlamında bağlama edatı.*

olunan ḥāceti devā eder İmdi saña da
lāzım olan budur ki hemān
Kā'be-i Mükەرremenıñ ḥalkasına
yapışıp cān u gönülden Ḥaḳ

107. **ki:**

Sayfa 135

Satır: 16

*"Böylelikle, bundan dolayı, öyle
ki" anlamında bağlaç.*

‘ālem arasında ḥalkın yanında rüsvāy
oluruz Buña mikdārını
bildirmek gerek Tā ki bu sevdādan vaz
gele dediler Leylānıñ babası

108. **ki:**

Sayfa 129

Satır: 5

*"Ki" bağlacı, kendisinden önce
gelen kavramı açıklar, öyle ki, zira.*

ki seyyidimiziñ oğlu Ḳays da ananıñ
babanıñ bir dānesidir Bes iki
ḳabīleniñ begi birbirlerine hışşım
olmaḡla arka ve yardım olup bir

109. **ki:**

Sayfa 197

Satır: 13

"Ki bağlacı", -dığı için.

imiş ki arslanlar bir ḳılına zarar
getirmemişler Ḥālā içlerinde sağ ve
sālimdir dedikde pādişāh ta‘accüb edip
yanında olanlara

110. **ki:**

Sayfa 193

Satır: 3

"Ki" bağlacı.

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda
bir kerre sözüñü tutmadım
Ve ğamla seni bir gece bile ve rāḥat
üzre yatmadım deyip bu ḥāl

111. ki:

Sayfa 215

Satır: 26

"ki" bağlacı; yani, demem o ki.

yaniñda oturdum ammā ḥaḳīkatde
kendi özümdeñden ḳalmayıp hemān
bir cānsız şüret gibi murādım oldur ki
vücūdumda ḥāk-pāyine nişār

112. ki:

Sayfa 217

Satır: 32

" Zira, çünkü " anlamında " ki "
bağlacı.

ḳan ile boyasız ki ‘aşḳ yolunda şehīd
olduğuma ‘alāmet ola
Beni bu ḥāl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki ‘aşḳla āvāre ve ser-gerdān

113. ki:

Sayfa 215

Satır: 8

Böylece, böylelikle.

lālezāra döndürüp benimle bir sa‘āt
görüſmeklige biñ cānla müştāk
iken ſimdi Ḥaḳka yüz biñ ſükrler ki ol
murādın ḥāşıl oldu Ḥüsnüm

114. ki:

Sayfa 127

Satır: 6

Bağlaç.

Yaramazlık Edip Vermedikleridir
Ba‘dehu rivāyet olunur ki bundan
ſoñra çünkü Mecnūnuñ babası

115. ki:

Sayfa 127

Satır: 30

"Ki" bağlacı.

cevāb-ı aşlını bir bir beyān eylediler
Dediler ki Murādımız maḳşūdumuz
oldur ki muḳaddemā ortamızda

116. ki:

Sayfa 129

Satır: 20

Bağlaç. II Cümleye vurgu
yapmak için kullanılmıştır.

babası nâ-çâr olup
Sözün togrusu budur ki oğlunuz bir
dīvâne yollu âdem

117. ki:

Sayfa 131

Satır: 13

Bağlaç.

Ve nâleler edip der idi ki
Şimden şoñra baña artık vuşlat kapısı
kapanıp hicrân yolları

118. ki:

Sayfa 133

Satır: 6

Bağlaç.

Kâ'be-i Mükerreremeye Götürdügüdür
Ba'dehu rivâyet olunur ki çünkü
Mecnûnuñ derdi günden güne

119. ki:

Sayfa 187

Satır: 26

"Ki bağlacı"; zira, çünkü.

ayağıña getiresin İşte benim 'ömrüm
âhîr oldu Cihândan göçmek
zamânım yakîn oldu Senden gayrı bir
evlâdım yok ki ben dünyâdan

120. ki:

Sayfa 175

Satır: 18

*"Ki" bağlacı. II Fiil açıklama
bağlacıdır. Bazen de fiilin anlamını
pekiştirmek amacıyla kullanılır.*

Her taraftan nâmlı nâmdâr kimesne
her kulağdan 'âşık olup ol mâh-
pâreniñ

biñ cânla 'âşıkı müşterisîsi oldular Ve
dediler ki

121. ki:

Sayfa 187

Satır: 14

"Ki" bağlacı.

bile getirmişdi Çıkarıp giydirip kuşatdı
Ve naşîhat edip dedi ki

122. ki:

Sayfa 189

Satır: 3

"Ki" bağlacı.

olmaz sevdâdan ferâğat eylemezseñiz
bilirim ki sonra pişmân
olursun Lâkin şoñ pişmânlık fâ'ide
vermez Benim oğlum kalk hemân

123. ki:

Sayfa 189

Satır: 32

"Ki" bağlacı.

Mâdem ki bu sevdâ benim başımdadır
İnsânla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege kıdır degilim Hemân
sizden ricâ ederim ki beni bu

124. ki:

Sayfa 191

Satır: 5

"Ki" bağlacı.

haberini işidip bildi ki her ne kadar
sa'y u tedbîr eylerse bu iş
bitmez ve emrine râm olup kabîleye
gitmez Me'yûs olup Mecnûna

125. ki:

Sayfa 191

Satır: 9

Bağlaç.

hemân sağ ol deyip Lâkin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyâda
bir kaç günlük 'ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamânım karîb olmuştur

126. ki:

Sayfa 193

Satır: 9

Bağlaç.

Ba' dehu rivâyet olunur ki Mecnûnuñ
bir taraftan Leylâ derdi
ve bir taraftan babasının öldüğü elem
cânına kâr edip ziyâde perîşân

127. ki:

Sayfa 193

Satır: 22

Bağlaç.

Herîf de
Kâtı a'lâ tatalım ki cânânla bir olup
ortañızda ikilik kalkmışdır

128. ki:

Sayfa 193

Satır: 28

Bağlaç.

aña kaftân gibi olmuştur demek
isterim Yoḥsa ben anıñ qalbine girip
ol baña esbâb gibi olacak degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

129. ki:

Sayfa 195

Satır: 15

Bağlaç.

Ba' dehu rivāyet olunur ki hikāyet
Bir pādīshāhın bir niçe aşlanları var idi
kim şanki her biri bir

130. ki:

Sayfa 195

Satır: 20

Bağlaç.

Arslan ise herîfi pareleyip ol gün anın
ile geçinirlerdi
Bu pādīshāhın muşāhiblerinden bir tāze
cevān var idi ki gāyet hünerli

131. ki:

Sayfa 197

Satır: 3

Bağlaç.

eylediler Çünkü yanına yaklaşıdılar
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsān eyleyen cevāndır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

132. ki:

Sayfa 197

Satır: 11

Bağlaç.

Dedi ki
Pādīshāhım ol kimesne ādem degil belli
ki gökden inmelik

133. ki:

Sayfa 197

Satır: 12

Bağlaç.

Dedi ki

Pādīshāhım ol kimesne ādem degil belli
ki gökden inmelik

134. ki:

Sayfa 197

Satır: 18

Bağlaç.

Pādīshāh da arslanın elinde sağ
kaldığına hayrān olup
Sıhr mi bilirdiñ yohsa bir du'ā mı
okuduñ ki aşlanlar seni helāk

135. ki:

Sayfa 197

Satır: 21

"Ki" bağlacı.

Pādīshāhım on yıldır ki arşlanlar benim
elimden yemek
yiye gelmiştir Şimdi verdiğim
ni'metin hakkını gözedip benim

136. ki:

Sayfa 199

Satır: 4

Bağlaç.

Mecnūnuñ olduđu dağa varıp bir kaç
gün aradı Olmayıp Mecnūna
rāst gelmedi Āhır biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

137. **ki:**

Sayfa 199

Satır: 10

Bağlaç.

derdinden āteşe yandım Luṭf edip var
benden du‘ālar edip iştiyāklar
‘arz eyle ki eger zaḥmet olmazsa
gelsin alıp fülān yere getir Gelip

138. **ki:**

Sayfa 199

Satır: 12

Bağlaç.

baña ḥaber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

139. **ki:**

Sayfa 199

Satır: 22

Bağlaç.

Leylāya ḥaber eyledi Leylā da şād
olup
Āh aḥşām olaydı aḥşām Ne zamān
olur ki varıp cānānımı

140. **ki:**

Sayfa 199

Satır: 28

Bağlaç.

görüp yakīn geldikde orada kalıp
ihtiyār bu ḥālī gördükde Leylāya
dedi ki

141. **ki:**

Sayfa 201

Satır: 4

Bağlaç.

iki beyt okusun Ḳulağım ile işidip bir
mikdār gönlüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyār Mecnūnuñ
yanına varıp gördü ki cānān

142. **ki:**

Sayfa 201

Satır: 6

Bağlaç.

koḳusu ile mest olmuş ḳalmış Bir
zamāndan soñra ‘aḳlı başına
geldikde ihtiyār dedi ki

143. **ki:**

Sayfa 201

Satır: 18

Bağlaç.

Gāh Gāh Mecnūn Tarafına Tağlara
Haber Gönderdigidir
Ba‘dehu rivāyet olunur ki evvel
zamānda Zeyd derler bir cevān

144. ki:

Sayfa 201

Satır: 19

Bağlaç.

var idi ki şah-bāz güzel yigit idi Kendi
‘ammūsunuñ bir nāzenīn
kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

145. ki:

Sayfa 201

Satır: 20

Bağlaç.

var idi ki şah-bāz güzel yigit idi Kendi
‘ammūsunuñ bir nāzenīn
kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

146. ki:

Sayfa 203

Satır: 20

Bağlaç.

Mecnūnuñ haberin getirirdi Zeyd yine
bir gün Mecnūnun yanına
varıp muşahabet ederken dedi ki

147. ki:

Sayfa 203

Satır: 31

Bağlaç.

Mecnūn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

148. ki:

Sayfa 205

Satır: 1

*" Zira, çünkü" anlamlarında bir
bağlaç.*

ta‘n eylemege geldiñ ise var sağlık ile
beni hālime koy ki
seniñ añladığıñ kışsa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

149. ki:

Sayfa 205

Satır: 4

Bağlaç.

‘aşkın dadını almamışdır Ve ‘āşık
olmağı ancak nefsinin teķāzāsını

şalmışdır ‘Aşk bir hümâdır ki bir
kimesneniñ başına sâye şaldıkda

150. **ki:**

Sayfa 205

Satır: 13

Bağlaç.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Leylā niçe zamān İbn-i Selāmıñ
yanında olup dā‘imā Mecnūnuñ

151. **ki:**

Sayfa 205

Satır: 25

Bağlaç.

mātemler eylediler ‘Arablar arasında
‘ādet ol idi ki bir hātunuñ
kocası āhirete gitdikde ol hātun iki
seneye dek yās u mātemler

152. **ki:**

Sayfa 205

Satır: 28

Bağlaç.

eylerdi Bes Leylā da İbn-i Selāmıñ
kabīlesinde ƣalıp Menūn için
İbn-i Selām adına feryād u fiğanlar
eylerdi eder ki çünki Zeyd İbn-i

153. **ki:**

Sayfa 205

Satır: 33

Bağlaç.

ki Ey birāder Hākka şükrler ki

154. **ki:**

Sayfa 205

Satır: 33

Bağlaç.

ki Ey birāder Hākka şükrler ki

155. **ki:**

Sayfa 207

Satır: 8

Bağlaç.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
soñra Zeyd dedi ki

156. **ki:**

Sayfa 207

Satır: 18

Bağlaç.

cevāb verip
Ey birāder sen cānıñı ol zamānda fedā
eylediñ ki yolda bir

157. **ki:**

Sayfa 207

Satır: 21

Bağlaç.

demoş idiñ Ben bunca zamandır ki ol
da‘vāda bī-ķarār olup mevcūd
eylemişken şimden sonra tekrār fedā
olacak degil Sen ki bu sözde

158. **ki:**

Sayfa 207

Satır: 27

Bağlaç.

Andaň sonra Mecnūna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cānānım
Leylāyı görmeyip yüzüne

159. **ki:**

Sayfa 207

Satır: 28

Bağlaç.

Andaň sonra Mecnūna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cānānım
Leylāyı görmeyip yüzüne

160. **ki:**

Sayfa 207

Satır: 32

Bağlaç.

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı
müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben
de haylī zamandır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

161. **ki:**

Sayfa 209

Satır: 7

Bağlaç.

fıkr eyledi ki
Fülān gün ben İslām cānı için yemek
pişirip fuķarāya kendi

162. **ki:**

Sayfa 209

Satır: 34

Bağlaç.

dünyālar anıñ oldu Ve yine tağlarda
gidip kendin ‘āleminde oldu
Rivāyet olunur ki çünki bu hāl

163. **ki:**

Sayfa 211

Satır: 4

Bağlaç.

İbn-i Selāmıñ ādemleri yanına düşüp
yola girdiler Hikmet Allahıñ
Yolu üstüne uğrayıp Mecnūn da gördü
ki bir niçe develerle bir kaç

164. ki:

Sayfa 211

Satır: 5

Bağlaç.

ādem çekilip giderler Yakīn varıp

‘alāmetlerinden bildi ki cānānı

Leylādır Maḥfe içinde Mecnūnuñ

āvāzını işitdi ‘Arż-ı

165. ki:

Sayfa 211

Satır: 7

Bağlaç.

cemāl kılıp dedi ki

Kābīleye vardıkdan soñra İn-şā’allah

bir maḥalli düşdükçe

166. ki:

Sayfa 211

Satır: 17

Bağlaç.

Niçe olur ḥaylī zamāndır ki ‘āşık u

şādık yārim olan Mecnūnu

bir gün da‘vet edip görüşmek istedim

Lākin bir aralık bulamadım

167. ki:

Sayfa 213

Satır: 3

Bağlaç.

Cānānıñ olan Leylā niçe demler idi ki

iştiyākıñ üzerine ve

āteşine kebāb olur Seni yanına da‘vet

eylemege biñ cānla tālīb idi

168. ki:

Sayfa 213

Satır: 5

Bağlaç.

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu

derd ile kalmış idi Ḥaḳḳa çok

şükrler ki bu gün kābīle tenhā kalıp

ekşer-i ḥalkı bir maşlahat için

169. ki:

Sayfa 213

Satır: 6

Bağlaç.

Lākin niçe zamāndır ki fırsat bulup bu

derd ile kalmış idi Ḥaḳḳa çok

şükrler ki bu gün kābīle tenhā kalıp

ekşer-i ḥalkı bir maşlahat için

170. ki:

Sayfa 213

Satır: 7

Bağlaç.

fülân yere gitdiler beni şabâhdan
 huzûruna da‘vet edip dedi ki Var
 ol cânânım yârime selâmlar edip eger
 zahmet olmazsa gelsin diyü

171. ki:

Sayfa 215

Satır: 3

Bağlaç.

‘Âkıbet Leylâ dedi ki
 Ey muhibb-i şâdıkım ve cân u
 gönûlden ‘âşıkım bunca

172. ki:

Sayfa 215

Satır: 10

Bağlaç.

gûlzarına erişmiş iken şimdi gerek idi
 kim bülbüller gibi feryâd u
 figân edip tûtiler gibi söze geldiñ
 ‘Acebdir ki aşlâ bir söz söylemeyip

173. ki:

Sayfa 215

Satır: 16

Bağlaç.

dünyâlar turdukça saña ‘ömrler verip
 gül cemâlini şoldurmasın Ben
 kuluna bir lûtf eylediñ ki hak-i pâyiñe
 gelip cemâliñi gördüğüm gibi

174. ki:

Sayfa 215

Satır: 20

Bağlaç.

dutup bende tâb u tüvân komadı Ve
 söze kadîr olsam bile ‘âşıkıñ bir
 bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
 hasb-i hâlimdir ma‘lûm

175. ki:

Sayfa 215

Satır: 23

Bağlaç.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
 dahı gördüm Çünkü murâdına
 nâ‘il oldum Gayrı söz kalmayıp işim
 tamâm oldu Gerçi şimdi seniñ

176. ki:

Sayfa 215

Satır: 29

Bağlaç.

Ba‘dehu rivâyet olunur ki
 Mecnûna niçe ‘arz-ı maḥabbetler edip
 bu hâl üzre ḥaylî zamân

177. ki:

Sayfa 217

Satır: 8

Bağlaç.

Raḥmetu'llahi Te'ālā 'Aleyhā
Ba'dehu rivāyet olunur ki çünki cihān
gülzārı tārmār olup

178. ki:

Sayfa 217

Satır: 13

Bağlaç.

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır ḥasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

179. ki:

Sayfa 217

Satır: 20

Bağlaç.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemālīñ şoldu dedikde Leylā
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde āh edip dedi ki

180. ki:

Sayfa 217

Satır: 24

Bağlaç.

eylemek yanımda 'ilāca mütē'allıḳ söz
söylemek olmaz dedi

Zīrā bilir mi ki derdim 'ilācı ḳabūl
eylemez ve ḥastalığıma hiç

181. ki:

Sayfa 217

Satır: 29

Bağlaç.

Ey benim şefḳatli vālidem senden ricā
ederim ki ben öldükden
soñra tābūtumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertīb edip kefenimi

182. ki:

Sayfa 217

Satır: 31

Bağlaç.

ḳan ile boyasız ki 'aşḳ yolunda şehīd
olduğuma 'alāmet ola
Beni bu ḥāl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki 'aşḳla āvāre ve ser-gerdān

183. ki:

Sayfa 219

Satır: 2

Bağlaç.

nişān bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaḳasın feryād u

fiğānından kılmaya ve bir vāsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

184. ki:

Sayfa 219

Satır: 6

Bağlaç.

zamāndan beri benim yolumda cān ve
başdan geçip şahrālarda ‘üryān
ve yār-i şādıkımdır Sizden ricā ederim
ki başıñızda ‘azīz tutuñ

185. ki:

Sayfa 219

Satır: 7

Bağlaç.

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cānlar
verdiğiñ Leylā bu fānī dünyādan
gidip seniñ maḥabbetiñle topraklara
girdi ve ‘ömrünü seniñ ‘aşkın

186. ki:

Sayfa 219

Satır: 16

Bağlaç.

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
cins feryād u fiğānlar
eylediler ki ünleri ‘ālemi tutup göklere
çıkdı

187. ki:

Sayfa 221

Satır: 15

Bağlaç.

eyledi ki Ey cümle maḥlūkātı yokdan
var eden Cenāb-ı Müte‘āl
ğayrı cānān ‘aşkına ve firākına bu
za‘īf kuluñda şabra taḥammülü

188. ki:

Sayfa 221

Satır: 31

Bağlaç.

Rivāyet olunur ki Mecnūn da bu fānī
dünyādan ‘ālem-i beḳāya
göçdükde Zeyd gelip ruhlarına du‘ālar
edip ‘āşık u ma‘şūkuñ ḥāllerini

189. ki:

Sayfa 223

Satır: 2

Bağlaç.

ile Leylā bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi gamıyla ciḥāndan nā-
murād gitdiler ‘Acebledi ki Āḫiretde

190. ki:

Sayfa 223

Satır: 3

Bağlaç.

hâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
 olduğda düşünde gördü ki bir
 bāğçeye varmış kim dünyāda misli
 yoktur İçinde āb-ı hayāt gibi

191. ki:

Sayfa 137

Satır: 10

Bağlaç.

dedikde Mecnūnuñ babası atlanıp bir
 kaç ādemleriyle ol şalık
 verdiği yere varıp etrāfa bakarken
 gördi ki bir taşın dibinde oturup

192. ki:

Sayfa 137

Satır: 28

Bağlaç.

böyle yābān yerde terk edip nereye
 gideyim ve kabīleye vardıkda
 bī-çāre vālideñe ne cevāb vereyim ki
 gece gündüz seniñ firākınla

193. ki:

Sayfa 141

Satır: 20

Bağlaç.

Ba‘dehu rivāyet olunur
 ki bī-çāre Mecnūn bu maḥāl üzre
 şahrālarda fiğān edip gezmekte

194. ki:

Sayfa 145

Satır: 1

Bağlaç.

aşlā yüzü gülmeyip gönlü açılmadı Ve
 gönlünden der idi ki
 Baña bu gülşen yārsiz külhān ve her
 yāriñ āyinesi gözüme

195. ki:

Sayfa 155

Satır: 2

Bağlaç.

muḳayyed olmadıñız Ḥālā şabr u
 kararım kalmayıp tākatim tāk
 oldu Luṭfuñuzdan ricā vü niyāz ederim
 ki bu faḳīre izin veresiz ki

196. ki:

Sayfa 117

Satır: 2

Bağlaç.

Rāviyān-ı aḥbār ve nākılān-ı āṣār ve
muḥaddiṣān-ı rūzgār
bu gūne bu yüzden ḥikāyet ederler ki
sābıkda ‘Arab vilāyetinde ‘Āmir

197. **ki:**

Sayfa 119

Satır: 19

Açıklayıcı "ki".

Ba ‘dehu rivāyet olunur ki ol yere
yakın bir ḳabile daḥı
olurdu kim ol ḳabīleniñ başı buḡu olan
kimseniñ bir māh-pāre ḳızı

198. **ki:**

Sayfa 119

Satır: 27

Bağlaç.

ki günden güne ḥüsnü ziyāde olup
gitmede Bes Ḳays-ı nā-murād
bir uğurdan gönül ḳuşu zülfü dāmına
düşüp cān u gönülden

199. **ki:**

Sayfa 151

Satır: 27

*"Ki" bağlacı; "ama, fakat, lakin"
anlamında kullanılan bağlaç.*

ricā ederim ki bu ḥuşūşda vücūd-ı
şerīfinize zaḥmet vermeyip kendi
‘āleminizde olasız Şimdi ben bu yābān
ādemo şekline girip insān

200. **ki:**

Sayfa 207

Satır: 2

"Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

ol seniñ ümīdiñ gülistānına diken olup
Leylā ile seniñ ortana
giren İbn-i Selām öldü Sağ ol ki işini
tamām edip cānını saña

kifāyet eder:

1. **kifāyet eder:**

Sayfa 201

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Yeterli olmak, yetmek.

yüzümüze kir gelir Bu miḳdār yakīnlik

kifāyet eder

Birbirimizi görürüz yā Hemān

Mecnūna benden selām edip bir

kıl:

1. **kıl:**

Sayfa 215

Satır: 17

Kıl, tüy; âşık bedeni.

murādım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı hāl eylemek idi Lākin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

kılıc:

1. kılıcıñız:

Sayfa 173

Satır: 26

Kılıç.

ne sa‘ādetdir ki kapıñızda kurbān olup
sa‘ādetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcıñız baña bir
kāse-i āb-ı hayāttır

kılıçdan geçirdi:

1. kılıçdan geçirdi:

Sayfa 161

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

*Çok sayıda insanı kılıçla topluca
öldürmek.*

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alıvermek için bir kabīle halkını
kılıçdan geçirdi derler Siz ‘alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

kılınç:

1. kılınç:

Sayfa 155

Satır: 27

Kılıç.

İki ‘asker birbirine katılıp orta yerde
oğlar atılıp gāh kılınç gāh
mızrāk iki taraftan vāfir ādemler helāk
oldu

kim:

1. kim:

Sayfa 193

Satır: 12

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

olup bī-ķarār olmağın tağlara ‘azīmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kāğıd gördü kim
bir üstād naķķāş ol kāğıdıñ

2. kim:

Sayfa 195

Satır: 16

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki hikāyet
Bir pādīşāhıñ bir niçe aşlanları var idi
kim şanki her biri bir

3. kimler:**Sayfa 131**

Satır: 22

"Hangi kimse" anlamında soru
zamiri.

cünûna karar verdim Halk-ı 'âlem ne
derse desinler deyip gâhice

'Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim
kimler ile oturup ve kimler ile

4. kim:**Sayfa 129**

Satır: 14

"Ki" bağlacı.

kimseye verecek degilim yâ başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

5. kim:**Sayfa 145**

Satır: 30

"Ki" bağlacı.

anası bî-çâre hayrân olup n'eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luţf edip kızım bu sözü benden gayrî
kimseye söyleme kim

6. kim:**Sayfa 151**

Satır: 14

"Ki" bağlacı.

Müheyyâ edip önüne kodular
Ol kadar garîb-nevâzlık gösterdi kim
Mecnûnuñ gönlünü yumuşadıp

7. kim:**Sayfa 151**

Satır: 21

"Ki" bağlacı.

'Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nâ-murād ile bir yere
getirip seniñ murādını hâşıl edip

8. kim:**Sayfa 153**

Satır: 31

"Ki" bağlacı.

idi kim Biz bî-çâreyi va' delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup ahvâlime

9. kim:**Sayfa 155**

Satır: 7

"Ki" bağlacı.

ğāyet hoşuna geldi Āferīnler edip
hemān ol sâ'at fermān eyledi kim
hüküm eylediği kabīlelerden yanına
ādemler cem' ola Bes niçe

10. kim:

Sayfa 157

Satır: 3

"Ki" bağlacı.

‘Aşqdan haberi yoğ idi kim bildi
‘aşkıñ hālī oldur ki ‘āşık
olan kimesne ma‘ şūğun kavm ü
kabīlesine ve ne kadar müte‘allikātı

11. kim:

Sayfa 159

Satır: 5

"Ki" bağlacı.

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faķīr için bu kadar zahmet çektiğñiz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
dahı ziyāde edip döndünüz

12. kim:

Sayfa 161

Satır: 1

"Ki" bağlacı.

hareket yegin olsa Mecnūn el kaldırıp
du‘ā ederdi kim Yā

Rab Leylānıñ ‘askerini sen gālib eyle
der idi

13. kim:

Sayfa 161

Satır: 22

"Ki" bağlacı.

Nevfel dahı düşünüp
Vaķı‘ā kim deliye şimdi ibrām edip
kızımı zūr ile alıversek halk

14. kim:

Sayfa 165

Satır: 2

"Ki" bağlacı.

ve biz ‘āşıkları ağladıp dahı
düşmānlarımızı güldürüp bir dahı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kuyruklu yıldız idi kim

15. kim:

Sayfa 169

Satır: 15

"Ki" bağlacı.

Bes Mecnūn dedi kim
Ben saña konuk olup bunu baña
ziyāfet için fedā eylediñ Luţf eyle

16. kim:

Sayfa 173

Satır: 5

"Ki" bağlacı.

bağışlayıp ' afv etsin Ve gezdigin
yerlerde diyesin kim Hâk Te'ālā
kullar başına vermesin dahı kundağda
maşūmken esir olup bunca

17. kim:

Sayfa 173

Satır: 7

"Ki" bağlacı.

yıllardır sitem-i hicrān oduna
yanmaktadır Ve dahı diyesin kim
kāfirin zindānında esir idi Şimdiki
hālde bahāya kesilip çıkmışdır

18. kim:

Sayfa 173

Satır: 10

"Ki" bağlacı.

deyip her ne kadar akçe alırsañ hep
seniñ oluñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemān bu zencire
hayrānım dedikde qarı gördü kim

19. kim:

Sayfa 185

Satır: 30

"Ki" bağlacı.

aḥşāma degin güçle ol haber verdiği
mağārada gelip girdikde
Mecnūnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi kalıp ağlamakdan

20. kim:

Sayfa 185

Satır: 35

"Ki" bağlacı.

Mecnūn da gözünü açıp gördü kim bir
ādem tırmadan kendisine
merḥamet edip oḥşar

21. kim:

Sayfa 189

Satır: 10

"Ki" bağlacı.

naşihatlar eyledi

Çünkü Mecnūn babasından bu
naşihatları işidip gördü kim sözleri

22. kim:

Sayfa 189

Satır: 16

"Ki" bağlacı.

hurūş geldikde Mecnūn yine evvel ki
hālne göre yüz biñ hicāb ile
babasına dedi kim

23. kim:

Sayfa 215

Satır: 9

"Bu sebeple" anlamında bağlama edatı.

gülrârına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u
figān edip tütîler gibi söze geldiñ
‘Acebdır ki aślā bir söz söylemeyip

24. kim:

Sayfa 165

Satır: 2

"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

ve biz ‘aşıklar ağıladıp dañı
düşmānlarımızı güldürüp bir dañı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kıyruqlı yıldız idi kim

25. kim:

Sayfa 179

Satır: 25

"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

ğamlarımı kim haber verir deyip
göñlüne teselliler verirdi
Bî-çāre İbn-i Selām bu hālleri görüp
ne bilsin Nā-çār olup

26. kim:

Sayfa 203

Satır: 6

"Hangi kişi" anlamında belgisiz zamir.

ğāyet hoş gelip begendi
‘Acabā bu beytleri kim söylemiştir ola
diyü su‘āl eyledikde

27. kim:

Sayfa 179

Satır: 10

"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

el uzatdñ Ma‘lūmuñ olsun ki benim
vuşlātım sevdāsında olma
kim saña bir vechle rām olmak
mümkin degildir Hiçbir şe‘ye kādır

28. kim:

Sayfa 195

Satır: 32

"Ki" bağlacı yerine kullanılan bağlaç.

sıgardı Bes günlerde bir gün pādişāh
muşāhibine gāzab edip emr
eyledi kim götürüp arşanların önüne
atalar Fermān üzre tutup

29. kim:

Sayfa 187

Satır: 21

"Hangi kişi?" anlamında
kullanılan soru zamiri.

feryād eylemişsin Ne fā'ide olur
feryād u fiğānla maqşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamāna dek böyle
yābānda gezmekden bir iş

30. kim:

Sayfa 207

Satır: 4

"Ki" bağlacı, zira, öyle ki.

verip āhirete gitdi Ve cihān bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnūn bu cevābı işitdikde bir na'ra
urdu kim şanki ortalığa

31. kim:

Sayfa 127

Satır: 18

"Çünkü, zira, değil mi ki"
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Āhir sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Qays
için Leylāyı babasından dilek edelim
kim bizim kabilemiz anlarıñ

32. kimsin:-sin

Sayfa 187

Satır: 2

"Hangi kimse" anlamında soru
zamiri.

Babası olduğunu seçemeyip
Kimsin ki baña bu lutfu eylesin ve
nereden gelip nereye gidersin

33. kimiñ:-in

Sayfa 147

Satır: 15

"Hangi kimse" anlamında soru
zamiri.

şaplanıp biñ cānla 'āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabilesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

34. kimler:-ler

Sayfa 131

Satır: 22

"Hangi kimse" anlamında soru
zamiri. II Sevgilinin çevresindeki
insanlar kastedilmektedir.

cünūna karar verdim Halk-ı 'ālem ne
derse desinler deyip gāhice
'Aceb şimdi ol nigār-ı nāzeninim
kimler ile oturup ve kimler ile

35. kim:

Sayfa 209

Satır: 19

"Ki" bağlacı.

tenhâ yerden çekilip gitdiler Ol
maḥalde geldiler kim Leylâ da erişip
peştemâli kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

36. kim:

Sayfa 211

Satır: 32

Bağlaç.

Cihân nûr ile mûnevver olduğda
Mecnûn da yerinden kalkıp
gördü kim ḳalbi sūrûr ile ṭolup gön̄lü
şâd olup Ḥaḳḳa çok şükrler

37. kim:

Sayfa 213

Satır: 1

"Ki" bağlacı.

anı gördü kim yâr-ı ḳadîmi olan Zeyd
ḳarşıdan çıḳageldi
Selâm verip Mecnûnuñ üstüne müjde
gevherlerin nişâr edip

38. kim:

Sayfa 219

Satır: 27

"Ki" bağlama edatı.

şordukda zîrâ bir âh eyledi kim
Felekler aynasın siyâh eyledi
Ve bundan ziyâde nice mâtem olur ki
felekler mâtem edip bulutlar

39. kim:

Sayfa 221

Satır: 34

Bağlaç.

naẓm edip cihân ḥaḳḳına dâstân eyledi
Bir gün Zeydiñ ḥâtırına bu
geldi kim derdmend Mecnûn

40. kim:

Sayfa 223

Satır: 4

Bağlaç.

ḥâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir
bâğçeye varmış kim dünyâda mişli
yokdur İçinde âb-ı ḥayât gibi

41. kim:

Sayfa 169

Satır: 3

Bağlaç.

rāst gelip gördü kim bir güzel şığın
 şikār eylemiş yanına varıp arkasını
 oḥşayıp gāh gözlerini öpüp Ey bī-çāre
 Ne tarīk ile tutulup böyle

42. kim:

Sayfa 119

Satır: 20

"Ki" bağlama edatı.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki ol yere
 yakın bir kabīle daḥı
 olurdu kim ol kabīleniñ başı buḡu olan
 kimseniñ bir māh-pāre kıızı

43. kim:

Sayfa 119

Satır: 25

"Ki" bağlacı.

alur gözüyle baqdıqda gördü kim
 saçları sünbül kaşları ‘anber
 ğamzesi hançer gözleri āhū ruḥları gül
 kâfūrī beden bir māh-tābdır

44. kimi:

Sayfa 123

Satır: 4

*"Bazıları" anlamında belgisiz
 zamir. II İnsanlar.*

kanlı yaşlar dökülürdü
 Halk Kaysıñ bu hālını ve derd-i ser-
 mecāllerini gördüklerinde kimi acıyıp

45. kimi:

Sayfa 123

Satır: 6

*"Bazıları" anlamında belgisiz
 zamir. II İnsanlar.*

Bī-çāreyi āteş-i ‘aşk ile ne yavuz derde
 uğratmışlar Haḡ
 Te‘ālā hemīn zāhirleri ola diyü du‘ā
 edip kimi daḥı Baḡ şu deli

46. kim:

Sayfa 137

Satır: 4

"Ki" bağlacı.

nişānlarını şordukda bildi kim gelende
 rāst gelip cevāb alamadıḡı
 ādemdir Dönüp dedi kim

47. kim:

Sayfa 145

Satır: 21

"Ki" bağlacı.

Belli ki bu kim ‘āşıqdır Bir hāber
 alamadı diyü bir ağacın

ardına şaklanıp tırmuşdu Cümle
ahvâli tıyup Mecnûna 'âşık

48. kim:

Sayfa 177

Satır: 35

"Ki" bağlama ve kuvvetlendirme

edatı.

bürüyüp gâzabla öyle bir sille urdu
kim

kim bilir:

1. kim bilir:

Sayfa 121

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Belirsiz ve kesin olarak

*bilinmeyen şeyler için kullanılır,
bilinmez, belli değil.*

tıymayıp hemân erkenden bundan vâz
geçin feragât edin şöñra kim
bilir fenāya gider diyü muhkem
tenbîhler eylediler Lâkin bu

kime:

1. kime:

Sayfa 147

Satır: 24

*"Hangi kimse" anlamında
kullanılan soru zamiri.*

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mîkdâr māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yâ
kime verirler dediklerinde İbn-i

kimesne:

1. kimesneniñ:

Sayfa 205

Satır: 4

Kimse, belgisiz zamir.

'aşkın dadını almamışdır Ve 'âşık
olmağı ancak nefsinin teķāzāsını
şalmışdır 'Aşk bir hümâdır ki bir
kimesneniñ başına sāye şaldıkda

2. kimesne:

Sayfa 197

Satır: 12

"Kimse" belgisiz zamir.

Dedi ki

Pādişāhım ol kimesne ādem degil belli
ki gökden inmelik

3. kimesneler:

Sayfa 121

Satır: 11

Kimse, belgisiz zamir.

Ahvâllerinden ba‘zı ba‘zı kimesneler
 bu hâli tıydukdâ
 bunlara naşîhat edip Bu ne olmaz işdir
 ki görenler size ne derler

4. kimesneyi:

Sayfa 137

Satır: 5

Kimse, kişi. Belgisiz zamir.

Sizlere müjde olsun dedigiñiz
 kimesneyi ben fülân yerde
 dīvâne gibi perîşân oturur tırmaz ağlar
 râst geldim Ağzından

kimi:

1. kimi:

Sayfa 143

Satır: 28

*"Bazıları" anlamında belgisiz
 zamir.*

göñlünü şâd ve bir pâre gamdan âzâd
 etmek için gül gülşende sular
 gibi akip vardıkda kızlarıñ kimi
 sâzende ve kimi rakqâş ve

2. kimi:

Sayfa 143

Satır: 29

*"Bazıları" anlamında belgisiz
 zamir.*

kimi güzel âvâz ile bir yere gelip
 çengiler de çâlpâreler ile rakşa
 girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
 tutmağda ve gülüp oynamağa

3. kimisini:

Sayfa 167

Satır: 18

*"Kimi, bazısı" anlamında belgisiz
 zamir.*

degin haylî zahmet çekdim Şimdi
 boğazlayıp kimini ehl-i
 ‘ıyâlîme kimini yiyip ve kimisini de
 satıp akçasını kendime nafağa

4. kimi:

Sayfa 143

Satır: 28

*"Bazısı" anlamında belirsizlik
 zamiri.*

göñlünü şâd ve bir pâre gamdan âzâd
 etmek için gül gülşende sular
 gibi akip vardıkda kızlarıñ kimi
 sâzende ve kimi rakqâş ve

5. kimini:

Sayfa 167

Satır: 17

*"Bazıları" anlamında belgisiz
zahir.*

degin haylî zahmet çekdim Şimdi
boğazlayıp kimini ehl-i
‘ıyālîme kimini yiyip ve kimisini de
şatıp akçasını kendime nafağa

6. kimini:

Sayfa 167

Satır: 18

*"Bazıları" anlamında belgisiz
zahir.*

degin haylî zahmet çekdim Şimdi
boğazlayıp kimini ehl-i
‘ıyālîme kimini yiyip ve kimisini de
şatıp akçasını kendime nafağa

kimse:

1. kimse:

Sayfa 199

Satır: 24

*"Her kimse, herhangi biri"
anlamında belgisiz zahir. II Hiç
kimse.*

göreydim geçeydik Katlanayım çünkü
ağşam oldu
Herkes uykuya vardıkda zarāfetle
kimse tuymadın yatağından

2. kimse:

Sayfa 221

Satır: 23

*"Her kimse, herhangi biri"
anlamında belgisiz zahir. II Hiç
kimse.*

kalıp kimse yanına varamadı Zîrā
arşanlar vesā‘ir yırtıcı cān-āverler
bunca zamāndan beri ayrılmayıp
kande giderse Mecnūn ardına

3. kimse:

Sayfa 221

Satır: 26

*"Her kimse, herhangi biri"
anlamında belgisiz zahir. II Hiç
kimse.*

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan sonra hayvānlar gördü ki

4. kimse:

Sayfa 121

Satır: 16

*"Her kimse, herhangi biri"
anlamında belgisiz zahir.*

Olmaya ki buncalayın bî-ma‘nā iş
edersiz edepsizlik yoluna

baş koşup bu mişilli iş eylemek size
lāyık degildir şakınıp kimse

5. kimse:

Sayfa 181

Satır: 17

"Her kimse, herhangi biri"

anlamında belgisiz zamir.

peymānlar edip senden ğayrı kimse ile
yār olmam Ve maḥabbetim
ancaḳ saḅadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

6. kimse:

Sayfa 201

Satır: 15

"Her kimse, herhangi biri"

anlamında belgisiz zamir.

Bu Maḥal Zeyd Derler Bir Kimse

‘Ammusu

Ḳızına ‘Āşık Olup Leylāyı Yanına

Getirdip

7. kimseyi:

Sayfa 197

Satır: 30

"Her kimse, herhangi biri"

anlamında belgisiz zamir.

oğlanınıñ yiye gelip helāk

idegelmişken birisi kendilerini gözetse

ni‘metiñ ḥaḳkını bilir Ol kimseyi ḳaṭā
incitmeyip anıñla yār olup

8. kimse:

Sayfa 155

Satır: 20

"Her kimse, biri" anlamında

belgisiz zamir. II Haberci.

muḳarrerdür Şoñra ‘özü bahāne
eylemeyesiz diyü ḥaber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu ḥaberi
ḳabilelerine i‘lām

kimseye:

1. kimseye:

Sayfa 143

Satır: 13

"Her kimse, herhangi biri"

anlamında belgisiz zamir.

beytler söyleyip gizlice yola bırağırdı

Ve kimseye ḳalbinde olan

gizli sırrını açmayıp dā‘imā melūl ü

maḥzūn gezerdi Ḳabileleri

kır:

1. kırınca:

Sayfa 209

Satır: 29

Parçalamak.

ğayrileri gibi çanağına pilāv kıomayıp
 kepçe ile urup kıırınca
 Mecnūn da raķş edip gūyā ‘ālemler
 kendiniñ oldu

kırk yıllık dilenci kıyāfetine kıoyup:

**1. kırk yıllık dilenci kıyāfetine
 kıoyup:**

Sayfa 209

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Kırk yıllık dilenciye benzemek.

bir eski pösteki bulup arķasına verip
 bir ip ile baēladı Ve başına bir
 depesi delik külāh giydirip kırk yıllık
 dilenci kıyāfetine kıoyup bir

kırmadık yerimizi kıomazlar:

1. kırmadık yerimizi kıomazlar:

Sayfa 125

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Kırılmadık yer bırakmamak. II

Dövmek.

babasını tevābi ‘ī ile gelip bizim
 kırmadık yerimizi kıomazlar deyip cān
 başlarına şıçrayıp Mecnūn-ı
 derdmendiñ eline yapışıp çekip taēa

kişi:

1. kişi:

Sayfa 167

Satır: 20

Adam, insan, kimse, erkek.

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
 budur dedikde Mecnūn
 Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
 bunca nice boēazlarsın

kışmet:

1. kışmeti:

Sayfa 137

Satır: 2

*Allah'ın her kişiye uygun gördüğü
 yaşama durumu, nasip, pay.*

Ne yavuz belāya uğrayıp nā-bedīd
 oldu diyü söyleşirdi
 Bes ol herīf kışmeti işitdikde zāyi ‘
 olan kimesneniñ ‘alāmetini ve

kıssa:

1. kışşaya:

Sayfa 143

Satır: 17

Kısa hikāye, ibretli hikāye.

Lâkin zarîfler kıssaya vâkıf olup ‘âşık
olduğunu aîladılar Ve
ta‘n edip başına kağıdılar

kitâbların kapayıp açmazdan:

1. kitâbların kapayıp açmazdan:

Sayfa 121

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Ders çalışmamak.

başladılar Ve derslerin okurken
kitâbların kapayıp açmazdan şive
bâbını okuyup ezber eylemege
başladılar Hafta başı olduğda aralık

kıyâfetde bir âdem:

1. kıyâfetde bir âdem:

Sayfa 185

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(Şu) kılıkta bir adam.

hasta olmağla yorulup ne çâre yol üzre
oturup gelip geçene
Şu kıyâfetde bir âdem gördünüz mü
deyip şormağa başladı

kıyâmet:

1. kıyâmete:

Sayfa 165

Satır: 23

Dünyanın sonu, ölülerin dirilişi.

Şimden sonra gayrı Mecnûn ile vuşlat
muḥâl olup ḥasret kıyâmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryâd u figân eyledi

2. kıyâmete:

Sayfa 171

Satır: 10

Dünyanın sonu, ölülerin dirilişi.

şalmışdır yohsa benim gibi bir mâh-
pâre ḥasretiyle mâtemlere
grip vuşlatıñ kıyâmete mi kalmışdır
‘Aceb kağı âfet-i devrân seniñ

3. kıyâmete:

Sayfa 173

Satır: 27

Dünyanın sonu, ölülerin dirilişi.

ki kıyâmete dek şafâsından mest olup
kalırın Eger red eylerseñiz
emr ü fermân seniñdir Kullarıñ
efendisine karşı söylemege

kıyâmetler kopup:

1. kıyāmetler kōpup:

Sayfa 219

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir ŧeye çok ūzūlerek baęırıp
ağırmak, feryat etmek.*

gŧrdŧ Başına kıyāmetler kōpup
yaķasını çāk edip ŧaın yolup
mātem eylemege başladı Sā'ir kabile
ħatunları da cūmle ħaberdār

kız:

1. kızdān:

Sayfa 161

Satır: 24

Kız, sevgili.

bizi 'ayblar Ve hem Mecnūn da bir
dīvāne-meşreb ādemdir Belki bir
a gūnden řoñra kızdān uřanıp bir
ġayrı sevdāya dūřer Bes mūnāsib

2. kız:

Sayfa 163

Satır: 11

Dişi cinsten olan genç kimse.

Leylādan daħı gūzel kız alıverelim
diyŧ va'dler eyledi Ařlā
diñlemeyip ħuzūrundan kākıp řaħrāya
toġru çekildi gitdi řoñra

3. kıızı:

Sayfa 147

Satır: 15

Genç kız.

şaplanıp biñ cānla 'āřık oldu Ve kimiñ
kıızı olduġun ħaber alıp āħ
vāħlar edip dŧnŧp kabileesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

4. kıızı:

Sayfa 147

Satır: 28

Genç kız.

bir niçe tuħfeler ve peş-keşler dŧzŧp
kabileesi iħtiyārlarından bir a
ulu kimseler ile kıızı istemek için
Leylānıñ babasına ħaber olup

5. kıza:

Sayfa 145

Satır: 29

Genç kız.

anası bī-çāre ħayrān olup n'eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luťf edip kızım bu sŧzŧ benden ġayrı
kimseye sŧyleme kim

6. kızın:

Sayfa 149

Satır: 9

Genç kız.

arğa ve yardımcı olalım Lâkin kızın
bir kaç gündür mizâcî nâ- hoşdur
Hak Te'âlâ Hâzretleri şîhhat ü ihsân
eyledikde tedârikini görüp ol

7. kızların:

Sayfa 143

Satır: 28

Genç kız.

gönlünü şâd ve bir pâre ğamdan âzâd
etmek için gül gülşende sular
gibi akıp vardıkda kızların kimi
sâzende ve kimi rakqâş ve

8. kız:

Sayfa 131

Satır: 4

Evlilik çağına gelmiş kız, gelin.

servi boylu gül yañaqlı yâķût dudaklı
nâzenin mâh-pâre kızlar
alıverelim Bî-ma' nâ yâbândan n' için
kız ârzü edersin kabîlemiz

9. kız:

Sayfa 161

Satır: 7

Leylâ.

şerîfîñiz eger kız ise emr sizindir
Getirip huzûruñuza teslim edelim
Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
âdem telef olup bed-du' âya

10. kız:

Sayfa 155

Satır: 22

Genç kız. II Leylâ.

eylediklerinde dil-âverler ğazâba gelip
İyi anla böyle dîvâneye biz kız mı
veririz Eger ceng ederlerse

11. kız:

Sayfa 119

Satır: 12

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

diyü ol yerde bir mübârek mekteb
hocası var idi Ol vilâyet ekâbirleriniñ
evlâdı gerek kız ve gerek oĝlan olsun
ana verip ta' lîm ü te' dîp

12. kızını:

Sayfa 123

Satır: 11

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâ'imâ ağlardı Mecnûn
ise obaya yaklaştıkda Leylânîñ
tevâbi'î zopa ile taşra uğradıp

13. kızınz:

Sayfa 127

Satır: 32

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

olan dostluğu dahı muhkem eylemek
niyyetine gelip Hâk
Te'âlâ Hâzretleriniñ emri üzre kızınz

14. kızlarını:

Sayfa 127

Satır: 19

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

kabîlesinden alçaq degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mâllar
verip araya girip bu söz üzre

15. kız:

Sayfa 129

Satır: 25

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cânımızı

bile dirîğ eylemeziz Ve illâ bu hâl üzre
iken ol Mecnûna kız

16. kız:

Sayfa 129

Satır: 26

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cânımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illâ bu hâl üzre
iken ol Mecnûna kız

17. kızımız:

Sayfa 129

Satır: 10

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

Bes Leylânîñ babası bunlara cevâb
verip
Sözünüz hep cümle ma'kül pek güzel;
ammâ Lâkin kızımız

18. kızınz:

Sayfa 129

Satır: 4

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

Biz de bu huşuş için ricâ eylemege
geldik birbirlerine münâsibdir
siziñ kızınz nice ananın babanın bir
dânesi ise ma'lûm-ı izzetiñizdir

19. kızım:

Sayfa 145

Satır: 30

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

anası bî-çâre hayrân olup n'eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luţf edip kızım bu sözü benden gayrî
kimseye söyleme kim

20. kız:

Sayfa 149

Satır: 7

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

Şafâ geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zâde devletlilerden kız değil
yâ cânımızı dırîğ eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

21. kızımızı:

Sayfa 149

Satır: 8

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

Şafâ geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zâde devletlilerden kız değil
yâ cânımızı dırîğ eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

22. kızınız:

Sayfa 149

Satır: 4

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

Yemek yendikten şöıra bunlar da
niye geldiklerini beyân edip
Hâzret-i Hâkķıñ buyurduğı üzre
kızınız Leylâyı kabîlemiziñ ser-

23. kız:

Sayfa 161

Satır: 12

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden luţf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye âdem nice kız versin Deli

24. kızını:

Sayfa 161

Satır: 22

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

Nevfel dahı düşünüp
Vaķı 'â kim deliye şimdi ibrām edip
kızını zūr ile alıversek halk

25. kızımızı:

Sayfa 175

Satır: 33

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

hazretiniñ de emri üzre kızınızı nikâh
eylemege geldik Ma'lûm-ı
devletiñizdir ki

26. kızım:

Sayfa 199

Satır: 1

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

... kızım deyip inciği alıp Mecnûndan
tarafa revân
oldu Leylâ da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyâr da

27. kızını:

Sayfa 217

Satır: 18

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

za'îf olup helâke döndü Ve gül cemâli
şolup yerine hazân doğundu
Âh vâh ederek gelip kızını ol hâlde
gördükde hâtırını sorup

28. kızı:

Sayfa 155

Satır: 15

Genç kız. II Leylâ.

iki hasreti birbirine kavuşdurmakdır
Eger sözünü tutup kıızı
vermekle râzı olursañız ne güzel Size
ikrâmlar edip ne kadar mâl

29. kızı:

Sayfa 201

Satır: 23

Zeyd'in amcasının kıızı

kastedilmiştir.

dilekler ve minnetler edip kıızı taleb
eylediyse Fakîrdır diyü bî-çâre
Zeydi aşlâ uğratmayıp rıza vermedi

kızı:

1. kızını:

Sayfa 121

Satır: 27

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

başlayıp ortalıkda dâstân oldu Bes
Leylâniñ babasına 'âr gelip kızını
bir dağı mektebe vermedi Rûzgâr-ı
gaddâr iki 'âşık-ı şâdıķı gonca

2. kızını:

Sayfa 129

Satır: 28

Dişi cinsten olan evlat II Leylâ.

vermek 'ākıllı işi degildir Bu hūşuşda
beni ma'zūr dutup hātırınıñız
qalmasın Halkdan hicāb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

kızıñ derdi:

1. kıızıñ derdi:

Sayfa 139

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Kızın kederi. II Leylâ'ya duyulan
aşk derdi, üzüntüsü.*

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kıızıñ derdi
ile bağırını hūn eylersin Sen bunda
böyle perişānken anıñla bizim

kızını bir mālđār kimseye:

1. kızını bir mālđār kimseye:

Sayfa 201

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Kızını varlıklı bir kişiyle
(evlendirmek).*

getirirlerdi Āhır-kār kızını bir mālđār
kimseye verip Zeydin bağırını
hasret āteşiyle kebāb eylediler Bes
bundan soñra Zeydiñ hāli dağı

ko:

1. ko:

Sayfa 121

Satır: 22

*(Nasihat vermeyi) "bırak!"
anlamında seslenme ifade eder.*

Beyt

Gel ey nāşih ko beni hāl-i dilden bī-
habersin sen

2. kodılar:

Sayfa 123

Satır: 9

(İsim) vermek, koymak.

adını Mecnūn kodılar

'Arab tã' ifesi bir ğayretli kavm
olduğundan Leylāniñ babası

3. komağda:

Sayfa 223

Satır: 11

Koymak, yerleştirmek.

bir gūne tã'ām ve şarābü'l-kevşer
getirip önlerinde komağda
Zeyd bu hāli gördükde ihtiyāra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

4. kodular:

Sayfa 151

Satır: 13

Bırmak, yerleştirmek.

Müheyyâ edip öñüne kodular

Ol kadar ğarīb-nevâzlık gösterdi kim

Mecnûnuñ gönlünü yumuşadı

koc-:

1. koçup:

Sayfa 207

Satır: 25

Sarılmak.

şâd olup Zeydi koçup ve gözlerini

öpüp

Bâreka'llah birâder güzel dediñ deyip

bir miqdâr oturdular

koç:

1. koçup:

Sayfa 187

Satır: 8

Sarılmak.

Mecnûn gözünü ovarağ babası

olduğunu bildikde 'özrler dileyip

ayağına düşdü Ol ciger gūşesini hasret

ile koçup iki gözlerini öpüp

koç başıñ:

1. koç başıñ:

Sayfa 139

Satır: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Koçun başına; eski zamanlarda, kuşatılan kalelerin kapı ve duvarlarını yıkmaya mahsus koçbaşı şeklinde alet.

II Koçun yerine.

nice huzûrumuz ve rahâtımız olsun

'Âlemde bulunmayan kız olsun

tek koç başıñ sağ olsun kalk hemân

seni anañ yanına götüreyim

koca:

1. kocası:

Sayfa 205

Satır: 26

Koca, eş.

mâtemler eylediler 'Arablar arasında

'âdet ol idi ki bir hatunuñ

kocası âhirete gitdikde ol hatun iki

seneye dek yās u mâtemler

2. kocanıñ:

Sayfa 199

Satır: 25

Büyük; yaşlı (kimse).

kalıp kocanın ardına düşüp
Kandesin cânân deyip Mecnûndan
yana cân atdı Mecnûnu

kocağarı:

1. kocağarı:

Sayfa 175

Satır: 4

Yaşlı kadın.

Kandesin dağlar deyip çekilip gitmede
Kocağarı da bu hâli gördükde

kolaylanmış işi:

1. kolaylanmış işi:

Sayfa 163

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Kolay duruma gelmiş mesele II
Engel ve güçlükleri ortadan kalkmış
mesele II Leylâ'yı isteme işi
kastedilmiştir.*

katıp gam u guşşalar ziyade edip
yüregim dâğ üzre dâğ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferâgat edip beni mahzûn u

kolaylıkla vaşl olup:

1. kolaylıkla vaşl olup:

Sayfa 203

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*(Sevgiliye) sıkıntı çekmeden
kavuşma, ulaşma.*

vaşl olup murâdın hâşıl olur idi Böyle
vahşî hayvân gibi âdemden
kesilip şahrâlarda hayvânlar ile
geçinmenin ne fâ'idesi ve ne ma'nâsı

koluna kuvvet:

1. koluna kuvvet:

Sayfa 179

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*İş yapan bir kimseye,
isteklendirmek, coşturmak için
söylenen bir söz.*

Ey benim nâzenîn ü şivekârım
'ömrümün sermâyesi efendim
sultânım koluna kuvvet pehlevânlık
göstermek ise ancak olur

konuk olup:

1. konuk olup:

Sayfa 169

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Bir yerde kısa bir süre
ağırlanmak.*

Bes Mecnûn dedi kim
Ben saña konuḡ olup bunu baña
ziyâfet için fedâ eylediñ Luṭf eyle

kork:

1. ḡorḡma:

Sayfa 187

Satır: 6

*Herhangi bir kötülük gelmesi
ihtimalinin oluşturuğu tedirginlik,
kaygı, üzüntü, endişe.*

Ḳaysa

Ḳorḡma yâbâncı değilim babañ
derdmendim dedikde

kötek çalsalar:

1. kötek çalsalar:

Sayfa 123

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Dövmek, dayak atmak.

dīvâneye bir ḡızıñ ucından ser-gerdân
gezip feryâd eder bu usludur
yoḡsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aḡlı
başına tîz gelir diyü

koy:

1. ḡoydular:

Sayfa 219

Satır: 17

*Yerleştirmek, koymak; içine
yerleştirmek.*

El-ḡıssa Leylânıñ vaşiyetin yerine
getirip tâbüta ḡoydular
Cümle ḡabîle ḡalḡı mâtem ederek
götürüp defn eylediler Ḳünkü Zeyd

2. ḡoyup:

Sayfa 117

Satır: 25

(Adını) vermek, koymak.

günler şenlikler edip düḡün bayram
eylediler ve adını Ḳays ḡoyup
nân ni‘metle terbiye eylemege
başladılar

3. ḡoyarsanız:

Sayfa 135

Satır: 14

*Bir şeyi bir yere bırakmak, belli
bir yere yerleştirmek.*

Ḳabîlemizin ‘ırz u nāmûsu ḡalmayıp
her gün şol dīvâne gelip
olmadıḡ sözler söyler siz buña bir çâre
etmeyip içimize ḡoyarsanız

4. **koyup:****Sayfa 223**

Satır: 18

*Bir şeyi bir yere bırakmak, belli
bir yere yerleştirmek.*

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafā
sürseler gerekdir deyip Zeyd

küçücük:1. **küçücükden:****Sayfa 123**

Satır: 19

*Yaş olarak henüz küçük
olduklarından beri, küçüklükten bu
yana.*

Mecnūnuñ iki üç tāze yārānları var idi
Küçücükden bir yerde
olup dā‘imā birbirleriyle görüşüp
konuşurlardı Mecnūna vefādārlık

2. **küçücükdür:****Sayfa 129**

Satır: 11

Yaşça ufak olan.

dahı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı

dahı hāzır degildir Şimdilik ferāḡat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘azīz

kudreti olmayıp:1. **kudreti olmayıp:****Sayfa 143**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Gücü yetmemek.

āteşi olup gizlice āh eyledikçe felek
āyinesin siyāh
eylerdi Ammā neylesin taşra çıkmāḡa
kudreti olmayıp anası ve

kul:1. **kulmudur:****Sayfa 171**

Satır: 22

Köle, esir, tutsak.

Bu ādemiñ cürmü ḡabāḡati nedir ki
ḡan eylemiş ādem gibi
zencīre urmuşsun Yoḡsa hırsız mı
yāḡūd kulmudur ki efendisinden

2. **kuluna:****Sayfa 215**

Satır: 16

*Sevgiliye köle olan âşık. II
Mecnûn.*

dünyâlar tûrduķça saña ‘ömrler verip
göl cemâlini şoldurmasın Ben
ķuluna bir lutf eylediñ ki ĥak-i pâyiñe
gelip cemâliñi gördüğüm gibi

ķul edip:

1. ķul edip:

Sayfa 171

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kulluk yapan, hizmette bulunan
(kimse). II Âşık.*

Ey benim cānānımıñ şacı renginde
siyāh mātem libāslarına giren
ķuşcağız ‘Aceb felek seni ne müşkil
şāha ķul edip hicrānlara

ķul eyledi:

1. ķul eyledi:

Sayfa 137

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

*Aşırı derecede bağlanmak, boyun
eğmek.*

beni kendisine ķul eyledi ‘Aqlım alıp
ve yüregimi āteş ile yakıp beni
dīvāne edip şahrālara salmışdır
Mādem ki ben anıñ eli altındayım

ķul eylemişdir:

1. ķul eylemişdir:

Sayfa 189

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Aşırı derecede bağlanmak, boyun
eğmek; esir etmek.*

ķaböl eylemek isterim Ammā
n’eyleyem sevdā beni kendi ĥālīme
ķomayıp ne çāre kendisine ķul
eylemişdir Her ne ķadar ki seniñ

ķulağ:

1. ķulağımla:

Sayfa 201

Satır: 3

*Duyma organı, kulak. II
Sevgilinin kulağı.*

iki beyt okusun Ķulağımla işidip bir
mıķdār göñlüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyār Mecnūnuñ
yanına varıp gördü ki cānān

2. ķulağına:

Sayfa 181

Satır: 7

Kulak.

maşlaḥat için tırmadın çekilip gider
Nā-gāh kulağına Mecnūnuñ
āvāzı taķınıp

kulak:

1. kulağına:

Sayfa 149

Satır: 28

Kulak. II Nevfel'in kulağı.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār
için tağı ve şahrāları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan ḥazīn

kulak tutup:

1. kulak tutup:

Sayfa 139

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kulak asmak; önem vermek,
dinlemek.*

ve benim feryādım kulak tutup ḥatırın
perişān eyleme ‘āşıklar
ḥālī dā‘imā ağlamakdadır ve āteş-i
‘aşk ile yüregın tağlamakdır

kulakların büzüp:

1. kulakların büzüp:

Sayfa 157

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Uyarıda bulunmak.

‘asker ile gelip bir maḥalde kulakların
büzüp ḥaberlerin bildirmege
devletliñüzde āsāndır dediler Mecnūn
çünkü Nevfeliñ

kullarıñ efendisine:

1. kullarıñ efendisine:

Sayfa 173

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Kölelerin (âşıkların) efendisi. II
Leylâ.*

ki kıyāmete dek şafāsından mest olup
kalırın Eger red eylerseñiz
emr ü fermān seniñdir Kullarıñ
efendisine karşı söylemege

kullarınıñ kimiñ:

1. kullarınıñ kimiñ:

Sayfa 157

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Allah tarafından yaratılmış olan
insanların bazıları.*

Hak Subhane ve Te'alanin
kudretindedir Kullarinin kimi gah
maglub eyler Cenabiniz kabile halkini
gozunuze aldirmayip ne olsa

kulle-i kâfdan:

1. kulle-i kâfdan:

Sayfa 211

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Kaf Dağı'nın tepesi, zirvesi II Kaf
dağının ardı. Erişilmesi, elde edilmesi
en güç yer veya şey.*

kanlı yaşlar döküp ahir şabâh olup
âfitâb-ı 'âlem-î kulle-i
Kâfdan baş kaldırdı

kulluğunu kabûl edip:

1. kulluğunu kabûl edip:

Sayfa 195

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'a) köle olmayı

kabullenmek.

edip kulluğunu kabûl edip yanından
ayrılmazlardı Etrâfın tolaşırlardı
Zîrâ tuz ekmek hakkın hayvânlar
bilirlerdi

kundakda masûmken:

1. kundakda masûmken:

Sayfa 173

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Kundakta günahsız bebek (iken).

bağışlayıp 'afv etsin Ve gezdigin
yerlerde diyesin kim Hak Te'âlâ
kullar başına vermesin dahı kundakda
masûmken esir olup bunca

kur:

1. kuruldu:

Sayfa 159

Satır: 32

Hazırlanmak.

Anlar dahı Vermeyiz diyü cevâb verip
cenge mübâşeret eylediler
Âhir-kâr iki taraftan ceng kuruldu
Nevfel tarafından

kur'ân-ı 'azîmü's-şân okuyup:

1. kur'ân-ı 'azîmü's-şân okuyup:

Sayfa 191

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Şanı yüce olan Kur'ân-ı okumak.

gāh gāh cānım için Qur‘ ān-ı ‘azīmü’ş-
 şān okuyup ruḥumu şād edesin
 Gözlerinden öpüp vedā‘ edip ağlaya
 ağlaya dönüp kabīlesine

kurbān eyle:

1. kurbān eyle:

Sayfa 173

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir kimse veya şeyi bir uğurda
 feda etmek.*

maḥalinde ‘afv buyuralar Daḥı
 ümīdim oldur ki hemān buyursañız
 kurbān eyle sultānım deyip āḥir cūş u
 hurūşa gelip yā Allah

kurbān eylesem:

1. kurbān eylesem:

Sayfa 207

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir kimse veya bir şeyi bir
 uğurda feda etmek.*

Ve ol cānını cānān yolunda fedā
 eylediği gibi ben de cānımı
 cānān uğruna kurbān eylesem gerekdir
 dedikde Zeyd Mecnūna

kurbān olup:

1. kurbān olup:

Sayfa 173

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir kimse ya da bir şey için
 kendini feda etmek, canından
 vazgeçmek.*

ne sa‘ādetdir ki ḳapıñızda kurbān olup
 sa‘ādetli efendimin devletinde
 devlete erişirim Siziñ ḳılıcıñız baña bir
 kāse-i āb-ı ḥayāttır

kurtul:

1. kurtulursun:

Sayfa 173

Satır: 1

*(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir
 durumdan) sıyrılmak, uzaklaşmak,
 selāmete çıkmak, halās olmak.*

kurtulursun deyip

Zīrā bir māh-pāreniñ nice ‘aşḳ
 zencīrine esīr olup ḳulu kurbānı

2. kurtuldum:

Sayfa 215

Satır: 27

(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir

*durumdan) sıyrılmak, uzaklaşmak,
selâmete çıkmak, halâs olmak.*

edip andan kurtuldum diyü ol kadar
'aşk u maḥabbet sözlerini
söyledigi Leylâya ḥasret el verip bir
zamāna dek bakıp kaldı

kuş:

1. kuşlar:

Sayfa 211

Satır: 12

Kanatlı uçucu hayvan; kuş.

Mecnûn ise cānânı gördüğü gibi
ḥayrâna varıp niçe zamân
ol yerde durup ḥattâ kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

2. kuş:

Sayfa 171

Satır: 18

Karga.

açmadıñ

Kuş ile dīvâne gönlünü eglerken nâ-
gâh uzakdan bir kocaḳarı

kuş gibi uçardı:

1. kuş gibi uçardı:

Sayfa 123

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Kuş gibi uçmak. II Leylâ'nın aşk
ile ahlârının havaya ulaşması gibi
Leylâ'nın ahlârı ile kendinden geçmesi
anlamında.*

âhlar edip kuş gibi uçardı Ammâ
n'eylesin anasından babasından
korkduğundan ebsem olurdu

kuş uçurmazlardı:

1. kuş uçurmazlardı:

Sayfa 213

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

*Hiçbir şeyin veya kimsenin
kaçmasına, geçmesine imkân
vermemek.*

arşlanlar vesâ'ir vaḥşî cān-âverler ise
obanın etrafını alıp
kuş uçurmazlardı Kabîle ḥalkından bir
iki âdem ḥaṭâ ile ol maḥalle

küstâhlık edersem:

1. küstâhlık edersem:

Sayfa 189

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Saygısız bir şekilde, haddini
aşarak.*

huşûşda ma'zûr tutup her ne kadar
küstâhlık edersem

2. küstâhlık edersem:

Sayfa 189

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Küstahça davranışlarda
bulunmak.*

huşûşda ma'zûr tutup her ne kadar
küstâhlık edersem

küstâhlık edip:

1. küstâhlık edip:

Sayfa 179

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Saygısız bir şekilde, haddini
aşarak.*

müsteḥak olduk dedikde Leylâ cevâb
verip

Saña bu suç yeter ki vuslâtım
sevdâsına düşüp küstâhlık edip

kuşur etmeyip:

1. kuşur etmeyip:

Sayfa 197

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Hoş karşılanmayacak bir
davranışta bulunmamak.*

biz de seniñ cânıña kuşur etmeyip

şucuñu 'afv eyledik dedi

Bu hikâyetden maḳsûd yırtıcı

ḥayvânlar ki dâ'imâ âdem

kuşûruma bakmayıp:

1. kuşûruma bakmayıp:

Sayfa 137

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Kusuruna bakmak. II Kişinin
yaptığı şeyin hata olduğunu
düşünmemesi ve pişman olunmaması
durumunda kullanılır.*

budur ki dâ'imâ sersem gezdirmekdir

Luṭf u iḥsân edip bu huşûşda

kuşûruma bakmayıp ḥâṭır-ı şerîfiñiz

kalmasın diyü sözünü tamâm

kutlu olsun:

1. kutlu olsun:

Sayfa 177

Satır: 17

Kelime Tipi: -

"Uğurlu, hayırlı olsun, bolluk ve

*iyilik getirsin" anlamında kullanılan
bir kutlama sözü.*

Ꞑutlu olsun ꞑadınım darısı dostlar
başına dediklerinde Leylā
gönlünden bunlara darılıp

kūy-ı yāre:

1. kūy-ı yāre:

Sayfa 125

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Sevgilinin semti, yanı.

Ey kebūter saña şek etmege çāre mi
var
Kūy-ı yāre varacak bāl ü perūñ var mı
seniñ

2. kūy-ı yāre:

Sayfa 125

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Sevgilinin semti, yanı.

Ey kebūter saña şek etmege çāre mi
var
Kūy-ı yāre varacak bāl ü perūñ var mı
seniñ

kuyruklarını vere urup:

1. ꞑuyruklarını vere urup:

Sayfa 197

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*(Aslanların) kuyruklarını vere
vurması.*

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
mülāyemetler gösterdiler Cevān
da ol gece arslanlar arasında ꞑalıp
çünkü şabāḥ oldu Pādişāhıñ

kuyruklu yıldız:

1. ꞑuyruklu yıldız:

Sayfa 165

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Kuyruk şeklinde ışıklı bir uzantısı
olan gök cismi.*

ve biz ‘āşıkaları ağladıp daḥı
düşmānlarımızı güldürüp bir daḥı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir ꞑuyruklu yıldız idi kim

L

lākin:

1. lākin:

Sayfa 121

Satır: 18

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

tuymayıp hemân erkenden bundan vâz
geçin feragât edin şöñra kim
bilir fenâya gider diyü muhkem
tenbîhler eylediler Lâkin bu

2. **lâkin:**

Sayfa 129

Satır: 10

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

Bes Leylânîñ babası bunlara cevâb
verip
Sözünüñ hep cümle ma'kûl pek güzel;
ammâ Lâkin kızımız

3. **lâkin:**

Sayfa 143

Satır: 17

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

Lâkin zarîfler kışşaya vâkıf olup 'âşık
olduğunu añladılar Ve
ta'edip başına kağıdılar

4. **lâkin:**

Sayfa 143

Satır: 31

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

başladılar Lâkin Leylânîñ

5. **lâkin:**

Sayfa 145

Satır: 3

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

bir dikendir Tatalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lâkin neyleyem ki
ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
olmadıktan şöñra baña cehennem

6. **lâkin:**

Sayfa 149

Satır: 9

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

arḳa ve yardımcı olalım Lâkin kızın
bir kaç gündür mizâcî nâ-ḥoşdur
Ḥaḳ Te'âlâ Ḥazretleri şîḥḥat ü iḥsân
eyledikde tedârikini görüp ol

7. **lâkin:**

Sayfa 151

Satır: 15

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

kendiye meyl etdirdi Lākin yine
getirdigin yiyip
Leylādan ğayrı söz söylemedi Vāfir
ibrām eylediklerinde hāline

8. lākin:

Sayfa 151

Satır: 26

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

Hak Te‘ālā seniñ ‘ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād
eylesin Ben gibi ğarīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lākin

9. lākin:

Sayfa 153

Satır: 11

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

eylemedikçe kendi işim baña harām
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle tağlarda gezmekden ferāġat
edip bir kaç gün bizim ile

10. lākin:

Sayfa 159

Satır: 6

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faķır için bu kadar zahmet çektiġiñiz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
dahı ziyāde edip döndünüz

11. lākin:

Sayfa 161

Satır: 9

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

sebepe olmayalım Lākin siz bunca ‘āķil
devletli kimsesiz bunca
zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden hāşā ki zulm

12. lākin:

Sayfa 161

Satır: 15

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

emr sizindir verelim Aşlā muḥālefet
yokdur Lākin cümle kabīle-i
‘Arab ḥalkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
dād ederken vardı bir nām-dār

13. lākin:

Sayfa 163

Satır: 27

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

Lākin ol def‘a da Leylānıñ du‘ āsı
 kabūl olmayıp nuşret
 Leylā kabīlesiniñ halk ʔarafından
 olmaḵ sebebiyle Nevfeliñ ‘askeri

Çāre olup feryādını kesmedi ve hem
 herīfin böyle iki dürlü söz
 söylediginden bir yalancı ʔaltabān
 ādem olduḡunu anlamışdı Lākin

14. lākin:

Sayfa 179

Satır: 5

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
 bağlaç.*

Haylī luṭflar eylediñiz Lākin ben
 ʔuluñuzdan ‘acabā ne cürm ve
 ne günāh şādır oldu ki suçumu beyān
 eylemedin böyle ḡazaba

17. lākin:

Sayfa 185

Satır: 9

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
 bağlaç.*

Hayf ki cihānda oḡluma ḡasret iken bir
 evlādım oldu Lākin
 bunuñ gibi devāsız derde uğrayıp
 ādem kıyāfetinden çıkıp gitdi

15. lākin:

Sayfa 181

Satır: 1

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
 bağlaç.*

deyip söylerlerdi Lākin kār eylemez
 ‘āşıḡa ʔa‘n ile
 mümkün olmadıḡından mübtelādır
 n’eylesin Bu ḡaberlerden āḡāhı

18. lākin:

Sayfa 189

Satır: 4

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
 bağlaç.*

olmaz sevdādan ferāḡat eylemezseñiz
 bilirim ki sonra pişmān
 olursun Lākin soñ pişmānlıḡ fā‘ide
 vermez Benim oḡlum ʔalk ʔemān

16. lākin:

Sayfa 183

Satır: 8

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
 bağlaç.*

19. lākin:

Sayfa 191

Satır: 9

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
 bağlaç.*

hemān sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda
bir kaç günlük ‘ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamānım qarīb olmuşdur

20. lākin:

Sayfa 203

Satır: 26

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü’lillah ben de ‘āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā‘imā
anlar ne yerler ise ben de onu

21. lākin:

Sayfa 205

Satır: 22

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

feryād u fiğānlar eylediler Leylāniñ da
eline fırsat girdi Hemān
şaçın pürçegin yolup İbn-i Selāmın
üstüne mātemler eyledi Lākin

22. lākin:

Sayfa 207

Satır: 12

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

eylediñ Hiçbir vechle ol eyledigiñ luţf
u ihsāniñ şükrünü edemem
‘Ömrüñ ziyāde olsun Lākin baña bu
haberi getirdiñ gerçi müjde

23. lākin:

Sayfa 207

Satır: 13

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

idi Lākin haţā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdigi şarābı ben de içsem gerekdir

24. lākin:

Sayfa 209

Satır: 5

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

Mecnūnumu katı çokdan göresim
geldi lākin ne çāre edelim
hiçbir tarīk ile buluşmaqlık mümkün
degildir deyip āhir bunu

25. lākin:

Sayfa 209

Satır: 16

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

El-kışşa va‘de olunan gün olduğda
Zeyd gelip Mecnûna Birâder
hemân kalk gidelim Lâkin böyle üryân
olmak olmaz deyip

26. lâkin:

Sayfa 211

Satır: 18

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

Niçe olur haylî zamândır ki ‘âşık u
şâdık yârim olan Mecnûnu
bir gün da‘vet edip görüşmek istedim
Lâkin bir aralık bulamadım

27. lâkin:

Sayfa 213

Satır: 5

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

Lâkin niçe zamândır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkâ çok
şükrler ki bu gün kabîle tenhâ kalıp
ekşer-i halkı bir maşlahat için

28. lâkin:

Sayfa 215

Satır: 18

*Ama, ancak, fakat anlamlarında
bağlaç.*

murâdım vücûdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı hâl eylemek idi Lâkin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

29. lâkin:

Sayfa 167

Satır: 16

Gel gör ki, fakat, ancak, ama.

Hoş güzel Sen bir merhametli âdem
olup bağıñ yufka
olduğundan bu hayvânları salıver
dersin ammâ lâkin ben bunları
avlayıncaya

la‘l ü cevâhir:

1. la‘l ü cevâhir:

Sayfa 223

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Yakut ve mücevherler.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la‘l ü cevâhir
ve toprağı misk ü ‘anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

lâlenin kâdehi meclîs-i bâğa konup:

**1. lâlenin kâdehi meclîs-i bâğa
konup:**

Sayfa 143

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Lâlenin kadehi bağ meclisine
kondu. II Lâle şekli itibariyle şairlerce
kadehe benzetilmiştir. Bahçe
meclisinde adeta kadeh gibi açmıştır.*

yâsemenler sâdelenip lâlenin kâdehi
meclîs-i bâğa konup

şahrâlarca düşmüştür Dönüp bulutlar
ağladıkça bağlar gülüp

lâlezâr:**1. lalezara:****Sayfa 165**

Satır: 29

*Lale bahçesi. II Kan gölü, âşığın
kanlı gözyaşları.*

u şahrâları dolanıp gözlerinin yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryâd u fiğanlar edip
gezerken nâ-gâh bir avcının üzerine

lâle-zâr etmektedir:**1. lâle-zâr etmektedir:****Sayfa 143**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Lale bahçesine dönüştürmek. II

*Âşığın kan ağlaması lalenin şekli ve
rengi itibariyle çöl, lale bahçesine
dönmüştür.*

olup şahrâları lâle-zâr etmektedir
deyip gözlerinden mercân
dânesi gibi yaşlar döküp gâh gâh
Necûd tağı tarafından Mecnûnuñ

latîf şerbetler:**1. latîf şerbetler:****Sayfa 153**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Güzel şerbet. II [Şerbet: Su ve
şekerle yapılan tatlı içecek].*

nefis yemekler yiyip latîf şerbetler
içildikten sonra biraz beñzi
yerine gelip günden güne
güzellenmeğe başladı Ve her gün
Nevfel

lâyık degildir:**1. lâyık degildir:****Sayfa 121**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Münasip, yaraşır, uygun
olmamak.*

Olmaya ki buncalayın bī-ma‘nā iş
edersiz edepsizlik yoluna
baş koşup bu mişilli iş eylemek size
lāyık degildir şaķınıp kimse

lāyık görüp:

1. lāyık görüp:

Sayfa 223

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Uygun görmek, yakıştırmak.

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafā
sürseler gerekdir deyip Zeyd

lāyık oldular:

1. lāyık oldular:

Sayfa 223

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Uygun olmak, yakışmak.

dünyāda ‘ömrlerini hevāye vermişler
idi Bu devlete neden lāyık
oldular dedikde ihtiyār cevāb verip

lāzım:

1. lāzım:

Sayfa 129

Satır: 15

Gerek, gerekli.

Luţf edip ‘özü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir

Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāh
edelim Soñra her ne zamān

2. lāzımdır:

Sayfa 161

Satır: 27

Gerek, gerekli.

sizi ‘afv eyledim Siziñ bana du‘ā-i
ḥayrınız lāzımdır ihtiyārınız
elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
deyip bunlara luţf eyledikde

3. lāzımdır:

Sayfa 167

Satır: 26

Gerek, gerekli.

bunları şatıp akçasını almamağa
ḥayrānım Şimdi seniñ ḥatırın için
bunları şalıversem bir kaç gün daḥı bu
şahrāları boş gezmek lāzımdır

lāzım olan:

1. lāzım olan:

Sayfa 133

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Gerekmek.

olunan hāceti devā eder İmdi saña da
 lāzım olan budur ki hemān
 Kā'be-i Mükerremeniñ halkasına
 yapışıp cān u gönülden Hāk

lāzım olduğda:

1. lāzım olduğda:

Sayfa 203

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Gerekmek.

getirip göndermek lāzım olduğda
 Zeydi gönderip evvelde varıp
 Mecnūna Leylādan selām ve du'ālar
 gönderip yine Leylāya gelip

letāfet:

1. letāfetle:

Sayfa 147

Satır: 11

Güzellik, hoşluk, incelik.

on kat olup bu letāfetle kabīlesi
 kızlarından bir kaç mäh-pāre kız alıp

serv-i hırāmān gibi şalını şalını bir
 gülşene revāne olmuşdu

leylā:

1. leylā:

Sayfa 121

Satır: 2

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
 kadın kahramanı.*

Ḳaysa mā'il olup āşüfte oldu El-ķışşa
 iki taraftan birbirlerine
 'āşık olup Ḳays Leylāya Leylā Ḳaysa
 meftūn oldular Bir

2. leylāya:

Sayfa 121

Satır: 2

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
 kadın kahramanı.*

Ḳaysa mā'il olup āşüfte oldu El-ķışşa
 iki taraftan birbirlerine
 'āşık olup Ḳays Leylāya Leylā Ḳaysa
 meftūn oldular Bir

3. leylā:

Sayfa 125

Satır: 26

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
 kadın kahramanı.*

yaşlar akar Mecnûn karşıdan gelip
 sağa şola bakıp obanın etrafını
 tenhâ gördükde hemân-dem ileri âh u
 efgânlar edip Leylâ da hasret

4. leylâyı:

Sayfa 127

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
 kadın kahramanı.*

Bu Hâl Mecnûnuñ Babası Oğlunuñ
 Derdine
 Âgâh Leylâyı İstediklerinde Leylânıñ
 Babası

5. leylâyı:

Sayfa 127

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
 kadın kahramanı.*

Âhir sözü bir yere getirip bunu
 münâsib gördüler ki varıp Qays
 için Leylâyı babasından dilek edelim
 kim bizim kabilemiz anlarıñ

6. leylânıñ:

Sayfa 133

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
 kadın kahramanı.*

perîşân oldukça babasınıñ anasınıñ
 yüreklerini dâğlardı Bir
 çâre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
 günden güne Leylânıñ derdmend

7. leylânıñ:

Sayfa 143

Satır: 31

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
 kadın kahramanı.*

başladılar Lâkin Leylânıñ

8. leylâ:

Sayfa 147

Satır: 9

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
 kadın kahramanı.*

kabîlesine yakîn gelmişdi Hikmet
 Allahıñ ol gün Leylâ da sünbül
 zülfünü perîşân edip câzû gözlerine
 sürmeler çekip hüsnu bir iken

9. leylâ:

Sayfa 173

Satır: 16

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
 kadın kahramanı.*

Bu hâl ile gezip kabîle kabîle gezerken
 günlerde bir gün Leylânıñ

obasına geldi Leylâ dahı Mecnûnu
âvâzından bildi Hâsret gözüyle

şaçın pürçegin yolup İbn-i Selâmın
üstüne mâtemler eyledi Lâkin

10. leylâdan:

Sayfa 203

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

getirip göndermek lâzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnûna Leylâdan selâm ve du‘âlar
gönderip yine Leylâya gelip

13. leylâ:

Sayfa 209

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

tenhâ yerden çekilip gitdiler Ol
maḥalde geldiler kim Leylâ da erişip
peştemâli kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

11. leylâya:

Sayfa 203

Satır: 12

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Görem diyü tâlib olup âdem gönderip
yanına da‘vet eyledi
Zeyd de gelip Leylâya buluşduḡda
Leylâ da mâ-cerâsını kendisinden

14. leylâyı:

Sayfa 213

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

yıkıldı Mecnûn Leylâyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk
şarâbıyla mest olmuş ‘âşık u ma‘şûḡ
herbiri bir tarafa yıkıldı

12. leylânî:

Sayfa 205

Satır: 21

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

feryâd u figânlar eylediler Leylânî da
eline fırsat girdi Hemân

15. leylâya:

Sayfa 215

Satır: 28

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

edip andan kurtuldum diyü ol kadar
‘aşk u maḥabbet sözlerini

söylediği Leylāya Һasret el verip bir
zamāna dek bakıp Һaldı

16. leylānıñ:

Sayfa 219

Satır: 19

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylānıñ öldüğünden Һaberdār olup
yağasını pāreleyip kendisini
yerden yere urdu Ve siyāh mātem
libāslarını giyip gözlerinden Һanlı

17. leylā:

Sayfa 143

Satır: 26

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

dāğlayıp gülşende yārān ile hem-
şoҺbet ü hem- ‘ayş ‘işret eyleyecek
demler olduҺda Leylā Һabilesiniñ
māh-pāre Һızlarıyla maҺzûn

18. leylā:

Sayfa 145

Satır: 8

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
hep seniñ için seni gülsün diyü
eyleriz dediklerinde Leylā

19. leylā:

Sayfa 205

Satır: 27

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

eylerdi Bes Leylā da İbn-i Selāmıñ
Һabilesinde Һalıp Menûn için
İbn-i Selām adına feryād u fiğanlar
eylerdi eder ki Һünkü Zeyd İbn-i

20. leylā:

Sayfa 151

Satır: 29

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı, Kays.*

kıyafetinden Һıkdım Leylā ise bir
nāzenīn-perīdir Ne iҺtimāldir
ki bencileyin divāneye vereler Cenk
edip zûr ile alıverem dersiniz

21. leylā:

Sayfa 145

Satır: 17

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

geçerken Leylâ türküyü işitdiği gibi
yüregine âteşler düşüp
feryâd ile ağlamağa başladı Meger
bâğda olan kızların biri bâğıñ

kendiye meyl etdirdi Lâkin yine
getirdigin yiyip
Leylâdan gayrı söz söylemedi Vâfir
ibrâm eylediklerinde hâline

22. leylâyı:

Sayfa 145

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

içinde gezerken ol yere gelip Leylâyı
gördü ki maḥzûndur
Oturup ağladıkça bakıp gördükde

25. leylâ:

Sayfa 157

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

yavuz ḥayflar oldu diyü maḥzûn
olurdu Ammâ Leylâ ‘askerinden
biri Nevfel ‘askeriniñ birini ursa
Bâreka’llâh eliñ var olsun

23. leylâ:

Sayfa 149

Satır: 14

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

ḳabîle ihtiyârları ḳalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selâm
şâd olup zevḳ ü şafâsına meşgûl oldu
Çünkü uzun ḳulaḳdan Leylâ bu

26. leylâdan:

Sayfa 163

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylâdan daḥı güzel kız alıverelim
diyü va‘dler eyledi Aşlâ
diñlemeyip ḥuzûrundan ḳalkıp şahrâya
toḒru çekildi gitdi Şoñra

24. leyladan:

Sayfa 151

Satır: 16

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

27. leylâ:

Sayfa 163

Satır: 15

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

üzerine ‘asker çekip geldigini Leylâ da
işitdikde öyle mesrûr olup
şafâlar edip der ki

28. leylâ:

Sayfa 163

Satır: 23

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

ceng için karşı çıkdılar Leylâ Cenâb-ı
Hakka tazarru‘lar ve niyâzlar
edip Nevfeliñ ‘askerini manşûr u
muzaffer eyleye diyü Gâlib

29. leylâ:

Sayfa 163

Satır: 28

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Lâkin ol def‘a da Leylânîñ du‘ âsı
kabûl olmayıp nuşret
Leylâ kabîlesiniñ halk tarafından
olmak sebebiyle Nevfeliñ ‘askeri

30. leylâ:

Sayfa 163

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

zebûn olup nâ-çar şulh edip dönüp
gıtdikde
Leylâ ziyâde perîşân olup niçe günler
yâs u mâtemler eyleyip

31. leylâ:

Sayfa 165

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

gıtdikde Leylâ şâd olup sürûrundan
rakş edip Cenâb-ı Hak Te‘âlâya
yüz biñ şükrler edip

32. leylâ:

Sayfa 165

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamândan soñra babası sürûr ile
gelip oturdukda Leylâ

33. leylâ:

Sayfa 167

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

olduğunu gördükde Leylâ hâtırına
gelip

Şimdi benim cânım da böyle anası ve
babası elinde giriftâr

34. leylâ:

Sayfa 169

Satır: 5

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

belâ dāmına giriftâr olduñ Leylâ gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni habs eyledi Âh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

35. leylāya:

Sayfa 175

Satır: 13

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

verip gönlünü şād eyledi Karı da
Leylāya du‘ālar edip gitdi
Bu Maḥal Leylānıñ İbn-i Selāma
Nikāh Olunup

36. leylâ:

Sayfa 177

Satır: 17

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Ḳutlu olsun kadınım darısı dostlar
başına dediklerinde Leylâ
göñlünden bunlara darılıp

37. leylâ:

Sayfa 177

Satır: 28

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

olup ağızlarını cevāhirler ile tōldurup
niçe in‘āmlar ve iḥsānlar eyledi
Bir zamāndan soñra Leylâ geldikde
İbn-i Selām niçe ṭabaklar

38. leylâ:

Sayfa 177

Satır: 34

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

yuyup güç ile ‘aqlı başına gelip kalkıp
Leylānıñ yanına varıp
Gül yüzünden şeftālu alayım dediği
gibi Leylâ hemān çehresini

39. leylâ:

Sayfa 179

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

müstehak olduk dedikde Leylâ cevâb
verip
Saňa bu suç yeter ki vuslâtım
sevdâsına düşüp küstâhlık edip

40. leylâ:

Sayfa 179

Satır: 17

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

baňa devlet yeter deyip geri çekilip
Leylâ günden güne efğânların
ziyâde edip gitdi ki ‘aşk âteşi parlayıp
‘alevlendi

41. leylâyı:

Sayfa 183

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

dīvâneligi ziyâde olup Leylâyı hâtırına
getirip hayâline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyâz

42. leylâ:

Sayfa 123

Satır: 16

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

göreydim diyü nâle vü efğânlar eyledi
Leylâ da Mecnûn âvâzını işidip ol dahı
cân u gönülden

43. leylâ:

Sayfa 199

Satır: 30

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Mecnûna bunca zamândır hasret olup
bu kadar iştiyâkın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylâ
cevâb verip

44. leylâ:

Sayfa 203

Satır: 15

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

El-kışsa Leylâ Zeydi kendi sırlarına
maħrem edip dâ‘imâ
yanına çağırıp muşahabet ederlerdi Ve
Mecnûn gâh gâh haber

45. leylâ:

Sayfa 205

Satır: 14

*Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Leylā niçe zamān İbn-i Selāmıñ
yanında olup dā‘imā Mecnūnuñ

46. leylā:

Sayfa 209

Satır: 26

*Leylā ve Mecnūn hikayesinin
kadın kahramanı.*

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne hāl ise kendisini düşürüp
dahı yakīn vardı Leylā ise tırmadın
her bir fakīriñ çanağına birer

47. leylā:

Sayfa 209

Satır: 28

*Leylā ve Mecnūn hikayesinin
kadın kahramanı.*

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet
Mecnūna geldi Ol dahı çanağını
şundukda Leylā da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylā da

48. leylā:

Sayfa 211

Satır: 1

*Leylā ve Mecnūn hikayesinin
kadın kahramanı.*

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
için esbābını develere yükletdi Kendisi
de bir maḥfeye girip

49. leylā:

Sayfa 213

Satır: 16

*Leylā ve Mecnūn hikayesinin
kadın kahramanı.*

ardına düşüp bile girdiler Kabileye
yaklaşdıkda Zeyd Leylāya
müjde için ileri varıp Mecnūnuñ
geldiginden haber verdikde Leylā

50. leylā:

Sayfa 175

Satır: 10

*Leylā ile Mecnūn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

ellerimi taşlar altında koyup yıkılıp
gitdiñ diyü ardınca feryād edip
Leylā dahı

51. leylā:

Sayfa 191

Satır: 22

*Leylā ile Mecnūn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

gün bir avcı tağları dolaşıp gezerken
Mecnûna râst gelip
Ey ‘ârsız ve nâmûsu yok bunda Leylâ
deyip feryâd u figân edip

52. leylâ:

Sayfa 193

Satır: 13

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

üzerinde Leylâ ile Mecnûnu taşvîr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnûn da bu hâli gördükde kararî
kalmayıp herîfîñ elinden

53. leylâ:

Sayfa 199

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

... kızım deyip inciği alıp Mecnûndan
tarafa revân
oldu Leylâ da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyâr da

54. leylânı:

Sayfa 199

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Qavl olunan yere geldikde ihtiyâr
Mecnûna
Sen bunda tûr Dağı biraz oturup râm
eyle Ben varıp Leylânı

55. leylâya:

Sayfa 199

Satır: 21

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylâya haber eyledi Leylâ da şâd
olup
Âh aḥşâm olaydı aḥşâm Ne zamân
olur ki varıp cânânımı

56. leylâ:

Sayfa 199

Satır: 21

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylâya haber eyledi Leylâ da şâd
olup
Âh aḥşâm olaydı aḥşâm Ne zamân
olur ki varıp cânânımı

57. leylaya:

Sayfa 199

Satır: 27

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

görüp yakîn geldikde orada kalıp
ihtiyâr bu hâli gördükde Leylâya
dedi ki

58. leylâ:

Sayfa 201

Satır: 9

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

şevk-i cânânla bir kaç beyt okudukda
Leylâ da Mecnûnuñ âvâzını
ziyâde işitdiği gibi ağlamağa başlayıp
Mecnûn da cânânıñ ağladığını

59. leylâ:

Sayfa 201

Satır: 13

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

feryâd u figân ederek şahrâya toğru
çekilip gitdi Leylâ da
dönüp obasına geldi

60. leylâyı:

Sayfa 201

Satır: 16

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Bu Maḥal Zeyd Derler Bir Kimse
‘Ammusu

Kızına ‘Āşık Olup Leylâyı Yanına
Getirdip

61. leylâya:

Sayfa 203

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Günlerde bir gün bir kaç ḥatun
Leylânıñ yanına gelip muşahabet
ederken Zeydiñ söylediği gazellerden
birkaç beyt okudular Leylâya

62. leylâ:

Sayfa 203

Satır: 10

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

gayrı kimseye verdi Derdmendin
ḥâlini perîşân eyledi dediler
Leylâ da Zeydiñ aḥvâlini işitdikde

63. leylâ:

Sayfa 203

Satır: 12

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Görem diyü tâlib olup âdem gönderip
yanına da‘vet eyledi

Zeyd de gelip Leylāya buluşduḡda
Leylā da mā-cerāsını kendisinden

64. leylāya:

Sayfa 203

Satır: 18

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

getirip göndermek lâzım olduḡda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnûna Leylādan selām ve du‘ālar
gönderip yine Leylāya gelip

65. leylā:

Sayfa 207

Satır: 1

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

ol seniñ ümīdiñ gülistānına diken olup
Leylā ile seniñ ortana
giren İbn-i Selām öldü Şaḡ ol ki işini
tamām edip cānını saña

66. leylāyı:

Sayfa 207

Satır: 28

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Andañ soñra Mecnûna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cānānım
Leylāyı görmeyip yüzüne

67. leylā:

Sayfa 209

Satır: 4

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

gitdi Gelip Leylāya Mecnūnuñ cümle
ahvālını bir bir beyān edip Bir
gün gelip mübārek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylā da

68. leylāyı:

Sayfa 209

Satır: 24

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Birāder şu herīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnûn da çanaḡı eline alıp
yaklaşdıḡda Leylāyı görüp ‘aḡlı

69. leylā:

Sayfa 209

Satır: 28

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dahı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

70. leylâ:

Sayfa 211

Satır: 13

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

uçurdular Dahı degildir bu taraftan
Leylâ ise kabîlesine gelip anası
ve babası ile hâl ü hâtır tûruşdular
Niçe zamân oturup

71. leylâya:

Sayfa 213

Satır: 15

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

ardına düşüp bile gitdiler Kabîleye
yaklaşdıkda Zeyd Leylâyâ
müjde için ileri varıp Mecnûnuñ
geldiginden haber verdikde Leylâ

72. leylâ:

Sayfa 213

Satır: 22

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Niçe zamân bu hâl üzre kaldılar
Yüzlerine gül-âblar saçıp niçe
‘ilâclar edip güçle ‘ağlları başlarına
gelip Leylâ Mecnûnuñ eline

73. leylâ:

Sayfa 213

Satır: 27

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

uğradıklarında arşlanlar pâre pâre edip
helâk eylediler Leylâ ile
Mecnûn gerçi bir yerde şöhet
eylerlerdi Hep sözleri hâl diliyle ne

74. leylâdan:

Sayfa 213

Satır: 29

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâyâ bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan gayrı

75. leylâyâ:

Sayfa 213

Satır: 29

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan ğayı

toĝru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşlanlar ve yırtıcı
hayvânlar daĝı ardına düşüp gittiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

76. leylâ:

Sayfa 215

Satır: 3

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

‘Âkıbet Leylâ dedi ki
Ey muhibb-i şâdığım ve cân u
gönülden ‘âşığım bunca

79. leylâ:

Sayfa 217

Satır: 5

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylâ görünürdü
Bu Maḥal Leylânın ‘Ömrü Tamâm
Olup Âhirete Gıtdıdır

77. leylâya:

Sayfa 215

Satır: 31

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

bir yerde oturdular Âḫir-kâr Mecnûn
Leylâya bir kerre Allaha
ışmarladık gözüyle bakıp feryâd u
figânlar edip yerinden kalkıp

80. leylâ:

Sayfa 217

Satır: 13

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Nitekim rivâyet olunur ki Leylâ ile
Mecnûn birbirine bunca
zamândır ḥasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

78. leylâ:

Sayfa 217

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

81. leylâ:

Sayfa 217

Satır: 15

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

olmuşdu Leylâ da evvelinden bir kaç
gün sürür olup şâd iken
günlerde bir gün Leylânın mizâcî nâ-
hoş olup günden güne vücûdu

82. leylâ:

Sayfa 217

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâlin şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

83. leylâ:

Sayfa 219

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cânlar
verdiğin Leylâ bu fânî dünyâdan
gidip seniñ maḥabbetiñle topraklara
girdi ve ‘ömrünü seniñ ‘aşkın

84. leylâ:

Sayfa 223

Satır: 1

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

ile Leylâ bu dünyâdan birbirlerinden
murâd almayıp
her biri derdi ğamıyla ciḥândan nâ-
murâd gitdiler ‘Acebledi ki Âḫiretde

85. leylâ:

Sayfa 223

Satır: 20

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

uykusundan uyanıp
Hele bî-çâre Mecnûn ile Leylâ
dünyâda birbirlerine vâsıl olmadılsa

86. leylâya:

Sayfa 119

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

olup ğâh ğâh aralık düşdükçe ḥocadan
gizli nâz u niyâz edip
birbirlerine envâ‘-ı laṭifeler ederlerdi
Günlerde bir gün Kays Leylâya

87. leylâyı:

Sayfa 119

Satır: 17

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Bu Mahal Leylâyı Babası Mektebe
Verip
Birbirlerine ‘Âşık u Ma‘şûk
Olduklarıdır

etegine varıp uzakdan Leylânın
obasına doğru bakıldıkda gördü ki
obanın etekleri açılıp Leylâ ayın on
dördü gibi obanın içinde

88. leylâ:

Sayfa 119

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

meftûnu oldu
Leylâ da Qaysın hüsnüne bakıp bir dil-
ber-i zibâ gördükde

91. leylâyı:

Sayfa 129

Satır: 1

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylâyı oğlum için isterüm nikâh edip
ikisin bir yere getirelim
dedikde sâ‘ir kabîle a‘yânı da

89. leylâ:

Sayfa 119

Satır: 21

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dağı ol hocaya verdiler
Qaysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

92. leylâdan:

Sayfa 129

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

verdi diyü beni dillerde destân ederler
dedi
Bes Qaysın babası vesâ‘irleri
Leylâdan ümİdi çat‘ eyleyip

90. leylâ:

Sayfa 125

Satır: 22

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

93. leylâdan:-

Sayfa 131

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

kalxıp kabîlelerine geldiler ve

Mecnûna naşihatlar edip

Leylâdan hüsni on kat ziyâde ince
belli püskürme beñli

94. leylâyı:

Sayfa 123

Satır: 23

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin

kadın kahramanı.

maħrem edip dâ‘imâ bunlar ile Leylâyı
söyleşip gezerlerdi Ğayrı
söz söylemeler cevâb vermeyip hâtırı
kalırdı

95. leylâya:

Sayfa 125

Satır: 10

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin

kadın kahramanı.

dâ‘imâ şehir yeline söz söyleyip
anıñla deli göñlüne teselliler verir
idi Ve kendi tarafından yel ile Leylâya
selâm ve du‘ âlar gönderip

leylâ ‘askerinden bir âdemi:

1. leylâ ‘askerinden bir âdemi:-

Sayfa 157

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın askerinden bir kişi.

niyâz eylerdi Ve Nevfel ‘askerinden
biri Leylâ ‘askerinden bir
âdemi urursa İlahî kolun kopsuñ
derdmendi helâk eyledi Āh vâh

leylâ derdi:

1. leylâ derdi:

Sayfa 193

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın üzüntüsü.

Ba‘dehu rivâyet olunur ki Mecnûnuñ
bir taraftan Leylâ derdi
ve bir taraftan babasınıñ öldüğü elem
cânına kâr edip ziyâde perişân

leylâ derdmend:

1. leylâ derdmend:

Sayfa 203

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Dertli Leylâ.

şorup ol başından geçen hâllerin bir
bir beyân etdikçe Leylâ
derdmend de ağlayıp cân kulağıyla
dinlerdi

leylâ ile mecnûnuñ şüreti oturup:**1. leylâ ile mecnûnuñ şüreti oturup:****Sayfa 223**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn'un hayali**(altından tahta) oturmuş.*

feryâd u fiğân edip orta yerinde bir şu
kenârında altından bir taht
kurulup nûra garķ olmuş Leylâ ile
Mecnûnuñ şüreti oturup gâh

leylâ kabîlesiniñ:**1. leylâ kabîlesiniñ:-****Sayfa 157**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın boyu.

âdem gönderip şulha ṯalib oldu
Leylâ kabîlesiniñ şulh cānlarına
minnet idi Bes ortalık yerde

2. leylâ kabîlesiniñ:**Sayfa 157**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın boyu.

olup muktezâ-yı 'aşķ üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylâ
kabîlesiniñ ğālib olmasın isteyip Hāķ
Te'ālâ dergāhına yüz sürüp

leylâ mecnûnuñ hikāyeti:**1. leylâ mecnûnuñ hikāyeti:-****Sayfa 223**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Leylâ ile Mecnûn'un hikāyesi.

Rabbü'l- 'ālemin āhîretde murādlarına
nā' il eyledi dedi
Bu maħalde Leylâ ile Mecnûnuñ
hikāyeti tamām oldu

leylâ nıñ kabîlesi:**1. leylâ nıñ kabîlesi:****Sayfa 135**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın boyu, sūlalesi.

Bu Maħal Leylâ nıñ Kabîlesi Mecnûnu
Öldürmege Kaşdedip Mecnûnuñ
Babası

leylâ sûretini:

1. leylā şüretini:**Sayfa 193**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın yüzü.

Yâ Leylâ şüretini bozmağa ne bu recc-
i hâl üzre kımağ gerek idi
dedikde Mecnûn herife cevâb verip

leylâ tarafından:**1. leylâ tarafından:-****Sayfa 125**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın köyünün olduğı yön.

çiçeği dökülmüşe döndürürlerdi Leylâ
tarafından esen yele
beytler söylediler

2. leylâ tarafından:-**Sayfa 125**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın köyünün olduğı yön.

Leylâ tarafından Mecnûna selâm ve
du'âlar getirir Hemân Mecnûna
tâze cân hayat verdiğinden Mecnûn da
kendisini mahrem edininip

leylâdan ğayrı bir şüret görmeyip:**1. leylâdan ğayrı bir şüret görmeyip:-****Sayfa 217**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) Leylâ'dan başka
hiçbir varlık görmemesi. II Her ne
yöne bakarsa gördüğünü Leylâ
görmesi.*

vişâlden sonra ğayrı zevke ve şevke
şâd olmuşdu Her kânğı tarafa
baksa Leylâdan ğayrı bir şüret
görmeyip tağ u dağ gözüne hep

leylânın anası:**1. leylânın anası:****Sayfa 145**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın annesi.

olduğunu bilip anlayıp aḥşâm olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münâfık kız Leylânın anası bir tenhâ
yere çekip bağda görüp işitdiği

leylânın askerini:

1. leylânîñ ‘askerin:-

Sayfa 161

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın askeri.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylânîñ
‘askerine varmak murâd eylese
yerden bir taş alıp Nevfel âdemine
urur idi Her-bâr Leylânîñ ‘askerin

leylânîñ ‘askerine:

1. leylânîñ ‘askerine:-

Sayfa 161

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın askeri.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylânîñ
‘askerine varmak murâd eylese
yerden bir taş alıp Nevfel âdemine
urur idi Her-bâr Leylânîñ ‘askerin

**leylânîñ ‘aşkı ve sevdâsıyla yâbâna
düşüp tağlar aşıp şahrâları geçerci:**

**1. leylânîñ ‘aşkı ve sevdâsıyla
yâbâna düşüp tağlar aşıp şahrâları
geçerci:**

Sayfa 169

Satır: 31

Kelime Tipi: -

(Âşığın) Leylâ'nın aşkı ve

*tutkusuyla çöle düşüp dağları aşıp
ovaları geçmesi.*

tağlar aşıp şahrâları geçerci ve beytler
okuyup feryâd u figân ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hâl
üzre çekilip giderken güneşin

**2. leylânîñ ‘aşkı ve sevdâsıyla
yâbâna düşüp tağlar aşıp şahrâları
geçerci:-**

Sayfa 169

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın aşkı ve tutkusıyla çöle
düşüp dağları aşıp ovaları geçmesi.*

tağlar aşıp şahrâları geçerci ve beytler
okuyup feryâd u figân ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hâl
üzre çekilip giderken güneşin

leylânîñ ‘aşkıyla:

1. leylânîñ ‘aşkıyla:-

Sayfa 127

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Leylâ sevdası.

her zamânki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden

Ḳays nerde gezer diyü su‘âl eyledikde
Leylânîñ ‘aşkıyla

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

2. leylânîñ ‘aşkıyla:

Sayfa 153

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Leylâ sevdası.

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylânîñ ‘aşkıyla
tāze gāzeller söyleyip deli göñlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

leylânîñ ‘azābını āteşini görüp:

1. leylânîñ ‘azābını āteşini görüp:-

Sayfa 179

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın öfkesine, içindeki ateşe
şahit olmak.*

olmadığım takdirce kendimi zehrleyip

helāk olurum diyü ‘azīm
andlar içdikde çünkü İbn-i Selām
Leylânîñ ‘azābını āteşini görüp

leylânîñ babası:

1. leylânîñ babası:-

Sayfa 123

Satır: 10

adını Mecnūn qodılar

‘Arab t̄ā‘ifesi bir ğayretli qavm

olduğundan Leylânîñ babası

2. leylânîñ babası:-

Sayfa 129

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

Bes Leylânîñ babası bunlara cevāb
verip

Sözüñüz hep cümle ma‘qūl pek güzel;
ammā Lākin kıızımız

3. leylânîñ babası:

Sayfa 129

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

babası nā-çār olup

Sözüñ togrusu budur ki oğluñuz bir
dīvāne yollu ādem

4. leylânîñ babası:-

Sayfa 135

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

‘ālem arasında hālkın yanında rüsvāy
oluruz Buña mikdārını
bildirmek gerek Tā ki bu sevdādan vaz
gele dediler Leylānıñ babası

Leylānıñ babası vesā‘irleri Nevfel ile
du‘ālar edip
Hāḡ Te‘ālā ömrünü devletiñi günden
ziyād-ber-ziyād eyleye

5. leylānıñ babası:-sı

Sayfa 149

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Leylā'nın atası, pederi.

çeşmesi olan İbn-i Selām için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
‘arz eyledikde Leylānıñ babası daḡı

8. leylānıñ babası:

Sayfa 177

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Leylā'nın atası, pederi.

Leylānıñ babası
Ma‘ḡl deyip hemān ol sā‘at Leylāyı
biñ altına nikāḡ eyleye

6. leylānıñ babası:

Sayfa 161

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Leylā'nın atası, pederi.

zebūn olduḡun istemezdi Āḡir-kār
Leylānıñ babası zebūn olup
Çok ādemler helāk oldu Bu ḡadar ceng
ü cidālden maḡşūd-ı

9. leylānıñ babası:

Sayfa 127

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Leylā'nın atası, pederi.

Bu Hāl Mecnūnuñ Babası Oḡlunuñ
Derdine
Āḡāh Leylāyı İstediklerinde Leylānıñ
Babası

7. leylānıñ babası:

Sayfa 161

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Leylā'nın atası, pederi.

leylānıñ babasına:

1. leylānıñ babasına:

Sayfa 135

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Leylā'nın babası, pederi.

tağı etrafına gezip Leylânîñ obası
tarafına varıp Leylânîñ babasına
kabîle halkı

2. leylânîñ babasına:-

Sayfa 147

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın babası, pederi.

Beni Esed kabîlesi uluları gelir diyü
tenbîh eyledikde bunlar
yola girip kabîleye yakîn olduklarında
Leylânîñ babasına

3. leylânîñ babasına:

Sayfa 121

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

başlayıp ortalıkda dāstān oldu Bes
Leylânîñ babasına 'ār gelip kızını
bir dahı mektebe vermedi Rūzgār-ı
gaddār iki 'āşık-ı şādıkı gonca

4. leylânîñ babasına:

Sayfa 127

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

cümlesi ittifāk edip kalkıp Leylânîñ
kabîlesine yakîn vardıklarında
Leylânîñ babasına haber olup

5. leylânîñ babasına:-

Sayfa 147

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp
kabîlesi ihtiyârlarından bir kaç
ulu kimseler ile kızını istemek için
Leylânîñ babasına haber olup

6. leylânîñ babasına:-

Sayfa 175

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

âdemlere teslim edip Leylânîñ
babasına gönderdi
Bes bunlar da yola girip günlerde bir
gün menziline erişip

7. leylânîñ babasına:

Sayfa 175

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın atası, pederi.

Leylânî'nin babasına gelip İbn-i Selâmî'nin
du'â vü senâ ile gönderdiği
peş-keşleri 'arz eylediler Qabûl olunup
yemekler çekilip

leylânî'nin babasını tevâbi'î:

1. leylânî'nin babasını tevâbi'î:

Sayfa 125

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın babasının hizmetlileri.

babasını tevâbi'î ile gelip bizim
kırmadık yerimizi kımazlar deyip cân
başlarına şıçrayıp Mecnûn-ı
derdmendi'nin eline yapışıp çekip tağa

leylânî'nin bî-vefâlığını:

1. leylânî'nin bî-vefâlığını:-

Sayfa 191

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın vefasızlığı.

haberî yok idi Dâ'imâ eski 'âdeti üzre
Leylânî'nin bî-vefâlığını

hâtırına getirdikçe âh vâhlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

leylânî'nin cemâlin gördükde:

1. leylânî'nin cemâlin gördükde:-

Sayfa 177

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın yüzünün güzelliğine

şahit olmak.

İbn-i Selâm içeriye girdi Leylânî'nin
cemâlin gördükde 'aklı başından
gidip yıkıldı Câriyeler yüzüne gül-
âbları saçıp elini ve ayağını

leylânî'nin cemâlini:

1. leylânî'nin cemâlini:-

Sayfa 147

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın yüzünün güzelliği.

İttifâk İbn-i Selâm dağı yolda bu
nâzenînler alayına râst
gelip içlerinde Leylânî'nin cemâlini
gördükde gamzesi oğları bağrına

leylânî'nin devesi vularını elimde buldum idi:

1. leylānīn devesi yularını elimde buldum idi:-

Sayfa 159

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Leylā'nın devesinin yularını ele geçirmek. II Nevfel'in savaşı kazanıp Mecnūn'u Leylā'ya kavuşturmasına ramak kaldı anlamındadır.

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü cidāl olup iki taraftan bu kadar ādemler telef oldu Ve yine bir maşlaḥat gidermeyip görülmeyip

leylānīn du‘ āsı kabūl olmayıp:

1. leylānīn du‘ āsı kabūl olmayıp:-

Sayfa 163

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Leylā'nın isteğinin, duasının gerçekleşmemesi.

Lākin ol def‘a da Leylānīn du‘ āsı kabūl olmayıp nuşret
Leylā kabīlesiniñ ḥalk ṭarafından
olmaḳ sebebiyle Nevfelīn ‘askeri

leylānīn dūnyādan gıtdigini gördü:

1. leylānīn dūnyādan gıtdigini gördü:-

Sayfa 219

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Leylā'nın öldüğüne tanık olmak.

gördü Başına kıyāmetler ḳopup
yaḳasını ḳāk edip saçın yolup
mātem eylemege başladı Sā‘ir kabīle
ḥatunları da cümle ḥaberdār

leylānīn firākı:

1. leylānīn firākı:

Sayfa 221

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Leylā'nın ayrılığı.

zārilerle cihānı dutup firāk-ı yār ile
ḥālī dīger-gün olup ve kendi ḡāyet
zebūn olmuşdur Bu ḥāl üzre niçe
zamān geḳip āḥir Leylānīn firākı

leylānīn gül cemālini şoldurup:

1. leylānīn gül cemālini şoldurup:-

Sayfa 219

Satır: 30

Kelime Tipi: -

(Feleğın) Leylā'nın gül yüzünü soldurması.

kan ağlasınlar Ümîdimiz bağına hâzân
yelleri esdi gülistânın perîşân
eyledi ve rûzgâr ol servi boylu
Leylânîñ gül cemâlini şoldurup qara

leylânîñ hüsni:

1. leylânîñ hüsni:

Sayfa 175

Satır: **16**

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın güzelliği.

İşitdikde Feryâd u Fiğân Eyledigidir
Çünkü Leylânîñ hüsni şöhret bulup
vilâyetine yayıldı

leylânîñ ibn-i selâma nikâh olunup:

1. leylânîñ ibn-i selâma nikâh

olunup:-

Sayfa 175

Satır: **14**

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın İbn-i Selâm'la

evlenmesi.

verip gönlünü şâd eyledi Qarı da
Leylâya du'âlar edip gitdi
Bu Maḥal Leylânîñ İbn-i Selâma
Nikâh Olunup

leylânîñ ibtidâda yüzünü gördüğü

gibi:

1. leylânîñ ibtidâda yüzünü gördüğü

gibi:-

Sayfa 179

Satır: **27**

Kelime Tipi: -

(Âşığın) Leylâ'nın yüzünü

gördüğü anda,.

şabr ederdi Zîrâ Leylânîñ ibtidâda
yüzünü gördüğü gibi gönül
kuşunu zülfü dâmenine düşürüp biñ
cânla mübtelâsı olmuşdu Bes

leylânîñ kabîlesi cümle:

1. leylânîñ kabîlesi cümle:

Sayfa 159

Satır: **17**

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın boyunun tamamı.

hâlâ şulḥ eylediñiz Şimden sonra
Leylânîñ kabîlesi cümle
baña düşmân olup bulsalar benim bir
kaşık kanımı içler Ol gâh

leylânîñ kabîlesi dil-âverleri:

1. leylânîñ kabîlesi dil-âverleri:-**Sayfa 155**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın boyunun cesur,
yiğitleri.*

hemân-dem Nevfel 'askeriyle buyurup

Leylânîñ kabîlesi

dil-âverleri dahı hâzır u müheyyâ olup
karşılادılar

leylânîñ kabîlesi halkı:**1. leylânîñ kabîlesi halkı:-****Sayfa 163**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın boyunun ahalisi.

bir demde hevâya verip murâdımız

hâşıl olur deyip şafâsından durup

oturmazdı Çünkü Nevfel 'askeriyle

gelip Leylânîñ kabîlesi halkı

leylânîñ kabîlesi tarafına:**1. leylânîñ kabîlesi tarafına:-****Sayfa 127**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın kabilesinin yakını.

mecnûn olup dâ'imâ şahrâlarda gezer

hep hâline münâsib beytler

söyleyip gâh gâh Leylânîñ kabîlesi

tarafına varıp uzakdan efgânlar

leylânîñ kabîlesine:**1. leylânîñ kabîlesine:****Sayfa 147**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın evi.

kabîlesine yakîn gelmişdi Hikmet

Allahıñ ol gün Leylâ da sünbül

zülfüñü perîşân edip câzû gözlerine

sürmeler çekip hüsnu bir iken

2. leylânîñ kabîlesine:**Sayfa 155**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın evi.

dil-âverler yanına gelip bahâdır

yigitler cem' oldu

Andan bir mübârek vaktde yerinden

kalkıp Leylânîñ kabîlesine

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın eşi İbn-i Selâm.

leylânîñ kabîlesine yakîn:

1. leylânîñ kabîlesine yakîn:

Sayfa 127

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın kabilesinin, boyunun yakını.

cümlesi ittifâk edip kalkıp Leylânîñ kabîlesine yakîn vardıklarında
Leylânîñ babasına haber olup

2. leylânîñ kabîlesine yakîn:

Sayfa 159

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın kabilesinin, boyunun yakını.

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylânîñ
kabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylâyı Mecnûna istedi

leylânîñ kocası ibn-i selâmîñ:

1. leylânîñ kocası ibn-i selâmîñ:

Sayfa 205

Satır: 11

Bu Maḥal Leylânîñ Kocası İbn-i
Selâmîñ Ḥasret ile
Âhirete İntikâl Eyledigidir

**leylânîñ mecnûna olan 'aşk u
mahabbeti:**

**1. leylânîñ mecnûna olan 'aşk u
mahabbeti:**

Sayfa 141

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın, Mecnûn'a duyduğu aşk
ve sevgi.*

Bu Maḥâl Leylânîñ Mecnûna Olan
'Aşk u Maḥabbeti Gizli İken Tıyulup
Fâş Olduğudur

leylânîñ mezârı yanına:

1. leylânîñ mezârı yanına:

Sayfa 221

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın kabrinin yanı.

Mecnûnu Leylânîñ mezârı yanına defn
edip iki taraftan iki 'âşık
bir yere gelip defn eylediler

(Âşığın) Leylâ'nın kabrini

görmeye gelmesi.

leylânîñ mezârına:

1. leylânîñ mezârına:

Sayfa 219

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın kabri.

yaşlar dökerek Leylânîñ mezârına
varıp üstünde niçe niçe feryâd u
figânlar edip andan soñra şahrâya
gidip âh vâhlar edip Mecnûnuñ

2. leylânîñ mezârına:

Sayfa 221

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın kabri.

kalkıp mâtemler eyledi Feryâd u
figânlar edip taşlarla döğünmege
başladı Zeyd ile Leylânîñ mezârına
cân atdı Varıp mezârı

**leylânîñ mezârına ziyâret eylemege
gelip:**

**1. leylânîñ mezârına ziyâret
eylemege gelip:**

Sayfa 221

Satır: 12

Kelime Tipi: -

bî-çâre Mecnûna kâr edip cânân
ğamıylâ tākati tāk olmuşdu Bir gün
yine ‘âdeti üzre Leylânîñ mezârına
ziyâret eylemege gelip derd ile

**leylânîñ mezârını kucaklayıp üstüne
düşdü:**

**1. leylânîñ mezârını kucaklayıp
üstüne düşdü:-**

Sayfa 221

Satır: 19

Kelime Tipi: -

(Âşığın) Leylâ'nın kabrine sarılıp
üzerine yığılması.

buluşdurasın deyip Leylânîñ mezârını
kucaklayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyâzlarla cânını Hâkka
teslîm edip Mecnûn da çünkü bu

leylânîñ mezârını:

1. leylânîñ mezârını:

Sayfa 221

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın kabri.

bundan sonra artık şabır ve tahammülü
kalmayıp feryād eyledi
Yanında olan hayvānlar ürküşüp
kaçarlardı Mecnūn da Leylānī
mezārını

leylānī mizācī nā-hoş olup:

1. leylānī mizācī nā-hoş olup:

Sayfa 217

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Leylā'nın sağlığının bozulması.

olmuşdu Leylā da evvelinden bir kaç
gün sürūr olup şād iken
günlerde bir gün Leylānī mizācī nā-
hoş olup günden güne vücūdu

leylānī naqşını bozup:

1. leylānī naqşını bozup:

Sayfa 207

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*(Mecnūn'un) Leylā'nın resmini
silmesi.*

taşvīre rāst gelip Leylānī naqşını
bozup kendi naqşını hāli üzre koyup
cānān ile ikimiz bir olup ortamızda
senlik benlik kalmamıştır

leylānī obası tarafına:

1. leylānī obası tarafına:-

Sayfa 135

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Leylā'nın obasının çevresi.

tağı etrafına gezip Leylānī obası
tarafına varıp Leylānī babasına
kabīle halkı

leylānī obasına:

1. leylānī obasına:-

Sayfa 173

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Leylā'nın obası, köyü.

Bu hāl ile gezip kabīle kabīle gezerken
günlerde bir gün Leylānī
obasına geldi Leylā da Mecnūnu
āvāzından bildi Hāsetr gözüyle

2. leylānī obasına:

Sayfa 123

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Leylā'nın köyü.

yigitler ile ol tağıñ etegine varıp
 uzakdan Leylāniñ obasına toğru
 Һasret gözüyle bakıp āh vāh edip
 gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

3. leylāniñ obasına:

Sayfa 125

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Leylā'nın köyü.

maҺabbetler 'arz ederdi Ve tağda
 gögercinler uçup Leylāniñ
 obasına uğrayıp geçdikçe Mecnūnuñ
 göñlüne āteşler birağıp gögercinlere

leylāniñ obasına toğru bakdıkdā:

1. leylāniñ obasına toğru bakdıkdā:-

Sayfa 125

Satır: 21

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un) Leylā'nın köyüne

doğru bakması.

etegine varıp uzakdan Leylāniñ
 obasına toğru bakdıkdā gördü ki
 obanıñ etekleri açılıp Leylā ayın on
 dördü gibi obanıñ içinde

leylāniñ olduğu yere:

1. leylāniñ olduğu yere:-

Sayfa 199

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Leylā'nın bulunduğu bölge.

getireyim deyip 'azimet eyledi Bes

Leylāniñ olduğu yere varıp
 uzakdan obanıñ etrafını tolanıp bir
 tarık ile Mecnūnuñ geldigini

leylāniñ 'ömrü tamām olup:

1. leylāniñ 'ömrü tamām olup:

Sayfa 217

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Leylā'nın ömrünün bitmesi.

Leylā görünürdü

Bu MaҺal Leylāniñ 'Ömrü Tamām
 Olup Āhirete Gitdigidir

leylāniñ selāmını:

1. leylāniñ selāmını:

Sayfa 209

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Leylā'nın esenlik, muhabbet sözü.

bulup Leylāniñ selāmını ve Fülān gün
 gelsin dedigini bir bir beyān

eyledi Mecnûn da şafâsından rakşa
girip şâd oldu

leylânîñ sevdâsı:

1. leylânîñ sevdâsı:

Sayfa 141

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın aşkı.

bu tarafda Leylânîñ ise sevdâsı günden
güne ziyâde olup kaşları
yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp
ğamzesi âfet-i cân tutaqları

leylânîñ şüretini bozup:

1. leylânîñ şüretini bozup:-

Sayfa 193

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın (resimdeki) yüzünü

bozmak.

kâğıdı alıp Leylânîñ şüretini bozup
kendi şüretini incitmeyip hâli
üzre kodu Herîf de bu hâli gördükde
hayrân olup

leylânîñ tevâbi'i:

1. leylânîñ tevâbi'i:-

Sayfa 123

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın hizmetindeki (kimseler).

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâ'imâ ağlardı Mecnûn
ise obaya yaklaşıldıkda Leylânîñ
tevâbi'i zopa ile taşra uğradıp

leylânîñ üzerine:

1. leylânîñ üzerine:

Sayfa 163

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın üzerine (kabilesine).

üzerine 'asker çekip geldigini Leylâ da
işitdikde öyle mesrûr olup
şafâlar edip der ki

leylânîñ vaşiyetin:

1. leylânîñ vaşiyetin:-

Sayfa 219

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın ölmeden önceki son
arzusunu.*

El-kışsa Leylânîñ vaşiyetin yerine
getirip tâbûta koydular

Cümle kabîle halkı mâtem ederek
götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

leylânîñ yaklaşdığı:

1. leylânîñ yaklaşdığı:-

Sayfa 177

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın (İbn-i Selâm'ın
kabilesine) yaklaşması.*

Günlerde bir gün İbn-i Selâm olduğu
yere yaklaşıdılar İleri müjdeciler
gidip Leylânîñ yaklaşdığı haberini
verdiklerinde İbn-i Selâm şād

leylânîñ yanına:

1. leylânîñ yanına:

Sayfa 177

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Leylâ'nın bulunduğu yer.

yuyup güç ile 'aklı başına gelip kalkıp
Leylânîñ yanına varıp
Gül yüzünden şeftâlu alayım dedigi
gibi Leylâ hemân çehresini

leylânîñ yanına gelip muşahabet ederken:

1. leylânîñ yanına gelip muşahabet ederken:-

Sayfa 203

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*(Birkaç kadının) Leylâ'nın yanına
gelip sohbet etmesi.*

Günlerde bir gün bir kaç hatun
Leylânîñ yanına gelip muşahabet
ederken Zeydiñ söylediği gazellerden
birkaç beyt okudular Leylâya

leylânîñ zülfü zencîri boynuma kat kat tolaşıp:

1. leylânîñ zülfü zencîri boynuma

kat kat tolaşıp:-

Sayfa 139

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Leylâ'nın saçının zincirinin
(âşığın) boynuna kat kat dolaşıp
(kurtulmasının imkânsız hâle gelmesi)
. II Zülûf, kıvrımlı şekli itibariyle
zincire benzetilmiştir. Bu zincir âşığın
boynuna dolanmıştır. Aşka tutulan
âşık bu aşk zincirinden kurtulamaz.*

zülfü zencîri boynuma kat kat tolaşıp
bırakmak muhâl oldu Ve

benim cân ‘azîzim baba Cihānda ‘aşka
ibtidâ ben uğramadım Yalnız

leylāya mecnûnuñ cümle ahvâlini
bir bir beyân edip:-

1. leylāya mecnûnuñ cümle ahvâlini
bir bir beyân edip:-

Sayfa 209

Satır: 3

Kelime Tipi: -

(Leylâ'ya) Mecnûn'un içinde
olduğu durum; bütün vaziyetini
eksiksiz anlatmak.

gitdi Gelip Leylāya Mecnûnuñ cümle
ahvâlini bir bir beyân edip Bir
gün gelip mübârek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylâ da

leylāyı:

1. leylāyı:

Sayfa 147

Satır: 4

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.

Benî Esed Kabîlesi Meliklerinden
Olup
Leylāyı Babasından İstedikleridir

2. leylāyı:

Sayfa 149

Satır: 4

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.

Yemek yendikten sonra bunlar da
niye geldiklerini beyân edip
Hâzret-i Hakkıñ buyurduğu üzere
kızınız Leylāyı kabîlemiziñ ser-

3. leylāyı:

Sayfa 149

Satır: 19

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.

Mecnûn ile Āşinâ Olup Leylāyı Ol
Ġarîb Mecnûna
Alıverelim Diyü Bu Kavle ‘Ahd ü
Emân Etdigidir

4. leylāyı:

Sayfa 159

Satır: 30

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylānıñ
kabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylāyı Mecnûna istedi

5. leylāyı:

Sayfa 177

Satır: 8

*Leylā ile Mecnûn hikâyesinin
kadın kahramanı.*

Leylânî'nin babası

Ma'kûl deyip hemân ol sâ'at Leylāyı

biñ altına nikâh eyleye

**leylāyı cevâhirlere 'izzet edip bir
gümüş mahfeye bindirip:**

**1. leylāyı cevâhirlere 'izzet edip bir
gümüş mahfeye bindirip:-**

Sayfa 177

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Leylā'yı cevherlerle süsleyip
gümüş bir sepete oturtmak.*

'izzet edip bir gümüş mahfeye bindirip

niçe câriyelerle İbn-i

Selâmî'nin âdemlerine verip gönderdiler

lokmân:

1. lokmânlar:

Sayfa 139

Satır: 12

Hekim.

eylemeñ Bu 'aşk marazı hekîmler

'ilâcıyla def' olur hastalık degildir

Ve bu marazda Lokmânlar 'âciz olup

Eflâtûnlar hayrân

lutf:

1. lutfuñuzdan:-

Sayfa 155

Satır: 2

*İyilik, hoşluk, güzellik; yardım,
ihسان.*

muqayyed olmadıñız Hâlâ şabr u
qarârım qalmayıp tākātım tāk
oldu Luṭfuñuzdan ricâ vü niyâz ederim
ki bu faḳîre izin veresiz ki

2. luṭfdur:

Sayfa 169

Satır: 8

İyiliktir.

vâfir ağlayıp feryâdlar eyledi Andan

soñra avcıya yalvarıp

Şu hayvânları salıver gâyet luṭfdur Bî-

çâre eşinden ayrılıp

lutf edip:

1. lutf edip:

Sayfa 187

Satır: 3

Kelime Tipi:-

*Güzel ve hoş muamele etmek,
iyilikte bulunmak.*

Luṭf edip ben bî-çāreyi kendi ḥālīme
koyup uyķumu uçurma
Ve cānānımın ḥayālīni ūrkūdūp
ķaķırma dedikde babası bî-çāre

Kelime Tipi: -

İyilikte bulunmak.

benden saña yād-gār olup Tañrı
emāneti olsun Luṭf edip ḥaķāret
gözüyle
bakmayıp mümkün olduğķa ḥatırcıķını
gözedip rencide eylemeñ Bunca

2. luṭf edip:

Sayfa 129

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Lütuf göstermek, lütfen.

Luṭf edip ‘özü ü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir
Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāḥ
edelim Soñra her ne zamān

5. luṭf edip:

Sayfa 139

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Lütuf ve ihsan etmek.

bilmezler Ve‘l-ḥāşıl başları cānı ve
cānları hep terk edip andan
soñra meydān-ı maḥabbete girerler
Bes luṭf edip

3. luṭf edip:

Sayfa 137

Satır: 33

Kelime Tipi: -

İyilikte bulunmak.

etmeyip gitdikçe perişān olmaķdasın
Luṭf edip

6. luṭf edip:

Sayfa 145

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*İyilikte bulunmak, lütuf
göstermek.*

anası bî-çāre ḥayrān olup n’eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luṭf edip kızım bu sözü benden ğayrı
kimseye söyleme kim

4. luṭf edip:

Sayfa 219

Satır: 3

7. luṭf edip:**Sayfa 153**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

İyilik etmek.

Hemān luṭf edip beni kendi hālīme
 koyup ğam-ı cānānla zevk u
 şafāya mu 'tād olmuşken huzūrumu
 uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

8. luṭf edip:**Sayfa 167**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

İyilikte bulunmak, bağışlamak.

gözleri cānānımıñ gözleridir Luṭf edip
 bu olmaz sevdādan vazgeçip
 bize birağasın dedikde avcı da

9. luṭf edip:**Sayfa 199**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

İyilik yapmak.

derdinden āteşe yandım Luṭf edip var
 benden du 'ālar edip iştiyāklar
 'arz eyle ki eger zahmet olmazsa
 gelsin alıp fülān yere getir Gelip

10. luṭf edip:**Sayfa 181**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

İhsanda bulunmak, iyilik yapmak.

olup ādemlerle teselliyet verip
 Biz saña söyledik luṭf edip suçumuzu
 'afv edip baña hātırcığın

luṭf eyle:**1. luṭf eyle:****Sayfa 169**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

İyilik yapmak.

Bes Mecnūn dedi kim
 Ben saña konuk olup bunu baña
 ziyāfet için fedā eylediñ Luṭf eyle

luṭf eyledikde:**1. luṭf eyledikde:****Sayfa 161**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

İyilikte bulunmak.

sizi 'afv eyledim Siziñ bana du 'ā-i
 hayrıñız lāzımdır ihtiyārıñız
 elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
 deyip bunlara luṭf eyledikde

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik.

lutf eylediñ:

1. lutf eylediñ:

Sayfa 215

Satır: 16

Kelime Tipi: -

İyi davranmak, hoş muâmele

etmek, iyilikte bulunmak.

dünyâlar turdukça saña ‘ömrler verip
gül cemâlini şoldurmasın Ben
kuluna bir lutf eylediñ ki hak-i pâyiñe
gelip cemâliñi gördüğüm gibi

lutf u ihsân edip:

1. lutf u ihsân edip:

Sayfa 137

Satır: 23

Kelime Tipi: -

İyilik ve hoşgörü göstermek.

budur ki dâ‘imâ sersem gezdirmekdir
Lutf u ihsân edip bu huşûşda
kuşûruma bakmayıp hâtır-ı şerîfiñiz
kalmasın diyü sözünü tamām

lutf u kerem:

1. lutf u kerem:

Sayfa 161

Satır: 11

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden lutf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye âdem nice kız versin Deli

lutf u kerreminden:

1. lutf u kerreminden:

Sayfa 133

Satır: 18

Kelime Tipi: -

İyilik ve ihsan.

Harem-i Şerîfe götürüp Benim oğlum
bu maḥalde her ne du‘ā
olunursa Hak Te‘ālā kendi lutf u
kerreminden kabûl eder Murād

lutf-ı hakkı kazana diler:

1. lutf-ı hakkı kazana diler:

Sayfa 223

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Allah'ın lütfunu kazanmak isteyen

(her kim).

Raḥmet etsin aña lutfundan Hudā
Her kim diler lutf-ı Hakkı kazana

Kelime Tipi: -

İyilik ve ihsanda bulunmak.

luṭflar edip:

1. luṭflar edip:

Sayfa 163

Satır: 9

Kelime Tipi: -

İyilik etmek.

Nevfel ne kadar ki luṭflar edip ri‘āyet

edegördü Çāre olmadı

Daḥı ziyāde efgānlar edip kendiyi

yerden yere urdu Ve Saña

luṭflar eyledikde:

1. luṭflar eyledikde:-

Sayfa 159

Satır: 8

Kelime Tipi: -

İyilik yapmak.

cefānız muḳaddemā bu bī-çāreye

bulaşdıñız Niçe va‘dler ve luṭflar

eyledikde benim sultānım bu bir olmaz

işdir Hemān bir kaç gün

luṭflar eylediñiz:

1. luṭflar eylediñiz:-

Sayfa 179

Satır: 5

Ḥaylī luṭflar eylediñiz Lākin ben

ḳuluñuzdan ‘acabā ne cürm ve

ne günāh şādır oldu ki şuçumu beyān

eylemedin böyle ğazaba

luṭfu eylersin:

1. luṭfu eylersin:-

Sayfa 187

Satır: 2

Kelime Tipi: -

İyilik yapmak.

Babası olduğunu seçemeyip

Kimsin ki baña bu luṭfu eylersin ve

nereden gelip nereye gidersin

M

ma‘ şūkun:

1. ma‘ şūkun:

Sayfa 157

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Âşık olunan. Sevilen, sevgili.

‘Aşḳdan ḥaberi yoğ idi kim bildi

‘aşḳıñ ḥālī oldur ki ‘âşık

olan kimesne ma' şūḵun ḵavm ü
ḵabīlesine ve ne ḵadar müte'alliḵātı

mā-cerā:

1. mā-cerāsını:

Sayfa 203

Satır: 12

*Alışılmışın dışında cereyan eden,
ilgi çekici olay. II Âşığın aşk macerası.*

Görem diyü ṭālib olup ādem gönderip
yanına da'vet eyledi
Zeyd de gelip Leylāya buluşduḵda
Leylā da mā-cerāsını kendisinden

mādem ki:

1. mādem ki:

Sayfa 137

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*"Değil mi ki, -diği için, -diğine
göre" anlamlarında bağlaç.*

beni kendisine ḵul eyledi 'Aḵlım alıp
ve yüregimi āteş ile yakıp beni
dīvāne edip şahrālara salmışdır
Mādem ki ben anıñ eli altındayım

2. mādem ki:

Sayfa 189

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*"Değil mi ki, -diği için, -diğine
göre" anlamlarında bağlaç.*

Mādem ki bu sevdā benim başımdadır
İnsānla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege ḵādir degilim Hemān
sizden ricā ederim ki beni bu

mağāra:

1. mağārada:

Sayfa 185

Satır: 29

*Bir yamaca veya kaya içine
doğru uzanan, barınak olarak
kullanılabilen yer kovuğu.*

aḵşāma degin güçle ol ḵaber verdigi
mağārada gelip girdikde
Mecnūnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi ḵalıp ağlamaḵdan

mağāranın nişānını alıp:

1. mağāranın nişānını alıp:

Sayfa 185

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Mağaranın tarifini almak.

bir ādem rāst gelip gördüm Ġālibā ki
ol aradıḵım kimsedir dedikde

pîr de mağāranın nişānını alıp niçe
zahmetler ile yola girip şabaḥ

mağlūb eyler:

1. mağlūb eyler:

Sayfa 157

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Yenilmek.

Hak Subḥāne ve Te‘ālānıñ
kudretindedir Kullarınıñ kimiñ gāḥ
mağlūb eyler Cenābınız kabīle ḥalkını
gözünüze aldirmayıp ne olsa

maḥabbet:

1. maḥabbetim:

Sayfa 181

Satır: 17

Aşk, sevgi, sohbet, muhabbet.

peymānlar edip senden gayrı kimse ile
yār olmam Ve maḥabbetim
ancaḳ sañadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

2. maḥabbetiñ:

Sayfa 183

Satır: 4

Aşk, sevgi, sohbet, muhabbet.

Nihāyet ašlā yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḥabbetiñ üzre ber-ḳarār olup gayrı
kimseye rām olmaḳ muḥāldir

maḥabbet edip:

1. maḥabbet edip:-

Sayfa 157

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Sevgi duymak.

varsa ḥayvānlarına varınca cümlesine
maḥabbet edip içlerinde hiç
biriniñ ḥatırın perīşān olduğunu
istemeye bu ḥuşūşda nā-ḳār

maḥabbetin bahār çiçekleri gibi bir

kaç gün içinde perīşān oldu:

1. maḥabbetin bahār çiçekleri gibi

bir kaç gün içinde perīşān oldu:-

Sayfa 183

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) aşkı, sevgisi bahar
çiçekleri gibi hükümsüz olup birkaç
günde soldu. II Sevgilinin kısa sürede
biten aşkına atıf vardır.*

yüklenip bel bağlayam Sen bî-vefâ
olup maḥabbetin bahâr çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perîşân oldu
İşte ben yine saña vefâ-dâr

maḥabbetler ‘arz ederdi:

1. maḥabbetler ‘arz ederdi:

Sayfa 125

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Sevgi sunmak, ifadeye koymak,
açıklamak. II Sevgiliye olan aşkı
sunmak.*

maḥabbetler ‘arz ederdi Ve tağda
gögercinler uçup Leylânîñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnûnuñ
gönlüne âteşler bırağıp gögercinlere

maḥabbetler gösterip:

1. maḥabbetler gösterip:

Sayfa 151

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Sevgi ve merhamet göstermek.

Biz bu gün şikâr için çıkmış idik
Bundan iyi şikâr olmaz
diyü atından inip Mecnûnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

maḥal-i merḥamet olup:

1. maḥal-i merḥamet olup:

Sayfa 173

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Acımak.

biraz kendüden yaña hem akçe istemez
ve hem gâyet zebûn olmaqla
maḥal-i merḥamet olup

maḥall:

1. maḥallî:

Sayfa 155

Satır: 5

Yer, uygun zaman.

Bes bir maḥallî ile Nevfelin huzûrunda
bu beytleri okuyup hâzîn
âvâz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnûnuñ zarâfetine ḥayrân olup

maḥalle:

1. maḥalle:

Sayfa 213

Satır: 26

*Bir şehir veya kasabanın,
bölündüğü kısımlardan her biri.*

arşlanlar vesā‘ir vahşī cān-āverler ise
obanın eṭrafını alıp
kuş uçurmazlardı Qabīle ḥalkından bir
iki ādem ḥaṭā ile ol maḥalle

maḥalli düşer:

1. maḥalli düşer:

Sayfa 211

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Fırsatını bulmak.

deyip teselliyet verip
Elem çekmeñ bir gün in-şā‘allah
maḥalli düşer deyip bu ḥāl

maḥbūb-ı şīvekārım:

1. maḥbūb-ı şīvekārım:

Sayfa 215

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Nazlı sevgili. II Leylâ.

da muşahabet eyleseñ dedikde
Mecnūn da cevāb verip
Ey benim maḥbūb-ı şīvekārım ve eski
yārim Hāḫ Te‘ālā

maḥfe:

1. maḥfe:

Sayfa 211

Satır: 6

*Sepet. II Maḥfe: Deve,at ve katır
üzerine konulan iki taraflı üstü
kumaşla örtülü kafes biçiminde sepet.*

ādem çekilip giderler Yakīn varıp

‘alāmetlerinden bildi ki cānānı

Leylādır Maḥfe içinde Mecnūnuñ

āvāzını işitdi ‘Arz-ı

2. maḥfeye:

Sayfa 211

Satır: 2

*Sepet. II Maḥfe: Deve,at ve katır
üzerine konulan iki taraflı üstü
kumaşla örtülü kafes biçiminde sepet.*

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
için esbābını develere yükletdi Kendisi
de bir maḥfeye girip

maḥfeve kovup:

1. maḥfeye koyup:

Sayfa 133

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Sepete koymak. II Maḥfe: Deve,at
ve katır üzerine konulan iki taraflı üstü
kumaşla örtülü kafes biçiminde sepet.*

bir maḥfeye koyup Beytullaha revān
oldular Günlerde bir gün Kā'be-i
Mükerremeye vāşıl olduḳda
Mecnūnuñ babası oḒlunuñ eline
yapışıp

māh-pāre kız:

1. māh-pāre kız:

Sayfa 147

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Ay parçası gibi genç kız.

on kat olup bu leṭāfetle ḳabīlesi
kızlarından bir ḳaç māh-pāre kız alıp
serv-i ḥırāmān gibi şalını şalını bir
gülşene revāne olmuşdu

māh-pāre kızlar:

1. māh-pāre kızlar:

Sayfa 131

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Ay parçası gibi güzel kız.

servi boylu gül yañaḳlı yāḳūt dudaklı
nāzenin māh-pāre kızlar
alıverelim Bī-ma'nā yābāndan n' için
kız ārzū edersin ḳabīlemiz

mahrem edinip:

1. mahrem edinip:

Sayfa 125

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Bir şeyi, kimseyi sırlarını bilecek
derecede samimi dost bilmek. II Seher
yelini sırdaş edinmek.*

Leylā tarafından Mecnūna selām ve
du'ālar getirir Hemān Mecnūna
tāze cān ḥayāt verdiğinden Mecnūn da
kendisini maḥrem edinip

mahrem edip:

1. mahrem edip:

Sayfa 123

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Saklamak, gizlemek.

maḥrem edip dā'imā bunlar ile Leylāyı
söyleşip gezerlerdi Ğayrı
söz söylemeler cevāb vermeyip ḥātırı
ḳalırdı

mahrūm gönderme:

1. mahrūm gönderme:

Sayfa 133

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Yoksun bırakmak. II Allah'ın
kapısından eli boş dönmek anlamı
çağrıştırılmıştır.*

benim du‘āmı kabûl eyle kapıñdan
mahrûm gönderme Yâ Râb Baña
sevdâ-yı ‘aşkıñdan ferâğat eyle diyü
beni ‘aşkıdan şuarup cānānumdan

maḥşer halkı gibi ‘üryān:

1. maḥşer halkı gibi ‘üryān:-

Sayfa 187

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*(Âşığın gövdesi) maḥşer halkı
gibi çıplak.*

nażar etdi Gördü ki maḥşer halkı gibi
başdan ayağa ‘üryān ve gövdesi
yaralarla biryān olduğunu gördükde
yanınca bir kat esbāb

māh-tāb:

1. māh-tāba:

Sayfa 131

Satır: 11

Ay ışığı.

geceler şabāḥa-dek māh-tāba karşı
beytler söyleyip gāh ırlayıp gāh

ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup yiyip içmekden kesildi

mā-hüve’l-vāki‘ cevāb-ı aşlını:

1. mā-hüve’l-vāki‘ cevāb-ı aşlını:

Sayfa 127

Satır: 29

Kelime Tipi: -

İşin aslını, cevabını.

cevāb-ı aşlını bir bir beyān eylediler
Dediler ki Murādımız maḥşūdumuz
oldur ki muḥaddemā ortamızda

maḥv olup:

1. maḥv olup:

Sayfa 221

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Yol olmak.

Mecnūnuñ vücūdu maḥv olup ancak
kemikleri kaldı Nā-çar dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnūnuñ
aḳrabā ve ta‘alluḳātıñdan gelip

mahzūn:

1. mahzūndur:

Sayfa 145

Satır: 19

Üzüntülü, kederli, hüznü.

içinde gezerken ol yere gelip Leylâyı
gördü ki maḥzûndur
Oturup ağladıkça bakıp gördükde

2. maḥzûn:

Sayfa 147

Satır: 18

Hüzünlü, kederli, gamlı, üzüntülü.

kimseler İbn-i Selâmî'nin yanına gelip
gördüler ki ğam u ğuşşa deryâsına
talmış ve maḥzûn perişân olup
kendisini aldırılmış Sebebi ne idüğün

maḥzûn eyleme:

1. maḥzûn eyleme:

Sayfa 139

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Üzmek, kederlendirmek.

ümîd oldur ki derdiñe bir çâre bulavuz
oğul Sözümü tutup âhir
demde beni ağladıp maḥzûn eyleme
dedikde Mecnûn babasından

maḥzûn gönlüm:

1. maḥzûn gönlüm:-

Sayfa 183

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Hüzünlü, acılı gönül II

Mecnûn'un gönlü.

Añılmaz mı ser-i kıyuñda feryâd
etdigim demler

Şimdi benim maḥzûn gönlüm bir cins
ĝam u ĝuşsalığa toḥmın

maḥzûn gönlüm ḥarâb-ı cānân-ı

ĝam ile toptolu oldum:

1. maḥzûn gönlüm ḥarâb-ı cānân-ı

ĝam ile toptolu oldum:-

Sayfa 131

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Âşığın hüzünlü yüreği sevgilinin
kederi ile perişanlıkla dolmuştur. II
Sevgilinin yüzünden gönlü gam ve
kederle dolmak anlamı kastedilmiştir.*

ḥarâb-ı cānân-ı ĝam ile toptolu oldum
Ve hicrân kuşları başıma konup
tamâm yerini buldu Günden güne
gördüğüm derd ü miḥnetden

maḥzûn gönlünü:

1. maḥzûn gönlünü:

Sayfa 131

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Âşığın) kederli gönlü.

mikdâr maḥzûn gönlünü şād eyleye ve
derd ü ğamdan âzād eyleye
olmaz mı idi Āh ‘aceb başımda ol
sa‘âdet var mı ki Bu daḥı ölür

2. maḥzûn gönlünü:

Sayfa 143

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Hüzünlü, acılı gönül. II Leylâ'nın
gönlü.*

gönlünü şād ve bir pâre ğamdan âzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akıp vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi rakḳāş ve

maḥzûn gönlünü şād edeyim:

1. maḥzûn gönlünü şād edeyim:-

Sayfa 205

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) hüzünlü yüreğini
sevindirmek.*

Şimdi Mecnûna bundan iyi müjde
olmaz varıp maḥzûn
gönlünü şād edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnûnu bulup dedi

maḥzûn korlar:

1. maḥzûn korlar:

Sayfa 153

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Üzgün, kırılmış, acınacak ve
yardım bekler bir durumda, zavallı bir
biçimde bırakmak.*

maḥzûn korlar Öyle olıcaḳ
Beyt

maḥzûn olacak:

1. maḥzûn olacak:

Sayfa 147

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Kederlenmek.

teselliler verip

Elem çekme bunda maḥzûn olacaḳ bir
şey yokdur Eger qarār

maḥzûn olup:

1. maḥzûn olup:

Sayfa 159

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Hüzünlenmek.

şulh olduğun işidip maḥzūn olup
ardlarına düşüp varıp
Nevfele du‘ālar edip dedi ki

2. maḥzūn olup:

Sayfa 165

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Hüzünlenmek.

Nevfeliñ ‘askeriniñ elinden tarmār
olup ve zebūn olup ammā
işitdiklerinde
babası maḥzūn olup bir niçe ādemler
ile Nevfeliñ huzūruna

maḥzūn olurdu:

1. maḥzūn olurdu:

Sayfa 157

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Hüzünlenmek.

yavuz hayflar oldu diyü maḥzūn
olurdu Ammā Leylā ‘askerinden
biri Nevfel ‘askeriniñ birini ursa
Bāreka’llāh eliñ var olsun

maḥzūn u nā-murād edecek:

1. maḥzūn u nā-murād edecek:

Sayfa 163

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Hüzünlü ve isteğine kavuşamamış
(hâlde) bırakmak.*

nā-murād edecek Siziñ ‘ahd ü
emāniñiz böyle mi idi deyip feryād
u fiğānlar eyledi

mā‘il olup:

1. mā‘il olup:

Sayfa 121

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Meyletmek, yönelmek. II Kays'a
âşık olmak, ilgi göstermek bağlamında
düşkünü olmak.*

Qaysa mā‘il olup aşüfte oldu El-kışsa
iki taraftan birbirlerine
‘âşık olup Qays Leylāya Leylā Qaysa
meftūn oldular Bir

maksūd:

1. maḥsūdunu:-

Sayfa 187

Satır: 24

İstenilen şey, amaç, gaye, maksat.

edemediñ Şimden soñra münāsib olan
oldur ki ‘aqlıñız başıña düşürüp

gelip yanımda oturasın Belki
mağşūduñu oturduğıñ yerde

2. mağşūduñ:

Sayfa 203

Satır: 21

Amaç, arzu, maksat.

Ey Mecnūn eger mağşūduñ ‘aşk
cevāhirine mālīk olmak
dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
ile olsañ dahı kolaylığla

3. mağşūd:

Sayfa 215

Satır: 21

Amaç, gaye.

mazeretiñ yok hāk-pāye ‘arz edecek ve
cümle sözden mağşūd bir kerre
mübārek cemālīñi dünyā gözüyle
görmek idi Hākka yüz biñ şükrlər

4. mağşūdumuz:-

Sayfa 127

Satır: 30

Arzulanan gaye.

cevāb-ı aşlını bir bir beyān eylediler
Dediler ki Murādımız mağşūdumuz
oldur ki muğaddemā ortamızda

5. mağşuda:

Sayfa 187

Satır: 21

Amaç, gaye, sonuç.

feryād eylemişsin Ne fā‘ide olur
feryād u figānla mağşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamāna dek böyle
yābānda gezmekden bir iş

mağşūd-ı şerīfiñiz:

1. mağşūd-ı şerīfiñiz:

Sayfa 161

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Şerefli amaç.

şerīfiñiz eger kız ise emr sizindir
Getirip huzūruñuza teslim edelim
Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
ādem telef olup bed-du‘āya

ma‘kūl:

1. ma‘kūl:

Sayfa 177

Satır: 8

*Akla uygun olan, mantıklı, makul
(şey).*

Leylānīn babası

Ma'kūl deyip hemān ol sâ'at Leylāyı
biñ altına nikāh eyleye

2. ma'kūl:

Sayfa 129

Satır: 10

Akla uygun, mantıklı.

Bes Leylānīn babası bunlara cevāb
verip

Sözünüñ hep cümle ma'kūl pek güzel;
ammā Lākin kızımız

ma'kūl görüp:

1. ma'kūl görüp:

Sayfa 133

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Akla uygun, akıllıca ve mantıklı
olduğunu düşünmek.*

dediklerinde Mecnūnūn babası bu
sözü işitdikde ma'kūl görüp dedi
ki Hāқиқat Kā'be-i Mūkerreme ehl-i
hācet kıblesi olup her ne kadar

mal:

1. māl:

Sayfa 127

Satır: 20

Varlık, servet.

kabīlesinden alçaқ degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip māllar
verip araya girip bu söz üzre

2. mālımla:-

Sayfa 153

Satır: 10

Varlık, servet.

yemīn edip Allah-ı 'azīmü'ş-şān
hāqqı'çün seni murādına erişdirmek
üzerime farz olsun Mālımla cānımla
çalışırım seniñ murādını hāşıl

3. māl:

Sayfa 175

Satır: 21

Varlık, servet.

haberler gönderip māllar 'arz edip
istediler
El-kışşā İbn-i Selām haberdār olduқda
cān başına şıçrayıp

4. māl:

Sayfa 155

Satır: 16

Mal, mülk, servet.

iki asreti birbirine avuşdurmakdır
Eger sözünü ttup kıızı
vermekle rz olursañız ne güzel Size
ikrmlar edip ne adar ml

5. ml:

Sayfa 129

Satır: 18

*Bir kimsenin sahip olduğu her
şey, mal mülk, servet, varlık.*

derseniz ol vaktde gelip her ne adar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşl ml dirig olmaz diyü
ibrm eylediklerinde Leylnıñ

6. ml:

Sayfa 149

Satır: 24

*Bir kimsenin sahip olduğu her
şey, mal mülk, servet, varlık.*

Ol zamn ‘Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhr bir beg var
idi Gyet dil-ver idi Ml çok hdem
Çok hışmına nihyet yok

7. ml:

Sayfa 189

Satır: 29

Servet, varlık.

Buyurduėuñuz üzre abilemize hkim
devlete ve ne adar ml dağı
verirseñiz ybn yerlerde gezip
vahřileriñ naşihat eylemege degmez

8. ml:

Sayfa 151

Satır: 21

Maddi varlık, servet.

‘Ahdim olsun kim ml ile mi olur cenk
 cidl ile mi olur
Ol kıızı sen n-murd ile bir yere
getirip seniñ murdını hşıl edip

9. ml:

Sayfa 147

Satır: 23

Mal, mülk, servet.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
miğdr ml isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de y
kime verirler dediklerinde İbn-i

**ml  menl yanında toprağ ile ber-
-ber idi:**

**1. ml  menl yanında toprağ ile
ber--ber idi:-**

Sayfa 117

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Serveti toprak ile eş değerde
görmek; servete kıymet vermemek.*

kimiñ bir maşlahatı varsa görüp
hâtırlarını ele alırdı Māl ü menāl
yanında toprağ ile ber-ā-ber idi
Cihānda aşlā bir şe‘ye muhtāc degil

māl ve rızk şāhibleri olup:

1. māl ve rızk şāhibleri olup:-

Sayfa 117

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Varlıklı, zengin (kimseler) olmak.

demekle meşhūr bir kabīle var idi

Halkı cümle dil-āver olup māl
ve rızk şāhibleri olup cümlesi meh-
pāre mümtāz idiler Bu kabīlenin

māldār olup:

1. māldār olup:-

Sayfa 147

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Varlıklı olmak.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Benī Esed
kabīlesi ekābirlerden İbn-i

Selām nāmında bir tāze cevān var idi
Ġāyet māldār olup niçe kabīleye

mālik olmak:

1. mālik olmak:

Sayfa 203

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Sahip olmak.

Ey Mecnūn eger maḫşūduñ ‘aşk
cevāhirine mālik olmak
dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
ile olsañ daḫı kolaylığla

mālını ḫaḫ yoluna mebzūl eylerdi:

1. mālını ḫaḫ yoluna mebzūl eylerdi:

Sayfa 117

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Serveti Allah yolunda dağıtmak,
harcamak.*

Hāḫ yoluna mebzūl eylerdi
Günlerde bir gün Hāḫ Te‘ālā
Ḥāzretleri luṭf u kereminden

ma‘lūm:

1. ma‘lūm:

Sayfa 215

Satır: 20

Belli olan, bilinen, malum.

dutup bende t̄āb u t̄üvān kıomadı Ve
söze kıādır olsam bile ‘āşıkıñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
ķasb-i ķālîmdir ma‘lūm

ma‘lūm-ı devletiñizdir:

1. ma‘lūm-ı devletiñizdir:

Sayfa 175

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Haberdar olmak.

ķazretiniñ de emri üzre kıızınıızı nikāķ
eylemege geldik Ma‘lūm-ı
devletiñizdir ki

ma‘lūm-ı ‘izzetiñizdir:

1. ma‘lūm-ı ‘izzetiñizdir:-

Sayfa 129

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Kıymeti belli, bilinen.

Biz de bu ķuķuķ için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dānesi ise ma‘lūm-ı ‘izzetiñizdir

ma‘lūm-ı ķerīfiñizdir:

1. ma‘lūm-ı ķerīfiñizdir:-

Sayfa 129

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Malum, bilinen.

olup gāh gāh ķabîlemiz eķrāfını dolaķıp
dürlü dürlü beytler söyleyip
neler eyler ma‘lūm-ı ķerīfiñizdir ki
‘Arab ķā‘ifesi ne mertebe ādemiñ

ma‘lūmuñ olsun:

1. ma‘lūmuñ olsun:

Sayfa 179

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Bilgisi, haberi olmak.

el uzatdıñ Ma‘lūmuñ olsun ki benim
vuķlātım sevdāsında olma
kim saña bir vechle rām olmak
mümkün degildir Hiķbir ķe‘ye kıādir

ma‘nā:

1. ma‘nā:

Sayfa 153

Satır: 30

*Analm. II Mecnûn'un söylediği
şiiirlerin anlamı.*

üzre ortalıkda kendi ahvâline
müte'allık tedbîr ü tedârük yokdur
Hemân 'arz-ı hâl olsun deyip bir kaç
beyt söyleyip ma'nâsı bu

māni':

1. māni':

Sayfa 177

Satır: 2

*Bir işin yapılmasını önleyen şey,
engel.*

hayrlı maşlahat eglendirmekte fâ'ide
yokdur Zîrâ dünyâda
māni' eksik olmaz Bir taraftan bir şey
peydâ olur Hemân cenâbınıza

maraz:

1. marazda:

Sayfa 139

Satır: 12

Hastalık.

eylemeñ Bu 'aşk marazı hekîmler
'ilâcıyla def' olur hastalık degildir
Ve bu marazda Loğmânlar 'âciz olup
Eflâtûnlar hayrân

maşlahat:

1. maşlahat:

Sayfa 213

Satır: 6

İş || Maksat.

Lâkin niçe zamândır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkâ çok
şükrler ki bu gün kabîle tenhâ kalıp
ekser-i halkı bir maşlahat için

2. maşlahatı:

Sayfa 117

Satır: 11

İş, mesele, ihtiyaç.

kimiñ bir maşlahatı varsa görüp
hâtırlarını ele alırdı Mâl ü menâl
yanında toprağ ile ber-â-ber idi
Cihânda aşlâ bir şe'ye muhtâc degil

3. maşlahat:

Sayfa 135

Satır: 25

İş, maksat.

olunur ki Beni Sa'd kabîlesinden bir
kimesne maşlahat için yola çekilip
giderken yolu Mecnûnuñ olduğı yere
uğrayıp gördü ki bir tâze yigit

4. maşlahat:**Sayfa 181**

Satır: 7

İş, maksat.

maşlahat için tırmadın çekilip gider
Nā-gāh kulağına Mecnūnuñ
āvāzı taşınıp

maşlahat gidermeyip:**1. maşlahat gidermeyip:****Sayfa 159**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Sorun çözmek.

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidāl olup iki taraftan bu
kadar ādemler telef oldu Ve yine bir
maşlahat gidermeyip görülmeyip

ma'sūk:**1. ma'sūkum:****Sayfa 163**

Satır: 19

Sevilen, sevgili.

ma'sūkum olan bī-çāre Mecnūna verip
iki 'āşık u ma'sūk bir yere
gelip bunca zamāndan beri çekdiğiniz
zaḥmetleri ve ḥasretleri

ma'sūm:**1. ma'sūm:****Sayfa 119**

Satır: 2

*Suçsuz, kabahatsiz; temiz, saf;
küçük çocuk. II Kays.*

Esen yelden toğan aydan sakınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma'sūm da günden güne büyüüp

mātem:**1. mātem:****Sayfa 219**

Satır: 31

Yas.

yerlere şaldı dedikde Mecnūn bu
mātem haberini işitdiği gibi
āh edip bir na'ra urdu Ortılığı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

mātem ederek:**1. mātem ederek:****Sayfa 219**

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim***Yas tutmak.*

El-kıssa Leylânîñ vaşiyetin yerine
 getirip tâbûta koydular
 Cümle kabîle halkı mâtem ederek
 götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

mâtem edip:

1. mâtem edip:

Sayfa 219

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

Yas tutmak.

şordukda zîrâ bir âh eyledi kim
 Felekler aynasın siyâh eyledi
 Ve bundan ziyâde nice mâtem olur ki
 felekler mâtem edip bulutlar

mâtem eylediler:

1. mâtem eylediler:

Sayfa 135

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

*Çok üzölmek, yasa bürönmek,
 matem tutmak.*

bulamadılar Nâ-ümîd olup döndüler
 Bulamadık diyü haber verdiler Babası
 ve anası Mecnûndan ümîd kesip
 mâtem eylediler Ba‘dehu rivâyet

mâtem eylemege:

1. mâtem eylemege:-

Sayfa 219

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

*Çok üzölmek, yasa bürönmek,
 matem tutmak.*

gördü Başına kıyâmetler kopup
 yakasını çâk edip saçın yolup
 mâtem eylemege başladı Sâ‘ir kabîle
 hatunları da cümle haberdâr

mâtem libâsların giyip:

1. mâtem libâsların giyip:

Sayfa 219

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Matem elbisesini giymek. II Çok
 hüzünlü olmak.*

muşîbet var ancak deyip cân başına
 şıçrayıp Vây yâr-i şâdıķım
 ne belâya uğrayıp böyle mâtem
 libâsların giyip feryâd eylersin diyü

mâtemler eyledi:

1. mâtemler eyledi:

Sayfa 221

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Yas tutmak, hüznlenmek.

ķalkıp mātēmler eyledi Feryād u
fiğānlar edip taşlarla döğünmege
başladı Zeyd ile Leylānıñ mezārına
cān atdı Varıp mezārı

2. mātēmler eyledi:

Sayfa 221

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Yas tutmak, hüznlenmek.

üstüne düşüp ‘aķlı başından gitdi Bir
zamāndan soñra ķalkıp mātēmler
eyledi Ve niçe günler mezārı başını
bekleyip taşlara düşdü Mecnūnuñ

3. mātēmler eyledi:

Sayfa 205

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

Yas tutmak.

feryād u fiğānlar eylediler Leylānıñ da
eline fırsat girdi Hemān
şaçın pürçegin yolup İbn-i Selāmın
üstüne mātēmler eyledi Lākin

mātēmlere girip:

1. mātēmlere girip:

Sayfa 171

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Yas tutmak.

şalmışdır yoħsa benim gibi bir māh-
pāre Һasretiyle mātēmlere
girip vuşlatıñ kıyāmete mi ķalmışdır
‘Aceb ķağı āfet-i devrān seniñ

mażeretiñ yok:

1. mażeretiñ yok:

Sayfa 215

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Bahane olmaması.

mażeretiñ yok ĥāk-pāye ‘arz edecek ve
cümle sözden maķşūd bir kerre
mübārek cemāliñi dünyā gözüyle
görmek idi Һaķķa yüz biñ şükrlər

ma‘zūr dutup:

1. ma‘zūr dutup:

Sayfa 129

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kusura bakmamak, hoş görmek,
bağışlamak, affetmek. II "Mazur*

görmek" deyimini anlamında kullanılmıştır.

vermek 'akıllı işi degildir Bu hıuşuşda
beni ma'zür dutup hâtırınıñız
kalmasın Halkdan hicâb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

ma'zür tutup:

1. ma'zür tutup:

Sayfa 189

Satır: 33

Kelime Tipi: **Deyim**

Kusura bakmamak, hoş görmek, başışlamak, affetmek. II "Mazur görmek" deyimini anlamında kullanılmıştır.

hıuşuşda ma'zür tutup her ne kadar
küstâhlık edersem

mecnûn:

1. mecnûn:

Sayfa 137

Satır: 14

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.II Âşık.

Ey gözüm nuru ve gönüm sürûru
oglum Bu seniñ sevdâñ

ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnûn babasınıñ ayağına düşüp

2. mecnûnuñ:

Sayfa 153

Satır: 8

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.II Âşık.

bir kaç gün zevk u şafâñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnûnuñ aşlâ
i'tikâdı yok Hâk Te'âlâ Hâzretine

3. mecnûn:

Sayfa 157

Satır: 30

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.II Âşık.

'asker ile gelip bir maħalde kulakların
büzüp haberlerin bildirmege
devletliñüzde âsândır dediler Mecnûn
çünkü Nevfeliñ

4. mecnûnu:

Sayfa 159

Satır: 28

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.II Âşık.

El-kışsa eli altında ne kadar kabîle
varsa cümle âdemler

cem ' edip ağır kapı ile Mecnûnuñ
olduğu mahalle geldiler Mecnûnu

5. mecnûn:

Sayfa 169

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

teklîfi eyleme dedikde Mecnûn
Ne çâre edem ki seniñ hâtırın hoş edip
gücün nem varsa bu

6. mecnûna:

Sayfa 129

Satır: 26

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cânımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illâ bu hâl üzre
iken ol Mecnûna kız

7. mecnûn:

Sayfa 133

Satır: 25

*Çıldırılmış, deli, divane. Aşk
yüzünden akli başından gitmiş, delice
sevmiş, kara sevdaya tutulmuş kimse.
|| Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı Kays'ın lakabıdır.*

Mecnûn 'aşk u sevdâsını işitdikde cüş
u hürûşa gelip varıp
Kâ'be-i Mükerreremeniñ halqasına
yapışıp yüzlerini yerlere sürüyüp

8. mecnûn:

Sayfa 141

Satır: 6

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Ve gücü kuvveti kesilip çöküp oturdu
Mecnûn da bu hâli gördükde figâna
başlayıp babalı oğullu bir

9. mecnûn:

Sayfa 149

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

Mecnûn ile Âşinâ Olup Leylâyı Ol
Ğarîb Mecnûna

Alıverelim Diyü Bu Kavlê 'Ahd ü
Emân Etdigidir

10. mecnûn:

Sayfa 151

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

gönlünü şād eylemedikçe rāḥat
eylemeyip zevk u şafāyı terk edeyim
dedikde Mecnūn söze gelip Nevfelle
du‘ālar edip

11. mecnūn:

Sayfa 153

Satır: 28

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

gidip aḥşāmlara degin ‘ayş u ‘işretler
edip Mecnūnuñ aḥvālını
unudup aslā muḳayyed olmadı
Mecnūn da gördü ki va‘deleri

12. mecnūn:

Sayfa 155

Satır: 29

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

Mecnūn ise uzaqdan tūrup yüzünü
yerlere sürüp Cenāb-ı Hāḳ
Te‘ālā dergāhına tazarru‘lar edip

13. mecnūn:

Sayfa 157

Satır: 1

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

Baḳ şu Mecnūn dedikleri ādem ki
kendisine yardım eyleyen
‘askerin bozulduğun ister ne
söyledigini birbirlerine söyleşirlerdi

14. mecnūn:

Sayfa 161

Satır: 1

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

hareket yegin olsa Mecnūn el ḳaldırıp
du‘ā ederdi kim Yā
Rab Leylānıñ ‘askerini sen ḡālib eyle
der idi

15. mecnūn:

Sayfa 163

Satır: 14

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

ardı sıra ādemler gönderip etrāfı
aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānıñ

16. mecnūn:

Sayfa 167

Satır: 5

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

derken Mecnûn da ol maḥale çıkıp
gelip yavrucaḳlarınıñ belâ
tuzacağına tutulup analarının ḥasretiyle
gözlerinden yaşlar revân

17. mecnûn:

Sayfa 171

Satır: 20

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

yanınca bir zencîre urulmuş bir âdem
yedip gelir Yakîn geldikde
Mecnûn kıarıya şorup dedi ki

18. mecnûn:

Sayfa 171

Satır: 31

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

geçiniriz dediklerinde Mecnûn kıarıya
niyâz edip
Beni bunuñ yerine bağla ki zencîre
urmağa müstahak aşl benim

19. mecnûn:

Sayfa 173

Satır: 17

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

yüzüne baḳdıḳda Mecnûn da yüzüne
baḳdıḳda Mecnûn da ‘arz-ı ḥâle
başlayıp dedi ki

20. mecnûn:

Sayfa 173

Satır: 17

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

yüzüne baḳdıḳda Mecnûn da yüzüne
baḳdıḳda Mecnûn da ‘arz-ı ḥâle
başlayıp dedi ki

21. mecnûn:

Sayfa 181

Satır: 27

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

Mecnûn da çünkü ol nefesi tutulacak
herîfden bu zehrli sözleri
işitdikde hemân-dem haykıırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

22. mecnûn:

Sayfa 185

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

bir fâ'ide görmediginden Mecnûn da
aşlâ 'ilâc kabûl etmeyip
ğam u gûşsa ile bir gûşeye oturup

23. mecnûn:

Sayfa 187

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı / Kays. II Âşık.*

Mecnûn gözünü ovarak babası
olduğunu bildikde 'özrlr dileyip
ayağına düştü Ol ciger gûşesini hasret
ile koşup iki gözlerini öpüp

24. mecnûn:

Sayfa 123

Satır: 9

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

adını Mecnûn kodılar
'Arab tâ'ifesi bir gayretli kıvım
olduğundan Leylânî'nin babası

25. mecnûn:

Sayfa 123

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâ'imâ ağlardı Mecnûn

ise obaya yaklaştıkda Leylânî'nin
tevâbi'i zopa ile taşra uğradıp

26. mecnûn:

Sayfa 123

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâ'imâ ağlardı Mecnûn
ise obaya yaklaştıkda Leylânî'nin
tevâbi'i zopa ile taşra uğradıp

27. mecnûn:

Sayfa 123

Satır: 22

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

edip teselliler verirlerdi Dâ'imâ görüp
gözedip her ne tarafa gitse
bile giderlerdi Mecnûn da
yârânlarından sırrını saklamayıp
kendiye

28. mecnûn:

Sayfa 123

Satır: 26

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki abīlesi
yanında Necūd derler bir aıñ
yanında Mecnūn her abā kendiye
hem-dem ü marem olan

29. mecnūn:

Sayfa 125

Satır: 8

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Āık.*

Leylā tarafından Mecnūna selām ve
du‘ālar getirir Hemān Mecnūna
tāze cān hayāt verdiğinden Mecnūn da
kendisini marem edininip

30. mecnūn:

Sayfa 125

Satır: 25

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Āık.*

yaşlar akar Mecnūn arşıdan gelip
şāa şola bakıp obanıñ etrāfını
tenhā gördükde hemān-dem ileri āh u
efānlar edip Leylā da asret

31. mecnūn:

Sayfa 135

Satır: 10

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Āık.*

Āā olup Oqlunu Aradııdır
ūnki Mecnūn babası ile acdan gelip
yine eski ‘ādeti ūzre Necd

32. mecnūn:

Sayfa 135

Satır: 18

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Āık.*

ūnki bunlardan bu sōzū iıtdi icāba
dūūp Anı helāk edip
vūcūdunu yok edeyim deyip ayrete
geldi Mecnūn bir daı geldikde

33. mecnūn:

Sayfa 139

Satır: 6

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Āık.*

ūmīd oldur ki derdiñe bir āre bulavuz
oql Sōzūmū tūtup āır
demde beni aqladıp mazūn eyleme
dedikde Mecnūn babasından

34. mecnūn:

Sayfa 141

Satır: 10

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Āık.*

Vālide vesā'ir akrabası yanına cem '
olup ki ana teselliyet verip
hāl hātırı hātırını ele aldılar Mecnûn
da ne çāre hātırları için bir

35. mecnûn:

Sayfa 143

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

açılır Irmaqlar cûş u hurûş zencîrin
sürüyüp dīvâne gibi şekl
bağlayıp bülbülleriñ Mecnûn gibi
feryād u figānı 'âşıkların yüregiñi

36. mecnûn:

Sayfa 161

Satır: 23

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

bizi 'ayblar Ve hem Mecnûn da bir
dīvâne-meşreb âdemdir Belki bir
kaç günden sonra kızdı uşanıp bir
ğayrı sevdāya düşer Bes münāsib

37. mecnûn:

Sayfa 163

Satır: 1

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

deyip dönüp gitdiler Çünkü Mecnûn
yine Nevfeliñ şulh
eylediginden haberdār oldu

38. mecnûn:

Sayfa 165

Satır: 23

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Şimden sonra ğayrı Mecnûn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u figān eyledi

39. mecnûn:

Sayfa 165

Satır: 25

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Bu Maḥal Mecnûn Şahrālarda
Gezerken
Avcılara Rāst Gelip Ellerinden
Āhūları Aldığıdır

40. mecnûn:

Sayfa 167

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

eylesem gerekdir Benim kâr u kesbim
budur dedikde Mecnûn
Be hey kişi Böyle gözü şirin âhû olup
bunca nice boğazlarsın

41. mecnûn:

Sayfa 167

Satır: 28

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Tâ kim gene elime bir şikâr gire o da
ehl-i 'ıyâlim ise Ne zamân
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnûn üzerinde olan

42. mecnûn:

Sayfa 169

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

43. mecnûn:

Sayfa 169

Satır: 15

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Bes Mecnûn dedi kim
Ben saña konuğ olup bunu baña
ziyâfet için fedâ eylediñ Luṭf eyle

44. mecnûn:

Sayfa 169

Satır: 26

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Emr Allahıñ deyip ön bağını şalıverdi
Şığın bir şahrâya
doğru segirdip kaçdı Mecnûn ardından
segirdip çekilip gitdi

45. mecnûn:

Sayfa 169

Satır: 27

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Bu Maḥal Bir Ağaç Altında Mecnûn
Bir Qargaya
Söyleyip Göñlünü Eglerken Bir
Zencîre Urulmuş

46. mecnûn:

Sayfa 169

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Âdem ile Bir Kadınıñ Geldigidir
Yine bir gün Mecnûn Leylânîñ ‘aşkı
ve sevdâsıyla yâbâna düşüp

Mecnûn da gözünü açıp gördü kim bir
âdem turmadan kendisine
merhamet edip oğşar

47. **mecnûn:**

Sayfa 171

Satır: 6

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

üstünde bir saçı sünbül dil-ber gibi bir
siyâh güzel karga turmadın
daldan dala konar Mecnûn bu hâli
gördükde dedi ki

50. **mecnûn:**

Sayfa 189

Satır: 10

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

naşihatlar eyledi
Çünkü Mecnûn babasından bu
naşihatları işidip gördü kim sözleri

48. **mecnûn:**

Sayfa 183

Satır: 10

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ibtidâ söylediği söz gönlüne ziyâde
te‘şirler eylemişken niçe zamân bu
hâl üzre feryâd u figân eyledi Bes
Mecnûn bu haberi işitdikden soñra

51. **mecnûn:**

Sayfa 191

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Bir gün ‘ömrü âhir olup cânını Te‘âlâ
hazretiniñ emrine teslim
edip dünyâdan göçtü Bu taraftan
Mecnûn ise babasından

49. **mecnûn:**

Sayfa 185

Satır: 35

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

52. **mecnûn:**

Sayfa 193

Satır: 14

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

üzerinde Leylâ ile Mecnûnu taşvîr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnûn da bu hâli gördükde kararî
kalmayıp herîfiñ elinden

53. mecnûn:

Sayfa 193

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Yâ Leylâ şüretini bozmağa ne bu recc-
i hâl üzre kırmak gerek idi
dedikde Mecnûn herîfe cevâb verip

54. mecnûn:

Sayfa 195

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

cümlesi Mecnûna râm olup kaçmayıp
yanında turlurlar
idi Aşşâm olduğda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnûn buñlardan

55. mecnûn:

Sayfa 195

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

uzakdan bakarlardı Gelen
yemeklerden Mecnûn ancak bir iki
loğma
yiyip cümlesini hayvânlara verip
kendilerine veliyyü'n-ni'am

56. mecnûn:

Sayfa 197

Satır: 33

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ayrılmazlardı Bu hâl üzre Mecnûn
dağlarda vahşilerle şöhet
edip 'aşk-ı cānān ile ağlardı Bir gece
Cenāb-ı Hakkā tazarru' u

57. mecnûn:

Sayfa 201

Satır: 8

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

İşde cānānıñ karşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt
oğusun diyü niyāz eyledi dedikde
Mecnûn da cūş u hūrūşa gelip

58. mecnûn:

Sayfa 201

Satır: 10

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

şevk-i cānānla bir kaç beyt okudukda
Leylâ da Mecnûnuñ âvâzını
ziyâde işitdiği gibi ağlamağa başlayıp
Mecnûn da cānānıñ ağladığını

59. mecnûn:

Sayfa 201

Satır: 27

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

sırrı fâş olup Mecnûn gibi dillerde
destân oldu Halk-ı ‘âlem bir
yere oturup Mecnûnu söyleşirken
ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

60. mecnûn:

Sayfa 203

Satır: 1

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ile Mecnûn gibi hasb-ı hâline münâsib
gazeller söyleyip
deli gönlünü eglendirirdi

61. mecnûn:

Sayfa 203

Satır: 21

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Ey Mecnûn eger maşşûduñ ‘aşk
cevâhırine mâlik olmak
dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
ile olsañ dañı kolaylıkla

62. mecnûn:

Sayfa 203

Satır: 31

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

63. mecnûn:

Sayfa 205

Satır: 23

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

murâdı Mecnûn idi
El-kışşa İbn-i Selâmı defn eylediler Ve
niçe günler yâs u

64. mecnûn:

Sayfa 207

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

verip âhirete gitdi Ve cihân bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnûn bu cevâbı işitdikde bir na'ra
urdu kim şanki ortalığa

65. mecnûn:

Sayfa 209

Satır: 12

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Zeyd bu müjde haberin aldıkda
Kandesin Mecnûn deyip şahrâya toğru
gitdi Gelip bir güşede

66. mecnûn:

Sayfa 209

Satır: 14

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

bulup Leylânîñ selâmını ve Fülân gün
gelsin dedigini bir bir beyân
eyledi Mecnûn da şafâsından rakşa
girip şâd oldu

67. mecnûn:

Sayfa 209

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ğayrileri gibi çanağına pilâv kırmayıp
kepçe ile urup kırınca
Mecnûn da rakş edip gūyâ 'âlemler
kendiniñ oldu

68. mecnûn:

Sayfa 211

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

İbn-i Selâmîñ âdemleri yanına düşüp
yola girdiler Hikmet Allahîñ
Yolu üstüne uğrayıp Mecnûn da gördü
ki bir niçe develerle bir kaç

69. mecnûn:

Sayfa 211

Satır: 22

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

üzre vâfir zamân geçdi
Bu taraftan Mecnûn niçe zamân kadîr
olmuş gibi ol yerde

70. mecnûn:

Sayfa 211

Satır: 31

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Cihân nûr ile mûnevver olduĢda
Mecnûn da yerinden  alkıp
gördü kim  albi s r r ile  olup g  nl 
    olup H   a çok    rler

71. mecn n:

Sayfa 213

Satır: 10

*Leylâ ile Mecn n hik yesinin
erkek kahramanı Kays. II    k.*

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
hem n-dem  urma gidelim
dedikde Mecn n da yerinden  alkıp
na‘ralar urup rak  lar eyledi

72. mecn n:

Sayfa 213

Satır: 19

*Leyl  ile Mecn n hik yesinin
erkek kahramanı Kays. II    k.*

y   ld  Mecn n Leyl y  görüp ol da bir
na‘ra urup y   ld  ‘A   
 ar b yla mest olmuş ‘     u ma‘   
herbiri bir  arafa y   ld 

73. mecn n:

Sayfa 213

Satır: 24

*Leyl  ile Mecn n hik yesinin
erkek kahramanı Kays. II    k.*

yap   p edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip     bet eylemege ba lad lar
Zeyd ise ortal   yerde hidmet ederdi
Mecn n ile bile gelen

74. mecn n:

Sayfa 213

Satır: 28

*Leyl  ile Mecn n hik yesinin
erkek kahramanı Kays. II    k.*

u rad  klarında ar  lanlar p re p re edip
hel  k eylediler Leyl  ile
Mecn n gerçi bir yerde     bet
eylerlerdi Hep s  zleri h  l diliyle ne

75. mecn n:

Sayfa 215

Satır: 13

*Leyl  ile Mecn n hik yesinin
erkek kahramanı Kays. II    k.*

da mu    bet eylese  dedikde
Mecn n da cev  b verip
Ey benim ma  b  b-     vek r m ve eski
y r m H    Te‘   

76. mecn n:

Sayfa 217

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşlanlar ve yırtıcı
hayvânlar dahı ardına düşüp gittiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

77. **mecnûn:**

Sayfa 221

Satır: 20

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

buluşdurasın deyip Leylânîñ mezârını
kucaqlayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyâzlarla cânını Hakkâ
teslîm edip Mecnûn da çünki bu

78. **mecnûn:**

Sayfa 221

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

kalıp kimse yanına varamadı Zîrâ
arşlanlar vesâ'ir yırtıcı cân-âverler
bunca zamândan beri ayrılmayıp
kânde giderse Mecnûn ardına

79. **mecnûn:**

Sayfa 221

Satır: 31

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Rivâyet olunur ki Mecnûn da bu fânî
dünyâdan 'âlem-i beķāya
göçdükde Zeyd gelip ruhlarına du'âlar
edip 'âşık u ma'sûkuñ hâllerini

80. **mecnûn:**

Sayfa 189

Satır: 15

*Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin
erkek kahramanı, Kays.*

hurûş geldikde Mecnûn yine evvel ki
hâline göre yüz biñ hicâb ile
babasına dedi kim

81. **mecnûndan:**

Sayfa 135

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

bulamadılar Nâ-ümîd olup döndüler
Bulamadık diyü haber verdiler Babası
ve anası Mecnûndan ümîd kesip
mâtem eylediler Ba'dehu rivâyet

82. **mecnûndan:**

Sayfa 191

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

‘ömr olasız Niçe zamân kendi zevk ü
şafânızda olasız deyip sözlerini
tamâm eyledi Bes babası çünkü
Mecnûndan bu nâ-ümîdlik

83. mecnûna:

Sayfa 191

Satır: 6

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

haberini işidip bildi ki her ne kadar
sa‘y u tedbîr eylerse bu iş
bitmez ve emrine râm olup kabîleye
gitmez Me‘yûs olup Mecnûna

84. mecnûna:

Sayfa 195

Satır: 9

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

geçenleriñ ve yoldan geçen âdemler
Mecnûna yemek gönderirlerdi
Yâhûd aḥvâlin şorarlardı Ḥayvânlar
gelen âdemleri gördükde kaçışıp

85. mecnûna:

Sayfa 199

Satır: 3

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Mecnûnuñ olduḡu daḡa varıp bir kaç
gün aradı Olmayıp Mecnûna
râst gelmedi Âḥîr biñ belâ ile ormanda
bulup dedi ki

86. mecnûn:

Sayfa 191

Satır: 26

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Âdemin dünyâda sencileyin bir oḡlu
olmaḡdan olmaması çok yigdür
dedikde Mecnûn da çünkü ḥerîfden bu
cevâbı işitti Feryâd u fiḡânlar

87. mecnûnuñ:

Sayfa 199

Satır: 20

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

getireyim deyip ‘azîmet eyledi Bes
Leylânîñ olduḡu yere varıp
uzakdan obanıñ etrâfını tolanıp bir
tarîk ile Mecnûnuñ geldigini

88. mecnûnuñ:**Sayfa 193**

Satır: 9

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı.*

Ba‘dehu rivâyet olunur ki Mecnûnuñ
bir taraftan Leylâ derdi
ve bir taraftan babasının öldüğü elem
cânına kâr edip ziyâde perîşân

89. mecnûnu:**Sayfa 151**

Satır: 3

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

Nevfel Mecnûnu bu hâlde göricek
‘Acebâ bu ne şekl âdem
ola deyip ahvâlini şordukda

90. mecnûnu:**Sayfa 197**

Satır: 32

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

imiş Bes olanca dağlarda olan çünkü
Mecnûnuñ elinden ni‘met
yediler Mecnûnu kendilerine

velîyyü’n-ni‘met bilip dâ‘imâ
yanından

91. mecnûnu:**Sayfa 199**

Satır: 8

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

derd-i ‘aşkıñla mübtelâ olup hasretinle
yollara düşüp geçen gece
fûlân yerde râst geldim Mecnûnu
çokdan görmeyip hasret ü

92. mecnûnu:**Sayfa 199**

Satır: 26

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

kalkıp kocanıñ ardına düşüp
Kandesin cânân deyip Mecnûndan
yana cân atdı Mecnûnu

93. mecnûnu:**Sayfa 205**

Satır: 32

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

Şimdi Mecnûna bundan iyi müjde
olmaz varıp maḥzûn

gönlünü şād edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnûnu bulup dedi

94. mecnûnu:-

Sayfa 207

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

hata ola Zîrâ cânını saña ısmarladı
demekdir deyip da'vâsını işbât
edip ve Mecnûnu ilzâm eyledikde
Mecnûn da bu 'âşıkâne sözden

95. mecnûnu:

Sayfa 211

Satır: 15

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı, Kays. II Âşık.*

Mecnûnu da'vet eylemege fırsat
bulamadı Nâ-gâh gâh gâh Zeyd
anıñla muşahabet edip

96. mecnûn:

Sayfa 193

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Be hey dîvâne bunca zamāndan beri
'aşkıyla nālān olduğıñ

güzeliñ şüretini n' için bozduñ dedikde
Mecnûn da cevâb edip

97. mecnûna:

Sayfa 195

Satır: 3

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

her kağısın çağırsa yanına gelip
ohşadıkça onlar da Mecnûna
mülâyemetler gösterip severdi Bu
hayvānlarıñ içinde bir güzel

98. mecnûnuñ:

Sayfa 125

Satır: 23

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays II Âşık.*

olan şuffeniñ üzerinde karar edip
hasret gözleriyle Mecnûnuñ gelip
geçtiği yerlere ve yola bakıp hicrān
gözlerinden inci dānesi gibi

99. mecnûnuñ:

Sayfa 141

Satır: 26

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays II Âşık.*

Bir āfet-i devrān u fitne cihānda hātırı
görölmüş idi Bu hüsn ile

evvelde Mecnûnuñ devr dîvânesi ve
biñ cân ile ol ‘âşık-ı şâdıkıñ

100. **mecnûnuñ:**

Sayfa 221

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays II Âşık.*

üstüne düşüp ‘aklı başından gitdi Bir
zamândan şoñra kâlkıp mâtemler
eyledi Ve niçe günler mezârını başını
bekleyip tağlara düşdü Mecnûnuñ

101. **mecnûn:**

Sayfa 199

Satır: 13

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

dedikde Mecnûn da cânân selâmından
tâze cân hayât bulup
şafâsından rakş eyledi

102. **mecnûna:**

Sayfa 125

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Leylâ tarafından Mecnûna selâm ve
du‘âlar getirir Hemân Mecnûna

tâze cân hayât verdiginden Mecnûn da
kendisini mahrem edinip

103. **mecnûna:**

Sayfa 131

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Niçe güzel kızları Mecnûna satıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yaqasın yırtıp kendiyi

104. **mecnûna:**

Sayfa 181

Satır: 12

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ağlamakda
Herîf de Mecnûna dedi ki

105. **mecnûna:**

Sayfa 199

Satır: 17

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Qavl olunan yere geldikde ihtiyâr
Mecnûna

Sen bunda tır Dağı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

Andaň soňra Mecnūna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cānānım
Leylāyı görmeyip yüzüne

106. mecnūna:

Sayfa 201

Satır: 2

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

yüzümüze kir gelir Bu miqdār yakīnlık
kifāyet eder
Birbirimizi görürüz yā Hemān
Mecnūna benden selām edip bir

109. mecnūna:

Sayfa 123

Satır: 20

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Mecnūnuň iki üç taze yārānları var idi
Küçücükden bir yerde
olup dā'imā birbirleriyle görüşüp
konuşurlardı Mecnūna vefādārılık

107. mecnūna:-a

Sayfa 207

Satır: 16

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Ve ol cānını cānān yolunda fedā
eylediği gibi ben de cānımı
cānān uğruna qurbān eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnūna

110. mecnūna:

Sayfa 125

Satır: 7

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Leylā tarafından Mecnūna selām ve
du'alar getirir Hemān Mecnūna
taze cān hayāt verdiğinden Mecnūn da
kendisini mahrem edinip

108. mecnūna:

Sayfa 207

Satır: 27

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

111. mecnūna:

Sayfa 131

Satır: 1

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

kalkıp kabîlelerine geldiler ve
Mecnûna naşihatlar edip
Leylâdan hüsni on kat ziyâde ince
belli püskürme beñli

112. mecnûna:

Sayfa 145

Satır: 22

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Belli ki bu kim ‘âşıktır Bir hâber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp tırmuşdu Cümle
ahvâli tıyup Mecnûna ‘âşık

113. mecnûna:

Sayfa 145

Satır: 26

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ahvâli bir bir beyân edip
Bu kıza olmuş olacak Mecnûna ‘âşık
olup divâne olmuş

114. mecnûna:

Sayfa 159

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylânıñ
kabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylâyı Mecnûna istedi

115. mecnûna:

Sayfa 165

Satır: 15

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

nâ-çâr olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnûna verse gerekdir
Yine mi şafâ deyip câzû gözlerine
sürmeler çekip güzel libâsları

116. mecnûna:

Sayfa 185

Satır: 17

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ne hâl ise bir kerre dahı şu Mecnûna
varıp bir maşlaḥat edeyim Ola
ki te ‘şîr edip gelip yerime otura idi
diyü ‘aşâsını eline alıp yap yap

117. mecnûna:

Sayfa 199

Satır: 29

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Mecnûna bunca zamandır hasret olup
bu kadar iştîyâkın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylâ
cevâb verip

118. **mecnûna:**

Sayfa 203

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

getirip göndermek lâzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnûna Leylâdan selâm ve du'âlar
gönderip yine Leylâya gelip

119. **mecnûn:**

Sayfa 169

Satır: 1

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

120. **mecnûn:**

Sayfa 203

Satır: 16

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

El-ķışsa Leylâ Zeydi kendi sırlarına
maħrem edip dâ'imâ
yanına çağırıp muşahabet ederlerdi Ve
Mecnûn gâh gâh haber

121. **mecnûn:**

Sayfa 209

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Birâder şu herîfleriñ arasına girip ola
ki cânânını göresin dedikde
Mecnûn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylâyı görüp 'aklı

122. **mecnûn:**

Sayfa 211

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Mecnûn ise cânânı gördüğü gibi
hayrâna varıp niçe zamân
ol yerde durup hattâ kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

123. **mecnûn:**

Sayfa 221

Satır: 6

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

bundan sonra artık şabır ve tahammülü
kalmayıp feryād eyledi
Yanında olan hayvānlar ürküşüp
kaçarlardı Mecnūn da Leylānıñ
mezārını

124. mecnūndan:

Sayfa 135

Satır: 30

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selām verip ahvālını
şordukda Mecnūndan aşlā bir cevāb
alamayıp bir tarīk ile

125. mecnūndan:

Sayfa 141

Satır: 3

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

deyip sözünü itmām eyledikde bī-çāre
babası Mecnūndan bu
yaman haberini işitdikde tekrār hāy
hāy edip ağlamaya başladı

126. mecnūndan:

Sayfa 205

Satır: 10

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

eylemek harāmıdır Hemān edebiñle ol
diyü haylī sözler söyledi
Zeyd de Mecnūndan işitdiği gibi
sözleri bir bir naql eyledi

127. mecnūna:

Sayfa 205

Satır: 31

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Şimdi Mecnūna bundan iyi müjde
olmaz varıp maḥzūn
gönlünü şād edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnūnu bulup dedi

128. mecnūn:

Sayfa 207

Satır: 24

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ḥaṭā ola Zīrā cānını saña ısmarladı
demekdir deyip da ‘vāsını işbāt
edip ve Mecnūnu ilzām eyledikde
Mecnūn da bu ‘âşıkāne sözden

129. mecnūna:

Sayfa 209

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

baş üstüne murâdını ‘arz edeyim
göreyim ne buyururlar
Yine bir cevâb olduğda gelirim deyip
Mecnûna vedâ‘ edip çekilip

130. mecnûnumu:

Sayfa 209

Satır: 5

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Mecnûnumu katı çokdan göresim
geldi lâkin ne çâre edelim
hiçbir tarîk ile buluşmaılık mümkün
degildir deyip âhir bunu

131. mecnûna:

Sayfa 209

Satır: 15

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

El-kışşa va‘de olunan gün olduğda
Zeyd gelip Mecnûna Birâder
hemân kalk gidelim Lâkin böyle üryân
olmak olmaz deyip

132. mecnûna:

Sayfa 209

Satır: 27

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

kepçe pilâv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dahı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

133. mecnûnu:

Sayfa 133

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Qaysa cûş u hurûş getirip deli dîvâne
eyledi
Bu Maḥal Mecnûnuñ Babası Mecnûnu

134. mecnûnu:

Sayfa 135

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Bu Maḥal Leylâ nıñ Qabîlesi Mecnûnu
Öldürmege Qaşdedip Mecnûnuñ
Babası

135. mecnûnu:

Sayfa 135

Satır: 21

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Mecnûnu araşdırdı Bulamayıp kabîlesi
halkı her biri bir taraf gidip
aramağa başladılar Bî-çâre olup nâm u
nişândan aşlâ bir eşer

136. mecnûnu:

Sayfa 141

Satır: 8

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

zamân nâleler edip efğânlar eyleyip
âhîr-kâr babası ne eyledi ise
Mecnûnu kendüye râm eyledi Alıp
kabîlesine getirdi

137. mecnûnu:

Sayfa 153

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

ki Mecnûnu hamâma getirip yudular
Ve başını tırâş edip pāk ü pākize
libâslar ile bir âdem kıyâfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

138. mecnûnu:

Sayfa 185

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

aşşâma degin güçle ol haber verdiği
mağârada gelip girdikde
Mecnûnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi kalıp ağlamağdan

139. mecnûnu:-u

Sayfa 213

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

şâd olup şanki ölmüş idi Tâze cânı
hayât buldu Yerinden sıçrayıp
birden taşra çıktı Mecnûnu gördükde
safâsından ‘aklı başından gidip

140. mecnûnu:

Sayfa 221

Satır: 29

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Mecnûnu Leylânın mezârı yanına defn
edip iki taraftan iki ‘âşık
bir yere gelip defn eylediler

141. mecnûndan:

Sayfa 213

Satır: 14

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Ve kalkıp Kandesin cânân deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesâ'ir vahşî can-
verler ise Mecnûndan ayrılmayıp

142. mecnûnuñ:-

Sayfa 213

Satır: 16

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Mecnûn.*

ardına düşüp bile gitdiler Kabîleye
yaklaştıkda Zeyd Leylâya
müjde için ileri varıp Mecnûnuñ
geldiginden haber verdikde Leylâ

143. mecnûna:-

Sayfa 213

Satır: 29

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan gayrı

144. mecnûndan:

Sayfa 213

Satır: 29

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan gayrı

145. mecnûna:

Sayfa 215

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Ba'dehu rivâyet olunur ki
Mecnûna niçe 'arz-ı maḥabbetler edip
bu ḥâl üzre ḥaylî zamân

146. mecnûn:

Sayfa 215

Satır: 31

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

bir yerde oturdular Âḥir-kâr Mecnûn
Leylâya bir kerre Allaha
ışmarladık gözüyle bakıp feryâd u
figânlar edip yerinden kalkıp

147. mecnûn:

Sayfa 217

Satır: 13

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Nitekim rivâyet olunur ki Leylâ ile
Mecnûn birbirine bunca
zamândır hasret iken aralık yerde biraz
fırsat düşüp bir gün müyesser

148. mecnûnum:

Sayfa 219

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays II Âşık.*

nişân bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaqasın feryād u
fiğânından kılmaya ve bir vâsiyetim
dahı oldur ki Mecnûnum

149. mecnûn:

Sayfa 219

Satır: 23

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

yanına gelip ağlamakdan söz
söylemege dermânı olmayıp Mecnûn
da Zeydiñ bu hâlini gördükde Hayrlı
‘alâmet degildir Bunda bir

150. mecnûn:

Sayfa 219

Satır: 31

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

yerlere şaldı dedikde Mecnûn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
âh edip bir na‘ra urdu Ortalığı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

151. mecnûnuñ:

Sayfa 125

Satır: 12

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

maḥabbetler ‘arz ederdi Ve tağda
gögercinler uçup Leylânıñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnûnuñ
göñlüne âteşler bırağıp gögercinlere

152. mecnûnuñ:

Sayfa 137

Satır: 25

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hâline nice
taḥammül edeyim ve seni

153. mecnûnuñ:

Sayfa 167

Satır: 11

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

Avcı da bu Mecnûnuñ bu hâline bakıp
hayrân olup
‘Acabâ bu dîvâne n’için ağlar ki
derken bir zamândan şöñra

154. mecnûna:

Sayfa 151

Satır: 20

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays.*

başladı Bes Mecnûnuñ ‘âşıkâne
beytleri Nevfele te‘şîr edip yüregini
yakdıkda Mecnûna teselliyet verip

155. mecnûn:

Sayfa 181

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

yok idi Bes bunlardır Bu hâl üzre ikisi
bir yere gelemeyip birbirlerine
uzağdan merhabâ ederlerdi Mecnûn
ise bu hâllerden haberi yok

156. mecnûnu:

Sayfa 193

Satır: 13

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
erkek kahramanı Kays. II Âşık.*

üzerinde Leylâ ile Mecnûnu taşvîr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnûn da bu hâli gördükde qarârı
kalmayıp herîfiñ elinden

mecnûn âvâzını:

1. mecnûn âvâzını:

Sayfa 123

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un haykırışı. II
Mecnûn'un aşk sebebiyle inleyişi.*

göreydim diyü nâle vü efgânlar eyledi
Leylâ da Mecnûn âvâzını işidip ol dahı
cân u göñülde

mecnûn dedikleri nâ-murâda:

1. mecnûn dedikleri nâ-murâda:

Sayfa 155

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Mecnûn denilen muradını
alamamış (kimse).*

Bu maḥal ‘askerle gelmeden murādım
maḫşūdum ḳabîle ser-çeşmesi

olan fülânîñ kızı Leylâyı Mecnûn
dedikleri nâ-murâda alıverip

mecnûn dîvânesi olduğu bilinip

‘âşikâre oldu:

1. mecnûn dîvânesi olduğu bilinip

‘âşikâre oldu:

Sayfa 179

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) Mecnûn'a âşık
olduğunun fark edilip herkesçe
bilinmesi.*

Ve Mecnûn dîvânesi olduğu bilinip

‘âşikâre oldu Artık

‘âr nâmûsu bırağıp anası ve babası ve
kocası korkusundan geçip

mecnûn olup:

1. mecnûn olup:

Sayfa 127

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Sevda sebebiyle kendini
kaybetmek. || Delirmek, çıldırmak.*

mecnûn olup dâ‘imâ şahrâlarda gezer
hep hâline münâsib beytler

söyleyip gâh gâh Leylânîñ kabîlesi
tarafına varıp uzakdan efgânlar

mecnûn tarafına:

1. mecnûn tarafına:

Sayfa 201

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un olduğu bölge.

Gâh Gâh Mecnûn Tarafına Tağlara
Haber Gönderdigidir
Ba‘dehu rivâyet olunur ki evvel
zamânda Zeyd derler bir cevân

mecnûn tarafından esen yel:

1. mecnûn tarafından esen yel:

Sayfa 179

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un olduğu bölgeden esen
rüzgâr.*

mübtelâ ve maḥabbete girdi Her gün
Mecnûn tarafından esen yel
ile iştiyâklar edip

mecnûn yârânlarıyla:

1. mecnûn yârânlarıyla:

Sayfa 125

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un arkadaşları.

görebileydim diyü efgânlar edip

eglenip kabîlesine gelirdi

Günlerde bir gün Mecnûn yârânlarıyla

eski âdeti üzre ol tağıñ

mecnûna nazar etdi:

1. mecnûna nazar etdi:

Sayfa 187

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'a (babasının) incelemek
amacıyla düşünerek bakması.*

nazar etdi Gördü ki maşşer halkı gibi

başdan ayağa 'üryân ve gövdesi

yaralarla biryân olduğunu gördükde

yanınca bir kat esbâb

mecnûndan bir nâm u nişân

bulamayıp:

1. mecnûndan bir nâm u nişân

bulamayıp:

Sayfa 185

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un bir izine, adına
rastlamamak.*

şahrâya doğru çekilip gitdi

Vâfir yer gidip olmadı ki Mecnûndan

bir nâm u nişân bulamayıp

mecnûndan tarafa revân oldu:

1. mecnûndan tarafa revân oldu:

Sayfa 199

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un olduğu yöne (doğru)
yola koyulmak.*

... kızım deyip inciyi alıp Mecnûndan

tarafa revân

oldu Leylâ da geri dönüp ovaya geldi

yatağında yatdı Bes ihtiyâr da

mecnûndan yana:

1. mecnûndan yana:

Sayfa 199

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un (olduğu) yöne, tarafa.

kalķıp kocanıñ ardına düşüp

Ėandesin cânân deyip Mecnûndan

yana cân atdı Mecnûnu

mecnûn-ı derdmendiñ:

1. mecnûn-ı derdmendiñ:

Sayfa 125

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Kederli, üzüntülü Mecnûn.

babasını tevâbi‘î ile gelip bizim

kırmadık yerimizi kımazlar deyip cân

başlarına şıçrayıp Mecnûn-ı

derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

mecnûn-ı mahzûnum:

1. mecnûn-ı mahzûnum:

Sayfa 145

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Hüzünlü Mecnûn.

bir dikendir Tütalım ki bu bâğ cennet

olmuş Lâkin neyleyem ki

ol Mecnûn-ı mahzûnum yanımda

olmadıktan sonra baña cehennem

mecnûnu âvâzından bildi:

1. mecnûnu âvâzından bildi:

Sayfa 173

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Mecnûn'u sesinden tanımak.

Bu hâl ile gezip kabîle kabîle gezerken

günlerde bir gün Leylânîñ

obasına geldi Leylâ dahı Mecnûnu

âvâzından bildi Hâsret gözüyle

mecnûnu söyleşirken:

1. mecnûnu söyleşirken:-

Sayfa 201

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Mecnûn'u konuşmak, çekiştirmek.

sırrı fâş olup Mecnûn gibi dillerde

destân oldu Halk-ı ‘âlem bir

yere oturup Mecnûnu söyleşirken

ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

mecnûnu zencîre takdı:

1. mecnûnu zencîre takdı:

Sayfa 173

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Mecnûn'u zincire bağlamak.

Bir dahı rāhatlık yüzü görmeyem

deyip Mecnûnu

zencîre takdı

mecnûnuñ ahvâlini:

1. mecnûnuñ ahvâlini:

Sayfa 153

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un vaziyeti. II Nevfel'in
Mecnûn'a verdiği söz kastedilmiştir.*

gidip ahşâmlara degin 'ayş u 'işretler
edip Mecnûnuñ ahvâlini
unudup aslâ muqayyed olmadı
Mecnûn da gördü ki va'deleri

mecnûnuñ akrabâ ta'allukâtından:

1. mecnûnuñ akrabâ

ta'allukâtından:-ından

Sayfa 221

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un akraba ve yakınları.

Mecnûnuñ vücûdu mahv olup ancak
kemikleri kaldı Nâ-çâr dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnûnuñ
akrabâ ve ta'allukâtından gelip

mecnûnuñ 'âşıkâne beytleri:

1. mecnûnuñ 'âşıkâne beytleri:

Sayfa 151

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un aşk konulu şiirleri.

başladı Bes Mecnûnuñ 'âşıkâne
beytleri Nevfele te'sir edip yüregini
yakdıkda Mecnûna teselliyet verip

mecnûnuñ 'askeri:

1. mecnûnuñ 'askeri:

Sayfa 157

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un ordusu. II Mecnûn
uğruna savaşan Nevfel'in ordusu.*

olup gitdikçe Mecnûnuñ 'askeri zebûn
olmağa başladı
Nevfel de bu hâli görüp cân başına
sıçrayıp

mecnûnuñ 'aşkıyla:

1. mecnûnuñ 'aşkıyla:

Sayfa 205

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un sevdası.

'aşkıyla cigerin biryân eyledi İbn-i
Selâm da bu hâli görüp cânına
şabr edip hüsnü temâşasına kanâ'at
eylemekle şabr eylerdi Hikmet

mecnûnuñ âvâzı takınıp:

1. mecnūnuñ āvāzı ʔaķınıp:-**Sayfa 181**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Mecnūn'un sesini duymak.

maşlaḥat için ʔurmadın çekilip gider

Nā-gāḥ kulağına Mecnūnuñ

āvāzı ʔaķınıp

mecnūnuñ āvāzını:**1. mecnūnuñ āvāzını:****Sayfa 211**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Mecnūn'un nārası, sesi.

ādem çekilip giderler Yakīn varıp

‘alāmetlerinden bildi ki cānānı

Leylādır Maḥfe içinde Mecnūnuñ

āvāzını işitdi ‘Arż-ı

mecnūnuñ āvāzını ziyāde işitdiği**gibi ağlamağı başlayıp:****1. mecnūnuñ āvāzını ziyāde işitdiği****gibi ağlamağı başlayıp:-****Sayfa 201**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*(Leylā'nın) Mecnūn'un sesini**duymasıyla ağlaması.*

sevķ-i cānānla bir ķaķ beyt okuduķda

Leylā da Mecnūnuñ āvāzını

ziyāde işitdiği gibi ağlamağı başlayıp

Mecnūn da cānānıñ ağladığını

mecnūnuñ babası:**1. mecnūnuñ babası:****Sayfa 133**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Mecnūn'un atası, pederi.

dediklerinde Mecnūnuñ babası bu

sözü işitdikde ma‘ķūl görüp dedi

ki Ḥaķiķat Kā‘be-i Mūkerreme ehl-i

ḥācet kıblesi olup her ne ķadar

2. mecnūnuñ babası:**Sayfa 133**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Mecnūn'un atası, pederi.

bir maḥfeye ķoyup Beytullaha revān

oldular Günlerde bir gün Kā‘be-i

Mūkerremeye vāşıl olduķda

Mecnūnuñ babası oğlunuñ eline

yapışıp

3. mecnūnuñ babası:**Sayfa 133**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un atası, pederi.

Qaysa cûş u hûrûş getirip deli dîvâne
eyledi

Bu Maḥal Mecnûnuñ Babası Mecnûnu

4. mecnûnuñ babası:

Sayfa 135

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un atası, pederi.

Bu Maḥal Leylâ niñ Qabîlesi Mecnûnu

Öldürmege Qaşdedip Mecnûnuñ

Babası

5. mecnûnuñ babası:

Sayfa 137

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un atası, pederi.

dedikde Mecnûnuñ babası atlanıp bir
kaç âdemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrâfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

6. mecnûnuñ babası:

Sayfa 185

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un atası, pederi.

Bu Maḥal Mecnûnuñ Babası Oğluñu
Arayıp Bulup

Naşîhat Edip İlzâm Edemeyip Me'yûs

Olup Geldigidir

7. mecnûnuñ babası:

Sayfa 185

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un atası, pederi.

Ba'dehu rivâyet olunur ki çünki gördü
ki Mecnûnuñ babası

oğlunuñ günden güne dîvâneligi

ziyâde olup dâ'imâ yâbânlarda

gezmege

8. mecnûnuñ babası:

Sayfa 127

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un atası, pederi.

Yaramazlık Edip Vermedikleridir

Ba'dehu rivâyet olunur ki bundan

soñra çünki Mecnûnuñ babası

mecnûnuñ babası oğlunuñ derdine

âgâh:

1. mecnūnuñ babası oğlunuñ

derdine āgāh:

Sayfa 127

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un babasının oğlunun
derdinden haberdar olması.*

Bu Hâl Mecnūnuñ Babası Oğlunuñ

Derdine

Āgāh Leylāyı İstediklerinde Leylānıñ

Babası

mecnūnuñ babasına:

1. mecnūnuñ babasına:-

Sayfa 137

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un atası, pederi.

aşlā bir cevāb alamadım deyince

ķabīle ĥalkı bu ĥaberden şād

olup saēlıēını Mecnūnuñ babasına

getirip nerde rāst geldigini bir bir

2. mecnūnuñ babasına:-

Sayfa 135

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un atası, pederi.

ķavmine emr edip öldürmeēē ģayret

eyledi Bir ķaç kerre varıp

bu ĥaberi Mecnūnuñ babasına

dediklerinde cān başına sıçrayıp

mecnūnuñ bu sözlerinden:

1. mecnūnuñ bu sözlerinden:-

Sayfa 159

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un bu sözleri. II

Mecnûn'un Nevfel'e söylediēi sözler.

Bes Nevfel Mecnūnuñ bu sözlerinden

ēāyet perişān olup

ēayrete geldi

mecnūnuñ derdi:

1. mecnūnuñ derdi:

Sayfa 133

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un aşķ derdi, sıkıntısı.

Kā'be-i Mükerrerremeye Götürdügüdür

Ba' dehu rivāyet olunur ki ķünkü

Mecnūnuñ derdi günden güne

mecnūnuñ du'āsı:

1. mecnūnuñ du'āsı:

Sayfa 157

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un niyazı.

ķoluña ķuvvet şahbazım diyü du'ālar
edip řād olurdu El-kışşa
ortalıkda vāfir ceng ü cidāl olup āķir-
kār Mecnûnuñ du'āsı ķabûl

mecnûnuñ elinden ni'met vediler:

1. mecnûnuñ elinden ni'met vediler:-

Sayfa 197

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un elinden ekmek yemek.

imiş Bes olanca dağlarda olan ķünkü
Mecnûnuñ elinden ni'met
yediler Mecnûnu kendilerine
velıyyü'n-ni'met bilip dā'imā
yanından

mecnûnuñ eline:

1. mecnûnuñ eline:

Sayfa 209

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un eli.

fukarāya pılāvı üleşdirmeye henüz
başladı Hemān dem Zeyd bir
kenārı kırık çanak bulup Mecnûnuñ
eline verip

mecnûnuñ eline yapışıp:

1. mecnûnuñ eline yapışıp:

Sayfa 213

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) Mecnûn'un elini
tutması.*

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip řoķbet eylemeye başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnûn ile bile gelen

mecnûnuñ emriyle:

1. mecnûnuñ emriyle:

Sayfa 195

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un buyruğu.

geyicik vardı Ğāyet řūķolup řıçrayıp
segirdişip cünbişler eglerdi
Mecnûnuñ emriyle yanında olan
yırtıcılarıñ birbirine ařlā zararları

mecnûnun esbābı:

1. mecnûnun esbâbı:**Sayfa 167**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un giysisi.

eyle Hemân bunları şaliver dedikde
avcı da gördü ki Mecnûnun
esbâbı âhûlardan ziyâde aqça eder Bu
şikâr dahı a' lâdır deyip

mecnûnuñ geçdiği yollara:**1. mecnûnuñ geçdiği yollara:****Sayfa 143**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un geçtiği güzergâh.

geçdiği yollara hasret gözüyle bakıp
yel esdikçe Mecnûnuñ
kokusunu alıp şafâlar eylerdi

mecnûnuñ gönlünü yumuşadıp:**1. mecnûnuñ gönlünü yumuşadıp:****Sayfa 151**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un gönlünü okşamak. II

*Birini hoş bir söz veya davranışla
sevindirmek, iltifat etmek.*

Müheyyâ edip önüne kodular

Ol kadar ğarīb-nevâzlık gösterdi kim

Mecnûnuñ gönlünü yumuşadıp

mecnûnuñ haberin getirirdi:**1. mecnûnuñ haberin getirirdi:****Sayfa 203**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un havadisini ulaştırmak.

Mecnûnuñ haberin getirirdi Zeyd yine
bir gün Mecnûnun yanına
varıp muşahabet ederken dedi ki

mecnûnuñ hizmetkârları:**1. mecnûnuñ hizmetkârları:-****Sayfa 195**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*(Hayvanların hepsi) Mecnûn'un
hizmetkârı.*

toğunmazdı Cümle hayvânât gūyâ
Mecnûnuñ hizmetkârları idi
Huzûrunda birbirlerine aşlâ küstâhlık
etmeye kâdir degillerdi Yolda

mecnûnuñ iki üç taze yârânları:

1. mecnûnuñ iki üç taze yârânları:

Sayfa 123

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un iki üç (tane) genç arkadaş.

Mecnûnuñ iki üç taze yârânları var idi

Küçücükden bir yerde

olup dâ'imâ birbirleriyle görüşüp

konuşurlardı Mecnûna vefâdarlık

mecnûnuñ kabîlesine:

1. mecnûnuñ kabîlesine:-

Sayfa 135

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un köyü.

söyledemediler Bes dönüp yollarına

revân oldular

Hikmet-i Allâhın yolu Mecnûnuñ

kabîlesine uğrayıp gördü ki

mecnûnuñ kokusunu alıp:

1. mecnûnuñ kokusunu alıp:

Sayfa 143

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un kokusunu duyumsamak.

geçdiği yollara hasret gözüyle bakıp

yel esdikçe Mecnûnuñ

kokusunu alıp şafâlar eylerdi

mecnûnuñ leylâ hakkında söylediği firâkları beytleri ırlayıp:

1. mecnûnuñ leylâ hakkında

söylediği firâkları beytleri ırlayıp:-

Sayfa 145

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un Leylâ hakkında söylediği ayrılık beyitlerini nağme ile söylemek.

deyip turmadın gözleriñden yaş

dökerken bāğın taşrasında bir

'Arab Mecnûnuñ Leylâ hakkında

söylediği firâkları ve beytleri ırlayıp

mecnûnuñ olduğu dağa varıp:

1. mecnûnuñ olduğu dağa varıp:-

Sayfa 199

Satır: 3

Kelime Tipi: -

(İhtiyarın) Mecnûn'un bulunduğu dağa gitmesi.

Mecnûnuñ olduğu dağa varıp bir kaç

gün aradı Olmayıp Mecnûna

rāst gelmedi Āhîr biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

mecnūnuñ olduđu mahalle:

1. mecnūnuñ olduđu mahalle:

Sayfa 159

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un bulunduğu bölge.

El-kıssa eli altında ne kadar kabîle
varsa cümle âdemler
cem' edip ağır kapı ile Mecnūnuñ
olduđu mahalle geldiler Mecnūnu

mecnūnuñ olduđu yere:

1. mecnūnuñ olduđu yere:

Sayfa 135

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un bulunduğu bölge.

olunur ki Beni Sa'd kabîlesinden bir
kimesne maşlahat için yola çekilip
giderken yolu Mecnūnuñ olduđu yere
uğrayıp gördü ki bir taze yigit

mecnūnuñ şabrı taḥammülü
dermānı kalmayıp:

1. mecnūnuñ şabrı taḥammülü
dermānı kalmayıp:-

Sayfa 201

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un sabrı taşıp artık
katlanamaz, dayanamaz duruma
gelmesi.*

işitdikde feryād u fiğan edip bir zamān
iki taraftan ağlaştılar
Āhîr Mecnūnuñ şabrı ve taḥammülü
ve dermānı kalmayıp

mecnūnuñ üstüne:

1. mecnūnuñ üstüne:

Sayfa 213

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un üzerine (müjde
incilerini saçmak).*

anı gördü kim yār-ı kadîmi olan Zeyd
karşıdan çıkageldi
Selām verip Mecnūnuñ üstüne müjde
gevherlerin nişār edip

mecnūnuñ vahşî cān-āverler ülfet
edip:

1. mecnūnuñ vahşî cān-āverler ülfet
edip:-

Sayfa 193

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un yırtıcı hayvanlarla
dostluk kurması.*

Bu Maḥal Mecnûnuñ Vaḥşî Cân-
āverler ile
Ülfet Edip Dā'imā Yanınca Bile
Gezdikleridir

mecnûnuñ vücûdu:**1. mecnûnuñ vücûdu:-****Sayfa 221**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un cesedi.

Mecnûnuñ vücûdu maḥv olup ancak
kemikleri kaldı Nā-çâr dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnûnuñ
aḳrabâ ve ta'alluḳâtından gelip

mecnûnuñ yanına:**1. mecnûnuñ yanına:****Sayfa 151**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un bulunduğu yer.

Biz bu gün şikâr için çıkmış idik
Bundan iyi şikâr olmaz
diyü atından inip Mecnûnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

mecnûnuñ yanına gelip:**1. mecnûnuñ yanına gelip:****Sayfa 219**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*(Zeyd'in, Mecnûn'un) yanına,
yakınına gelmesi.*

yanına gelip ağlamakdan söz
söylemege dermânı olmayıp Mecnûn
da Zeydiñ bu ḥâlini gördükde Ḥayrlı
'alâmet degildir Bunda bir

mecnûnuñ yanına varıp:**1. mecnûnuñ yanına varıp:****Sayfa 201**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un yanı, yakınına gitmek.

iki beyt okusun Ḳulağımla işidip bir
miḳdâr gönlüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyâr Mecnûnuñ
yanına varıp gördü ki cānān

2. mecnûnun yanına varıp:

Sayfa 203

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Mecnûn'un bulunduğu yere
gelmek.*

Mecnûnuñ haberin getirirdi Zeyd yine
bir gün Mecnûnun yanına
varıp muşahabet ederken dedi ki

mecnûnuñ zarâfetine:

1. mecnûnuñ zarâfetine:

Sayfa 155

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un inceliği.

Bes bir maḥallî ile Nevfelin ḥuzûrunda
bu beytleri okuyup ḥazîn
âvâz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnûnuñ zarâfetine ḥayrân olup

mefṭûn edip:

1. meftûn edip:

Sayfa 119

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Kendine bağlamak. II Anne ve
babasının sevgisini kazanmak.*

babasını meftûn edip bütün gün bülbül
gibi şakırdı

Ve gâh gâh taşra çıkıp gelip geçtiler

Altın tamlası gibi bir

mefṭûn oldular:

1. meftûn oldular:

Sayfa 121

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gönül vermek, vurulmak,
tutulmak.*

Ḳaysa mâ‘il olup âşüfte oldu El-ḳışşa
iki taraftan birbirlerine
‘âşık olup Ḳays Leylâya Leylâ Ḳaysa
mefṭûn oldular Bir

mefṭûn olup:

1. meftûn olup:

Sayfa 203

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*Tutulmak, gönül vermek,
vurulmak.*

mefṭûn olup böyle yâbân yerlerde
‘ömrünü zâyî‘ eylemekdesin
deyip vâfir ta‘n eyledi

mefṭûnu oldu:

1. meftūnu oldu:

Sayfa 119

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim***Tutulmak, gönül vermek,**vurulmak.*

meftūnu oldu

Leylā da Qaysın hüsnüne bakıp bir dil-
ber-i zibā gördükde

meger:

1. meger:

Sayfa 145

Satır: 18

*"Oysa ki, halbuki" anlamında**kullanılan bağlaç.*

geçerken Leylā türküyü işitdiği gibi
yüregine âteşler düşüp
feryād ile ağlamağa başladı Meger
bāğda olan kızlarıñ biri bāğıñ

meh-pāre mümtāz idiler:

1. meh-pāre mümtāz idiler:-

Sayfa 117

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Ay parçası (gibi) ayrıcalıklı,
seçkin olan (kimseler). II Kabile.*

demekle meşhūr bir kabīle var idi

Halkı cümle dil-āver olup māl
ve rızq şāhibleri olup cümlesi meh-
pāre mümtāz idiler Bu kabīlenin

mektebe verip:

1. mektebe verip:

Sayfa 119

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*(Çocuğunu) öğrenim görmesi için
okula kaydetmek, göndermek.*

Bu Mahal Leylāyı Babası Mektebe
Verip
Birbirlerine ‘Āşık u Ma‘şūk
Olduklarıdır

mektebe vermedi:

1. mektebe vermedi:

Sayfa 121

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Okula yollamamak. II Leylā'yı
okula yollamamak.*

başlayıp ortalıkda dāstān oldu Bes
Leylānıñ babasına ‘ār gelip kızını
bir dağı mektebe vermedi Rūzgār-ı
gaddār iki ‘āşık-ı şādıkı gönca

*Varılacak yer, mesafeye ulaşmak,
varmak.*

melûl ü mahzûn:

1. melûl ü mahzûn:

Sayfa 143

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Boynu bükük ve hüznü.

beytler söyleyip gizlice yola bırakırdı
Ve kimseye kalbinde olan
gizli sırrını açmayıp dâ' imâ melûl ü
mahzûn gezerdi Kabilesi

menûn:

1. menûn:

Sayfa 205

Satır: 27

Mecnûn. II Yazım hatası.

eylerdi Bes Leylâ da İbn-i Selâmî'n
kabilesinde kalıp Menûn için
İbn-i Selâm adına feryâd u figanlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

menziline erişip:

1. menziline erişip:

Sayfa 175

Satır: 28

Kelime Tipi: -

mercân dânesi gibi yaşlar döküp:

1. mercân dânesi gibi yaşlar döküp:

Sayfa 143

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Mercan tanesi gibi yaşlar
dökmek. Kan ağlamak olarak da
düşünülebilir. II Gözyaşının tane tane
olmasına atıfta bulunulmuştur.*

olup şahrâları lâle-zâr etmektedir
deyip gözlerinden mercân
dânesi gibi yaşlar döküp gâh gâh
Necûd tağı tarafından Mecnûn'u

merhamet edip:

1. merhamet edip:

Sayfa 173

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Acımak.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
kullarına merḥamet edip suçunu
‘afv buyuralar Ḥavfa düşüp yine
feryād u figānlar edip belli ki bir

2. merḥamet edip:

Sayfa 173

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Acımak, üzölmek.

Ey benim nāzenīn ü şīvekārım Ḥālīme
merḥamet edip bir nāzar
eyle ki şimdi seniñ zūlfūñ sevdāsı beni
böyle zencīrlere urdu Ve

merḥamet sāhibi devletlilerden:

1. merḥamet sāhibi devletlilerden:-

Sayfa 171

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Merḥamet sahibi zenginler,
makam sahipleri.*

gezdirip merḥamet sāhibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu ḥāl üzre

meşğöl oldu:

1. meşğöl oldu:

Sayfa 149

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Bir işe vaktini vermek, uğraşmak,
oyalanmak.*

ḳabīle ihtiyārları ḳalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selām
şād olup zevḳ ü şafāsına meşğöl oldu
Çünkü uzun ḳulaḳdan Leylā bu

meşhūr bir ḳabīle:

1. meşhūr bir ḳabīle:

Sayfa 117

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Tanınmış bir kabile.

demekle meşhūr bir ḳabīle var idi
Ḥalkı cümle dil-āver olup māl
ve rızḳ sāhibleri olup cümlesi meh-
pāre mümtāz idiler Bu ḳabīlenin

mesrūr olup:

1. mesrūr olup:

Sayfa 163

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Sevinmek.

üzerine 'asker çekip geldigini Leylâ da
ışitdikde öyle mesrûr olup
şafâlar edip der ki

mest olup:

1. mest olup:-up

Sayfa 173

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Kendinden geçmek, sarhoş
olmak.*

ki kıyâmete dek şafâsından mest olup
kılının Eger red eylerseñiz
emr ü fermân seniñdir Kulların
efendisine karşı söylemege

mevcûd eylemişken:

1. mevcûd eylemişken:-

Sayfa 207

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Mevcut olmak, bulunmak.

demiş idiñ Ben bunca zamandır ki ol
da'vâda bî-ķarâr olup mevcûd
eylemişken şimden sonra tekrâr fedâ
olacak degil Sen ki bu sözde

mevt şarâbın içdi:

1. mevt şarâbın içdi:

Sayfa 221

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Ecel şarabını içmek. II Ölmek.

fânî dünyâdan el çekdi göçdü Cihân
halkının dilinden kurtulup cânân
uğrunda mevt şarâbın içdi Tamâm bir
seneye degin ol hâl üzerinde

mevdân-ı mahabbete girerler:

1. mevdân-ı mahabbete girerler: -

Sayfa 139

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Aşk, sevgi meydanına girmek.

bilmezler Ve'l-hâşıl başları cânı ve
cânları hep terk edip andan
sonra mevdân-ı mahabbete girerler
Bes lutf edip

meyl etdirdi:

1. meyl etdirdi:-

Sayfa 151

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Eğilim, ilgi gösterme, yönelme.

kendiye meyl etdirdi Lākin yine
getirdigin yiyip
Leylādan ğayrı söz söylemedi Vāfir
ibrām eylediklerinde hāline

me'yūs olup:

1. me'yūs olup:

Sayfa 135

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Ümitsiz, karamsar bir duruma
düşmek, üzölmek.*

me'yūs olup
Şimden şoñra buña çāre eylemek kıatı
güç oldu deyüp gözlerinden

2. me'yūs olup:

Sayfa 185

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Ümitsiz olmak.

Bu Maħal Mecnūnuñ Babası Oğluñu
Arayıp Bulup
Naşihat Edip İlzām Edemeyip Me'yūs
Olup Geldigidir

3. me'yūs olup:

Sayfa 191

Satır: 6

Kelime Tipi: **Argo**

Ümitsiz olmak.

ħaberini işidip bildi ki her ne kıadar
sa'y u tedbīr eylerse bu iş
bitmez ve emrine rām olup kıabileye
gitmez Me'yūs olup Mecnūna

meyyit gibi yatıp:

1. meyyit gibi yatıp:

Sayfa 219

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) ölü gibi uzanması. II
Sevgilinin ölüm haberi karşısında
âşığın bayılması kastedilmiştir.*

Ve niçe zamān meyyit gibi yatıp
ba' dehu

mezārı üstüne düşüp:

1. mezārı üstüne düşüp:-

Sayfa 221

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*(Âşığın, sevgilinin) kabri üzerine
bayılması.*

üstüne düşüp 'aklı başından gitdi Bir
zamāndan şoñra kıalkıp mātemler

eyledi Ve niçe günler mezârı başını
bekleyip tağlara düşdü Mecnûnuñ

mezârım üstüne:

1. mezârım üstüne:

Sayfa 217

Satır: 34

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kabrinin üzeri.

olan Mecnûnum ki benim öldüğümden
haber dâr ola Gelip
mezârım üstüne beni arayıp
toprağım da

mezârın etrâfını alıp:

1. mezârın etrâfını alıp:

Sayfa 221

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) kabrinin etrafını
çevirip (korumak).*

düşerlerdi Mezârın etrâfını alıp
geldiler tamâm bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan sonra hayvânlar gördü ki

mezârı başını bekleyip:

1. mezârı başını bekleyip:

Sayfa 221

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*(Âşığın, Leylâ'nın) mezarının
başında durması.*

üstüne düşüp 'aklı başından gitdi Bir
zamândan sonra kalkıp mâtemler
eyledi Ve niçe günler mezârı başını
bekleyip tağlara düşdü Mecnûnuñ

mi:

1. mi:

Sayfa 121

Satır: 13

Soru eki.

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muhkem âzâr eylediler

2. mısınız:

Sayfa 121

Satır: 13

Soru eki.

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muhkem âzâr eylediler

3. mı:

Sayfa 125

Satır: 4

Soru eki.

Beyt

Ey nesīm-i seherī cānda yeriñ var mı
seniñ

4. mī:

Sayfa 125

Satır: 5

Soru eki.

Bülbül gibi dil-fiğārım haberīñ var mı
seniñ

deyip kendisine cānān zülfünüñ
koşusunu gönderdiginden şanki

5. mī:

Sayfa 131

Satır: 25

Soru eki.

mı Ve benim böyle āteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi

8. mī:

Sayfa 155

Satır: 22

Soru eki.

eylediklerinde dil-āverler ġazāba gelip
İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı
veririz Eger ceng ederlerse

ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
ḥasreti bī-çāreniñ bir

6. mī:

Sayfa 151

Satır: 21

Soru eki.

‘Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādıñı ḥāşıl edip

7. mī:

Sayfa 151

Satır: 21

Soru eki.

‘Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādıñı ḥāşıl edip

9. mī:

Sayfa 163

Satır: 7

Soru eki.

nā-murād edecek Siziñ ‘ahd ü
emānıñız böyle mi idi deyip feryād
u fiğānlar eyledi

10. mi:

Sayfa 165

Satır: 16

Soru eki.

nā-çār olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnūna verse gerekdir
Yine mi şafā deyip cāzū gözlerine
sürmeler çekip güzel libāsları

11. mı:

Sayfa 169

Satır: 5

Soru eki.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni habs eyledi Āh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

12. mi:

Sayfa 171

Satır: 10

Soru eki.

şalmışdır yoħsa benim gibi bir māh-
pāre ھاsretiyle mātemlere
girip vuşlatıñ kıyāmete mi ھاalmışdır
‘Aceb ھاangı āfet-i devrān seniñ

13. mı:

Sayfa 171

Satır: 22

Soru eki.

Bu ādemiñ cürmü ھاabāھاti nedir ki
ھاan eylemiş ādem gibi
zencīre urmuşsun Yoħsa ھاırsız mı
yāħūd ھاılmudur ki efendisinden

14. mı:

Sayfa 171

Satır: 23

Soru eki.

ھاçıp ayrılmış mı Aşlı nedir beyān
eyle dedikde ھاarı da
cevāb verip

15. mi:

Sayfa 183

Satır: 20

Soru eki.

āvāreden maھاabbetiñ ھاalkıp
uşanmışsız Nihāyet ol eyledigiñ ‘ahd
ü peymānlar hep cümle yalan yerlere
mı idi ھاanı seniñ ol serv-i

16. mı:

Sayfa 183

Satır: 23

Soru eki.

Añılmaz mı ser-i kuyuñda feryād
etdiğim demler
Şimdi benim maḥzūn göñlüm bir cins
ğam u ğuşsalığa toḥmın

17. **mi:**

Sayfa 189

Satır: 17

Soru eki.

Ey benim şefkatli ve merḥametli
babacığım bilir mi ki eylediğñ
naşihatlar hep cümle güzel baña ḥayrlı
sözlerden ben de biñ ile

18. **mi:**

Sayfa 189

Satır: 14

Soru eki.

ḥarekete gelip
Beni bırağıp elimden kurtulsañ mı
gerek deyip cūş u

19. **mi:**

Sayfa 197

Satır: 18

Soru eki.

Pādişāh da arslanñ elinde sağ
kaldığına ḥayrān olup
Siḥr mi bilirdiñ yoḥsa bir du‘ā mı
oḳuduñ ki aşlanlar seni helāk

20. **mi:**

Sayfa 197

Satır: 18

Soru eki.

Pādişāh da arslanñ elinde sağ
kaldığına ḥayrān olup
Siḥr mi bilirdiñ yoḥsa bir du‘ā mı
oḳuduñ ki aşlanlar seni helāk

21. **mi:**

Sayfa 203

Satır: 25

Soru eki.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
ḥamdü’lillah ben de ‘āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā‘imā
anlar ne yerler ise ben de onu

22. **mi:**

Sayfa 207

Satır: 30

Soru eki.

ḥasret oldum ‘Acabā şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

midir:

1. midir:**Sayfa 179**

Satır: 23

"Mi" soru ekinin bildirme eki
almış hâli.

Benim cānānım olan maḥzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
‘aceb ol derdmendi bī-çāre şimdi
benim ḥālîmden ve bu tāze

mihnet ü ğam olup:**1. miḥnet ü ğam olup:****Sayfa 131**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Gam ve keder dolmak.

göründü Ve nigār-ı nāzenīnim yüzün
göstermeyip başına firāk
şālını bürüyüp rāḥat günlerim miḥnet ü
ğam olup maḥzūn gönlüm

mikdār:**1. mikdārı:****Sayfa 141**

Satır: 15

*Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen
veya azalıp çoğalabilen durumu,
nicelik; ölçü.*

şahrāları tokuz ay mikdārı tolaşıp
pervānevār ol şem‘-i ziyā-tenîñ
şevkından yanıp yakılırdı

mikdārını bildirmek:**1. mikdārını bildirmek:****Sayfa 135**

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

*Had bildirmek; sert bir karşılıkla
uslandırmak, yola getirmek,
cezalandırmak.*

‘ālem arasında ḥalkın yanında rüsvāy
oluruz Buña mikdārını
bildirmek gerek Tā ki bu sevdādan vaz
gele dediler Leylānîñ babası

misin:**1. misin:****Sayfa 167**

Satır: 23

"Mi" soru ekinin, ikinci teklik
şahıs eki almış şekli.

Be hey ādem Sen dīvāne misin gözleri
senîñ cānānîñ gözlerine
benzediginden baña ne fāi‘de var
Benim cānım yokdur Hemān

miskîn:

1. miskindir:**Sayfa 171****Satır: 28***Uyuşuk, aciz, zavallı.*

bu derdmenden dahı on kat bendeyiz
 On kat dahı başına dermānı
 yok bir miskindir böyle zencire daķıp
 esirdir diyü kabîle kabîle

mizāc:**1. mizācı:****Sayfa 149****Satır: 9***Sağlık, sıhhat.*

arķa ve yardımcı olalım Lākin kızın
 bir kaç gündür mizācı nā-hoşdur
 Hāķ Te‘ālā Hāzretleri şıhhat ü ihsān
 eyledikde tedārikini görüp ol

mizācına lāyık cevābları:**1. mizācına lāyık cevābları:****Sayfa 153****Satır: 14****Kelime Tipi: -***(Neyfel'in) karakterine yakışan**yanıtlar.*

olup ādem kıyāfetine giresiz dedikde
 nā-murād Mecnūn bunuñ gibi

mizācına lāyık cevābları işitdikde
 ümide düşüp

mızrāk:**1. mızrāk:****Sayfa 155****Satır: 28**

*Ucunda sivri bir demir bulunan,
 uzun saplı eski bir savaş âleti, kargı.*

İki ‘asker birbirine katılıp orta yerde
 oğlar atılıp gāh kılinç gāh
 mızrāk iki taraıdan vāfir ādemler helāk
 oldu

mu:**1. mü:****Sayfa 185****Satır: 22***"Mı, mi, mu, mü" soru eki.*

hasta olmağla yorulup ne çāre yol üzre
 oturup gelip geçene
 Şu kıyāfetde bir ādem gördünüz mü
 deyip şormağā başladı

mübārek bir mekteb hocası:**1. mübārek bir mekteb hocası:****Sayfa 119****Satır: 11**

Kelime Tipi: -

*Saygın, bilgili bir okul hocası. II
Mecnûn'un hocası.*

diyü ol yerde bir mübârek mekteb
hocası var idi Ol vilâyet ekâbirlerinin
evlâdı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta 'lîm ü te 'dîp

mübârek cemâliñi:

1. mübârek cemâliñi:

Sayfa 215

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Mübârek yüz, suret. II Leylâ'nın
yüzü.*

mazeretiñ yok hâk-pâye 'arz edecek ve
cümle sözden maşşûd bir kerre
mübârek cemâliñi dünyâ gözüyle
görmek idi Hâkka yüz biñ şükrlər

mübârek vaktde:

1. mübârek vaktde:

Sayfa 155

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Uğurlu zaman.

dil-âverler yanına gelip bahâdır
yigitler cem ' oldu

Andan bir mübârek vaktde yerinden
kalkıp Leylânın kabîlesine

mübârek yüzünüzü:

1. mübârek yüzünüzü:

Sayfa 209

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Kutlu yüz. II Leylâ'nın yüzü.

gitdi Gelip Leylâya Mecnûnuñ cümle
ahvâlini bir bir beyân edip Bir
gün gelip mübârek yüzünüzü görmek
ister dedikde Leylâ da

mübtelâ maḥabbete girdi:

1. mübtelâ maḥabbete girdi:

Sayfa 179

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Aşka tutkun olmak.

mübtelâ ve maḥabbete girdi Her gün
Mecnûn tarafından esen yel
ile iştiyâklar edip

muḥabbetler ederlerdi:

1. muḥabbetler ederlerdi:

Sayfa 119

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Sevmek.

güzel ma‘şûm gördükçe ohşayup Hâk
Te‘âlāya yaramaz gözden
şaklasın diyü du‘âlar edip muhabbetler
ederlerdi

muḥaddisân-ı rûzgâr:

1. muḥaddisân-ı rûzgâr:

Sayfa 117

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Hadis anlatanların devri.

Râviyân-ı aḥbâr ve nâkilân-ı âşâr ve
muḥaddisân-ı rûzgâr
bu güne bu yüzden ḥikâyet ederler ki
sâbıkda ‘Arab vilâyetinde ‘Âmir

muḥâl:

1. muḥâl:

Sayfa 153

Satır: 17

*Gerçekleşmesi mümkün olmayan,
imkânsız.*

Cândır umar efendi ne deñlü muḥâl ise
deyip bu ḳavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

2. muḥâldir:

Sayfa 183

Satır: 4

İmkânsız.

Nihâyet aşlâ yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḥabbetiñ üzre ber-ḳarâr olup ğayrı
kimseye rām olmak muḥâldir

muḥâl oldu:

1. muḥâl oldu:

Sayfa 139

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Olması, gerçekleşmesi, yapılması
mümkün olmayan, imkânsız.*

zülfü zencîri boynuma ḳat ḳat ṭolaşıp
bırakmak muḥâl oldu Ve
benim cân ‘azîzim baba Cihânda ‘aşḳa
ibtidâ ben uğramadım Yalñız

muḥâl olup:

1. muḥâl olup:

Sayfa 165

Satır: 23

Kelime Tipi: -

İmkânsız.

Şimden şöıra gayrı Mecnûn ile vuşlat
muḥāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiḡān eyledi

muḥālefet ederseniz:

1. muḥālefet ederseniz:-

Sayfa 155

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Karşı davranışta bulunmak, karşı
çıkma.*

isterseñiz verip şafā-yı ḥātırla dönüp
gideriz Eger ‘inād eyleyip
muḥālefet ederseniz vaktiñize ḥāzır
olun Ceng ü cidāl olunmaḡ

muḥālefet yokdur:

1. muḥālefet yokdur:-

Sayfa 161

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Muhalefet etmemek.

emr sizindir verelim Aşlā muḥālefet
yokdur Lākin cümle ḡabīle-i
‘Arab ḡalkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
dād ederken vardı bir nām-dār

muḥarrem:

1. muḥarrem:

Sayfa 223

Satır: 25

Muharrem ayı.

fī muḥarrem yevm-i penc-şenbe

Kātibine her kim ederse du‘ā

muḥāsebesi:

1. muḥāsebesinden:

Sayfa 215

Satır: 11

*Hesap II Ayrılık günlerini
konuşup gözden geçirmek.*

ve firāk günleri muḥāsebesinden bir
işini beyān eylemeyip
ḡayrāna ṭaldıñ ve ‘aḡlını almış dīvāne
gibi bakıp ḡaldıñ Hem biraz

müheyyā edip:

1. müheyyā edip:

Sayfa 151

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Hazır durumda bulunmak,
hazırlamak.*

Müheyyā edip önüne ḡodular
Ol ḡadar ḡarīb-nevāzlık gösterdi kim
Mecnūnuñ ḡöñlünü yumuşadıp

muhibb-i şādıkım:**1. muhibb-i şādıkım:****Sayfa 215****Satır: 4****Kelime Tipi: -**

*Gönülden ve sadakatle seven,
gerçek âşık. II Mecnûn.*

‘Âkıbet Leylâ dedi ki
Ey muhibb-i şādıkım ve cān u
gönülden ‘âşıkım bunca

mühimmât:**1. mühimmâtını:****Sayfa 133****Satır: 14***Gerekli hazırlık.*

müşkil iş varsa Hakkıñ lutfuyla hep
anda feth olur Ol senede
hacca gitmege niyyet edip
mühimmâtını hazır kıldılar Ve Kaysı
dağı

muḥkem āzār eylediler:**1. muḥkem āzār eylediler:****Sayfa 121****Satır: 14****Kelime Tipi: -***Sağlam (sert) azarlamak.*

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muḥkem āzār eylediler

2. muḥkem āzār eylediler:**Sayfa 121****Satır: 14****Kelime Tipi: -***Sağlam, ağır azarlamak.*

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muḥkem āzār eylediler

3. muḥkem āzār eylediler:-**Sayfa 121****Satır: 14****Kelime Tipi: -***Sağlam (sert) azarlamak.*

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muḥkem āzār eylediler

muḥkem bağlamış:**1. muḥkem bağlamış:****Sayfa 165****Satır: 32****Kelime Tipi: -***Sağlam, sıkı bağlamak.*

uğrayıp gördü ki üç dâne geyik
yavrucaıklarını dutup muhkem
bağlamış anaları hasret ile yüreklerin
dāğlamış Tırmadan ağlaşıp

muhkem eylemek:

1. muhkem eylemek:-

Sayfa 127

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Dayanıklı ve sağlam eylemek,
güçlendirmek.*

olan dostluğu dağı muhkem eylemek
niyyetine gelip Hâk
Te‘âlâ Hâzretlerinin emri üzre kıznınız

muhkem tenbîhler eylediler:

1. muhkem tenbîhler eylediler:

Sayfa 121

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Sağlam, sıkıca uyarmak.

tuymayıp hemân erkenden bundan vâz
geçin feragât edin soñra kim
bilir fenâya gider diyü muhkem
tenbîhler eylediler Lâkin bu

muhtâc degil idi:

1. muhtâc degil idi:

Sayfa 117

Satır: 13

Kelime Tipi: -

(Bir şeye) ihtiyacı olmamak.

idi Ancağ bunca zamāndan beri hîç
evlâdı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dâ‘imā evlâda hasret
olup ol arzû ile cigeri kebâb

müjde:

1. müjde:

Sayfa 207

Satır: 12

Müjde.II Güzel haber.

eylediñ Hiçbir vechle ol eylediğñ lutf
u ihsânıñ şükrünü edemem
‘Ömrüñ ziyâde olsuñ Lâkin baña bu
haberi getirdiñ gerçi müjde

2. müjde:

Sayfa 213

Satır: 16

Müjde.II Güzel haber.

ardına düşüp bile gitdiler Kabîleye
yaklaşdıkda Zeyd Leylâya
müjde için ileri varıp Mecnûnuñ
geldiginden haber verdikde Leylâ

Kelime Tipi: -

Müjdelemek, güzel ve iyi haber.

müjde gevherlerin nişār edip:

1. müjde gevherlerin nişār edip:-

Sayfa 213

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Müjde incilerini saçmak. II

Sevindirici haberler vermek.

anı gördü kim yār-ı kādīmi olan Zeyd
karşıdan çıkageldi
Selām verip Mecnūnuñ üstüne müjde
gevherlerin nişār edip

müjde haberin aldıkda:

1. müjde haberin aldıkda:

Sayfa 209

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Sevindirici havadis almak. II

Leylâ'nın aş dağıtacağı haberi.

Zeyd bu müjde haberin aldıkda
Kandesin Mecnūn deyip şahrāya toğru
gitdi Gelip bir gūşede

müjde olsun:

1. müjde olsun:

Sayfa 137

Satır: 5

Sizlere müjde olsun dedigiñiz
kimesneyi ben fülān yerde
dīvāne gibi perīşān oturur тұrmaz ağlar
rāst geldim Ağzından

müjdeler eyledikde:

1. müjdeler eyledikde:

Sayfa 207

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Müjdeler etmek.

verip āhirete gitdi Ve cihān bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnūn bu cevābı işitdikde bir na'ra
urdu kim şanki ortalığa

müjdeli haber:

1. müjdeli haber:

Sayfa 149

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Sevinçli havadis.

kabīle ihtiyārları kalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selām
şād olup zevk ü şafāsına meşgūl oldu
Çünkü uzun kulağdan Leylā bu

mukaddem:**1. muḳāddem:****Sayfa 155****Satır: 11***Önce, ilk olarak.*

toḡru gelirken yaḳın vardıḳda ibtidā
bir iki ādemini elḫi edip muḳāddem
gönderdi

mukaddem oḡluñuzu:**1. muḳāddem oḡluñuzu:-****Sayfa 129****Satır: 24****Kelime Tipi: -***Deḡerli oḡul. II Mecnûn.*

eksigini arayıp dürlü dürlü adlar ṭakıp
‘āleme rüsvāy ederler Eger
siz muḳāddem oḡluñuzu ‘ilāc edip
‘aḳlını başına getirmege bir çāre

mukaddemā:**1. muḳāddemā:****Sayfa 127****Satır: 30***Önce.*

cevāb-ı aṣlını bir bir beyān eylediler
Dediler ki Murādımız maḳṣūdumuz
oldur ki muḳāddemā ortamızda

2. muḳāddemā:**Sayfa 159****Satır: 7***Başlangıçta.*

cefānız muḳāddemā bu bī-çāreye
bulaşdıñız Niçe va‘dler ve luṭflar
eyledikde benim sultānım bu bir olmaz
işdir Hemān bir kaç gün

mukaddemā va‘d-i şerīfñiz**olmuşdu:****1. muḳāddemā va‘d-i şerīfñiz****olmuşdu:-****Sayfa 175****Satır: 32****Kelime Tipi: -***Önceden şerefli sözü olmak.*

ziyāfetler olundu Andan soñra söze
gelip

Muḳāddemā va‘d-i şerīfñiz olmuşdu

Şimdi Hāḳ Te‘ālā

mukarrer:

1. muḳarrerdür:**Sayfa 155****Satır: 19***Kararlaşmış, kesin, şüphesiz.*

muḳarrerdür Şoñra ‘özü ü bahāne
 eylemeyesiz diyü haber gönderdi
 Bes gönderilen kimse varıp bu haberi
 kabîlelerine i‘lām

2. muḳarrerdür:**Sayfa 207****Satır: 6***Şüpheli.*

zelzele verdi Gāh şafāsından raḳsa
 girip ve gāh Bu gün ol helāk
 olduysa benim de yarın olmam
 muḳarrerdür deyip feryād u fiḡān

mukayyed olmadı:**1. muḳayyed olmadı:-****Sayfa 153****Satır: 28****Kelime Tipi: -**

*Dikkat ve alaka ile gözetmek,
 önem verip üstüne düşmek.*

gidip aḥşāmlara degin ‘ayş u ‘işretler
 edip Mecnūnuñ aḥvālını
 unutup aṣlā muḳayyed olmadı
 Mecnūn da gördü ki va‘deleri

mukayyed olmadınız:**1. muḳayyed olmadınız:-****Sayfa 155****Satır: 1****Kelime Tipi: -**

*Dikkat ve alaka ile gözetmek,
 önem verip üstüne düşmek.*

muḳayyed olmadınız Hālā şabr u
 qarārım qalmayıp tākātım tāk
 oldu Luṭfuñuzdan ricā vü niyāz ederim
 ki bu faḳîre izin veresiz ki

mukayyed olmazlardı:**1. muḳayyed olmazlardı:-****Sayfa 159****Satır: 20****Kelime Tipi: -**

*Dikkat ve alaka ile gözetmek,
 önem verip üstüne düşmek.*

gāh kabîleleri etrāfını tolanıp āh u
 efgānlar edip deli gönlüme
 tesellîler verdikçe zararlı bir
 dīvānedir diyü muḳayyed olmazlardı

muktezâ-yı ‘aşk:

1. muḳteżā-yı ‘aşḳ:

Sayfa 157

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Aşḳın gereği.

olup muḳteżā-yı ‘aşḳ üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylā
ḳabīlesiniñ ġālib olmasın isteyip Hāḳ
Te‘ālā dergāhına yüz sürüp

mülāyemetler gösterdiler:

1. mülāyemetler gösterdiler:-

Sayfa 197

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Yakınlık ve bağıllık göstermek.

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
mülāyemetler gösterdiler Cevān
da ol gece arslanlar arasında ḳalıp
çünkü şabāḥ oldu Pādişāhiñ

mülāyemetler gösterip:

1. mülāyemetler gösterip:

Sayfa 195

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Yakınlık göstermek.

her ḳaḡsın çağırsa yanına gelip
oḡşadıḳça onlar da Mecnūna
mülāyemetler gösterip severdi Bu
ḥayvānlarıñ içinde bir güzel

mümkin degildir:

1. mümkin degildir:-

Sayfa 209

Satır: 6

Kelime Tipi: -

İmkānsız.

Mecnūnumu ḳatı çokdan göresim
geldi lākin ne çāre edelim
hiçbir tarīḳ ile buluşmaḳlık mümkin
degildir deyip āḥir bunu

2. mümkin degildir:-

Sayfa 179

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Gerçekleşme olasılığı**bulunmamak.*

el uzatdıñ Ma‘lūmuñ olsun ki benim
vuşlātım sevdāsında olma
kim saña bir vechle rām olmaḳ
mümkin degildir Hiçbir şe‘ye ḳādir

mümkin oldukça:

1. mümkün oldukça:

Sayfa 219

Satır: 4

Kelime Tipi: -

İmkân bulunmak.

benden saña yād-gār olup Tañrı

emāneti olsun Luṭf edip ḥaḳāret

gözüyle

bakmayıp mümkün oldukça ḥātırcıgını

gözedip rencide eylemeñ Bunca

münāfık kız:

1. münāfık kız:

Sayfa 145

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Arabozucu kız.

olduğunu bilip añlayıp aḥşām olup

dönüp anası yanına geldiler Ol

münāfık kız Leylānıñ anası bir tenhā

yere çekip bāğda görüp işitdigi

münāsib:

1. münāsibdir:

Sayfa 129

Satır: 3

Yaraşır, uygun.

Biz de bu ḥuşūş için ricā eylemege

geldik birbirlerine münāsibdir

siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir

dānesi ise ma'lūm-ı 'izzetiñizdir

münāsib 'āşıkāne beytler söyler:

1. münāsib 'āşıkāne beytler söyler:

Sayfa 135

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*(Âşığın durumuna) yaraşır aşk**konulu şiirler okuması.*

bir tenhā yerde oturup тұrmayıp aglar

gāh ḥāline münāsib 'āşıkāne

beytler söyler 'Aceb burda ne şekl

ādem ola diyü müşāvere ederek

2. münāsib 'āşıkāne beytler söyler:-

Sayfa 135

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*(Âşığın durumuna) yaraşır aşk**konulu şiirler okuması.*

bir tenhā yerde oturup тұrmayıp aglar

gāh ḥāline münāsib 'āşıkāne

beytler söyler 'Aceb burda ne şekl

ādem ola diyü müşāvere ederek

münāsib gördüler:

1. münāsib gördüler:-**Sayfa 127**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Uygun görmek.

Âhır sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Qays
için Leylâyı babasından dilek edelim
kim bizim kabilemiz anlarıñ

münāsib olan:**1. münāsib olan:****Sayfa 177**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Uygun düşmek, yakışmak.

çekip üzeriñize gelip bu kadar haşalar
řavurduñuz Hemān münāsib olan
bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
ğavğadan emin olursuz

2. münāsib olan:-**Sayfa 161**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Uygun ve yerinde olmak,
yakışmak.*

olan yine bunları kendi hāline
koymağdır dedi ki

Hoş olan oldu giden gitdi şimden
řoñra şuçunuzdan geçip

3. münāsib olan:**Sayfa 167**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Uygun, yerinde olmak.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini satıp birini ehl-i
'ıyālime verip anlara nafaqa edeyim

4. münāsib olan:**Sayfa 187**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Uygun olan.

edemediñ şimden řoñra münāsib olan
oldur ki 'aqlıñız bařıña düşürüp
gelip yanımda oturasın Belki
mağşuduñu oturduğı yerde

5. münāsib olan:**Sayfa 199**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Yakışan, uygun düşen.

fırāklarımız uzatmışdır şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben

hālā İbn-i Selāmın nikāhı altındayım
Gerçi anın haberi yok ammā

Satır: 30

Maksat, meram, niyet.

münāsib yere veregörüñ:

1. münāsib yere veregörüñ:

Sayfa 145

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Uygun kişiyle evlendirmek.

hemān bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörüñ yoḥsa soñra
‘ilāc eylemek güç olur deyip

münevver rüşen olup:

1. münevver rüşen olup:

Sayfa 147

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Aydınlanmak.

Selām şād olup bu söz üzerine ḳavl ü
ḳarār eylediler Çünkü
şabāḥ olup aftāb-ı ‘ālem nūr ile
münevver rüşen olup İbn-i Selām

murād:

1. murādımız:

Sayfa 127

cevāb-ı aşlını bir bir beyān eylediler
Dediler ki Murādımız maḳşūdumuz
oldur ki muḳaddemā ortamızda

2. murādı:

Sayfa 181

Satır: 19

Amaç, arzu.

Murādı ancak seni şahrālara şalıp
seyrini çalmak için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selāma
verip niçe günler düğünler ikisi

3. murādımız:

Sayfa 163

Satır: 21

İstek, amaç, niyet.

bir demde hevāya verip murādımız
ḥāşıl olur deyip şafāsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylānın ḳabīlesi ḥalkı

4. murādım:

Sayfa 183

Satır: 1

Maksat, meram, niyet, amaç.

Murādım seni imtiḥān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmın
kendi rızāsı yok iken verdiler

5. murādım:

Sayfa 215

Satır: 17

Arzu, istek, dilek.

murādım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı ḥāl eylemek idi Lākin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

6. murādı:

Sayfa 205

Satır: 23

*Arzu, istek dilek. II Leylâ'nın
dileği.*

murādı Mecnūn idi
El-kışşa İbn-i Selāmı defn eylediler Ve
niçe günler yās u

murād almayıp:

1. murād almayıp:

Sayfa 223

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*İsteğine, arzusuna, dileğine
kavuşamamak.*

ile Leylâ bu dünyādan birbirlerinden
murād almayıp
her biri derdi ğamıyla ciḥāndan nā-
murād gitdiler ‘Acebledi ki Āḥiretde

murād eyledikde:

1. murād eyledikde:

Sayfa 195

Satır: 18

Kelime Tipi: -

İstemek.

yedi başlı ejderhādır Pādişāh bir
kimseye ğazab edip helāk etmek
murād eyledikde emr edip esbābını
soyup arslanlarıñ önüne atarlardı

murād eylese:

1. murād eylese:-

Sayfa 161

Satır: 3

Kelime Tipi: -

İstemek, arzu etmek.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylānıñ
‘askerine varmağ murād eylese
yerden bir taş alıp Nevfel ādemine
urur idi Her-bār Leylānıñ ‘askerin

murād olunan hāceti:

1. murād olunan hāceti:**Sayfa 133**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Arzulanan ihtiyaç.

olunan hāceti devā eder İmdi saña da
lāzım olan budur ki hemān
Kā'be-i Mükerremeniñ halkasına
yapışıp cān u gönülden Hāk

murādı:**1. murādım:****Sayfa 215**

Satır: 26

*Arzu, istek, dilek. II Mecnûn'un
arzusu.*

yaniñda oturdum ammā hākīkatde
kendi özümnden qalmayıp hemān
bir cānsız şüret gibi murādım oldur ki
vücūdumda hāk-pāyine nişār

murādım maḫşūdum:**1. murādım maḫşūdum:****Sayfa 155**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Bu maḫal 'askerle gelmeden murādım
maḫşūdum ḫabīle ser-çeşmesi
olan fülānıñ kıızı Leylāyı Mecnûn
dedikleri nā-murāda aliverip

murādım mūmunu yakıp:**1. murādım mūmunu yakıp:****Sayfa 165**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

"Muradımın mumunu yakmak"
sözü, bir dileği olanların, bunun
gerçekleşmesi için evliya ve yatırlara
mum adaması geleneğine işarettir.
Muradına erenler, dilediğine
kavuşanlar, adadıkları mumu gider bir
evliya türbesinde yakarlar. Mumun
yanması dileğin gerçekleştiğini
gösterir. Murad ise sevgilinin âşığına
meylidir, vuslattır. II Leylâ'nın
mumunun yanması Mecnûn'a
kavuşacağına delalettir.

Bu defa murādım mūmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
ḫabīlemiz ḫalkı Nevfel ellerinde zebûn
olup şimdi babam beni

murādıma erişdirir:

1. murādıma erişdirir:**Sayfa 159**

Satır: 13

Kelime Tipi:-

*İsteğine kavuşmak, dileği
gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.*

erişdirir diyü kendi gūşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk
u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânın devesi yularını

murādıma nâ'ıl oldum:**1. murādıma nâ'ıl oldum:-****Sayfa 215**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Arzusu yerine gelmek.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murādıma
nâ'ıl oldum Gayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

murādın hâşıl oldu:**1. murādın hâşıl oldu:****Sayfa 215**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Murada (veya muradına) ermek:
İsteğine kavuşmak, dileği*

*gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek. II
Leylâ'ya kavuşmak.*

lâlezāra döndürüp benimle bir sa'āt
görüsmeklige biñ cānla müştāk
iken şimdi Hākka yüz biñ şükrler ki ol
murādın hâşıl oldu Hüsnum

murādın hâşıl olur:**1. murādın hâşıl olur:****Sayfa 203**

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

*İsteğine kavuşmak, dileği
gerçekleşmek. II Leylâ'ya kavuşmak.*

vaşl olup murādın hâşıl olur idi Böyle
vahşî hayvān gibi ādemden
kesilip şahrālarda hayvānlar ile
geçinmeniñ ne fā'idesi ve ne ma'nası

murādına erişdirmek:**1. murādına erişdirmek:****Sayfa 153**

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Murada (veya muradına) ermek.
İsteğine kavuşmak, dileği
gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.*

yemîn edip Allah-ı ‘azîmü’ş-şân
 hâkkı’çün seni murâdıña eriştirmek
 üzerime farz olsun Mâlımla cânımla
 çalışırım seniñ murâdıñı hâşıl

murâdını ‘arz edeyim:

1. murâdını ‘arz edeyim:-

Sayfa 209

Satır: 1

Kelime Tipi: -

(Âşığın) dileğini (sevgiliye)

sunmak.

baş üstüne murâdını ‘arz edeyim
 göreyim ne buyururlar
 Yine bir cevâb olduğda gelirim deyip
 Mecnûna vedâ’ edip çekilip

murâdıñı hâşıl edip:

1. murâdıñı hâşıl edip:

Sayfa 151

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(Âşığın) isteğini gerçekleştirmek.

‘Ahdim olsun kim mâl ile mi olur cenk
 ü cidâl ile mi olur
 Ol kıızı sen nâ-murâd ile bir yere
 getirip seniñ murâdıñı hâşıl edip

murâdıñı hâşıl eylemedikçe:

1. murâdıñı hâşıl eylemedikçe:

Sayfa 153

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Murada ermek, arzusuna

kavuşmak.

eylemedikçe kendi işim baña harâm
 olsun Lâkin senden ricâ ederim
 ki böyle tağlarda gezmekden ferâğat
 edip bir kaç gün bizim ile

murâdlarına nâ‘il eyledi:

1. murâdlarına nâ‘il eyledi:

Sayfa 223

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Muradına kavuşturmak.

Rabbü’l-‘âlemin âhîretde murâdlarına
 nâ‘il eyledi dedi
 Bu maḥalde Leylâ ile Mecnûnuñ
 hikâyeti tamâm oldu

müsâ‘ade eylemedigiñi:

1. müsâ‘ade eylemedigiñi:

Sayfa 165

Satır: 28

Kelime Tipi: -

İzin vermemek.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki nā-murād
Mecnūn Nevfeliñ müsā‘ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile hātırı
kalıp şahrālara gitmiştir Tağ

2. müsā‘ade eylemediğini:

Sayfa 165

Satır: 28

Kelime Tipi: -

İzin vermemek.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki nā-murād
Mecnūn Nevfeliñ müsā‘ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile hātırı
kalıp şahrālara gitmiştir Tağ

muşahabet ederek:

1. muşahabet ederek:

Sayfa 213

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Sohbet etmek, konuşmak.

Ve kalkıp Qandesin cānān deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesā‘ir vahşī can-
verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

muşahabet ederken:

1. muşahabet ederken:-

Sayfa 203

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Sohbet etmek, konuşmak.

Mecnūnuñ haberin getirirdi Zeyd yine
bir gün Mecnūnun yanına
varıp muşahabet ederken dedi ki

muşahabet ederlerdi:

1. muşahabet ederlerdi:-

Sayfa 203

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Sohbet etmek, konuşmak.

El-kışsa Leylā Zeydi kendi sırlarına
maḥrem edip dā‘imā
yanına çağırıp muşahabet ederlerdi Ve
Mecnūn gāh gāh haber

muşahabet edip:

1. muşahabet edip:

Sayfa 211

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Sohbet etme, konuşma.

Mecnūnu da‘vet eylemege fırsat
bulamadı Nā-gāh gāh gāh Zeyd
anıñla muşahabet edip

2. muşahabet edip:**Sayfa 223**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Muhabbet etmek, sohbet etmek.

birbirine cām şunup gāh da muşahabet
edip tırmadın zevk ü şafā
eylemekde ve bir ihtiyār kimse
bunların hıdmetlerinde tırup her
demde

3. muşahabet edip:**Sayfa 199**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Sohbet etmek.

Ve kalkıp ihtiyār ile el ele verip dağı
yürüdüler Birbiriyle
muşahabet edip yola girdiler

muşahabet eyleseñ:**1. muşahabet eyleseñ:****Sayfa 215**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Sohbet etmek.

da muşahabet eyleseñ dedikde
Mecnūn da cevāb verip

Ey benim maḥbūb-ı şīvekārım ve eski
yārim Hāk Te‘ālā

muşahabete başlayıp:**1. muşahabete başlayıp:-****Sayfa 127**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Sohbet etmek, konuşmak,
görüşmek.*

başlayıp Qaysıñ babasına hitāb edip
Ne için geldiniz diyü su‘āl
eylediklerinde onlar mā-hüve‘l-vāḳi‘

müşāhede etdikde:**1. müşāhede etdikde:****Sayfa 185**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Görmek, gözlemlemek.

başlayıp aylar geçip kabīleye
uğramadığını müşāhede etdikde
‘ilācı için cihān mālının harc edip
dermānlar eyledi ise hiç birinden

muşāhib:**1. muşāhibler:-ler****Sayfa 131**

Satır: 23

Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse.

kalkar ve ne şekl müşâhibler ile nâz u niyâz edip şalınmağdadır

‘Aceb bu ‘âşık-ı bî-çâre derdmend-i âvâresiniñ hâlinen haberi var

muşâhibine gâzab edip:

1. müşâhibine gâzab edip:

Sayfa 195

Satır: 31

Kelime Tipi: -

(Padişahın) sohbet arkadaşına öfkelenmesi.

sıgardı Bes günlerde bir gün pâdişâh müşâhibine gâzab edip emr eyledi kim götürüp arşanların önüne atalar Fermân üzre tutup

müşâvere ederek:

1. müşâvere ederek:-

Sayfa 135

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Bir konu üzerinde iki veya daha çok kimse arasında yapılan fikir alış veriş.

bir tenhâ yerde oturup тұrmayıp aglar gâh hâline münâsib ‘âşıkâne beytler söyler ‘Aceb burda ne şekl âdem ola diyü müşâvere ederek

müşâvere eylediler:

1. müşâvere eylediler:

Sayfa 127

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Bir konu üzerinde iki veya daha çok kimse arasında yapılan fikir işbirliği, müzakere.

bir ‘ilâc görmek gerekir diyü kabîlesi ulularını yanına da ‘vet edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ çâresi için müşâvere eylediler

müşkil:

1. müşkildir:

Sayfa 207

Satır: 31

Güç, zor, çetin.

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben de haylî zamandır ki yanına varmadım Hele bir aralık olur ise

müşkil iş:**1. müşkil iş:****Sayfa 133**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Zor, çetin iş.

müşkil iş varsa Hakkın lutfuyla hep
anda feth olur Ol senede
hacca gitmege niyyet edip
mühimmâtını hazır kıldılar Ve Kaysı
dahı

müte'âllık:**1. müte'âllık:****Sayfa 217**

Satır: 23

(İlaçla) ilgili, alakalı.

eylemek yanımda 'ilāca müte'âllık söz
söylemek olmaz dedi
Zirā bilir mi ki derdim 'ilācı kabūl
eylemez ve hastalığıma hiç

müte'allikāt:**1. müte'allikātı:****Sayfa 157**

Satır: 4

Yakın olanlar.

'Aşkdan haberi yoğ idi kim bildi
'aşkıñ hāli oldur ki 'aşık
olan kimesne ma' şūkun kavm ü
kabilesine ve ne kadar müte'allikātı

muti'ü rām eylerler:**1. muti'ü rām eylerler:****Sayfa 159**

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim***Boyun eğdirmek, itaat ettirmek II**Kendine bağlamak.*

kendi eleminizde kalırsız Çünkü ceng ü
cidāl olunduğda orta yere
niçe âdemler girip sizi kendilerine
muti'ü rām eylerler deyip gidesiz

müyesser ola:**1. müyesser ola:****Sayfa 131**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Nasip olmak.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyā gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hāy hāy deyip
ağladıkça insān feryādına

müyesser olmağla:**1. müyesser olmağla:-****Sayfa 165**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Nasip olmak.

du‘ālar niyāz eylemege başladı Çünkü
ceng olup Hāk Te‘ālā
hāzretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
müyesser olmağla kabīle halkı

müyesser olmuşdu:**1. müyesser olmuşdu:-****Sayfa 217**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Nasip olmak; kavuşmak.

olmuşdu Leylā da evvelinden bir kaç
gün sürür olup şād iken
günlerde bir gün Leylānıñ mizācı nā-
hoş olup günden güne vücūdu

N**nā-bedīd oldu:****1. nā-bedīd oldu:****Sayfa 137**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Belirsiz olmak, ortada
görünmemek, kaybolmak.*

Ne yavuz belāya uğrayıp nā-bedīd

oldu diyü söyleşirdi

Bes ol herīf kışmeti işitdikde zāyi‘

olan kimesneniñ ‘alāmetini ve

nā-çār:**1. nā-çār:****Sayfa 163**

Satır: 29

Çaresiz, ister istemez.

zebūn olup nā-çār şulh edip dönüp
gïtdikde

Leylā ziyāde perīşān olup niçe günler

yās u mātemler eyleyip

nā-çār dağılıp:**1. nā-çār dağılıp:-****Sayfa 221**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Çaresizce, mecburen ayırmak.

Mecnūnuñ vücūdu maḥv olup ancak
kemikleri qaldı Nā-çār dağılıp
her biri bir ʔaraḫa gitdi Mecnūnuñ
aqrabā ve ta'alluqātından gelip

nā-çār olup:

1. nā-çār olup:-

Sayfa 169

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Çaresiz kalmak, çıkar yol
bulamamak.*

verem Eger rāzī olursañ saña da
temessük vereyim Bu ḫayvāncığı
boğazlayıp n'eylersin şalıver dedikde
avcı nā-çār olup

2. nā-çār olup:

Sayfa 179

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Çaresiz kalmak, çıkar yol
bulamamak.*

yeminlerini işitdikde nā-çār olup der ki
Ancak bakıp cemālını seyr eylemekle
ḫanā'at edip kendiniñ ağzı

3. nā-çār olup:

Sayfa 157

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Çaresiz kalmak, başka çıkar yol
bulamamak.*

olup muḫteżā-yı 'aşq üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylā
ḫabīlesiniñ gālib olmasın isteyip Ḥaḫ
Te'alā dergāhına yüz sürüp

4. nā-çār olup:

Sayfa 129

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Çaresiz olmak.

babası nā-çār olup
Sözün togrusu budur ki oğlunuz bir
dīvāne yollu ādem

5. nā-çār olup:-

Sayfa 165

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Çaresiz kalmak.

nā-çār olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnūna verse gerekdir
Yine mi şafā deyip cāzū gözlerine
sürmeler çekip güzel libāsları

6. nā-çār olup:

Sayfa 179

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Çaresiz kalmak: Çözüm yolu,
çıkış yolu bulamamak.*

ğamlarımı kim haber verir deyip
gönlüne teselliler verirdi

Bî-çāre İbn-i Selām bu hālleri görüp
ne bilsin Nā-çār olup

nā-dān kalmasın:

1. nā-dān kalmasın:

Sayfa 119

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Bilgisiz, cahil, görgüsüz,
anlayışsız bir kimse olmamak
anlamında. II Mecnûn'un okula
verilmesi.*

Bu hāl üzre bir niçe zamān geçip Kays
yedi yaşına girip her
nesneyi bilir olduğda babası 'ilm ü
hüner öğrenip nā-dān kalmasın

nafaka edeyim:

1. nafaka edeyim:-

Sayfa 167

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Geçinmek için yardım vermek.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini şatıp birini ehl-i
'ıyālime verip anlara nafağa edeyim

nafaka eyle:

1. nafaka eyle:

Sayfa 167

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Geçimlik, harcamak.

eyle Hemān bunları şalıver dedikde
avcı da gördü ki Mecnûnun
esbābı āhûlardan ziyāde aqça eder Bu
şikār dañı a'lādır deyip

nafaka eylesem:

1. nafaka eylesem:-

Sayfa 167

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Geçimlik, nafaka, yardım etmek.

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
budur dedikde Mecnûn
Be hey kişi Böyle gözü şirin āhû olup
bunca nice boğazlarsın

nā-gāh:

1. nā-gāh:**Sayfa 165**

Satır: 30

Ansızın, birdenbire.

u şahrāları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryād u figanlar edip
gezerken nā-gāh bir avcınıñ üzerine

Satır: 13

Ansızın, birdenbire.

Periṣān olup Babam baña ne yavuz
hayflar edip nā-gāh beni yābāncı
herife
verdi 'Āşık-ı şādıkım olan nā-murād
Mecnūndan ayırdı diyü

2. nā-gāh:**Sayfa 171**

Satır: 1

Ansızın, birdenbire.

gāyet şusamışdı Nā-gāh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laṭif havuż yapmışlardır

5. nā-gāh:**Sayfa 181**

Satır: 7

Aniden, birden.

maşlahat için turmadın çekilip gider
Nā-gāh kulağına Mecnūnuñ
āvāzı taķınıp

3. nā-gāh:**Sayfa 171**

Satır: 18

Ansızın, birdenbire.

açmadıñ
Kuş ile dīvāne gönlünü eglerken nā-
gāh uzakdan bir kocaķarı

6. nā-gāh:**Sayfa 211**

Satır: 15

Zamansız.

Mecnūnu da'vet eylemege fırsat
bulamadı Nā-gāh gāh gāh Zeyd
anıñla muşahabet edip

nağme eyledi:**4. nā-gāh:****Sayfa 177****1. nağme eyledi:****Sayfa 155**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Ezgili söylemek.

Bes bir maḥallī ile Nevfelin ḥuzūrunda

bu beytleri okuyup ḥazīn

āvāz ile naḡme eyledi Nevfel

Mecnūnūn ṣarāfetine ḥayrān olup

nā-hoş:

1. nā-ḥoşdur:

Sayfa 145

Satır: 9

Hasta.

Benim bu gün bir miḳdār başım

aḡrırılmaz İçim nā-ḥoşdur

deyip ḳalkıp baḡçeniñ içinde

gezinmege başladı

2. nā-ḥoşdur:

Sayfa 149

Satır: 9

Hasta.

arḳa ve yardımcı olalım Lākin ḳızıñ

bir ḳaç gündür mizācı nā-ḥoşdur

Ḥaḳ Te‘ālā Ḥazretleri şıḥḥat ü iḥsān

eyledikde tedārikini görüp ol

nākilān-ı āsār:

1. nākilān-ı āsār:

Sayfa 117

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Yazılı eserlerin aktardıkları.

Rāviyān-ı aḥbār ve nākilān-ı āsār ve

muḥaddiṣān-ı rüzgār

bu güne bu yüzden ḥikāyet ederler ki

sābıḳda ‘Arab vilāyetinde ‘Āmir

nakl eyledi:

1. nakl eyledi:

Sayfa 205

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Anlatmak, aktarmak.

eylemek ḥarāmıdır Hemān edebiñle ol

diyü ḥaylī sözler söyledi

Zeyd de Mecnūndan işitdiği gibi

sözleri bir bir nakl eyledi

nālān olduḡuñ:

1. nālān olduḡuñ:

Sayfa 193

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*(Sevgiliye kavuşamamaktan
kaynaklı) aḡlamak, inlemek.*

Be hey dīvāne bunca zamāndan beri
 ‘aşkıyla nālān olduğıñ
 güzeliñ şüretini n’için bozduñ dedikde
 Mecnūn da cevāb edip

nāle vü efgānlar eyledi:

1. nāle vü efgānlar eyledi:

Sayfa 123

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat figan etmek, ağlamak,
 inlemek.*

göreydim diyü nāle vü efgānlar eyledi
 Leylā da Mecnūn āvāzını işidip ol dağı
 cān u gönülden

nāleler edip:

1. nāleler edip:

Sayfa 131

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek.

Ve nāleler edip der idi ki
 Şimden şöñra baña artık vuşlat kapısı
 kapanıp hicrān yolları

2. nāleler edip:

Sayfa 141

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Feryat figan etmek, ağlamak,
 inlemek.*

zamān nāleler edip efgānlar eyleyip
 āhir-kār babası ne eyledi ise
 Mecnūnu kendüye rām eyledi Alıp
 kabīlesine getirdi

nām u nişān:

1. nām u nişān:

Sayfa 163

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Ad ve işaret. II İz.

ardı sıra ādemler gönderip etrāfı
 aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar
 Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
 Mecnūn için Leylānıñ

nām u nişāndan:

1. nām u nişāndan:-

Sayfa 135

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Ad ve iz; varlığının delili.

Mecnūnu araşdırdı Bulamayıp kabīlesi
 halkı her biri bir taraf gidip

aramağa başladılar Bî-çâre olup nâm u
nişândan aşlâ bir eğer

nāmım maḥbūblar defterleriniñ
başına yazıldı:

1. nāmım maḥbūblar defterleriniñ
başına yazıldı:-

Sayfa 131

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Adım âşıklar defterinin en başına
yazılsın.*

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmân sürûrundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

nāmlı nāmdār kimesne:

1. nāmlı nāmdār kimesne:

Sayfa 175

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Tanınmış, şöretli kimse(ler).

Her taraftan nāmlı nāmdār kimesne
her kulağdan ‘âşık olup ol mäh-
pāreniñ
biñ cānla ‘âşıkı müşterisi oldular Ve
dediler ki

nā-murād:

1. nā-murād:

Sayfa 151

Satır: 22

*İsteğine kavuşamayan, muradına
erememiş (âşık). II Mecnûn.*

‘Ahdım olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādını ħâşıl edip

2. nā-murād:

Sayfa 135

Satır: 5

*İsteğine kavuşamayan, muradına
erememiş olmak.*

yaşlar revân oldu Oğlunu yanına alıp
nā-murād dönüp
ķabilesine geldi

nā-murād mecnûn:

1. nā-murād mecnûn:

Sayfa 149

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Muradına erememiş Mecnûn.

Yine eski ‘âdeti üzre nâ-murâd
Mecnûn dâ‘ mâ şahrâlarda ‘aşk
âteşi ile süzân u biryân olup gece ve
gündüz âh eylemekde idi

2. nâ-murâd mecnûn:

Sayfa 153

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Muradına erememiş Mecnûn.

olup âdem kıyâfetine giresiz dedikde
nâ-murâd Mecnûn bunuñ gibi
mizâcına lâıyık cevâbları işitdikde
ümîde düşüp

3. nâ-murâd mecnûn:

Sayfa 165

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Muradına erememiş Mecnûn.

Ba‘dehu rivâyet olunur ki nâ-murâd
Mecnûn Nevfeliñ müsâ‘ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile hâtırı
kalıp şahrâlara gitmişdir Tağ

nâ-murâd mecnûna:

1. nâ-murâd mecnûna:

Sayfa 175

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Muradına erememiş Mecnûn.

hemân nâ-murâd Mecnûna ayakdaş
olmağdan ğayrı çâre kalmaz
deyip niçe tuhfeler hazırlayıp
tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

nâ-murâd olup:

1. nâ-murâd olup:

Sayfa 223

Satır: 15

Kelime Tipi: -

İsteğine, arzusuna, dileğine

kavuşamamak.

Bu iki yâr-i şâdıķ çünki cihândan nâ-
murâd olup birbirine
ermediler Ve hiç rāhat yüzü
görmediler Hâķ Te‘ālā hāzreti

nâ-murâdı:

1. nâ-murâdı:

Sayfa 163

Satır: 18

İsteğine kavuşamayan, muradına

erememiş (âşık). II Leylâ.

Güyâ dünyâları kendisine verdiler
Hâķķa çok şükrler edip

ümîd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nâ-murâdı

nâ-murâdımızıñ goncesi açılmağa:

1. nâ-murâdımızıñ goncesi

açılmağa:

Sayfa 163

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Muratsızlık goncasının açılmaya
başlaması. II Bahtın, talihin dönmesi.*

der idi ki

Hayf ki cihân bâğında nâ-murâdımızıñ
goncesi açılmağa başladı

nân ni' met:

1. nân ni' met:

Sayfa 117

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ekmek, rızık ve nimet.

günler şenlikler edip düğün bayram
eylediler ve adımı Qays koyup
nân ni' metle terbiye eylemege
başladılar

na'ra urdu:

1. na'ra urdu:

Sayfa 207

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Haykırmak, bağırarak, inlemek.

verip âhirete gitdi Ve cihân bâğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnûn bu cevâbı işitdikde bir na'ra
urdu kim şanki ortalığa

2. na'ra urdu:

Sayfa 219

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Haykırmak, çığlık atmak.

yerlere şaldı dedikde Mecnûn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
âh edip bir na'ra urdu Ortalığı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

na'ra urup:

1. na'ra urup:

Sayfa 213

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Haykırmak, çığlık atmak.

yıkıldı Mecnûn Leylâyı görüp ol da bir
na'ra urup yıkıldı 'Aşk

şarābıyla mest olmuş ‘ āşık u ma ‘ şūk
herbiri bir tarafa yıkıldı

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek.

na ‘ ralar urup:

1. na ‘ ralar urup:-

Sayfa 213

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Nara atmak, yüksek sesle

bağırarak.

gönderdi Ben de ‘ acele edip geldim
hemān-dem tırma gidelim
dedikde Mecnūn da yerinden kalkıp
na ‘ ralar urup rakşlar eyledi

nāşih:

1. nāşih:

Sayfa 121

Satır: 22

(Ey) öğüt veren, nasihatçi.

Beyt

Gel ey nāşih қо beni hāl-i dilden bī-
habersin sen

naşihat edip:

1. naşihat edip:-

Sayfa 187

Satır: 14

bile getirmişdi Çıkarıp giydirip kuşatdı
Ve naşihat edip dedi ki

2. naşihat edip:

Sayfa 121

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek, nasihat etmek.

Ahvāllerinden ba ‘ zı ba ‘ zı kimesneler
bu hāl-i tıyduqda
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

3. naşihat edip:

Sayfa 185

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek, nasihatte

bulunmak.

Bu Maḥal Mecnūnuñ Babası Oğluñu
Arayıp Bulup
Naşihat Edip İlzām Edemeyip Me ‘ yūs
Olup Geldigidir

naşihat evlemege:

1. naşihat eylemege:**Sayfa 189**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek.

Buyurduğunuuz üzre kabilemize hâkim

devlete ve ne kadar māl dahı

verirseñiz yābān yerlerde gezip

vahşilerin naşihat eylemege degmez

naşihat sözlerini:**1. naşihat sözlerini:-****Sayfa 139**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Öğüt (içeren) sözler.

bu naşihat sözlerini işitdikde

gözlerinden kanlı yaşlar akıdıp

Ey benim sermāye-i ‘ömrüm olan

babacığım Hâk Te‘ālā

naşihatlar edip:**1. naşihatlar edip:****Sayfa 131**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek.

kalkıp kabilelerine geldiler ve

Mecnūna naşihatlar edip

Leylādan hüsnü on kat ziyāde ince

belli püskürme beñli

naşihatlar eyledi:**1. naşihatlar eyledi:****Sayfa 189**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek.

naşihatlar eyledi

Çünkü Mecnūn babasından bu

naşihatları işidip gördü kim sözleri

naşihatler etdiñ:**1. naşihatler etdiñ:****Sayfa 193**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek.

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda

bir kerre sözünü tıtmadım

Ve ğamla seni bir gece bile ve rāhat

üzre yatmadım deyip bu hāl

nā-ümīd olup:

1. nā-ümîd olup:**Sayfa 217**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Ümitsiz olmak.

devā te'sîr eylemez Ben dirilikden nā-

ümîd olup ayrıldım Hemān-dem

siz de benden ümîdi kesip beni Allah

Te'ālā hâzretine ısmarlayıñ

2. nā-ümîd olup:**Sayfa 183**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Ümitsizliğe kapılmak.

etdikçe sen nāz edip ben nā-ümîd olup

seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki

ben perîşânıñ eline gire dedikçe baña

niçe va'deler edip dürlü dürlü

nā-ümîd olup döndüler:**1. nā-ümîd olup döndüler:****Sayfa 135**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Ümitsizce geri gelmek.

bulamadılar Nā-ümîd olup döndüler

Bulamadık diyü haber verdiler Babası

ve anası Mecnûndan ümîd kesip

mâtem eylediler Ba'dehu rivâyet

nā-ümîdlik haberini işidip:**1. nā-ümîdlik haberini işidip:****Sayfa 191**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Ümitsizlik haberini duymak.

haberini işidip bildi ki her ne kadar

sa'y u tedbîr eylerse bu iş

bitmez ve emrine rām olup kabîleye

gitmez Me'yūs olup Mecnûna

nāz edip:**1. nāz edip:****Sayfa 183**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Nazlanmak, cilve yapmak.

etdikçe sen nāz edip ben nā-ümîd olup

seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki

ben perîşânıñ eline gire dedikçe baña

niçe va'deler edip dürlü dürlü

nāz u niyāz edip:**1. nāz u niyāz edip:****Sayfa 119**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Cilve ile yalvarmak.

olup gāh gāh aralık düşdükçe hocadan

gizli nāz u niyāz edip

birbirlerine envā‘-ı laṭifeler ederlerdi

Günlerde bir gün Kays Leylāya

nāz u niyāz edip şalınmaktadır:**1. nāz u niyāz edip şalınmaktadır:-****Sayfa 131**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Sevginin (dostları ile) naz ve
niyaz ederek cilveli yürüyüşü.*

kalkar ve ne şekl muşāhibler ile nāz u

niyāz edip şalınmaktadır

‘Aceb bu ‘āşık-ı bī-çāre derdmend-i

āvāresiniñ hālinden haberi var

nāz u niyāza başladılar:**1. nāz u niyāza başladılar:-****Sayfa 121**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin âşıklara işveli, edalı,
cilveli davranması.*

başladılar Ve derslerin okurken

kitābların kapayıp açmazdan şīve

bābını okuyup ezber eylemege

başladılar Hafta başı olduğda aralık

nāzānı vuslat bağında güllerini**nālān eylediñ:****1. nāzānı vuslat bağında güllerini****nālān eylediñ:-****Sayfa 183**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin kavuşma bahçesinin
güllerini ağlatması.*

ederim diyü eyledüğün qavl ü kararı

üzre şimdi kendi ihtiyārıñla varıp

bir nāzānı vuslat bağında güllerini

nālān eylediñ Tıtalım ki ben

nażar eyle:**1. nażar eyle:****Sayfa 173**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Dikkate almak.

Ey benim nâzenîn ü şivekârım Hâlîme
merhamet edip bir nażar
eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdâsı beni
böyle zencîrlere urdu Ve

nâzenîn:

1. nâzenîn:

Sayfa 131

Satır: 3

Nazlı, cilveli (güzel).

servi boylu gül yañaqlı yâķūt dudaklı
nâzenîn mâh-pâre kızlar
alıverelim Bî-ma' nâ yâbândan n'îçin
kız ârzü edersin kabîlemiz

nâzenîn 'ömrüñü:

1. nâzenîn 'ömrüñü:

Sayfa 187

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Narin, kırılğan yaşam. II

Mecnûn'un narin, kırılğan yaşamı.

vîrâne mağâralarda nice bir yatıp
kalırsın Ve güzel 'ömrünü bî-ma' nâ
yerlere zâyî' edip nâzenîn 'ömrüñü
aķarşu gibi tırmadın gitmededir

nâzenîn ü şivekârım:

1. nâzenîn ü şivekârım:

Sayfa 173

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Nazlı ve işveli (sevgili).

Ey benim nâzenîn ü şivekârım Hâlîme
merhamet edip bir nażar
eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdâsı beni
böyle zencîrlere urdu Ve

nâzenîn ü şivekârım 'ömrümün

sermâyesi efendim sultânım:

1. nâzenîn ü şivekârım 'ömrümün

sermâyesi efendim sultânım:

Sayfa 179

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Nazlı ve işvelim, hayatımın

sermayesi sevgilim, sultanım (Leylâ).

Ey benim nâzenîn ü şivekârım
'ömrümün sermâyesi efendim
sultânım koluna kuvvet pehlevânlık
göstermek ise ancak olur

nâzenîniñ hüsnüne:

1. nāzenīniñ ḥüsnüne:

Sayfa 147

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Narin, ince yapılı sevgilinin
güzelliği.*

şorduklarında ol daḥı yolda rāst
geldiğini ol nāzenīniñ ḥüsnüne
vaşf eyleyip cān u dilden ‘āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

nāzenīnler alayına:

1. nāzenīnler alayına:

Sayfa 147

Satır: 13

Kelime Tipi: -

İnce yapılı, narin kız topluluğu.

İttifāk İbn-i Selām daḥı yolda bu
nāzenīnler alayına rāst
gelip içlerinde Leylāniñ cemālını
gördükde gamzesi oḡları baḡrına

ne:

1. ne:

Sayfa 137

Satır: 28

Nasıl.

böyle yābān yerde terk edip nereye

gideyim ve ḳabileye vardıkda

bī-ḳāre vālideñe ne cevāb vereyim ki

gece gündüz seniñ firāḳınla

2. ne:

Sayfa 169

Satır: 20

Nasıl.

teklif eyleme dedikde Mecnūn

Ne ḳāre edem ki seniñ ḥātırıñ ḥoş edip

gücün nem varsa bu

3. ne:

Sayfa 175

Satır: 7

Nasıl.

bahāsı ḳadar aḳḳe ḳazanmamışken ne

yavuz zūmler eylediñ

Āḥir ‘ömrümde sermāyemi fenāya

verip beni böyle borḳlu edip iki

4. ne:

Sayfa 179

Satır: 6

Nasıl.

Ḥaylī luṭflar eylediñiz Lākin ben

ḳuluñuzdan ‘acabā ne cürm ve

ne günāh şādır oldu ki suçumu beyān
eylemedin böyle gāzaba

5. ne:

Sayfa 163

Satır: 6

Soru zamiri.

katıp ğam u ğuşşalar ziyade edip
yüregim dāğ üzre dāğ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāgat edip beni mahzūn u

6. ne:

Sayfa 165

Satır: 20

Soru zamiri.

babasının sürûrundan yüz bulup Niye
hayırlı ‘alāmet degildir deyip
Hele ancak göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrār

7. ne:

Sayfa 203

Satır: 28

"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

yedim ve yine ‘aşk u maḥabbetim
eksilmeyip dā‘imā ber-ḳarār ḥalk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

8. ne:

Sayfa 123

Satır: 5

Nasıl, ne kadar çok.

Bī-ḳāreyi āteş-i ‘aşk ile ne yavuz derde
uġratmışlar Haḳ
Te ‘ālā hemīn zāhirleri ola diyü du‘ā
edip kimi daḥı Baḳ şu deli

9. ne:

Sayfa 151

Satır: 29

"Değildir" olumsuz anlamdadır.

kıyafetinden çıktım Leylā ise bir
nāzenīn-perīdir Ne iḥtimāldir
ki bencileyin divāneye vereler Cenḳ
edip zūr ile alıverem dersiniz

10. ne:

Sayfa 179

Satır: 5

*" Hangi şey" anlamında soru
sıfatı.*

Ḥaylī luṭflar eylediñiz Lākin ben
ḳuluñuzdan ‘acabā ne cürm ve
ne günāh şādır oldu ki suçumu beyān
eylemedin böyle gāzaba

11. ne:

Sayfa 157

Satır: 2

"Hangi şey, ne" anlamında soru ifadesi.

Bak şu Mecnûn dedikleri âdem ki
kendisine yardım eyleyen
‘askerin bozulduğun ister ne
söyledigini birbirlerine söyleşirlerdi

12. ne:

Sayfa 213

Satır: 28

"Ne ... ne ..." bağlama edatı; ne de.

uğradıklarında arşanlar pâre pâre edip
helâk eylediler Leylâ ile
Mecnûn gerçi bir yerde şöhet
eylerlerdi Hep sözleri hâl diliyle ne

13. ne:

Sayfa 213

Satır: 29

"Ne ... ne ..." bağlama edatı; ne de.

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan gayrı

14. ne:

Sayfa 137

Satır: 1

Nasıl, anlamında soru sıfatı.

Ne yavuz belâya uğrayıp nâ-bedîd
oldu diyü söyleşirdi
Bes ol herîf kışmeti işitdikde zâyî
olan kimesneniñ ‘alâmetini ve

15. ne:

Sayfa 151

Satır: 8

Aşırı, çok, oldukça fazla.

okuyup feryâd u fîğân ile deli gönlünü
egler dediklerinde Nevfel
ne ta‘accüb edip

16. ne:

Sayfa 173

Satır: 25

Öyle bir.

ne sa‘âdetdir ki kapıñızda kurbân olup
sa‘âdetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcıñız baña bir
kâse-i âb-ı hayâtır

17. ne:

Sayfa 203

Satır: 26

*"Hangi şey" anlamında soru
zamiri.*

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü'lillah ben de 'âşık
oldum Lâkin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

18. ne:

Sayfa 209

Satır: 5

"Nasıl" soru sıfatı.

Mecnūnumu katı çokdan göresim
geldi lâkin ne çāre edelim
hiçbir tarīk ile buluşmaklık mümkün
degildir deyip āhir bunu

19. ne:

Sayfa 219

Satır: 26

"Nasıl" anlamında soru sıfatı.

muşibet var ancağ deyip cān başına
şıçrayıp Vāy yār-i şādıkım
ne belāya uğrayıp böyle mātem
libāsların giyip feryād eylersin diyü

20. ne:

Sayfa 169

Satır: 4

*"Nasıl bir şeydir ?" anlamında
soru zamiri.*

rāst gelip gördü kim bir güzel şığın
şikār eylemiş yanına varıp arkasını
ohşayıp gāh gözlerini öpüp Ey bī-çāre
Ne tarīk ile tutulup böyle

21. ne:

Sayfa 183

Satır: 12

Nasıldı?.

dīvāneligi ziyāde olup Leylāyı hātırına
getirip hayāline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyāz

ne 'aceb verde:

1. ne 'aceb yerde:

Sayfa 125

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Ne kötü bir yerdir! Ne olmadık
yer!.*

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraktıkda
Āh vāh bugün ne 'aceb yerde yaşamı
ele verdin şimdi Leylānıñ

ne arar ola:**1. ne arar ola:****Sayfa 135**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Ne gezer, ne işi var?.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selâm verip ahvâlini
şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb
alamayıp bir tarîk ile

ne bilsin:**1. ne bilsin:****Sayfa 179**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Ne yapsın? II Elinden bir şey
gelmez.*

ğamlarımı kim haber verir deyip
gönlüne teselliler verirdi
Bî-çâre İbn-i Selâm bu hâlleri görüp
ne bilsin Nâ-çâr olup

ne bu:**1. ne bu:****Sayfa 193**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Nedir bu, bu nasıl.

Yâ Leylâ şüretini bozmağa ne bu recc-
i hâl üzre kımağ gerek idi
dedikde Mecnûn herîfe cevâb verip

ne buyururlar:**1. ne buyururlar:****Sayfa 209**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Ne söyler?.

baş üstüne murâdını ‘arz edeyim
göreyim ne buyururlar
Yine bir cevâb olduğda gelirim deyip
Mecnûna vedâ‘ edip çekilip

ne cânı vardır:**1. ne cânı vardır:****Sayfa 173**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Canı olmamak (güçsüz olma
anlamında).*

ne cânı vardır Cânım oldur ki bu
kullarına merhamet edip suçunu
‘afv buyurular Hâvfa düşüp yine
feryâd u figânlar edip belli ki bir

ne çāre:**1. ne çāre:****Sayfa 141**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Çaresiz.

Vālide vesā'ir akrabası yanına cem'
olup ki ana teselliyet verip
hāl hātırı hātırını ele aldılar Mecnūn
da ne çāre hātırları için bir

2. ne çāre:**Sayfa 185**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Çaresizce.

hasta olmağla yorulup ne çāre yol üzre
oturup gelip geçene
Şu kıyāfetde bir ādem gördünüz mü
deyip şormağa başladı

3. ne çāre:**Sayfa 189**

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim***Çaresi yok, elden ne gelir?.*

ķabūl eylemek isterim Ammā
n'eyleyem sevdā beni kendi hālime

ķomayıp ne çāre kendisine ķul
eylemiştir Her ne ķadar ki seniñ

ne deñlü:**1. ne deñlü:****Sayfa 153**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Ne kadar, ne ölçüde.

Cāndır umar efendi ne deñlü muhāl ise
deyip bu ķavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

ne derler:**1. ne derler:-****Sayfa 121**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Ne söyler (ne düşünür).

Ahvāllerinden ba'zı ba'zı kimesneler
bu hālî tıyduķda
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

ne derse desinler:**1. ne derse desinler:-****Sayfa 131**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Ne söyleser seylesinler,
umursamamak.*

cünûna qarâr verdim Halk-ı ‘âlem ne
derse desinler deyip gâhice
‘Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim
kimler ile oturup ve kimler ile

ne dersin:

1. ne dersin

Sayfa 121

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Ne diyorsun, ne bilirsin, nereden
bileceksin ? anlamında hayıflanma
ifadesidir.*

Beni dîvâne etdi ol perî bilmem ne
dersin sen
deyip yine bildiklerinde kaldılar

ne dükenmez sevdadır:

1. ne dükenmez sevdadır:

Sayfa 137

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Nasıl, ne biçim bitmez bir aşktır?.

Ey gözüm nuru ve gönülüm sürürü
oglum Bu seniñ sevdâñ

ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnûn babasınıñ ayağına düşüp

ne eyledi:

1. ne eyledi:

Sayfa 141

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Ne yapıp edip hâl çaresi bulmak.

zamân nâleler edip efgânlar eyleyip
âhîr-kâr babası ne eyledi ise
Mecnûnu kendüye râm eyledi Alıp
kabîlesine getirdi

ne fâ‘ide olur:

1. ne fâ‘ide olur:

Sayfa 187

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Faydası, yararı yok anlamında
yakınma, üzülme bildiren söz.*

feryâd eylemişsin Ne fâ‘ide olur
feryâd u figânla maşşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamâna dek böyle
yâbânda gezmekden bir iş

ne fâi‘de var:

1. ne fâi' de var:**Sayfa 167****Satır: 24****Kelime Tipi: -***Ne faydası var. II Yararı yok.*

Be hey âdem Sen dîvâne misin gözleri

seniñ cānānıññ gözlerine

benzediginden baña ne fâi' de var

Benim cānım yokdur Hemān

ne fâ'idesi:**1. ne fâ'idesi:-si****Sayfa 203****Satır: 24****Kelime Tipi: -***Ne faydası (var?).*

vaşl olup murādıñ hāşıl olur idi Böyle

vaḥşî ḥayvān gibi âdemden

kesilip şahrālarda ḥayvānlar ile

geçinmeniñ ne fâ'idesi ve ne ma'nāsı

ne güzel:**1. ne güzel:****Sayfa 155****Satır: 16****Kelime Tipi: -***Ne âlâ, ünlem bildirir. `Ne iyi,**diyecek bir şey yok` anlamlarında**kullanılan bir söz.*

iki ḥasreti birbirine kavuşdurmakdır

Eger sözünü tutup kıızı

vermekle rāzı olursañız ne güzel Size

ikrāmlar edip ne kadar māl

ne hāl:**1. ne hāl:****Sayfa 185****Satır: 17****Kelime Tipi: -***Nasıl durumda.*

ne hāl ise bir kerre daḥı şu Mecnūna

varıp bir maşlaḥat edeyim Ola

ki te'sîr edip gelip yerime otura idi

diyü 'aşāsını eline alıp yap yap

ne hāl ise:**1. ne hāl ise:****Sayfa 153****Satır: 16****Kelime Tipi: -***Nasıl bir durum ise.*

Beyt

Egler faḳîri va'de-i vaşlıñ ne hāl ise

2. ne hāl ise:**Sayfa 209****Satır: 25**

Kelime Tipi: -

Bir yolunu bulmak.

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne hâl ise kendisini düşürüp
dahı yakîn vardı Leylâ ise tırmadın
her bir fakîriñ çanağına birer

ne için:

1. ne için:

Sayfa 127

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Hangi sebeple, neden.

başlayıp Kaysiñ babasına hitâb edip
Ne için geldiniz diyü su'âl
eylediklerinde onlar mâ-hüve'l-vâki'

ne ihtimâldir ki:

1. ne ihtimâldir ki:

Sayfa 183

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Nasıl olur ki, ihtimal mi?

etdikçe sen nâz edip ben nâ-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki
ben perîşânıñ eline gire dedikçe baña
niçe va'deler edip dürlü dürlü

ne işler:

1. ne işler:

Sayfa 181

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Ne iş görür, ne yapar?.

Yanına varıp göreyim ne işler şu

dīvâne deyip devesini sürüp

yanına geldikde gördü ki tırmadan

Leylâ hakkında gazeller söyleyip

ne kadar:

1. ne kadar:

Sayfa 127

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Ne ölçüde.

kabîlesinden alçak degildir ki kızlarını

vermeyeler Ne kadar

ağırlık isterlerse yok demeyip mâllar

verip araya girip bu söz üzre

2. ne kadar:

Sayfa 155

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Ne ölçüde.

iki Һasreti birbirine ҺavuҺdurmakdır
Eger sөzünü tҺutup Һızı
vermekle rāzı olursañız ne güzel Size
ikrāmlar edip ne Һadar māl

3. ne Һadar:

Sayfa 157

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Ne ölçüde.

‘Aşkdan Һaberi yoğ idi kim bildi
‘aşkıñ Һālī oldur ki ‘āşık
olan kimesne ma‘ şūkun Һavm ü
Һabīlesine ve ne Һadar mūte‘allikātı

4. ne Һadar:

Sayfa 159

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Ne ölçüde.

El-Һıssa eli altında ne Һadar Һabīle
varsa cümle ādemler
cem‘ edip ağır Һapı ile Mecnūnuñ
olduđu maҺalle geldiler Mecnūñu

5. ne Һadar:

Sayfa 189

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Ne ölçüde.

Buyurduđuñuz üzre Һabīlemize Һākim
devlete ve ne Һadar māl daҺı
verirseñiz yābān yerlerde gezip
vahşīleriñ naşīҺat eylemege degmez

6. ne Һadar:

Sayfa 163

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Ne ölçüde, aşırılık anlatır, Һok,
aşırı derecede.*

Nevfel ne Һadar ki luţflar edip ri‘āyet
edegördü Çāre olmadı
DaҺı ziyāde efğānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

ne ma‘nāsı vardır:

1. ne ma‘nāsı vardır:

Sayfa 203

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Ne anlamı var?.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
Һamdü’lillah ben de ‘āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā‘imā
anlar ne yerler ise ben de onu

ne mertebe:

1. ne mertebe:**Sayfa 129**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Hangi dercede (iâdem) olursa
olsun.*

olup gâh gâh kabîlemiz etrâfını dolaşıp
dürlü dürlü beytler söyleyip
neler eyler ma'lûm-ı şerîfiñizdir ki
‘Arab tâ’îfesi ne mertebe âdemiñ

ne miñnet:**1. ne miñnet:****Sayfa 175**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Ne zorluklarla.

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miñnet ile
yapdırıp henüz akçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

ne miqdâr:**1. ne miqdâr:****Sayfa 147**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Ne kadar, nicelik bakımından

*miktar, ölçü anlamlarıyla soru
bildiren bir söz.*

ederseniz varıp babasından isteyip ne
miqdâr māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yâ
kime verirler dediklerinde İbn-i

ne münâsebeti vardır:**1. ne münâsebeti vardır:****Sayfa 161**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Nasıl bir yakınlık olabilir ki?.

ile uşlunuñ arasında ne münâsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip ‘âlem halkı arasında rüsvây
olavuz Eger elbette ver derseñiz

ne müşkil:**1. ne müşkil:****Sayfa 171**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Ne kadar zor.

Ey benim cānānımıñ saçı renginde
siyāh mātem libāslarına giren
kuşcağız ‘Aceb felek seni ne müşkil
şāha kıl edip hicrānlara

ne ola:**1. ne ola:****Sayfa 223**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

"Ne oldu" anlamına kullanılan soru zamiri.

hâlleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir
bâğçeye varmış kim dünyâda misli
yokdur İçinde âb-ı hayât gibi

ne oldu:**1. ne oldu:****Sayfa 217**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

"Ne oldu" anlamına kullanılan soru zamiri.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâliñ şoldu dedikde Leylâ
da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

ne olmaz işdir:**1. ne olmaz işdir:****Sayfa 121**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Gerçekleşmesi mümkün olmayan
(bir türlü gerçekleşmeyen) iş.*

Ahvâllerinden ba‘zı ba‘zı kimesneler
bu hâli tıyduğda
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

ne olsa:**1. ne olsa:****Sayfa 157**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Nasıl sa.

Hâk Subhâne ve Te‘âlânî
kudretindedir Kullarının kimiñ gâh
mağlûb eyler Cenâbınız kabîle halkını
gözünüze aldırmaııp ne olsa

ne şekl:**1. ne şekl:****Sayfa 145**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Nasıl (bir) şekilde.

‘Aceb şimdi ol bî-çâre Mecnûnum
kañğı tağda ve benim derdimle

ağlamağa ve ne şekl şahrâlarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

Kelime Tipi: -

Ne cevap verir, ne anlatır?

2. ne şekl:

Sayfa 131

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Nasıl bir şekil, kılıkta

(musâhipler)?

Murâdım seni imtiḥân idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selâmıñ
kendi rızası yok iken verdiler

ne var idi:

1. ne var idi:

Sayfa 131

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ne olurdu?

kalkar ve ne şekl muşâhibler ile nâz u
niyâz edip şalınmağdadır
‘ Aceb bu ‘âşık-ı bî-çâre derdmend-i
âvâresiniñ ḥâlinden ḥaberi var

ne şekl âdem ola:

1. ne şekl âdem ola:

Sayfa 135

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Nasıl bir insan ola ki?

bir tenhâ yerde oturup тұrmayıp aglar
gâh ḥâline münâsib ‘âşıkâne
beytler söyler ‘ Aceb burda ne şekl
âdem ola diyü müşâvere ederek

mı Ve benim böyle âteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selâm ile bu
ḥasreti bî-çâreniñ bir

2. ne var idi:

Sayfa 131

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Ne olurdu?

mı Ve benim böyle âteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selâm ile bu
ḥasreti bî-çâreniñ bir

ne söyler:

1. ne söyler:

Sayfa 183

Satır: 1

ne var ise:

1. ne var ise:**Sayfa 167**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Her ne varsa, bütün her şey.

kalmış esbābdan ne var ise cümlesini

çıkartıp avcıya teslim edip

Kerem eyle Benim bu esbābımı al şat

Ehl-i 'ıyāline nafağa

ne yatarsıñ:**1. ne yatarsıñ:****Sayfa 199**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Yatmana gerek yok, ne gerek var,
ne hâcet!.*

Ey bî-çāre böyle yābān yerde ne

yatarsıñ Gözüñ aydın olsun

ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan

Leylā senden dağı ziyāde

ne yavuz hayflar edip:**1. ne yavuz hayflar edip:****Sayfa 177**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Nasıl kötülük, yazık etmek.

Periştān olup Babam baña ne yavuz

hayflar edip nā-gāh beni yābāncı

herife

verdi 'Āşık-ı şādıkım olan nā-murād

Mecnūndan ayırdı diyü

ne yüz ile:**1. ne yüz ile:****Sayfa 157**

Satır: 18

Kelime Tipi: **Deyim***Ne yüzle. II Hiç utanmadan,
sıkılmadan, ne cesaretle anlamında.*

Şimdi böyle bir kabīleniñ elinde

bozulursam gayrı 'Arab

içinde ne yüz ile hākim olurum deyip

tarafından bir kaç

ne zamān:**1. ne zamān:****Sayfa 167**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Hangi vakit.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da

ehl-i 'ıyālim ise Ne zamān

etmek getirir diyü baña bakarlar

dedikde Mecnūn üzerinde olan

ne zamān olur:**1. ne zamān olur:****Sayfa 199**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Ne vakte (akşam) olur?

Leylāya haber eyledi Leylā da şād

olup

Āh aḥşām olaydı aḥşām Ne zamān

olur ki varıp cānānımı

necd tağı etrafına:**1. necd tağı etrafına:-****Sayfa 135**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Necd dağının çevresi. II Leylā'nın**kabilesine yakın olan bir dağ. II**Hicaz'ın doğusunda yer alan bir yer.*

tağı etrafına gezip Leylānıñ obası

tarafına varıp Leylānıñ babasına

kabīle halkı

necūd:**1. necūd:****Sayfa 123**

Satır: 25

Necd olup kaynaklarda Nücud şeklinde de geçer. Klasik kaynaklarda, Arabistan yarımadasının sahil şeridini teşkil eden Tihâme üzerinde yükselen bölge veya yüksek kısımları Tihâme ve Yemen'e, alçak kısımları Irak ve Suriye'ye bakan büyük bir bölümü çöl olan geniş arazi için kullanılmaktadır. Bu geniş anlamı dışında Hicaz ile Irak arasında kalan bölgeye de Necid denilir.

Ba'dehu rivāyet olunur ki kabīlesi yanında Necūd derler bir tağıñ yanında Mecnūn her şabāḥ kendiye hem-dem ü maḥrem olan

necūd tağı tarafından:**1. necūd tağı tarafından:****Sayfa 143**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Necūd dağı yönünden.

olup şahrāları lāle-zār etmekteydir deyip gözlerinden mercān dānesi gibi yaşlar döküp gāḥ gāḥ Necūd tağı tarafından Mecnūnuñ

neden:

1. nedendir:**Sayfa 145**

Satır: 5

"Hangi sebepten" anlamında soru zamiri.

gibi gelir Āh u efgānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldiğinizde
yüzün beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde gamdan gayrı

2. neden:**Sayfa 223**

Satır: 13

"Nereden, nasıl" soru zarfı.

dünyāda ‘ömrlerini hevāye vermişler
idi Bu devlete neden lāyık
oldular dedikde ihtiyār cevāb verip

nedīm-i hās eylemişdi:**1. nedīm-i hās eylemişdi:****Sayfa 195**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Has/baş sohbet arkadaşı yapmak.

‘ākıl olduğu eelden pādīshāh ziyāde
maḥabbet edip kendisini
nedīm-i hās eylemişdi

nedir ki:**1. nedir ki:****Sayfa 187**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Nasıl olur ki?.

Ey benim ciger gūšem oğlum İnsānıñ
ḥayvānlarla münāsebeti
nedir ki anlarla olup vaḥşiler gibi
ādemden kaçarsın ve bunuñ gibi

nefesi mübārek kimesne**berekātiyle:****1. nefesi mübārek kimesne****berekātiyle:-****Sayfa 117**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Duası kabul olan (nefesi kuvvetli)

kimsenin bereketi. II Ağzı dualı
kimseler.

mübārek kimesne berekātiyle du‘āsı
müstehāb Ḥaḳ Te‘ālā Ḥazretleri
bana bir evlād ihsān edip cihānda beni
oğul şād eyleye diyü mālını

nefesi tutulacak:**1. nefesi tutulacak:****Sayfa 181**

Satır: 27

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

"Nefesi tutulasica" beddua

anlamında kullanılmıştır.

Mecnûn da çünkü ol nefesi tutulacak

herîfden bu zehirli sözleri

işitdikde hemân-dem haykırıp

kendisini yerden yere çalmağa başladı

nefesimi dutup:

1. nefesimi dutup:

Sayfa 215

Satır: **19**

Kelime Tipi: -

Heyecanlandırmak.

dutup bende tâb u tüvân kıomadı Ve

söze kıadîr olsam bile ‘âşıkıñ bir

bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep

hasb-i hâlimdir ma‘lûm

nefis:

1. nefis:

Sayfa 153

Satır: **21**

Herkes tarafından beğenilen, çok güzel.

nefis yemekler yiyip latîf şerbetler

içildikten sonra biraz beñzi

yerine gelip günden güne

güzellenmeğe başladı Ve her gün

Nevfel

nefsiniñ tekâzâsını salmışdır:

1. nefsinin tekâzâsını salmışdır:-

Sayfa 205

Satır: **4**

Kelime Tipi: -

Nefsinin istek ve arzularından

vazgeçme.

‘aşkın dadını almamışdır Ve ‘âşık

olmağı ancak nefsinin tekâzâsını

şalmışdır ‘Aşk bir hümâdır ki bir

kimesnenin başına sâye şaldıkda

neler eyler:

1. neler eyler:-

Sayfa 129

Satır: **22**

Kelime Tipi: -

Neler yapar ne vaziyettedir.

olup gâh gâh kıabilemiz etrâfını dolaşıp

dürlü dürlü beytler söyleyip

neler eyler ma‘lûm-ı şerîfinizdir ki

‘Arab tâ‘ifesi ne mertebe âdemiñ

nerde:

1. nerde:

Sayfa 137

Satır: 8

*"Hangi yer, hangi taraf"**anlamında soru zamiri.*

aşlā bir cevāb alamadım deyince
 kabīle halkı bu haberden şād
 olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
 getirip nerde rāst geldigini bir bir

nerde:

1. nerde:

Sayfa 127

Satır: 8

*"Hangi yerde?" anlamında soru**zarfi.*

her zamānki obasına gelirdi Oğlunu
 yerinde görmediginden
 Kays nerde gezer diyü su´āl eyledikde
 Leylānıñ aşkıyla

nereden gelip nereye gidersin:

1. nereden gelip nereye gidersin:

Sayfa 187

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Hangi yerden gelip hangi yere
 gitme.*

Babası olduğunu seçemeyip
 Kimsin ki baña bu lūtfu eylersin ve
 nereden gelip nereye gidersin

nereye:

1. nereye:

Sayfa 137

Satır: 27

Hangi yere, hangi tarafa.

böyle yābān yerde terk edip nereye
 gideyim ve kabīleye vardıkda
 bī-çāre vālideñe ne cevāb vereyim ki
 gece gündüz seniñ firākınla

nergis:

1. nergisler:

Sayfa 143

Satır: 20

Nergis çiçeği.

Bu hāl üzre bir yıl geçip çünkü bahār
 vakti gelip cihān yine
 yeñileñdi Sünbülleriñ zülfü perişān
 olup nergisler uykudan uyanıp

nesīm-i seheri:

1. nesīm-i seheri:

Sayfa 125

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Sabah esintisi, rüzgârı. || Aşk
derdinden perişan olan âşık, sabah
esintisinden, habercisinden gelecek bir
haber bekler. Seher vakti esen nesîm,
âşığa sevgilinin saçının kokusunu
taşır.*

Beyt

Ey nesîm-i şehîrî cânda yeriñ var mı
seniñ

nevbet:

1. nevbet:

Sayfa 209

Satır: 27

Sıra. II Aş sırası.

kepçe pilâv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dahı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

nevfel:

1. nevfel:

Sayfa 149

Satır: 27

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-âverleriyle binip şikâr
için tağı ve şahrâları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan hâzîn

2. nevfel:

Sayfa 151

Satır: 3

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Nevfel Mecnûnu bu hâlde göricek
‘Acebâ bu ne şekl âdem
ola deyip ahvâlini şordukda

3. nevfel:

Sayfa 151

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

okuyup feryâd u figân ile deli gönlünü
egler dediklerinde Nevfel
ne ta‘accüb edip

4. nevfele:-e

Sayfa 151

Satır: 19

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

başladı Bes Mecnūnuñ ‘āşıkāne
beytleri Nevfele te‘şir edip yüregini
yağdıkdā Mecnūna teselliyet verip

5. nevfelle:-le

Sayfa 151

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

gönlünü şād eylemedikçe rāḥat
eylemeyip zevk u şafâyı terk edeyim
dedikde Mecnûn söze gelip Nevfelle
du‘âlar edip

6. nevfel:

Sayfa 153

Satır: 7

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

bir kaç gün zevk u şafâñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnūnuñ aşlâ
i‘tikâdı yok Hâk Te‘âlâ Hâzretine

7. nevfel:

Sayfa 153

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Cândır umar efendi ne deñlü muḥâl ise
deyip bu kıavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

8. nevfel:

Sayfa 153

Satır: 18

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Cândır umar efendi ne deñlü muḥâl ise
deyip bu kıavl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

9. nevfel:

Sayfa 153

Satır: 22

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

nefis yemekler yiyip laṭif şerbetler
içildikten soñra biraz beñzi
yerine gelip günden güne
güzellenmege başladı Ve her gün
Nevfel

10. nevfel:

Sayfa 153

Satır: 25

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Nevfel de cān kulağıyla dinleyip
tahsīnler ederdi Bir zamān bu hāl
üzre Nevfel de kendi hālinde
‘āleminde olup her gün bir bāğçaya

11. nevfel:

Sayfa 153

Satır: 26

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Nevfel de cān kulağıyla dinleyip
tahsīnler ederdi Bir zamān bu hāl
üzre Nevfel de kendi hālinde
‘āleminde olup her gün bir bāğçaya

12. nevfel:

Sayfa 155

Satır: 6

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Bes bir maḥallî ile Nevfelin ḥuzūrunda
bu beytleri okuyup ḥazīn
āvāz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnūnuñ zarāfetine ḥayrān olup

13. nevfel:

Sayfa 155

Satır: 25

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

hemān-dem Nevfel ‘askeriyle buyurup
Leylāniñ ḳabīlesi
dil-āverleri daḥı ḥāzır u müheyyā olup
karşıladılar

14. nevfele:-e

Sayfa 155

Satır: 24

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

şafā geldiñiz Anlarda olan silāḥ ‘asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu ḥaberi begleri olan Nevfele
vuḳū ‘üzre beyān eylediklerinde

15. nevfel:

Sayfa 157

Satır: 12

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

yavuz ḥayflar oldu diyü maḥzūn
olurdu Ammā Leylā ‘askerinden
biri Nevfel ‘askeriniñ birini ursa
Bāreka’llāh eliñ var olsun

16. nevfel:

Sayfa 157

Satır: 16

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

olup gitdikçe Mecnûnuñ ‘askeri zebûn
olmağa başladı
Nevfel de bu hâli görüp cân başına
sıçrayıp

17. nevfel:

Sayfa 157

Satır: 21

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

şulh u şalâh olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitti Ve zebûn
olup şulha tâlib olduğı gâyet gücüne
gelip kasâvetlendi Yanında

18. nevfeliñ:-in

Sayfa 157

Satır: 30

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

‘asker ile gelip bir maħalde kulağların
büzüp haberlerin bildirmege
devletliñüzde âsândır dediler Mecnûn
çünkü Nevfeliñ

19. nevfel:

Sayfa 159

Satır: 23

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Nevfel ile görüşüp yine ‘üryân olup
dönüp Bre tur diye gördüler
Çâre olup diñlemedi

20. nevfel:

Sayfa 159

Satır: 25

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Bes Nevfel Mecnûnuñ bu sözlerinden
gâyet perişân olup
gayrete geldi

21. nevfele:

Sayfa 159

Satır: 2

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

şulh olduğun işidip maħzûn olup
ardlarına düşüp varıp
Nevfele du‘âlar edip dedi ki

22. nevfel:

Sayfa 161

Satır: 21

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Nevfel dağı düşünüp
Vaķı‘ā kim deliye ŗimdi ibrām edip
ķızını zūr ile alıversek ĥalk

23. nevfel:

Sayfa 161

Satır: 29

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
kahramanlarından biri.*

Leylānıñ babası vesā‘irleri Nevfel ile
du‘ālar edip
Ĥaķ Te‘ālā ömrünü devletiñi günden
ziyād-ber-ziyād eyleye

24. nevfel:

Sayfa 163

Satır: 9

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
kahramanlarından biri.*

Nevfel ne ķadar ki luķflar edip ri‘āyet
edegördü Ćāre olmadı
Dağı ziyāde efgānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

25. nevfel:

Sayfa 163

Satır: 14

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
kahramanlarından biri.*

ardı sıra ādemler gönderip eķrāfı
aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānıñ

26. nevfel:

Sayfa 163

Satır: 18

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
kahramanlarından biri.*

Gūyā dünyāları kendisine verdiler
Ĥaķķa çok ŗükrler edip
ümīd oldur ki babam Nevfel ile başa
ķıķamayıp ben nā-murādı

27. nevfel:

Sayfa 163

Satır: 22

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
kahramanlarından biri.*

bir demde hevāya verip murādımız
ĥāşıl olur deyip şafāsından durup
oturmazdı Ćünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylānıñ ķabilesi ĥalkı

28. nevfeliñ:

Sayfa 163

Satır: 1

*Leylā ile Mecnūn hikāyesinin
kahramanlarından biri.*

deyip dönüp gittiler Çünkü Mecnûn
yine Nevfeliñ şulh
eylediginden haberdâr oldı

29. nevfel:

Sayfa 165

Satır: 20

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

babasınıñ sürûrundan yüz bulup Niye
hayırlı ‘alâmet degildir deyip
Hele ancağ göreyim ne söyler deyip
vardıqda Nevfel ile tekrâr

30. nevfel:

Sayfa 165

Satır: 28

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Ba‘dehu rivâyet olunur ki nâ-murâd
Mecnûn Nevfeliñ müsâ‘ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile hâtırı
kalıp şahrâlara gitmişdir Tağ

31. nevfele:

Sayfa 165

Satır: 8

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

du‘âlar niyâz eylemege başladı Çünkü
ceng olup Hâk Te‘âlâ
hâzretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
müyesser olmağla kabîle halkı

32. nevfeliñ:

Sayfa 165

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

toğmadan yine tolandı diyü dağı âh
vâhlar edip ümîdini kaṭ‘ eyledi
Bir zamândan soñra Nevfeliñ ‘azîm
‘asker cem‘ edip geldiklerini

33. nevfeliñ:-

Sayfa 165

Satır: 27

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

Ba‘dehu rivâyet olunur ki nâ-murâd
Mecnûn Nevfeliñ müsâ‘ade
eylemediğini bildikde Nevfel ile hâtırı
kalıp şahrâlara gitmişdir Tağ

34. nevfel:

Sayfa 177

Satır: 4

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin
kahramanlarından biri.*

zaḥmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç
olur Aralık yerde birbirinize
‘adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve
geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

nevfel ādemine:

1. nevfel ādemine:-

Sayfa 161

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Nevfel'in askeri.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylānıñ
‘askerine varmak murād eylese
yerden bir taş alıp Nevfel ādemine
urur idi Her-bār Leylānıñ ‘askerin

nevfel ‘askeri:

1. nevfel ‘askeri:-

Sayfa 161

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Nevfel'in askeri.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylānıñ
‘askerine varmak murād eylese
yerden bir taş alıp Nevfel ādemine
urur idi Her-bār Leylānıñ ‘askerin

nevfel ‘askerinden biri:

1. nevfel ‘askerinden biri:

Sayfa 157

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Nevfel'in askerlerinden herhangi
biri.*

niyāz eylerdi Ve Nevfel ‘askerinden
biri Leylā ‘askerinden bir
ādemi urursa İlahī kolum kopsuñ
derdmendi helāk eyledi Āh vāh

nevfel demekle meşhūr bir beg:

1. nevfel demekle meşhūr bir beg:

Sayfa 149

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Nevfel isminde ünlü bir yönetici,
bey.*

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhūr bir beg var
idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok ḥādem
çok hışmına nihāyet yok

nevfel ellerinde:

1. nevfel ellerinde:-

Sayfa 165

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Nevfel'in elinde.

Bu defa murādım mūmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
kabilemiz halkı Nevfel ellerinde zebūn
olup şimdi babam beni

nevfeliñ tarafından:

1. nevfeliñ tarafından:

Sayfa 159

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Nevfel'in yönü. II Nevfel'in
ordusu.*

Anlar dağı Vermeyiz diyü cevāb verip
cenge mübāşeret eylediler
Āhır-kār iki taraftan ceng kuruldu
Nevfel tarafından

2. nevfeliñ tarafından:-

Sayfa 159

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Nevfel'in yönü. II Nevfel'in
ordusu.*

Anlar dağı Vermeyiz diyü cevāb verip
cenge mübāşeret eylediler
Āhır-kār iki taraftan ceng kuruldu
Nevfel tarafından

nevfeliñ askeri:

1. nevfeliñ askeri:

Sayfa 163

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Nevfel'in ordusu.

Lākin ol def'a da Leylānıñ du' āsı

kabūl olmayıp nuşret

Leylā kabilesiniñ halk tarafından

olmak sebebiyle Nevfeliñ askeri

nevfeliñ askerini manşūr u

muzaffer eyleye:

1. nevfeliñ askerini manşūr u

muzaffer eyleye:-

Sayfa 163

Satır: 24

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Allah'ın yardımıyla Nevfel'in
ordusunu üstün ve galip eyle.*

ceng için karşı çıktılar Leylā Cenāb-ı

Hakkā tazarru'lar ve niyāzlar

edip Nevfeliñ askerini manşūr u

muzaffer eyleye diyü Gālib

nevfeliñ askeriniñ elinden:

1. nevfeliñ askeriniñ elinden:-

Sayfa 165

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Nevfel'in ordusundan dolayı.

Nevfeliñ 'askeriniñ elinden tärmār
olup ve zebūn olup ammā
işitdiklerinde
babası maḥzūn olup bir niçe ādemler
ile Nevfeliñ ḥuzūruna

nevfeliñ ḥuzūruna gitdikde:

1. nevfeliñ ḥuzūruna gitdikde:

Sayfa 165

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Nevfel'in makamına çıkmak.

gitdikde Leylā ṣād olup sürūrundan
rakş edip Cenāb-ı Hāk Te'ālāya
yüz biñ şükrlər edip

nevfelin ḥuzūruna:

1. nevfelin ḥuzūruna:

Sayfa 155

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Nevfel'in makamında.

Bes bir maḥallī ile Nevfelin ḥuzūruna
bu beytleri okuyup ḥazīn
āvāz ile nağme eyledi Nevfel
Mecnūnuñ zarāfetine ḥayrān olup

neyle:

1. neylesin:

Sayfa 143

Satır: 2

*"Ne eylesin, ne yapsın, elinden ne
gelir?" anlamında kullanılan bir
ibare.*

āteşi olup gizlice āh eyledikçe felek
āyinesin siyāh
eylerdi Ammā neylesin taşra çıkmağa
ḳudreti olmayıp anası ve

2. neyleyem:

Sayfa 145

Satır: 3

Ne yapayım, ne çare?.

bir dikendir Tūtalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lākin neyleyem ki
ol Mecnūn-ı maḥzūnum yanımda
olmadıḳdan şoñra baña cehennem

n'eyle:

1. n'eylesin:

Sayfa 123

Satır: 17

Ne yapsın, ne eylesin.

āhlar edip kuş gibi uçardı Ammā
n'eylesin anasından babasından
korkduğundan ebsem olurdu

2. n'eylesin:

Sayfa 145

Satır: 29

Ne yapsın, ne eylesin.

anası bî-çäre hayrān olup n'eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luṭf edip kızım bu sözü benden ğayrī
kimseye söyleme kim

3. n'eyleyem:

Sayfa 189

Satır: 19

*"Ne yapayım?" anlamında
kullanılan çaresizlik belirten kelime.*

qabūl eylemek isterim Ammā
n'eyleyem sevdā beni kendi ḥālīme
komayıp ne çäre kendisine kıl
eylemişdir Her ne kadar ki seniñ

4. n'eyleyem:-

Sayfa 191

Satır: 32

*"Ne yapayım?" anlamında
kullanılan çaresizlik belirten kelime.*

Ey benim vücūduma sebep olan
şefkatli babam Benim ḥasretimle
cānıñı Ḥaqqā teslim edip beni ğarīb
koduñ N'eyleyem

n'eylerse eyler:

1. n'eylerse eyler:

Sayfa 151

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Ne yapar eder.

ġālib olduğunuzda ara yere ādemleri
girip size yalvarıp gāh cihān
māllarını 'arz edip n'eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

n'eylersen eyle:

1. n'eylersen eyle:

Sayfa 145

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Ne yaparsan yap, hāl çaresi
bulmak.*

hemān bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere vereğörün yohsa şöñra
'ilāc eylemek güç olur deyip

n'eylersin:

1. n'eylersin:

Sayfa 169

Satır: 24

Ne eylersin, ne yapacaksın?.

verem Eger rāzī olursañ saña da
temessük vereyim Bu hayvāncığı
boğazlayıp n'eylersin şalıver dedikde
avcı nā-çār olup

nice:

1. nice:

Sayfa 137

Satır: 26

"Nasıl" anlamında soru zarfı.

eyledi Babası Mecnūnuñ bu cevābını
işitdikde āh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hālne nice
taħammül edeyim ve seni

2. nice:

Sayfa 139

Satır: 1

"Nasıl" anlamında soru zarfı.

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kızın derdi
ile bağırını hūn eylersin Sen bunda
böyle perişānken anıñla bizim

3. niçe:

Sayfa 213

Satır: 21

"Bir çok, hayli" anlamlarında sıfat.

Niçe zamān bu hāl üzre qaldılar
Yüzlerine gül-āblar saçıp niçe
'ilāclar edip güçle 'ağlları başlarına
gelip Leylā Mecnūnuñ eline

4. nice:

Sayfa 129

Satır: 4

"Nasıl, ne şekilde, hangi surette" anlamlarına gelen ifade.

Biz de bu huşūş için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kızın nice ananın babanın bir
dānesi ise ma'lūm-ı 'izzetiñizdir

5. nice:

Sayfa 139

Satır: 3

"Nasıl" anlamında zarf.

nice huzūrumuz ve rahātımız olsun
'Ālemde bulunmayan kız olsun
tek koç başın sağ olsun kalk hemān
seni anañ yanına götüreyim

6. niçe:

Sayfa 139

Satır: 17

*" Pek çok, çok, bir hayli"**anlamında belgisiz sıfat.*

derd-i cānān ile hemān yüregi ben
 toğramadım Cihān mülkünde niçe
 şāhlar u gedālarda görülmüştür Niçe
 kimseler yokuşa sürülmüşdür

7. niçe:

Sayfa 147

Satır: 6

*" Pek çok, çok, bir hayli"**anlamında belgisiz sıfat.*

Ba' dehu rivāyet olunur ki Benī Esed
 kabīlesi ekābirlerden İbn-i

Selām nāmında bir tāze cevān var idi
 Ğāyet mālđār olup niçe kabīleye

8. nice:

Sayfa 161

Satır: 12

Nasıl.

görüş bağı yanmamışdır Biz de
 sizden luş u kerem umarız
 Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
 dīvāneye ādem nice kız versin Deli

9. nice:

Sayfa 161

Satır: 28

Nasıl.

sizi 'afv eyledim Siziñ bana du'ā-i
 hayrıñız lāzımdır ihtiyārıñız
 elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
 deyip bunlara luş eyledikde

10. nice:

Sayfa 167

Satır: 20

Nasıl.

eylesem gerekdir Benim kār u kesbim
 budur dedikde Mecnūn
 Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
 bunca nice boğazlarsın

11. nice:

Sayfa 179

Satır: 33

Nasıl.

bir yābāne herīf için āh vāhlar edip
 buña nice taħammül olunur Ādem
 böyle kıızı mālīk bile olsa boşayıp
 babası evine gönderi verir

12. niçe:

Sayfa 215

Satır: 30

"Pek çok, çok, bir hayli"

anlamında belgisiz sıfat.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Mecnūna niçe ‘arz-ı maḥabbetler edip
bu ḥāl üzre ḥaylī zamān

13. niçe:

Sayfa 147

Satır: 16

"Pek çok, çok, bir hayli"

anlamında belgisiz sıfat.

şaplanıp biñ cānla ‘āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun ḥaber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabīlesine geldikde
aḳrānlarından niçe ulu

14. niçe:

Sayfa 149

Satır: 25

"Pek çok, çok, bir hayli"

anlamında belgisiz sıfat.

bir devletli beg idi Niçe kabīleye
ḥükm edip cümlesi emrine
muṭī‘ idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

niçe ādemler:

1. niçe ādemler:

Sayfa 159

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Birçok insan.

kendi eleminizde kalırsız Çünkü ceng ü
cidāl olunduḡda orta yere
niçe ādemler girip sizi kendilerine
mutī‘ü rām eylerler deyip gidesiz

nice bir:

1. nice bir:

Sayfa 187

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Nasıl bir şekilde.

vīrāne maḡāralarda nice bir yatıp
kalırsın Ve güzel ‘ömrünü bī-ma‘nā
yerlere zāyi‘ edip nāzenīn ‘ömrünü
aḳarşu gibi tırmadın gitmededir

niçe cāriyelerle:

1. niçe cāriyelerle:

Sayfa 177

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Birçok hizmetli genç kadın.

‘izzet edip bir gümüş maḥfeye bindirip
niçe cāriyelerle İbn-i
Selāmın âdemlerine verip gönderdiler

niçe demdir:

1. niçe demdir:

Sayfa 207

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Çok zamandır, uzun zamandan

beri.

Andaň soňra Mecnūna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cānānım
Leylāyı görmeyip yüzüne

niçe demler:

1. niçe demler:

Sayfa 213

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Çok zamandır, uzun zamandan

beri.

Cānānıñ olan Leylā niçe demler idi ki
iştıyākıñ üzerine ve
āteşine kebāb olur Seni yanına da‘vet
eylemege biñ cānla ṭālib idi

niçe dil-āverler:

1. niçe dil-āverler:

Sayfa 155

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Birçok yiğit.

dil-āverler yanına gelip bahādır
yigitler cem‘ oldu
Andan bir mübārek vaktde yerinden
kalkıp Leylānıñ kabilesine

nice dürlü:

1. nice dürlü:

Sayfa 119

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Çeşit çeşit, çok çeşitli. II Tatlı

söz.

ananın babanın bir dānesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu
Bu hāl üzre Kays üç yaşına girdi Nice
dürlü tatlı söz ile anasını ve

nice gün:

1. nice gün:

Sayfa 117

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Günlerce, birçok gün.

günler şenlikler edip düğün bayram
eylediler ve adını Kays koyup
nân ni‘metle terbiye eylemege
başladılar

2. niçe gün:

Sayfa 169

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Birçok, günlerce.

kaçdılar Mecnûn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnûn bu hâl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

niçe günler:

1. niçe günler:

Sayfa 163

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Günlerce, birçok gün.

zebûn olup nâ-çâr şulh edip dönüp
gitdikde
Leylâ ziyâde perîşân olup niçe günler
yâs u mâtemler eyleyip

2. niçe günler:

Sayfa 181

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Günlerce, birçok gün.

Murâdı ancak seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmağ için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selâma
verip niçe günler düğünler ikisi

3. niçe günler:

Sayfa 209

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Günlerce, birçok gün.

Hakkâ çok şükrler baña gayrilere
eyledigi lutfu eylemeyip
başka yüzden ihsânlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şâd olup o

4. niçe günler:-

Sayfa 221

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Günlerce, birçok gün.

üstüne düşüp ‘aklı başından gitdi Bir
zamândan sonra kalkıp mâtemler
eyledi Ve niçe günler mezârını başını
bekleyip tağlara düşdü Mecnûn

5. niçe günler:

Sayfa 193

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Bir kaç, bir çok, pek çok günler.

üzre zārī zārī feryād u figānlar edip
niçe günler babasınıñ başı ucunu
bekleyip āhir yine şahrālara toğru
çekilip gitdi

6. niçe günler:

Sayfa 201

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Hayli, pek çok gün, zaman.

ziyāde perīşān olup şabr u taḥammülü
kalmayıp āteşlere düşüp niçe
günler feryād u figānlar edip āteş-i
‘aşk

7. niçe günler:

Sayfa 205

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Günlerce.

murādı Mecnūn idi
El-kışşa İbn-i Selāmı defn eylediler Ve
niçe günler yās u

niçe güzel kızları:

1. niçe güzel kızları:-

Sayfa 131

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Birçok güzel kız.

Niçe güzel kızları Mecnūna satıp
ögdiler Bes bī-çāre Mecnūn
çünkü hışımlarından bu iki cevābı işitdi
Perīşān yaķasın yırtıp kendiyi

niçe in ‘āmlar iḥsānlar eyledi:

1. niçe in ‘āmlar iḥsānlar eyledi:-

Sayfa 177

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Hayli nimette ve bağışta
bulunmak.*

olup ağızlarını cevāhirler ile tıdudurup
niçe in ‘āmlar ve iḥsānlar eyledi
Bir zamāndan soñra Leylā geldikde
İbn-i Selām niçe ṭabaklar

niçe kerre:

1. niçe kerre:

Sayfa 207

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Pek çok kez.

Ey benim yār-i kādimim bunca
zamāndan beri benim ḥaylī

zaḥmetim çekip niçe kerre baña
cānānımdan ḥaber getirip beni şād

niçe kimseler:

1. niçe kimseler:-

Sayfa 139

Satır: **18**

Kelime Tipi: -

Çok insanlar.

derd-i cānān ile hemān yüregi ben
toğramadım Cihān mülkünde niçe
şāhlar u gedālarda görülmüştür Niçe
kimseler yoğuşa sürülmüşdür

niçe koyunlar ve develer kurbān

edip:

1. niçe koyunlar ve develer kurbān

edip:-

Sayfa 117

Satır: **24**

Kelime Tipi: -

*Birçok (sayısız) koyun ve deveyi
kurban etmek.*

olup şād oldular Ḥaḳ Te‘ālāya çok
şükrler edip şadaḳalar verip
niçe koyunlar ve develer kurbān edip
fuḳarāya üleşdirdiler Ve nice

niçe niçe:

1. niçe niçe:

Sayfa 219

Satır: **21**

Kelime Tipi: -

Çok, birçok, hayli.

yaşlar dökerek Leylānıñ mezārına
varıp üstünde niçe niçe feryād u
figānlar edip andan soñra şahrāya
gidip āh vāhlar edip Mecnūnuñ

2. niçe niçe:

Sayfa 127

Satır: **1**

Kelime Tipi: -

*"Çok, birçok" anlamında
kullanılan zarf.*

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
teselliler verip dönüp
yine kabīlelerine getirdiler rāḥat
oldular

niçe niyāzlar edip:

1. niçe niyāzlar edip:-

Sayfa 211

Satır: **28**

Kelime Tipi: -

Hayli Allah'a yalvarmak.

kerre dahı cānānımı görebileydim Ve
ḥüsnü gülzārını temāşa edip

yañağı güllerine elim ereydi deyip niçe
niyâzlar edip gözlerinden

niçe olur:

1. niçe olur:-

Sayfa 211

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Çok (vakittir).

Niçe olur haylî zamândır ki ‘âşık u
şâdık yârim olan Mecnûnu
bir gün da‘vet edip görüşmek istedim
Lâkin bir aralık bulamadım

niçe sözler söyleyip:

1. niçe sözler söyleyip:-

Sayfa 183

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Pek çok söz söylemek.

olup servi gibi dâ‘imâ ber-ķarârım
deyip kendi kendi buña benzer
niçe sözler söyleyip feryâd eyledi

niçe tabaklar cevâhirler altın saçıp:

1. niçe tabaklar cevâhirler altın

saçıp:

Sayfa 177

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Hayli tabak (tabak) cevher, altın
dağıtmak.*

cevâhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan soñra ‘azîm
ziyâfetler olup bir mübârek vâktde
İbn-i Selâmı içeri koydular

niçe tuhfeler hazırlayıp:

1. niçe tuhfeler hazırlayıp:

Sayfa 175

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Birçok armağan hazırlamak.

hemân nâ-murâd Mecnûna ayakdaş
olmağdan ğayrı çâre kalmaz
deyip niçe tuhfeler hazırlayıp
tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

niçe va‘deler edip:

1. niçe va‘deler edip:

Sayfa 183

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Birçok söz vermek.

etdikçe sen nâz edip ben nâ-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki

ben perîşânîñ eline gire dedikçe baña
niçe va'deler edip dürlü dürlü

niçe va'dler:

1. niçe va'dler:

Sayfa 159

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Birçok söz. II Sevgiliye
kavuşturma sözü kastedilmiştir.*

cefânız muqaddemâ bu bî-çāreye
bulaşdıñız Niçe va'dler ve luţflar
eyledikde benim sulţânım bu bir olmaz
işdir Hemân bir kaç gün

niçe yıllar:

1. niçe yıllar:

Sayfa 187

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Hayli seneler.

Sen ise andan haberiñ yok Olmaz
sevdâlarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tıtalım ki niçe
yıllar böyle yâbân yerlerde gezip

niçe zahmetler:

1. niçe zahmetler:

Sayfa 185

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Hayli zorluklarla (yol girmek).

bir âdem râst gelip gördüm Ğālibā ki
ol aradığın kimsedir dedikde
pîr de mağāranın nişānını alıp niçe
zahmetler ile yola girip şabah

niçe zamân:

1. niçe zamân:

Sayfa 191

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Çok zaman.

toğru revân oldu Varıp ğam u ğuşşa ile
döşeklere düşüp niçe zamân
hasta olup kaldı

2. niçe zamân:

Sayfa 205

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, epey zaman.

Ba'dehu rivāyet olunur ki
Leylā niçe zamân İbn-i Selāmiñ
yanında olup dā'imā Mecnūnuñ

3. niçe zamān:**Sayfa 205**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, epey zaman.

aşlā çāre olmayıp niçe zamān dōšek
esīri oldu Āhīr-kār va‘desi
tamām oldu Bir gün Hakkıñ emrine
gitdi Kābile halkı bir yere gelip

4. niçe zamān:**Sayfa 211**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, epey zaman.

üzre vāfir zamān geçdi
Bu tarafından Mecnūn niçe zamān kadir
olmuş gibi ol yerde

5. niçe zamān:**Sayfa 219**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, epey zaman.

Ve niçe zamān meyyit gibi yatıp
ba‘dehu

6. niçe zamān:**Sayfa 221**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, epey zaman.

zārilerle cihānı dutup firāk-ı yār ile
hālī dīger-gün olup ve kendi gāyet
zebūn olmuşdur Bu hāl üzre niçe
zamān geçip āhīr Leylānıñ firākı

7. niçe zamān:**Sayfa 211**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, epey zaman.

uçurdular Dağı degildir bu tarafından
Leylā ise kabīlesine gelip anası
ve babası ile hāl ü hātır tūruşdular
Niçe zamān oturup

8. niçe zamān:**Sayfa 213**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, epey zaman.

Niçe zamān bu hāl üzre kaldılar
Yüzlerine gül-āblar saçıp niçe
‘ilāclar edip güçle ‘ağlları başlarına
gelip Leylā Mecnūnuñ eline

9. niçe zamān:**Sayfa 183**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, bir hayli zaman.

ibtidā söyledigi söz gönlüne ziyāde
te‘şirler eylemişken niçe zamān bu
hāl üzre feryād u fiğān eyledi Bes
Mecnūn bu haberi iştdikden şöıra

10. niçe zamān:**Sayfa 193**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Epey vakit.

Seniñ bildiğñ söz degildir deyip gitdi
Bes tağlara gidip niçe zamān anda
olup vaḥşilerle alışdı Qaplan

11. niçe zamān:**Sayfa 211**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Hayli, epey vakit.

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
ḥayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup ḥattā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

niçe zamāndan berī:**1. niçe zamāndan berī:****Sayfa 137**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Hayli zamandan bu yana.

berī ḥidmet-i şerefñizden dūr olup
tekaşşurluḡ ederim ammā bu işde
benim zerre ḳadar günāhım yokdur
‘Aşḳ derler bir pādīşāh vardır ki

2. niçe zamāndan beri:**Sayfa 199**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Hayli zamandan bu yana.

Baba āteş-i ‘aşḳın bundan ziyāde
yakīn olmaḡa taḥammülü
yokdur Hālā niçe zamāndan beri
ortanızda ḥasretler ziyāde olup

niçe zamāndır:**1. niçe zamāndır:****Sayfa 213**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Çok uzun zaman, epey zaman.

Lâkin niçe zamândır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkâ çok
şükrleri ki bu gün kabîle tenhâ kalıp
ekşer-i halkı bir maşlahat için

Avcı da bu Mecnûnuñ bu hâline bakıp
hayrân olup
‘Acabâ bu dîvâne n’için ağlar ki
derken bir zamândan soñra

n’için:

1. n’için:

Sayfa 171

Satır: 12

Neden, hangi sebeple?

şabâhıña ahşâm edip saña böyle zülfü
gibi siyâh esvâblar giydirip
yakıp yandırmışdır Eger ‘aşk ehli degil
iseñ n’için bu siyâhları

2. n’için:

Sayfa 179

Satır: 32

Neden, hangi sebeple?

Bunca zamândır ki bu kadar zahmet
ile ele getirdikten soñra
n’için vaşl-ı sevdâsında olmayıp turup
bakarsın Seniñ yüzüñe karşı

3. n’için:

Sayfa 167

Satır: 12

Ne için, hangi sebeple?

4. n’için:

Sayfa 169

Satır: 14

Ne için, hangi sebeple?

mişlli av elime geçmiştir Çünkü
buncalayın şikâr elime girdi
Ben anı bî-ma‘nâ yere n’için
şalıvereyim dedi

5. n’için:

Sayfa 193

Satır: 18

Ne için, hangi sebeple?

Be hey dîvâne bunca zamândan beri
‘aşkıyla nâlân olduğıñ
güzeliñ şüretini n’için bozduñ dedikde
Mecnûn da cevâb edip

6. n’için:

Sayfa 131

Satır: 4

Ne için, hangi sebeple?

servi boylu gül yañaqlı yâkût dudaklı
nâzenin mâh-pâre kızlar

alıverelim Bî-ma‘nâ yâbândan n’için
kız ârzû edersin kabîlemiz

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Güzel yüzlü, nazlı sevgili.

nigâr:

1. nigârîñ:

Sayfa 201

Satır: 21

Resim gibi güzel (sevgili). II

Leylâ.

ol nigârîñ zülf-i dāmına düşürüp biñ
cânla ‘âşık oldu Derdi ile
bî-ķarâr olmuşdu Her ne ķadar ara
yere âdemler koyup ‘amucasından

nigâr-ı nâzenînim:

1. nigâr-ı nâzenînim:

Sayfa 131

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Güzel, nazlı sevgili.

göründü Ve nigâr-ı nâzenînim yüzün
göstermeyip başına firāk
şālını bürüyüp rāḫat günlerim miḫnet ü
ğam olup maḫzûn gönlüm

2. nigâr-ı nâzenînim:

Sayfa 131

cünûna ķarâr verdim Ḥalk-ı ‘âlem ne
derse desinler deyip gāhice
‘Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim
kimler ile oturup ve kimler ile

nihâyet:

1. nihâyet:

Sayfa 183

Satır: 19

En son, sonunda.

âvâreden maḫabbetiñ ķalkıp
uşanmışsız Nihâyet ol eyledigîñ ‘ahd
ü peymânlar hep cümle yalan yerlere
mi idi Kânı seniñ ol serv-i

2. nihâyet:

Sayfa 183

Satır: 3

Sonuç olarak, sonunda.

Nihâyet aşlâ yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḫabbetiñ üzre ber-ķarâr olup ğayrı
kimseye rām olmak muḫâldir

nikâh edelim:

1. nikāh edelim:**Sayfa 129**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Bir erkekle bir kadının evlilik
birliği kurmasını sağlayacak evlilik
akdi.*

Luṭf edip ‘özü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir

Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāh
edelim Soñra her ne zamān

nikāh edip:**1. nikāh edip:****Sayfa 177**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Evlilik akdi.

diyü ādem getirdip İbni Selāma nikāh
edip du‘ā vü şenālar
olunup

2. nikāh edip:-**Sayfa 177**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Nikāhlamak, evlendirmek.

Hāḫ Te‘ālā birbirlerine mübārek
eyleye dediklerinde çünkü

kendisini İbn-i Selāma nikāh edip
vereceklerin işitdi

3. nikāh edip:**Sayfa 129**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Bir erkekle bir kadının evlilik
birliği kurmasını sağlayacak yasal
işlem.*

Leylāyı oğlum için isterüm nikāh edip
ikisin bir yere getirelim
dedikde sā‘ir kabīle a‘yānı da

4. nikāh edip:-**Sayfa 149**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Evlendirmek.

vaḫtde sizlere ḫaber ederiz Gelip nikāh
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü şenā ḫavl u
ḫarār eylediklerinde

nikāh eylemege:**1. nikāh eylemege:****Sayfa 175**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Evlendirmek.

ḥazretiniñ de emri üzre kızınızı nikāḥ
eylemege geldik Ma'lūm-ı
devletiñizdir ki

nikāḥ eyleye:

1. nikāḥ eyleye:-ye

Sayfa 177

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Nikah kıymak, evlenmek.

Leylānıñ babası

Ma'ḳūl deyip hemān ol sā'at Leylāyı

biñ altına nikāḥ eyleye

nikāḥı altındayım:

1. nikāḥı altındayım:

Sayfa 199

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Evli olmak.

fırāklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
ḥālā İbn-i Selāmıñ nikāḥı altındayım
Gerçi anıñ ḥaberi yok ammā

ni' met verdiklerinde:

1. ni' met verdiklerinde:

Sayfa 195

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Yiyecek vermek.

görüp dā'imā ni' met verdiklerinde
velīyyü'n-ni' met bilip girdikçe
ikrāmlardı Ḥayvānlar da yanlarına
varıp bunları oḥşayıp arḳaların

ni' meti ile ğark olup:

1. ni' meti ile ğark olup:

Sayfa 117

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Bolluğa karışmak. II Zengin,
fakir (herkes) bolluğa karışır.*

gidip olduḳda atlar ve develer
bağışlayıp 'izzet ü ikrām ile gönderirdi
Ve cümle ḳabīlenin bayı gedāsı
ni' meti ile ğark olup her

ni' metiñ hakkını bilir:

1. ni' metiñ hakkını bilir:

Sayfa 197

Satır: 30

Kelime Tipi: **Argo**

*(Yediği) ekmeğin hakkını bilir
(korur).*

oğlanınıñ yiye gelip helāk
idegelmişken birisi kendilerini gözetse

ni' metiñ haqqını bilir Ol kimseyi kaçā
incitmeyip anıñla yār olup

nişān bulmaya:

1. nişān bulmaya:

Sayfa 219

Satır: 1

Kelime Tipi: -

İşaret, iz bulmamak.

nişān bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaqasın feryād u
fiğānından kılmaya ve bir vāsiyetim
dağı oldur ki Mecnūnum

nişanlı:

1. nişanlı:

Sayfa 175

Satır: 23

*Evlenmek için söz verip yüzük
takmış olan kimse, adaklı.*

Bizim nişanlı dil-berimizdir ihmāl
eylememek gerekdir Belki bir
yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
verirlerse şöñra size güç olup

2. nişānlımı:

Sayfa 175

Satır: 24

*Evlenmek için söz vermiş olan
kimse. II Leylā kastedilmiştir.*

Bizim nişanlı dil-berimizdir ihmāl
eylememek gerekdir Belki bir
yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
verirlerse şöñra size güç olup

nitekim:

1. nitekim:

Sayfa 217

Satır: 13

Nitekim.

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır ẖasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

niyāz edip:

1. niyāz edip:

Sayfa 171

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Yalvarmak.

geçiniriz dediklerinde Mecnūn ẖarıya
niyāz edip
Beni bunuñ yerine bağla ki zencire
urmağa müstaẖaḳ aşl benim

niyāz etdikçe:**1. niyāz etdikçe:****Sayfa 183**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*(Âştğın) isteğini arz etmesi,**bildirmesi.*

etdikçe sen nāz edip ben nā-ümīd olup
 seniñ zülfün ne ihtimāldir ki
 ben perīşānıñ eline gire dedikçe baña
 niçe va‘deler edip dürlü dürlü

niyāz eyledi:**1. niyāz eyledi:****Sayfa 201**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Yalvarmak.

İşde cānānıñ qarşıda oturup saña selām
 eyledi Ve bir iki beyt
 oğusun diyü niyāz eyledi dedikde
 Mecnūn da cūş u hurūşa gelip

niyāz eyledikde:**1. niyāz eyledikde:****Sayfa 169**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Yalvarmak.

bu sözüñü kabūl edip şu bī-çāreyi
 āzād eyle diyü niyāz eyledikde
 Hoş sözün güzel ammā şimdi gāyetle
 zarūretim vardır Gel bu

niyāz eylemege:**1. niyāz eylemege:****Sayfa 165**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Bir dileğin yerine getirilmesi için
 yalvarma, dua etme.*

du‘alar niyāz eylemege başladı Çünkü
 ceng olup Hāk Te‘ālā
 hazretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
 müyesser olmağla kabīle halkı

niyāz eylerdi:**1. niyāz eylerdi:****Sayfa 157**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Yalvarmak; rica etmek, dilemek.

niyāz eylerdi Ve Nevfel ‘askerinden
 biri Leylā ‘askerinden bir

ādemo urursa İlahî kolun kopsuñ
derdmendi helāk eyledi Āh vāh

niyāzlar eyledi:

1. niyāzlar eyledi:

Sayfa 221

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarıp dua etmek.

eyledi ki Ey cümle maḥlūkātı yokdan
var eden Cenāb-ı Müte'āl
ğayrı cānān 'aşkına ve firākına bu
za'if kuluñda şabra taḥammülü

2. niyāzlar eyledi:

Sayfa 199

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarıp dua etmek.

baña ḥaber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

3. niyāzlar eyledi:

Sayfa 199

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Yalvarmak.

baña ḥaber eyle diyü niyāzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

niye:

1. niye:

Sayfa 145

Satır: 6

*Bir şeyin sebebini sormak için
kullanılır; niçin, neden.*

gibi gelir Āh u efğānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldigiñizde
yüzüñ beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde gamdan ğayrı

2. niye:

Sayfa 149

Satır: 3

*Bir şeyin sebebini sormak için
kullanılır; niçin, neden.*

Yemek yendikten soñra bunlar da
niye geldiklerini beyān edip
Ḥazret-i Ḥaḳḳıñ buyurduğı üzre
kızınız Leylāyı kabilemiziñ ser-

3. niye:

Sayfa 165

Satır: 19

*Bir şeyin sebebini sormak için
kullanılır; niçin, neden.*

babasının sürûrundan yüz bulup Niye
 hayırlı ‘alâmet degildir deyip
 Hele ancak göreyim ne söyler deyip
 vardıkda Nevfel ile tekrâr

niyyet:

1. niyyetine:-

Sayfa 127

Satır: 31

Amaç, maksat, meram.

olan dostluğu dahı muhkem eylemek
 niyyetine gelip Hâk
 Te‘âlâ Hâzretlerinin emri üzre kızıñız

niyyet edip:

1. niyyet edip:

Sayfa 133

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bir şeyi yapmayı zihinde

tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.

müşkil iş varsa Hâk'ın lutfuyla hep
 anda feth olur Ol senede
 hacca gitmege niyyet edip
 mühimmâtını hâzır kıldılar Ve Kaysı
 dahı

nûra ğark olmuş:

1. nûra ğark olmuş:

Sayfa 223

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Nur ile dolmak.

feryâd u figân edip orta yerinde bir şu
 kenârında altından bir taht
 kurulup nûra ğark olmuş Leylâ ile
 Mecnûnuñ şûreti oturup gâh

nuşret:

1. nuşret:

Sayfa 163

Satır: 27

Allah'ın yardımı.

Lâkin ol def‘a da Leylânın du‘ âsı
 kabûl olmayıp nuşret
 Leylâ kabîlesinin halk tarafından
 olmak sebebiyle Nevfelin ‘askeri

2. nuşret:-ı

Sayfa 165

Satır: 8

Allah'ın yardımı.

du‘ âlar niyâz eylemege başladı Çünkü
 ceng olup Hâk Te‘âlâ
 hâzretinin öyle bu kerre nuşret Nevfele
 müyesser olmağla kabîle halkı

O

o:

1. o:

Sayfa 167

Satır: 27

"O" işaret zamiri.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i 'ıyālīm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña baqarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

2. onu:

Sayfa 203

Satır: 26

"O" işaret zamiri. II Yenilen

yemekler.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
ḥamdü'lillāh ben de 'āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā'imā
anlar ne yerler ise ben de onu

3. o:

Sayfa 175

Satır: 5

İşaret sıfatı. II Zincir.

Bre Allahdan bulası Ben o zencīri
demirciye ne miḥnet ile

yapdırıp henüz akçesini daḥı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencīr

4. o:

Sayfa 209

Satır: 32

İşaret sıfatı.

Ḥaḳḳa çok şükrler baña ğayrilere
eyledigi lutfu eylemeyip
başka yüzden iḥsānlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şād olup o

oba:

1. obaya:

Sayfa 123

Satır: 12

Göçerlerin yaşadıkları köy.

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnūn da dā'imā ağlardı Mecnūn
ise obaya yaklaşıdıkda Leylānıñ
tevābi'i zopa ile taşra uğradıp

2. obasına:

Sayfa 127

Satır: 7

Göçerlerin yaşadıkları köy.

her zamānki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden

Ḳays nerde gezer diyü su'āl eyledikde
Leylānīn 'aşkıyla

ḳarībīne getirip ziyāfetler eylediler
Yemeklerinden soñra muşāḥabete

3. obasına:-

Sayfa 149

Satır: 2

Göçerlerin yaşadıkları köy.

ḥaber olup Ḥoş geldiniz diyü istikbāl
eyleyip 'izzet ü ikrām
ile obasına gidip ziyāfetler eyledi

4. obasına:-

Sayfa 201

Satır: 14

Göçerlerin yaşadıkları köy.

feryād u fiğān ederek şahrāya toğru
çekilip gitdi Leylā da
dönüp obasına geldi

oba ḳarībīne getirip:

1. oba ḳarībīne getirip:-

Sayfa 127

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Çadırların bulunduğu alanın
yakınına getirmek.*

Ḥoş geldiniz ḳādemler getirdiniz diyü
i'zāz u ikrām ile oba

obadan taşra çıkarmayıp:

1. obadan taşra çıkarmayıp:-

Sayfa 123

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Obadan dışarı çıkarmamak. II
Leylā'nın babası tarafından dışarı
çıkmasına izin verilmemesi.*

ḳızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnūn da dā'imā ağıldı Mecnūn
ise obaya yaklaşıldıda Leylānīn
tevābi'i zopa ile taşra uğradıp

obanīn etekleri açılıp:

1. obanīn etekleri açılıp:

Sayfa 125

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Obanın yamaçlarının açılması,
görünmesi. II Leylā'nın güzelliğinden
dolayı obanın yamaçlarının
aydınlanması.*

etegine varıp uzakdan Leylānīn
obasına toğru bakıldıkda gördü ki

obanıñ etekleri açılıp Leylā ayın on
dördü gibi obanıñ içinde

obanıñ etrāfını:

1. obanıñ etrāfını:

Sayfa 125

Satır: 25

Kelime Tipi: -

(Leylā'nın) köyünün çevresi.

yaşlar akar Mecnūn karşıdan gelip
şağa şola bakıp obanıñ etrāfını
tenhā gördükde hemān-dem ileri āh u
efgānlar edip Leylā da hasret

obanın etrafını alıp:

1. obanın etrafını alıp:

Sayfa 213

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Obanın etrafını çevirmek;
gözetlemek.*

arşlanlar vesā'ir vahşī cān-āverler ise
obanın etrafını alıp
kuş uçurmazlardı Kabīle halkından bir
iki ādem haṭā ile ol maḥalle

obanıñ etrāfını tolanıp:

1. obanıñ etrāfını tolanıp:-

Sayfa 199

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Obanın çevresini kolaçan etmek.

getireyim deyip 'azīmet eyledi Bes
Leylānıñ olduğı yere varıp
uzakdan obanıñ etrāfını tolanıp bir
tarīk ile Mecnūnuñ geldigini

obanıñ içinde olan şuffeniñ

üzerinde:

1. obanıñ içinde olan şuffeniñ

üzerinde:-

Sayfa 125

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Köyün içinde üstü kapalı yanları
açık gölgeliğin üzerinde. II Oturmak.*

olan şuffeniñ üzerinde karar edip
hasret gözleriyle Mecnūnuñ gelip
geçtiği yerlere ve yola bakıp hicrān
gözlerinden inci dānesi gibi

ocağı sönüp:

1. ocağı sönüp:-

Sayfa 189

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Ailenin dağılmasına yol açmak.

ocağı sönüp kabîle şāhibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ğayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tutup bu

ogl:

1. oglum:

Sayfa 137

Satır: 13

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Seslenme ünlemi olarak kullanılmıştır.

Ey gözüm nuru ve gönülüm sürürü
oglum Bu seniñ sevdāñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnûn babasının ayağına düşüp

oğlan:

1. oğlan:

Sayfa 119

Satır: 12

Cinsiyeti erkek olan evlat.

diyü ol yerde bir mübârek mekteb
hocası var idi Ol vilâyet ekâbirlerinin
evlâdı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta'lim ü te'dip

2. oğlanı:

Sayfa 137

Satır: 11

Erkek evlat (Mecnûn).

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hâlde gördükde gözlerinden
yaşlar revân olup yanına gelip

3. oğlanıñ:

Sayfa 127

Satır: 12

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

eylerdi Derdmendiñ hâli ziyâde
perîşân olmuşdur Tamâm-ı ahvâli
bir bir beyân eylediklerinde babası
böyle oğlanıñ aşk sevdâsına

oğluñu arayıp bulup:

1. oğluñu arayıp bulup:-

Sayfa 185

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un babasının) evladını
arayıp bulması.*

Bu Maḥal Mecnûnuñ Babası Oğluñu
Arayıp Bulup

Naşihat Edip İlzâm Edemeyip Me'yūs

Olup Geldigidir

oğlunuñ dīvâneligi ziyâde olup:

1. oğlunun dīvāneliği ziyāde olup:-

Sayfa 185

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Evladının deliliğinin çoğalması.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünki gördü
ki Mecnūnūn babası
oğlunun günden güne dīvāneliği
ziyāde olup dā‘imā yābānlarda
gezmege

öğren:

1. öğrenip:

Sayfa 119

Satır: 15

*Bilgi edinmek, yetenek ve beceri
kazanmak.*

eyledi Kays dersini bir kerre
hocasından aldığı gibi öğrenip bir dağı
okutmağa hācet kımayıp ‘aklı kıvī idi

oğul:

1. oğul:

Sayfa 137

Satır: 26

*Erkek cinsten olan genç kimseler
için kullanılan hitap sözü.*

eyledi Babası Mecnūnūn bu cevābını
iştirikde āh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hāliline nice
taħammül edeyim ve seni

2. oğul:

Sayfa 137

Satır: 30

*Erkek cinsten olan genç kimseler
için kullanılan hitap sözü.*

ağlamaktağır Ve dā‘imā hasretiñ
āteşiyle yüregiñ dāğlamaktađır
Āh oğul diyü feryād eyledikçe anı
işidenleriñ şabrı taħammülü

3. oğul:

Sayfa 139

Satır: 5

*Erkek cinsten olan genç kimseler
için kullanılan hitap sözü.*

ümīd oldur ki derdiñe bir çāre bulavuz
oğul Sözümü tutup āhır
demde beni ağladıp maħzūn eyleme
dedikde Mecnūn babasından

4. oğul:

Sayfa 117

Satır: 18

Erkek çocuk.

mübârek kimesne berekâtiyle du‘âsı
müstehâb Hâk Te‘âlâ Hâzretleri
bana bir evlâd ihsân edip cihânda beni
oğul şâd eyleye diyü mālını

5. oğlunu:-

Sayfa 127

Satır: 7

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

her zamânki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden
Kays nerde gezer diyü su‘âl eyledikde
Leylânîñ ‘aşkıyla

6. oğlum:-

Sayfa 129

Satır: 1

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

Leylâyı oğlum için isterüm nikâh edip
ikisin bir yere getirelim
dedikde sâ‘ir kabîle a‘yânı da

7. oğlum:

Sayfa 133

Satır: 17

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

Harem-i Şerîfe götürüp Benim oğlum
bu maḥalde her ne du‘â
olunursa Hâk Te‘âlâ kendi lutf u
kerreminden kabûl eder Murâd

8. oğlunuñ:-

Sayfa 133

Satır: 16

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

bir maḥfeye koyup Beytullaha revân
oldular Günlerde bir gün Kâ‘be-i
Mükerremeye vâsıl olduğda
Mecnûnuñ babası oğlunuñ eline
yapışıp

9. oğlunu:-

Sayfa 135

Satır: 9

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

Āgâh olup Oğlunu Aradığdır
Çünkü Mecnûn babası ile ḥacdan gelip
yine eski ‘âdeti üzre Necd

10. oğlum:

Sayfa 187

Satır: 15

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

Ey benim ciger gūşem oğlum İnsānıñ
 Һayvānlarla münāsebeti
 nedir ki anlarla olup vaḥşīler gibi
 ādemden kaçarsın ve bunuñ gibi

11. oğlum:-

Sayfa 189

Satır: 4

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

olmaz sevdādan ferāğat eylemezseñiz
 bilirim ki sonra pişmān
 olursun Lākin şoñ pişmānlık fā‘ide
 vermez Benim oğlum kalk hemān

12. oğluñuz:-

Sayfa 129

Satır: 20

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

babası nā-çār olup
 Sözüñ togrusu budur ki oğluñuz bir
 dīvāne yollu ādem

13. oğlunu:

Sayfa 135

Satır: 5

Cinsiyeti erkek olan evlat. II

Mecnûn.

yaşlar revān oldu Oğlunu yanına alıp
 nā-murād dönüp
 kabīlesine geldi

oğul yüzü görmediginden:

1. oğul yüzü görmediginden:-

Sayfa 117

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Erkek çocuk sahibi olamamak.

idi Ancağ bunca zamāndan beri hīç
 evlādı olmayıp oğul yüzü
 görmediginden dā‘imā evlāda ḥasret
 olup ol arzū ile cigeri kebāb

ohsa:

1. ohşadı:

Sayfa 151

Satır: 11

Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini

*bir şeyin üzerinde yavaş yavaş
 gezdirmek, okşamak.*

ohşadı Ve ādemlerine

Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
 dahı yemek getirdi

2. ohşayup:

Sayfa 119

Satır: 7

Sevgi, şefkat belirtisi olarak. II
Mecnûn'u sevmek.

güzel ma'şûm gördükçe ohşayup Hâk
Te'âlâya yaramaz gözden
şaklasın diyü du'âlar edip muhabbetler
ederlerdi

3. ohşadıkça:

Sayfa 195

Satır: 3

Okşamak. II Mecnûn'un
hayvanları sevmesi.

her kavgısın çağırsa yanına gelip
ohşadıkça onlar da Mecnûna
mülâyemetler gösterip severdi Bu
hayvânlarıñ içinde bir güzel

4. ohşayıp:

Sayfa 195

Satır: 30

Okşamak. II Cevânın aslanları
sevmesi.

görüüp dâ'imâ ni'met verdiklerinde
velîyyü'n-ni'met bilip girdikçe
ikrâmlardı Hayvânlar da yanlarına
varıp bunları ohşayıp arkaların

oklar atılıp:

1. oklar atılıp:-

Sayfa 155

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Ok fırlatmak.

İki 'asker birbirine katılıp orta yerde
oklar atılıp gâh kılınç gâh
mızrâk iki taraftan vâfir âdemler helâk
oldu

oku:

1. okurlardı:-

Sayfa 119

Satır: 22

Eğitim ve öğretim almak.

olup adına Leylâ derler idi Hikmet
Allah anı dahı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

2. okurken:-

Sayfa 121

Satır: 5

Eğitim ve öğretim almak.

başladılar Ve derslerin okurken
kitâbların kapayıp açmazdan şive
bâbını okuyup ezber eylemege
başladılar Hafta başı olduğda aralık

3. okuduñ:-**Sayfa 197****Satır: 18***Okuyup üflemek.*

Pādişāh da arslanıñ elinde şağ
 kaldığına hayrān olup
 Sihr mi bilirdiñ yoħsa bir du‘ā mı
 okuduñ ki aşlanlar seni helāk

okut:**1. okudurdu:-****Sayfa 119****Satır: 13**

*Okumasını, öğrenmesini
 sağlamak. II Hoca'nın, Mecnûn'u
 yetiştirmesi.*

edip okudurdu Bir mübārek vakitte
 ziyāfetler edip dū‘ā vü şenā ile
 hocaya verdiler Bes hocası elifden
 bādan okutmaga başladı nafiz

ol:**1. olur:****Sayfa 209****Satır: 10**

*"Uygun düşmek", anlamında
 yardımcı fiil.*

elimle üleşdirsem ol daħı eline bir
 çanağ alıp aralığa girse ol vaħtde
 görüşmek olur dedi

ol:**1. olmağla:-****Sayfa 129****Satır: 11***Olmak.*

daħı küçücükdür olmağla ere verecek
 vaħti degildir ve hem cihāzı
 daħı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
 ediñ vaħti geldikde sizden ‘aziz

2. olduğun:-**Sayfa 147****Satır: 15***Olmak.*

şaplanıp biñ cānla ‘aşığ oldu Ve kimiñ
 kıızı olduğun haber alıp āh
 vāhlar edip dönüp kabilesine geldikde
 akrānlarından niçe ulu

3. olduğunuzda:-**Sayfa 151****Satır: 31***Olmak.*

ğālib olduğunuzda ara yere ādemleri
 girip size yalvarıp gāh cihān

māllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

4. olan:

Sayfa 155

Satır: 24

Olmak.

şafā geldiñiz Anlarda olan silāh ‘asker
bizde de var dediklerinde

gelip bu haberi begleri olan Nevfele
vuķū‘ üzre beyān eylediklerinde

5. olmam:-

Sayfa 207

Satır: 6

Yaşamaz olmak, can vermek.

zelzele verdi Gāh şafāsından raksa
girip ve gāh Bu gün ol helāk
olduysa benim de yarın olmam
muķarrerdır deyip feryād u fiğān

6. öldükden:-

Sayfa 217

Satır: 29

Yaşamaz olmak, can vermek.

Ey benim şefkatli vālidem senden ricā
ederim ki ben öldükden
şoñra tābūtumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertīb edip kefenimi

7. olmadıkdan:-

Sayfa 145

Satır: 4

Bulunmak.

bir dikendir Tıtalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lākin neyleyem ki
ol Mecnūn-ı maḥzūnum yanımda
olmadıkdan şoñra baña cehennem

8. ol:

Sayfa 159

Satır: 18

(Süre bakımından) geçmek.

ḥālā şulḥ eylediñiz Şimden şoñra
Leylānıñ kabīlesi cümle
baña düşmān olup bulsalar benim bir
ķaşıķ kanımı iķerler Ol gāh

9. olsun:

Sayfa 119

Satır: 12

Herhangi bir durumda bulunmak.

diyü ol yerde bir mübārek mekteb
ḥocası var idi Ol vilāyet ekābirlerinin
evlādı gerek kıız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta‘līm ü te‘dīb

10. olduğundan:

Sayfa 123

Satır: 10

... *vasfını taşımak.*

adını Mecnûn kodılar
‘Arab t̤ā‘ifesi bir ğayretli kavm
olduğundan Leylânın babası

11. olan:

Sayfa 163

Satır: 19

... *vasfını taşımak.*

ma‘şūkum olan bî-çāre Mecnûna verip
iki ‘āşık u ma‘şūk bir yere
gelip bunca zamāndan beri çekdiğiniz
zahmetleri ve hasretleri

12. olduğda:

Sayfa 117

Satır: 9

Vakti gelmek.

gidip olduğda atlar ve develer
bağışlayıp ‘izzet ü ikrām ile gönderirdi
Ve cümle kabîlenin bayı gedası
ni‘meti ile ğarķ olup her

13. olduğda:

Sayfa 121

Satır: 6

Vakti gelmek.

başladılar Ve derslerin okurken
kitābların kıpayıp açmazdan şive
bābını okuyup ezber eylemege
başladılar Hafta başı olduğda aralık

14. öldü:

Sayfa 207

Satır: 2

Vefat etmek.

ol seniñ ümîdiñ gülistānına diken olup
Leylā ile seniñ ortana
giren İbn-i Selām öldü Sağ ol ki işini
tamām edip cānını saña

15. olup:

Sayfa 153

Satır: 13

"Ol" yardımcı fiil.

olup ādem kıyāfetine giresiz dedikde
nā-murād Mecnûn bunuñ gibi
mizācına lāyık cevābları işitdikde
ümîde düşüp

16. olurdu:

Sayfa 119

Satır: 20

Var olmak, bulunmak.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki ol yere
yakın bir kabîle dahı

olurdu kim ol kabîleniñ başı buğu olan
kimseniñ bir mäh-pāre kıızı

17. olmağın:

Sayfa 151

Satır: 2

Var olmak, bulunmak.

beytler söyleyip ağılarken saçları fitil
fitil olup gövdesi

‘uryān olmağın güneşde yakıp
yandırıp bir korkunç kıyāfetine girmiş

18. olan:

Sayfa 159

Satır: 13

(Burhan) olmak.

erişdirir diyü kendi gūşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk
u şafāmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylānıñ devesi yularını

19. öldüğüm:

Sayfa 191

Satır: 11

Can vermek.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hıyr-du‘ādan ferāmuş etmeyip

20. öldüğümden:

Sayfa 217

Satır: 33

Can vermek.

olan Mecnūnum ki benim öldüğümden
haberdār ola Gelip
mezārım üstüne beni arayıp
toprağında

21. olur:

Sayfa 151

Satır: 21

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

‘Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādını hāşıl edip

22. olduğda:-

Sayfa 209

Satır: 15

Olunca, gelince.

El-kışsa va‘de olunan gün olduğda
Zeyd gelip Mecnūna Birāder
hemān kalk gidelim Lākin böyle üryān
olmak olmaz deyip

23. olıcağ:-

Sayfa 153

Satır: 1

"Ol" yardımcı fiili.

maḥzūn k̄orlar Öyle olıcak

Beyt

24. olanlar:

Sayfa 215

Satır: 17

*Var olmak, mevcut olmak,
bulunmak.*

murādım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arż-ı ḥāl eylemek idi Lākin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

25. olmaz:

Sayfa 217

Satır: 23

*"Olmak" fiilinin geniş zamanın
olumsuz çekimi, "olmaz".*

eylemek yanımda ‘ilāca müte‘ālılık söz
söylemek olmaz dedi

Zīrā bilir mi ki derdim ‘ilācı kabūl
eylemez ve ḥastalığıma hiç

26. oldur:

Sayfa 127

Satır: 30

"O" işaret zamiri.

cevāb-ı aşlını bir bir beyān eylediler
Dediler ki Murādımız maḥşūdumuz
oldur ki muḥaddemā ortamızda

27. ol:

Sayfa 129

Satır: 17

"O" işaret sıfatı (vakit).

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşlā māl dirîğ olmaz diyü
ibrām eylediklerinde Leylāniñ

28. ol:

Sayfa 131

Satır: 28

İşaret sıfatı.

mikdār maḥzūn göñlünü şād eyleye ve
derd ü ḡamdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āh ‘aceb başımda ol
sa‘ādet var mı ki Bu daḡı ölür

29. ol:

Sayfa 133

Satır: 13

"O" işaret sıfatı (sene).

müşkil iş varsa Ḥaḡḡıñ luṭfuyla hep
anda feth olur Ol senede
ḥacca gitmege niyyet edip

mühimmâtını hâzır kıldılar Ve Kaysı
dahı

30. ol:

Sayfa 145

Satır: 23

"O" işaret zamiri.

olduğunu bilip añlayıp aḥṣām olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münāfık kız Leylânîñ anası bir tenhâ
yere çekip bāğda görüp işitdigi

31. ol:

Sayfa 147

Satır: 19

*"O" üçüncü teklik şahıs kişi
zamiri.*

şorduklarında ol dahı yolda rāst
geldigini ol nāzenîniñ ḥüsnüne
vaşf eyleyip cān u dilden ‘āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

32. olan:

Sayfa 155

Satır: 23

Olmak, bulunmak.

şafā geldiñiz Anlarda olan silāḥ ‘asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu ḥaberi begleri olan Nevfele
vuḫū‘ üzre beyān eylediklerinde

33. oldur:

Sayfa 157

Satır: 3

"O" işaret zamiri.

‘Aşkdan ḥaberi yoğ idi kim bildi
‘aşkıñ ḥālî oldur ki ‘āşık
olan kimesne ma‘ şūḫun ḫavm ü
ḫabîlesine ve ne ḫadar müte‘allikātı

34. olmuşlardır:

Sayfa 157

Satır: 28

Olmak, fazlalaşmak anlamında.

gerekdir diyü az ‘askerle gelmişiniz
Anlar ise ḡayrı ḫabîleleriniñ
imdāda gelip ḫaylî ‘asker olmuşlardır
Sizler dahı anlardan ziyāde

35. oldur:

Sayfa 167

Satır: 3

"O" işaret zamiri.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini satıp birini ehl-i
‘ıyālîme verip anlara nafaḫa edeyim

36. olan:

Sayfa 167

Satır: 28

Bulunan.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i 'ıyālīm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña bākarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

37. ol:

Sayfa 187

Satır: 8

İşaret zamiri.

Mecnūn gözünü ovarak babası
olduğunu bildikde 'özrlər dileyip
ayağına düşdü Ol ciger gūşesini ḥasret
ile ḳoçup iki gözlerini öpüp

38. oldur:

Sayfa 187

Satır: 23

"O" işaret zamiri.

edemediñ Şimden soñra münāsib olan
oldur ki 'aqlıñız başıña düşürüp
gelip yanımda oturasın Belki
maḳşūduñu oturduğıñ yerde

39. oldur:

Sayfa 191

Satır: 9

"O" işaret zamirinin -dIr bildirme

eki almış biçimi.

hemān sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda
bir kaç günlük 'ömrüm ḳaldı Āḥirete
gidecek zamānım ḳarīb olmuştur

40. oldur:

Sayfa 219

Satır: 2

"O" işaret zamirinin -dIr bildirme
eki almış biçimi.

nişān bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaḳasın feryād u
fiğānından ḳılmaya ve bir vāsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

41. ol:

Sayfa 193

Satır: 29

"O" kişi zamiri. II Leylâ.

Ol benim cānānımdır Ben seniñ
gördüğün gerçi şüretā Mecnūndur
ammā ḥaḳīḳatde Leylādır Bu sözü
gerçekden 'āşık olanlar bilir

42. ol:

Sayfa 119

Satır: 11

"O" işaret sıfatı.

diyü ol yerde bir mübârek mekteb
hocası var idi Ol vilâyet ekâbirleriniñ
evlâdı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta'lim ü te'dip

43. ol:

Sayfa 121

Satır: 23

*"O" işaret sıfatı. II Peri gibi güzel
sevgili (Leylâ).*

Beni dīvâne etdi ol perî bilmem ne
dersin sen
deyip yine bildiklerinde kaldılar

44. ol:

Sayfa 123

Satır: 16

"O" İşaret zamiri. II Leylâ.

göreydim diyü nâle vü efğânlar eyledi
Leylâ da Mecnûn âvâzını işidip ol dağı
cân u gönülden

45. ol:

Sayfa 131

Satır: 22

"O" işaret zamiri. II Leylâ.

cünûna karar verdim Halk-ı 'âlem ne
derse desinler deyip gâhice

'Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim
kimler ile oturup ve kimler ile

46. olup:

Sayfa 203

Satır: 26

Bir arada olmak, birlikte olmak.

vardır Dīvânelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü'lillah ben de 'âşık
oldum Lâkin insânlar ile olup dâ'imâ
anlar ne yerler ise ben de onu

47. ol:

Sayfa 205

Satır: 25

"O" işaret sıfatı. II Arap töresi.

mâtemler eylediler 'Arablar arasında
'âdet ol idi ki bir hatunuñ
kocası âhirete gitdikde ol hatun iki
seneye dek yâs u mâtemler

48. ol:

Sayfa 205

Satır: 26

İşaret sıfatı. II Hatun.

mâtemler eylediler 'Arablar arasında
'âdet ol idi ki bir hatunuñ

ķocası āhirete gitdikde ol ĥatun iki
seneye dek yās u mātemler

49. ol:

Sayfa 207

Satır: 1

"O" işaret zamiri. II İbn-i Selâm.

ol seniñ ümîdiñ gülistânına diken olup

Leylâ ile seniñ ortana

giren İbn-i Selâm öldü Sağ ol ki işini
tamâm edip cānını saña

50. ol:

Sayfa 207

Satır: 5

"O" işaret zamiri. II İbn-i Selâm.

zelzele verdi Gāh şafāsından raksa

girip ve gāh Bu gün ol helāk

olduysa benim de yarın olmam

muķarrerdir deyip feryād u fiğān

51. ol:

Sayfa 207

Satır: 11

"O" işaret zamiri.

eylediñ Hiķbir vechle ol eyledigiñ luķf

u ihsānıñ şükrünü edemem

‘Ömrüñ ziyāde olsuñ Lākin baña bu

ķaberi getirdiñ gerķi müjde

52. ol:

Sayfa 207

Satır: 15

"O" işaret zamiri. II İbn-i Selâm.

Ve ol cānını cānān yolunda fedā

eyledigi gibi ben de cānımı

cānān uğruna ķurbān eylesem gerekdir

dedikde Zeyd Mecnūna

53. ol:

Sayfa 207

Satır: 18

"O" işaret sıfatı. II Zaman.

cevāb verip

Ey birāder sen cānıñı ol zamānda fedā

eylediñ ki yolda bir

54. ol:

Sayfa 207

Satır: 21

"O" işaret sıfatı. II Dava.

demoş idiñ Ben bunca zamāndır ki ol

da ‘vāda bī-ķarār olup mevcūd

eylemişken şimden soñra tekrār fedā

olacaķ degil Sen ki bu sözde

55. ol:

Sayfa 209

Satır: 9

"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Mecnûn.

elimle üleşdirsem ol dahı eline bir
çanağ alıp aralığa girse ol vaktde
görüşmek olur dedi

56. ol:

Sayfa 209

Satır: 27

"O" işaret zamiri. II Mecnûn.

kepçe pilāv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dahı çanağını
şundukda Leylā da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylā da

57. ol:

Sayfa 213

Satır: 8

"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Mecnûn.

fülān yere gitdiler beni şabāhdan
huzûruna da‘vet edip dedi ki Var
ol cānānım yārime selāmlar edip eger
zahmet olmazsa gelsin diyü

58. ol:

Sayfa 213

Satır: 19

"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II Mecnûn.

yıkıldı Mecnûn Leylāyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk
şarābıyla mest olmuş ‘āşık u ma‘şūk
herbiri bir tarafa yıkıldı

59. ol:

Sayfa 213

Satır: 26

"O" işaret sıfatı. II Mahal.

arşlanlar vesā‘ir vahşī cān-āverler ise
obanın etrafını alıp
kuş uçurmazlardı Kabīle halkından bir
iki ādem hata ile ol maħalle

60. ol:

Sayfa 215

Satır: 8

"O" işaret sıfatı. II Murad.

lālezāra döndürüp benimle bir sa‘āt
görüsmeklige biñ cānla müştāk
iken şimdi Hākka yüz biñ şükrler ki ol
murādın hāşıl oldu Hüsnum

61. ol:

Sayfa 215

Satır: 18

"O" işaret sıfatı. II Sürmeli göz.

murādım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz

‘izzetiñize ‘arz-ı hâl eylemek idi Lâkin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

gidip seniñ maħabbetiñle topraklara
girdi ve ‘ömrünü seniñ ‘aşkın

62. ol:

Sayfa 215

Satır: 23

"O" işaret sıfatı. II Devlet.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dağı gördüm Çünkü murādıma
nâ‘il oldum Gayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

65. ol:

Sayfa 219

Satır: 30

"O" işaret sıfatı. II Servi boylu.

kan ağlasınlar Ümīdimiz bağına huzār
yelleri esdi gülistānın perīşān
eyledi ve rūzgār ol servi boylu
Leylānıñ gül cemālını şoldurup kara

63. oldur:

Sayfa 215

Satır: 26

*"O" işaret zamiri. II Mecnûn'un
vücudundan varlığından kurtulma
isteği işaret edilmiştir.*

yaniñda oturdum ammā haķīkatde
kendi özümden kalmayıp hemān
bir cānsız şüret gibi murādım oldur ki
vücūdumda hāk-pāyine nişār

66. oldular:

Sayfa 221

Satır: 8

(Acımak) vuku bulmak.

üstüne gelip feryād u fiğañlar
eyledikçe āvāzı ‘ālemi dutup herkes
hālīne rahmet eder oldular Bir yerde
karār etmeyip gece gündüz

64. ol:

Sayfa 219

Satır: 7

"O" işaret zamiri. II Leylā.

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cānlar
verdiğiñ Leylā bu fānī dünyādan

67. ol:

Sayfa 221

Satır: 25

"O" işaret sıfatı II Taraf.

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan sonra hayvānlar gördü ki

68. ol:

Sayfa 203

Satır: 13

"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II
Zeyd.

şorup ol başından geçen hâllerin bir
bir beyân etdikçe Leylâ
derdmend de ağlayıp cân kulağıyla
dinlerdi

69. ola:

Sayfa 203

Satır: 6

(Kim) olur ki.

ğâyet hoş gelip begendi
‘Acabâ bu beytleri kim söylemişdir ola
diyü su‘âl eyledikde

70. ol:

Sayfa 117

Satır: 14

"O" işaret zamiri. II Arzu; çocuk
hasreti.

idi Ancağ bunca zamāndan beri hîç
evlâdı olmayıp oğul yüzü
görmediginden dā‘imā evlâda hasret
olup ol arzû ile cigeri kebâb

71. ol:

Sayfa 119

Satır: 11

"O" işaret sıfatı. II Yer
(bulunulan bölge, memleket işaret
edilerek).

diyü ol yerde bir mübârek mekteb
hocası var idi Ol vilâyet ekâbirlerinin
evlâdı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta‘lîm ü te‘dîp

72. ol:

Sayfa 119

Satır: 20

"O" işaret sıfatı. II Kabile.

Ba‘dehu rivâyet olunur ki ol yere
yakın bir kabîle dahı
olurdu kim ol kabîleniñ başı buğu olan
kimseniñ bir mäh-päre kıızı

73. ol:

Sayfa 119

Satır: 21

"O" işaret sıfatı. II Hoca.

olup adına Leylâ derler idi Hîkmet
Allah anı dahı ol hocaya verdiler
Kâysla ikisi bir okurlardı Biri birine
dersler öğredip bir yerde

74. ol:

Sayfa 125

Satır: 20

"O" işaret sıfatı. I Dağ.

görebileydim diyü efgânlar edip
eglenip kabîlesine gelirdi
Günlerde bir gün Mecnûn yârânlarıyla
eski âdeti üzre ol tağıñ

75. ol:

Sayfa 129

Satır: 25

"O" işaret sıfatı. II Vakit.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cānımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illā bu hāl üzre
iken ol Mecnûna kız

76. ol:

Sayfa 129

Satır: 26

"O" işaret sıfatı. II Mecnûn.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cānımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illā bu hāl üzre
iken ol Mecnûna kız

77. öldürmege:-

Sayfa 135

Satır: 19

*Öldürmek, bir canlının hayatına
son vermek.*

kavmine emr edip öldürmege gayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu haberi Mecnûnuñ babasına
dediklerinde cān başına sıçrayıp

78. ol:

Sayfa 137

Satır: 2

İşaret sıfatı. II Herif.

Ne yavuz belāya uğrayıp nā-bedīd
oldu diyü söyleşirdi
Bes ol herif kışmeti işitdikde zāyi
olan kimesneniñ ‘alāmetini ve

79. oldukda:-

Sayfa 143

Satır: 26

Gelmek.

dāğlayıp gülşende yârân ile hem-
şoḥbet ü hem-‘ayş ‘işret eyleyecek
demler oldukda Leylā kabîlesiniñ
māh-pāre kızlarıyla maḥzûn

80. ol:

Sayfa 145

Satır: 4

İşaret zamiri.

bir dikendir Tatalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lākin neyleyem ki
ol Mecnūn-ı maḥzūnum yanımda
olmadıkdan sonra baña cehennem

81. ol:

Sayfa 145

Satır: 13

"O" işaret zamiri.

‘ Aceb şimdi ol bī-çāre Mecnūnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrālarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

82. ol:

Sayfa 147

Satır: 9

"O" işaret sıfatı. II Gün.

kabīlesine yakīn gelmişdi Hikmet
Allahıñ ol gün Leylā da sünbül
zūlfüñü perīşān edip cāzū gözlerine
sürmeler çekip ḥüsnü bir iken

83. ol:

Sayfa 147

Satır: 19

"O" işaret zamiri.

şorduklarında ol daḥı yolda rāst
geldigini ol nāzeniniñ ḥüsnüne
vaşf eyleyip cān u dilden ‘āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

84. ol:

Sayfa 149

Satır: 10

"O" işaret sıfatı. II Vakit.

arḳa ve yardımcı olalım Lākin kızını
bir kaç gündür mizācī nā-ḥoşdur
Ḥaḳ Te‘ālā Ḥazretleri şihḥat ü iḥsān
eyledikde tedārikini görüp ol

85. ol:

Sayfa 149

Satır: 23

İşaret zamiri. II Zaman.

Ol zamān ‘ Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhūr bir beg var
idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok ḥādem
çok ḥışmına nihāyet yok

86. ol:

Sayfa 149

Satır: 19

"O" işaret zamiri. II Mecnûn.

Mecnūn ile Āşinā Olup Leylāyı Ol
Ġarīb Mecnūna

Alıverelim Diyü Bu Kavle ‘Ahd ü
Emān Etdigidir

87. **ol:**

Sayfa 149

Satır: 26

"O" işaret sıfatı. II Taraf.

bir devletli beg idi Niçe kabileye
hüküm edip cümlesi emrine
muṭī‘ idiler Ol tarafda begler begi gibi
atıp tutmada idi

88. **ol:**

Sayfa 155

Satır: 7

İşaret sıfatı. II Saat.

ğāyet hoşuna geldi Āferīnler edip
hemān ol sā‘at fermān eyledi kim
hüküm eylediği kabīlelerden yanına
ādemler cem‘ ola Bes niçe

89. **olmak:**

Sayfa 163

Satır: 28

"Ol" yardımcı fiili.

Lākin ol def‘a da Leylānīñ du‘āsı
kabūl olmayıp nuşret
Leylā kabīlesiniñ halk tarafından
olmak sebebiyle Nevfelīñ ‘askeri

90. **olmaz:**

Sayfa 167

Satır: 3

*"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin
olumsuzu.*

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini satıp birini ehl-i
‘ıyālīme verip anlara nafaқа edeyim

91. **olduğundan:**

Sayfa 167

Satır: 16

Herhangi bir durumda bulunmak.

Hoş güzel Sen bir merḥametli ādem
olup bağırñ yufқа
olduğundan bu ḥayvānları salıver
dersin ammā lākin ben bunları
avlayıncaya

92. **olup:**

Sayfa 167

Satır: 20

Almak.

eyleşem gerekdir Benim kār u kesbim
budur dedikde Mecnūn
Be hey kişi Böyle gözü şirin āhū olup
bunca nice boğazlarsın

93. ol:

Sayfa 171

Satır: 4

"O" işaret sıfatı. II Su.

İçi ıtırna gözü āb-ı hayāt gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
miqdār ol şudan içip āğacın gölgesinde
oturduķda gördü ki āğacın

94. oldur:

Sayfa 173

Satır: 29

"O" işaret zamiri.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
kullarına merħamet edip suçunu
‘afv buyuralar Ĥavfa düşüp yine
feryād u figānlar edip belli ki bir

95. oldur:

Sayfa 173

Satır: 31

"O" işaret zamiri.

maħalinde ‘afv buyuralar Dahı
ümīdim oldur ki hemān buyursañız
ķurbān eyle sultānım deyip āħir cūř u
hurūřa gelip yā Allah

96. ol:

Sayfa 179

Satır: 24

"O" işaret sıfatı.

Benim cānānım olan maħzūnum
Mecnūnum řağ ve esen midir
‘aceb ol derdmendi bī-çāre şimdi
benim ĥālimden ve bu tāze

97. oldur:

Sayfa 179

Satır: 16

"O" işaret zamiri.

ķaşığı olmadığın bilip ġayr kimseye
göñül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğı

98. ol:

Sayfa 181

Satır: 27

*İşaret sıfatı. II Nefesi tutulacak
herif.*

Mecnūn da çünkü ol nefesi tutulacak
herifden bu zehirli sözleri
işitdikde hemān-dem ĥayķırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

99. ol:

Sayfa 183

Satır: 12

"O" İşaret sıfatı.

dīvāneligi ziyāde olup Leylāyı hātırına

getirip hayāline der idi ki

Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat

düşürüp bir yerde ben niyāz

100. ol:

Sayfa 183

Satır: 19

"O" işaret sıfatı.

āvāreden maḥabbetiñ kalkıp

uşanmışsız Nihāyet ol eyledigñ 'ahd

ü peymānlar hep cümle yalan yerlere

mi idi Qanı seniñ ol serv-i

101. ol:

Sayfa 183

Satır: 20

"O" işaret sıfatı.

āvāreden maḥabbetiñ kalkıp

uşanmışsız Nihāyet ol eyledigñ 'ahd

ü peymānlar hep cümle yalan yerlere

mi idi Qanı seniñ ol serv-i

102. oldur:

Sayfa 185

Satır: 14

İşaret zamiri.

bükülüp gāyet zebūn olmuşdu

Günlerde bir gün fikr edip Şimden

şoñra fikrim oldur ki

103. olmadı:

Sayfa 185

Satır: 20

Mümkün olmak.

şahrāya doğru çekilip gitdi

Vāfir yer gidip olmadı ki Mecnūndan

bir nām u nişān bulamayıp

104. ol:

Sayfa 185

Satır: 27

İşaret zamiri. II Mecnûn.

bir ādem rāst gelip gördüm Gālibā ki

ol aradığın kimsedir dedikde

pīr de mağāranın nişānını alıp niçe

zahmetler ile yola girip şabah

105. ol:

Sayfa 185

Satır: 29

İşaret sıfatı.

aḥşāma degin güçle ol ḥaber verdigi

mağārada gelip girdikde

Mecnūnu gördü kim hem kemikleriyle

derisi kalıp ağlamakdan

106. ol:

Sayfa 189

Satır: 28

İşaret sıfatı. II Aşk şarabı.

yuvalanmağa devletdir Ol âsitânda
olmağ sa'âdetine degmez bu
faķiriñiz de Çünki ol 'aşk şarabını
içdim Dünyâ devletinden geçtim

107. ol:

Sayfa 193

Satır: 12

"O" işaret sıfatı. II Kağıt.

olup bî-karâr olmağın tağlara 'azîmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
bir üstâd nakķāş ol kâğıdıñ

108. ol:

Sayfa 193

Satır: 28

*"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.*

aña kaftân gibi olmuşdur demek
isterim Yoğsa ben anıñ qalbine girip
ol baña esbâb gibi olacak degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

109. ol:

Sayfa 193

Satır: 26

*"O" üçüncü teklik şahıs zamiri. II
Leylâ.*

Sen bir söz añlar âdeme beñzersin Be
hey yâdgâr ben cānānla
bir olup ol benim qalbime girip
göñlümde gizlenip benim vücūdum

110. olup:

Sayfa 193

Satır: 32

(Dağda yaşamak) olmak.

Seniñ bildigiñ söz degildir deyip gitdi
Bes tağlara gidip niçe zamān anda
olup vahşilerle alışdı Qaplan

111. ol:

Sayfa 195

Satır: 19

"O" işaret sıfatı. II Gün.

Arslan ise herîfî pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi
Bu pâdişāhıñ muşāhiblerinden bir tāze
cevān var idi ki gāyet hünerli

112. ol:

Sayfa 195

Satır: 28

"O" işaret sıfatı. II Hayvanlar.

aşlan-hāneye varıp akçeler verip bir
kaç koyun getirip
ve kendi eliyle arslanlara verirdi Ol
hayvānlar her gün yanlarında

113. ol:

Sayfa 197

Satır: 6

"O" işaret sıfatı. II Gece.

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
mülāyemetler gösterdiler Cevān
da ol gece arslanlar arasında çalıp
çünkü şabāh oldu Pādişāhın

114. ol:

Sayfa 197

Satır: 12

"O" işaret sıfatı. II Kimesne.

Dedi ki
Pādişāhım ol kimesne ādem degil belli
ki gökden inmelik

115. ol:

Sayfa 197

Satır: 30

"O" işaret sıfatı. II Kimse.

oğlanının yiye gelip helāk
idegelmişken birisi kendilerini gözetse
ni‘metin hakkını bilir Ol kimseyi kātā
incitmeyip anıyla yār olup

116. ol:

Sayfa 201

Satır: 21

"O" işaret sıfatı. II Nigâr.

ol nigārın zülf-i dāmına düşürüp biñ
cānla ‘āşık oldu Derdi ile
bī-karār olmuşdu Her ne kadar ara
yere ādemler koyup ‘amucasından

117. olmaz:

Sayfa 207

Satır: 30

*"Ol-" fiilinin geniş zaman kipinin
olumsuzu.*

hasret oldum ‘Acabā şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

118. ol:

Sayfa 217

Satır: 18

"O" işaret sıfatı. II Hâl.

za'îf olup helâke döndü Ve gül cemâli
şolup yerine hazân dokundu
Âh vâh ederek gelip kızını ol hâlde
gördükde hâtırını sorup

119. öldüğünden:

Sayfa 219

Satır: 19

Ölmek.

Leylânîñ öldüğünden haberdâr olup
yakasını pâreleyip kendisini
yerden yere urdu Ve siyâh mâtem
libâslarını giyip gözlerinden kanlı

120. ol:

Sayfa 137

Satır: 9

"O" işaret zamiri. II O yer.

dedikde Mecnûnuñ babası atlanıp bir
kaç âdemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrâfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

121. ol:

Sayfa 141

Satır: 26

"O" işaret sıfatı. II Mecnûn.

Bir âfet-i devrân u fitne cihânda hâtırı
görölmüş idi Bu hüsn ile

evvelde Mecnûnuñ devr dīvānesi ve
biñ cān ile ol 'âşık-ı şādıkıñ

122. ol:

Sayfa 143

Satır: 5

"O" işaret sıfatı. II Mecnûn.

Âh âceb ol 'âşık-ı maḥzûnum ve bî-
çâre Mecnûnum kaḡı
yerde benim âteş-i hicrânımla ḡasta vü
biryân ve dest-i ḡamla giryân

ol âsitânda olmak sa'âdetine degmez

bu fakîriñiz:

**1. ol âsitânda olmak sa'âdetine
degmez bu fakîriñiz:**

Sayfa 189

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*O (beylik) makamında olmak
mutluḡuna deḡmez bu fakir, zavallı
(Mecnûn).*

yuvalanmaḡa devletdir Ol âsitânda
olmak sa'âdetine degmez bu
fakîriñiz de Çünkü ol 'aşk şarâbını
içdim Dünyâ devletinden geçtim

ol def'a:

1. ol def‘a:**Sayfa 163**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bu kez.

Lâkin ol def‘a da Leylânîñ du‘ âsı

ķabûl olmayıp nuşret

Leylâ ķabîlesiniñ ĥalk ĥarafından

olmak sebebiyle Nevfeliñ ‘askeri

ol ĥâl:**1. ol ĥâl:****Sayfa 221**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*O ŗekiide, durumda. II**Mecnûn'un Leylâ'nın kabrinin**üzerinde bir sene naaşının beklemesi**kastedilmiştir.*

fânî dünyâdan el çekdi göçdü Cihân

ĥalkınıñ dilinden ķurtulup cānān

uğrunda mevt ŗarābın içdi Tamām bir

seneye degin ol ĥâl üzerinde

ol kadar:**1. ol kadar:****Sayfa 151**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

O kadar, o ölçüde.

Müheyyâ edip önüne ķodular

Ol ķadar ġarîb-nevâzlık gösterdi kim

Mecnûnuñ ġöñlünü yumuşadıp

2. ol ķadar:**Sayfa 215**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

O kadar, o ölçüde.

edip andan ķurtuldum diyü ol ķadar

‘aşķ u maĥabbet sözlerini

söylediği Leylâya ĥasret el verip bir

zamāna dek bakıp ķaldı

ol kıızı:**1. ol kıızı:****Sayfa 151**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

O kıız. II Leylâ.

‘Aĥdim olsun kim māl ile mi olur cenk

ü cidāl ile mi olur

Ol kıızı sen nâ-murād ile bir yere

getirip seniñ murādını ĥāşıl edip

ol mahalde:

1. ol maḥalde:**Sayfa 209**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Önceden kararlaştırılan bölge,
yer.*

tenhā yerden çekilip gitdiler Ol
maḥalde geldiler kim Leylā da erişip
peştemālî kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

ol maḥale:**1. ol maḥale:****Sayfa 167**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

O sırada.

derken Mecnūn da ol maḥale çıkıp
gelip yavrucaklarının belā
tūzağına tutulup analarının ḥasretiyle
gözlerinden yaşlar revān

ol māh-pāreniñ:**1. ol māh-pāreniñ:****Sayfa 175**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Ay parçası gibi güzel sevgili
(Leylā).*

Her taraftan nāmlı nāmdār kimesne
her kulaḡdan ‘āşık olup ol māh-
pāreniñ
biñ cānla ‘āşıkı müşterisîsi oldular Ve
dediler ki

ol sâ‘at:**1. ol sâ‘at:****Sayfa 177**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

O saat içinde, o vakitte.

Leylāniñ babası

Ma‘kûl deyip hemān ol sâ‘at Leylāyı
biñ altına nikāḥ eyleye

ol ṭağıñ etegine:**1. ol ṭağıñ etegine:****Sayfa 123**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*O dağın eteği. II Necûd dağının
yamaçları.*

yigitler ile ol ṭağıñ etegine varıp
uzakdan Leylāniñ obasına toğru
ḥasret gözüyle bakıp āḥ vāḥ edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

ol vaktde:

1. ol vaktde:**Sayfa 209**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

O vakit, işte o zaman.

elimle üleşdirsem ol dağı eline bir
 çanak alıp aralığa girse ol vaktde
 görüşmek olur dedi

ol yer:**1. ol yer:****Sayfa 119**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*O yer, o bölge. II Mecnûn'un
 kabilesine yakın bölge.*

Ba' dehu rivāyet olunur ki ol yere
 yakın bir kabîle dağı
 olurdu kim ol kabîleniñ başı buğı olan
 kimseniñ bir māh-pāre kıızı

ol yerde:**1. ol yerde:****Sayfa 211**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

O yer, o bölge.

Mecnûn ise cānānı gördüğü gibi
 hayrāna varıp niçe zamān
 ol yerde durup hattā kuşlar gelip
 başında yuva yapıp yavrulayıp

2. ol yerde:**Sayfa 211**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

O yer, o bölge.

üzre vāfir zamān geçdi

Bu taraftan Mecnûn niçe zamān kadîr
 olmuş gibi ol yerde

ol yerler:**1. ol yerler:****Sayfa 159**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*O yer, ora. II Leylâ'nın
 kabilesinin çevresi.*

Bundan sonra ol yerler baña harām
 oldu Hemān yazıklar baña ki
 bilmezlik ile size i'timād edip kendi
 zevk u şafāmızı uçurdum deyip

ola:**1. ola:****Sayfa 185**

Satır: 17

*Olabilir, olmalı; ihtimal anlamı
oluşmuştur.*

ne hāl ise bir kerre dahı şu Mecnūna
varıp bir maşlahat edeyim Ola
ki te‘şir edip gelip yerime otura idi
diyü ‘aşāsını eline alıp yap yap

2. ola:

Sayfa 131

Satır: 26

Diyelim, bilse.

mı Ve benim böyle āteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selām ile bu
ḥasreti bī-çāreniñ bir

ola ki:

1. ola ki:

Sayfa 209

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Ola ki; belki.

Birāder şu ḥerīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnūn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylāyı görüp ‘aklı

2. ola ki:

Sayfa 117

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Ola ki, olur da, belki; ihtimal
anlamı katmıştır.*

olmuşdu

Dā‘imā fuḫarāya in‘ām u iḥsānlar edip

Ola ki nefesi

3. ola ki:

Sayfa 123

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Olur da, belki.

uzakdan dā‘ireniñ etrāfını tolaşıp

Ṭokuz kerre bārī dört beş kerre ola ki

bir kerre cemāliñi bārī

4. ola ki:

Sayfa 133

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Olabilir ki, belki.

eylemekdir Ola ki Ḥaḫ Te‘ālā seni bu
belālardan ḥalāş eyleye ve
sevdānı ref‘ edip evvelki gibi saña
iḥsānlar eyleye dedikde hemān-dem

5. ola ki:**Sayfa 165**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Olur ki, olur da, diyelim ki.

işitdikde yine cānı yerine gelip
Ola ki bu def'a da bārī bir iş
edebileydi deyip Hakk'a tazarru'lar

olan 'aşkından:**1. olan 'aşkından:****Sayfa 219**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

(Âşığın) mevcut bulunan sevdası.

sevdasıyla tamām edip bu cihāndan
ğamıyla gitdi ve hālā yitdi Ya'ni
yerde vişālînden arzûsu hâtırından
gitmemişdir Olan 'aşkından ferāğat

olan oldu:**1. olan oldu:****Sayfa 161**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*"Yaşanacaklar, yaşandı,
yaşanması beklenen şeyler yaşandı"
anlamında.*

olan yine bunları kendi hālîne
koymağdır dedi ki
Hoş olan oldu giden gitdi Şimden
şoñra suçunuzdan geçip

**olan zulm cihānda bir kııda olmuş
degildir:****1. olan zulm cihānda bir kııda
olmuş degildir:-****Sayfa 181**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'a) yapılan eziyeti
dünyada bir kız başkasına yapmış
değil.*

kııda olmuş degildir ki güzel 'ömrüñ
böyle yābān yerlerde hevāya
verip āh vāh ile geçirdiñ dedi

olanca mālımı yābāncı zabt edip:**1. olanca mālımı yābāncı zabt edip:****Sayfa 185**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un babasının) bütün
servetini yabancılardan ele geçirmesi.*

'ömrüm āhîr oldu Pîr oldum Bir gün
Hak Te'ālā hâzretiniñ emrine

gıtdıkde olanca mālımı yābāncı zabt
edip yerim boş kalır Bes

olduğu yere vaklaştılar:

1. olduğu yere yaklaştılar:

Sayfa 177

Satır: 25

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) bulunduğu yere

yaklaşmak.

Günlerde bir gün İbn-i Selām olduğu
yere yaklaştılar İleri müjdeciler
gidip Leylânıñ yaklaştığı haberini
verdiklerinde İbn-i Selām şād

öldürmege kaşdedip:

1. öldürmege kaşdedip:

Sayfa 135

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Bir kimsenin canını almaya

kastetmek, öldürmeye çalışmak.

Bu Maḥal Leylâ nıñ Qabīlesi Mecnūñu

Öldürmege Kaşdedip Mecnūñuñ

Babası

olma:

1. olmayıp:

Sayfa 199

Satır: 3

Bulamamak.

Mecnūñuñ olduğu dağa varıp bir kaç
gün aradı Olmayıp Mecnūna
rāst gelmedi Āḥır biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

olmadık sözler söyler:

1. olmadık sözler söyler:

Sayfa 135

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Uygun olmayan sözler,

konusmak.

Qabīlemizin 'ırz u nāmūsu qalmayıp

her gün şol dīvāne gelip

olmadık sözler söyler siz buña bir çäre
etmeyip içimize koyarsanız

olmakdan olmaması çok yigdür:

1. olmakdan olmaması çok yigdür:

Sayfa 191

Satır: 25

Kelime Tipi: -

(Bir oğlu / Mecnûn kastedilerek)

olmaktansa olmaması daha iyidir.

Âdemin dünyâda sencileyin bir oğlu
olmağdan olmaması çok yigdür
dedikde Mecnûn da çünkü herîfden bu
cevâbı işitdi Feryâd u figânlar

olmaya ki:

1. olmaya ki:

Sayfa 121

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Olur ki, olur ya, ihtimal.

Olmaya ki buncalayın bî-ma'nâ iş
edersiz edepsizlik yoluna
baş koşup bu mişilli iş eylemek size
lâyık degildir şakınıp kimse

olmaz:

1. olmaz:

Sayfa 179

Satır: 16

*"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin
olumsuzu.*

kaşığı olmadığın bilip gayr kimseye
gönül vermişdir Buña ibrâm eylemek
olmaz Hemân çâresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

olmaz mı idi:

1. olmaz mı idi:

Sayfa 131

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Olmaz mıydı?.

mikdâr maḥzûn gönîlünü şâd eyleye ve
derd ü ğamdan âzâd eyleye
olmaz mı idi Âh 'aceb başımda ol
sa'âdet var mı ki Bu daḥı ölür

olmaz sevdâdan:

1. olmaz sevdâdan:

Sayfa 189

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Sonu olmayan heves. II

Mecnûn'un sevdası kastedilmiştir.

olmaz sevdâdan ferâğat eylemezseñiz
bilirim ki sonra pişmân
olursun Lâkin soñ pişmânlık fâ'ide
vermez Benim oğlum kalk hemân

olmaz sevdâlarda:

1. olmaz sevdâlarda:

Sayfa 187

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Sonu olmayan heves.

Sen ise andan haberin yok Olmaz
sevdalarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tatalım ki niçe
yıllar böyle yābān yerlerde gezip

olmuş olacak:

1. olmuş olacak:

Sayfa 145

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Olanlar olmuş.

aḥvāli bir bir beyān edip
Bu kıza olmuş olacak Mecnūna ‘āşık
olup divāne olmuş

ölmüş taze cānı hayāt buldu:

1. ölmüş taze cānı hayāt buldu:-

Sayfa 213

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*(Sanki sevgilinin) ölmüş
(bendeninin Mecnûn'un gelmesi
müjdesiyle) yeniden canlanması,
doğması.*

şād olup şanki ölmüş idi Tāze cānı
hayāt buldu Yerinden şıçrayıp
birden taşra çıktı Mecnūnu gördükde
şafāsından ‘aklı başından gidip

olur:

1. olur:

Sayfa 151

Satır: 21

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

‘Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
ü cidāl ile mi olur
Ol kıZı sen nā-murād ile bir yere
getirip seniñ murādını ḥāşıl edip

Ö

ölür dirilip:

1. ölür dirilip:

Sayfa 131

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Ölüp dirilmek.

dirilip cennete varıp ayağına yüzümü
sürüp dünyā gözüyle görmek
müyesser ola deyip Hāy hāy deyip
ağladıkça insān feryādına

‘ömrü āhir olup:

1. ‘ömrü āhir olup:

Sayfa 191

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Yaşamı sonlanmak. II Ölmek.

Bir gün 'ömrü āhir olup cānını Te'ālā
hazretiniñ emrine teslim

edip dünyādan göçtü Bu taraftan

Mecnûn ise babasıñdan

'ömrüm āhir oldu:

1. 'ömrüm āhir oldu:

Sayfa 187

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Yaşamın sonlanması, sonu
gelmesi; ömrün tükenmesi.*

ayağıña getiresin İşte benim 'ömrüm
āhir oldu Cihāndan göçmek
zamānım yakın oldu Senden gayrı bir
evlādım yok ki ben dünyādan

'ömrüñ ziyāde olsun:

1. 'ömrüñ ziyāde olsun:

Sayfa 207

Satır: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ömrün uzun olsun.

eylediñ Hiçbir vechle ol eyledigiñ luṭf
u ihsānıñ şükrünü edemem

'Ömrüñ ziyāde olsun Lākin baña bu
haberî getirdiñ gerçi müjde

'ömrünü seniñ 'aşkın sevdāsıyla tamām edip:

1. 'ömrünü seniñ 'aşkın sevdāsıyla tamām edip:-

Sayfa 219

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*(Leylā'nın) yaşamını senin
(Mecnûn'un) aşkı (ve) tutkusıyla
tamamlaması.*

sevdāsıyla tamām edip bu cihāndan
ğamıñla gitdi ve hālā yitdi Ya'ni
yerde vişālîñden arzûsu hâtırından
gitmemişdir Olan 'aşkıñdan ferāğat

'ömrünü zāyi' eylemekdesin:

1. 'ömrünü zāyi' eylemekdesin:

Sayfa 203

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Ömrü yersiz, boş yere harcamak.
II Mecnûn'un ömrünü boşa harcaması.*

meftûn olup böyle yābān yerlerde
'ömrünü zāyi' eylemekdesin
deyip vāfir ta'n eyledi

‘ömür:**1. ‘ömrlerini:****Sayfa 223****Satır: 13***Yaşam süresi. II Leylâ ile**Mecnûn'un yaşamı.*

dünyâda ‘ömrlerini hevâye vermişler
 idi Bu devlete neden lâyıķ
 oldular dedikde ihtiyâr cevâb verip

ön:**1. öñüne:-****Sayfa 151****Satır: 13***Yüze gelen taraf ileri.*

Müheyyâ edip öñüne kodular
 Ol kadar ğarīb-nevâzlık gösterdi kim
 Mecnûnuñ göñlünü yumuşadıp

2. öñlerinde:**Sayfa 223****Satır: 11***Ön, ön taraf.*

bir güne ta‘âm ve şarâbü‘l-kevşer
 getirip öñlerinde komakda
 Zeyd bu hâli gördükde ihtiyâra şordu
 Bu taht üzerinde olanlar

ön bağını şalıverdi:**1. ön bağını şalıverdi:****Sayfa 169****Satır: 25****Kelime Tipi: -***(Geyiğın) ayak bağı, ipini**çözmek.*

Emr Allahıñ deyip ön bağını şalıverdi
 Şığın bir şahrâya
 doğru segirdip kaçdı Mecnûn ardından
 segirdip çekilip gitdi

on kat bendeyiz:**1. on kat bendeyiz:****Sayfa 171****Satır: 27****Kelime Tipi: -***On kat düşkün.*

bu derdmendden dahı on kat bendeyiz
 On kat dahı başına dermânı
 yok bir miskindir böyle zencîre daķıp
 esirdir diyü kabîle kabîle

on kat dahı:**1. on kat dahı:****Sayfa 171****Satır: 27**

Kelime Tipi: -

On kat fazla.

bu derdmenden dağı on kat bendeyiz
On kat dağı başına dermānı
yok bir miskindir böyle zencire dağıp
esirdir diyü kabile kabile

on kat ziyāde:

1. on kat ziyāde:

Sayfa 131

Satır: 2

Kelime Tipi: -

On misli fazla (güzel).

kalğıp kabilelerine geldiler ve
Mecnūna naşıhatlar edip
Leylādan hüsnü on kat ziyāde ince
belli püskürme beñli

on yıldır:

1. on yıldır:

Sayfa 197

Satır: 21

Kelime Tipi: -

On sene.

Pādişāhım on yıldır ki arşlanlar benim
elimden yemek
yiye gelmiştir Şimdi verdiğim
ni‘metin hakkını gözedip benim

onlar:

1. onlar:

Sayfa 195

Satır: 3

İşaret zamiri. II Hayvanlar.

her kağısın çağırsa yanına gelip
oğşadıķça onlar da Mecnūna
mülāyemetler gösterip severdi Bu
hayvānlarıñ içinde bir güzel

2. onlar:

Sayfa 197

Satır: 25

*"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri. II Aslanlar.*

Çünkü onlar seniñ eliñden yedikleri
ni‘meti gözedip seni
incitmemişler Sen de bizim bunca
zamāndır hıdmetimizde olduğundan

3. onlar:

Sayfa 127

Satır: 28

*"Onlar" üçüncü çokluk şahıs
zamiri. II Mecnūn'un kabilesi.*

başlayıp Kayısıñ babasına hitāb edip
Ne için geldiniz diyü su‘āl
eylediklerinde onlar mā-hüve‘l-vāķi‘

öp:**1. öpüp:****Sayfa 169**

Satır: 4

Öpmek.

râst gelip gördü kim bir güzel şığîn
 şikâr eylemiş yanına varıp arkasını
 oḡsayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre
 Ne tarîk ile tutulup böyle

orada:**1. orada:****Sayfa 199**

Satır: 27

"Ora" işaret zamiri.

görüp yakîn geldikte orada kalıp
 ihtiyâr bu hâli gördükde Leylâya
 dedi ki

orman:**1. ormanda:****Sayfa 199**

Satır: 4

Ağaçlarla örtülü geniş alan.

Mecnûnuñ olduğu dağa varıp bir kaç
 gün aradı Olmayıp Mecnûna

râst gelmedi Âhîr biñ belâ ile ormanda
 bulup dedi ki

orta:**1. ortalıkda:-****Sayfa 143**

Satır: 30

Etraf, ortam, çevre.

kimi güzel âvâz ile bir yere gelip
 çengiler de çâlpâreler ile rakşa
 girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
 tutmağda ve gülüp oynamaga

2. ortalıkda:-**Sayfa 153**

Satır: 29

Etraf, ortam, çevre.

üzre ortalıkda kendi ahvâline
 müte'allık tedbîr ü tedârük yokdur
 Hemân 'arz-ı hâl olsun deyip bir kaç
 beyt söyleyip ma'nâsı bu

3. ortayı:**Sayfa 143**

Satır: 3

Meydan.

babası korkusundan 'aşkını gizleyip
 şakınırdı Ve ortayı tenhâ
 buldukça

4. ortanızda:**Sayfa 199****Satır: 32***(Sevgiliyle Mecnûn'un) arası.*

Baba âteş-i 'aşkın bundan ziyâde
 yakîn olmağa taḥammülü
 yokdur Hâlâ niçe zamândan beri
 ortanızda ḥasretler ziyâde olup

orta yerde:**1. orta yerde:****Sayfa 155****Satır: 27****Kelime Tipi: -***Meydan.*

İki 'asker birbirine katılıp orta yerde
 oḡlar atılıp gâh kılınç gâh
 mızrâk iki taraftan vâfir âdemler helâk
 oldu

orta yere girip:**1. orta yere girip:****Sayfa 159****Satır: 10****Kelime Tipi: Deyim**

*Araya girmek: İki kişiyi
 uzlaştırmaya çalıştırmak.*

kendi eleminizde kalırsız Çünkü ceng ü
 cidâl olunduḡda orta yere
 niçe âdemler girip sizi kendilerine
 mutî'ü râm eylerler deyip gidesiz

orta yerinde:**1. orta yerinde:-****Sayfa 223****Satır: 7****Kelime Tipi: -**

*Meydanda, ortada, görünen
 yerde.*

feryâd u fiḡân edip orta yerinde bir şü
 kenârında altından bir taḡt
 kurulup nûra ḡarḡ olmuş Leylâ ile
 Mecnûnuñ şüreti oturup gâh

ortalıḡ:**1. ortalıḡa:****Sayfa 207****Satır: 4**

*Bulunulan yer, çevre. II İçinde
 bulunulan, yaşanılan ev, oda vb. yer.*

verip âḡhirete gitdi Ve cihân bâḡında
 bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
 Mecnûn bu cevâbı işitdikde bir na'ra
 urdu kim şanki ortalıḡa

2. ortalığı:-**Sayfa 165**

Satır: 29

Bulunulan yer, çevre.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryâd u figanlar edip
gezerken nâ-gâh bir avcınıñ üzerine

3. ortalığı:**Sayfa 219**

Satır: 32

Bulunulan yer, çevre.

yerlere şaldı dedikde Mecnûn bu
mâtem haberini işitdiği gibi
âh edip bir na'ra urdu Ortalığı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

ortalığa velvele bıraktıkda:**1. ortalığa velvele bıraktıkda:****Sayfa 125**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Ortalığı velveleye vermek.

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraktıkda
Âh vâh bugün ne 'aceb yerde yakamı
ele verdin şimdi Leylânîñ

ortalık:**1. ortalıkda:-****Sayfa 157**

Satır: 14

Etraf, ortalık.

ķoluña kuvvet şahbazım diyü du'âlar
edip şâd olurdu El-kışsa
ortalıkda vâfir ceng ü cidâl olup âhîr-
kâr Mecnûnuñ du'âsı kabûl

ortalık yer:**1. ortalık yer:****Sayfa 125**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Herkesin görebildiği açık alan.

âhları çekip ortalık yerde vâfir 'arz-ı

iştiyâklar eylediginden bî-çâre

Mecnûn kendisini zabt edemeyip

gitdikçe efgânı birden geçip

ortalık verde:**1. ortalık yerde:****Sayfa 177**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Göz önünde olan, açıklık alan.

Ağzınız kurusun der idi
Ve çengiler gelip ortalık yerde
şenlikler oldukça aşlā gülmeyip

2. ortalık yerde:

Sayfa 157

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Herkesin görebildiği açık alan.

âdem gönderip şulha ṯalib oldu
Leylā kaḇilesiniñ şulh cānlarına
minnet idi Bes ortalık yerde

3. ortalık yerde:

Sayfa 213

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Herkesin görebildiği açık alan.

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöhet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnūn ile bile gelen

4. ortalık yerde:

Sayfa 219

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Herkesin görebildiği açık alan.

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
cins feryād u fiğānlar
eylediler ki ünleri ‘ālemi ṯutup göklere
çıkdı

5. ortalık yerde:

Sayfa 161

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Herkesin görebildiği açık alan.

şerīfiñiz eger kız ise emr sizindir
Getirip ẖuzūruñuza teslim edelim
Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
âdem telef olup bed-du‘āya

ortalıkda dāstān oldu:

1. ortalıkda dāstān oldu:-

Sayfa 121

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Dillere destan olmak, herkes
tarafından her yerde anlatılmak.*

başlayıp ortalıkda dāstān oldu Bes
Leylāniñ babasına ‘ār gelip kızını
bir dahı mektebe vermedi Rūzgār-ı
gaddār iki ‘āşık-ı şādıkı gonca

ortalıkda senlik benlik kalkmıdır:

1. ortalıkda senlik benlik

kalkmışdır:-

Sayfa 193

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Leylâ ile Mecnûn arasında
benliğin aradan kalkıp ikisinin bir
olması.*

Ben cānānımla bir olup ortalıkda
senlik benlik kalkmışdır
Anıñ'çün bozdum dedi

ortamızda olan dostluğu:

1. ortamızda olan dostluğu:-

Sayfa 127

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*(Leylâ ile Mecnûn'un kabileleri)
arasında bulunan dostluk.*

olan dostluğu dağı muhkem eylemek
niyyetine gelip Hâk
Te'ālâ Hâzretleriniñ emri üzre kızıñız

ortañızda ikilik kalkmışdır:

1. ortañızda ikilik kalkmışdır:

Sayfa 193

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Leylâ ile Mecnûn arasında

*ikiliğin kalkması.. II Senlik-benlik
davasının kalkması.*

Herif de

Qatı a'lâ tatalım ki cānānla bir olup
ortañızda ikilik kalkmışdır

ortaya alıp:

1. ortaya alıp:

Sayfa 209

Satır: 20

Kelime Tipi: -

(Kazanı) orta yere yerleştirmek.

tenhâ yerden çekilip girdiler Ol
maħalde geldiler kim Leylâ da erişip
peştemâli kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

ortaya getirirlerdi:

1. ortaya getirirlerdi:-

Sayfa 201

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Mevzubahis yapmak.

getirirlerdi Āħir-kār kızını bir maldār
kimseye verip Zeydin bağırını
ħasret âteşiyle kebāb eylediler Bes
bundan soñra Zeydiñ ħali dağı

otur:**1. oturup:****Sayfa 199**

Satır: 18

Durmak, beklemek.

Kavl olunan yere geldikde ihtiyār

Mecnūna

Sen bunda tūr Daḥı biraz oturup rām

eyle Ben varıp Leylānı

2. oturup:**Sayfa 145**

Satır: 12

Oturmak, bulunmak.

Ve gözlerinden gā'ib olup bir tenhā

yere gūşeye varıp bir ağacıñ

dibinde oturup

3. oturup:-up**Sayfa 135**

Satır: 27

Bir yerde bulunmak.

bir tenhā yerde oturup tırmayıp aglar

gāh ḥāline münāsib 'āşıkāne

beytler söyler 'Aceb burda ne şekl

ādem ola diyü müşāvere ederek

4. oturup:**Sayfa 145**

Satır: 20

Bir yerde bulunmak.

içinde gezerken ol yere gelip Leylāyı

gördü ki maḥzūndur

Oturup ağladıkça bakıp gördükde

5. oturup:**Sayfa 149**

Satır: 29

Bir yerde bulunmak.

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi

Gördü ki bir tāze yigit oturup

tırmadın firāklı

6. oturup:-**Sayfa 137**

Satır: 10

Bulunmak.

dedikde Mecnūnuñ babası atlanıp bir

kaç ādemleriyle ol şalık

verdiği yere varıp etrāfa bakarken

gördi ki bir taşın dibinde oturup

7. oturur:-**Sayfa 137**

Satır: 6

Bulunmak, beklemek, kalmak.

Sizlere müjde olsun dedigini
kimesneyi ben fülân yerde
dīvâne gibi perîşân oturur tûrmaz ağlar
râst geldim Ağzından

8. oturup:-

Sayfa 201

Satır: 7

*Durmak, beklemek. || Hiçbir iş
yapmadan durmak, boş oturmak.*

İşde cānānîñ karşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt
oğusun diyü niyâz eyledi dedikde
Mecnûn da cûş u hûrûşa gelip

9. oturup:

Sayfa 131

Satır: 22

*(Başkaları ile) hareket etmek,
vakit geçirmek.*

cünûna karar verdim Halk-ı ‘âlem ne
derse desinler deyip gâhice
‘Aceb şimdi ol nigâr-ı nâzenînim
kimler ile oturup ve kimler ile

10. oturdu:

Sayfa 141

Satır: 11

Bir yerde oturmak, eğlenmek.

iki üç gün şabredip oturdu
Ba‘dehu yine sevdâ-yı ‘aşka cûş edip
ve hûrûş edip gelip şabr

11. oturduğda:

Sayfa 165

Satır: 18

Oturmak, yerleşmek.

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamāndan soñra babası sürür ile
gelip oturduğda Leylâ

12. oturdular:-

Sayfa 207

Satır: 26

Birlikte vakit geçirmek.

şād olup Zeydi koşup ve gözlerini
öpüp
Bāreka’llah birāder güzel dediñ deyip
bir miqdār oturdular

13. oturdular:-

Sayfa 215

Satır: 31

Birlikte vakit geçirmek.

bir yerde oturdular Āhîr-kâr Mecnûn
Leylâya bir kerre Allaha
ışmarladık gözüyle bakıp feryād u
figânlar edip yerinden kalkıp

14. oturup:-

Sayfa 211

Satır: 14

Bir yerde bir süre kalmak.

uçurdular Dahı degildir bu tarafından

Leylā ise kabilesine gelip anası

ve babası ile hāl ü hātır tūruşdular

Niçe zamān oturup

15. oturup:

Sayfa 153

Satır: 20

Vakit geçirmek.

ki Mecnūnu hamāma getirip yudular

Ve başını tırāş edip pāk ü pākize

libāslar ile bir ādem kıyāfetine

koydular Birkaç gün bular ile oturup

oturduğun yerde:

1. oturduğun yerde:

Sayfa 187

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Yaşanılan yer.

edemediñ Şimden soñra münāsib olan

oldur ki 'aqlıñız başıña düşürüp

gelip yanımda oturasın Belki

mağşūduñu oturduğun yerde

ovaya geldi yatağında yatdı:

1. ovaya geldi yatağında yatdı:-

Sayfa 199

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*(Leylā'nın) köyüne dönüp**yatağına yatması.*... kızım deyip inciye alıp Mecnūndan
tarafa revān

oldu Leylā da geri dönüp ovaya geldi

yatağında yatdı Bes ihtiyār da

öyle:

1. öyle:

Sayfa 161

Satır: 28

*"O şekilde" anlamında durum**zarfı.*

sizi 'afv eyledim Siziñ bana du'ā-i

hayrıñız lāzımdır ihtiyārıñız

elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin

deyip bunlara luṭf eyledikde

2. öyle:

Sayfa 163

Satır: 15

*"O denli, o kadar, o derece"**anlamlarındaki durum zarfı.*

üzerine 'asker çekip geldigini Leylā da
iřitdikde öyle mesrūr olup
řafālar edip der ki

3. öyle:

Sayfa 165

Satır: 8

Bu şekilde, böylece.

du'ālar niyāz eylemege başladı Çünkü
ceng olup Hāk Te'ālā
hāzretiniñ öyle bu kerre nuşret Nevfele
müyesser olmağla kabīle halkı

4. öyle:

Sayfa 153

Satır: 1

"Ona benzer, o şekilde"

anlamalarında sıfat.

maḥzūn qorlar Öyle olıcak
Beyt

5. öyle:

Sayfa 149

Satır: 7

Bu şekilde, olduğu gibi.

řafā geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zāde devletlilerden kız degil
yā cānımızı dırıg eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

öyle bir sille urdu:

1. öyle bir sille urdu:

Sayfa 177

Satır: 35

Kelime Tipi: -

Öylesine (güçlü) tokat atmak.

bürüyüp ğazabla öyle bir sille urdu
kim

öyle olur:

1. öyle olur:

Sayfa 157

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Bunun gibi olmak, buna benzer
olmak.*

olanlar teselliler verip
Öyle olur efendim elem çekmek ğālib
ve mağlūb olmak

oyna:

1. oynayıp:

Sayfa 143

Satır: 15

Oyun oynama, eğlenmek.

kızları bir yere gelip oynayıp kendisi
bir köşeye çekilip şohbetlerine
karışmazdı

‘özü ü bahâne eylemeñ:

1. ‘özü ü bahâne eylemeñ:

Sayfa 129

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Özüü ve bahaneyi bırakmak.

Lutğ edip ‘özü ü bahâne eylemeñ bize
cihâz lâzım degildir

Hemân şuraya gelmiş iken şimdi nikâh
edelim Soñra her ne zamân

‘özü ü bahâne eylemeyesiz:

1. ‘özü ü bahâne eylemeyesiz:

Sayfa 155

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Özüü ve bahaneyi kabul etmemek.

muğarrerdür Soñra ‘özü ü bahâne
eylemeyesiz diyü haber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu haberi
kabîlelerine i‘lâm

‘özrler dileyip:

1. ‘özrler dileyip:

Sayfa 137

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Özüünü ileri sürerek bir işi

*yapmayı istememek, bir işten
bağışlanmasını istemek.*

‘özrler dileyip

Ey benim hayâtıma sebep olan ‘azîz
pederim Niçe zamândan

2. ‘özrler dileyip:-

Sayfa 187

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Özüünü ileri sürerek bir işten

bağışlanmasını istemek.

Mecnûn gözünü ovarak babası
olduğunu bildikde ‘özrler dileyip
ayağına düşdü Ol ciger güşesini hasret
ile koşup iki gözlerini öpüp

P

pâdişâh:

1. pâdişâhım:

Sayfa 197

Satır: 12

"Sultanım, hükümdarım"
anlamlarında olup bir hitap sözüdür.

Dedi ki
Pādişāhım ol kimesne ādem degil belli
ki gökden innelik

2. pādişāhım:-ım

Sayfa 197

Satır: 21

"Sultanım, hükümdarım"
anlamlarında olup bir hitap sözüdür.

Pādişāhım on yıldır ki arşanlar benim
elimden yemek
yiye gelmiştir Şimdi verdiğim
ni'metin hakkını gözedip benim

3. pādişāh:

Sayfa 195

Satır: 17

Sultan.

yedi başlı ejderhādır Pādişāh bir
kimseye gāzab edip helāk etmek
murād eyledikde emr edip esbābını
şoyup arşanların önüne atarlardı

4. pādişāh:

Sayfa 195

Satır: 21

Sultan.

‘ākıl olduğu eelden pādişāh ziyāde
maḥabbet edip kendisini
nedīm-i ḥāş eylemişdi

5. pādişāh:

Sayfa 195

Satır: 24

Sultan.

Cevān da fīkr edip
Eger pādişāh bir gün baña gāzab edip
olursa ve arşanlara atarlarsa

6. pādişāh:

Sayfa 195

Satır: 31

Sultan.

sıgardı Bes günlerde bir gün pādişāh
muşāhibine gāzab edip emr
eyledi kim götürüp arşanların önüne
atalar Fermān üzre tutup

7. pādişāh:

Sayfa 197

Satır: 14

Sultan.

imiş ki arşanlar bir kılına zarar
getirmemişler Hālā içlerinde sağ ve
sālimdir dedikde pādişāh ta‘accüb edip
yanında olanlara

8. pādīṣāh:**Sayfa 197**

Satır: 17

Sultan.

Pādīṣāh da arslanıñ elinde sağ
 kaldığına hayrān olup
 Sihr mi bilirdiñ yoḥsa bir du‘ā mı
 oḳuduñ ki aşlanlar seni helāk

9. pādīṣāh:**Sayfa 197**

Satır: 24

Sultan.

etimi yemediler dedi
 Pādīṣāh

10. pādīṣāha:**Sayfa 197**

Satır: 16

Sultan.

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp
 pādīṣāh huzūruna getirdiler
 Gelip yer öpüp pādīṣāha du‘ālar
 eyledi

11. pādīṣāh:**Sayfa 137**

Satır: 18

Aşk padişahı, hükümdarı II Leylâ.

berī hıdmet-i şerefîñizden dūr olup
 tekaşşurluḳ ederim ammā bu işde
 benim zerre ḳadar günāhım yokdur
 ‘Aşk derler bir pādīṣāh vardır ki

pādīṣāh edip:**1. pādīṣāh edip:****Sayfa 205**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Hükümdar, sultan (yapmak).

anı pādīṣāh edip bu fānī dünyānıñ
 zevḳ ü şafāsından el çekip giyip
 kuşanmaḳdan geçer Ve bir şarāb içere
 ki kıyāmete dek mest olup

2. pādīṣāh edip:**Sayfa 205**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Hükümdar, sultan (yapmak).

anı pādīṣāh edip bu fānī dünyānıñ
 zevḳ ü şafāsından el çekip giyip
 kuşanmaḳdan geçer Ve bir şarāb içere
 ki kıyāmete dek mest olup

pādīṣāh huzūruna:**1. pādīṣāh huzūruna:****Sayfa 197**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Sultanın makamı, huzuru.

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp
pādişāh huzūruna getirdiler
Gelip yer öpüp pādişāha du‘ālar
eyledi

pādişāhıñ ğazabı sākin olup:

1. pādişāhıñ ğazabı sākin olup:

Sayfa 197

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Sultanın öfkesinin geçmesi.

ğazabı sākin olup ‘afv eylemediginden
pişmān olup
Düñkü gün aşlanlara atdığımız
derdmendi görün Eger kalmış

**pādişāhıñ muşāhiblerinden bir tāze
cevān:**

**1. pādişāhıñ muşāhiblerinden bir
tāze cevān:**

Sayfa 195

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Sultanın sohbet arkadaşlarından

boyly poslu genç delikanlı.

Arslan ise herifi pareleyip ol gün anıñ

ile geçinirlerdi

Bu pādişāhıñ muşāhiblerinden bir tāze
cevān var idi ki ğāyet hünərli

pāk ü pākize libāslar:

1. pāk ü pākize libāslar:-

Sayfa 153

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Temiz ve güzel giysi.

ki Mecnūnu hamāma getirip yudular
Ve başını tırāş edip pāk ü pākize
libāslar ile bir ādem kıyāfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

pāre pāre edip:

1. pāre pāre edip:

Sayfa 213

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Parçalara ayırmak, parçalamak.

uğradıklarında arşlanlar pāre pāre edip
helāk eylediler Leylā ile
Mecnūn gerçi bir yerde şöhet
eylerlerdi Hep sözleri hāl diliyle ne

pehlevānlık göstermek:

1. pehlevānlık göstermek:-mek**Sayfa 179**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Pehlivanlık göstermek. II Yiğitlik, kahramanlık göstermek.

Ey benim nāzenin ü şivekārım

‘ömrümün sermāyesi efendim

sulṭānım koluna kuvvet pehlevānlık

göstermek ise ancak olur

pek:**1. pek:****Sayfa 171**

Satır: 16

Çok, çok fazla.

cünbüşüñ tehī degil sende bir ḥālet var

deyip

Bir sır var ki Bāreka’llāh ḥaylī ağzıñ

pek hiç baña ağzın

2. pek:**Sayfa 149**

Satır: 7

"Çok fazla, oldukça" anlamında kullanılan sıfat.

Şafā geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-

zāde devletlilerden kız degil

yā cānımızı dırīg eylemeziz Baş

üstüne kızımızı aña verip birbirimize

3. pek:**Sayfa 129**

Satır: 10

Çok fazla, oldukça.

Bes Leylānıñ babası bunlara cevāb

verip

Sözünüñ hep cümle ma ‘ḳül pek güzel;

ammā Lākin kızımız

perī:**1. perī:****Sayfa 121**

Satır: 23

Peri gibi güzel alımlı, güzel sevgili. II Leylā.

Beni dīvāne etdi ol perī bilmem ne

dersin sen

deyip yine bildiklerinde kaldılar

perīşān:**1. perīşān:****Sayfa 131**

Satır: 8

Dağınık, dağılmış, düzensiz, karmakarışık.

Niçe güzel kızları Mecnûna şatıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perîşân yaqasın yırtıp kendiyi

2. perîşânken:-

Sayfa 139

Satır: 2

Kötü durumda.

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kızın derdi
ile bağırını hūn eylersin Sen bunda
böyle perîşânken anıñla bizim

3. perîşânın:

Sayfa 183

Satır: 14

Üzüntülü, kederli (âşk). II

Mecnûn.

etdikçe sen nâz edip ben nâ-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki
ben perîşânın eline gire dedikçe baña
niçe va‘deler edip dürlü dürlü

perîşân edip:

1. perîşân edip:

Sayfa 147

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*(Sünbül saçlarını) dağıtmak,
salmak.*

ķabîlesine yakîn gelmişdi Hikmet
Allahın ol gün Leylâ da sünbül
zülfünü perîşân edip cāzū gözlerine
sürmeler çekip hüsnu bir iken

perîşân eyledi:

1. perîşân eyledi:

Sayfa 203

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Sıkıntılı ve kederli eylemek.

ğayrı kimseye verdi Derdmendin
hālını perîşân eyledi dediler
Leylâ da Zeydiñ ahvālını işitdikde

2. perîşân eyledi:

Sayfa 219

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Sıkıntılı ve kederli eylemek.

ķan aķlasınlar Ümîdimiz baķına ķazān
yelleri esdi gûlistānın perîşân

eyledi ve rûzgār ol servi boylu
Leylânîñ gül cemâlini şoldurup qara

perîşân oldukça:

1. perîşân oldukça:-

Sayfa 133

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Dağılan, kendini kaybeden, harap
olan (âşık).*

perîşân oldukça babasınıñ anasınıñ
yüreklerini dāğlardı Bir
çāre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylânîñ derdmend

perîşân olmakdasın:

1. perîşân olmakdasın:-

Sayfa 137

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Acınacak durumda, zavallı,
kederli olmak.*

etmeyip gitdikçe perîşân olmakdasın
Luţf edip

perîşân olmuştur:

1. perîşân olmuştur:

Sayfa 127

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Dağılmak, altüst olmak.

eylerdi Derdmendiñ hāli ziyāde
perîşân olmuştur Tamām-ı ahvāli
bir bir beyān eylediklerinde babası
böyle oğlanıñ aşk sevdāsına

perîşân olup:

1. perîşân olup:

Sayfa 217

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Dağılmak, karmakarışık duruma
gelmek.*

gülleri ve bülbülleri nālān iken hūzān
vaḳti geldikde cümlesi perîşân
olup ağaçlar yapraksız ƣalıp çimenler
kuruyup bülbülleriñ zevƣ u

2. perîşân olup:

Sayfa 147

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Dağılan, kendini kaybeden, harap
olan (kimse).*

kimseler İbn-i Selāmiñ yanına gelip
gördüler ki ğam u ğuşşa deryāsına
talmış ve maḥzūn perīṣān olup
kendisini aldirmış Sebebi ne idüğün

3. perīṣān olup:

Sayfa 159

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Dağınık, düzensiz, karmakarışık
duruma gelmek; acınacak durumda
olmak.*

Bes Nevfel Mecnūnuñ bu sözlerinden
ġāyet perīṣān olup
ġayrete geldi

4. perīṣān olup:

Sayfa 163

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Dağınık, düzensiz, karmakarışık
duruma gelmek; acınacak durumda
olmak.*

zebūn olup nā-çār şulḥ edip dönüp
gitdikde

Leylā ziyāde perīṣān olup niçe günler
yās u mātemler eyleyip

5. perīṣān olup:

Sayfa 177

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Periṣan olmak, yıkılmak, bitkin
duruma gelmek.*

Perīṣān olup Babam baña ne yavuz

ḥayflar edip nā-ġāḥ beni yābāncı

ḥerīfe

verdi ‘Āşık-ı şādıkım olan nā-murād
Mecnūndan ayırdı diyü

6. perīṣān olup:

Sayfa 201

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Acınacak duruma gelmek.

Bes bī-çāre Zeydiñ ‘aşk ile diğir-gün

āḥ u efgānlar ile günden

güne aḥvāli ziyāde perīṣān olup

beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

7. perīṣān olup:

Sayfa 201

Satır: 31

Kelime Tipi:-

*Dağılan, kendini kaybeden, harap
olan (kimse). II Acınacak duruma
düşmek.*

ziyāde perīṣān olup ṣabr u taḥammülü
kalmayıp âteşlere düşüp niçe
günler feryād u fiğānlar edip âteş-i
‘aşk

**pervānevār ol şem ‘-i zīyā-teniñ
şevkından:**

**1. pervānevār ol şem ‘-i zīyā-teniñ
şevkından:**

Sayfa 141

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Mumun etrafında dönerek (aşka
tutkun can veren) pervaneler gibi
(Mecnûn'da sevgilinin) aşkıyla (yanıp
yakılmak).*

şahrâları tokuz ay mikdârı tolaşıp
pervānevār ol şem ‘-i zīyā-teniñ
şevkından yanıp yakılırdı

peş-keş:

1. peş-keşlerini:

Sayfa 149

Satır: 5

Hediye, armağan.

çeşmesi olan İbn-i Selām için istemege
geldik deyip peş-keşlerini
‘arz eyledikde Leylânîñ babası daḥı

peş-keşler düzüp:

1. peş-keşler düzüp:-

Sayfa 147

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Hediye hazırlamak.

bir niçe tuhfeler ve peş-keşler düzüp
kabîlesi ihtiyârlarından bir kaç
ulu kimseler ile kıızı istemek için
Leylânîñ babasına haber olup

peştemâli kuşanıp:

1. peştemâli kuşanıp:

Sayfa 209

Satır: 20

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) peştemâl bağlaması.

tenhâ yerden çekilip gitdiler Ol
maḥalde geldiler kim Leylâ da erişip
peştemâli kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

peydâ olur:

1. peydâ olur:

Sayfa 177

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Ortaya çıkmak, belirlemek,
görünmek.*

hayrlı maşlaḥat eglendirmekde fā'ide
yoḡdur Zīrā dünyāda
māni' eksik olmaz Bir taraftan bir şey
peydā olur Hemān cenābıñıza

peydāh edip:

1. peydāh edip:-

Sayfa 171

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Toplamak.

gezdirip merḥamet şāḥibi
devletlilerden aḡçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu ḥāl üzre

pīr:

1. pīr:

Sayfa 185

Satır: 28

İhtiyar. II Mecnûn'un babası.

bir ādem rāst gelip gördüm Ġālibā ki
ol aradıḡın kimsedir dedikde
pīr de maḡāranın nişānını alıp niçe
zaḥmetler ile yola girip şabah

pişmān olup:

1. pişmān olup:-

Sayfa 197

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Yaptıḡı bir işin yanlış veya
uygunsuz sonuḡ verdiḡini anlayarak
üzülmek.*

ḡaḡabı sākin olup 'afv eylemediginden
pişmān olup
Düñkü gün aşlanlara atdıḡımız
derdmendi görün Eger ḡalmış

pişmān olursun:

1. pişmān olursun:-

Sayfa 189

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Yaptıḡı bir işin veya davranışın
olumsuz sonucunu görerek üzülmek.*

olmaz sevdādan ferāḡat eylemezseñiz
bilirim ki sonra pişmān
olursun Lākin soñ pişmānlık fā'ide
vermez Benim oḡlum ḡalkḡ hemān

püskürme beñli:

1. püskürme beñli:

Sayfa 131

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Püskürmüş gibi görünen, irili
ufaklı dağınık benli (güzel).*

kalıp kabîlelerine geldiler ve

Mecnûna naşihatlar edip

Leylâdan hüsnü on kat ziyâde ince
belli püskürme benli

R

rab:

1. rāb:

Sayfa 133

Satır: 31

Allah.

benim du‘âmı kabûl eyle kapıñdan
maḥrûm gönderme Yâ Râb Baña
sevdâ-yı ‘aşkıñdan ferâğat eyle diyü
beni ‘aşkıdan şuarup cānānumdan

**rab başımda olan ‘aşkıımı ve
sevdâmı evvelki hâlîme koyup yine
‘akl ve kemâl ver:**

1. rab başımda olan ‘aşkıımı ve
sevdâmı evvelki hâlîme koyup yine
‘akl ve kemâl ver:-

Sayfa 133

Satır: 22

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*(Ey) Allah'ım, başımda bulunan
aşk ve tutkuyu önceki hâlîme döndür,
(bana) tekrar (eskisi gibi) akıl,
yetkinlik ve düşünme gücü bağışla!.*

Te‘âlâ Hazretlerinden dermân isteyip
Yâ Rab başımda olan ‘aşkıımı
ve sevdâmı evvelki hâlîme koyup yine
‘akl ve kemâl ver diyü du‘â

**rab derde uğrayıp kapıña yüz süre
geldim lutf u keremiñden benim
du‘âmı kabûl eyle kapıñdan
maḥrûm gönderme:**

1. rab derde uğrayıp kapıña yüz
süre geldim lutf u keremiñden
benim du‘âmı kabûl eyle kapıñdan
maḥrûm gönderme:

Sayfa 133

Satır: 31

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*(Ey) Allah'ım, belaya uğrayıp
kapına yalvarmaya geldim, lütuf ve
cömertliğine benim duamı kabul eyle,
huzurundan yoksun gönderme!.*

benim du‘âmı kabûl eyle kapıñdan
maḥrûm gönderme Yâ Râb Baña

sevdā-yı ‘aşkıñdan ferāğat eyle diyü
beni ‘aşkıdan şıvarup cānānumdan

**rab lā-tesbülñi hubbuhā ebeden ve
yerhamullahi ‘abden kâle āminen:**

1. rab lā-tesbülñi hubbuhā ebeden
ve yerhamullahi ‘abden kâle
āminen:-

Sayfa 133

Satır: 29

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Allah'ım, onun sevgisinin
yolundan beni sonsuza kadar ayırma!
Kulların âmin diyeceği şekilde ona
merhamet et.*

Ve yerhamullahi ‘abden kâle āminen
Yā Rab Derde uğrayıp kapıña yüz süre
geldim luṭf u kerremiñden

rab leylāñiñ ‘askerini sen ġālib eyle:

1. rab leylāñiñ ‘askerini sen ġālib
eyle:

Sayfa 161

Satır: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*(Yâ) Rab! Leylâ'nın askerini sen
galip eyle.*

hareket yegin olsa Mecnûn el kaldırıp
du‘â ederdi kim Yâ

Rab Leylāñiñ ‘askerini sen ġālib eyle
der idi

rabbü'l-‘ālemîn:

1. rabbü'l-‘ālemin:

Sayfa 223

Satır: 21

Var olan her şeyin yaratıcısı,

âlemlerin Rabb'i.

Rabbü'l-‘ālemin âhiretde murâdlarına
nâ‘il eyledi dedi
Bu maḥalde Leylâ ile Mecnûnuñ
hikâyeti tamâm oldu

râhat eylemeyip:

1. râhat eylemeyip:

Sayfa 151

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Huzur ve rahat etmek. Sıkıntısız
durumda olmak, ferahlamak.*

göñlünü şād eylemedikçe râhat
eylemeyip zevk u şafâyı terk edeyim
dedikde Mecnûn söze gelip Nevfelle
du‘âlar edip

râhat günlerim:

1. rāḥat günlerim:-**Sayfa 131**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Huzurlu günler.

göründü Ve nigār-ı nāzenīnim yüzün
göstermeyip başına firāk
şālını bürüyüp rāḥat günlerim miḥnet ü
ğam olup maḥzūn gönlüm

rāḥat oldular:**1. rāḥat oldular:-****Sayfa 127**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Bir durumu olumlu yönde

*sonuçlandırdıktan sonra rahatlamak,
huzurlu olmak.*

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
teselliler verip dönüp
yine kabīlelerine getirdiler rāḥat
oldular

rāḥat yüzü görmediler:**1. rāḥat yüzü görmediler:****Sayfa 223**

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim***Gün yüzü görmemek.*

Bu iki yār-i şādık çünkü cihāndan nā-
murād olup birbirine
ermediler Ve hiç rāḥat yüzü
görmediler Hāḫ Te‘ālā ḥazreti

rahmetu’llahi te‘ālā ‘aleyhā:**1. rahmetu’llahi te‘ālā ‘aleyhā:****Sayfa 217**

Satır: 7

Kelime Tipi: **Dua İfadesi***Allah'ın rahmeti onun (Leylâ)**üzerine olsun.*

Rahmetu’llahi Te‘ālā ‘Aleyhā

Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünkü cihān
gülzārı tarmār olup

rakkās:**1. rakḳāş:****Sayfa 143**

Satır: 28

Oynayan, dans eden.

gönlünü şād ve bir pāre ğamdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akip vardıkda kızların kimi
sāzende ve kimi rakḳāş ve

rakş edip:**1. rakş edip:-****Sayfa 209**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Dans etmek, oynamak.

ğayrileri gibi çanağına pilāv kımayıp
kepçe ile urup kırınca
Mecnūn da rakş edip gūyā 'ālemler
kendiniñ oldu

2. rakş edip:

Sayfa 165

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Dans etmek.

gıtdikde Leylā şād olup sürūrundan
rakş edip Cenāb-ı Hāk Te'ālāya
yüz biñ şükrler edip

rakşa girip:

1. rakşa girip:

Sayfa 143

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Dansa katılmak.

kimî güzel āvāz ile bir yere gelip
çengiler de çālpāreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamağa

rakşlar eyledi:

1. rakşlar eyledi:

Sayfa 213

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Dans etmek.

gönderdi Ben de 'acele edip geldim
hemān-dem tırma gidelim
dedikde Mecnūn da yerinden kalkıp
na'ralar urup rakşlar eyledi

rām eyle:

1. rām eyle:

Sayfa 199

Satır: 18

Kelime Tipi: -

(Söylenenlere) uymak.

Qavl olunan yere geldikde ihtiyār
Mecnūna

Sen bunda tır Dağı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

rām eyledi:

1. rām eyledi:

Sayfa 141

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Boyun eğdirmek, itaat ettirmek. II
Kendine bağlamak.

zamān nāleler edip efġānlar eyleyip
 āḥir-kār babası ne eyledi ise
 Mecnūnu kendüye rām eyledi Alıp
 kabīlesine getirdi

rām eylerler:

1. rām eylerler:

Sayfa 151

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

Boyun eğdirmek, itaat ettirmek. II

Kendine bağlamak.

ġālib olduğunuzda ara yere ādemleri
 girip size yalvarıp gāh cihān
 māllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
 kendilerine rām eylerler Yine

rām oldum:

1. rām oldum:

Sayfa 189

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Boyun eğmek. İsteyerek veya

istemeyerek uymak, katlanmak.

ben bī-ḥuzūru bende ḥükmüne rām
 oldum Bes ‘aşk sevdası düşen
 kimesneniñ her ne kadar mālı ve
 menāli olsa gözüne zerre kadar

rām olmak:

1. rām olmak:

Sayfa 179

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Boyun eğmek.

el uzatdñ Ma‘lūmuñ olsun ki benim
 vuşlātım sevdāsında olma
 kim saña bir vechle rām olmak
 mümkün degildir Hiçbir şe‘ye kādır

2. rām olmak:

Sayfa 183

Satır: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Yâr olmak.

Nihāyet ašlā yanına yaklaşmamışlardır
 Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
 maḥabbetiñ üzre ber-ķarār olup ġayrı
 kimseye rām olmak muḥāldir

rām olmuşlar idi:

1. rām olmuşlar idi:

Sayfa 117

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Boyun eğmek.

başı buğı yoğ idi Bir ulu kimse var idi
ki kabilesi halkı emrine
rām olmuşlar idi Aşlā sözünden taşra
bir iş işlemezlerdi Ğāyetle

rāst geldigini:

1. rāst geldigini:-

Sayfa 147

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Tasarlamadığı halde

karşılaşmak, rastlamak, tesadüf etmek.

şorduklarında ol dağı yolda rāst
geldigini ol nāzeniniñ hūsnüne
vaşf eyleyip cān u dilden ‘āşık
olduğunu beyān eyledikde anlar da

2. rāst geldigini:

Sayfa 137

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Düşünmediği, ummadığı hâlde

karşılaşmak, rastlamak, tesadüf etmek.

aşlā bir cevāb alamadım deyince
kabîle halkı bu haberden şād
olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
getirip nerde rāst geldigini bir bir

rāst geldim:

1. rāst geldim:

Sayfa 199

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Rast gelmek, tesadüf etmek.

derd-i ‘aşkıñla mübtelā olup hasretinle
yollara düşüp geçen gece
fūlān yerde rāst geldim Mecnūnu
çokdan görmeyip hasret ü

2. rāst geldim:

Sayfa 137

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Ummadığı hâlde karşılaşmak,
rastlamak, tesadüf etmek.*

Sizlere müjde olsun dedigiñiz
kimesneyi ben fūlān yerde
dīvāne gibi perişān oturur тұrmaz ağlar
rāst geldim Ağzından

rāst gelip:

1. rāst gelip:

Sayfa 207

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Tesadüf etmek, karşılaşmak,
rastlamak.*

taşvire rāst gelip Leylānıñ naqşını
bozup kendi naqşını hālî üzre koyup
cānān ile ikimiz bir olup ortamızda
senlik benlik qalmamışdır

2. rāst gelip:

Sayfa 137

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Tesadüf etmek, karşılaşmak,
rastlamak.*

nişānlarını şordukda bildi kim gelende
rāst gelip cevāb alamadığı
ādemdir Dönüp dedi kim

3. rāst gelip:

Sayfa 165

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Tesadüf etmek, denk gelmek.

Bu Maḥal Mecnūn Şahrālarda
Gezerken
Avcılara Rāst Gelip Ellerinden
Āhūları Aldığıdır

4. rāst gelip:

Sayfa 169

Satır: 3

Kelime Tipi:-

*Düşünmediği, beklemediği bir
anda biriyle karşılaşmak.*

rāst gelip gördü kim bir güzel şıgın
şikār eylemiş yanına varıp arkasını
ohşayıp gāh gözlerini öpüp Ey bī-çāre
Ne tarīk ile tutulup böyle

5. rāst gelip:

Sayfa 147

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Düşünmediği, ummadığı hâlde
karşılaşmak, rastlamak, tesadüf etmek.*

İttifāk İbn-i Selām dahı yolda bu
nāzeninler alayına rāst
gelip içlerinde Leylānıñ cemālini
gördükde gamzesi oqları bağrına

rāst gelmedi:

1. rāst gelmedi:

Sayfa 199

Satır: 4

Kelime Tipi:-

Rast gelmek, tesadüf etmek.

Mecnūnuñ olduḡu daḡa varıp bir kaç
gün aradı Olmayıp Mecnūna
rāst gelmedi Āḡir biñ belā ile ormanda
bulup dedi ki

rāviyān-ı ahbār:**1. rāviyān-ı ahbār:****Sayfa 117**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Fıkra, hikāye, nükte vb. rivayet eden kişiler.

Rāviyān-ı ahbār ve nākilān-ı āsār ve muḥaddiṣān-ı rūzgār

bu gūne bu yüzden hikāyet ederler ki
sābıkda ‘Arab vilāyetinde ‘Āmir

rāzī olursañ:**1. rāzī olursañ:-****Sayfa 169**

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim***Rıza göstermek, uygun bulmak, benimsemek.*

verem Eger rāzī olursañ saña da
temessük vereyim Bu ḥayvāncığı
boğazlayıp n’eylersin şalıver dedikde
avcı nā-çār olup

rāzī olursañız:**1. rāzī olursañız:-****Sayfa 155**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Rıza gösteren olmak, kabul etmek.

iki ḥasreti birbirine kavuşturmakdır

Eger sözünü tutup kıızı

vermekle rāzī olursañız ne güzel Size
ikrāmlar edip ne kadar māl

recc-i ḥāl üzre komağ:**1. recc-i ḥāl üzre komağ:****Sayfa 193**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Niçin böyle davrandın?.

Yā Leylā şüretini bozmağa ne bu recc-
i ḥāl üzre komağ gerek idi
dedikde Mecnūn ḥerīfe cevāb verip

red eylerseñiz:**1. red eylerseñiz:****Sayfa 173**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Reddetmek, kabul etmemek.

ki kıyāmete dek şafāsından mest olup
kalırın Eger red eylerseñiz

emr ü fermān seniñdir Ƙullarıñ
efendisine ƙarşı söylemege

rencīde eylemeñ:

1. rencīde eylemeñ:

Sayfa 219

Satır: 4

Kelime Tipi: -

İncitmek, kırmak.

benden saña yād-gār olup Tañrı
emāneti olsun Luṭf edip ḥaḳāret
gözüyle
bakmayıp mümkün olduğça ḥāṭırcıgını
gözedip rencīde eylemeñ Bunca

revā mıdır:

1. revā mıdır:

Sayfa 189

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Uygun mu, yerinde mi, hiç olur
mu.*

ocağı söñüp ƙabīle şāḥibi olmaƙ bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ğayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tñtup bu

revān oldular:

1. revān oldular:

Sayfa 133

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Yola koyulmak, gitmek.

bir maḥfeye ƙoyup Beytullaha revān
oldular Günlerde bir gün Kā‘be-i
Mükerremeye vāşıl olduğda
Mecnūnuñ babası oğlunuñ eline
yapışıp

ri‘āyet edegördü:

1. ri‘āyet edegördü:

Sayfa 163

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*İyi karşılamak, ağırlamak,
hürmet etmek.*

Nevfel ne ƙadar ki luṭflar edip ri‘āyet
edegördü Çāre olmadı
Daḥı ziyāde efġānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

ricā ederim:

1. ricā ederim:

Sayfa 151

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Ricada bulunmak, istemek.

ricā ederim ki bu Һuşuşda vücūd-ı
şerīfinize zaһmet vermeyip kendi
‘āleminizde olasız Şimdi ben bu yābān
ādemo şekline girip insān

2. ricā ederim:

Sayfa 153

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Dilemek.

eylemedikçe kendi işim baňa Һarām
olsun Lākin senden ricā ederim
ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat
edip bir kaç gün bizim ile

3. ricā ederim:-

Sayfa 217

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Dilemek.

Ey benim şefkatli vālidem senden ricā
ederim ki ben öldükden
şoñra tābūtumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertīb edip kefenimi

4. ricā ederim:

Sayfa 189

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Dilemek.

Mādem ki bu sevdā benim başımdadır
İnsānla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege Һadır degilim Hemān
sizden ricā ederim ki beni bu

5. ricā ederim:

Sayfa 219

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Dilemek.

zamāndan beri benim yolumda cān ve
başdan geçip şaҺrālarda ‘üryān
ve yār-i şādıkımdır Sizden ricā ederim
ki başıñızda ‘azīz tutuñ

ricā eylemege:

1. ricā eylemege:

Sayfa 129

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Birinden bir şeyin yapılmasını
istemek, dilemek.*

Biz de bu Һuşuş için ricā eylemege
geldik birbirlerine münāsibdir
siziñ kıızıñ nice ananıñ babanıñ bir
dānesi ise ma‘lūm-ı ‘izzetiñizdir

ricā vü niyāz ederim:

1. ricā vü niyāz ederim:**Sayfa 155**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Yalvarmak, ricada, istekte**bulunmak; dua etmek.*

muḳayyed olmadığınız Ḥālā şabr u
 ḳarārım ḳalmayıp ṭāḳatim ṭāḳ
 oldu Luṭṭuñuzdan ricā vü niyāz ederim
 ki bu faḳīre izin veresiz ki

rivāyet olunur:**1. rivāyet olunur:****Sayfa 133**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bir sözü veya haberi aktarma,**anlatma, nakletme.*

Kā'be-i Mükerrremeye Götürdügüdür

Ba'dehu rivāyet olunur ki ḩünki

Mecnūnuñ derdi günden güne

2. rivāyet olunur:-**Sayfa 165**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Bir sözü veya haberi aktarma,**anlatma, nakletme.*

Ba'dehu rivāyet olunur ki nā-murād

Mecnūn Nevfeliñ müsā'ade

eylemedigiñi bildikde Nevfel ile ḩātır

ḳalıp şahrālara gitmişdir Ṭağ

3. rivāyet olunur:-**Sayfa 185**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Bir sözü veya haberi aktarma,**anlatma, nakletme.*

Ba'dehu rivāyet olunur ki ḩünki gördü

ki Mecnūnuñ babası

oğlunuñ günden güne dīvāneligi

ziyāde olup dā'imā yābānlarda

gezmege

4. rivāyet olunur:-**Sayfa 193**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Bir sözü veya haberi aktarma,**anlatma, nakletme.*

Ba'dehu rivāyet olunur ki Mecnūnuñ

bir ṭarafdan Leylā derdi

ve bir ṭarafdan babasınıñ öldüğü elem

cānına kār edip ziyāde perişān

5. rivāyet olunur:-**Sayfa 205**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Bir sözü veya haberi aktarma,
anlatma, nakletme.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Leylā niçe zamān İbn-i Selāmın
yanında olup dā‘imā Mecnūnuñ

6. rivāyet olunur:

Sayfa 209

Satır: 34

Kelime Tipi: -

*Bir sözü veya haberi aktarma,
anlatma, nakletme.*

dünyālar anıñ oldu Ve yine tağlarda
gidip kendin ‘āleminde oldu
Rivāyet olunur ki çünkü bu hāl

7. rivāyet olunur:-

Sayfa 215

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber veya sözün
nakledilmesi.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki
Mecnūna niçe ‘arz-ı maḥabbetler edip
bu hāl üzre ḥaylī zamān

8. rivāyet olunur:

Sayfa 217

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber veya sözün
nakledilmesi.*

Raḥmetu’llahi Te‘ālā ‘Aleyhā
Ba‘dehu rivāyet olunur ki çünkü cihān
gülzārı tārmār olup

9. rivāyet olunur:

Sayfa 217

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber veya sözün
nakledilmesi.*

Nitekim rivāyet olunur ki Leylā ile
Mecnūn birbirine bunca
zamāndır ḥasret iken aralık yerde biraz
fırşat düşüp bir gün müyesser

10. rivāyet olunur:

Sayfa 221

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Anlatılmak, nakledilmek.

Rivāyet olunur ki Mecnūn da bu fānī
dünyādan ‘ālem-i beḳāya
göçdükde Zeyd gelip ruhlarına du‘ālar
edip ‘āşık u ma‘şūkuñ ḥāllerini

11. rivāyet olunur:-**Sayfa 127**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bir sözü veya haberi nakletme,
aktarma ve hikāye etmek.*

Yaramazlık Edip Vermedikleridir

Ba‘dehu rivāyet olunur ki bundan
sonra çünkü Mecnūnūn babası

12. rivāyet olunur:-**Sayfa 135**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber veya sözü
nakletme.*

olunur ki Beni Sa‘d kabilesinden bir
kimesne maşlahat için yola çekilip
giderken yolu Mecnūnūn olduğu yere
uğrayıp gördü ki bir taze yigit

13. rivāyet olunur:-**Sayfa 141**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Haber nakletmek, anlatmak.

Ba‘dehu rivāyet olunur
ki bī-çāre Mecnūn bu maḥāl üzre
şahrālarda fiḡān edip gezmekde

14. rivāyet olunur:-**Sayfa 163**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber veya sözün
nakledilmesi.*

ardı sıra ādemler gönderip etṛāfı
aradılar Aşlā nām u nişān bulamadılar
Bes rivāyet olunur ki ibtidā Nevfel
Mecnūn için Leylānīn

15. rivāyet olunur:**Sayfa 119**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber veya sözün
nakledilmesi.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki ol yere
yakın bir kabīle daḡı
olurdu kim ol kabīlenīn başı buḡu olan
kimseniñ bir māh-pāre kıızı

16. rivāyet olunur:-**Sayfa 123**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber veya sözün
nakledilmesi.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki kabīlesi
yanında Necūd derler bir tağıñ
yanında Mecnūn her şabāh kendiye
hem-dem ü maḥrem olan

17. rivāyet olunur:

Sayfa 147

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber veya sözün
nakledilmesi.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Benī Esed
kabīlesi ekābirlerden İbn-i
Selām nāmında bir tāze cevān var idi
Ġāyet mālḍār olup niçe kabīleye

18. rivāyet olunur:

Sayfa 195

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber vb.
anlatılmak.*

Ba‘dehu rivāyet olunur ki hikāyet
Bir pādişāhıñ bir niçe aşlanları var idi
kim şanki her biri bir

19. rivāyet olunur:

Sayfa 201

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Bir olay, bir haber vb.
anlatılmak.*

Gāh Gāh Mecnūn Tarafına Tağlara
Haber Gönderdigidir

Ba‘dehu rivāyet olunur ki evvel
zamānda Zeyd derler bir cevān

rıza vermedi:

1. rıza vermedi:

Sayfa 201

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Onaylamamak, uygun bulmamak.

dilekler ve minnetler edip kızısı taleb
eylediyse Fakīrdır diyü bī-çāre
Zeydi ašlā uğratmayıp rıza vermedi

ruhları’çün:

1. ruhları’çün:

Sayfa 223

Satır: 23

*Ruhları için (Leylâ ile
Mecnûn'un).*

Ruḥları’çün fātiḥa şalavat
Temmetü’l-kitāb fī sene semān ve
sittin ve mi‘eteyn ba‘de’l-elf

ruhlarına du‘ālar edip:**1. ruhlarına du‘ālar edip:-ip****Sayfa 221**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

(Leylâ ile Mecnûn'un) canlarına
dua etmek.

Rivāyet olunur ki Mecnûn da bu fānî
dünyâdan ‘âlem-i beḳāya
göçdükdə Zeyd gelip ruhlarına du‘ālar
edip ‘āşık u ma‘şūḳuñ ḥāllerini

ruhumu şād edesin:**1. ruhumu şād edesin:****Sayfa 191**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Ölmüş kimseyi (Mecnûn'un
babası) anmak.

gāh gāh cānım için Ḳur‘ ān-ı ‘azīmü’ş-
şān okuyup ruhumu şād edesin
Gözlerinden öpüp vedā‘ edip ağlaya
ağlaya dönüp ḳabīlesine

rüsvây olavuz:**1. rüsvây olavuz:****Sayfa 161**

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Rezil etmek. Utanılacak,
ayıplanacak duruma düşürmek.

ile uşlunuñ arasında ne münāsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip ‘âlem ḥalkı arasında rüsvây
olavuz Eger elbette ver derseñiz

rüsvây oluruz:**1. rüsvây oluruz:****Sayfa 135**

Satır: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Ayıplanacak bir duruma düşmek;
rezil, kepaze, maskara duruma
düşmek.

‘âlem arasında ḥalkın yanında rüsvây
oluruz Buña mikdārını
bildirmek gerek Tā ki bu sevdādan vaz
gele dediler Leylānıñ babası

2. rüsvây oluruz:**Sayfa 145**

Satır: 31

Kelime Tipi: **Deyim**

Rezil etmek. Utanılacak,
ayıplanacak duruma düşürmek.

sırrımız dillere düşüp halk içinde
rüsvây oluruz

rûzgâr:

1. rûzgâr:

Sayfa 219

Satır: 30

Devir, zaman. II Felek.

kan ağlasınlar Ümidimiz bağına hazân
yelleri esdi gülistânın perîşân
eyledi ve rûzgâr ol servi boylu
Leylânîñ gül cemâlini şoldurup kıra

2. rûzgâr:

Sayfa 193

Satır: 1

Felek.

rûzgâr beni hîdmetinden ayırıp
sağlığıñda bir işiñde bulunmayıp
‘âkıbet dünyâdan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşîhatler

rûzgâr-ı gaddâr:

1. rûzgâr-ı gaddâr:

Sayfa 121

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Kötü zaman. II Felek.

başlayıp ortalıkda dâstân oldu Bes
Leylânîñ babasına ‘âr gelip kızını
bir dağı mektebe vermedi Rûzgâr-ı
gaddâr iki ‘âşık-ı şadıķı gönca

S

sa‘âdet:

1. sa‘âdet:

Sayfa 131

Satır: 28

Mutluluk.

mikdâr maḥzûn göñlünü şâd eyleye ve
derd ü ğamdan âzâd eyleye
olmaz mı idi Āh ‘aceb başımda ol
sa‘âdet var mı ki Bu dağı ölür

2. sa‘âdetir:

Sayfa 173

Satır: 25

*Mutlu olma, mutlu ve mesut
yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.*

ne sa‘âdetir ki kâpıñızda kurbân olup
sa‘âdetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcıñız baña bir
kâse-i âb-ı hayâtır

sa‘âdetli efendimin devletinde

devlete erişirim:

**1. sa‘âdetli efendimin devletinde
devlete erişirim:-**

Sayfa 173

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Saadetli sevgilinin kapısında,
mutluluğa erişmek.*

ne sa‘âdettir ki kapınızda kırbân olup
sa‘âdetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcınız baña bir
kâse-i âb-ı hayâttır

sâ‘at:

1. sâ‘at:

Sayfa 155

Satır: 7

Ân.

ğâyet hoşuna geldi Âferînler edip
hemân ol sâ‘at fermân eyledi kim
hükm eylediği kabîlelerden yanına
âdemler cem‘ ola Bes niçe

sabâh:

1. şabâhdan:

Sayfa 213

Satır: 7

*Günün başlangıcı, gündüzün ilk
saatleri.*

fülân yere gıtdiler beni şabâhdan
huzûruna da‘vet edip dedi ki Var
ol cânânım yârime selâmlar edip eger
zahmet olmazsa gelsin diyü

sabah ahşâma degin:

1. şabah ahşâma degin:

Sayfa 185

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Sabahtan akşama kadar. II Bütün
gün boyunca.*

ahşâma degin güçle ol haber verdiği
mağârada gelip girdikde
Mecnûnu gördü kim hem kemikleriyle
derisi kalıp ağlamağdan

şabâh ders:

1. şabâh ders:

Sayfa 121

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Sabah dersi. || Güneşin doğduğu
andan öğleye kadar geçen zaman
diliminde belli bir şeyi öğrenmek için
yapılan vazife.*

yere bir gün hicrân girmekle başlarına
şabâh dersin ve sebâkların

unudurlardı Bu hâl üzre bir zamân
geçip gitdikçe bunların âteş-i

sabâh oldu:

1. şabâh oldu:

Sayfa 197

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Güneş doğup ortalığın
aydınlanması.*

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
mülâyemetler gösterdiler Cevân
da ol gece arslanlar arasında kalıp
çünkü şabâh oldu Pâdişâhın

sabâh olup:

1. şabâh olup:-

Sayfa 211

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Güneş doğup ortalık
aydınlanmak.*

kanlı yaşlar döküp âhir şabâh olup
âfitâb-ı ‘âlem-ıtab külle-i
Kâfdan baş kaldırdı

2. şabâh olup:

Sayfa 147

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Güneş doğup ortalığın
aydınlanması.*

Selâm şâd olup bu söz üzerine kavl ü
karâr eylediler Çünkü
şabâh olup aftâb-ı ‘âlem nûr ile
münevver rûşen olup İbn-i Selâm

sabâhına ahşâm edip:

1. şabâhına ahşâm edip:

Sayfa 171

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Sabahını akşam etmek. Dünyasını
karartmak, kederlendirmek
anlamında.*

şabâhına ahşâm edip saña böyle zülfü
gibi siyâh esvâblar giydirip
yakıp yandırmışdır Eger ‘aşk ehli degil
iseñ n’için bu siyâhları

sâbık:

1. sâbıkda:

Sayfa 117

Satır: 2

Geçmişte, evvelden.

Râviyân-ı ahbâr ve nâkilân-ı âsâr ve
muḥaddiṣân-ı rûzgâr

bu gūne bu yüzden hikāyet ederler ki
sābıkda ‘Arab vilāyetinde ‘Āmir

sabr edelim:

1. şabr edelim:

Sayfa 179

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Sabretmek, dayanmak.

kaşığı olmadığın bilip ğayr kimseye
gönül vermişdir Buña ibrām eylemek
olmaz Hemān çāresi oldur ki şabr
edelim Elim altında olduğu

sabr ederdi:

1. şabr ederdi:-

Sayfa 179

Satır: 27

Kelime Tipi:-

Sabretmek, dayanmak, beklemek.

şabr ederdi Zīrā Leylānīñ ibtidāda
yüzünü gördüğü gibi gönül
kuşunu zülfü dāmenine düşürüp biñ
cānla mübtelāsı olmuşdu Bes

sabr edip:

1. şabr edip:

Sayfa 205

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Acele etmeden, telâşa düşmeden
beklemek.*

‘aşkıyla cigerin biryān eyledi İbn-i
Selām da bu hālî görüp cānına
şabr edip hüsñü temāşāsına kanā‘at
eylemekle şabr eylerdi Hikmet

2. şabr edip:

Sayfa 141

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Sabretmek, sabırlı davranmak.

edip ve kararını tār-mār eyledikde
Yāhū sizi deyip şahrālara çekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

sabr u kararım kalmayıp:

1. şabr u kararım kalmayıp:

Sayfa 155

Satır: 1

Kelime Tipi:-

*Sabri kalmamak: Dayanacak
gücün kalmaması, tahammülün
kalmaması, artık sabredemez olmak.*

muḳayyed olmadıñız Hālā şabr u
kararım kalmayıp tākātım tāk

oldu Luṭfuñuzdan ricā vü niyāz ederim
ki bu faḳīre izin veresiz ki

sabr u taḥammülü kalmayıp:

1. şabr u taḥammülü kalmayıp:-

Sayfa 201

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Artık katlanamaz, dayanamaz
duruma gelmek, sabrı kalmamak.*

ziyāde perīşān olup şabr u taḥammülü
kalmayıp āteşlere düşüp niçe
günler feryād u figānlar edip āteş-i
‘aşk

sabret:

1. şabredip:-

Sayfa 141

Satır: 11

*Dayanmak, katlanmak, taḥammül
etmek.*

iki üç gün şabredip oturdu
Ba‘dehu yine sevdā-yı ‘aşka cūş edip
ve ḥurūş edip gelip şabr

şabrı taḥammülü kalmayıp:

1. şabrı taḥammülü kalmayıp:-

Sayfa 137

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Dayanacak sabrı kalmamak,
katlanamamak.*

kalmayıp

Seniñ için zār u feryād ediyorlar Sen
ise bu sevdādan ferāğat

2. şabrı taḥammülü kalmayıp:-

Sayfa 221

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Dayanacak sabrı kalmamak,
katlanamamak.*

bundan soñra artık şabrı ve taḥammülü
kalmayıp feryād eyledi
Yanında olan ḥayvānlar ürküşüp
kaçarlardı Mecnūn da Leylānıñ
mezārını

saçı sünbül:

1. saç sünbül:

Sayfa 141

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Sünbül saç. II Sünbül çiçeğinin
sevgilinin saçına, zülfüne ve kâkülüne
benzetilmesinin nedeni koyu rengi ve
güzel kokusudur.*

şanki mercân idi

Yañağı gül saçı sünbül gülse açılır

söylese şekerler saçılır

saçın pürçegin yolup:

1. saçın pürçegin yolup:

Sayfa 205

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Çok üzölmek, üzüntüsünden
dövünmek.*

feryād u fiğānlar eylediler Leylānıñ da

eline fırsat girdi Hemān

saçın pürçegin yolup İbn-i Selāmın

üstüne mâtemler eyledi Lâkin

saçın yolup:

1. saçın yolup:

Sayfa 219

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Saçını başını yolmak, perişan
olmak.*

gördü Başına kıyāmetler kopup

yağasını çāk edip saçın yolup

mâtem eylemege başladı Sā‘ir kabîle

hatunları da cümle haberdār

saçları fitil fitil olup:

1. saçları fitil fitil olup:

Sayfa 151

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Saçların bakımsızlıktan tel tel
olması. II [Mum, kandil ve lambaların
yanmasını sağlayan yağlı pamuk ip
veya şerit.].*

beytler söyleyip ağlarken saçları fitil

fitil olup gövdesi

‘uryān olmağın güneşde yakıp

yandırıp bir korkunç kıyāfetine girmiş

saçları sünbül kaşları ‘anber

ğamzesi hançer gözleri āhū ruhları

gül kâfūrī beden bir mäh-tābdır:

1. saçları sünbül kaşları ‘anber

ğamzesi hançer gözleri āhū ruhları

gül kâfūrī beden bir mäh-tābdır:

Sayfa 119

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Saçları sünbül, kaşları anber,
bakışı hançer, gözleri ahu, yanakları
gül (gibi) bedeni bembeyaz olan. II
Sevgili, Leylâ.*

alur gözüyle bağıdıkda gördü kim

saçları sünbül kaşları ‘anber

ğamzesi hançer gözleri āhū ruhları gül
kâfūrī beden bir māh-tābdır

Ş

şād:

1. **şād:**

Sayfa 217

Satır: 15

Mutlu bir şekilde.

olmuşdu Leylā da evvelinden bir kaç
gün sürūr olup şād iken
günlerde bir gün Leylānıñ mizācı nā-
hoş olup günden güne vücūdu

2. **şād:**

Sayfa 143

Satır: 27

Memnun, hoşnut.

gönlünü şād ve bir pāre gamdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akıp vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi rakḳāş ve

şād edip:

1. **şād edip:**

Sayfa 207

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, sevindirmek.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
soñra Zeyd dedi ki

şād etme:

1. **şād etme:**

Sayfa 153

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek.

Gerd-i maḥzūn olacak gönlümüzü şād
etme

Yine vīrān olacak ḥātırım ābād etme

şād eylediñ:

1. **şād eylediñ:-**

Sayfa 207

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, sevindirmek,

neşelendirmek.

eylediñ Hiçbir vechle ol eyledigiñ luṭf
u ihsānıñ şükrünü edemem
‘Ömrüñ ziyāde olsun Lākin baña bu
ḥaberi getirdiñ gerçi müjde

Mutlu etmek, sevindirmek. II

Allah'ın oğul vererek sevindirmesi.

şād eylemedikçe:

1. şād eylemedikçe:

Sayfa 151

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek.

gönlünü şād eylemedikçe rāḥat
eylemeyip zevk u şafāyı terk edeyim
dedikde Mecnūn söze gelip Nevfelle
du‘ālar edip

şād eyleye:

1. şād eyleye:-

Sayfa 131

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, sevindirmek,

neşelendirmek.

mikdār maḥzūn gönlünü şād eyleye ve
derd ü ğamdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āh ‘aceb başımda ol
sa‘ādet var mı ki Bu daḥı ölür

2. şād eyleye:

Sayfa 117

Satır: 18

Kelime Tipi: -

mübārek kimesne berekātiyle du‘āsı
müstehāb Ḥaḳ Te‘ālā Ḥazretleri
bana bir evlād iḥsān edip cihānda beni
oğul şād eyleye diyü mālını

şād olayım:

1. şād olayım:-

Sayfa 189

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Mutlu ve huzurlu olmak.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir
iki günlük ‘ömrümü seniñle
geçirip āḥir ‘ömrümde bir kaç gün ben
de şād olayım diyü vāfir

2. şād olayım:

Sayfa 189

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir
iki günlük ‘ömrümü seniñle
geçirip āḥir ‘ömrümde bir kaç gün ben
de şād olayım diyü vāfir

şād oldu:

1. şād oldu:**Sayfa 209**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Sevinmek, memnun ve mutlu**olmak.*

bulup Leylânîñ selâmını ve Fülân gün
gelsin dedigini bir bir beyân
eyledi Mecnûn da şafâsından rakşa
girip şād oldu

şād oldular:**1. şād oldular:-****Sayfa 117**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Mutlu ve huzurlu olmak.

olup şād oldular Hâk Te‘âlâya çok
şükrler edip şadağalar verip
niçe koyunlar ve develer kurbân edip
fuğarâya üleşdirdiler Ve nice

şād olup:**1. şād olup:****Sayfa 177**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Sevinmek.

olup ağızlarını cevâhirler ile tıldurup
niçe in‘âmlar ve ihsânlar eyledi
Bir zamândan soñra Leylâ geldikde
İbn-i Selâm niçe tabaklar

2. şād olup:**Sayfa 205**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Sevinmek.

Selâmîñ âhirete gıtdigini işitdi
Şād olup

3. şād olup:**Sayfa 147**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Mutlu ve huzurlu olmak.

Selâm şād olup bu söz üzerine kavlı ü
karâr eylediler Çünkü
şabâh olup aftâb-ı ‘âlem nûr ile
münevver rûşen olup İbn-i Selâm

4. şād olup:**Sayfa 209**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Mutlu ve huzurlu olmak.

Hâkka çok şükrler baña gayrilere
eyledigi lutfu eylemeyip

başka yüzden ihsânlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şād olup o

5. şād olup:

Sayfa 213

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Sevinmek, memnun ve mutlu
olmak.*

şād olup şanki ölmüş idi Tāze cānı
hayāt buldu Yerinden sıçrayıp
birden taşra çıkdı Mecnūnu gördükde
şafāsından ‘aqlı başından gidip

6. şād olup:

Sayfa 207

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Mutlu ve huzurlu olmak.

şād olup Zeydi koçup ve gözlerini
öpüp
Bāreka’llah birāder güzel dediñ deyip
bir miqdār oturdular

7. şād olup:

Sayfa 137

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

aşlā bir cevāb alamadım deyince
kabīle halkı bu haberden şād
olup sağlığını Mecnūnuñ babasına
getirip nerde rāst geldigini bir bir

8. şād olup:

Sayfa 149

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Sevinmek.

kabīle ihtiyārları kalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selām
şād olup zevk ü şafāsına meşgūl oldu
Çünkü uzun kulağdan Leylā bu

9. şād olup:

Sayfa 165

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Sevinmek.

gitdikde Leylā şād olup sürürundan
rakş edip Cenāb-ı Hāk Te‘ālāya
yüz biñ şükrlar edip

10. şād olup:

Sayfa 199

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Sevinmek.

Leylāya haber eyledi Leylā da şād
olup
Āh aḥşām olaydı aḥşām Ne zamān
olur ki varıp cānānımı

11. şād olup:

Sayfa 207

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Mutlu ve huzurlu olmak.

şād olup Zeydi koçup ve gözlerini
öpüp
Bāreka'llah birāder güzel dediñ deyip
bir miqdār oturdular

şād olurdu:

1. şād olurdu:

Sayfa 157

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Mutlu ve huzurlu olmak.

ķoluña kuvvet şahbazım diyü du'ālar
edip şād olurdu El-kışşa
ortalıkda vāfir ceng ü cidāl olup āḥir-
kār Mecnūnuñ du'āsı ķabūl

şadakalar verip:

1. şadakalar verip:

Sayfa 117

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Yoksula yardım maksadıyla
karşılıksız verilen para, mal.*

olup şād oldular Hāķ Te'ālāya çok
şükrler edip şadakalar verip
niçe koyunlar ve develer ķurbān edip
fuķarāya üleşdirdiler Ve nice

şadāsı göklere çıkdı:

1. şadāsı göklere çıkdı:-

Sayfa 181

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*(Āşığın feryadının) sesinin
göklere çıkması.*

Başını taşdan taşā urup yarıp çeşme
gibi ķanlar revān olup feryād u
fiğan eyledi ki şadāsı göklere çıkdı
Herīf de söyledigi söze pişmān

sāde:

1. sādelenip:-

Sayfa 143

Satır: 21

Yalın .

yāsemenler sādelenip lālenin ķādeḥi
meclīs-i bāģa ķonup

şahrâlarca düşmüşdür Dönüp bulutlar
ağladıkça bâğlar gülüp

*Eğlence, zevk, neşe; gönül
şenliği, huzur.*

şadır oldu:

1. şadır oldu:

Sayfa 179

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Ortaya çıkmak, meydana gelmek,
zuhur etmek.*

Haylî lûtfı eylediñiz Lâkin ben
kuluñuzdan ‘acabâ ne cürm ve
ne günâh şadır oldu ki suçumu beyân
eylemedin böyle gâzaba

nâ-çâr olup bir gözü ağlar bir gözü
gülür Mecnûna verse gerekdir
Yine mi şafâ deyip câzû gözlerine
sürmeler çekip güzel libâsları

3. şafâsından:-

Sayfa 213

Satır: 18

Neşe.

şâd olup şanki ölmüş idi Tâze cânı
hayât buldu Yerinden sıçrayıp
birden taşra çıktı Mecnûnu gördükde
şafâsından ‘aklı başından gidip

şafâ:

1. şafâsından:-

Sayfa 163

Satır: 21

Neşe, mutluluk, zevk.

bir demde hevâya verip murâdımız
hâşıl olur deyip şafâsından durup
oturmazdı Çünkü Nevfel ‘askeriyle
gelip Leylânîñ kabîlesi halkı

4. şafâsından:-

Sayfa 173

Satır: 27

Huzur, neşe.

ki kıyâmete dek şafâsından mest olup
kalırın Eger red eylerseñiz
emr ü fermân seniñdir Kullarıñ
efendisine karşı söylemege

şafâ geldiniz:

1. şafâ geldiñiz:-

Sayfa 155

Satır: 23

2. şafâ:

Sayfa 165

Satır: 16

Kelime Tipi: -

"Hoş geldin, hoş geldiniz"
anlamında kullanılan ağırlama,
karşılama sözü.

şafâ geldiñiz Anlarda olan silâh 'asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu haberi begleri olan Nevfele
vuķū' üzre beyân eylediklerinde

2. şafâ geldiniz:

Sayfa 149

Satır: 7

Kelime Tipi: -

"Hoş geldin, hoş geldiniz"
anlamında kullanılan ağırlama,
karşılama sözü.

Şafâ geldiniz pek güzel biz öyle aşıl-
zâde devletlilerden kız değil
yâ cânımızı dirîg eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

şafâlar edip:

1. şafâlar edip:

Sayfa 163

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Şenlenmek.

üzerine 'asker çekip geldiğini Leylâ da
işitdikde öyle mesrûr olup
şafâlar edip der ki

şafâlar eylerdi:

1. şafâlar eylerdi:

Sayfa 143

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Huzur bulmak.

geçdiği yollara hasret gözüyle bakıp
yel esdikçe Mecñunuñ
kokusunu alıp şafâlar eylerdi

şafâsından rakş eyledi:

1. şafâsından rakş eyledi:

Sayfa 199

Satır: 14

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) neşesinden dans
etmesi.

dedikde Mecnûn da cânân selâmından
tâze cân hayât bulup
şafâsından rakş eyledi

şafâsından raksa girip:

1. şafâsından raksa girip:

Sayfa 207

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Sevinçten dans etmek.

zelzele verdi Gâh şafâsından rakşa
girip ve gâh Bu gün ol helâk
olduysa benim de yarın olmam
muḳarrerdir deyip feryâd u fiḡân

2. şafâsından rakşa girip:

Sayfa 209

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Sevinçten dans etmek.

bulup Leylânîñ selâmını ve Fülân gün
gelsin dedigini bir bir beyân
eyledi Mecnûn da şafâsından rakşa
girip şâd oldu

şafâ-yı hâtırıla:

1. şafâ-yı hâtırıla:

Sayfa 155

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Gönül hoşluğu.

isterseñiz verip şafâ-yı hâtırıla dönüp
gideriz Eger ‘inâd eyleyip
muḫâlefet ederseniz vaḳtiñize hâzır
olun Ceng ü cidâl olunmaḳ

sağ:

1. sağ:

Sayfa 179

Satır: 23

Diri, canlı, sağlam, hayatta.

Benim cānānım olan maḫzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
‘aceb ol derdmendi bī-çāre şimdi
benim ḫālimden ve bu tāze

sağ kaldığına:

1. sağ kaldığına:

Sayfa 197

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Yaşamak.

Pādişāh da arslanîñ elinde sağ
kaldığına ḫayrân olup
Siḫr mi bilirdiñ yoḫsa bir du‘ā mı
oḳuduñ ki aşlanlar seni helâk

sağ ol:

1. sağ ol:

Sayfa 191

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

hemân sağ ol deyip Lākin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyāda

bir kaç günlük ‘ömrüm kaldı Āhirete
gidecek zamānım qarīb olmuştur

2. sağ ol:

Sayfa 207

Satır: 2

Kelime Tipi: -

"Çok yaşa".

ol seniñ ümīdiñ gülistānına diken olup

Leylā ile seniñ ortana

giren İbn-i Selām öldü Sağ ol ki işini

tamām edip cānını saña

sağ olsun:

1. sağ olsun:

Sayfa 139

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

nice huzūrumuz ve rahātımız olsun

‘Ālemde bulunmayan kız olsun

tek koş başıñ sağ olsun kalk hemān

seni anañ yanına götürüyim

sağ olup:

1. sağ olup:

Sayfa 183

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*“Çok yaşasın, ömrü uzun olsun,
başına bir iş gelmesin vs.” anlamında
iyi dilek sözü.*

olduñ H oş emān sağ olup cihān
bāğında güller gibi tāze ol Sen de
ben de bahār bulutu gibi iñleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

sağ ve sālimdir:

1. sağ ve sālimdir:

Sayfa 197

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Hiçbir zarar görmeden, sağ
selamet.*

imiş ki arslanlar bir kılına zarar
getirmemişler Hālā içlerinde sağ ve
sālimdir dedikde pādişāh ta‘accüb edip
yanında olanlara

sağa sola bak:

1. sağa sola bak:

Sayfa 125

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Sağ ve sol yönlere, tarafa
bakmak, || yol gözlemek.*

yaşlar aķar Mecnūn qarşıdan gelip
sağa sola bakıp obanıñ eṭrāfını

tenhâ gördükde hemân-dem ileri âh u
efgânlar edip Leylâ da hasret

sağa sola bakıp:

1. sağa sola bakıp:-

Sayfa 125

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Sağ ve sol yönlere, tarafa

bakmak, || Kolaçan etmek.

yaşlar açar Mecnûn karşıdan gelip
sağa sola bakıp obanın etrafını
tenhâ gördükde hemân-dem ileri âh u
efgânlar edip Leylâ da hasret

sağlık:

1. sağlığında:

Sayfa 193

Satır: 1

Sağlık, esenlik.

rûzgâr beni hizmetinden ayırıp
sağlığında bir işinde bulunmayıp
‘âkıbet dünyâdan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşihatler

sağlık:

1. sağlık:

Sayfa 205

Satır: 1

*Vücut esenliği, esenlik, sıhhat,
afiyet.*

ta‘n eylemege geldiñ ise var sağlık ile
beni hâlime koy ki
seniñ añladığıñ kışsa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

2. sağlığını:

Sayfa 137

Satır: 8

*Vücut esenliği, esenlik, sıhhat,
afiyet. II Mecnûn'un yaşadığı bilgisi.*

aşlâ bir cevâb alamadım deyince
kabîle halkı bu haberdan şâd
olup sağlığını Mecnûnuñ babasına
getirip nerde râst geldiğini bir bir

şâh:

1. şâha:-a

Sayfa 171

Satır: 8

Hükümdar.

Ey benim cânânımıñ saçı renginde
siyâh mâtem libâslarına giren
kuşcağız ‘Aceb felek seni ne müşkil
şâha kul edip hicrânlara

şah-bâz güzel vigit:

1. şah-bâz güzel yigit:

Sayfa 201

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Doğan kuşu gibi (kuvvetli) güzel delikanlı (Zeyd).

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi

‘ammūsunuñ bir nāzenīn

kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya

beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

şāhib çıkılıp:

1. şāhib çıkılıp:

Sayfa 165

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Sahip çıkmak, birini veya bir şeyi koruyup gözetmek.

ve biz ‘āşıkları ağladıp dağı

düşmānlarımızı güldürüp bir dağı

kim şāhib çıkılıp yardım eyleye

Evvelde bir kıyruklı yıldız idi kim

şāhlar u gedālarda görülmüşdür:

1. şāhlar u gedālarda görülmüşdür:-

Sayfa 139

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Şahlar ve dilenciler görülmüşdür, gelmiş geçmiştir.

derd-i cānān ile hemān yüregi ben

toğramadım Cihān mülkünde niçe

şāhlar u gedālarda görülmüşdür Niçe

kimseler yoğuşa sürülmüşdür

sahrā:

1. şahrālara:-

Sayfa 165

Satır: 28

Kır, ova, çöl.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki nā-murād

Mecnūn Nevfeliñ müsā‘ade

eylemedigiñi bildikde Nevfel ile hātırı

kalıp şahrālara gitmiştir Tağ

2. şahrāları:-

Sayfa 167

Satır: 1

Kır, ova, çöl.

elime böyle şikār girmeyip bu

şahrāları boş gezerdim Çünkü

elime böyle şikār girdi dedi

3. şahrālara:

Sayfa 193

Satır: 6

Kır, ova, çöl.

üzre zārī zārī feryād u fiğanlar edip
niçe günler babasınıñ başı ucunu
bekleyip āhir yine şahrālara toĝru
çekilip gitdi

4. şahrālarda:

Sayfa 219

Satır: 5

Kır, ova, çöl.

zamāndan beri benim yolumda cān ve
başdan geçip şahrālarda ‘üryān
ve yār-i şādıķımdır Sizden ricā ederim
ki başıñızda ‘azīz tutuñ

5. şahrāya:

Sayfa 167

Satır: 33

Çöl, kır, ova.

āhūlarıñ bağlarını çözüp şalıverdikde
segirdişip şahrāya toĝru

6. şahrāya:

Sayfa 169

Satır: 25

Çöl, kır, ova.

Emr Allahıñ deyip ön baĝını şalıverdi
Şıĝın bir şahrāya
doĝru segirdip kaçdı Mecnūn ardından
segirdip çekilip gitdi

7. şahrāya:

Sayfa 201

Satır: 13

Çöl, kır, ova.

feryād u fiğan ederek şahrāya toĝru
çekilip gitdi Leylā da
dönüp obasına geldi

8. şahrāya:

Sayfa 215

Satır: 33

Çöl, kır, ova.

şahrāya

9. şahrāya:

Sayfa 219

Satır: 22

Çöl, kır, ova.

yaşlar dökerek Leylānıñ mezārına
varıp üstünde niçe niçe feryād u
fiğanlar edip andan soñra şahrāya
gidip āh vāhlar edip Mecnūnuñ

10. şahrālari:

Sayfa 141

Satır: 15

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

şahrâları tokuz ay mikdârı tolaşıp
pervânevâr ol şem‘-i ziyâ-teniñ
şevkından yanıp yakılırdı

11. şahrâları:-

Sayfa 143

Satır: 7

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

olup şahrâları lâle-zâr etmekdedir
deyip gözlerinden mercân
dânesi gibi yaşlar döküp gâh gâh
Necûd tağı tarafından Mecnûnuñ

12. şahrâya:

Sayfa 209

Satır: 12

Çöl, kır, ova.

Zeyd bu müjde haberin aldıkdâ
Kandesin Mecnûn deyip şahrâya toğru
gitdi Gelip bir güşede

13. şahrâya:

Sayfa 163

Satır: 12

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Leylâdan dahı güzel kız alıverelim
diyü va‘dler eyledi Aşlâ
diñlemeyip huzûrundan kalkıp şahrâya
toğru çekildi gitdi Şoñra

14. şahrâlarda:

Sayfa 127

Satır: 9

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

mecnûn olup dâ‘imâ şahrâlarda gezer
hep hâline münâsib beytler
söyleyip gâh gâh Leylânın kabîlesi
tarafına varıp uzakdan efğânlar

15. şahrâlarda:-

Sayfa 141

Satır: 20

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Ba‘dehu rivâyet olunur
ki bî-çâre Mecnûn bu maḥâl üzre
şahrâlarda fiğân edip gezmekde

16. şahrâlarda:-

Sayfa 145

Satır: 14

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

‘Aceb şimdi ol bî-çâre Mecnûnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrâlarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

17. şahrâlarda:-

Sayfa 149

Satır: 21

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Yine eski 'âdeti üzre nâ-murâd
Mecnûn dâ' mâ şahrâlarda 'aşk
âteşi ile süzân u biryân olup gece ve
gündüz âh eylemekde idi

18. şahrâlarda:-**Sayfa 151**

Satır: 6

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Bir nâ-murâd bî-çâre 'âşıkdır Bir kıznın
sevdâsıyla ve 'aşkı
derdi ile bu hâle girip dâ'imâ böyle
şahrâlarda gezip beytler

19. şahrâlarda:-**Sayfa 165**

Satır: 25

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Bu Maḥal Mecnûn Şahrâlarda
Gezerken
Avcılara Râst Gelip Ellerinden
Âhûları Aldığıdır

20. şahrâları:-**Sayfa 149**

Satır: 28

Çöl, ova.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-âverleriyle binip şikâr
için tağı ve şahrâları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan ḥazîn

21. şahrâları:-**Sayfa 167**

Satır: 26

Çöl, ova.

bunları şatıp akçasını almamağa
ḥayrânım Şimdi seniñ ḥâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün daḥı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

22. şahrâlarda:-**Sayfa 169**

Satır: 11

Kır, ova, çöl.

Ben bir fakîrim şahrâlarda dâ'imâ
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdârı elime bir
şikâr girmeyip biñ belâ ile bu

sahrâlara çekip:**1. şahrâlara çekip:****Sayfa 141**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Çölün yolunu tutmak.

edip ve kararını tār-mār eyledikte
Yāhū sizi deyip şahrālara çekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

şahrālara şalıp:

1. şahrālara şalıp:-

Sayfa 181

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Çöle düşürmek.

Murādı ancak seni şahrālara şalıp
seyrini çalmaq için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selāma
verip niçe günler düğünler ikisi

şahrālara salmışdır:

1. şahrālara salmışdır:-

Sayfa 137

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Çöle düşürmek.

beni kendisine kul eyledi 'Aqlım alıp
ve yüregimi āteş ile yakıp beni
dīvāne edip şahrālara salmışdır
Mādem ki ben anıñ eli altındayım

şahrālarca düşmüşdür:

1. şahrālarca düşmüşdür:

Sayfa 143

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Ovalara düşmek.

yāsemenler sādelenip lālenin kadehi
meclis-i bāğa konup
şahrālarca düşmüşdür Dönüp bulutlar
ağladıkça bağlar gülüp

sahrālarda gezip:

1. şahrālarda gezip:

Sayfa 181

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) aşk (derdiyle) çöllerde
dolaşması.*

Bī-ma' nā yere şahrālarda gezip zāyi' -i
evkāt edip feryād u figān
eylemekden gayrı kārın yok Ve hem
saña olan zulm cihānda bir

sahrālarda gezip beytler söyleyip:

1. şahrālarda gezip beytler söyleyip:-

Sayfa 181

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) çöllerde dolaşıp şiir
okuması.

şahrâlarda gezip beytler söyleyip
ağlamakdan cân hâli olmazdı
Günlerde bir gün İbn-i Selâm kâbîlesi
halkından bir 'Arab bir

sâ'ir:

1. sâ'ir:

Sayfa 219

Satır: 14

Sayfa.

gördü Başına kıyâmetler kopup
yağasını çâk edip saçın yolup
mâtem eylemeğe başladı Sâ'ir kâbîle
hatunları da cümle haberdâr

sâ'ir kâbîle a'yânı:

1. sâ'ir kâbîle a'yânı:

Sayfa 129

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Kabilenin, boyun diğer önde
gelenleri.*

Leylâyı oğlum için isterüm nikâh edip
ikisin bir yere getirelim
dedikde sâ'ir kâbîle a'yânı da

sakın:

1. şakınıp:

Sayfa 121

Satır: 16

*Çekinmek, kendini gözetmek,
korumak.*

Olmaya ki buncalayın bî-ma'nâ iş

edersiz edepsizlik yoluna

baş koşup bu mişilli iş eylemek size

lâyık degildir şakınıp kimse

2. şakınırdı:

Sayfa 143

Satır: 3

Korumak, esirgemek, gözetmek.

babası korkusundan 'aşkını gizleyip

şakınırdı Ve ortayı tenhâ

buldukça

saklan:

1. şaklanıp:

Sayfa 145

Satır: 22

Gizlenmek.

Belli ki bu kim 'âşıkdır Bir hâber
alamadı diyü bir ağacın

ardına şaklanıp tırmuşdu Cümle
ahvâli tıyup Mecnûna 'âşık

sal:

1. şaliver:

Sayfa 167

Satır: 14

Bırakmak, serbest bırakmak.

avcıya yalvarıp
Kerem eyle şu hayvâncıkları şaliver
dediginde

2. şaliver:

Sayfa 167

Satır: 31

Bırakmak, serbest bırakmak.

eyle Hemân bunları şaliver dedikde
avcı da gördü ki Mecnûnun
esbâbı âhûlardan ziyâde akça eder Bu
şikâr dahı a'lâdır deyip

3. şaliver:

Sayfa 169

Satır: 24

Bırakmak, serbest bırakmak.

verem Eger râzî olursañ saña da
temessük vereyim Bu hayvâncığı
boğazlayıp n'eylersin şaliver dedikde
avcı nâ-çâr olup

salık verdiği:

1. salık verdiği:-

Sayfa 137

Satır: 10

Kelime Tipi: -

(Birini veya bir şeyi) salık

vermek, tarif etmek.

dedikde Mecnûnuñ babası atlanıp bir
kaç âdemleriyle ol salık
verdiği yere varıp etrâfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

salıver:

1. salıver:

Sayfa 167

Satır: 16

Bırakmak, serbest bırakmak.

Hoş güzel Sen bir merhametli âdem
olup bağıñ yufka
olduğundan bu hayvânları salıver
dersin ammâ lâkin ben bunları
avlayıncaya

2. şalıversem:

Sayfa 167

Satır: 26

Bırakmak, serbest bırakmak.

bunları şatıp akçasını almamağa
 hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
 bunları şalıversem bir kaç gün dağı bu
 şahrâları boş gezmek lâzımdır

3. salıver:

Sayfa 169

Satır: 8

Bırmak, serbest bırakmak.

vâfir ağlayıp feryâdlar eyledi Andan
 soñra avcıya yalvarıp
 Şu hayvânları salıver gâyet lutfdür Bî-
 çâre eşinden ayrılıp

4. şalıvereyim:

Sayfa 169

Satır: 14

Özgür bırakmak.

mişlli av elime geçmiştir Çünkü
 buncalayın şikâr elime girdi
 Ben anı bî-ma' nâ yere n' için
 şalıvereyim dedi

saña bu suç yeter:

1. saña bu suç yeter:

Sayfa 179

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Sana bu kabahat yeter. II

*Neyfel'in izinsiz Leylâ'nın yanına
 yaklaşmak istemesi kastedilmiştir.*

müstehak olduk dedikde Leylâ cevâb
 verip

Saña bu suç yeter ki vuslâtım
 sevdâsına düşüp küstâhlık edip

şanki:

1. şanki:

Sayfa 125

Satır: 6

Âdeta, farz edelim ki.

Bülbül gibi dil-figârim haberiñ var mı
 seniñ
 deyip kendisine cânân zülfünñ
 kokusunu gönderdiginden şanki

2. şanki:

Sayfa 207

Satır: 4

Âdeta.

verip âhirete gitdi Ve cihân bağında
 bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
 Mecnûn bu cevâbı işitdikde bir na'ra
 urdu kim şanki ortalığa

3. şanki:

Sayfa 141

Satır: 23

*"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında
benzetme edatı.*

şanki mercān idi
Yañağı gül saçı sünbül gülse açılır
söylese şekerler saçılır

4. şanki:

Sayfa 195

Satır: 16

*"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında
benzetme edatı.*

Ba' dehu rivāyet olunur ki hikāyet
Bir pādīshāhın bir niçe aşlanları var idi
kim şanki her biri bir

5. şanki:

Sayfa 213

Satır: 17

*"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında
benzetme edatı.*

şād olup şanki ölmüş idi Tāze cānı
hayāt buldu Yerinden şıçrayıp
birden taşra çıkdı Mecnūnu gördükde
şafāsından 'aklı başından gidip

şarābü'l-kevser:

1. şarābü'l-kevser:

Sayfa 223

Satır: 11

*Kevser şarabı. [İçinde Kevser,
cennette bulunan bir nehir veya
havuzdur]. Cennet'teki Kevser suyu
bulunan şarap kasesi (Kişinin
günahlarının bağışlandığına
delalettir).*

bir güne ta'ām ve şarābü'l-kevser
getirip önlerinde komağda
Zeyd bu hāli gördükde ihtiyāra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

şarıp şarmalayıp:

1. şarıp şarmalayıp:

Sayfa 145

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Olayın) üstünü örtmek.

hemān bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörün yohsa soñra
'ilāc eylemek güç olur deyip

sat:

1. şatıp:

Sayfa 167

Satır: 4

*Bir malı veya mülkü para
karşılığı elden çıkarmak.*

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini şatıp birini ehl-i
‘ıyālime verip anlara nafağa edeyim

2. şatıp:

Sayfa 167

Satır: 18

*Bir malı veya mülkü para
karşılığı elden çıkarmak.*

degin haylî zahmet çekdim Şimdi
boğazlayıp kimini ehl-i
‘ıyālime kimini yiyip ve kimisini de
şatıp akçasını kendime nafağa

3. şatıp:

Sayfa 167

Satır: 25

*Bir malı veya mülkü para
karşılığı elden çıkarmak.*

bunları şatıp akçasını almamağa
hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dahı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

şatıp öğdiler:

1. şatıp öğdiler:

Sayfa 131

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Değerince övmek, yakıştırmak.

Niçe güzel kızları Mecnûna şatıp
ögdiler Bes bî-çâre Mecnûn
çünkü hışımlarından bu iki cevâbı işitdi
Perişân yaçasın yırtıp kendiyi

savuk şu:

1. şavuk şu:

Sayfa 171

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Soğuk su.

İçi turna gözü âb-ı hayât gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
mikdâr ol şudan içip ağacın gölgesinde
oturdukda gördü ki ağacın

sa‘y edip:

1. sa‘y edip:

Sayfa 159

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Çabalamak, gayret göstermek.

demiş idik Siz de ‘ahd etmiş idiñiz
Ben de cenâbıñızı sözünde
sadık bir devletlidir İşim tamâm
eylemeñe sa‘y edip beni murâdına

sa'y u tedbîr eylerse:**1. sa'y u tedbîr eylerse:****Sayfa 191**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Çabalayıp önlem almak.

haberini işidip bildi ki her ne kadar

sa'y u tedbîr eylerse bu iş

bitmez ve emrine rām olup kabîleye

gitmez Me'yūs olup Mecnūna

sāzen:**1. sāzende:****Sayfa 143**

Satır: 28

Saz çalan.

gönlünü şād ve bir pāre gāmdan āzād

etmek için gül gülşende sular

gibi akıp vardıkda kızlarıñ kimi

sāzende ve kimi raqqāş ve

sebākların unudurlardı:**1. sebākların unudurlardı:-****Sayfa 121**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Dersi hatırlamamak.

yere bir gün hicrān girmekle başlarına

şabāh dersin ve sebākların

unudurlardı Bu hāl üzre bir zamān

geçip gitdikçe bunlarıñ āteş-i

sebeb:**1. sebebiyle:****Sayfa 163**

Satır: 28

Neden, gerekçe.

Lākin ol def'a da Leylānıñ du' āsı

kabūl olmayıp nuşret

Leylā kabîlesiniñ halk tarafından

olmak sebebiyle Nevfeliñ 'askeri

sebebi ne idügün şorduklarında:**1. sebebi ne idügün şorduklarında:-**

-

Sayfa 147

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Nedenin ne olduğunu sormak.

şorduklarında ol dağı yolda rāst

geldigini ol nāzeniniñ hüsnüne

vaşf eyleyip cān u dilden 'āşık

olduğunu beyān eyledikde anlar da

sebeb olmayalım:**1. sebeb olmayalım:****Sayfa 161**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Neden olmak, yol açmak.

sebeb olmayalım Lâkin siz bunca ‘âkil
devletli kimsesiz bunca
zamândan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden hâşâ ki zulm

şefkatli merhâmetli babacığım:**1. şefkatli merhâmetli babacığım:-****Sayfa 189**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) şefkatli ve acıması**olan babası.*

Ey benim şefkatli ve merhâmetli
babacığım bilir mi ki eyledigñ
naşîhatlar hep cümle güzel baña hayrlı
sözlerden ben de biñ ile

şefkatli vâlidem:**1. şefkatli vâlidem:****Sayfa 217**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Sevecen anne. II Leylâ'nın**annesi.*

Ey benim şefkatli vâlidem senden ricâ
ederim ki ben öldükden
soñra tâbütumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertîb edip kefenimi

şeftâlu alayım:**1. şeftâlu alayım:****Sayfa 177**

Satır: 34

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağından şeftali

*almak; öpmek. II Şeftali divan şiirinde
renk, lezzet, şekil veya koku itibariyle
bিরer güzellik unsuru olarak sevgilinin
yanağına benzetilmiştir.*

yuyup güç ile ‘aklı başına gelip kalkıp
Leylânıñ yanına varıp
Gül yüzünden şeftâlu alayım dedigi
gibi Leylâ hemân çehresini

segirdip çekilip gitdi:**1. segirdip çekilip gitdi:-****Sayfa 169**

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Koşarak savuşmak.

Emr Allahıñ deyip ön bağıñı şalıverdi

Şıgıñ bir şahrāya

doğru segirdip kaçdı Mecnūn ardından
segirdip çekilip gitdi

segirdip kaçdı:

1. segirdip kaçdı:

Sayfa 169

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Seğirtip uzaklaşmak.

Emr Allahıñ deyip ön bağıñı şalıverdi

Şıgıñ bir şahrāya

doğru segirdip kaçdı Mecnūn ardından
segirdip çekilip gitdi

segirt:

1. segirdişip:-

Sayfa 167

Satır: 33

Koşturmak, sıçramak.

āhūlarıñ bağlarını çözüp şalıverdıkde

segirdişip şahrāya toğru

seher veline:

1. seher yeline:

Sayfa 125

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Güneş doğmadan önce esen yel.

dā'imā seher yeline söz söyleyip

anıñla deli göñlüne teselliler verir

idi Ve kendi tarafından yel ile Leylāya

selām ve du' ālar gönderip

sehr:

1. şehre:

Sayfa 153

Satır: 18

*Kalabalık nüfusu olan yerleşim
merkezi.*

Cāndır umar efendi ne deñlü muhāl ise
deyip bu kavlı üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

şek etmege:

1. şek etmege:-

Sayfa 125

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Şüphe etmek, şüphelenmek.

Ey kebüter saña şek etmege çäre mi

var

Küy-ı yäre varacak bāl ü perüñ var mı

seniñ

*Esenlik dileme sözü. II Sevgiliden
gelecek küçük bir söz ihsanı.*

şekerler saçılır:

1. şekerler saçılır:-

Sayfa 141

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin konuşması ile
ağzından) şekerler saçılır.*

şanki mercân idi

Yañağı gül saçı sünbül gülse açılır

söylese şekerler saçılır

şekline girip:

1. şekline girip:-

Sayfa 151

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Kılığına girmek. II (Yaban âdemi)
gibi giyinmek.*

ricâ ederim ki bu huşûşda vücūd-ı

şerîfinize zahmet vermeyip kendi

‘âleminizde olasız Şimdi ben bu yâbân

âdemi şekline girip insân

selâm:

1. selâm:

Sayfa 131

Satır: 26

mı Ve benim böyle âteş-i miñnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selâm ile bu
hasreti bî-çâreniñ bir

selâm du‘ âlar gönderip:

1. selâm du‘ âlar gönderip:-

Sayfa 125

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Esenlik dileğinde bulunmak, dua
etmek, yollamak.*

dâ‘imâ seher yeline söz söyleyip

anıñla deli göñlüne teselliler verir

idi Ve kendi tarafından yel ile Leylâya

selâm ve du‘ âlar gönderip

selâm du‘ âlar getirir:

1. selâm du‘ âlar getirir:-

Sayfa 125

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Esenlik dileğinde bulunmak, dua
etmek, yollamak.*

Leylâ tarafından Mecnûna selâm ve

du‘ âlar getirir Hemân Mecnûna

tāze cān ḥayāt verdiğinden Mecnûn da
kendisini mahrem edininip

selām edip:

1. selām edip:

Sayfa 201

Satır: 2

Kelime Tipi:-

Uzakta olan birine esenlik

dilemek.

yüzümüze kir gelir Bu miqdār yakīnlik

kifāyet eder

Birbirimizi görürüz yā Hemān

Mecnûna benden selām edip bir

selām eyledi:

1. selām eyledi:

Sayfa 201

Satır: 7

Kelime Tipi:-

Selam etmek: Uzakta olan birine

(Mecnûn'a) esenlik dilemek.

İşde cānānıñ karşıda oturup saña selām

eyledi Ve bir iki beyt

oğusun diyü niyāz eyledi dedikde

Mecnûn da cūş u ḥurūşa gelip

2. selām eyledi:-

Sayfa 201

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Uzakta olan birine (Mecnûn'a)

esenlik dilemek.

İşde cānānıñ karşıda oturup saña selām

eyledi Ve bir iki beyt

oğusun diyü niyāz eyledi dedikde

Mecnûn da cūş u ḥurūşa gelip

selām ve du‘ālar gönderip:

1. selām ve du‘ālar gönderip:

Sayfa 203

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Esenilk ve dua yollamak.

getirip göndermek lāzım olduğda

Zeydi gönderip evvelde varıp

Mecnûna Leylādan selām ve du‘ālar

gönderip yine Leylāya gelip

selām verip:

1. selām verip:

Sayfa 135

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Selamlama, esenlik bildirisi.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar

Selām verip aḥvālını

şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb
alamayıp bir tarîk ile

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Bin iki yüz altmış sekiz.

2. selâm verip:

Sayfa 213

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Selamlama, esenlik bildirisi.

Ruḥları'çün fâtiḥa şalavat

Temmetü'l-kitâb fî sene semân ve

sittîn ve mi'eteyn ba'de'l-elf

sen:

1. seniñ:

Sayfa 125

Satır: 18

İkinci tekil şahıs zamiri.

anı gördü kim yâr-ı kadîmi olan Zeyd
karşıdan çıkageldi
Selâm verip Mecnûnuñ üstüne müjde
gevherlerin nişâr edip

selâmlar edip:

1. selâmlar edip:

Sayfa 213

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Uzakta olan birine (Mecnûn'a)

esenlik dilemek.

Deyip

Âh n'olaydı ben de seniñ gibi bir

kanatlı kuş olup varıp cânânımı

2. seni:-i

Sayfa 145

Satır: 7

İkinci teklik şahıs. II Leylâ .

fülân yere gitdiler beni şabâḥdan
ḥuzûruna da'vet edip dedi ki Var
ol cânânım yârime selâmlar edip eger
zaḥmet olmazsa gelsin diyü

bir şey görünmeyip bizim şevkımız

hep seniñ için seni gülsün diyü

eyleriz dediklerinde Leylâ

semân sittîn mi'eteyn ba'de'l-elf:

1. semân sittîn mi'eteyn ba'de'l-elf:

Sayfa 223

3. sen:

Sayfa 151

Satır: 22

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

‘Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
 ü cidāl ile mi olur
 Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
 getirip seniñ murādıñı hāşıl edip

4. seniñ:

Sayfa 151

Satır: 22

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

‘Ahdim olsun kim māl ile mi olur cenk
 ü cidāl ile mi olur
 Ol kıızı sen nā-murād ile bir yere
 getirip seniñ murādıñı hāşıl edip

5. senden:

Sayfa 153

Satır: 11

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn kastedilerek.

eylemedikçe kendi işim baña harām
 olsun Lākin senden ricā ederim
 ki böyle tağlarda gezmekden ferāğat
 edip bir kaç gün bizim ile

6. seniñ:

Sayfa 161

Satır: 10

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Nevfel.

sebeup olmayalım Lākin siz bunca ‘ākıl
 devletli kimsesiz bunca
 zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
 gelmişizdir Sizden hāşā ki zulm

7. seniñ:

Sayfa 169

Satır: 20

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

teklifi eyleme dedikde Mecnûn
 Ne çāre edem ki seniñ hātırın hoş edip
 gücün nem varsa bu

8. seniñ:

Sayfa 171

Satır: 10

İkinci teklik şahıs zamiri.

şalmışdır yoğsa benim gibi bir māh-
 pāre hasretiyle mātamlere
 girip vuşlatın kıyāmete mi qalmışdır
 ‘Aceb kangı āfet-i devrān seniñ

9. seniñdir

Sayfa 173

Satır: 28

"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

ki kıyāmete dek şafāsından mest olup
 kalırın Eger red eyleseniz

emr ü fermān seniñdir Ƙullarıñ
efendisine ƙarşı söylemege

ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan
Leylā senden daħı ziyāde

10. sen:

Sayfa 181

Satır: 22

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

bir yere gelip birbirinden murād alıp
verdiler Ve kendi ‘ālemlerinde
olup dā‘imā zevķ u şafā sürmede sen
ise bu hālden haberiñ yok

13. sen:

Sayfa 199

Satır: 18

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Ƙavl olunan yere geldikde ihtiyār

Mecnūna

Sen bunda tūr Daħı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

11. sen:

Sayfa 191

Satır: 11

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hıyır-du‘ādan ferāmuş etmeyip

14. saña:

Sayfa 201

Satır: 7

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi. II

Leylā bağlamında.

İşde cānānıñ ƙarşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt

oķusun diyü niyāz eyledi dedikde

Mecnûn da cūş u hūrūşa gelip

12. senden:

Sayfa 199

Satır: 6

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Ey bī-çāre böyle yābān yerde ne
yatarsıñ Gözüñ aydın olsun

15. sen:

Sayfa 203

Satır: 28

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

yedim ve yine ‘aşk u maḥabbetim
eksilmeyip dā‘imā ber-ḳarār ḥalk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

16. saña:

Sayfa 203

Satır: 32

*"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durumu eki almış biçimi II
Zeyd.*

Mecnûn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

17. sen:

Sayfa 203

Satır: 32

İkinci teklik şahıs zamiri. II Zeyd.

Mecnûn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

18. seniñ:

Sayfa 207

Satır: 1

*İkinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

ol seniñ ümīdiñ gülistānına diken olup
Leylā ile seniñ ortana
giren İbn-i Selām öldü Sağ ol ki işini
tamām edip cānını saña

19. saña:

Sayfa 207

Satır: 13

*"Sen " ikici teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

idi Lākin ḥaṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdiği şarābı ben de içsem gerekdir

20. sen:

Sayfa 207

Satır: 18

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

cevāb verip
Ey birāder sen cānıñı ol zamānda fedā
eylediñ ki yolda bir

21. seni:

Sayfa 213

Satır: 4

İkinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

Cānānıñ olan Leylā niçe demler idi ki
 iştiyākıñ üzerine ve
 āteşine kebāb olur Seni yanına da'vet
 eylemege biñ cānla t̄alib idi

22. seniñ:

Sayfa 215

Satır: 24

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Leylā.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
 dahı gördüm Çünkü murādıma
 nā'il oldum Ğayrı söz kalmayıp işim
 tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

23. saña:

Sayfa 217

Satır: 19

İkinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi. II

Leylā.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
 cemālīñ şoldu dedikde Leylā
 da gözünü açıp anasını başı ucunda
 gördükde āh edip dedi ki

24. senden:

Sayfa 217

Satır: 29

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Leylā'nın annesi.

Ey benim şefkatli vālidem senden ricā
 ederim ki ben öldükden
 soñra t̄abūtumuñ üstünü güllerle ve
 sünbüllerle tertib edip kefenimi

25. saña:

Sayfa 219

Satır: 3

İkinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi II

Mecnûn.

benden saña yād-gār olup Tañrı
 emāneti olsun Luṭf edip haķāret
 gözüyle
 bakmayıp mümkün oldukça h̄atırcıgını
 gözedip rencide eylemeñ Bunca

26. saña:

Sayfa 163

Satır: 10

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durumu eki almış biçimi. II

Mecnûn.

Nevfel ne kadar ki luṭflar edip ri'āyet
 edegördü Çāre olmadı

Dağı ziyāde efgānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

27. **sen:**

Sayfa 183

Satır: 27

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

olduñ H oş emān sağ olup cihān
bāğında güller gibi tāze ol Sen de
ben de bahār bulutu gibi iñleyip
ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

28. **sen:**

Sayfa 183

Satır: 29

İkinci tekil şahıs zamiri. II Leylâ.

yüklenip bel bağlayam Sen bî-vefā
olup maḥabbetin bahār çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perīşān oldu
İşte ben yine saña vefā-dār

29. **saña:**

Sayfa 183

Satır: 30

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi. II

Leylâ.

yüklenip bel bağlayam Sen bî-vefā
olup maḥabbetin bahār çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perīşān oldu
İşte ben yine saña vefā-dār

30. **saña:**

Sayfa 131

Satır: 5

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

içinde fülānıñ kıızı vardır dedigimizden
yüz kat iyiler vardır Saña
alıverelim Eger yine de begenmezsen
fülānıñ kızını alıverelim

31. **saña:**

Sayfa 133

Satır: 24

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durumu eki almış biçimi II
Mecnûn.

eylemekdir Ola ki Hāḡ Te‘ālā seni bu
belālardan ḡalāş eyleye ve
sevdānı ref‘ edip evvelki gibi saña
iḡsānlar eyleye dedikde hemān-dem

32. **seniñ:**

Sayfa 137

Satır: 28

İkinci teklik şahıs zamiri II
Mecnûn.

böyle yâbân yerde terk edip nereye
gideyim ve kabîleye vardıkda
bî-çâre vâlideñe ne cevâb vereyim ki
gece gündüz seniñ firâkıñla

33. **sen:**

Sayfa 137

Satır: 32

İkinci teklik şahıs zamiri II

Mecnûn.

kalmayıp
Seniñ için zâr u feryâd ediyorlar Sen
ise bu sevdâdan ferâğat

34. **seniñ:**

Sayfa 137

Satır: 32

İkinci teklik şahıs zamiri II

Mecnûn.

kalmayıp
Seniñ için zâr u feryâd ediyorlar Sen
ise bu sevdâdan ferâğat

35. **seniñ:**

Sayfa 137

Satır: 26

"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hâline nice
tahammül edeyim ve seni

36. **seniñ:**

Sayfa 145

Satır: 7

İkinci teklik şahıs. II Leylâ.

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
hep seniñ için seni gülsün diyü
eyleriz dediklerinde Leylâ

37. **seni:**

Sayfa 215

Satır: 23

İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Leylâ.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murâdına
nâ'îl oldum Gayrı söz kalmayıp işim
tamâm oldu Gerçi şimdi seniñ

38. **sen:**

Sayfa 121

Satır: 23

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Nasih.

Beni dīvāne etdi ol perī bilmem ne
dersin sen
deyip yine bildiklerinde kaldılar

39. **sen:**

Sayfa 121

Satır: 22

"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II

Nasih.

Beyt

Gel ey nāşih қо beni hāl-i dilden bī-
habersin sen

40. **seniñ:**

Sayfa 125

Satır: 4

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Nesim-i seher.

Beyt

Ey nesīm-i seherī cānda yeriñ var mı
seniñ

41. **seniñ:**

Sayfa 125

Satır: 5

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Nesim-i seher.

Bülbül gibi dil-figārim haberiñ var mı
seniñ

deyip kendisine cānān zülfünüñ
koşusunu gönderdiginden şanki

42. **saña:**

Sayfa 125

Satır: 15

*İkinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II*
Kebûter.

Ey kebûter saña şek etmege çāre mi
var

Kūy-ı yāre varacak bāl ü perüñ var mı
seniñ

43. **seniñ:**

Sayfa 125

Satır: 16

"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II
Kebûter.

Ey kebûter saña şek etmege çāre mi
var

Kūy-ı yāre varacak bāl ü perüñ var mı
seniñ

44. **seni:**

Sayfa 133

Satır: 23

İkinci teklik şahıs zamirinin

belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

eylemekdir Ola ki Hâk Te‘ālâ seni bu
belâlardan hâlâş eyleye ve
sevdânı ref‘ edip evvelki gibi saña
ihşânlar eyleye dedikde hemân-dem

45. **saña:**

Sayfa 133

Satır: 19

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durumu eki almış biçimi II
Mecnûn.

olunan hâceti devâ eder İmdi saña da
lâzım olan budur ki hemân
Kâ‘be-i Mükerreremeniñ hâlqasına
yapışıp cân u gönülden Hâk

46. **seni:**

Sayfa 137

Satır: 26

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevâbını
işitdikde âh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hâline nice
taḥammül edeyim ve seni

47. **sen:**

Sayfa 139

Satır: 2

İkinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kıznıñ derdi
ile bağırnı hūn eylersin Sen bunda
böyle perîşānken anıñla bizim

48. **seni:**

Sayfa 139

Satır: 4

İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

nice huzūrumuz ve rahātımız olsun
‘Ālemde bulunmayan kız olsun
tek қоç başnı şağ olsun kalk hemân
seni anañ yanına götüreyim

49. **seni:**

Sayfa 153

Satır: 9

İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.

yemîn edip Allah-ı ‘azîmü’ş-şān
hakkı’çün seni murādıña erişdirmek

üzerime farz olsun Mālımla cānımla
çalışırım seniñ murādınıñ hāşıl

50. **seniñ:**

Sayfa 153

Satır: 10

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

yemîn edip Allah-ı ‘azîmü’ş-şān
hakkı’çün seni murādına eriştirmek
üzerime farz olsun Mālımla cānımla
çalışırım seniñ murādınıñ hāşıl

51. **sen:**

Sayfa 167

Satır: 15

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Hoş güzel Sen bir merhametli âdem
olup bağıñ yufka
olduğundan bu hayvānları salıver
dersin ammā lākin ben bunları
avlayıncaya

52. **sen:**

Sayfa 167

Satır: 23

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Be hey âdem Sen dīvāne misin gözleri
seniñ cānānıñın gözlerine
benzediginden baña ne fâi‘de var
Benim cānım yokdur Hemān

53. **seniñ:**

Sayfa 167

Satır: 25

"Sen" ikinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

bunları satıp aqçasını almamağa
hayrānım Şimdi seniñ hātırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dağı bu
şahrāları boş gezmek lāzımdır

54. **saña:**

Sayfa 169

Satır: 16

*"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durumu eki almış hâli. II*
Avcı.

Bes Mecnûn dedi kim
Ben saña konuk olup bunu baña
ziyāfet için fedā eylediñ Luṭf eyle

55. **seniñ:**

Sayfa 169

Satır: 5

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Geyik.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni ħabs eyledi Āh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

56. **seni:**

Sayfa 169

Satır: 6

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II*
Geyik.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni ħabs eyledi Āh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

57. **saña:**

Sayfa 169

Satır: 22

*"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durumu eki almış hâli. II*
Avcı.

avcıya verip elinden üç dāne āhū
yavrucaıklarını alıp āzād eylediyim
Şimdi böyle 'üryān olup yanımda bir
ħabbe kalmadı ki saña

58. **saña:**

Sayfa 169

Satır: 23

*"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durumu eki almış hâli. II*
Avcı.

verem Eger rāzī olursañ saña da
temessük vereyim Bu ħayvāncığı
boğazlayıp n'eylersin şalıver dedikde
avcı nā-çār olup

59. **saña:**

Sayfa 171

Satır: 11

*"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durumu eki almış hâli. II*
Karga.

şabāhıña aḥşām edip saña böyle zülfü
gibi siyāh esvāblar giydirip
yakıp yandırmışdır Eger 'aşk ehli degil
iseñ n' için bu siyāhları

60. **seni:**

Sayfa 171

Satır: 8

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II*
Karga.

Ey benim cānānımıñ saçı renginde
siyāh mātem libāslarına giren
kuşcağız 'Aceb felek seni ne müşkil
şāha kıl edip hicrānlara

61. **seniñle:**

Sayfa 175

Satır: 6

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miñnet ile
yapdırıp henüz akçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

62. **sen:**

Sayfa 187

Satır: 19

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Sen ise andan haberiñ yok Olmaz
sevdâlarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tıtalım ki niçe
yıllar böyle yâbân yerlerde gezip

63. **saña:**

Sayfa 179

Satır: 10

İkinci teklik şahıs zamirinin

yönelme durumu eki almış biçimi. II

Nevfel.

el uzatdıñ Ma'lûmuñ olsun ki benim
vuşlâtım sevdâsında olma

kim saña bir vechle râm olmak
mümkün degildir Hiçbir şe'ye kâdir

64. **seniñ:**

Sayfa 179

Satır: 32

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Nevfel.

Bunca zamândır ki bu kadar zahmet
ile ele getirdikten soñra
n' için vaşl-ı sevdâsında olmayıp tırup
bakarsın Seniñ yüzüne karşı

65. **seniñle:**

Sayfa 181

Satır: 16

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

ve nâzenin cânânım dedikleri fitne-i
cihân ki âdemiñ öyle cânânı
olmağdan ise olmaması yigdür Bunca
zamândan beri seniñle 'ahd ü

66. **senden:**

Sayfa 181

Satır: 17

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

peymânlar edip senden gayrı kimse ile
yâr olmam Ve maḥabbetim

ancaḡ sañadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

67. sañadır:

Sayfa 181

Satır: 18

*Sen ikinci teklik şahıs zamirinin
yönelme eki almış biçimi. II Mecnûn.*

peymânlar edip senden ğayrı kimse ile
yâr olmam Ve maḥabbetim
ancaḡ sañadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

68. seni:

Sayfa 181

Satır: 19

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Murâdı ancaḡ seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmaḡ için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selâma
verip niçe günler düğünler ikisi

69. saña:

Sayfa 181

Satır: 24

*İkinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Bî-ma‘ nâ yere şahrâlarda gezip žāyi‘ -i
evḡāt edip feryād u fiğân
eylemekden ğayrı kārın yok Ve hem
saña olan zulm cihānda bir

70. saña:

Sayfa 181

Satır: 32

*İkinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

olup âdemlerle teselliyet verip
Biz saña söyledik luṭf edip suçumuzu
‘afv edip baña ḡāṭırcıḡın

71. seni:

Sayfa 183

Satır: 1

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

Murâdım seni imtiḡān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selâmiñ
kendi rızası yok iken verdiler

72. seniñ:

Sayfa 183

Satır: 3

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Nihâyet aşlâ yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḥabbetiñ üzre ber-çarâr olup gayrı
kimseye râm olmak muḥâldir

73. **seniñ:**

Sayfa 183

Satır: 5

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

Dâ'imâ seniñ derdiñle gözü yaşını
revân edip yâs u mâtem eylemekdedir
diyü söyleye gördü

74. **seniñle:**

Sayfa 183

Satır: 12

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

dīvâneligi ziyâde olup Leylâyı ḥâtırına
getirip ḥayâline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyâz

75. **sen:**

Sayfa 183

Satır: 13

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Leylâ.

etdikçe sen nâz edip ben nâ-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki
ben perîşânıñ eline gire dedikçe baña
niçe va'deler edip dürlü dürlü

76. **seniñ:**

Sayfa 183

Satır: 20

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

âvâreden maḥabbetiñ kalkıp
uşanmışsız Nihâyet ol eyledigîñ 'ahd
ü peymânlar hep cümle yalan yerlere
mi idi Qanı seniñ ol serv-i

77. **sen:**

Sayfa 187

Satır: 27

İkinci teklik şahıs zamiri. II

Mecnûn.

girdikden soñra kabîlemizi zabt edip
cümlesine baş buğu olasın Sen
buñdan kalkıp gelmezsen benim
mâlımı yâbâncılar zabt edip yerime

78. **seni:**

Sayfa 189

Satır: 7

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

seni yerimde görüp şâd olayım Ve bir
iki günlük 'ömrümü seniñle
geçirip âhîr 'ömrümde bir kaç gün ben
de şâd olayım diyü vâfir

79. **seniñle:**

Sayfa 189

Satır: 7

*İkinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

seni yerimde görüp şâd olayım Ve bir
iki günlük 'ömrümü seniñle
geçirip âhîr 'ömrümde bir kaç gün ben
de şâd olayım diyü vâfir

80. **saña:**

Sayfa 189

Satır: 6

*İkinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

kabîleye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne kadar
mâlîm varsa cümlesini saña teslim
edeyim Ve hâl-i hayâtımda

81. **seni:**

Sayfa 189

Satır: 5

*İkinci tekil şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

kabîleye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne kadar
mâlîm varsa cümlesini saña teslim
edeyim Ve hâl-i hayâtımda

82. **seniñ:**

Sayfa 189

Satır: 20

*İkinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn'un babası.*

kabûl eylemek isterim Ammâ
n'eyleyem sevdâ beni kendi hâlime
komayıp ne çâre kendisine kul
eylemişdir Her ne kadar ki seniñ

83. **saña:**

Sayfa 191

Satır: 9

*İkinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

hemân sağ ol deyip Lâkin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyâda
bir kaç günlük ‘ömrüm kaldı Âhirete
gidecek zamânım qarîb olmuştur

84. **seni:**

Sayfa 193

Satır: 4

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn'un babası.*

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihânda
bir kerre sözüñü tutmadım
Ve gamla seni bir gece bile ve rāḥat
üzre yatmadım deyip bu ḥāl

85. **sen:**

Sayfa 193

Satır: 25

*İkinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

Sen bir söz añlar ādeme beñzersin Be
hey yādgār ben cānānla
bir olup ol benim ḳalbime girip
göñlümde gizlenip benim vücūdum

86. **seni:**

Sayfa 197

Satır: 25

İkinci teklik şahıs zamirinin

*belirtme durum eki almış biçimi. II
Cevân.*

Çünkü onlar seniñ eliñden yedikleri
ni‘meti gözedip seni
incitmemişler Sen de bizim bunca
zamândır ḥidmetimizde olduğundan

87. **seni:**

Sayfa 197

Satır: 18

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Cevân.*

Pādişāh da arslanñ elinde sağ
kaldığına ḥayrān olup
Siḥr mi bilirdiñ yoḥsa bir du‘ā mı
oḳuduñ ki aşlanlar seni helāk

88. **sen:**

Sayfa 197

Satır: 26

*İkinci teklik şahıs zamiri. II
Cevân.*

Çünkü onlar seniñ eliñden yedikleri
ni‘meti gözedip seni
incitmemişler Sen de bizim bunca
zamândır ḥidmetimizde olduğundan

89. **seni:**

Sayfa 199

Satır: 12

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

baña haber eyle diyü niyâzlar eyledi
Biz de bir kaç gündür ki seni arardım
Hele güçle bunda buldum

90. seni:

Sayfa 211

Satır: 9

*İkinci teklik şahıs zamirinin
belirtme durum eki almış biçimi. II
Mecnûn.*

bir gün seni da'vet edip bir şöhet
ederiz diyü vedâ' edip yoluna
revân oldu

91. seniñ:

Sayfa 219

Satır: 7

*İkinci teklik şahıs zamiri. II
Mecnûn.*

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cânlar
verdigiñ Leylâ bu fânî dünyâdan
gidip seniñ maḥabbetiñle topraklara
girdi ve 'ömrünü seniñ 'aşkın

sen bilirsin:

1. sen bilirsin:-

Sayfa 191

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*'Nasıl uygun bulursan öyle yap'
anlamında kullanılan bir söz.*

hasret gözüyle bakıp
Ey babanñ cânı çünkü sözümü qabûl
eylemediñ Sen bilirsin

sen ki:

1. sen ki:

Sayfa 207

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Dersen ki, eğer dersin.

demiş idiñ Ben bunca zamandır ki ol
da'vâda bî-qarâr olup mevcûd
eylemişken şimden soñra tekrâr fedâ
olacak değil Sen ki bu sözde

sende bir hâlet var:

1. sende bir hâlet var:

Sayfa 171

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Sende bir hâl var.

cümbüşüñ tehî degil sende bir hâlet var
deyip

Bir sır var ki Bâreka'llâh haylî ağzıñ
pek hiç baña ağzın

senden ğayrı:

1. senden ğayrı:

Sayfa 187

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Senden başka. II Mecnûn'dan
başka.*

ayağıña getiresin İşte benim 'ömrüm
âhır oldu Cihândan göçmek
zamânım yakın oldu Senden ğayrı bir
evlâdım yok ki ben dünyâdan

senden ğayrı kimse:

1. senden ğayrı kimse:

Sayfa 183

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Senden başka kimse. II
Mecnûn'dan başka kimse.*

'ahd ü peymânlar edip Hâk Te'âlâ
evvel baña gösterip senden ğayrı
kimse benim hüsnüm bâğına gire Eger
ibrâma uğrarsam kendimi helâk

sene:

1. senede:

Sayfa 133

Satır: 13

Yıl, sene.

müşkil iş varsa Hâk'ın lütfuyla hep
anda feth olur Ol senede
hacca gitmege niyyet edip
mühimmâtını hâzır kıldılar Ve Kaysı
dahı

2. seneye:

Sayfa 221

Satır: 22

Yıl, sene.

fânî dünyâdan el çekdi göçdü Cihân
halkınıñ dilinden kurtulup cânân
uğrunda mevt şarâbın içdi Tamâm bir
seneye degin ol hâl üzerinde

3. sene:

Sayfa 223

Satır: 24

Yıl, sene. II Tarih.

Ruğları'çün fâtiha şalavat
Temmetü'l-kitâb fî sene semân ve
sittîn ve mi'eteyn ba'de'l-elf

4. sene:

Sayfa 221

Satır: 25

Sene, yıl.

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol ʔarafa
kimse uğramağa ʔādir olmadılar Bir
yıldan ʔoñra ʔayvānlar gördü ki

seniñ añladığıñ kıssa:

1. seniñ añladığıñ kıssa:-

Sayfa 205

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Senin anlayabileceğın mesele
(değil).*

ʔa'n eylemege geldiñ ise var ʔağlık ile
beni ʔālime ʔoy ki
seniñ añladığıñ kıssa degildir Yemek
içmek ʔaydında olan kimse

seniñ bildiğın söz degildir:

1. seniñ bildiğın söz degildir:-

Sayfa 193

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Sen (bu sözleri) anlamazsın. II
Mecnûn'un aşıklığa dair söylediğı
sözler kastedilmiştir.*

Seniñ bildiğın söz degildir deyip gitdi
Bes ʔağlara gidip niçe zamān anda
olup vahşilerle alışdı ʔaplan

seniñ bu kıyāfetiñ bu cünbüşüñ:

1. seniñ bu kıyāfetiñ bu cünbüşüñ:

Sayfa 171

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Senin bu elbisen bu
hareketliliğın. II Karganın siyah
elbisesi ve daldan dala konması
kastedilmiştir.*

cünbüşüñ tehī degil sende bir ʔālet var
deyip
Bir sır var ki Bāreka'llāh ʔaylī ağzıñ
pek hiç baña ağzın

seniñ cānıña:

1. seniñ cānıña:

Sayfa 197

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Gencin) canı, gönlü, ruhu.

biz de seniñ cānıña ʔuşur etmeyip
şuçunu 'afv eyledik dedi
Bu ʔikāyetden maʔsūd yırtıcı
ʔayvānlar ki dā'imā ādem

seniñ dedigiñ gibi:**1. seniñ dedigiñ gibi:-****Sayfa 193**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Senin dediğin gibi (olmak).

aña kaftān gibi olmuştur demek
 isterim Yoḥsa ben anıñ qalbine girip
 ol baña esbāb gibi olacak degildir ki
 Seniñ dedigiñ gibi idim

seniñ dedigiñ kıyāfetde bir ādem**rāst gelip:****1. seniñ dedigiñ kıyāfetde bir ādem****rāst gelip:-****Sayfa 185**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Senin anlattığın kılıkta adamın
 birine rast geldim.*

bir ādem rāst gelip gördüm Ġālibā ki
 ol aradığın kimsedir dedikde
 pīr de mağāranın nişānını alıp niçe
 zaḥmetler ile yola girip şabaḥ

seniñ derdinden:**1. seniñ derdinden:-****Sayfa 191**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Mecnûn'un sıkıntısıyla.

yās u mātem eylemekdesin Babañ nā-
 murād ise seniñ derdinden
 āḥirete intikāl edip akrabā ve
 ta'allūkātıñ cümlesi feryād u fiğān
 eylemekdedir

seniñ derdine düşüp:**1. seniñ derdine düşüp:****Sayfa 199**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

(Mecnûn) için tasalanmak.

Ey bī-çāre böyle yābān yerde ne
 yatarsıñ Gözüñ aydın olsun
 ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan
 Leylā senden daḥı ziyāde

seniñ eliñden yedikleri ni'meti**gözedip:****1. seniñ eliñden yedikleri ni'meti****gözedip:****Sayfa 197**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Senin elinden yedikleri yemeğin
hakkını korumak.*

Çünkü onlar seni eliñden yedikleri
ni‘meti gözedip seni
incitmemişler Sen de bizim bunca
zamandır hizmetimizde olduğundan

seniñ gördüğün ben gerçi şüretā

mecnündür ammā hakikatde

leylādır:

**1. seniñ gördüğün ben gerçi şüretā
mecnündür ammā haķikatde**

leylādır:-

Sayfa 193

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Senin gördüğün ben, her ne
kadar görünüşte Mecnûn'dur, fakat
hakikatte Leylā'dır.*

Ol benim cānānımdır Ben seniñ
gördüğün gerçi şüretā Mecnündür
ammā haķikatde Leylādır Bu sözü
gerçekden ‘aşıķ olanlar bilir

seniñ maħabbetiñle:

1. seniñ maħabbetiñle:

Sayfa 219

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Senin (Mecnûn'un) aşkıyla.

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cānlar
verdiğin Leylā bu fānī dünyādan
gidip seniñ maħabbetiñle topraklara
girdi ve ‘ömrünü seniñ ‘aşķın

seniñ ‘ömr-i devletiñi:

1. seniñ ‘ömr-i devletiñi:

Sayfa 151

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Senin devletinin ömrünü. II
Nevfel'in devletinin ömrü.*

Haķ Te‘ālā seniñ ‘ömr-i devletiñi
günden güne ziyād-ber-ziyād
eylesin Ben gibi ğarīb için böyle
hiddetli söz dediniz Lākin

seniñ ortana giren:

1. seniñ ortana giren:

Sayfa 207

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*(Leylā ile Mecnûn'un) arasına
girmek, engel olmak.*

ol seniñ ümīdiñ gülistānına diken olup
Leylā ile seniñ ortana

giren İbn-i Selām öldü Şağ ol ki işini
tamām edip cānını saña

seniñ sevdāñ:

1. seniñ sevdāñ:

Sayfa 137

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Senin aşkın. II Mecnûn'un aşkı.

Ey gözüm nuru ve gönlüm sürûru
oglum Bu seniñ sevdāñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnûn babasınıñ ayağına düşüp

seniñ zülfüñ:

1. seniñ zülfüñ:

Sayfa 183

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçı.

etdikçe sen nāz edip ben nā-ümîd olup
seniñ zülfüñ ne ihtimâldir ki
ben perîşānıñ eline gire dedikçe baña
niçe va‘deler edip dürlü dürlü

seniñ zülfüñ sevdāsı:

1. seniñ zülfüñ sevdāsı:-

Sayfa 173

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin saçının sevdası,
arzusu.*

Ey benim nāzenin ü şivekârım Hâlime
merhamet edip bir nazâr
eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdāsı beni
böyle zencîrlere urdu Ve

şenlikler edip:

1. şenlikler edip:

Sayfa 117

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Eğlence merâsimi, kutlama.

günler şenlikler edip düğün bayram
eylediler ve adını Kays koyup
nân ni‘metle terbiye eylemege
başladılar

şenlikler oldukça:

1. şenlikler oldukça:-

Sayfa 177

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Kutlama düzenlenmesi.

Ağzınız kurusun der idi
Ve çengiler gelip ortalık yerde
şenlikler oldukça aślā gülmeyip

ser-gerdān gezip:

1. ser-gerdān gezip:

Sayfa 123

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Şaşkın gezmek. II Aşk sebebiyle
âşığın kendinden habersiz gezmesi.*

dīvāneye bir kızın ucından ser-gerdān
gezip feryād eder bu usludur
yohsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
başına tiz gelir diyü

ser-i kuyuñda:

1. ser-i kuyuñda:

Sayfa 183

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin yanı başında, gözünün
önünde, köyünde.*

Añılmaz mı ser-i kuyuñda feryād
etdigim demler
Şimdi benim maḥzūn gönlüm bir cins
ğam u ğuşsalığa toḥmın

sermāye-i ‘ömrüm olan babacığım:

1. sermāye-i ‘ömrüm olan

babacığım:-

Sayfa 139

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Ömrün serveti olan baba.

bu naşihat sözlerini işitdikde
gözlerinden kanlı yaşlar akıdıp
Ey benim sermāye-i ‘ömrüm olan
babacığım Ḥaḵ Te‘ālā

sermāyemi fenāya verip:

1. sermāyemi fenāya verip:

Sayfa 175

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Varlığı, serveti boşa harcamak;
yok etmek.*

bahāsı kadar akçe kazanmamışken ne
yavuz zulmler eylediñ
Āḥir ‘ömrümde sermāyemi fenāya
verip beni böyle borçlu edip iki

sersem:

1. sersem:

Sayfa 137

Satır: 23

Zihnini toplayamaz, bildiğini

*hatırlayamaz durumda olan, kafası
karışık (kimse), şaşkın.*

budur ki dā'imā sersem gezdirmekdir
Luṭf u iḥsān edip bu ḥuşūşda
kuşūruma bakmayıp ḥāṭır-ı şerīfñiz
kalmasın diyü sözünü tamām

servi boylu:

1. servi boylu

Sayfa 131

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Servi ağacı gibi uzun ve düzgün
boylu (güzel).*

servi boylu gül yañaklı yāḳūt dudaklı
nāzenin māh-pāre kızlar
alıverelim Bī-ma'nā yābāndan n' için
kız ārzū edersin ḳabīlemiz

2. servi boylu:

Sayfa 219

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Servi ağacı gibi uzun ve düzgün
boylu (güzel). II Leylā.*

ḳan ağlasınlar Ümīdimiz bağına ḥazān
yelleri esdi gülīstānın perīşān

eyledi ve rūzgār ol servi boylu
Leylānıñ gül cemālini şoldurup ḳara

servi gibi dā'imā ber-ḳarārım:

1. servi gibi dā'imā ber-ḳarārım:

Sayfa 183

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*(Aşığın) servi gibi (dimdik ayakta
olması bağlamında) aşkında kararlı
olması.*

olup servi gibi dā'imā ber-ḳarārım
deyip kendi kendi buña benzer
niçe sözler söyleyip feryād eyledi

serv-i ḥurāmān gibi şalını şalını bir gülşene revāne olmuşdu:

1. serv-i ḥurāmān gibi şalını şalını bir gülşene revāne olmuşdu:-

Sayfa 147

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin) naz ile salınarak
yürüyen servi gibi salınarak bahçeye
yürümesi.*

on ḳat olup bu leṭāfetle ḳabīlesi

kızlarından bir ḳaç māh-pāre kız alıp
serv-i ḥurāmān gibi şalını şalını bir
gülşene revāne olmuşdu

serv-i hırāmānlar gibi şalındıkça:**1. serv-i hırāmānlar gibi şalındıkça:-****Sayfa 183**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Sevgilinin naz ile servi gibi**salınması.*

hırāmānlar gibi şalındıkça yolunda
pāy-māl olduklarım hep hevāya gitdi
Kānı hāk-ı rehiñ āhıyla feryād etdigim
demler

sev:**1. severdi:****Sayfa 195**

Satır: 4

Sevmek, sevgi beslemek.

her kavgısın çağırsa yanına gelip
oğşadıkça onlar da Mecnūna
mülāyemetler gösterip severdi Bu
hayvānlarıñ içinde bir güzel

sevdā:**1. sevdāya:****Sayfa 203**

Satır: 28

Aşk, tutku, şiddetli sevgi.

yedim ve yine ‘aşk u maḥabbetim
eksilmeyip dā‘imā ber-ḳarār ḥalk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

2. sevdā:**Sayfa 189**

Satır: 19

Aşk, aşırı sevgi, arzu.

ḳabūl eylemek isterim Ammā
n’eyleyem sevdā beni kendi ḥālime
ḳomayıp ne çāre kendisine ḳul
eylemiştir Her ne ḳadar ki seniñ

3. sevdādan:**Sayfa 135**

Satır: 16

Arzu, aşk, yoğun sevgi, tutku.

‘ālem arasında ḥalkın yanında rüsvāy
oluruz Buña mikdārını
bildirmek gerek Tā ki bu sevdādan vaz
gele dediler Leylānıñ babası

4. sevdādan:**Sayfa 137**

Satır: 32

Arzu, aşk, yoğun sevgi, tutku.

ḳalmayıp
Seniñ için zār u feryād ediyorlar Sen
ise bu sevdādan ferāḡat

sevdānı ref' edip:**1. sevdānı ref' edip:****Sayfa 133**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Sevdayı kaldırmak.

eylemekdir Ola ki Hāk Te'ālā seni bu
belâlardan hālâş eyleye ve
sevdānı ref' edip evvelki gibi saña
ihşânlar eyleye dedikde hemân-dem

sevdāsına düşdügünü:**1. sevdāsına düşdügünü:****Sayfa 127**

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim***Âşık olmak, sevmek.*

düşdügünü işitdikde gözlerinden
yaşlar revân olup ahmağa başladı
Bir zamândan soñra Buna ağlamağa
çâre olmaz hemân erkenden

sevdāsına düşüp:**1. sevdāsına düşüp:****Sayfa 175**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Bir şeyi çok fazla istemek.

Vuşlat gülzârına girip yañağı güllerine
ve zülfü sünbüllerine
erip bu bülbüleri ol bâğa kondurmak
sevdāsına düşüp babasına

2. sevdāsına düşüp:**Sayfa 175**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Heveslenmek, arzulamak.

Vuşlat gülzârına girip yañağı güllerine
ve zülfü sünbüllerine
erip bu bülbüleri ol bâğa kondurmak
sevdāsına düşüp babasına

3. sevdāsına düşüp:**Sayfa 175**

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim***Âşık olmak, sevmek.*

Vuşlat gülzârına girip yañağı güllerine
ve zülfü sünbüllerine
erip bu bülbüleri ol bâğa kondurmak
sevdāsına düşüp babasına

sevdāya düşer:**1. sevdāya düşer:****Sayfa 161**

Satır: 24

Kelime Tipi: **Deyim**

Âşık olmak.

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnûn da bir
dīvâne-meşreb âdemdir Belki bir
kaç günden şöñra kızdı uşanıp bir
ğayrı sevdāya düşer Bes münāsib

sevdā-yı ‘aşka:

1. sevdā-yı ‘aşka:

Sayfa 141

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Aşk sevdası.

iki üç gün şabredip oturdu
Ba‘dehu yine sevdā-yı ‘aşka cūş edip
ve hürüş edip gelip şabr

sevdā-yı ‘aşkıñdan:

1. sevdā-yı ‘aşkıñdan:

Sayfa 133

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Aşk sevdası.

benim du‘āmı kabûl eyle kapıñdan
maħrûm gönderme Yā Rāb Baña
sevdā-yı ‘aşkıñdan ferāğat eyle diyü
beni ‘aşkıñdan şuarup cānānumdan

sevgili:

1. sevgili:

Sayfa 217

Satır: 21

*"Sevgili" şekliyle hitap anlamında
da kullanılan kelime.*

Ey benim sevgili anam ğālibā cānım
bāğına hāzān yeli esdi
Şıhhatıñ ipliğın marāz mıkırāşları kesdi
Şimden şöñra baña tedbîr

şevk:

1. şevkımız:-

Sayfa 145

Satır: 7

Neşe, keyif.

bir şey görünmeyip bizim şevkımız
hep seniñ için seni gülsüñ diyü
eyleriz dediklerinde Leylā

şevket:

1. şevketiñiz:-

Sayfa 129

Satır: 8

Büyüklik, heybet.

tarafdan bir düşmân zühûr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyâde olur dediler

şevk-i cânânla:

1. şevk-i cânânla:

Sayfa 201

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin (verdiği) sevinç, neşe.

şevk-i cânânla bir kaç beyt okudukda
Leylâ da Mecnûnuñ âvâzını
ziyâde işitdiği gibi ağlamağa başlayıp
Mecnûn da cânânıñ ağladığını

sevr:

1. seyrini:

Sayfa 181

Satır: 19

Bakma, seyretme, temaşa.

Murâdı ancak seni şahrâlara şalıp
seyrini çalmak için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selâma
verip niçe günler düğünler ikisi

seyyidimiziñ oğlu kays:

1. seyyidimiziñ oğlu kays:

Sayfa 129

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(Kabile) efendimizin evladı Kays.

ki seyyidimiziñ oğlu Kays da ananıñ
babanıñ bir dânesidir Bes iki
kabîleniñ begi birbirlerine hışşım
olmağla arka ve yardım olup bir

sıcrayıp segirdişip cünbişler eglerdi:

**1. sıcrayıp segirdişip cünbişler
eglerdi:-**

Sayfa 195

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Sıcrayan, koşan, eğlenen (geyik).

geyicik vardı Ğâyet şühölup sıcrayıp
segirdişip cünbişler eglerdi
Mecnûnuñ emriyle yanında olan
yırtıcılarıñ birbirine aşlâ zararları

sığîn:

1. sığîn:

Sayfa 169

Satır: 25

Yabani geyik.

Emr Allahıñ deyip ön bağını şalıverdi
Sığîn bir şahrâya
doğru segirdip kaçdı Mecnûn ardından
segirdip çekilip gitdi

şihhat ü ihsân eyledikde:**1. şihhat ü ihsân eyledikde:-****Sayfa 149**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Sağlık bağıslamak.

arğa ve yardımcı olalım Lâkin kızın

bir kaç gündür mizâcı nâ-hoşdur

Hak Te'âlâ Hâzretleri şihhat ü ihsân

eyledikde tedârikini görüp ol

şihhatiñ ipligin maraž mikrâşları**kesdi:****1. şihhatiñ ipligin maraž mikrâşları****kesdi:****Sayfa 217**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Sağlığın ipliğini hastalık, bela
makası kesmek. II Sağlığın bozulma
sebebini benzetme ile anlatmıştır.*

Ey benim sevgili anam gâlibâ cânım

bâğına hâzân yeli esdi

Şihhatiñ ipligin maraž mikrâşları kesdi

Şimden soñra baña tedbîr

sihr:**1. sihr:****Sayfa 197**

Satır: 18

Büyü, efsun.

Pâdişâh da arslanın elinde sağ

kaldığına hayrân olup

Sihr mi bilirdiñ yoğsa bir du'â mı

okuduñ ki aşlanlar seni helâk

şikâr:**1. şikâr:****Sayfa 167**

Satır: 1

Av.

elime böyle şikâr girmeyip bu

şahrâları boş gezerdim Çünkü

elime böyle şikâr girdi dedi

2. şikâr:**Sayfa 167**

Satır: 2

Av.

elime böyle şikâr girmeyip bu

şahrâları boş gezerdim Çünkü

elime böyle şikâr girdi dedi

3. şikâr:**Sayfa 167**

Satır: 27

Av.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i 'ıyālīm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

4. şikār:

Sayfa 169

Satır: 12

Av.

Ben bir fakīrim şahrālarda dā'imā
böyle av avlayıp anıñla
geçinirdim İki ay miqdārı elime bir
şikār girmeyip biñ belā ile bu

5. şikār:

Sayfa 169

Satır: 13

Av.

mişlli av elime geçmiştir Çünkü
buncalayın şikār elime girdi
Ben anı bī-ma'nā yere n' için
şalıvereyim dedi

6. şikār:

Sayfa 147

Satır: 8

Av, avlanma.

hükmü var idi Bir güzel yüzlü tatlı
sözlü bir dil-āver yigit idi
Günlerde bir gün şikār için atlanıp
etrāfı tolanırken Leylānıñ

7. şikār:

Sayfa 149

Satır: 27

Av, avlanma.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār
için tağı ve şahrāları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan hāzīn

8. şikār:

Sayfa 151

Satır: 9

Av, avlanma.

Biz bu gün şikār için çıkmış idik
Bundan iyi şikār olmaz
diyü atından inip Mecnūnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

9. şikār:

Sayfa 167

Satır: 32

Av. II Mecnūn'un elbiseleri.

eyle Hemān bunları şalıver dedikde
avcı da gördü ki Mecnūnun

esbābı āhūlardan ziyāde aqça eder Bu
şikār daḥı a‘lādır deyip

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bundan sonra. artık.

şikār eylemiş:

1. şikār eylemiş:

Sayfa 169

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Avlamak.

rāst gelip gördü kim bir güzel şığın
şikār eylemiş yanına varıp arkasını
oḥşayıp gāh gözlerini öpüp Ey bī-çāre
Ne tarīk ile tutulup böyle

Ve nāleler edip der idi ki

Şimden şöñra baña artık vuşlat kapısı
kapanıp hicrān yolları

2. şimden şöñra:

Sayfa 135

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Bundan sonra. artık.

me‘yūs olup

Şimden şöñra buña çāre eylemek katı
güç oldu deyüp gözlerinden

silāh:

1. silāh:

Sayfa 155

Satır: 23

Savunmak veya saldırmak

amacıyla kullanılan araç.

şafā geldiñiz Anlarda olan silāh ‘asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu ḥaberi begleri olan Nevfele
vuḫū‘ üzre beyān eylediklerinde

3. şimden şöñra:

Sayfa 187

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Bundan sonra. artık.

edemediñ Şimden şöñra münāsib olan
oldur ki ‘aqlıñız başıña düşürüp
gelip yanımda oturasın Belki
maḫşūduñu oturduḡuñ yerde

şimden şöñra:

1. şimden şöñra:

Sayfa 131

4. şimden şöñra:

Sayfa 217

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, artık.

Ey benim sevgili anam ġālibā cānım
bāġına ħazān yeli esdi
Şihḥatiñ ipligin maraḡ miḡrāşları kesdi
Şimden şoñra baña tedbīr

5. şimden şoñra:

Sayfa 161

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, artık.

olan yine bunları kendi ḥāline
koymaḡdır dedi ki
Hoş olan oldu giden gitdi Şimden
şoñra şuçunuzdan geçip

6. şimden şoñra:

Sayfa 185

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, artık.

bükölüp ġāyet zebūn olmuşdu
Günlerde bir gün fikr edip Şimden
şoñra fikrim oldur ki

7. şimden şoñra:

Sayfa 159

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, artık.

ḥālā şulḥ eylediñiz Şimden şoñra
Leylānıñ ḡabīlesi cümle
baña düşmān olup bulsalar benim bir
ḡaşıḡ kanımı iḡerler Ol ġāḥ

8. şimden şoñra:

Sayfa 165

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Artık, bundan sonra.

Şimden şoñra ġayrı Mecnūn ile vuşlat
muḥāl olup ḡasret ḡıyāmete
ḡaldı deyip gözlerinden ḡanlı yaşlar
döküp feryād u fiġān eyledi

9. şimden şoñra:

Sayfa 207

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Artık, bundan sonra.

demiş idiñ Ben bunca zamāndır ki ol
da‘vāda bī-ḡarār olup mevcūd
eylemişken şimden şoñra tekrār fedā
olacaḡ degil Sen ki bu sözde

şimdi:

1. **şimdi:****Sayfa 137**

Satır: 22

Şimdi.

emr ü fermānına rām ve her ne
 buyurur ise hükümüne boyun verip cān
 ile itā'at eylemekden ğayri kâdir
 degilim Şimdiki hâlde anıñ emri

2. **şimdi:****Sayfa 205**

Satır: 31

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
 şu an" anlamlarında zaman zarfı.*

Şimdi Mecnûna bundan iyi müjde
 olmaz varıp maḥzûn
 gönlünü şād edeyim deyip yola girdi
 Gelip Mecnûnu bulup dedi

3. **şimdi:****Sayfa 169**

Satır: 22

İçinde bulunulan zaman dilimi.

avcıya verip elinden üç dāne āhū
 yavrucaıklarını alıp āzād eyledeyim
 Şimdi böyle 'üryān olup yanımda bir
 ḥabbe kalmadı ki saña

4. **şimdi:****Sayfa 151**

Satır: 28

Artık, bundan böyle.

ricā ederim ki bu ḥuşūşda vücūd-ı
 şerīfinize zaḥmet vermeyip kendi
 'āleminizde olasız Şimdi ben bu yābān
 ādemi şekline girip insān

5. **şimdi:****Sayfa 173**

Satır: 20

Artık, bundan böyle.

Ey benim nāzenīn ü şīvekārım Ḥālīme
 merḥamet edip bir naẓar
 eyle ki şimdi seniñ zūlfüñ sevdāsı beni
 böyle zencīrlere urdu Ve

6. **şimdi:****Sayfa 165**

Satır: 14

*Buna göre, bu duruma göre,
 artık.*

Bu defa murādım mūmunu yakıp
 gözlerim aydın eyledi Ve
 kabīlemiz ḥalkı Nevfel ellerinde zebūn
 olup şimdi babam beni

7. **şimdi:****Sayfa 197**

Satır: 22

*Buna göre, bu duruma göre,
artık.*

Pādişāhım on yıldır ki arşlanlar benim
elimden yemek
yiye gelmiştir Şimdi verdiğim
ni' metin hakkını gözedip benim

8. şimdi:

Sayfa 167

Satır: 25

İçinde bulunan zaman, şu an.

bunları satıp akçasını almamağa
hayrânım Şimdi seniñ hâtırın için
bunları şalıversem bir kaç gün dahı bu
şahrâları boş gezmek lâzımdır

9. şimdi:

Sayfa 157

Satır: 17

İçinde bulunulan vakit.

Şimdi böyle bir kabîleniñ elinde
bozulursam gayrı 'Arab
içinde ne yüz ile hâkim olurum deyip
tarafından bir kaç

10. şimdi:

Sayfa 161

Satır: 22

İçinde bulunulan vakit.

Nevfel dahı düşünüp
Vaķı 'ā kim deliye şimdi ibrām edip
kızını zūr ile alıversek halk

11. şimdi:

Sayfa 169

Satır: 18

İçinde bulunulan vakit.

bu sözümü kabûl edip şu bî-çāreyi
āzād eyle diyü niyāz eyledikde
Hoş sözün güzel ammā şimdi gāyetle
zarûretim vardır Gel bu

12. şimdi:

Sayfa 131

Satır: 22

İçerisinde bulunulan vakit, şu an.

cünûna karar verdim Halk-ı 'ālem ne
derse desinler deyip gāhice
'Aceb şimdi ol nigār-ı nāzeninim
kimler ile oturup ve kimler ile

13. şimdi:

Sayfa 183

Satır: 17

*"Şu anda, içinde bulunduğumuz
zamanda" anlamında zarf.*

ederim diyü eyledüğün kavı ü kararı
üzre şimdi kendi ihtiyârınla varıp

bir nāzānı vuşlat bāğında güllerini
nālān eylediñ Tıtalım ki ben

14. şimdi:

Sayfa 125

Satır: 30

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraktıkda
Āh vāh bugün ne ‘aceb yerde yaşamı
ele verdin şimdi Leylānıñ

15. şimdi:

Sayfa 129

Satır: 16

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

Luţf edip ‘özü ü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir
Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāh
edelim Soñra her ne zamān

16. şimdilik:

Sayfa 129

Satır: 12

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı

dağı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vaḳti geldikde sizden ‘aziz

17. şimdi:

Sayfa 179

Satır: 24

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

Benim cānānım olan maḥzūnum
Mecnūnum sağ ve esen midir
‘aceb ol derdmendi bī-çāre şimdi
benim ḥālimden ve bu tāze

18. şimdilik:

Sayfa 199

Satır: 33

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

firāklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
ḥālā İbn-i Selāmıñ nikāhı altındayım
Gerçi anıñ ḥaberi yok ammā

19. şimdi:

Sayfa 207

Satır: 29

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

hasret oldum 'Acabā şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

20. **şimdi:**

Sayfa 215

Satır: 8

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

lālezāra döndürüp benimle bir sa'āt
görüşmeklige biñ cānla müştāk
iken şimdi Hākka yüz biñ şükrler ki ol
murādın hāşıl oldu Hüsnum

21. **şimdi:**

Sayfa 215

Satır: 9

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

gūlzarına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u
figān edip tūtīler gibi söze geldiñ
'Acebdir ki aşlā bir söz söylemeyip

22. **şimdi:**

Sayfa 215

Satır: 24

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murādıma
nā'il oldum Ğayrı söz kalmayıp işim
tamām oldu Gerçi şimdi seniñ

23. **şimdi:**

Sayfa 145

Satır: 13

*"İçinde bulunulan zaman,an, şu
an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

'Aceb şimdi ol bī-çāre Mecnūnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrālarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

24. **şimdi:**

Sayfa 207

Satır: 31

*"İçinde bulunulan zaman dilimi,
şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.*

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı
müşkıldir Hiç taşra çıkmaz Ben
de haylī zamāndır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

25. **şimdi:**

Sayfa 167

Satır: 8

*Şu ānda, içinde bulunduğumuz
zamanda.*

olduğunu gördükde Leylā hātırına
gelip
Şimdi benim cānım da böyle anası ve
babası elinde giriftār

26. şimdi:

Sayfa 167

Satır: 17

Şu an.

degin haylī zahmet çekdim Şimdi
boğazlayıp kimini ehl-i
‘ıyālīme kimini yiyip ve kimisini de
şatıp akçasını kendime nafağa

27. şimdi:

Sayfa 173

Satır: 23

İçinde bulunduğumuz zamanda.

II Zarf.

hātırıñıza ağır gelip bu kılunuza gāzab
eylediniz ise şimdi kendi
ayağımla huzūr-ı şerīfiñize geldim
Boynumu urup helāk eylerseñiz

28. şimdi:

Sayfa 175

Satır: 32

*Şu anda, içinde bulunduğumuz
zamanda.*

ziyāfetler olundu Andan soñra söze
gelip
Muḳaddemā va‘d-i şerīfiñiz olmuşdu
Şimdi Hāḳ Te‘ālā

29. şimdi:

Sayfa 183

Satır: 24

*"Şu ânda, içinde bulunduğumuz
zamanda" anlamında zarf.*

Añılmaz mı ser-i kuyuñda feryād
etdigim demler
Şimdi benim maḥzūn göñlüm bir cins
ḡam u ḡuşsalığa toḡmın

şimdiki:

1. şimdiki:

Sayfa 173

Satır: 8

İçinde bulunulan zaman dilimi.

yıllardır sitem-i hicrān oduna
yanmaktadır Ve daḡı diyesin kim
kāfirīñ zindānında esīr idi Şimdiki
hālde bahāya kesilip çıkmışdır

sine-çāk edip:

1. sine-çāk edip:-ip

Sayfa 219

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gönlü paramparça etmek,
yaralamak.*

nişân bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaqasın feryād u
fiğânından kılmaya ve bir vâsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

sır:

1. sır:

Sayfa 171

Satır: 16

Giz.

cünbüşüñ tehî degil sende bir hâlet var
deyip
Bir sır var ki Bâreka'llâh haylî ağzıñ
pek hiç baña ağzın

2. sırrımız:-

Sayfa 145

Satır: 31

*Bilinmesi, duyulması, açığa
vurulması istenmeyen, gizli tutulan
şey.*

sırrımız dillere düşüp halk içinde
rûsvây oluruz

sırrını açmayıp:

1. sırrını açmayıp:-

Sayfa 143

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bir sırrı başkasına söylemek.

beytler söyleyip gizlice yola bırağırdı
Ve kimseye kalbinde olan
gizli sırrını açmayıp dâ'imā melûl ü
maḥzûn gezerdi Kābilesi

sitem-i hicrân oduna yanmaktadır:

1. sitem-i hicrân oduna

yanmaktadır:-

Sayfa 173

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşiyle yanmak.

yıllardır sitem-i hicrân oduna
yanmaktadır Ve dahı diyesin kim
kāfirîñ zindânında esîr idi Şimdiki
hâlde bahāya kesilip çıkmışdır

şive bâbını okuyup:

1. şive bâbını okuyup:-

Sayfa 121

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Güzellerin tabiata hoş gelen,

*kalbi cezb eden tavrı, naz, eda, işve
bölümü okumak.*

başladılar Ve derslerin okurken
kitâbların kapayıp açmazdan şive
bâbını okuyup ezber eylemege
başladılar Hafta başı olduğda aralık

siyâh mâtem libâslarını giyip:

1. siyâh mâtem libâslarını giyip:

Sayfa 219

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Siyah yas elbiselerini giymek, çok
hüzünlü olmak.*

Leylânın öldüğünden haberdâr olup
yağasını pâreleyip kendisini
yerden yere urdu Ve siyâh mâtem
libâslarını giyip gözlerinden kanlı

siz:

1. siziñ:

Sayfa 129

Satır: 4

*İkinci çokluk şahıs zamiri
(Leylâ'nın ailesi).*

Biz de bu huşuş için ricâ eylemege
geldik birbirlerine münâsibdir

siziñ kıızıñ nice ananın babanın bir
dânesi ise ma'lûm-ı 'izzetiñizdir

2. siz:

Sayfa 135

Satır: 14

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II
Leylâ'nın babası.*

Kabîlemizin 'ırz u nâmûsu kalmayıp

her gün şol dîvâne gelip

olmadık sözler söyler siz buña bir çâre
etmeyip içimize koyarsanız

3. sizi:

Sayfa 141

Satır: 13

İkinci çokluk şahıs zamiri .

edip ve kararını târ-mâr eyledikde

Yâhû sizi deyip şahrâlara çekip

ve dîvâne gönlünü eglemek için bir

yerde karar etmeyip tağı ve

4. siziñ:

Sayfa 147

Satır: 24

"Siz" ikinci çokluk şahıs zamiri .

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mîkdâr mâl isterlerse verelim

siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

vermekle rāzı olursanız ne güzel Size
ikrāmlar edip ne kadar māl

5. sizlere:

Sayfa 149

Satır: 11

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II İbn-i
Selâm ve ailesi.*

vağtde sizlere haber ederiz Gelip nikāh
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü şenā kavlı u
karār eylediklerinde

8. siz:

Sayfa 159

Satır: 11

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II
Nevfel.*

demiş idik Siz de ‘ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa‘y edip beni murādıma

6. size:

Sayfa 151

Satır: 31

*İkinci teklik şahıs zamiri. II
Nevfel.*

ğālib olduğunuzda ara yere ādemleri
girip size yalvarıp gāh cihān
māllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

9. size:

Sayfa 159

Satır: 22

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II
Nevfel.*

Bundan şöñra ol yerler baña harām
oldu Hemān yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
zevķ u şafāmızı uçurdum deyip

7. size:

Sayfa 155

Satır: 16

*İkinci çokluk şahıs. II Leylā'nın
kabilesi kastedilmiştir.*

iki hasreti birbirine kavuşdurmakdır
Eger sözünü tutup kıızı

10. siz:

Sayfa 161

Satır: 9

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II
Nevfel.*

sebepe olmayalım Lākin siz bunca ‘āķil
devletli kimsesiz bunca

zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden hāşā ki zulm

11. sizden:

Sayfa 161

Satır: 10

İkinci çokluk şahıs zamiri. II

Nevfel.

sebeb olmayalım Lākin siz bunca ‘āķil
devletli kimsesiz bunca
zamāndan beri biz seniñ iyi idigi işde
gelmişizdir Sizden hāşā ki zulm

12. sizden:

Sayfa 161

Satır: 11

İkinci çokluk şahıs zamiri. II

Nevfel.

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden luţf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdigi bir
dīvāneye ādem nice kıız versin Deli

13. siz:

Sayfa 161

Satır: 20

İkinci çokluk şahıs zamiri.

iki taraf ekābirleri dağı
Siz ihtiyārlar bilirsiz deyip cevāb
etdiler

14. siziñ:

Sayfa 163

Satır: 3

İkinci çokluk şahıs zamiri. II

Nevfel.

Varıp Hāyfler ki siziñ sözünüze inanıp
iki kerredir ki yanınıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

15. siziñ:

Sayfa 163

Satır: 7

İkinci çokluk şahıs zamiri. II

Nevfel.

nā-murād edecek Siziñ ‘ahd ü
emānınız böyle mi idi deyip feryād
u fiğānlar eyledi

16. siziñ:

Sayfa 173

Satır: 26

İkinci çokluk şahıs zamiri. II

Leylâ.

ne sa‘ādetdir ki kapınızda kurbān olup
sa‘ādetli efendimin devletinde
devlete erişirim Siziñ kılıcınız baña bir
kāse-i āb-ı hayāttır

17. size:

Sayfa 175

Satır: 24

İkinci çokluk şahıs zamiri.

Bizim nişanlı dil-berimizdir ihmāl
eylememek gerekdir Belki bir
yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
verirlerse şoñra size güç olup

18. siz:

Sayfa 177

Satır: 6

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II**Leylâ'nın kabilesi.*

çekip üzeriñize gelip bu kadar haţālar
şavurduñuz Hemān münāsib olan
bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
ğavğadan emin olursuz

19. sizden:

Sayfa 189

Satır: 32

*İkinci teklik şahıs zamiri. II**Mecnûn'un babası.*

Mādem ki bu sevdā benim başımdadır
İnsānla bir yerde olup anlarla
ülfet eylemege kâdir degilim Hemān
sizden ricā ederim ki beni bu

20. siz:

Sayfa 129

Satır: 24

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II**Mecnûn'ün ailesi.*

eksigini arayıp dürlü dürlü adlar takıp
‘āleme rüsvāy ederler Eger
siz muḳaddem oğluñuzu ‘ilāc edip
‘aqlını başına getirmege bir çāre

21. siz:

Sayfa 217

Satır: 26

*İkinci teklik şahıs zamiri. II**Leylâ'nın annesi .*

devā te‘şir eylemez Ben dirilikden nā-
ümīd olup ayrıldım Hemān-dem
siz de benden ümīdi kesip beni Allah
Te‘ālā ḥazretine ışmarlayıñ

22. sizden:

Sayfa 219

Satır: 6

*İkinci teklik şahıs zamiri. II**Leylâ'nın annesi.*

zamāndan beri benim yolumda cān ve
başdan geçip şahrālarda ‘üryān
ve yār-i şādıkımdır Sizden ricā ederim
ki başıñızda ‘azīz tutuñ

23. sizden:

Sayfa 129

Satır: 12

"Siz" ikinci çokluk şahıs zamiri. II
Mecnûn'un ailesi.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihāzı
dağı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vaḳti geldikde sizden 'azīz

24. sizden:

Sayfa 129

Satır: 25

İkinci çokluk şahıs zamiri. II
Mecnûn'un ailesi.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaḳt sizden kız degil cānımızı
bile dirîğ eylemeziz Ve illā bu hāl üzre
iken ol Mecnûna kız

25. sizlere:

Sayfa 137

Satır: 5

"Siz" ikinci çokluk şahıs zamiri. II
Mecnûn'un kabilesi.

Sizlere müjde olsun dedigiñiz
kimesneyi ben fülān yerde

dīvāne gibi perîşān oturur тұrmaz ağlar
rāst geldim Ağzından

26. sizler:

Sayfa 157

Satır: 28

"Siz" ikinci çokluk şahıs zamiri .
II Nevfel'in ordusu.

gerekdir diyü az 'askerle gelmişiniz
Anlar ise ğayrı kabîleleriniñ
imdāda gelip haylî 'asker olmuşlardır
Sizler dağı anlardan ziyāde

27. size:

Sayfa 121

Satır: 12

"Siz" ikinci çokluk şahıs
zamirinin belirtme durum eki almış
biçimi. II Leylâ ile Mecnûn.

Aḫvāllerinden ba'zı ba'zı kimesneler
bu hālî tıyduḳda
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

28. size:

Sayfa 121

Satır: 13

"Siz" ikinci çokluk şahıs

*zamirinin belirtme durum eki almış
biçimi. II Leylâ ile Mecnûn.*

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muhkem âzâr eylediler

29. **size:**

Sayfa 121

Satır: 16

*"Siz" ikinci teklik şahıs zamirinin
yönelme durum eki almış biçimi. II
Leylâ ile Mecnûn.*

Olmaya ki buncalayın bî-ma'nâ iş
edersiz edepsizlik yoluna
baş koşup bu mişilli iş eylemek size
lâyık degildir şakınıp kimse

30. **sizden:**

Sayfa 129

Satır: 18

*"Siz" ikinci çokluk şahıs. II
Leylâ'nın ailesi kastedilmiştir.*

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşlâ māl dirîğ olmaz diyü
ibrâm eylediklerinde Leylânîñ

31. **sizi:**

Sayfa 151

Satır: 32

*"Siz" ikinci çokluk şahıs zamiri. II
Nevfel.*

ğālib olduğunuzda ara yere âdemleri
girip size yalvarıp gāh cihān
māllarını 'arz edip n'eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

32. **sizi:**

Sayfa 159

Satır: 10

*"Siz" ikinci çokluk şahıs zamiri. II
Nevfel.*

kendi eleminizde kalırsız Çünkü ceng ü
cidāl olunduğda orta yere
niçe âdemler girip sizi kendilerine
muti'ü rām eylerler deyip gidesiz

33. **sizindir:**

Sayfa 161

Satır: 7

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II
Nevfel.*

şerîfiñiz eger kız ise emr sizindir
Getirip huzûruñuza teslîm edelim
Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
âdem telef olup bed-du'āya

34. sizindir:

Sayfa 161

Satır: 15

*İkinci çoğul şahıs zamiri. II**Nevfel.*

emr sizindir verelim Aşlā muḥālefet
 yokdur Lākin cümle ḳabīle-i
 ‘Arab ḥalkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
 dād ederken vardı bir nām-dār

35. siziñdir:

Sayfa 177

Satır: 4

*İkinci çoğul şahıs zamiri. II**Nevfel.*

zaḥmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç
 olur Aralık yerde birbirinize
 ‘adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve
 geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

36. sizi:

Sayfa 161

Satır: 27

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II**Leylâ'nın kabilesi.*

sizi ‘afv eyledim Siziñ bana du‘ā-i
 ḥayrınız lāzımdır ihtiyārınız
 elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
 deyip bunlara luṭf eyledikde

37. siziñ:

Sayfa 161

Satır: 27

*İkinci çokluk şahıs zamiri. II**Leylâ'nın kabilesi.*

sizi ‘afv eyledim Siziñ bana du‘ā-i
 ḥayrınız lāzımdır ihtiyārınız
 elinizdedir Nice bilirseñiz öyle eyleyin
 deyip bunlara luṭf eyledikde

siz ‘alemsiz:

1. siz ‘alemsiz:

Sayfa 161

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Siz bilirsiniz.

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
 alıvermek için bir ḳabīle ḥalkını
 kılıçdan geçirdi derler Siz ‘alemsiz
 deyip sözünü tamām eyledikde

şoḥbet ederiz:

1. şoḥbet ederiz:

Sayfa 211

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Yârenlik etmek, hasbihâl etmek.

bir gün seni da‘vet edip bir şöhet
ederiz diyü vedā‘ edip yoluna
revān oldu

sohbet eylemege:

1. şöhet eylemege:-

Sayfa 213

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Sohbet etmek, birlikte vakit
geçirmek.*

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöhet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnūn ile bile gelen

sohbet eylerlerdi:

1. şöhet eylerlerdi:-

Sayfa 213

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Sohbet etmek, birlikte vakit
geçirmek.*

uğradıklarında arşlanlar pāre pāre edip
helāk eylediler Leylā ile
Mecnūn gerçi bir yerde şöhet
eylerlerdi Hep sözleri hāl diliyle ne

sohbetler edip:

1. şöhetler edip:

Sayfa 153

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Dostça, arkadaşça konuşarak hoş
bir vakit geçirmek, söyleşide
bulunmak, yârenlik etmek, hasbihâl
etmek.*

ile bir bāğçaya gidip şöhetler edip
gāh gāh Leylānıñ ‘aşkıyla
tāze ğazeller söyleyip deli gönlünü
eglemek için çalmağa başladıkda

sohbetlerine karışmazdı:

1. şöhetlerine karışmazdı:-

Sayfa 143

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Sohbete katılmamak.

kızları bir yere gelip oynayıp kendisi
bir köşeye çekilip şöhetlerine
karışmazdı

şöhret bulup:

1. şöhret bulup:

Sayfa 175

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Ünlenmek, tanınmak, herkesçe bilinmek.

İşitdikde Feryād u Fiğān Eyledigidir
Çünkü Leylānıñ hüsñü şöhret bulup
vilāyetine yayıldı

şol:

1. şolmaya:

Sayfa 149

Satır: 17

Solmak, sararmak.

edip gül cemāli günden güne şolmaya
başladı
Bu Maḥal ‘Arab Beglerinden Nevfel
Derler Bir Yigit

2. şoldurdu:-

Sayfa 163

Satır: 34

*Tazeliğini, diriliğini veya
parlaklığını yitirmek. II Elinden almak
anlamında.*

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip ‘aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

3. şol:

Sayfa 135

Satır: 13

"Şu" işaret zamiri. II Mecnûn.

Ḳabīlemizin ‘ırz u nāmūsu ḳalmayıp
her gün şol dīvāne gelip
olmadık sözler söyler siz buña bir çāre
etmeyip içimize ḳoyarsanız

soñ pişmānlık fā‘ide vermez:

1. soñ pişmānlık fā‘ide vermez:

Sayfa 189

Satır: 4

Kelime Tipi: **Atasözü**

*İş işten geçtikten sonra pişman
olmanın yararı yoktur.*

olmaz sevdādan ferāḡat eylemezseñiz
bilirim ki şonra pişmān
olursun Lākin soñ pişmānlık fā‘ide
vermez Benim oğlum ḳalk hemān

soñra:

1. soñra:

Sayfa 163

Satır: 12

-nin ardından, ... arkasından.

Leylādan dahı güzel kız alıverelim
diyü va‘dler eyledi Aşlā
diñlemeyip ḥuzūrundan ḳalkıp şahrāya
toḡru çekildi gitdi Soñra

2. sonra:**Sayfa 167**

Satır: 12

-nin ardından, ... arkasından.

Avcı da bu Mecnûnuñ bu hâline bakıp

hayrân olup

‘Acabâ bu dîvâne n’için ağlar ki

derken bir zamândan sonra

3. sonra:**Sayfa 153**

Satır: 21

-nin ardından, arkasından.

nefis yemekler yiyip laîf şerbetler

içildikten sonra biraz beñzi

yerine gelip günden güne

güzellenmege başladı Ve her gün

Nevfel

4. sonra:**Sayfa 179**

Satır: 31

-nin ardından, arkasından.

Bunca zamândır ki bu kadar zahmet

ile ele getirdikten sonra

n’için vaşl-ı sevdâsında olmayıp тұrup

bakarsın Seniñ yüzüñe qarşı

5. sonra:**Sayfa 187**

Satır: 27

-nin ardından, arkasından.

gitdikden sonra kabîlemizi zabt edip

cümlesine baş buğu olasın Sen

buñdan kalkıp gelmezsen benim

mâlımı yâbâncılar zabt edip yerime

6. sonra:**Sayfa 117**

Satır: 8

*Daha ileri bir zamanda,
müteakiben, ardından.*

mâldâr devletli âdem olup gelip geçen

müsâfire ikrâm ve çok ni‘met

mebzûl ederdi Ve her kim gelirse

yemekler çekip yiyip içip sonra

7. sonra:**Sayfa 189**

Satır: 3

*Daha ileri bir zamanda,
müteakiben, ardından.*

olmaz sevdâdan ferâgat eylemezseñiz

bilirim ki sonra pişmân

olursun Lâkin soñ pişmânlık fâ‘ide

vermez Benim oğlum kalk hemân

8. **şoñra:****Sayfa 121**

Satır: 17

Daha ileri bir zamanda.

tuymayıp hemān erkenden bundan vāz
geçin feragāt edin şoñra kim
bilir fenāya gider diyü muhkem
tenbīhler eylediler Lākin bu

9. **şoñra:****Sayfa 175**

Satır: 24

*-nin ardından, ... arkasından;
müteakiben.*

Bizim nişānlı dil-berimizdir ihmāl
eylememek gerekdir Belki bir
yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
verirlerse şoñra size güç olup

10. **şoñra:****Sayfa 127**

Satır: 26

Ardından, müteakiben.

Hoş geldiniz kâdemler getirdiniz diyü
i'zāz u ikrām ile oba
ķarībine getirip ziyāfetler eylediler
Yemeklerinden şoñra muşāhabete

11. **şoñra:****Sayfa 165**

Satır: 18

Ardından, müteakiben.

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamāndan şoñra babası sürür ile
gelip oturduķda Leylā

12. **şoñra:****Sayfa 129**

Satır: 16

*"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.*

Luţf edip 'özü bahāne eylemeñ bize
cihāz lāzım degildir
Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāh
edelim Soñra her ne zamān

13. **şoñra:****Sayfa 145**

Satır: 28

*"Ardından, müteakiben"
anlamındaki zarf.*

hemān bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörüñ yohsa şoñra
'ilāc eylemek güç olur deyip

14. **şoñra:****Sayfa 165**

Satır: 4

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

toğmadan yine tolandı diyü dahı âh
vâhlar edip ümîdini kaç' eyledi

Bir zamāndan şoñra Nevfeliñ 'azîm
'asker cem' edip geldiklerini

15. şoñra:

Sayfa 177

Satır: 29

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

cevâhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan şoñra 'azîm

ziyâfetler olup bir mübârek vâktde
İbn-i Selâmi içeri koydular

16. şoñra:

Sayfa 183

Satır: 10

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

ibtidâ söylediği söz göñlüne ziyâde
te'sîrler eylemişken niçe zamān bu
hâl üzre feryâd u figân eyledi Bes
Mecnûn bu haberi işitdikden şoñra

17. şoñra:

Sayfa 191

Satır: 29

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

Ve şoñra varıp babasının mezârını
bulup üzerine düşüp bir
zamān bî-hüş olup aklı gitdi Ve
kendüye geldikde feryâda başlayıp
dedi ki

18. şoñra:

Sayfa 199

Satır: 35

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

lâkin 'âlem ağıyardan hâli degildir
Şoñra hakkımızda bühtân u gıybet
edip

19. şoñra:

Sayfa 211

Satır: 8

"Ardından, müteakiben"

anlamındaki zarf.

cemâl kılıp dedi ki
Kabileye vardıkdan şoñra İn-şâ'allah
bir maḥalli düşdükçe

20. **şoñra:****Sayfa 217**

Satır: 3

*"Ardından, müteakiben"**anlamındaki zarf.*

vişâlden şoñra ğayrı zevke ve şevke
şâd olmuşdu Her kângi tarafa
baksa Leylâdan ğayrı bir şûret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

21. **şoñra:****Sayfa 217**

Satır: 30

*"Ardından, müteakiben"**anlamındaki zarf.*

Ey benim şefkatli vâlidem senden ricâ
ederim ki ben öldükden
şoñra tâbütumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertîb edip kefenimi

22. **şoñra:****Sayfa 221**

Satır: 26

*"Ardından, müteakiben"**anlamındaki zarf.*

düşerlerdi Mezârın etrâfını alıp
geldiler tamâm bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan şoñra hayvânlar gördü ki

23. **şoñra:****Sayfa 161**

Satır: 24

*Ardından, daha sonra, ileri bir**zamanda.*

bizi 'ayblar Ve hem Mecnûn da bir
dîvâne-meşreb âdemdir Belki bir
kaç günden şoñra kızdı uşanıp bir
ğayrı sevdâya düşer Bes münâsib

24. **şoñra:****Sayfa 149**

Satır: 3

*Ardından, daha sonra, ileri bir**zamanda.*

Yemek yendikten şoñra bunlar da
niye geldiklerini beyân edip
Hâzret-i Hakkıñ buyurduğu üzre
kızımız Leylâyı kabîlemiziñ ser-

25. **şoñra:****Sayfa 155**

Satır: 19

*Ardından, daha sonra, ileri bir**zamanda.*

muḳarrerdür Şoñra 'özü bahâne
eylemeyesiz diyü haber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu haberi
kabîlelerine i'lâm

26. şöra:**Sayfa 145**

Satır: 4

Aksi hâlde.

bir dikendir Tatalım ki bu bāğ cennet
 olmuş Lâkin neyleyem ki
 ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
 olmadıktan şöra baña cehennem

soñu kemâl-i hâldir:**1. soñu kemâl-i hâldir:****Sayfa 139**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*(Aşkın) sonu, nihayeti olgunluk**hâlidir.*

yere erişdirir Eger ibtidâ bî-ma‘nâ şey
 görünür Ammâ soñu kemâl-i
 hâldir ‘Aşıklar melâmet taşından
 kaçmazlar Ve ‘âr nāmûs nedir

sor:**1. şordukda:-****Sayfa 137**

Satır: 3

Sormak, araştırmak.

nişânlarını şordukda bildi kim gelende
 râst gelip cevâb alamadığı
 âdemdir Dönüp dedi kim

2. şormağa:**Sayfa 185**

Satır: 22

*Birine soru yönelterek herhangi
 bir konuda bilgi istemek, sual etmek.*

ḥasta olmağla yorulup ne çâre yol üzre
 oturup gelip geçene
 Şu kıyâfetde bir âdem gördünüz mü
 deyip şormağa başladı

3. şorup:**Sayfa 203**

Satır: 13

*Birine soru yönelterek herhangi
 bir konuda bilgi istemek, sual etmek.*

şorup ol başından geçen hâllerin bir
 bir beyân etdikçe Leylâ
 derdmend de ağlayıp cân kulağıyla
 dinlerdi

4. şordukda:-**Sayfa 151**

Satır: 4

Sormak, soruşturmak.

Nevfel Mecnūnu bu hālde göricek
 ‘Acebā bu ne şekl ādem
 ola deyip aḥvālını şordukda

yanınca bir zencire urulmuş bir ādem
 yedip gelir Yakīn geldikde
 Mecnūn ıarıya şorup dedi ki

5. şordu:

Sayfa 223

Satır: 12

*Birine soru yönelterek herhangi
 bir konuda bilgi istemek, sual etmek.*

8. şordukda:-

Sayfa 219

Satır: 27

Sormak, sual etmek.

bir güne ta‘ām ve şarābü‘l-kevşer
 getirip önlerinde komağda
 Zeyd bu hālî gördükde ihtiyāra şordu
 Bu taht üzerinde olanlar

şordukda zīrā bir āh eyledi kim
 Felekler aynasın siyāh eyledi
 Ve bundan ziyāde nice mātem olur ki
 felekler mātem edip bulutlar

6. şordukda:-

Sayfa 135

Satır: 30

Sormak, sual etmek.

söyle:

1. söyledi:-

Sayfa 205

Satır: 9

Anlatmak, ifade etmek.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
 Selām verip aḥvālını
 şordukda Mecnūndan ašlā bir cevāb
 alamayıp bir ıarık ile

eylemek ḥarāmdır Hemān edebiñle ol
 diyü ḥaylī sözler söyledi
 Zeyd de Mecnūndan işitdigi gibi
 sözleri bir bir naḫl eyledi

7. şorup:

Sayfa 171

Satır: 20

Bilgi almak için soru sormak.

söyle:

1. söylemiştir:

Sayfa 203

Satır: 6

Demek, söylemek.

ğāyet hoş gelip begendi

‘Acabā bu beytleri kim söylemişdir ola
diyü su ‘āl eyledikde

2. söylese:-

Sayfa 141

Satır: 24

Demek, konuşmak, söylemek.

şanki mercān idi

Yañağı gül saçı sünbül gülse açılır
söylese şekerler saçılır

3. söyler:

Sayfa 165

Satır: 20

Anlatmak, bildirmek.

babasının sürûrundan yüz bulup Niye
hayırlı ‘alāmet degildir deyip
Hele ancak göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrār

4. söyleme:

Sayfa 145

Satır: 30

Anlatmak, demek, ifade etmek.

anası bî-çāre hayrān olup n’eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luţf edip kızım bu sözü benden gayrī
kimseye söyleme kim

5. söylemege:-

Sayfa 173

Satır: 28

Anlatmak, demek, ifade etmek.

ki kıyāmete dek şafāsından mest olup
kalırın Eger red eylerseñiz
emr ü fermān seniñdir Kulların
efendisine karşı söylemege

6. şöyle:

Sayfa 129

Satır: 28

*"Öyle bir, o derece" anlamında
zarf.*

vermek ‘ākıllı işi degildir Bu hıuşuşda
beni ma‘zūr dutup hātırıñız
kalmasın Halkdan hicāb ederim Bak
kızını şöyle bir divaneye

7. söyledemediler:

Sayfa 135

Satır: 31

Konuşturamamak.

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revān oldular
Hikmet-i Allāhın yolu Mecnūñuñ
kabīlesine uğrayıp gördü ki

8. söyleyecek:**Sayfa 203**

Satır: 32

Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak.

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

9. söylediği:**Sayfa 215**

Satır: 28

(Aşk ve sevgi sözleri) dile getirmek.

edip andan kurtuldum diyü ol kadar
‘aşk u maḥabbet sözlerini
söylediği Leylâya ḥasret el verip bir
zamāna dek bakıp kaldı

10. söylediğini:**Sayfa 157**

Satır: 2

Konuşmak.

Bak şu Mecnûn dedikleri âdem ki
kendisine yardım eyleyen
‘askerin bozulduğun ister ne
söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

11. söylerlerdi:**Sayfa 181**

Satır: 1

Söylemek, demek.

deyip söylerlerdi Lâkin kâr eylemez
‘âşıka ṭa‘n ile
mümkün olmadığından mübtelâdır
n’eylesin Bu ḥaberlerden âgâhı

12. söyledik:**Sayfa 181**

Satır: 32

Uyarmak.

olup âdemlerle teselliyet verip
Biz saña söyledik luṭf edip suçumuzu
‘afv edip baña ḥâtırcığın

13. söyleşirdi:**Sayfa 137**

Satır: 1

Konuşmak.

Ne yavuz belâya uğrayıp nâ-bedîd
oldu diyü söyleşirdi
Bes ol ḥerîf kışmeti işitdikde zâyi
olan kimesneniñ ‘alâmetini ve

**söylediği söz gönlüne zivâde te‘şirler
evlemişken:**

1. söylediği söz gönlüne ziyāde

te ‘şîrler eylemişken:-

Sayfa 183

Satır: 9

Kelime Tipi: -

(Adamın) söylediği lafın (âşığın)

gönlünü fazlasıyla etkilemesi.

ibtidâ söylediği söz gönlüne ziyāde

te ‘şîrler eylemişken niçe zamān bu

hāl üzre feryād u fiğān eyledi Bes

Mecnûn bu haberi işitdikden şöıra

söylediği sözler hep yalan olup:

1. söylediği sözler hep yalan olup:-

Sayfa 181

Satır: 18

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın Mecnûn'a) verdiği

sözlerin gerçek olmaması.

peymānlar edip senden gayrı kimse ile

yār olmam Ve maḥabbetim

ancaḡ sañadır diyü söylediği sözler

hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

söyles:

1. söyleşirlerdi:

Sayfa 157

Satır: 2

Konuşmak, sohbet etmek.

Baḡ şu Mecnûn dedikleri âdem ki

kendisine yardım eyleyen

‘askerin bozulduḡun ister ne

söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

2. söyleşip:

Sayfa 123

Satır: 23

Sohbet etmek. II Leylâ hakkında

konuşmak.

maḥrem edip dâ‘imâ bunlar ile Leylâyı

söyleşip gezerlerdi Ğayrı

söz söylemeler cevāb vermeyip ḡatırı

kalırdı

söyleşmege başlayıp:

1. söyleşmege başlayıp:

Sayfa 121

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Karşılıklı konuşmak.

başlayıp ortalıkda dāstān oldu Bes

Leylānıñ babasına ‘ār gelip kızını

bir daḡı mektebe vermedi Rūzgār-ı

gaddār iki ‘āşık-ı şādıkı ḡonca

2. söyleşmege başlayıp:

Sayfa 121

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Konuşmak. II Birbiriyle kabile
halkının Leylâ ile Mecnûn'un
konuşması.*

başlayıp ortalıkda dâstân oldu Bes
Leylânın babasına ‘âr gelip kızını
bir dahı mektebe vermedi Rûzgâr-ı
gaddâr iki ‘âşık-ı řâdıķı ğonca

3. söyleşmege başlayıp:-

Sayfa 121

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Konuşmak. II Kabile ahalisinin
Leylâ ile Mecnûn'un aşkını birbiriyle
konuşması.*

başlayıp ortalıkda dâstân oldu Bes
Leylânın babasına ‘âr gelip kızını
bir dahı mektebe vermedi Rûzgâr-ı
gaddâr iki ‘âşık-ı řâdıķı ğonca

söyleye gördü:

1. söyleye gördü:

Sayfa 183

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Söyleyivermek.

Dâ‘imâ seniñ derdiñle gözü yaşını
revân edip yâs u mâtem eylemekdedir
diyü söyleye gördü

söz:

1. sözünñüze:-

Sayfa 163

Satır: 3

*Bir düşünceyi eksiksiz olarak
anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kâvil.*

Varıp Hâyfler ki siziñ sözünñüze inanıp
iki kerredir ki yanınıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

2. sözleri:

Sayfa 205

Satır: 10

*Bir düşünceyi eksiksiz olarak
anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kâvil.*

eylemek hâramdır Hemân edebiñle ol
diyü hâyli sözler söyledi
Zeyd de Mecnûndan işitdiği gibi
sözleri bir bir naql eyledi

3. sözden:

Sayfa 215

Satır: 21

Söz, kelim.

mazeretiñ yok hâk-pâye ‘arz edecek ve
cümle sözden maķşûd bir kerre

mübârek cemâliñi dünyâ gözüyle
görmek idi Hâkka yüz biñ şükrlər

4. söz:

Sayfa 213

Satır: 29

Söz, kelim; söylem.

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan ğayrı

5. sözleri:

Sayfa 213

Satır: 28

Söz, kelim; söylem.

uğradıklarında arşlanlar päre päre edip
helâk eylediler Leylâ ile
Mecnûn gerçi bir yerde şöhet
eylerlerdi Hep sözleri hâl diliyle ne

6. sözde:

Sayfa 207

Satır: 22

*Bir düşünceyi eksiksiz olarak
anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kavil,
konuşma.*

demiş idiñ Ben bunca zamandır ki ol
da ‘vâda bî-ğarâr olup mevcûd

eylemişken şimden şöra tekrâr fedâ
olacak degil Sen ki bu sözde

7. sözü:

Sayfa 135

Satır: 17

*Ağızdan çıkan kelime veya kelime
dizisi.*

çünkü bunlardan bu sözü işitdi Hicâba
düşüp Anı helâk edip
vücûdunu yok edeyim deyip ğayrete
geldi Mecnûn bir dağı geldikde

8. söze:

Sayfa 215

Satır: 19

Söylemek, konuşmak.

dutup bende tâb u tüvân komadı Ve
söze kâdir olsam bile ‘âşıkıñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
hasb-i hâlimdir ma ‘lûm

9. sözü:

Sayfa 127

Satır: 17

*Ağızdan çıkan bir veya daha fazla
heceden meydana gelen, mana ifade
eden kelime veya kelime topluluğu, laf,
kelam.*

Âhir sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Qays
için Leylâyı babasından dilek edelim
kim bizim kabîlemiz anlarıñ

10. söz:

Sayfa 127

Satır: 20

*Ağızdan çıkan bir veya daha fazla
heceden meydana gelen, mana ifade
eden kelime veya kelime topluluğu, laf,
lafız, kelim.*

kabîlesinden alçağ degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mâllar
verip araya girip bu söz üzre

11. sözler:

Sayfa 203

Satır: 32

Nasihat, öğüt.

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

12. sözüñüz:

Sayfa 129

Satır: 10

Bir düşünceyi anlatan, ağızdan

*çıkıp fazla heceden meydana gelen
anlamalı kelime ve kelime topluluğu.*

Bes Leylânıñ babası bunlara cevâb
verip

Sözüñüz hep cümle ma'kül pek güzel;
ammâ Lâkin kızımız

13. sözüümü:

Sayfa 169

Satır: 17

Söz, laf, kelim, lafz.

bu sözüümü kabûl edip şu bî-çâreyi
âzâd eyle diyü niyâz eyledikde
Hoş sözüñ güzel ammâ şimdi gâyetle
zarûretim vardır Gel bu

14. söz:

Sayfa 213

Satır: 29

Söz, kelim; söylem.

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan gayrı

15. sözü:

Sayfa 203

Satır: 32

Öğüt.

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
 işitdikde dedi ki
 Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
 bu sözü baña söyleyecek

söz bilir iş bitirir âdemlere:

1. söz bilir iş bitirir âdemlere:-

Sayfa 175

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Yerinde, etkin konuşan olumlu
 sonuca ulaştıran adamlar.*

âdemlere teslim edip Leylânın
 babasına gönderdi
 Bes bunlar da yola girip günlerde bir
 gün menziline erişip

söz kalmayıp:

1. söz kalmayıp:

Sayfa 215

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Söylenecek şeylerin tükenmesi.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
 dağı gördüm Çünkü murâdına
 nâ'ıl oldum Gayrı söz kalmayıp işim
 tamâm oldu Gerçi şimdi seniñ

söz söylemedi:

1. söz söylemedi:-

Sayfa 151

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Hakkında konuşmak.

kendiye meyl etdirdi Lâkin yine
 getirdigin yiyip
 Leylâdan gayrı söz söylemedi Vâfir
 ibrâm eylediklerinde hâline

söz söylemek:

1. söz söylemek:

Sayfa 217

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Konuşmak.

eylemek yanımda 'ilâca müte'âllık söz
 söylemek olmaz dedi
 Zîrâ bilir mi ki derdim 'ilâcı kabûl
 eylemez ve hastalığıma hiç

söz söylemeyip:

1. söz söylemeyip:

Sayfa 215

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Konuşmamak.

gülzārına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryād u
fiğān edip tütīler gibi söze geldiñ
‘Acebdir ki aşlā bir söz söylemeyip

söz söyleyip:

1. söz söyleyip:

Sayfa 125

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Konuşmak, söyleşmek.

dā‘imā seher yeline söz söyleyip
anıñla deli göñlüne teselliler verir
idi Ve kendi tarafından yel ile Leylāya
selām ve du‘ ālar gönderip

söze gelip:

1. söze gelip:

Sayfa 151

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Söylemek, konuşmaya başlamak.

göñlünü şād eylemedikçe rāhat
eylemeyip zevk u şafāyı terk edeyim
dedikde Mecnūn söze gelip Nevfelle
du‘ālar edip

2. söze gelip:

Sayfa 175

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Söylemek, konuşmaya başlamak.

ziyāfetler olundu Andan soñra söze
gelip

Muḳaddemā va‘d-i şerīfiñiz olmuşdu

Şimdi Hāḳ Te‘ālā

3. söze gelip:

Sayfa 215

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

Dile gelmek, konuşmak.

murādım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı hāl eylemek idi Lākin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

sözleri hep ma‘kūl kalkıp kalbine

te‘sīr edip:

1. sözleri hep ma‘kūl kalkıp kalbine

te‘sīr edip:-

Sayfa 189

Satır: 11

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un, babasının) sözlerini

daima akla uygun bulup yüreğine tesir etmesi.

hep ma'kûl kalkıp kalbine te'sîr edip
sözlerini tutup 'aşkdan
ferâgat eylemek istedikde hemân-dem
gönlünde olan 'aşk sevdâsı

sözlerini tamâm eyledi:

1. sözlerini tamâm eyledi:

Sayfa 191

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Sözü bitirmek, tamamlamak.

'ömr olası Niçe zamân kendi zevk ü
şafânızda olası deyip sözlerini
tamâm eyledi Bes babası çünkü
Mecnûndan bu nâ-ümidlik

sözlerini tutup:

1. sözlerini tutup:

Sayfa 189

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Davranışlarında birinin sözüne,
öğüdüne uymak.*

hep ma'kûl kalkıp kalbine te'sîr edip
sözlerini tutup 'aşkdan

ferâgat eylemek istedikde hemân-dem
gönlünde olan 'aşk sevdâsı

sözümü kabûl eylemediñ:

1. sözümü kabûl eylemediñ:-

Sayfa 191

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Söz dinlememek.

hasret gözüyle bakıp
Ey babanıñ cânı çünkü sözümü kabûl
eylemediñ Sen bilirsın

sözümü tutup:

1. sözümü tutup:

Sayfa 139

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Davranışlarında birinin sözüne,
öğüdüne uymak.*

ümîd oldur ki derdiñe bir çâre bulavuz
oğul Sözümü tutup âhır
demde beni ağladıp maḥzûn eyleme
dedikde Mecnûn babasından

2. sözümü tutup:

Sayfa 139

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Davranışlarında birinin sözüne,
öğüdüne uymak.*

sözümü tutup bu hām sevdādan
vazgeçip nice bir kızıñ derdi
ile bağırñı hūn eylersin Sen bunda
böyle perişānken anıñla bizim

3. sözümü tutup:

Sayfa 189

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Davranışlarında birinin sözüne,
öğüdüne uymak.*

ocağı sönüp kabīle şāhibi olmak bizim
elimizde iken
revā mıdır ki ğayrı kimesneniñ eline
gire Eger sözümü tutup bu

sözün togrusu:

1. sözün togrusu:-

Sayfa 129

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Sözün doğrusu, meselenin aslı şu
ki.*

babası nā-çār olup
Sözün togrusu budur ki oğluñuz bir
dīvāne yollu ādem

2. sözün togrusu:

Sayfa 171

Satır: 25

Kelime Tipi: -

*Sözün doğrusu, meselenin aslı şu
ki.*

Sözün togrusu budur ki ben fakīr-i bī-
çāreyim ki ašlā bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kādır degilim bir ihtiyārim ve

sözünde şadık:

1. sözünde şadık:

Sayfa 159

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Sözünde duran.

demiş idik Siz de ‘ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa’y edip beni murādıma

sözünden taşra bir iş işlemezlerdi:

1. sözünden taşra bir iş işlemezlerdi:-

Sayfa 117

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Sözünden dışarı (çıkılmamak)
herhangi bir iş yapmamak. II
Mecnûn'un babasının emirleri
kastedilmiştir.*

başı buğı yoğ idi Bir ulu kimse var idi
ki kabilesi halkı emrine
rām olmuşlar idi Aşlā sözünden taşra
bir iş işlemezlerdi Gāyetle

sözünü itmām eyledikde:

1. sözünü itmām eyledikde:-

Sayfa 141

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Lafını bitirmek, sona ermek,
tamamlamak.*

deyip sözünü itmām eyledikde bî-çäre
babası Mecnûndan bu
yaman haberini işitdikde tekrār hāy
hāy edip ağlamaya başladı

sözünü tamām eyledi:

1. sözünü tamām eyledi:-

Sayfa 137

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Sözünü bitirmek.

eyledi Babası Mecnûnuñ bu cevābını
işitdikde āh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hālne nice
taħammül edeyim ve seni

sözünü tamām eyledikde:

1. sözünü tamām eyledikde:-

Sayfa 161

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Sözü bitirmek.

kimesneniñ kızını bir dīvāneye
alıvermek için bir kabîle halkını
kılıçdan geçirdi derler Siz 'alemsiz
deyip sözünü tamām eyledikde

sözünü tutmadım:

1. sözünü tutmadım:

Sayfa 193

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Davranışlarında birinin sözüne,
öğüdüne uymak.*

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda
bir kerre sözünü tutmadım
Ve gamla seni bir gece bile ve rāhat
üzre yatmadım deyip bu hāl

sözünü tutup:

1. sözünü tutup:**Sayfa 155**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Söz dinlemek.

iki asreti birbirine kavuşdurmadır
Eger sözünü tutup kıızı
vermekle rāzı olursanız ne güzel Size
ikrāmlar edip ne kadar māl

2. sözünü tutup:**Sayfa 189**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

*Davranışlarında birinin sözüne,
öğüdüne uymak.*

sözünü tutup itā‘at edip fermānına
inķiyād edeyim derim ise
rāzı olmayıp gönölümü kendi tarafına
çekip emrimden taşra dedikde

şu:**1. şu:****Sayfa 209**

Satır: 23

İşaret sıfatı. II Herif.

Birāder şu heriflerin arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde

Mecnūn da çanağı eline alıp
yaklaşdıkda Leylāyı görüp ‘aklı

2. şu:**Sayfa 123**

Satır: 6

İşaret sıfatı II Deli divâne.

Bī-çāreyi āteř-i ‘aşķ ile ne yavuz derde
uğratmışlar Haķ
Te‘ālā hemīn zāhirleri ola diyü du‘ā
edip kimi dağı Baķ şu deli

3. şu:**Sayfa 169**

Satır: 17

İşaret sıfatı. II Bi-çare.

bu sözümü kabūl edip şu bī-çāreyi
āzād eyle diyü niyāz eyledikde
Hoş sözün güzel ammā şimdi gāyetle
zarūretim vardır Gel bu

4. şu:**Sayfa 169**

Satır: 8

İşaret sıfatı. II Geyikler.

vāfir ağlayıp feryādlar eyledi Andan
soñra avcıya yalvarıp
Şu hayvānları salıver gāyet luşdur Bī-
çāre eşinden ayrılıp

5. şunuñ:

Sayfa 161

Satır: 12

"Şu" işaret zamiri. II Mecnûn.

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden lûtf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye âdem nice kız versin Deli

6. şu:

Sayfa 167

Satır: 14

İşaret sıfatı. II Hayvancık.

avcıya yalvarıp
Kerem eyle şu hayvāncıkları şalıver
dediginde

7. şu:

Sayfa 181

Satır: 9

İşaret sıfatı. II Divâne.

Yanına varıp göreyim ne işler şu
dīvāne deyip devesini sürüp
yanına geldikde gördü ki tırmadan
Leylâ hakkında ğazeller söyleyip

8. şu:

Sayfa 185

Satır: 17

İşaret sıfatı. II Mecnûn.

ne hâl ise bir kerre dahı şu Mecnûna
varıp bir maşlahat edeyim Ola
ki te'şîr edip gelip yerime otura idi
diyü 'aşāsını eline alıp yap yap

9. şu:

Sayfa 185

Satır: 22

*İşaret sıfatı. II Kıyafette bir**âdem.*

hasta olmağla yorulup ne çäre yol üzre
oturup gelip geçene
Şu kıyâfetde bir âdem gördünüz mü
deyip şormağa başladı

10. şu:

Sayfa 207

Satır: 29

İşaret sıfatı. II Aralık.

hasret oldum 'Acabâ şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

su' âl eyledikde:

1. su' âl eyledikde:-le, -dik, -de

Sayfa 127

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Soru sormak.

her zamānki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden
Kays nerde gezer diyü su‘āl eyledikde
Leylānıñ ‘aşkıyla

su kenārında:

1. şu kenārında:

Sayfa 223

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Nehir, deniz ya da göl kıyısı.

feryād u figān edip orta yerinde bir şu
kenārında altından bir taht
kurulup nūra garķ olmuş Leylā ile
Mecnūnuñ şüreti oturup gāh

su‘āl ede gördü:

1. su‘āl ede gördü:

Sayfa 185

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Bir konu hakkında bilgi edinmek
üzere soru yöneltmek.*

Her geçenden su‘āl ede gördü Olmadı
bir görmüş ādem rāst
gelmeyip ‘āciz kaldı

su‘āl eyledikde:

1. su‘āl eyledikde:-dikde

Sayfa 203

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Sormak.

gāyet hoş gelip begendi

‘Acabā bu beytleri kim söylemişdir ola
diyü su‘āl eyledikde

2. su‘āl eyledikde:

Sayfa 185

Satır: 25

Kelime Tipi-

Soru sormak.

Āhır hele bir ādem gelip su‘āl
eyledikde

Geçen gün fülān yerde bir mağārada
seniñ dedigiñ kıyāfetde

su‘āl eylediklerinde:

1. su‘āl eylediklerinde:-

Sayfa 127

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Bir konu hakkında bilgi edinmek
üzere soru yöneltmek.*

başlayıp Kaysıñ babasına hıṭāb edip
Ne için geldiniz diyü su‘āl
eylediklerinde onlar mā-hüve’l-vāḳi‘

suc:

1. suçunuzdan:-

Sayfa 161

Satır: 26

Kabahat, hata.

olan yine bunları kendi ḥāline
koymaḳdır dedi ki
Ḥoş olan oldu giden gitdi Şimden
şoñra suçunuzdan geçip

2. suçunu:-

Sayfa 173

Satır: 29

Kabahat, hata.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
kullarına merḥamet edip suçunu
‘afv buyuralar Ḥavfa düşüp yine
feryād u figānlar edip belli ki bir

3. suçumu:

Sayfa 179

Satır: 6

Kabahat, hata.

Ḥaylī luṭflar eylediñiz Lākin ben
ḳuluñuzdan ‘acabā ne cürm ve

ne günāḥ şadır oldu ki suçumu beyān
eylemedin böyle ḡazāba

suçumuzu ‘afv edip:

1. suçumuzu ‘afv edip:-

Sayfa 181

Satır: 32

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un herifin) hatasını

affetmesi.

olup âdemlerle teselliyet verip
Biz saña söyledik luṭf edip suçumuzu
‘afv edip baña ḥātırcıḡın

suçuñu ‘afv eyledik:

1. suçunu ‘afv eyledik:

Sayfa 197

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Kabahati baḡışlamak.

biz de seniñ cānıña ḳuşur etmeyip
suçuñu ‘afv eyledik dedi
Bu ḥikāyetden maḳsūd yırtıcı
ḥayvānlar ki dā‘imā âdem

sudan içip:

1. şudan içip:

Sayfa 171

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Su içmek, yudumlamak.

İçi turna gözü āb-ı hayāt gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
miqdār ol şudan içip ağacıñ gölgesinde
oturdukda gördü ki ağacıñ

şūhol:

1. şūholup:

Sayfa 195

Satır: 5

*Neşeli, canlı, hareketli, şen,
kıvrak (geyik).*

geyicik vardı Ġāyet şūholup sıçrayıp
segirdişip cünbişler eglerdi
Mecnūnuñ emriyle yanında olan
yırtıcılarıñ birbirine aşlā zararları

şükrler edip:

1. şükrler edip:-

Sayfa 163

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Tanrı'ya minnet duygusunu
sunmak, şükreylemek.*

Güyā dünyāları kendisine verdiler
Hakka çok şükrler edip

ümīd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nā-murādı

2. şükrler edip:

Sayfa 165

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Tanrı'ya minnet duygusunu
sunmak, şükreylemek.*

girdikde Leylā şād olup sürürundan
rakş edip Cenāb-ı Hāk Te'ālāya
yüz biñ şükrler edip

sular akar:

1. sular akar:

Sayfa 223

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Su akması.

sular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la'1 ü cevāhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

sular gibi akıp:

1. sular gibi akıp:

Sayfa 143

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Zamanın hızla geçmesi. II Su gibi
akmak.*

gönlünü şād ve bir pāre ğamdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akıp vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi rakķāş ve

sulh:

1. şulha:-

Sayfa 157

Satır: 19

Barişma, uzlaşma.

ādem gönderip şulha tālīb oldu
Leylā kabīlesiniñ şulh cānlarına
minnet idi Bes ortalık yerde

2. şulh:

Sayfa 157

Satır: 20

Bariş.

ādem gönderip şulha tālīb oldu
Leylā kabīlesiniñ şulh cānlarına
minnet idi Bes ortalık yerde

3. şulha:

Sayfa 157

Satır: 22

Bariş.

şulh u şalāh olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebūn
olup şulha tālīb olduĝu ĝāyet gücüne
gelip kasāvetlendi Yanında

sulh edip:

1. şulh edip:-

Sayfa 163

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Bariş, anlaşma yapmak.

zebūn olup nā-çār şulh edip dönüp
gittikde

Leylā ziyāde perişān olup niçe günler
yās u mātemler eyleyip

sulh etdigini:

1. şulh etdigini:-

Sayfa 165

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Barişmak, uzlaşmak.

şulh etdigini işitdigi gibi ‘aqlı
deryāsından çıkıp yās u mātemler
edip ve

sulh evlediginden:

1. **şulh eylediginden:-****Sayfa 163**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Barışmak, uzlaşmak.

deyip dönüp gitdiler Çünkü Mecnûn
yine Nevfeliñ şulh
eylediginden haberdâr oldı

şulh eylediñiz:1. **şulh eylediñiz:-****Sayfa 159**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Barışmak, anlaşmak.

hâlâ şulh eylediñiz Şimden soñra
Leylâniñ kabilesi cümle
baña düşmân olup bulsalar benim bir
kaşık kanımı içler Ol gâh

şulh olduğun:1. **şulh olduğun:-****Sayfa 159**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Anlaşma.

şulh olduğun işidip mahzûn olup
ardlarına düşüp varıp
Nevfele du‘âlar edip dedi ki

şulh u şalâh olup:1. **şulh u şalâh olup:****Sayfa 157**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Barış ve selamet içinde olmak.

şulh u şalâh olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn
olup şulha tâlib olduğu gâyet gücüne
gelip kasâvetlendi Yanında

sultân:1. **sultânım:****Sayfa 159**

Satır: 8

Padişah, sultan. II Nevfel.

cefânız muqaddemâ bu bî-çäreye

bulaşdıñız Niçe va‘dler ve luţflar
eyledikde benim sultânım bu bir olmaz
işdir Hemân bir kaç gün

sultânım:1. **sultânım:****Sayfa 173**

Satır: 32

"Sultanım, padişadım, sevgilim"
anlamlarına gelen bir sevgiliye hitap
şekli. II Leylâ.

maḥālinde ‘afv buyuralar Dahı
ümîdim oldur ki hemān buyursañız
ḳurbān eyle sultānım deyip āḥir cūş u
hurūşa gelip yā Allah

sünbül zülfüñü:

1. sünbül zülfüñü:-

Sayfa 147

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Sünbüle benzeyen saç. II Klâsik
şürde sünbül, kokusu, rengi ve şekli
itibariyle sevgilinin saç gibi
düşünölmüştür.*

ḳabîlesine yakîn gelmişdi Hikmet
Allahıñ ol gün Leylâ da sünbül
zülfüñü perîşān edip cāzū gözlerine
sürmeler çekip ḥüsnü bir iken

sünbüllerin zülfü perîşān olup:

1. sünbüllerin zülfü perîşān olup:

Sayfa 143

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Sünbüllerin saçının perîşān

*olması. II Bahar mevsimi gelince
sünbül çiçeği şekli itibariyle
açılmasına atıf yapılmıştır.*

Bu ḥāl üzre bir yıl geçip çünkü bahār
vaḳti gelip cihān yine
yeñileñdi Sünbüllerin zülfü perîşān
olup nergisler uyḳudan uyanıp

sura:

1. şuraya:

Sayfa 129

Satır: 16

*İşaret zamiri. II Leylâ'nın evi
kastedilmektedir.*

Luṭf edip ‘özü bahāne eylemeñ bize
cihāz lâzım degildir
Hemān şuraya gelmiş iken şimdi nikāḥ
edelim Soñra her ne zamān

sürmeler çekip:

1. sürmeler çekip:

Sayfa 147

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Göze sürme sürmek.

ḳabîlesine yakîn gelmişdi Hikmet
Allahıñ ol gün Leylâ da sünbül

zülfiñü perîşân edip cāzû gözlerine
sürmeler çekip hüsnü bir iken

2. sürmeler çekip:-

Sayfa 165

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Gözleri sürme ile boyamak.

nâ-çâr olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnûna verse gerekdir
Yine mi şafâ deyip cāzû gözlerine
sürmeler çekip güzel libâsları

sürmeli gözleriñ:

1. sürmeli gözleriñ:-

Sayfa 215

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sürme çekilmiş gözleri.

murâdım vücûdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı hâl eylemek idi Lâkin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

sürmeli gözlerinden:

1. sürmeli gözlerinden:-

Sayfa 165

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) sürme sürülmüş
gözleri.*

sürmeli gözlerinden insân gibi yaşlar
açar Bir dil-ber ki âdemin cigerin
yaçar Avcı bunları tutup Haylî
zamandır

sürür:

1. sürür:

Sayfa 165

Satır: 18

Sevinç, mutluluk, neşe.

giyip kendi çekip çevirdi
Bir zamândan soñra babası sürür ile
gelip oturdukda Leylâ

2. sürürundan:-

Sayfa 165

Satır: 11

Sevinç, mutluluk.

gıtdikde Leylâ şâd olup sürürundan
rakş edip Cenâb-ı Hâk Te‘âlâya
yüz biñ şükrlar edip

sürür olup:

1. sürür olup:

Sayfa 217

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Sevinçli olmak.

olmuşdu Leylâ da evvelinden bir kaç
gün sürür olup şâd iken
günlerde bir gün Leylânîñ mizâcî nâ-
hoş olup günden güne vücûdu

sürûrundan secdeler edip:

1. sürûrundan secdeler edip:-

Sayfa 213

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Sevinçten (âşığın) secdeye

*kapanması. II Leylâ'dan gelen selam
üzerine ortaya çıkan mutluluktan
Allah'a secde etmek.*

Gözlerinden yaşlar döküp sürûrundan
secdeler edip yüzlerini
yerlere sürüp Hakk'a çok şükrleri eyledi

sûzân u biryân olup:

1. sûzân u biryân olup:-

Sayfa 149

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kebap olmak, kavrulmak,
yanmak. II Aşk ateşiyle yanmak, çok
acı ve ızdırıp çekmek.*

Yine eski 'âdeti üzre nâ-murâd

Mecnûn dâ' mâ şahrâlarda 'aşk

âteşi ile sûzân u biryân olup gece ve

gündüz âh eylemekde idi

sat:

1. şat:

Sayfa 167

Satır: 30

*(Bir şeyi) Bir bedel karşılığında
başkasına devretmek.*

kalmış esbâbdan ne var ise cümlesini
çıkartıp avcıya teslim edip

Kerem eyle Benim bu esbâbımı al şat
Ehl-i 'ıyâline nafağa

T

ta:

1. tã:

Sayfa 135

Satır: 16

Abartma bildiren ünlem.

'âlem arasında halkın yanında rüsvây
oluruz Buña mikdârını
bildirmek gerek Tã ki bu sevdâdan vaz
gele dediler Leylânîñ babası

tā kim:**1. tā kim:****Sayfa 167**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Ne zaman ki.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i 'ıyālim ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

ta 'accüb edip:**1. ta 'accüb edip:****Sayfa 197**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Şaşırmak, hayret etmek.

imiş ki arslanlar bir kılına zarar
getirmemişler Hālā içlerinde sağ ve
sālimdir dedikde pādişāh ta 'accüb edip
yanında olanlara

2. ta 'accüb edip:**Sayfa 151**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Şaşırmak.

okuyup feryād u fiğān ile deli gönlünü
egler dediklerinde Nevfel
ne ta 'accüb edip

ta 'ām:**1. ta 'ām:****Sayfa 223**

Satır: 11

Yemek, yiyecek.

bir gūne ta 'ām ve şarābū 'l-kevşer
getirip önlerinde komağda
Zeyd bu hālī gördükde ihtiyāra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

tāb u tüvān komadı:**1. tāb u tüvān komadı:****Sayfa 215**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Takat bırakmamak.

dutup bende tāb u tüvān komadı Ve
söze kadir olsam bile 'āşıkıñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
hasb-i hālîmdir ma 'lūm

tābūt:**1. tābūta:****Sayfa 219**

Satır: 17

Ölü taşınan sandık.

El-kıssa Leylânîñ vaşiyetin yerine
getirip tábûta koydular

Cümle kabîle halkı mâtem ederek
götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

tâbütumuñ üstünü güllerle

sünbüllerle tertîb edip:

1. tâbütumuñ üstünü güllerle

sünbüllerle tertîb edip:

Sayfa 217

Satır: 30

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) tabutunun üzerinin

güllerle, sünbüllerle donatılması.

Ey benim şefkatli vâlidem senden ricâ
ederim ki ben öldükden
soñra tâbütumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertîb edip kefenimi

tağ:

1. tağa:

Sayfa 125

Satır: 32

Dağ.

babasını tevâbi'î ile gelip bizim

kırmadık yerimizi komazlar deyip cân

başlarına şıçrayıp Mecnûn-ı

derdmendiñ eline yapışıp çekip tağa

2. tağı:

Sayfa 141

Satır: 14

Dağ.

edip ve kararını târ-mâr eyledikde

Yâhû sizi deyip şahrâlara çekip

ve dîvâne gönlünü eglemek için bir

yerde karar etmeyip tağı ve

3. tağda:

Sayfa 145

Satır: 13

Dağ.

'Aceb şimdi ol bî-çâre Mecnûnum

kañğı tağda ve benim derdimle

ağlamağa ve ne şekl şahrâlarda gezip

yüregiñi dağlamağdadır

4. tağı:

Sayfa 149

Satır: 28

Dağ.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe

dil-âverleriyle binip şikâr

için tağı ve şahrâları tolanırdı

Gezerken kulağına bir taraftan hâzîn

5. tağlarda:

Sayfa 153

Satır: 12

Dağ.

eylemedikçe kendi işim baña haram

olsun Lâkin senden ricâ ederim

ki böyle tağlarda gezmekden ferâgat

edip bir kaç gün bizim ile

6. tağlarda:

Sayfa 159

Satır: 13

Dağ.

erişdirir diyü kendi güşe-i vahdetime

ve tağlarda olan zevk

u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve

Leylânîñ devesi yularını

7. tağlara:

Sayfa 193

Satır: 11

Dağ.

olup bî-karâr olmağın tağlara ‘azîmet

edip çekilip giderken yolda bir

kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim

bir üstâd nakkâş ol kâğıdıñ

8. tağlara:

Sayfa 193

Satır: 32

Dağ.

Seniñ bildiğñ söz degildir deyip gitdi

Bes tağlara gidip niçe zamân anda

olup vahşilerle alışdı Kâplan

9. tağlara:

Sayfa 201

Satır: 17

Dağ.

Gâh Gâh Mecnûn Tarafına Tağlara

Haber Gönderdigidir

Ba‘dehu rivâyet olunur ki evvel

zamânda Zeyd derler bir cevân

10. tağlarda:

Sayfa 209

Satır: 33

Dağ.

dünyâlar anıñ oldu Ve yine tağlarda

gidip kendin ‘âleminde oldu

Rivâyet olunur ki çünkü bu hâl

11. tağda:

Sayfa 125

Satır: 11

Çevresindeki araziye göre büyük

*bir çıkıntı teşkil edecek şekilde
yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.*

maḥabbetler ‘arz ederdi Ve tağda
gögercinler uçup Leylānıñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnūnuñ
göñlüne âteşler bırağıp gögercinlere

tağ u daş:

1. tağ u daş:

Sayfa 217

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Dağ ve taş, her şey.

vişâlden soñra gayrı zevke ve şevke
şâd olmuşdu Her kañğı tarafa
baksa Leylâdan gayrı bir şüret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

tağ u şahrâları:

1. tağ u şahrâları:

Sayfa 165

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Dağ ve kır.

u şahrâları dolanıp gözleriniñ yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryâd u fiğanlar edip
gezerken nâ-gâh bir avcınıñ üzerine

tağıñ etegi:

1. tağıñ etegi

Sayfa 125

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Dağ eteği.

etegine varıp uzakdan Leylānıñ
obasına toğru bakdıkda gördü ki
obanıñ etekleri açılıp Leylā ayın on
dördü gibi obanıñ içinde

tağıñ yanında:

1. tağıñ yanında:-

Sayfa 123

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Dağın yakını.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki kabilesi
yanında Necūd derler bir tağıñ
yanında Mecnūn her şabāh kendiye
hem-dem ü maḥrem olan

tağlara düşdü:

1. tağlara düşdü:-

Sayfa 221

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Büyük bir üzüntü dolayısıyla
insanlardan kaçıp ıssız yerlerde
yaşamak.*

üstüne düşüp ‘aklı başından gitdi Bir
zamāndan şoñra kalkıp mātemler
eyledi Ve niçe günler mezārı başını
bekleyip tağlara düşdü Mecnūnuñ

tahammül edeyim:

1. taḥammül edeyim:-

Sayfa 137

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Dayanmak, katlanmak.

eyledi Babası Mecnūnuñ bu cevābını
işitdikde āh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu ḥāline nice
taḥammül edeyim ve seni

taḥammül olunur:

1. taḥammül olunur:-

Sayfa 179

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Dayanmak, katlanmak,
kaldırmak.*

bir yābāne ḥerif için āh vāhlar edip
buña nice taḥammül olunur Ādem

böyle kızını mālīk bile olsa boşayıp
babası evine gönderi verir

taḥammülü yokdur:

1. taḥammülü yokdur:-

Sayfa 199

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Dayanamamak, katlanamamak.

Baba āteş-i ‘aşkın bundan ziyāde
yakīn olmağa taḥammülü
yokdur Ḥālā niçe zamāndan beri
ortanızda ḥasretler ziyāde olup

taḥsīnler ederdi:

1. taḥsīnler ederdi:-

Sayfa 153

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Beğenmek.

Nevfel de cān kulağıyla dinleyip
taḥsīnler ederdi Bir zamān bu ḥāl
üzre Nevfel de kendi ḥālinde
‘āleminde olup her gün bir bāğçaya

taht üzerinde olanlar:

1. taht üzerinde olanlar:

Sayfa 223

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Taht üzerinde oturanlar. II Leylâ ile Mecnûn.

bir güne ta'âm ve şarâbü'l-kevşer
getirip önlerinde komağda
Zeyd bu hâli gördükde ihtiyâra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

tākati tāk olmuşdu:

1. tākati tāk olmuşdu:

Sayfa 221

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Takati kesilmek, dayanacak gücü kalmamak.

bî-çâre Mecnûna kâr edip cânân
ğamıylâ tākati tāk olmuşdu Bir gün
yine 'âdeti üzre Leylânîñ mezârına
ziyâret eylemege gelip derd ile

tākati tāk olup:

1. tākati tāk olup:

Sayfa 169

Satır: 33

Kelime Tipi: **Deyim**

*Takati kalmamak (veya kesilmek).
Gücü azalmak, bitmek.*

ısıcağından tākati tāk olup

tākati tāk oldu:

1. tākati tāk oldu:

Sayfa 155

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Takati kalmamak. Dayanacak hali kalmamak, gücü azalmak, bitmek.

muḳayyed olmadıñız Hālâ şabr u
ḳarârım ḳalmayıp tākati tāk
oldu Luṭfuñuzdan ricâ vü niyâz ederim
ki bu faḳîre izin veresiz ki

taleb eylediyse:

1. talep eylediyse:

Sayfa 201

Satır: 23

Kelime Tipi: -

İstemek, istekte bulunmak.

dilekler ve minnetler edip kızî talep
eylediyse Fakîrdir diyü bî-çâre
Zeydi aṣlâ uğratmayıp rıza vermedi

2. talep eylediyse:-

Sayfa 201

Satır: 23

Kelime Tipi: -

İstemek.

dilekler ve minnetler edip kıızı taleb
eylediyse Fakîrdir diyü bî-çâre
Zeydi aşlâ uğratmayıp rıza vermedi

tâlib idi:

1. tâlib idi:

Sayfa 213

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Arzulamak, istemek, talep etmek.

Cânânın olan Leylâ niçe demler idi ki
iştîyâkıñ üzerine ve
âteşine kebâb olur Seni yanına da'vet
eylemege biñ cânla tâlib idi

tâlib oldu:

1. tâlib oldu:

Sayfa 157

Satır: 19

Kelime Tipi: -

(Barış) istemek.

âdem gönderip şulha tâlib oldu
Leylâ kabîlesiniñ şulh cânlarına
minnet idi Bes ortalık yerde

tâlib olduğu:

1. tâlib olduğu:-

Sayfa 157

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Talep etmek.

şulh u şalâh olup Nevfel bu 'askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn
olup şulha tâlib olduğu gâyet gücüne
gelip kasâvetlendi Yanında

tâlib olup:

1. tâlib olup:

Sayfa 203

Satır: 11

Kelime Tipi: -

İstemek, istediğini bildirmek.

Görem diyü tâlib olup âdem gönderip
yanına da'vet eyledi
Zeyd de gelip Leylâya buluşdukda
Leylâ da mâ-cerâsını kendisinden

ta'lim ü te'dîp edip:

1. ta'lim ü te'dîp edip:

Sayfa 119

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Eğitip öğretmek ve terbiye ile
yetiştirmek.*

edip okudurdu Bir mübârek vakitte
ziyâfetler edip dü' â vü şenâ ile

hocaya verdiler Bes hocası elifden
bādan okutmaga başladı nafiz

tamām:

1. tamām:

Sayfa 221

Satır: 25

Eksiksiz, tamamıyla.

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol țarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan şöra hayvānlar gördü ki

2. tamām:

Sayfa 221

Satır: 22

Tam olarak, eksiksiz.

fānī dünyādan el çekdi göçdü Cihān
halkınıñ dilinden kırtulup cānān
uğrunda mevt şarābın içdi Tamām bir
seneye degin ol hāl üzerinde

tamām eylemeñe:

1. tamām eylemeñe:-

Sayfa 159

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Tamamlamak.

demiş idik Siz de ‘ahd etmiş idiñiz
Ben de cenābıñızı sözünde
şadık bir devletlidir İşim tamām
eylemeñe sa‘y edip beni murādıma

tamām eyleyip:

1. tamām eyleyip:-

Sayfa 159

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Tamamlamak.

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faķır için bu kadar zahmet çektiğñiz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
dağı ziyāde edip döndünüz

tamām oldu:

1. tamām oldu:-

Sayfa 223

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Bitmek, tamamlanmak, sona
ermek.*

Rabbü’l-‘ālemin āhiretde murādlarına
nā‘il eyledi dedi
Bu maħalde Leylā ile Mecnūnuñ
hikāyeti tamām oldu

tamām yerini buldu:

1. tamām yerini buldu:**Sayfa 131**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Tam yerini bulmak bir duruma
uygun düşmek.*

harāb-ı cānān-ı ğam ile toptolu oldum
Ve hicrān kuşları başıma konup
tamām yerini buldu Günden güne
gördüğüm derd ü miḥnetden

tamām-ı ahvālī:**1. tamām-ı ahvālī:****Sayfa 127**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) hâlinin, vaziyetinin
tamamı.*

eylerdi Derdmendiñ hâli ziyāde
perişān olmuştur Tamām-ı ahvālī
bir bir beyān eylediklerinde babası
böyle oğlanıñ aşk sevdāsına

tamām-ı cünūna:**1. tamām-ı cünūna:****Sayfa 131**

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Delirmek, mecnun olmak.

cünūna karar verdim Halk-ı ‘ālem ne
derse desinler deyip gāhice

‘Aceb şimdi ol nigār-ı nāzenīnim

kimler ile oturup ve kimler ile

ta‘n edip:**1. ta‘n edip:-****Sayfa 143**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Ayıplamak.

Lākin zarīfler kıssaya vākıf olup ‘āşık
olduğunu aḥladılar Ve
ta‘n edip başına kaḫdılar

ta‘n eyledi:**1. ta‘n eyledi:****Sayfa 203**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Ayıplamak, kınamak.

meftūn olup böyle yābān yerlerde
‘ömrünü zāyi‘ eylemekdesin
deyip vāfir ta‘n eyledi

ta‘n eylemege:**1. ta‘n eylemege:-****Sayfa 205**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Ayıplamak, kınamak.

ta'n eylemege geldiñ ise var sağlık ile
beni hālime koy ki
seniñ añladığıñ kışsa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

tañrı emāneti olsun:

1. tañrı emāneti olsun:

Sayfa 219

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'u) Allah'ın koruması ve
esirgemesine emanet etmek.*

benden saña yād-gār olup Tañrı
emāneti olsun Luṭf edip hākāret
gözüyle
bakmayıp mümkün oldukça hātırcıgını
gözedip rencide eylemeñ Bunca

taraf:

1. tarafdān:-

Sayfa 149

Satır: 28

Cihet, yön.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār

için tağı ve şahrāları tolanırdı

Gezerken kulağına bir tarafdān hāzīn

2. tarafa:

Sayfa 123

Satır: 21

Yer, yön, bölge.

edip teselliler verirlerdi Dā'imā görüp

gözedip her ne tarafa gitse
bile giderlerdi Mecnûn da
yārānlarından sırrını saklamayıp
kendiyeye

3. tarafa:

Sayfa 217

Satır: 3

Yan, yön, bölge, yer.

vişālden soñra gayrı zevke ve şevke
şād olmuşdu Her kangi tarafa
baksa Leylādan gayrı bir şüret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

4. tarafından:-

Sayfa 125

Satır: 10

(Kendi) yönü, ciheti.

dā'imā seher yeline söz söyleyip
anıñla deli gönüne teselliler verir

idi Ve kendi tarafından yel ile Leylāya
selām ve du‘ ālar gönderip

5. tarafından:

Sayfa 157

Satır: 18

*Bahsedilen kimse veya varlığı
belirtir.*

Şimdi böyle bir kabilenin elinde
bozulursam gayrı ‘Arab
içinde ne yüz ile hâkim olurum deyip
tarafından bir kaç

6. tarafından:

Sayfa 221

Satır: 29

*Bahsedilen kimse veya varlığı
belirtir.*

Mecnûnu Leylânın mezârı yanına defn
edip iki taraftan iki ‘aşık
bir yere gelip defn eylediler

7. taraf:

Sayfa 135

Satır: 21

Yön, taraf.

Mecnûnu araştırdı Bulamayıp kabilesi
halkı her biri bir taraf gidip

aramağa başladılar Bî-çâre olup nām u
nişândan aşlā bir eşer

8. tarafta:

Sayfa 149

Satır: 26

Cihet, yön, yöre.

bir devletli beg idi Niçe kabileye
hükm edip cümlesi emrine
muṭī‘ idiler Ol tarafta begler begi gibi
atıp tutmada idi

9. tarafa:

Sayfa 221

Satır: 25

*(Mecnûn'un naaşının bulunduğu)
yön.*

düşerlerdi Mezârın etrafını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan sonra hayvânlar gördü ki

10. tarafından:

Sayfa 175

Satır: 26

(Nevfel'in) kabilesi tarafı.

hemân nā-murād Mecnûna ayakdaş
olmağdan gayrı çâre kalmaz

deyip niçe tuhfeler hazırlayıp
tarafından bir kaç söz bilir iş bitirir

tarafına çekip:

1. tarafına çekip:

Sayfa 189

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Benimsediği yöne yönelmek.

sözünü tutup itā‘at edip fermânına
inhiyād edeyim derim ise
rāzı olmayıp gönlümü kendi tarafına
çekip emrimden taşra dedikde

tarik:

1. tarik:

Sayfa 135

Satır: 30

Yol, usûl.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selām verip ahvālını
şordukda Mecnūndan ašlā bir cevāb
alamayıp bir tarik ile

2. tarik:

Sayfa 169

Satır: 4

(Tutulan) yol.

rāst gelip gördü kim bir güzel şıgîn
şikār eylemiş yanına varıp arkasını
ohşayıp gāh gözlerini öpüp Ey bî-çāre
Ne tarik ile tutulup böyle

tarmar olup:

1. tarmar olup:

Sayfa 165

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Perişan olmak, darmadağın
olmak.*

Nevfeliñ ‘askeriniñ elinden tarmar
olup ve zebūn olup ammā
işitdiklerinde
babası maḥzūn olup bir niçe ādemler
ile Nevfeliñ huzūruna

taş:

1. taş:

Sayfa 161

Satır: 4

Taş (parçası).

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylāniñ
‘askerine varmak murād eylese
yerden bir taş alıp Nevfel ādemine
urur idi Her-bār Leylāniñ ‘askerin

2. taşra:**Sayfa 123**

Satır: 12

Dışarı.

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâ'imâ ağıldı Mecnûn
ise obaya yaklaştıkda Leylânîñ
tevâbi'i zopa ile taşra uğradıp

3. taşları:**Sayfa 223**

Satır: 5

(Bahçenin) taşları.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la'l ü cevâhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

taşlarla döğünmege:**1. taşlarla döğünmege:****Sayfa 221**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*(Bağrına) taş vurmak, kendini**hırpalamak (Mecnûn).*

kalkıp mâtemler eyledi Feryâd u
figânlar edip taşlarla döğünmege
başladı Zeyd ile Leylânîñ mezârına
cân atdı Varıp mezârı

2. taşlarla döğünmege:**Sayfa 191**

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Bağrına) taş vurmak, kendini
hırpalamak (Mecnûn). II Şiddetli ve
katlanılması güç acılar çekmeyi ifade
eder.*

edip Dirîgâ cihânda felek beni bir tâze
derde dahı uğratdı
diyü gözlerinden kanlı yaşlar revân
olup taşlarla döğünmege başladı

taşra:**1. taşra:****Sayfa 189**

Satır: 22

Dışarı.

sözünü tutup itâ'at edip fermânına
inkiyâd edeyim derim ise
râzı olmayıp gönlümü kendi tarafına
çekip emrimden taşra dedikde

taşra çıkdı:**1. taşra çıkdı:****Sayfa 213**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Dışarı çıkmak.

şād olup şanki ölmüş idi Tāze cānı
ḥayāt buldu Yerinden şıçrayıp
birden taşra çıkdı Mecnūnu gördükde
şafāsından ‘aklı başından gidip

taşra çıkıp:

1. taşra çıkıp:

Sayfa 119

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bulunulan yerden başka yere
geçmek. II Ev çevresinden dışarı
çıkmaq.*

babasını meftūn edip bütün gün bülbül
gibi şakırdı
Ve gāh gāh taşra çıkıp gelip geçtiler
Altın tamlası gibi bir

taşra çıkmağa:

1. taşra çıkmağa:

Sayfa 143

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Dışarı çıkmak.

āteşi olup gizlice āh eyledikçe felek
āyinesin siyāh

eylerdi Ammā neylesin taşra çıkmağa
kudreti olmayıp anası ve

taşra çıkmaz:

1. taşra çıkmaz:-

Sayfa 207

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Dışarı çıkmak.

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı
müşkildir Hiç taşra çıkmaz Ben
de ḥaylī zamāndır ki yanına varmadım
Hele bir aralık olur ise

taşvîr:

1. taşvîre:

Sayfa 207

Satır: 19

Resim.

taşvîre rāst gelip Leylānıñ naqşını
bozup kendi naqşını ḥālī üzre koyup
cānān ile ikimiz bir olup ortamızda
senlik benlik kalmamışdır

taşvîr edip:

1. taşvîr edip:

Sayfa 193

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Resim çizmek.

üzerinde Leylâ ile Mecnûnu taşvîr
edip bir güzel meclis yazmışdır
Mecnûn da bu hâli gördükde kararî
kalmayıp herîfîñ elinden

tatlı sözlü:

1. tatlı sözlü:

Sayfa 147

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Güzel söz, gönül alıcı söz.

hükmü var idi Bir güzel yüzlü tatlı
sözlü bir dil-âver yigit idi
Günlerde bir gün şikâr için atlanıp
etrâfı tolanırken Leylânîñ

tatlu söz:

1. tatlu söz:

Sayfa 119

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Güzel, kulağa hoş gelen söz.

ananiñ babaniñ bir dânesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu

Bu hâl üzre Kays üç yaşına girdi Nice
dürlü tatlu söz ile anasını ve

tažarru' :

1. tažarru' lar:

Sayfa 165

Satır: 6

Yalvarma, yakarma. II Dua.

işitdikde yine cāmı yerine gelip
Ola ki bu def'a da bārī bir iş
edebileydi deyip Hakk'a tažarru' lar

tažarru' edip:

1. tažarru' edip:

Sayfa 221

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Tazarruda bulunmak, Tanrı'ya
yakarmak.*

gözlerinden kanlı yaşlar döküp feryād
u fiğānlar eyledi Ve elini kaldırıp
Cenāb-ı Hakk Te'ālā dergāhına bu
yüzden tažarru' edip niyāzlar

tažarru' eyledi:

1. tažarru' eyledi:

Sayfa 135

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Yalvarmak, yakarmak.

derd-i 'aşk u mey ile āhır eyle deyip
du'ālar edip gözlerinden
kanlı yaşlar döküp tazarru' eyledi Bes
babası bu hālî gördükde

tazarru'lar edip:

1. tazarru'lar edip:

Sayfa 155

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Yalvarıp yakarmak.

Mecnūn ise uzakdan tūrup yüzünü
yerlere sürüp Cenāb-ı Hāk
Te'ālā dergāhına tazarru'lar edip

tazarru'lar ve niyāzlar edip:

1. tazarru'lar ve niyāzlar edip:

Sayfa 163

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Yalvarmak ve dua etmek.

ceng için karşı çıkdılar Leylā Cenāb-ı
Hākka tazarru'lar ve niyāzlar
edip Nevfelīn 'askerini manşūr u
muẓaffer eyleye diyū Ġālib

tazarru'u niyāz edip:

1. tazarru' u niyāz edip:

Sayfa 211

Satır: 24

Kelime Tipi: -

(Allah'a) yalvarıp dua etmek.

tūrup āhırine dağlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hāk Te'ālā dergāhına
tazarru' u niyāz edip Yā Rab

tāze:

1. tāze:

Sayfa 153

Satır: 24

"Yeni" anlamında sıfat.

ile bir bāğçaya gidip şohbetler edip
gāh gāh Leylānīn 'aşkıyla
tāze gazeller söyleyip deli gönünü
eglemek için çalmağa başladıkda

2. tāzeliginde:-

Sayfa 135

Satır: 34

Körpe, genç.

ķabīle içinde bir ādem zāyi' olmuş
Cümle ķabīle hālķı ittifāk edip
derdmend Mecnūnuñ tāzeliginde

tāze cān:

1. t̄aze c̄ān:

Sayfa 125

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Yeni, körpe can.

Leylā tarafından Mecnūna selām ve
du‘ālar getirir Hemān Mecnūna
t̄aze c̄ān hayāt verdiginden Mecnūn da
kendisini mahrem edininip

t̄aze c̄ān hayāt bulup:

1. t̄aze c̄ān hayāt bulup:

Sayfa 199

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Tazelenmek, canlanmak hayat**(enerjisi) bulmak.*

dedikde Mecnūn da c̄ānān selāmından
t̄aze c̄ān hayāt bulup
şafāsından raqş eyledi

t̄aze ğamlarımı:

1. t̄aze ğamlarımı:

Sayfa 179

Satır: 25

Kelime Tipi: -

(Leylā'nın) taze kederi, üzüntüsü.

ğamlarımı kim haber verir deyip
gönlüñe teselliler verirdi

Bī-çāre İbn-i Selām bu hālleri görüp
ne bilsin Nā-çār olup

te‘ālā h̄azretiniñ emrine teslīm edip:

1. te‘ālā h̄azretiniñ emrine teslīm

edip:

Sayfa 191

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*(Canı) Yüce Allah'ın emrine
vermek. II Ölmek.*

Bir gün ‘ömrü āhır olup c̄ānını Te‘ālā
h̄azretiniñ emrine teslīm
edip dünyādan göçtü Bu taraftan
Mecnūn ise babasıñdan

tedārik etmek:

1. tedārik etmek:

Sayfa 195

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Hazırlanmak, çözüm bulmak.

hālīm n’için deyip

Buña evvelden tedārik etmek gerekdir
deyip her ne zamān

tedārikini görüp:

1. tedārikini görüp:**Sayfa 149**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Hazırlamak.

arķa ve yardımcı olalım Lākin kıızıñ
 bir kaç gündür mizācı nā-ħoşdur
 Hāk Te‘ālā Hāzretleri şihhat ü ihsān
 eyledikde tedārikini görüp ol

tedbīr eylemek:**1. tedbīr eylemek:****Sayfa 217**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Çare bulmak, önlem almak.

eylemek yanımda ‘ilāca müte‘āllık söz
 söylemek olmaz dedi
 Zīrā bilir mi ki derdim ‘ilācı kabūl
 eylemez ve ħastalığıma hiç

tedbīr ü tedārük:**1. tedbīr ü tedārük:****Sayfa 153**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Önlem ve çözüm.

üzre ortalıkda kendi aħvāline

müte‘allık tedbīr ü tedārük yokdur

Hemān ‘arz-ı ħāl olsun deyip bir kaç
 beyt söyleyip ma‘nāsı bu

tefekkkür etdiği:**1. tefekkkür etdiği:-****Sayfa 161**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Düşünmek.

görüp bağıryanmamışdır Biz de
 sizden luṭf u kerem umarız
 Şunuñ gibi tefekkkür etdiği bir
 dīvāneye ādem nice kız versin Deli

tehī degil:**1. tehī degil:****Sayfa 171**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Boş(a) değil.

cünbüşüñ tehī degil sende bir ħālet var
 deyip
 Bir sır var ki Bāreka’llāh ħaylī ağzıñ
 pek hiç baña ağzın

tek:

1. tek:**Sayfa 139**

Satır: 4

Tek, yalnızca, sadece.

nice huzûrumuz ve rahâtımız olsun
 ‘Âlemde bulunmayan kız olsun
 tek çoç başıñ sağ olsun kalk hemân
 seni anañ yanına götüreyim

tek bir kız:**1. tek bir kız:****Sayfa 161**

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Sadece bir kız. II Leylâ.

şerîfîñiz eger kız ise emr sizindir
 Getirip huzûruñuza teslîm edelim
 Tek bir kız için ortalık yerde bu kadar
 âdem telef olup bed-du‘âya

tekaşşurluk ederim:**1. tekaşşurluk ederim:-****Sayfa 137**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Tembellik ederim.

berî hîdmet-i şerefîñizden dūr olup
 tekaşşurluk ederim ammâ bu işde
 benim zerre kadar günâhım yokdur
 ‘Aşk derler bir pâdişâh vardır ki

tekrâr:**1. tekrâr:****Sayfa 141**

Satır: 4

Bir daha, yeniden.

deyip sözünü itmâm eyledikde bî-çâre
 babası Mecnûndan bu
 yaman haberini işitdikde tekrâr hây
 hây edip ağlamaya başladı

2. tekrâr:**Sayfa 165**

Satır: 20

Bir daha, yeniden.

babasınıñ sürûrundan yüz bulup Niye
 hayırlı ‘alâmet degildir deyip
 Hele ancak göreyim ne söyler deyip
 vardıkda Nevfel ile tekrâr

3. tekrâr:**Sayfa 187**

Satır: 10

Bir daha, yeniden.

ağlamağa başladı
Bir zamāndan şoñra babası gözyaşını
silip tekrār Mecnūna

4. tekrār:

Sayfa 179

Satır: 1

Bir daha, yine, yeniden.

gözlerinden âteşler çıkıp tekrār ‘aklı
başından gidip bir
zamāndan şoñra ‘aqlını devşirip

5. tekrār:

Sayfa 207

Satır: 22

Tekrar, yeniden.

demiş idiñ Ben bunca zamāndır ki ol
da ‘vāda bī-çarār olup mevcūd
eylemişken şimden şoñra tekrār fedā
olacak degil Sen ki bu sözde

telef oldu:

1. telef oldu:

Sayfa 159

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Ölmek.

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidāl olup iki taraftan bu

ķadar ādemler telef oldu Ve yine bir
maşlahat gidermeyip görülmeyip

telef olup:

1. telef olup:

Sayfa 187

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Mahvolmak, tükenmek.

Sen ise andan ħaberiñ yok Olmaz
sevdālarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tıtalım ki niçe
yıllar böyle yābān yerlerde gezip

2. telef olup:

Sayfa 161

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Boş yere harcamak, ziyan olmak;
ölmek.*

şerifiñiz eger kız ise emr sizindir

Getirip ħuzūruñuza teslim edelim

Tek bir kız için ortalık yerde bu ķadar
ādem telef olup bed-du ‘āya

temessük vereyim:

1. temessük vereyim:-

Sayfa 169

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Senet vermek.

verem Eger rāzī olursañ saña da
temessük vereyim Bu hayvāncığı
boğazlayıp n'eylersin şalıver dedikde
avcı nā-çār olup

temmetü'l-kitāb:

1. temmetü'l-kitāb:

Sayfa 223

Satır: 24

Kitabın sonu.

Ruḥları'çün fātiḥa şalavat
Temmetü'l-kitāb fī sene semān ve
sittin ve mi'eteyn ba'de'l-elf

tenbīh eyledikde:

1. tenbīh eyledikde:-

Sayfa 147

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Uyarmak.

Beni Esed kabilesi uluları gelir diyü
tenbīh eyledikde bunlar
yola girip kabileyeye yakīn olduklarında
Leylānīn babasına

tenhā:

1. tenhāsında:-

Sayfa 149

Satır: 16

Yalnız, tek başına.

ḥaberi işitdi Kendisini İbn-i Selāma
vereceklerini tıydu Yüregine dāğ
üzre dāğ olup ğam u ğuşsası ziyāde
olup tenhāsında āh u efġānlar

tenhā buldukça:

1. tenhā buldukça:-

Sayfa 143

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*İssız, yalnız görmek, kimselerin
olmaması.*

babası korkusundan 'aşkını gizleyip
şakınırdı Ve ortayı tenhā
buldukça

tenhā gör:

1. tenhā gör:-

Sayfa 125

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Kimselerin olmaması ve sessiz bir
ortam bağlamında.*

yaşlar akar Mecnûn karşıdan gelip
sağa sola bakıp obanın etrafını
tenhâ gördükde hemân-dem ileri âh u
efgânlar edip Leylâ da hasret

tenhâ kalıp:

1. tenthâ kalıp:-

Sayfa 213

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Yalnız ve ıssız kalmak.

Lâkin niçe zamandır ki fırsat bulup bu
derd ile kalmış idi Hakkâ çok
şükrleri ki bu gün kabîle tenthâ kalıp
ekser-i halkı bir maşlahat için

terbiye eylemege:

1. terbiye eylemege:-

Sayfa 117

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Büyütmek, yetiştirmek.

günler şenlikler edip düğün bayram
eylediler ve adını Kays koyup
nân ni'metle terbiye eylemege
başladılar

terk edeyim:

1. terk edeyim:-

Sayfa 151

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Terk etmek, vazgeçmek.

gönlünü şâd eylemedikçe rāhat
eylemeyip zevk u şafâyı terk edeyim
dedikde Mecnûn söze gelip Nevfelle
du'âlar edip

terk edip:

1. terk edip:-

Sayfa 137

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bırakmak, ayrılmak.

böyle yâbân yerde terk edip nereye
gideyim ve kabîleye vardıkda
bî-çâre vâlideñe ne cevâb vereyim ki
gece gündüz seniñ firâkınla

2. terk edip:

Sayfa 159

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Bırakmak, ayrılmak, vazgeçmek.

erişdirir diyü kendi güşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk

u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânîñ devesi yularını

tesellîler verdikçe:

1. tesellîler verdikçe:

Sayfa 159

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Teselli etmek (veya vermek):

Avutmak, avundurmak.

gâh kabîleleri etrâfını tolanıp âh u
efgânlar edip deli gönlüme
tesellîler verdikçe zararlı bir
dîvânedir diyü muqayyed olmazlardı

tesellîler vereyim:

1. tesellîler vereyim:

Sayfa 155

Satır: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Teselli vermek. Üzüntüsünü,

acısını hafifletmek, avutmak.

gene eski 'âlemimde olam ve kendi
feryâd u fiğânımla deli gönlüme
tesellîler vereyim

tesellîler verip:

1. tesellîler verip:

Sayfa 157

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

Teselli etmek (veya vermek):

Avutmak, avundurmak.

olanlar tesellîler verip

Öyle olur efendim elem çekmek gâlib
ve mağlûb olmak

2. tesellîler verip:

Sayfa 127

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Avutmak, avundurmak.

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz

tesellîler verip dönüp

yine kabîlelerine getirdiler rāḥat

oldular

3. tesellîler verip:

Sayfa 147

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Teselli vermek. Üzüntüsünü,

acısını hafifletmek, avutmak.

teselliler verip

Elem çekme bunda mahzûn olacak bir
şey yokdur Eger qarâr

4. teselliler verip:

Sayfa 157

Satır: 23

Kelime Tipi: **Deyim**

*Teselli vermek. Üzüntüsünü,
acısını hafifletmek, avutmak.*

olanlar teselliler verip

Öyle olur efendim elem çekmek gâlib
ve mağlûb olmak

teselliler verir:

1. teselliler verir:

Sayfa 125

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Avutmak, avundurmak.

dâ'imâ şehir yeline söz söyleyip
anıñla deli gönlüne teselliler verir
idi Ve kendi tarafından yel ile Leylâya
selâm ve du'âlar gönderip

teselliler verirdi:

1. teselliler verirdi:

Sayfa 179

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

Avutmak, avundurmak.

ğamlarımı kim haber verir deyip

gönlüne teselliler verirdi

Bî-çâre İbn-i Selâm bu hâlleri görüp

ne bilsin Nâ-çâr olup

teselliler verirlerdi:

1. teselliler verirlerdi:

Sayfa 123

Satır: 21

Kelime Tipi: **Deyim**

Avutmak, avundurmak. II

*Mecnûn'u arkadaşlarının Leylâ için
üzülmemesi konusunda avutması.*

edip teselliler verirlerdi Dâ'imâ görüp

gözedip her ne tarafa gitse

bile giderlerdi Mecnûn da

yârânlarından sırrını saklamayıp

kendiye

teselliyet vereyim:

1. teselliyet vereyim:-

Sayfa 201

Satır: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Avutmak, avundurmak.

iki beyt okusun Kulağımla işidip bir
miqdār gönüme teselliyet
vereyim dedikde ihtiyār Mecnūnuñ
yanına varıp gördü ki cānān

teselliyet verip:

1. teselliyet verip:

Sayfa 141

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Teselli etmek (veya vermek). II

Avutmak, avundurmak.

Vālide vesā'ir akrabası yanına cem'
olup ki ana teselliyet verip
hāl hātırı hātırını ele aldılar Mecnūn
da ne çāre hātırları için bir

2. teselliyet verip

Sayfa 151

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Teselli vermek. Üzüntüsünü,

acısını hafifletmek, avutmak.

başladı Bes Mecnūnuñ 'āşıkāne
beytleri Nevfele te'sir edip yüregini
yağdıkdā Mecnūna teselliyet verip

3. teselliyet verip:

Sayfa 181

Satır: 31

Kelime Tipi: **Deyim**

Avutmak, avundurmak.

olup ādemlerle teselliyet verip
Biz saña söyledik lutf edip suçumuzu
'afv edip baña hātırcığın

4. teselliyet verip:-

Sayfa 211

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Avutmak, avundurmak.

deyip teselliyet verip
Elem çekmeñ bir gün in-şā'allah
maḥalli düşer deyip bu hāl

teselliyet vermeyip:

1. teselliyet vermeyip:

Sayfa 133

Satır: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Avutmak, avundurmak.

perīşān olduğça babasınıñ anasınıñ
yüreklerini dāğlardı Bir
çāre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylānıñ derdmend

te'sîr edip:**1. te'sîr edip:****Sayfa 185**

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Bir şeyin diğer şey üzerindeki etkisi, etkilemek.

ne hâl ise bir kerre dahı şu Mecnûna
varıp bir maşlaḥat edeyim Ola
ki te'sîr edip gelip yerime otura idi
diyü 'aşâsını eline alıp yap yap

2. te'sîr edip:**Sayfa 151**

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Etki etmek.

başladı Bes Mecnûnuñ 'âşıkâne
beytleri Nevfele te'sîr edip yûregini
yakdıḳda Mecnûna teselliyet verip

teslîm edelim:**1. teslîm edelim:-****Sayfa 161**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Bir şey veya birini bir makam
veya kimseye vermek, götürüp vermek.*

şerîfîñiz eger kıız ise emr sizindir

Getirip huzûruñuza teslim edelim

Tek bir kıız için ortalık yerde bu kadar
âdem telef olup bed-du'âya

teslîm edeyim:**1. teslîm edeyim:-****Sayfa 189**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

*Bir şeyin kullanımını,
korunmasını veya mülkiyetini vermek,
bırakmak, devretmek.*

ḳabileye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne kadar
mālım varsa cümlesini saña teslim
edeyim Ve hâl-i hayâtımda

teslîm edip:**1. teslîm edip:****Sayfa 175**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

*Bir şey veya birini bir makam
veya kimseye vermek, götürüp vermek.*

âdemlere teslim edip Leylânîñ

babasına gönderdi

Bes bunlar da yola girip günlerde bir
gün menziline erişip

2. teslim edip:

Sayfa 167

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Bir şeyin kullanımını,
korunmasını veya mülkiyetini vermek,
bırakmak, devretmek, terk etmek.*

kalmış esbâbdan ne var ise cümlesini
çıkarıp avcıya teslim edip

Kerem eyle Benim bu esbâbımı al şat
Ehl-i 'ıyâline nafağa

tırâş edip:

1. tırâş edip:

Sayfa 153

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*Saç, sakal benzeri tıraş işini
yapmak.*

ki Mecnûnu hamâma getirip yudular
Ve başını tırâş edip pāk ü pākize
libâslar ile bir âdem kıyâfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

toğ:

1. toğmadan:

Sayfa 165

Satır: 3

Doğmak, dünyaya gelmek.

toğmadan yine tolandı diyü dahı âh
vâhlar edip ümidini kaç' eyledi

Bir zamândan şöra Nevfelîñ 'azîm
'asker cem' edip geldiklerini

toğru:

1. toğru:

Sayfa 201

Satır: 13

...a/e doğru.

feryâd u figân ederek şahrâya toğru
çekilip gitdi Leylâ da
dönüp obasına geldi

2. toğru:

Sayfa 123

Satır: 27

*Yönünü değiştirmeden, aynı
doğrultuda. Bir yöne doğru yönelmek
(-e doğru).*

yigitler ile ol tağıñ etegine varıp
uzakdan Leylânîñ obasına toğru

hasret gözüyle bakıp āh vāh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

3. ʔoĝru:

Sayfa 193

Satır: 6

...a/e doğru.

üzre zārī zārī feryād u fiĝanlar edip
niçe günler babasının başı ucunu
bekleyip āḫir yine şahrālara ʔoĝru
çekilip gitdi

4. ʔoĝru:

Sayfa 217

Satır: 1

...a/e doğru.

ʔoĝru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşanlar ve yırtıcı
ḫayvānlar daḫı ardına düşüp gitdiler
Mecnūn Leylā ile bu kadar

5. ʔoĝru:

Sayfa 155

Satır: 11

*Bir yere doğru yönelmek. II -e
doĝru.*

ʔoĝru gelirken yaḫīn vardıkda ibtidā
bir iki ādemini elçi edip muḫāddem
gönderdi

6. ʔoĝru:

Sayfa 163

Satır: 12

*Bir yere doğru yönelmek. II -e
doĝru.*

Leylādan daḫı güzel kız alıverelim
diyü va'dler eyledi Aşlā
diñlemeyip ḫuzūrundan ḫalkıp şahrāya
ʔoĝru çekildi gitdi Şoñra

7. ʔoĝru:

Sayfa 167

Satır: 33

*Bir yere doğru yönelmek. II -e
doĝru.*

āḫūlarıñ bağlarını çözüp şalıverdıkde
segirdişip şahrāya ʔoĝru

8. ʔoĝru:

Sayfa 209

Satır: 12

*Bir yere doğru yönelmek. II -e
doĝru.*

Zeyd bu müjde ḫaberin aldıḫda
Ḳandesin Mecnūn deyip şahrāya ʔoĝru
gitdi Gelip bir gūşede

tokuz:

1. tokuz:**Sayfa 141**

Satır: 15

Sayı sıfatı. II Ay.

şahrâları tokuz ay mikdârı tolaşıp
pervânevâr ol şem‘-i ziyâ-teniñ
şevkından yanıp yakılırdı

tokuz kerre:**1. tokuz kerre:****Sayfa 123**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Dokuz defa.

uzaqdan dâ‘ireniñ eţrâfını tolaşıp
Tokuz kerre bârî dört beş kerre ola ki
bir kerre cemâliñi bârî

tolan:**1. tolanırdı:****Sayfa 149**

Satır: 28

Dolanmak, dolaşmak, gezmek.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-âverleriyle binip şikâr
için tağı ve şahrâları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan hazîn

2. tolandı:**Sayfa 165**

Satır: 3

Dolanmak.

toğmadan yine tolandı diyü dahı âh
vâhlar edip ümîdini kaţ‘ eyledi
Bir zamândan soñra Nevfeliñ ‘azîm
‘asker cem‘ edip geldiklerini

tolaş:**1. tolaşıp:****Sayfa 141**

Satır: 15

Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.

şahrâları tokuz ay mikdârı tolaşıp
pervânevâr ol şem‘-i ziyâ-teniñ
şevkından yanıp yakılırdı

toplan:**1. toplanıp:-****Sayfa 195**

Satır: 2

Bir araya gelmek.

cümlesi Mecnûna râm olup kaçmayıp
yanında tururlar
idi Ahşâm olduqda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnûn buñlardan

toprağ:**1. toprağa:-****Sayfa 137****Satır: 11**

*Yer kabuğunun, toz durumuna
gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla,
çürümüş organik cisimlerden oluşan
ve canlılara yaşama ortamı sağlayan
yüzey bölümü.*

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hâlde gördükde gözlerinden
yaşlar revân olup yanına gelip

2. toprağında:**Sayfa 217****Satır: 34**

*Toz, toprak II Leylâ'nın mezar
toprağı.*

olan Mecnûnum ki benim öldüğümden
haberdâr ola Gelip
mezârım üstüne beni arayıp
toprağında

toprağa defn edesiz:**1. toprağa defn edesiz:****Sayfa 217****Satır: 32**

Kelime Tipi: -

Toprağa vermek, gömmek.

kan ile boyasız ki 'aşk yolunda şehid
olduğuma 'alâmet ola
Beni bu hâl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki 'aşkla âvâre ve ser-gerdân

toprağı misk ü 'anber:**1. toprağı misk ü 'anber:****Sayfa 223****Satır: 6**

Kelime Tipi: -

*(Bahçenin) toprağı misk ve anber
kokulu.*

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la'l ü cevâhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

topraklara girdi:**1. topraklara girdi:****Sayfa 219****Satır: 8**

Kelime Tipi: -

Ölmek.

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cânlar
verdigiñ Leylâ bu fânî dünyâdan

gidip seniñ maḥabbetiñle topraqlara
girdi ve 'ömrünü seniñ 'aşkın

toptolu:

1. toptoludur:

Sayfa 171

Satır: 3

Çok dolu, tamamen dolu.

İçi turna gözü āb-ı hayāt gibi şavuk şu
ile toptoludur Bir
mikdār ol şudan içip ağacın gölgesinde
oturdukda gördü ki ağacın

2. toptolu:

Sayfa 223

Satır: 5

*Dopdolu, ağzına kadar tamamen
dolu.*

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la'l ü cevāhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

tur:

1. tur:

Sayfa 159

Satır: 23

Dur, bir dur, bekle.

Nevfel ile görüşüp yine 'üryān olup
dönüp Bre tur diye gördüler
Çāre olup dinlemedi

2. turmuşdu:-

Sayfa 145

Satır: 22

Durmak, beklemek.

Belli ki bu kim 'āşıkdır Bir hāber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp turmuşdu Cümle
ahvāli tıyup Mecnūna 'āşık

3. turmadın:-

Sayfa 149

Satır: 30

Durmaksızın, devamlı.

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir tāze yigit oturup
turmadın firāklı

4. turmadan:-

Sayfa 165

Satır: 32

Sürekli olarak.

uğrayıp gördü ki üç dāne geyik
yavrucaqlarını dutup muḥkem
bağlamış anaları ḥasret ile yüreklerin
dāğlamış Turmadan ağlaşıp

5. **tır:****Sayfa 199**

Satır: 18

Durmak, beklemek.

Qavl olunan yere geldikde ihtiyār
Mecnūna
Sen bunda tır Dağı biraz oturup rām
eyle Ben varıp Leylānı

6. **tırmadın:-****Sayfa 209**

Satır: 26

Durmaksızın, devamlı.

başından gidip arkası üzerine yıkıldı
Ne hāl ise kendisini düşürüp
dağı yakīn vardı Leylā ise tırmadın
her bir fakīriñ çanağına birer

7. **tırmadın:-****Sayfa 145**

Satır: 15

Durmaksızın, devamlı.

deyip tırmadın gözleriñden yaş
dökerken bāğıñ taşrasında bir
‘Arab Mecnūnuñ Leylā hakkında
söylediği firākları ve beytleri ırlayıp

8. **tırmadın:-****Sayfa 171**

Satır: 5

Durmaksızın, devamlı.

üstünde bir saç sünbül dil-ber gibi bir
siyāh güzel karga tırmadın
daldan dala konar Mecnūn bu hālī
gördükde dedi ki

9. **tırup:****Sayfa 211**

Satır: 23

Beklemek.

tırup āhirine dağlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hāk Te‘ālā dergāhına
tażarru‘u niyāz edip Yā Rab

türkü:1. **türküyü:****Sayfa 145**

Satır: 17

*Hece ölçüsüyle yazılmış ve halk
ezgileriyle bestelenmiş manzume.*

geçerken Leylā türküyü işitdiği gibi
yüregine āteşler düşüp
feryād ile ağlamağa başladı Meger
bāğda olan kızların biri bāğıñ

turma gidelim:

1. tırma gidelim:-**Sayfa 213**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Durmaksızın bir yere doğru
yönelmek.*

gönderdi Ben de ‘acele edip geldim
hemân-dem tırma gidelim
dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
na‘ralar urup rakşlar eyledi

**turmadan leylâ hakkında gâzeller
söyleyip ağlamakda:**

**1. turmadan leylâ hakkında gâzeller
söyleyip ağlamakda:**

Sayfa 181

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) sürekli Leylâ hakkında
şiiir söyleyip ağlaması.*

ağlamakda

Herîf de Mecnûna dedi ki

turmadın çekilip gider:

1. turmadın çekilip gider:

Sayfa 181

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Durmaksızın çekip gitmek.

maşlahat için turmadın çekilip gider

Nâ-gâh kulağına Mecnûnuñ

âvâzı taşınıp

turmadın zevk ü şafâ eylemekde:

1. turmadın zevk ü şafâ eylemekde:

Sayfa 223

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Durmaksızın eğlenmek, keyif
sürmek.*

birbirine cām şunup gâh da muşahabet
edip turmadın zevk ü şafâ
eylemekde ve bir ihtiyâr kimse
bunların hizmetlerinde turup her
demde

turmayıp aglar:

1. turmayıp aglar:

Sayfa 135

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Âşığın) durmaksızın ağması.

bir tenhâ yerde oturup turmayıp aglar
gâh hâline münâsib ‘âşıkâne
beytler söyler ‘Aceb burda ne şekl
âdem ola diyü müşâvere ederek

2.  urmayıp a lar:-**Sayfa 135**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

( şı ın) durmaksızın a ması.

bir tenh  yerde oturup  urmayıp a lar

g h h line m n sib ' şık ne

beytler söyler ' Aceb burda ne  ekl

 dem ola diyü m   vere ederek

turmaz a lar:**1.  urmaz a lar:****Sayfa 137**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Sürekli a lamak.

Sizlere müjde olsun dedigi iz

kimesneyi ben f l n yerde

d v ne gibi per   n oturur  urmaz a lar

r st geldim Ağzından

 urna gözü:**1.  urna gözü:****Sayfa 171**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Pek saf, pek duru.  i  urna gözü  b-ı hay t gibi  avuk  u
ile  o toludur Birmi d r ol  udan içip a acı  gölgesinde
oturdu da gördü ki a acı **tut:****1.  utalım:****Sayfa 141**

Satır: 2

Farzetmek, varsaymak.

ve i s n edip beni kendi h lime

 oyasın kendi ' lemi izde

olup  utalım ' lem ' şık olup

gitmi dir b  ında d 'im g l bitmi dir

2.  utalım:**Sayfa 145**

Satır: 3

Farzetmek, varsaymak.

bir dikendir  utalım ki bu b   cennet

olmuş L kin neyleyem ki

ol Mecn n-ı ma z num yanımda

olmadı dan  o ra ba a cehennem

3.  utalım:-**Sayfa 183**

Satır: 18

Farzetmek, varsaymak.

ederim diyü eyledüğün qavl ü qararı
üzre şimdi kendi ihtiyārıñla varıp
bir nāzānı vuşlat bāğında güllerini
nālān eylediñ Tıtalım ki ben

4. tıtalım:

Sayfa 193

Satır: 22

Farzetmek, varsaymak.

Herif de

Qatı a'lā tıtalım ki cānānla bir olup
ortañızda ikilik qalkmışdır

5. tıutup:

Sayfa 195

Satır: 32

Almak, tutmak.

sığardı Bes günlerde bir gün pādışāh
muşāhibine qazab edip emr
eyledi kim götürüp arşanlarıñ önüne
atalar Fermān üzre tıutup

6. tıutup:

Sayfa 165

Satır: 34

Elde bulundurmak.

sürmeli gözlerinden insān gibi yaşlar
aqr Bir dil-ber ki ādemin cigerin

yaqr Avcı bunları tıutup Haylī
zamāndır

tutakları mercān:

1. tıtaqları mercān:

Sayfa 141

Satır: 23

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) dudakları mercan

(gibidir).

şanki mercān idi

Yañağı gül şacı sünbül gülse açılır

söylese şekerler şacılr

tutalım ki:

1. tıtalım ki:

Sayfa 187

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Varsay ki.

Sen ise andan haberin yok Olmaz
sevdālarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tıtalım ki niçe
yıllar böyle yābān yerlerde gezip

tütöler gibi söze geldiñ:

1. tütöler gibi söze geldiñ:

Sayfa 215

Satır: 10

Kelime Tipi: -

(*Âşığın*) *papağan gibi söze gelip konuşması (gerek).*

gülzârına erişmiş iken şimdi gerek idi
kim bülbüller gibi feryâd u
figân edip tütîler gibi söze geldiñ
‘Acebdir ki aşlâ bir söz söylemeyip

tutul:

1. tütulup:

Sayfa 169

Satır: 4

Tutulmak, yakalanmak.

râst gelip gördü kim bir güzel şığîn
şikâr eylemiş yanına varıp arkasını
oḡsayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre
Ne tarîk ile tütulup böyle

tuy:

1. tuymadın:

Sayfa 199

Satır: 24

Duymak; hissetmek, anlamak.

göreydim geçeydik Katlanayım çünkü
aḡşam oldu
Herkes uykuya vardıkda zarâfetle
kimse tuymadın yatağından

2. tuyup:

Sayfa 145

Satır: 22

Duymak, işitmek.

Belli ki bu kim ‘âşıkdır Bir hâber
alamadı diyü bir ağacın
ardına şaklanıp turmuşdu Cümle
ahvâli tuyup Mecnûna ‘âşık

3. tuysa:

Sayfa 121

Satır: 13

Duymak, işitmek, haberdar olmak.

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muḡkem âzâr eylediler

4. tuydu:

Sayfa 149

Satır: 15

İşitmek, haberdar olmak.

ḡaberi işitdi Kendisini İbn-i Selâma
vereceklerini tuydu Yüregine dâğ
üzre dâğ olup ḡam u ḡuşsası ziyâde
olup tenhâsında âh u efḡânlar

5. tuydukda:

Sayfa 121

Satır: 11

*İşitmek, haberdar olmak. II Leylâ
ile Mecnûn'un aşklarının duyulması.*

Ahvâllerinden ba'zı ba'zı kimesneler
bu hâli tıydukdâ
bunlara naşihat edip Bu ne olmaz işdir
ki görenler size ne derler

6. **tıyulup:-**

Sayfa 141

Satır: 18

Duyulmak.

Bu Maḥāl Leylânîñ Mecnûna Olan
'Aşk u Maḥabbeti Gizli İken Tıyulup
Fâş Olduğudur

tıyma:

1. **tıymayıp:**

Sayfa 121

Satır: 17

Dıymak, işitmek.

tıymayıp hemân erkenden bundan vâz
geçin feragât edin soñra kim
bilir fenâya gider diyü muḥkem
tenbîhler eylediler Lâkin bu

tuz ekmek hakkın:

1. **tuz ekmek hakkın:**

Sayfa 195

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sofrasında yemek yediği ve
iyiliklerini gördüğü kimsenin kendisi
üzerinde bulunduğu kabul edilen hak;
duygusal borç.*

edip kulluğunu kabûl edip yanından
ayrılmazlardı Eṭrâfın tolaşırlardı
Zîrâ tuz ekmek hakkın ḥayvânlar
bilirlerdi

Ü

uç:

1. **uçurdular:-**

Sayfa 211

Satır: 13

Uçmak.

uçurdular Daḥı degildir bu taraftan
Leylâ ise kabîlesine gelip anası
ve babası ile ḥâl ü ḥâtır tıruşdular
Niçe zamân oturup

Ü

üç dâne âhû vavrucaklarını:

1. üç dāne āhū yavrucaıklarını:

Sayfa 169

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Üç tane ceylan yavrusu.

avcıya verip elinden üç dāne āhū
yavrucaıklarını alıp āzād eyledeyim
Şimdi böyle 'üryān olup yanımda bir
ħabbe kalmadı ki saña

üç dāne geyik yavrucaıklarını:

1. üç dāne geyik yavrucaıklarını:

Sayfa 165

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Üç adet geyik yavrusu.

uğrayıp gördü ki üç dāne geyik
yavrucaıklarını dutup muħkem
bağlamış anaları ħasret ile yüreklerin
dāğlamış Tırmadan ağlaşıp

üç yaşına girdi:

1. üç yaşına girdi:-

Sayfa 119

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Üç yaşına basmak.

ananın babanın bir dānesi olup altın
top gibi ellerinden düşmüyordu

Bu ħāl üzre Kays üç yaşına girdi Nice
dürlü tatlu söz ile anasını ve

uğra:

1. uğradıklarında:-

Sayfa 213

Satır: 27

*Bir yerin yanından, yakınından,
içinden geçmek; yaklaşmak.*

uğradıklarında arşanlar pāre pāre edip
helāk eylediler Leylā ile
Mecnūn gerçi bir yerde şöħbet
eylerlerdi Hep sözleri ħāl diliyle ne

2. uğramağa:

Sayfa 221

Satır: 26

*Geçerken bir yere ilişmek, kısa
bir süre durmak; yolu düşmek.*

düşerlerdi Mezārın etrāfını alıp
geldiler tamām bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kādır olmadılar Bir
yıldan sonra ħayvānlar gördü ki

3. uğramadım:-

Sayfa 139

Satır: 16

Maruz kalmak.

zülfi zenciri boynuma kat kat tolaşıp
bırakmak muhāl oldu Ve
benim cān ‘azīzim baba Cihānda ‘aşka
ibtidā ben uğramadım Yalnız

4. uğrayıp:-

Sayfa 125

Satır: 12

*Ziyaret etmek. II Bir yere kısa bir
süre kalmak üzere gitmek.*

maḥabbetler ‘arz ederdi Ve tağda
gögercinler uçup Leylānıñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnūnuñ
gönlüne âteşler bırağıp gögercinlere

5. uğrayıp:

Sayfa 135

Satır: 26

*Bir yere kısa bir süre kalmak
üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak.*

olunur ki Beni Sa‘d kabīlesinden bir
kimesne maşlaḥat için yola çekilip
giderken yolu Mecnūnuñ olduğı yere
uğrayıp gördü ki bir taze yigit

6. uğrayıp:

Sayfa 135

Satır: 32

*Bir yere kısa bir süre kalmak
üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak.*

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revān oldular
Ḥikmet-i Allāhıñ yolu Mecnūnuñ
kabīlesine uğrayıp gördü ki

7. uğrayıp:

Sayfa 171

Satır: 2

*Bir yere kısa bir süre kalmak
üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak.*

ğāyet şusamışdı Nā-gāh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laṭif ḥavuz yapmışlardır

uğrat:

1. uğradıp:

Sayfa 123

Satır: 12

Yola çıkarak, gitmek.

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnūn da dā‘imā ağlardı Mecnūn
ise obaya yaklaşıdıkda Leylānıñ
tevābi‘i zopa ile taşra uğradıp

uğratma:

1. uğratmayıp:

Sayfa 201

Satır: 24

(Sentine) yaklaştırmamak.

dilekler ve minnetler edip kıızı taleb
eylediyse Fakirdir diyü bî-çâre
Zeydi ašlâ uğratmayıp rıza vermedi

üleş:

1. üleşdirdiler:-

Sayfa 117

Satır: 24

*Paylaştırmak, bölüştürmek,
dağıtmak.*

olup şād oldular Hâk Te‘ālāya çok
şükrler edip şadağalar verip
niçe koyunlar ve develer kurbân edip
fukarāya üleşdirdiler Ve nice

ülfet eylemege:

1. ülfet eylemege:

Sayfa 189

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Alışkanlık peydâ etmek,
kaynaşmak. II Konuşmak, görüşmek,
dostluk kurmak.*

Mâdem ki bu sevdâ benim başımdadır
İnsânla bir yerde olup anlarla

ülfet eylemege kâdir degilim Hemân
sizden ricâ ederim ki beni bu

ulu kimseler:

1. ulu kimseler:

Sayfa 147

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Sözü geçen, saygın kişi.

kimseler İbn-i Selâmın yanına gelip
gördüler ki gam u guşsa deryâsına
talmış ve maḥzûn perîşân olup
kendisini aldirmış Sebebi ne idüğün

um:

1. umar:

Sayfa 153

Satır: 17

Beklemek, ümit etmek.

Cândır umar efendi ne deñlü muḥâl ise
deyip bu kavlı üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

2. umarız:

Sayfa 161

Satır: 11

Ummak, beklemek, ümit etmek.

görüp bağı yanmamışdır Biz de
sizden lütf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye âdem nice kız versin Deli

ümîd:

1. ümîdim:

Sayfa 173

Satır: 31

Beklenti, ümit.

maḥalinde ‘afv buyuralar Daḥı
ümîdim oldur ki hemân buyursañız
kurbân eyle sultânım deyip âḥir cüş u
hurûşa gelip yâ Allah

ümîd kesip:

1. ümîd kesip:

Sayfa 135

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Umudunu kesmek, yitirmek,
beklentisi sona ermek.*

bulamadılar Nâ-ümîd olup döndüler
Bulamadık diyü haber verdiler Babası
ve anası Mecnûndan ümîd kesip
mâtem eylediler Ba‘dehu rivâyet

ümîd oldur:

1. ümîd oldur:

Sayfa 163

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Umulur ki, arzu edilir ki.

Güyâ dünyâları kendisine verdiler
Ḥaḳḳa çok şükrler edip
ümîd oldur ki babam Nevfel ile başa
çıkamayıp ben nâ-murâdı

ümîd oldur ki:

1. ümîd oldur ki:

Sayfa 139

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Umulur ki, arzu edilir ki.

ümîd oldur ki derdiñe bir çâre bulavuz
oğul Sözümü tutup âḥir
demde beni ağladıp maḥzûn eyleme
dedikde Mecnûn babasından

ümîddir ki:

1. ümîddir ki:

Sayfa 133

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Umulur ki, ümit edilir ki.

Mükerremeye götürseñiz anda bir du‘ā
olunsa ümİddir ki bu dertden

halāş olur Buña ğayrī yüzünden ‘ilāc
eylemek katı müşkildir

ümİde düşüp:

1. ümİde düşüp:

Sayfa 153

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*Olacağını düşünmek, hayal
etmek.*

olup ādem kıyāfetine giresiz dedikde
nā-murād Mecnūn bunuñ gibi
mizācına lāyık cevābları işitdikde
ümİde düşüp

ümİdi kat‘ eyleyip:

1. ümİdi kat‘ eyleyip:

Sayfa 129

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Ümidi kesmek.

verdi diyü beni dillerde destān ederler
dedi

Bes Kaysıñ babası vesā‘irleri

Leylādan ümİdi kat‘ eyleyip

ümİdi kesip:

1. ümİdi kesip:

Sayfa 217

Satır: 26

Kelime Tipi: -

*Olmasını ummaktan vazgeçmek,
artık olmayacağını kabul etmek.*

devā te‘şīr eylemez Ben dirilikden nā-
ümİd olup ayrıldım Hemān-dem
siz de benden ümİdi kesip beni Allah
Te‘ālā hāzretine ısmarlayıñ

ümİdimiz bağına hazān yelleri esdi:

1. ümİdimiz bağına hazān yelleri

esdi:-

Sayfa 219

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) ümidinin bahçesine güz
rüzgârlarının esmesi.*

kan ağlasınlar Ümİdimiz bağına hazān
yelleri esdi gülistānın perīşān
eyledi ve rüzgār ol servi boylu
Leylānıñ gül cemālini şoldurup kara

ümîdiñ gülistânına diken olup:**1. ümîdiñ gülistânına diken olup:-****Sayfa 207**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

*Aşk ümidinin bahçesine diken
olmak. II Âşığa engel olmak.*

ol seniñ ümîdiñ gülistânına diken olup

Leylâ ile seniñ ortana

giren İbn-i Selâm öldü Sağ ol ki işini

tamâm edip cânını saña

ümîdini kat' eyledi:**1. ümîdini kat' eyledi:****Sayfa 165**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Ümidini kesmek: Artık ummaz
olmak, olacağını beklememek,
kavuşamayacağını anlamak.*

toğmadan yine tolandı diyü dağı ah

vâhlar edip ümîdini kat' eyledi

Bir zamândan sonra Nevfelîñ 'azîm

'asker cem' edip geldiklerini

ün:**1. ünleri:****Sayfa 219**

Satır: 16

Ses, avaz; ün.

olup bir yere geldiler Ortalık yerde bir
cins feryâd u figânlar
eylediler ki ünleri 'âlemi tutup göklere
çıkıdı

unut:**1. unudup:-****Sayfa 153**

Satır: 28

Unutmak, aklından gitmek.

gidip ahşâmlara degin 'ayş u 'işretler
edip Mecnûnuñ ahvâlini
unudup aşlâ muqayyed olmadı
Mecnûn da gördü ki va' deleri

2. unudup:-**Sayfa 153**

Satır: 32

Unutmak, aklından çıkarmak.

idi kim Biz bî-çâreyi va' delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup ahvâlîme

ur:

1. **urursa:-****Sayfa 157**

Satır: 10

Yaralamak.

niyâz eylerdi Ve Nevfel 'askerinden
biri Leylâ 'askerinden bir
âdemi urursa İlahî kolun kopsuñ
derdmendi helâk eyledi Âh vâh

Satır: 28

Çarpmak.

kepçe pilâv koyardı Çünkü nevbet
Mecnûna geldi Ol dahı çanağını
şundukda Leylâ da bir kepçe urup
çanağını kırdı Çünkü Leylâ da

urur idi:1. **urur idi:****Sayfa 161**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Vururdu.*2. **ursa:****Sayfa 157**

Satır: 12

Öldürmek.

yavuz hayflar oldu diyü mahzûn
olurdu Ammâ Leylâ 'askerinden
biri Nevfel 'askeriniñ birini ursa
Bäreka'llâh eliñ var olsun

Kaçan Nevfel 'askeri Leylânıñ
'askerine varmak murâd eylese
yerden bir taş alıp Nevfel âdemine
urur idi Her-bâr Leylânıñ 'askerin

3. **urup:****Sayfa 209**

Satır: 29

Vurmak.

ğayrileri gibi çanağına pilâv kırmayıp
kepçe ile urup kırınca
Mecnûn da rakş edip gūyâ 'âlemler
kendiniñ oldu

üryân:1. **üryân:****Sayfa 219**

Satır: 5

*Çıplak. II Mecnûn'un sahralarda
üryan gezmesi bağlamında.*

zamândan beri benim yolumda cân ve
başdan geçip şahrâlarda 'üryân
ve yâr-i şadıkımdır Sizden ricâ ederim
ki başıñızda 'azîz tutuñ

4. **urup:****Sayfa 209**

üryān olmak olmaz:**1. üryān olmak olmaz:****Sayfa 209**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Çıplak olmak (uygun düşmez). II**Üzerinde herhangi bir maddi varlığın bulunmaması.*

El-kışşa va‘de olunan gün olduğda
 Zeyd gelip Mecnūna Birāder
 hemān kalk gidelim Lākin böyle üryān
 olmak olmaz deyip

‘üryān olup:**1. ‘üryān olup:****Sayfa 159**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Soyunmak.

Nevfel ile görüşüp yine ‘üryān olup
 dönüp Bre tır diye gördüler
 Çāre olup dinlemedi

2. ‘üryān olup:**Sayfa 169**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Soyunmak.

avcıya verip elinden üç dāne āhū
 yavrucaıklarını alıp āzād eylediyim
 Şimdi böyle ‘üryān olup yanımda bir
 habbe kalmadı ki saña

usan:**1. uşanıp:****Sayfa 161**

Satır: 24

Bıkmak.

bizi ‘ayblar Ve hem Mecnūn da bir
 dīvāne-meşreb ādemdir Belki bir
 kaç günden şöıra kızdān uşanıp bir
 gayrı sevdāya düşer Bes münāsib

uşanma:**1. uşanmadıñ:****Sayfa 203**

Satır: 25

Bıkmak.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
 hāmdü’lillah ben de ‘āşık
 oldum Lākin insānlar ile olup dā‘imā
 anlar ne yerler ise ben de onu

uslu:**1. uşlunuñ:-****Sayfa 161**

Satır: 13

Akıllı kimse.

ile uşlunuñ arasında ne münāsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip ‘ālem hālkı arasında rüsvāy
olavuz Eger elbette ver derseñiz

2. usludur:

Sayfa 123

Satır: 7

Akıllı, edepli, terbiyeli. II Kays.

dīvāneye bir kıznıñ ucından ser-gerdān
gezip feryād eder bu usludur
yohsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
başına tiz gelir diyü

uşlu ad ile olsañ:

1. uşlu ad ile olsañ:-

Sayfa 203

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Akıllı kimse olmak. II Akıllı kimse
olarak nam salmak bağlamında.*

Ey Mecnūn eger maşşūduñ ‘aşk
cevāhirine mālīk olmak
dilerseñ kendini çekip çevirip uşlu ad
ile olsañ dahı kolaylıqla

uşlu edepli olur:

1. uşlu edepli olur:-

Sayfa 129

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Akıllı, ince, iyi terbiyeli.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vaqt sizden kız degil cānımızı
bile dirīg eylemeziz Ve illā bu hāl üzre
iken ol Mecnūna kız

üst:

1. üstünde:-

Sayfa 223

Satır: 6

(Toprağın) üstü, üzeri.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la‘l ü cevāhir
ve toprağı misk ü ‘anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

2. üstünde:-

Sayfa 219

Satır: 21

(Leylā'nın mezarının) üstü, üzeri.

yaşlar dökerek Leylānıñ mezārına
varıp üstünde niçe niçe feryād u
figānlar edip andan soñra şahrāya
gidip āh vāhlar edip Mecnūnuñ

üstüme gelip:**1. üstüme gelip:****Sayfa 191**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

(Mezarının başına) üzerine
gelmek.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
hayr-du'adan ferâmuş etmeyip

üstüne gelip:**1. üstüne gelip:****Sayfa 221**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın mezarına) ziyaretine
gelmek.

üstüne gelip feryâd u fığaňlar
eyledikçe âvâzı 'âlemi dutup herkes
hâline rahmet eder oldular Bir yerde
karâr etmeyip gece gündüz

**üstünüze nevfeliñ 'askeriyle
getirdigimde:****1. üstünüze nevfeliñ 'askeriyle
getirdigimde:-****Sayfa 173**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın kabilesinin) üzerine
Nevfel'in ordusuyla hücum etmek.

hasretiñ beni bî-karâr edip böyle eli
bağlı ve yüregi dāğlı kapıña
getirdi Eger haťalar edip üstünüze
Nevfeliñ 'askeriyle getirdigimde

utan:**1. utanmaz:****Sayfa 121**

Satır: 13

Kusurlu duruma düşmekten veya
kendini öyle görmekten ileri gelen bir
mahcupluk duygusuna kapılmak,
gülünç olduğu veya küçük düştüğü için
üzüntü duymak. II Leylâ ile Mecnûn'un
birbirlerine duyduğu aşktan utanmak.

utanmaz mısınız babalarınız tuysa size
Bârekallah der mi deyip
muhkem âzâr eylediler

uy:**1. uyup:****Sayfa 163**

Satır: 4

*Aynı şekilde hareket etmek,
uygunluk.*

Varıp Hayfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

uykudan uyanıp:

1. uykudan uyanıp:

Sayfa 143

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Uykudan kalmak, gözlerini
açmak. II Nergislerin baharda açması
kastedilmiştir.*

Bu hâl üzre bir yıl geçip çünkü bahār
vaḳti gelip cihān yine
yeñileñdi Sünbüllerin zülfü perîşān
olup nergisler uykudan uyanıp

uykumu uçurma:

1. uykumu uçurma:

Sayfa 187

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Uykuyu kaçırmak.

Lutḫ edip ben bî-çāreyi kendi hālime
koyup uykumu uçurma

Ve cānānımın hayālini ürküdüp
kaçırma dedikde babası bî-çāre

uykusundan uyanıp:

1. uykusundan uyanıp:-

Sayfa 223

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Uyku durumundan çıkmak.

uykusundan uyanıp

Hele bî-çāre Mecnūn ile Leylā

dünyāda birbirlerine vāşıl olmadılarsa

uykuya vardıkda:

1. uykuya vardıkda:-

Sayfa 199

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Uykuya dalmak.

göreydim geçeydik Ḳatlanayım çünkü
aḫşam oldu

Herkes uykuya vardıkda zarāfetle
kimse tuymadın yatağından

uza:

1. uzatmışdır:-

Sayfa 199

Satır: 33

Sürenin artması.

fırâklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
hālā İbn-i Selāmiñ nikāhı altındayım
Gerçi anıñ haberi yok ammā

uzak:

1. uzakdan:-

Sayfa 199

Satır: 20

Uzak yerden, uzaklardan.

getireyim deyip ‘azîmet eyledi Bes
Leylāniñ olduğı yere varıp
uzakdan obanıñ etrāfını tolanıp bir
tarîk ile Mecnūnuñ geldigini

2. uzakdan:-

Sayfa 123

Satır: 27

Yakın olmayan, mesafeli.

yigitler ile ol tağıñ etegine varıp
uzakdan Leylāniñ obasına toğru
hasret gözüyle bakıp āh vāh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

3. uzakdan:

Sayfa 125

Satır: 21

Yakın olmayan, mesafeli.

etegine varıp uzakdan Leylāniñ
obasına toğru bakdıķda gördü ki
obanıñ etekleri açılıp Leylā ayın on
dördü gibi obanıñ içinde

4. uzakdan:

Sayfa 127

Satır: 10

Yakın olmayan, mesafeli.

mecnūn olup dā‘imā şahrālarda gezer
hep hālîne münāsib beytler
söyleyip gāh gāh Leylāniñ kabîlesi
tarafına varıp uzakdan efğānlar

5. uzakdan:-

Sayfa 171

Satır: 18

Yakın olmayan, mesafeli.

açmadıñ
Kuş ile dīvāne göñlünü eglerken nā-
gāh uzakdan bir kocaķarı

6. uzakdan:-

Sayfa 123

Satır: 13

Yakın olmayan, uzak.

uzaqdan dā'ireniñ eṭrāfını ṭolaşıp
Ṭokuz kerre bārī dört beş kerre ola ki
bir kerre cemāliñi bārī

uzaqdan bakarlardı:

1. uzaqdan bakarlardı:

Sayfa 195

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Uzak mesafeden seyretmek.

uzaqdan bakarlardı Gelen
yemeklerden Mecnūn ancak bir iki
loqma
yiyip cümlesini hayvānlara verip
kendilerine veliyyü'n-ni'am

2. uzaqdan bakarlardı:-

Sayfa 195

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Uzak mesafeden seyretmek.

uzaqdan bakarlardı Gelen
yemeklerden Mecnūn ancak bir iki
loqma
yiyip cümlesini hayvānlara verip
kendilerine veliyyü'n-ni'am

uzaqdan turup:

1. uzaqdan turup:

Sayfa 155

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Uzakta beklemek.

Mecnūn ise uzaqdan turup yüzünü
yerlere sürüp Cenāb-ı Hāq
Te'ālā dergāhına tazarru'lar edip

üzeri:

1. üzerime:-

Sayfa 153

Satır: 10

Hakkında, dâir, üstüne.

yemîn edip Allah-ı 'azîmü's-şān
hakkı'çün seni murādıña erişdirmek
üzerime farz olsun Mālîmla cānımla
çalışırım seniñ murādıñı hāşıl

üzerinde:

1. üzerinde:

Sayfa 167

Satır: 28

Üstünde, üzerinde.

Tā kim gene elime bir şikār gire o da
ehl-i 'iyālîm ise Ne zamān
etmek getirir diyü baña bakarlar
dedikde Mecnūn üzerinde olan

üzerinde kalıp:**1. üzerinde kalıp:-****Sayfa 221****Satır: 23****Kelime Tipi: -**

(Âşığın, Leylâ'nın kabri) üstü,
üzerinde durması.

kalıp kimse yanına varamadı Zîrâ
arşlanlar vesâ'ir yırtıcı cân-âverler
bunca zamāndan beri ayrılmayıp
kande giderse Mecnûn ardına

üzerine:**1. üzerine:****Sayfa 149****Satır: 12***Üzere, gereğince, doğrultusunda.*

vağtde sizlere haber ederiz Gelip nikâh
edip götüresiz dedi

Bunun üzerine du'â vü şenâ kıavl u
kârâr eylediklerinde

üzerine düşüp:**1. üzerine düşüp:****Sayfa 191****Satır: 29****Kelime Tipi: -***(Mezarın) üstüne kapanmak.*

Ve sonra varıp babasının mezarını
bulup üzerine düşüp bir
zamân bî-hûş olup aklı gitdi Ve
kendüye geldikde feryâda başlayıp
dedi ki

üzerine uğrayıp:**1. üzerine uğrayıp:****Sayfa 165****Satır: 31****Kelime Tipi: -***Rast gelmek.*

uğrayıp gördü ki üç dâne geyik
yavrucaıklarını dutup muhkem
bağlamış anaları hasret ile yüreklerin
dâğlamış Turmadan ağlaşıp

üzeriñize gelip:**1. üzeriñize gelip:****Sayfa 177****Satır: 5****Kelime Tipi: -**

Üstüne gitmek. II Leylâ' nın
kabilesine orduyla saldırmak
kastedilmiştir.

çekip üzeriñize gelip bu kadar haţâlar
şavurduñuz Hemân münâsib olan
bir gün evvel İbn-i Selâma verip siz de
ğavğadan emin olursuz

üzre:

1. üzre:

Sayfa 127

Satır: 20

*"Doğrultusunda" anlamında
"üzere" edatı.*

kabîlesinden alçağ degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne kadar
ağırlık isterlerse yok demeyip mâllar
verip araya girip bu söz üzre

2. üzre:

Sayfa 135

Satır: 10

*"Doğrultusunda" anlamında
"üzere" edatı.*

Âgâh olup Oğlunu Aradığdır
Çünkü Mecnûn babası ile hacdan gelip
yine eski 'âdeti üzre Necd

3. üzre:

Sayfa 153

Satır: 18

*"Doğrultusunda" anlamında
"üzere" edatı.*

Cândır umar efendi ne deñlü muhâl ise
deyip bu kavîl üzre Nevfel ile şehre
geldiler Bes Nevfel buyurdu

4. üzre:

Sayfa 153

Satır: 29

*"Doğrultusunda" anlamında
"üzere" edatı.*

üzre ortalıkda kendi ahvâline
müte'allık tedbîr ü tedârük yokdur
Hemân 'arz-ı hâl olsun deyip bir kaç
beyt söyleyip ma'nâsı bu

5. üzre:

Sayfa 157

Satır: 7

*"Doğrultusunda" anlamında
"üzere" edatı.*

olup muhteżâ-yı 'aşk üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylâ
kabîlesiniñ gâlib olmasın isteyip Hâk
Te'âlâ dergâhına yüz sürüp

6. üzre:

Sayfa 173

Satır: 3

*"Doğrultusunda" anlamında
"üzere" edatı.*

iken felek beni apısından ayırıp av re
eylemişdir Beni bu h l üzre
boynu bağlı cigeri d ğlı götür dilerse
 ld rs n dilerse şuumu

7.  zre:

Sayfa 183

Satır: 4

*"Doğrultusunda" anlamında
" zere" edatı.*

Nih yet aşl  yanına yağlaşmamışlardır
Ve bi  yıl da bile olsa seni 
maabbeti  üzre ber-ar r olup ėayrı
kimseye r m olmak muh ldir

8.  zre:

Sayfa 183

Satır: 17

*"Doğrultusunda" anlamında
" zere" edatı.*

ederim diyü eyledüğün avl   ar rı
 zre şimdi kendi i tiy r n la varıp
bir n z n  vuşlat b ğında g lleri ni
n l n eyledi  T talım ki ben

9.  zre:

Sayfa 191

Satır: 19

*"Doğrultusunda" anlamında
" zere" edatı.*

aberi yok idi D 'im  eski ' deti üzre
Leyl n n b -vef l ğ n 
 t rına getirdike  h v hlar edip
beytler söylemede idi Günlerde bir

10.  zre:

Sayfa 211

Satır: 1

*"Doğrultusunda" anlamında
" zere" edatı.*

 zre iki yıl tam m oldu Leyl  da anası
babası yanına gitmek
iin esb b n  develere yükletti Kendisi
de bir mafeye girip

11.  zre:

Sayfa 125

Satır: 20

*"Gereğince, doğrultusunda"
anlamları katan " zere" edatı.*

görebileydim diyü efė nlar edip
eglenip abilesine gelirdi
Günlerde bir gün Mecn n y r nlar yla
eski  deti üzre ol ağ n

12.  zre:

Sayfa 169

Satır: 32

"Doğrultusunda" anlamında zarf.

tağlar aşip şahrâları geçerdı ve beytler
okuyup feryâd u figân ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hâl
üzre çekilip giderken güneşin

13. üzre:

Sayfa 149

Satır: 21

"Gereğince, doğrultusunda"

anlamında edat.

Yine eski 'âdeti üzre nâ-murâd
Mecnûn dâ' mâ şahrâlarda 'aşk
âteşi ile süzân u biryân olup gece ve
gündüz âh eylemekde idi

14. üzre:

Sayfa 195

Satır: 32

"Gereğince, doğrultusunda"

anlamında edat.

sıgardı Bes günlerde bir gün pâdişâh
muşâhibine gâzab edip emr
eyledi kim götürüp arşanların önüne
atalar Fermân üzre tutup

15. üzre:

Sayfa 189

Satır: 29

Doğrultusunda, yönünde.

Buyurduğunu üzre kabîlemize hâkim
devlete ve ne kadar mâl dahı
verirseñiz yâbân yerlerde gezip
vahşileriñ naşîhat eylemege degmez

üzül:

1. üzüldü:-

Sayfa 131

Satır: 19

Üzülmek, hüznlenmek.

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

uzun kulağdan:

1. uzun kulağdan:

Sayfa 149

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*O olup bitenleri çabucak haber
alan anlamındaki "kulağı delik"
deyimi ile aynıdır.*

kabîle ihtiyârları kalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selām
şād olup zevk ü şafâsına meşğul oldu
Çünkü uzun kulağdan Leylâ bu

V

Kelime Tipi: -

Belirlenmiş gün.

va' delerle:

1. va' delerle:-

Sayfa 153

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Bir işi yerine getirmek için

verilen söz, vaat.

idi kim Biz bî-çāreyi va' delerle kendi
mekânımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup ahvālime

va' de:

1. va' deleri:

Sayfa 153

Satır: 28

Bir iş için önceden belirtilen

zaman, süre.

gidip ahşāmlara degin 'ayş u 'işretler
edip Mecnūnuñ ahvālini
unudup ašlā muḳayyed olmadı
Mecnūn da gördü ki va' deleri

va' de olunan gün:

1. va' de olunan gün:

Sayfa 209

Satır: 15

El-kışsa va' de olunan gün olduğda
Zeyd gelip Mecnūna Birāder
hemān kalk gidelim Lākin böyle üryān
olmak olmaz deyip

va' de-i vaşlñ:

1. va' de-i vaşlñ:

Sayfa 153

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Kavuşma sözü.

Beyt

Egler faḳīri va' de-i vaşlñ ne ḥāl ise

va' desi tamām oldu:

1. va' desi tamām oldu:

Sayfa 205

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Süresi dolmak, zamanı gelmek. II

Ömrü sona ermek, eceli gelmek.

ašlā çāre olmayıp niçe zamān döşek

esīri oldu Āḥir-kār va' desi

tamām oldu Bir gün Ḥaḳḳıñ emrine

gitdi Ḳabīle ḥalkı bir yere gelip

va'dler eyledi:**1. va'dler eyledi:****Sayfa 163**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Bir işi yerine getirmek için**verilen söz.II Söz vermek.*

Leylâdan dahı güzel kız alıverelim
 diyü va'dler eyledi Aşlâ
 diñlemeyip huzûrundan kalkıp şahrâya
 toğru çekildi gitdi Şoñra

vâfir:**1. vâfir:****Sayfa 157**

Satır: 14

Fazla, çok.

ķoluña kuvvet şahbazım diyü du'âlar
 edip şâd olurdu El-kışşa
 ortalıkda vâfir ceng ü cidâl olup âhîr-
 kâr Mecnûnuñ du'âsı kabûl

2. vâfir:**Sayfa 203**

Satır: 30

Fazla, çok.

meftûn olup böyle yâbân yerlerde
 'ömrünü zâyî' eylemekdesin
 deyip vâfir ta'n eyledi

3. vâfir:**Sayfa 125**

Satır: 27

Bir sürü, pek çok.

âhları çekip ortalık yerde vâfir 'arz-ı
 iştiyâklar eylediginden bî-çâre
 Mecnûn kendisini zabt edemeyip
 gitdikçe efğânı birden geçip

4. vâfir:**Sayfa 151**

Satır: 16

Bir sürü, pek çok.

kendiye meyl etdirdi Lâkin yine
 getirdigin yiyip
 Leylâdan ğayrı söz söylemedi Vâfir
 ibrâm eylediklerinde hâline

5. vâfir:**Sayfa 189**

Satır: 8

Bir sürü, pek çok.

seni yerimde görüp şâd olayım Ve bir
 iki günlük 'ömrümü seniñle
 geçirip âhîr 'ömrümde bir kaç gün ben
 de şâd olayım diyü vâfir

Kelime Tipi: -

Bir sürü yeri dolaşmak.

vāfir ādemler:

1. vāfir ādemler:

Sayfa 155

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Birçok asker.

İki ‘asker birbirine katılıp orta yerde
oğlar atılıp gāh kılınç gāh
mızrāk iki taraftan vāfir ādemler helāk
oldu

vāfir ağlayıp:

1. vāfir ağlayıp:-

Sayfa 169

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Çok ağlamak.

vāfir ağlayıp feryādlar eyledi Andan
soñra avcıya yalvarıp
Şu hayvānları salıver gāyet lutfdur Bî-
çāre eşinden ayrılıp

vāfir yer gidip:

1. vāfir yer gidip:

Sayfa 185

Satır: 20

şahrāya doğru çekilip gitdi
Vāfir yer gidip olmadı ki Mecnūndan
bir nām u nişān bulamayıp

vāfir zamān geçdi:

1. vāfir zamān geçdi:

Sayfa 211

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Uzun zamanın geride kalması.

üzre vāfir zamān geçdi
Bu taraftan Mecnūn niçe zamān kādīr
olmuş gibi ol yerde

vāh:

1. vāh:

Sayfa 157

Satır: 10

*"Yazık!" anlamında olup üzüntü,
keder bildiren bir ünlem.*

niyāz eylerdi Ve Nevfel ‘askerinden
biri Leylā ‘askerinden bir
ādemi urursa İlahī kolum kopsuñ
derdmendi helāk eyledi Āh vāh

2. vāh:

Sayfa 125

Satır: 30

"Üzüntü, keder, feryat" bildiren
bir ünlem.

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraktıkda
Âh vāh bugün ne 'aceb yerde yaşamı
ele verdin şimdi Leylânî

vaḥṣī cān-āverler:

1. vaḥṣī cān-āverler:

Sayfa 213

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Yırtıcı hayvan.

arşlanlar vesā'ir vaḥṣī cān-āverler ise
obanın etrafını alıp
kuş uçurmazlardı Qabīle halkından bir
iki âdem ḥaṭā ile ol maḥalle

vaḥṣī can-verler:

1. vaḥṣī can-verler:

Sayfa 213

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Yırtıcı hayvan.

Ve kalkıp Qandesin cānān deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesā'ir vaḥṣī can-
verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

vaḥṣī hayvān gibi âdemden kesilipşahrâlarda hayvānlar geçinmeniñ:

1. vaḥṣī hayvān gibi âdemden kesilip

şahrâlarda hayvānlar geçinmeniñ:-

Sayfa 203

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Vaḥṣī hayvanlar gibi insan
kılığında çıkıp çöllerde hayvanlarla
yaşamanın (ne faydası, ne anlamı
var?).

vaḥṣī olup murādîñ ḥāşıl olur idi Böyle
vaḥṣī hayvān gibi âdemden
kesilip şahrâlarda hayvānlar ile
geçinmeniñ ne fā'idesi ve ne ma'nası

vaḥṣīler gibi âdemden kaçarsın:

1. vaḥṣīler gibi âdemden kaçarsın:

Sayfa 187

Satır: 16

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un) yabani hayvanlar
gibi insandan kaçması.

Ey benim ciger gūşem oğlum İnsānıñ
 hayvānlarla münāsebeti
 nedir ki anlarla olup vahşiler gibi
 ādemden kaçarsın ve bunuñ gibi

vahşilerle alışdı:

1. vahşilerle alışdı:

Sayfa 193

Satır: 32

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un dağda) yırtıcı

hayvanlara dostluk kurması.

Seniñ bildiğñ söz degildir deyip gitdi
 Bes tağlara gidip niçe zamān anda
 olup vahşilerle alışdı Kaplan

vahşilerle şöhet edip:

1. vahşilerle şöhet edip:

Sayfa 197

Satır: 34

Kelime Tipi: -

Yırtıcı hayvanlarla yârenlik

etmek.

ayrılmazlardı Bu hāl üzre Mecnūn
 dağlarda vahşilerle şöhet

edip 'aşk-ı cānān ile ağılardı Bir gece
 Cenāb-ı Hākka tazarru' u

vākı'ā:

1. vākı'ā:

Sayfa 161

Satır: 22

Hakikaten, gerçekten.

Nevfel dahı düşünüp

Vākı'ā kim deliye şimdi ibrām edip
 kızını zūr ile alıversek halk

vākıf olup:

1. vākıf olup:

Sayfa 143

Satır: 17

Kelime Tipi: -

İdrak etmek, kavramak.

Lākin zarīfler kıssaya vākıf olup 'āşık
 olduğunu añladılar Ve
 ta'n edip başına kağıdılar

2. vākıf olup:

Sayfa 143

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Bilmek, öğrenmek; kavramak,
 anlamak.*

Lākin zarīfler kıışaya vākıf olup ‘āşık
olduğunu ańladılar Ve
ta‘n edip başına kaķdılar

vakt:

1. vaktde:

Sayfa 149

Satır: 11

Zaman, vakit.

vaktde sizlere haber ederiz Gelip nikāh
edip götüresiz dedi
Bunun üzerine du‘ā vü şenā qavl u
qarār eylediklerinde

2. vaktde:

Sayfa 129

Satır: 17

Vakit, zaman.

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşlā māl dirīg olmaz diyü
ibrām eylediklerinde Leylānıñ

3. vakti:

Sayfa 129

Satır: 11

Uygun zaman.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vakti degildir ve hem cihāzı

dağı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vakti geldikde sizden ‘aziz

4. vakti:

Sayfa 129

Satır: 12

An, zaman.

dağı küçücükdür olmağla ere verecek
vakti degildir ve hem cihāzı
dağı hāzır degildir Şimdilik ferāğat
ediñ vakti geldikde sizden ‘aziz

5. vakt:

Sayfa 129

Satır: 25

Zaman.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vakt sizden kız degil cānımız
bile dirīg eylemeziz Ve illā bu hāl üzre
iken ol Mecnūna kız

vakti gelip:

1. vakti gelip:

Sayfa 143

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Zamanı gelmek.

Bu hāl üzre bir yıl geçip çünkü bahār
vakti gelip cihān yine

yeñileñdi Sünbülleriñ zülfü perîşân
olup nergisler uyķudan uyanıp

vaktiñize hâzır olun:

1. vaktiñize hâzır olun:

Sayfa 155

Satır: 18

Kelime Tipi: -

(Her) ân hazırlıklı olun.

isterseñiz verip şafâ-yı hâtırıla dönüp
gideriz Eger ‘inâd eyleyip
muḥâlefet ederseniz vaktiñize hâzır
olun Ceng ü cidâl olunmaķ

vâlide:

1. vâlide:

Sayfa 141

Satır: 9

Anne.

Vâlide vesâ‘ir akrabası yanına cem‘
olup ki ana teselliyet verip
ḥâl ḥâtırı ḥâtırını ele aldılar Mecnûn
da ne çâre ḥâtırları için bir

var-:

1. varıp:

Sayfa 205

Satır: 31

Bir yere ulaşmak, yetişmek.

Şimdi Mecnûna bundan iyi müjde
olmaz varıp maḥzûn
göñlünü şâd edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnûnu bulup dedi

2. varıp:

Sayfa 133

Satır: 25

*Bir maksat için bir yere gitmek,
ulaşmak.*

Mecnûn ‘aşk u sevdâsını işitdikde cüş
u ḥurûşa gelip varıp
Kâ‘be-i Mükerreremeniñ ḥalkasına
yapışıp yüzlerini yerlere sürüyüp

var:

1. varıp:

Sayfa 135

Satır: 11

Gitmek, ulaşmak.

tağı etrafına gezip Leylânıñ obası
tarafına varıp Leylânıñ babasına
kabîle ḥalkı

2. vardıkda:

Sayfa 155

Satır: 11

Gitmek, ulaşmak.

toğru gelirken yakîn vardıkda ibtidā
bir iki ādemini elçi edip muḳāddem
gönderdi

3. varıp:

Sayfa 177

Satır: 33

Gitmek, ulaşmak.

yuyup güç ile ‘aḳlı başına gelip ḳalkıp
Leylānıñ yanına varıp
Gül yüzünden şeftālu alayım dedigi
gibi Leylā hemān çehresini

4. varıp:

Sayfa 185

Satır: 17

Gitmek, ulaşmak.

ne ḥāl ise bir kerre daḥı şu Mecnūna
varıp bir maşlaḥat edeyim Ola
ki te‘şir edip gelip yerime otura idi
diyü ‘aşāsını eline alıp yap yap

5. varıp:

Sayfa 199

Satır: 19

Gitmek, ulaşmak.

getireyim deyip ‘azīmet eyledi Bes

Leylānıñ olduğı yere varıp
uzaḳdan obanıñ eṭrāfını ṭolanıp bir
ṭarık ile Mecnūnuñ geldigini

6. varıp:

Sayfa 203

Satır: 17

Gitmek, ulaşmak.

getirip göndermek lāzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnūna Leylādan selām ve du‘ālar
gönderip yine Leylāya gelip

7. varıp:

Sayfa 219

Satır: 21

Gitmek, ulaşmak.

yaşlar dökerek Leylānıñ mezārına
varıp üstünde niçe niçe feryād u
figānlar edip andan soñra şaḥrāya
gidip āh vāhlar edip Mecnūnuñ

8. varıp:

Sayfa 221

Satır: 2

Gitmek, ulaşmak.

ḳalkıp mātemler eyledi Feryād u
figānlar edip taşlarla dögünmege

başladı Zeyd ile Leylânîñ mezârına
cân atdı Varıp mezârı

9. varınca:

Sayfa 157

Satır: 5

*...e varıncaya kadar, ne varsa,
her şey, herkes.*

varsa hayvânlarına varınca cümlesine
maḥabbet edip içlerinde hiç
biriniñ ḥâtırın perişân olduğunu
istemeye bu ḥuşûşda nâ-çâr

10. varsa:

Sayfa 117

Satır: 11

Bulunmakta, mevcut.

kimiñ bir maşlaḥatı varsa görüp
ḥâtırlarını ele alırdı Mâl ü menâl
yanında toprağ ile ber-â-ber idi
Cihânda aşlâ bir şe'ye muhtâc degil

11. vardıkdan:-

Sayfa 211

Satır: 8

Ulaşmak, erişmek.

cemâl kılıp dedi ki
Kabileye vardıkdan soñra İn-şâ'allah
bir maḥalli düşdükçe

12. varıp:

Sayfa 123

Satır: 27

Gitmek, varmak.

yigitler ile ol ṭağın etegine varıp
uzakdan Leylânîñ obasına ṭoğru
ḥasret gözüyle bakıp âh vâh edip
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bir

13. varıp:-

Sayfa 199

Satır: 18

Gitmek, varmak.

Ḳavl olunan yere geldikde ihtiyâr
Mecnûna
Sen bunda ṭur Daḥı biraz oturup râm
eyle Ben varıp Leylânı

14. varıp:

Sayfa 199

Satır: 22

Gitmek, varmak.

Leylâya ḥaber eyledi Leylâ da şâd
olup
Âh aḥşâm olaydı aḥşâm Ne zamân
olur ki varıp cânânımı

15. varıp:

Sayfa 163

Satır: 3

Gitmek, katılmak.

Varıp Hayfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

16. **vardıkda:-**

Sayfa 165

Satır: 20

Gitmek.

babasınıñ sürürundan yüz bulup Niye
hayırlı ‘alāmet degildir deyip
Hele ancak göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrār

17. **varmış:**

Sayfa 223

Satır: 4

Bulunma, mevcut olma.

hālleri ne ola deyip fikre varıp gece
oldukda düşünde gördü ki bir
bāğçeye varmış kim dünyāda mişli
yokdur İçinde āb-ı hayāt gibi

18. **var:**

Sayfa 125

Satır: 5

*Bulunma; mevcut olma; (bilgi)
sahibi olmak.*

Bülbül gibi dil-figārım haberiñ var mı
seniñ

deyip kendisine cānān zülfünüñ
koşusunu gönderdiginden şanki

19. **var:**

Sayfa 213

Satır: 29

Bulunma, mevcut.

Leylādan Mecnūna bir söz var ve ne
Mecnūndan Leylāya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan ğayrı

20. **vardı:**

Sayfa 151

Satır: 10

Bulunma durumu, mevcut.

Biz bu gün şikār için çıkmış idik
Bundan iyi şikār olmaz
diyü atından inip Mecnūnuñ yanına
vardı Maḥabbetler gösterip

21. **vardı:**

Sayfa 195

Satır: 5

Bulunma durumu, mevcut.

geyicik vardı Ğāyet şūḥolup şıçrayıp
segirdişip cünbişler eglerdi

Mecnūnuñ emriyle yanında olan
yırtıcılarıñ birbirine aślā zararları

22. **var:**

Sayfa 169

Satır: 6

Bulunan, olan.

belā dāmına giriftār olduñ Leylā gibi
seniñ de anañ babañ mı
var seni ħabs eyledi Āh Cānānım
şimdi seniñ gibi avcıdır deyip

23. **varsa:**

Sayfa 133

Satır: 13

Bulunma, mevcut olma durumu.

müşkil iş varsa Ĥaqqıñ lūtfuyla hep
anda feth olur Ol senede
ħacca gitmege niyyet edip
mühimmātını ĥāzır kıldılar Ve Qaysı
dahı

24. **varsa:**

Sayfa 197

Satır: 9

Bulunma, mevcut olma durumu.

kemikleri varsa alıp bir yere cem‘ edip
bir yere gömüñ dedikde
arslancı da gelip pādişāhıñ ĥuzūrunda
yer öpüp du‘ālar etdi

25. **vardır:-**

Sayfa 137

Satır: 18

Bulunma durumu,mevcut olma.

berī ĥidmet-i şerefiñizden dūr olup
teķaşşurluķ ederim ammā bu işde
benim zerre kadar günāhım yokdur
‘Aşķ derler bir pādişāh vardır ki

26. **var:**

Sayfa 205

Satır: 1

*"Git" anlamında tavsiye bildiren
söz.*

ta‘n eylemege geldiñ ise var saēlık ile
beni ĥālime koy ki
seniñ añladığıñ kışşa degildir Yemek
içmek kaydında olan kimse

27. **var:**

Sayfa 171

Satır: 16

Bulunan, mevcut olan.

cünbüşüñ tehī degil sende bir ĥālet var
deyip
Bir sır var ki Bāreka’llāh ĥaylī aēzıñ
pek hiç baña aēzın

28. var:

Sayfa 201

Satır: 19

Bulunan, mevcut olan.

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi

‘ammūsunuñ bir nāzenīn

kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya

beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

29. var:

Sayfa 155

Satır: 23

*Bir şeyin veya herhangi bir
durumun var olmasında kullanılan
ifade.*

şafā geldiñiz Anlarda olan silāh ‘asker

bizde de var dediklerinde

gelip bu haberi begleri olan Nevfele

vuķū‘ üzre beyān eylediklerinde

30. var:

Sayfa 183

Satır: 28

*"Git" anlamında emir bildiren
söz.*

olduñ H oş emān sağ olup cihān

bāğında güller gibi tāze ol Sen de

ben de bahār bulutu gibi iñleyip

ağlayam Var dağlar gibi cevriñ

31. var:

Sayfa 201

Satır: 20

Bulunan, mevcut olan.

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi

‘ammūsunuñ bir nāzenīn

kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya

beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

32. vardıkda:-

Sayfa 137

Satır: 27

Varınca, ulaşınca.

böyle yābān yerde terk edip nereye

gideyim ve kabīleye vardıkda

bī-çāre vālideñe ne cevāb vereyim ki

gece gündüz seniñ firāķınla

33. vardıkda:-

Sayfa 143

Satır: 28

Varınca, ulaşınca.

göñlünü şād ve bir pāre ğamdan āzād

etmek için gül gülşende sular

gibi aķıp vardıkda kızlarıñ kimi

sāzende ve kimi rakķāş ve

34. vardıkda:-

Sayfa 159

Satır: 30

Varınca, ulaşınca.

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylânîñ
kabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylâyı Mecnûna istedi

35. **vardıklarında:-**

Sayfa 127

Satır: 21

Varmak, ulaşmak.

cümlesi ittifâk edip kalkıp Leylânîñ
kabîlesine yakîn vardıklarında
Leylânîñ babasına haber olup

36. **vardıklarında:-**

Sayfa 149

Satır: 13

Varmak, ulaşmak.

kabîle ihtiyârları kalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selâm
şâd olup zevk ü şafâsına meşgûl oldu
Çünkü uzun kulağdan Leylâ bu

37. **varsa:-**

Sayfa 157

Satır: 5

Bulunma durumu, mevcut olma.

varsa hayvânlarına varınca cümlesine
maḥabbet edip içlerinde hiç
biriniñ ḥâtırın perîşân olduğunu
istemeye bu ḥuşûşda nâ-çâr

38. **varsa:-**

Sayfa 159

Satır: 27

Bulunma durumu, mevcut olma.

El-kıssa eli altında ne kadar kabîle
varsa cümle âdemler
cem ‘ edip ağır kapı ile Mecnûnuñ
olduğu maḥalle geldiler Mecnûnu

39. **var:**

Sayfa 199

Satır: 9

*"Git" anlamında tavsiye bildiren
söz. II "Haydi! Yap!" anlamında emir
bildiren söz.*

derdinden âteşe yandım Luṭf edip var
benden du‘âlar edip iştiyâklar
‘arz eyle ki eger zahmet olmazsa
gelsin alıp fülân yere getir Gelip

40. **var:**

Sayfa 213

Satır: 7

"Git" anlamında tavsiye bildiren

söz. II "Haydi! Yap!" anlamında emir bildiren söz.

fülân yere gitdiler beni şabâhdan
huzûruna da‘vet edip dedi ki Var
ol cânânım yârime selâmlar edip eger
zağmet olmazsa gelsin diyü

41. **varmak:-**

Sayfa 161

Satır: 3

Vurmak.

Kaçan Nevfel ‘askeri Leylânîñ
‘askerine varmak murâd eylese
yerden bir taş alıp Nevfel âdemine
urur idi Her-bâr Leylânîñ ‘askerin

42. **vardı:**

Sayfa 161

Satır: 16

Gitti de.

emr sizindir verelim Aşlâ muhâlefet
yoğdur Lâkin cümle kabîle-i

‘Arab halkı bunca zamândır ki ‘adl ü
dâd ederken vardı bir nâm-dâr

43. **var:**

Sayfa 195

Satır: 20

Mevcut.

Arslan ise herîfi pareleyip ol gün anıñ
ile geçinirlerdi

Bu pâdişâhıñ muşâhiblerinden bir tâze
cevân var idi ki gâyet hünerli

44. **var:**

Sayfa 199

Satır: 29

(Özlemi) olmak, bulunmak.

Mecnûna bunca zamândır hasret olup
bu kadar iştiyâkın var
iken yanına varıp diyeydiñ Leylâ
cevâb verip

45. **var:**

Sayfa 213

Satır: 30

Bulunma, mevcut.

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan gayrı

46. **var:**

Sayfa 125

Satır: 4

*Bulunma; mevcut olma; (bilgi)
sahibi olmak.*

Beyt

Ey nesīm-i seherī cānda yeriñ var mı
seniñ

47. varıp:-

Sayfa 125

Satır: 21

*Bir maksat için bir yere gitmek,
ulaşmak. II Dağın eteğine gitmek.*

etegine varıp uzaqdan Leylānıñ
obasına toğru baqdıqda gördü ki
obanıñ etekleri açılıp Leylā ayın on
dördü gibi obanıñ içinde

48. varacaq:-

Sayfa 125

Satır: 16

Gitmek, ulaşmak.

Ey kebüter saña şek etmege çäre mi
var
Kūy-ı yāre varacaq bāl ü perüñ var mı
seniñ

49. varıp:-

Sayfa 125

Satır: 18

*Bir maksat için bir yere gitmek,
ulaşmak.*

Deyip

Āh n'olaydı ben de seniñ gibi bir
қанатlı kuş olup varıp cānānımı

50. varıp:

Sayfa 127

Satır: 10

Gitmek.

mecnūn olup dā'imā şahrālarda gezer
hep hāline münāsib beytler
söyleyip gāh gāh Leylānıñ qabilesi
tarafına varıp uzaqdan efgānlar

51. varıp:

Sayfa 127

Satır: 17

Gitmek.

Āhır sözü bir yere getirip bunu
münāsib gördüler ki varıp Qays
için Leylāyı babasından dilek edelim
kim bizim qabilemiz anlarıñ

52. vardır:

Sayfa 131

Satır: 5

Bulunma, mevcut olma, var olma.

içinde fülānıñ kıızı vardır dedigimizden
yüz qat iyiler vardır Saña

alıverelim Eger yine de begenmezsen
f l n n k z n  alıverelim

53. **vardır:**

Sayfa 131

Satır: 5

Bulunma, mevcut olma, var olma.

içinde f l n n k z  vardır dedigimizden
yüz kat iyiler vardır Sa a
alıverelim Eger yine de begenmezsen
f l n n k z n  alıverelim

54. **varıp:**

Sayfa 135

Satır: 19

Ula mak, gitmek.

kavmine emr edip öldürmege  ayret
eyledi Bir kaç kerre varıp
bu haberi Mecn nu n babasına
dediklerinde c n başına sıçrayıp

55. **varıp:**

Sayfa 147

Satır: 23

*Bir maksat için bir yere gitmek,
ulaşmak.*

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mi d r m l isterlerse verelim
sizi  gibi devletliye vermezler de y 
kime verirler dediklerinde  bn-i

56. **varıp:**

Sayfa 155

Satır: 20

*Bir maksat için bir yere gitmek,
ulaşmak.*

mu arrerd r  o ra   zr   bah ne
eylemeyesiz diyü haber gönderdi
Bes gönderilen kimse varıp bu haberi
 ab lelerine i l m

57. **varıp:**

Sayfa 159

Satır: 1

Bir yere ulaşmak, yetişmek.

 ul  olduğun işidip ma z n olup
ardlarına düşüp varıp
Nevfele du  lar edip dedi ki

58. **varıp:**

Sayfa 183

Satır: 26

*Bir durumdan başka duruma
geçmek.*

yüreklere ekiverdi  Ve elimde olan
etegi  ucunu  an  el ile  ekdi 
Ve benim başıma  a r ları dar edip
kendi  varıp a y r ile y r

59. varıp:**Sayfa 197**

Satır: 15

*Bir maksat için bir yere gitmek,
ulaşmak.*

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp
pādişāh huzūruna getirdiler
Gelip yer öpüp pādişāha du‘ ālar
eyledi

60. varıp:**Sayfa 137**

Satır: 10

*Bir maksat için bir yere gitmek,
ulaşmak.*

dedikde Mecnūnuñ babası atlanıp bir
kaç ādemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrāfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

var i-:**1. var i-:****Sayfa 119**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Vardı.

diyü ol yerde bir mübārek mekteb
hocası var idi Ol vilāyet ekābirlerinin

evlādı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta‘līm ü te‘dīb

var idi:**1. var idi:****Sayfa 147**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Vardı.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Benī Esed
ķabīlesi ekābirlerden İbn-i
Selām nāmında bir tāze cevān var idi
Ġāyet mālđār olup niķe ķabīleye

2. var idi:**Sayfa 149**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Vardı.

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhūr bir beg var
idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok hādem
çok hışmına nihāyet yok

3. var idi:**Sayfa 163**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Vardı.

katıp ğam u ğuşşalar ziyade edip
yüregim dāğ üzre dāğ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāgat edip beni maḥzūn u

4. var idi:

Sayfa 117

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Vardı.

demekle meşhūr bir kabīle var idi
Halkı cümle dil-āver olup māl
ve rızq şāhibleri olup cümlesi meh-
pāre mümtāz idiler Bu kabīlenin

5. var idi:

Sayfa 117

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Vardı.

başı buğı yoğ idi Bir ulu kimse var idi
ki kabīlesi halkı emrine
rām olmuşlar idi Aşlā sözünden taşra
bir iş işlemezlerdi Ğāyetle

6. var idi:

Sayfa 123

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Vardı.

Mecnūnuñ iki üç tāze yārānları var idi
Küçücükden bir yerde
olup dā'imā birbirleriyle görüşüp
konuşurlardı Mecnūna vefādārılık

var mı:

1. var mı:

Sayfa 125

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Var mıdır?

Ey kebūter saña şek etmege çāre mi
var
Kūy-ı yāre varacak bāl ü perüñ var mı
seniñ

2. var mı:

Sayfa 131

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Var mıdır.

mikdār maḥzūn göñlünü şād eyleye ve
derd ü ğamdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āh 'aceb başımda ol
sa'ādet var mı ki Bu daḥı ölür

variñ getiriñ:

1. variñ getiriñ:

Sayfa 197

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Git, getir!.

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp

pādişāh huzūruna getirdiler

Gelip yer öpüp pādişāha du‘ālar

eyledi

varıp:

1. varıp:-

Sayfa 191

Satır: 15

Varmak, ulaşmak, erişmek.

toğru revān oldu Varıp gam u gūşsa ile

döşeklere düşüp niçe zamān

hasta olup kaldı

varıp babasınıñ mezārını bulup:

1. varıp babasınıñ mezārını bulup:-

Sayfa 191

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) gidip babasının
kabrini bulması.*

Ve soñra varıp babasınıñ mezārını

bulup üzerine düşüp bir

zamān bî-hūş olup aklı gitdi Ve

kendüye geldikde feryāda başlayıp

dedi ki

varıp varıp:

1. varıp varıp:

Sayfa 127

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Bir yere ulaşmak, yetişmek.

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz

teselliler verip dönüp

yine kabîlelerine getirdiler rāhat

oldular

vaşf eyleyip:

1. vaşf eyleyip:

Sayfa 147

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Tarif etmek. II Övmek,
methetmek.*

şorduklarında ol dağı yolda rāst

geldigini ol nāzeniniñ hūsnüne

vaşf eyleyip cān u dilden ‘āşık

olduğunu beyān eyledikde anlar da

vāşıl oldukda:

1. vâşıl olduğda:-**Sayfa 133**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, erişmek, kavuşmak.

bir mahfeye koyup Beytullaha revân
oldular Günlerde bir gün Kâ'be-i
Mükerremeye vâşıl olduğda
Mecnûnuñ babası oğlunuñ eline
yapışıp

vâşıl olmadılarsa:**1. vâşıl olmadılarsa:****Sayfa 223**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Kavuşmamak.

uykusundan uyanıp
Hele bî-çâre Mecnûn ile Leylâ
dünyâda birbirlerine vâşıl olmadılarsa

vaşiyet:**1. vaşiyetim:-****Sayfa 191**

Satır: 9

*Bir kimsenin ölümünden sonra
yapılmasını istediği şey.*

hemân sağ ol deyip Lâkin saña
vaşiyetim oldur ki benim dünyâda
bir kaç günlük 'ömrüm kaldı Âhirete
gidecek zamânım qarîb olmuşdur

2. vâsiyetim:**Sayfa 219**

Satır: 2

*(Leylâ'nın) ölümünden sonra
yapılması istenilen dilek.*

nişân bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaķasın feryād u
figānından kılmaya ve bir vâsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

vaşl olur:**1. vaşl olur:-****Sayfa 187**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, kavuşmak.

feryād eylemişsin Ne fâ'ide olur
feryād u figānla maķşuda kim
vaşl olur Çünkü bu zamāna dek böyle
yābānda gezmekden bir iş

**vaşl-ı sevdāsında olmayıp turup
bakarsın:**

**1. vaşl-ı sevdâsında olmayıp tûrup
bakarsın:**

Sayfa 179

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*(Âşığın) sevgiliye kavuşma
ümidinin peşine düşmeyip hiçbir şey
yapmadan durması.*

Bunca zamandır ki bu kadar zahmet
ile ele getirdikten sonra
n'îçin vaşl-ı sevdâsında olmayıp tûrup
bakarsın Seniñ yüzüne karşı

vây:

1. vây:

Sayfa 219

Satır: 25

*Acı ve üzüntü duygusunu ifade
eden bir ünlemdir.*

muşîbet var ancak deyip cân başına
şıçrayıp Vây yâr-i şadıkım
ne belâya uğrayıp böyle mâtem
libâsların giyip feryâd eylersin diyü

vâz geçin:

1. vâz geçin:

Sayfa 121

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Artık istemez olmak, caymak, terk
etmek.*

tuymayıp hemân erkenden bundan vâz
geçin feragât edin sonra kim
bilir fenâya gider diyü muhkem
tenbîhler eylediler Lâkin bu

vaz gele:

1. vaz gele:

Sayfa 135

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Vazgeçmek, ilgiyi kesmek, peşini
bırakmak.*

'âlem arasında halkın yanında rüsvây
oluruz Buña mikdârını
bildirmek gerek Tâ ki bu sevdâdan vaz
gele dediler Leylânîñ babası

vazgeç:

1. vazgeçip:

Sayfa 139

Satır: 1

*Niyetten veya karardan dönmek,
caymak.*

sözümü tutup bu hâm sevdâdan
vazgeçip nice bir kızın derdi

ile bağırını hūn eylersin Sen bunda
böyle perişānken anıñla bizim

2. vazgeçip:

Sayfa 167

Satır: 21

*Niyetten veya karardan dönmek,
caymak.*

gözleri cānānımıñ gözleridir Luṭf edip
bu olmaz sevdādan vazgeçip
bize birağasın dedikde avcı da

ve:

1. ve:

Sayfa 117

Satır: 8

"Hem" anlamında bağlaç.

māldār devletli ādem olup gelip geçen
müsāfire ikrām ve çok ni‘met
mebzūl ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip soñra

2. ve:

Sayfa 139

Satır: 12

"Hem" anlamında bağlaç.

eylemeñ Bu ‘aşk maraží hekimler
‘ilācıyla def‘ olur hastalık degildir

Ve bu maražda Lokmānlar ‘āciz olup
Eflāṭūnlar ḥayrān

3. ve:

Sayfa 143

Satır: 13

"Hem" anlamında bağlaç.

beytler söyleyip gizlice yola birağırdı
Ve kimseye kalbinde olan
gizli sırrını açmayıp dā‘imā melūl ü
maḥzūn gezerdi Qabileşi

4. ve:

Sayfa 143

Satır: 28

"Hem" anlamında bağlaç.

göñlünü şād ve bir pāre ğamdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akip vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi raqqāş ve

5. ve:

Sayfa 153

Satır: 32

"Hem" anlamında bağlaç.

idi kim Biz bī-çāreyi va‘delerle kendi
mekānımdan ayırıp bu araya
getirdiñ ve işim unudup aḥvālīme

6. ve:

Sayfa 175

Satır: 6

"Hem" anlamında bağlaç.

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miḥnet ile
yapdırıp henüz akçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

7. ve:

Sayfa 117

Satır: 24

*İki kelime veya iki cümle arasına
girerek aralarında bir bağ olduğunu
gösteren bağlaç.*

olup şād oldular Hāḫ Te'ālāya çok
şükrler edip şadaḳalar verip
niçe koyunlar ve develer ḳurbān edip
fuḳarāya üleşdirdiler Ve nice

8. ve:

Sayfa 117

Satır: 10

Ve, dahi.

gidip olduḳda atlar ve develer
baḡışlayıp 'izzet ü ikrām ile gönderirdi
Ve cümle ḳabîlenin bayı gedāsı
ni'meti ile ḡarḳ olup her

9. ve:

Sayfa 121

Satır: 5

"Artık" anlamında bağlaç.

başladılar Ve derslerin okurken
kitābların ḳapayıp açmazdan şive
bābını okuyup ezber eylemege
başladılar Hafta başı olduḳda aralık

10. ve:

Sayfa 127

Satır: 16

"Artık" anlamında bağlaç.

bir 'ilāc görmek gerekir diyü ḳabîlesi
ulularını yanına da'vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
çāresi için müşāvere eylediler

11. ve:

Sayfa 129

Satır: 26

"Artık" anlamında bağlaç.

edip bir hoşça uşlu edepli olur ise ol
vakt sizden ḳız degil cānımızı
bile dirîḡ eylemeziz Ve illā bu ḡāl üzre
iken ol Mecnūna ḳız

12. ve:

Sayfa 131

Satır: 15

"Artık" anlamında bağlaç.

göründü Ve nigâr-ı nâzenînim yüzün
göstermeyip başına firâk
şâlinı bürüyüp râhat günlerim miḥnet ü
ğam olup maḥzûn gönlüm

13. ve:

Sayfa 141

Satır: 5

"Artık" anlamında bağlaç.

Ve gücü kuvveti kesilip çöküp oturdu
Mecnûn da bu ḥâli gördükde fiğâna
başlayıp babalı oğullu bir

14. ve:

Sayfa 155

Satır: 3

"Artık" anlamında bağlaç.

gene eski 'âlemimde olam ve kendi
feryâd u fiğânımla deli gönlüme
tesellîler vereyim

15. ve:

Sayfa 157

Satır: 4

"Artık" anlamında bağlaç.

'Aşkdan haberi yoğ idi kim bildi
'aşkıñ ḥâli oldur ki 'âşık

olan kimesne ma' şûkun kavm ü
kabîlesine ve ne kadar müte'allikâtı

16. ve:

Sayfa 165

Satır: 22

"Artık" anlamında bağlaç.

şulḥ etdigini işitdiği gibi 'aklı
deryâsından çıkıp yâs u mâtemler
edip ve

17. ve:

Sayfa 173

Satır: 5

"Artık" anlamında bağlaç.

bağışlayıp 'afv etsin Ve gezdigin
yerlerde diyesin kim Ḥaḳ Te'âlâ
kullar başına vermesin daḥı kundaḳda
maşûmken esîr olup bunca

18. ve:

Sayfa 193

Satır: 33

"Artık" anlamında bağlaç.

gördükde ve geyik her ne kadar
insândan kaçır ḥayvân olup

19. ve:

Sayfa 199

Satır: 33

"Artık" anlamında bağlaç.

firâklarımız uzatmışdır Şimdilik
münāsib olan böyledir Ve hem ben
hālā İbn-i Selāmın nikāhı altındayım
Gerçi anın haberi yok ammā

20. ve:

Sayfa 207

Satır: 3

"Artık" anlamında bağlaç.

verip āhirete gitdi Ve cihān bāğında
bitip yitdi diyü müjdeler eyledikde
Mecnūn bu cevābı işitdikde bir na'ra
urdu kim şanki ortalığa

21. ve:

Sayfa 217

Satır: 17

"Artık" anlamında bağlaç.

za'if olup helāke döndü Ve gül cemāli
şolup yerine hāzān doğundu
Āh vāh ederek gelip kızını ol hālde
gördükde hātırını sorup

22. ve:

Sayfa 217

Satır: 32

"Artık" anlamında bağlaç.

kan ile boyasız ki 'aşk yolunda şehīd
olduğuma 'alāmet ola
Beni bu hāl ile götürüp toprağa defn
edesiz ki 'aşkla āvāre ve ser-gerdān

23. ve:

Sayfa 219

Satır: 28

"Artık" anlamında bağlaç.

sorduğda zīrā bir āh eyledi kim
Felekler aynasın siyāh eyledi
Ve bundan ziyāde nice mātem olur ki
felekler mātem edip bulutlar

24. ve:

Sayfa 117

Satır: 1

Bağlaç.

Rāviyān-ı aḥbār ve nākīlān-ı āsār ve
muḥaddiṣān-ı rūzgār
bu güne bu yüzden ḥikāyet ederler ki
sābıkda 'Arab vilāyetinde 'Āmir

25. ve:

Sayfa 117

Satır: 1

Bağlaç.

Rāviyān-ı aḥbār ve nākīlān-ı āsār ve
muḥaddiṣān-ı rūzgār

bu güne bu yüzden hik yet ederler ki
s bıkda ‘Arab vil yetinde ‘ mir

26. ve:

Sayfa 117

Satır: 7

Bağlaç.

m ld r devletli  dem olup gelip geçen
m s fire ikr m ve çok ni‘met
mebz l ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip sonra

27. ve:

Sayfa 117

Satır: 9

Bağlaç.

gidip olduğda atlar ve develer
bağışlayıp ‘izzet   ikr m ile gönderirdi
Ve cümle kab lenin bayı ged sı
ni‘meti ile  ar  olup her

28. ve:

Sayfa 117

Satır: 25

Bağlaç.

günler şenlikler edip d g n bayram
eylediler ve adını  ays koyup
n n ni‘metle terbiye eylemege
başladılar

29. ve:

Sayfa 119

Satır: 6

Bağlaç.

babasını meft n edip bütün gün bülbül
gibi şakırdı
Ve g h g h taşra çıkıp gelip geçtiler
Altın tamlası gibi bir

30. ve:

Sayfa 119

Satır: 12

Bağlaç.

diyü ol yerde bir m b rek mekteb
hocası var idi Ol vil yet ek birlerinin
evl dı gerek kız ve gerek o lan olsun
ana verip ta‘l m   te‘d p

31. ve:

Sayfa 121

Satır: 7

Bağlaç.

yere bir gün hicr n girmekle başlarına
şab h dersin ve seb kların
unudurlardı Bu h l üzre bir zam n
geçip gitdikçe bunların  teş-i

32. ve:

Sayfa 121

Satır: 9

Bağlaç.

‘aşkı ziyāde olup derd-i ‘aşkla
gündüzleri gündüz ve ne geceleri
gece olup āh u efgānları ‘ayyūka
çıkmağa başladı

33. ve:

Sayfa 121

Satır: 29

Bağlaç.

ile gün gibi her biri helāk ve hicrāne
edip cihān başlarına siyāh oldu

34. ve:

Sayfa 123

Satır: 2

Bağlaç.

Qays-ı bī-çāreniñ hālī dīger-gün olup
āteş-i hicrānla yanıp yakılmağa başladı
ve hep hālīne göre beytler söyleyip
āvāz ile ayrılıp gözlerinden

35. ve:

Sayfa 123

Satır: 4

Bağlaç.

kanlı yaşlar dökülürdü

Halk Qaysıñ bu hālīni ve derd-i ser-
mecāllerini gördüklerinde kimi acıyıp

36. ve:

Sayfa 125

Satır: 7

Bağlaç.

Leylā tarafından Mecnūna selām ve
du‘ālar getirir Hemān Mecnūna
tāze cān hayāt verdiginden Mecnūn da
kendisini mahrem edinip

37. ve:

Sayfa 125

Satır: 10

Bağlaç.

dā‘imā seher yeline söz söyleyip
anıñla deli göñlüne teselliler verir
idi Ve kendi tarafından yel ile Leylāya
selām ve du‘ālar gönderip

38. ve:

Sayfa 125

Satır: 10

Bağlaç.

dā‘imā seher yeline söz söyleyip
anıñla deli göñlüne teselliler verir

idi Ve kendi tarafından yel ile Leylāya
selām ve du‘ālar gönderip

39. **ve:**

Sayfa 125

Satır: 11

Bağlaç.

maḥabbetler ‘arz ederdi Ve tağda
göğercinler uçup Leylānıñ
obasına uğrayıp geçdikçe Mecnūnuñ
gönlüne âteşler bırağıp göğercinlere

40. **ve:**

Sayfa 125

Satır: 24

Bağlaç.

olan şuffeniñ üzerinde karar edip
ḥasret gözleriyle Mecnūnuñ gelip
geçtiği yerlere ve yola bakıp hicrān
gözlerinden inci dānesi gibi

41. **ve:**

Sayfa 127

Satır: 1

Bağlaç.

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
teselliler verip dönüp

yine kabîlelerine getirdiler rāḥat
oldular

42. **ve:**

Sayfa 129

Satır: 6

Bağlaç.

ki seyyidimiziñ oğlu Qays da ananıñ
babanıñ bir dānesidir Bes iki
kabîleniñ begi birbirlerine hışşım
olmağla arka ve yardım olup bir

43. **ve:**

Sayfa 129

Satır: 13

Bağlaç.

kimseye verecek degilim yā başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

44. **ve:**

Sayfa 131

Satır: 1

Bağlaç.

kalkıp kabîlelerine geldiler ve

Mecnūna naşîhatlar edip

Leylādan ḥüsnü on kat ziyāde ince
belli püskürme beñli

45. **ve:**

Sayfa 131

Satır: 9

Bağlaç.

yerden yere urmağa başladı Ve
gögsünü taşlarla döğüp feryād
u fiğānlar eyledi Ve gitdikçe
dīvāneligi evvelkinden ziyāde olup

46. **ve:**

Sayfa 131

Satır: 10

Bağlaç.

yerden yere urmağa başladı Ve
gögsünü taşlarla döğüp feryād
u fiğānlar eyledi Ve gitdikçe
dīvāneligi evvelkinden ziyāde olup

47. **ve:**

Sayfa 131

Satır: 17

Bağlaç.

harāb-ı cānān-ı ğam ile toptolu oldum
Ve hicrān kuşları başıma konup
tamām yerini buldu Günden güne
gördüğüm derd ü miḥnetden

48. **ve:**

Sayfa 131

Satır: 22

Bağlaç.

cünūna karar verdim Halk-ı ‘ālem ne
derse desinler deyip gāhice

‘Aceb şimdi ol nigār-ı nāzenīnim
kimler ile oturup ve kimler ile

49. **ve:**

Sayfa 131

Satır: 27

Bağlaç.

mikdār maḥzūn göñlünü şād eyleye ve
derd ü ğamdan āzād eyleye
olmaz mı idi Āh ‘aceb başımda ol
sa ‘ādet var mı ki Bu daḥı ölür

50. **ve:**

Sayfa 131

Satır: 32

Bağlaç.

taḥammül edemeyip her kim isterse
kendisini zapt u rabṭ edemeyip
bile ağlardı Ve böyle

51. **ve:**

Sayfa 133

Satır: 14

Bağlaç.

müşkil iş varsa Hakkıñ lūtfuyla hep
anda feth olur Ol senede
hacca gitmege niyyet edip

mühimmâtını hâzır kıldılar Ve Kaysı
dahı

52. ve:

Sayfa 135

Satır: 24

Bağlaç.

bulamadılar Nā-ümîd olup döndüler
Bulamadık diyü haber verdiler Babası
ve anası Mecnûndan ümîd kesip
mâtem eylediler Ba‘dehu rivāyet

53. ve:

Sayfa 135

Satır: 29

Bağlaç.

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar
Selâm verip ahvâlini
şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb
alamayıp bir tarîk ile

54. ve:

Sayfa 137

Satır: 2

Bağlaç.

Ne yavuz belâya uğrayıp nâ-bedîd
oldu diyü söyleşirdi
Bes ol herîf kışmeti işitdikde zâyi‘
olan kimesneniñ ‘alâmetini ve

55. ve:

Sayfa 137

Satır: 19

Bağlaç.

beni kendisine kûl eyledi ‘Aklımlı alıp
ve yüregimi âteş ile yakıp beni
dîvâne edip şahrâlara salmışdır
Mâdem ki ben anıñ eli altındayım

56. ve:

Sayfa 137

Satır: 21

Bağlaç.

emr ü fermânına râm ve her ne
buyurur ise hükümüne boyun verip cân
ile itâ‘at eylemekden gayri kâdir
degilim Şimdiki hâlde anıñ emri

57. ve:

Sayfa 137

Satır: 27

Bağlaç.

böyle yâbân yerde terk edip nereye
gideyim ve kabîleye vardıkda
bî-çâre vâlîdeñe ne cevâb vereyim ki
gece gündüz seniñ firâkınla

58. ve:

Sayfa 137

Satır: 29

Bağlaç.

ağlamaktadır Ve dā'imā hasretiñ
 âteşiyle yüregiñ dāğlamaktadır
 Âh oğul diyü feryād eyledikçe anı
 işidenleriñ şabrı taħammülü

59. ve:

Sayfa 139

Satır: 3

Bağlaç.

nice huzūrumuz ve rahātımız olsun
 'Älemde bulunmayan kız olsun
 tek koç başıñ sağ olsun kalķ hemān
 seni anañ yanına götüreyim

60. ve:

Sayfa 139

Satır: 15

Bağlaç.

zūlfü zencīri boynuma kāt kāt tolaşıp
 bırakmak muhāl oldu Ve
 benim cān 'azīzim baba Cihānda 'aşķa
 ibtidā ben uğramadım Yalnız

61. ve:

Sayfa 139

Satır: 19

Bağlaç.

ve benim feryādım kulaķ tūtup hātırın
 perīşān eyleme 'āşıkķlar
 hāli dā'imā ağlamakdadır ve âteş-i
 'aşķ ile yüregiñ tağlamakdır

62. ve:

Sayfa 139

Satır: 20

Bağlaç.

ve benim feryādım kulaķ tūtup hātırın
 perīşān eyleme 'āşıkķlar
 hāli dā'imā ağlamakdadır ve âteş-i
 'aşķ ile yüregiñ tağlamakdır

63. ve:

Sayfa 139

Satır: 21

Bağlaç.

Anlarıñ gülmesi gözyaşıdır ve
 ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
 olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
 yābānda kımaz Elbette bir

64. ve:

Sayfa 139

Satır: 25

Bağlaç.

bilmezler Ve 'l-hāşıl başları cānı ve
cānları hep terk edip andan
şoñra meydān-ı maḥabbete girerler
Bes luṭf edip

65. **ve:**

Sayfa 141

Satır: 1

Bağlaç.

ve iḥsān edip beni kendi ḥālime
koyasın kendi 'ālemiñizde
olup tūtalım 'Ālem 'āşık olup
gıtmişdir bāğında dā'im gül bitmişdir

66. **ve:**

Sayfa 141

Satır: 12

Bağlaç.

iki üç gün şabredip oturdu
Ba'dehu yine sevdā-yı 'aşka cūş edip
ve ḥurūş edip gelip şabr

67. **ve:**

Sayfa 141

Satır: 14

Bağlaç.

edip ve kararını tār-mār eyledikde
Yāhū sizi deyip şahrālara çekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

68. **ve:**

Sayfa 141

Satır: 14

Bağlaç.

edip ve kararını tār-mār eyledikde
Yāhū sizi deyip şahrālara çekip
ve dīvāne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

69. **ve:**

Sayfa 141

Satır: 22

Bağlaç.

bu tarafda Leylānıñ ise sevdāsı günden
güne ziyāde olup kaşları
yaya ve çehresi bedr olmuş aya dönüp
gamzesi āfet-i cān tūtaqları

70. **ve:**

Sayfa 141

Satır: 26

Bağlaç.

Bir āfet-i devrān u fitne cihānda ḥatırı
görölmüş idi Bu ḥüsn ile
evvelde Mecnūnuñ devr dīvānesi ve
biñ cān ile ol 'āşık-ı şādıkıñ

71. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 2

Bağlaç.

āteşi olup gizlice āh eyledikçe felek
āyinesin siyāh
eylerdi Ammā neylesin taşra çıkmāğa
kudreti olmayıp anası ve

72. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 3

Bağlaç.

babası korkusundan ‘aşkıını gizleyip
şakınırdı Ve ortayı tenhā
buldukça

73. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 5

Bağlaç.

Āh āceb ol ‘āşık-ı maḥzūnum ve bī-
çāre Mecnūnum kaṅgı
yerde benim āteş-i hicrānımla ḥasta vü
biryān ve dest-i ḡamla giryān

74. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 6

Bağlaç.

Āh āceb ol ‘āşık-ı maḥzūnum ve bī-
çāre Mecnūnum kaṅgı
yerde benim āteş-i hicrānımla ḥasta vü
biryān ve dest-i ḡamla giryān

75. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 27

Bağlaç.

gönlünü şād ve bir pāre ḡamdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akip vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi rakḡāş ve

76. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 28

Bağlaç.

gönlünü şād ve bir pāre ḡamdan āzād
etmek için gül gülşende sular
gibi akip vardıkda kızlarıñ kimi
sāzende ve kimi rakḡāş ve

77. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 30

Bağlaç.

kimi güzel āvāz ile bir yere gelip
çengiler de çālpāreler ile rakḡa

girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamağa

78. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 30

Bağlaç.

kimi güzel āvāz ile bir yere gelip
çengiler de çalpāreler ile rakşa
girip ve ortalıkda çalkılar edip atıp
tutmağda ve gülüp oynamağa

79. **ve:**

Sayfa 145

Satır: 1

Bağlaç.

aşlā yüzü gülmeyip gönlü açılmadı Ve
gönlünden der idi ki
Baña bu gülşen yārsiz külhān ve her
yāriñ āyinesi gözüme

80. **ve:**

Sayfa 145

Satır: 11

Bağlaç.

Ve gözlerinden gā‘ib olup bir tenhā
yere gūşeye varıp bir ağacıñ
dibinde oturup

81. **ve:**

Sayfa 145

Satır: 13

Bağlaç.

‘Aceb şimdi ol bī-çāre Mecnūnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrālarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

82. **ve:**

Sayfa 145

Satır: 14

Bağlaç.

‘Aceb şimdi ol bī-çāre Mecnūnum
kañğı tağda ve benim derdimle
ağlamağa ve ne şekl şahrālarda gezip
yüregiñi dağlamağdadır

83. **ve:**

Sayfa 145

Satır: 16

Bağlaç.

deyip turmadın gözleriñden yaş
dökerken bāğıñ taşrasında bir
‘Arab Mecnūnuñ Leylā haqqında
söylediği firākları ve beytleri ırlayıp

84. **ve:**

Sayfa 147

Satır: 18

Bağlaç.

kimseler İbn-i Selāmın yanına gelip
gördüler ki gam u guşsa deryāsına
talmış ve maḥzūn perīşān olup
kendisini aldirmış Sebebi ne idüğün

85. **ve:**

Sayfa 147

Satır: 27

Bağlaç.

bir niçe tuḥfeler ve peş-keşler düzüp
kabilesi ihtiyārlarından bir kaç
ulu kimseler ile kızını istemek için
Leylānın babasına haber olup

86. **ve:**

Sayfa 149

Satır: 9

Bağlaç.

arka ve yardımcı olalım Lākin kızın
bir kaç gündür mizācı nā-ḥoşdur
Ḥaḳ Te‘ālā Ḥaḫretleri şıḫḫat ü iḥsān
eyledikde tedārikini görüp ol

87. **ve:**

Sayfa 149

Satır: 22

Bağlaç.

Yine eski ‘ādeti üzre nā-murād
Mecnūn dā‘ mā şahrālarda ‘aşk
āteşi ile sūzān u biryān olup gece ve
gündüz āh eylemekde idi

88. **ve:**

Sayfa 149

Satır: 28

Bağlaç.

Bes Nevfel günlerde bir gün bir niçe
dil-āverleriyle binip şikār
için tağı ve şahrāları tolanırdı
Gezerken kulağına bir taraftan ḥazīn

89. **ve:**

Sayfa 151

Satır: 5

Bağlaç.

Bir nā-murād bī-çāre ‘āşıkdır Bir kızın
sevdāsıyla ve ‘aşkı
derdi ile bu ḥāle girip dā‘imā böyle
şahrālarda gezip beytler

90. **ve:**

Sayfa 151

Satır: 11

Bağlaç.

oḥşadı Ve âdemlerine
Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
dahı yemek getirdi

91. ve:

Sayfa 153

Satır: 22

Bağlaç.

nefis yemekler yiyip laṭif şerbetler
içildikten soñra biraz beñzi
yerine gelip günden güne
güzellenmege başladı Ve her gün
Nevfel

92. ve:

Sayfa 157

Satır: 9

Bağlaç.

niyâz eylerdi Ve Nevfel ‘askerinden
biri Leylâ ‘askerinden bir
âdemi urursa İlahî ḳolun ḳopsuñ
derdmendi helâk eyledi Āh vâh

93. ve:

Sayfa 157

Satır: 21

Bağlaç.

şulḥ u şalâḥ olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn

olup şulḥa ṭâlib olduḡu ġâyet gücüne
gelip ḳasâvetlendi Yanında

94. ve:

Sayfa 157

Satır: 24

Bağlaç.

olanlar teselliler verip

Öyle olur efendim elem çekmek ġâlib
ve maḡlûb olmak

95. ve:

Sayfa 159

Satır: 7

Bağlaç.

cefânız muḳaddemâ bu bî-çâreye
bulaşdıñız Niçe va‘dler ve luṭflar
eyledikde benim sultânım bu bir olmaz
işdir Hemân bir ḳaç gün

96. ve:

Sayfa 159

Satır: 13

Bağlaç.

erişdirir diyü kendi güşe-i vaḥdetime
ve taḡlarda olan zevḳ
u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânıñ devesi yularını

97. ve:

Sayfa 159

Satır: 14

Bağlaç.

erişdirir diyü kendi gūşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk
u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânîñ devesi yularını

98. ve:

Sayfa 159

Satır: 16

Bağlaç.

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidāl olup iki taraftan bu
kadar âdemler telef oldu Ve yine bir
maşlahat gidermeyip görülmeyip

99. ve:

Sayfa 163

Satır: 10

Bağlaç.

Nevfel ne kadar ki luğflar edip ri'āyet
edegördü Çāre olmadı
Dağı ziyāde efgānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

100. ve:

Sayfa 163

Satır: 20

Bağlaç.

ma'şūkum olan bī-çāre Mecnūna verip
iki 'āşık u ma'şūk bir yere
gelip bunca zamāndan beri çekdiğiñiz
zahmetleri ve hasretleri

101. ve:

Sayfa 165

Satır: 1

Bağlaç.

ve biz 'āşıklar ağıladıp dağı
düşmānlarımızı güldürüp bir dağı
kim şāhib çıkılıp yardım eyleye
Evvelde bir kuyruklu yıldız idi kim

102. ve:

Sayfa 165

Satır: 9

Bağlaç.

Nevfeliñ 'askeriniñ elinden tarmār
olup ve zebūn olup ammā
işitdiklerinde
babası mahzūn olup bir niçe âdemler
ile Nevfeliñ huzūruna

103. ve:

Sayfa 165

Satır: 13

Bağlaç.

Bu defa murādım mūmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
kabîlemiz halkı Nevfel ellerinde zebûn
olup şimdi babam beni

104. **ve:**

Sayfa 165

Satır: 30

Bağlaç.

u şahrâları dolanıp gözlerinin yaşı ile
ortalığı lalezara döndürüp gece
ve gündüz feryād u fiğanlar edip
gezerken nā-gāh bir avcının üzerine

105. **ve:**

Sayfa 167

Satır: 8

Bağlaç.

olduğunu gördükde Leylā hâtırına
gelip
Şimdi benim cânım da böyle anası ve
babası elinde giriftâr

106. **ve:**

Sayfa 167

Satır: 18

Bağlaç.

degin haylî zahmet çekdim Şimdi
boğazlayıp kimini ehl-i

‘ıyālîme kimini yiyip ve kimisini de
satıp akçasını kendime nafağa

107. **ve:**

Sayfa 171

Satır: 26

Bağlaç.

Sözün toğrusu budur ki ben fakîr-i bî-
çāreyim ki ahlā bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kâdir degilim bir ihtiyārım ve

108. **ve:**

Sayfa 173

Satır: 7

Bağlaç.

yıllardır sitem-i hicrân oduna
yanmaktadır Ve dahı diyesin kim
kâfirin zindânında esîr idi Şimdiki
hâlde bahāya kesilip çıkmıştır

109. **ve:**

Sayfa 173

Satır: 11

Bağlaç.

biraz kendüden yaña hem akçe istemez
ve hem gāyet zebûn olmakla
maḥal-i merḥamet olup

110. ve:

Sayfa 173

Satır: 20

Bağlaç.

Ey benim nāzenīn ü şīvekārım Hālīme
merḥamet edip bir nażar
eyle ki şimdi seniñ zūlfüñ sevdāsı beni
böyle zencīrlere urdu Ve

111. ve:

Sayfa 173

Satır: 21

Bağlaç.

ḥasretiñ beni bī-ḳarār edip böyle eli
bağlı ve yüregi dāğlı ḳapıña
getirdi Eger ḥatālar edip üstüñüze
Nevfeliñ ‘askeriyle getirdigimde

112. ve:

Sayfa 175

Satır: 18

Bağlaç.

Her ṭarafdan nāmlı nāmdār kimesne
her ḳulaḳdan ‘āşık olup ol māh-
pāreniñ
biñ cānla ‘āşıkı müşterisīsi oldular Ve
dediler ki

113. ve:

Sayfa 175

Satır: 19

Bağlaç.

Vuşlat gülzārına girip yañağı güllerine
ve zūlfü sünbüllerine
erip bu bülbülleri ol bāğa ḳondurmak
sevdāsına düşüp babasına

114. ve:

Sayfa 177

Satır: 3

Bağlaç.

zaḥmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç
olur Aralık yerde birbirinize
‘adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve
geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

115. ve:

Sayfa 177

Satır: 16

Bağlaç.

yās u mātemler eyledi
Bes düğün olup ḳabīleniñ kızları ve
ḥatunları gelip

116. ve:

Sayfa 177

Satır: 20

Bağlaç.

Ağzınız kurusun der idi
Ve çengiler gelip ortalık yerde
şenlikler oldukça aślā gülmeyip

117. **ve:**

Sayfa 177

Satır: 27

Bağlaç.

olup ağızlarını cevāhirler ile tldurup
niçe in ‘āmlar ve ihsānlar eyledi
Bir zamāndan şöra Leylā geldikde
İbn-i Selām niçe tabaklar

118. **ve:**

Sayfa 177

Satır: 29

Bağlaç.

cevāhirler ve altın saçıp halk yağma
eylediler Andan şöra ‘azīm
ziyāfetler olup bir mübārek vaktde
İbn-i Selāmı içeri koydular

119. **ve:**

Sayfa 177

Satır: 32

Bağlaç.

İbn-i Selām içeriye girdi Leylānıñ
cemālin gördükde ‘aklı başından

gidip yıkıldı Cāriyeler yüzüne gül-
ābları saçıp elini ve ayağını

120. **ve:**

Sayfa 179

Satır: 5

Bağlaç.

Haylī luṭflar eylediñiz Lākin ben
kuluñuzdan ‘acabā ne cürm ve
ne günāh şadır oldu ki şuçumu beyān
eylemedin böyle ğazaba

121. **ve:**

Sayfa 179

Satır: 19

Bağlaç.

Ve Mecnūn dīvānesi olduğı bilinip
‘āşikāre oldu Artık
‘ār nāmūsu bırağıp anası ve babası ve
kocası korkusundan geçip

122. **ve:**

Sayfa 179

Satır: 20

Bağlaç.

Ve Mecnūn dīvānesi olduğı bilinip
‘āşikāre oldu Artık
‘ār nāmūsu bırağıp anası ve babası ve
kocası korkusundan geçip

123. **ve:**

Sayfa 179

Satır: 20

Bağlaç.

Ve Mecnûn dîvānesi olduğu bilinip

‘āşikāre oldu Artık

‘ār nāmûsu bırağıp anası ve babası ve
kocası k rkusundan geçip

124. **ve:**

Sayfa 179

Satır: 21

Bağlaç.

m btel  ve ma abbete girdi Her gün

Mecn n tarafından esen yel

ile i tiy klar edip

125. **ve:**

Sayfa 179

Satır: 23

Bağlaç.

Benim c n nım olan ma z num

Mecn num  ağ ve esen midir

‘aceb ol derdmendi b -  re şimdi

benim h limden ve bu t ze

126. **ve:**

Sayfa 179

Satır: 24

Bağlaç.

Benim c n nım olan ma z num

Mecn num  ağ ve esen midir

‘aceb ol derdmendi b -  re şimdi

benim h limden ve bu t ze

127. **ve:**

Sayfa 181

Satır: 14

Bağlaç.

Ey b -  re Mecn n bunca yillardan

beri yoluna c nlar verip

‘a kla  a r larda gezip ve y b nlarda

düşüp y r-i vef d rım

128. **ve:**

Sayfa 181

Satır: 15

Bağlaç.

ve n zen n c n nım dedikleri fitne-i

cih n ki  demi n öyle c n nı

olma dan ise olmaması yigdür Bunca

zam ndan beri seni le ‘ahd  

129. **ve:**

Sayfa 181

Satır: 17

Bağlaç.

peymānlar edip senden ğayrı kimse ile
yār olmam Ve maḥabbetimin
ancaḳ sañadır diyü söyledigi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

130. **ve:**

Sayfa 181

Satır: 21

Bağlaç.

bir yere gelip birbirinden murād alıp
verdiler Ve kendi ‘ālemlerinde
olup dā‘imā zevḳ u şafā sürmede sen
ise bu ḥālden ḥaberiñ yok

131. **ve:**

Sayfa 181

Satır: 24

Bağlaç.

Bī-ma‘nā yere şahrālarda gezip žāyi‘-i
evḳāt edip feryād u fiğān
eylemekden ğayrı kārın yok Ve hem
saña olan žulm cihānda bir

132. **ve:**

Sayfa 183

Satır: 7

Bağlaç.

Çāre olup feryādını kesmedi ve hem
ḥerifin böyle iki dürlü söz

söylediginden bir yalancı ḳaltabān
ādem olduğunu anlamışdı Lākin

133. **ve:**

Sayfa 183

Satır: 25

Bağlaç.

yüreklere ekiverdiñ Ve elimde olan
etegiñ ucunu ḳaḅı el ile çekdiñ
Ve benim başıma şahrāları dar edip
kendiñ varıp aġyār ile yār

134. **ve:**

Sayfa 183

Satır: 26

Bağlaç.

yüreklere ekiverdiñ Ve elimde olan
etegiñ ucunu ḳaḅı el ile çekdiñ
Ve benim başıma şahrāları dar edip
kendiñ varıp aġyār ile yār

135. **ve:**

Sayfa 185

Satır: 31

Bağlaç.

gözleri içine batmış Ve yılan gibi toza
topraġa yuvalanıp dört ḳat
olup yatmış

136. ve:

Sayfa 187

Satır: 4

Bağlaç.

Luṭf edip ben bî-çāreyi kendi ḥālīme
 koyup uyķumu uķurma
 Ve cānānımın ḥayālīni ūrkūdūp
 kaçırma dedikde babası bî-çāre

137. ve:

Sayfa 187

Satır: 11

Bağlaç.

nażar etdi Gördü ki maḥşer ḥalkı gibi
 başdan ayağa ‘üryān ve gövdesi
 yaralarla biryān olduğunu gördükde
 yanınca bir ḳat esbāb

138. ve:

Sayfa 187

Satır: 16

Bağlaç.

Ey benim ciger gūşem oğlum İnsānıñ
 ḥayvānlarla münāsebeti
 nedir ki anlarla olup vaḥşīler gibi
 ādemden kaçarsın ve bunuñ gibi

139. ve:

Sayfa 187

Satır: 17

Bağlaç.

vīrāne mağāralarda nice bir yatıp
 ḳalırsın Ve güzel ‘ömrünü bî-ma‘nā
 yerlere zāyi‘ edip nāzenīn ‘ömrüñü
 aķarşu gibi ṭırmadın gitmededir

140. ve:

Sayfa 187

Satır: 29

Bağlaç.

otururlar Bunca zamāndan beri ata ve
 dedeler

141. ve:

Sayfa 189

Satır: 5

Bağlaç.

ḳabīleye gidelim ve gözüm görürken
 seni yerimde oturdup her ne ḳadar
 mālım varsa cümlesini saña teslīm
 edeyim Ve ḥāl-i ḥayātımda

142. ve:

Sayfa 189

Satır: 6

Bağlaç.

ķabīleye gidelim ve gözüm görürken
seni yerimde oturdup her ne ķadar
mālīm varsa cümlesini saña teslīm
edeyim Ve hāl-i hayātımda

143. **ve:**

Sayfa 189

Satır: 7

Bağlaç.

seni yerimde görüp şād olayım Ve bir
iki günlük ‘ömrümü seniñle
geçirip āhır ‘ömrümde bir ķaç gün ben
de şād olayım diyü vāfir

144. **ve:**

Sayfa 189

Satır: 17

Bağlaç.

Ey benim şefķatli ve merķametli
babacığım bilir mi ki eyledigiñ
naşihatlar hep cümle güzel baña ķayrlı
sözlerden ben de biñ ile

145. **ve:**

Sayfa 189

Satır: 24

Bağlaç.

ben bī-ķuzūru bende ķükümüne rām
oldum Bes ‘aşķ sevdāsı düşen

kimesneniñ her ne ķadar mālī ve
menālī olsa gözüne zerre ķadar

146. **ve:**

Sayfa 191

Satır: 12

Bağlaç.

Benim öldüğüm işitdikde üstüme gelip
beni gömdüklerinde sen de
bir avuç toprak atıp bulunasın Ve beni
ķayr-du‘ādan ferāmuş etmeyip

147. **ve:**

Sayfa 191

Satır: 30

Bağlaç.

Ve soñra varıp babasınıñ mezārını
bulup üzerine düşüp bir
zamān bī-ķuş olup aķlı gitdi Ve
kendüye geldikde feryāda başlayıp
dedi ki

148. **ve:**

Sayfa 195

Satır: 9

Bağlaç.

geçenleriñ ve yoldan geçen ādemler
Mecnūna yemek gönderirlerdi
Yāhūd aķvālın şorarlardı Ħayvānlar
gelen ādemleri gördükde ķaçışıp

149. ve:

Sayfa 197

Satır: 19

Bağlaç.

etmeyip ellerinden hālās oldun Bunuñ
sırrı ve hikmeti nedir bize
beyān eyle dedikde cevān da

150. ve:

Sayfa 201

Satır: 12

Bağlaç.

işitdikde feryād u fiğan edip bir zamān
iki taraftan ağlaştılar
Āhir Mecnūnuñ şabrı ve taḥammülü
ve dermānı kalmayıp

151. ve:

Sayfa 201

Satır: 12

Bağlaç.

işitdikde feryād u fiğan edip bir zamān
iki taraftan ağlaştılar
Āhir Mecnūnuñ şabrı ve taḥammülü
ve dermānı kalmayıp

152. ve:

Sayfa 213

Satır: 3

Bağlaç.

Cānānıñ olan Leylā niçe demler idi ki
iştıyākıñ üzerine ve
āteşine kebāb olur Seni yanına da‘vet
eylemege biñ cānla tālīb idi

153. ve:

Sayfa 131

Satır: 19

*İki kelime veya iki cümle arasına
girerek aralarında bir bağ olduğunu
anlatan bir bağlaç.*

üzüldü Ve nāmım maḥbūblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürürundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

154. ve:

Sayfa 131

Satır: 23

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

kalķar ve ne şekl muşāhibler ile nāz u
niyāz edip şalınmaķdadır
‘Aceb bu ‘āşık-ı bī-çāre derdmend-i
āvāresiniñ hālinden haberi var

155. ve:

Sayfa 191

Satır: 6

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

haberini işidip bildi ki her ne kadar
sa'y u tedbîr eyleser bu iş
bitmez ve emrine râm olup kabîleye
gitmez Me'yûs olup Mecnûna

156. ve:

Sayfa 207

Satır: 15

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Ve ol cânımı cânân yolunda fedâ
eylediği gibi ben de cânımı
cânân uğruna kurbân eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnûna

157. ve:

Sayfa 215

Satır: 11

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

ve firâk günleri muhâsebesinden bir
işini beyân eylemeyip
hayrâna taldıñ ve 'aqlını almış dîvâne
gibi bakıp kaldıñ Hem biraz

158. ve:

Sayfa 215

Satır: 12

"Ve, ayrıca, bir de."

anlamlarında kullanılan bağlaç.

ve firâk günleri muhâsebesinden bir
işini beyân eylemeyip
hayrâna taldıñ ve 'aqlını almış dîvâne
gibi bakıp kaldıñ Hem biraz

159. ve:

Sayfa 129

Satır: 11

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

dahı küçücükdür olmağla ere verecek
vaḳti degildir ve hem cihâzı
dahı hâzır degildir Şimdilik ferâğat
ediñ vaḳti geldikde sizden 'aziz

160. ve:

Sayfa 131

Satır: 25

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

mı Ve benim böyle âteş-i miḥnetler ile
yanıp yakıldığımız bilir mi
ola Ne var idi bir kerre bir selâm ile bu
hasreti bî-çâreniñ bir

161. ve:

Sayfa 137

Satır: 13

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Ey gözüm nuru ve gönüm sürürü
oglum Bu seniñ sevdāñ
ne dükenmez sevdadır dedikde
Mecnūn babasınıñ ayağına düşüp

162. **ve:**

Sayfa 137

Satır: 26

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

eyledi Babası Mecnūnuñ bu cevābını
iştidikde āh edip
Be hey oğul Ben seniñ bu hāliline nice
taḥammül edeyim ve seni

163. **ve:**

Sayfa 139

Satır: 24

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

yere erişdirir Eger ibtidā bī-ma'nā şey
görünür Ammā soñu kemāl-i
hāldir 'Āşıklar melāmet taşından
kaçmazlar Ve 'ār nāmūs nedir

164. **ve:**

Sayfa 145

Satır: 2

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

aşlā yüzü gülmeyip gönü açılmadı Ve
gönlünden der idi ki

Baňa bu gülşen yārsiz külhān ve her
yāriñ āyinesi gözüme

165. **ve:**

Sayfa 145

Satır: 27

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

hemān bunu erkenden n'eylersen eyle
deyip ve şarıp şarmalayıp bir
münāsib yere veregörün yohsa soñra
'ilāc eylemek güç olur deyip

166. **ve:**

Sayfa 153

Satır: 19

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

ki Mecnūnu ḥamāma getirip yudular
Ve başını tırāş edip pāk ü pākize
libāslar ile bir ādem kıyāfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

167. **ve:**

Sayfa 161

Satır: 23

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

bizi 'ayblar Ve hem Mecnūn da bir
dīvāne-meşreb ādemdir Belki bir
kaç günden soñra kızdān uşanıp bir
gayrı sevdāya düşer Bes münāsib

168. ve:

Sayfa 163

Satır: 4

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Varıp Hayfler ki siziñ sözüñüze inanıp
iki kerredir ki yanıñıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

169. ve:

Sayfa 169

Satır: 31

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

tağlar aşıp şahrâları geçerdî ve beytler
okuyup feryâd u figân ile
gözlerinden kanlı yaşlar döküp bu hâl
üzre çekilip giderken güneşin

170. ve:

Sayfa 177

Satır: 4

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

zahmet olur Ve hem İbn-i Selâma güç
olur Aralık yerde birbirinize
‘adâvet peydâ olur Emr siziñdir Ve
geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

171. ve:

Sayfa 183

Satır: 3

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Nihâyet aşlâ yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḥabbetiñ üzre ber-ķarâr olup ğayrı
kimseye râm olmak muḥâldir

172. ve:

Sayfa 187

Satır: 2

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Babası olduğunu seçemeyip
Kimsin ki baña bu lutfu eylersin ve
nereden gelip nereye gidersin

173. ve:

Sayfa 187

Satır: 14

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

bile getirmişdi Çıkarıp giydirip kuşatdı
Ve naşîḥat edip dedi ki

174. ve:

Sayfa 189

Satır: 29

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Buyurduĝuñuz üzre ḳabilemize ḥâkim
devlete ve ne ḳadar mâl daḥı

verirseñiz yābān yerlerde gezip
vaḥşileriñ naşihat eylemege degmez

175. **ve:**

Sayfa 191

Satır: 1

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

‘afv edip babalık ḥaqqını ḥelāl edesin
ve beni gelmiş yerine
koyup devletle varıp devletle varıp
gidesiz Ve cihān tırduqça

176. **ve:**

Sayfa 193

Satır: 2

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

rūzgār beni ḥidmetinden ayırıp
sağlığıñda bir işiñde bulunmayıp
‘ākıbet dünyādan baña incinip gitdiñ
Ve baña bunca naşihatler

177. **ve:**

Sayfa 193

Satır: 4

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

etdiñ yalvara gördüñ Ḥayf ki cihānda
bir kerre sözüñü tıtmadım
Ve ğamla seni bir gece bile ve rāḥat
üzre yatmadım deyip bu ḥāl

178. **ve:**

Sayfa 201

Satır: 7

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

İşde cānānıñ karşıda oturup saña selām
eyledi Ve bir iki beyt
oğusun diyü niyāz eyledi dedikde
Mecnūn da cūş u ḥurūşa gelip

179. **ve:**

Sayfa 203

Satır: 16

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

El-kışsa Leylā Zeydi kendi sırlarına
maḥrem edip dā‘imā
yanına çağırıp muşahabet ederlerdi Ve
Mecnūn gāh gāh ḥaber

180. **ve:**

Sayfa 203

Satır: 27

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

yedim ve yine ‘aşk u maḥabbetimin
eksilmeyip dā‘imā ber-ḳarār ḥalk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

181. **ve:**

Sayfa 203

Satır: 32

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

182. **ve:**

Sayfa 209

Satır: 13

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

bulup Leylânîñ selâmını ve Fülân gün
gelsin dedigini bir bir beyân
eyledi Mecnûn da şafâsından rakşa
girip şâd oldu

183. **ve:**

Sayfa 209

Satır: 17

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

bir eski pösteki bulup arkasına verip
bir ip ile bağladı Ve başına bir
depesi delik külâh giydirip kırk yıllık
dilenci kıyâfetine koyup bir

184. **ve:**

Sayfa 215

Satır: 1

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

bir şey olmadı Ve aslâ hâtırlarına vişâl
ümîdi gelmeyip

hemân cemâl esîrine kanâ'at
eylemişlerdi

185. **ve:**

Sayfa 215

Satır: 19

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

dutup bende tâb u tüvân kıomadı Ve
söze kâdîr olsam bile 'âşıkîñ bir
bilinmedik nesi var ki söyleyem Hep
hasb-i hâlimdir ma'lûm

186. **ve:**

Sayfa 215

Satır: 23

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

ki ol devlete erdim Ve seni bir kerre
dahı gördüm Çünkü murâdîma
nâ'il oldum Ğayrı söz kalmayıp işim
tamâm oldu Gerçi şimdi seniñ

187. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 2

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

nişân bulmaya ve derd ile sine-çâk
edip yakasın feryâd u

figānından kılmaya ve bir vāsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

188. **ve:**

Sayfa 223

Satır: 6

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la'l ü cevāhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

189. **ve:**

Sayfa 223

Satır: 11

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

bir gūne ta'ām ve şarābü'l-kevşer
getirip önlerinde komağda
Zeyd bu hāli gördükde ihtiyāra şordu
Bu taht üzerinde olanlar

190. **ve:**

Sayfa 223

Satır: 16

"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Bu iki yār-i şādık çünkü cihāndan nā-
murād olup birbirine
ermediler Ve hiç rāhat yüzü
görmediler Hāk Te'ālā hāzreti

191. **ve:**

Sayfa 131

Satır: 13

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

Ve nāleler edip der idi ki
Şimden soñra baña artık vuşlat kapısı
kapanıp hicrān yolları

192. **ve:**

Sayfa 133

Satır: 23

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

eylemekdir Ola ki Hāk Te'ālā seni bu
belālardan hālāş eyleye ve
sevdānı ref' edip evvelki gibi saña
ihsānlar eyleye dedikde hemān-dem

193. **ve:**

Sayfa 143

Satır: 11

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

Ve yoldan gelip geçen kimesneleriñ
ağzından bî-çāre Mecnūnuñ
kendi hakkında söylediği beytleri
işitdikçe karşıısından kendi de

194. ve:

Sayfa 143

Satır: 17

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

Lākin zarīfler kıssaya vākıf olup ‘āşık
olduğunu ańladılar Ve
ta‘n edip başına kaķdılar

195. ve:

Sayfa 147

Satır: 15

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

şaplanıp biñ cānla ‘āşık oldu Ve kimiñ
kızı olduğun haber alıp āh
vāhlar edip dönüp kabīlesine geldikde
akrānlarından niçe ulu

196. ve:

Sayfa 171

Satır: 26

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

Sözün toğrusu budur ki ben fakīr-i bī-
çāreyim ki ašlā bir yerden
bir akçe gelirim yokdur Ve işe güce
kādīr degilim bir ihtiyārim ve

197. ve:

Sayfa 191

Satır: 2

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

‘afv edip babalık hakkını helāl edesin
ve beni gelmiş yerine
koyup devletle varıp devletle varıp
gidesiz Ve cihān turdukça

198. ve:

Sayfa 191

Satır: 29

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

Ve soñra varıp babasınıñ mezārını
bulup üzerine düşüp bir
zamān bī-hūş olup aklı gitdi Ve
kendüye geldikde feryāda başlayıp
dedi ki

199. ve:

Sayfa 195

Satır: 28

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

aşlan-hāneye varıp akçeler verip bir
kaç koyun getirip
ve kendi eliyle arslanlara verirdi Ol
hayvānlar her gün yanlarında

200. **ve:**

Sayfa 199

Satır: 15

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

Ve kalkıp ihtiyâr ile el ele verip dahı
yürüdüler Birbiriyle
muşahabet edip yola girdiler

201. **ve:**

Sayfa 209

Satır: 20

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

tenhâ yerden çekilip gitdiler Ol
mahalde geldiler kim Leylâ da erişip
peştemâli kuşanıp kazanı ortaya alıp
ve eline kepçesini alıp gelen

202. **ve:**

Sayfa 209

Satır: 33

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

dünyâlar anıñ oldu Ve yine tağlarda
gidip kendin ‘âleminde oldu
Rivâyet olunur ki çünki bu hâl

203. **ve:**

Sayfa 213

Satır: 13

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

Ve kalkıp Kandesin cânân deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesâ‘ir vahşî can-
verler ise Mecnûndan ayrılmayıp

204. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 20

*"Bundan sonra" anlamında
bağlaç.*

Leylânıñ öldüğünden haberdâr olup
yakasını pâreleyip kendisini
yerden yere urdu Ve siyâh mâtem
libâslarını giyip gözlerinden kanlı

205. **ve:**

Sayfa 141

Satır: 13

"Artık" anlamında bağlaç.

edip ve kararını târ-mâr eyledikde
Yâhû sizi deyip şahrâlara çekip
ve dîvâne gönlünü eglemek için bir
yerde karar etmeyip tağı ve

206. **ve:****Sayfa 193**

Satır: 10

Bağlaç.

Ba‘dehu rivāyet olunur ki Mecnūnūñ
 bir taraftan Leylā derdi
 ve bir taraftan babasının öldüğü elem
 cānına kār edip ziyāde perīşān

207. **ve:****Sayfa 195**

Satır: 24

Bağlaç.

Cevān da fikr edip
 Eger pādişāh bir gün baña ğāżab edip
 olursa ve arslanlara atarlarsa

208. **ve:****Sayfa 203**

Satır: 24

Bağlaç.

vaşl olup murādın hāşıl olur idi Böyle
 vahşī hayvān gibi ādemden
 kesilip şahrālarda hayvānlar ile
 geçinmeniñ ne fā‘idesi ve ne ma‘nāsı

209. **ve:****Sayfa 203**

Satır: 34

Bağlaç.

ādem degilsin Eger cānānımdan bir
 haber ile geldin ise hoş
 geldiñ şafā geldiñ Başım üstünde yeriñ
 vardır Ve eger baña

210. **ve:****Sayfa 205**

Satır: 3

"Ancak" anlamında bağlaç.

‘aşkın dadını almamışdır Ve ‘āşık
 olmağı ancak nefsinin teķāzāsını
 şalmışdır ‘Aşk bir hümādır ki bir
 kimesneniñ başına sāye şaldıkda

211. **ve:****Sayfa 205**

Satır: 6

Bağlaç.

anı pādişāh edip bu fānī dünyānıñ
 zevk ü şafāsından el çekip giyip
 kuşanmağdan geçer Ve bir şarāb içir
 ki kıyāmete dek mest olup

212. **ve:****Sayfa 205**

Satır: 7

Bağlaç.

ayıkma ve degme açlıktan bî-tâb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi ‘aşkı
düşünde bile görmediñ Ve haqîkat-i
hâle ermediñ Baña bundan bahş

213. **ve:**

Sayfa 205

Satır: 8

Bağlaç.

ayıkma ve degme açlıktan bî-tâb
olup bilmezsiñ bunuñ gibi ‘aşkı
düşünde bile görmediñ Ve haqîkat-i
hâle ermediñ Baña bundan bahş

214. **ve:**

Sayfa 205

Satır: 24

Bağlaç.

murâdı Mecnûn idi
El-kışşa İbn-i Selâmı defn eylediler Ve
niçe günler yâs u

215. **ve:**

Sayfa 207

Satır: 5

Bağlaç.

zelzele verdi Gâh şafâsından raksa
girip ve gâh Bu gün ol helâk

olduysa benim de yarın olmam
muğarrerdur deyip feryâd u figân

216. **ve:**

Sayfa 207

Satır: 24

Bağlaç.

haṭâ ola Zîrâ cânını saña ısmarladı
demekdir deyip da‘vâsını işbât
edip ve Mecnûnu ilzâm eyledikde
Mecnûn da bu ‘âşıkâne sözden

217. **ve:**

Sayfa 207

Satır: 25

Bağlaç.

şâd olup Zeydi koşup ve gözlerini
öpüp
Bâreka’llah birâder güzel dediñ deyip
bir miqdâr oturdular

218. **ve:**

Sayfa 211

Satır: 14

Bağlaç.

uçurdular Daḥı degildir bu tarafından
Leylâ ise kabîlesine gelip anası
ve babası ile hâl ü hâtır tıruşdular
Niçe zamân oturup

219. **ve:**

Sayfa 213

Satır: 23

Bağlaç.

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
yere gelip şöhet eylemege başladılar
Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
Mecnûn ile bile gelen

220. **ve:**

Sayfa 213

Satır: 29

Bağlaç.

Leylâdan Mecnûna bir söz var ve ne
Mecnûndan Leylâya bir söz
var Ağızları mührlenip birbirine
bakmadan gayrı

221. **ve:**

Sayfa 215

Satır: 4

Bağlaç.

‘Âkıbet Leylâ dedi ki
Ey muhibb-i şâdıkım ve cân u
gönûlden ‘âşıkım bunca

222. **ve:**

Sayfa 215

Satır: 5

Bağlaç.

zamândan beri derd-i ‘aşkla nālân ve
âteş-i hasretle biryân olup
feryâd u figânları gönüllere erişip
gözlerinden kanlı yaşlar şahrâları

223. **ve:**

Sayfa 215

Satır: 14

Bağlaç.

da muşahabet eyleseñ dedikde
Mecnûn da cevâb verip
Ey benim maḥbûb-ı şîvekârım ve eski
yârim Hâk Te‘âlâ

224. **ve:**

Sayfa 215

Satır: 21

Bağlaç.

mazeretiñ yok ḥâk-pâye ‘arz edecek ve
cümle sözden maḥşûd bir kerre
mübârek cemâliñi dünyâ gözüyle
görmek idi Hâkka yüz biñ şükrler

225. **ve:**

Sayfa 217

Satır: 1

Bağlaç.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşanlar ve yırtıcı
hayvânlar dağı ardına düşüp gitdiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

226. **ve:**

Sayfa 217

Satır: 3

Bağlaç.

vişâlden soñra ğayrı zevke ve şevke
şâd olmuşdu Her kânğı tarafa
baksa Leylâdan ğayrı bir şüret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

227. **ve:**

Sayfa 217

Satır: 9

Bağlaç.

gülleri ve bülbülleri nālân iken hazân
vaḳti geldikde cümlesi perîşân
olup ağaçlar yapraqsız kalıp çimenler
kuruyup bülbüllerin zevk u

228. **ve:**

Sayfa 217

Satır: 19

Bağlaç.

Gözüm nuru saña ne oldu ve gül
cemâlin şoldu dedikde Leylâ

da gözünü açıp anasını başı ucunda
gördükde âh edip dedi ki

229. **ve:**

Sayfa 217

Satır: 24

Bağlaç.

eylemek yanımda ‘ilâca müte‘âllık söz
söylemek olmaz dedi

Zîrâ bilir mi ki derdim ‘ilâcı kabûl
eylemez ve hastalığıma hiç

230. **ve:**

Sayfa 217

Satır: 27

Bağlaç.

ve baña hakkınızı helâl eyleyiñ deyip
anasının elini öpüp yüzüne
yüzüne sürdü Ve dediki

231. **ve:**

Sayfa 217

Satır: 28

Bağlaç.

ve baña hakkınızı helâl eyleyiñ deyip
anasının elini öpüp yüzüne
yüzüne sürdü Ve dediki

232. **ve:**

Sayfa 217

Satır: 30

Bağlaç.

Ey benim şefkatli vâlidem senden ricâ
ederim ki ben öldükden
şoñra tâbütumuñ üstünü güllerle ve
sünbüllerle tertîb edip kefenimi

233. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 1

Bağlaç.

nişân bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaķasın feryād u
figānından kılmaya ve bir vāsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

234. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 5

Bağlaç.

zamāndan beri benim yolumda cān ve
başdan geçip şahrālarda ‘üryān
ve yār-i şādıkımdır Sizden ricâ ederim
ki başıñızda ‘azîz tutuñ

235. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 6

Bağlaç.

zamāndan beri benim yolumda cān ve
başdan geçip şahrālarda ‘üryān
ve yār-i şādıkımdır Sizden ricâ ederim
ki başıñızda ‘azîz tutuñ

236. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 8

Bağlaç.

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cānlar
verdiğiñ Leylā bu fānî dünyādan
gidip seniñ maħabbetiñle topraklara
girdi ve ‘ömrünü seniñ ‘aşkın

237. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 9

Bağlaç.

sevdāsıyla tamām edip bu cihāndan
ğamıñla gitdi ve hālā yitdi Ya‘ni
yerde vişāliñden arzūsu hātırından
gitmemişdir Olan ‘aşkıñdan ferāğat

238. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 11

Bağlaç.

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
akıtdı ve cānān diyerek cān

verip cihāndan gitdi Anası çünki
Leylānıñ dünyādan gitdigini

239. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 30

Bağlaç.

kan ağlasınlar Ümīdimiz bağına hāzān
yelleri esdi gülistānın perīşān
eyledi ve rüzgār ol servi boylu
Leylānıñ gül cemālini şoldurup kara

240. **ve:**

Sayfa 219

Satır: 33

Bağlaç.

Ve niçe zamān meyyit gibi yatıp
ba‘dehu

241. **ve:**

Sayfa 221

Satır: 4

Bağlaç.

üstüne düşüp ‘aqlı başından gitdi Bir
zamāndan şoñra kalkıp mātemler
eyledi Ve niçe günler mezārı başını
bekleyip tağlara düşdü Mecnūnuñ

242. **ve:**

Sayfa 221

Satır: 5

Bağlaç.

bundan şoñra artık şabrı ve taḥammülü
kalmayıp feryād eyledi
Yanında olan ḥayvānlar ürküşüp
kaçarlardı Mecnūn da Leylānıñ
mezārı

243. **ve:**

Sayfa 221

Satır: 9

Bağlaç.

zārilerle cihānı dutup firāk-ı yār ile
ḥālī diğēr-gün olup ve kendi gāyet
zebūn olmuşdur Bu ḥāl üzre niçe
zamān geçip āḥir Leylānıñ firākı

244. **ve:**

Sayfa 221

Satır: 13

Bağlaç.

gözlerinden kanlı yaşlar döküp feryād
u fiğānlar eyledi Ve elini kaldırıp
Cenāb-ı Ḥaḳ Te‘ālā dergāhına bu
yüzden tazarru‘ edip niyāzlar

245. **ve:**

Sayfa 221

Satır: 19

Bağlaç.

buluşdurasın deyip Leylânîñ mezârını
kucaklayıp üstüne düşdü Ve
bunun gibi niyâzlarla cânını Hakkâ
teslîm edip Mecnûn da çünkü bu

246. **ve:**

Sayfa 221

Satır: 28

Bağlaç.

Mecnûnuñ vücûdu mahv olup ancak
kemikleri kaldı Nâ-çâr dağılıp
her biri bir tarafa gitdi Mecnûnuñ
akrabâ ve ta'allukâtından gelip

247. **ve:**

Sayfa 223

Satır: 5

Bağlaç.

şular akar ve dürlü dürlü ağaçlar ile
toptolu taşları la'l ü cevâhir
ve toprağı misk ü 'anber içinde güller
açılmış üstünde bülbüller

248. **ve:**

Sayfa 223

Satır: 10

Bağlaç.

birbirine cām şunup gâh da muşahabet
edip тұrmadın zevk ü şafâ
eylemekde ve bir ihtiyâr kimse
bunların hizmetlerinde тұrup her
demde

249. **ve:**

Sayfa 223

Satır: 24

Bağlaç.

Ruḥları'çün fâtiḥa şalavat
Temmetü'l-kitâb fî sene semân ve
sittîn ve mi'eteyn ba'de'l-elf

250. **ve:**

Sayfa 223

Satır: 24

Bağlaç.

Ruḥları'çün fâtiḥa şalavat
Temmetü'l-kitâb fî sene semân ve
sittîn ve mi'eteyn ba'de'l-elf

vedâ' edip:

1. **vedâ' edip:-**

Sayfa 191

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Vedalaşmak.

gāh gāh cānım için Qur‘ ān-ı ‘azīmü’ş-
 şān okuyup ruhumu şād edesin
 Gözlerinden öpüp vedā‘ edip ağlaya
 ağlaya dönüp kabīlesine

2. vedā‘ edip:

Sayfa 209

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Vedalaşmak, esenleşmek.

baş üstüne murādını ‘arz edeyim
 göreyim ne buyururlar
 Yine bir cevāb olduğda gelirim deyip
 Mecnūna vedā‘ edip çekilip

3. vedā‘ edip:

Sayfa 211

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Vedalaşmak, esenleşmek.

bir gün seni da‘vet edip bir şöhet
 ederiz diyü vedā‘ edip yoluna
 revān oldu

vefā-dār olup:

1. vefā-dār olup:

Sayfa 183

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Vefalı, sadık olmak.

olup servi gibi dā‘imā ber-ķarārım
 deyip kendi kendi buña benzer
 niçe sözler söyleyip feryād eyledi

vefādārlık edip:

1. vefādārlık edip:

Sayfa 123

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Vefa etmek, vefakâr olmak.

edip teselliler verirlerdi Dā‘imā görüp
 gözedip her ne tarafa gitse
 bile giderlerdi Mecnūn da
 yārānlarından sırrını saklamayıp
 kendiye

ve‘l-hāşıl:

1. ve‘l-hāşıl:

Sayfa 139

Satır: 25

Sözün kısası, kısacası.

bilmezler Ve‘l-hāşıl başları cānı ve
 cānları hep terk edip andan
 soñra meydān-ı maħabbete girerler
 Bes lutf edip

velīyyü'n-ni' am edip:**1. velīyyü'n-ni' am edip:****Sayfa 195****Satır: 13****Kelime Tipi: -***Nimetlerin efendisi (Mecnûn).*

edip kulluğunu kabûl edip yanından
ayrılmazlardı Etrâfın tolaşırlardı
Zîrâ tuz ekmek haqqın hayvânlar
bilirlerdi

velīyyü'n-ni' met bilip:**1. velīyyü'n-ni' met bilip:****Sayfa 195****Satır: 29****Kelime Tipi: -***Bir kimsenin nimetinden* *faydalandığı kimse.*

görüp dâ'imâ ni' met verdiklerinde
velīyyü'n-ni' met bilip girdikçe
ikrâmlardı Hayvânlar da yanlarına
varıp bunları oḥşayıp arğaların

2. velīyyü'n-ni' met bilip:**Sayfa 197****Satır: 32****Kelime Tipi: -**

*Bir kimsenin nimetinden
faydalandığı kimse.*

imiş Bes olanca dağlarda olan çünkü
Mecnûnuñ elinden ni' met
yediler Mecnûnu kendilerine
velīyyü'n-ni' met bilip dâ'imâ
yanından

ver-:**1. verip:-ip****Sayfa 163****Satır: 19**

*Bahşetmek, bağışlamak, ihsan
etmek.*

ma'sûkum olan bî-çâre Mecnûna verip
iki 'âşık u ma'sûk bir yere
gelip bunca zamândan beri çekdiğiniz
zahmetleri ve ḥasretleri

2. verip:**Sayfa 169****Satır: 21***(Eline) Vermek, bırakmak.*

avcıya verip elinden üç dâne âhû
yavrucaıklarını alıp âzâd eyledeyim
Şimdi böyle 'üryân olup yanımda bir
ḥabbe kalmadı ki saña

3. verip:-**Sayfa 195**

Satır: 12

Uzatmak, vermek, ikram etmek.

uzağdan bakaarlardı Gelen
 yemeklerden Mecnūn ancak bir iki
 loğma
 yiyip cümlesini hayvānlara verip
 kendilerine veliyyü'n-ni'am

ver:**1. verirler:-****Sayfa 147**

Satır: 24

Vermek.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
 miqdār māl isterlerse verelim
 siziñ gibi devletliye vermezler de yā
 kime verirler dediklerinde İbn-i

2. verse:**Sayfa 165**

Satır: 15

Vermek.

nā-çār olup bir gözü ağlar bir gözü
 güler Mecnūna verse gerekdir
 Yine mi şafā deyip cāzū gözlerine
 sürmeler çekip güzel libāsları

3. verirlerse:-**Sayfa 175**

Satır: 24

Vermek.

Bizim nişānlı dil-berimizdir ihmāl
 eylememek gerekdir Belki bir
 yerden ibrāma rāst gelip nişānlımı
 verirlerse şoñra size güç olup

4. verirseniz:-**Sayfa 189**

Satır: 30

Vermek.

Buyurduğunuz üzre kabīlemize hākim
 devlete ve ne kadar māl dahı
 verirseniz yābān yerlerde gezip
 vahşileriñ naşihat eylemege degmez

5. vermekle:-**Sayfa 155**

Satır: 16

Vermek, ihsan etmek.

iki hasreti birbirine kavuşdurmakdır
 Eger sözünü tutup kıızı
 vermekle rāzı olursanız ne güzel Size
 ikrāmlar edip ne kadar māl

6. verdi:**Sayfa 129**

Satır: 29

Feda etmek.

verdi diyü beni dillerde destân ederler
dedi
Bes Kaysıñ babası vesâ'irleri
Leylâdan ümİdi kaç' eyleyip

7. vereler:-

Sayfa 151

Satır: 30

Feda etmek.

kıyafetinden çıkdım Leylâ ise bir
nâzenîn-perîdir Ne ihtimâldir
ki bencileyin divâneye vereler Cenk
edip zür ile alıverem dersiniz

8. verem:

Sayfa 169

Satır: 23

*Uzatmak, sunmak, ikram etmek,
ihسان etmek.*

verem Eger râzî olursañ saña da
temessük vereyim Bu hayvâncığı
boğazlayıp n'eylersin şalıver dedikde
avcı nâ-çâr olup

9. ver:

Sayfa 161

Satır: 14

Bahşetme, ihسان etme.

ile uşlunuñ arasında ne münâsebeti
vardır ki anı kendimize güyegi
edip 'âlem halkı arasında rüsvây
olavuz Eger elbette ver derseñiz

10. verecek:

Sayfa 129

Satır: 13

Bırakmak veya bağışlamak.

kimseye verecek degilim yâ başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

11. vermeyeler:-

Sayfa 127

Satır: 19

*Vermek. II Leylâ'nın gelin olarak
Mecnûn'a verilmesi.*

ķabîlesinden alçaķ degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne ķadar
aķırlık isterlerse yok demeyip mâllar
verip araya girip bu söz üzre

12. verelim:-

Sayfa 129

Satır: 17

Vermek, ihسان etmek.

derseniz ol vaktde gelip her ne kadar
ağırlık isterseñiz verelim
Sizden aşlā māl dirīg olmaz diyü
ibrām eylediklerinde Leylānıñ

13. verelim:

Sayfa 147

Satır: 23

Vermek, ihsan etmek.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
miqdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

14. vereceklerini:-

Sayfa 149

Satır: 15

Vermek, ihsan etmek.

haber i işitdi Kendisini İbn-i Selāma
vereceklerini tıydu Yüregine dāğ
üzre dāğ olup ğam u ğuşsası ziyāde
olup tenhāsında āh u efgānlar

15. veririz:-

Sayfa 155

Satır: 22

Vermek, ihsan etmek.

eylediklerinde dil-āverler ğazāba gelip
İyi anla böyle dīvāneye biz kız mı
veririz Eger ceng ederlerse

16. verelim:-

Sayfa 161

Satır: 15

İhsan etmek.

emr sizindir verelim Aşlā muḥālefet
yoğdur Lākin cümle kabīle-i
‘Arab ḥalkı bunca zamāndır ki ‘adl ü
dād ederken vardı bir nām-dār

17. verip:

Sayfa 149

Satır: 8

Evlendirmek.

Şafā geldiniz pek güzel biz öyle aşı-
zāde devletlilerden kız degil
yā cānımızı dırīg eylemeziz Baş
üstüne kızımızı aña verip birbirimize

18. verip:-

Sayfa 177

Satır: 6

Evlendirmek.

çekip üzeriñize gelip bu kadar ḥatālar
şavurduñuz Hemān münāsib olan

bir gün evvel İbn-i Selāma verip siz de
ğavğadan emin olursuz

19. verip:

Sayfa 181

Satır: 20

Evlendirmek.

Murādı ancak seni şahrālara şalıp
seyrini çalmaq için ağlaşmadı
Babası kendi rızasıyla İbn-i Selāma
verip niçe günler düğünler ikisi

20. vereceklerin:-

Sayfa 177

Satır: 12

Kızı, biriyle evlendirmek.

Hak Te'ālā birbirlerine mübārek
eyleye dediklerinde çünkü
kendisini İbn-i Selāma nikāh edip
vereceklerin işitdi

21. verdiler:

Sayfa 183

Satır: 2

Evlendirmek.

Murādım seni imtiḥān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmın
kendi rızası yok iken verdiler

22. verip:

Sayfa 201

Satır: 29

Evlendirmek.

getirirlerdi Āḥir-kār kızını bir maldār
kimseye verip Zeydin bağrını
ḥasret āteşiyle kebāb eylediler Bes
bundan sonra Zeydiñ ḥālī daḥı

23. verdi:-

Sayfa 203

Satır: 9

Evlendirmek.

ğayrı kimseye verdi Derdmendin
ḥālını perişān eyledi dediler
Leylā da Zeydiñ aḥvālını işitdikde

24. verip:

Sayfa 167

Satır: 4

(Eline) vermek.

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini şatıp birini ehl-i
'ıyālīme verip anlara nafaқа edeyim

25. verip:

Sayfa 171

Satır: 30

(Eline) vermek.

gezdirip merhamet şāhibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

26. verip:

Sayfa 209

Satır: 22

(Eline) vermek.

fuḡarāya pilāvı üleşdirmege henüz
başladı Hemān dem Zeyd bir
kenārı kırık çanaḡ bulup Mecnūnuñ
eline verip

27. verip:

Sayfa 119

Satır: 12

(Eline) vermek. II Hocaya, okula

göndermek bağlamında.

diyü ol yerde bir mübārek mekteb
ḡocası var idi Ol vilāyet ekābirleriniñ
evlādı gerek kız ve gerek oḡlan olsun
ana verip ta‘līm ü te‘dīp

28. verip:-

Sayfa 127

Satır: 20

*Bahşetmek, baḡışlamak, ihsan
etmek.*

ḡabīlesinden alçaḡ degildir ki ḡızlarını
vermeyeler Ne ḡadar
aḡırlık isterlerse yok demeyip mālār
verip araya girip bu söz üzre

29. vermek:

Sayfa 129

Satır: 27

İhsan etmek.

vermek ‘ākıllı işi degildir Bu ḡuşuşda
beni ma‘zūr dutup ḡātırınıñ
ḡalmasın Ḥalkdan ḡicāb ederim Baḡ
ḡızını şöyle bir divaneye

30. verip:-

Sayfa 155

Satır: 17

Baḡışlamak.

isterseñiz verip şafā-yı ḡātırla dönüp
gideriz Eger ‘inād eyleyip
muḡālefet ederseniz vaḡtiñize ḡāzır
olun Ceng ü cidāl olunmaḡ

31. versin:

Sayfa 161

Satır: 12

Baḡışlamak, ihsan etmek.

görüḡ baḡrı yanmamışdır Biz de
sizden luḡf u kerem umarız

Şunuñ gibi tefekkür etdigi bir
dīvāneye ādem nice kız versin Deli

Satır: 5

Razı olmamak.

32. verdi:

Sayfa 207

Satır: 13

Bağışlamak.

idi Lākin haṭā edip cānını saña verdi
dediñ Cānını Leylāya
verdi demeñ gerek idiñ Zīrā anıñ
içdigi şarābı ben de içsem gerekdir

verdigim ni‘metin hakkını gözedip:

1. verdigim ni‘metin hakkını gözedip:-

Sayfa 197

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Yapılan iyiliğe (yemeğe) saygı
göstermek, dikkate alarak davranmak.*

Pādişāhım on yıldır ki arşlanlar benim
elimden yemek
yiye gelmişdir Şimdi verdigim
ni‘metin hakkını gözedip benim

verme:

1. vermedikleridir:-

Sayfa 127

Yaramazlık Edip Vermedikleridir
Ba‘dehu rivāyet olunur ki bundan
şoñra çünkü Mecnūnuñ babası

2. vermeyiz:

Sayfa 159

Satır: 31

Elde etmesine engel olmak.

Anlar dañı Vermeyiz diyü cevāb verip
cenge mübāşeret eylediler
Āhır-kār iki taraftan ceng kuruldu
Nevfel tarafından

vermez:

1. vermezler:

Sayfa 147

Satır: 24

Vermemek.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mikdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

vesā‘ir:

1. vesā‘irleri:

Sayfa 129

Satır: 30

Sayılan birkaç şeyden sonra
“bunun gibi olanlar ve benzerleri de”
anlamında kullanılır.

verdi diyü beni dillerde destân ederler
dedi

Bes Kaysîñ babası vesâ‘îrleri
Leylâdan ümİdi kaç‘ eyleyip

2. vesâ‘îr:

Sayfa 141

Satır: 9

Sayılan birkaç şeyden sonra
“bunun gibi olanlar ve benzerleri de”
anlamında kullanılır.

Vâlîde vesâ‘îr akrabası yanına cem‘
olup ki ana teselliyet verip
hâl hâtrı hâtrını ele aldılar Mecnûn
da ne çâre hâtrıları için bir

3. vesâ‘îrleri:

Sayfa 161

Satır: 29

Sayılan birkaç şeyden sonra
“bunun gibi olanlar ve benzerleri de”
anlamında kullanılır.

Leylânîñ babası vesâ‘îrleri Nevfel ile
du‘âlar edip
Hak Te‘âlâ ömrünü devletiñi günden
ziyâd-ber-ziyâd eyleye

4. vesâ‘îr:

Sayfa 213

Satır: 14

Sayılan birkaç şeyden sonra
“bunun gibi olanlar ve benzerleri de”
anlamında kullanılır.

Ve kalkıp Kandesin cânân deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola

girdiler Arşlanlar vesâ‘îr vahşî can-
verler ise Mecnûndan ayrılmayıp

5. vesâ‘îr:

Sayfa 213

Satır: 25

Sayılan birkaç şeyden sonra
“bunun gibi olanlar ve benzerleri de”
anlamında kullanılır.

arşlanlar vesâ‘îr vahşî cân-âverler ise
obanın etrafını alıp
kuş uçurmazlardı Kabîle halkından bir
iki âdem hâta ile ol maħalle

6. vesâ‘îr:

Sayfa 221

Satır: 23

Sayılan birkaç şeyden sonra
“bunun gibi olanlar ve benzerleri de”
anlamında kullanılır.

kalıp kimse yanına varamadı Zîrâ
arşlanlar vesâ'ir yırtıcı cân-âverler
bunca zamândan beri ayrılmayıp
kânde giderse Mecnûn ardına

vilâyet ekâbirlerinin evlâdı:

1. vilâyet ekâbirlerinin evlâdı:-

Sayfa 119

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Memleketin önde gelen

kimselerinin çocukları.

diyü ol yerde bir mübârek mekteb
hocası var idi Ol vilâyet ekâbirlerinin
evlâdı gerek kız ve gerek oğlan olsun
ana verip ta'lim ü te'dîp

vilâyetine yayıldı:

1. vilâyetine yayıldı:

Sayfa 175

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Diyara yayılıp herkes tarafından
bilinir olmak.*

İşitdikde Feryâd u Figân Eyledigidir
Çünkü Leylânîñ hüsnu şöhret bulup
vilâyetine yayıldı

vîrân olacak:

1. vîrân olacak:

Sayfa 153

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Yıkılmak.

Gerd-i maḥzûn olacak gönlümüzü şâd
etme

Yine vîrân olacak ḥâtırım âbâd etme

vîrâne mağâralarda:

1. vîrâne mağâralarda:

Sayfa 187

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Harap olmuş mağara.

vîrâne mağâralarda nice bir yatıp

kalırsın Ve güzel 'ömrünü bî-ma'nâ

yerlere zâyi' edip nâzenîn 'ömrünü

aķarşu gibi tırmadın gitmededir

vişâl:

1. vişâlden:

Sayfa 217

Satır: 3

Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.

vişâlden şoñra gayrı zevke ve şevke

şâd olmuşdu Her kânğı tarafa

bağsa Leylâdan ğayrı bir şüret
görmeyip tağ u daş gözüne hep

vücūd-ı şerîfinize:

1. vücūd-ı şerîfinize:

Sayfa 151

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Mübarek vücudu. II Nevfel.

ricâ ederim ki bu ıhşûşda vücūd-ı
şerîfinize zahmet vermeyip kendi
‘âleminizde olasız Şimdi ben bu yâbân
âdemi şekline girip insân

vücūdu za ‘îf olup helâke döndü:

1. vücūdu za ‘îf olup helâke döndü:-

Sayfa 217

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) bedeninin güçsüzleşip
perişan olması.*

za ‘îf olup helâke döndü Ve gül cemâli
şolup yerine hâzân doğundu
Âh vâh ederek gelip kızını ol hâlde
gördükde hâtırını sorup

vücūduma sebep olan şefkatli babam:

1. vücūduma sebep olan şefkatli

babam:

Sayfa 191

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) bedeninin var
olmasının sebebi merhametli babası.*

Ey benim vücūduma sebep olan
şefkatli babam Benim hasretimle
cânıñı Hakkâ teslim edip beni ğarîb
koduñ N'eyleyem

vücūdumda:

1. vücūdumda:

Sayfa 215

Satır: 17

(Âşığın) vücudu, bedeni.

murâdım vücūdumda olanlar her bir
kıl söze gelip biñ dil ile henüz
‘izzetiñize ‘arz-ı hâl eylemek idi Lâkin
ol sürmeli gözleriñ nefesimi

vücūdumda hâk-pâyine nisâr edip:

1. vücūdumda hâk-pâyine nişâr

edip:

Sayfa 215

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) varlığını (sevgilinin)

*ayağı tozuna (uğruna) saçması,
(canını) feda etmesi.*

edip andan kurtuldum diyü ol kadar
'aşk u maḥabbet sözlerini
söylediği Leylāya ḥasret el verip bir
zamāna dek bakıp kaldı

vücūdunu yok edeyim:

1. vücūdunu yok edeyim:-

Sayfa 135

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Öldürmek, ortadan kaldırmak.

çünkü bunlardan bu sözü işitti Hicāba
düşüp Anı helāk edip
vücūdunu yok edeyim deyip ḡayrete
geldi Mecnūn bir daḡı geldikde

vukū' üzre beyān eylediklerinde:

1. vukū' üzre beyān eylediklerinde:-

-

Sayfa 155

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Olduğu gibi iletme, anlatmak.

şafā geldiñiz Anlarda olan silāḥ 'asker
bizde de var dediklerinde
gelip bu ḡaberi begleri olan Nevfele
vukū' üzre beyān eylediklerinde

vuşlat:

1. vuşlatıñ:

Sayfa 171

Satır: 10

Kavuşma, sevgiliye kavuşma.

şalmışdır yoḡsa benim gibi bir māḥ-
pāre ḥasretiyle mātemlere
girip vuşlatıñ kıyāmete mi kalmışdır
'Aceb kaḡı āfet-i devrān seniñ

2. vuşlat:

Sayfa 165

Satır: 23

(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Şimden soñra ḡayrı Mecnūn ile vuşlat
muḡāl olup ḥasret kıyāmete
kaldı deyip gözlerinden kanlı yaşlar
döküp feryād u fiḡān eyledi

vuşlat gülzārına girip:

1. vuşlat gülzārına girip:-

Sayfa 175

Satır: 19

Kelime Tipi: -

*(Sevgiliye) kavuşma bahçesine
girmek. II Vuşlatı ummak.*

Vuşlat gülzārına girip yañağı güllerine
ve zülfü sünbüllerine

erip bu b lb lleri ol b ga  ondurmak
sevd sına düşüp babasına

vuşlat kapısı:

1. vuşlat kapısı:

Sayfa 131

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Kavuşma kapısı, yolu.

Ve n leler edip der idi ki
Şimden  o ra ba a artık vuşlat kapısı
 apanıp hicr n yolları

vu l tım sevd sına düşüp:

1. vu l tım sevd sına düşüp:-

Sayfa 179

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*(     ) sevgiliye kavuşma
arzusunda olması.*

m ste ak olduk dedikde Leyl  cev b
verip
Sa a bu  u  yeter ki vu l tım
sevd sına düşüp k st hl k edip

vu l tım sevd sında olma:

1. vu l tım sevd sında olma:-

Sayfa 179

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Sevgiliye kavuşma hevesinde,
arzusunda olmak.*

el uzatd   Ma  l mu  olsun ki benim
vu l tım sevd sında olma
kim sa a bir vechle r m olmak
mümkün degildir Hiçbir  e ye   dir

Y

y :

1. y :

Sayfa 201

Satır: 2

"Ey" seslenme   nlemi.

yüzümüze kir gelir Bu mi d r yak nlik
kif yet eder
Birbirimizi görürüz y  Hem n
Mecn na benden sel m edip bir

2. y :

Sayfa 149

Satır: 8

"Ya" bağlacı.

 af  geldiniz pek güzel biz öyle a  l-
z de devletlilerden  ız degil
y  c n m zı d r   eylemeziz Ba 
 st ne   z m zı a a verip birbirimize

3. yā:

Sayfa 129

Satır: 13

"Ey!" anlamında bir seslenme edatı.

kimseye verecek degilim yā başım
üstüne dedi ve bir kerre bunlar
derler kim

4. yā:

Sayfa 193

Satır: 23

"Peki ya" anlamında bir söz.

Yā Leylā şüretini bozmağa ne bu recc-
i hāl üzre komağ gerek idi
dedikde Mecnūn herife cevāb verip

5. yā:

Sayfa 147

Satır: 24

"Peki ya" anlamında bir bağlaç.

ederseniz varıp babasından isteyip ne
mıkdār māl isterlerse verelim
siziñ gibi devletliye vermezler de yā
kime verirler dediklerinde İbn-i

6. yā:

Sayfa 133

Satır: 21

"Ey! " anlamında bir seslenme

sözü.

Te ‘ālā Hāzretlerinden dermān isteyip
Yā Rab başımda olan ‘aşkıımı
ve sevdāmı evvelki hālime koyup yine
‘aql ve kemāl ver diyü du ‘ā

7. yā:

Sayfa 133

Satır: 31

"Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

benim du ‘āmı kabūl eyle kapıñdan
mahrūm gönderme Yā Rāb Baña
sevdā-yı ‘aşkıñdan ferāğat eyle diyü
beni ‘aşkıdan şuvarup cānānumdan

8. yā:

Sayfa 161

Satır: 1

"Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

hareket yegin olsa Mecnūn el kaldırıp
du ‘ā ederdi kim Yā
Rab Leylānıñ ‘askerini sen gālib eyle
der idi

9. yā:

Sayfa 133

Satır: 28

"Ey!" anlamında bir seslenme
sözü.

Beyt

Yā Rab lā-tesbūlnī hubbuhā ebeden

10. yā:

Sayfa 133

Satır: 30

"Ey!" anlamında bir seslenme
sözü.

Ve yerhamullahi ‘abden kâle āminen
Yā Rab Derde uğrayıp kapıña yüz süre
geldim luṭf u kerremiñden

yā allah:

1. yā allah:

Sayfa 173

Satır: 32

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Bir işe başlarken güç kazanmak
için söylenir. II Ey Allah'ım!.*

maḥalinde ‘afv buyuralar Daḥı
ümīdim oldur ki hemān buyursañız
kurbān eyle sultānım deyip āḥir cūş u
hurūşa gelip yā Allah

yā rab:

1. yā rab:

Sayfa 211

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*"Ey Rabbi'm" anlamında Allah'a
seslenme sözü.*

turup āḥirine daḡlara düşüp beytler
söylemege başladı Bir gece
Cenāb-ı Hāḡ Te‘ālā dergāhına
taẓarru‘u niyāz edip Yā Rab

yā rab benim cānānım olan leylānıñ
‘askerini zebūn edip ayaklar altında
kahr eyleme ve nuşreti anlara verip
kavm ü kabīlesini manşūr u
muzaffer eyle:

1. yā rab benim cānānım olan
leylānıñ ‘askerini zebūn edip
ayaklar altında kahr eyleme ve
nuşreti anlara verip kavm ü
kabīlesini manşūr u muzaffer eyle:-

Sayfa 155

Satır: 33

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Ey Allah'ım, benim sevgilim olan
Leylā'nın askerini güçsüz edip ayaklar
altına kahreyleme ve onlara (Leylā'nın
ordusu) yardım et, boyunu muzaffer
eyle.*

ķabīlesini manşūr u muẓaffer eyle diyū
aglardı
İşitdiler

yābān:

1. yābāndan:-dan

Sayfa 131

Satır: 4

Taşra, uzak, yabancı (memleket, kabile).

servi boylu gül yañaqlı yāķūt dudaklı
nāzenin māh-pāre kızlar
alıverelim Bī-ma ‘nā yābāndan n’için
kız ārzū edersin ķabīlemiz

yābān ādemi:

1. yābān ādemi:

Sayfa 151

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*İssız yerlerde bir şey görmeden
yetişmiş, yabani, vahşi kimse.*

ricā ederim ki bu ĥuşūşda vücūd-ı
şerīfinize zaĥmet vermeyip kendi

‘āleminizde olasız Şimdi ben bu yābān
ādemi şekline girip insān

yābān verde:

1. yābān yerde:

Sayfa 199

Satır: 5

Kelime Tipi: -

İssız bölge(ler). II Dağ, ova, çöl.

Ey bī-çāre böyle yābān yerde ne

yatarsıñ Gözüñ aydın olsun

ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan

Leylā senden daĥı ziyāde

2. yābān yerde:

Sayfa 137

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Bilinmedik bölgeler. II Çöl.

böyle yābān yerde terk edip nereye

gideyim ve ķabīleye vardıkda

bī-çāre vālideñe ne cevāb vereyim ki

gece gündüz seniñ firāķınla

3. yābān yerde:

Sayfa 199

Satır: 5

Kelime Tipi: -

İssız bölge(ler). II Dağ, ova, çöl.

Ey bī-çāre böyle yābān yerde ne

yatarsıñ Gözüñ aydın olsun

ki seniñ derdine düşüp cānānıñ olan

Leylā senden daĥı ziyāde

yābān yerlerde:**1. yābān yerlerde:-****Sayfa 203**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

İssız bölge(ler). II Dağ, ova, çöl.

meftūn olup böyle yābān yerlerde

‘ömrünü zāyi’ eylemekdesin

deyip vāfir ta’n eyledi

yābān yerlerde gezip:**1. yābān yerlerde gezip:****Sayfa 187**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*İssız bölgelerde (boş yere)**gezmek.*

Sen ise andan haberiñ yok Olmaz

sevdālarda telef olup yok

yere çürütmedesin Tıtalım ki niçe

yıllar böyle yābān yerlerde gezip

yābān yerlerde vahşileriñ gezip:**1. yābān yerlerde vahşileriñ gezip:-****Sayfa 189**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Çöllerde vahşilerle dolaşan
(âşığa nasihat vermeye değmez).*

Buyurduğunuuz üzre kabilemize hākim

devlete ve ne kadar māl dahı

verirseñiz yābān yerlerde gezip

vahşileriñ naşihat eylemege degmez

yabancı:**1. yābāncı:****Sayfa 187**

Satır: 6

Tanınmayan, bilinmeyen, yad.

Kaysa

Korkma yābāncı degilim babañ

derdmendim dedikde

yābāncı herife verdi:**1. yābāncı herife verdi:-****Sayfa 177**

Satır: 14

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) yabancı adamla
evlendirilmesi.*

Perişān olup Babam baña ne yavuz

hayflar edip nā-gāh beni yābāncı

herife

verdi 'Âşık-ı şadıkım olan nâ-murâd
Mecnûndan ayırdı diyü

**yâbânda gezmekden bir iş
edemediñ:**

**1. yâbânda gezmekden bir iş
edemediñ:-**

Sayfa 187

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Issız yerlerde boşa gezmekten
başka bir iş yapmamak.*

edemediñ Şimden soñra münâsib olan
oldur ki 'aqlıñız başıña düşürüp
gelip yanımda oturasın Belki
mağşûduñu oturduğıñ yerde

yâbânda kıomaz:

1. yâbânda kıomaz:

Sayfa 139

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Boş ve ortada bırakmaz.

Anlarıñ gülmesi gözyaşdır ve
ağlamaları âteşleri biraz eksilip ebsem
olduklarıdır Bu gözyaşları evimi
yâbânda kıomaz Elbette bir

yâbânlarda düşüp:

1. yâbânlarda düşüp:

Sayfa 181

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Issız yerlere, çöllere düşmek.

Ey bî-çâre Mecnûn bunca yıllardan

beri yoluna cânlar verip

'aşkla şahrâlarda gezip ve yâbânlarda
düşüp yâr-i vefâdarım

yâbânlarda gezmege:

1. yâbânlarda gezmege:-

Sayfa 185

Satır: 4

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) çöllerde dolaşması.

Ba' dehu rivâyet olunur ki çünkü gördü
ki Mecnûnuñ babası
oğlunuñ günden güne dîvâneligi
ziyâde olup dâ'imâ yâbânlarda
gezmege

yâdgâr:

1. yâdgâr:

Sayfa 193

Satır: 25

*Türkçede baş belâsı gibi bir
manada da kullanılır.*

Sen bir söz aňlar ādeme beñzersin Be
 hey yādgār ben cānānla
 bir olup ol benim albime girip
 g  nl  mde gizlenip benim v  c  dum

yād-gār olup:

1. yād-gār olup:

Sayfa 219

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Hatıra, emanet olmak.

benden saňa yād-gār olup Tañrı
 emāneti olsun Luţf edip akāret
 g  z  yle
 bakmayıp m  mk  n olduça atırcıını
 g  zedip renc  de eylemeñ Bunca

yağma eylediler:

1. yağma eylediler:-

Sayfa 177

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Yağmalamak, talan etmek.

cevāhirler ve altın saçıp alk yağma
 eylediler Andan şöñra ‘az  m
 ziyāfetler olup bir m  bārek vatde
 İbn-i Selāmi ieri koydular

yāh  :

1. yāh  :

Sayfa 141

Satır: 13

*"Ya Allah" nidasını ekenler. II
 Allah'tan baka her eyden uzak
 duranlar.*

edip ve arārını tār-mār eyledikde
 Yāh   sizi deyip ahr  lara ekip
 ve d  v  ne g  nl  n   eglemek iin bir
 yerde ar  r etmeyip aı ve

yah  d:

1. yāh  d:

Sayfa 171

Satır: 22

"Yahut" balacı.

Bu ādemiñ c  rm   ab  ati nedir ki
 an eylemiş ādem gibi
 zenc  re urmuşsun Yosa ırsız mı
 yāh  d   lmudur ki efendisinden

2. yāh  d:

Sayfa 195

Satır: 10

*"Yahut, ya da, veya"
 anlamlarında bir bala.*

geenleriñ ve yoldan geen ādemler
 Mecn  na yemek g  nderirlerdi

Yāhūd aḥvālın şorarlardı Ḥayvānlar
gelen ādemleri gördükde kaçışıp

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Yaka yırtmak.

yak:

1. yakmağa:-

Sayfa 121

Satır: 4

*Yakmak. II Gönlü tutuşturmak,
gönülde meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çekmek.*

uğurundan bunlarıñ arasına ‘aşk âteşi
düşüp yapça yapça bunları
yakmağa başladı Gizli birbirlerine
‘arz-ı ḥaller edip nāz u niyāza

nişān bulmaya ve derd ile sine-çāk
edip yaqasın feryād u
figānından kılmaya ve bir vāsiyetim
dahı oldur ki Mecnūnum

yakasın yırtıp:

1. yakasın yırtıp:-

Sayfa 131

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yaksın açmak, yırtmak. Perişan
vaziyette kendinden geçmek.*

yakamı ele verdin:

1. yakamı ele verdin:

Sayfa 125

Satır: 30

Kelime Tipi: **Deyim**

Yakalanmak.

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bırağdıkdā
Āh vāh bugün ne ‘aceb yerde yakamı
ele verdin şimdi Leylānıñ

Niçe güzel kızları Mecnūna şatıp
ögdiler Bes bī-çāre Mecnūn
çünkü hışımlarından bu iki cevābı işitdi
Perişān yakasın yırtıp kendiyi

yakasını çāk edip:

1. yakasını çāk edip:

Sayfa 219

Satır: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Yaka yırtmak.

gördü Başına kıyāmetler kopup
yakasını çāk edip saçın yolup

yakasın kılmaya:

1. yakasın kılmaya:

Sayfa 219

mâtem eylemege başladı Sâ'ir kabîle
hatunları da cümle haberdâr

yakasını pâreleyip:

1. yakasını pâreleyip:

Sayfa 219

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Yaka parçalamak.

Leylânîñ öldüğünden haberdâr olup
yakasını pâreleyip kendisini
yerden yere urdu Ve siyâh mâtem
libâslarını giyip gözlerinden kanlı

yakın:

1. yakın:

Sayfa 119

Satır: 19

*Çok az bir ara, mesafe ile
ayrılmış olan (yer, bölge bağlamında).*

Ba' dehu rivâyet olunur ki ol yere
yakın bir kabîle dahı

olurdu kim ol kabîleniñ başı buğu olan
kimseniñ bir mâh-pâre kıızı

2. yakîn:

Sayfa 155

Satır: 11

İyice, tam olarak.

toğru gelirken yakîn vardıkda ibtidâ
bir iki âdemini elçi edip muḳâddem
gönderdi

3. yakîn:

Sayfa 147

Satır: 9

Yakın olmak, yakınlaşmak.

kabîlesine yakîn gelmişdi Hikmet
Allahıñ ol gün Leylâ da sünbül
zülfüñü perişân edip cāzû gözlerine
sürmeler çekip hüsñü bir iken

yakîn geldikde:

1. yakîn geldikde:

Sayfa 171

Satır: 19

Kelime Tipi: -

İyice yaklaşmak.

yanınca bir zencîre urulmuş bir âdem
yedip gelir Yakîn geldikde
Mecnûn ḳarıya şorup dedi ki

2. yakîn geldikde:-

Sayfa 199

Satır: 27

Kelime Tipi: -

(İyice) yaklaşmak, yanına gelmek.

görüp yakîn geldikde orada kalıp

ihtiyâr bu hâli gördükde Leylâya

dedi ki

yakîn olduklarında:

1. yakîn olduklarında:

Sayfa 147

Satır: 30

Kelime Tipi: -

(İyice) yaklaşmak, yanına gelmek.

Beni Esed kabîlesi uluları gelir diyü

tenbîh eyledikde bunlar

yola girip kabîleye yakîn olduklarında

Leylânîñ babasına

yakîn olmağa:

1. yakîn olmağa:

Sayfa 199

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Yakınlaşmak, yakın yerde bulunmak.

Baba âteş-i ‘aşkın bundan ziyâde

yakîn olmağa taħammülü

yokdur Hâlâ niçe zamândan beri

ortanızda ĥasretler ziyâde olup

yakîn vardı:

1. yakîn vardı:

Sayfa 209

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Yaklaşmak, yakınına gitmek.

başından gidip arķası üzerine yıkıldı

Ne hâl ise kendisini düşürüp

dağı yakîn vardı Leylâ ise tırmadın

her bir fakîriñ çanağına birer

yakîn varıp:

1. yakîn varıp:-

Sayfa 211

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Yaklaşmak, yakınına gitmek.

âdem çekilip giderler Yakîn varıp

‘alâmetlerinden bildi ki cānānı

Leylâdır Maħfe içinde Mecnūnuñ

āvāzını işitdi ‘Arz-ı

Kelime Tipi: -

Sızlandırmak.

yakīnlik:

1. yakīnlik:

Sayfa 201

Satır: 1

Yakın olma durumu.

şabāhıña aḥşām edip saña böyle zülfü
gibi siyāh esvāblar giydirip
yakıp yandırmışdır Eger ‘aşk ehli degil
iseñ n’için bu siyāhları

yüzümüze kir gelir Bu miqdār yakīnlik

kifāyet eder

Birbirimizi görürüz yā Hemān

Mecnūna benden selām edip bir

yaklaş:

1. yaklaştıkda:-

Sayfa 123

Satır: 12

Yaklaşmak.

yakıp yandırıp:

1. yakıp yandırıp:-

Sayfa 151

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Uzun süre güneş ışığına maruz
kalmaktan dolayı tenin kavrulması.*

beytler söyleyip ağlarken saçları fitil

fitil olup gövdesi

‘uryān olmağın güneşde yakıp

yandırıp bir korkunç kıyāfetine girmiş

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnūn da dā‘imā ağlardı Mecnūn
ise obaya yaklaştıkda Leylānıñ
tevābi‘i zopa ile taşra uğradıp

2. yaklaştıkda:-

Sayfa 209

Satır: 24

Yaklaşmak.

Birāder şu herīfleriñ arasına girip ola
ki cānānını göresin dedikde
Mecnūn da çanağı eline alıp
yaklaştıkda Leylāyı görüp ‘aqlı

yakıp yandırmışdır:

1. yakıp yandırmışdır:-

Sayfa 171

Satır: 12

3. yaklaştıkda:-

Sayfa 213

Satır: 15

Yaklaşmak.

ardına düşüp bile gitdiler Kabileye
yaklaşdıkda Zeyd Leylāya
müjde için ileri varıp Mecnūnuñ
geldiginden haber verdikde Leylā

yākūt dudaklı:

1. yākūt dudaklı:-

Sayfa 131

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Dudağı yakut taşı gibi olan
(güzel).*

servi boylu gül yañaqlı yākūt dudaklı
nāzenin mäh-pāre kızlar
alıverelim Bī-ma' nā yābāndan n' için
kız ārzū edersin kabilemiz

yalan söylemeden:

1. yalan söylemeden:-

Sayfa 171

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Yalan söylemek.

esirdir dedigñ sözde gerçek olup
yalan söylemeden

yalan söylemişdim:

1. yalan söylemişdim:-

Sayfa 183

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Doğru olmayan, gerçeğe
uymayan söz söylemek.*

Murādım seni imtihān idi Göreyim ne
söyler diyü yalan
söylemişdim Gerçi İbn-i Selāmın
kendi rızası yok iken verdiler

yalan yerlere:

1. yalan yerlere:-

Sayfa 183

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Yalandan.

āvāreden maḥabbetiñ kalkıp
uşanmışsız Nihāyet ol eyledigñ 'ahd
ü peymānlar hep cümle yalan yerlere
mi idi Qanı seniñ ol serv-i

yalnız:

1. yalnız:

Sayfa 139

Satır: 16

"Sadece" anlamında edat.

zūlfü zencîri boynuma kat kat tolaşıp
bırakmak muhāl oldu Ve
benim cān ‘azîzim baba Cihānda ‘aşka
ibtidā ben uğramadım Yalñız

yalvar:

1. yalvarıp:-

Sayfa 167

Satır: 13

*Birinden ısrarlı bir biçimde,
kendine acındıracak sözlerle, saygılı
bir biçimde bir şey istemek.*

avcıya yalvarıp
Kerem eyle şu hayvāncıkları şalıver
dediginde

2. yalvarıp:-

Sayfa 169

Satır: 7

*Birinden ısrarlı bir biçimde,
kendine acındıracak sözlerle, saygılı
bir biçimde bir şey istemek.*

vāfir ağlayıp feryādlar eyledi Andan
şoñra avcıya yalvarıp
Şu hayvānları şalıver gāyet lūtfdur Bī-
çāre eşinden ayrılıp

3. yalvarıp:-

Sayfa 145

Satır: 29

Yalvarmak.

anası bī-çāre hayrān olup n’eylesin
elinden ne gelir kıza yalvarıp
Luṭf edip kızım bu sözü benden ğayrī
kimseye söyleme kim

4. yalvarıp:

Sayfa 151

Satır: 31

*Allah için Allah'tan isteme,
yakarma.*

ğālib olduğunuzda ara yere ādemleri
girip size yalvarıp gāh cihān
māllarını ‘arż edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

yalvara gördüñ:

1. yalvara gördüñ:-

Sayfa 193

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Yalvarıp yakarmak.

etdiñ yalvara gördüñ Hayf ki cihānda
bir kerre sözüñü tıtmadım
Ve ğamla seni bir gece bile ve rāḥat
üzre yatmadım deyip bu hāl

yaman haberini:

1. yaman haberini:-

Sayfa 141

Satır: 4

Kelime Tipi: -

Kötü, fena haber.

deyip sözünü itmām eyledikde bî-çāre
babası Mecnūndan bu
yaman haberini işitdikde tekrār hāy
hāy edip ağlamaya başladı

yan:

1. yanına:-

Sayfa 155

Satır: 8

Beraber, beraberinde.

ğāyet hoşuna geldi Āferīnler edip
hemān ol sā‘at fermān eyledi kim
hüküm eylediği kabīlelerden yanına
ādemler cem‘ ola Bes niçe

2. yanına:-

Sayfa 155

Satır: 9

Beraber, beraberinde.

dil-āverler yanına gelip bahādır
yigitler cem‘ oldu
Andan bir mübārek vaktde yerinden
kalkıp Leylānīn kabīlesine

3. yanınca:-

Sayfa 187

Satır: 12

Beraber, beraberinde.

nażar etdi Gördü ki maḥşer ḥalkı gibi
başdan ayağa ‘üryān ve gövdesi
yaralarla biryān olduğunu gördükde
yanınca bir kat esbāb

4. yanınca:-

Sayfa 193

Satır: 8

Beraber, beraberinde.

Bu Maḥal Mecnūnuñ Vaḥşī Cān-
āverler ile
Ülfet Edip Dā‘imā Yanınca Bile
Gezdikleridir

5. yanına:-

Sayfa 145

Satır: 23

(Birinin) Yanı, yakını.

olduğunu bilip aḥşām olup
dönüp anası yanına geldiler Ol
münāfık kız Leylānīn anası bir tenhā
yere çekip bāğda görüp işitdiği

6. yanına:-

Sayfa 149

Satır: 29

(Birinin) Yanı, yakını.

āvāz geldi Atını sürüp yanına geldi
Gördü ki bir taze yigit oturup
turmadın firâklı

7. yanına:

Sayfa 127

Satır: 15

*Bir şeyin etrafı, çevresi,
bulunduğu yer. II Mecnûn'un
babasının evi, çadırı kastedilmiştir.*

bir 'ilâc görmek gerekir diyü kabilesi
ulularını yanına da'vet
edip cümle bir yere gelip ve bu derdiñ
çâresi için müşâvere eylediler

8. yanına:-

Sayfa 141

Satır: 9

*Bir şeyin (Mecnûn) etrafı,
çevresi, bulunduğu yer.*

Vâlîde vesâ'ir akrabası yanına cem'
olup ki ana teselliyet verip
hâl hâtırı hatırını ele aldılar Mecnûn
da ne çâre hatırları için bir

9. yanına:-

Sayfa 203

Satır: 11

(Leylâ) yanı, yakını.

Görem diyü ṯalib olup âdem gönderip
yanına da'vet eyledi
Zeyd de gelip Leylâya buluşdukda
Leylâ da m̱a-cerâsını kendisinden

10. yanına:

Sayfa 213

Satır: 4

(Leylâ) yanı, yakını.

Cânânîñ olan Leylâ niçe demler idi ki
iştîyâkıñ üzerine ve
âteşine kebâb olur Seni yanına da'vet
eylemege biñ cânla ṯalib idi

11. yanımda:

Sayfa 145

Satır: 4

Yanı başında.

bir dikendir Ṯutalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lâkin neyleyem ki
ol Mecnûn-ı maḥzûnum yanımda
olmadıkdan şöñra baña cehennem

12. yañınıza:

Sayfa 159

Satır: 14

(Nevfel'in) yanı, yakını; beraberî.

erişdirir diyü kendi güşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk
u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânîñ devesi yularını

13. yañınıza:

Sayfa 163

Satır: 3

(Neyfel'in) yanı, yakını; beraber.

Varıp Hayfler ki siziñ sözünüze inanıp
iki kerredir ki yañınıza
uyup gelirin ve her geldikçe bir iş
görölmeyip eski derdime derd

14. yanımda:

Sayfa 169

Satır: 22

(Mecnûn'un) beraberinde.

avcıya verip elinden üç dâne âhû
yavrucağlarını alıp âzâd eyledyim
Şimdi böyle 'üryân olup yanımda bir
habbe kalmadı ki saña

15. yanımda:-

Sayfa 217

Satır: 23

*(Leylâ'nın) yanı başında,
yakınında.*

eylemek yanımda 'ilâca müte'alîk söz
söylemek olmaz dedi

Zîrâ bilir mi ki derdim 'ilâcı kabûl
eylemez ve hastalığıma hiç

yañağı gül:

1. yañağı gül:

Sayfa 141

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Gül yanak. II Sevgilinin yanağı al
renkte olması bakımından güle
benzetilmektedir.*

şanki mercân idi
Yañağı gül saçı sünbül gülse açılır
söylese şekerler saçılır

yañağı güllerine zülfü sünbüllerine erip:

1. yañağı güllerine zülfü

sünbüllerine erip:-

Sayfa 175

Satır: 20

Kelime Tipi: -

*Yanağı gül (gibi) saçı sümbül
(gibi olan sevgiliye) kavuşmak.*

Vuşlat gülzârına girip yañağı güllerine
ve zülfü sünbüllerine
erip bu bülbülleri ol bâğa kondurmak
sevdâsına düşüp babasına

(Leylâ'nın Zeyd'i) yanına

çağırması.

ya'ni:

1. **ya'ni:**

Sayfa 219

Satır: 9

"Sözün kısası, doğrusu, şöyle ki"

anlamında bağlaç.

sevdâsıyla tamâm edip bu cihândan
ğamıyla gitdi ve hâlâ yitdi Ya'ni
yerde vişâliñden arzûsu hâtırından
gitmemişdir Olan 'aşkından ferâgat

yanına alıp:

1. **yanına alıp:-ıp**

Sayfa 135

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Beraberinde (Mecnûn'unu)

yanına alarak götürmek.

yaşlar revân oldu Oğlunu yanına alıp
nâ-murâd dönüp
kabîlesine geldi

yanına çağırıp:

1. **yanına çağırıp:**

Sayfa 203

Satır: 16

Kelime Tipi: -

yanına düşüp:

1. **yanına düşüp:**

Sayfa 211

Satır: 3

Kelime Tipi:-

Peşi sıra beraberinde gitmek.

İbn-i Selâmın âdemleri yanına düşüp
yola girdiler Hikmet Allahın
Yolu üstüne uğrayıp Mecnûn da gördü
ki bir niçe develerle bir kaç

yanına geldikde:

1. **yanına geldikde:-**

Sayfa 181

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Yanına, yakınına gelmek.

Yanına varıp göreyim ne işler şu
dīvâne deyip devesini sürüp
yanına geldikde gördü ki tırmadan
Leylâ hakkında gazeller söyleyip

yanına gelip:**1. yanına gelip:****Sayfa 195**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Yanına, yakınına gelmek.

her kavgısın çağırsa yanına gelip
oğşadıķça onlar da Mecnūna
mūlāyemetler gösterip severdi Bu
hayvānlarıñ içinde bir güzel

2. yanına gelip:**Sayfa 137**

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*8Mecnūn) etrafı, çevresi,**bulunduđu yere yaklaşmak.*

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hālde gördükde gözlerinden
yaşlar revān olup yanına gelip

yanına getirdip:**1. yanına getirdip:-****Sayfa 201**

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Beraberinde getirmek.

Bu Maħal Zeyd Derler Bir Kimse

‘Ammusu

Kızına ‘Āşık Olup Leylāyı Yanına

Getirdip

yanına gitmek:**1. yanına gitmek:-****Sayfa 211**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

(Leylā'nın ailesinin) yanına gitmesi.

üzre iki yıl tamām oldu Leylā da anası
babası yanına gitmek
için esbābını develere yükletdi Kendisi
de bir maħfeye girip

yanına varamadı:**1. yanına varamadı:-****Sayfa 221**

Satır: 23

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un) yanı, yakınına gitmek.

kalıp kimse yanına varamadı Zīrā
arşlanlar vesā‘ir yırtıcı cān-āverler
bunca zamāndan beri ayrılmayıp
ķande giderse Mecnūn ardına

yanına vardılar:**1. yanına vardılar:-****Sayfa 135**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) yanı, yakınına**gitmek.*

Ve ne arar ola diyü yanına vardılar

Selâm verip ahvâlini

şordukda Mecnûndan aşlâ bir cevâb

alamayıp bir tarîk ile

yanına varıp:**1. yanına varıp:****Sayfa 199**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) yanı, yakınına**gitmek.*

Mecnûna bunca zamândır hasret olup

bu kadar iştîyâkın var

iken yanına varıp diyeydiñ Leylâ

cevâb verip

2. yanına varıp:**Sayfa 169**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Yanına yaklaşmak.

râst gelip gördü kim bir güzel şığîn

şikâr eylemiş yanına varıp arkasını

ohşayıp gâh gözlerini öpüp Ey bî-çâre

Ne tarîk ile tutulup böyle

3. yanına varıp:**Sayfa 181**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) yanına yaklaşmak.

Yanına varıp göreyim ne işler şu

dīvâne deyip devesini sürüp

yanına geldikde gördü ki tûrmadan

Leylâ hakkında gazeller söyleyip

yanına varmadım:**1. yanına varmadım:****Sayfa 207**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*(Leylâ'nın) yanına (olduğu yere)**gitmek.*

Şimdi görüşmek evvelkiden dahı

müşkıldir Hiç taşra çıkmaz Ben

de haylî zamândır ki yanına varmadım

Hele bir aralık olur ise

(İbn-i Selâm'ın murat almak için

Leylâ'nın) yanına yaklaşması.

yanına varmazdan:

1. yanına varmazdan:-

Sayfa 207

Satır: 29

Kelime Tipi: -

(Leylâ'nın) yanına (olduğu yere)

gitmeden (önce).

hasret oldum 'Acabâ şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

yanına yaklaşıldı:

1. yanına yaklaşıldı:-

Sayfa 197

Satır: 3

Kelime Tipi: -

(Cevânın) yakınına gelmek.

eylediler Çünkü yanına yaklaşıldı
Gördüler ki her gün kendilerine
gelip bunca ihsân eyleyen cevândır
Her biri geri çekilip kuyruklarını

yanına yaklaşmamışlardır:

1. yanına yaklaşmamışlardır:-

Sayfa 183

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Nihâyet aşlâ yanına yaklaşmamışlardır
Ve biñ yıl da bile olsa seniñ
maḥabbetiñ üzre ber-ķarâr olup ğayrı
kimseye râm olmaķ muḥâldir

yanında olan hayvânlar ürküşüp

kaçarlardı:

1. yanında olan hayvânlar ürküşüp

kaçarlardı:-

Sayfa 221

Satır: 6

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un narasıyla)

beraberinde bulunan yırtıcı
hayvanların korkup uzaklaşması.

bundan sonra artık şabrı ve taḥammülü
kalmayıp feryâd eyledi
Yanında olan hayvânlar ürküşüp
kaçarlardı Mecnûn da Leylânın
mezârını

yanında olan yırtıcıların birbirine

aşlâ zararları tokunmazdı:

1. yanında olan yırtıcıların birbirine

aşlâ zararları tokunmazdı:- e

Sayfa 195

Satır: 7

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) beraberinde gezen
yurtıcıların asla kimseye zararının
dokunmaması.

toğunmazdı Cümle hayvânât gūyâ
Mecnûnuñ hizmetkârları idi
Huzûrunda birbirlerine aşlâ küstâhlık
etmeye kâdir degillerdi Yolda

yanında olanlar:

1. yanında olanlar:-

Sayfa 157

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Beraberinde bulunan.

olanlar teselliler verip

Öyle olur efendim elem çekmek gâlib
ve mağlûb olmak

yanında olanlara:

1. yanında olanlara:-

Sayfa 197

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Beraberinde bulunan (kimseler).

imiş ki arslanlar bir kılına zarar
getirmemişler Hâlâ içlerinde sağ ve

yanında yatarlardı:

sâlimdir dedikde pâdişâh ta' accüb edip
yanında olanlara

yanında oturdum:

1. yanında oturdum:

Sayfa 215

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Yanına oturmak.

yanında oturdum ammâ hâkîkatde
kendi özümnden kalmayıp hemân
bir cânsız şüret gibi murâdım oldur ki
vücûdumda hâk-pâyine nişâr

yanında tururlar:

1. yanında tururlar:

Sayfa 195

Satır: 1

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) beraberinde

durmak.

cümlesi Mecnûna râm olup kaçmayıp
yanında tururlar
idi Ahşâm olduḡda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnûn buñlardan

1. yanında yatarlardı:-**Sayfa 195**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) beraberinde**uyumak.*

cümlesi Mecnûna râm olup kaçmayıp
yanında otururlar
idi Ahşâm olduğda toplanıp yanında
yatarlardı Mecnûn buñlardan

yanından ayrılmazlardı:**1. yanından ayrılmazlardı:****Sayfa 195**

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Beraberinden ayrılmamak.

edip kulluğunu kabûl edip yanından
ayrılmazlardı Etrâfın tolaşırlardı
Zîrâ tuz ekmek haqqın hayvânlar
bilirlerdi

2. yanından ayrılmazlardı:**Sayfa 197**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Beraberinden ayrılmamak.

ayrılmazlardı Bu hâl üzre Mecnûn
dağlarda vahşîlerle şöhbet

edip 'aşk-ı cānān ile ağılardı Bir gece
Cenāb-ı Hakk'a tazarru' u

yanıp yakılırdı:**1. yanıp yakılırdı:****Sayfa 141**

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim***Sızlanmak, şikâyet etmek.*

şahrâları tokuz ay mikdârı tolaşıp
pervānevār ol şem'-i ziyâ-teniñ
şevkından yanıp yakılırdı

yanlarına varıp:**1. yanlarına varıp:****Sayfa 195**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Beraberine, çevresine gitmek.

görüp dā'imā ni'met verdiklerinde
velîyyü'n-ni'met bilip girdikçe
ikrâmlardı Hayvânlar da yanlarına
varıp bunları oğşayıp arğaların

yanlarında görüp:**1. yanlarında görüp:****Sayfa 195**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

(Aslanların cevânı) yakınında
görmesi.

görüþ dâ‘imâ ni‘met verdiklerinde
velîyyü’n-ni‘met bilip girdikçe
ikrâmlardı Hayvânlar da yanlarına
varıp bunları oþşayıp arķaların

yap:

1. yapmışlardır:-

Sayfa 171

Satır: 2

İnşa etmek.

ğâyet şusamışdı Nâ-gâh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laţîf havuż yapmışlardır

2. yapıdırıp:-

Sayfa 175

Satır: 6

Yaptırmak, yapmasını sağlamak.

Bre Allahdan bulası Ben o zencîri
demirciye ne miħnet ile
yapdırıp henüz akçesini dahı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencîr

yap yap şahrāya doğru çekilip gitdi:

1. yap yap şahrāya doğru çekilip gitdi:-

Sayfa 185

Satır: 19

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un babası) yavaş yavaş
çöle doğru çekip gitti.

şahrāya doğru çekilip gitdi

Vāfir yer gidip olmadı ki Mecnûndan
bir nām u nişān bulamayıp

yapça yapça:

1. yapça yapça:

Sayfa 121

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Yavaş yavaş.

uğurundan bunlarıñ arasına ‘aşk âteşi
düşüp yapça yapça bunları
yakmağa başladı Gizli birbirlerine
‘arz-ı haller edip nāz u niyāza

yār:

1. yārime:

Sayfa 213

Satır: 8

Sevgili II Dost II Mecnûn.

fûlān yere gitdiler beni şabāħdan
huzûruna da‘vet edip dedi ki Var

ol cânânım yârime selâmlar edip eger
zaḥmet olmazsa gelsin diyü

yâr olmam:

1. yâr olmam:-

Sayfa 181

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Yakın olmak, birlikte olmak.

peymânlar edip senden ğayrı kimse ile
yâr olmam Ve maḥabbetim
ancaḳ sañadır diyü söylediĝi sözler
hep yalan olup aşlı faşlı yok imiş

yâr olup:

1. yâr olup:-

Sayfa 197

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Dost olmak.

oĝlanınıñ yiye gelip helâk
idegelmişken birisi kendilerini gözetse
ni‘metiñ ḥaḳkını bilir Ol kimseyi ḳatâ
incitmeyip anıñla yâr olup

yaramaz:

1. yaramaz:

Sayfa 119

Satır: 1

Fena, kötü (göz değmek).

Esen yelden toĝan aydan saḳınıp
yaramaz göz degmesin
diyü çivide ile elifler çekerlerdi
Ma‘sum da günden güne büyüyüp

yaramazlık edip:

1. yaramazlık edip:

Sayfa 127

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Yaramazca davranmak, işi
oluruna sürmeyen kişiler (Leylâ'nın
babası kastedilerek) anlamında
kullanılmıştır.*

Yaramazlık Edip Vermedikleridir
Ba‘dehu rivâyet olunur ki bundan
soñra çünkü Mecnûnuñ babası

yârân:

1. yârân:

Sayfa 143

Satır: 25

Arkadaş, dost.

dâĝlayıp gülşende yârân ile hem-
soḥbet ü hem-‘ayş ‘işret eyleyecek

demler olduḡda Leylā ḡabīlesiniñ
māh-pāre ḡızlarıyla maḡzūn

yārānlarından sırrını saklamayıp:

1. yārānlarından sırrını saklamayıp:

Sayfa 123

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*(Mecnūn'un) arkadaşlarından
sırrını gizlemesi.*

edip teselliler verirlerdi Dā'imā görüp
gözedip her ne ṡarafa gitse
bile giderlerdi Mecnūn da
yārānlarından sırrını saklamayıp
kendiyē

yardım:

1. yardım:

Sayfa 129

Satır: 6

Yardım.

ki seyyidimiziñ oḡlu Ḳays da ananıñ
babanıñ bir dānesidir Bes iki
ḡabīleniñ begi birbirlerine hıṡṡım
olmaḡla arka ve yardım olup bir

2. yardımcı:

Sayfa 149

Satır: 9

Yardım.

arka ve yardımcı olalım Lākin ḡızıñ
bir ḡaç gündür mizācı nā-ḡoṡdur
Ḳaḡ Te'ālā Ḳazretleri ṡıḡḡat ü iḡsān
eyledikde tedārikini görüp ol

yardım edip:

1. yardım edip:-

Sayfa 129

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Kendi gücünü, imkânlarını başka
birinin iyiliḡi için kullanmak.*

ṡarafdan bir düṡmān zühūr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne ṡevketiñiz ziyāde olur dediler

2. yardım edip:

Sayfa 163

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*Kendi gücünü, imkânlarını başka
birinin iyiliḡi için kullanmak.*

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip 'aṡker çekmiṡ
iken felek anı da çok görüp yine
ṡoldurdu

yardım eyleve:**1. yardım eyleye:****Sayfa 165**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Yardım etmek.

ve biz 'âşıkları ağladıp dağı
 düşmânlarımızı güldürüp bir dağı
 kim şâhib çıkılıp yardım eyleye
 Evvelde bir kıyruklı yıldız idi kim

yardım eyleyen:**1. yardım eyleyen:-****Sayfa 157**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Yardım etmek.

Bak şu Mecnûn dedikleri âdem ki
 kendisine yardım eyleyen
 'askerin bozulduğun ister ne
 söylediğini birbirlerine söyleşirlerdi

yâr-ı kadîmi olan zeyd:**1. yâr-ı kadîmi olan zeyd:****Sayfa 213**

Satır: 1

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) kadim dostu Zeyd.

anı gördü kim yâr-ı kadîmi olan Zeyd
 karşıdan çıkageldi
 Selâm verip Mecnûnuñ üstüne müjde
 gevherlerin nişâr edip

yâr-i kadîmim:**1. yâr-i kadîmim:****Sayfa 207**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Eski dost. II Zeyd.

Ey benim yâr-i kadîmim bunca
 zamândan beri benim haylî
 zahmetim çekip niçe kerre baña
 cânânımdan haber getirip beni şâd

yâr-i şâdık:**1. yâr-i şâdık:****Sayfa 223**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Sadık sevgili II Leylâ ile Mecnun.

Bu iki yâr-i şâdık çünkü cihândan nâ-
 murâd olup birbirine
 ermediler Ve hiç râhat yüzü
 görmediler Hâk Te'âlâ hâzreti

yār-i şādıkım:**1. yār-i şādıkım:****Sayfa 219**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Sadık sevgili. II Leylâ.

muşibet var ancak deyip cân başına

şıçrayıp Vây yār-i şādıkım

ne belāya uğrayıp böyle mātem

libâsların giyip feryād eylersin diyü

yār-i şādıkımdır:**1. yār-i şādıkımdır:-****Sayfa 219**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Sadık sevgili. II Mecnûn.

zamāndan beri benim yolumda cân ve

başdan geçip şahrâlarda ‘üryân

ve yār-i şādıkımdır Sizden ricâ ederim

ki başıñızda ‘azîz tutuñ

yār-i vefādārım nāzenîn cânānım**dedikleri fitne-i cihân:****1. yār-i vefādārım nāzenîn cânānım****dedikleri fitne-i cihân:-****Sayfa 181**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Vefalı sevgilim, nazlı yarım diye
adlandırılan dünyayı karıştıran
(sevgili). II Leylâ.*

ve nāzenîn cânānım dedikleri fitne-i

cihân ki âdemiñ öyle cânānı

olmağdan ise olmaması yigdür Bunca

zamāndan beri seniñle ‘ahd ü

yarın:**1. yarın:****Sayfa 207**

Satır: 6

*Bir sonraki gün, ertesi gün. II
Belirsiz bir gün.*

zelzele verdi Gâh şafāsından raksa

girip ve gâh Bu gün ol helāk

olduysa benim de yarın olmam

muğarrerdır deyip feryād u figân

yāriñ āyinesi gözüme bir dikendir:**1. yāriñ āyinesi gözüme bir****dikendir:-****Sayfa 145**

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*(Sevgilinin olmadığı bahçede)
dostun yüzü gözüme dikendir.*

bir dikendir ʔutalım ki bu bāğ cennet
olmuş Lākin neyleyem ki
ol Mecnūn-ı maḥzūnum yanımda
olmadıkdan şoñra baña cehennem

yarıp çeşme gibi kanlar revān olup:

1. yarıp çeşme gibi kanlar revān olup:-

Sayfa 181

Satır: 29

Kelime Tipi: -

(Âşığın başını) yaralayıp çeşme
gibi kan akması.

Başını taşdan taş urup yarıp çeşme
gibi kanlar revān olup feryād u
fiğān eyledi ki şadāsı göklere çıktı
Herīf de söylediği söze pişmān

yaş dökerken:

1. yaş dökerken:-

Sayfa 145

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

deyip ʔurmadın gözleriñden yaş
dökerken bāğıñ taşrasında bir
‘Arab Mecnūnuñ Leylā hakkında
söylediği firākları ve beytleri ırlayıp

yās u mātem eylemekdedir:

1. yās u mātem eylemekdedir:-

Sayfa 183

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Üzüntü veya kederden ağlayıp
sızlama; yas tutmak.

Dā‘imā seniñ derdiñle gözü yaşını
revān edip yās u mātem eylemekdedir
diyü söyleye gördü

yās u mātem eylemekdesin:

1. yās u mātem eylemekdesin:

Sayfa 191

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Üzüntü veya kederden ağlayıp
sızlama; yas tutmak.

yās u mātem eylemekdesin Babañ nā-
murād ise seniñ derdinden
āhirete intikāl edip akrabā ve
ta‘allükātıñ cümlesi feryād u fiğān
eylemekdedir

yās u mātemler edip:

1. yās u mātemler edip:

Sayfa 165

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Yas tutmak.

şulh etdigini işitdigi gibi 'aklı
deryāsından çıkıp yās u mātēmler
edip ve

yās u mātēmler eyledi:

1. yās u mātēmler eyledi:-

Sayfa 177

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Yas tutmak.

yās u mātēmler eyledi
Bes düğün olup kabīleniñ kızları ve
hatunları gelip

yās u mātēmler eylediler:

1. yās u mātēmler eylediler:-

Sayfa 205

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Yas tutmak.

mātēmler eylediler 'Arablar arasında
'ādet ol idi ki bir hatunuñ
kocası āhırete gitdikde ol hatun iki
seneye dek yās u mātēmler

yās u mātēmler eylerdi:

1. yās u mātēmler eylerdi:

Sayfa 205

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Yas tutmak.

eylerdi Bes Leylā da İbn-i Selāmıñ
kabīlesinde kalıp Menūn için
İbn-i Selām adına feryād u fiğanlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

yās u mātēmler eyleyip:

1. yās u mātēmler eyleyip:

Sayfa 163

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Yas tutmak; yasa bürünmek.

zebūn olup nā-çār şulh edip dönüp
gitdikde

Leylā ziyāde perīşān olup niçe günler
yās u mātēmler eyleyip

yāsēmen:

1. yāsēmenler:

Sayfa 143

Satır: 21

*Güzel kokulu, beyaz ve güzel
çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir
ağaç, yasemen çiçeği.*

yāsemenler sādelenip lālenin kâdehi
meclîs-i bâğa konup
şahrâlarca düşmüşdür Dönüp bulutlar
ağladıķça bâğlar gülüp

yaşlar akar:

1. yaşlar akar:

Sayfa 165

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

sürmeli gözlerinden insân gibi yaşlar
akar Bir dil-ber ki âdemin cigerin
yaķar Avcı bunları tutup Hâyli
zamandır

yaşlar akıtdı:

1. yaşlar akıtdı:

Sayfa 219

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

eylememişdir deyip gözlerinden yaşlar
akıtdı ve cānān diyerek cān
verip cihāndan gitdi Anası çünkü
Leylānıñ dünyādan gitdigini

yaşlar döküp:

1. yaşlar döküp:

Sayfa 213

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Üzüntü ve sevincin etkisiyle
gözlerden yaş akıtmak; ağlamak.*

Gözlerinden yaşlar döküp sürürundan
secdeler edip yüzlerini
yerlere sürüp Hâķķa çok şükrler eyledi

yaşlar revân oldu:

1. yaşlar revân oldu:

Sayfa 135

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*Ağlamak; gözlerden yaşlar
akması, süzülmesi.*

yaşlar revân oldu Oğlunu yanına alıp
nā-murād dönüp
ķabîlesine geldi

yaşlar revân olduğunu:

1. yaşlar revân olduğunu:

Sayfa 167

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

olduğunu gördükde Leylā hātırına
gelip
Şimdi benim cānım da böyle anası ve
babası elinde giriftār

yaşlar revān olup:

1. yaşlar revān olup:

Sayfa 137

Satır: 12

Kelime Tipi: -

*Ağlamak; gözlerden yaşlar
akması, süzülmesi.*

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hâlde gördükde gözlerinden
yaşlar revān olup yanına gelip

yatağından kalkıp:

1. yatağından kalkıp:

Sayfa 199

Satır: 25

Kelime Tipi: -

(Leylā'nın) yatağından kalkması.

kalkıp kocanın ardına düşüp
Kandesin cānān deyip Mecnūndan
yana cān atdı Mecnūnu

yatıp kalırsın:

1. yatıp kalırsın:

Sayfa 187

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Yatıp kalkmak.

vīrāne mağāralarda nice bir yatıp
kalırsın Ve güzel 'ömrünü bī-ma' nā
yerlere zāyi' edip nāzenīn 'ömrünü
aķarşu gibi tırmadın gitmededir

yavru:

1. yavrucaķlarınıñ:-

Sayfa 167

Satır: 5

Yeni doğmuş hayvan, yavru.

derken Mecnūn da ol maħale çıkıp
gelip yavrucaķlarınıñ belā
tızağına tutulup analarınıñ ھاşretiyle
gözlerinden yaşlar revān

yavrula:

1. yavrulayıp:

Sayfa 211

Satır: 12

*Yeni doğmuş hayvan. II Kuş
yavrusu.*

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
ħayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup ھاттā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

yavuz:**1. yavuz:****Sayfa 137**

Satır: 1

Fena, kötü.

Ne yavuz belāya uğrayıp nā-bedīd

oldu diyü söyleşirdi

Bes ol herīf kışmeti işitdikde zāyi‘

olan kimesneniñ ‘alāmetini ve

yavuz derde uğratmışlar:**1. yavuz derde uğratmışlar:-****Sayfa 123**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(Başa) kötü derdin gelmesi.

Bī-çāreyi āteş-i ‘aşk ile ne yavuz derde

uğratmışlar Hakk

Te‘ālā hemīn zāhirleri ola diyü du‘ā

edip kimi dahı Bağ şu deli

yavuz hayflar oldu:**1. yavuz hayflar oldu:-****Sayfa 157**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Fena (şekilde) yazık olmak.

yavuz hayflar oldu diyü mahzūn

olurdu Ammā Leylā ‘askerinden

biri Nevfel ‘askeriniñ birini ursa

Bāreka’llāh eliñ var olsun

yavuz zulmler eylediñ:**1. yavuz zulmler eylediñ:-****Sayfa 175**

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Kötülük yapmak, eziyette bulunmak.

bahāsı kadar akçe kazanmamışken ne

yavuz zulmler eylediñ

Āhır ‘ömrümde sermāyemi fenāya

verip beni böyle borçlu edip iki

yaz:**1. yazana:-****Sayfa 223**

Satır: 29

Kaleme almak.

Fātiha okuya bunu yazana

yazıklar:**1. yazıklar:****Sayfa 159**

Satır: 21

"Yazıklar olsun, yazık!"

*anlamlarında, üzüntü ve kınamanın
çokluğunu anlatan bir söz.*

Bundan şöñra ol yerler baña harām
oldu Hemān yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i‘timād edip kendi
zevķ u şafāmızı uçurdum deyip

ye:

1. yerler:

Sayfa 203

Satır: 26

Beslenmek, karnını doyurmak.

vardır Dīvānelikden uşanmadıñ mı El-
hamdü’lillah ben de ‘āşık
oldum Lākin insānlar ile olup dā‘imā
anlar ne yerler ise ben de onu

2. yedim:-

Sayfa 203

Satır: 27

Yemek.

yedim ve yine ‘aşķ u maħabbetim
eksilmeyip dā‘imā ber-ķarār halk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

3. yendikten:-

Sayfa 149

Satır: 3

Yemek fiili. Ağızda çiğnemek.

Yemek yendikten şöñra bunlar da
niye geldiklerini beyān edip
Hāzret-i Hāķķıñ buyurduķu üzre
ķızınız Leylāyı ķabīlemiziñ ser-

yedi yaşına girip:

1. yedi yaşına girip:

Sayfa 119

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Yedi yaşına gelmek, basmak.

Bu hāl üzre bir niçe zamān geķip Ķays
yedi yaşına girip her
nesneyi bilir olduķda babası ‘ilm ü
hüner öğrenip nā-dān ķalmasıñ

yedip gelir:

1. yedip gelir:

Sayfa 171

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Sürükleyip getirmek.

yanınca bir zencīre urulmuş bir ādem
yedip gelir Yakīn geldikde
Mecnūn ķarıya şorup dedi ki

Kelime Tipi: -

Rüzgârın esmesi.

yegin olsa:

1. yegin olsa:

Sayfa 161

Satır: 1

Kelime Tipi: -

Zorlu, baskın olmak.

hareket yegin olsa Mecnûn el kaldırıp

du‘â ederdi kim Yâ

Rab Leylânîñ ‘askerini sen gâlib eyle

der idi

yel:

1. yel:

Sayfa 125

Satır: 10

Sabah esintisi, rüzgârı. II Nesim-i seheri.

dâ‘imâ şehir yeline söz söyleyip

anıñla deli göñlüne teselliler verir

idi Ve kendi tarafından yel ile Leylâya

selâm ve du‘âlar gönderip

yel esdikçe:

1. yel esdikçe:

Sayfa 143

Satır: 9

geçdiği yollara hasret gözüyle bakıp

yel esdikçe Mecnûnuñ

kokusunu alıp şafâlar eylerdi

yeme:

1. yemediler:

Sayfa 197

Satır: 23

Yememek.

etimi yemediler dedi

Pâdişâh

yemek:

1. yemek:

Sayfa 149

Satır: 3

Yenmek için pişirilmiş, hazırlanmış yiyecek, aş.

Yemek yendikten sonra bunlar da

niye geldiklerini beyân edip

Hzret-i Hakkıñ buyurduğu üzere

kızınız Leylâyı kabîlemiziñ ser-

2. yemek:

Sayfa 151

Satır: 12

*Yenmek için pişirilmiş,
hazırlanmış yiyecek, aş.*

oğşadı Ve âdemlerine
Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
dahı yemek getirdi

3. yemek:

Sayfa 151

Satır: 12

*Yenmek için pişirilmiş,
hazırlanmış yiyecek, aş.*

oğşadı Ve âdemlerine
Yemek getirin diyü emr eyledi Anlar
dahı yemek getirdi

4. yemeklerinden:-

Sayfa 127

Satır: 26

*Yenmek için pişirilmiş ve
hazırlanmış aş.*

Hoş geldiniz kâdemler getirdiniz diyü
i'zâz u ikrâm ile oba
karîbine getirip ziyâfetler eylediler
Yemeklerinden şöıra muşâhabete

5. yemek:

Sayfa 195

Satır: 9

Aş.

geçenleriñ ve yoldan geçen âdemler
Mecnûna yemek gönderirlerdi
Yâhûd ahvâlin şorarlardı Hayvânlar
gelen âdemleri gördükde kaçışıp

yemek içmek kaydında olan kimse 'aşkın dadını almamışdır:

1. yemek içmek kaydında olan kimse 'aşkın dadını almamışdır:

Sayfa 205

Satır: 3

Kelime Tipi: -

*Yemek içmek düşüncesinde olan
kişi aşkın lezzetini duymamış,
anlamamıştır. II Fizyolojik ihtiyaçları
düşünen kimse aşkı anlayamaz
bağlamında.*

'aşkın dadını almamışdır Ve 'âşık
olmağı ancak nefsinin tekâzâsını
şalmışdır 'Aşk bir hümadır ki bir
kimesnenin başına sâye şaldıkda

yemek pişirip:

1. yemek pişirip:

Sayfa 209

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Aş hazırlamak.

fıkr eyledi ki
Fülân gün ben İslâm cānı için yemek
pişirip fukarāya kendi

yemek yiye gelmiştir:

1. yemek yiye gelmiştir:-

Sayfa 197

Satır: 22

Kelime Tipi: -

(On yıldır) yemek yiyegelmiştir.

Pādīşāhım on yıldır ki arşlanlar benim
elimden yemek
yiye gelmiştir Şimdi verdiğim
ni‘metin hakkını gözedip benim

yemekler çekilip:

1. yemekler çekilip:

Sayfa 175

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Yemek hazırlamak.

Leylānıñ babasına gelip İbn-i Selāmıñ
du‘ā vü senā ile gönderdiği
peş-keşleri ‘arz eylediler Qabūl olunup
yemekler çekilip

yemekler çekip:

1. yemekler çekip:

Sayfa 117

Satır: 8

Kelime Tipi: -

*Sofra hazırlamak, ikramda
bulunmak.*

māldār devletli ādem olup gelip geçen
müsāfire ikrām ve çok ni‘met
mebzūl ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip soñra

yemekler yiyip:

1. yemekler yiyip:-

Sayfa 153

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Aş yemek.

nefis yemekler yiyip laţif şerbetler
içildikten soñra biraz beñzi
yerine gelip günden güne
güzellenmege başladı Ve her gün
Nevfel

yemîn edip:

1. yemîn edip:

Sayfa 153

Satır: 9

Kelime Tipi: -

*Yemîn etmek, bir şeyi yapmaya
veya yapmamaya söz vermek.*

yemîn edip Allah-ı ‘azîmü’ş-şân
 hâkkı’çün seni murâdıña eriştirmek
 üzerime farz olsun Mâlımla cânımla
 çalışırım seniñ murâdıñı hâşıl

yeminlerini işitdikde:

1. yeminlerini işitdikde:-

Sayfa 179

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*(Nevfel'in Leylâ'nın) yeminini
 duyması.*

yeminlerini işitdikde nâ-çâr olup der ki
 Ancağ bakıp cemâlini seyr eylemekle
 kanâ‘at edip kendiniñ ağzı

yeñi:

1. yeñileñdi:-

Sayfa 143

Satır: 20

Tazelemek, yenilemek.

Bu hâl üzre bir yıl geçip çünki bahâr
 vaqtı gelip cihân yine
 yeñileñdi Sünbüllerin zülfü perîşân
 olup nergisler uykudan uyanıp

yer:

1. yerlere:-

Sayfa 133

Satır: 26

Zemin.

Mecnûn ‘aşk u sevdâsını işitdikde cüş
 u hurûşa gelip varıp
 Kâ‘be-i Mükerreremeniñ halkasına
 yapışıp yüzlerini yerlere sürüyüp

2. yerine:

Sayfa 217

Satır: 17

Bir şeyin yerini almak üzere.

za‘îf olup helâke döndü Ve gül cemâli
 şolup yerine hazân dokundu
 Âh vâh ederek gelip kızını ol hâlde
 gördükde hâtırını sorup

3. yerde:

Sayfa 119

Satır: 11

*(Bulunulan) yer, mekân, bölge,
 memleket kastedilerek.*

diyü ol yerde bir mübârek mekteb
 hocası var idi Ol vilâyet ekâbirleriniñ
 evlâdı gerek kız ve gerek oğlan olsun
 ana verip ta‘lîm ü te‘dîp

4. yere:

Sayfa 137

Satır: 10

(Bulunulan) yer, mekân, bölge,
memleket kastedilerek.

dedikde Mecnûnuñ babası atlanıp bir
kaç âdemleriyle ol şalık
verdiği yere varıp etrâfa bakarken
gördi ki bir taşın dibinde oturup

5. yerde:

Sayfa 143

Satır: 6

(Bulunulan) yer, mekân, bölge,
memleket kastedilerek.

Âh âceb ol 'âşık-ı maḥzûnum ve bî-
çâre Mecnûnum kağı
yerde benim âteş-i hicrânımla ḥasta vü
biryân ve dest-i gamla giryân

6. yerde:

Sayfa 183

Satır: 12

(Bulunulan) yer, mekân, bölge,
memleket kastedilerek.

dīvâneligi ziyâde olup Leylâyı ḥâtırına
getirip ḥayâline der idi ki
Ne idi ol seniñle aralıkda fırsat
düşürüp bir yerde ben niyâz

7. yeriñ:

Sayfa 125

Satır: 4

Kıymet, değer.

Beyt

Ey nesîm-i şehērî cânda yeriñ var mı
seniñ

8. yerlere:-

Sayfa 155

Satır: 29

Yer, zemin, toprak.

Mecnûn ise uzaqdan ṭurup yüzünü
yerlere sürüp Cenâb-ı Ḥaḳ
Te'âlâ dergâhına tazarru'lar edip

9. yerlere:-

Sayfa 163

Satır: 26

Yer, zemin, toprak.

edip kabîlemiziñ ḥalkı ellerinde zâr u
zebûn eyleye diyü yüzünü
yerlere sürdü

10. yerlere:

Sayfa 213

Satır: 12

Yer, zemin, toprak.

Gözlerinden yaşlar döküp sürûrundan
secdeler edip yüzlerini
yerlere sürüp Hakk'a çok şükrleri eyledi

11. yerinde:

Sayfa 127

Satır: 7

*Mekân, alan (Mecnûn'un evi
kastedilmiştir).*

her zamânki obasına gelirdi Oğlunu
yerinde görmediginden
Kays nerde gezer diyü su'âl eyledikde
Leylânî'nin aşkıyla

12. yerinden:

Sayfa 155

Satır: 10

Bulunulan yer, mekân, ev, yurt.

dil-âverler yanına gelip bahâdır
yigitler cem' oldu
Andan bir mübârek vâkıdde yerinden
kalkıp Leylânî'nin kabîlesine

13. yerine:-

Sayfa 157

Satır: 21

Ev, yurt bulunulan yer.

şulh u şalâh olup Nevfel bu askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebûn

olup şulha tâlib olduğu gâyet gücüne
gelip kasâvetlendi Yanında

14. yerden:

Sayfa 161

Satır: 4

*Ayakla basılan, ayakların altında
bulunan zemin, yüzey, toprak. II
Yeryüzü.*

Kaçan Nevfel 'askeri Leylânî'nin
'askerine varmak murâd eylese
yerden bir taş alıp Nevfel âdemine
urur idi Her-bâr Leylânî'nin 'askerin

15. yerimde:

Sayfa 189

Satır: 7

Makam.

seni yerimde görüp şâd olayım Ve bir
iki günlük 'ömrümü seniñle
geçirip âhîr 'ömrümde bir kaç gün ben
de şâd olayım diyü vâfir

yer öpüp:

1. yer öpüp:

Sayfa 197

Satır: 16

Kelime Tipi: -

*Saygı göstermek amacıyla yeri
öpmek.*

Varıñ getiriñ diyü emr eyledi Varıp
pādişāh hūzūrına getirdiler
Gelip yer öpüp pādişāha du‘ālar
eyledi

2. yer öpüp:

Sayfa 197

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir büyüğün katına çıkıldığı
zaman ve ayrılırken çok büyük bir
saygı gösterisi olarak yere kapanmak.
kemikleri varsa alıp bir yere cem‘ edip
bir yere gömüñ dedikde
arslancı da gelip pādişāhıñ hūzūrunda
yer öpüp du‘ālar etdi*

verde vişālīñden arzūsu hātırından gitmemiştir:

1. yerde vişālīñden arzūsu hātırından gitmemiştir:-

Sayfa 219

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*(Gidilen, bulunulan) yer; kabirde
de (âşığın) sevgiliye kavuşma isteği
aklından gitmemiştir.*

sevdāsıyla tamām edip bu cihāndan
ğamıñla gitdi ve hālā yitdi Ya‘ni

verde vişālīñden arzūsu hātırından
gitmemiştir Olan ‘aşkıñdan ferāğat

yerden yere çalmağa:

1. yerden yere çalmağa:-

Sayfa 181

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Yerden yere çalmak, hırpalamak.

Mecnūn da çünki ol nefesi tutulacak
herīfden bu zehirli sözleri
işitdikde hemān-dem haykıırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

yerden yere urdu:

1. yerden yere urdu:-

Sayfa 163

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Kendini yerden yere vurmak.

Nevfel ne kadar ki lutfılar edip ri‘āyet
edegördü Çāre olmadı
Dağı ziyāde efğānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

2. yerden yere urdu:

Sayfa 219

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Yerden yere vurmak, yerlerde sürünmek. Acıyla kendinden geçerek yerlerde sürünmek.

Leylânî'nin öldüğünden haberdâr olup
yakasını päreleyip kendisini
yerden yere urdu Ve siyâh mâtem
libâslarını giyip gözlerinden kanlı

verden yere urmağa:

1. yerden yere urmağa:-

Sayfa 131

Satır: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Çok hırpalanmak acınacak
duruma girmek.*

yerden yere urmağa başladı Ve
gögsünü taşlarla döğüp feryâd
u figânlar eyledi Ve gitdikçe
dīvâneligi evvelkinden ziyâde olup

vere erişdirir:

1. yere erişdirir:-

Sayfa 139

Satır: 23

Kelime Tipi: -

*Bir yere, maksada, mertebeye
ulaştırır.*

yere erişdirir Eger ibtidâ bî-ma' nâ şey
görünür Ammâ soñu kemâl-i
hâldir 'Âşıklar melâmet taşından
kaçmazlar Ve 'âr nāmūs nedir

yere urmağa:

1. yere urmağa:-

Sayfa 125

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Yere kapanmak, yere serilmek. II
Âşığın kendisini yerden yere vurması.*

kendisini yere urmağa başlayıp
ortalığa velvele bıraktıkda
Âh vâh bugün ne 'aceb yerde yakamı
ele verdin şimdi Leylânî'nin

yerim boş kalır:

1. yerim boş kalır:

Sayfa 185

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Makamı boş kalmak.

' ömrüm âhîr oldu Pîr oldum Bir gün
Hâk Te'âlâ hazretiniñ emrine
gitdikde olanca mālımı yābāncı zabt
edip yerim boş kalır Bes

yerimde oturdup:

1. yerimde oturdup:**Sayfa 189**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un babasının)**makamına oturması.*

kabîleye gidelim ve gözüm görürken
 seni yerimde oturdup her ne kadar
 mâlım varsa cümlesini saña teslim
 edeyim Ve hâl-i hayatımda

yerinden kalkıp:**1. yerinden kalkıp:****Sayfa 211**

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*Olduğu yerden kalkarak farklı**yöne hareket etmek.*

Cihân nûr ile münevver olduğda
 Mecnûn da yerinden kalkıp
 gördü kim kalbi sürûr ile tolup gönü
 şâd olup Hakk'a çok şükrler

2. yerinden kalkıp:-**Sayfa 213**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Olduğu yerden kalkarak farklı**yöne hareket etmek.*

gönderdi Ben de 'acele edip geldim
 hemân-dem tırma gidelim
 dedikde Mecnûn da yerinden kalkıp
 na'ralar urup rakşlar eyledi

3. yerinden kalkıp:**Sayfa 215**

Satır: 32

Kelime Tipi: -

*Olduğu yerden kalkarak farklı**yöne hareket etmek.*

bir yerde oturdular Âhîr-kâr Mecnûn
 Leylâya bir kerre Allaha
 ısmarladık gözüyle bakıp feryâd u
 figânlar edip yerinden kalkıp

yerinden sıçrayıp:**1. yerinden sıçrayıp:****Sayfa 213**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Ansızın bir uyarı veya heyecan

*sebebiyle yerinden fırlamak: Oturulan
 yerden hızla kalkmak.*

şâd olup şanki ölmüş idi Tâze cânı
 hayat buldu Yerinden sıçrayıp
 birden taşra çıktı Mecnûnu gördükde
 şafâsından 'aklı başından gidip

yerine getirip:

1. yerine getirip:**Sayfa 219**

Satır: 17

Kelime Tipi: -

Istenileni, gerekeni yapmak.

El-kıssa Leylânîñ vaşiyetin yerine

getirip tâbüta koydular

Cümle kabîle halkı mâtem ederek

götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

yerlerinden sıçrayıp:**1. yerlerinden sıçrayıp:-****Sayfa 197**

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Yerinden fırlamak: Oturulan**yerden hızla kalkmak.*

esbâbını soyup arslanlarıñ içine

bırakdılar Arslanlar da yine

bir âdem geldiğin gördükleri gibi

yerlerinden sıçrayıp her tarafa hamle

yevm-i penc-şenbe:**1. yevm-i penc-şenbe:****Sayfa 223**

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Perşembe günü.

fî muharrem yevm-i penc-şenbe

Kâtibine her kim ederse du'â

yi:**1. yiyip:-****Sayfa 151**

Satır: 15

Yemek.

kendiyeye meyl etdirdi Lâkin yine

getirdiğin yiyip

Leylâdan gayrı söz söylemedi Vâfir

ibrâm eylediklerinde hâline

2. yiyip:-**Sayfa 167**

Satır: 18

Yemek.

degin haylî zahmet çekdim Şimdi

boğazlayıp kimini ehl-i

'ıyâlîme kimini yiyip ve kimisini de

satıp akçasını kendime nafağa

yıkıl:**1. yıkıldı:****Sayfa 177**

Satır: 32

Bayılmak.

İbn-i Selām içeriye girdi Leylânîñ
cemâlin gördükde ‘aklı başından
gidip yıkıldı Câriyeler yüzüne gül-
âbları saçıp elini ve ayağını

2. yıkıldı:

Sayfa 213

Satır: 19

Bayılmak.

yıkıldı Mecnûn Leylâyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk
şarâbıyla mest olmuş ‘ âşık u ma‘şûk
herbiri bir tarafa yıkıldı

3. yıkıldı:

Sayfa 213

Satır: 19

Bayılmak.

yıkıldı Mecnûn Leylâyı görüp ol da bir
na‘ra urup yıkıldı ‘Aşk
şarâbıyla mest olmuş ‘ âşık u ma‘şûk
herbiri bir tarafa yıkıldı

yıkılıp gitdiñ:

1. yıkılıp gitdiñ:-

Sayfa 175

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Çekip gitmek.

ellerimi taşlar altında koyup yıkılıp
gitdiñ diyü ardınca feryâd edip
Leylâ dahı

yıl:

1. yıl:

Sayfa 143

Satır: 19

Sene, yıl.

Bu hâl üzre bir yıl geçip çünki bahâr
vaqtı gelip cihân yine
yeñileñdi Sünbüllerîñ zülfü perîşân
olup nergisler uyğudan uyanıp

2. yıldan:

Sayfa 221

Satır: 26

Sene, yıl.

düşerlerdi Mezârın etrâfını alıp
geldiler tamâm bir sene dek ol tarafa
kimse uğramağa kâdir olmadılar Bir
yıldan soñra hayvânlar gördü ki

yılan gibi toza toprağa yuvalanıp dört kat olup yatmış:

1. yılan gibi toza toprağa yuvalanıp dört kat olup yatmış:

Sayfa 185

Satır: 32

Kelime Tipi: -

(Mecnûn'un) yılan gibi toza
toprağa karışıp dört kat olup yatması.

gözleri içine batmış Ve yılan gibi toza
toprağa yuvalanıp dört kat
olup yatmış

yine:

1. yine:

Sayfa 121

Satır: 24

Bir daha, tekrar, gene.

Beni dīvāne etdi ol perī bilmem ne
dersin sen
deyip yine bildiklerinde kaldılar

2. yine:

Sayfa 127

Satır: 2

Bir daha, tekrar, gene.

gitdiler ve niçe niçe varıp varıp biraz
teselliler verip dönüp
yine kabîlelerine getirdiler rāḥat
oldular

3. yine:

Sayfa 131

Satır: 6

Bir daha, tekrar, gene.

içinde fülânın kıızı vardır dedigimizden
yüz kat iyiler vardır Saña
alıverelim Eger yine de beğenmezsen
fülânın kızını alıverelim

4. yine:

Sayfa 131

Satır: 20

Bir daha, tekrar, gene.

üzüldü Ve nāmım maḥbûblar
defterleriniñ başına yazıldı Bes
artık yine de düşmān sürûrundan
dōstlar ğamından içinden geçip
tamām-ı

5. yine:

Sayfa 135

Satır: 10

Bir daha, tekrar, gene.

Āġāh olup Oġlunu Aradıġıdır
Çünkü Mecnûn babası ile ḥacdan gelip
yine eski ‘âdeti üzre Necd

6. yine:

Sayfa 141

Satır: 12

Bir daha, tekrar, gene.

iki üç gün şabredip oturdu
Ba‘dehu yine sevdā-yı ‘aşka cûş edip
ve ḥurûş edip gelip şabr

7. yine:

Sayfa 143

Satır: 19

Bir daha, tekrar, gene.

Bu hâl üzre bir yıl geçip çünkü bahār
vaḳti gelip cihān yine
yeñileñdi Sünbüllerin zülfü perîşān
olup nergisler uyḳudan uyanıp

8. yine:

Sayfa 149

Satır: 21

Bir daha, tekrar, gene.

Yine eski ‘ādeti üzre nā-murād
Mecnūn dā‘ mā şahrālarda ‘aşḳ
āteşi ile sūzān u biryān olup gece ve
gündüz āh eylemekde idi

9. yine:

Sayfa 151

Satır: 32

Bir daha, tekrar, gene.

ḡālib olduğunuzda ara yere ādemleri
girip size yalvarıp ḡāh cihān
māllarını ‘arz edip n’eylerse eyler sizi
kendilerine rām eylerler Yine

10. yine:

Sayfa 153

Satır: 4

Bir daha, tekrar, gene.

Gerd-i maḥzūn olacak gönlümüzü şād
etme
Yine vîrān olacak ḥāṭırım ābād etme

11. yine:

Sayfa 157

Satır: 7

Bir daha, tekrar, gene.

olup muḳtezā-yı ‘aşḳ üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylā
ḳabīlesinin ḡālib olmasın isteyip Ḥaḳ
Te‘ālā dergāhına yüz sürüp

12. yine:

Sayfa 159

Satır: 16

Bir daha, tekrar, gene.

elimde buldum idi Aralık yerde ceng ü
cidāl olup iki taraftan bu
ḳadar ādemler telef oldu Ve yine bir
maşlaḥat gidermeyip görülmeyip

13. yine:

Sayfa 159

Satır: 23

Bir daha, tekrar, gene.

Nevfel ile görüşüp yine 'üryān olup
dönüp Bre tır diye gördüler
Çāre olup dinlemedi

14. yine:

Sayfa 161

Satır: 25

Bir daha, tekrar, gene.

olan yine bunları kendi hāline
koymağdır dedi ki
Hoş olan oldu giden gitdi Şimden
şoñra şuçunuzdan geçip

15. yine:

Sayfa 163

Satır: 1

Bir daha, tekrar, gene.

deyip dönüp gitdiler Çünkü Mecnūn
yine Nevfeliñ şulh
eylediginden haberdār oldı

16. yine:

Sayfa 163

Satır: 34

Bir daha, tekrar, gene.

Buncalayın bir devletli beg kendisine
yardım edip 'aşker çekmiş
iken felek anı da çok görüp yine
şoldurdu

17. yine:

Sayfa 165

Satır: 3

Bir daha, tekrar, gene.

toğmadan yine tolandı diyü dahı āh
vāhlar edip ümīdini kaç' eyledi
Bir zamāndan şoñra Nevfeliñ 'azīm
'asker cem' edip geldiklerini

18. yine:

Sayfa 165

Satır: 16

Bir daha, tekrar, gene.

nā-çār olup bir gözü ağlar bir gözü
güler Mecnūna verse gerekdir
Yine mi şafā deyip cāzū gözlerine
sürmeler çekip güzel libāsları

19. yine:

Sayfa 169

Satır: 2

Bir daha, tekrar, gene.

kaçdılar Mecnūn da ardlarına düşüp
çekilip gitdi Bes
Mecnūn bu hāl üzre niçe gün gezip
günlerde bir gün yine bir avcıya

20. yine:

Sayfa 173

Satır: 30

Bir daha, tekrar, gene.

ne cānı vardır Cānım oldur ki bu
kullarına merḥamet edip suçunu
‘afv buyuralar Ḥavfa düşüp yine
feryād u fiḡānlar edip belli ki bir

21. yine:

Sayfa 183

Satır: 30

Bir daha, tekrar, gene.

yüklenip bel bağlayam Sen bī-vefā
olup maḥabbetin bahār çiçekleri
gibi bir kaç gün içinde perīṣān oldu
İşte ben yine saña vefā-dār

22. yine:

Sayfa 189

Satır: 15

Bir daha, tekrar, gene.

hurūṣ geldikde Mecnūn yine evvel ki
ḡāline göre yüz biñ ḡicāb ile
babasına dedi kim

23. yine:

Sayfa 193

Satır: 6

Bir daha, tekrar, gene.

üzre zārī zārī feryād u fiḡānlar edip
niçe günler babasının başı ucunu
bekleyip āḡir yine ṣaḡrālara toḡru
çekilip gitdi

24. yine:

Sayfa 197

Satır: 1

Bir daha, tekrar, gene.

esbābını ṣoyup arslanların içine
bırakdılar Arslanlar da yine
bir ādem geldigin gördükleri gibi
yerlerinden ṣıçrayıp her ṡarafa ḡamle

25. yine:

Sayfa 203

Satır: 18

Bir daha, tekrar, gene.

getirip göndermek lāzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnūna Leylādan selām ve du‘ālar
gönderip yine Leylāya gelip

26. yine:

Sayfa 203

Satır: 19

Bir daha, tekrar, gene.

Mecnūnuñ ḡaberin getirirdi Zeyd yine
bir gün Mecnūnun yanına
varıp muṣāḡabet ederken dedi ki

27. yine:

Sayfa 209

Satır: 2

Bir daha, tekrar, gene.

baş üstüne murādını ‘arz edeyim

göreyim ne buyururlar

Yine bir cevāb olduğda gelirim deyip

Mecnūna vedā‘ edip çekilip

28. yine:

Sayfa 209

Satır: 33

Bir daha, tekrar, gene.

dünyālar anıñ oldu Ve yine tağlarda

gidip kendin ‘āleminde oldu

Rivāyet olunur ki çünki bu hāl

29. yine:

Sayfa 221

Satır: 12

Bir daha, tekrar, gene.

bī-çāre Mecnūna kār edip cānān

ğamıylā tākati tāk olmuşdu Bir gün

yine ‘ādeti üzre Leylānıñ mezārına

ziyāret eylemege gelip derd ile

30. yine:

Sayfa 203

Satır: 27

*"Buna rağmen" anlamında
kullanılan zarf.*

yedim ve yine ‘aşk u maḥabbetimin

eksilmeyip dā‘imā ber-ḳarār ḥalk

içinde olanın hiç zararını görmedim

Bilmem sen ne sevdāya

31. yine:

Sayfa 151

Satır: 15

*"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına
gelir.*

kendiyeye meyl etdirdi Lākin yine

getirdigin yiyip

Leylādan ğayrı söz söylemedi Vāfir

ibrām eylediklerinde ḥāline

32. yine:

Sayfa 165

Satır: 5

*"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına
gelir.*

iştirikde yine cānı yerine gelip

Ola ki bu def‘a da bārī bir iş

edebileydi deyip Ḥaḳḳa tazarru‘lar

33. yine:

Sayfa 169

Satır: 30

Her zaman olduğu gibi.

Âdem ile Bir Kadınıñ Geldigidir
Yine bir gün Mecnûn Leylânıñ ‘aşkı
ve sevdâsıyla yâbâna düşüp

yırtıcı cân-âverler:

1. yırtıcı cân-âverler:-

Sayfa 221

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Vahşi hayvanlar.

kalıp kimse yanına varamadı Zîrâ
arşlanlar vesâ‘ir yırtıcı cân-âverler
bunca zamândan beri ayrılmayıp
kande giderse Mecnûn ardına

yırtıcı hayvânlar:

1. yırtıcı hayvânlar:

Sayfa 197

Satır: 28

Kelime Tipi: -

Vahşi hayvan.

biz de seniñ cânıña kuşur etmeyip
şuçuñu ‘afv eyledik dedi
Bu hikâyetden maksûd yırtıcı
hayvânlar ki dâ‘imâ âdem

2. yırtıcı hayvânlar:-

Sayfa 217

Satır: 2

Kelime Tipi: -

Vahşi hayvan.

toğru çekilip gitdi Kendi ile bile gelen
arşlanlar ve yırtıcı
hayvânlar dañı ardına düşüp gitdiler
Mecnûn Leylâ ile bu kadar

yit:

1. yitdi:

Sayfa 219

Satır: 9

Kaybolmak, yok olmak.

sevdâsıyla tamâm edip bu cihândan
ğamıñla gitdi ve hâlâ yitdi Ya‘ni
yerde vişâliñden arzûsu hâtırından
gitmemişdir Olan ‘aşkıñdan ferâğat

yiye gelip:

1. yiye gelip:

Sayfa 197

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Yemiştir.

oğlanınıñ yiye gelip helâk
idegelmişken birisi kendilerini gözetse
ni‘metiñ hakkını bilir Ol kimseyi kaṭâ
incitmeyip anıñla yâr olup

vivip içip:

1. yiyip içip:

Sayfa 117

Satır: 8

Kelime Tipi:-

Karın doyurmak, beslenmek.

māldār devletli ādem olup gelip geçen
müsāfire ikrām ve çok ni‘met
mebzül ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip sonra

2. yiyip içip:

Sayfa 117

Satır: 8

Kelime Tipi:-

Yemek, içmek.

māldār devletli ādem olup gelip geçen
müsāfire ikrām ve çok ni‘met
mebzül ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip sonra

3. yiyip içip:

Sayfa 117

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Yemek, içmek.

māldār devletli ādem olup gelip geçen
müsāfire ikrām ve çok ni‘met
mebzül ederdi Ve her kim gelirse
yemekler çekip yiyip içip sonra

yiyip içmekden kesildi:

1. yiyip içmekden kesildi:

Sayfa 131

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Yemeden içmeden kesilmek. II

Âşığın üzüntü sebebiyle yiyemez,
içemez duruma gelmesi, iştahı
kesilmesi.

geceler şabāha-dek mäh-tāba karşı
beytler söyleyip gāh ırlayıp gāh
ağlayıp gözlerinden kanlı yaşlar revān
olup yiyip içmekden kesildi

yoh idi:

1. yoh idi:

Sayfa 117

Satır: 5

Kelime Tipi: -

(Kabilenin başı) yoktu.

başı buğı yoh idi Bir ulu kimse var idi
ki kabilesi halkı emrine
rām olmuşlar idi Aşlā sözünden taşra
bir iş işlemezlerdi Gāyetle

yohsa:

1. yoḥsa:

Sayfa 123

Satır: 8

*"Aksi takdirde" anlamında**kullanılan bir söz, yoksa.*

dīvāneye bir kızıñ ucından ser-gerdān
gezip feryād eder bu usludur
yoḥsa buña bir iyi kötek çalsalar ‘aklı
başına tiz gelir diyü

2. yoḥsa:

Sayfa 145

Satır: 28

*"Aksi takdirde" anlamında**kullanılan bir söz, yoksa.*

hemān bunu erkenden n’eylersen eyle
deyip ve şarip şarmalayıp bir
münāsib yere veregörüñ yoḥsa şöña
‘ilāc eylemek güç olur deyip

3. yoḥsa:

Sayfa 171

Satır: 9

*"Aksi takdirde" anlamında**kullanılan bir söz, yoksa.*

şalmışdır yoḥsa benim gibi bir mäh-
pāre ḥasretiyle mātamlere
girip vuşlatıñ kıyāmete mi qalmışdır
‘Aceb kaçgı āfet-i devrān seniñ

4. yoḥsa:

Sayfa 171

Satır: 22

*"Aksi takdirde" anlamında**kullanılan bir söz, yoksa.*

Bu ādemiñ cürmü qabāḥati nedir ki
қан eylemiş ādem gibi
zencīre urmuşsun Yoḥsa ḥırsız mı
yāḥūd qulmudur ki efendisinden

5. yoḥsa:

Sayfa 193

Satır: 27

*"Aksi takdirde" anlamında**kullanılan bir söz, yoksa.*

aña qaftān gibi olmuşdur demek
isterim Yoḥsa ben anıñ qalbine girip
ol baña esbāb gibi olacaḳ degildir ki
Seniñ dedigiñ gibi idim

6. yoḥsa:

Sayfa 197

Satır: 18

*"Aksi takdirde" anlamında**kullanılan bir söz, yoksa.*

Pādişāh da arslanıñ elinde sağ
qaldığına ḥayrān olup
Siḥr mi bilirdiñ yoḥsa bir du‘ā mı
oḳuduñ ki aşlanlar seni helāk

yok:**1. yokdur:****Sayfa 153**

Satır: 29

Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

üzre ortalıkda kendi ahvāline
müte'allık tedbîr ü tedārük yokdur
Hemān 'arz-ı hāl olsun deyip bir kaç
beyt söyleyip ma'nāsı bu

2. yok:**Sayfa 127**

Satır: 20

"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.

ķabīlesinden alķaķ degildir ki kızlarını
vermeyeler Ne ķadar
aķırlık isterlerse yok demeyip mālār
verip araya girip bu söz üzre

yok yere:**1. yok yere:****Sayfa 153**

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Boşu boşuna.

Hemān luţf edip beni kendi hālime
ķoyup ğam-ı cānānla zevķ u
şafāya mu'tād olmuşken huzūrumu
uçurmanız ki yok yere zaķmet çekip

yok yere çürütmedesin:**1. yok yere çürütmedesin:****Sayfa 187**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Boşu boşuna harcanmak.

Sen ise andan haberiñ yok Olmaz
sevdālarda telef olup yok
yere çürütmedesin Tıtalım ki niķe
yıllar böyle yābān yerlerde gezip

yokuşa sürülmüşdür:**1. yokuşa sürülmüşdür:-****Sayfa 139**

Satır: 18

Kelime Tipi: --

Güçlük çıkarmak.

derd-i cānān ile hemān yüregi ben
toğramadım Cihān mülkünde niķe
şāhlar u gedālarda görülmüşdür Niķe
kimseler yokuşa sürülmüşdür

vol:

1. yolu:-**Sayfa 135**

Satır: 26

Güzergâh.

olunur ki Beni Sa'd kabîlesinden bir
kimesne maşlaḥat için yola çekilip
giderken yolu Mecnûnuñ olduğu yere
uğrayıp gördü ki bir tâze yigit

2. yolu:**Sayfa 135**

Satır: 32

Güzergâh.

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revân oldular
Ḥikmet-i Allâhın yolu Mecnûnuñ
kabîlesine uğrayıp gördü ki

3. yola:**Sayfa 143**

Satır: 13

Güzergâh.

beytler söyleyip gizlice yola bırağırdı
Ve kimseye kalbinde olan
gizli sırrını açmayıp dâ'imâ melûl ü
maḥzûn gezerdi Kabîlesi

4. yolda:**Sayfa 147**

Satır: 13

Güzergâh.

İttifâk İbn-i Selâm daḥı yolda bu
nâzenînler alayına râst
gelip içlerinde Leylânın cemâlini
gördükde ğamzesi oḡları bağına

5. yolda:**Sayfa 147**

Satır: 19

Güzergâh.

şorduḡlarında ol daḥı yolda râst
geldigini ol nâzenîniñ ḥüsnüne
vaşf eyleyip cân u dilden 'âşık
olduḡunu beyân eyledikde anlar da

6. yolu:**Sayfa 171**

Satır: 1

Güzergâh.

ġâyet şusamışdı Nâ-gâh yolu bir
çemenli güzel yere
uğrayıp gördü ki bir ulu ağacın
gölgesinde bir laṭîf ḥavuz yapmışlardır

7. yolda:**Sayfa 193**

Satır: 11

Güzergâh.

olup bî-ķarār olmağın ıağlara ‘azîmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
bir üstâd nakķķaş ol kâğıdıñ

8. yolda:

Sayfa 207

Satır: 18

Güzergâh.

cevâb verip

Ey birâder sen cânıñı ol zamânda fedâ
eylediñ ki yolda bir

9. yolumda:-

Sayfa 219

Satır: 5

(Leylâ) yoluna, uğruna.

zamândan beri benim yolumda cân ve
başdan geçip şahrâlarda ‘üryân
ve yâr-i şâdıķımdır Sizden ricâ ederim
ki başıñızda ‘azîz tutuñ

10. yoluna:

Sayfa 181

Satır: 13

(Leylâ) uğruna (can vermek).

Ey bî-ķare Mecnûn bunca yıllardan
beri yoluna cânlar verip

‘aşķla şahrâlarda gezip ve yâbânlarda
düşüp yâr-i vefâdarım

yol üzere oturup:

1. yol üzere oturup:

Sayfa 185

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Yol üstünde (bir yere) oturmak.

hasta olmağla yorulup ne ķare yol üzere
oturup gelip geçene
Şu kıyâfetde bir âdem gördünüz mü
deyip şormağa başladı

yola bakıp:

1. yola bakıp:

Sayfa 125

Satır: 24

Kelime Tipi: -

*Gelmesini çok istediğî kimsenin
uzun süre yolunu gözlemek.*

olan şuffeniñ üzerinde ķarâr edip
hasret gözleriyle Mecnûnuñ gelip
geçtiğî yerlere ve yola bakıp hicrân
gözlerinden inci dânesi gibi

yola çekilip:

1. yola çekilip:-

Sayfa 135

Satır: 25

Kelime Tipi: -

Yola, yolculuğa çıkmak.

olunur ki Beni Sa'd kabilesinden bir
kimesne maşlaḥat için yola çekilip
giderken yolu Mecnūnuñ olduḡu yere
uḡrayıp gördü ki bir tāze yigit

yola girdi:

1. yola girdi:

Sayfa 205

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

Yola çıkmak, yolculuğa başlangıç yapmak.

Şimdi Mecnūna bundan iyi müjde
olmaz varıp maḥzūn
gönlünü şād edeyim deyip yola girdi
Gelip Mecnūnu bulup dedi

yola girdiler:

1. yola girdiler:

Sayfa 213

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Yola çıkmak, yolculuğa başlangıç yapmak.

Ve kalkıp Kandesin cānān deyip Zeyd
ile muşāḥabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesā'ir vaḥşī can-
verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

2. yola girdiler:-

Sayfa 199

Satır: 16

Kelime Tipi: **Deyim**

Yola düşmek.

Ve kalkıp ihtiyār ile el ele verip daḡı
yürüdüler Birbiriyle
muşāḥabet edip yola girdiler

3. yola girdiler:-

Sayfa 211

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Yola çıkmak.

İbn-i Selāmıñ ādemleri yanına düşüp
yola girdiler Hikmet Allahıñ
Yolu üstüne uḡrayıp Mecnūn da gördü
ki bir niçe develerle bir kaç

yola girip:

1. yola girip:

Sayfa 147

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Yola koyulmak, bir yere ulaşmak
için yola çıkmak.*

Beni Esed kabilesi uluları gelir diyü
tenbîh eyledikde bunlar
yola girip kabîleye yakîn olduklarında
Leylânîñ babasına

2. yola girip:

Sayfa 175

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir yere gitmek üzere yola
çıkma.*

âdemlere teslim edip Leylânîñ
babasına gönderdi
Bes bunlar da yola girip günlerde bir
gün menziline erişip

3. yola girip:

Sayfa 185

Satır: 28

Kelime Tipi: **Deyim**

Yola düşmek.

bir âdem râst gelip gördüm Ğâlibâ ki
ol aradığın kimsedir dedikde
pîr de mağâranın nişânını alıp niçe
zağmetler ile yola girip şabağ

yola götürdü:

1. yola götürdü:

Sayfa 159

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Bir yere gitmek üzere yola
çıkma.*

arayıp bulup dürlü iltifât ile gönlünü
alıp yola götürdü Leylânîñ
kabîlesine yakîn vardıkda âdem
gönderdi Leylâyı Mecnûna istedi

yolda geçenleriñ:

1. yolda geçenleriñ:-

Sayfa 195

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Yol üzere giden (kimseler).

geçenleriñ ve yoldan geçen âdemler
Mecnûna yemek gönderirlerdi
Yâhûd aḥvâlin şorarlardı Ḥayvânlar
gelen âdemleri gördükde kaçışıp

yoldan geçen âdemler:

1. yoldan geçen âdemler:

Sayfa 195

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Yol üzere giden insanlar.

geçenleriñ ve yoldan geçen âdemler
Mecnûna yemek gönderirlerdi
Yâhûd aḥvâlin şorarlardı Ḥayvânlar
gelen âdemleri gördükde kaçışıp

**yoldan gelip geçen kimesneleriñ
ağzından:**

**1. yoldan gelip geçen kimesneleriñ
ağzından:-**

Sayfa 143

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Yoldan geçen kişilerin dilinden.

Ve yoldan gelip geçen kimesneleriñ
ağzından bî-çâre Mecnûnuñ
kendi ḥaḳḳında söylediği beytleri
işitdikçe karşıısından kendi de

yollara düşüp:

1. yollara düşüp:

Sayfa 199

Satır: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir yere gitmek için yola çıkmak.

derd-i ‘aşkıñla mübtelâ olup ḥasretinle
yollara düşüp geçen gece
fûlân yerde râst geldim Mecnûnu
çokdan görmeyip ḥasret ü

yollarına revân oldular:

1. yollarına revân oldular:-

Sayfa 135

Satır: 31

Kelime Tipi: -

Yola koyulmak.

söyledemediler Bes dönüp yollarına
revân oldular

Ḥikmet-i Allâhıñ yolu Mecnûnuñ
ḳabîlesine uğrayıp gördü ki

yolu üstüne uğrayıp:

1. yolu üstüne uğrayıp:

Sayfa 211

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Yolüstü uğranılacak, geçilecek
yer (Mecnûn'un olduğu yer).*

İbn-i Selâmıñ âdemleri yanına düşüp
yola girdiler Ḥikmet Allâhıñ
Yolu üstüne uğrayıp Mecnûn da gördü
ki bir niçe develerle bir ḳaç

voluna revân oldu:

1. yoluna revân oldu:

Sayfa 211

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Yola koyulmak.

bir gün seni da‘vet edip bir şöhet
ederiz diyü vedā‘ edip yoluna
revān oldu

yoluñda cânlar verdigiñ:

1. yoluñda cânlar verdigiñ:-

Sayfa 219

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Birinin uğruna ölmek. II Leylâ.

Diyesiz ki ol seniñ yoluñda cânlar
verdiğiñ Leylâ bu fânî dünyâdan
gidip seniñ maḥabbetiñle topraklara
girdi ve ‘ömrünü seniñ ‘aşkın

volunda pây-mâl olduklarım:

1. yolunda pây-mâl olduklarım:-

Sayfa 183

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Sevgili uğruna âşığın sürünmesi.

hırāmānlar gibi şalındıkça yolunda
pây-mâl olduklarım hep hevāya gitdi
Kanı ḥāk-ı rehiñ âhıyla feryād etdigim
demler

yu:

1. yudular:-

Sayfa 153

Satır: 19

Temizlemek, yıkamak.

ki Mecnūnu ḥamāma getirip yudular
Ve başını tırāş edip pāk ü pākize
libāslar ile bir ādem kıyāfetine
koydular Birkaç gün bular ile oturup

yüklen:

1. yükleneyim:-

Sayfa 167

Satır: 4

*Bir yükü taşımak için eline veya
sirtına almak.*

Götürseñ olmaz Münāsib olan oldur ki
bunları boğazlayıp
yükleneyim ikisini satıp birini ehl-i
‘ıyālime verip anlara nafaḫa edeyim

yüreg:

1. yüregim:

Sayfa 163

Satır: 5

*Gönül, kalp. II Âşığın
/Mecnûn'un gönlü.*

katıp ğam u ğuşşalar ziyade edip
yüregim dāğ üzre dāğ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāgat edip beni mahzūn u

yüregi hasret āteşiyle yanmaktadır:

**1. yüregi hasret āteşiyle
yanmaktadır:-**

Sayfa 169

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Acıyla ve özlemle içi yanmak.

yüregi hasret āteşiyle yanmaktadır
Avcı eydür

yüregi pāre pāre olup:

1. yüregi pāre pāre olup:

Sayfa 185

Satır: 33

Kelime Tipi: **Deyim**

İçi parçalanmak.

Babası bu hālî gördükde yüregi pāre
pāre olup gözlerinden kanlı
yaşlar akarak başını dizine alıp
şefkatle oğşamaya başladı

yüregi toğramadım:

1. yüregi toğramadım:-

Sayfa 139

Satır: 17

Kelime Tipi: -

*Aşk derdiyle âşığın yüreğini
parçalaması.*

derd-i cānān ile hemān yüregi ben
toğramadım Cihān mülkünde niçe
şāhlar u gedālarda görülmüştür Niçe
kimseler yoğuşa sürülmüştür

yüregimi āteş ile yakıp:

1. yüregimi āteş ile yakıp:-

Sayfa 137

Satır: 19

Kelime Tipi: -

Āşık etmek.

beni kendisine kul eyledi ‘Aqlım alıp
ve yüregimi āteş ile yakıp beni
dīvāne edip şahrālara salmışdır
Mādem ki ben anıñ eli altındayım

yüregin dāğlamaktadır:

1. yüregin dāğlamaktadır:

Sayfa 137

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*Büyük üzüntü vermek, acı ve
ızdırıp çektirmek, yakmak.*

ağlamağtadır Ve dā'imā ḥasretiñ
 âteşiyle yüregın dāğlamağtadır
 Āh oğul diyü feryād eyledikçe anı
 işidenleriñ şabır taḥammülü

yüregın tağlamakdır:

1. yüregın tağlamağdır:

Sayfa 139

Satır: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

*Acıyla ve özlemle içi yanmak,
 acıyla kıvranmak.*

ve benim feryādım kulağ tutup ḥâtırın
 perişān eyleme 'aşıklar
 ḥālī dā'imā ağlamağdadır ve âteş-i
 'aşk ile yüregın tağlamağdır

yüregine âteşler düşüp:

1. yüregine âteşler düşüp:

Sayfa 145

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Âşığın felakete uğraması, büyük
 bir acı ve üzüntünün etkisi altına
 girmesi.*

geçerken Leylā türküyü işitdigi gibi
 yüregine âteşler düşüp
 feryād ile ağlamağa başladı Meger
 bāğda olan kızlarıñ biri bāğıñ

yüregiñi dāğlamağdadır:

1. yüregiñi dāğlamağdadır:

Sayfa 145

Satır: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Biri) kalbine kızgın demirle
 damga vurmak, yakmak. II Yüregiñi
 dāğlamak. Acıyla ve özlemle içi
 yanmak, acıyla kıvranmak.*

'Aceb şimdi ol bî-çāre Mecnūnum
 kañğı tağda ve benim derdimle
 ağlamağa ve ne şekl şahrālarda gezip
 yüregiñi dāğlamağdadır

yüregini dāğlardı:

1. yüregini dāğlardı:

Sayfa 207

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Biri) kalbine kızgın demirle
 damga vurmak, yakmak. II Yüregini
 dāğlamak. Acıyla ve özlemle içi
 yanmak, acıyla kıvranmak.*

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
 ağlardı Gāh Zeydi şād edip
 gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
 soñra Zeyd dedi ki

yüregiñi dāğlayıp:**1. yüregiñi dāğlayıp:-****Sayfa 143**

Satır: 25

Kelime Tipi: **Deyim**

*Acıyla ve özlemle içi yanmak,
acıyla kıvranmak.*

dāğlayıp gülşende yārān ile hem-
şoḥbet ü hem- ‘ayş ‘işret eyleyecek
demler olduğda Leylā kabilesiniñ
māh-pāre kızlarıyla maḥzūn

yüregini yakdıkda:**1. yüregini yakdıkda:****Sayfa 151**

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Yüreği yanmak. II Çok acılamak.

başladı Bes Mecnūnuñ ‘āşıkāne
beytleri Nevfele te ‘şir edip yüregini
yakdıkda Mecnūna teselliyet verip

yürek:**1. yüregine:-****Sayfa 149**

Satır: 15

Gönül, kalp, yürek.

ḥaberi işitdi Kendisini İbn-i Selāma
vereceklerini tıydu Yüregine dāğ
üzre dāğ olup ğam u ğuşsası ziyāde
olup tenhāsında āh u efġānlar

yüreklerin dāğlamış:**1. yüreklerin dāğlamış:****Sayfa 165**

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Biri) kalbine kızgın demirle
damga vurmak, yakmak. II Yüreğini
dağlamak. Acıyla ve özlemle içi
yanmak, acıyla kıvranmak.*

uğrayıp gördü ki üç dāne geyik
yavrucağlarını dutup muḥkem
bağlamış anaları ḥasret ile yüreklerin
dāğlamış Tırmadan ağlaşıp

yüreklerini dāğlardı:**1. yüreklerini dāğlardı:-****Sayfa 133**

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gönlü yaralamak; gönlü
dağlamak. II Acıyla ve özlemle içi
yanmak, acıyla kıvranmak.*

perīşān olduğça babasınıñ anasınıñ
yüreklerini dāğlardı Bir

çāre bulup teselliyet vermeyip gitdikçe
günden güne Leylānīn derdmend

Satır: 11

Yuvarlanmak.

yürü:

1. yürüdüler:-

Sayfa 199

Satır: 15

İlerlemek, yol almak.

Ve kalkıp ihtiyār ile el ele verip dağı
yürüdüler Birbiriyle
muşahabet edip yola girdiler

yuva yapıp:

1. yuva yapıp:

Sayfa 211

Satır: 12

Kelime Tipi: -

(Mecnūn'un başına kuşların)

yuva yapması. II (bk. Mazmunlar).

Mecnūn ise cānānı gördüğü gibi
hayrāna varıp niçe zamān
ol yerde durup hattā kuşlar gelip
başında yuva yapıp yavrulayıp

yuvalan:

1. yuvalanmış:

Sayfa 137

toprağa yuvalanmış Babası oğlanı bu
hālde gördükde gözlerinden
yaşlar revān olup yanına gelip

yüz:

1. yüzüne:

Sayfa 173

Satır: 17

(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

yüzüne bakdıkda Mecnūn da yüzüne
bakdıkda Mecnūn da 'arz-ı hāle
başlayıp dedi ki

2. yüzüne:

Sayfa 173

Satır: 17

(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

yüzüne bakdıkda Mecnūn da yüzüne
bakdıkda Mecnūn da 'arz-ı hāle
başlayıp dedi ki

yüz biñ:

1. yüz biñ:

Sayfa 165

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.

gitdikde Leylâ şād olup sürûrundan
rakş edip Cenâb-ı Hâk Te‘âlâya
yüz biñ şükrler edip

yüz biñ hicâb:

1. yüz biñ hicâb:

Sayfa 189

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Yüz bin (defa) utanmak.

hurûş geldikde Mecnûn yine evvel ki
hâline göre yüz biñ hicâb ile
babasına dedi kim

yüz bulup:

1. yüz bulup:

Sayfa 165

Satır: 19

Kelime Tipi: **Deyim**

Samimi bir hava bulmak, yakınlık göstermek.

babasının sürûrundan yüz bulup Niye
hayırlı ‘alâmet degildir deyip
Hele ancak göreyim ne söyler deyip
vardıkda Nevfel ile tekrâr

yüz kat iyiler:

1. yüz kat iyiler:

Sayfa 131

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Sayınca fazla iyi ve güzel insanlar.

içinde fülânın kıızı vardır dedigimizden
yüz kat iyiler vardır Saña
alıverelim Eger yine de begenmezsen
fülânın kızını alıverelim

yüzlerine gül-âblar saçıp:

1. yüzlerine gül-âblar saçıp:

Sayfa 213

Satır: 21

Kelime Tipi: -

(Leylâ ile Mecnûn'un) yüzüne gül suyu sürmek.

Niçe zamân bu hâl üzre kaldılar
Yüzlerine gül-âblar saçıp niçe
‘ilâclar edip güçle ‘ağlları başlarına
gelip Leylâ Mecnûnuñ eline

yüzlerini sürüp:

1. yüzlerini sürüp:

Sayfa 197

Satır: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüz sürmek, değdirmek. II Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

yere urup yüzlerini ayağına sürüp
mülâyemetler gösterdiler Cevân
da ol gece arslanlar arasında kalıp
çünkü şabâh oldu Pâdişâhın

2. yüzlerini sürüp:

Sayfa 213

Satır: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüzünü (yere) sürümek II Allah'a

*saygı. II Allah'ın bu konudaki emrine
boyun eğmeyi vurgulama, kulluk ve
itaat gibi ruhî ve derunî halleri zâhirî
bazı davranışlarla ifade etme gibi
sembolik ve taabbüdî bir anlam
taşıdığı söylenebilir.*

Gözlerinden yaşlar döküp sürüründen
secdeler edip yüzlerini
yerlere sürüp Hakk'a çok şükrlere eyledi

yüzlerini sürüyüp:

1. yüzlerini sürüyüp:

Sayfa 133

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüz sürmek, değiştirmek. II Aşırı

sevgi göstermek için yere eğilmek.

Mecnûn 'aşk u sevdâsını işitdikde cûş
u hurûşa gelip varıp

Kâ'be-i Mükerreremeniñ halkasına
yapışıp yüzlerini yerlere sürüyüp

yüzü gülmeyip:

1. yüzü gülmeyip:-meyip

Sayfa 145

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüzü gülmek. II Memnun olmak.

aşlâ yüzü gülmeyip gönlü açılmadı Ve
gönlünden der idi ki
Baña bu gülşen yârsız külhân ve her
yâriñ âyinesi gözüme

yüzümüze kir gelir:

1. yüzümüze kir gelir:

Sayfa 201

Satır: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Adı çıkmak: hakkı olmayan bir ün
kazanmak.*

yüzümüze kir gelir Bu miqdâr yakînlık
kifâyet eder
Birbirimizi görürüz yâ Hemân
Mecnûna benden selâm edip bir

yüzün beñziñ gülmeyip:

1. yüzün beñziñ gülmeyip:-

Sayfa 145

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Yüzü, çehresi gülmemek.

gibi gelir Āh u efgānım āh nedendir ki
hiç bāğıma geldiğinizde
yüzün beñziñ gülmeyip niye yüzünüz
āyinesinde ğamdan ğayrı

yüzün göstermeyip:

1. yüzün göstermeyip:-me, -y, -ip

Sayfa 131

Satır: 15

Kelime Tipi: -

*Yüzünü esirgemek, sevgilinin
yüzünü bir daha görememek.*

göründü Ve nigār-ı nāzenīnim yüzün
göstermeyip başına firāk
şālını bürüyüp rāḥat günlerim miḥnet ü
ġam olup maḥzūn gönlüm

yüzüne gül-ābları saçıp elini ayağını**yuyup:**

1. yüzüne gül-ābları saçıp elini
ayağını yuyup:

Sayfa 177

Satır: 33

Kelime Tipi: -

*(Ayılması için) yüzüne gül suyu**sürüp elini ayağını yıkamak.*

yuyup güç ile ‘aklı başına gelip kalkıp
Leylānıñ yanına varıp
Gül yüzünden şeftālu alayım dedigi
gibi Leylā hemān çehresini

yüzüne hasret oldum:

1. yüzüne hasret oldum:

Sayfa 207

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

*O şeyden yoksun kalmak,
mahkum kalmak.*

hasret oldum ‘Acabā şimdi babası
yanına varmazdan evvel şu aralıkda
bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
de

yüzüne karşı:

1. yüzüne karşı:

Sayfa 179

Satır: 32

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir kimsenin kendi önünde ve
ondan çekinmeden.*

Bunca zamandır ki bu kadar zahmet
ile ele getirdikten sonra

n' için vaşl-ı sevdâsında olmayıp тұrup
baқarsın Seniñ yüzüñe қарşı

yüzüne yüzüne sürdü:

1. yüzüne yüzüne sürdü:

Sayfa 217

Satır: 28

Kelime Tipi: -

El öpüp yüze sürmek bağlamında.

ve baña haққınızı helâl eyleyiñ deyip
anasınıñ elini öpüp yüzüne
yüzüne sürdü Ve dediki

yüzünü sürdü:

1. yüzünü sürdü:

Sayfa 163

Satır: 26

Kelime Tipi: **Deyim**

Huzurunda aşırı sevgi göstermek

*için yere eğilmek; bir dilekte
bulunmak için Allah'a yalvarmak.*

edip қабілемiziñ haқkı ellerinde zâr u
zebün eyleye diyü yüzünü
yerlere sürdü

yüzünü sürüp:

1. yüzünü sürüp:

Sayfa 155

Satır: 29

Kelime Tipi: **Deyim**

Büyük saygı, sevgi gösterilebilen

*birinin katına çıkarken eşiğine-yüzü
yerlere sürercesine-eğilmek;
yalvarmak.*

Mecnûn ise uzaқdan тұrup yüzünü
yerlere sürüp Cenâb-ı Haқ
Te‘âlâ dergâhına tazarru‘lar edip

yüzünüz âyinesinde ğamdan ğavrı

bir şey görünmeyip:

1. yüzünüz âyinesinde ğamdan ğavrı

bir şey görünmeyip:-

Sayfa 145

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Yüz aynasında kederden başka

bir şey görünmemek.

bir şey görünmeyip bizim şevқımız
hep seniñ için seni gülsüñ diyü
eyleriz dediklerinde Leylâ

Z

zabt edemeyip:

1. zabt edemeyip:-

Sayfa 175

Satır: 12

Kelime Tipi: -

Tutmak, hakim olmak.

Elem çekme anacığım böyle olur bir
nā-murād 'āşıkdır coşup
kendisini zabt edemeyip çekilip gitdi
deyip karşıya zencir bahasını

2. zabt edemeyip:-

Sayfa 125

Satır: 28

Kelime Tipi: -

(Âşığın kendisini) kontrol

edememesi.

āhları çekip ortalık yerde vāfir 'arz-ı
iştiyâklar eylediginden bî-çâre
Mecnûn kendisini zabt edemeyip
gitdikçe efgânı birden geçip

zahmet:

1. zahmetleri:-

Sayfa 163

Satır: 20

Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.

ma'sûkum olan bî-çâre Mecnûna verip
iki 'âşık u ma'sûk bir yere
gelip bunca zamandan beri çektiğiniz
zahmetleri ve hasretleri

zahmet çekdim:

1. zahmet çekdim:

Sayfa 167

Satır: 17

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sıkıntıya katlanmak, güçlkle
karşılaşmak, zorluğa katlanmak.*

degin haylî zahmet çekdim Şimdi

boğazlayıp kimini ehl-i

'ıyālîme kimini yiyip ve kimisini de

şatıp akçasını kendime nafağa

zahmet çekip:

1. zahmet çekip:

Sayfa 153

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Sıkıntı, zorluk çekmek.

Hemân lutf edip beni kendi hālîme
koyup ğam-ı cānānla zevk u
şafāya mu'tād olmuşken huzūrumu
uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

zahmet çektiğiniz:

1. zahmet çektiğiniz:-

Sayfa 159

Satır: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sıkıntı, güçlük, yorgunluk ve
eziyetlere katlanmak.*

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faķır için bu kadar zaḥmet çektiğınız
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
daḥı ziyāde edip döndünüz

zaḥmet olmazsa:

1. zaḥmet olmazsa:

Sayfa 199

Satır: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Yormak, rahatsız etmek.

derdinden āteşe yandım Luṭf edip var
benden du‘ālar edip iştiyāklar
‘arz eyle ki eger zaḥmet olmazsa
gelsin alıp fülān yere getir Gelip

2. zaḥmet olmazsa:

Sayfa 213

Satır: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yük olmak (birine) II Bir işi
başkasına yaptırmak.*

fülān yere gitdiler beni şabāḥdan
ḥuzūruna da‘vet edip dedi ki Var
ol cānānım yārime selāmlar edip eger
zaḥmet olmazsa gelsin diyü

zaḥmet olur:

1. zaḥmet olur:

Sayfa 177

Satır: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Birine) zahmet olmak. Yapılan
bir işten sıkıntı, yorgunluk duymak.*

zaḥmet olur Ve hem İbn-i Selāma güç
olur Aralık yerde birbirinize
‘adāvet peydā olur Emr siziñdir Ve
geçenlerde Nevfel iki kerre ‘asker

zaḥmet vermeyip:

1. zaḥmet vermeyip:-

Sayfa 151

Satır: 27

Kelime Tipi: **Deyim**

*Karşısındakini sıkıntıya sokmak,
yormak.*

ricā ederim ki bu ḥuşūşda vücūd-ı
şerīfinize zaḥmet vermeyip kendi
‘āleminizde olasız Şimdi ben bu yābān
ādemi şekline girip insān

zamān:

1. zamānda:

Sayfa 207

Satır: 18

Vakit, zaman.

cevāb verip

Ey birāder sen cānıñı ol zamānda fedā
eylediñ ki yolda bir

2. zamān:

Sayfa 149

Satır: 23

Çağ, vakit.

Ol zamān ‘Arab beglerinde Nevfel
demekle meşhūr bir beg var
idi Ġāyet dil-āver idi Māl çok hādem
çok hışmına nihāyet yok

zamānım yakīn oldu:

1. zamānım yakīn oldu:

Sayfa 187

Satır: 26

Kelime Tipi: -

(Ölme) zamanın yaklaşması.

ayağıña getiresin İşte benim ‘ömrüm
āhır oldu Cihāndan göçmek
zamānım yakīn oldu Senden ğayrı bir
evlādım yok ki ben dünyādan

zapt u rabt edemeyip:

1. zapt u rabt edemeyip:-

Sayfa 131

Satır: 31

Kelime Tipi: -

(Acıyı) tutup, önleyememek.

taḥammül edemeyip her kim isterse
kendisini zapt u rabt edemeyip
bile ağlardı Ve böyle

zār u feryād ediyorlar:

1. zār u feryād ediyorlar:-

Sayfa 137

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek, haykırmak.

kalmayıp

Seniñ için zār u feryād ediyorlar Sen
ise bu sevdādan ferāgat

zarāfet:

1. zarāfetle:-le

Sayfa 199

Satır: 24

İncelik, güzellik.

göreydim geçeydik Kātlanayım çünkü
aḥşam oldu

Herkes uykuya vardıkda zarāfetle
kimse tuymadın yatağından

zararı var iken:

1. zarar var iken:

Sayfa 157

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Zararı dokunmak.

olup muktezā-yı ‘aşk üzre kendisine
zararı var iken bile yine Leylā
kabilesiniñ gālib olmasın isteyip Hāk
Te‘ālā dergāhına yüz sürüp

zararını görmedim:

1. zararını görmedim:

Sayfa 203

Satır: 28

Kelime Tipi: Deyim

*Maddi ve manevi kayba uğramak,
üzücü sonuçlarla karşılaşmak.*

yedim ve yine ‘aşk u maḥabbetimin
eksilmeyip dā‘imā ber-ḳarār ḥalk
içinde olanın hiç zararını görmedim
Bilmem sen ne sevdāya

zararsız:

1. zararsız:

Sayfa 159

Satır: 20

*Kendisinden kötü bir şey
gelmeyen, kendi hâlinde (kimse). II
Divâne Mecnûn.*

gāh kabîleleri etrāfını tolanıp āh u
efgānlar edip deli gönlüme
tesellîler verdikçe zararsız bir
dīvānedir diyü muḳayyed olmazlardı

zārī zārī:

1. zārī zārī:

Sayfa 193

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Ağlaya ağlaya.

üzre zārī zārī feryād u fiğanlar edip
niçe günler babasınıñ başı ucunu
bekleyip āḥir yine şahrālara toḡru
çekilip gitdi

zarīfl:

1. zarīfler:

Sayfa 143

Satır: 17

İnce, kibar, nazik (kızlar).

Lākin zarīfler kıssaya vāḳıf olup ‘āşık
olduğunu aḥladılar Ve
ta‘n edip başına ḳaḳdılar

zārilerle cihānı dutup:

1. zārilerle cihānı dutup:

Sayfa 221

Satır: 9

Kelime Tipi: -

(Âşığın) ağlayışının dünyayı
kaplaması.

zārilerle cihānı dutup firāk-ı yār ile
hālî diğer-gün olup ve kendi gāyet
zebūn olmuştur Bu hāl üzre niçe
zamān geçip āhır Leylānıñ firākı

**zāyi' olan kimesneniñ 'alāmetini
nişānlarını:**

**1. zāyi' olan kimesneniñ 'alāmetini
nişānlarını:-**

Sayfa 137

Satır: 3

Kelime Tipi: -

Kaybolan, ziyan olan kişinin
belirtisi, izini (soruşturmak).

nişānlarını şordukda bildi kim gelende
rāst gelip cevāb alamadığı
ādemdir Dönüp dedi kim

zāyi' olmuş:

1. zāyi' olmuş:

Sayfa 135

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Kaybolmak.

ķabīle içinde bir ādem zāyi' olmuş
Cümle ķabīle halkı ittifāk edip
derdmend Mecnūnıñ tāzeliginde

zāyi' -i evkāt edip:

1. zāyi' -i evkāt edip:

Sayfa 181

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Zamanı boş yere ziyan etmek.

Bī-ma' nā yere şahrālarda gezip zāyi' -i
evkāt edip feryād u figān
eylemekden gayrı kārın yok Ve hem
saña olan zūlm cihānda bir

zebūn olduğun:

1. zebūn olduğun:-

Sayfa 161

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.

zebūn olduğun istemezdi Āhır-kār
Leylānıñ babası zebūn olup
Çok ādemler helāk oldu Bu kadar ceng
ü cidālden maķşūd-ı

zebün olmağa:**1. zebün olmağa:-****Sayfa 157**

Satır: 15

Kelime Tipi: -

Güçsüzleşmek, zayıflamak.

olup gitdikçe Mecnūnuñ ‘askeri zebün
olmağa başladı
Nevfel de bu hālî görüp cān başına
sıçrayıp

zebün olmakla:**1. zebün olmakla:-****Sayfa 173**

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Çaresiz, düşkün olmak.

biraz kendüden yaña hem akçe istemez
ve hem gāyet zebün olmakla
maḥal-i merḥamet olup

zebün olmuşdur:**1. zebün olmuşdur:-****Sayfa 221**

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Güçsüz, zayıf; âciz, çaresiz, elden
ayaktan düşmüş.*

zārilerle cihānı dutup firāk-ı yār ile
hālî dīger-gün olup ve kendi gāyet
zebün olmuşdur Bu hāl üzre niçe
zamān geçip āḥir Leylānıñ firākı

zebün olup:**1. zebün olup:-up****Sayfa 157**

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.

şulḥ u şalāḥ olup Nevfel bu ‘askerle
dönüp yerine gitdi Ve zebün
olup şulḥa tālīb olduḡu gāyet gücüne
gelip kāsāvetlendi Yanında

2. zebün olup:**Sayfa 165**

Satır: 9

Kelime Tipi: -

Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.

Nevfeliñ ‘askeriniñ elinden tarmār
olup ve zebün olup ammā
işitdiklerinde
babası maḥzūn olup bir niçe ādemler
ile Nevfeliñ huzūruna

3. zebün olup:

Sayfa 165

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.

Bu defa murādım mūmunu yakıp
gözlerim aydın eyledi Ve
kabīlemiz halkı Nevfel ellerinde zebūn
olup şimdi babam beni

4. zebūn olup:**Sayfa 161**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Çaresizleşmek. II Yenilmek.

zebūn olduğun istemezdi Āhīr-kār
Leylānīn babası zebūn olup
Çok ādemler helāk oldu Bu kadar ceng
ü cidālden maḳşūd-ı

5. zebūn olup:**Sayfa 163**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Zayıf ve güçsüz duruma gelmek.

zebūn olup nā-çār şulḥ edip dönüp
gitdikde
Leylā ziyāde perīşān olup niçe günler
yās u mātemler eyleyip

zehrle:**1. zehrleyip:****Sayfa 179**

Satır: 11

Zehir içmek.

olmadığım takdīrce kendimi zehrleyip
helāk olurum diyü ‘azīm
andlar içdikde çünkü İbn-i Selām
Leylānīn ‘azābını āteşini görüp

zehrli sözleri işitdikde:**1. zehrli sözleri işitdikde:****Sayfa 181**

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*(Mecnûn'un) kötü sözleri**duyması.*

Mecnûn da çünkü ol nefesi tutulacak
herīfden bu zehrli sözleri
işitdikde hemān-dem haykırıp
kendisini yerden yere çalmağa başladı

zelzele verdi:**1. zelzele verdi:****Sayfa 207**

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Sarsıntı yaratmak, titretmek.

zelzele verdi Gāh şafāsından raksa
girip ve gāh Bu gün ol helāk
olduysa benim de yarın olmam
muḳarrerdır deyip feryād u fiḡān

zelzeleye verip:

1. zelzeleye verip:

Sayfa 219

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Sarsmak, sarsıntı çıkarmak.

yerlere şaldı dedikde Mecnūn bu
mātem ḡaberini işitdiḡi gibi
āh edip bir na'ra urdu Ortalıḡı
zelzeleye verip arkası üstüne yıkıldı

zencir:

1. zenciri:

Sayfa 175

Satır: 5

Zincir, pranga.

Bre Allahdan bulası Ben o zenciri
demirciye ne miḡnet ile
yapdırıp henüz akḡesini daḡı
vermemişimdir Ve seniñle bir zencir

2. zencire:

Sayfa 173

Satır: 10

*Eskiden suçluların, delilerin
eline, ayaḡına vurulan demirden baḡ.*

deyip her ne ḡadar akḡe alırsañ hep
seniñ olsuñ Baña bir puluñ
gerekmez Ben hemān bu zencire
ḡayrānım dedikde ḡarı gördü kim

zencir bahasını verip:

1. zencir bahasını verip:

Sayfa 175

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Zincir bedelini (eline) vermek.

verip göñlünü şād eyledi Ḳarı da
Leylāya du'ālar edip gitdi
Bu Maḡal Leylānıñ İbn-i Selāma
Nikāḡ Olunup

2. zencir bahasını verip:-

Sayfa 175

Satır: 13

Kelime Tipi: -

Zincirin bedelini (eline) vermek.

verip göñlünü şād eyledi Ḳarı da
Leylāya du'ālar edip gitdi

Bu Maḥal Leylānıñ İbn-i Selāma
Nikāh Olunup

zencīre dakıp esirdir diyü gezdirip:

1. zencīre dakıp esirdir diyü

gezdirip:-

Sayfa 171

Satır: 29

Kelime Tipi: -

*Zincire bağlayıp esirdir diye
gezdirmek.*

gezdirip merḥamet şāḥibi
devletlilerden akçe çok peydāh edip
her ne
olursa iki pāy edip birini kendim alıp
birini buña verip bu hāl üzre

zencīre urmuşsun:

1. zencīre urmuşsun:

Sayfa 171

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Zincire vurmak, bağlamak.

Bu ādemiñ cürmü qabāḥati nedir ki
қан eylemiş ādem gibi
zencīre urmuşsun Yoḥsa hırsız mı
yāḥūd kulumudur ki efendisinden

zencīrlere urdu:

1. zencīrlere urdu:

Sayfa 173

Satır: 20

Kelime Tipi: -

Zincirle bağlamak.

Ey benim nāzenīn ü şivekārım Ḥālīme
merḥamet edip bir naẓar
eyle ki şimdi seniñ zülfüñ sevdāsı beni
böyle zencīrlere urdu Ve

zencīrleri kütür kütür kırıp tīmār-

hāneden deli boşanır gibi zencīrlerin

sürüyerek:

1. zencīrleri kütür kütür kırıp

tīmār-ḥāneden deli boşanır gibi

zencīrlerin sürüyerek:-

Sayfa 175

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Zincirleri kütür kütür parçalayıp
akıl hastanesinden deli kaçarmış gibi
zincirleri yerde sürümek.*

zencirleri kütür kütür kırıp tımār-
hāneden deli boşanır gibi
zencirlerin sürüyerek

zerre kadar:

1. zerre kadar:

Sayfa 137

Satır: 18

Kelime Tipi: -

Zerre kadar, hiç mi hiç.

berī hīdmet-i şerefiñizden dūr olup
tekaşşurluk ederim ammā bu işde
benim zerre kadar günāhım yokdur
‘Aşk derler bir pādişāh vardır ki

zevk:

1. zevkle:

Sayfa 209

Satır: 32

Keyif, eğlence.

Hakka çok şükrler baña gayrilere
eylediği lūtfu eylemeyip
başka yüzden ihsānlar eyledi deyip
niçe günler bu zevkle şād olup o

zevk u şafā sürmede:

1. zevk u şafā sürmede:

Sayfa 181

Satır: 22

Kelime Tipi: -

*Rahat, sakın ve eğlence içinde
yaşamak.*

bir yere gelip birbirinden murād alıp
verdiler Ve kendi ‘ālemlerinde
olup dā‘imā zevk u şafā sürmede sen
ise bu hālden haberin yok

zevk ü şafā sürseler:

1. zevk ü şafā sürseler:

Sayfa 223

Satır: 18

Kelime Tipi: -

*Rahat ve eğlenceli bir şekilde
yaşamak.*

kereminden āhirete geldiklerinde
bunları bu devlete lāyık görüp
cennete koyup Böyle zevk ü şafā
sürseler gerekdir deyip Zeyd

zevk u şafāmı:

1. zevk u şafāmı:-

Sayfa 159

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Eğlence ve gönül huzuru.

erişdirir diyü kendi gūşe-i vahdetime
ve tağlarda olan zevk

u şafâmı terk edip yañınıza geldim Ve
Leylânın devesi yularını

Satır: 14

Kelime Tipi: -

Keyif ve huzur.

zevk u şafâmızı uçurdum:

1. zevk u şafâmızı uçurdum:-

Sayfa 159

Satır: 22

Kelime Tipi: **Deyim**

Keyfini kaçırmak, üzmemek.

Bundan sonra ol yerler baña haram
oldu Hemân yazıklar baña ki
bilmezlik ile size i'timâd edip kendi
zevk u şafâmızı uçurdum deyip

kabîle ihtiyârları kalkıp bu müjdeli
haber ile vardıklarında İbn-i Selâm
şâd olup zevk ü şafâsına meşgûl oldu
Çünkü uzun kulağdan Leylâ bu

zevk ü şafâsından:

1. zevk ü şafâsından:-

Sayfa 205

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Tat ve keyif; rahatlık ve neşe.

zevk u şafâñızdan kalırsız:

1. zevk u şafâñızdan kalırsız:

Sayfa 153

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Zevk ve eğlenceye dalmak.

bir kaç gün zevk u şafâñızdan kalırsız
dedikde Nevfel gördü ki
bu işiñ olacağına Mecnûnuñ aşlâ
i'tikâdı yok Hâk Te'âlâ Hâzretine

anı pâdişâh edip bu fânî dünyânıñ
zevk ü şafâsından el çekip giyip
kuşanmağdan geçer Ve bir şarâb içen
ki kıyâmete dek mest olup

zevk u şafâya mu'tâd olmuşken:

1. zevk u şafâya mu'tâd olmuşken:

Sayfa 153

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Zevk ve eğlence alışmak.

zevk ü şafâsına:

1. zevk ü şafâsına:-

Sayfa 149

Hemân lutf edip beni kendi hâlîme
koyup gam-ı cânânla zevk u

şafāya mu‘tād olmuşken huzūrumu
uçurmañız ki yok yere zahmet çekip

zevk u şafāyı:

1. zevk u şafāyı:-

Sayfa 151

Satır: 23

Kelime Tipi: -

Eğlence ve gönül huzuru.

gönlünü şād eylemedikçe rāhat
eylemeyip zevk u şafāyı terk edeyim
dedikde Mecnūn söze gelip Nevfelle
du‘ālar edip

zeyd:

1. zeydi:

Sayfa 207

Satır: 7

Leyla ve Mecnun hikayesi

kahramanlarından.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gāh Zeydi şād edip
gāh yüregini dāğlardı Bir zamāndan
şoñra Zeyd dedi ki

2. zeyd:

Sayfa 201

Satır: 15

Leylâ ve Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Bu Maḥal Zeyd Derler Bir Kimse
‘Ammusu
Kızına ‘Āşık Olup Leylâyı Yanına
Getirdip

3. zeydden:

Sayfa 203

Satır: 31

Leylâ ve Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Mecnūn da Zeydden bu cevābı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

4. zeyd:

Sayfa 201

Satır: 18

Leylâ ve Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Gāh Gāh Mecnūn Tarafına Tağlara
Ḥaber Gönderdigidir
Ba‘dehu rivāyet olunur ki evvel
zamānda Zeyd derler bir cevān

5. zeydi:

Sayfa 203

Satır: 17

Leylâ ve Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

getirip göndermek lâzım olduğda
Zeydi gönderip evvelde varıp
Mecnûna Leylâdan selâm ve du‘âlar
gönderip yine Leylâya gelip

6. zeyd:

Sayfa 201

Satır: 20

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

var idi ki şah-bâz güzel yigit idi Kendi
‘ammüsunuñ bir nâzenîn
kızı var idi ki hüsnü bedr olmuş aya
beñzer idi Zeyd gönül kuşunu

7. zeyd:

Sayfa 203

Satır: 12

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Görem diyü tâlib olup âdem gönderip
yanına da‘vet eyledi
Zeyd de gelip Leylâya buluşduğda
Leylâ da mâ-cerâsını kendisinden

8. zeyd:

Sayfa 203

Satır: 19

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Mecnûnuñ haberin getirirdi Zeyd yine
bir gün Mecnûnun yanına
varıp muşahabet ederken dedi ki

9. zeyd:

Sayfa 203

Satır: 32

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Mecnûn da Zeydden bu cevâbı
işitdikde dedi ki
Ey Zeyd bu sözler saña çokdur ve sen
bu sözü baña söyleyecek

10. zeyd:

Sayfa 205

Satır: 10

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

eylemek harâmdır Hemân edebiñle ol
diyü haylî sözler söyledi
Zeyd de Mecnûndan işitdiği gibi
sözleri bir bir nakl eyledi

11. zeyd:

Sayfa 205

Satır: 28

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

eylerdi Bes Leylâ da İbn-i Selâmın
kabîlesinde kalıp Menûn için
İbn-i Selâm adına feryâd u figanlar
eylerdi eder ki çünkü Zeyd İbn-i

12. zeyd:

Sayfa 207

Satır: 8

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

eyledi Bir yüzden gülüp bir yüzden
ağlardı Gâh Zeydi şâd edip
gâh yüregini dâğlardı Bir zamândan
şoñra Zeyd dedi ki

13. zeyd:

Sayfa 207

Satır: 16

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Ve ol cânımı cânân yolunda fedâ
eylediği gibi ben de cânımı
cânân uğruna kırbân eylesem gerekdir
dedikde Zeyd Mecnûna

14. zeyd:

Sayfa 207

Satır: 28

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Andañ şoñra Mecnûna dedi ki
Ey Zeyd niçe demdir ki cânânım
Leylâyı görmeyip yüzüne

15. zeyd:

Sayfa 209

Satır: 11

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Zeyd bu müjde haberin aldığda
Kandesin Mecnûn deyip şahrâya toğru
gitdi Gelip bir güşede

16. zeyd:

Sayfa 209

Satır: 15

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

El-kışşa va‘de olunan gün olduğda
Zeyd gelip Mecnûna Birâder
hemân kalkı gidelim Lâkin böyle üryân
olmak olmaz deyip

17. zeyd:

Sayfa 209

Satır: 21

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

fuḫarāya pilāvı üleşdirmeye henüz
başladı Hemān dem Zeyd bir
kenārı kırık çanak bulup Mecnūnū
eline verip

18. zeyd:

Sayfa 211

Satır: 15

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Mecnūnu da‘vet eylemeye fırsat
bulamadı Nā-gāh gāh gāh Zeyd
anıñla muşahabet edip

19. zeyd:

Sayfa 213

Satır: 13

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Ve ıalkıp ıandesin cânān deyip Zeyd
ile muşahabet ederek yola
girdiler Arşlanlar vesā‘ir vahşī can-
verler ise Mecnūndan ayrılmayıp

20. zeyd:

Sayfa 219

Satır: 18

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

El-ıışsa Leylānıñ vaşiyetin yerine
getirip tâbûta koydular
Cümle kabîle halkı mâtem ederek
götürüp defn eylediler Çünkü Zeyd

21. zeyd:

Sayfa 221

Satır: 2

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

ıalkıp mâtemler eyledi Feryād u
fiğānlar edip taşlarla döğünmeye
başladı Zeyd ile Leylānıñ mezārına
cân atdı Varıp mezārı

22. zeyd:

Sayfa 221

Satır: 32

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

Rivāyet olunur ki Mecnûn da bu fānī
dünyādan ‘ālem-i beķāya
göçdükdē Zeyd gelip ruhlarına du‘ālar
edip ‘āşık u ma‘şūkuñ hāllerini

23. zeyd:

Sayfa 223

Satır: 12

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi
kahramanlarından.

bir güne ta' m ve  ar b 'l-kev er
 getirip   nlerinde  oma da
 Zeyd bu h li gördükde i tiy ra  ordu
 Bu ta t üzerinde olanlar

 ad olup Zeydi  o up ve gözlerini
  p p
 B reka'llah bir der güzel dedi  deyip
 bir mi d r oturdular

24. zeyd:

Sayfa 223

Satır: 18

Leyl  ile Mecn n hik yesi

kahramanlarından.

kereminden   hirete geldiklerinde
 bunları bu devlete l y k görüp
 cennete  oyup Böyle zev     af 
 sürseler gerekir deyip Zeyd

27. zeyd:

Sayfa 207

Satır: 30

Leyl  ile Mecn n hik yesi

kahramanlarından.

 asret oldum 'Acab   imdi babası
 yanına varmazdan evvel  u aralı da
 bir kerre görmek olmaz mı deyip Zeyd
 de

25. zeyd:

Sayfa 213

Satır: 24

Leyl  ve Mecn n hik yesi

kahramanlarından.

yapışıp edeb ile girdiler Ve ikisi bir
 yere gelip  o bet eylemege başladılar
 Zeyd ise ortalık yerde hidmet ederdi
 Mecn n ile bile gelen

28. zeyd:

Sayfa 213

Satır: 15

Leyl  ile Mecn n hik yesi

kahramanlarından.

ardına düşüp bile gitdiler  ab leye
 yakla dı da Zeyd Leyl ya
 müjde için ileri varıp Mecn nu 
 geldiginden  aber verdikde Leyl 

26. zeydi:-i

Sayfa 207

Satır: 25

Leyl  ile Mecn n hik yesi

kahramanlarından.

zeydi kendi sırlarına mahrem edip:

1. zeydi kendi sırlarına mahrem edip:-

Sayfa 203

Satır: 15

Kelime Tipi: -

(Leylā'nın) Zeyd'i sırrına sırdaş
etmesi.

El-kışşa Leylā Zeydi kendi sırlarına
mahrem edip dā'imā
yanına çağırıp muşahabet ederlerdi Ve
Mecnūn gāh gāh haber

zeydi yaralayıp:

1. zeydi yaralayıp:-

Sayfa 201

Satır: 28

Kelime Tipi: -

*Zeyd'in arkasından dedikodusunu
yapmak bağlamında.*

sırrı fâş olup Mecnūn gibi dillerde
destān oldu Halk-ı 'ālem bir
yere oturup Mecnūnu söyleşirken
ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

zeydiñ ahvālını:

1. zeydiñ ahvālını:

Sayfa 203

Satır: 7

Kelime Tipi: -

*Zeyd'in içler acısı vaziyeti. II Aşk
yüzünden düştüğü durum
kastedilmiştir.*

hatunlar da Zeydiñ ahvālını bir bir
beyān edip

'Amucası kızına 'āşık olup āhır-i kār
babası fakīrdır diyü

zeydiñ ahvālını işitdikde:

1. zeydiñ ahvālını işitdikde:-

Sayfa 203

Satır: 10

Kelime Tipi: -

*Zeyd'in içler acısı vaziyetini
duymak. II Aşk yüzünden düştüğü
durum kastedilmiştir.*

gayrı kimseye verdi Derdmendin
hālını perīşān eyledi dediler

Leylā da Zeydiñ ahvālını işitdikde

zeydin bağırını:

1. zeydin bağırını:

Sayfa 201

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Zeyd'in yüreği.

getirirlerdi Āhır-kār kızını bir mālđār
kimseye verip Zeydin bağırını
hasret āteşiyle kebāb eylediler Bes
bundan sonra Zeydiñ hālī dahı

zeydiñ bu hālını:

1. zeydiñ bu hâlini:**Sayfa 219**

Satır: 24

Kelime Tipi: -

Zeyd'in ağlamaklı hâli.

yanına gelip ağlamakdan söz
 söylemege dermânı olmayıp Mecnûn
 da Zeydiñ bu hâlini gördükde Hayrlı
 ‘alâmet degildir Bunda bir

zeydiñ hâli:**1. zeydiñ hâli:****Sayfa 201**

Satır: 30

Kelime Tipi: -

*Zeyd'in içler acısı hâli (içinde
 bulunduğu aşk, üzüntü kastedilmiştir).*

getirirlerdi Âhîr-kâr kızını bir maldâr
 kimseye verip Zeydin bağını
 hasret âteşiyle kebâb eylediler Bes
 bundan soñra Zeydiñ hâli dağı

zeydiñ hâtırına:**1. zeydiñ hâtırına:****Sayfa 221**

Satır: 33

Kelime Tipi: -

Zeyd'in aklına (düşmek).

naẓm edip cihân halkına dâstân eyledi

Bir gün Zeydiñ hâtırına bu

geldi kim derdmend Mecnûn

zeydiñ sırrı:**1. zeydiñ sırrı:****Sayfa 201**

Satır: 27

Kelime Tipi: -

Zeyd'in aşkı kastedilmiştir.

sırrı fâş olup Mecnûn gibi dillerde
 destân oldu Halk-ı ‘âlem bir
 yere oturup Mecnûnu söyleşirken
 ardınca Zeydi yaralayıp ortaya

zeydiñ söyledigi gazellerden birkaç**beyt okudular:****1. zeydiñ söyledigi gazellerden****birkaç beyt okudular:-****Sayfa 203**

Satır: 4

Kelime Tipi: -

*Zeyd'in okuduğu şiirlerden birkaç
 şiir okumak.*

Günlerde bir gün bir kaç hatun
 Leylânın yanına gelip muşahabet
 ederken Zeydiñ söyledigi gazellerden
 birkaç beyt okudular Leylâya

zîra:**1. zîrâ:****Sayfa 219**

Satır: 27

Öyle ki.

şordukda zîrâ bir âh eyledi kim
 Felekler aynasın siyâh eyledi
 Ve bundan ziyâde nice mâtem olur ki
 felekler mâtem edip bulutlar

2. zîrâ:**Sayfa 173**

Satır: 2

Çünkü, bağlaç.

kurtulursun deyip
 Zîrâ bir mâh-pâreniñ nice 'aşk
 zencîrine esîr olup kulu kurbânı

3. zîrâ:**Sayfa 177**

Satır: 1

Çünkü, bağlaç.

hayrlı maşlahat eglendirmekde fâ'ide
 yokdur Zîrâ dünyâda
 mâni' eksik olmaz Bir taraftan bir şey
 peydâ olur Hemân cenâbınıza

4. zîrâ:**Sayfa 179**

Satır: 27

Çünkü, bağlaç.

şabr ederdi Zîrâ Leylânîñ ibtidâda
 yüzünü gördüğü gibi gönül
 kuşunu zülfü dâmenine düşürüp biñ
 cânla mübtelâsı olmuşdu Bes

5. zîrâ:**Sayfa 195**

Satır: 14

Çünkü, bağlaç.

edip kulluğunu kabûl edip yanından
 ayrılmazlardı Etrâfın tolaşırlardı
 Zîrâ tuz ekmek haqqın hayvânlar
 bilirlerdi

6. zîrâ:**Sayfa 207**

Satır: 14

Çünkü, bağlaç.

idi Lâkin haţâ edip cânını saña verdi
 dediñ Cânını Leylâya
 verdi demeñ gerek idiñ Zîrâ anıñ
 içdigi şarâbı ben de içsem gerekdir

7. zîrâ:

Sayfa 207

Satır: 23

Çünkü, bağlaç.

hata ola Zîrâ cânını saña ısmarladı
demekdir deyip da'vâsını işbât
edip ve Mecnûnu ilzâm eyledikde
Mecnûn da bu 'âşıkâne sözden

8. zîrâ:

Sayfa 217

Satır: 24

Çünkü, bağlaç.

eylemek yanımda 'ilâca müte'âllık söz
söylemek olmaz dedi

Zîrâ bilir mi ki derdim 'ilâcî kabûl
eylemez ve hastalığıma hiç

9. zîrâ:

Sayfa 221

Satır: 23

Çünkü, bağlaç.

kalıp kimse yanına varamadı Zîrâ
arşanlar vesâ'ir yırtıcı cân-âverler
bunca zamândan beri ayrılmayıp
kande giderse Mecnûn ardına

ziyâd-ber-ziyâd eylesin:

1. ziyâd-ber-ziyâd eylesin:-

Sayfa 151

Satır: 26

Kelime Tipi: -

Çok çok arttırmak.

Hâk Te'âlâ seniñ 'ömr-i devletiñi
günden güne ziyâd-ber-ziyâd
eylesin Ben gibi ğarîb için böyle
hiddetli söz dediniz Lâkin

ziyâde:

1. ziyâde:

Sayfa 121

Satır: 25

Çok, daha çok, daha fazla.

Evvelkiden ziyâde âh vâh eylemege
başladılar Âhîr-kâr bunların
aşkı fâş olup herkesin diline düşüp
kabîle birbiriyle söyleşmege

2. ziyâde:

Sayfa 127

Satır: 11

Çok, daha çok, daha fazla.

eylerdi Derdmendiñ hâli ziyâde
perîşân olmuşdur Tamâm-ı ahvâli
bir bir beyân eylediklerinde babası
böyle oğlanıñ aşk sevdâsına

3. ziyāde:**Sayfa 163**

Satır: 30

Çok, daha çok, daha fazla.

zebūn olup nā-çār şulh edip dönüp
 gitdikde
 Leylā ziyāde perīşān olup niçe günler
 yās u mātemler eyleyip

4. ziyāde:**Sayfa 167**

Satır: 32

Çok, daha çok, daha fazla.

eyle Hemān bunları şalıver dedikde
 avcı da gördü ki Mecnūnun
 esbābı āhūlardan ziyāde aqça eder Bu
 şikār daḥı a 'lādır deyip

5. ziyāde:**Sayfa 199**

Satır: 31

Çok, daha çok, daha fazla.

Baba āteş-i 'aşkın bundan ziyāde
 yakīn olmağa taḥammülü
 yokdur Hālā niçe zamāndan beri
 ortalızda ḥasretler ziyāde olup

6. ziyāde:**Sayfa 201**

Satır: 26

Çok, daha çok, daha fazla.

Bes bī-çāre Zeydiñ 'aşk ile diğeri-gün
 āh u efgānlar ile günden
 güne aḥvālī ziyāde perīşān olup
 beytler söyleyip gide gide Zeydiñ

7. ziyāde:**Sayfa 201**

Satır: 31

Çok, daha çok, daha fazla.

ziyāde perīşān olup şabr u taḥammülü
 kalmayıp āteşlere düşüp niçe
 günler feryād u fiğānlar edip āteş-i
 'aşk

8. ziyāde:**Sayfa 205**

Satır: 18

Çok, daha çok, daha fazla.

Allahıñ bir gün İbn-i Selāmıñ mizācı
 hoş olmayıp ḥasta oldu Günden
 güne ḥastalığı ziyāde olup her ne
 kadar ziyāde 'ilāc eylediyse

ziyāde 'asker:**1. ziyāde 'asker:****Sayfa 157**

Satır: 29

Kelime Tipi: -

Çok fazla asker.

‘asker ile gelip bir maḥalde kulaḳların
büzüp ḥaberlerin bildirmege
devletliñüzde āsāndır dediler Mecnūn
çünkü Nevfeliñ

ziyāde edip:

1. ziyāde edip:

Sayfa 159

Satır: 6

Kelime Tipi: -

Çoğaltmak, artırmak.

günden güne ziyāde eylesin kim bu
faḳīr için bu kadar zaḥmet çektiğiñiz
Lākin işi tamām eyleyip belki evvelki
daḥı ziyāde edip döndünüz

2. ziyade edip:-ip

Sayfa 163

Satır: 5

Kelime Tipi: -

Çoğalmak.

katıp ḡam u ḡuşşalar ziyade edip
yüregim dāḡ üzre dāḡ olur Böyle
böyle kolaylanmış işi ne var idi ki
ferāḡat edip beni maḥzūn u

ziyāde mahabbet edip:

1. ziyāde maḥabbet edip:-

Sayfa 195

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Fazlasıyla sevmek.

‘āḳıl olduḡu eclden pādişāḥ ziyāde
maḥabbet edip kendisini
nedīm-i ḥāş eylemişdi

ziyāde (ol):

1. ziyāde:

Sayfa 163

Satır: 10

Çok, daha çok, daha fazla.

Nevfel ne kadar ki luṭflar edip ri‘āyet
edegördü Çāre olmadı
Daḥı ziyāde efḡānlar edip kendiyi
yerden yere urdu Ve Saña

ziyāde olup:

1. ziyāde olup:

Sayfa 199

Satır: 32

Kelime Tipi: -

Artmak, fazlalaşmak.

Baba āteş-i ‘aşḳın bundan ziyāde
yakīn olmaḡa taḥammülü

yokdur Hālā niçe zamāndan beri
ortanızda Һasretler ziyāde olup

2. ziyāde olup:-

Sayfa 131

Satır: 10

Kelime Tipi: -

Çoğalmak, artmak.

yerden yere urmağa başladı Ve
gögsünü taşlarla döğüp feryād
u fiğānlar eyledi Ve gitdikçe
dīvāneligi evvelkinden ziyāde olup

3. ziyāde olup:-

Sayfa 133

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Çoğalıp artmak, fazlalaşmak.

ziyāde olup ašlā bir ‘ilāc bulmadı
Ba‘zı kimesneler dediler kim
Feyz için hiç eylemediginiz ‘ilāc
kalmadı Hemān bir kerre de Kā‘be-i

4. ziyāde olup:-

Sayfa 141

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Çoğalmak.

bu tarafda Leylānıñ ise sevdāsı günden
güne ziyāde olup Һaşları

yaya ve Һehresi bedr olmuş aya dönüp
ğamzesi āfet-i cān Һutaqları

5. ziyāde olup:

Sayfa 149

Satır: 16

Kelime Tipi: -

Artmak, çoğalmak.

Һaberi işitdi Kendisini İbn-i Selāma
vereceklerini Һuydu Yüregine dāğ
üzre dāğ olup ğam u ğuşsası ziyāde
olup tenhāsında āh u efğānlar

6. ziyāde olup:-

Sayfa 205

Satır: 18

Kelime Tipi: -

(Hastalığın) artması, çoğalması.

Allahıñ bir gün İbn-i Selāmıñ mizācı
hoş olmayıp Һasta oldu Günden
güne Һastalığı ziyāde olup her ne
kadar ziyāde ‘ilāc eylediyse

ziyāde olur:

1. ziyāde olur:-

Sayfa 129

Satır: 8

Kelime Tipi: -

Fazla olmak, çoğalmak, artmak.

tarafdan bir düşmân zühûr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyâde olur dediler

ziyâde olurdu:

1. ziyâde olurdu:

Sayfa 177

Satır: 21

Kelime Tipi: -

Çoğalmak.

açılmayıp gam u guşşası dahı ziyâde
olurdu

Bes bu hâl üzre birkaç gün düğün olup
Leylâyı cevâhirlere

ziyâde perîşân olup:

1. ziyâde perîşân olup:

Sayfa 193

Satır: 11

Kelime Tipi: -

*Fazlastıyla acınacak durumda
olmak.*

olup bî-karâr olmağın tağlara ‘azîmet
edip çekilip giderken yolda bir
kimesneniñ elinde bir kâğıd gördü kim
bir üstâd nakķķaş ol kâğıdıñ

ziyâfet:

1. ziyâfet:

Sayfa 169

Satır: 16

*Misafiri yedirip içirme, şölen,
davet.*

Bes Mecnûn dedi kim

Ben saña konuķ olup bunu baña
ziyâfet için fedâ eylediñ Luţf eyle

ziyâfetler edip:

1. ziyâfetler edip:

Sayfa 119

Satır: 13

Kelime Tipi: -

*Misafiri yedirip içirmek için
şölen düzenlemek. II Mecnûn'un okula
başlaması münasebetiyle ziyâfet
verilmesi.*

edip okudurdu Bir mübârek vakitte
ziyâfetler edip dü‘ â vü şenâ ile
hocaya verdiler Bes hocası elifden
bâdan okutmaga başladı nafîz

ziyâfetler eyledi:

1. ziyâfetler eyledi:

Sayfa 149

Satır: 2

Kelime Tipi: -

*Ziyâfet vermek. II Konukları
yemekli ağırlamak.*

haber olup Hoş geldiniz diyü istikbâl
eyleyip ʿizzet ü ikrām
ile obasına gidip ziyâfetler eyledi

ziyâfetler eylediler:

1. ziyâfetler eylediler:

Sayfa 127

Satır: 26

Kelime Tipi:

*Misafîri yedirip içirmek, şölen
vermek.*

Hoş geldiniz kâdemler getirdiniz diyü
iʿzâz u ikrām ile oba
karîbine getirip ziyâfetler eylediler
Yemeklerinden sonra müşâhabete

ziyâfetler olundu:

1. ziyâfetler olundu:

Sayfa 175

Satır: 31

Kelime Tipi: -

*(Konukları) yemek vererek
ağırlamak.*

ziyâfetler olundu Andan sonra söze
gelip

Mukaddemâ vaʿd-i şerîfiñiz olmuşdu
Şimdi Hâk Teʿâlâ

zopa:

1. zopa:

Sayfa 123

Satır: 12

Kalın değnek, sopa.

kızını obadan taşra çıkarmayıp
Mecnûn da dâʿimâ ağılardı Mecnûn
ise obaya yaklaşıldı Leylânîñ
tevâbiʿi zopa ile taşra uğradıp

zuhûr eyledikde:

1. zuhûr eyledikde:

Sayfa 129

Satır: 7

Kelime Tipi: -

Baş göstermek, ortaya çıkmak.

tarafdan bir düşmân zuhûr eyledikde
birbiriñize yardım edip günden
güne şevketiñiz ziyâde olur dediler

zûlf-i dāmına düşürüp:

1. zûlf-i dāmına düşürüp:

Sayfa 201

Satır: 21

Kelime Tipi: -

(Âşığın kuş olan gönlünün
sevgilinin) saç tuzağına düşmesi (âşık
olmak).

ol nigârîñ zülf-i dāmına düşürüp biñ
cânla ‘âşık oldu Derdi ile
bî-ķarār olmuşdu Her ne ķadar ara
yere âdemler koyup ‘amucasından

zülfü gibi siyāh esvāblar giydirip:

1. zülfü gibi siyāh esvāblar giydirip:-

Sayfa 171

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Saçı gibi siyah elbiseler

giydirmek. II Matem içinde bırakmak.

şabāhıña aḥşām edip saña böyle zülfü
gibi siyāh esvāblar giydirip
yakıp yandırmışdır Eger ‘aşķ ehli degil
iseñ n’için bu siyāhları

zūlm görüp:

1. zūlm görüp:

Sayfa 161

Satır: 11

Kelime Tipi: -

Kendisine eziyet edilmek.

görüp bağıryanmamışdır Biz de
sizden luṭf u kerem umarız
Şunuñ gibi tefekkür etdiği bir
dīvāneye âdem nice kız versin Deli

zūr aliverem:

1. zūr aliverem:-

Sayfa 151

Satır: 30

Kelime Tipi: -

Güçlükle almak.

kıyafetinden çıkdım Leylā ise bir
nāzenīn-perīdir Ne iḥtimāldir
ki bencileyin dīvāneye vereler Cenķ
edip zūr ile aliverem derseniz

zūr ile aliversek:

1. zūr ile aliversek:-

Sayfa 161

Satır: 22

Kelime Tipi: -

Güç kullanarak almak.

Nevfel dahı düşünüp
Vaķı ‘ā kim deliye şimdi ibrām edip
kızını zūr ile aliversek ḥalk

...:

1. ...:

Sayfa 199

Satır: 1

*Metinde bu satır okunmamış olup
boş bırakılmıştır.*

... kızım deyip inciği alıp Mecnūndan
tarafa revān

oldu Leylā da geri dönüp ovaya geldi
yatağında yatdı Bes ihtiyār da

SONUÇ

Leylâ ile Mecnûn hikâyesi Arap, Fars ve Türk şairlerince kuşaktan kuşağa ve edebiyat ekolleri fark etmeksizin bir kültür zinciri hâlinde eserlerde işlenmiştir. Taban tabana zıt görüşteki ya da zıt sanatlara mensup eserler meydana getiren şairler millî kültür kodumuzun vazgeçilmezi hâline gelmiş dil, kültür tarihimizin ürünü Leylâ ile Mecnûn hikâyesini işlemekten vazgeçmemişlerdir. Muhtevasında değişikliğe gittikleri gibi sadece manzum değil mensur örnekler de vermişlerdir. Söz konusu çalışmamız da, mensur bir örnek olarak gelenek içerisindeki değişimleriyle göze çarpmaktadır.

Bu tez, Klasik Edebiyat'ın en önemli yapıtlarından biri olan, 19. yüzyıla ait *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn' un Kıssası ve Hikâyesi*'nin 15428 tanıklık söz varlığının sözlük biçiminde sunumudur. Söz konusu bu sözlük, mensur metnin hem bağlamlı dizinini hem de işlevsel hâle getirilmiş sözlüğünün yanı sıra devrinin gelenek, sanat ve toplum anlayışı ortaya çıkartılmıştır. Mensur metinde öncelikle kelimeler ve kelime grupları tespit edilerek Tebdiz sisteminin de yardımıyla bunlar alfabetik sıraya konulup tek tek anlamlandırılmıştır. Bu işlemin sonucunda da “bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük” adlı bir çalışma meydana getirilmiştir. Eserdeki kelimeler anlamlandırılırken çeşitli sözlüklerden istifade edilmiş ve bazı kelime veya kelime gruplarının anlamları verilirken bağlam dâhilinde mecaz anlamları da belirtilmiştir. Tezin ana kısmını hazırlanan sözlük çalışması oluşturmaktadır. Sisteme metin olarak yüklenen, metnin söz varlığın oluşturan kelimeler tek tek incelenmiş olup bu çalışma ile eserdeki atasözleri, deyimler, kalıplaşmış günlük ifadeler, dua sözleri, kültür dili ortaya çıkarılmış her birinin anlamı, ifadeler bağlamlı dizin yardımı ile alfabetik olarak metin içerisinde kazandığı manayla birlikte verilmiş, işlevsel anlamlar tespit edilebilmiştir. Arapça ve Farsça terkipler, yardımcı fiillerle kurulmuş kelime grupları bütün olarak incelenmiş olup bu yöntemle metinde işaret edilen anlamlar daha somut, anlaşılır şekilde verilmeye çalışılmıştır. Bir diğer yanı ise söz varlığının bağlama göre değişen anlamlar, yan ve mecaz anlamları da aralara girilerek belirtilmiştir.

Bu çalışma *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn' un Kıssası ve Hikâyesi* hakkında yapılan ilk değerlendirme olup mensur sözlük olma bağlamında da ilk çalışma

örneğidir. Bugüne dek Tebdiz sistemi üzerinde mensur bir Leylâ ile Mecnûn hikâyesi hakkında çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmanın hikâyeler öznelinde önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu çalışma ile musannifin üslubu daha anlaşılır bir hâle getirilmiştir. Bu da hikâyenin üslubu ile edebiyat tarihi boyunca yazılmış Leylâ ile Mecnûn hikâyelerinin diğer şairlerinin üslubunu mukayese etme imkânını sağlamıştır. Böylece hazırlanan tez, üslup alanında yapılacak diğer çalışmalara ve mensur çalışmalara kaynaklık edebilecektir. Bu bilgilerden hareketle musannifin yaşadığı dönem hakkında kültürel önemli ipuçları sunmaktadır.

19. yüzyılda yazılan elimizdeki Leylâ ile Mecnûn hikâyesinden hareketle inceleme yapılmamış mesneviler üzerine yapılacak inceleme ve araştırmaların çoğalması, hem edebiyat tarihimiz hakkındaki bilinmeyenlerin ortaya çıkmasına hem de o dönemin mensur hikâyelerin uğradığı gelişim ve değişimler, kültürel ve sosyal özelliklerinin ortaya çıkmasına katkı sağlayacaktır.

Çalışmamıza konu olan *Hikâye* ile daha önce kaleme alınmış metinler arasında benzer yönler bulunmaktadır. Câmî'nin eseriyle aynı olan yönü Mecnûn'un Leylâ'nın mezarı başında ölme sahnesi benzerlik gösterir. Abdurrahman-ı Câmî'nin 889'da (1484) yazdığı Leylâ vü Mecnûn eserinde mecâzi aşk işleyerek konuyu:

“Okulda değil yaylada tanışırlar. Mecnûn'un ölümü bir bedevî Mecnûn'u ararken onu çölde kucagında bir ceylan yavrusu olduğu halde ölmüş olarak bulur ve durumu Leylâ'ya bildirir. Leylâ da Mecnûn'un mezarına gelir ve onun üzerinde ölür.” şeklinde tasavvur etmiştir. Çalışmamıza konu olan hikâyede, Leylâ ile Mecnûn okulda tanışır. Câmî'nin eseriyle aynı olan yönüyse Mecnûn'un Leylâ'nın mezarı başında ölme sahnesi iki metinde de benzerlik gösterir.

Genel itibarıyla bakıldığında hikâyemiz, Nizâmî'nin hikâyesiyle benzer yönleri bulunmaktadır. Gerek motifler gerekse olay örgüsü ve şahıslar bakımından benzer demek yanlış olmaz. Hikâyemizde de Nizâmî'de olduğu gibi kahramanlar okulda tanışır. Klasik şirinin aşk eksenli hikâyesinde yine şiirinin bir tipi olan “Rakip” karşımıza İbn-i Selâm olarak çıkmıştır. Örgüde rakibimiz, ölümle aradan çekilmiştir.

Hikâyede birçok noktada görüldüğü üzere anlatıcı görevindeki sanatkârların, geleneğin kabul ettiği ana karakterleri koruyarak, kahramanlar üzerinden yeni ve özgün örgüler yazdığı açıktır. Metinde karşılaşılan kelimeler üzerinden devrin sosyo-kültürel zemini hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Tüm bu kültür izleri sayesinde sanatkârların gelenekle olan bağı ve canlılığı ortaya koyulmuştur. Zaman zaman da sanatkârın yerel söyleşiler ve yoğun bir deyim kullanımında bulunduğu görülmüştür.

Klasik sanatkârların en büyük özelliklerinden birisi de yaşamın büyük küçük demeden her unsurunu gözlemleyip bunu titizlikle sanata işlemeleridir. Bu bakımdan hikâyenin sanatkârı Rumeli abdal şairlerden olabileceği düşünülmekle beraber geleneği de örnek alıp sadece Rumeli abdal şairlerin malzemesini kullanmış olabileceği muhtemeldir. Sanatkârların eserlerinde, Rumeli coğrafyasının çeşitli kültürel unsurlarını sanatına sıklıkla yerleştirdiği bilinir. Öte yandan bu kültür unsurlarından birisi de Rumeli söyleyişleri “Bre! vb.”ve abdalların geleneğini yansıtan “dag urmak, elif çekmek, pösteği giymek vs.” kelimeler eldeki mensur eserde karşımıza çıkan ve bu görüşümüzü destekleyen unsurlardır.

Hikâyenin sanatkârı, deyimleri metinde konumlandığı hayalle örtüştürmek adına deyimleri değiştirerek de metinde söz konusu eder. Eserde deyimlerin kelimelerinde sınırlama ve değişimler yaparak metni oluşturur. Bunun için mensur eser yüzeysel bir şekilde değil, şerhedilerek incelenmiştir. Bu bakımdan da bağlamsal sözlük çalışmalarının gereği dikkatle yerine getirilmiş olur.

Hikâye’de dikkati çeken bir özellik de deyimler açısından fazlasıyla hacimli olmasına rağmen atasözlerinin aynı yoğunlukta yer almasıdır. Deyimlerle kıyaslandığında sanatkâr, atasözlerini fazla kullanmamıştır. Atasözü, deyim ve mahalli ifadeleri kullanması nedeniyle eser, sade ve anlaşılabilir bir metindir. Sanatkâr, bütün itibarıyla deyimlerde Türkçe kelimeleri tercih etmekle birlikte bazı deyimlerde yer yer şairin tasarrufu değişmektedir.

Metinde kullanılan atasözleri hiçbir değişiklik yapılmadan Türkiye Türkçesindeki kullanımıyla yer almıştır. Sanatkâr, deyim ve atasözleri üzerinden söylemek istediğini az ve öz bir şekilde söylemiş, bilhassa okuyucuyu kurgusuna

hem inandırmaya, hem uyarmaya, hem de sanatın gereği olan renkli ve canlı bir anlatımı sağlamaya çalışmıştır.

Hikâye'nin sanatkârının, 19. yüzyıl Türkçesi temelinde geleneğe dayanarak oluşturduğu bir seçki mahiyetinde olan eserinde Türkçe kelime kullanma hassasiyeti deyimler ile anlamı daha kuvvetli verebilme adına yer yer Türkçe, Arapça ve Farsça kelimelerin müstereğinde kullandığı hususu göze çarpmaktadır. “*Deyimler*” başlığı altında incelediğimiz bölümde “sine-çâk ed-, ciger kebâb ol-, eyle- vb.” örnekler şeklinde verilmiştir.

Hikâye'den hareketle bağlamsal sözlük çalışmalarının biz araştırmacılara sağladığı olanak sayesinde taranacak her eser ile, günümüzde unutulmaya yüz tutmuş tek bir atasözü ya da deyim bile gün yüzüne çıkartılacak olması, milli dil ve kültürümüzün var olan zengin söz varlığının belirlenmesi bakımından oldukça önemli ve de anlamlı olacaktır.

Metinde anlamın ön planda olması, zihnin orijinal mana ve hayallerin girift olmayışı okuyucuyu zorlamaması neticesinde, sözün az fakat çağrışımlı kullanılması gayreti yer yer mübalağa sanatına sıklıkla yer vermiş olup bir kelime etrafında mazmun, tamlama ve deyim oluşmasını sağlayarak kurguyu sanata kurban etmemesini sağlamıştır. Hâliyle de bütün bu göstergeler eserin sanatkârının, baştan sona takındığı sade ve anlaşılır metin oluşturma çabasına sadık kaldığının göstergesidir.

Hikâye'de motifler Peygamberler tarihinde var olan birçok motifin, klasik edebiyat ürünlerine; mesnevîlere, hikâyelere, özelde ise Leylâ vü Mecnûn mesnevîlerine söz konusu peygamberler vesilesi ile sirayet etmiş olduğu görülmektedir. Çalışmamızda tespit ettiğimiz, “çocuksuzluk, kahramanın güzel doğması, ilk ve tek çocuk olma, kuşların yuva yapması, yırtıcı hayvanlarla hemhâl olup hüküm kurma, karga, güvercin, felek, kahramanın sevdiğinin mezarı başında ölmesi, mezarı başında uyuması, mezarlarının yanyana olması vb.” motifler, âdet ve gelenekler dikkat çekmiştir. Misâl, karga, Arap kültüründe olumsuz olma özelliğinin arkasında fiziksel bazı özellikleri (yürüyüşü, rengi, görüntüsü) ile işlenmiştir. Görüldüğü üzere hikâyedeki âdet ve gelenekler ana başlığı altında birçok motif yakalanmıştır. “Dinî Motifler” başlığında da Kâbe, dua ve beddua söyleyişlerine yer verilmiştir. Klasik şiirde şairlerin sığınak noktası felek ise Türk

edebiyatında estetik bir unsur olarak aynı felek telakkisiyle şairin özgünlüğünde insanların hayatında iyi ve kötü olaylar meydana getirmesine atıfta bulunularak çeşitli benzetmelere konu edilerek işlenmiştir.

Bir diğer başlık ise “Sevgilinin Güzellik Unsurları: Yanak, Gül, Serv, Dudak ve Güllerin Metarik Timsali: Leylâ, Mercan, Kaş ve Gamze” başlıkları altında edebiyatımızdaki benzetme telakkileri hikâye üzerinden tekrar verilmiştir.

Sanatkâr için âşîğın dünya bağına hazan erişmesi ancak ölüm ile mümkündür. Hikâyede Leylâ’nın ölümünün anlatıldığı bölüm hazan mevsimi tasvirleriyle başlamıştır. Görüldüğü üzere geleneğin emareleri olay örgüsünün akışında aşkın vazgeçilmez tasvirlerinden bağ; örgünün olumsuzlaşmaya başlamasından mevsim de nasibini alarak hazana dönüştürülmüştür.

Konusu aşk olan mesnevilerin bir geleneği de şairin hikâyeyi anlatırken hikâyedeki olay örgüsü bağlamında başka bir hikâye anlatmasıdır. Nizâmî’den çevrilmiş Leylâ vü Mecnûn mesnevilerinden Ahmed-i Rıdvân’ın eserinde Mecnûn’un vahşi hayvanlarla yaşaması anlatılırken köpek hikâyesine yer verilirken çalışmamıza konu olan hikâyede “Aslan Hikâyesi” anlatıldığı görülmüştür. Rastlanılan bu hikâye ile de çalışmamıza konu olan eserin geleneğin mesneviciliğine de ne kadar uygun ve benzer konularla yazıldığını bir kez daha bu örnek kanıtlamaktadır. Hikâyenin yazıldığı devrin sosyal hayatı, yaşam biçimi, âdetleri, gelenek ve göreneklerinden emareler sunması eserin bir diğer önemli özelliğidir.

Bu çalışma, klâsik Türk şairlerinin fazla tercih etmediği mensur eserlerin edebiyatımız açısından ne kadar değerli metinler olduğunun bir göstergesidir. Olay örgüsü ve içeriğinin anlaşılması açısından mensur eser; Fars ve Türk edebiyatında birçok örneği verilen Leylâ ile Mecnûn hikâyelerinin bütün dil, kültür öğeleriyle anlaşılmasını sağlayan önemli bir çalışmadır. Bu çalışmayla Arap ve Fars edebiyatlarının klâsik Türk edebiyatına etkisi bağlamında Leylâ ile Mecnûn hikâyeleri ve ayrıca söz konusu karşılaştırmalarla da Nizâmî’nin Hamse’sinden biri olan Leylâ vü Mecnûn ile benzer ve farklılıkları tanıtılmaya çalışılmıştır. Mensur eser, bütün yönleriyle dil, kültür ve motif vb. unsurlar üzerinden incelenip okuyucuların istifadesine sunulmuştur.

Klasik Türk edebiyatı üç büyük dilin [Arapça, Farsça ve Türkçe] müştereğinde ifade bulmuş tarihi, coğrafi, kültürel ve geleneğin estetik potada sunulmuş, geleneğin sanata düşmüş izidir. Eserin mensur hikâye olması dilini olay örgüsü içerisinde daha anlaşılır kılmıştır. Ayrıca eserde kullanılan kelimelerin, halkın diline yakın sade bir dil kullanımı ile anlatılmak istenen dolaylı yollarla gizlenmediğinden eseri okur nazarında anlaşılır kılmıştır. Klasik edebiyatımızın her bir zerresi biriciktir. Bu zerrelere biri olan *Hazâ Kitâb Leylâ ile Mecnûn'un Kıssası ve Hikâyesi*'nin gerek mensur hikâye gerekse söz varlığı açısından gün yüzüne çıkarmak maksadıyla ele aldığımız çalışmamız, kültür tarihimizin aydınlatılmasında ve klasik edebiyatımızın gün yüzüne çıkarılması ve anlaşılabilmesi bakımından sözlük çalışmaları adına yarar sağlayacağı kanatindeyiz.

KAYNAKÇA

Kitaplar

DOĞAN, Muhammet Nur, **Eski Şiirin Bahçesinde**, Yelkenli Yayınları, İstanbul, 2009.

ERDOĞAN, Mehtap, **Güzellik Unsurlarıyla Divan Şiirinde Sevgili**, Kitabevi, İstanbul, 2013.

EYÜBOĞLU, E. Kemal, **On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler**, C. I. s. XXI, Doğan Kardeş Matbaacılık, İstanbul, 1973.

FUZÛLÎ, **Leylâ ve Mecnûn**, (Muhammed Nur Doğan Haz.) Yelkenli Yayınevi, yyy, 2010.

HANÇERLİOĞLU, Orhan, **Dünya İnançları Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2004.

İSEN, Mustafa (Ed.), HORATA, O., MACÎT, M., KILIÇ, F., AKSOYAK, İ., H., **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı**, Grafiker Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2016.

KANAR, Mehmet, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Say Yayınları, Ankara, 2011.

KARTAL, Ahmet, **Doğu'nun Uzun Hikâyesi**, Doğu Kütüphanesi, Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2014.

KESİK, Beyhan- BAKA, Şermin, **Leylâ ile Mecnûn Hikâyesi**, Büyüyenay Yayınları, İstanbul, 2015.

LEVEND, Agâh Sırrı, **Divan Edebiyatı, Kelimeler Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar**, Enderun Kitabevi, Ankara, 1984.

MACÎT, Muhsin, **Divan Şiirinde Ahenk Unsurları**, Kapı Yayınları, İstanbul, 2005.

MENGİ, Mine, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2014.

MERMER, Ahmet, **Eski Türk Edebiyatına Giriş**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2013.

MUHYİDDİN İbn Arabî, **Nurlar Risalesi -İttihâdü'l-Kevnî-**, (Mahmut, Kanık Çev.), İnsan Yayınları, İstanbul, 2018.

MUTÇALI, Serdar, **Arapça-Türkçe Sözlük**, Dağarcık Yayınları, İstanbul, 1995.

OĞUZ, M. Öcal, EKİCİ, M., AÇA, M., ARSLAN, M., DÜZGÜN, D., EKER, Ö. G., ERCAN, A.M., ÖZKAN, S. T., **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, Grafiker Yayınları, Ankara, 2013.

ONAY, A. Talât, **Açıklamalı Divân Sözlüğü, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı**, (hızl: Cemal Kurnaz), Berikan Yayıncılık, Ankara, 2013.

PALA, İskender, **Ansiklopedik Divan Edebiyatı Sözlüğü**, L&M Yayıncılık, 12. Baskı, İstanbul, 2003.

SARAÇ, M. A. Yekta, **Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye**, 3F Yayınevi, İstanbul, 2007.

ŞENÖDEYİCİ, Özer (Ed.), KAÇAR, M., KESİK, B., SELÇUK, B., TANYILDIZ, A., YAZAR, S., BAHADIR, S.C., AKDAĞ, A., **Osmanlı Edebi Metinlerini Anlama Kılavuzu**, Kesit Yayınları, İstanbul, 2015.

ŞENÖDEYİCİ, Özer (Ed.), SELÇUK, B., KESİK, B., ERSOY, E., GÜLTEKİN, İ., ÖZEROL, N., YILMAZ, O., TOK, E., **Sorularla Klâsik Türk Edebiyatı**, Kesit Yayınları, İstanbul, 2016.

TANYERİ, M Ali, **Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler**. Akçağ Yayınları, Ankara, 1999.

Makaleler

AKKAYA, Mehmet, “Dîvan ve Halk Şiirinde Sevgilinin Güzellik Unsurları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, **Turkish Studies**, Volume 13/20, Yaz 2018. s. 31-50.

AKSOYAK, İsmail, “Divan Şiirinin Dili İmparatorluk Dilidir”, **Turkish Studies**, Volume 4(5), 2009, s.1-18.

- BATİSLAM Dilek, “Divan Şiirinde Sabâ”, **Osmanlı Araştırmaları C./S. XXVI**, İstanbul, 2005, s.115.
- ÇAPAN, Pervin, “Tezkirelerin Işığında Şiire Has Bir Yapı Unsuru Olarak Mânâ Üzerine Değerlendirmeler” Atatürk Üniversitesi, **Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Prof. Dr. Hüseyin AYAN Özel Sayısı, S. 39, Erzurum, 2009, s. 435-448.
- ÇELTİK, Halil, “Rumeli Şairlerinin Abdâllık Vurgusu”, **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi**, 2013, s. 67.
- DAĞLAR, Abdülkadir, “Şehit Kanı Aşk Taşı: La‘l”, **Türk Dili**, S. 797:30-35, 2018, 30.
- DEMİRKAZIK, Hacı İ., “Divan Şiirinde Karga”, **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi**, 2011, s.24.
- DİLÇİN, Cem, “Divan Şiirindeki Paralel ve Ortak Söz Yapılarından Metin Eleştirisinde Yararlanma”, **Türkoloji Dergisi**, C. 13, S. 1, 2000, s.34.
- DOĞAN, Muhammet N., “Fuzûlî’nin Poetikası”, **İlmî Araştırmalar Dergisi**, C.0, S.2, 2014, s.67.
- EREN, Abdullah, “Klasik Türk Şiirinde ‘Ar ve Namus’ Kavramı”, **Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, C. 6, S. 15, 2016, s. 8-14.
- ILDIRI, Nursan, “Son Dönem Çağatay Şairi Mücrim Âbid’in Türkçe Divânı’nın Söz Varlığı ve Deyimler”, **Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, C. 12, S. 2, 2017, s. 129 – 148,
- KAVAK, Fadime, “Klasik Arap Edebiyatı Kaynaklarında Karga Motifi”, **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C. 22, S. 1, Bursa, 2013, s. 117-142.
- KAYA, B. Ali, “Atasözleri ve Deyimlerin Dîvân Şiirinde Kullanımı ile Dîvânların Bu Söz Varlıklarımız Bakımından Önemi”, **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, C. 6, S. 6, İstanbul, 2011, s. 11,54.

KEMAL, Yavuz, “Leylâ ile Mecnûn Hikâyesinin Edebiyattaki Yeri”, **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, C. 2, S. 4, Aralık, 2005, s. 57-69.

MENGİ, Mine, “Necâti’nin Şiirlerinde Atasözlerinin Kullanımı”, **ERDEM Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C. 2, S. 4, 1986, s. 47-56.

POLAT, Esmâ, “Leyla ile Mecnun Hikâyesi’nin Şeyhülislam Yahya Divanı’na Yansıması”, **Akademi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 6, S. 17, 2019, s. 325-339.

SAĞLAM, Hacer, “Leylâ vü Mecnûn Mesnevîlerinde Bulunan Bazı Motiflerin Dinî ve Tarihî Kökenleri”, **Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. 5, S. 2, 2021, s. 1415-1433.

SELÇUK, Bahir, “Fuzûlî’de Melâmet Kavramı”, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.16, S. 2, 2007, s.487-502.

SERTKAYA, Osman F, “Çukurova’da Derlenmiş Mahallî Atasözleri ve Deyimler”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. XVI, 1968, s. 101-131.

ÜSTÜNER, Kaplan, “Divan Şairlerinin Mecnun’a Üstünlük İddiaları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S. 15, Mayıs, 2007, s. 151-164.

Tezler, Bildiriler

AKTAŞ, M. Muhammet, “**Kazasker Mekkî Divânî (İnceleme, Tahlil Metni)**”, Giresun Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Giresun, 2020.

ALEMDAROĞLU, Selma, “**Fuzûlî’nin Leylâ ve Mecnûn Mesnevîsi’nin Roman Tekniği Bakımından İncelenmesi**”, Fırat Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2008.

AYDIN, Gamze, “**Bosnalı Sâbit Dîvânı’nın Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü**”, Gazi Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Ankara, 2019.

- BALCI, Orhan, “**Lârendeli Hamdî’nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisi (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)**”, Osmangazi Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Eskişehir, 2020.
- DEĞER, Mete Bülent, “**Mezâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü)**”, Gazi Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Ankara, 2018.
- DEMİREL, Ö. Faruk, “**Ankaralı Şeyh Tâceddîn-i Velî Dîvânı (İnceleme, Metin, Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)**”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.
- GÖK, Selim, “**Hayretî Divânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)**”, Gazi Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Ankara, 2017.
- KARAYAZI, Nurgül,” **Fuzûlî’nin Leylâ ve Mecnûn’unda Tasavvufî Kavram ve Unsurlar**”, Marmara Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.
- KESİK, Beyhan, “**Fuzûlî’nin Türkçe Divanı’nda Din ve Toplum Telâkkileri**”, Fırat Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış, Dr. Tezi, Elazığ, 2004.
- KOÇ, Hamza,” **Nizâmî’nin Dört Mesnevîsinin Mensûr Tercümesi [Heft Peyker, İskendernâme, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, İnceleme Edisyon Kritikli Metin]**”, Karadeniz Teknik Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Trabzon, 2016.
- ÖZTÜRK, Furkan, “**Bâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)**”, Ankara Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Doktora Tezi, Ankara, 2007.
- ÖZTÜRK Tuncay, “**Hamdullah Hamdî’nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisi [Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük]**”, Osmangazi Üniversitesi, SBE, Dr. Tezi, Eskişehir, 2020.
- SELÇUK, Bahir, “Divan Şiirindeki Ses ve Ahenkle İlgili Sanatlara Genel Bir Bakış”, **Adıyaman Üniversitesi Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu**, Ankara, 2009, s. 483-491.
- TOGAY, Ülkü, “**Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü’nde Deyimler**”, Çukurova Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2017.

Elektronik Kaynaklar

BAYAK, Cemal (hızl.), Sevdâ'î Leylâ ile Mecnûn [Kıssa-i Leylî Birle Mecnûn], Kültür ve Turizm Bakanlığı E-kitap Yay. Ankara. 2019, <https://ekitap.ktb.gov.tr/>, Erişim Tarihi: [02.09.2021].

DURMUŞ, İsmail, “**Leylâ ve Mecnûn**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#1>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, [01.09.2021].

FAUQ, Hanıf, “**Urdu Edebiyatı**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#4-urdu-edebiyati>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, [01.09.2021].

KARTAL, Ahmet, “**Ali Şîr Nevai**”, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-sir-nevai>, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi, [02.09.2021].

Kur’ân-ı Kerîm Tefsiri. (y.t.y) www.kuran.diyanet.gov.tr/, Diyanet İşleri Başkanlığı, Erişim Tarihi, [10.09.2021].

KUT, Günay, “**Ali Şîr Nevaî**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ali-sir-nevai>, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-sir-nevai>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, [02.09.2021].

PALA, İskender, “**Leylâ ve Mecnûn**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, [01.09.2021].

TAHSİN, Yazıcı, “**Leylâ ve Mecnûn**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#2-fars-edebiyati>, Erişim Tarihi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, [01.09.2021].

TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi, [01.05.2021].

TOPALOĞLU, Bekir, “**Cennet**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cennet#2>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, [15.09.2021].

YAVUZ, Yusuf Şevki, **Kader**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kader>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, Erişim Tarihi, [15.09.2021].

YAZICI, Tahsin, “**Leylâ ve Mecnûn**”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/leyla-ve-mecnun#2-fars-edebiyati> Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, [01.09.2021].

YETİŞ, Kazım, ‘**Âhenk/Edebiyat**’, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahenk#2-edebiyat>, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Erişim Tarihi, [05.09.2021].

